

Eerste Herziening 2020

Home

Pagina 1

In de voorjaarsnota worden de nieuwe beleidsvoornemens voorgesteld, de bijbehorende activiteiten en de middelen die meerjarig benodigd zijn. Vanwege de huidige realiteit met diverse onzekerheden rondom de Coronacrisis is de Voorjaarsnota dit jaar anders van aard. In plaats van een Voorjaarsnota wordt de eerste herziening 2020 voorgelegd en een [voorjaarsbrief](#).

In de eerste herziening wordt gerapporteerd over de voortgang en vindt actualisatie plaats van de begroting 2020 – 2023 voor het lopende begrotingsjaar. Tevens is een [oplegger](#) opgesteld voor de eerste herziening waarin de belangrijkste ontwikkelingen en financiële bijstellingen zijn opgenomen. In de [leeswijzer](#) is toegelicht hoe deze website is opgebouwd.

Hoofdlijnen

Pagina 2

Hoofdlijnen

Bestuurlijke hoofdlijnen

Collegebeleid

Collegetargets

Financiële hoofdlijnen

Leeswijzer

Raadsbehandeling

Samenvatting bijstellingen

Bestuurlijke hoofdlijnen

Pagina 3

Bestuurlijke hoofdlijnen

Sinds maart is de wereld door het coronavirus enorm veranderd. Het Rotterdam van 1 januari 2020 is een ander Rotterdam dan het Rotterdam van 16 juni 2020. Het is alle hens aan dek om de negatieve effecten van deze grote gezondheidscrisis te beheersen en de stad en zijn inwoners en ondernemers weer op weg te helpen. De doorbraken: 'Kansen voor iedereen met goed onderwijs, werk en taal', 'Fijn wonen in een wereldstad, nu en in de

toekomst' en 'Energietransitie en economie gaan hand in hand' gelden als kompas voor het herstel. Ze staan centraal in 'Rotterdam. Sterker door': het herstel- en groeiplan om stad, haven en regio sterker uit de crisis te laten komen dan toen we erin gingen. In de voorjaarsbrief schetsen we de veranderende opgaven en een meerjarig perspectief. De eerste herziening biedt u inzicht in het financieel beeld: de financiële bijstellingen per programma met de collegeprioriteiten en -targets en met specifieke aandacht voor de effecten van corona. Niet alle financiële effecten zijn bekend en ook is nog niet bekend in hoeverre we mogen rekenen op tegemoetkomingen vanuit het Rijk.

De eerste herziening helpt ons om de maatschappelijke en financiële opgave scherper te krijgen en om de juiste beslissingen te nemen voor de stad en voor alle Rotterdammers. De keuzes zullen in sommige gevallen pijnlijk, maar onontkoombaar zijn. Toch is er dat rotsvaste vertrouwen in onze veerkrachtige stad: samen komen we hier sterker uit. 'Rotterdam. Sterker door'.

Collegebeleid

Pagina 4

Collegebeleid: Met nieuwe energie bouwen aan de stad van morgen

Meer Rotterdammers zien hun toekomst in de stad met vertrouwen tegemoet. Rotterdam bruist, leeft, vernieuwt en onderneemt. Rotterdam is de stad waar hét gebeurt en waar je moet zijn. Ondernemers - groot en klein -, scholen, culturele instellingen, de haven, allerlei maatschappelijke organisaties, vorige stadsbesturen maar bovenal de Rotterdammers zelf, hebben dit samen door hard werken voor elkaar gekregen. Met dit gegroeid vertrouwen en met het enthousiasme, de trots, en de energie in de stad willen wij samen met de Rotterdammers, de komende vier jaar de stad verder brengen. Om te zorgen dat zoveel mogelijk Rotterdammers vertrouwen krijgen in de toekomst en Rotterdam in allerlei opzichten kan blijven doorgroeien, zijn op verschillende vraagstukken en uitdagingen in de stad doorbraken nodig. Wij zijn bijzonder trots en gemotiveerd dat wij de komende vier jaar de stad en de Rotterdammers daarbij mogen dienen. Zodat we als Rotterdammers fijn kunnen leven in een wereldstad, iedereen in Rotterdam kansen krijgt en benut en de energietransitie het vliegwiel is voor onze nieuwe economie.

Uitdagingen die vragen om doorbraken

Hoe goed het ook gaat met Rotterdam, het dagelijks leven van nog te veel inwoners wordt beheerst door zorgen en problemen. Rotterdammers die geen passende baan kunnen vinden én houden. Rotterdammers die met schulden kampen en er niet in slagen die zelf aan te pakken. Kinderen die in armoede opgroeien en niet mee kunnen doen met feestjes of het schoolreisje. Mensen zich soms onveilig voelen op straat. Buren die elkaar letterlijk niet kunnen verstaan, elkaar niet kennen en langs elkaar heen leven. Rotterdammers die, door de woningmarkt en het woningaanbod, steeds moeilijker een (volgend) huis kunnen vinden dat past bij hun wensen en portemonnee.

De metamorfose die de stad -vooral de binnenstad en de Kop van Zuid- de afgelopen jaren heeft ondergaan, is indrukwekkend. Op sociaal gebied willen we, in samenhang met de economische en fysieke ontwikkeling van de stad, de komende jaren een been bijtrekken. Buurten, straten, pleinen en parken kunnen nog schoner, groener en veiliger. Ook daar pakken we de komende vier jaar stevig op door.

De Ver-van-mijn-bed-show gaat niet langer op wanneer we kijken naar wereldwijde ontwikkelingen. Ook Rotterdam staat, zeker als stad met de grootste haven van Europa, voor grote uitdagingen als het gaat om het Klimaatakkoord van Parijs en het verduurzamen van de economie (energietransitie en klimaatadaptatie). Ook de invloed van ICT-ontwikkelingen (robotisering en digitalisering) op de economie en samenleving (zorg, veiligheid) en de Brexit vragen om actie. Als we de uitdagingen en de vraagstukken die voortkomen uit deze ontwikkelingen niet samen oppakken, leggen we een forse hypotheek op de toekomst van Rotterdam en de Rotterdammers. Bovendien bieden deze ontwikkelingen de stad en Rotterdammers enorme kansen. Die kansen samen benutten is de inzet van ons beleid en plannen.

Energietransitie als vliegwiel

De energietransitie zien wij als een belangrijk vliegwiel om de stad verder te brengen. De komende vier jaar willen we fors investeren, ruim 150 miljoen euro, in de energietransitie. In de begroting van 2020, zoals afgesproken in het coalitieakkoord, komen we met een meerjarig financieringsvoorstel en een concrete uitwerking van onze inzet in de energietransitie. De transitie biedt kansen voor nieuwe bedrijvigheid, nieuwe banen, nieuw onderwijs, nieuwe vormen van mobiliteit, nieuwe vormen van bouwen en nieuwe vormen van samenleven. Het benutten van die kansen is goed voor Rotterdam en álle Rotterdammers. Om dit vliegwiel optimaal te laten werken, maken we de komende vier jaar keuzes, samen met de stad. We proberen uit, onderzoeken, durven en investeren, nodigen anderen uit om in kansrijke projecten te investeren. Voor Rotterdam van morgen, overmorgen en ver daarna.

De komende vier jaar is niet alleen een feestje van de kansen. We houden oog voor de onzekerheden die al deze ontwikkelingen voor de Rotterdammers met zich meebrengen. Wat gebeurt er straks met mijn energierekening? Kan ik straks mijn woonlasten nog betalen? Is mijn opleiding straks nog wel relevant? Het zijn vragen en zorgen die we de komende jaren ook gaan beantwoorden zodat het benutten van al die kansen niet voor een (nieuwe) tweedeling in de samenleving zorgt.

Ambities, vertrouwen en draagvlak

De komende vier jaar zetten wij bewust hoog in. Onze ambities op het gebied van bijvoorbeeld de woningbouw en het verminderen van Rotterdammers die afhankelijk zijn van de bijstand zijn fors en betekenen hard en onorthodox werken voor ons en onze partners.

Rotterdammers rekenen op ons en wij rekenen op de Rotterdammers. Dat betekent dat we allemaal de kansen pakken die worden geboden, dat we samen aan de stad bouwen en dat iedereen zich natuurlijk aan de afspraken en de wet houdt. Tegelijk hebben we ook oor voor elkaars zorgen en problemen. De Rotterdamse toon is soms wat bot en altijd direct, maar wel met respect voor de ander.

Het vertrouwen dat ons door de Rotterdammers is gegeven, is kostbaar. De komende vier jaar willen we dat vertrouwen waarmaken. Onze ambities en plannen moeten op draagvlak kunnen rekenen in de stad. Regelmatig gaan wij de stad, de wijken en buurten in, om te kijken en horen wat er speelt, te leren, te luisteren en in gesprek te gaan met bewoners, ondernemers en allerlei organisaties. We willen de Rotterdammers ontmoeten van Hoek van Holland tot Ommoord, van Overschie tot IJsselmonde, van Rozenburg tot Hillegersberg. We zoeken de Rotterdammers op aan keukentafels, wijktafels en bestuurstafels. En natuurlijk in de raadszaal om met de gemeenteraad het gesprek te voeren. **Ons doel is dat Rotterdammers aan het einde van onze collegeperiode, vinden dat ze meer worden betrokken in het meedenken of meebeslissen over maatregelen in hun leefomgeving.**

Er is veel werk aan de winkel en in deze begroting beschrijven we onze eerste stappen. Komende periode werken we samen met onze partners, de stad en de gemeenteraad, deze stappen verder uit. We gaan door met wat goed werkt en stoppen met wat niet werkt. De toekomst van Rotterdam en de Rotterdammers staat daarbij altijd voorop.

Fijn wonen in een wereldstad, nu en in de toekomst

Iedereen die dat wil, moet een huis kunnen vinden dat past bij zijn of haar wensen, levensfase en portemonnee in Rotterdam. Op dit moment is die woning er voor veel mensen nog niet. Tegelijk weten we dat de Rotterdamse bevolking de komende jaren fors zal groeien en dus de vraag naar woningen zal toenemen. Bouwen en ontwikkelen, dát is wat ons de komende jaren te doen staat. Woningen voor middeninkomens hebben daarbij onze prioriteit. **In deze collegeperiode starten we met de bouw van 18.000 woningen**, evenwichtig verspreid over Rotterdam en voor alle Rotterdammers, van sociale huurwoning tot topsegment, van “gewoon rijtjeshuis” tot speciale woning voor ouderen en mensen met een beperking. Nieuwe en bestaande woningen maken we zoveel mogelijk energiezuinig en duurzaam. In samenwerking met het Waterschap en Hoogheemraadschap, ontwikkelen we in 2019 een Deltaplan (grond)water waarmee droge voeten zo veel mogelijk gegarandeerd blijven. **In Rotterdam stijgt het aantal woningen, appartementgebouwen, kantoren, schoolgebouwen en andere panden, die geen (verhoogde kans op) wateroverlast bij hevige regenval hebben, van 88% naar 90%.**

Fijn wonen en leven betekent óók een prettige, groene en veilige wijk met voldoende goede scholen, zorg, winkels, cultuur, een goede bereikbaarheid en ruimte om buiten te spelen en sporten. In de plannen voor een groeiend Rotterdam zorgen we dat deze factoren steeds goed in balans zijn. De nieuwe Omgevingswet benutten we optimaal om plannen samen met de stad te ontwikkelen. We werken aan een groener Rotterdam: **in 2022 hebben we 200.000 vierkante meter meer groen gerealiseerd.**

Steeds meer toeristen uit binnen- en buitenland ontdekken Rotterdam als bruisende stad. Die toename draagt bij aan de ontwikkeling van de hele stad, maar mag de woonbeleving van Rotterdammers en de bereikbaarheid, niet negatief beïnvloeden. Wij nemen het voortouw om hier, samen met de toeristische sector, plannen voor te maken. Evenementen vinden verspreid over de hele stad plaats. Kunst en cultuur is er voor alle Rotterdammers.

Rotterdammers houden zich aan de beginselen van onze rechtstaat

De diversiteit is de kracht van onze stad, maar schuurt ook nog. Een keerzijde van die kracht is namelijk dat spanningen elders in de wereld voelbaar en aanwezig zijn in onze buurten en straten. Veel Rotterdammers maken zich zorgen over allerlei vraagstukken en uitdagingen waar onze open samenleving ons elke dag voor stelt. Onze rechtstaat en grondwet maken ons allemaal gelijk en geven ons de kaders hoe we elke dag met deze vraagstukken om moeten gaan. Zodat we ons allemaal vrij, veilig en thuis voelen in onze stad. Dat begint met je houden aan de wet en daarop als overheid goed toezien. Daarnaast vraagt dat om nieuwsgierigheid naar elkaar, met respect voor elkaars gewoontes.

Een veilige wijk, buurt en straat, zijn randvoorwaarden om fijn te wonen en leven. **Ons doel is dat het veiligheidsniveau in 2022 is gestegen ten opzichte van 2018;** de Veiligheidsindex heeft dan een gemiddelde score hoger dan 108. Kwetsbare wijken kunnen daarbij rekenen op extra en een gerichte aanpak om overlast en veroorzakers daarvan krachtig aan te pakken. Het uitbreiden van cameratoezicht is van belang voor veilige wijken. Het aanpakken van ondermijnende criminaliteit heeft onze extra aandacht. Rotterdammers hebben een groot hart voor hun stad en voor hun wijk. Afgelopen jaren hebben veel bewoners hun wijk samen mooier, groener, gezelliger en prettiger gemaakt met allerlei geweldige initiatieven. Deze kracht van bewoners koesteren en ondersteunen wij.

Kansen voor iedereen met taal, goed onderwijs, werk en minder armoede

Rotterdam moet kansen bieden voor iedereen. Afkomst, huidskleur en levensovertuiging mogen er niet toe doen, voor de kansen in het leven. We gaan respectvol met elkaar om, in een ontspannen samenleving. Wat ons hetzelfde maakt, is dat we niet hetzelfde zijn. Hoe verschillend we ook zijn, we delen deze stad als ons thuis. En aan 'thuis' draagt iedereen zijn of haar steentje bij en geldt 'afpraak is afspraak'. Dat begint ermee dat iedereen de Nederlandse taal beheerst. **In deze collegeperiode worden minimaal 19.000 taaltrajecten aan laaggeletterde Rotterdammers afgerond**, te beginnen met bijna 4.000 in 2019. Want elkaar verstaan is de eerste sleutel naar samenleven. Nieuwkomers helpen we aan een goede start: **80% van alle Rotterdamse statushouders met een bijstandsuitkering is binnen 6 maanden na toekenning van de uitkering gestart met een inburgeringstraject**. Het verbeteren van de taalbeheersing is de eerste stap naar een betere positie op de arbeidsmarkt, een eerste stap uit de achterstand, helpt de samenleving te begrijpen en daarin zelf de weg te vinden.

Een bijstandsuitkering kan (tijdelijk) nodig zijn. Tegelijkertijd willen we dat iedereen meedoet. Met meer maatwerk en een passende bejegening, ondersteunen we werkzoekenden. Ons doel is dat het aantal Rotterdamse huishoudens in de bijstand substantieel daalt. **In 2021 willen we dat het aantal bijstandsuitkeringen daalt naar 30.000**. In 2019 sluiten we een Leer-Werkakkoord met het bedrijfsleven, het Havenbedrijf, de zorgsector, praktijkonderwijs, voorgezet onderwijs, hbo en mbo. Samen zetten we in op werk voor Rotterdamse schoolverlaters en werkzoekenden en voldoende afstudeerders die met een vakdiploma de arbeidsmarkt op gaan.

Jonge Rotterdammers moeten een goede start kunnen maken: wij staan voor kansengelijkheid voor alle kinderen en daarvoor is goed onderwijs noodzakelijk. De leerresultaten van Rotterdamse leerlingen zijn de afgelopen jaren flink vooruit gegaan, maar (ook daar) zijn we nog niet waar we willen zijn. Samen met het onderwijsveld nemen we de volgende stap om te zorgen dat **meer kinderen en jongeren een hoger onderwijsniveau bereiken**. Met

voorscholen, basisscholen, middelbare scholen en mbo's en natuurlijk de leerlingen zelf, werken we hieraan. Goed onderwijs met voldoende en goede leerkrachten, daar gaan wij voor. Met opgestroopte mouwen pakken we het lerarentekort aan.

In onze stad leeft 1 op de 4 kinderen in armoede. Dat doet pijn en is onacceptabel. Armoede staat de ontwikkeling van talenten van kinderen in de weg. Dat is niet goed voor de kinderen zelf en niet goed voor Rotterdam, want we hebben alle talenten hard nodig. Onze ambitie is dat het aantal kinderen dat in armoede opgroeit daalt in deze college periode, van 1 op 4 naar 1 op 6. Samen met onze partners presenteren wij in 2019 een Deltaplan om Rotterdammers te helpen met hun schulden aan te pakken en te voorkomen. **Voor het einde van deze collegeperiode is voor 15.000 Rotterdammers met financiële problemen een individueel ondersteuningsplan opgesteld.**

Jonge en oude Rotterdammers die een steuntje in de rug nodig hebben in de vorm van hulp thuis of professionele begeleiding, krijgen die. Zeker kwetsbare kinderen en jongeren, juist zij verdienen hulp bij een goede start. Zo gewoon mogelijk opgroeien ondanks problemen, bij ouders of verzorger, vrienden, school, buurt en sportclub, helpt daarbij. Als er jeugdhulp nodig is, gebeurt dat zoveel mogelijk in de thuissituatie, in plaats van een instelling. **Ons doel is een daling van 10% jeugdigen in instellingen in 2022.**

Rotterdam is een stad voor jong én oud. Het aantal ouderen zal de komende jaren fors toenemen, in 2035 is 1 op de 5 Rotterdammers ouder dan 65 jaar. Om daar goed op voorbereid te zijn en ouderen een goede oude dag te bieden, met goede zorg, een geschikte woning en een veilige leefomgeving met sociale contacten, ontwikkelen we in 2019 samen met onze partners, specialisten en ouderen zelf een Masterplan 'Ouder en Wijzer'. Afgelopen vier jaar heeft Rotterdam het voortouw genomen in de strijd tegen eenzaamheid en in het bijzonder in de strijd tegen eenzaamheid onder ouderen. **We zetten die strijd deze collegeperiode met dezelfde inzet voort en willen een daling van 3%punt in het aantal ouderen (65+) in eenzaamheid realiseren.**

Elkaar ontmoeten is belangrijk voor alle Rotterdammers. Verenigingen zijn daarbij onmisbaar als plek om samen te sporten, te spelen en te ontdekken. Deze clubs, die draaien op vrijwilligers, staan echter op dit moment voor uitdagingen op het gebied van financiën, de kwaliteit van hun accommodatie en voorzieningen en soms ook dalende ledenaantallen. Dit maakt het nodig om samen met verenigingen een Actieplan voor Verenigingen te ontwikkelen zodat zij ook in de toekomst een levendige en plezierige 'thuisbasis' voor heel veel Rotterdammers kunnen zijn.

Energietransitie en nieuwe economie hand in hand

Een duurzaam, energiezuinig, klimaatbestendig Rotterdam met schone lucht, een bloeiende economie, kansen voor iedereen en betaalbaar voor iedereen. Dat is wat wij voor ogen hebben. De energietransitie biedt volop kansen om de stad en de haven duurzaam en toekomstbestendig te maken. De komende jaren gaan we met onze partners onze economie vernieuwen om daarmee een nog aantrekkelijkere vestigingsplaats voor (inter)nationale bedrijven te worden. We trekken hierin nauw op met het Havenbedrijf en onderschrijven de ambitie de meest innovatieve haven te zijn én blijven door een leidende rol te pakken bij het vormgeven van een nieuwe, duurzame economie.

Die vernieuwing van de economie vraagt ook om constante investeringen in ons onderwijs zodat alle Rotterdammers, jong en oud, in deze wereld vol uitdagingen zelf hun toekomst kunnen bepalen. De stad heeft ieders talenten nodig en wij zullen met ons beleid iedereen uitdagen hun talent optimaal tot wasdom te laten komen. Die kansen willen we nu én samen benutten. In 2019 sluiten we wat ons betreft het Rotterdamse Energie- en klimaatakkoord: Bedrijven, corporaties, woningeigenaren, energiebedrijven, het Havenbedrijf, de gemeente en allerlei andere partners maken hierin concrete afspraken hoe we de komende jaren samen aan de duurzame stad van vandaag en morgen werken. Rotterdam gaat volop aan de slag om invulling te geven aan het klimaatakkoord van Parijs. **De stijging van de CO2-uitstoot wordt in deze collegeperiode omgebogen naar een dalende trend die leidt tot 49% CO2-reductie in 2030, gemeten t.o.v. het jaar 1990.**

In 2019 presenteren we een slim verkeerscirculatieplan, dat voor het einde van de collegeperiode operationeel moet zijn en zo zorgt voor betere bereikbaarheid en schonere lucht. **Ons doel met al deze maatregelen is schone lucht voor alle Rotterdammers. Vanaf 2020 zijn er geen straten meer waar de Europese gezondheidsnorm voor NO2 wordt overschreden. Ook na 2020 blijven we werken aan het verder verbeteren van de luchtkwaliteit.**

Met het onderhoud en de ontwikkeling van het gemeentelijk vastgoed zoals kantoren, scholen en sportlocaties verduurzamen we ons vastgoed (waar mogelijk). En alle bijdragen van Rotterdammers doen er toe; afval scheiden, elektrisch rijden of je huis isoleren, we maken het zo gemakkelijk mogelijk met voldoende containers, laadpalen en advies op maat.

Onze lokale economie ontwikkelt zich naar een nieuwe economie. De regionale Roadmap Next Economy is daarbij de leidraad. De komende periode werken we deze uit in een stedelijke agenda. MKB is de grootste banenmotor van Rotterdam. Deze ondernemers stimuleren en ondersteunen we bij hun transformatie naar de nieuwe economie. Samen ontwikkelen we een scan die MKB-ers helpt hun onderneming klaar te maken voor de nieuwe economie. Startups stimuleren en faciliteren we. Daarnaast werken we aan meer mogelijkheden voor ondernemers zich te vestigen in buurten en wijken, onderzoeken we hoe regelgeving minder in de weg kan staan bij het ondernemen en helpen we onderlinge samenwerking te bevorderen.

Een goede gemeentelijke organisatie en duurzame financiën

In de afgelopen jaren is de organisatie flink gekrompen. Hiermee werd een bezuinigingsdoelstelling gehaald. Met de groei van de economie en de komst van nieuwe taken voor de gemeente, onder andere in het sociaal domein, groeit ook de organisatie weer. Het komende jaar maken we een analyse van die groei en maken we afspraken voor het beter voorspellen en beheersen ervan. Meer aandacht voor een goede match tussen mens en taak moet leiden tot minder ziekteverzuim en minder ervaren werkdruk. We benutten de mogelijkheid van nieuwe instroom voor het vergroten van de inclusiviteit en kwaliteit van onze organisatie. Tevens investeren we in de kwaliteit van onze dienstverlening. Daarbij benutten we nieuwe digitale en technologische mogelijkheden. De stad en de Rotterdammers zijn altijd het vertrekpunt voor het werk van de gemeente.

Onze ambities voor en met de stad, kunnen we alleen realiseren met een duurzame en gezonde financiële huishouding. Daarom zorgen wij voor voldoende weerstandsvermogen om financiële risico's op te vangen en voor een sluitende structurele meerjarenbegroting. We blijven nu én op de lange termijn duurzaam investeren in

Rotterdam en zoeken zoveel mogelijk partners die dat ook willen doen om een toekomstbestendige stad voor alle Rotterdammers te realiseren.

Stap voor stap, samen naar doorbraken

Het gaat dus goed met Rotterdam. En tegelijk is er ongelooflijk veel werk aan de winkel om te zorgen dat zo veel mogelijk mensen profiteren van onze bloei. Rotterdam - Zuid krijgt de komende jaren onze volle aandacht met het programma Nationaal Programma Rotterdam Zuid (NPRZ). Hiermee zetten we in op verdere verbetering van het onderwijs op Zuid, het ondersteunen van werkzoekenden en het verminderen van het aantal mensen in de bijstand, voor meer cultuur-aanbod en het verbeteren van de woningvoorraad, zodat sociale stijgers ook op Zuid blijven wonen. Deze impuls verdient Zuid. We willen alle kansen die de huidige ontwikkelingen ons bieden nu echt pakken. Dat vraagt om investeringen, keuzes en lef. Om samenwerking van het stadsbestuur met allerlei bedrijven, organisaties, zorgverleners, het onderwijsveld, het Havenbedrijf, het Rijk en andere overheden. Alleen door samen op te trekken en constant aan draagvlak te werken, kunnen we de doorbraken realiseren die nodig zijn. Komende maanden gaan we dan ook in gesprek, maken we afspraken en plannen en sluiten we waar dat kan akkoorden met iedereen die Rotterdam verder wil brengen. Om samen, met nieuwe energie, te bouwen aan de stad van morgen.

Collegetargets

Pagina 5

Collegetargets

Collegetargets 2018 – 2022

De targets van dit college zijn:

Energietransitie en economie gaan hand in hand

1. De stijging van de CO2-uitstoot wordt in deze collegeperiode omgebogen naar een dalende trend die leidt tot 49% CO2-reductie in 2030, gemeten t.o.v. het jaar 1990
2. Vanaf 2020 zijn er geen straten meer waar de Europese gezondheidsnorm voor NO2 wordt overschreden. Ook na 2020 blijven we werken aan het verder verbeteren van de luchtkwaliteit.

Kansen voor iedereen met goed onderwijs, werk en taal

3. Minder Rotterdammers in de bijstand: in deze collegeperiode (eind 2021) daalt het aantal bijstandsuitkeringen in Rotterdam naar 30.000.

4. 80% Van alle Rotterdamse statushouders met een bijstandsuitkering is binnen 6 maanden na toekenning van de uitkering gestart met een inburgeringstraject. Samen met aanvullende maatregelen gericht op arbeidstoeleiding, zoals beschreven in de Rotterdamse Aanpak Statushouders 2018-2022, leidt dit tot een daling van het aantal bijstandsuitkeringen voor statushouders van 1.950 naar 1.540.

5. Voor 15.000 Rotterdammers met financiële problemen is een individueel ondersteuningsplan opgesteld.

6. Meer kinderen/jongeren bereiken in deze collegeperiode een hoger onderwijsniveau:

- Het percentage 3-jarige doelgroep-peuters dat gebruik maakt van het extra aanbod 'spelen en leren' blijft minimaal gelijk (89%)
- De score op de referentieniveaus in het primair onderwijs stijgt: Het aantal Rotterdamse basisschooll leerlingen op het streefniveau van de referentieniveaus stijgt in 2021 naar het landelijk gemiddelde van 2017; dat wil zeggen:
 - voor taal: stijging van 54,9% naar 56,9%
 - voor lezen: stijging van 60,9% naar 67,4%
 - voor rekenen: stijging van 34,8% naar 37,8%
- Het percentage leerlingen in het derde leerjaar van het vo dat zit op het niveau van het advies van de basisschool of hoger stijgt van 77% in 2017 naar 80% in 2021
- Het aandeel Rotterdammers dat de beroepsbegeleidende leerweg volgt aan een Rotterdamse mbo-instelling stijgt van 13,5% in 2017 naar 18,0% in 2021. Voor 15.000 Rotterdammers met financiële problemen is een individueel ondersteuningsplan opgesteld.

7. De eenzaamheid onder ouderen (65+) daalt 3% punt van 53% in 2017 tot 50% in 2021.

8. 19.000 Afgeronde taaltrajecten voor laaggeletterde Rotterdammers

9. Van 2018 naar 2021 wordt ingezet op een daling van 10% jeugdigen in instellingen.

Fijn wonen in een wereldstad, nu en in de toekomst

10. Stijging van het percentage panden dat geen verhoogde kans op wateroverlast bij hevige regen heeft van 88% naar 90%.

11. 20 hectare groen erbij in 2022 t.o.v. 2018.

12. Binnen 4 jaar start bouw van 18.000 nieuwe woningen.

13. Veiligheid

- Het veiligheidsniveau van Rotterdam is in 2022 omhoog gegaan ten opzichte van 2018; de Veiligheidsindex binnen het wijkprofiel heeft daneen gemiddelde score hoger dan 108
- De gemiddelde score van de 18 wijken die in 2018 lager dan 100 scoren op de Veiligheidsindex, moet in 2022 zijn verbeterd.

- De 5 laagst scorende wijken op de Veiligheidsindex van 2018 (Tarwewijk, Hillesluis, Bloemhof, Carnisse, Oude Westen) laten in 2022 een stijging van 5 punten op de Veiligheidsindex binnen het wijkprofiel zien.

14a. Significant meer Rotterdammers vinden aan het einde van deze collegeperiode dat ze meer worden betrokken in het meedenken over maatregelen in hun leefomgeving dan aan het begin van deze collegeperiode.

14b. Significant meer Rotterdammers vinden aan het einde van deze collegeperiode dat ze meer worden betrokken in het meebeslissen over maatregelen in hun leefomgeving dan aan het begin van deze collegeperiode.

Financiële hoofdlijnen

Pagina 6

Financiële hoofdlijnen

Gezien de situatie waarin in wij ons voorjaar 2020 bevinden – onder meer vanwege de onzekerheden rondom de coronacrisis - is de Voorjaarsnota dit jaar anders van aard. Deze bestaat uit een eerste herziening en een Voorjaarsbrief. De eerste herziening richt zich alleen op het lopende begrotingsjaar (2020). Het meerjarig financieel kader wordt in het najaar bij de programmabegroting 2021 aan u voorgelegd.

De financiële opgave voor onze stad is groot. Los van de impact van Corona stonden de gemeentefinanciën al onder druk. Een belangrijke factor hierbij is de stijgende zorgvraag. Voor 2020 leidt de toegenomen behoefte aan zorg tot een (extra) beslag van € 39 mln op de algemene dekkingsmiddelen. Andere grote financiële tegenvallers zijn het lagere accres vanuit het gemeentefonds (€ 10 mln), Collectiegebouw (€ 7 mln), landelijke afspraken omtrent de overgangsrechten brandweer (€ 4 mln) en een hogere bijdrage voor de Veiligheidsregio (€ 2 mln). Daartegenover staan enkele incidentele meevallers, namelijk hogere dividenden vanuit 2019 (€ 10 mln) en hoger geraamde inkomsten vanuit de BUIG (€ 16 mln). Voor de BUIG geldt dat het om een actualisatie gaat vóór de uitbraak van de coronapandemie.

De gemeentefinanciën worden fors geraakt door Corona. Hoe groot het effect van de coronacrisis precies zal zijn, is nog moeilijk in te schatten. In de eerste herziening zijn alleen de zekere financiële tegenvallers voor 2020 verwerkt. Het gaat hierbij o.a. om gederfde parkeeropbrengsten en logiesbelasting (tot en met mei), lagere dividenden en extra inzet voor inkomensconsulenten. Daarnaast zijn enkele maatregelen voor de korte termijn getroffen - zoals stimulering van de woningbouwproductie en het vormen van een noodfonds - en kiezen we ervoor om het Eurovisie Songfestival in 2021 alsnog te organiseren. De totale extra lasten als gevolg van Corona bedragen tot nu toe circa € 53 mln.

Vaststaat dat het niet bij dit bedrag blijft. Naast de extra lasten voor het uitvoeren van de anderhalvemeter Rotterdamse samenleving wordt een economische crisis verwacht waarmee de gemeentefinanciën nog verder

onder druk komen te staan. De economische crisis heeft impact voor onze inkomsten (zoals parkeren, logiesbelasting, leges en dividenden), leidt tot onzekere resultaten voor grondexploitatie, erfpacht en vastgoed en is er een grotere kans op oninbaarheid van belastingen. Ook worden hogere lasten verwacht als gevolg van de toenemende vraag naar inkomensregelingen, participatie en armoedebestrijding.

Zonder de impact van corona komt het weerstandsvermogen voor 2020 net boven de norm van 1,0 uit, maar zakt als gevolg van corona naar 0,83. Voor nu accepteren we deze tijdelijke dip. Dit geeft ons tijd en ruimte om zaken scherper in beeld te krijgen en de klappen op te vangen zonder direct ingrijpende bezuinigingen te moeten doorvoeren. De overige financiële kengetallen worden door de verkoopopbrengst van Eneco sterk positief beïnvloed (waaronder de solvabiliteit, netto schuldquote en kapitaallastenratio). Maar ook hier geldt dat corona een onzekere factor is hoe deze kengetallen zich verder gaan ontwikkelen.

Gezonde gemeentefinanciën blijven voor ons het uitgangspunt. In de voorjaarsbrief is richting gegeven hoe we uit deze crisis willen komen. We richten ons vooral op herstel en stimulering van het economisch klimaat en hebben oog voor de meeste kwetsbare Rotterdammers. Hoe we dit precies gaan doen wordt de komende maanden verder uitgewerkt en in de begroting 2021 leggen we de keuzes voor.

Leeswijzer

Pagina 7

Leeswijzer

[Opbouw website](#)[Opbouw pagina programma's en taakvelden](#)[Soorten van financiële bijstellingen](#)[Functionaliteiten website](#)[Overzicht commissies en taakvelden](#)

Opbouw website

Het onderdeel [Hoofdpijnen](#) bevat de [bestuurlijke](#) en [financiële](#) hoofdpijnen van de eerste herziening. In het onderdeel [Paragrafen](#) is informatie te vinden over enkele overstijgende onderwerpen, namelijk de paragrafen [Bedrijfsvoering](#), [Weerstandsvermogen en risicobeheersing](#), [Financiële kengetallen](#) en [Investerings](#). In het onderdeel [Financiën](#) vindt u o.a. het totaaloverzicht [baten en lasten](#) en de [balans](#) (inclusief de reserves en voorzieningen).

Opbouw pagina programma's en taakvelden

De opbouw van de pagina's van de beleidsprogramma's is grotendeels hetzelfde als bij de eerdere P&C-producten.

Alle pagina's voor de taakvelden hebben eenzelfde opbouw. Hieronder worden enkele aandachtspunten en opmerkingen meegegeven.

Voortgang 2020: De toelichting op de voortgang is gebaseerd op de doelen zoals die in de Begroting 2020 zijn benoemd. Indien gewenst kan via de button '*ga naar vorig P&C-product*' naar deze websitepagina's worden gegaan. Om direct naar de financiële bijstellingen te gaan kan de button '*naar overzicht baten en lasten*' worden gebruikt (te vinden rechtsboven bij de grafische weergave van de baten en lasten).

Wat willen we bereiken & Wat gaan we er voor doen: Aanpassingen van doelen (ten opzichte van de Begroting 2020) zijn cursief weergegeven.

Effect- en prestatie-indicatoren: Voor zover relevant en bekend zijn de indicatoren geactualiseerd.

Financiële bijstellingen: In de tabel met financiële bijstellingen is het verloop ten opzichte van de Begroting 2020 inzichtelijk gemaakt.

Omschrijving taakveld: hier wordt nadere (achtergrond)informatie gegeven over het taakveld. Dit deel is veelal ongewijzigd gebleven ten opzichte van de begroting.

Beleidskaders en richtlijnen: hier zijn (via hyperlinks) de relevante beleidskaders en richtlijnen opgenomen.

Soorten van financiële bijstellingen

In de eerste herziening worden verschillende categorieën van financiële bijstellingen onderscheiden, namelijk:

- onvermijdelijke ramingsbijstellingen; begrotingswijzigingen in bestaand beleid die het gevolg zijn van exogene/autonome factoren; de bijstellingen zijn onvermijdelijk van aard (m.a.w. geen keuzemogelijkheid)
- vermijdbare ramingsbijstellingen; begrotingswijzigingen in bestaand beleid en vermijdbaar zijn (m.a.w. wel keuzemogelijkheid)
- reserves: toevoegingen, onttrekkingen en vrijval van bestemmingsreserves
- taakmutaties: begrotingswijzigingen als gevolg van wijzigingen in het Gemeentefonds
- kasschuiven: bijstellingen door overheveling van budgetten naar volgende begrotingsjaren
- technische mutaties: deze zijn technisch van aard zijn en hebben geen beleidsmatige impact

In de tabellen met bijstellingen worden de effecten op het saldo van baten en lasten van het betreffende taakveld gepresenteerd. Negatieve bedragen (met “-” teken) hebben een negatief effect op het saldo. Het gaat dan (per saldo) om hogere lasten of lagere baten. Positieve bedragen hebben een positief effect op het saldo. Het gaat dan (per saldo) om lagere lasten of hogere baten.

Bij de bijstellingen op reserves geldt dat deze in de regel als neutraal worden gepresenteerd (dus geen effect op het saldo). Hogere lasten zorgen namelijk voor een hogere onttrekking aan een reserve of andersom. In de reserves ontstaan alleen effecten op het exploitatiesaldo in het geval van vrijval (er staat dan geen hogere last tegenover) of toevoegingen aan reserves (reserveren van middelen voor de toekomst).

Bij taakmutaties zijn de baten vanuit het Gemeentefonds opgenomen in het taakveld Algemene uitkeringen en overige uitkeringen gemeentefonds (programma Algemene Middelen). De lasten zijn te vinden in de verschillende taakvelden.

Op concernniveau zijn de taakmutaties, kasschuiven en technische mutaties saldoneutraal.

Alle bedragen in deze website zijn in 1000-tallen weergegeven, tenzij expliciet anders is aangegeven. Door de weergave in 1000-tallen kan het zijn dat de totalen een (minimale) afwijking tonen.

Functionaliteiten website

Notitiefunctie

Met deze functionaliteit is het mogelijk om aantekeningen te maken op de webpagina's. Deze functie is alleen beschikbaar voor raadsleden en fractiemedewerkers.

Mijn Boekwerk

Voorheen was het alleen mogelijk om hele webpagina's toe te voegen aan Mijn boekwerk. Het is vanaf nu ook mogelijk om alleen bepaalde onderdelen van een pagina toe te voegen. Hierdoor kan bijvoorbeeld alleen het onderdeel "Voortgang" of "Financiële bijstellingen" van meerdere taakvelden toevoegen aan Mijn boekwerk en desgewenst omzetten naar PDF.

Overzicht commissies en taakvelden

Commissie	Programma	Taakvelden
BWB	Beheer van de stad	Overige baten en lasten - Vervoer & Materieel
	Beheer van de stad	Openbare orde en veiligheid - Niet gesprongen explosieven WOII
	Beheer van de stad	Verkeer en vervoer - Beheer
	Beheer van de stad	Cultureel erfgoed - Archeologie
	Beheer van de stad	Openbaar groen en (openlucht) recreatie - Beheer
	Beheer van de stad	Riolering
	Beheer van de stad	Afval - Grondstoffen
	Beheer van de stad	Milieubeheer - Beheer
	Beheer van de stad	Begraafplaatsen en crematoria
	Beheer van de stad	Ruimtelijke Ordening - Beheer
	Cultuur, sport en recreatie	Musea - Cultuur

	Cultuur, sport en recreatie	Openbaar groen en (openlucht) recreatie - NME
	Onderwijs	Onderwijshuisvesting
	Stedelijke inrichting en ontwikkeling	Beheer overige gebouwen en gronden
	Stedelijke inrichting en ontwikkeling	Cultureel erfgoed - Monumenten
	Stedelijke inrichting en ontwikkeling	Openbaar groen en (openlucht) recreatie - Landschap
	Stedelijke inrichting en ontwikkeling	Ruimtelijke Ordening - Ontwikkeling
	Stedelijke inrichting en ontwikkeling	Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)
	Stedelijke inrichting en ontwikkeling	Wonen en bouwen
	Openbare orde en veiligheid	Crisisbeheersing en Brandweer - Regionale veiligheidsactiviteiten
EDEM	Algemene middelen	Economische promotie - Opbrengsten Logiesbelasting
	Beheer van de stad	Afval - Grondstoffen
	Economische Zaken	Economische ontwikkeling
	Economische Zaken	Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen - Economie
	Economische Zaken	Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen - Markten
	Economische Zaken	Economische promotie
	Openbare orde en veiligheid	Verkeer en vervoer - Bereikbaarheid
	Stedelijke inrichting en ontwikkeling	Milieubeheer - Duurzaam, bodem, geluid en handhaving
	Stedelijke inrichting en ontwikkeling	Milieubeheer - Duurzaam, bodem, geluid en handhaving
	Verkeer en Vervoer	Parkeerbelasting
	Verkeer en Vervoer	Verkeer en vervoer - Ontwikkeling
	Verkeer en Vervoer	Parkeren
	Verkeer en Vervoer	Openbaar vervoer
MPOF	Algemene middelen	Treasury
	Algemene middelen	OZB woningen
	Algemene middelen	OZB niet-woningen
	Algemene middelen	Belastingen overig
	Algemene middelen	Algemene uitkeringen en overige uitkeringen gemeentefonds
	Algemene middelen	Overige baten en lasten - BAM
	Algemene middelen	Vennootschapsbelasting (VpB)
	Beheer van de stad	Verkeer en vervoer - Beheer

	Bestuur en dienstverlening	Burgerzaken
	Overhead	Overhead - Concernondersteuning
	Overhead	Overhead - Audit & Control
	Overhead	Overhead - Clusterondersteuning
	Overhead	Overige baten en lasten - Van Werk Naar Werk / VOIL
	Overhead	Overige baten en lasten - Verzekeringen
	Overhead	Overhead - Activering Overhead
	Stedelijke inrichting en ontwikkeling	Wonen en bouwen
	Verkeer en Vervoer	Verkeer en vervoer - Ontwikkeling
VB	Bestuur en dienstverlening	Bestuur - Raad, Griffie, Rekenkamer en Ombudsman
	Bestuur en dienstverlening	Bestuur - College
	Bestuur en dienstverlening	Bestuur - Gebieden en Bewonersparticipatie
	Maatschappelijke Ondersteuning	Samenkracht en burgerparticipatie
	Openbare orde en veiligheid	Openbare orde en veiligheid - Handhaving en toezicht
	Openbare orde en veiligheid	Openbare orde en veiligheid - Veiligheid
	Stedelijke inrichting en ontwikkeling	Wonen en bouwen
	Openbare orde en veiligheid	Crisisbeheersing en Brandweer - Regionale veiligheidsactiviteiten
WIISA	Maatschappelijke Ondersteuning	Samenkracht en burgerparticipatie
	Maatschappelijke Ondersteuning	Inkomensregelingen - Participatie en armoedebestrijding
	Maatschappelijke Ondersteuning	Arbeidsparticipatie - Maatschappelijk
	Maatschappelijke Ondersteuning	Maatwerkdienstverlening 18+ - Schulddienstverlening
	Werk en inkomen	Inkomensregelingen - Inkomen
	Werk en inkomen	Begeleide participatie
	Werk en inkomen	Arbeidsparticipatie - Werk
ZOCS	Bestuur en dienstverlening	Musea - Stadsarchief
	Cultuur, sport en recreatie	Sportbeleid en activering
	Cultuur, sport en recreatie	Sportaccommodaties
	Cultuur, sport en recreatie	Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie
	Cultuur, sport en recreatie	Musea - Cultuur
	Cultuur, sport en recreatie	Media

Raadsbehandeling

Pagina 8

Raadsbehandeling

Raadsbehandeling

De eerste herziening wordt (samen met de Voorjaarsbrief) behandeld in de commissies op 8 en 9 juli. De raadsbehandeling vindt plaats op 14 en 16 juli 2020.

Raadsvoorstel

[Hier](#) vindt u het raadsvoorstel en ontwerpbesluit behorende bij de eerste herziening 2020.

Samenvatting bijstellingen

Pagina 9

Samenvatting bijstellingen

In dit onderdeel zijn verschillende samenvattende overzichten van de financiële bijstellingen opgenomen. Voor meer informatie over de afzonderlijke bijstellingen wordt verwezen naar de taakvelden.

Financieel kader

Financieel kader	Begroting 2020
Oorspronkelijke begroting 2020	0
Bijstellingen Eerste Herziening 2020	0
Intensiveringen	-3.700
Ramingsbijstellingen onvermijdelijk	-68.226
Ramingsbijstellingen vermijdbaar	-7.800
Reserves	79.726
Taakmutaties	0
Technische wijzigingen	0
Totaal	0

Bijstellingen t.o.v. Begroting 2020

In onderstaande tabel is per programma en taakveld het saldo van de bijstellingen van deze Eerste Herziening 2020 inzichtelijk gemaakt ten opzichte van de Begroting 2020.

Saldo bijstellingen

Programma / Taakveld	Mutatie 2020 (€)	Mutatie 2020 (%)
Algemene middelen	69.518	2%
Algemene uitkeringen en overige uitkeringen gemeentefonds	-41.576	2%
Belastingen overig	-640	2%
Economische promotie - Opbrengsten Logiesbelasting	-2.703	23%
Overige baten en lasten - Beheer algemene middelen	-1.180.981	407362%
OZB niet-woningen	-1.335	1%
OZB woningen	589	1%
Treasury	1.296.804	1300%

Vennootschapsbelasting (VpB)	-640	80%
Algemene uitkeringen en overige uitkeringen gemeentefonds	-41.576	2%
Belastingen overig	-640	2%
Economische promotie - Opbrengsten Logiesbelasting	-2.703	23%
Overige baten en lasten - Beheer algemene middelen	-1.180.981	407362%
OZB niet-woningen	-1.335	1%
OZB woningen	589	1%
Treasury	1.296.804	1300%
Vennootschapsbelasting (VpB)	-640	80%
Beheer van de stad	1.071	2%
Afval - Grondstoffen	-385	2%
Begraafplaatsen en crematoria	-157	9%
Cultureel erfgoed - Archeologie	-37	3%
Milieubeheer - Nazorg bodemsanering en Beheer	8	1%
Openbaar groen en (openlucht) recreatie - Beheer	-3.689	9%
Openbare orde en veiligheid - Niet gesprongen explosieven WOII	32	19%
Overige baten en lasten - Vervoer & Materieel	13	0%
Riolering	-1.252	8%
Ruimtelijke Ordening - Beheer	83	1%
Verkeer en vervoer - Beheer	6.455	5%
Afval - Grondstoffen	-385	2%
Begraafplaatsen en crematoria	-157	9%
Cultureel erfgoed - Archeologie	-37	3%
Milieubeheer - Nazorg bodemsanering en Beheer	8	1%
Openbaar groen en (openlucht) recreatie - Beheer	-3.689	9%
Openbare orde en veiligheid - Niet gesprongen explosieven WOII	32	19%
Overige baten en lasten - Vervoer & Materieel	13	0%
Riolering	-1.252	8%
Ruimtelijke Ordening - Beheer	83	1%
Verkeer en vervoer - Beheer	6.455	5%

Bestuur en dienstverlening	-3.543	4%
Bestuur - College	197	4%
Bestuur - Gebieden en bewonersparticipatie	-1.721	7%
Bestuur - Raad, Griffie, Rekenkamer en Ombudsman	-403	3%
Burgerzaken	-1.429	8%
Musea - Stadsarchief	-187	4%
Bestuur - College	197	4%
Bestuur - Gebieden en bewonersparticipatie	-1.721	7%
Bestuur - Raad, Griffie, Rekenkamer en Ombudsman	-403	3%
Burgerzaken	-1.429	8%
Musea - Stadsarchief	-187	4%
Cultuur, sport en recreatie	-22.984	18%
Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	-15.974	18%
Media	-440	2%
Musea - Cultuur	-938	3%
Openbaar groen en (openlucht) recreatie - NME	-55	0%
Sportaccommodaties	-6.573	13%
Sportbeleid en activering	996	7%
Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	-15.974	18%
Media	-440	2%
Musea - Cultuur	-938	3%
Openbaar groen en (openlucht) recreatie - NME	-55	0%
Sportaccommodaties	-6.573	13%
Sportbeleid en activering	996	7%
Economische Zaken	-2.415	24%
Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen- Economie	809	24%
Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen- Markten	-1.342	444%
Economische ontwikkeling	-2.067	23%
Economische promotie	185	1%
Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen- Economie	809	24%

Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen- Markten	-1.342	444%
Economische ontwikkeling	-2.067	23%
Economische promotie	185	1%
Maatschappelijke Ondersteuning	-661	8%
Arbeidsparticipatie - Maatschappelijk	1.636	8%
Inkomensregelingen - Participatie en armoedebestrijding	-27	0%
Maatwerkdienstverlening 18+ - Schulddienstverlening	131	1%
Onderwijsbeleid en leerlingzaken - Taal volwassenen	-283	7%
Samenkracht en burgerparticipatie	-2.119	2%
Arbeidsparticipatie - Maatschappelijk	1.636	8%
Inkomensregelingen - Participatie en armoedebestrijding	-27	0%
Maatwerkdienstverlening 18+ - Schulddienstverlening	131	1%
Onderwijsbeleid en leerlingzaken - Taal volwassenen	-283	7%
Samenkracht en burgerparticipatie	-2.119	2%
Onderwijs	7.675	10%
Onderwijsbeleid en leerlingzaken	7.073	10%
Onderwijshuisvesting	602	1%
Onderwijsbeleid en leerlingzaken	7.073	10%
Onderwijshuisvesting	602	1%
Openbare orde en veiligheid	-91	9%
Crisisbeheersing en Brandweer - Regionale veiligheidsactiviteiten	-5.388	9%
Openbare orde en veiligheid - Handhaving en toezicht	-1.534	4%
Openbare orde en veiligheid - Veiligheid	29	0%
Verkeer en vervoer - Bereikbaarheid	6.802	100%
Crisisbeheersing en Brandweer - Regionale veiligheidsactiviteiten	-5.388	9%
Openbare orde en veiligheid - Handhaving en toezicht	-1.534	4%
Openbare orde en veiligheid - Veiligheid	29	0%
Verkeer en vervoer - Bereikbaarheid	6.802	100%
Overhead	-4.404	19%
Overhead - Activering Overhead	3.720	19%

Overhead - Audit & Control	-395	2%
Overhead - Clusterondersteuning	-1.590	2%
Overhead - Concernondersteuning	-8.073	2%
Overige baten en lasten - Van Werk Naar Werk / VOIL	1.931	39%
Overige baten en lasten - Verzekering	4	0%
Overhead - Activering Overhead	3.720	19%
Overhead - Audit & Control	-395	2%
Overhead - Clusterondersteuning	-1.590	2%
Overhead - Concernondersteuning	-8.073	2%
Overige baten en lasten - Van Werk Naar Werk / VOIL	1.931	39%
Overige baten en lasten - Verzekering	4	0%
Stedelijke inrichting en ontwikkeling	3.844	26%
Beheer overige gebouwen en gronden	-7.408	26%
Cultureel erfgoed - Monumenten	77	12%
Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)	-195	14%
Milieubeheer - Duurzaam, bodem, geluid en handhaving	-1.885	5%
Openbaar groen en (openlucht) recreatie - Landschap	-909	15%
Ruimtelijke Ordening - Ontwikkeling	-73	1%
Wonen en bouwen	14.237	29%
Beheer overige gebouwen en gronden	-7.408	26%
Cultureel erfgoed - Monumenten	77	12%
Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)	-195	14%
Milieubeheer - Duurzaam, bodem, geluid en handhaving	-1.885	5%
Openbaar groen en (openlucht) recreatie - Landschap	-909	15%
Ruimtelijke Ordening - Ontwikkeling	-73	1%
Wonen en bouwen	14.237	29%
Verkeer en Vervoer	-10.269	21%
Openbaar vervoer	-1.486	21%
Parkeerbelasting	-602	1%
Parkeren	-2.924	13%

Verkeer en vervoer - Bereikbaarheid	-5.968	0%
Verkeer en vervoer - Ontwikkeling	710	5%
Openbaar vervoer	-1.486	21%
Parkeerbelasting	-602	1%
Parkeren	-2.924	13%
Verkeer en vervoer - Bereikbaarheid	-5.968	0%
Verkeer en vervoer - Ontwikkeling	710	5%
Volksgezondheid en zorg	-45.916	4%
Geëscaleerde zorg 18-	-4.505	4%
Geëscaleerde zorg 18+	-13.519	10%
Maatwerkdienstverlening 18-	-1.055	2%
Maatwerkdienstverlening 18+ - Wmo	-19.381	11%
Maatwerkvoorziening (Wmo)	-4.093	53%
Volksgezondheid	823	3%
Wijkteams en Wmo-loketten	-4.187	4%
Geëscaleerde zorg 18-	-4.505	4%
Geëscaleerde zorg 18+	-13.519	10%
Maatwerkdienstverlening 18-	-1.055	2%
Maatwerkdienstverlening 18+ - Wmo	-19.381	11%
Maatwerkvoorziening (Wmo)	-4.093	53%
Volksgezondheid	823	3%
Wijkteams en Wmo-loketten	-4.187	4%
Werk en inkomen	8.176	2%
Arbeidsparticipatie - Werk	1.018	2%
Begeleide participatie	-3.205	5%
Inkomensregelingen - Inkomen	10.362	17%
Arbeidsparticipatie - Werk	1.018	2%
Begeleide participatie	-3.205	5%
Inkomensregelingen - Inkomen	10.362	17%

In onderstaande tabellen zijn de bijstellingen per soort (intensiveringen en ramingsbijstellingen) uitgesplitst naar taakvelden.

Intensiveringen	Taakveld	Begroting 2020
Goed huren en verhuren	Wonen en bouwen	-2.100
Intensivering openbaar vervoer	Openbaar vervoer	-500
Vuurwerkverbod	Openbare orde en veiligheid - Veiligheid	-1.100
Totaal		-3.700

Ramingsbijstellingen onvermijdelijk	Taakveld	Begroting 2020
10%-regeling Gebiedscommissies	Bestuur - Gebieden en bewonersparticipatie	-350
Aanvulling budget energie als gevolg van hogere energiebelasting	Overhead - Concernondersteuning	-400
Actualisatie BUIG 2020 en 2021	Begeleide participatie	0
	Inkomensregelingen - Inkomen	16.030
Actualisatie dividenduitkeringen deelnemingen	Treasury	7.091
Actualisatie Gemeentefonds	Algemene uitkeringen en overige uitkeringen gemeentefonds	-9.966
	Overige baten en lasten - Beheer algemene middelen	0
Actualisatie investeringen en desinvesteringen grondexploitaties	Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)	0
Actualisatie kapitaallasten	Diverse taakvelden	0
Actualisatie onderwijshuisvesting	Onderwijshuisvesting	0
Actualisatie opbrengst rioolheffing	Riolering	0
Actualisatie rente	Treasury	0
Actualiseren budgetten Rotterdampas	Inkomensregelingen - Participatie en armoedebestrijding	0
Afboeking verzelfstandigingsbijdrage Theater Zuidplein	Beheer overige gebouwen en gronden	-1.074
Asbest en brandveiligheid De Doelen	Beheer overige gebouwen en gronden	-1.020
Basisinzet Toezicht & Handhaving (wettelijk)	Wonen en bouwen	-280
Basisregistratie wettelijke dienstverlening	Diverse taakvelden	-2.155
Baten straatparkeren	Parkeerbelasting	0
Beheer verkeersmanagement	Verkeer en vervoer - Ontwikkeling	-540

Bestemmingsreserve Sport gebieden	Sportaccommodaties	-1.000
	Sportbeleid en activering	1.000
Bijdrage Gemeenschappelijke Regeling Jeugdhulp Rijnmond transformatiefonds 2020	Diverse taakvelden	0
Bijstelling markten	Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen - Markten	-1.500
Bijstelling verkiezingen	Burgerzaken	-300
Budgetverschuiving binnen het programma door de coronagevolgen	Openbaar groen en (openlucht) recreatie - NME	-82
	Sportaccommodaties	82
Coalitieakkoord middensegment huurwoningen	Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)	-50
Collectiegebouw	Musea - Cultuur	-942
Collectiegebouw Boijmans van Beuningen	Beheer overige gebouwen en gronden	-6.477
Coöperatieve woonvormen	Wonen en bouwen	-166
Dotatie voorziening Vennootschapsbelasting	Vennootschapsbelasting (Vpb)	-640
Eenmalig lagere kosten als gevolg van de coronacrisis	Overhead - Concernondersteuning	410
Eigen Risico Dragerschap Uitkeringslasten ZW WIA WGA	Overige baten en lasten - Van Werk Naar Werk / VOIL	-150
Eigen Risico Dragerschap Uitvoeringslasten ZW WIA WGA	Overhead - Concernondersteuning	-725
Eigen risicodragers regelingen Werkhervatting Gedeeltelijk Arbeidsgeschikten en Ziektewet	Overige baten en lasten - Beheer algemene middelen	4.000
Extra budget t.b.v. Veiligheidsregio	Crisisbeheersing en Brandweer - Regionale veiligheidsactiviteiten	-1.900
Extra inkomensconsulenten vanwege groei bijstandsvolume in 2020	Diverse taakvelden	-4.001
Financiële effecten verkoop aandelen Eneco Groep B.V	Overige baten en lasten - Beheer algemene middelen	0
	Treasury	0
FLO regeling Brandweer	Crisisbeheersing en Brandweer - Regionale veiligheidsactiviteiten	-3.004
Formatie uitbreiding juridische adviseurs huisverboden	Overhead - Concernondersteuning	0
	Wijkteams en Wmo-loketten	-534
Friciekosten Cultuurplan	Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	0
Herziene subsidieverlening Rijksinstituut voor Volksgezondheid	Volksgezondheid	0
Hogere kapitaallasten in verband met kortere afschrijvingstermijn	Overhead - Concernondersteuning	-128
Huisvesting Baroeg	Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	0

Indexatie leerlingenvervoer	Onderwijsbeleid en leerlingzaken	-800
Individuele inkomens toeslag	Inkomensregelingen - Participatie en armoedebestrijding	0
Intensivering Milieutaken	Diverse taakvelden	-330
Inzet vrijval bestemmingsreserve Vastgoed gebieden ten behoeve van doorontwikkeling huisvesting	Overhead - Concernondersteuning	0
Kansen pakken van de groei	Economische promotie	-500
Kapitaallasten fietsinvesteringen	Verkeer en vervoer - Ontwikkeling	0
Kapitaallasten investeringen maatschappelijk nut	Openbaar groen en (openlucht) recreatie - Beheer	0
	Verkeer en vervoer - Beheer	0
Kasschuif 2019 ten behoeve van doorontwikkeling concernhuisvesting	Overhead - Concernondersteuning	-875
Kasschuif Digitaliseringsagenda	Overhead - Concernondersteuning	-500
Kasschuif vervangingsprogramma sportaccommodaties	Sportaccommodaties	0
Kostendekkende huur Concernhuisvesting	Beheer overige gebouwen en gronden	3.428
	Overhead - Concernondersteuning	-3.300
Kwetsbare wijken	Openbare orde en veiligheid - Veiligheid	-1.195
Lagere parkeeropbrengsten door Corona	Parkeerbelasting	-1.336
	Parkeren	-3.664
Latere onttrekking bestemmingsreserve Kralingse plas	Openbaar groen en (openlucht) recreatie - Beheer	-1.050
Maastunnel - Vrijval kapitaallasten	Verkeer en vervoer - Beheer	0
Maatschappelijke Diensttijd	Samenkracht en burgerparticipatie	0
Milieu DCMR	Milieubeheer - Duurzaam, bodem, geluid en handhaving	-1.053
Minderopbrengst Logiesbelasting 2021 - 2024	Economische promotie - Opbrengsten Logiesbelasting	0
Museum Boijmans van Beuningen	Museum - Cultuur	0
Mutatie Rijksbijdrage Onderwijsachterstandenbeleid	Onderwijsbeleid en leerlingzaken	-1.600
Omzetverlies Rotterdam Inclusief vanwege coronamaatregelen	Begeleide participatie	-3.000
Onderbesteding ICT 2019	Diverse taakvelden	-865
Onderhoud en beheer Archieven Rotterdam	Museum - Stadsarchief	-200
	Overhead - Concernondersteuning	0
Onderhoudskostenregeling < 100k	Verkeer en vervoer - Beheer	0
Onderhoudskostenregeling > 100k	Verkeer en vervoer - Beheer	0

Opvangen tijdelijke dip Europees Sociaal Fonds	Arbeidsparticipatie - Werk	-3.159
Plan van aanpak Oud Crooswijk (ESF)	Wonen en bouwen	0
Renovatie museum Boijmans van Beuningen	Beheer overige gebouwen en gronden	-2.120
Riec Versterkingsgelden	Crisisbeheersing en Brandweer - Regionale veiligheidsactiviteiten	0
Rijksbijdrage 2020 voor begeleiding van ex gedetineerden	Geëscaleerde zorg 18+	0
Rotterdamwet	Wonen en bouwen	-507
Smart City	Economische ontwikkeling	-500
	Economische promotie	0
Specifieke uitkering Educatie	Onderwijsbeleid en leerlingzaken - Taal volwassenen	0
Specifieke uitkering regionale aanpak voortijdig schoolverlaten 2020	Onderwijsbeleid en leerlingzaken	0
Specifieke uitkering sportakkoord	Sportbeleid en activering	0
Stichting Urgentiebepaling Woningzoekenden Rijnmond	Wonen en bouwen	-500
Stijgende zorgvraag	Diverse taakvelden	-32.272
Terugdraaien formatiebesparing ICT	Diverse taakvelden	0
Theater Zuidplein en de Doelen	Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	0
Tijdelijk wegvallen ESF-inkomsten Jongerenloket	Arbeidsparticipatie - Maatschappelijk	-1.350
Uitbreiding formatie door meer invorderingsactiviteiten	Diverse taakvelden	0
Uitbreiding formatie Treasury en Deelnemingen	Overhead - Audit & Control	0
	Overhead - Concernondersteuning	0
Uitbreidingen betaald parkeren	Parkeerbelasting	0
Urgente vervangingsinvesteringen buitenruimte	Openbaar groen en (openlucht) recreatie - Beheer	0
	Verkeer en vervoer - Beheer	0
Verbeteren informatiesystemen	Overhead - Audit & Control	-500
Verbetering ondersteuning gebieden en wijken	Bestuur - Gebieden en bewonersparticipatie	-150
Verbouwing Centrale Bibliotheek Rotterdam	Media	-460
Verhoging bijdrage Gemeenschappelijke Regeling Jeugdhulp Rijnmond voor uitvoeringsorganisatie 2020	Geëscaleerde zorg 18-	0
Verlaging opbrengst Logiesbelasting 2020	Economische promotie - Opbrengsten Logiesbelasting	-2.700

Versterkingsgelden NCTV	Openbare orde en veiligheid - Veiligheid	0
Voor- en voerschoolse onderwijs wettelijk	Onderwijsbeleid en leerlingzaken	0
Voortzetten werkzaamheden Veiligheidshuis	Overhead - Concernondersteuning	0
	Wijkteams en Wmo-loketten	0
Vrijval bestemmingsreserve Vastgoed gebieden ten behoeve van doorontwikkeling concernhuisvesting	Overhead - Concernondersteuning	0
Vrijval budget van Werk naar Werk	Overige baten en lasten - Van Werk Naar Werk / VOIL	2.000
Totaal		-68.226

Ramingsbijstellingen vermijdbaar	Taakveld	Begroting 2020
Aanpassen werkgebied	Nazorg bodemsanering en beheer	0
Eurovisie Songfestival	Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	-6.700
Herverdelen budgetten	Afval - Grondstoffen	0
	Overige baten en lasten - Vervoer en materieel	0
Jongerenwerk grensoverschrijdend gedrag	Diverse taakvelden	-800
WEC Congres	Milieubeheer - Duurzaam, bodem, geluid en handhaving	-300
Totaal		-7.800

Technische bijstellingen

De volgende technische bijstellingen komen in meerdere taakvelden terug.

Herverdeling concern opgaven

Voor 2020 ligt er een opgave om de werkzaamheden uit te voeren met minder middelen. Deze opgave is eerder in de begroting verwerkt, nadere uitwerking van de invulling leidt tot een herverdeling over de taakvelden en programma's.

Verhanging taakveld Verkeer en vervoer - Bereikbaarheid

Deze wijziging betreft de overheveling van het taakveld Verkeer en vervoer - Bereikbaarheid onder programma Openbare orde en veiligheid naar programma Verkeer en vervoer (€ 6,8 mln). Door recente uitbreiding van taken op het gebied van verkeersregie en het toenemend belang hiervan voor de stad past dit taakveld beter bij de programmadoelstellingen van het programma Verkeer en vervoer.

Doorbelasting traineeprogramma

Eind 2019 is de nieuwe opzet van het traineeprogramma vastgesteld in de Concerndirectie. Op basis van een gehouden inventarisatie naar de behoefte aan inzet van trainees, worden de materiële kosten van het traineeprogramma door middel van een interne doorbelasting verdeeld over diverse taakvelden. Voor 2020 betreft dit een doorbelasting vanuit andere taakvelden naar taakveld Concernondersteuning voor een bedrag van € 637.

Doorbelasting overhead van projecten

Bij investeringsprojecten wordt de overheadcomponent geactiveerd (opgenomen op de balans). Door deze kosten te activeren ontstaat dekking in de exploitatie. Voorheen kwam deze dekking terecht op de taakvelden waar de investeringsprojecten onder vielen. Deze dekking wordt (met terugwerkende kracht) vanaf begrotingsjaar 2019 gepresenteerd op het nieuwe taakveld [Activering overhead](#) binnen het programma Overhead. Deze wijziging heeft geen effect op het saldo van baten en lasten, het betreft een verschuiving tussen taakvelden. Daarnaast heeft deze wijziging in de systematiek effect op projecten waarbij meerdere taakvelden betrokken zijn. De opslag voor overhead in het uurtarief wordt in vervolg niet meer tussen taakvelden over en weer in rekening gebracht.

Kostenverdeling

Eens per jaar worden de percentages waarmee de kostenplaatsen naar de kostendragers verdeeld worden, gewijzigd. Dit heeft op concernniveau geen effect, maar kan wel op programma- en/of taakveldniveau tot een saldo-effect leiden.

Actualiseren indexatie loonkosten 2020

De indexatie van de loonkosten voor het jaar 2020 is door het aanpassen van werkgeverslasten, eigenrisico Ziektewet (ZW) én Werkhervatting gedeeltelijk arbeidsgeschikten (WGA) geactualiseerd. Nadere informatie is opgenomen bij Financiën onder [Grondslagen](#).

Programma's

Pagina 10

Programma's

Algemene middelen

Baten: € 3.580.240

Lasten: € 1.341.740

Treasury
OZB woningen
OZB niet-woningen
Belastingen overig
Algemene uitkeringen en overige uitkeringen gemeentefonds
Overige baten en lasten - Beheer algemene middelen
Vennootschapsbelasting (Vpb)
Economische promotie - Opbrengsten logiesbelasting

Beheer van de stad

Baten: € 257.200

Lasten: € 377.123

Overige baten en lasten - Vervoer en materieel
Openbare orde en veiligheid - Niet gesprongen explosieven WOII
Verkeer en vervoer - Beheer
Cultureel erfgoed - Archeologie
Openbaar groen en (openlucht) recreatie - Beheer
Riolering
Afval - Grondstoffen
Milieubeheer - Nazorg bodemsanering en beheer
Begraafplaatsen en crematoria
Ruimtelijke Ordening - Beheer

Bestuur en dienstverlening

Baten: € 13.025

Lasten: € 80.017

Bestuur - Raad, Griffie, Rekenkamer en Ombudsman
Bestuur - College
Bestuur - Gebieden en bewonersparticipatie
Burgerzaken
Musea - Stadsarchief

Cultuur, sport en recreatie

Baten: € 8.283

Lasten: € 259.878

Sportbeleid en activering
Sportaccommodaties
Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie
Musea - Cultuur
Media
Openbaar groen en (openlucht) recreatie - NME

Economische Zaken

Baten: € 9.937

Lasten: € 36.888

Economische ontwikkeling
Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen - Economie
Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen - Markten
Economische promotie

Maatschappelijke Ondersteuning

Baten: € 19.777

Lasten: € 208.883

Onderwijsbeleid en leerlingzaken - Taal volwassenen
Samenkracht en burgerparticipatie
Inkomensregelingen - Participatie en armoedebestrijding
Arbeidsparticipatie - Maatschappelijk
Maatwerkdienstverlening 18+ - Schulddienstverlening

Onderwijs

Baten: € 69.200

Lasten: € 199.469

Onderwijshuisvesting

Onderwijsbeleid en leerlingzaken

Openbare orde en veiligheid

Baten: € 16.200

Lasten: € 158.234

Crisisbeheersing en Brandweer - Regionale veiligheidsactiviteiten

Openbare orde en veiligheid - Handhaving en toezicht

Openbare orde en veiligheid – Veiligheid

Verkeer en vervoer - Bereikbaarheid

Overhead

Baten: € 11.056

Lasten: € 453.285

Overhead - Concernondersteuning

Overhead - Clusterondersteuning

Overhead - Audits en control

Overige baten en lasten - Van Werk Naar Werk / VOIL

Overige baten en lasten - Verzekeringen

Overhead - Activering overhead

Stedelijke inrichting en ontwikkeling

Baten: € 403.164

Lasten: € 471.021

Beheer overige gebouwen en gronden

Cultureel erfgoed - Monumenten

Openbaar groen en (openlucht) recreatie - Landschap

Milieubeheer - Duurzaam, bodem, geluid en handhaving.

Ruimtelijke ordening - Ontwikkeling

Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)

Wonen en bouwen

Verkeer en Vervoer

Baten: € 190.321

Lasten: € 163.219

Parkeerbelasting

Verkeer en vervoer - Ontwikkeling

Parkeren

Openbaar vervoer

Verkeer en vervoer - Bereikbaarheid

Volksgezondheid en zorg

Baten: € 52.913

Lasten: € 709.669

Wijkteams en Wmo-loketten

Maatwerkvoorziening (Wmo)

Maatwerkdienstverlening 18+ - Wmo

Maatwerkdienstverlening 18-

Geëscaleerde zorg 18+

Geëscaleerde zorg 18-

Volksgezondheid

Werk en inkomen

Baten: € 555.794

Lasten: € 727.684

[Arbeidsparticipatie - Werk](#)

[Begeleide participatie](#)

[Inkomensregelingen - Inkomen](#)

Algemene middelen

Pagina 11

Algemene middelen

Algemene dekkingsmiddelen levert een bijdrage aan de manier waarop het college werkt aan structureel houdbare gemeentefinanciën.

TAAKVELD 1

Treasury

Tot dit taakveld behoren de activiteiten van de gemeente voor de treasuryfunctie en het beheer van deelnemingen en van verbonden partijen.

TAAKVELD 2

OZB woningen

Dit taakveld bevat de onroerendezaakbelasting (OZB) op het eigendom van woningen.

TAAKVELD 3

OZB niet-woningen

Dit taakveld bevat de onroerendezaakbelasting (OZB) op het eigendom en het gebruik door bedrijven van onroerende zaken anders dan woningen.

TAAKVELD 4

Belastingen overig

Dit taakveld bevat de roerendezaakbelasting (RZB) op het eigendom en het gebruik van roerende zaken en de precario- en reclamebelasting.

TAAKVELD 5

Algemene uitkeringen en overige uitkeringen gemeentefonds

Tot het taakveld Algemene uitkeringen en overige uitkeringen gemeentefonds behoren de uitkeringen uit het gemeentefonds.

TAAKVELD 6

Overige baten en lasten - Beheer algemene middelen

Binnen het taakveld Overige baten en lasten - Beheer algemene middelen geeft de gemeente invulling aan een sluitende begroting met een gezond meerjarenperspectief.

TAAKVELD 7

Vennootschapsbelasting (Vpb)

Op dit taakveld boekt de gemeente de raming van het te betalen bedrag vennootschapsbelasting als last.

TAAKVELD 8

Economische promotie - Opbrengsten logiesbelasting

Dit taakveld bevat de logiesbelasting en de daarbij behorende uitvoeringskosten voor onder andere de heffing, inning en het afhandelen van bezwaar en beroep.

BBV-indicatoren

BBV-indicator			Bron
Gemeentelijke woonlasten eenpersoonshuishouden	Realisatie 2018	€ 672,61	COELO
	Prognose 2019	€ 670,01	
	Prognose 2020	€ 691,20	
Gemeentelijke woonlasten meerpersoonshuishouden	Realisatie 2018	€ 716,91	COELO
	Prognose 2019	€ 744,11	
	Prognose 2020	€ 774,90	

Toelichting BBV-indicatoren

Bij de Voorjaarsnota 2019 is besloten de tarieven van leges en rechten in principe met maximaal de CPI-trend (1,5%) ten opzichte van 2019 te laten stijgen.

Een uitzondering hierop zijn de tarieven afvalstoffenheffing. Met ingang van 2019 kent Rotterdam naast het tarief afvalstoffenheffing voor een eenpersoonshuishouden dan ook een tarief voor een tweepersoons- en een tarief voor een drie- of meerpersoonshuishouden. Bij de Voorjaarsnota 2019 is besloten om vanaf 2020 de, door het Rijk opgelegde, belasting op het verwerken van restafval (de afvalstoffenbelasting) op te nemen in de tarieven afvalstoffenheffing. Een andere uitzondering is het basistarief rioolheffing.

Bij de vaststelling van het huidige Gemeentelijk Rioleringsplan (GRP4) in 2015 is besloten dat het tarief jaarlijks met € 5,00 en de CPI-trend stijgt. Ondanks de gemiddelde waardestijging van woningen met 16%, wordt verder voorgesteld de gemiddelde OZB-aanslag voor een eigenaar/bewoner ten opzichte van 2019 gelijk te houden. De gemeentelijke woonlasten (dat wil zeggen de som van afvalstoffenheffing, rioolheffing en gemiddelde OZB-aanslag eigenaar/bewoner) stijgen hierdoor in 2020 voor een eenpersoonshuishouden met € 19,30 (2,88%), voor een tweepersoonshuishouden met € 26,50 (3,68%) en voor een drie- of meerpersoonshouden met € 30,10 (4,04%) ten opzichte van 2019.

Voor 2020 wordt het kwijtscheldingspercentage verhoogd van 75% naar 76,5%. Hiermee leidt de stijging van de tarieven afvalstoffenheffing in 2020 niet tot een lastenverzwaring voor Rotterdammers, die voor kwijtschelding in aanmerking komen (zie voor een nadere toelichting de [paragraaf Lokale Heffingen](#)).

De gemiddelde WOZ-waarde van woningen in 2018 ligt in Rotterdam (€ 166.000) onder het landelijke gemiddelde (€ 230.000). In Rotterdam is sinds 2017 weer sprake van een stijging van de gemiddelde WOZ-waarde van woningen. Wanneer deze stijging de komende jaren relatief hoger is dan in de rest van Nederland zal de indicator dichter naar het landelijk gemiddelde groeien. Deze indicator is landelijk verplicht en betreft geen streefwaarde waar de gemeente Rotterdam op stuur.

Overzicht algemene dekkingsmiddelen

Het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV) schrijft voor dat er bij programmabegrotingen een programmaplan hoort dat naast de verschillende programmakosten een overzicht bevat van de kosten voor overhead, het bedrag voor te betalen vennootschapsbelastingen, het bedrag voor onvoorzien en een overzicht van algemene dekkingsmiddelen.

Het [programma Overhead](#) bevat een overzicht van de kosten voor overhead, de te betalen vennootschapsbelasting wordt verantwoord op het [taakveld Vennootschapsbelasting](#) en het bedrag onvoorzien op het [taakveld Overige baten en lasten – Beheer algemene middelen](#). De algemene dekkingsmiddelen onderscheiden zich van de andere dekkingsmiddelen doordat de gemeente deze middelen vrij kan aanwenden.

In het overzicht van baten en lasten omvat de volgende algemene dekkingsmiddelen.

Lokale heffingen	278.105	292.126
Algemene uitkeringen gemeentefonds	1.681.897	1.741.035
Dividend	146.169	115.875
Saldo financieringsfunctie	-29.989	-16.210
Totaal	2.076.182	2.132.826

(1) Stand na Eerste Herziening 2020

Lokale heffingen

Tot de algemene dekkingsmiddelen worden ook de baten uit heffingen van de algemene belastingen gerekend. Anders dan bij bestemmingsheffingen is de besteding van de baten uit heffing van deze algemene belastingen niet gebonden. Tot de algemene belastingen behoren de onroerendzaakbelasting (OZB), de roerendzaakbelasting, de logiesbelasting en de reclame- en precariobelasting. Dit is exclusief de baten uit de bestemmingsheffingen, zoals de afval- en rioolheffing, bedrijfsreinigingsrecht en leges omgevingsvergunningen, en de inkomsten uit parkeren. In de paragraaf [Lokale heffingen](#) is een toelichting opgenomen. In onderstaande tabel zijn betreffende baten opgenomen.

Lokale heffingen	Jaarrekening 2019	Begroting 2020 (1)	Programma
Onroerendzaakbelasting (1) (2)	244.779	254.027	Algemene middelen
Logiesbelasting (3)	6.602	11.988	Algemene middelen
Hondenbelasting (3)	20	0	Algemene middelen
Reclame- en precariobelasting	26.579	26.111	Algemene middelen
Totaal	278.105	292.126	

(1) Stand na Eerste Herziening 2020

(2) inclusief intragemeentelijke aanslagen OZB

(3) deze heffingen worden, op grond van het BBV, tezamen met de inkomsten uit de rioolheffing in het [Overzicht van baten en lasten](#) verantwoord onder Belastingen

Algemene uitkeringen Gemeentefonds

Dit betreft het totaal van de verschillende soorten uitkeringen uit het Gemeentefonds: de integratie-uitkeringen (waaronder het Sociaal Domein), de decentralisatie-uitkeringen en de algemene uitkering. Deze baten worden verantwoord op het programma Algemene middelen en op het [taakveld Algemene uitkeringen en overige uitkeringen Gemeentefonds](#).

Dividend

De dividenden die de gemeente van deelnemingen ontvangt, behoren eveneens tot de algemene dekkingsmiddelen. Deze dividenden worden verantwoord op de programma's Algemene middelen, [Overhead](#) en [Bestuur en Dienstverlening](#).

Dividend	Jaarrekening 2019	Begroting 2020 (1)	Programma
Bank Nederlandse Gemeenten NV	916	408	Algemene middelen
BV Gemeenschappelijk bezit Evides	8.959	7.590	Algemene middelen
Eneco Holding NV	21.548	21.548	Algemene middelen
Stedin Holding NV	14.460	16.476	Algemene middelen
Havenbedrijf Rotterdam NV	68.335	69.703	Algemene middelen
Royal Schiphol NV	2.585	0	Algemene middelen
Erasmus MC Biomedical Fund	41	0	Algemene middelen
Sportbedrijf	150	150	Algemene middelen
RET	27.500	0	Algemene middelen
Multidiensten	1.000	0	Bestuur en dienstverlening
Multi Employment Rotterdam BV (MER)	0	0	Overhead
SSC Flex	675	0	Overhead
Totaal	146.169	115.875	

(1) Stand na 1e Herziening 2020

Saldo financieringsfunctie

Het saldo van de financieringsfunctie betreft het saldo van de betaalde rente over de leningen, rekening-courant en de ontvangen rente over uitzettingen. De baten worden verantwoord binnen de betreffende programma's, met name Algemene middelen en Stedelijke inrichting en ontwikkeling.

Saldo financieringsfunctie	Jaarrekening 2019	Begroting 2020 (1)
Baten	7.382	6.614
Lasten	37.371	22.824
Saldo	-29.989	-16.210

(1) Stand na Eerste Herziening 2020

Overzicht baten en lasten

Overzicht van baten en lasten Algemene middelen	Realisatie 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Raming 2022	Raming 2023	Raming 2024
Baten exclusief reserves	2.126.447	3.449.855	2.194.556	2.150.835	2.166.331	2.166.331
Bijdragen rijk en medeoverheden	1.681.187	1.741.035	1.776.572	1.746.401	1.762.661	1.762.661
Belastingen	255.785	263.438	268.395	269.403	269.403	269.403
Dividenden	144.495	115.876	111.387	110.901	110.739	110.739
Financieringsbaten	10.635	1.295.762	5.829	5.262	4.663	4.663
Overige opbrengsten derden	32.079	33.891	33.090	19.584	19.579	19.579
Overige baten	2.266	-147	-717	-716	-714	-714
Lasten exclusief reserves	6.997	-4.992	5.820	8.474	12.302	12.302
Apparaatslasten	15.069	15.669	15.395	15.352	15.352	15.352
Inhuur	838	519	487	487	487	487
Overige apparaatslasten	431	569	531	531	531	531
Personeel	13.800	14.581	14.377	14.335	14.335	14.335
Intern resultaat	-12.169	-13.128	-11.850	-11.850	-11.850	-11.850
Intern resultaat	-12.169	-13.128	-11.850	-11.850	-11.850	-11.850
Programmalasten	4.097	-7.533	2.276	4.972	8.800	8.800
Financieringslasten	37.371	22.824	60.017	63.803	67.281	67.281
Inkopen en uitbestede werkzaamheden	8.150	11.762	-7.588	-7.568	-7.231	-7.231
Kapitaallasten	-53.802	-52.982	-57.248	-58.358	-58.345	-58.345
Overige programmalasten	8.462	6.960	7.095	7.095	7.095	7.095
Subsidies en inkomensoverdrachten	3.916	3.903	0	0	0	0
Saldo voor vpb en reserveringen	2.119.450	3.454.847	2.188.736	2.142.361	2.154.029	2.154.029
Vennootschapsbelasting	4.799	1.440	800	800	800	800
Saldo voor reserveringen	2.114.651	3.453.407	2.187.936	2.141.561	2.153.229	2.153.229
Reserves	-34.765	-1.214.907	-51.377	-43.482	-125.091	-125.091
Onttrekking reserves	8.614	115.197	143	7.290	-333	-333
Toevoeging reserves	68.965	1.345.292	68.572	68.072	142.058	142.058
Vrijval reserves	25.586	15.188	17.053	17.300	17.300	17.300

Saldo	2.079.886	2.238.500	2.136.559	2.098.079	2.028.138	2.028.138

x

Tabel vergelijking begrotingssaldi 2020

Vergelijking begrotingssaldi	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Begroting 2019	2.053.318	2.027.745	2.030.654	2.028.155	2.028.155	
Omissieregeling 2019	2.053.146	2.027.648	2.030.557	2.028.058	2.028.058	
Voorjaarsnota / Eerste herziening 2019	2.094.612	2.102.669	2.092.966	2.100.331	2.097.657	
Begroting 2020 / Tweede herziening 2019	2.130.189	2.168.982	2.136.559	2.098.079	2.028.138	
10-maandsrapportage 2019	2.077.396	2.168.982	2.136.559	2.098.079	2.028.138	
Realisatie 2019	2.079.886					
Eerste Herziening 2020		2.238.500	2.136.559	2.098.079	2.028.138	2.028.138

Bijstellingen per programma naar taakvelden

Programma / Taakveld	Mutatie 2020 (€)	Mutatie 2020 (%)
Algemene middelen	69.518	2%
Algemene uitkeringen en overige uitkeringen gemeentefonds	-41.576	2%
Belastingen overig	-640	2%
Economische promotie - Opbrengsten Logiesbelasting	-2.703	23%
Overige baten en lasten - Beheer algemene middelen	-1.180.981	407362%
OZB niet-woningen	-1.335	1%
OZB woningen	589	1%
Treasury	1.296.804	1300%
Vennootschapsbelasting (VpB)	-640	80%
Algemene uitkeringen en overige uitkeringen gemeentefonds	-41.576	2%
Belastingen overig	-640	2%
Economische promotie - Opbrengsten Logiesbelasting	-2.703	23%

Overige baten en lasten - Beheer algemene middelen	-1.180.981	407362%
OZB niet-woningen	-1.335	1%
OZB woningen	589	1%
Treasury	1.296.804	1300%
Vennootschapsbelasting (VpB)	-640	80%

Omschrijving programma

Het programma Algemene middelen levert een bijdrage aan de manier waarop het college werkt aan structureel houdbare gemeentefinanciën. Dit programma gaat in op de volgende zaken:

- een sluitende begroting en meerjarenraming
- een gedegen beheer van deelnemingen en verbonden partijen
- een weerstandsvermogen van minimaal 1,0, waarbij het weerstandsvermogen is geënt op de financiële risico's
- een stabiel beleid voor de gemeentelijke woonlasten en algemene belastingen
- een gedegen treasury-functie en financieringsbeleid
- zorgen voor voldoende en gedegen financiële ruimte om investeringen mogelijk te maken, om samen met andere partijen te kunnen werken aan de toekomst van de stad

Het programma Algemene middelen omvat:

- de uitkeringen uit het gemeentefonds
- de opbrengsten van de algemene belastingen
- de opbrengsten uit deelnemingen
- het treasury-resultaat
- concernbrede bestemmingsreserves
- concernbrede stelposten
- te betalen bedragen vennootschapsbelasting
- de post onvoorzien

Het programma Algemene middelen is, anders dan de overige programma's van deze begroting, relatief beleidsarm te noemen en wijkt in opzet en inhoud hiervan af. In hoofdstuk 1 Financiële Beschouwingen en in de paragrafen [Lokale heffingen](#), [Weerstandsvermogen en risicobeheersing](#), [Verbonden partijen](#) en [Financiering](#) zijn de inhoudelijke doelstellingen, indicatoren en kengetallen opgenomen.

Voor het programma Algemene middelen gelden de volgende indicatoren en kengetallen:

- gemeentelijke woonlasten (één- en meerpersoonshuishouden)
- gemiddelde WOZ-waarde woningen

- weerstandsvermogen
- structurele exploitatieruimte
- solvabiliteitsrisico
- EMU-saldo (vorderingensaldo)
- kasgeldlimitet
- renterisiconorm
- netto schuldquote

Algemene uitkeringen en overige uitkeringen gemeentefonds

Pagina 12

Algemene uitkeringen en overige uitkeringen gemeentefonds

Dit taakveld bevat de uitkeringen uit het gemeentefonds zoals de algemene uitkering, integratie-uitkeringen en decentralisatie-uitkeringen.

Voortgang 2020

De raming van het Gemeentefonds is in de begroting 2020 gebaseerd op de meicirculaire Gemeentefonds 2019. De bestendige gedragslijn is dat de effecten van de september- en de decembercirculaire in de eerste bestuursrapportage worden verwerkt. Een aantal aandachtspunten is de volgende:

- In juni 2018 heeft de minister van Binnenlandse Zaken aan de Tweede Kamer gemeld te werken aan een herziening van het totale Gemeentefonds per 2021. E.e.a. heeft vertraging opgelopen omdat -in grote lijnen- herverdeeleffecten op dit moment niet goed uitlegbaar zijn. Het Rijk streeft er naar om de uitkomsten van de herziening op te nemen in de decembercirculaire 2020 met 2022 als ingangsdatum.
- Het Centraal Planbureau verwacht een aanzienlijke onderbesteding op de rijksuitgaven in 2020. Door de koppeling van het gemeentefonds aan de rijksuitgaven is hiervoor, gezien de onzekerheid van de - daadwerkelijke- onderbesteding, voor de helft op geanticipeerd (€ 10 mln). Op zijn vroegst wordt hierover informatie opgenomen in de septembercirculaire 2020.
- Door de coronacrisis is het bevroren van -het accres van- het gemeentefonds aan de orde. Het Rijk wil hierover informatie opnemen in de meicirculaire 2020. Voor die tijd vindt overleg plaats tussen onder andere de VNG en het Rijk.

Wat kost het

Overzicht van baten en lasten Algemene uitkeringen en overige uitkeringen gemeentefonds	Realisatie 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Raming 2022	Raming 2023	Raming 2024
Baten exclusief reserves	1.681.168	1.741.035	1.776.572	1.746.401	1.762.661	1.762.661

Bijdragen rijk en medeoverheden	1.681.168	1.741.035	1.776.572	1.746.401	1.762.661	1.762.661
Lasten exclusief reserves	6	7	7	7	7	7
Programmalasten	6	7	7	7	7	7
Inkopen en uitbestede werkzaamheden	6	7	7	7	7	0
Overige programmalasten	0	0	0	0	0	0
Subsidies en inkomensoverdrachten	0	0	0	0	0	0
Saldo voor vpb en reserveringen	1.681.161	1.741.028	1.776.565	1.746.394	1.762.654	1.762.654
Saldo voor reserveringen	1.681.161	1.741.028	1.776.565	1.746.394	1.762.654	1.762.654
Saldo	1.681.161	1.741.028	1.776.565	1.746.394	1.762.654	1.762.654

x

Tabel vergelijking begrotingssaldi 2020

Vergelijking begrotingssaldi	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Begroting 2019	1.660.116	1.677.276	1.676.492	1.694.373	1.694.373	
Omissieregeling 2019	1.660.116	1.677.276	1.676.492	1.694.373	1.694.373	
Voorjaarsnota / Eerste herziening 2019	1.674.728	1.724.727	1.733.576	1.753.072	1.757.186	
Begroting 2020 / Tweede herziening 2019	1.720.122	1.782.604	1.776.565	1.746.394	1.762.654	
10-maandsrapportage 2019	1.681.278	1.782.604	1.776.565	1.746.394	1.762.654	
Realisatie 2019	1.681.161					
Eerste Herziening 2020		1.741.028	1.776.565	1.746.394	1.762.654	1.762.654

Financiële bijstellingen

Bijstellingen Algemene uitkeringen en overige uitkeringen gemeentefonds

Begroting 2020

Oorspronkelijke begroting 2020	1.782.604
Bijstellingen Eerste Herziening 2020	-41.576
Actualisatie Gemeentefonds	Ramingsbijstellingen onvermijdelijk -9.966
Actualisatie Taakmutaties	Taakmutaties 9.140
Regio Deal Rotterdam Zuid	Taakmutaties -40.750

Toelichting financiële bijstellingen

Actualisatie Gemeentefonds

In de begroting 2020 is de hoogte van het Gemeentefonds gebaseerd op de meicirculaire Gemeentefonds 2019. De raming van het gemeentefonds is geactualiseerd op basis van september- en decembercirculaire 2019, het actualiseren van waarden van maatstaven en inschattingen van de meicirculaire 2020 én een eventuele onderbesteding van rijksuitgaven in 2020. Voor nadere informatie wordt verwezen naar de paragraaf 'voortgang'.

Actualisatie Taakmutaties

Voor een aantal taken heeft het Rijk bij de september- en decembercirculaire Gemeentefonds 2019 aanvullende middelen beschikbaar gesteld. Deze middelen (baten) zijn bij voorliggend taakveld opgenomen. Uitgangspunt is dat desbetreffende middelen (lasten) worden toegevoegd aan desbetreffende taakvelden. Bij de taakvelden is tevens een toelichting opgenomen.

Regio Deal Rotterdam Zuid

In 2019 is door het Rijk aangegeven dat de ter beschikking gestelde middelen voor de Regio Deal Rotterdam Zuid niet meer via het Gemeentefonds worden uitbetaald, maar via specifieke uitkering op basis van de kaderwet EZK- en LNV. Dit betekent dat deze middelen niet meer op het programma Algemene middelen worden begroot, maar op de programma's waar ook de uitgaven plaatsvinden.

Beleidskaders, beleidsmonitoren en wet- en regelgeving

Wet- en regelgeving

- [Financiële-verhoudingswet](#)
- [Circulaires uitkering Gemeentefonds](#)

Omschrijving taakveld

Tot het taakveld Algemene uitkeringen en overige uitkeringen gemeentefonds behoren de uitkeringen uit het gemeentefonds. Het gemeentefonds is de grootste inkomstenbron voor gemeenten. De ontwikkeling van het gemeentefonds bepaalt in belangrijke mate onze financiële ruimte. Gemeenten kunnen zelfstandig beleid voeren met het geld dat het Rijk beschikbaar stelt uit het gemeentefonds. Gemeenten moeten echter wel de hen wettelijk opgedragen taken bekostigen met het geld dat zij uit het gemeentefonds ontvangen. Het gaat daarbij bijvoorbeeld om de uitvoering van de Jeugdzorg en het verstrekken van bijstandsuitkeringen.

Drie keer per jaar informeert het Rijk de gemeenten met een circulaire over het gemeentefonds:

- in mei/juni op basis van de Voorjaarsnota van het Rijk
- in september op basis van de Miljoenennota van het Rijk

- in december op basis van de Najaarsnota van het Rijk

Belastingen overig

Pagina 13

Belastingen overig

Dit taakveld bevat de roerendezaakbelasting (RZB) op het eigendom en het gebruik van roerende zaken en de precario- en reclamebelasting.

Voortgang 2020

De aanslagen voor reclame- en precariobelasting waren door coronamaatregelen tijdelijk opgeschort. Ook de invorderingsmaatregelen zijn ca. 2 maanden gestopt. De verwachting is dat veel belastingplichtigen die deze aanslagen moeten betalen (met name ondernemers) een regeling zullen vragen waarbij ze meer tijd krijgen om deze aanslagen te voldoen.

Wat kost het

Overzicht van baten en lasten Belastingen overig	Realisatie 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Raming 2022	Raming 2023	Raming 2024
Baten exclusief reserves	32.197	33.990	33.194	19.694	19.694	19.694
Bijdragen rijk en medeoverheden	8	0	0	0	0	0
Belastingen	184	122	122	122	122	122
Overige opbrengsten derden	32.005	33.868	33.072	19.572	19.572	19.572
Overige baten	0	0	0	0	0	0
Lasten exclusief reserves	-680	-1.402	-2.280	-2.535	-2.199	-2.199
Apparaatslasten	6.102	5.710	6.234	6.217	6.217	6.217
Inhuur	339	189	197	197	197	0
Overige apparaatslasten	174	207	215	215	215	0
Personeel	5.589	5.313	5.822	5.805	5.805	0
Intern resultaat	-12.211	-13.147	-11.860	-11.860	-11.860	-11.860
Intern resultaat	-12.211	-13.147	-11.860	-11.860	-11.860	0
Programmalasten	5.430	6.036	3.346	3.109	3.445	3.445

Inkopen en uitbestede werkzaamheden	1.523	3.965	1.749	1.786	2.147	0
Kapitaallasten	2.109	1.082	608	334	309	0
Overige programmalasten	1.784	989	989	989	989	0
Subsidies en inkomensoverdrachten	14	0	0	0	0	0
Saldo voor vpb en reserveringen	32.877	35.392	35.474	22.229	21.893	21.893
Saldo voor reserveringen	32.877	35.392	35.474	22.229	21.893	21.893
Reserves	0	197	0	0	0	0
Onttrekking reserves	0	197	0	0	0	0
Saldo	32.877	35.589	35.474	22.229	21.893	21.893

x

Tabel vergelijking begrotingssaldi 2020

Vergelijking begrotingssaldi	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Begroting 2019	34.309	34.430	34.198	20.696	20.696	
Omissieregeling 2019	34.252	34.403	34.171	20.669	20.669	
Voorjaarsnota / Eerste herziening 2019	34.054	35.028	34.675	21.199	21.185	
Begroting 2020 / Tweede herziening 2019	33.252	36.229	35.474	22.229	21.893	
10-maandsrapportage 2019	32.763	36.229	35.474	22.229	21.893	
Realisatie 2019	32.877					
Eerste Herziening 2020		35.589	35.474	22.229	21.893	21.893

Financiële bijstellingen

Bijstellingen Belastingen overig	Begroting 2020
Oorspronkelijke begroting 2020	36.229
Bijstellingen Eerste Herziening 2020	-640
Actualisatie kapitaallasten	Ramingsbijstellingen onvermijdelijk 0
Basisregistratie wettelijke dienstverlening	Ramingsbijstellingen onvermijdelijk -1.400
Uitbreiding formatie door meer invorderingsactiviteiten	Ramingsbijstellingen onvermijdelijk 127

Technische wijzigingen

Technische wijzigingen

633

Begroting na wijzigingen**35.589**

Toelichting financiële bijstellingen

Actualisatie kapitaallasten

De kapitaallasten zijn aangepast op basis van daadwerkelijke activeringen in 2019, bijgestelde investeringskredieten alsmede geactualiseerde ramingen en de bouwrente van de jaarschijf 2020. Wijzigingen hebben zich voorgedaan bij Digitalisering Persoonskaarten. In de [paragraaf Investeringskredieten](#) is een gedetailleerd overzicht opgenomen van deze aanpassing. Dit is een saldo neutrale bijstelling omdat het effect binnen het taakveld wordt opgevangen.

Basisregistratie wettelijke dienstverlening

Rotterdam groeit, dat betekent meer inwoners waaraan basisdienstverlening geleverd moet worden. De stad groeit doordat meer woningen worden gebouwd en meer mensen vanuit het buitenland zich willen vestigen in Rotterdam. Dit betekent meer inwoners die ingeschreven moeten worden, verhuizen, reisdocumenten nodig hebben, het Nederlanderschap verkrijgen, willen trouwen, enz. Maar een groter wordende stad betekent ook meer parkeernaheffingen, meer woningen en taxaties en meer bezwaren. Hier anticiperen wij op door het werk slimmer en efficiënt te organiseren. Met name door een structurele aanpak van werkvoorraden, strategische analyses, het structureel lean maken van processen en kwaliteitsverbeteringen van processen wordt geïnvesteerd in een toekomstbestendige organisatie (€ 1,4 mln).

Uitbreiding formatie door meer invorderingsactiviteiten

De afgelopen jaren is geconstateerd dat er sprake is van hogere aanmanings – en vervolgingsopbrengsten als gevolg van een verbeterd invorderingsproces. Dit heeft ook geleid tot meer werkvoorraad bij de deurwaarders. Het aantal assistent deurwaarders wordt daarom met 2 fte structureel opgehoogd. De extra lasten zijn verwerkt op de verschillende taakvelden belastingen. Binnen het taakveld Belastingen overig heeft dit geleid tot een bijstelling van € 127.

Onttrekking bestemmingsreserve project BAG-WOZ

Om te kunnen werken aan een gestandaardiseerde, beheersbare, volledige en betrouwbare basisregistratie van zowel de wet waardering onroerende zaken (WOZ) als de basisregistratie adressen en gebouwen (BAG), wordt in 2020 € 197 onttrokken aan de bestemmingsreserve.

Technische wijzigingen

Binnen het taakveld Belastingen overig zijn er diverse technische wijzigingen geweest. Direct achter de

technische wijziging is het effect op het saldo weergegeven. De grootste wijzigingen zijn de [aanpassing kostenverdeling](#) (€ 551), herverdeling budgetten Digitaliseringsagenda binnen het programma Algemene Middelen (€ 27), budgetverdeling project ondermijning vanuit het taakveld Openbare Orde en Veiligheid (- € 36), indexatie (€ 33), interne doorbelasting van de materiële kosten van het [traineeprogramma](#) op basis van een inventarisatie naar de behoefte aan inzet van trainees (€ 0) en diverse kleine technische wijzigingen (€ 58).

Omschrijving taakveld

Dit taakveld bevat de roerend zaakbelasting (RZB) op het eigendom en het gebruik van roerende zaken en de precario- en reclamebelasting. De uitvoeringskosten bevatten onder andere het taxeren en waarden van roerende zaken, de heffing en inning van de belastingsoorten en het afhandelen van bezwaar en beroep.

Voor een nadere toelichting op de ontwikkelingen van deze belastingsoorten verwijzen wij u naar paragraaf [Lokale heffingen](#).

Economische promotie - Opbrengsten logiesbelasting

Pagina 14

Economische promotie - Opbrengsten logiesbelasting

Dit taakveld bevat de logiesbelasting en de daarbij behorende uitvoeringskosten voor onder andere de heffing, inning en het afhandelen van bezwaar en beroep.

Voortgang 2020

De maatregelen die wereldwijd genomen zijn in verband met Covid-19 hebben een grote impact op de hotelbranche. De bezettingsgraad is aanzienlijk afgenomen (met circa 90% afgenomen) en dat betekent dat de opbrengsten voor logiesbelasting een stuk lager worden dan begroot.

Wat kost het

Overzicht van baten en lasten Economische promotie - Opbrengsten	Realisatie	Begroting	Begroting	Raming	Raming	Raming
Logiesbelasting	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Baten exclusief reserves	10.064	9.288	13.746	14.753	14.753	14.753
Bijdragen rijk en medeoverheden	0	0	0	0	0	0
Belastingen	10.063	9.288	13.746	14.753	14.753	14.753
Lasten exclusief reserves	304	314	309	308	308	308
Apparaatslasten	302	313	309	308	308	308

Inhuur	17	10	10	10	10	0
Overige apparaatslasten	9	11	11	11	11	0
Personeel	277	292	288	287	287	0
Intern resultaat	1	1	0	0	0	0
Intern resultaat	1	1	0	0	0	0
Saldo voor vpb en reserveringen	9.760	8.974	13.436	14.445	14.445	14.445
Saldo voor reserveringen	9.760	8.974	13.436	14.445	14.445	14.445
Saldo	9.760	8.974	13.436	14.445	14.445	14.445

x

Tabel vergelijking begrotingssaldi 2020

Vergelijking begrotingssaldi	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Begroting 2019	8.055	8.555	9.055	9.555	9.555	
Omissieregeling 2019	8.052	8.553	9.053	9.553	9.553	
Voorjaarsnota / Eerste herziening 2019	10.552	12.428	13.435	14.443	14.443	
Begroting 2020 / Tweede herziening 2019	10.552	11.677	13.436	14.445	14.445	
10-maandsrapportage 2019	10.549	11.677	13.436	14.445	14.445	
Realisatie 2019	9.760					
Eerste Herziening 2020		8.974	13.436	14.445	14.445	14.445

Financiële bijstellingen

Bijstellingen Economische promotie - Opbrengsten Logiesbelasting

Begroting 2020

Oorspronkelijke begroting 2020	11.677
Bijstellingen Eerste Herziening 2020	-2.703
Uitbreiding formatie door meer invorderingsactiviteiten	Ramingsbijstellingen onvermijdelijk -4
Verlaging opbrengst Logiesbelasting 2020	Ramingsbijstellingen onvermijdelijk -2.700
Technische wijzigingen	Technische wijzigingen 1
Begroting na wijzigingen	8.974

Toelichting financiële bijstellingen

Uitbreiding formatie door meer invorderingsactiviteiten

De afgelopen jaren is geconstateerd dat er sprake is van hogere aanmanings – en vervolgingsopbrengsten als gevolg van een verbeterd invorderingsproces. Dit heeft ook geleid tot meer werkvoorraad bij de deurwaarders. Het aantal assistent deurwaarders wordt daarom met 2 fte structureel opgehoogd. De extra lasten zijn verwerkt op de verschillende taakvelden belastingen. Binnen taakveld Economische promotie - Opbrengsten logiesbelasting heeft dit geleid tot een bijstelling van € 4.

Verlaging opbrengst Logiesbelasting 2020

De maatregelen, die wereldwijd genomen zijn in verband met Covid-19, hebben een grote impact op de hotelbranche. Als gevolg hiervan zijn de verwachte minderopbrengsten logiesbelasting tot en met mei momenteel geraamd op € 2,7 mln. Bij de tweede herziening zal op basis van de dan bekende ontwikkelingen worden beoordeeld of een verdere bijstelling nodig is voor 2020.

Technische wijzigingen

In taakveld Economische promotie opbrengsten logiesbelasting zijn er diverse kleine technische wijzigingen geweest (€ 1).

Omschrijving taakveld

Dit taakveld bevat de logiesbelasting en de daarbij behorende uitvoeringskosten voor onder andere de heffing, inning en het afhandelen van bezwaar en beroep. Voor een nadere toelichting op de ontwikkelingen van deze belastingsoort verwijzen wij u naar paragraaf [Lokale heffingen](#).

Overige baten en lasten - Beheer algemene middelen Pagina 15

Overige baten en lasten - Beheer algemene middelen

Binnen het taakveld Overige baten en lasten - Beheer Algemene Middelen geeft de gemeente invulling aan een sluitende begroting met een gezond meerjarenperspectief. Dit taakveld bevat de Algemene Reserve, bestemmingsreserve Investeringsfonds Rotterdam, bestemmingsreserve taakmutaties Gemeentefonds, concernbrede stelposten en de post onvoorzien.

Voortgang 2020

Eén van de uitgangspunten van het gevoerde financieel beleid is dat het weerstandsvermogen minimaal 1,0 bedraagt. Hiervoor wordt verwezen naar de paragraaf [Weerstandsvermogen en risicobeheersing](#). Omwille van een sluitend financieel meerjarenbeeld wordt op dit taakveld de toevoegingen danwel onttrekkingen aan de Algemene reserve verwerkt.

Wat kost het

Overzicht van baten en lasten Overige baten en lasten - Beheer algemene middelen	Realisatie 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Raming 2022	Raming 2023	Raming 2024
Baten exclusief reserves	0	0	0	0	0	0
Overige baten	0	0	0	0	0	0
Lasten exclusief reserves	5.880	8.578	-12.187	-12.180	-12.180	-12.180
Programmalasten	5.880	8.578	-12.187	-12.180	-12.180	-12.180
Inkopen en uitbestede werkzaamheden	1.969	4.675	-12.187	-12.180	-12.180	0
Kapitaallasten	8	0	0	0	0	0
Overige programmalasten	0	0	0	0	0	0
Subsidies en inkomensoverdrachten	3.903	3.903	0	0	0	0
Saldo voor vpb en reserveringen	-5.880	-8.578	12.187	12.180	12.180	12.180
Saldo voor reserveringen	-5.880	-8.578	12.187	12.180	12.180	12.180
Reserves	17.700	-1.172.692	-32.734	-25.839	-108.327	-108.327
Onttrekking reserves	8.614	115.000	143	7.290	-333	-333
Toevoeging reserves	16.500	1.302.881	49.930	50.430	125.294	0
Vrijval reserves	25.586	15.188	17.053	17.300	17.300	17.300
Saldo	11.820	-1.181.271	-20.547	-13.659	-96.147	-96.147

x

Tabel vergelijking begrotingssaldi 2020

Vergelijking begrotingssaldi	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Begroting 2019	23.200	-23.682	-15.633	-21.919	-21.919	
Omissieregeling 2019	23.200	-23.682	-15.633	-21.919	-21.919	
Voorjaarsnota / Eerste herziening 2019	30.744	-12.227	-21.918	-20.003	-26.616	

Begroting 2020 / Tweede herziening 2019	22.263	-290	-20.547	-13.659	-96.147
10-maandsrapportage 2019	11.172	-290	-20.547	-13.659	-96.147
Realisatie 2019	11.820				
Eerste Herziening 2020		-1.181.271	-20.547	-13.659	-96.147

Financiële bijstellingen

Bijstellingen Overige baten en lasten - Beheer algemene middelen		Begroting 2020
Oorspronkelijke begroting 2020		-290
Bijstellingen Eerste Herziening 2020		-1.180.981
Eigen risicodragers regelingen Werkhervatting Gedeeltelijk Arbeidsgeschikten en Ziektewet	Ramingsbijstellingen onvermijdelijk	4.000
Bestemmingsreserve Investeringsfonds Rotterdam	Reserves	226
Sluitpost saldo Algemene Reserve	Reserves	109.932
Transactie verkoop aandelen Eneco Groep B.V.	Reserves	-1.289.713
Technische wijzigingen	Technische wijzigingen	-5.425
Begroting na wijzigingen		-1.181.271

Toelichting financiële bijstellingen

Eigen risicodragers regelingen Werkhervatting Gedeeltelijk Arbeidsgeschikten en Ziektewet

Sinds 1 januari 2020 is de gemeente Rotterdam eigen risicodragers voor de Ziektewet (ZW) en de Werkhervatting gedeeltelijk arbeidsgeschikten (WGA). Hierdoor daalt de loonsom in 2020 met 0,47% (€ 4 mln). Op concernniveau (taakvelden Overhead-Concernondersteuning en Overige baten en lasten-Van Werk Naar Werk/VOIL) worden budgetten gereserveerd voor een uitvoeringsbureau, verzuimaanpak en uitkeringslasten voor de ZW/WGA. Netto is het effect van dit eigen risicodragerschap financieel positief.

Bestemmingsreserve Investeringsfonds Rotterdam (IFR)

Vanwege de Verzelfstandiging Sportbedrijf dient de toegekende dekking IFR voor kapitaallasten anders verwerkt te worden. Op grond daarvan is de beoogde onttrekking omgezet in een lagere toevoeging aan het IFR.

Sluitpost saldo Algemene Reserve

Voor een sluitende meerjarenbegroting wordt het geraamde saldo verrekend met de Algemene reserve.

Transactie verkoop aandelen Eneco Groep B.V.

Op 25 maart 2020 zijn de aandelen van Eneco Groep B.V. verkocht aan Mitsubishi Corporation, Chubu Electric power Co. De verkoop is goedgekeurd door de 44 gemeenteraden die aandeelhouder waren van Eneco. Voor de gemeente Rotterdam met een aandeel van 31,69% betekent dit een opbrengst van € 1,3 miljard. Tegelijkertijd wordt voorgesteld om een voorlopige reserve (Bestemmingsreserve Verkoopopbrengst Eneco) te vormen ter hoogte van € 1,3 miljard. Nadere verdeling van deze Eneco-middelen vindt in een later stadium plaats.

Technische wijzigingen

Sinds 1 januari 2020 is de gemeente Rotterdam eigen risicodragers voor de Ziektewet (ZW) en de Werkhervatting gedeeltelijk arbeidsgeschikten (WGA). Hierdoor daalt de loonsom in 2020 met 0,47%. Daarnaast zijn er enkele andere wijzigingen aangebracht, zoals stijgende werkgeverspremies in 2020. Het totale effect van de wijzigingen is dat de index personeel in 2020 met 0,63% (€ 5,4 mln) neerwaarts is bijgesteld. Dit is verwerkt bij de diverse taakvelden.

Beleidskaders, beleidsmonitoren en wet- en regelgeving

Wet- en regelgeving

- [Besluit Begroten en Verantwoorden provincies en gemeenten 2016](#)
- [Financiële Verhoudingswet](#)

Beleidskaders

- [Verordening Financiën Rotterdam 2013](#)

Omschrijving taakveld

Dit taakveld bevat de Algemene Reserve, bestemmingsreserve Investeringsfonds Rotterdam, bestemmingsreserve Taakmutaties gemeentefonds, concernbrede stelposten en de post onvoorzien.

De Algemene reserve behoort tot het weerstandsvermogen, dat middelen omvat die de gemeente vrij kan inzetten om het begrotingsbeeld sluitend te houden en om onvoorziene financiële risico's af te dekken. Het onderdeel [Reserves](#) bevat het meerjarig verloop van deze reserve.

In het coalitieakkoord is als uitgangspunt opgenomen dat er gestuurd wordt op een weerstandsvermogen van minimaal 1,0. Daarbij is het weerstandsvermogen geënt op de financiële risico's. Verwezen wordt naar de paragraaf [Weerstandsvermogen en risicobeheersing](#)

Het IFR (Investeringsfonds Rotterdam) is een bestemmingsreserve. De gelden in deze reserve zijn bedoeld om in het kader van de meerjarige investeringsplanning concernbrede investeringsprojecten te kunnen dekken.

Het BBV schrijft voor dat de begroting een post onvoorzien bevat, zonder hiervoor een maximale of minimale hoogte voor te schrijven. Rotterdam heeft in 2017 de hoogte van dit bedrag structureel begroot op € 600. Dit komt neer op € 1,00 per inwoner.

OZB niet-woningen

Pagina 16

OZB niet-woningen

Dit taakveld bevat de onroerendezaakbelasting (OZB) op het eigendom en het gebruik door bedrijven van onroerende zaken anders dan woningen.

Voortgang 2020

De maatregelen die wereldwijd genomen zijn i.v.m. Covid-19 hebben een grote impact op zowel ondernemers als burgers (particulieren). Er zijn nu nog geen cijfers beschikbaar over betaalgedrag tijdens corona, omdat invordering tijdelijk heeft stilgelegen. Cijfers gaan we komende maanden opbouwen.

Het is aannemelijk dat er meer betalingsregelingen zullen worden afgesproken, dat het bedrag dat wij oninbaar lijden omhoog gaat en dat er meer faillissementen gaan komen. Voorziening oninbaar lijden zullen we daarop moeten aanpassen, en inkomsten zullen lager uitvallen dan begroot (vanwege faillissementen en trager betaalgedrag)

Invordering is weer opgestart, we houden rekening met moeilijkheden en maken afspraken met die belastingplichtigen die nu niet (volledig) kunnen betalen.

Wat kost het

Overzicht van baten en lasten OZB niet-woningen	Realisatie 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Raming 2022	Raming 2023	Raming 2024
Baten exclusief reserves	189.247	190.515	190.515	190.515	190.515	190.515
Bijdragen rijk en medeoverheden	5	0	0	0	0	0
Belastingen	186.251	190.515	190.515	190.515	190.515	190.515
Overige baten	2.990	0	0	0	0	0
Lasten exclusief reserves	9.651	11.101	9.737	9.725	9.725	9.725
Apparaatslasten	4.336	5.793	4.436	4.423	4.423	4.423

Inhuur	239	192	128	128	128	0
Overige apparaatslasten	121	210	150	150	150	0
Personeel	3.976	5.391	4.158	4.146	4.146	0
Intern resultaat	19	11	4	4	4	4
Intern resultaat	19	11	4	4	4	0
Programmalasten	5.297	5.297	5.297	5.297	5.297	5.297
Inkopen en uitbestede werkzaamheden	0	0	0	0	0	0
Kapitaallasten	0	0	0	0	0	0
Overige programmalasten	5.297	5.297	5.297	5.297	5.297	0
Saldo voor vpb en reserveringen	179.595	179.415	180.779	180.791	180.791	180.791
Saldo voor reserveringen	179.595	179.415	180.779	180.791	180.791	180.791
Saldo	179.595	179.415	180.779	180.791	180.791	180.791

x

Tabel vergelijking begrotingssaldi 2020

Vergelijking begrotingssaldi	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Begroting 2019	176.699	177.847	177.847	177.847	177.847	
Omissieregeling 2019	176.645	177.812	177.812	177.812	177.812	
Voorjaarsnota / Eerste herziening 2019	176.901	180.766	180.766	180.766	180.766	
Begroting 2020 / Tweede herziening 2019	172.200	180.750	180.779	180.791	180.791	
10-maandsrapportage 2019	172.169	180.750	180.779	180.791	180.791	
Realisatie 2019	179.595					
Eerste Herziening 2020		179.415	180.779	180.791	180.791	180.791

Financiële bijstellingen

Bijstellingen OZB niet-woningen

Begroting 2020

Oorspronkelijke begroting 2020	180.750
Bijstellingen Eerste Herziening 2020	-1.335

Technische wijzigingen

Technische wijzigingen

-1.261

Begroting na wijzigingen**179.415**

Toelichting financiële bijstellingen

Uitbreiding formatie door meer invorderingsactiviteiten

De afgelopen jaren is geconstateerd dat er sprake is van hogere aanmanings – en vervolgingsopbrengsten als gevolg van een verbeterd invorderingsproces. Dit heeft ook geleid tot meer werkvoorraad bij de deurwaarders. Het aantal assistent deurwaarders wordt daarom met 2 fte structureel opgehoogd. De extra lasten zijn verwerkt op de verschillende taakvelden belastingen. Binnen het taakveld OZB niet woningen heeft dit geleid tot een bijstelling van € 74.

Technische wijzigingen

Binnen het taakveld OZB niet-woningen zijn er diverse technische wijzigingen geweest. Direct achter de technische wijziging is het effect op het saldo weergegeven. De grootste wijzigingen zijn de [aanpassing kostenverdeling](#) (- € 1.270), herverdeling budgetten Digitaliseringsagenda binnen programma Algemene Middelen (€ 27), budgetverdeling project ondermijning vanuit het taakveld Openbare Orde en Veiligheid (- € 37), indexatie (€ 33), interne doorbelasting van de materiële kosten van het [traineeprogramma](#) op basis van een inventarisatie naar de behoefte aan inzet van trainees (€ 0) en diverse kleine technische wijzigingen (-€ 14).

Omschrijving taakveld

Dit taakveld bevat de onroerend zaakbelasting (OZB) op het eigendom en het gebruik door bedrijven van onroerende zaken anders dan woningen. De uitvoeringskosten bevatten onder andere het taxeren en waarderen van niet-woningen, de heffing en inning van de OZB en het afhandelen van bezwaar en beroep. Voor een nadere toelichting op de ontwikkelingen van deze belastingsoort verwijzen wij u naar paragraaf [Lokale heffingen](#).

OZB woningen

Pagina 17

OZB woningen

Dit taakveld bevat de onroerendezaakbelasting (OZB) op het eigendom van woningen.

Voortgang 2020

De maatregelen die wereldwijd genomen zijn i.v.m. Covid-19 hebben een grote impact op zowel ondernemers als burgers (particulieren). Er zijn nu nog geen cijfers beschikbaar over betaalgedrag tijdens corona, omdat

invordering tijdelijk heeft stilgelegen. Cijfers gaan we komende maanden opbouwen.

Het is aannemelijk dat er meer betalingsregelingen zullen worden afgesproken, dat het bedrag dat wij oninbaar lijden omhoog gaat en dat er meer faillissementen gaan komen. Voorziening oninbaar lijden zullen we daarop moeten aanpassen, en inkomsten zullen lager uitvallen dan begroot (vanwege faillissementen en trager betaalgedrag)

Invordering is weer opgestart, we houden rekening met moeilijkheden en maken afspraken met die belastingplichtigen die nu niet (volledig) kunnen betalen.

Wat kost het

Overzicht van baten en lasten OZB woningen	Realisatie 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Raming 2022	Raming 2023	Raming 2024
Baten exclusief reserves	59.293	63.512	64.012	64.012	64.012	64.012
Bijdragen rijk en medeoverheden	6	0	0	0	0	0
Belastingen	59.287	63.512	64.012	64.012	64.012	64.012
Lasten exclusief reserves	4.351	3.860	4.422	4.409	4.409	4.409
Apparaatslasten	4.329	3.853	4.416	4.404	4.404	4.404
Inhuur	243	128	152	152	152	0
Overige apparaatslasten	126	140	155	155	155	0
Personeel	3.959	3.585	4.109	4.096	4.096	0
Intern resultaat	22	7	5	5	5	5
Intern resultaat	22	7	5	5	5	0
Saldo voor vpb en reserveringen	54.942	59.652	59.591	59.603	59.603	59.603
Saldo voor reserveringen	54.942	59.652	59.591	59.603	59.603	59.603
Saldo	54.942	59.652	59.591	59.603	59.603	59.603

x

Tabel vergelijking begrotingssaldi 2020

Vergelijking begrotingssaldi	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Begroting 2019	58.287	58.287	58.287	58.287	58.287	
Omissieregeling 2019	58.230	58.253	58.253	58.253	58.253	
Voorjaarsnota / Eerste herziening 2019	58.235	59.075	59.575	59.575	59.575	

Begroting 2020 / Tweede herziening 2019	58.228	59.063	59.591	59.603	59.603
10-maandsrapportage 2019	58.191	59.063	59.591	59.603	59.603
Realisatie 2019	54.942				
Eerste Herziening 2020		59.652	59.591	59.603	59.603

Financiële bijstellingen

Bijstellingen OZB woningen		Begroting 2020
Oorspronkelijke begroting 2020		59.063
Bijstellingen Eerste Herziening 2020		589
Uitbreiding formatie door meer invorderingsactiviteiten	Ramingsbijstellingen onvermijdelijk	-49
Technische wijzigingen	Technische wijzigingen	638
Begroting na wijzigingen		59.652

Toelichting financiële bijstellingen

Uitbreiding formatie door meer invorderingsactiviteiten

De afgelopen jaren is geconstateerd dat er sprake is van hogere aanmanings – en vervolgingsopbrengsten als gevolg van een verbeterd invorderingsproces. Dit heeft ook geleid tot meer werkvoorraad bij de deurwaarders. Het aantal assistent deurwaarders wordt daarom met 2 fte structureel opgehoogd. De extra lasten zijn verwerkt op de verschillende taakvelden belastingen. Binnen het taakveld OZB woningen heeft dit geleid tot een bijstelling van € 49.

Technische wijzigingen

In het taakveld OZB woningen zijn er diverse technische wijzigingen geweest. Direct achter de technische wijziging is het effect op het saldo weergegeven. De grootste wijzigingen zijn de [aanpassing kostenverdeling](#) (€ 584), herverdeling budgetten Digitaliseringsagenda binnen programma Algemene Middelen (€ 18), budgetverdeling project Ondermijning vanuit het taakveld Openbare Orde en Veiligheid (- € 24), [indexatie loonkosten](#)(€ 22), interne doorbelasting van de materiële kosten van het [traineeprogramma](#) op basis van een inventarisatie naar de behoefte aan inzet van trainees (€ 0) en diverse kleine technische wijzigingen (€ 38).

Omschrijving taakveld

Dit taakveld bevat de onroerend zaakbelasting (OZB) op het eigendom van woningen. De uitvoeringskosten bevatten onder andere het taxeren en waarderen van woningen, de heffing en inning van de OZB en het afhandelen van bezwaar en beroep. Voor een nadere toelichting op de ontwikkelingen van deze belastingsoort verwijzen wij u naar paragraaf [Lokale heffingen](#).

Treasury

Pagina 18

Treasury

Dit taakveld betreft de activiteiten van de gemeente voor de treasuryfunctie en het beheer van deelnemingen en van verbonden partijen. Op dit taakveld verantwoordt het college de rentelasten voor aangetrokken gelden, de ontvangsten uit doorbelaste omslagrente, de ontvangsten op verstrekte leningen en garanties, de ontvangen dividenden uit deelnemingen en de kosten voor juridisch advisering.

Voortgang 2020

Bij het opstellen van deze herziening kent het omvangrijke en complexe dossier Warmtebedrijf een grote onzekerheid. De raad heeft het college gevraagd een aantal scenario's voor het vervolgproces voor te leggen. Een goede inschatting van de risico's hiervan is pas te maken na besluitvorming over het vervolg. De nog onbekende gevolgen van dit besluit worden verwerkt bij tweede herziening van de begroting 2020.

De Jaarstukken 2019 van de verschillende deelnemingen zijn recentelijk vastgesteld. Dit heeft geleid tot in totaal hogere dividendopbrengsten in 2020 over boekjaar 2019 dan begroot. Deze hogere opbrengsten zijn grotendeels verwerkt in de eerste herziening 2020. In de [paragraaf verbonden partijen](#) is nadere informatie opgenomen over de ontwikkelingen, risico's en financiën van de verschillende deelnemingen.

In maart van dit jaar is de verkoop van de Eneco-aandelen afgerond. De verkoopprijs voor de Rotterdamse aandelen bedroeg € 1,3 miljard. Dit bedrag is in zijn geheel als resultaat in de bestemmingsreserve Verkoopopbrengst Eneco gestald tot verdere besluitvorming plaatsvindt over de aanwending van deze middelen. Totdat dit zich vervolgens vertaalt in concrete uitgaven worden de liquide middelen gebruikt om de gemeentelijke schuldpositie te verminderen. Hierdoor verbeteren zowel de solvabiliteit als de netto schuldquote aanzienlijk. De geraamde solvabiliteit per ultimo 2020 stijgt van 23% naar 56% en de geraamde netto schuldquote daalt van 72% naar 25%. Bij aanwending van de Eneco-middelen zal de schuldpositie weer toenemen en dit heeft een tegenovergesteld effect op beide ratio's. In de paragraaf [Financiële kengetallen](#) is nadere informatie opgenomen.

Het renteomslagstelsel is geregeld in de gemeentelijke regelgeving. Dit stelsel houdt in dat de financieringskosten aan de gemeentelijke producten worden doorberekend op basis van de boekwaarde van de onderliggende

investeringen. De rente die hiervoor wordt gehanteerd, is de omslagrente. Deze rente wordt jaarlijks vastgesteld op basis van richtlijnen van de commissie BBV. Voor 2020 is deze omslagrente vastgesteld op 2,0%; voor 2021 wordt de omslagrente verlaagd naar 1,75%. De bespaarde rente wordt vanaf 2021 eveneens verlaagd van 2,0% naar 1,75%. De rente die intern wordt toegerekend aan de grondexploitaties wordt vanaf 2020 verlaagd van 1,4% naar 0,8%. De rente die wordt vergoed over de pensioenvoorziening Bestuurders wordt met ingang van 2020 verlaagd van 1,577% naar 0,29%.

Wat kost het

Overzicht van baten en lasten Treasury	Realisatie 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Raming 2022	Raming 2023	Raming 2024
Baten exclusief reserves	154.480	1.411.514	116.516	115.459	114.695	114.695
Dividenden	144.495	115.876	111.387	110.901	110.739	110.739
Financieringsbaten	10.635	1.295.762	5.829	5.262	4.663	4.663
Overige opbrengsten derden	74	23	18	12	7	7
Overige baten	-724	-147	-717	-716	-714	-714
Lasten exclusief reserves	-12.515	-27.451	5.813	8.740	12.231	12.231
Apparaatslasten	0	0	0	0	0	0
Personeel	0	0	0	0	0	0
Programmalasten	-12.515	-27.451	5.813	8.740	12.231	12.231
Financieringslasten	37.371	22.824	60.017	63.803	67.281	0
Inkopen en uitbestede werkzaamheden	4.652	3.114	2.843	2.819	2.795	0
Kapitaallasten	-55.920	-54.064	-57.856	-58.692	-58.654	0
Overige programmalasten	1.381	674	810	810	810	0
Saldo voor vpb en reserveringen	166.995	1.438.965	110.703	106.719	102.463	102.463
Saldo voor reserveringen	166.995	1.438.965	110.703	106.719	102.463	102.463
Reserves	-52.465	-42.412	-18.643	-17.642	-16.764	-16.764
Onttrekking reserves	0	0	0	0	0	0
Toevoeging reserves	52.465	42.412	18.643	17.642	16.764	0
Saldo	114.530	1.396.553	92.060	89.077	85.699	85.699

Tabel vergelijking begrotingssaldi 2020

Vergelijking begrotingssaldi	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Begroting 2019	93.452	95.832	91.208	90.117	90.117	
Omissieregeling 2019	93.452	95.832	91.208	90.117	90.117	
Voorjaarsnota / Eerste herziening 2019	110.198	103.673	93.656	92.079	91.917	
Begroting 2020 / Tweede herziening 2019	114.373	99.749	92.060	89.077	85.699	
10-maandsrapportage 2019	116.519	99.749	92.060	89.077	85.699	
Realisatie 2019	114.530					
Eerste Herziening 2020		1.396.553	92.060	89.077	85.699	85.699

Financiële bijstellingen

Bijstellingen Treasury	Begroting 2020
Oorspronkelijke begroting 2020	99.749
Bijstellingen Eerste Herziening 2020	1.296.804
Actualisatie dividenduitkeringen deelnemingen	Ramingsbijstellingen onvermijdelijk 7.091
Actualisatie kapitaallasten	Ramingsbijstellingen onvermijdelijk 0
Financiële effecten verkoop aandelen Eneco Groep B.V.	Ramingsbijstellingen onvermijdelijk 0
Aanpassing bespaarde rente Investeringsfonds Rotterdam	Reserves 0
Transactie verkoop aandelen Eneco Groep B.V.	Reserves 1.289.713
Vrijval geraamde opslagen en garantiepremies	Reserves 0
Technische wijzigingen	Technische wijzigingen 0
Begroting na wijzigingen	1.396.553

Toelichting financiële bijstellingen

Actualisatie dividenduitkeringen deelnemingen

Op basis van de ontvangen stukken en de algemene vergadering van aandeelhouders (AvA) van verschillende gemeentelijke deelnemingen blijkt dat de gemeente Rotterdam in totaal € 7,1 mln meer aan dividenden over 2019 in 2020 ontvangt dan geraamd. Deze extra opbrengsten zijn vooral toe te schrijven aan hogere

dividendopbrengsten Stedin € 6,6 mln, Eneco € 4,4 mln. Daartegenover zijn de dividendopbrengsten naar beneden bijgesteld voor de deelnemingen BNG € 91, Evides met € 1,1 mln en Luchthaven Schiphol N.V. met € 2,7 mln.

Actualisatie kapitaallasten

De kapitaallasten zijn aangepast als gevolg van nieuwe en bijgestelde investeringen alsmede geactualiseerde ramingen per jaarschijf. In de [paragraaf Investeringsfondsen](#) is een gedetailleerd overzicht opgenomen van deze aanpassingen. Dit is een saldoneutrale bijstelling omdat het effect binnen het taakveld wordt opgevangen.

Financiële effecten verkoop aandelen Eneco Groep B.V.

De verkoop van de aandelen Eneco heeft als effect dat de financieringsbehoefte is afgenomen en samenhangend daarmee de externe rentelasten. Tegelijk wordt er meer bespaarde rente berekend over de gereserveerde middelen. Deze rente (€ 19,3 mln) wordt toegevoegd aan het Investeringsfonds Rotterdam. Per saldo is het effect van de verkoop voor het taakveld Treasury in 2020 budgettair neutraal.

Aanpassing bespaarde rente Investeringsfonds Rotterdam

Bij de Jaarrekening 2019 bleek de omvang van de reserves en voorzieningen hoger dan geraamd. Dit leidt in 2020 tot hogere bespaarde rente en lagere externe rentelasten. Deze bespaarde rente (€ 1,7 mln) wordt toegevoegd aan het Investeringsfonds Rotterdam. Voor het taakveld Treasury is het effect budgettair neutraal.

Transactie verkoop aandelen Eneco Groep B.V.

Op 25 maart 2020 zijn de aandelen van Eneco Groep B.V. verkocht aan Mitsubishi Corporation, Chubu Electric power Co. De verkoop is goedgekeurd door de 44 gemeenteraden die aandeelhouder waren van Eneco. Voor de gemeente Rotterdam met een aandeel van 31,69% betekent dit een opbrengst van € 1,3 miljard. Tegelijkertijd wordt voorgesteld om een voorlopige reserve (Bestemmingsreserve Verkoopopbrengst Eneco) te vormen ter hoogte van € 1,3 miljard. Nadere verdeling van deze Eneco-middelen vindt in een later stadium plaats.

Vrijval geraamde opslagen en garantiepremies

Het betreft vrijval van de geraamde renteopslagen over de verstrekte leningen en garantiepremies. Na realisatie vallen deze vrij en worden toegevoegd aan de kredietrisicoreserve conform gedragslijn. Voorgestelde begrotingswijziging is concernbreed budgettair neutraal.

Technische wijzigingen

In taakveld Treasury zijn enkele technische wijzigingen met betrekking tot de verstrekte geldleningen en de rentetoevoeging aan pensioenvoorzieningen verwerkt. Voor een beter inzicht zijn binnen dit taakveld geraamde materiële lasten verder uitgesplitst in verschillende kostensoorten.

Beleidskaders, beleidsmonitoren en wet- en regelgeving

Wet- en regelgeving

- [Financiële Verhoudingswet](#)
- [Wet Financiering decentrale overheden \(Fido\)](#)

Beleidskaders

- [Treasurystatuut Rotterdam 2015](#)
- [Verordening Financiën Rotterdam 2013](#)
- [Verordening leningverstrekking en garantieverlening Rotterdam 2014](#)

Omschrijving taakveld

Dit taakveld betreft de activiteiten van de gemeente voor de treasuryfunctie, het beheer van deelnemingen en van verbonden partijen. Op dit taakveld verantwoordt het college de rentelasten voor aangetrokken gelden, de ontvangsten uit doorbelaste omslagrente, de ontvangsten op verstrekte leningen en garanties, de ontvangen dividenden uit deelnemingen en de kosten voor juridisch advisering.

Vennootschapsbelasting (VpB)

Pagina 19

Vennootschapsbelasting (Vpb)

Op dit taakveld boekt de gemeente de raming van het te betalen bedrag vennootschapsbelasting als last.

Voortgang 2020

De Rijksbelastingdienst heeft de gemeente Rotterdam vragen gesteld over een aantal gemeentelijke activiteiten waarvoor nu geen Vpb-plicht bestaat. Dit zijn het beschikbaar stellen van ruimte voor reclame-uitingen en de verhuur van brandstofverkooppunten. De gemeente neemt hierbij het standpunt in dat geen sprake is van Vpb-plichtige ondernemersactiviteiten, maar van vermogensbeheer. De Rijksbelastingdienst heeft hier een afwijkend standpunt over ingenomen en over het boekjaar 2016 een aanslag opgelegd. Tegen de aanslag 2016 is de gemeente in beroep gegaan. De verwachte lasten voor de periode 2017- 2019 zijn voorzien.

Wat kost het

Overzicht van baten en lasten Vennootschapsbelasting (VpB)	Realisatie 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Raming 2022	Raming 2023	Raming 2024
Lasten exclusief reserves	0	0	0	0	0	0
Programmalasten	0	0	0	0	0	0
Overige programmalasten	0	0	0	0	0	0
Saldo voor vpb en reserveringen	0	0	0	0	0	0
Vennootschapsbelasting	4.799	1.440	800	800	800	800
Saldo voor reserveringen	-4.799	-1.440	-800	-800	-800	-800
Saldo	-4.799	-1.440	-800	-800	-800	-800

x

Tabel vergelijking begrotingssaldi 2020

Vergelijking begrotingssaldi	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Begroting 2019	-800	-800	-800	-800	-800	
Omissieregeling 2019	-800	-800	-800	-800	-800	
Voorjaarsnota / Eerste herziening 2019	-800	-800	-800	-800	-800	
Begroting 2020 / Tweede herziening 2019	-800	-800	-800	-800	-800	
10-maandsrapportage 2019	-5.245	-800	-800	-800	-800	
Realisatie 2019	-4.799					
Eerste Herziening 2020		-1.440	-800	-800	-800	-800

Financiële bijstellingen

Bijstellingen Vennootschapsbelasting (VpB)	Begroting 2020
Oorspronkelijke begroting 2020	-800

Bijstellingen Eerste Herziening 2020		-640
Dotatie voorziening Vennootschapsbelasting	Ramingsbijstellingen onvermijdelijk	-640
Begroting na wijzigingen		-1.440

Toelichting financiële bijstellingen

Dotatie voorziening Vennootschapsbelasting

De Rijksbelastingdienst (RBD) heeft met ingang van heffingsjaar 2016 ook het beschikbaar stellen van ruimte voor reclameuitingen en de verhuur van brandstofverkooppunten onder de Vpb-bepalingen gebracht en de aanslagen van gemeente Rotterdam hiervoor gecorrigeerd. De gemeente vindt deze activiteiten geen Vpb-plichtige ondernemersactiviteiten, maar vermogensbeheer. Een bezwaar- en beroepsgang tegen de opgelegde Vpb-aanslagen ligt daarom in de rede. Daarom is een voorziening gevormd voor de heffingsjaren 2016 - 2019. Met deze wijziging wordt de verwachte Vpb-aanslag ad € 784 over het heffingsjaar 2020 daaraan toegevoegd. Het te voorziene bedrag over deze periode is enerzijds gebaseerd op de Vpb-lasten voor de omvang van de activiteiten reclameuitingen en brandstofverkooppunten en anderzijds op de verwachte kans dat onze gemeente in het voordeel gesteld wordt bij een gerechtelijke uitspraak. Afhankelijk van het verloop van de rechtsgang zullen eventueel ook latere heffingsjaren voorzien moeten worden.

Beleidskaders, beleidsmonitoren en wet- en regelgeving

Wet- en regelgeving

- [Wet modernisering vpb-plicht overheidsbedrijven \(2016\)](#)

Omschrijving taakveld

Door de Wet modernisering vennootschapsbelastingplicht overheidsondernemingen (Vpb) zijn onder meer gemeenten met ingang van 2016 voor ondernemingsactiviteiten belastingplichtig voor de vennootschapsbelasting. Op dit taakveld boekt de gemeente de raming van het te betalen bedrag vennootschapsbelasting als last. Het gaat om het geraamde bedrag van de aanslag vennootschapsbelasting voor het betreffende begrotingsjaar of verantwoordingsjaar. Dit bedrag is de gemeente verschuldigd vanwege de fiscale winst die de gemeente per saldo realiseert op ondernemingsactiviteiten in het begrotingsjaar, na eventuele verrekening van fiscale verliezen uit eerdere begrotingsjaren. Hoewel op dit moment niet duidelijk is welke gemeentelijke activiteiten de Rijksbelastingdienst onder de bepalingen van het Vpb wil scharen, gaat de gemeente Rotterdam er momenteel van uit dat de activiteiten lease, bedrijfsreiniging, containerservice en verkoop restafval (deels) onder deze belastingplicht vallen. De totale lasten raamt de gemeente voor 2020 en volgende jaren op structureel € 800. De Vpb-belastingplicht wordt op de betreffende taakvelden waar deze ontstaat, nader toegelicht.

Beheer van de stad

Een schone, hele en veilige buitenruimte die de Rotterdammers en haar bezoekers optimaal kunnen benutten, waarbij wijkgestuurd werken, verduurzaming en circulariteit voorop staan. Dit met het oog op de opgaven van de stad rondom verdichting en klimaatadaptatie die een innovatieve aanpak vereisen.

TAAKVELD 1

Overige baten en lasten - Vervoer en materieel

Een duurzaam en goed werkend gemeentelijk wagenpark en circulaire inzamelmiddelen. Waarbij het noodzakelijk is om de emissie van schadelijke stoffen door uitstoot van de gemeentelijke (interne) mobiliteit in Rotterdam te voorkomen dan wel te verminderen ten behoeve van het klimaat en de gezondheid van de Rotterdammer. Rotterdam heeft bovendien een voorbeeldfunctie.

TAAKVELD 2

Openbare orde en veiligheid - Niet gesprongen explosieven WOII

De gemeente maakt een veilig gebruik van de ondergrond mogelijk.

TAAKVELD 3

Verkeer en vervoer - Beheer

Bewoners, ondernemers en bezoekers beleven de openbare ruimte als veilig en schoon en de Rotterdamse infrastructuur is optimaal beschikbaar. Bewoners zijn tevreden over het beheer en onderhoud van de openbare ruimte. Bij (her)inrichting, beheer en onderhoud van de boven- en ondergrondse infrastructuur wordt bijgedragen aan klimaat- en circulaire doelstellingen.

TAAKVELD 4

Cultureel erfgoed - Archeologie

Het duurzaam behoud van het bodemarchief en het vertellen van het "archeologisch verhaal van de stad".

TAAKVELD 5

Openbaar groen en (openlucht) recreatie - Beheer

Een mooie, diverse en uitnodigende openbare ruimte met een goed gespreid en toegankelijk recreatief aanbod houdt de stad gezond, leefbaar en aantrekkelijk in de verdichtende omgeving. Onze kenmerkende rivieren,

parken, singels, plantsoenen, groen en recreatiegebieden hebben iedere Rotterdammer iets te bieden. Samen met bewoners en partners pakken we kansen die bijdragen aan een circulaire economie en uitdagingen rondom klimaatverandering.

TAAKVELD 6

Riolering

Rotterdam, als grote stad in de delta, beheert en onderhoudt haar riolering en stedelijke watersysteem voortvarend om een gezonde en leefbare stad met droge voeten te blijven. Rotterdammers kunnen ondanks de al merkbare effecten van klimaatverandering daardoor vrij van gezondheidsrisico's dicht op elkaar leven. De economische bedrijvigheid in de stad gaat tijdens en na hevige neerslag gewoon door. Samen met bewoners en partners pakken we kansen die bijdragen aan een circulaire economie en uitdagingen rondom klimaatverandering.

TAAKVELD 7

Afval - Grondstoffen

De gebruikers van de stad in staat stellen om gescheiden en verantwoord afval als grondstof aan te bieden door professionele oplossingen in te zetten, passend bij het gebied.

De Grondstoffennota en het programma Rotterdam Circulair worden separaat vastgesteld en bevatten aanvullende kaders en maatregelen voor de periode 2019-2022.

TAAKVELD 8

Milieubeheer - Nazorg bodemsanering en beheer

Het verbeteren van de kwaliteit van de ondergrond (bodemsanering).

Het voorkomen, weren en bestrijden van overlast door plaagdieren.

Het vergroten van bewustwording en kennis over dierenwelzijn en het uitvoeren van de Nota Dierenwelzijn.

TAAKVELD 9

Begraafplaatsen en crematoria

Gemeentelijke begraafplaatsen en crematorium zijn voor iedereen veilig, beschikbaar en toegankelijk. Bezoekers zijn tevreden over de dienstverlening en het resultaat van de wijze waarop de gemeente deze (openbare ruimte) beheert en onderhoudt.

De inrichting, beheer en onderhoud van de gemeentelijk begraafplaatsen en crematorium dragen bij aan Rotterdamse klimaat- en circulaire doelstellingen (weerbaarheid).

TAAKVELD 10

Ruimtelijke Ordening - Beheer

De gemeente zorgt ervoor dat geografische informatie actueel, betrouwbaar en eenvoudig toegankelijk is voor alle werkprocessen.

Het voldoen aan de wet Basisregistratie Adressen en Gebouwen (BAG) en de Basisregistratie Grootchalige Topografie (BGT). Voor de gemeente is dit een wettelijke taak.

BBV-indicatoren

Beschrijving BBV-indicator	Eenheid	kg	Bron
		/	
		inw	
Omvang huishoudelijk restafval	Kilogram per inwoner per jaar	Streefwaarde 249 Realisatie 276	De streefwaarde is opgenomen in Grondstoffennota 2019-2022. Dit is de streefwaarde voor eind 2022. De realisatie is jaarlijks. Er zijn geen tussentijdse metingen.

Toelichting BBV-indicatoren

Het huishoudelijk restafval betreft het totaal ongescheiden restafval per inwoner per jaar (inclusief grof huishoudelijk restafval).

Overzicht van baten en lasten

Overzicht van baten en lasten Beheer van de stad	Realisatie 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Raming 2022	Raming 2023	Raming 2024
Baten exclusief reserves	239.906	243.968	244.858	249.851	255.207	255.207
Bijdragen rijk en medeoverheden	3.126	247	240	240	240	240
Belastingen	74.566	78.092	80.450	84.730	89.566	89.566
Overige opbrengsten derden	162.625	166.177	165.783	166.472	166.968	166.968
Overige baten	-412	-548	-1.615	-1.591	-1.567	-1.567
Lasten exclusief reserves	372.008	373.375	374.387	382.640	384.329	384.329
Apparaatslasten	124.762	125.682	121.662	120.926	120.949	120.949
Inhuur	7.047	6.817	6.817	6.817	6.817	6.817
Overige apparaatslasten	4.571	4.198	-915	-1.338	-1.314	-1.314

Personeel	113.144	114.667	115.760	115.447	115.447	115.447
Intern resultaat	-3.043	-4.545	-4.442	-4.442	-4.442	-4.442
Intern resultaat	-3.043	-4.545	-4.442	-4.442	-4.442	-4.442
Programmalasten	250.290	252.238	257.166	266.156	267.821	267.821
Inkopen en uitbestede werkzaamheden	158.354	162.670	153.319	155.998	149.686	149.686
Kapitaallasten	53.110	55.443	67.805	69.900	73.041	73.041
Overige programmalasten	36.625	34.015	35.930	40.147	44.983	44.983
Salariskosten WSW en WIW	0	0	0	0	0	0
Sociale uitkeringen	0	0	0	0	0	0
Subsidies en inkomensoverdrachten	2.201	112	112	112	112	112
Saldo voor vpb en reserveringen	-132.103	-129.407	-129.529	-132.789	-129.122	-129.122
Saldo voor reserveringen	-132.103	-129.407	-129.529	-132.789	-129.122	-129.122
Reserves	-4.582	9.484	6.196	4.932	5.992	5.992
Onttrekking reserves	5.366	13.231	6.196	4.932	5.992	5.992
Toevoeging reserves	9.968	3.747	0	0	0	0
Vrijval reserves	19	0	0	0	0	0
Saldo	-136.685	-119.923	-123.333	-127.857	-123.130	-123.130

X

Tabel vergelijking begrotingssaldi 2020

Vergelijking begrotingssaldi	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Begroting 2019	-124.057	-123.635	-126.694	-132.705	-132.705	
Omissieregeling 2019	-125.239	-123.442	-126.506	-132.513	-132.513	
Voorjaarsnota / Eerste herziening 2019	-129.091	-122.935	-125.847	-129.693	-131.792	
Begroting 2020 / Tweede herziening 2019	-129.104	-120.994	-123.333	-127.857	-123.130	
10-maandsrapportage 2019	-130.101	-120.994	-123.333	-127.857	-123.130	
Realisatie 2019	-136.685					
Eerste Herziening 2020		-119.923	-123.333	-127.857	-123.130	-123.130

Bijstellingen per programma naar taakvelden

Programma / Taakveld	Mutatie	Mutatie
	2020	2020
	(€)	(%)
Beheer van de stad	1.071	2%
Afval - Grondstoffen	-385	2%
Begraafplaatsen en crematoria	-157	9%
Cultureel erfgoed - Archeologie	-37	3%
Milieubeheer - Nazorg bodemsanering en Beheer	8	1%
Openbaar groen en (openlucht) recreatie - Beheer	-3.689	9%
Openbare orde en veiligheid - Niet gesprongen explosieven WOII	32	19%
Overige baten en lasten - Vervoer & Materieel	13	0%
Riolering	-1.252	8%
Ruimtelijke Ordening - Beheer	83	1%
Verkeer en vervoer - Beheer	6.455	5%
Afval - Grondstoffen	-385	2%
Begraafplaatsen en crematoria	-157	9%
Cultureel erfgoed - Archeologie	-37	3%
Milieubeheer - Nazorg bodemsanering en Beheer	8	1%
Openbaar groen en (openlucht) recreatie - Beheer	-3.689	9%
Openbare orde en veiligheid - Niet gesprongen explosieven WOII	32	19%
Overige baten en lasten - Vervoer & Materieel	13	0%
Riolering	-1.252	8%
Ruimtelijke Ordening - Beheer	83	1%
Verkeer en vervoer - Beheer	6.455	5%

Omschrijving programma

Het college staat voor een kwaliteit van de buitenruimte die enerzijds bijdraagt aan het fijn wonen en leven voor alle Rotterdammers en anderzijds bijdraagt aan een prettig verblijf van bezoekers in onze wereldstad. Het beheer van de openbare ruimte is daarbij een stuwende kracht. Een functionele, aantrekkelijke en goed beheerde buitenruimte is:

- de motor achter sociale en economische ontwikkelingen
- een voorwaarde voor de verdichting van de stad en het bevorderen van circulariteit
- een kans voor het oplossen van effecten van klimaatverandering, het realiseren van de energietransitie en het stimuleren van de ecologische diversiteit binnen de stad
- een stimulans voor participatie van Rotterdammers, bezoekers en bedrijven
- een inspiratiebron voor innovaties, (datagestuurde) methoden en technieken

Wij doen dat met Slim Beheer: samen met de Rotterdammers in een samenhangende, duurzame gebiedsaanpak in Rotterdamse wijken. Wij stimuleren bewoners en bezoekers de openbare ruimte respectvol te gebruiken en treden op waar de regels en algemeen aanvaarde normen worden overtreden.

Daarbij zetten we in op:

- meer groen in plaats van steen. Dat maakt Rotterdam mooier en duurzamer en zorgt tegelijk voor wateropvang
- het met een inhaalslag goed onderhouden van onze kapitaalgoederen, zoals bruggen en wegen. Hiervoor is onlangs de nieuwe Nota Onderhoud Kapitaalgoederen Openbare Ruimte Rotterdam 2019-2022 aan de Raad aangeboden
- het geven van een vervolg aan de ambities zoals genoemd in het Urgentiedocument Rotterdams Weerwoord. Dit document is in het voorjaar 2019 aangeboden.
- het gebruiken van zoveel mogelijk circulaire producten voor de inrichting, materiaalkeuze en het onderhoud van wegen, groen en water
- de vervanging van gemeentelijke voertuigen op natuurlijke momenten door emissieloze opvolgers voor de verbetering van de luchtkwaliteit
- de bevordering van afvalscheiding door enerzijds de afvalstoffenheffing beter aan te laten sluiten bij het principe “de vervuiler betaalt” en anderzijds het scheiden financieel aantrekkelijker te maken
- het plaatsen van sensoren in meer containers, zodat we straks in heel Rotterdam op tijd, duurzaam en slim het afval ophalen. Zo helpen we mee te voorkomen dat afval naast de containers komt te staan
- meer en strenger boetes uitdelen als afval naast de containers wordt gezet
- het inzetten van bestaande camera's voor de handhaving hierop
- het bieden van ondersteuning bij evenementen in de stad vanuit onze expertise

De gebruikers van de stad in staat stellen om gescheiden en verantwoord afval als grondstof aan te bieden, door professionele oplossingen in te zetten passend bij het gebied.

De Grondstoffennota en het programma Rotterdam Circulair zijn separaat vastgesteld en bevatten aanvullende kaders en maatregelen voor de periode 2019-2022.

Voortgang 2020

De effecten van de coronacrisis zijn terug te zien in de cijfers van het aangeboden huisvuil. In vergelijking met vorig jaar is er een toename van 10% meer restafval vanaf het moment dat het coronavirus om zich heen greep. Ook de hoeveelheid aangeboden grofvuil is toegenomen met bijna 35%. Andere afvalstromen namen eveneens toe.

De afvaltoename is merkbaar door de grotere hoeveelheid ingezameld afval, het aantal gemaakte grofvuilafspraken, de grote drukte bij de milieuparken, maar helaas ook door het aantal naastplaatsingen in bepaalde gebieden en meer meldingen daarover. Piekfijn heeft twee locaties tijdelijk moeten sluiten en trekt minder bezoekers. Het Fietspunt heeft minder bezoekers, terwijl ook minder fietsen van straat worden verwijderd.

Deze effecten hebben waarschijnlijk een negatief (opwaarts) effect op de hoeveelheid afval per inwoner per jaar, terwijl dit de afgelopen jaren juist gestaag zakt. Dit effect zal financieel doorwerken doordat er over een grotere hoeveelheid afval afvalbelasting en verwerkingskosten betaald moet worden. De omvang van het effect is op dit moment nog onduidelijk, omdat er veel ontwikkelingen zijn op de totale afvalmarkt. Een ander financieel gevolg van de coronacrisis is dat bedrijven die aanslagen worden voor bedrijfsreingingsrecht voor de periode dat zij verplicht gesloten dienden te zijn niet zullen worden aangeslagen.

Uitvoering programma's

Ondanks het coronavirus gaat de uitvoering van het programma Circulair, de Grondstoffennota en het programma Naastplaatsingen door. Vanuit de Grondstoffennota is bijvoorbeeld de verruiming van de openingstijden van de milieuparken doorgevoerd per februari. De verdere uitrol van de scheiding van groente-, fruit- en tuinafval (gft) verloopt via planning en dit geldt ook voor de plaatsing van meer wijkcontainers voor gescheiden grondstoffen. De ontwikkelingen rondom het nieuwe milieupark aan de Soesterbergstaat gaan door, maar er is enige vertraging ontstaan door de aanwezigheid van een beschermde diersoort.

Vanuit het programma Naastplaatsingen is begin van het jaar in de wijken Carnisse, Oud-Crooswijk en Spangen een communicatiecampagne gestart. In Overschie en in Oud-Mathenesse zijn gedragsinterventies uitgevoerd waarbij de focus lag op het respectievelijk stimuleren van positief gedrag en bewustwording. In de Pupillenbuurt wordt sinds maart een standaard grofvuilroute gereden. In de Essenburgbuurt is ingezet op een nauwe samenwerking met de politie, handhaving en publieksvoorlichting. Alle gebieden hebben het aanbod gekregen om gebruik te maken van onder meer pop-up milieuparken, perskraakwagen, inzet publieksvoorlichting,

communicatie. In Crooswijk is hiervan al gebruik gemaakt. De coronacrisis heeft nog een aantal interventies vertraagd. Het verdiepend onderzoek naar de beleving van bewoners heeft inzichten opgeleverd die we benutten voor interventies die we aangepast aan de wijk uitvoeren.

In 2019 is de pakkans van bewoners die het afval naast de containers plaatsen omhoog gegaan. Ook in het eerste kwartaal is zichtbaar opgetreden tegen bewoners die de regels rondom het aanbieden van afval niet volgen. In verband met de coronacrisis is er, na afstemming met de GGD, vanuit handhaving echter verminderde inzet op naastplaatsingen, omdat het openen van vuilniszakken gezondheidsrisico's met zich meebrengt. Er wordt wel gehandhaafd op heterdaad en op naastgeplaatste dozen en grofvuil.

Op de ingezette hoofdlijn van het programma Circulair is doorgegaan zoals uitgezet in 2019. Er is veel communicatie gepleegd om de bekendheid van circulair denken en doen te vergroten. De motie 'Boyan Slat in de stad' is hiervoor bijvoorbeeld aangegrepen. Als gevolg hiervan zijn er ontwikkelingen in gang gezet op het dossier 'Marine Litter' door het plaatsen van aanvullende vangarmen om plastic afval in het water op te vangen. Wel zijn er belangrijke communicatiemomenten gemist vanwege de coronacrisis. Hierbij valt te denken aan het niet doorgaan van kenmerkende evenementen zoals de Rotterdamse Marathon en het Eurovisiesongfestival. Om dit gemis op te vangen zijn er verschillende (online) alternatieven opgezet. Momenteel wordt een nieuwe communicatiestrategie uitgewerkt. Ondanks het missen van de communicatie-inzet tijdens publieksevenementen wordt met die strategie wel blijvend ingezet op de ambities uit het programma.

We zetten in op een stimulerend ondernemersklimaat voor circulaire bedrijvigheid. We leveren 40 initiatieven op die de Rotterdamse circulaire economie ondersteunen, faciliteren en realiseren. We initiëren concrete activiteiten om bedrijven en startups te ondersteunen. Daarin staan de investerings- en innovatieaanpak centraal. Een voorbeeld van een innovatieve broedplaats in Rotterdam is BlueCity, hier ontstaan nieuwe businessmodellen en innovaties door de ruimte die ondernemers krijgen die de gemeente ondersteunt. We geven bekendheid aan circulaire businessmodellen binnen het MKB-programma. Via startup- en scale up-programma's stimuleren we innovatieve circulaire bedrijven.

Wat willen we bereiken

In 2050 wil Rotterdam een stad zonder afval zijn. Om dat te bereiken is het terugbrengen van de totale hoeveelheid afval en het scheiden van huishoudelijk afval van groot belang. In de Grondstoffennota en het programma Rotterdam Circulair zijn maatregelen opgenomen om dit te stimuleren.

Wat gaan we daar voor doen

- De gemeente zamelt gescheiden het huishoudelijk afval van Rotterdammers in. Het fijn huishoudelijk afval wordt ingezameld aan huis of nabij de huishoudens met huis- of wijkcontainers. Voor het grof huishoudelijk afval kunnen Rotterdammers gebruik maken van één van de milieuparken of een grofvuilspraak maken.

- In 2020 wordt verder gegaan met de invoering van gescheiden gft-inzameling in de kansrijke gebieden met laagbouwoningen. Ook in gestapelde bouw en hoogbouw wordt ingezet op verruiming van de mogelijkheden tot gescheiden gft-inzameling.
- Nadrukkelijk aandacht besteden aan het terugdringen van voedselverspilling met communicatiecampagnes. Het restafval bestaat voor het veruit het grootste deel uit gft (38-40%). Het gft zelf bestaat voor een groot deel uit voedselresten.
- Meer wijkcontainers plaatsen voor gescheiden grondstoffen. Wijkcontainers zoveel mogelijk clusteren om inwoners eenvoudig op één plek alle gelegenheid te geven voor het gescheiden aanbieden van grondstoffen. De wijkcontainers zijn voorzien van een vulgraadsensor die het mogelijk maakt dynamische routes te rijden en alleen containers te ledigen die voor 80% of meer gevuld zijn. Op deze manier voorkomen we dat inwoners voor een volle container komen te staan.
- Kunststofverpakkingsafval en drankenkartons wordt nagescheiden uit het restafval.
- Voorbereiding treffen voor de aanleg van een nieuw milieupark aan de Soesterbergstraat waar het circulair denken en handelen tot in de details is doorgevoerd. Verruiming van de openingstijden van de andere milieuparken wordt daarbij meegenomen.
- Afvalscheiding als thema op scholen onder de aandacht brengen bij de jeugd en indien mogelijk ook afvalscheiding op scholen realiseren.
- In 2019 is het ambitiesdocument "Van Zoi naar Mooi" aangeboden aan de raad. Hierin worden maatregelen benoemd waarmee Rotterdam de transitie naar de circulaire economie gaat maken. Rotterdam wil in 2050 een stad zonder afval zijn. Een belangrijk ijkjaar op weg daar naartoe is 2030. Circulair is dan de maatstaf en er is sprake van een halvering van het grondstoffengebruik.
 - De programmatische aanpak van Rotterdam Circulair wordt dicht bij de uitvoering georganiseerd, bij Grondstoffen. Hier worden ook de programmabudgetten verantwoord.
 - Voor het bereiken van onze ambities kiezen we twee aanvliegroutes. We verhogen het circulaire bewustzijn onder Rotterdammers en we vergroten de bedrijvigheid in de circulaire economie en werkgelegenheid.
- Naastplaatsingen vaker en strenger beboeten. Hiervoor ook onder meer bestaande camera's gebruiken zoals benoemd in het programma 'In de bak'.

Prestatie-indicatoren	Streefwaarde CROW-score	2019	2020	2021	2022	2023
	<i>per eind 2020</i>					
Naaftplaatsingen	80% niveau A+ en A	80%	N.t.	N.t.	N.t.	N.t.
			b.	b.	b.	b.
	waarbij 50% op niveau A+ 41%					

Toelichting indicatoren

In de loop van 2019 is na onder meer een onderzoek van OBI en op basis van een CROW-nulmeting een indicator naastplaatsingen bepaald:

1. ten minste 80% van de containers scoort een A+ of A als CROW-score

2. waarvan ten minste 50% van de containers een A+ als CROW-score heeft

Verklaring van de CROW-score:

- A+ = 0 naastplaatsingen
- A = 1 naastplaatsing
- B = 2 of 3 naastplaatsingen
- C = 4 of 5 naastplaatsingen
- D = > 5 naastplaatsingen

Wat kost het

Overzicht van baten en lasten Afval - Grondstoffen	Realisatie 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Raming 2022	Raming 2023	Raming 2024
Baten exclusief reserves	99.418	105.092	106.034	105.669	105.304	105.304
Bijdragen rijk en medeoverheden	1.061	0	0	0	0	0
Overige opbrengsten derden	98.357	105.092	106.034	105.669	105.304	105.304
Overige baten	0	0	0	0	0	0
Lasten exclusief reserves	80.870	83.527	82.512	82.782	81.047	81.047
Apparaatslasten	21.296	21.738	21.021	20.903	20.907	20.907
Inhuur	4.914	4.746	4.746	4.746	4.746	0
Overige apparaatslasten	598	559	-229	-296	-293	0
Personeel	15.784	16.433	16.505	16.454	16.454	0
Intern resultaat	14.664	14.371	14.003	14.003	14.003	14.003
Intern resultaat	14.664	14.371	14.003	14.003	14.003	0
Programmalasten	44.910	47.418	47.488	47.876	46.137	46.137
Inkopen en uitbestede werkzaamheden	38.399	41.636	41.327	41.938	40.312	0
Kapitaallasten	6.397	5.781	6.161	5.938	5.825	0
Overige programmalasten	-16	0	0	0	0	0
Salariskosten WSW en WIW	0	0	0	0	0	0
Subsidies en inkomensoverdrachten	131	0	0	0	0	0
Saldo voor vpb en reserveringen	18.548	21.565	23.522	22.886	24.256	24.256
Saldo voor reserveringen	18.548	21.565	23.522	22.886	24.256	24.256

Reserves	1.003	2.650	0	0	0	0
Onttrekking reserves	1.003	2.650	0	0	0	0
Saldo	19.551	24.215	23.522	22.886	24.256	24.256

x

Tabel vergelijking begrotingssaldi 2020

Vergelijking begrotingssaldi	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Begroting 2019	28.862	28.472	27.711	27.381	27.381	
Omissieregeling 2019	26.384	26.180	25.414	25.089	25.089	
Voorjaarsnota / Eerste herziening 2019	20.205	24.420	23.344	22.712	22.286	
Begroting 2020 / Tweede herziening 2019	20.624	24.600	23.522	22.886	24.256	
10-maandsrapportage 2019	20.434	24.600	23.522	22.886	24.256	
Realisatie 2019	19.551					
Eerste Herziening 2020		24.215	23.522	22.886	24.256	24.256

Financiële bijstellingen

Bijstellingen Afval - Grondstoffen	Begroting 2020
Oorspronkelijke begroting 2020	24.600
Bijstellingen Eerste Herziening 2020	-385
Actualisatie kapitaallasten	Ramingsbijstellingen onvermijdelijk 0
Herverdelen budgetten	Ramingsbijstellingen vermijdbaar 0
Technische wijzigingen	Technische wijzigingen -385
Begroting na wijzigingen	24.215

Toelichting financiële bijstellingen

Actualisatie kapitaallasten

De kapitaallasten zijn aangepast als gevolg van nieuwe en bijgestelde investeringskredieten alsmede geactualiseerde ramingen per jaarschijf. In de [paragraaf investeringen](#) is een gedetailleerd overzicht opgenomen van deze aanpassingen. Dit is een saldo neutrale bijstelling omdat het effect binnen het taakveld wordt opgevangen.

Herverdelen budgetten

Op basis van realisatie en nieuwe inzichten zijn de bestaande budgetten geactualiseerd of herverdeeld.

Technische wijzigingen

In dit taakveld zijn er diverse technische wijzigingen geweest. De grootste wijzigingen zijn het aandeel in de herverdeling concern opgaven, dit betreft meerdere [programma's](#) (- € 946), herverdeling budget Roadblocks (€ 180), [doorbelasting overhead van projecten](#) (€ 72), formatie overhevelingen naar diverse programma's (€ 200), [indexatie loonkosten](#) 2020 (€ 91), Interne doorbelasting van de materiële kosten van het [traineeprogramma](#) (- € 3) en diverse kleine technische wijzigingen (€ 21).

Beleidskaders, beleidsmonitoren en wet- en regelgeving

- [Ambitiedocument 'Van Zooi naar Mooi' Rotterdam Circulair 2019-2023](#)
- [Afvalstoffenverordening](#)
- [Wet milieubeheer](#)
- [Landelijk Afvalbeheerplan 3](#)
- [Grondstoffennota 2019 - 2022](#)

Omschrijving taakveld

Het taakveld Grondstoffen omvat alle inspanningen die de gemeente verricht voor de gescheiden inzameling van grondstoffen, zowel bij huishoudens als bij bedrijven. De fysieke handelingen van het gescheiden inzamelen en afvoeren bij de desbetreffende verwerkingsbedrijven vallen onder dit taakveld, evenals de kosten voor de invordering van de afvalstoffenheffing en reinigingsrechten.

- afvalscheiding en recycling
- vuilophaal en afvoer
- vuilstort en verwerking
- baten afvalstoffenheffing en reinigingsrechten
- kosten van de heffing en invordering van de afvalstoffenheffing

Tot dit taakveld behoren niet:

- aanpak van zwerfvuil en veegdiensten

Zoals in het programma Beheer van de Stad is opgenomen, vormt de omvang van het huishoudelijk restafval (in kilo's) per inwoner per jaar de indicator voor de prestaties op dit taakveld. Er vindt bij overheden net als binnen de bredere maatschappij een ontwikkeling plaats in de richting van een circulaire economie waarin afval niet meer bestaat. Op Europees, nationaal en lokaal niveau wordt beleid gepresenteerd dat hier naartoe werkt. Ook in Rotterdam is beleid hiertoe ontwikkeld in de vorm van het programma Rotterdam Circulair en specifiek ten aanzien van huishoudelijk afval de Grondstoffennota 2019-2022.

De ingezette beleidslijn leidt ertoe dat Rotterdammers bewuster met hun afval omgaan en naar verwachting minder grondstoffen in het restafval laten. Echter, de coronacrisis leidt over het hele jaar genomen zeer waarschijnlijk tot een stijging van de omvang van het huishoudelijk restafval per inwoner. De economische ontwikkeling door de coronacrisis is ook van invloed op deze indicator. Welke kant dit precies op gaat, wordt duidelijk in de tweede helft van 2020.

Begraafplaatsen en crematoria

Pagina 22

Begraafplaatsen en crematorium

Gemeentelijke begraafplaatsen en crematorium zijn voor iedereen veilig, beschikbaar en toegankelijk. Bezoekers zijn tevreden over de dienstverlening en het resultaat van de wijze waarop de gemeente deze (openbare ruimte) beheert en onderhoudt.

De inrichting, beheer en onderhoud van de gemeentelijk begraafplaatsen en crematorium dragen bij aan Rotterdamse klimaat- en circulaire doelstellingen (weerbaarheid).

Voortgang 2020

De doelstellingen van het taakveld zoals opgenomen onder “wat willen we bereiken” en “wat gaan we daarvoor doen” zijn actueel. De opgelegde maatregelen naar aanleiding van COVID-19 en de gevolgen van het coronavirus hebben echter gevolgen voor zowel de baten als de lasten.

Door de strikte coronamaatregelen kunnen uitvaarten momenteel niet plaatsvinden zoals nabestaanden willen. Het college komt hen tegemoet met een coulanceregeling, die is gestart op 4 april 2020. Nabestaanden krijgen een financiële tegemoetkoming van 25 procent op de kosten van een uitvaart. De regeling geldt alleen voor uitvaarten van Rotterdammers op begraafplaatsen of het crematorium van de gemeente Rotterdam. Deze coulanceregeling loopt in ieder geval tot het moment dat de beperkingen worden opgeheven.

In 2019 is de Taskforce begraven en cremeren gestart. De Taskforce begraven en cremeren heeft een advies opgesteld om per 1 januari 2021 voor onbepaalde tijd begraven te kunnen worden in Rotterdam. Gezien de COVID-19 crises heeft het college besloten dat het vanaf 4 april 2020 mogelijk is om voor onbepaalde tijd begraven te worden op een gemeentelijke begraafplaats. Nabestaanden die kiezen voor een graf voor onbepaalde tijd, mogen de kosten binnen tien jaar renteloos aflossen, zo staat in de coulanceregeling. Op de begraafplaats Hofwijk wordt vanwege deze regeling (om graven voor onbepaalde tijd uit te geven), een nieuw Islamitisch vak (incl. keldergraven) aangelegd om aan de vraag te kunnen voldoen.

Daarnaast hebben we geïnvesteerd in 'Live streaming' van een uitvaart op begraafplaats Crooswijk en de Zuiderbegraafplaats. Op begraafplaats Hofwijk was dit al langer mogelijk. Omdat sinds 17 maart uitvaarten in Rotterdam door maximaal dertig nabestaanden bijgewoond kunnen wonen, kunnen ook anderen die door deze maatregel niet bij de uitvaart kunnen zijn op deze manier de uitvaart volgen.

Er mag geen koffie en thee meer geschonken worden tijdens de uitvaarten. Hierdoor zijn er minder inkomsten. Door nabestaanden worden ook andere keuzes gemaakt in de uitvoering van een uitvaart. Zo wordt het afscheid bijvoorbeeld thuis georganiseerd en wordt de overledene alleen gecremeerd op locatie Hofwijk.

De inzet van de medewerkers van de afdeling is in deze huidige tijd door COVID-19 gefocust op de kerntaak Begraven en Cremeren, waardoor de werkzaamheden op het gebied van beheer en onderhoud van de begraafplaatsen verschoven is naar externen. Er is op dit moment dus meer sprake van externe inhuur.

Wat willen we bereiken

- Gemeentelijke begraafplaatsen en crematorium zijn voor iedereen veilig, beschikbaar en toegankelijk. Bezoekers zijn tevreden over de dienstverlening en het resultaat van de wijze waarop de gemeente deze (openbare ruimte) beheerd en onderhoud.
- De inrichting, beheer en onderhoud van de gemeentelijk begraafplaatsen en crematorium dragen bij aan Rotterdamse klimaat- en circulaire doelstellingen (weerbaarheid).

Wat gaan we daar voor doen

- het verzorgen van de lijkbezorging
- beheer gedenkparken en het cultureel erfgoed
- verzorgen crisesbeheersing bij rampen en calamiteiten
- verzorgen van herdenkingen
- faciliteren van de lijkschouw

Toelichting:

- De dienstverlening is binnen de wettelijke mogelijkheden van een gemeentelijke begraafplaats (en crematorium) “inclusief”. Dat betekent dat teraardebestelling en/of as verstrooiing voor alle gezindten en geloofsovertuigingen met bijbehorende rituelen mogelijk is. Gemiddeld vinden er ongeveer 3.000 uitvaarten per jaar plaats. Er wordt blijvend gezocht naar mogelijkheden om de dienstverlening adequaat te houden, te verbeteren en aan te sluiten bij wensen, behoeften en trends in de samenleving (zoals bijvoorbeeld herdenkingsavonden/lichtjesavonden en het themavak natuurbegraven).
- Beheer en onderhoud van de gedenkparken en het cultureel erfgoed door middel van opstellen van een meerjarenonderhoudsplan c.q. jaarplan en het verrichten van het planmatig-, periodiek-, storings- en dagelijks- onderhoud.
- Voorbereid zijn op rampen en calamiteiten. Hiervoor wordt apart areaal beschikbaar gehouden voor begravingen. Voor de crisisbeheersing zijn medewerkers opgeleid en paraat.
- Op de diverse begraafplaatsen organiseren, verzorgen en houden van herdenkingsdiensten (onder andere 4 mei herdenkingen).

Wat kost het

Overzicht van baten en lasten Begraafplaatsen en crematoria	Realisatie 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Raming 2022	Raming 2023	Raming 2024
Baten exclusief reserves	6.014	6.558	6.596	6.621	6.645	6.645
Bijdragen rijk en medeoverheden	6	0	0	0	0	0
Overige opbrengsten derden	5.988	6.518	6.526	6.526	6.526	6.526
Overige baten	20	40	70	94	118	118
Lasten exclusief reserves	5.734	4.924	4.788	4.794	4.820	4.820
Apparaatslasten	2.165	2.359	2.191	2.170	2.171	2.171
Inhuur	10	7	7	7	7	0
Overige apparaatslasten	102	114	-27	-39	-38	0
Personeel	2.054	2.238	2.211	2.202	2.202	0
Intern resultaat	-679	-1.077	-1.078	-1.078	-1.078	-1.078
Intern resultaat	-679	-1.077	-1.078	-1.078	-1.078	0
Programmalasten	4.247	3.642	3.675	3.702	3.727	3.727
Inkopen en uitbestede werkzaamheden	3.191	2.585	2.574	2.612	2.648	0
Kapitaallasten	660	723	738	727	717	0
Overige programmalasten	396	333	362	362	362	0

Subsidies en inkomensoverdrachten	0	0	0	0	0	0
Saldo voor vpb en reserveringen	280	1.634	1.808	1.826	1.824	1.824
Saldo voor reserveringen	280	1.634	1.808	1.826	1.824	1.824
Saldo	280	1.634	1.808	1.826	1.824	1.824

x

Tabel vergelijking begrotingssaldi 2020

Vergelijking begrotingssaldi	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Begroting 2019	1.801	1.794	1.790	1.789	1.789	
Omissieregeling 2019	2.011	2.036	2.032	2.031	2.031	
Voorjaarsnota / Eerste herziening 2019	2.020	2.221	2.237	2.257	2.256	
Begroting 2020 / Tweede herziening 2019	1.464	1.791	1.808	1.826	1.824	
10-maandsrapportage 2019	1.462	1.791	1.808	1.826	1.824	
Realisatie 2019	280					
Eerste Herziening 2020		1.634	1.808	1.826	1.824	1.824

Financiële bijstellingen

Bijstellingen Begraafplaatsen en crematoria

Begroting 2020

Oorspronkelijke begroting 2020		1.791
Bijstellingen Eerste Herziening 2020		-157
Actualisatie kapitaallasten	Ramingsbijstellingen onvermijdelijk	0
Technische wijzigingen	Technische wijzigingen	-157
Begroting na wijzigingen		1.634

Toelichting financiële bijstellingen

Actualisatie kapitaallasten

De kapitaallasten zijn aangepast als gevolg van nieuwe en bijgestelde investeringskredieten alsmede geactualiseerde ramingen per jaarschijf. In de [paragraaf investeringen](#) is een gedetailleerd overzicht opgenomen van deze aanpassingen. Dit is een saldo neutrale bijstelling omdat het effect binnen het taakveld wordt opgevangen.

Technische wijzigingen

In dit taakveld zijn er diverse technische wijzigingen geweest. Het betreft het aandeel in de herverdeling concern opgaven, dit betreft meerdere [programma's](#) (- € 179) en diverse kleine technische wijzigingen (€ 22).

Beleidskaders, beleidsmonitoren en wet- en regelgeving

- [Wet op de lijkbezorging](#)
- [Verordening lijkbezorgingsrechten en beheerverordening en overige richtlijnen](#)

Omschrijving taakveld

Tot dit taakveld behoren gemeentelijke taken op het terrein van de lijkbezorging:

- begraafplaatsen en crematorium
- lijkschouw (het vaststellen dat de betrokkene is overleden)
- baten begraafplaatsrechten (via categorie 3.7)
- baten afkoopsommen grafrechten (via categorie 4.4.8)

Cultureel erfgoed - Archeologie

Pagina 23

Cultureel erfgoed - Archeologie

Het duurzaam behoud van het bodemarchief en het vertellen van het "archeologisch verhaal van de stad".

Voortgang 2020

De doelstellingen van het taakveld die staan vermeld onder 'Wat willen we bereiken' en 'Wat gaan we daarvoor doen' zijn nog actueel. Wel is vanwege COVID-19 het vertellen van het archeologisch verhaal belemmerd door tijdelijk uitstel van tentoonstellingen, schoollessen, etc.

Wat willen we bereiken

Veiligstellen archeologisch erfgoed

Het veiligstellen van het archeologisch erfgoed en gemeentelijke monumenten in de bodem door

- inbreng van archeologie bij het opstellen van ruimtelijke (bouw)plannen
- tijdige toetsing van ruimtelijke (bouw)plannen

Duurzaam behoud van bodemarchief

Het documenteren en onderzoeken van waardevol archeologisch erfgoed dat door bodemingrepen definitief verloren gaat.

Het vertellen van het archeologisch verhaal van de stad

- Een bijdrage leveren aan de kennis over het verleden van Rotterdam door de uitvoering van archeologisch (veld)onderzoek
- De beleving en aantrekkelijkheid van de stad vergroten door het archeologisch verhaal te vertellen en te tonen aan scholieren, inwoners en toeristen

Wat gaan we daar voor doen

Veiligstellen archeologisch erfgoed

- Wettelijke taken en het gemeentelijk archeologiebeleid uitvoeren
- Archeologisch onderzoek uitvoeren (onder certificaat BRL SIKB 4000)
- Archeologisch veldwerk uitvoeren voorafgaande aan de bouw (vaststellen van de archeologische waarde van een locatie en daardoor het voorkomen van toevalsvondsten tijdens de bouw) en tijdens de bouw (veiligstellen van archeologische waarden)

Duurzaam behoud van bodemarchief

- Archeologische documentatie en het gemeentelijk depot van bodemvondsten (Collectie Rotterdam) beheren
- Archeologische werkzaamheden soepel uitvoeren tijdens bouwprojecten (voorkomen bouwstagnatie door toevalsvondsten)

Het vertellen van het archeologisch verhaal van de stad

- Onderzoekresultaten presenteren door middel van onderwijs, tentoonstellingen en publicaties

- Kennis- en kwaliteitsontwikkeling bevorderen

Wat kost het

Overzicht van baten en lasten Cultureel erfgoed - Archeologie	Realisatie 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Raming 2022	Raming 2023	Raming 2024
Baten exclusief reserves	302	204	206	206	206	206
Bijdragen rijk en medeoverheden	0	0	0	0	0	0
Overige opbrengsten derden	302	204	206	206	206	206
Overige baten	0	0	0	0	0	0
Lasten exclusief reserves	1.143	1.382	1.342	1.336	1.336	1.336
Apparaatslasten	990	1.144	1.104	1.099	1.099	1.099
Inhuur	3	2	2	2	2	0
Overige apparaatslasten	16	45	8	5	5	0
Personeel	971	1.098	1.094	1.092	1.092	0
Intern resultaat	6	35	15	15	15	15
Intern resultaat	6	35	15	15	15	0
Programmalasten	148	203	223	223	223	223
Inkopen en uitbestede werkzaamheden	148	203	223	223	223	0
Saldo voor vpb en reserveringen	-841	-1.178	-1.135	-1.130	-1.130	-1.130
Saldo voor reserveringen	-841	-1.178	-1.135	-1.130	-1.130	-1.130
Saldo	-841	-1.178	-1.135	-1.130	-1.130	-1.130

x

Tabel vergelijking begrotingssaldi 2020

Vergelijking begrotingssaldi	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Begroting 2019	-813	-813	-813	-813	-813	
Omissieregeling 2019	-912	-904	-904	-904	-904	
Voorjaarsnota / Eerste herziening 2019	-1.064	-1.053	-1.048	-1.043	-1.043	
Begroting 2020 / Tweede herziening 2019	-1.089	-1.141	-1.135	-1.130	-1.130	

10-maandsrapportage 2019	-1.089	-1.141	-1.135	-1.130	-1.130
Realisatie 2019	-841				
Eerste Herziening 2020		-1.178	-1.135	-1.130	-1.130

Financiële bijstellingen

Bijstellingen Cultureel erfgoed - Archeologie		Begroting 2020
Oorspronkelijke begroting 2020		-1.141
Bijstellingen Eerste Herziening 2020		-37
Technische wijzigingen	Technische wijzigingen	-37
Begroting na wijzigingen		-1.178

Toelichting financiële bijstellingen

Technische wijzigingen

In dit taakveld zijn er diverse technische wijzigingen geweest. Het betreft het aandeel in de herverdeling concern opgaven, dit betreft meerdere [programma's](#) (- € 46) en diverse kleine technische wijzigingen (€ 9).

Beleidskaders, beleidsmonitoren en wet- en regelgeving

- [Monumentenwet 1988/Wet op de archeologische monumentenzorg 2007 \(Wamz\)](#)
- [Erfgoedwet](#)
- [Wet algemene bepalingen omgevingsrecht \(Wabo\)](#)
- [Beleidsnota Archeologie Rotterdam](#)
- [Archeologieverordening Rotterdam](#)

Omschrijving taakveld

Het conserveren en voor publiek toegankelijk maken van cultureel erfgoed. Daarnaast is archeologie een wettelijke toetsingsonderdeel van het besluitvormingsproces bij ruimtelijke projecten. Het draagt bij aan een soepel verlopend bouwproces, waarbij verdichting (ook in de ondergrond) steeds vaker aan de orde is.

Milieubeheer - Nazorg bodemsanering en beheer Pagina 24

Milieubeheer - Nazorg bodemsanering en beheer

Het verbeteren van de kwaliteit van de ondergrond (bodemsanering).

Het voorkomen, weren en bestrijden van overlast door plaagdieren.

Het vergroten van bewustwording en kennis over dierenwelzijn en het uitvoeren van de Nota Dierenwelzijn.

Voortgang 2020

Voortgang Nazorg bodemsanering en beheer. De doelstellingen van het taakveld die staan vermeld onder 'Wat willen we bereiken' en 'Wat gaan we daar voor doen' zijn nog actueel. Er zijn geen ontwikkelingen die hebben geleid tot afwijkingen in het beoogde effect of de inspanningen.

Dierenwelzijn en plaagdierbeheersing

Met de actualisatie van de nota Dierenwelzijn blijven we de komende jaren inzetten op bewust huisdierbezit, evenementen in parken en een afwegingskader voor overlastgevendende dieren. Daarnaast zijn het actieplan rattenoverlast, de chip je kat- actie en het plan van aanpak agressieve honden een vast onderdeel geworden van het dierenwelzijnsbeleid. In het kader van het project 'Keurmerk Dierbaar' zijn verschillende acties ingezet waaronder proefbezoeken aan dierspecialisten en op te stellen protocollen. Er zijn enkele proeftoetsingen gedaan bij deze inrichtingen, die vervolgens gaan leiden tot de eerste uitgereikte certificaten voor de zomer. Mogelijk is de coronacrisis nog wel invloed op dit tijdpad.

In Hillegersberg is de aanpak van het mediteraan draaigatje gestart in samenwerking met het KAD, het landelijke kenniscentrum voor dierplagen. Door middel van verschillende proeven wordt gekeken welke bestrijding het meest effectief blijkt tegen deze mierensoort. Er wordt gewerkt met nematoden (kleine aaltjes), met heet water en er lopen aanvragen voor de ingebruikname van bepaalde bestrijdingsmiddelen. Hiervoor moet ontheffing verleend worden.

In Schiebroek is de start gemaakt met een onderzoek naar de (beleefde) overlast door broedende meeuwen. Het onderzoek had moeten starten met een bewonersavond, maar deze is helaas niet doorgegaan vanwege de coronacrisis. Door middel van digitale communicatie hebben we de bewoners alsnog van informatie kunnen voorzien en een start kunnen maken met het onderzoek. De app Gemeentepeiler wordt hiervoor benut.

Wat willen we bereiken

Nazorg bodemsanering

Rotterdam verbetert de kwaliteit van de ondergrond waar dat kan zoveel mogelijk, zodat er meer gebruikstoepassingen ontstaan voor functies als ondergronds bouwen en verblijven of stadslandbouw.

Plaagdierbeheersing

Het uitgangspunt bij plaagdierenoverlast is allereerst de beheersing van de negatieve gevolgen en preventie. In tweede instantie wordt overgegaan tot bestrijding, met de wettelijke toegestane middelen. Door veel in te zetten op preventie en wering, ontstaan er minder plaagdieren en daaruit volgt dat er ook minder dieren gedood worden, met minder gebruik van chemische middelen. Dit is in lijn met het dierenwelzijnsbeleid.

Dierenwelzijn

Rotterdam kent een grote verscheidenheid aan inwoners én dieren. Er worden naar schatting zo'n 700.000 huisdieren gehouden in Rotterdam en daarnaast leven er diverse wilde dieren in onze stadsnatuur. Dierenwelzijn is een thema dat veel mensen na aan het hart ligt. Omdat de intrinsieke waarde van het dier meer en meer erkend wordt, heeft dit in 2014 geleid tot het besluit van het toenmalige college om dierenwelzijnsbeleid op te stellen. Dat beleid richt zich op bewustwording m.b.t. huisdierenwelzijn maar ook stadsnatuur, het op een verantwoorde wijze van het omgaan met overlastgevende dieren en kennis delen met maatschappelijke partners.

De nota dierenwelzijn is geactualiseerd. Op hoofdlijnen wordt het beleid voortgezet, met een aantal accentverschuivingen ten opzichte van de eerste nota. Zo is er meer aandacht voor dieren en kwetsbare groepen en wordt er onderzoek gedaan naar een nieuw dierenasiel in Rotterdam. Aan betrokken partners is om inbreng gevraagd en met deze partijen wordt samengewerkt om uitvoering te geven aan de nota. Belangrijke partners zijn: Dierenbescherming, de Adviescommissie dierenwelzijn en stadsnatuur, politie regio Rijnmond, Stichting Zwerfkatten Rijnmond, Dibevo, Dierenvoedselbank, Stichting Natuurstad, Bureau Stadsnatuur en Diergaarde Blijdorp.

Wat gaan we daar voor doen

Nazorg bodemsanering

Bij functiewijziging van een nazorglocatie is het streven om de restverontreiniging te saneren en daarmee de beperkingen op het gebruik van de locatie op te heffen. Als sanering niet mogelijk is, adviseert de gemeente Rotterdam actief over het in stand houden van nazorgvoorzieningen en/of gebruiksbeperkingen.

Plaagdierbeheersing

We pakken meldingen van Rotterdammers over plaagdieren adequaat op en komen met een aanvaardbare oplossing voor beperking of minimalisering van de overlast. Dit kan ook betekenen dat er ingezet moet worden op gedragsverandering van Rotterdammers met betrekking tot het schoonhouden van hun leefomgeving. We werken aan een strategie om verschillende doelgroepen goed aan te spreken over het onderwerp voedsel op straat en dieren voeren. Preventieve inzet is nodig om plaagdieren duurzaam te voorkomen en het ontstaan van de overlast te beperken. Het accent van plaagdierbeheersing ligt op beheersing ratten op de openbare weg en in woningen

en bestrijding wespen in de openbare ruimte (wettelijke taken). Ook is er momenteel inzet op het bestrijden van mieren- en vliegenoverlast.

Dierenwelzijn

We continueren de acties uit de eerste nota dierenwelzijn en we blijven verbindingen leggen met partners. Met de herziening van de nota zijn nieuwe acties benoemd naast het voortzetten van bestaande activiteiten. Ook zal er aandacht blijven voor het vergroten van de samenhang en integraliteit bij beleidsterreinen die raken aan dierenwelzijn. Denk hierbij aan beleid m.b.t. natuurontwikkeling, groenbeheer, plaagdierbeheersing en evenementen.

Concrete acties zijn o.a.: het chippen van katten, onderzoek realisatie dierenasiel, het ondersteunen van de Stichting Zwerfkatten Rijnmond, het voortzetten van het meldpunt over agressieve honden, het organiseren van kennistafels, blijvend aandacht voor vegetarische gerechten in de bedrijfsrestaurants, het (laten) ontwikkelen van een keurmerk voor dierenwinkels en het opstellen van een afwegingskader aanpak overlastgevendende dieren.

Wat kost het

Overzicht van baten en lasten Milieubeheer - Nazorg bodemsanering en Beheer	Realisatie 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Raming 2022	Raming 2023	Raming 2024
Baten exclusief reserves	506	450	492	492	492	492
Bijdragen rijk en medeoverheden	0	0	0	0	0	0
Overige opbrengsten derden	506	450	492	492	492	492
Lasten exclusief reserves	1.830	1.836	1.886	1.885	1.885	1.885
Apparaatslasten	1.081	920	1.001	1.000	1.000	1.000
Inhuur	16	3	3	3	3	0
Overige apparaatslasten	20	36	31	30	30	0
Personeel	1.044	881	968	967	967	0
Intern resultaat	372	588	580	580	580	580
Intern resultaat	372	588	580	580	580	0
Programmalasten	378	328	304	304	304	304
Inkopen en uitbestede werkzaamheden	338	315	291	291	291	0
Overige programmalasten	1	13	13	13	13	0

Sociale uitkeringen	0	0	0	0	0	0
Subsidies en inkomensoverdrachten	40	0	0	0	0	0
Saldo voor vpb en reserveringen	-1.324	-1.386	-1.394	-1.393	-1.393	-1.393
Saldo voor reserveringen	-1.324	-1.386	-1.394	-1.393	-1.393	-1.393
Saldo	-1.324	-1.386	-1.394	-1.393	-1.393	-1.393

x

Tabel vergelijking begrotingssaldi 2020

Vergelijking begrotingssaldi	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Begroting 2019	-1.503	-1.503	-1.503	-1.503	-1.503	
Omissieregeling 2019	-1.526	-1.525	-1.525	-1.525	-1.525	
Voorjaarsnota / Eerste herziening 2019	-1.557	1.593	-1.593	-1.592	-1.592	
Begroting 2020 / Tweede herziening 2019	-1.370	-1.394	-1.394	-1.393	-1.393	
10-maandsrapportage 2019	-1.380	-1.394	-1.394	-1.393	-1.393	
Realisatie 2019	-1.324					
Eerste Herziening 2020		-1.386	-1.394	-1.393	-1.393	-1.393

Financiële bijstellingen

Bijstellingen Milieubeheer - Nazorg bodemsanering en Beheer		Begroting 2020
Oorspronkelijke begroting 2020		-1.394
Bijstellingen Eerste Herziening 2020		8
Aanpassen werkgebied	Ramingsbijstellingen vermijdbaar	0
Technische wijzigingen	Technische wijzigingen	8
Begroting na wijzigingen		-1.386

Toelichting financiële bijstellingen

Aanpassen werkgebied

Op basis van de realisatie en nieuwe inzichten is het bestaande budget van ongediartebestrijding geactualiseerd, dit is een saldo neutrale mutatie.

Technische wijzigingen

In dit taakveld zijn er diverse kleine technische wijzigingen geweest (€ 8).

Beleidskaders, beleidsmonitoren en wet- en regelgeving

Landelijk

- [Wet op de publieke gezondheid](#)
- [Wettelijk Gebruiksvoorschrift toepassing rodenticiden \(Ctgb\)](#)
- [Handboek Integrated Pest Management](#)
- [Wet Dieren](#)
- [Besluit Houders van dieren](#)
- [Wet Bodembescherming](#)

Gemeentelijk

- [Nota Dierenwelzijn](#)
- [Actieplan Rattenoverlast](#)
- [Plan van aanpak agressieve honden](#)
- [Beheerplan nazorg](#)

Omschrijving taakveld

Tot dit taakveld behoren gemeentelijke taken ter bescherming van het milieu. Dit Rotterdamse taakveld heeft betrekking op de nazorg bodemsanering, plaagdierbeheersing en het dierenwelzijnsbeleid.

Openbaar groen en (openlucht) recreatie - Beheer Pagina 25

Openbaar groen en (openlucht) recreatie - Beheer

Een mooie, diverse en uitnodigende openbare ruimte met een goed gespreid en toegankelijk recreatief aanbod houdt de stad gezond, leefbaar en aantrekkelijk in de verdichtende omgeving. Onze kenmerkende rivieren, parken, singels, plantsoenen, groen en recreatiegebieden hebben iedere Rotterdammer iets te bieden. Samen met bewoners en partners pakken we kansen die bijdragen aan een circulaire economie en uitdagingen rondom klimaatverandering.

Voortgang 2020

Binnen het taakveld Openbaar groen en (openlucht) recreatie – beheer zijn verschillende factoren; de coronacrisis, weersomstandigheden, aanbestedingstrajecten en poly- en perfluoralkylstoffen (PFAS) , die invloed hebben op de ontwikkelingen en de voortgang van de benoemde doelstellingen.

COVID-19

Diverse maatregelen die voortvloeien uit de noodverordening zijn van invloed op diverse doelstellingen. Door de COVID-19 maatregelen wordt op een andere manier gebruik gemaakt van de buitenruimte. Er vinden geen evenementen plaats, maar de parken worden bijvoorbeeld wel druk bezocht voor onder andere het dagelijkse wandel- en sportmoment.

Doordat er geen evenementen plaats vinden is er minder slijtage of schade aan evenementenvelden en dat geeft ruimte voor natuurlijk herstel van het groen. Echter worden hier geen financiële voordelen binnen het reguliere onderhoudsprogramma verwacht. Als er sprake is van aan een evenement toerekenbare schade dan wordt die altijd op de organisator verhaald.

Verder stagneert de voortgang van sommige doelstellingen zoals: 'Meer Rotterdammers in beweging: spelen, sporten, ontmoeten en recreëren' en 'Samenwerking met betrokken bewoners versterken in het groen en gedeeld eigenaarschap stimuleren' als gevolg van de coronacrisis. Samenwerkingen en participatiemomenten hebben afgelopen periode minder plaatsgevonden. Hierdoor lopen speelprojecten het risico op vertraging. Wel wordt er gekeken vanuit het programma WeerWoord en speelprojecten naar alternatieve vormen, waaronder digitale vormen om wel met de Rotterdammers samen te werken en te participeren, zodat projecten kunnen doorgaan.

Het uitvoeren van het regulier onderhoud aan het groen, spelen en watergangen gaat in de corona periode door zoals gepland, waarbij rekening gehouden wordt met de coronamaatregelen, zoals bijvoorbeeld het houden van minimaal 1,5 meter afstand tussen medewerkers.

Weersomstandigheden

Hevige stormen in combinatie met natte periodes hebben voor meer calamiteiten binnen het onderhoudsprogramma gezorgd. De doelstelling 'Een onderhoudbare stad die veilig en beschikbaar is voor gebruik' krijgt meer aandacht binnen het programma. De droogte in dit voorjaar heeft niet geleid tot wijzigingen van het geplande onderhoud van groenvoorzieningen. Omdat de droge periode aan het begin van het groeiseizoen (de bladloze periode) viel was de behoefte aan extra water voor bestaand groen beperkt. Jonge aanplant (inboet) heeft wel extra aandacht gekregen om de groei te bevorderen.

Aanbestedingen

De aanbesteding voor maai- en krooswerkzaamheden wordt momenteel herzien. De ontvangen inschrijvingen van de aanbesteding zijn hoger dan voorgaande jaren en daarmee ook hoger dan in de begroting opgenomen. Dit kan consequenties hebben voor de prestaties en financieel. Deze zijn momenteel nog niet te overzien.

Gezien het wettelijke kader van de werkzaamheden dienen de afwijkingen eind van dit jaar minimaal te zijn en de prestaties vergelijkbaar zijn met afgelopen jaren. Reden is de onderhoudsverplichting voor maai- en krooswerkzaamheden voortkomend uit de legger van de waterschappen. Het niet voldoen aan gestelde eisen in de legger kan resulteren in aanschrijvingen en/of dwangsommen. De waterschappen zijn als partner betrokken bij dit proces.

Dit jaar is per 1 april het nieuwe groen bestek succesvol van start gegaan met verschillende groen aannemers die aan de slag gaan in de stad.

Baggerwerkzaamheden

Door de landelijke PFAS problematiek wordt het baggerproces (het baggeren van de watergangen) geraakt). Bij de verwerking van bagger in de zogenoemde categorie "schoon" met een hoge PFAS-waarde, is een minder circulaire vorm mogelijk dan vooraf gewenst toegestaan. Er wordt landelijk en regionaal gesproken hoe om te gaan met deze baggerpartijen. Voor 2020 heeft dit geen gevolgen voor het uitvoeringsprogramma. Wel zijn er financiële gevolgen in de vorm van hogere verwerkings- en transportkosten, omdat deze bagger op andere (verder gelegen) locaties dan voorheen moet worden verwerkt.

De uitwerking van het Rotterdams WeerWoord wordt beschreven binnen het taakveld riolering.

Wat willen we bereiken

Een aantrekkelijke, veilige, duurzame en prettig leefbare stad voor iedereen.

Door groen, parken, singels en verblijfs- en speelplekken beschikbaar en veilig te houden dragen we bij aan een prettige leefbare stad voor iedereen.

Ook willen we met ons aanbod aansluiten bij de behoefte van de Rotterdammers, om zo een aantrekkelijk en gezonde stad te zijn. Waarmee we het gebruik en de tevredenheid willen vergroten.

Een onderhoudbare stad die veilig en beschikbaar is voor gebruik.

Door het ontwerp af te stemmen op het beheer en het beheer af te stemmen op het ontwerp. Ook willen we de materiaal- en ontwerpkeuzes afstemmen op het beoogde gebruik, zodat het langer veilig en beschikbaar blijft. Daarnaast om robuust groen te creëren, zodat we om kunnen gaan met bedreigingen, zoals ziekte, plagen en klimaatverandering.

Meer Rotterdammers in beweging: spelen, sporten, ontmoeten en recreëren

Door divers aanbod en voldoende aantrekkelijke plekken die aansluiten bij de behoefte van de Rotterdammers, conform de Integratie visie Kom op naar buiten!, bevorderen we het gebruik van de plekken. Om zo de gezondheid en vitaliteit te stimuleren van de Rotterdammers.

Rotterdam ontwikkelt zich door als een klimaat adaptieve deltatad

Een robuuste en aaneengesloten groenvoorziening zorgt in samenhang met de oppervlaktewatersystemen mede voor klimaatadaptatie en vermindert hittestress. Ook zorgt aaneengesloten groen en waterbergingen voor opvang van extreme regenval. Parken, bomen en plantsoenen worden duurzaam onderhouden, waarbij diversiteit noodzakelijk is tegen ziekten en plagen.

Samenwerking met betrokken bewoners versterken in het groen en gedeeld eigenaarschap stimuleren

Bewoners werken steeds vaker met de gemeente samen. Dit wordt gestimuleerd door zelfbeheer in het groen te bevorderen en bewoners gedeeld "eigenaarschap" te geven. Met het programma Rotterdams WeerWoord worden bewoners gemotiveerd om hun eigen woning, tuin en straat klimaatbestendig in te richten. Op deze manier willen we bijdragen aan de medeverantwoordelijkheid, betrokkenheid en de gezondheid van de Rotterdammers. Hierbij werken we samen met de woningcorporaties en waterschappen.

Wat gaan we daar voor doen

Een aantrekkelijke, veilige, duurzame en prettig leefbare stad voor iedereen.

Uitvoeren risicogestuurd beheer en onderhoud

- Uitvoeren van beheer- en onderhoudsplannen voor de assets openbaar groen, bomen, speelvoorzieningen en water, waarbij de balans tussen prestaties, risico's en kosten optimaal is afgewogen. Wet- en regelgeving, veiligheid, beschikbaarheid, milieu- en gezondheid, kwaliteit leefomgeving, imago en weerbaarheid, zijn hierbij onze kernwaarden vanuit het Strategisch Assetmanagementplan Stadsbeheer.
- Door beheer- en onderhoudswerkzaamheden in het groen zowel in tijd als zonering meer te differentiëren, voegen we ecologische waarde toe aan de stad.
- Bewust omgaan met onze logistieke stromen vanuit een circulaire gedachte, zoals die van de afvalstromen van groen en het bagger uit de singels.
- Samenwerken met verschillende partners in het onderhoud, waaronder de Waterschappen in het baggerprogramma om de singels en watergangen op voldoende diepte te houden voor een goede doorstroming en om de waterkwaliteit op peil te houden.

Een onderhoudbare stad die veilig en beschikbaar is voor gebruik

Inspecteren en schouwen

- Alle assets worden geïnspecteerd op afwijkingen en technische gebreken op basis van de Assetmanagementplannen. Deze inspecties dienen ook om de onderhoudsbehoefte te kunnen bepalen en beheer- en onderhoudsplannen op te stellen.
- Verder worden ieder jaar de bomen en plantsoenelementen geschouwd, op bijna dode en dode bomen en beplantingen, voor de inboetbehoefte. Met de ambitie om een toekomstbestendig groen- en bomenbestand te houden, passend bij de functie.

Uitvoeren periodiek onderhoud

- Alle assets worden conform de onderhoudsplannen periodiek onderhouden, om de assets beschikbaar en veilig te houden in de stad.
- Ons college zet bovendien in op het bosplantsoen en de bomen inboet om een deel van het achterstallig onderhoud weg te werken.

Uitvoeren projectmatig onderhoud

- Als assets technisch einde-levensduur zijn, vervangen we deze afgestemd op de behoefte en de opgave van het gebied.
- Bij speelprojecten hebben we oog voor gebruikers met een beperking. We richten de speel- en sportplekken bewust in op toegankelijkheid en samenspelen.
- Bij (her)inrichtingsprojecten komen er waar mogelijk meer groenvoorzieningen en bomen bij, met extra aandacht voor ecologische diversiteit, toekomstbestendigheid, variatie en spreiding in de wijk en stad. Om hiermee ook bij te dragen aan de opgave voor de 20ha vergroening in de stad.
- Bij (her)inrichtingsprojecten benutten we voor extra klimaatadaptieve maatregelen, zoals waterbergingen. Dit doen we met name op plekken waar veel risicopanden aanwezig zijn. We verbinden groen en water waar dit mogelijk is. Ook houden we de watergang veilig door deze voldoende diep te houden en vervangen we de beschoeiingen, stuwen en duikers waar nodig.

Calamiteiten; ziekten, plagen en invasieve exoten

- Door veranderende weer- en klimaatomstandigheden zien we een toename aan calamiteiten in de stad. Hierbij valt te denken aan onder andere; de eikenprocessierups, essentaksterfte, Japanse duizendknoop, Kastanjebloedingsziekte en stormschades.

Meer Rotterdammers in beweging: spelen, sporten, ontmoeten en recreëren

Met de Integrale visie Kom op naar buiten! staat het spel, sport, bewegen en ontmoeten in de openbare ruimte centraal. Hierin zijn meerdere ambities benoemd, waaronder:

Meer variatie, verblijf en vrije ruimte in de wijk

- Door bij vervangingsprojecten op speel- en sportplekken in te zetten op meer divers aanbod voor meerdere doelgroepen, verschillende spel- en sportactiviteiten en verschillende uitstralingen. Zodat plekken een eigen identiteit krijgen en meer aansluiten bij de verschillende behoeftes in de wijk. Waarbij het inzetten van flexibel en tijdelijk aanbod, zoals de producten "plug & play" en de "move-fit" kan voorzien in een steeds veranderende behoefte.

Behoeftegericht werken

- Door bewoners van jong tot oud, met en zonder beperking aan de voorkant te betrekken in de (jeugd) participatie om aan te sluiten bij de behoefte in de wijk.

Monitoren van gebruiker

- Gebruik op verblijfsplekken willen we gaan meten voor beter inzicht in het huidige gebruik van bestaande speel- en sportplekken. Deze data gaan we gebruiken bij ontwerpvragestukken en programmering van het speel- en sportaanbod.

Rotterdam ontwikkelt zich door als een klimaatadaptieve deltatad

Ontwikkelen innovatieve klimaatadaptieve concepten

- Door gezamenlijk innovatieve oplossingen te ontwikkelen en te testen willen we een meer klimaat adaptieve stad. Zo zijn we in de voedseltuin al samen met particuliere initiatiefnemers een experiment gestart, de sponstuin. Hierin onderzoeken we de effecten op de vegetatie in verschillende bodemprofielen. Met als doel om passende vegetatie te hebben die goed bestand is tegen extreme droogte en natte periodes.

Gebruiken speel- en boomdepot

- Bomen die binnen een project niet hergebruikt kunnen worden, maar die kwalitatief nog goed zijn, gaan naar andere locaties in de stad of in laatste instantie naar het bomendepot. De bomen blijven daar totdat er een definitieve nieuwe locatie beschikbaar is.

- Daarnaast willen we inzetten in het hergebruik van materialen zoals speeltoestellen. Toestellen worden elders hergebruikt wanneer deze vervangen worden bij herinrichtingsprojecten, maar nog in goede staat zijn.
- Organisch afval krijgt een herbestemming, zoals boomstammen als meubilair, houtsnippers als verhardingsmateriaal voor wandelpaden of bladafval en bagger uit de singels als compost.

Bewuste keuze ondergronden

- Ondergronden op speel- en sportvelden zoals gras, boomschors, zand dragen op een natuurlijke manier bij aan de wateropgave en tegen hittestress. Kunstgras kan in combinatie met kratten bijdragen aan het opvangen van water bij hevige regenbuien.
- Verbeteren van de standplaats en ondergronden voor groen en bomen stimuleert de groei en biedt betere kansen voor het groen om optimaal te ontwikkelen.
- Groen- en baggerwerkzaamheden worden aanbesteed met aandacht voor het onderwerp circulair

Samenwerking met betrokken bewoners versterken in het groen en gedeeld eigenaarschap stimuleren

Samenwerkingen met betrokken bewoners

- Faciliteren van vrijwilligersgroepen voor onderhoud in parken en het stimuleren en faciliteren van zelfbeheer groen. Door samen te werken met bewoners delen we het 'eigenaarschap' over het groen.
- Stimuleren bewoners om hun eigen tuinen en straten te vergroenen en bewust te maken van de positieve effecten hiervan met onder andere acties rondom 'tegel eruit, groen erin'. Ook wordt de tuincoach in de wijken ingezet.
- Er is een stimuleringsregeling klimaatadaptatie waarbij bewoners en bedrijven een subsidie ontvangen wanneer zij waterbergende of vergroenende maatregelen nemen aan hun gebouw of tuin.

Organiseren (kinder)participatiesessies bij projecten

- Rotterdammers zijn steeds meer betrokken bij ontwikkelingen in hun buurt. Dit willen we stimuleren door kinderen, jongeren en volwassenen de gelegenheid te geven om aan te geven waar zij behoefte aan hebben en wat zij graag zouden willen doen in de openbare ruimte.
- Gebruikmaken van de ontwikkelde kinderp participatie toolbox bij verschillende projecten, bijvoorbeeld het speelplekje op de hoek van de straat of de sportplek in het park.

Wat kost het

		2020	2021	2022	2023	2024
Baten exclusief reserves	1.502	121	13	13	13	13
Bijdragen rijk en medeoverheden	159	0	0	0	0	0
Overige opbrengsten derden	1.343	71	13	13	13	13
Overige baten	0	50	0	0	0	0
Lasten exclusief reserves	47.521	47.153	44.994	43.529	43.839	43.839
Apparaatslasten	5.758	5.552	5.441	5.412	5.413	5.413
Inhuur	14	10	10	10	10	0
Overige apparaatslasten	143	197	5	-12	-11	0
Personeel	5.602	5.346	5.427	5.414	5.414	0
Intern resultaat	6.229	9.437	8.966	8.966	8.966	8.966
Intern resultaat	6.229	9.437	8.966	8.966	8.966	0
Programmalasten	35.533	32.164	30.588	29.152	29.460	29.460
Inkopen en uitbestede werkzaamheden	33.331	29.770	27.397	25.440	25.250	0
Kapitaallasten	1.617	1.885	2.682	3.202	3.701	0
Overige programmalasten	546	509	509	509	509	0
Sociale uitkeringen	0	0	0	0	0	0
Subsidies en inkomensoverdrachten	40	0	0	0	0	0
Saldo voor vpb en reserveringen	-46.019	-47.032	-44.981	-43.516	-43.826	-43.826
Saldo voor reserveringen	-46.019	-47.032	-44.981	-43.516	-43.826	-43.826
Reserves	-1.904	484	1.822	71	71	71
Onttrekking reserves	546	1.534	1.822	71	71	71
Toevoeging reserves	2.450	1.050	0	0	0	0
Saldo	-47.923	-46.547	-43.159	-43.445	-43.755	-43.755

×

Tabel vergelijking begrotingssaldi 2020

Vergelijking begrotingssaldi	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Begroting 2019	-49.339	-47.856	-47.853	-47.867	-47.867	

Omissieregeling 2019	-50.262	-48.740	-48.740	-48.740	-48.740
Voorjaarsnota / Eerste herziening 2019	-46.443	-46.267	-44.125	-44.417	-44.734
Begroting 2020 / Tweede herziening 2019	-41.823	-42.858	-43.159	-43.445	-43.755
10-maandsrapportage 2019	-42.767	-42.858	-43.159	-43.445	-43.755
Realisatie 2019	-47.923				
Eerste Herziening 2020		-46.547	-43.159	-43.445	-43.755
					-43.755

Financiële bijstellingen

Bijstellingen Openbaar groen en (openlucht) recreatie - Beheer

Begroting 2020

Oorspronkelijke begroting 2020		-42.858
Bijstellingen Eerste Herziening 2020		-3.689
Actualisatie kapitaallasten	Ramingsbijstellingen onvermijdelijk	0
Latere onttrekking bestemmingsreserve Kralingse plas	Ramingsbijstellingen onvermijdelijk	-1.050
Bestemmingsreserve Blauwalg Kralingse Plas	Reserves	0
Bestemmingsreserve Nationaal Programma Rotterdam Zuid	Reserves	0
Technische wijzigingen	Technische wijzigingen	-2.639
Begroting na wijzigingen		-46.547

Toelichting financiële bijstellingen

Actualisatie kapitaallasten

De kapitaallasten zijn aangepast als gevolg van nieuwe en bijgestelde investeringskredieten alsmede geactualiseerde ramingen per jaarschijf. In de [paragraaf investeringen](#) is een gedetailleerd overzicht opgenomen van deze aanpassingen. Dit is een saldo neutrale bijstelling omdat het effect binnen het taakveld wordt opvangen.

Latere onttrekking bestemmingsreserve Kralingse plas

Als gevolg van nader onderzoek en het overleg met stakeholders en HHSK is besloten om de werkzaamheden aan de recreatiesluis in 2020 te laten plaatsvinden. De kosten en daarmee de onttrekking uit de hiervoor gevormde bestemmingsreserve viel daardoor in 2019 lager uit. De middelen zijn echter nog steeds volledig nodig voor het bestrijden van de blauwalg in de Kralingse plas.

Bestemmingsreserve Blauwalg Kralingse Plas

De volgende onttrekkingen hebben plaatsgevonden:

- Voor de werkzaamheden aan de sluis wordt voor 2020 een onttrekking uit de bestemmingsreserve geraamd van € 355
- Voor onderzoekskosten Phoslock wordt voor 2020 een onttrekking uit de bestemmingsreserve geraamd van € 405

Bestemmingsreserve Nationaal Programma Rotterdam Zuid

Op basis van het verleningsbesluit NPRZ-middelen kan € 800 onttrokken worden voor een periode van 4 jaar ter dekking van de kosten voor de wijkconciërges. Voor de werkzaamheden aan de sluis en onderzoekskosten wordt voor 2020 een onttrekking geraamd van € 760.

Technische wijzigingen

In dit taakveld zijn er diverse technische wijzigingen geweest. Het betreft de afoming van de [doorbelasting overhead van projecten](#) (€ 221), de budgetoverheveling van het taakveld Verkeer en vervoer - Beheer voor beeldende kunst en gebouwen (- € 550), een herverdeling van het budget voor areaaluitbreidingen (- € 1 mln), de correctie voor het omzetten van exploitatiebudget in investeringskredieten (- € 2.1 mln), de budgetoverheveling van het taakveld Ruimtelijke Ordening - Beheer voor de bijdrage aan infopunt Duurzaam bouwen (- € 125), het aandeel in de herverdeling [concern opgaven](#), dit betreft meerdere programma's (€ 980), een aangepaste tijdverantwoording bij de wijkconciërges (- € 176) en diverse kleine wijzigingen (€ 111).

Beleidskaders, beleidsmonitoren en wet- en regelgeving

- [Beheeraanpak openbaar groen](#)
- [Bomenstructuurvisie](#)
- [CROW beeldsystematiek 2017](#)
- [Deltaprogramma Ruimtelijke Adaptatie](#)
- [Erfgoedagenda Rotterdam 2017-2020](#)
- [Erfgoedwet](#)
- [Handboek Openbare ruimte Rotterdamse Stijl](#)
- [Leidraad bestendig groenbeheer \(2018\)](#)
- [Leggers oppervlaktewatersystemen van HHSK](#)
- [Leggers oppervlaktewatersystemen van WSHD](#)
- [Leggers oppervlaktewatersystemen van HDD](#)
- [Natuurkaart Rotterdam](#)
- [Programma Kansrijke Wijken](#)

- [Programma Rivieroevers](#)
- [Rotterdam Staat van de Stad](#)
- [Rotterdams WeerWoord](#)
- [Rotterdamse Adaptatiestrategie](#)
- [Speelvisie Kom op naar buiten!](#)
- [Stadsvisie](#)
- [Strategisch Assetmanagementplan Stadsbeheer](#)
- [Verhaal van de stad](#)
- [Visie Openbare Ruimte Binnenstad Rotterdam](#)
- [\(Herijking\) Waterplan 2](#)
- [Wet algemene bepalingen omgevingsrecht \(Wabo\)](#)
- [Wet milieubeheer](#)
- [Wet Natuurbescherming](#)
- [Wet ruimtelijke ordening](#)

Omschrijving taakveld

Tot dit Rotterdamse taakveld behoren:

- natuurbescherming, onderhoud van bos, heide en overige natuurgebieden
- aanleg en onderhoud van openbaar groen inclusief het plaatsen en onderhouden van kunstwerken in de openbare ruimte
- aanleg en onderhoud van openbaar water: vijvers en kleine watergangen, waaronder het schoonhouden van sloten, onderhouden van taluds en beschoeiing
- aanleg en onderhoud van speelvoorzieningen

Openbare orde en veiligheid - Niet gesprongen explosieven WOII

Pagina 26

Openbare orde en veiligheid - Niet gesprongen explosieven WOII

De gemeente maakt een veilig gebruik van de ondergrond mogelijk.

Voortgang 2020

De doelstellingen van het taakveld die staan vermeld onder 'Wat willen we bereiken' en 'Wat gaan we daar voor doen' zijn nog actueel.

Er zijn geen ontwikkelingen die hebben geleid tot afwijkingen in het beoogde effect of de inspanningen.

Wat willen we bereiken

Er worden geen toevalsvondsten gedaan van NGE bij werkzaamheden in verdachte gebieden binnen de gemeente.

Stakeholders van projecten in verdachte gebieden zijn op de hoogte van de mogelijke aanwezigheid van NGE en hebben voorzorgsmaatregelen genomen.

Bij functiewijziging van een verdachte locatie is het streven om de risico's van NGE weg te nemen en daarmee de beperkingen op het gebruik van de verdachte locaties op te heffen.

Gevonden NGE kunnen op een veilige manier binnen de gemeente worden vernietigd.

Wat gaan we daar voor doen

Er worden geen toevalsvondsten gedaan van NGE bij werkzaamheden in verdachte gebieden binnen de gemeente.

- De informatie over NGE in de ondergrond van de gemeente is volledig en actueel.
- Verzoeken om informatie over NGE worden binnen de daarvoor geldende termijnen geleverd.

Stakeholders van projecten in verdachte gebieden zijn op de hoogte van de mogelijke aanwezigheid van NGE en hebben voorzorgsmaatregelen genomen

- Bij vergunningsprocedures wordt de aanvrager, indien noodzakelijk, geïnformeerd over de mogelijke aanwezigheid van NGE en de noodzakelijke vervolgacties.

Bij functiewijziging van een verdachte locatie is het streven om de risico's van NGE weg te nemen en daarmee de beperkingen op het gebruik van de verdachte locaties op te heffen

- De informatie over mogelijke NGE in de ondergrond van de gemeente is volledig en actueel.
- Indien mogelijk (techniek, planning, financiën) zal bij de uitvoering van projecten geprobeerd worden eventueel aanwezige NGE te ruimen ook als dit voor de realisatie van het project niet strikt noodzakelijk is (werk met werk maken).

Gevonden NGE kunnen op een veilige manier binnen de gemeente worden vernietigd

- Zorgen voor de beschikbaarheid van voldoende "springlocaties" waar NGE gecontroleerd kunnen worden vernietigd.

Wat kost het

Overzicht van baten en lasten Openbare orde en veiligheid - Niet gesprongen explosieven WOII	Realisatie 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Raming 2022	Raming 2023	Raming 2024
Baten exclusief reserves	16	876	876	876	876	876
Bijdragen rijk en medeoverheden	16	876	876	876	876	876
Lasten exclusief reserves	2.349	672	704	704	704	704
Intern resultaat	256	433	365	365	365	365
Intern resultaat	256	433	365	365	365	0
Programmalasten	2.093	239	339	339	339	339
Inkopen en uitbestede werkzaamheden	633	239	339	339	339	0
Overige programmalasten	0	0	0	0	0	0

Subsidies en inkomensoverdrachten	1.459	0	0	0	0	0

Saldo voor vpb en reserveringen	-2.333	204	172	172	172	172
Saldo voor reserveringen	-2.333	204	172	172	172	172
Saldo	-2.333	204	172	172	172	172

×

Tabel vergelijking begrotingssaldi 2020

Vergelijking begrotingssaldi	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Begroting 2019	2	2	2	2	2	
Omissieregeling 2019	2	2	2	2	2	
Voorjaarsnota / Eerste herziening 2019	2	-10	-10	-10	-10	
Begroting 2020 / Tweede herziening 2019	-2.158	172	172	172	172	
10-maandsrapportage 2019	-2.158	172	172	172	172	
Realisatie 2019	-2.333					
Eerste Herziening 2020		204	172	172	172	172

Financiële bijstellingen

Bijstellingen Openbare orde en veiligheid - Niet gesprongen explosieven WOII	Begroting 2020
Oorspronkelijke begroting 2020	172
Bijstellingen Eerste Herziening 2020	32
Technische wijzigingen	Technische wijzigingen 32
Begroting na wijzigingen	204

Toelichting financiële bijstellingen

Technische wijzigingen

De wijziging betreft de correctie van de [doorbelasting overhead van projecten](#) (€ 32).

Beleidskaders, beleidsmonitoren en wet- en regelgeving

[Arbidsomstandighedenbesluit, artikel 4.10 lid 2 \(Staatsblad nr. 142, 7 maart 2006\)](#)

[Arbidsomstandighedenregeling, artikel 4.17f \(Staatscourant nr. 4230, 16 maart 2012\)](#)

[Circulaire Vliegtuigberging \(Staatscourant nr. 54987, 19 oktober 2016\)](#)

[Beheer- en beleidsplan niet-gesprongen explosieven uit de Tweede Wereldoorlog 2010-2020 \(wordt geactualiseerd\)](#)

Omschrijving taakveld

Tot dit taakveld behoren alle gemeentelijke taken op het gebied van beleid, toezicht en ruiming van Niet Gesprongen Explosieven (NGE) uit WOII.

In 2020 wordt door het Rijk een landelijk kenniscentrum opgericht dat gemeenten gaat ondersteunen bij vragen rondom het opsporen en ruimen van NGE. Het kenniscentrum krijgt ook de opdracht een normenkader te ontwikkelen hoe om te gaan met NGE.

Overige baten en lasten - Vervoer en materieel

Pagina 27

Overige baten en lasten - Vervoer en materieel

Een duurzaam en goed werkend gemeentelijk wagenpark en circulaire inzamelmiddelen. Het is noodzakelijk om de emissie van schadelijke stoffen door uitstoot van de gemeentelijke (interne) mobiliteit in Rotterdam te voorkomen dan wel te verminderen ten behoeve van het klimaat en de gezondheid van de Rotterdammer. Rotterdam heeft bovendien een voorbeeldfunctie. Deze doelstelling is gekoppeld aan de programmadoelstelling: Een duurzaam, energiezuinig Rotterdam, met een betere luchtkwaliteit.

Voortgang 2020

Het programma 'verduurzaming gemeentelijke wagenpark' is in uitvoering, maar door het coronavirus ontstaan er mogelijk vertragingen in bijvoorbeeld leveranties en aanpassingen aan voertuigen. Ook kan dit mogelijk leiden tot keuzes voor andere duurzame voertuigen, indien blijkt dat bepaalde voertuigen door het coronavirus op dit moment niet leverbaar zijn. Doel is in 2020 zoveel als mogelijk het meerjarenplan 2020-2023 te volgen, maar het huidige marktaanbod (zowel in aantallen, soort voertuig en prijsstelling) noodzaakt in deze innovatieve markt, met name in het zware segment, tot het doen van tussentijdse aanpassingen ten aanzien van de keuze van duurzame voertuigen.

De uitvoering gaat wel verder, zo wordt in de zomer de tweede emissieloze huisvuilophaalwagen verwacht. De andere vuilniswagen is vertraagd. Hiertegenover staat echter dat een deel van de kosten ten behoeve van de emissieloze kolkenzuiger, die in 2021 geleverd gaat worden, in 2020 voldaan moeten worden. Dit heeft te maken met het feit dat de ontwikkelingskosten gezamenlijk gedragen worden. Tot slot is gestart met de aanpassingen van de werkplaatsen zodat hier met emissieloze (werk)voertuigen gewerkt kan gaan worden.

Wat willen we bereiken

Het gehele gemeentelijke wagenpark is in 2030 emissieloos.

- personenwagens zijn in 2023 emissieloos
- lichte bedrijfsvoertuigen zijn in 2025 emissieloos
- zware bedrijfsvoertuigen zijn in 2030 emissieloos

Wat gaan we daar voor doen

Het gehele gemeentelijke wagenpark is in 2030 emissieloos.

- het aankopen en beheren van de gemeentelijke voertuigen en andere voertuigen van, met name, overheid gelieerde organisaties
- het voorkomen dan wel verminderen van emissie van schadelijke stoffen door uitstoot van de gemeentelijke mobiliteit in Rotterdam
- het onderhouden van de gemeentelijke inzamelmiddelen, waarbij circulariteit een belangrijk aspect vormt

De gemeente is verantwoordelijk voor een duurzame mobiliteitskeuze en faciliteert andere duurzame modaliteiten in samenhang met de energietransitie. De keuze voor een (werk)voertuig maakt de gemeente op basis van de grootste bedrijfszekerheid en de schoonste techniek met de meest schone componenten. Bij vergelijkbare alternatieven geven de laagste exploitatiekosten uiteraard de doorslag. Vervanging vindt plaats op natuurlijke momenten.

De ontwikkelingen op het vlak van emissieloze personenwagens gaan gestaag verder. Daarnaast is het van belang om de ontwikkelingen op het vlak van emissieloze (werk)voertuigen (lichte en zware bedrijfsvoertuigen) te volgen en in samenwerking met de markt emissieloze (werk)voertuigen te gaan ontwikkelen. Hiertoe gaan we in 2019 ca. 15 pilots met lichte en zware bedrijfsvoertuigen doen, denk daarbij aan emissieloze bestelbusjes, huisvuilophaalwagens, veegmachines e.d..

In het kader van de verduurzaming van met name het werk-werkverkeer ontwikkelt de gemeente concepten als de emissieloze (deel)auto en elektrische (deel)fietsen.

Wat kost het

Overzicht van baten en lasten Overige baten en lasten - Vervoer & Materieel	Realisatie 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Raming 2022	Raming 2023	Raming 2024
Baten exclusief reserves	39.957	40.185	40.426	40.980	41.691	41.691
Bijdragen rijk en medeoverheden	-638	-636	-636	-636	-636	-636
Overige opbrengsten derden	43.905	43.071	43.312	43.866	44.577	44.577
Overige baten	-3.311	-2.250	-2.250	-2.250	-2.250	-2.250
Lasten exclusief reserves	28.489	32.178	29.760	30.259	30.972	30.972
Apparaatslasten	9.421	10.147	9.825	9.770	9.772	9.772
Inhuur	246	107	107	107	107	0
Overige apparaatslasten	388	387	17	-14	-12	0
Personeel	8.787	9.653	9.701	9.677	9.677	0
Intern resultaat	-31.691	-29.245	-28.571	-28.571	-28.571	-28.571
Intern resultaat	-31.691	-29.245	-28.571	-28.571	-28.571	0
Programmalasten	50.758	51.276	48.506	49.060	49.771	49.771
Inkopen en uitbestede werkzaamheden	23.330	21.919	19.707	19.628	19.627	0
Kapitaallasten	25.134	27.031	26.474	27.107	27.819	0
Overige programmalasten	2.289	2.325	2.325	2.325	2.325	0
Subsidies en inkomensoverdrachten	5	0	0	0	0	0
Saldo voor vpb en reserveringen	11.468	8.007	10.666	10.720	10.719	10.719
Saldo voor reserveringen	11.468	8.007	10.666	10.720	10.719	10.719
Reserves	0	2.960	340	340	340	340
Onttrekking reserves	0	2.960	340	340	340	340
Saldo	11.468	10.967	11.006	11.060	11.059	11.059

Tabel vergelijking begrotingssaldi 2020

Vergelijking begrotingssaldi	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Begroting 2019	11.127	11.139	11.138	11.138	11.138	
Omissieregeling 2019	10.712	10.806	10.805	10.805	10.805	
Voorjaarsnota / Eerste herziening 2019	10.867	10.942	10.993	11.048	11.046	
Begroting 2020 / Tweede herziening 2019	11.300	10.955	11.006	11.060	11.059	
10-maandsrapportage 2019	11.296	10.955	11.006	11.060	11.059	
Realisatie 2019	11.468					
Eerste Herziening 2020		10.967	11.006	11.060	11.059	11.059

Financiële bijstellingen

Bijstellingen Overige baten en lasten - Vervoer & Materieel		Begroting 2020
Oorspronkelijke begroting 2020		10.955
Bijstellingen Eerste Herziening 2020		13
Actualisatie kapitaallasten	Ramingsbijstellingen onvermijdelijk	0
Herverdelen budgetten	Ramingsbijstellingen vermijdbaar	0
Bestemmingsreserve Energietransitie	Reserves	0
Technische wijzigingen	Technische wijzigingen	13
Begroting na wijzigingen		10.967

Toelichting financiële bijstellingen

Actualisatie kapitaallasten

De kapitaallasten zijn aangepast als gevolg van nieuwe en bijgestelde investeringskredieten alsmede geactualiseerde ramingen per jaarschijf. In de [paragraaf Investeringskredieten](#) is een gedetailleerd overzicht opgenomen van deze aanpassingen. Dit is een saldo neutrale bijstelling omdat het effect binnen het taakveld wordt opgevangen.

Herverdeling budgetten

Op basis van realisatie en nieuwe inzichten zijn de bestaande budgetten herverdeeld.

Bestemmingsreserve Energietransitie

Het budget van sommige Energietransitie projecten is in 2019 door vertragingen niet volledig besteed. De niet bestede middelen vanuit 2019 zijn aan de begroting van 2020 toegevoegd.

Technische wijzigingen

In het taakveld zijn er diverse kleine technische wijzigingen geweest (€ 13).

Beleidskaders, beleidsmonitoren en wet- en regelgeving

Parijsakkoord Klimaatconferentie Parijs 2015

In 2017 is de Rotterdamse Brandstofaanpak vastgesteld, een vertaling van de [nationale brandstofvisie](#) uit 2014. Momenteel wordt gewerkt aan een koersnota 0-emissievisie (stedelijke mobiliteit). Deze nota is de eerste stap in de uitwerking van de verduurzaming van mobiliteit ten aanzien van nul emissie mobiliteit.

De visie en de beschrijving en het programma zijn een nadere lokale uitwerking en invulling van het [nationale Klimaatakkoord](#). Deze visie dient als gemeentelijke input voor het Rotterdams Klimaat Akkoord en geeft richting en focus aan de keuze van activiteiten om het gemotoriseerde verkeer in Rotterdam versneld te verschonen. Na vaststelling van de visie door het College vindt de uitwerking in (adaptieve) strategieën en aanpak plaats in de loop van 2019.

Omschrijving taakveld

Tot dit taakveld behoort het resultaat van de activiteiten van Vervoer & Materieel.

Riolering

Pagina 28

Riolering

Rotterdam, als grote stad in de delta, beheert en onderhoudt haar riolering en stedelijke watersysteem voortvarend om een gezonde en leefbare stad met droge voeten te blijven. Rotterdammers kunnen ondanks de al merkbare effecten van klimaatverandering daardoor vrij van gezondheidsrisico's dicht op elkaar leven. De economische bedrijvigheid in de stad gaat tijdens en na hevige neerslag gewoon door. Samen met bewoners en partners pakken we kansen die bijdragen aan een circulaire economie en uitdagingen rondom klimaatverandering.

Voortgang 2020

De doelstellingen van het taakveld die staan vermeld onder 'Wat willen we bereiken' en 'Wat gaan we daarvoor doen' zijn nog actueel. De voorbereidingen voor het nieuwe Gemeentelijk Riolerings Plan (GRP) lopen, zodat deze in het najaar van 2020 kan worden vastgesteld.

Uit onderzoek van het RIVM is gebleken dat het COVID-19 zich kan verspreiden via afvalwater. Het in stand houden van het functioneren van de riolering wordt in het kader van coronavirus als een vitaal proces beschouwd. De rioolvervagingsprojecten lopen door, en ook reinigings- en onderhoudswerkzaamheden vinden nog steeds plaats. Dit vraagt soms wel om een aanpassing in het uitvoeren van de werkzaamheden, hierbij valt te denken aan werken in kleinere ploegen en het dragen van extra beschermingsmiddelen. Dit zou kunnen leiden tot een minimale vertraging, er wordt dan gestreefd om dit in de loop van het jaar weer in te halen.

Door het coronavirus is fysiek contact op dit moment nauwelijks mogelijk met de Rotterdammer. Toch blijven we door middel van digitale participatie en het gebruik van de media mensen stimuleren om hun eigen tuinen en straten te vergroenen en bewust te maken van de positieve effecten hiervan. Daarbij is er al veelvuldig gebruik gemaakt van de subsidieregeling klimaatadaptatie; Rotterdammers kunnen sinds 1 januari 2020 een subsidie aanvragen voor de aanleg van meer groen en het opvangen van regenwater.

Wat willen we bereiken

Gezonde en aantrekkelijke stad met een robuust stedelijk watersysteem.

Het stedelijk watersysteem bestaat uit 3 componenten, die nauw met elkaar verweven zijn: de buitenruimte, de afvalwaterketen en het oppervlakte- en grondwatersysteem. Om een gezonde en aantrekkelijke stad met een robuust stedelijk watersysteem te bereiken zorgen we ervoor dat:

- De volksgezondheid en het milieu beschermd worden door het doelmatig inzamelen en transporteren van stedelijk afvalwater.
- Wateroverlast wordt voorkomen door het doelmatig inzamelen, transporteren en verwerken van hemelwater.
- Structurele nadelige gevolgen van een hoge of lage grondwaterstand voorkomen of beperkt worden door doelmatige maatregelen in openbaar gebied.

Rotterdam ontwikkelt zich door als een klimaatadaptieve deltastad

Onze onder de zeespiegel gelegen stad blijft een aantrekkelijke en veilige plaats waarbij we zoveel mogelijk bestand zijn tegen extreme weersinvloeden en de sponswerking van de stad herstellen. Omdat slechts 40% van de stad openbare ruimte is, kunnen we deze veranderingen alleen realiseren met een langetermijnaanpak die we gezamenlijk en integraal met alle belanghebbenden uitvoeren.

Wat gaan we daar voor doen

Gezonde en aantrekkelijke stad met een robuust stedelijk watersysteem.

- De gemeentelijke riolering beheren en onderhouden zodanig (d.m.v. assetmanagement) dat deze robuust, betrouwbaar en klimaatbestendig is en blijft.
- Komende collegeperiode wordt een nieuw Gemeentelijk Riolerings Plan (GRP) opgesteld.
- Alle assets binnen het stedelijk watersysteem, waaronder de riolering, gemalen, persleidingen en kolken, worden aan de hand van inspecties, risicoanalyses en (rendements)berekeningen gemonitord en indien nodig gereinigd.
- De gebieden met een verhoogd risico voor grondwateronderlast krijgen prioriteit in het rioolvervangingsprogramma. Om grondwateroverlast na rioolvervangingsprojecten te voorkomen, wordt gelijktijdig drainage naar oppervlaktewater aangelegd in openbaar gebied.
- Rotterdam werkt in de afvalwaterketen (RoSA: Rotterdamse samenwerking in de Afvalwaterketen) aan het stedelijk watersysteem van de toekomst.
- Rotterdammers zijn steeds meer betrokken bij de openbare ruimte in hun straat of buurt. Dit willen we stimuleren door bij rioolvervangingsprojecten op voorhand samen te werken en bewoners gedeeld 'eigenaarschap' te geven over de te nemen klimaatmaatregelen.

Rotterdam ontwikkelt zich door als een klimaatadaptieve deltastad

- Het aantal panden dat een verhoogde kans op wateroverlast bij hevige regen heeft moet omlaag. Om dit te monitoren wordt gebruik gemaakt van Bluelabel. Bluelabel vertaalt de impact van een heftige bui naar de gevolgen voor elk afzonderlijk pand en is vergelijkbaar met het energielabel van een woning. Gemeente Rotterdam is vanaf het begin betrokken bij deze ontwikkeling.
- Met het programma Rotterdams Weerwoord willen we een beweging in gang zetten om samen met de Rotterdammers de stad voor te bereiden op klimaatverandering. Als aanvulling op de grootschalige klimaatadaptieve projecten, nemen we samen met de Rotterdammers kleinschalige maatregelen op straatniveau, op openbaar en privaat terrein. Ook motiveren we vastgoedontwikkelaars, gebouweigenaren en woningcorporaties om klimaatadaptieve maatregelen te nemen (stimuleringsfonds). Waarbij we kansen zien om tegelijkertijd de leefbaarheid in buurten en wijken te verbeteren, biodiversiteit in de stad te vergroten en de betrokkenheid en actieve deelname van Rotterdammers aan de samenleving toe te laten nemen. Zo zorgen hevige neerslag, bodemdaling, droogte en hitte niet voor achteruitgang van de leefkwaliteit in onze stad.
- Samen met bewoners aanpassingen en verbeteringen bedenken en uitvoeren aan de riolering en buitenruimte om de veranderende omstandigheden, als gevolg van klimaatverandering en stedelijke ontwikkelingen, op te kunnen vangen.
- We stimuleren bewoners om hun eigen tuinen en straten te vergroenen en door hen bewust te maken van de positieve effecten hiervan. Op deze manier werken we aan bewustwording op het gebied van het klimaatbestendig inrichten van tuinen en straten. Het programma Rotterdams Weerwoord biedt hiervoor onder andere klimaatbouwstenen en een stimuleringsfonds.

Het percentage panden met BlueLabel A of B, daarmee geen verhoogde kans op wateroverlast bij hevige regen heeft	Streefwaarde	88%	88%	89%	90%	90%
	Realisatie	88%				

Bron: BlueLabel (juli 2018), 12% van de panden heeft kans op overlast bij een hevige bui.

Toelichting indicatoren

Het college van B&W van de gemeente Rotterdam heeft college targets bepaald. Nummer 10 van de college targets is een stijging van het aantal panden in Rotterdam dat geen verhoogde kans heeft op wateroverlast bij een bui van 100 mm in 2 uur van 88% naar 90%. Deze college target is gebaseerd op BlueLabel, een labelingsystematiek per gebouw voor wateroverlast.

BlueLabel is een digitale tool die gebieden in de stad lokaliseert die kwetsbaar zijn voor overstroming als gevolg van regen. BlueLabel vertaalt het overstromingsgevaar in een eenvoudig te begrijpen rangschikking met behulp van een contextlabelsysteem. Dit is vergelijkbaar met het energie-label. Elk pand conform de BAG-registratie in Rotterdam heeft een label gekregen. De labels lopen van A tot en met E. De klasse A en B leiden niet tot water in het pand, bij C, D en E is er wel een (toenemende) kans op natte voeten in het pand.

A = geen kans op wateroverlast

B = water tegen gevel, maar weinig kans op wateroverlast

C = kans op wateroverlast aanwezig

D = grote kans op wateroverlast

E = water stroomt pand in, er ontstaat wateroverlast

De panden met de labels A, B bij elkaar opgeteld, is het percentage panden dat geen risico op wateroverlast in huis heeft. Deze labels samen beslaat afgerond 88% van alle panden in Rotterdam. De target stelt als doel 2% verbetering van panden met een label C, D of E naar label A of B. Het percentage panden dat geen risico op wateroverlast in huis heeft stijgt conform de target naar 90% in maart 2022.

De target maakt onderdeel uit van Rotterdams Weerwoord en wordt behaald als uitvoeringsgeld ter beschikking kan worden gesteld. Buitenruimteprojecten 2021 en 2022 die bijdragen aan het tegengaan van wateroverlast zijn in voorbereiding en hebben geen vertraging. Daarbij worden maatregelen genomen op privaat terrein, met name bij woningcorporaties. Dit is ondanks de coronacrisis nog nog onverminderd mogelijk.

De meest recente meting betreft de nulmeting uit 2018. De eerste actualisatie is gereed in de zomer van 2020. Hierover wordt gerapporteerd in de begroting. Daarna volgt jaarlijks een update.

Wat kost het

Overzicht van baten en lasten Riolering	Realisatie 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Raming 2022	Raming 2023	Raming 2024
Baten exclusief reserves	75.439	78.745	81.103	85.383	90.219	90.219

Bijdragen rijk en medeoverheden	265	0	0	0	0	0
Belastingen	74.566	78.092	80.450	84.730	89.566	89.566
Overige opbrengsten derden	608	653	653	653	653	653
Overige baten	0	0	0	0	0	0
Lasten exclusief reserves	60.171	63.552	61.816	66.054	70.903	70.903
Intern resultaat	13.756	12.372	14.590	14.590	14.590	14.590
Intern resultaat	13.756	12.372	14.590	14.590	14.590	0
Programmalasten	46.415	51.180	47.226	51.464	56.313	56.313
Inkopen en uitbestede werkzaamheden	11.103	14.665	7.219	7.346	7.485	0
Kapitaallasten	6.127	6.624	7.286	7.182	7.055	0
Overige programmalasten	29.185	29.891	32.721	36.937	41.773	0
Subsidies en inkomensoverdrachten	0	0	0	0	0	0
Saldo voor vpb en reserveringen	15.268	15.193	19.287	19.329	19.316	19.316
Saldo voor reserveringen	15.268	15.193	19.287	19.329	19.316	19.316
Saldo	15.268	15.193	19.287	19.329	19.316	19.316

x

Tabel vergelijking begrotingssaldi 2020

Vergelijking begrotingssaldi	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Begroting 2019	11.089	11.351	11.654	11.645	11.645	
Omissieregeling 2019	11.372	11.635	11.937	11.928	11.928	
Voorjaarsnota / Eerste herziening 2019	11.722	12.769	13.134	13.188	13.188	
Begroting 2020 / Tweede herziening 2019	16.257	16.445	19.287	19.329	19.316	
10-maandsrapportage 2019	16.257	16.445	19.287	19.329	19.316	
Realisatie 2019	15.268					
Eerste Herziening 2020		15.193	19.287	19.329	19.316	19.316

Financiële bijstellingen

Oorspronkelijke begroting 2020		16.445
Bijstellingen Eerste Herziening 2020		-1.252
Actualisatie kapitaallasten	Ramingsbijstellingen onvermijdelijk	0
Actualisatie opbrengst rioolheffing	Ramingsbijstellingen onvermijdelijk	0
Technische wijzigingen	Technische wijzigingen	-1.252
Begroting na wijzigingen		15.193

Toelichting financiële bijstellingen

Actualisatie kapitaallasten

De kapitaallasten zijn aangepast als gevolg van nieuwe en bijgestelde investeringskredieten alsmede geactualiseerde ramingen per jaarschijf. In de [paragraaf investeringen](#) is een gedetailleerd overzicht opgenomen van deze aanpassingen. Dit is een saldo neutrale bijstelling omdat het effect binnen het taakveld wordt opgevangen.

Actualisatie opbrengst rioolheffing

Volgens actuele inzichten valt de opbrengst van de rioolheffing € 1,4 mln hoger uit dan begroot. De begroting is hiermee in overeenstemming gebracht.

Technische wijzigingen

In dit taakveld zijn er twee technische wijzigingen geweest. Het betreft de correctie van de [doorbelasting overhead van projecten](#) (- € 1,2 mln), de overdracht van het budget voor de bijdrage aan het grondwaterpeil van het taakveld Ruimtelijke Ordening - Beheer (- € 25) en diverse kleine technische wijzigingen (-€ 27).

Beleidskaders, beleidsmonitoren en wet- en regelgeving

- [Deltaprogramma Ruimtelijke adaptatie](#)
- [Gemeentelijk rioleringsplan 2016- 2020](#)
- [Rotterdams Weerwoord](#)
- [Voortgangsrapportage GRP](#)
- [\(Herijking\) Waterplan 2](#)
- [Waterwet](#)

Omschrijving taakveld

We willen de volgende effecten in de stad bereiken:

- gezonde en aantrekkelijke stad met een robuust stedelijk watersysteem
- herstellen van sponswerking van de stad op zowel niet openbaar publiek als privaat terrein
- voorkomen van ontwrichting door klimaatverandering

Tot dit taakveld behoren de gemeentelijke zorgplichten ten aanzien van afvalwater, hemelwater en grondwater:

- inzameling en verwerking van hemelwater
- inzameling en transport van huishoudelijk- en bedrijfsafvalwater
- voorkomen van grondwaterproblemen
- bestrijding verontreiniging oppervlaktewater
- baten rioolheffing via categorieën 2.2.1 (voor niet-woningen) en 2.2.2 (voor woningen)
- kosten van de heffing en invordering van de rioolheffing

Ruimtelijke ordening - Beheer

Pagina 29

Ruimtelijke ordening - Beheer

De gemeente zorgt ervoor dat geografische informatie actueel, betrouwbaar en eenvoudig toegankelijk is voor alle werkprocessen.

Het voldoen aan de wet Basisregistratie Adressen en Gebouwen (BAG) en de Basisregistratie Grootschalige Topografie (BGT). Voor de gemeente is dit een wettelijke taak.

Voortgang 2020

De doelstellingen van het taakveld zoals opgenomen onder “wat willen we bereiken” en “wat gaan we daarvoor doen” zijn nog actueel. Er zijn geen ontwikkelingen die aanleiding geven tot het vermelden van afwijkingen in het beoogde effect of onze inspanningen.

Wat willen we bereiken

Het waarborgen van actuele en betrouwbare gegevens in de basis- en kernregistraties.

Betrouwbare gegevens zijn van cruciaal belang voor gemeentelijke processen. Op basis van de gegevens in de registratie wordt bijvoorbeeld de stad onderhouden, kan iemand zich inschrijven op een adres, weten we hoe groen de stad is en waar er kansen zijn voor vergroenen etc.

Het breed beschikbaar stellen van onze geografische informatie en deze informatie koppelen aan andere informatiebronnen van de gemeente of daarbuiten.

Een kaart met informatie kan vaak helpen om beter inzicht te krijgen in complexe opgaven in de stad. De potentie van geo-informatie op dat vlak is nog lang niet ten volle benut. Dat willen we graag veranderen.

Wat gaan we daar voor doen

Het waarborgen van actuele en betrouwbare gegevens in de basis- en kernregistraties.

- Moderne technieken zoals scantechiek gebruiken om onze inwinning te moderniseren. Dit om meer gegevens in te winnen op een efficiëntere manier.
- Zorgen voor samenhang door middel van slimme koppelingen tussen de verschillende registraties. Daaruit wordt ons 3D-model opgebouwd. Landelijk draagt de gemeente actief bij aan het ontwikkelen van één objectenregistratie door onze ervaring met 3D in te brengen.
- Het toezicht houden op het gebruik van gegevens.

Het breed beschikbaar stellen van onze geografische informatie en deze informatie koppelen aan andere informatiebronnen van de gemeente of daarbuiten

- het adviseren over het gebruik van geografische gegevens
- adviseren over het aanschaffen van nieuwe software voor het raadplegen en gebruiken van geografische informatie

Wat kost het

Overzicht van baten en lasten Ruimtelijke Ordening - Beheer	Realisatie 2019	Begroting	Begroting	Raming	Raming	Raming
		2020	2021	2022	2023	2024
Baten exclusief reserves	188	185	198	198	198	198
Bijdragen rijk en medeoverheden	13	0	0	0	0	0

Overige opbrengsten derden	175	185	198	198	198	198
Lasten exclusief reserves	6.221	6.217	6.284	6.253	6.254	6.254
Apparaatslasten	5.825	5.859	5.699	5.668	5.669	5.669
Inhuur	19	11	11	11	11	0
Overige apparaatslasten	100	218	3	-15	-14	0
Personeel	5.706	5.631	5.686	5.672	5.672	0
Intern resultaat	-1.030	-1.162	-956	-956	-956	-956
Intern resultaat	-1.030	-1.162	-956	-956	-956	0
Programmalasten	1.426	1.521	1.541	1.541	1.541	1.541
Inkopen en uitbestede werkzaamheden	1.426	1.521	1.541	1.541	1.541	0
Overige programmalasten	0	0	0	0	0	0
Saldo voor vpb en reserveringen	-6.033	-6.033	-6.086	-6.055	-6.056	-6.056
Saldo voor reserveringen	-6.033	-6.033	-6.086	-6.055	-6.056	-6.056
Saldo	-6.033	-6.033	-6.086	-6.055	-6.056	-6.056

x

Tabel vergelijking begrotingssaldi 2020

Vergelijking begrotingssaldi	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Begroting 2019	-6.228	-5.909	-5.910	-5.911	-5.911	
Omissieregeling 2019	-6.119	-5.752	-5.753	-5.754	-5.754	
Voorjaarsnota / Eerste herziening 2019	-6.132	-5.740	-5.710	-5.679	-5.680	
Begroting 2020 / Tweede herziening 2019	-6.688	-6.116	-6.086	-6.055	-6.056	
10-maandsrapportage 2019	-6.691	-6.116	-6.086	-6.055	-6.056	
Realisatie 2019	-6.033					
Eerste Herziening 2020		-6.033	-6.086	-6.055	-6.056	-6.056

Financiële bijstellingen

Oorspronkelijke begroting 2020		-6.116
Bijstellingen Eerste Herziening 2020		83
Technische wijzigingen	Technische wijzigingen	83
Begroting na wijzigingen		-6.033

Toelichting financiële bijstellingen

Technische wijzigingen

In dit taakveld zijn er diverse technische wijzigingen geweest. Het betreft de correctie van de [doorbelasting overhead van projecten](#) (- € 97), de budgetoverdrachten voor de bijdrage aan bodeminformatievoorziening naar taakveld Verkeer en vervoer - Beheer (€ 94), de bijdrage aan infopunt Duurzaam bouwen naar taakveld Openbaar groen en (openlucht) recreatie - Beheer (€ 125), de bijdrage aan grondwaterpeil naar taakveld Riolering (€ 25), de bijdrage aan het infopunt asbest naar taakveld Wonen en Bouwen (€ 80), het aandeel in de herverdeling concern opgaven, dit betreft meerdere [programma's](#) (- € 273) en diverse kleine wijzigingen (€ 129).

Beleidskaders, beleidsmonitoren en wet- en regelgeving

- [Basisregistraties in het geo-informatiedomein](#)

Omschrijving taakveld

Tot dit taakveld behoren taken op grond van de Wet ruimtelijke ordening. In dit Rotterdamse taakveld Ruimtelijke ordening – Beheer gaat het om:

- de Basisregistratie Grootchalige Topografie (BGT)
- de Basisregistratie Adressen en Gebouwen (BAG)

Informatie is het vertrekpunt voor bijna elke opgave die onze stad oppakt. Een voorbeeld daarvan is het tegengaan van de effecten van klimaatveranderingen. Dat doen we op basis van informatie: waar in de stad zijn er kansen om te vergroenen, waar is het risico op wateroverlast het grootst, welke daken zijn geschikt voor zonnepanelen of een groen dak, etc.

Verkeer en vervoer - Beheer

Pagina 30

Verkeer en vervoer - Beheer

Bewoners, ondernemers en bezoekers beleven de openbare ruimte als veilig en schoon en de Rotterdamse infrastructuur is optimaal beschikbaar. Bewoners zijn tevreden over

het beheer en onderhoud van de openbare ruimte. Bij (her)inrichting, beheer en onderhoud van de boven- en ondergrondse infrastructuur wordt bijgedragen aan klimaat- en circulaire doelstellingen.

Voortgang 2020

Een beschikbare, bruikbare en comfortabele infrastructuur

Per 1 juli dit jaar gaat de fietstunnel van de Maastunnel weer open voor fietsers. De voetgangerstunnel blijft tot het najaar afgesloten en zal dan weer geschikt zijn voor dagelijks gebruik.

Eind 2021 moet de nieuwe onderhoudspartij voor de autotunnel en fiets- en voetgangerstunnel gecontracteerd zijn. De voorbereidingen voor het aanbesteden van dit contract zijn dit jaar gestart en momenteel vinden alle voorbereidingen plaats om te komen tot een nieuw contract. Het overgrote deel van het onderhoud van de autotunnel en fiets- en voetgangerstunnel is tot 2023 geborgd in het contract van onze bouwpartner Combinatie Aanpak Maastunnel (CAM).

Begin april is de ledtransitie in Rotterdam gestart. De ledtransitie vervangt alle conventionele armaturen voor ledarmaturen die uitgerust zijn met telemanagement. Met de versnelde ombouw naar ledverlichting draagt de gemeente Rotterdam bij aan de energietransitie. Het nieuwe telemanagementsysteem stelt de gemeente in staat om storingen proactief te signaleren, zonder dat hierbij een burgermelding nodig is. Door middel van telemanagement kan de verlichting op afstand automatisch gedimd worden. De leverancier van de armaturen heeft aan de gemeente kenbaar gemaakt dat er mogelijk leveringsproblemen kunnen ontstaan vanwege het coronavirus. De kans bestaat dat de ledtransitie hierdoor vertraging oploopt. Mogelijk wordt hierdoor de geplande doorlooptijd van 6 jaar overschreden.

Een schone buitenruimte

De effecten van de coronacrisis zijn onder meer merkbaar doordat meer bewoners thuis blijven en afval produceren. In bepaalde gebieden leidt dit tot meer naastplaatsingen en daardoor zwerfval. In andere gebieden zien wij juist dat de gebruiksdruk afneemt en daardoor ook de hoeveelheid zwerfafval. Het is nog onduidelijk wat dit voor effect heeft op het totale schoonecijfer van de stad.

De reinigingswerkzaamheden worden wederom meer duurzaam uitgevoerd. Het wagenpark wordt geleidelijk verder verduurzaamd en dat geldt ook voor de gebruikte gereedschappen. Zo zijn bijvoorbeeld de bladblazers vanaf 2020 volledig elektrisch.

Een belangwekkende landelijke ontwikkeling is de introductie van statiegeld op kleine plastic flesjes vanaf 1 juli 2021. De maatregel voor flesjes kleiner dan een liter is volgens het kabinet noodzakelijk in de strijd tegen plastic zwerfafval.

Een duurzame (ondergrondse) infrastructuur die veilig is

Uit inspecties en onderzoeken naar de te verwachten restlevensduur van de Maastunnel is gebleken dat de conditie van de vluchtdeuren slechter is dan tot nu toe werd aangenomen. Zowel de deuren als de aandrijving daarvan zijn aan vervanging toe. Voor de ombouw van de vluchtdeuren zijn volledige tunnelafsluitingen noodzakelijk. De vervanging van de deuren is nog niet voorzien in het project renovatie en restauratie.

Wat willen we bereiken

Een beschikbare, bruikbare en comfortabele infrastructuur.

Door slim beheer en onderhoud houden we de wegen, fiets- en voetpaden, straatmeubilair, openbare verlichtingen, civiele kunstwerken beschikbaar, bruikbaar en comfortabel voor de rotterdammers en bezoekers.

Een duurzame (ondergrondse) infrastructuur die veilig is

Beheren en onderhouden van de infrastructuur is niet alleen een doel om de buitenruimte veilig en netjes te houden, maar ook een middel om om de openbare ruimte toekomstbestendig te maken. De energietransitie kan niet zonder goed beheer van de ondergrond en regie op de werkzaamheden. De onder- en bovengrond komen hierbij samen.

Een schone buitenruimte

Als gevolg van verstedelijking, eisen van bewoners, toenemend toerisme en de 24-uurseconomie, wordt een continu en intensief beheer gevraagd. Het schoonniveau van de rotterdamse wijken bepaalt voor een groot deel de kwaliteit van het werk en de beleving en waardering die bewoners geven aan de inzet van onze medewerkers.

Een veilige buitenruimte

Bij een (grootschalig) incident is een snelle en doeltreffende afhandeling van belang. Afhankelijk van het “aandachtspunt” in de openbare ruimte wordt de inzet van de gemeente bepaald. Dit kan variëren van verwijderen van een accu of asbest na brand tot het plaatsen van roadblocks bij evenementen en ondersteuning bij dreigend hoog water.

Wat gaan we daar voor doen

Een beschikbare, bruikbare en comfortabele infrastructuur.

- Beheer- en onderhoudsmaatregelen opstellen en uitvoeren die voortkomen uit diverse (verplichte) schouwen en inspecties, risico-inventarisaties, stabiliteitsmetingen, conditiemetingen, peilingen en deformatiemetingen, de toets constructieve veiligheid en overige specialistische inspecties;
- Opstellen en uitvoeren van beheer- en onderhoudsplannen voor o.a. de assets wegen, openbare verlichting, civiele kunstwerken, kademuren en beeldende kunst. We zorgen ervoor dat de balans
- tussen prestaties, risico's en kosten optimaal is afgewogen. Wet- en regelgeving, economie, veiligheid, beschikbaarheid, milieu- en gezondheid, kwaliteit leefomgeving, imago en weerbaarheid zijn hierbij onze kernwaarden;
- Storingsonderhoud plegen aan verhardingen, civiele kunstwerken, openbare verlichtingen en straatmeubilair. Spoedeisende situaties veiligstellen binnen 24 uur. Voor beweegbare bruggen geldt dat storingen verholpen zijn binnen 2 uur. Overige, niet spoedeisende meldingen van gebruikers van de buitenruimte met inzet van serviceploegen oplossen of verhelpen;
- Vervangingsopgaven van verschillende assetgroepen op elkaar afstemmen. De rioolvervangingsopgave is een voorbeeld van een integrale vervangingsopgave die leidend is voor vervangingswerkzaamheden van wegen en openbare verlichting;
- Werkzaamheden tijdig afstemmen met de omgeving en partners en zo mogelijk integraal uitvoeren, om overlast voor bewoners en gebruikers zo veel mogelijk te beperken en een bereikbare stad te zijn;
- Door het toepassen van de Rotterdamse Stijl (vastgesteld 2008) werkt de gemeente aan uniformiteit. Er is gebruik gemaakt van duurzame materialen. Door aanleg van 'stil' asfalt zet de gemeente in op het verminderen van het aantal geluidgehinderden;
- Veelgebruikte looproutes zijn voor ouderen en gehandicapten vaker geïnspecteerd en zo nodig hersteld. In Overschie is dit jaar de eerste ouderenroute opgeleverd. Ouderenroutes zijn routes waar extra beheer en onderhoud plaatsvindt zodat ouderen en Rotterdammers in bijvoorbeeld een rolstoel gemakkelijker naar de huisarts, de winkel, de bibliotheek of het ov kunnen;
- Fietspaden die nog van tegels zijn voorzien omvormen naar asfaltfietspaden (vanuit comfort voor de fietser). En de onderhoudsprogrammering van de fietspaden wordt verbeterd door naast de technische kwaliteit (visuele inspectie) ook periodiek het fietscomfort te meten;
- Er is ingezet op innovatie om te zorgen dat verhardingsprojecten toekomstbestendig zijn. Dit hebben we gedaan door studies naar het toepassen van andere typen asfalt mengsels (bv. lichter van kleur) en het toepassen en onderhouden van waterpasserende verharding;
- Inspelen op ontwikkelingen op het gebied van smart city door bijvoorbeeld de ontwikkeling van de CENT-R. De CENT-R is een modulaire circulaire toepassing voor gecombineerde laad-, Smart City en openbare verlichtingstoepassingen. De pilot onderzoekt welke rol de CENT-R kan spelen in de energietransitie, test het toepassen van verschillende modules (bijv. laden) en brengt kansen en uitdagingen in kaart;

- Groot onderhoud plegen aan wegen (voornamelijk trottoirs en fietspaden) waarvan de kwaliteit matig of onvoldoende is. Dit doen we op een circulaire manier, door hergebruik van materiaal;
- Onderhouden van de openbare verlichting en vervanging, waar nodig, door duurzame weersbestendige lichtmasten, voorzien van led, telemanagement en veilige elektrische installaties. Telemanagement voorziet de gemeente van een sneller en beter overzicht van storingen. Dit maakt proactief acteren op storingen mogelijk;
- Het aanlichten van Rotterdamse iconen (beeldbepalende gebouwen of bruggen) om de stad aantrekkelijker te maken. Dit vergroot de beleving van de stad na zonsondergang;
- Een beter bereikbare stad door het moderniseren van bruginstallaties naar een uniforme standaard. Lokaal bediende bruggen waar het mogelijk is om op afstand te bedienen zijn omgebouwd naar op afstand bediende bruggen.
- Om corrosie te voorkomen en de goede conditie van kademuren te behouden wordt corrosiebescherming aangebracht op alle kademuren.

Een duurzame (ondergrondse) infrastructuur die veilig is

- Zorgen dat de wegen bestand zijn tegen veranderde klimaatinvloeden zoals hitte en langdurige regenval. Voor de asfaltwegen betekent dit dat er gestudeerd wordt op koelen van asfalt of het toepassen van andere type mengsels (bv. lichter van kleur). Bij de elementverhardingen betekent dit onderhoud aan waterpasserende verharding;
- Om grootschalig hergebruik van bestratingsmaterialen en straatmeubilair mogelijk te maken wordt de mogelijkheid onderzocht om depots in te richten;
- Bij vervanging van conventionele verlichting kiest de gemeente voor energiezuinige ledverlichting met telemanagement en aandacht voor hergebruik en recycling van materialen. Zo worden conventionele armaturen van aluminium die nog vele jaren mee kunnen niet vervangen, maar omgebouwd naar ledarmaturen met telemanagement;
- Samen met andere partijen (eigenaren van ondergrondse infrastructuur) beheer afstemmen en vooruitkijken naar toekomstig gebruik van de ondergrond, afgestemd met bovengrondse activiteiten en ambities;
- Vergunningverlening en actueel houden van de leidingenverzamelkaart, om het gebruik van de ondergrond te reguleren en graafschade te voorkomen. Alle vergunde werkzaamheden vinden plaats onder toezicht van de gemeente. Bij calamiteiten aan leidingen wordt vanuit de gemeente geadviseerd aan leidingeigenaren en hulpdiensten. Hiervoor is een beschikbaarheidsdienst 24/7 inzetbaar;
- Strooien tijdens het gladheidseizoen, van 1 november tot 1 april. Ook Rotterdammers en kleine ondernemers en scholen kunnen

meehelpen door de stoep voor hun huis, bedrijf of school begaanbaar te houden. Zo zorgen we samen voor een veilige omgeving. Op 14 locaties in Rotterdam kunnen bewoners in de periode oktober tot maart gratis strooizout afhalen om de stoep voor hun eigen deur te strooien.

Een schone buitenruimte

- *We voeren de actiepunten uit de nota Straatafval 2019 - 2022 uit met daarbij, naast onderstaande punten, onder meer aandacht voor assetmanagement, communicatie en educatie en waar nodig handhaving.*
- De stad reinigen door datagestuurd *en beeldgericht* te werken. Dit stelt ons in staat op het juiste moment onze mensen en middelen kostenefficiënt in te zetten voor een optimaal resultaat. Zo kunnen we flexibel omgaan met situaties in de wijk en maken we schoon waar nodig *en volgen we het ritme van de stad*. Met als resultaat een betere dienstverlening aan de burgers van de stad.
- Inzetten op gedragsbeïnvloeding om goed om te gaan met afval via gerichte communicatie aan bewoners, bedrijven en bezoekers van de stad. Waar mogelijk stimuleren we initiatieven voor participatie en zelfbeheer bij het schoonhouden van de stad. *De ambitie is meer focus op het langetermijneffect van burgerparticipatie.*

Een veilige buitenruimte

- Het beschikbaar hebben van een calamiteitenplan en bijbehorende organisatie.
- Het plaatsen van statische en dynamische roadblocks, in overleg met Politie en VRR, afhankelijk van de omvang en locatie van een evenement.

Prestatie indicatoren		2018	2019	2020	2021	2022	2023
Beeldkwaliteit Heel	Streefwaarde		90% niveau B of hoger	90% niveau B of hoger	90% niveau B of hoger	90% niveau B of hoger	90% niveau B of hoger
	Realisatie	N.v.t.	90% niveau B of hoger				
Beeldkwaliteit Schoon	Streefwaarde		90% niveau B of hoger	90% niveau B of hoger	90% niveau B of hoger	90% niveau B of hoger	90% niveau B of hoger
	Schoon	N.v.t.	90% niveau B of hoger				
Technische kwaliteit verharding	Streefwaarde		85% > niveau B	85% > niveau B	85% > niveau B	85% > niveau B	85% > niveau B
	Realisatie	88,4%*	92,6%**	85% > B			

Toelichting indicatoren

* betreft wijkgebonden wegen

** betreft hoofd- en verzamelwegen

Beeldsystematiek

In 2019 is de gemeente Rotterdam voor het monitoren van de kwaliteit van de openbare ruimte definitief overgestapt van de Rotterdamse productnormering naar de landelijke CROW Beeldsystematiek. Voor Schoon en Heel (wegen en groen) wordt de komende jaren gemeten conform de standaardset beeldmeetlatten en meetmethode uit de landelijke CROW Kwaliteitscatalogus Openbare Ruimte. Ook ten aanzien van meetlocaties en gebiedsindeling wordt zoveel mogelijk aangesloten bij deze landelijke standaard. Hierdoor is het mogelijk om naast monitoring voor Rotterdam de gegevens ook landelijk te vergelijken. Naast deze standaardset beeldmeetlatten wordt er ook een aantal extra beeldmeetlatten voor Rotterdam gemeten.

Prestatie

A+ = Zeer hoog, zo goed als nieuw, alles schoon

A = Hoog, goed onderhouden, nauwelijks vervuiling

B = Basis, voldoende onderhouden, wel wat op aan te merken

C = Laag, sober, achterstand in onderhoud, rommelig straatbeeld, behoorlijke vervuiling

D = Zeer laag, slecht onderhouden, flinke achterstanden

Prestatie-indicator

Als voorbeeld: De prestatie-indicator 90%/B voor Schoon geeft aan dat 90% van de metingen van de beeldmeetlatten behorend bij Schoon gemiddeld een B of hoger moeten scoren voor de hele stad. Deze gemiddelde scores worden, volgens afspraak op CBS-buurniveau twee keer per jaar gepubliceerd op de gemeentelijk website.

Monitoring

Het is met deze methodiek mogelijk om, bij voldoende metingen, ook op beeldmeetlatniveau of gebiedstype te monitoren en te analyseren.

Wat kost het

		2020	2021	2022	2023	2024
Baten exclusief reserves	16.563	11.553	8.914	9.414	9.564	9.564
Bijdragen rijk en medeoverheden	2.244	7	0	0	0	0
Overige opbrengsten derden	11.440	9.934	8.349	8.849	8.999	8.999
Overige baten	2.879	1.612	565	565	565	565
Lasten exclusief reserves	137.680	131.935	140.301	145.043	142.567	142.567
Apparaatslasten	78.225	77.964	75.380	74.903	74.919	74.919
Inhuur	1.825	1.933	1.933	1.933	1.933	0
Overige apparaatslasten	3.205	2.643	-722	-997	-982	0
Personeel	73.195	73.388	74.170	73.968	73.968	0
Intern resultaat	-4.927	-10.297	-12.356	-12.356	-12.356	-12.356
Intern resultaat	-4.927	-10.297	-12.356	-12.356	-12.356	0
Programmalasten	64.381	64.269	77.277	82.495	80.004	80.004
Inkopen en uitbestede werkzaamheden	46.456	49.816	52.701	56.639	51.969	0
Kapitaallasten	13.175	13.398	24.464	25.744	27.923	0
Overige programmalasten	4.223	944	0	0	0	0
Sociale uitkeringen	0	0	0	0	0	0
Subsidies en inkomensoverdrachten	527	112	112	112	112	0
Saldo voor vpb en reserveringen	-121.117	-120.382	-131.387	-135.628	-133.003	-133.003
Saldo voor reserveringen	-121.117	-120.382	-131.387	-135.628	-133.003	-133.003
Reserves	-3.681	3.390	4.033	4.521	5.581	5.581
Onttrekking reserves	3.817	6.087	4.033	4.521	5.581	5.581
Toevoeging reserves	7.518	2.697	0	0	0	0
Vrijval reserves	19	0	0	0	0	0
Saldo	-124.798	-116.993	-127.354	-131.108	-127.422	-127.422

×

Tabel vergelijking begrotingssaldi 2020

Vergelijking begrotingssaldi	2019	2020	2021	2022	2023	2024

Begroting 2019	-119.055	-120.311	-122.909	-128.565	-128.565
Omissieregeling 2019	-116.901	-117.180	-119.775	-125.444	-125.444
Voorjaarsnota / Eerste herziening 2019	-118.711	-118.623	-123.070	-126.157	-127.509
Begroting 2020 / Tweede herziening 2019	-125.621	-123.448	-127.354	-131.108	-127.422
10-maandsrapportage 2019	-125.466	-123.448	-127.354	-131.108	-127.422
Realisatie 2019	-124.545				
Eerste Herziening 2020		-116.993	-127.354	-131.108	-127.422

Financiële bijstellingen

Bijstellingen Verkeer en vervoer - Beheer		Begroting 2020
Oorspronkelijke begroting 2020		-123.448
Bijstellingen Eerste Herziening 2020		6.455
Actualisatie kapitaallasten	Ramingsbijstellingen onvermijdelijk	0
Bestemmingsreserve Energietransitie	Reserves	0
Bestemmingsreserve Investeringsfonds Rotterdam	Reserves	0
Bestemmingsreserve Nationaal Programma Rotterdam Zuid	Reserves	0
Herverdeling concern opgaven	Reserves	0
Technische wijzigingen	Technische wijzigingen	6.455
Begroting na wijzigingen		-116.993

Toelichting financiële bijstellingen

Actualisatie kapitaallasten

De kapitaallasten zijn aangepast als gevolg van nieuwe en bijgestelde investeringskredieten alsmede geactualiseerde ramingen per jaarschijf. In de [paragraaf investeringen](#) is een gedetailleerd overzicht opgenomen van deze aanpassingen. Dit is een saldo neutrale bijstelling omdat het effect binnen het taakveld wordt opgevangen.

Bestemmingsreserve Energietransitie

De uitvoering van de vervanging van de LED verlichting is verschoven van eind 2019 naar april 2020. Door deze vertraging zijn de kapitaallasten niet in 2020 maar in 2021 ten laste van de exploitatie komen. Als gevolg hiervan wordt de hierop gebaseerde onttrekking uit de bestemmingsreserve Energietransitie eveneens opgeschoven naar 2021 en volgende jaren.

Bestemmingsreserve Investeringsfonds Rotterdam

De projecten Verbindingstunnel Schouwburgplein en Bajonetstraat zijn niet in 2019 geactiveerd zodat de onttrekking een jaar opschuift. Bij het onderdeel Sportcampus is het project "3 bruggen park De 2 heuvels" geactiveerd. Hiervoor was nog geen onttrekking uit het Investeringsfonds Rotterdam geraamd.

Bestemmingsreserve Nationaal Programma Rotterdam Zuid

Voor het project "Entree Beverwaard" is een bedrag toegekend van € 540. Tot en met 2019 is een bedrag van € 481 besteed. Het restant van € 59 zal in 2020 worden besteed.

Herverdeling concern opgaven

De renovatie van de Maastunnel verloopt voorspoedig en door strakke sturing wordt het project tegen lagere lasten afgerond. Hierdoor valt er incidenteel budget vrij. Dit incidentele voordeel van € 3,9 mln wordt ingezet voor de [concern opgaven](#) binnen het cluster.

Technische wijzigingen

In dit taakveld zijn er diverse technische wijzigingen geweest. Het betreft de correctie van de [doorbelasting overhead van projecten](#) (- € 133), Interne doorbelasting van de materiële kosten van het [traineeprogramma](#) (- € 11), budgetoverheveling naar het taakveld Openbaar groen en (openlucht) recreatie - Beheer voor beeldende kunst en gebouwen (€ 550), een herverdeling van het budget voor areaaluitbreidingen (€ 1 mln), de correctie voor het omzetten van exploitatiebudget in investeringskredieten (€ 2,1 mln), de budgetoverheveling van het taakveld Ruimtelijke Ordening - Beheer voor de bodeminformatievoorziening (- € 94), het aandeel in de herverdeling concern opgaven, dit betreft meerdere [programma's](#) (€ 2,9 mln), een aangepaste tijdverantwoording bij de wijkconciërges (€ 176), de [indexatie van loonkosten](#) (€ 431), aanpassingen formatie voor wijkconciërges (- € 504) en diverse kleine technische wijzigingen (€ 40).

Beleidskaders, beleidsmonitoren en wet- en regelgeving

- [Lichtplan Rotterdam](#)
- [Nota onderhoud kapitaalgoederen openbare ruimte Rotterdam 2015-2018](#)

- [Wet aanvullende regels veiligheid wegtunnels \(Warvw\)](#)
- [NEN-normen civiele kunstwerken](#)
- [Constructieve Veiligheid van de Stadsbruggen](#)
- [Verordening Beheer Ondergrond Rotterdam](#)
- [Telecomverordening Rotterdam](#)
- [Handboek Beheer Ondergrond Rotterdam](#)
- [Schaderegeling Ingravingen](#)
- [Nota Straatafval 2019 - 2022 'Gewoon schoon'](#)
- [Beleidsplan gladheidsbestrijding 2015-2020](#)
- [Beleidsplan hondenpoep](#)
- [Besluit gewasbeschermingsmiddelen en biociden op verharding](#)

Omschrijving taakveld

Bij (her)inrichting, beheer en onderhoud van de boven- en ondergrondse infrastructuur, wordt bijgedragen aan klimaat- en circuliëre doelstellingen:

- een beschikbare, bruikbare en comfortabele infrastructuur
- een duurzame (ondergrondse) infrastructuur die veilig is
- een schone buitenruimte
- een veilige buitenruimte

Dit doen we door:

- aanleg, reconstructie en onderhoud van verharde openbare ruimte: wegen, pleinen, fietspaden, voetpaden en overige verhardingen
- civiel technische kunstwerken: inspectie, beheer en onderhoud (bruggen, tunnels spoorwegovergangen en dergelijke) waaronder begrepen infrastructuur ten behoeve van luchthavens
- verlichting wegen: aanleg, beheer en onderhoud
- gladheidsbestrijding: sneeuwruimen en strooien
- straatreiniging: schoonmaken en (toezien op) schoonhouden van de openbare ruimte van veeg-en zwerfafval

Bestuur en dienstverlening

Pagina 31

Bestuur en dienstverlening

Responsief en betrouwbaar openbaar bestuur.

Doeltreffende en doelmatige organisatie van de gemeentelijke dienstverlening aan Rotterdamse burgers en ondernemers.

Rotterdam wil een transparante, democratische overheid zijn met oog voor verleden, heden en toekomst.

TAAKVELD 1

Bestuur - Raad, Griffie, Rekenkamer en Ombudsman

Een transparante en democratische volksvertegenwoordiging die kaders stelt, controleert, goed wordt ondersteund door de griffie en wordt gevoed door bevindingen van de rekenkamer en de ombudsman.

TAAKVELD 2

Bestuur - College

Doeltreffende en doelmatige uitvoering van besluiten van de gemeenteraad en taken die voortvloeien uit wetten en regelingen van het Rijk en de provincie en tijdige en hoogwaardige verantwoording over de uitvoering. De gemeenteraad stelt als hoogste bestuursorgaan kaders vast die door het college van B en W worden uitgevoerd. Hierover legt het college verantwoording af, zodat de raad de naleving van de kaders kan controleren.

TAAKVELD 3

Bestuur - Gebieden en bewonersparticipatie

Het vergroten van de betrokkenheid van bewoners, ondernemers en organisaties bij gemeentelijke beleidsbepaling en –uitvoering.

TAAKVELD 4

Burgerzaken

We leveren passende dienstverlening voor alle Rotterdammers. Gekoppeld aan de programmadoelstelling: het organiseren van de gemeentelijke dienstverlening aan Rotterdamse burgers en ondernemers: mensgericht, regel arm, duidelijk en snel en zeker.

De BRP geeft een accuraat beeld van de personen die in Rotterdam wonen. Gekoppeld aan de programmadoelstelling: het beheer van de basisregistratie personen (BRP).

Organiseren van rechtmatige, efficiënte en toegankelijke verkiezingen en referenda. Gekoppeld aan de programmadoelstelling: het organiseren van verkiezingen en referenda.

TAAKVELD 5

Musea - Stadsarchief

Verwerving, beheer en beschikbaarstelling van archieven en collecties via digitale en fysieke kanalen.

Toezicht op informatiebeheer gemeenten en deelnemende partijen.

Bevorderen historisch besef in én over de stad.

Overzicht van baten en lasten

Overzicht van baten en lasten Bestuur en dienstverlening	Realisatie 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Raming 2022	Raming 2023	Raming 2024
Baten exclusief reserves	14.098	9.681	10.067	10.065	10.063	10.063
Bijdragen rijk en medeoverheden	592	167	160	160	160	160
Dividenden	1.000	0	0	0	0	0
Overige opbrengsten derden	11.781	9.367	9.190	9.190	9.190	9.190
Overige baten	724	147	717	716	714	714
Lasten exclusief reserves	79.835	78.558	71.546	71.344	70.687	70.687
Apparaatslasten	48.553	49.447	48.188	47.930	47.930	47.930
Inhuur	1.966	1.764	1.030	1.030	1.030	1.030
Overige apparaatslasten	2.742	2.052	2.077	2.059	2.059	2.059
Personeel	43.845	45.632	45.081	44.841	44.841	44.841
Intern resultaat	-1.293	1.689	-2.224	-2.224	-2.184	-2.184
Intern resultaat	-1.293	1.689	-2.224	-2.224	-2.184	-2.184
Programmalasten	32.576	27.421	25.582	25.638	24.941	24.941
Financieringslasten	0	0	0	0	0	0
Inkopen en uitbestede werkzaamheden	17.743	13.289	14.205	14.277	13.621	13.621
Kapitaallasten	104	146	190	178	139	139
Overige programmalasten	8.037	1.068	1.608	1.607	1.605	1.605
Subsidies en inkomensoverdrachten	6.690	12.918	9.578	9.577	9.577	9.577
Saldo voor vpb en reserveringen	-65.737	-68.877	-61.479	-61.279	-60.624	-60.624
Saldo voor reserveringen	-65.737	-68.877	-61.479	-61.279	-60.624	-60.624
Reserves	1.647	1.885	-1.439	-1.439	-1.439	-1.439
Onttrekking reserves	3.042	3.292	20	20	20	20

Toevoeging reserves	1.459	1.459	1.459	1.459	1.459	1.459
Vrijval reserves	64	52	0	0	0	0
Saldo	-64.091	-66.992	-62.918	-62.718	-62.063	-62.063

x

Tabel vergelijking begrotingssaldi 2020

Vergelijking begrotingssaldi	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Begroting 2019	-57.837	-57.665	-57.645	-57.486	-57.486	
Omissieregeling 2019	-57.557	-57.432	-57.413	-57.257	-57.257	
Voorjaarsnota / Eerste herziening 2019	-59.008	-63.003	-62.881	-62.668	-62.396	
Begroting 2020 / Tweede herziening 2019	-62.645	-63.449	-62.918	-62.718	-62.063	
10-maandsrapportage 2019	-63.292	-63.449	-62.918	-62.718	-62.063	
Realisatie 2019	-64.091					
Eerste Herziening 2020		-66.992	-62.918	-62.718	-62.063	-62.063

Bijstellingen per programma naar taakvelden

Programma / Taakveld	Mutatie 2020 (€)	Mutatie 2020 (%)
Bestuur en dienstverlening	-3.543	4%
Bestuur - College	197	4%
Bestuur - Gebieden en bewonersparticipatie	-1.721	7%
Bestuur - Raad, Griffie, Rekenkamer en Ombudsman	-403	3%
Burgerzaken	-1.429	8%
Musea - Stadsarchief	-187	4%
Bestuur - College	197	4%
Bestuur - Gebieden en bewonersparticipatie	-1.721	7%
Bestuur - Raad, Griffie, Rekenkamer en Ombudsman	-403	3%

Burgerzaken	-1.429	8%
Musea - Stadsarchief	-187	4%

Omschrijving programma

Binnen het bestuurlijke stelsel vervullen de gemeenteraad, het college van B en W, de gebiedscommissies, wijkraden en wijkcomités hun rol. De rekenkamer en ombudsman leveren een bijdrage aan de verbetering van het openbaar bestuur door kritisch mee te kijken op het door de gemeentelijke organisatie gevoerde beleid respectievelijk aanspreekbaar te zijn bij klachten over de gemeentelijke organisatie.

Onder dit programma valt daarnaast het organiseren van de gemeentelijke dienstverlening aan Rotterdamse burgers en ondernemers, het beheer van de basisregistratie personen (BRP), het organiseren van verkiezingen en referenda en het Stadsarchief.

Bestuur - College

Pagina 32

Bestuur - College

Doeltreffende en doelmatige uitvoering van besluiten van de gemeenteraad en taken die voortvloeien uit wetten en regelingen van het Rijk en de provincie en tijdige en hoogwaardige verantwoording over de uitvoering. De gemeenteraad stelt als hoogste bestuursorgaan kaders vast die door het college van B&W worden uitgevoerd. Hierover legt het college verantwoording af, zodat de raad de naleving van de kaders kan controleren.

Voortgang 2020

De doelstellingen van het taakveld zoals opgenomen onder “wat willen we bereiken” en “wat gaan we daar voor doen” zijn actueel. Er zijn geen ontwikkelingen die aanleiding geven tot het vermelden van afwijkingen in het beoogde effect of onze inspanningen.

Wat willen we bereiken

Uitvoering in collegiaal bestuur

- eenheid van beleid wordt bevorderd door besluiten in gezamenlijkheid te nemen
- tijdige en kwalitatief hoogwaardige verantwoording over het uitvoeren van beleid

Wat gaan we daar voor doen

Uitvoering van besluiten en verantwoording

In de uitvoering van besluiten van de gemeenteraad en wetten en regelgeving heeft ieder collegelid een eigen portefeuille, waar hij of zij de verantwoordelijkheid voor draagt. Het college wordt bij haar werkzaamheden ondersteund door de ambtenaren van de gemeente. Zij is verantwoording schuldig aan de raad over het uitgevoerde beleid en neemt haar besluiten gezamenlijk, in 'collegiaal bestuur'.

Wat kost het

Overzicht van baten en lasten Bestuur - College	Realisatie 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Raming 2022	Raming 2023	Raming 2024
Baten exclusief reserves	725	147	717	716	714	714
Overige opbrengsten derden	1	0	0	0	0	0
Overige baten	724	147	717	716	714	714
Lasten exclusief reserves	9.718	4.494	5.262	5.098	5.096	5.096
Apparaatslasten	2.954	3.468	3.537	3.374	3.374	3.374
Overige apparaatslasten	772	723	791	774	774	0
Personeel	2.182	2.746	2.746	2.600	2.600	0
Intern resultaat	6	0	9	9	9	9
Intern resultaat	6	0	9	9	9	0
Programmalasten	6.757	1.026	1.716	1.715	1.713	1.713
Financieringslasten	0	0	0	0	0	0
Inkopen en uitbestede werkzaamheden	68	79	200	201	201	0
Overige programmalasten	6.689	946	1.516	1.514	1.512	0
Subsidies en inkomstenoverdrachten	0	2	0	0	0	0
Saldo voor vpb en reserveringen	-8.993	-4.347	-4.544	-4.382	-4.382	-4.382
Saldo voor reserveringen	-8.993	-4.347	-4.544	-4.382	-4.382	-4.382
Reserves	0	20	20	20	20	20
Onttrekking reserves	0	20	20	20	20	20
Toevoeging reserves	0	0	0	0	0	0
Saldo	-8.993	-4.327	-4.524	-4.362	-4.362	-4.362

Tabel vergelijking begrotingssaldi 2020

Vergelijking begrotingssaldi	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Begroting 2019	-4.631	-4.631	-4.631	-4.471	-4.471	
Omissieregeling 2019	-4.341	-4.341	-4.342	-4.184	-4.184	
Voorjaarsnota / Eerste herziening 2019	-4.474	-4.524	-4.524	-4.362	-4.362	
Begroting 2020 / Tweede herziening 2019	-4.474	-4.524	-4.524	-4.362	-4.362	
10-maandsrapportage 2019	-4.474	-4.524	-4.524	-4.362	-4.362	
Realisatie 2019	-8.993					
Eerste Herziening 2020		-4.327	-4.524	-4.362	-4.362	-4.362

Financiële bijstellingen

Bijstellingen Bestuur - College	Begroting 2020
Oorspronkelijke begroting 2020	-4.524
Bijstellingen Eerste Herziening 2020	197
Technische wijzigingen	Technische wijzigingen 197
Begroting na wijzigingen	-4.327

Toelichting financiële bijstellingen

Technische wijzigingen

In taakveld Bestuur - College zijn er diverse technische wijzigingen geweest. Direct achter de technische wijziging is het effect op het saldo weergegeven. De grootste wijzigingen zijn de eenmalige bijdrage aan de Raadsenquete Warmtebedrijf middels een budgetoverheveling naar taakveld Bestuur - Raad, Griffie, Rekenkamer en Ombudsman (€ 187), budgetoverheveling naar taakveld Samenkracht en burgerparticipatie voor een vergoeding aan de leden van Young 010 (€ 29) en diverse kleine technische wijzigingen (- € 19).

Omschrijving taakveld

Het college van burgemeester en wethouders vormt het dagelijks bestuur van Rotterdam.

Bestuur - Gebieden en bewonersparticipatie

Het vergroten van de betrokkenheid van bewoners, ondernemers en organisaties bij gemeentelijke beleidsbepaling en -uitvoering.

Voortgang 2020

Participatie/gebied:

De gemeente heeft de ambitie om Rotterdammers meer en beter te betrekken bij ontwikkelingen en maatregelen die hun leefomgeving raken. Om het belang van deze ambitie te onderstrepen, is deze bij aantreden van het huidige college vertaald naar een collegetarget. Het huidige gemeentebestuur wil een forse impuls geven aan deze verandering. Om meer duiding te kunnen geven aan het opgestelde collegetarget zijn er extra verdiepende vragen opgenomen in de omnibus enquête over de participatie. Deze vragen zullen meer inzicht moeten gaan geven in de samenwerking met de gemeente, de betrokkenheid in de leefomgeving en de invloed van de rotterdammer op de plannen en activiteiten van de gemeente.

Om meer betrokkenheid en invloed voor Rotterdammers te stimuleren, is het uitvoeringsprogramma Betrokken Stad in januari 2020 vastgesteld. In dit programma zijn uitgangspunten voor participatie vastgesteld. Vanwege de maatregelen ter bestrijding van het coronavirus is de focus bij de uitvoering van het programma betrokken stad en andere participatie ontwikkelingen op onderdelen aangepast, vertraagd of uitgesteld.

Het CLEAR-onderzoek. Het onderzoek naar gemeentelijke participatie instrumenten heeft twee maanden vertraging opgelopen/ De onderzoekers van de Erasmus universiteit konden in verband met corona geen interviews afnemen.

Omgevingsvisie. De minister van Binnenlandse zaken heeft besloten de Omgevingswet later dan 1 januari 2021 in te laten gaan. Dit geeft meer ruimte om de geplande participatie activiteiten rond het opstellen van de Omgevingsvisie uit te voeren, welke als gevolg van Corona moesten worden uitgesteld.

CityLab010. De inhoudelijke kaders zijn voor 2020 verruimd en de Stadsjury kan maximaal 3 wildcards uitreiken. Hierdoor komt er in de stad nog meer ruimte voor maatschappelijke innovatie van Rotterdammers. Momenteel zijn er circa 250 plannenmakers die mee doen met CityLab010. Vanwege de maatregelen ter bestrijding van het coronavirus is er met partners van Citylab010 een ondersteuningsprogramma aangeboden om de kwaliteit van de plannen te waarborgen.

- Right to Cooperate. Vanaf 20 februari j.l. heeft de gemeente onder de naam "Dit is de juiste plek voor uw idee" (<https://www.rotterdam.nl/meedenken-doen/>) ervaring opgedaan met een digitale ingang voor Rotterdammers met ideeën die niet passen in één van de bestaande instrumenten zoals bijvoorbeeld een bewonersinitiatief. De komende maanden wordt dit verder ontwikkeld naar de uitgangspunten van Right to Cooperate om elke Rotterdammer het 'recht' te geven op samenwerking met de gemeente.

- Digitaal participatieplatform. Er is in samenwerking met de betreffende gebiedscommissies en bewoners een digitaal participatieplatform ontwikkeld. Dit platform wordt een laagdrempelige digitale manier voor bewoners om initiatieven die voor het gebied van belang zijn te delen. Dit platform zal in het kader van een experiment uitgerold worden in de kleine kernen (Rozenburg, Hoek van Holland & Pernis). Bij de voorwaarden is ingespeeld op de negatieve gevolgen van de corona crisis zodat het platform op een positieve wijze kan worden ingezet voor het herstelprogramma.
- Initiatieven tijdens corona. Er is gekeken op welke wijze de initiatieven die ontstaan zijn tijdens de coronacrisis (zie <https://rotterdamzetdoor.nl/> en <https://www.rijnmond.nl/rijnmond-helpt>) te verduurzamen. Doelstelling hierbij is om op korte termijn initiatieven te helpen en op langere termijn, na de crisis, een duurzame betekenis te geven aan deze betrokkenheid.
- Digitale participatie. Omdat de coronacrisis om een toename rondom het gebruik van digitale participatiemogelijkheden vraagt is versneld een “handreiking digitale participatie” uitgebracht. Deze handreiking kan in de eerste instantie worden gebruikt door ambtenaren en leden van de bestuurscommissies om participatie met bewoners digitaal op te starten.
- De Stad is van Ons. Onder deze noemer is met de Rotterdamse vlag als uitgangspunt een creatief communicatieconcept ontwikkeld dat ingezet kan worden om Rotterdammers te waarderen en stimuleren om zelf regie te voeren op de leefomgeving. Het bevordert de herkenbaarheid van de mogelijkheden die er zijn om te participeren. Een eerste resultaat hiervan is de verbetering van de informatievoorziening op <https://www.rotterdam.nl/meedenken-doen/>. Daarnaast heeft de wethouder voor de corona-crisis onder dit concept een aantal wijken bezocht. Binnen de 1,5 meter samenleving zal dat in juni worden gecontinueerd. Het concept kan helpen bij het herstelprogramma als er wellicht nog nadrukkelijker een beroep wordt gedaan op Rotterdammers om ‘mee te denken’ en ‘mee te doen’.

Gebied & wijken

In navolging van de 1e Tussenrapportage van 8 juli 2019 (de 0-meting), is op 16 december 2019 de 2e Tussenrapportage opgeleverd. De volgende (3e) tussenrapportage wordt opgeleverd in december 2020. De onderzoekers leveren eind 2020 bovendien een adviesnota op, met hun belangrijkste voorlopige bevindingen en denkrichtingen voor mogelijke aanpassingen. Hierover kan dan begin 2021 in diverse gremia over worden gediscussieerd en besloten.

Het jaar 2020 wordt benut om met betrokkenen in gesprek te gaan over de thema's die in de huidige (1e en 2e) rapportages aan de orde zijn gesteld. In dit kader gaat wethouder Kathmann in 2020 in ieder geval in gesprek met de leden van de wijkraden, wijkcomités en gebiedscommissies.

Daarnaast is in mei 2020 een digitale enquête onder ambtenaren uitgezet. De observaties t.b.v. de verdiepende casestudies in de wijken zullen door de coronacrisis in planning opschuiven. De Interviews zullen eventueel telefonisch plaatsvinden.

De wijkactieplannen voor 2020 zijn gemaakt. Onlangs is een app ontwikkeld waarmee de voortgang van de uitvoering van de wijkactieplannen kan worden gevolgd. Door de coronacrisis is de prioriteit verplaatst van de

structurele uitvoering naar het oppakken van crisis gerelateerde onderwerpen in de wijk.

Door nieuwe verkregen inzichten is besloten te stoppen met de bestuursopdracht Slagkracht in de wijk. Hetgeen met slagkracht is ingezet wordt benut voor de verdere doorontwikkeling van de wijkaanpak en een veerkrachtiger organisatie. Het concernbrede kernteam 'Veerkrachtige(R) Organisatie' heeft de opdracht op zich genomen nieuwe (slimmere) werkwijzen tijdens de crisis te verzilveren en verduurzamen teneinde het concern effectiever, toekomstbestendig(er) en sterker te maken voor alle Rotterdammers.

Over 2019 is 93% van de adviezen uit het gebied beantwoord of wordt nog behandeld in het lopende beantwoordingsproces. Op 28 april heeft er een meting plaatsgevonden over 2020. In deze meting kwam naar voren dat 69% van de adviezen uit het gebied beantwoord is of nog in het lopende beantwoordingsproces zit. Dit percentage verandert regelmatig. Het streven is om eind 2020 90% van deze adviezen beantwoord te hebben of deze adviezen nog in het beantwoordingsproces te behandelen.

Tijdens de coronacrisis is fysiek vergaderen voor bestuurscommissies niet meer mogelijk, om te voldoen aan de vraag om hun functie ook formeel in te vullen is digitaal vergaderen mogelijk gemaakt.

Wat willen we bereiken

- Het vergroten van de betrokkenheid van bewoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties bij de gemeentelijke beleidsbepaling en –uitvoering.
- Betere aansluiting van het gemeentelijk beleid en de gemeentelijke activiteiten bij de vragen die leven in de wijk.

Wat gaan we daar voor doen

Uitvoeren van wijkagenda's en wijkactieplannen

- In de wijkagenda's, die onder regie van de gebiedscommissies, wijkraden en wijkcomités worden opgesteld, staan de doelen die het gemeentebestuur voor de afzonderlijke wijken nastreeft. De wijkagenda's geven daarmee in belangrijke mate richting aan de ontwikkeling van de wijken en daarmee aan de ontwikkeling van Rotterdam. Zij vormen een belangrijke basis voor de activiteiten die de gemeente per wijk onderneemt. De activiteiten worden in wijkactieplannen vastgelegd.

Advies vragen aan de gebiedscommissies, wijkraden en wijkcomités

- Binnen het nieuwe bestuursmodel is een belangrijke rol weggelegd voor het adviesrecht van de gekozen en gelote vertegenwoordigers. Onderwerpen die de wijkagenda raken worden eerst voor een gevraagd advies voorgelegd aan de gebiedscommissie, de wijkraad of het wijkcomité.

Subsidiëren van bewonersinitiatieven

- Bewoners kunnen bij een gebiedscommissie, wijkraad of wijkcomité een initiatief voor de wijk indienen, waar zij subsidie voor kunnen aanvragen.

Stadsbreed inzetten van participatie-instrumenten

- Er zijn een aantal instrumenten die stadsbreed worden ingezet om structureel de initiatieven van (georganiseerde) bewoners te honoreren en te faciliteren. Bijvoorbeeld Right-to-Challenge, Right-to-Cooperate en CityLab010. Deze instrumenten worden in de komende collegeperiode verder ontwikkeld en in gebruik genomen.

Organiseren gebiedsconferenties en *Tour-de-wijken*

- In het eerste jaar van het college vindt in elk gebied een conferentie plaats waarbij het college kennis maakt met bekende en onbekende thema's uit het gebied. Zij ontmoeten belangrijke stakeholders en betrokken bewoners. We ontwikkelen een model waarbij ook bewoners en stakeholders bereikt worden die normaal gesproken hun stem en ideeën minder laten horen.
- *In 2019 heeft het college alle gebieden bezocht en is er in de gebiedsconferenties naar veel bewoners geluisterd. Maar het werk is nog niet af. Tour-de-wijk is het vervolg op de veertien gebiedsconferenties. Begin 2020 is een aantal wijken bezocht. Vanaf 3 juni 2020 maakt de Tour-de-wijk een herstart. Verschillende wethouders trekken wekelijks de Rotterdamse wijken in om in gesprek te gaan met bewoners, ondernemers en vakmensen over hoe de stad ervoor staat. Bij alle bezoeken houden we rekening met de regels van de 1,5 meter maatschappij. Dat betekent dat er steeds in kleine kring, op afstand, met elkaar gesproken wordt. Om toch zoveel mogelijk Rotterdammers over hun wijk te kunnen spreken organiseren we de Tour-de-wijk nu ook online.*

Regisseren van een integrale aanpak van problematiek in wijken

- In enkele gebieden, wijken en buurten wordt bestaande problematiek, samen met bewoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties, meerjarig en integraal aangepakt. Deze aanpak vindt plaats in de focuswijken Tarwewijk, Hillesluis, Bloemhof, Carnisse en Oude Westen, de kleine kernen Rozenburg, Hoek van Holland en Pernis, Middelland (Mooi, mooi Middelland), Bospolder-Tussendijken (BoTu 2028), Schiebroek-Zuid, Oud-Crooswijk en de Pupillenbuurt.

De stad vooraf betrekken bij gemeentelijk beleid en projecten

- Bewoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties tijdig en op een juiste wijze betrekken bij de ontwikkeling en uitvoering van gemeentelijke beleid en daaruit voortvloeiende projecten. Bijvoorbeeld bij het realiseren van de energietransitie en bij de vestiging van nieuwe instellingen voor opvang van kwetsbare inwoners.

Effect indicatoren		2018	2019	2020	2021	2022	2023
Collegetarget 14a: Significant meer Rotterdammers vinden aan het einde van deze collegeperiode dat ze meer worden betrokken in het meedenken over maatregelen in hun leefomgeving dan aan het begin van deze collegeperiode	Streefwaarde	n.v.t.	n.v.t.	32%	35%	n.t.b.	n.t.b.
	Realisatie ¹	n.v.t.	30%				

Collegetarget 14b: Significant meer Rotterdammers vinden aan het einde van deze collegeperiode dat ze meer worden betrokken in het meebeslissen over maatregelen in hun leefomgeving dan aan het begin van deze collegeperiode

Streefwaarde n.v.t. n.v.t. 23% 25% n.t.b. n.t.b.

Realisatie¹ n.v.t. 21%

¹ Bron: Omnibusenquête

Wat kost het

Prestatie indicatoren		2018	2019	2020	2021	2022	2023
Mate waarin gebiedscommissies, wijkraden en wijkcomités een terugkoppeling ontvangen op door hen verstrekte adviezen	Streefwaarde	90%	90%	90%	90%	90%	90%
	Realisatie ¹	59%	93%	69%			
Voortgangsrapportages experiment wijkraden en wijkcomités	Streefmoment	n.v.t.	X	X	X	n.v.t.	n.v.t.
	Realisatie	n.v.t.	X				

¹ Bron: Gebiedsverslagen

Overzicht van baten en lasten Bestuur - Gebieden en bewonersparticipatie	Realisatie 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Raming 2022	Raming 2023	Raming 2024
Baten exclusief reserves	260	0	0	0	0	0
Bijdragen rijk en medeoverheden	173	0	0	0	0	0
Overige opbrengsten derden	88	0	0	0	0	0
Lasten exclusief reserves	21.206	27.904	22.804	22.772	22.172	22.172
Apparaatslasten	14.368	13.434	13.246	13.215	13.215	13.215
Inhuur	207	21	0	0	0	0
Overige apparaatslasten	307	199	179	179	179	0
Personeel	13.854	13.214	13.067	13.036	13.036	0
Intern resultaat	247	27	11	11	11	11
Intern resultaat	247	27	11	11	11	0
Programmalasten	6.591	14.443	9.547	9.546	8.946	8.946
Inkopen en uitbestede werkzaamheden	1.719	3.340	1.782	1.782	1.182	0
Overige programmalasten	1	0	0	0	0	0
Subsidies en inkomensoverdrachten	4.871	11.103	7.765	7.763	7.763	0
Saldo voor vpb en reserveringen	-20.946	-27.904	-22.804	-22.772	-22.172	-22.172

Saldo voor reserveringen	-20.946	-27.904	-22.804	-22.772	-22.172	-22.172
Reserves	84	3.205	0	0	0	0
Onttrekking reserves	84	3.205	0	0	0	0
Vrijval reserves	0	0	0	0	0	0
Saldo	-20.862	-24.699	-22.804	-22.772	-22.172	-22.172

x

Tabel vergelijking begrotingssaldi 2020

Vergelijking begrotingssaldi	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Begroting 2019	-19.108	-19.125	-19.122	-19.120	-19.120	
Omissieregeling 2019	-19.101	-19.118	-19.115	-19.114	-19.114	
Voorjaarsnota / Eerste herziening 2019	-20.296	-22.729	-22.737	-22.710	-22.424	
Begroting 2020 / Tweede herziening 2019	-23.213	-22.979	-22.804	-22.772	-22.172	
10-maandsrapportage 2019	-23.231	-22.979	-22.804	-22.772	-22.172	
Realisatie 2019	-20.862					
Eerste Herziening 2020		-24.699	-22.804	-22.772	-22.172	-22.172

Financiële bijstellingen

Bijstellingen Bestuur - Gebieden en bewonersparticipatie		Begroting 2020
Oorspronkelijke begroting 2020		-22.979
Bijstellingen Eerste Herziening 2020		-1.721
10% Regeling Gebiedscommissies	Ramingsbijstellingen onvermijdelijk	-350
Verbetering ondersteuning gebieden en wijken	Ramingsbijstellingen onvermijdelijk	-150
Bestemmingsreserve Citylab	Reserves	0
Technische wijzigingen	Technische wijzigingen	-1.220
Begroting na wijzigingen		-24.699

Toelichting financiële bijstellingen

10% regeling gebiedscommissies

Conform afspraak met de raad is besloten dat tot 10% van het oorspronkelijke budget van de gezamenlijke gebiedscommissies wordt meegenomen naar het eerstvolgende jaar, indien en voor zover er sprake is van onderbesteding. In 2020 mag € 350 toegevoegd worden aan het budget.

Verbetering ondersteuning gebieden en wijken

Notubiz is cruciaal voor het bestuursmodel omdat het transparantie voor inwoners genereert, de basis is om overzicht te houden in de adviezenstroom en bijdraagt aan een betere bereikbaarheid in de wijk. Alle gebiedscommissies maken hier gebruik van en dragen bij aan de kosten die nodig zijn om het voorgenoemde in stand te houden.

Bestemmingsreserve Citylab010

Alle in 2019 toegekende Citylab010 subsidies hebben betrekking op activiteiten die in 2020 en verder gaan plaatsvinden. In 2019 is bij de jaarrekening het voorstel gedaan om € 2,9 mln mee te nemen naar 2020 en toe te voegen aan de bestemmingsreserve.

Technische wijzigingen

In taakveld Bestuur – Gebieden en bewonersparticipatie zijn er diverse technische wijzigingen geweest. De grootste wijziging is de overdracht vanuit de intensiveringen Kwetsbare Wijken (Veilig) aan cluster Dienstverlening voor extra inzet in de wijk Bospolder-Tussendijken conform besluit tijdens de collegerechte van 2019 (- € 1,3 mln), [Indexatie Loonkosten](#) (- € 66), interne doorbelasting van de materiële kosten van het [traineeprogramma](#) op basis van een inventarisatie naar de behoefte aan inzet van trainees (€ 0), personele inzet vanuit Bestuurs- en concernondersteuning ten behoeve van Wijk Gestuurd Werken (€ 159) en diverse kleine technische wijzigingen (€ -13).

Beleidskaders, beleidsmonitoren en wet- en regelgeving

[Verordening op de gebiedscommissies, de bijbehorende bevoegdhedenlijst en het experimentenbesluit gekozen en gelote wijkraden.](#)

Omschrijving taakveld

Dit taakveld omvat de werkzaamheden van de gebiedscommissies, wijkraden en wijkcomité's. Zij organiseren de betrokkenheid van inwoners en ondernemers bij de gemeentelijke besluiten over onderwerpen die hen aangaan. Zij subsidiëren ook kleinschalige initiatieven die inwoners en ondernemers nemen.

Het taakveld omvat ook de ontwikkeling en toepassing van instrumenten en werkwijzen, die tot meer betrokkenheid en participatie van inwoners en ondernemers leiden.

Bestuur - Raad, Griffie, Rekenkamer en Ombudsman

Bestuur - Raad, Griffie, Rekenkamer en Ombudsman

Een transparante en democratische volksvertegenwoordiging die kaders stelt, controleert, goed wordt ondersteund door de griffie en wordt gevoed door bevindingen van de rekenkamer en de ombudsman.

Voortgang 2020

Door de coronacrisis vergaderen de gemeenteraad en de raadscommissies met ingang van 6 april digitaal. De griffie heeft de maand maart gebruikt om een digitaal vergaderplatform in te richten. Aan het digitale vergaderplatform zijn extra kosten verbonden.

Wat willen we bereiken

Gemeenteraad

Kwalitatief hoogwaardige besluitvorming

Griffie

- verbeteren van de informatievoorziening aan de gemeenteraad en aan Rotterdammers en anderen betrokkenen
- optimale vergaderondersteuning voor de raad
- een betere zichtbaarheid van de raad

Rekenkamer

Onafhankelijk onderzoek naar de doelmatigheid, doeltreffendheid en rechtmatigheid van het door het gemeentebestuur gevoerde beleid en op grond daarvan verstrekken van een onafhankelijk oordeel over het functioneren van het gemeentebestuur ten behoeve van de Rotterdamse burgers.

Ombudsman

Bevorderen dat de gemeente luistert naar de stad, zodat haar inwoners zich gehoord en gezien voelen. Klachtenbehandeling leidt tot herstel van vertrouwen tussen burger en overheid en leren door de gemeente.

Wat gaan we daar voor doen

Gemeenteraad

Goede voorbereiding van raadsbesluiten door:

- verbeteren en transparant maken van het bestuurlijk besluitvormingsproces
- controleren van de gemeentelijke financiën
- betere ontsluiting van relevante informatie voor de besluitvorming

Ontwikkelingen

Toename fractiekosten en burgerleden (groter aantal fracties, en 7 commissies i.p.v. 6). Door de stijging van het aantal fracties van 10 naar 13 en door de afdoening van de motie “minimumbedrag voor eenmansfracties” zijn de jaarlijkse kosten voor fractieondersteuning gestegen. Door de toename van het aantal burgerleden zullen de kosten voor burgerleden iets toenemen.

Aanbesteding accountant: de gemeenteraad heeft op 21 maart een besluit genomen over de aanbesteding. De aanbesteding is voor de controlejaren 2019 - 2022 gegund aan het accountantskantoor PricewaterhouseCoopers (PwC). Naar aanleiding van deze aanbesteding is ook bekend wat de kosten vanaf de controle 2019 zullen zijn. De benodigde begrotingswijziging is bij deze voorjaarsnota (financieel) verwerkt.

Audit/onderzoek Feyenoord-City (en mogelijk andere majeure projecten): De commissie tot Onderzoek van de Rekening is namens de Raad belast met het laten uitvoeren van een onafhankelijke audit naar het financiële belang van de gemeente in Feyenoord-city. Dit onderzoek zal extra geld kosten. Hiervoor is nog geen budget beschikbaar is.

Griffie

- efficiënter en effectiever inrichten van werkprocessen
- uitzendingen en (pers)voorlichting op orde, gasten van de raad ontvangen en waar nodig communicatietrajecten voor de raad vormgeven
- programma democratie en burgerschap opstellen met onderwijsveld en jongeren
- op basis van behoeftes van de raad activiteiten organiseren om kennis en informatie op te halen die ondersteunend zijn voor besluitvorming

Rekenkamer

De rekenkamer doet onafhankelijk onderzoek naar de doelmatigheid, doeltreffendheid en rechtmatigheid van het door het gemeentebestuur gevoerde bestuur. De uitkomsten van de onderzoeken worden vastgelegd in rapporten en brieven en voor politieke behandeling aan de raad aangeboden. Rapporten en brieven van de rekenkamer zijn altijd openbaar. De rekenkamer kan ook toezicht houden, zoals dat is gebeurd bij de telling van de verkiezingsresultaten en bijeenkomsten organiseren over bepaalde thema's.

Ombudsman

De gemeentelijke ombudsman is onafhankelijk en is voor een periode van 6 jaar benoemd door de gemeenteraden van Rotterdam en de andere aangesloten gemeenten. Hij onderzoekt en beoordeelt klachten over gemeentelijke diensten, gemeenteambtenaren en bestuurders. De gemeentelijke ombudsman is er niet alleen voor burgers, maar ook voor bedrijven en maatschappelijke organisaties. De ombudsman probeert klachten zo veel mogelijk snel op te lossen. Als dat niet lukt, geeft hij aan de hand van de behoorlijkheidsvereisten een oordeel over het overheidsoptreden, vaak met aanbevelingen. Daarnaast verricht de ombudsman op eigen initiatief (grote) onderzoeken naar gemeentelijke afdelingen of structurele problemen binnen de gemeente. Ook beoordeelt de ombudsman, op grond van de Regeling Melding Vermoeden Misstand, in laatste instantie meldingen van Rotterdamse ambtenaren over integriteitsschendingen binnen de gemeente.

Wat kost het

Overzicht van baten en lasten Bestuur - Raad, Griffie, Rekenkamer en Ombudsman	Realisatie 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Raming 2022	Raming 2023	Raming 2024
Baten exclusief reserves	653	558	373	373	373	373
Bijdragen rijk en medeoverheden	114	8	0	0	0	0
Overige opbrengsten derden	539	551	373	373	373	373
Overige baten	0	0	0	0	0	0
Lasten exclusief reserves	12.310	12.720	12.162	12.163	12.163	12.163
Apparaatslasten	6.512	7.603	7.567	7.567	7.567	7.567
Inhuur	351	423	133	133	133	0
Overige apparaatslasten	374	336	436	436	436	0
Personeel	5.787	6.843	6.998	6.998	6.998	0
Intern resultaat	306	480	478	478	478	478
Intern resultaat	306	480	478	478	478	0
Programmalasten	5.492	4.638	4.117	4.117	4.117	4.117

Inkopen en uitbestede werkzaamheden	2.352	2.719	2.228	2.229	2.264	0
Kapitaallasten	36	35	35	34	0	0
Overige programmalasten	1.348	122	93	93	93	0
Subsidies en inkomensoverdrachten	1.756	1.761	1.761	1.761	1.761	0
Saldo voor vpb en reserveringen	-11.657	-12.162	-11.789	-11.790	-11.790	-11.790
Saldo voor reserveringen	-11.657	-12.162	-11.789	-11.790	-11.790	-11.790
Reserves	-66	-130	-130	-130	-130	-130
Onttrekking reserves	0	-52	0	0	0	0
Toevoeging reserves	130	130	130	130	130	0
Vrijval reserves	64	52	0	0	0	0
Saldo	-11.723	-12.292	-11.919	-11.920	-11.920	-11.920

x

Tabel vergelijking begrotingssaldi 2020

Vergelijking begrotingssaldi	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Begroting 2019	-11.330	-11.330	-11.331	-11.331	-11.331	
Omissieregeling 2019	-11.151	-11.143	-11.144	-11.144	-11.144	
Voorjaarsnota / Eerste herziening 2019	-12.044	-11.919	-11.919	-11.920	-11.920	
Begroting 2020 / Tweede herziening 2019	-11.997	-11.888	-11.919	-11.920	-11.920	
10-maandsrapportage 2019	-12.597	-11.888	-11.919	-11.920	-11.920	
Realisatie 2019	-11.723					
Eerste Herziening 2020		-12.292	-11.919	-11.920	-11.920	-11.920

Financiële bijstellingen

Bijstellingen Bestuur - Raad, Griffie, Rekenkamer en Ombudsman

Begroting 2020

Oorspronkelijke begroting 2020	-11.888
Bijstellingen Eerste Herziening 2020	-403

Bestemmingsreserve Voorlichting/communicatie verkiezingen

Reserves

0

Toelichting financiële bijstellingen

Bestemmingsreserve Voorlichting/communicatie verkiezingen

De reserve Bestemmingsreserve Voorlichting/communicatie verkiezingen valt vrij omdat deze te hoog is, deze was als onttrekking begroot, daarom is het saldo nihil.

Technische wijzigingen

In taakveld Bestuur - Raad, Griffie, Rekenkamer en Ombudsman zijn er diverse technische wijzigingen geweest. Direct achter de technische wijziging is het effect op het saldo weergegeven. De grootste wijzigingen zijn de eenmalige bijdrage aan de Raadsenquête Warmtebedrijf middels een budgetoverheveling van taakveld Bestuur - College (- € 187) en van taakveld Overhead - Clusterondersteuning (- € 13) in totaal (- € 200), de bijdrage aan de kinderombudsman middels een budgetoverheveling van het taakveld Samenkracht en burgerparticipatie (- € 76) en taakveld Maatwerkdienstverlening 18- (- € 107) in totaal (- € 183), verlaging van de kosten van interne leveringen (€ 156) en de [aanpassing kostenverdeling](#) (- € 176). De totale technische wijzigingen bedragen - € 200 - € 183 + € 156 - € 176 = - € 403.

Beleidskaders, beleidsmonitoren en wet- en regelgeving

- [Gemeentewet](#)
- [Reglement van orde gemeenteraad](#)
- [Verordening fractieondersteuning](#)
- [Verordening voorzieningen raadsleden](#)
- [Mandaatbesluit presidium en griffier](#)

Omschrijving taakveld

Elke vier jaar worden 45 raadsleden gekozen die samen de gemeenteraad vormen. De raad vertegenwoordigt de Rotterdammers, geeft de kaders voor het beleid in de stad en controleert het college. De raad kent met ingang van 29 maart 2018 13 raadsfracties die worden ondersteund door fractiebureaus. De raad wordt procesmatig en inhoudelijk ondersteund door de griffie en wordt gevoed door bevindingen van de rekenkamer en de ombudsman.

Burgerzaken

Burgerzaken

We leveren passende dienstverlening voor alle Rotterdammers.

De Basisregistratie Personen (BRP) geeft een accuraat beeld van de personen die in Rotterdam wonen.

Organiseren van rechtmatige, efficiënte en toegankelijke verkiezingen en referenda.

Voortgang 2020

Passende dienstverlening – Programma Dienstverlening

Door de corona uitbraak was het noodzakelijk om aangepaste dienstverlening te leveren om aan de COVID-19 overheidsmaatregelen te kunnen voldoen. Het uitgangspunt, ook tijdens deze corona-periode, is dat de gemeente dienstverlening biedt met oog voor toegankelijkheid en ook via meerdere kanalen. De dienstverlening voor diverse producten en diensten is waar mogelijk en waar nodig (tijdelijk) aangepast aan de overheidsmaatregelen, bijvoorbeeld om fysiek klantcontact te kunnen verminderen en de 1,5 meter te kunnen handhaven. Hierbij zijn onze gemeentebrede principes uit het programma Dienstverlening voor het leveren van passende dienstverlening toegepast. Burgers zijn ook gestimuleerd om meer gebruik te maken van de digitale dienstverlening. Daarnaast blijven andere dienstverleningskanalen een belangrijke ingang naar de gemeente en deze zijn daarom ook in de afgelopen periode op passende wijze toegankelijk geweest.

COVID-19 vraagt naast een aangepaste dienstverlening soms om inhoudelijk andere dienstverlening en het bijspringen elders in de organisatie om de dienstverlening bijvoorbeeld te kunnen opschalen. Ook zorgden de overheidsmaatregelen ervoor dat we onze informatievoorziening in hoog tempo moesten aanpassen. Telkens hebben wij de reacties en tevredenheid van klanten over de dienstverlening gemonitord, om hierop waar nodig actief in te spelen. Dit heeft geleid tot een hogere klanttevredenheid.

Voldoen aan wettelijke normen inschrijving BRP

De groei van de stad door met name mensen uit het buitenland, zoals studenten en expats, zorgt voor steeds meer vraag naar specialistische burgerzakenproducten. Vanaf 2020 is een financiële bijstelling gedeeltelijk toegekend, deze wordt onder andere ingezet voor het structureel uitbreiden van baliecapaciteit, die noodzakelijk is voor deze dienstverlening.

Zelfevaluaties en HVV

- Rotterdam heeft in 2020 met goede resultaten de jaarlijkse zelfevaluaties voor 2019 afgerond voor de Basisregistratie Personen (BRP), Paspoorten en Nederlandse Identiteitskaarten en Registratie Niet-Ingezetenen.
- De Huisvestingsvergunning (HVV) is in maart 2018 uitgebreid met toepassing van artikel 10; sindsdien wordt in door de Gemeenteraad aangewezen straten getoetst op overlastgevend gedrag.

Verkiezingen

In 2020 vinden er geen verkiezingen plaats. Dit jaar is een nieuw onderkomen voor de stembureauaterialen (stembussen, stemhokjes, etc.) in gebruik genomen. Dit onderkomen voldoet aan alle veiligheidseisen. Daarnaast besteden we dit 'tussenjaar' jaar aan de doorontwikkeling van processen en de kwaliteit van stembureauocaties en bemensing. Ook wordt een visie ontwikkeld op het gebied van het houden (en uitvoeren) van verkiezingen binnen de 1,5 meter samenleving. In september wordt gestart met de projectorganisatie van de Tweede Kamerverkiezing van maart volgend jaar.

Wat willen we bereiken

- makkelijke dienstverlening voor de Rotterdammers via alle voor de burger relevante kanalen
- tevreden klanten
- een goed functionerende BRP (basisregistratie personen). De BRP beoogt een accuraat beeld te geven van de personen die in Rotterdam wonen en vormt daarmee een afspiegeling van de werkelijkheid. Een goed functionerende BRP is een randvoorwaarde voor een kwalitatief goede dienstverlening aan de burger en voor naleving en handhaving van regelgeving
- alle Rotterdammers die willen en mogen stemmen, kunnen dit ook rechtmatig en zelfstandig. Hierbij wordt de Kieswet toegepast en nageleefd om efficiënte, toegankelijke en rechtmatige verkiezingen te faciliteren

Wat gaan we daar voor doen

- ervoor zorgen dat vragen van de burger tijdig en kwalitatief voldoende worden beantwoord
- alle relevante kanalen doorontwikkelen via welke de Rotterdammers contact kunnen hebben met de gemeente
- continu werken aan een correcte BRP door middel van goede registratie, kwaliteitscontroles, fraudeonderzoeken en adresonderzoeken
- Actief bijdragen aan de ontwikkeling en verdere digitalisering van de BRP en de bijbehorende processen Burgerzaken via landelijke netwerken
- onderdelen van de Rotterdam wet uitvoeren, die te maken hebben met inschrijving onder voorwaarden (Bijvoorbeeld de huisvestingsvergunning (HVV))
- relatiebeheer met de stembureauocaties: vervangen en aanpassen indien nodig

Prestatie-indicatoren		2018	2019	2020	2021	2022	2023
Jaarlijks de wettelijk verplichte zelfevaluaties met goed gevolg afgerond hebben *	Streefwaarde	voldoende/ goed	voldoende/ goed	voldoende/ goed	voldoende/ goed	voldoende/ goed	
	Realisatie	voldoende /goed	voldoende /goed				
Rechtmatige verkiezingen, geen hertelling	Streefwaarde	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	

Realisatie	Ja	Ja	N.V.T

* De zelfevaluaties betreffen de BRP (=Basisregistratie Personen), PNIK (= aanvraag- en uitgifteproces paspoorten en Nederlandse identiteitskaarten) en RNI (= Registratie niet-ingezetenen)

Servicenormen

Kanaal	Omschrijving algemene normen voor dienstverlening	Norm	T1 2020
Stadswinkel *	1. U bent tevreden over onze dienstverlening	80% van de respondenten geeft	88%
		7	
	2. U kunt gemakkelijk digitaal of telefonisch een afspraak met ons maken	80% van de respondenten geeft	90%
		7	
	3. U kunt een afspraak maken op een van onze locaties: A. Hoek van Holland, Rozenburg en Hoogvliet: in 95% van de gevallen kan iemand binnen 5 werkdagen op afspraak terecht in <u>ieder</u> van deze drie winkels voor producten die in deze winkels geleverd worden.	95% binnen 5 werkdagen	83%
	3. U kunt een afspraak maken op een van onze locaties: B. Centrum, IJsselmonde, Prins-Alexander en Feijenoord. in 95% van de gevallen kan iemand binnen 5 werkdagen op afspraak terecht <u>in ten minste één van deze vier</u> winkels.	95% binnen 5 werkdagen	77%
14010	4. U wordt binnen 10 minuten geholpen op een locatie als u een afspraak heeft gemaakt	90% binnen 10 minuten	88%
	5. Als u ons belt, streven wij ernaar u direct een antwoord te geven.	80%	88%
	6. Kunnen wij u niet direct antwoord geven dan wordt u uiterlijk de volgende werkdag voor 17.00 uur teruggebeld.	80%	75%
Digitaal	7. Informatie over producten en diensten vindt u op onze website: hoe en waar u die kunt verkrijgen, wat de eventuele kosten zijn en wat de termijn van afhandeling is.	bij 90% van de producten en diensten	100%
	8. U mag van ons online dienstverlening verwachten. Daar waar mogelijk bieden wij producten online aan.	80% digitaal aangeboden	75%
Alle	9. U ontvangt binnen de geldende afhandeltermijn een inhoudelijke reactie op uw publieksreactie (melding, (aan)vraag of klacht).	80%	80%
Social	10. U ontvangt tijdens werkdagen binnen twee uur een reactie op uw bericht via social media. Dit betreft de twitter-	80%	85%

Toelichting servicenormen

De norm wordt niet gehaald voor de volgende servicenormen, deze worden daarom toegelicht:

Servicenorm 3

De gemiddelde score van T1 voor beide servicenormen (3A en 3B) ligt onder de normscores. Wegens coronamaatregelen is er in de maanden maart (3A: 90%, 3B: 79%) en april (3A: 92%, 3B: 96%) een verbetering ten opzichte van januari (3A: 66%, 3B: 64%) en februari (3A: 83%, 3B: 69%). Om de drukte in de stadswinkels te beperken, zijn sinds de coronacrisis geen afspraakmogelijkheden aangeboden voor producten die online geregeld kunnen worden. Dit zijn normaliter de producten waarvoor een beperkt aantal afspraakmogelijkheden beschikbaar is, waardoor de wachtdagen voor deze producten relatief langer zijn. Het tijdelijk niet meer op afspraak aanbieden van deze producten heeft daarom een positieve uitwerking op de scores van servicenorm 3. Daarnaast zien we dat het vanaf half maart steeds rustiger werd in de stadswinkels omdat inwoners bepaalde diensten minder nodig hadden of dit niet het moment vonden om langs te komen.

Servicenorm 4

De scores van januari t/m maart liggen net iets onder de normscores, in april is de score 91%. Ook hier geldt een positieve invloed van de coronamaatregelen op de scores. Het aantal bezoeken aan de stadswinkel is tijdens de coronacrisis teruggelopen, de openingstijden zijn verkort en burgers zijn verzocht om alleen langs te komen als het echt nodig is. Klanten worden net iets vaker tijdig geholpen.

Servicenorm 6

Burgers worden nog onvoldoende tijdig teruggebeld. In april is de score lager dan in de eerste drie maanden van 2020. In april zijn 2,5 keer zoveel terugbelverzoeken ontvangen als in de maanden ervoor, hiervan was 70% corona-gerelateerd en gingen vooral over ondernemersregelingen (bijv. TOZO aanvragen). De toename van telefoontjes met ondernemersgerelateerde vragen zorgde ervoor dat er minder mensen tijdig teruggebeld zijn.

Servicenorm 8

Aan de realisatie van deze norm wordt doorlopend gewerkt door steeds meer producten en diensten (zaakgewijs) digitaal aan te bieden. Deze score laat daardoor een (lichte) stijgende lijn zien. Voor bepaalde producten blijft een bezoek aan de gemeente of een zogenoemde 'natte' handtekening nog noodzakelijk.

Wat kost het

Overzicht van baten en lasten Burgerzaken

Realisatie 2019

Begroting

Begroting

Raming

Raming

Raming

2020

2021

2022

2023

2024

Baten exclusief reserves	11.922	8.669	8.669	8.669	8.669	8.669
Bijdragen rijk en medeoverheden	283	160	160	160	160	160
Dividenden	1.000	0	0	0	0	0
Overige opbrengsten derden	10.639	8.510	8.510	8.510	8.510	8.510
Lasten exclusief reserves	31.630	27.881	26.092	26.043	26.043	26.043
Apparaatslasten	20.274	20.287	19.394	19.342	19.342	19.342
Inhuur	1.340	1.223	898	898	898	0
Overige apparaatslasten	1.140	618	508	508	508	0
Personeel	17.793	18.446	17.988	17.937	17.937	0
Intern resultaat	-1.857	1.180	-2.722	-2.722	-2.682	-2.682
Intern resultaat	-1.857	1.180	-2.722	-2.722	-2.682	0
Programmalasten	13.213	6.414	9.420	9.422	9.382	9.382
Inkopen en uitbestede werkzaamheden	13.146	6.361	9.330	9.333	9.294	0
Kapitaallasten	0	0	37	37	36	0
Overige programmalasten	3	0	0	0	0	0
Subsidies en inkomensoverdrachten	64	52	52	52	52	0
Saldo voor vpb en reserveringen	-19.708	-19.212	-17.423	-17.373	-17.373	-17.373
Saldo voor reserveringen	-19.708	-19.212	-17.423	-17.373	-17.373	-17.373
Reserves	1.629	-1.210	-1.329	-1.329	-1.329	-1.329
Onttrekking reserves	2.958	119	0	0	0	0
Toevoeging reserves	1.329	1.329	1.329	1.329	1.329	0
Saldo	-18.079	-20.422	-18.752	-18.702	-18.702	-18.702

×

Tabel vergelijking begrotingssaldi 2020

Vergelijking begrotingssaldi	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Begroting 2019	-17.721	-17.731	-17.733	-17.735	-17.735	
Omissieregeling 2019	-17.895	-17.962	-17.964	-17.966	-17.966	
Voorjaarsnota / Eerste herziening 2019	-17.125	-18.824	-18.712	-18.688	-18.702	

Begroting 2020 / Tweede herziening 2019	-18.049	-18.993	-18.752	-18.702	-18.702
10-maandsrapportage 2019	-18.068	-18.993	-18.752	-18.702	-18.702
Realisatie 2019	-18.079				
Eerste Herziening 2020		-20.422	-18.752	-18.702	-18.702

Financiële bijstellingen

Bijstellingen Burgerzaken		Begroting 2020
Oorspronkelijke begroting 2020		-18.993
Bijstellingen Eerste Herziening 2020		-1.429
Actualisatie kapitaallasten	Ramingsbijstellingen onvermijdelijk	0
Basisregistratie wettelijke dienstverlening	Ramingsbijstellingen onvermijdelijk	-746
Bijstelling Verkiezingen	Ramingsbijstellingen onvermijdelijk	-300
Onttrekking bestemmingsreserve Masterplan Dienstverlening	Reserves	0
Bijdrage invoering Donorwet	Taakmutaties	-115
Technische wijzigingen	Technische wijzigingen	-268
Begroting na wijzigingen		-20.422

Toelichting financiële bijstellingen

Actualisatie Kapitaalslasten

De kapitaallasten zijn aangepast op basis van daadwerkelijke activeringen in 2019, bijgestelde investeringskredieten alsmede geactualiseerde ramingen en de bouwrente van de jaarschijf 2020. Wijzigingen hebben zich voorgedaan bij Digitalisering Persoonskaarten. In de [paragraaf Investeringskredieten](#) is een gedetailleerd overzicht opgenomen van deze aanpassing. Dit is een saldo neutrale bijstelling omdat het effect binnen het taakveld wordt opgevangen.

Basisregistratie Wettelijke Dienstverlening

Rotterdam groeit, dat betekent meer inwoners waaraan passende dienstverlening geleverd moet worden. De stad groeit doordat er meer woningen worden gebouwd en de stad trekt steeds meer mensen vanuit het buitenland aan die zich in Rotterdam willen vestigen. Dit zijn inwoners die ingeschreven moeten worden en verhuizen, Nederlanderschap verkrijgen, trouwen, enz. De wettelijke basisdienstverlening moet hiervoor op orde gehouden worden. Hiervoor is extra capaciteit nodig. Digitalisering en innovatie bieden mogelijkheden om slimmer te werken

waardoor de uit de groei voortkomende (extra) werkzaamheden zo optimaal mogelijk opgevangen kunnen worden, door te investeren in forecasting en capaciteitsplanning. Hierdoor wordt slim geïnvesteerd in een toekomstbestendige organisatie (€ 746).

Bijstelling Verkiezingen

De gemeente Rotterdam streeft ernaar om naast de wettelijke verplichtingen de verkiezingen zo goed en toegankelijk mogelijk te organiseren. De aankomende 7 jaren worden er ieder jaar één of meerdere verkiezingen per jaar georganiseerd die veel vragen van onze organisatie en middelen. Het aanvullen van de bestemmingsreserve Verkiezingen is niet genoeg door de frequentie van de aankomende verkiezingen en derhalve worden extra gelden ingezet (€ 300).

Onttrekking Bestemmingsreserve Masterplan Dienstverlening

De onttrekking van € 119 wordt aangewend ter dekking van kosten voor het project Behavioural Insights Group Rotterdam (BIG'R).

Bijdrage invoering Donorwet

Per 1 juli 2020 geldt de nieuwe Donorwet. Om burgers hierover in te lichten tijdens de afgifte van een paspoort of rijbewijs is vanuit het Rijk € 115 beschikbaar gesteld.

Technische wijzigingen

De voornaamste technische wijzigingen zijn: Budgetverdeling project Ondernijning vanuit het taakveld Openbare Orde en Veiligheid (€ 145) en diverse kleine technische wijzigingen (- € 413) zoals overheveling personeel Eerste lijnsteam Publieksreacties, overheveling van budget om het project BIG'R te kunnen financieren en de interne doorbelasting van de materiële kosten van het [traineeprogramma](#) op basis van een inventarisatie naar de behoefte aan inzet van trainees.

Beleidskaders, beleidsmonitoren en wet- en regelgeving

[Goed geregeld voor de Rotterdammer](#)

Omschrijving taakveld

De gemeente biedt dienstverlening aan Rotterdamse burgers en ondernemers. Dat doet ze via diverse frontoffice-kanalen: fysiek (via locaties), telefonisch (via 14010), digitaal (via Rotterdam.nl) en schriftelijk. Kortom, we leveren

passende dienstverlening voor elke Rotterdammer. De gemeente regisseert een eenvoudige en duidelijke dienstverlening vanuit de gemeentelijke organisatie. Dit gebeurt volgens het stedelijk kader 'De Rotterdamse Dienstverlening'. Daarnaast valt binnen dit taakveld het beheer van de basisregistratie personen (BRP) en het organiseren van verkiezingen en referenda.

Musea - Stadsarchief

Pagina 36

Musea - Stadsarchief

Verwerving, beheer en beschikbaarstelling van archieven en collecties via digitale en fysieke kanalen.

Toezicht op informatiebeheer gemeenten en deelnemende partijen.

Bevorderen historisch besef in én over de stad.

Voortgang 2020

Het jaar 2020 kende een vliegende start met de ingebruikname van een nieuw collectiebeheersysteem en uitgewerkte plannen om meer archieven (digitaal) toegankelijk te maken, maar de coronapandemie gooide roet in het eten. De studiezaal is sinds 16 maart gesloten en medewerkers, stagiaires en vrijwilligers werken vanuit huis. Dienstverlening vindt alleen nog digitaal plaats. Daarmee heeft het Stadsarchief honderden burgers moeten teleurstellen, zo ook ondernemers die bouwtekeningen nodig hebben. Alleen in noodgevallen kunnen zij archiefstukken opvragen. Ook de educatieve programma's zijn stopgezet. Zo kon het jaarlijkse bezoek aan Westerbork met de burgemeester geen doorgang vinden.

Corona heeft een ongekende impact op de samenleving. Daarom verzamelt het Stadsarchief nu actief bronnen als websites, nieuwbrieven, social media, foto's en films en is er een oproep naar alle Rotterdammers uitgegaan om aan de 'coronacollectie' van de stad bij te dragen. Zo'n 100 Rotterdammers hebben hier inmiddels gehoor aan gegeven. Een inspirerend voorbeeld is KaapseKringen, een bewonersinitiatief op Katendrecht. KaapseKringen stelt een corona-portfolio samen, dat te zijner tijd aan het Stadsarchief zal worden aangeboden. De stadstekenars, een project in samenwerking met het CBK en de Kunsthall, tekenen dit jaar Rotterdam in coronatijden. Crowdsourcingsprojecten als de Passagierslijsten van de Holland Amerika Lijn gaan wel gewoon door.

Wat willen we bereiken

- voldoen aan de archiefwet, archiefverordening, besluit informatiebeheer en instructie voor de gemeentearchivaris
- 24/7 toegang tot archieven en collecties
- groter bereik en gebruik van archieven en collecties
- een collectie waarin de diversiteit van de stad is vastgelegd

Wat gaan we daar voor doen

- archieven in goede geordende en toegankelijke staat brengen en houden
- digitale archieven opnemen in het e-depot
- archieven en collecties digitaliseren
- archieven en collecties van migranten en allochtone groepen verwerven
- inspecteren en inspectieverslagen uitbrengen aan colleges van B&W en besturen van deelnemende partijen

Effect indicatoren		2018	2019	2020	2021	2022	2023
Bezoek studiezaal*	Streefwaarde	8.000	8.000	8.000	7.500	7.000	7.000
	Realisatie	6.830	7.640				
Bezoek website	Streefwaarde	715.000	750.000	785.000	825.000	865.000	905.000
	Realisatie	699.369	599.722	108.138			
Bezoek rotterdam.nl	Streefwaarde	15.000	15.750	16.500	17.300	18.000	18.750
	Realisatie	15.460	19.872	5.381			
Bezoek wiewaswie.nl	Streefwaarde	168.000	176.000	185.000	194.000	203.000	213.000
	Realisatie	171.605	179.486	202.496			
Bezoek archieven.nl	Streefwaarde	196.000	205.000	215.000	225.000	236.000	247.000
	Realisatie	176.292	162.464	nb			

* Bezoek studiezaal zal afnemen naarmate er meer digitaal zal worden aangeboden. Bezoekcijfers website en de platforms zullen om dezelfde reden én door vernieuwing van de website van het Stadsarchief jaarlijks met naar schatting ca. 5% toenemen.

Prestatie indicatoren		2018	2019	2020	2021	2022	2023
Aantal ontsloten objecten en meters	Streefwaarde	3.000 + 250m	3.000 + 250m	3.000 + 250m	3.000 + 250m	3.000 + 250m	3.000 + 250m
	Realisatie	15.000 + 744m	1.000+nb				
Toegankelijkheid overheidsarchieven	Streefwaarde	95%	95%	95%	95%	95%	95%

	Realisatie	97%	95%				
Toegankelijkheid particuliere archieven/collecties	Streefwaarde	50%	55%	60%	65%	65%	65%
	Realisatie	50%	48%				
Digitalisering archieven en collecties (meters)*	Streefwaarde	25m	25m				
	Realisatie	50m	75m				
Digitalisering archieven en collecties (aantal digitale opnames)*	Streefwaarde			25.000	25.000	25.000	25.000
	Realisatie						
Bezoekerswaardering**	Streefwaarde		7,8		8,0		8,0
	Realisatie		7,3				

* De digitalisering van archieven en collecties laat zich zuiverder uitdrukken in aantal digitale opnamen dan in meters.

** De bezoekerswaardering wordt tweejaarlijks gemeten. De bezoekers waardeerden het Stadsarchief in 2017 met een 7,4.

Wat kost het

Overzicht van baten en lasten Musea - Stadsarchief	Realisatie 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Raming 2022	Raming 2023	Raming 2024
Baten exclusief reserves	538	307	307	307	307	307
Bijdragen rijk en medeoverheden	22	0	0	0	0	0
Overige opbrengsten derden	515	307	307	307	307	307
Lasten exclusief reserves	4.971	5.558	5.226	5.269	5.214	5.214
Apparaatslasten	4.444	4.655	4.444	4.431	4.431	4.431
Inhuur	67	97	0	0	0	0
Overige apparaatslasten	148	175	162	162	162	0
Personeel	4.229	4.383	4.282	4.269	4.269	0
Intern resultaat	5	3	-1	-1	-1	-1
Intern resultaat	5	3	-1	-1	-1	0
Programmalasten	522	900	782	838	783	783
Inkopen en uitbestede werkzaamheden	459	790	664	731	680	0
Kapitaallasten	68	110	118	107	103	0
Overige programmalasten	-4	0	0	0	0	0

Saldo voor vpb en reserveringen	-4.434	-5.251	-4.919	-4.962	-4.907	-4.907
Saldo voor reserveringen	-4.434	-5.251	-4.919	-4.962	-4.907	-4.907
Saldo	-4.434	-5.251	-4.919	-4.962	-4.907	-4.907

x

Tabel vergelijking begrotingssaldi 2020

Vergelijking begrotingssaldi	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Begroting 2019	-5.047	-4.847	-4.828	-4.829	-4.829	
Omissieregeling 2019	-5.069	-4.868	-4.848	-4.849	-4.849	
Voorjaarsnota / Eerste herziening 2019	-5.069	-5.007	-4.988	-4.988	-4.988	
Begroting 2020 / Tweede herziening 2019	-4.912	-5.064	-4.919	-4.962	-4.907	
10-maandsrapportage 2019	-4.922	-5.064	-4.919	-4.962	-4.907	
Realisatie 2019	-4.434					
Eerste Herziening 2020		-5.251	-4.919	-4.962	-4.907	-4.907

Financiële bijstellingen

Bijstellingen Musea - Stadsarchief		Begroting 2020
Oorspronkelijke begroting 2020		-5.064
Bijstellingen Eerste Herziening 2020		-187
Actualisatie kapitaallasten	Ramingsbijstellingen onvermijdelijk	0
Onderhoud en beheer Archieven Rotterdam	Ramingsbijstellingen onvermijdelijk	-200
Technische wijzigingen	Technische wijzigingen	13
Begroting na wijzigingen		-5.251

Toelichting financiële bijstellingen

Actualisatie kapitaallasten

De kapitaallasten zijn aangepast op basis van daadwerkelijke activeringen in 2019, bijgestelde investeringskredieten alsmede geactualiseerde ramingen en de bouwrente van de jaarschijf 2020. Wijzigingen

hebben zich voorgedaan bij Vernieuwing website stadsarchief. In de [paragraaf Investerings](#) is een gedetailleerd overzicht opgenomen van deze aanpassingen. Dit is een saldo neutrale bijstelling omdat het effect binnen het taakveld wordt opgevangen.

Onderhoud en beheer archieven Rotterdam

Het stadsarchief heeft naast een wettelijke taak ook de taak om het DNA en de geschiedenis van de stad te beschermen. Door opgelopen achterstanden vindt er verlies van historische waarde plaats wat een aantasting is van de geschiedenis. De prioriteit bij het voorkomen van informatieverlies als gevolg van autonoom verval. In 2020 wordt € 200 besteed voor extra inzet om achterstanden weg te werken.

Technische wijzigingen

In taakveld Musea - Stadsarchief zijn er diverse technische wijzigingen geweest. Direct achter de technische wijziging is het effect op het saldo weergegeven. De grootste wijziging is extra personele inzet om de opgelopen achterstanden weg te werken en het voorkomen van informatieverlies (- € 200), [indexatie loonkosten](#) (- € 27), interne doorbelasting van de materiële kosten van het [traineeprogramma](#) op basis van een inventarisatie naar de behoefte aan inzet van trainees (€ 0) en diverse technische wijzigingen (€ 240).

Omschrijving taakveld

Rotterdam wil voor zijn inwoners een transparante, democratische overheid zijn met oog voor verleden, heden en toekomst.

Deze doelstellingen zijn alle drie gekoppeld aan de programmadoelstelling: Rotterdam wil voor zijn inwoners een transparante, democratische overheid zijn met oog voor verleden, heden en toekomst.

Het doel van verwerving van particuliere archieven en collecties is om een representatief beeld te kunnen bieden van de geschiedenis van de stad Rotterdam, nu en in de toekomst. De afgelopen decennia is de samenstelling van de bevolking van Rotterdam sterk veranderd. Dit moet zich ook gaan vertalen in de collectie. Dit doet eveneens recht aan de toenemende aandacht voor diversiteit en de herkomst en geschiedenis van migranten in de stad.

Cultuur, sport en recreatie

Pagina 37

Cultuur, sport en recreatie

Stimuleren van het culturele en sportieve klimaat en vergroten van de participatie van Rotterdammers op deze terreinen.

Werken aan een optimaal vrijetijdsaanbod, een toonaangevend evenementenbeleid en een stevige voedingsbodem voor de creatieve industrie.

Bijdragen aan een laagdrempelig aanbod van educatie, recreatie en participatie op het gebied van natuur en milieu door het betrekken van Rotterdammers bij duurzaamheid en door het bevorderen van een duurzame en gezonde levensstijl.

TAAKVELD 1

Sportbeleid en activering

Sportprogrammering om meer Rotterdammers structureel een leven lang te laten bewegen of sporten met extra aandacht voor een aantal specifieke doelgroepen: kinderen in achterstandssituaties, ouderen en mensen met een beperking.

Benutten kracht van sportevenementen en topsport.

Vitale sportverenigingen en overige sportaanbieders en sportief ondernemerschap.

Gezond opgroeien in je eigen buurt.

TAAKVELD 2

Sportaccommodaties

Kwalitatief hoogwaardige, duurzame, goed toegankelijke en voldoende sportvoorzieningen (goed onderhouden, voldoen aan eisen van de tijd, capaciteit op orde).

Opstellen in eigendom van sportverenigingen zijn van voldoende kwalitatief niveau.

Toegankelijke voorzieningen voor mensen met een beperking.

Intensiever gebruik van sportvoorzieningen.

Verduurzaming van de gemeentelijke voorzieningen en stimuleren van partners/verenigingen om dat ook te doen bij hun voorzieningen.

TAAKVELD 3

Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie

Optimale voorzieningen bieden voor de presentatie van een breed, artistiek hoogwaardig aanbod voor een divers publiek met ruimte voor nieuw talent.

Cultuurmakers stimuleren en in staat stellen hun talent te ontwikkelen en zich te professionaliseren, opdat zij mede zorgdragen voor een breed, artistiek hoogwaardig aanbod voor een divers publiek.

Bijdragen aan de brede ontwikkeling van kinderen en jongeren opdat zij beschikken over de benodigde 21ste-eeuwse vaardigheden om volwaardig te kunnen participeren in de Rotterdamse samenleving.

Ervoor zorgen dat Rotterdammers zo min mogelijk belemmeringen ondervinden als zij kunst en cultuur willen ervaren, beoefenen en beleven.

De aantrekkelijkheid van Rotterdam voor bewoners, bedrijven en bezoekers verder ontwikkelen zodat de stad ook op langere termijn nationaal en internationaal interessant is als vestigingsplaats en toeristische trekpleister.

TAAKVELD 4

Musea - Cultuur

Optimale voorzieningen bieden voor de presentatie van een breed, artistiek hoogwaardig aanbod voor een divers publiek met ruimte voor nieuw talent.

Cultuurmakers stimuleren en in staat stellen hun talent te ontwikkelen en zich te professionaliseren, opdat zij mede zorgdragen voor een breed, artistiek hoogwaardig aanbod voor een divers publiek.

Bijdragen aan de brede ontwikkeling van kinderen en jongeren opdat zij beschikken over de benodigde 21ste-eeuwse vaardigheden om volwaardig te kunnen participeren in de Rotterdamse samenleving.

Ervoor zorgen dat Rotterdammers zo min mogelijk belemmeringen ondervinden als zij kunst en cultuur willen ervaren, beoefenen en beleven.

De aantrekkelijkheid van Rotterdam voor bewoners, bedrijven en bezoekers verder ontwikkelen zodat de stad ook op langere termijn nationaal en internationaal interessant is als vestigingsplaats en toeristische trekpleister.

TAAKVELD 5

Media

Meer film-, tv- en mediaproducties afkomstig van Rotterdamse makers.

Meer film-, tv- en mediaproducties die Rotterdam, het verhaal van de stad en haar bewoners tonen.

Het ontwikkelen van nieuwe vormen van film-, tv- en mediaproducties.

Het ontwikkelen van een toekomstbestendige mediasector die zich graag in Rotterdam vestigt, zich voor lange tijd aan de stad committeert en hier ook graag investeert.

Betekenisvolle aandacht voor inclusiviteit en het perspectief van nieuwe generaties.

Het ontwikkelen van een evaluatie-instrumentarium waarin de bovenstaande doelen zowel kwalitatief als kwantitatief gewogen kunnen worden, in samenwerking met (inter)nationale partijen, zoals het Nederlands Filmfonds, het IFFR, de NPO, Cinecrowd, etc.

Zorgen voor optimale toegankelijkheid van kennis, informatie, taal en cultuur door middel van ICT en een breed scala aan media, zoals boeken, video en audio.

TAAKVELD 6

Openbaar groen en (openlucht) recreatie - NME

Het bieden van een laagdrempelig aanbod van voorzieningen, educatie en expertise op gebied van natuur en milieu, waarbij ervaringsgericht leren centraal staat en met focus op de doelgroepen kinderen, jongeren en gezinnen.

Groeninitiatieven vanuit de samenleving op het gebied van natuur- en milieueducatie.

Vitale speeltuinen, verspreid over de stad welke een rol vervullen in de wijk en veilig spelen voor kinderen mogelijk maken.

Vitale scoutingverenigingen met een attractief aanbod en deskundige leiding.

BBV-indicatoren

Beschrijving BBV-indicator	Eenheid	Bron
Niet-sporters (% huishoudens waarin niet 1 X per week wordt gesport, 19-80 jaar)	%	RIVM
	Streefwaarde	
	Realisatie	54,1 (2016)

Beschrijving RSO-indicator	Eenheid	Bron
Sporters (landelijke richtlijn sportdeelname onderzoek, % inwoners dat > 12 x per jaar sport, 6-80 jaar)	%	Afdeling Onderzoek en Business Intelligence gemeente Rotterdam
	Streefwaarde	67%
	Realisatie	66%
		2017

Overzicht baten en lasten

Overzicht van baten en lasten Cultuur, sport en recreatie	Realisatie 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Raming 2022	Raming 2023	Raming 2024
Baten exclusief reserves	4.863	5.307	4.600	4.600	4.600	4.600
Bijdragen rijk en medeoverheden	893	1.040	0	0	0	0
Overige opbrengsten derden	3.967	4.267	4.600	4.600	4.600	4.600

Overige baten	4	0	0	0	0	0
Lasten exclusief reserves	219.720	235.110	221.960	220.335	218.860	218.860
Apparaatslasten	9.601	10.503	10.566	10.533	10.232	10.232
Inhuur	276	381	423	423	423	423
Overige apparaatslasten	234	266	296	296	394	394
Personeel	9.091	9.856	9.847	9.815	9.415	9.415
Intern resultaat	-8.577	-8.988	-9.446	-9.447	-9.402	-9.402
Intern resultaat	-8.577	-8.988	-9.446	-9.447	-9.402	-9.402
Programmalasten	218.697	233.595	220.840	219.248	218.030	218.030
Inkopen en uitbestede werkzaamheden	13.376	23.602	14.489	13.874	13.849	13.849
Kapitaallasten	1.501	526	1.007	813	719	719
Overige programmalasten	771	1.156	1.126	1.127	1.127	1.127
Salariskosten WSW en WIW	0	-44	0	0	0	0
Subsidies en inkomensoverdrachten	203.050	208.356	204.218	203.434	202.334	202.334
Saldo voor vpb en reserveringen	-214.857	-229.803	-217.360	-215.735	-214.259	-214.259
Saldo voor reserveringen	-214.857	-229.803	-217.360	-215.735	-214.259	-214.259
Reserves	992	-21.792	989	539	39	39
Onttrekking reserves	2.867	1.975	1.489	539	39	39
Toevoeging reserves	1.875	24.768	500	0	0	0
Vrijval reserves	0	1.000	0	0	0	0
Saldo	-213.864	-251.595	-216.370	-215.196	-214.220	-214.220

x

Tabel vergelijking begrotingssaldi 2020

Vergelijking begrotingssaldi	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Begroting 2019	-209.296	-209.421	-209.325	-209.009	-209.009	
Omissieregeling 2019	-210.077	-210.401	-210.275	-209.959	-209.959	
Voorjaarsnota / Eerste herziening 2019	-216.973	-217.400	-216.027	-215.102	-215.127	
Begroting 2020 / Tweede herziening 2019	-217.484	-228.612	-216.370	-215.196	-214.220	

10-maandsrapportage 2019	-217.076	-228.612	-216.370	-215.196	-214.220
Realisatie 2019	-213.864				
Eerste Herziening 2020		-251.595	-216.370	-215.196	-214.220

Bijstellingen per programma naar taakvelden

Programma / Taakveld	Mutatie	Mutatie
	2020	2020
	(€)	(%)
Cultuur, sport en recreatie	-22.984	18%
Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	-15.974	18%
Media	-440	2%
Musea - Cultuur	-938	3%
Openbaar groen en (openlucht) recreatie - NME	-55	0%
Sportaccommodaties	-6.573	13%
Sportbeleid en activering	996	7%
Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	-15.974	18%
Media	-440	2%
Musea - Cultuur	-938	3%
Openbaar groen en (openlucht) recreatie - NME	-55	0%
Sportaccommodaties	-6.573	13%
Sportbeleid en activering	996	7%

Omschrijving programma

Cultuur, Sport en Recreatie dragen bij aan talentontwikkeling, activering en verbinding. Ook dragen cultuur, sport en recreatie bij aan gezondheid, een aantrekkelijk vestigingsklimaat en betrokkenheid van bewoners bij de stad. Cultuur en Sport versterken via sportevenementen en culturele programma's de nationale en internationale profilering van Rotterdam.

Sport

Voor Sport leidt dat tot vier doelstellingen ('Ambities' in de Sportnota 2017+), te weten:

1. de sportvoorzieningen worden versterkt (de stad nodigt uit tot bewegen en sport)
2. meer Rotterdammers zijn in beweging
3. bewegen en sport worden 'breed' ingezet
4. benutten kracht van sportevenementen en topsport

Groen

Voor Natuur- en Milieueducatie zijn er (beleidskader "NME heeft de toekomst", november 2013) vier doelstellingen:

1. herijking en vernieuwing van het basispakket en het borgen van een toekomstbestendige infrastructuur aan NME-voorzieningen
2. het ontwikkelen van een pluspakket van NME-activiteiten vanuit verschillende partijen (organisaties, bedrijven, bewoners) als aanvulling op het basispakket
3. meer samenhang en verbindingen realiseren tussen de producten op het gebied van NME en andere beleidsproducten
4. het werven van meer opdrachtgevers voor NME en de NME-infrastructuur breder benutten

De uitvoerende taken op het gebied van NME en kinderboerderijen zijn met ingang van 1 januari 2019 verzelfstandigd.

Cultuur

Cultuur heeft voor de komende jaren de volgende doelstellingen:

1. het cultuuraanbod sluit aan bij de diversiteit van de bevolking en de dynamiek van de stad; elke Rotterdammer kan in het aanbod iets van zijn gading vinden
2. de culturele sector profileert zichzelf en de stad met de enorme diversiteit aan kunst en cultuur die de stad rijk is en die in de stad gecreëerd wordt
3. gevestigde organisaties en in het bijzonder nieuwe makers worden ondersteund en gefaciliteerd in hun ontwikkeling en presentatiemogelijkheden
4. de culturele sector verbindt zich met andere domeinen in het gemeentelijk beleid en ontwikkelt maatschappelijke toepassingsmogelijkheden

De gemeente zoekt continu naar mogelijkheden om belangen, ambities en initiatieven in de culturele sector met elkaar te verbinden en elkaar te laten versterken, opdat zij bijdragen aan de genoemde doelstellingen.

Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie

Het cultureel klimaat versterken.

De cultuurdeelname door Rotterdammers verhogen.

Voortgang 2020

De cultuursector verkeert als gevolg van Covid-19 in zwaar weer. Vanaf half maart zijn alle culturele instellingen gesloten geweest en alle festivals en evenementen, waaronder het Eurovisie Songfestival, zijn tot ten minste 1 september 2020 verboden.

Hoewel de gemeente subsidies aan meerjarig gesubsidieerde instellingen continueert, is de financiële schade voor de sector door het wegvallen van publieksinkomsten enorm. Deze wordt voor de periode tot 1 september voor de gehele cultuursector begroot op € 13 miljoen. Om de culturele infrastructuur in stand te houden wordt overwogen een noodfonds te vormen voor cruciale instellingen waarvoor faillissement in de komende maanden dreigt. De gevolgen van deze en eventueel nog volgende maatregelen voor de langere termijn zijn nog onduidelijk. Omdat gemeenten deze lasten niet alleen kunnen dragen, hebben de vier grote steden een beroep gedaan op het Rijk om hen te steunen bij de instandhouding van de culturele sector. Als gevolg van de 1,5-metermaatregel en de capaciteitsbeperkingen voor podia zullen de culturele instellingen hun prestatieafspraken in 2020 niet kunnen realiseren.

Scholen zijn tot 11 mei gesloten geweest. Als gevolg daarvan hebben cultuureducatieprogramma's ook stilgelegen. Scholen en cultuureducatie-instellingen zijn in overleg over de hervatting van hun activiteiten en over de mogelijkheid om niet uitgevoerde activiteiten in te halen. Het is nog onduidelijk of de tijdelijke sluiting van de scholen naar aanleiding van Covid-19 invloed heeft op de college-indicator in 2020.

Wat willen we bereiken

Het cultureel klimaat versterken

- Optimale voorzieningen bieden voor de presentatie van een breed, artistiek hoogwaardig aanbod voor een divers publiek met in het bijzonder ruimte voor nieuw, divers talent.
- Cultuurmakers stimuleren en in staat stellen hun talent te ontwikkelen en zich te professionaliseren, opdat zij mede zorgdragen voor een breed, artistiek hoogwaardig aanbod voor een divers publiek.
- Zorgen voor een *breed* cultuuraanbod dat aansluit bij de diversiteit van de bevolking en de dynamiek van de stad zodat elke Rotterdammer iets van zijn gading kan vinden.
- De aantrekkelijkheid van Rotterdam voor bewoners, bedrijven en bezoekers verder ontwikkelen zodat de stad ook op langere termijn nationaal en internationaal interessant is als vestigingsplaats en toeristische trekpleister.

De cultuurdeelname door Rotterdammers verhogen

Bijdragen aan de brede ontwikkeling van kinderen en jongeren opdat zij beschikken over de benodigde 21ste-eeuwse vaardigheden om volwaardig te kunnen participeren in de Rotterdamse samenleving.

Wat gaan we daar voor doen

Het cultureel klimaat versterken

Om de doelen op het terrein van Kunst en Cultuur te bereiken, ontwikkelt de gemeente op de genoemde deelterreinen beleid. Voor de uitvoering van dit beleid krijgen circa 90 culturele organisaties meerjarige subsidies. Daarnaast verleent de gemeente subsidies voor projecten, ondersteunt hij crowdfundingcampagnes en verleent hij via de landelijke organisatie Cultuur+Ondernemen laagrentende leningen. Sinds eind 2018 kent de culturele sector ook de PitcherPerfect010-regeling en is er een tweewekelijks spreekuur voor informatie en advies over de diverse ondersteuningsmogelijkheden. Meer informatie hierover is te vinden op de [gemeentelijke website](#) en gerelateerde pagina's.

Kunst en Cultuur zijn geen op zichzelf staande uitingsvormen. Meer dan voorheen wordt de relatie tussen cultuur en andere beleidsterreinen als economie, zorg, welzijn, sport en onderwijs zichtbaar in gezamenlijke activiteiten en andere vormen van samenwerking.

De veranderende relatie overheid-maatschappij-culturele sector vraagt om een andere opstelling van de gemeente en een nieuwe relatie tussen overheid en bedrijfsleven. Denk aan publiek-private partnerschappen, nieuwe financieringsvormen naast of in plaats van subsidies en sponsoring en co-creatie. Doel hiervan is de culturele sector samen met andere partijen in de stad op een effectieve manier te kunnen ondersteunen, passend bij de veranderende behoeften en de wens de veerkracht van de culturele sector te optimaliseren.

De noodzaak van het ontwikkelen van creatieve vaardigheden en innovatieve kracht (bij jongeren en op economisch terrein) wordt steeds meer onderkend. Nieuwe technologieën en de inzet van creatieve vaardigheden bij de ontwikkeling en uitvoering van productieprocessen blijken onmisbaar. Cultuureducatie, mede gericht op de ontwikkeling van creatieve en 21ste-eeuwse vaardigheden, verdient een stevige positie in het geheel van het onderwijs. De aanbevelingen van een in 2017 uitgevoerd onderzoek naar de effectiviteit en efficiëntie van het bestaande cultuureducatiebeleid en -aanbod krijgen inmiddels hun beslag. Zo kunnen nog tijdens de cultuurplanperiode 2017-2020 het rendement en de bijdrage aan de hiervoor genoemde onderwijsontwikkelingen vergroot worden.

In de zomer van 2019 heeft het college de Beleidsvisie Creatieve Industrie vastgesteld. Daarin heeft het college drie sporen geformuleerd waarop de gemeente de komende jaren inzet om de creatieve sector te versterken:

1. *een sterkere creatieve infrastructuur*

2. *het ondersteunen van ontwerptalent*

3. *de inzet van ontwerpkracht bij maatschappelijke vraagstukken*

Voor een optimale besteding van tijd en budget is een concrete actieagenda opgesteld. Voor de uitvoering van de actieagenda is een bedrag van jaarlijks € 250 beschikbaar.

De internationale betekenis van de culturele sector is belangrijk voor de sector zelf en ook voor de economische en toeristische betekenis van de stad. Een speciaal voor dit doel samengestelde International Advisory Board (IABx) heeft in 2017 een visie en internationale agenda opgesteld die Rotterdam in staat moet stellen de (inter) nationale culturele profilering te versterken, samen met de gemeente, een groot aantal Rotterdamse culturele instellingen en Rotterdam Partners. Doel is de stad als vestigingsplaats voor bedrijven en toeristische trekpleister in binnen- en buitenland effectiever over het voetlicht te brengen.

Toerisme is een groeiende economische sector in Rotterdam. De gemeente wil dat de stad ook op langere termijn kan blijven profiteren van toerisme. In 2019 is, mede op basis van een advies van de IABX, een visie op toerisme opgesteld. De rode draad is dat toerisme in Rotterdam in dienst moet staan van de stad en dat naast het centrum ook andere stadsdelen aantrekkelijk zijn voor bezoekers en toeristen. Werken aan een gastvrije stad met een open blik naar de wereld en de Rotterdammer centraal stellen in afwegingen rond nieuwe toeristische ontwikkelingen, is de nieuwe lijn. Het hotelbeleid dat in 2020 vastgesteld wordt, hanteert dat uitgangspunt en met het programma Innovatie MKB is in 2019 een pilot gestart met Rotterdamse horecabedrijven om meer circulair te werken. De pilot wordt in 2020 geëvalueerd.

Cultuur en sport spelen in de positionering van Rotterdam als toeristische stad een belangrijke rol. Het te ontwikkelen toeristisch kader geeft richting, verbindt activiteiten en evenementen die die positie versterken en biedt de basis voor samen met de toeristische sector te ontwikkelen beleidsinstrumenten.

Met het programma Stadscultuur maakt de gemeente meer ruimte voor creativiteit en cultureel ondernemerschap in alle gebieden van Rotterdam, vooral als het gaat om festivals en bijzondere (pop-up) evenementen. De binnenstad als city-lounge blijft daarin een belangrijk aspect.

In de zomer van 2019 heeft de gemeente het beleidskader Evenementen 2019 vastgesteld. De vier hoofddoelen van het beleidskader zijn:

1. De Rotterdamse evenementen bieden samen een aantrekkelijk vrijetijdsaanbod voor alle Rotterdammers.

2 De Rotterdamse evenementen dragen bij aan een goede balans tussen leefbaarheid en levendigheid.

3. De Rotterdamse evenementen vergroten het maatschappelijk en economisch rendement.

4. De Rotterdamse evenementen versterken het (inter)nationale profiel van de stad.

Een van de instrumenten voor het versterken van het culturele klimaat in de stad en het verhogen van de cultuurdeelname van Rotterdammers is het Cultuurplan. Het Cultuurplan is het grootste onderdeel van het subsidiehuis voor Kunst en Cultuur. In de periode 2017-2020 gaat het om een budget van ca. € 80 miljoen *plus* accres per jaar, verdeeld over ongeveer 90 meerjarig gesubsidieerde culturele organisaties. Speerpunten in het cultuurbeleid 2017-2020 zijn (aantoonbare) vergroting en verbreding van het publieksbereik, vernieuwing en innovatie, cultuureducatie en talentontwikkeling, internationale profilering en samenwerking. Van de cultuurplaninstellingen wordt gevraagd aan deze speerpunten een bijdrage te leveren.

Inmiddels heeft de gemeenteraad begin juli de nota Stad in transitie, cultuur in verandering; Uitgangspunten voor het cultuurbeleid 2021-2024 vastgesteld. Op basis van deze nota kunnen culturele organisaties tot 1 februari 2020 een aanvraag indienen voor een meerjarige subsidie in de periode 2021-2024. De nota is bovendien de basis voor het overige beleid op het gebied van cultuur in brede zin. In de nota staan de i's van inclusiviteit, innovatie en interconnectiviteit centraal:

- Cultuur is voor alle Rotterdammers bereikbaar en toegankelijk; alle Rotterdammers kunnen iets van hun gading vinden en meedoen.*
- We geven ruimte aan nieuwe makers, creatieven en talenten en stimuleren een sterkere verbinding tussen deze nieuwe makers, creatieven en talenten enerzijds en de bestaande culturele organisaties anderzijds.*
- We streven naar een compleet en evenwichtig cultureel ecosysteem in de stad dat de brede culturele sector intern verbindt en dat een stevige meerwaarde heeft voor vele andere sectoren.*

De verbreding van het publiek is een van de belangrijkste doelstellingen in het cultuurbeleid 2021-2024 en daarom een belangrijk uitgangspunt bij de verdeling van het Cultuurplanbudget (zie hierna). Daarnaast vindt de gemeente de bijdrage aan het vestigingsklimaat en de arbeidsmarktpositie van cultuurmakers en culturele initiatiefnemers belangrijke aandachtspunten. Toepassing van de landelijke Governance Code Cultuur, de Code Culturele Diversiteit en de Fair Practice Code brengt het college vooruitlopend op de periode 2021-2024 al intensief onder de aandacht van de culturele sector. In hun meerjarenplannen voor subsidie in deze periode moeten organisaties volgens het principe 'pas toe en leg uit' aangeven op welke wijze zij invulling geven aan de codes.

Voor de aansluiting bij de landelijke arbeidsmarktagenda op het gebied van Kunst en Cultuur en voor de ondersteuning van cultuurmakers en culturele initiatiefnemers in de ontwikkeling van hun ondernemerschap heeft de gemeente vanaf 2019 een bedrag in de begroting gereserveerd.

In Rotterdam, op landelijk niveau en in andere steden en regio's in het land zoeken overheden naar andere structuren, nieuwe rolverdelingen en een grotere gezamenlijke verantwoordelijkheid voor het cultuurbeleid. De Uitgangspuntennota 2021-2024 *bevat dan ook een aantal voorstellen voor aanpassing van de bekostigingssystematiek, die deels al ingevoerd zijn, deels in 2020 verder doorgevoerd worden en deels per 2021 uitvoering krijgen.* Naar verwachting zal ook op rijksniveau een aantal wijzigingen doorgevoerd worden die tegemoet komen aan de veranderde behoeften van het culturele veld.

De cultuurdeelname door Rotterdammers verhogen

Bij vergroten en verbreden van het publieksbereik gaat het niet alleen om het bezoek aan stedelijke culturele voorzieningen als musea en theaters, maar ook om actieve deelname aan culturele activiteiten in de wijk, zoals cursussen en wijkfestivals. De gemeente stimuleert de organisatie van activiteiten, programma's en evenementen die aansluiten bij de vraag van de Rotterdammers. Samen met de culturele sector neemt de gemeente initiatieven om de kennis bij de diverse betrokkenen over het bereiken van nieuw publiek te vergroten. Met ingang van 2018 meten alle meerjarig gesubsidieerde Rotterdamse culturele organisaties hun publieksbereik en delen zij de uitkomsten daarvan opdat instrumenten gericht op vergroten en verbreden van het publieksbereik nog effectiever kunnen worden ingezet.

Een nieuwe generatie makers bereikt nieuwe publieksgroepen. De gemeente zoekt samen met hen naar ondersteuningsvormen die – naast subsidies – aansluiten bij hun behoeften. Daarbij gaat het niet alleen om financiële ondersteuning maar ook om de ontwikkeling van ondernemerschap en het aanbieden van geschikte werk- en presentatieplekken tegen een betaalbare prijs.

Om alle kinderen de kans te geven met cultuur in aanraking te komen, zet de gemeente in op cultuuronderwijs met (professionele) docenten op alle Rotterdamse scholen. Het streven is dat alle basisschoolleerlingen in Rotterdam in 2022 kwalitatief goede cultuureducatie krijgen en dat cultuureducatie in toenemende mate duurzaam geborgd is in het Rotterdamse basisonderwijs. Omdat cultuureducatie opgenomen is in de kerndoelen en eindtermen van het onderwijs, heeft de gemeente de volgende indicator geformuleerd: in 2022 is dertig procent van de basisscholen een of meer niveaus gestegen in het Rotterdamse Cultuureducatie Model. *Voor 2020 is het streven dat 22% van de basisscholen aan het einde van dat jaar een hoger niveau gerealiseerd heeft.* Deze stijging toont aan dat de kwaliteit van cultuureducatie is gestegen en dat cultuureducatie in toenemende mate duurzaam geborgd is in het Rotterdamse basisonderwijs; een noodzakelijkheid voor goede cultuureducatie en het verminderen van kansenongelijkheid voor alle Rotterdamse kinderen, met name in kwetsbare wijken.

Prestatie indicatoren		2018	2019	2020	2021	2022	2023
In 2022 is dertig procent van de basisscholen een of meer niveaus gestegen in het Rotterdamse Cultuureducatie Model*.	Streefwaarde	N.v.t.	15%	22%	28%	30%	
	Realisatie						

* Bij deze streefgetallen dient aangemerkt te worden dat ze mede afhankelijk zijn van landelijke subsidieregelingen en dat een van deze regelingen per 2021 afloopt. De regeling wordt verlengd maar onzeker is nog hoe die eruit gaat zien. Ook de wijze waarop de dagprogrammering op Zuid wordt ingericht en aangestuurd vanuit de afdeling Onderwijs zal invloed hebben op het behalen van de streefgetallen.

In het Coalitieakkoord 2018-2022 is opgenomen dat de gemeente wil dat alle kinderen cultuureducatie krijgen. Omdat cultuureducatie opgenomen is in de kerndoelen en eindtermen van het onderwijs, heeft de gemeente deze indicator geformuleerd. Deze stijging toont aan dat de kwaliteit van cultuureducatie is gestegen en dat cultuureducatie in toenemende mate duurzaam geborgd is in het Rotterdamse basisonderwijs, een noodzakelijkheid voor goede cultuureducatie voor alle Rotterdamse kinderen.

Wat kost het

Overzicht van baten en lasten Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	Realisatie 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Raming 2022	Raming 2023	Raming 2024
Baten exclusief reserves	554	933	139	139	139	139
Bijdragen rijk en medeoverheden	521	800	0	0	0	0
Overige opbrengsten derden	33	133	139	139	139	139
Overige baten	0	0	0	0	0	0
Lasten exclusief reserves	78.478	91.578	79.431	78.641	77.760	77.760
Apparaatslasten	2.304	2.505	2.468	2.462	2.281	2.281
Inhuur	37	115	81	81	81	0
Overige apparaatslasten	62	69	97	97	156	0
Personeel	2.205	2.320	2.290	2.284	2.044	0
Intern resultaat	-690	-715	-697	-697	-652	-652
Intern resultaat	-690	-715	-697	-697	-652	0
Programmalasten	76.864	89.788	77.660	76.876	76.132	76.132
Inkopen en uitbestede werkzaamheden	845	9.108	640	640	496	0
Kapitaallasten	0	0	0	0	0	0
Overige programmalasten	68	93	39	39	39	0
Subsidies en inkomensoverdrachten	75.951	80.586	76.980	76.196	75.596	0
Saldo voor vpb en reserveringen	-77.924	-90.645	-79.292	-78.502	-77.621	-77.621
Saldo voor reserveringen	-77.924	-90.645	-79.292	-78.502	-77.621	-77.621
Reserves	-593	-16.500	200	0	0	0
Onttrekking reserves	308	400	700	0	0	0
Toevoeging reserves	900	16.900	500	0	0	0
Vrijval reserves	0	0	0	0	0	0
Saldo	-78.517	-107.145	-79.092	-78.502	-77.621	-77.621

x

Tabel vergelijking begrotingssaldi 2020

Vergelijking begrotingssaldi	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Begroting 2019	-78.864	-79.059	-78.892	-78.823	-78.823	

Omissieregeling 2019	-77.821	-78.008	-77.807	-77.739	-77.739
Voorjaarsnota / Eerste herziening 2019	-78.817	-80.853	-79.505	-79.436	-79.436
Begroting 2020 / Tweede herziening 2019	-79.869	-91.171	-79.092	-78.502	-77.621
10-maandsrapportage 2019	-79.453	-91.171	-79.092	-78.502	-77.621
Realisatie 2019	-78.517				
Eerste Herziening 2020		-107.145	-79.092	-78.502	-77.621

Financiële bijstellingen

Bijstellingen Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie			Begroting 2020
Oorspronkelijke begroting 2020			-91.171
Bijstellingen Eerste Herziening 2020			-15.974
Eurovisie Songfestival	Ramingsbijstellingen vermijdbaar		-6.700
Bestemmingsreserve Herstelmaatregelen Corona korte termijn	Reserves		0
Bestemmingsreserve Noodfonds	Reserves		-10.200
Regio Deal Rotterdam Zuid	Taakmutaties		1.000
Rijksbijdrage proeftuinen cultuurprofielen	Taakmutaties		-74
Technische wijzigingen	Technische wijzigingen		0
Begroting na wijzigingen			-107.145

Toelichting financiële bijstellingen

Eurovisie Songfestival

Vooruitlopend op de eerste herziening van de begroting 2020, is de gemeenteraad in april akkoord gegaan met het beschikbaar stellen van € 6,7 mln, om zodoende het uitgestelde Eurovisie Songfestival 2020, in 2021 in Rotterdam mogelijk te maken.

Bestemmingsreserve Herstelmaatregelen Corona korte termijn

Aan deze reserve wordt een bedrag van € 400 onttrokken ter dekking van de kosten voor het marketingplan "Recovery Leisure". Dit plan heeft als doel om, binnen de veiligheidskaders van de crisis, bezoekers aan te trekken voor de stad, zo de bestedingen weer op gang te brengen en daarmee de schade voor lokale bedrijven, ondernemers, culturele instellingen en attracties zo veel mogelijk te beperken.

Bestemmingsreserve Noodfonds

Binnen het programma Cultuur, sport en recreatie is een bestemmingsreserve Noodfonds gevormd om de financiële gevolgen van de coronacrisis op te kunnen vangen. De coronacrisis heeft grote gevolgen voor een aantal sectoren in Rotterdam. Het Rijk zet instrumenten in om de impact landelijk te verzachten, maar dit zal slechts ten dele ten goede komen aan de Rotterdamse maatschappelijke- en publiek economische infrastructuur. Voor sommige organisaties zal bij het uitblijven van steun ook het keerpunt van faillissement in zicht komen. Tegelijkertijd blijft de grote onzekerheid over het verdere verloop en de uiteindelijke omvang van de crisis. Het noodfonds zal gericht zijn op de bescherming van de onmisbare (maatschappelijke) infrastructuur van de stad, borgen van de (wettelijke) taken en/of het publiek belang en beheersbare financiële continuïteit

Regiodeal Rotterdam Zuid

In 2019 is door het Rijk aangegeven dat de ter beschikking gestelde middelen voor de Regiodeal Rotterdam Zuid niet meer via het Gemeentefonds worden uitbetaald, maar via een specifieke uitkering. Dit betekent dat de baten niet meer op het programma Algemene middelen worden begroot maar op de programma's waar ook de uitgaven plaatsvinden.

De hieraan gekoppelde reservemutaties op de bestemmingsreserve Regiodeal Cultuur zijn teruggedraaid.

Rijksbijdrage proeftuinen cultuurprofielen

Deze bijdrage is bedoeld voor het talentontwikkelingsproject Campus Coolhaven. Campus Coolhaven wordt uitgevoerd als proeftuin. De kosten hiervan worden voor een deel gedekt door het ministerie van Onderwijs Cultuur en Wetenschappen.

Technische wijzigingen

In het taakveld Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie zijn er diverse technische wijzigingen geweest. [Aanpassing in de kostenverdeling](#), inclusief de actualisatie van de [indexatie voor de loonkosten](#) (-€ 3). Daarnaast budgetoverhevelingen, van het taakveld Overhead concernondersteuning (-€ 20) en naar het taakveld Wonen en bouwen (€ 9). En tenslotte een correctie van de [doorbelasting van de overhead bij projecten](#) (€ 14).

Beleidskaders, beleidsmonitoren en wet- en regelgeving

- [Cultuurplan 2017-2020](#)
- [Verdelingsbesluit cultuurplan 2017-2020](#)
- [Algemene beleidsregels eenmalige subsidies kunst en cultuur](#)
- [Rotterdamse Cultuurvisie: Cultuur ondersteunt de veranderingen in de stad](#)
- [Stad in transitie, cultuur in verandering: uitgangspunten voor het cultuurbeleid 2021-2024](#)

- [Meerjaren beleidsplan bibliotheekbeleid](#)
- [Beleidskader Evenementen 2019](#)
- [Beleidsvisie Pop 2019-2030](#)
- [Beleidsvisie Creatieve Industrie](#)
- [Cultuurparticipatie van Rotterdam, 2015](#)
- [Cultuurverkenning 2017](#)
- [Wet op het specifiek cultuurbeleid](#)
- [Erfgoedwet](#)
- [Bibliotheekwet](#)
- [Mediawet](#)
- [Subsidieverordening Rotterdam 2014](#)

Omschrijving taakveld

Het gemeentebestuur werkt aan een stad met een sterk cultureel klimaat. Cultuur is van groot belang voor de economische positie van Rotterdam in binnen- en buitenland, maakt de stad aantrekkelijk voor bewoners, bezoekers en bedrijven en draagt bij aan de brede ontwikkeling van kinderen en jongeren.

Het gemeentebestuur wil, omwille van een sterk cultureel klimaat, optimale omstandigheden creëren voor de productie van kunst en cultuur, voor de toegankelijkheid ervan en voor het delen van informatie, kennis en middelen. Onder kunst en cultuur verstaan we meer dan alleen beeldende kunst, theater, dans, muziek, musea en film. Ook de bibliotheek, culturele evenementen, de creatieve industrie en het beleidsveld Toerisme behoren tot het culturele domein.

Om de doelen op het terrein van kunst en cultuur te bereiken, maakt de gemeente beleid, zoals het bibliotheekbeleid, (gemeentelijk) collectiebeleid, architectuurbeleid, toeristisch beleid en het vierjaarlijkse Cultuurplan.

Media

Pagina 39

Media

Meer film-, tv- en mediaproducties afkomstig van Rotterdamse makers en die Rotterdam, het verhaal van de stad tonen.

Het ontwikkelen van een toekomstbestendige mediasector die zich graag in Rotterdam vestigt, zich voor lange tijd aan de stad committeert en hier ook graag investeert.

Zorgen voor optimale toegankelijkheid van kennis, informatie, taal en cultuur door middel van ICT en een breed scala aan media, zoals boeken, video en audio.

Voortgang 2020

Vooralsnog kan de mediasector binnen de beperkingen als gevolg van Covid-19 functioneren. Het Rijk heeft voor deze sector een aantal steunmaatregelen genomen.

Het Rotterdam Film & Media Office laat (film)opnames zoveel mogelijk doorgaan. Zo zijn bijvoorbeeld door de NOS opnames gemaakt van de Erasmusbrug voor het televisieprogramma Shine a Light als vervanging van het Songfestival, voor de 4 mei-herdenking, de 5-meiviering en de 14-meiherdenking. Er is frequent overleg met o.a. het Nederlands Filmfonds en de nationale Filmcommissie om de filmsector mogelijkheden te bieden. Op de webpagina van het Film- & Media Office zijn extra ondersteuningsmogelijkheden in verband met Covid-19 voor de mediasector toegevoegd.

De Bibliotheek Rotterdam heeft haar deuren met ingang van 11 mei deels weer geopend, rekening houdende met de Covid-19 beperkingen. De Bibliotheek zal als gevolg daarvan niet alle prestatieafspraken over 2020 kunnen realiseren.

Wat willen we bereiken

De Film- en Mediavisie heeft als doel de middelen die beschikbaar zijn voor het stimuleren van de sector, effectief en efficiënt in te zetten en beter te laten aansluiten op de huidige ontwikkelingen. Het gemeentebestuur wil hiermee een kwalitatieve toename van film- en mediaproducties bewerkstelligen die Rotterdam en de verhalen van de stad en haar bewoners tonen. Rotterdam wil een toekomstbestendige mediasector realiseren die de bewoners informeert en inspireert, en die ertoe bijdraagt dat Rotterdammers mediacompetent zijn. In een breder perspectief wil het college bereiken dat alle Rotterdammers met zo min mogelijk belemmeringen toegang hebben tot informatie, kennis, taal en cultuur via diverse media.

Verder ontwikkelen en uitvoeren van strategische dossiers op het gebied van bibliotheekbeleid en lokaal mediabeleid.

Voor de Bibliotheek Rotterdam is het beleid een goede spreiding over de stad te hebben. Er is onder meer voorzien in een vestiging in het Kunstenpand op Zuid. Voor de Centrale Bibliotheek worden twee scenario's uitgewerkt voor een verbouwing. Na de ruim dertig jaar van zijn bestaan is het gebouw toe aan een ingrijpende vernieuwing zodat het weer volledig kan voldoen aan de in de loop van de jaren gewijzigde functie van de bibliotheek. De Bibliotheek Rotterdam speelt een belangrijke rol bij het vergroten van de kansengelijkheid voor Rotterdamse kinderen en jongeren, binnen en buiten het onderwijs, o.a. door bij te dragen aan het verminderen van laaggeletterdheid.

Wat gaan we daar voor doen

- Zorgen dat met één centraal aanspreekpunt en een vernieuwde regeling voor film en media het Rotterdamse film- en mediaklimaat versterkt wordt en in het bijzonder de productie van film- en media van hoge kwaliteit toeneemt, zodat de verhalen van de stad en haar bewoners getoond worden.
- Zorgen dat de stad beschikt over een eigentijdse openbare bibliotheekvoorziening met vestigingen op een groot aantal plaatsen in de stad.
- Ontwikkelen van een evaluatie-instrumentarium waarin de bovenstaande doelen zowel kwalitatief als kwantitatief gewogen kunnen worden, in samenwerking met (inter)nationale partijen, zoals het Nederlands Filmfonds, het IFFR, de NPO, Cinecrowd, etc.
- Zorgen voor optimale toegankelijkheid van kennis, informatie, taal en cultuur door middel van ICT en een breed scala aan media, zoals boeken, video en audio.

Wat kost het

Overzicht van baten en lasten Media	Realisatie 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Raming 2022	Raming 2023	Raming 2024
Baten exclusief reserves	6	0	0	0	0	0
Bijdragen rijk en medeoverheden	5	0	0	0	0	0
Overige opbrengsten derden	1	0	0	0	0	0
Lasten exclusief reserves	21.009	21.918	21.189	21.187	21.139	21.139
Apparaatslasten	464	529	531	530	482	482
Inhuur	9	22	22	22	22	0
Overige apparaatslasten	7	17	16	16	32	0
Personeel	447	490	494	492	428	0
Intern resultaat	134	39	0	0	0	0
Intern resultaat	134	39	0	0	0	0
Programmalasten	20.411	21.350	20.657	20.657	20.657	20.657
Inkopen en uitbestede werkzaamheden	63	692	0	0	0	0
Subsidies en inkomensoverdrachten	20.348	20.657	20.657	20.657	20.657	0
Saldo voor vpb en reserveringen	-21.003	-21.918	-21.189	-21.187	-21.139	-21.139
Saldo voor reserveringen	-21.003	-21.918	-21.189	-21.187	-21.139	-21.139

Reserves	0	286	0	0	0	0
Onttrekking reserves	0	286	0	0	0	0
Saldo	-21.003	-21.632	-21.189	-21.187	-21.139	-21.139

x

Tabel vergelijking begrotingssaldi 2020

Vergelijking begrotingssaldi	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Begroting 2019	-20.352	-20.352	-20.352	-20.352	-20.352	
Omissieregeling 2019	-20.866	-20.871	-20.871	-20.871	-20.871	
Voorjaarsnota / Eerste herziening 2019	-21.337	-20.893	-20.893	-20.893	-20.893	
Begroting 2020 / Tweede herziening 2019	-21.333	-21.191	-21.189	-21.187	-21.139	
10-maandsrapportage 2019	-21.333	-21.191	-21.189	-21.187	-21.139	
Realisatie 2019	-21.003					
Eerste Herziening 2020		-21.632	-21.189	-21.187	-21.139	-21.139

Financiële bijstellingen

Bijstellingen Media	Begroting 2020
Oorspronkelijke begroting 2020	-21.191
Bijstellingen Eerste Herziening 2020	-440
Verbouwing Centrale Bibliotheek Rotterdam	Ramingsbijstellingen onvermijdelijk -460
Bestemmingsreserve Onderzoeks- en voorbereidingskosten Centrale Bibliotheek Rotterdam.	Reserves 0
Technische wijzigingen	Technische wijzigingen 20
Begroting na wijzigingen	-21.632

Toelichting financiële bijstellingen

Verbouwing Centrale Bibliotheek Rotterdam

Om geen vertraging op te lopen met de verbouwing van de Centrale Bibliotheek Rotterdam, is er voor onderzoeks- en voorbereidingskosten een bedrag vrijgemaakt van € 460.

Bestemmingsreserve Onderzoeks- en voorbereidingskosten Centrale Bibliotheek Rotterdam

Aan deze reserve wordt € 286 onttrokken om daarmee de in 2020 doorlopende kosten van onderzoek- en voorbereiding van de verbouwing van de Centrale Bibliotheek vestiging te kunnen dekken.

Technische wijzigingen

In het taakveld Media zijn er technische wijzigingen geweest. Het gaat om de [aanpassing in de kostenverdeling](#), inclusief de actualisatie van de [indexatie voor de loonkosten](#) (€ 3). Daarnaast is er een correctie van de [doorbelasting van de overhead bij projecten](#) (€ 17).

Beleidskaders, beleidsmonitoren en wet- en regelgeving

- [Rotterdamse Cultuurvisie: Cultuur ondersteunt de veranderingen in de stad](#)
- [Stad in transitie, cultuur in verandering: uitgangspunten voor het cultuurbeleid 2021-2024](#)
- [Cultuurverkenning 2017](#)
- [Meerjaren beleidsplan bibliotheekbeleid](#)
- [Cultuurparticipatie van Rotterdam, 2015](#)
- [Film en Mediavisie](#)
- [Filmprotocol](#)
- [Centrale Filmplanning](#)
- [Bibliotheekwet](#)
- [Mediawet](#)
- [Subsidieverordening Rotterdam 2014](#)

Omschrijving taakveld

Het gemeentebestuur werkt aan een stad met een sterk cultureel klimaat. Cultuur draagt bij aan de brede ontwikkeling van de samenleving. Ook maakt cultuur de stad aantrekkelijk voor bewoners, bezoekers en bedrijven en is cultuur van groot belang voor de economische positie van de stad in binnen- en buitenland.

Het gemeentebestuur wil omwille van een sterk cultureel klimaat optimale omstandigheden creëren voor de productie van cultuur, voor de toegankelijkheid ervan en voor het delen van informatie, kennis en middelen. Dit omvat vele werkerterreinen, van culturele evenementen tot musea, en van de creatieve industrie en media tot beeldende kunst en podiumkunst.

De gemeente ontwikkelt beleid om de doelen op het gebied van cultuur te bereiken. Dan gaat het om bijvoorbeeld het vierjaarlijkse Cultuurplan, het bibliotheekbeleid, (gemeentelijk) collectiebeleid, integraal mediabeleid, architectuurbeleid, beleid op het gebied van creatieve industrie en vrijetijdsbeleid.

Tot het taakveld Media behoren:

- de Bibliotheek Rotterdam
- de lokale omroep en mediaregeling
- film-, tv- en mediaproducties, inclusief bijbehorende (culturele) infrastructuur
- de lokale pers en informatievoorziening, voor zover behorend tot de gemeentelijke bevoegdheid

Musea - Cultuur

Pagina 40

Musea - Cultuur

Het cultureel klimaat versterken.

De cultuurdeelname door Rotterdammers verhogen.

Voortgang 2020

Sinds half maart zijn de musea in verband met Covid-19 gesloten. Met ingang van 1 juni is openstelling weer toegestaan met inachtneming van de RIVM- en 1,5-metermaatregelen. Voor de musea betekent dit aanmerkelijk minder bezoekers dan verwacht. Zij zullen naar verwachting een deel van de prestatieafspraken in 2020 niet kunnen realiseren. Hoewel de subsidie wordt gecontinueerd, zullen de musea door o.a. lagere eigen inkomsten aanzienlijke financiële schade leiden. Om te voorkomen dat cruciale musea failliet gaan en de Collectie Rotterdam in gevaar komt, wordt onderzocht op welke wijzen de musea kunnen worden ondersteund om in hun continuïteit te voorzien.

Wat willen we bereiken

Het cultureel klimaat versterken

- Optimale voorzieningen bieden voor de presentatie van een breed, artistiek hoogwaardig aanbod voor een divers publiek met ruimte voor nieuw talent.
- Cultuurmakers stimuleren en in staat stellen hun talent te ontwikkelen en zich te professionaliseren, opdat zij mede zorgdragen voor een breed, artistiek hoogwaardig aanbod voor een divers publiek.
- Ervoor zorgen dat Rotterdammers zo min mogelijk belemmeringen ondervinden als zij kunst en cultuur willen ervaren, beoefenen en beleven.
- De aantrekkelijkheid van Rotterdam voor bewoners, bedrijven en bezoekers verder ontwikkelen zodat de stad ook op langere termijn nationaal en internationaal interessant is als vestigingsplaats en toeristische trekpleister.

De cultuurdeelname door Rotterdammers verhogen

Bijdragen aan de brede ontwikkeling van kinderen en jongeren opdat zij beschikken over de benodigde 21ste-eeuwse vaardigheden om volwaardig te kunnen participeren in de Rotterdamse samenleving.

Wat gaan we daar voor doen

Het cultureel klimaat versterken

Om de doelen op het terrein van Kunst en Cultuur te bereiken, ontwikkelt de gemeente op de genoemde deelterreinen beleid. Voor de uitvoering van dit beleid krijgen circa 90 culturele organisaties meerjarige subsidies. Daarnaast verleent de gemeente subsidies voor projecten, ondersteunt hij crowdfundingcampagnes en verleent hij via de landelijke organisatie Cultuur+Ondernemen laagrentende leningen. Sinds eind 2018 kent de culturele sector ook de PitcherPerfect010-regeling en is er een tweewekelijks spreekuur voor informatie en advies over de diverse ondersteuningsmogelijkheden. Meer informatie hierover is te vinden op de [gemeentelijke website](#) en gerelateerde pagina's.

Kunst en Cultuur zijn geen op zichzelf staande uitingsvormen. Meer dan voorheen wordt de relatie tussen cultuur en andere beleidsterreinen als economie, zorg, welzijn, sport en onderwijs zichtbaar in gezamenlijke activiteiten en andere vormen van samenwerking.

De veranderende relatie overheid-maatschappij-culturele sector vraagt om een andere opstelling van de gemeente en een nieuwe relatie tussen overheid en bedrijfsleven. Denk aan publiek-private partnerschappen, nieuwe financieringsvormen naast of in plaats van subsidies en sponsoring en co-creatie. De ontwikkeling van de voorwaarden voor deze nieuwe samenwerkings- en financieringsvormen krijgt in de periode 2017-2020 verder vorm. Doel hiervan is de culturele sector samen met andere partijen in de stad op een effectieve manier te kunnen ondersteunen, passend bij de veranderende behoeften en de wens de veerkracht van de culturele sector te optimaliseren.

De noodzaak van het ontwikkelen van creatieve vaardigheden en innovatieve kracht (bij jongeren en op economisch terrein) wordt steeds meer onderkend. Nieuwe technologieën en de inzet van creatieve vaardigheden bij de ontwikkeling en uitvoering van productieprocessen blijken onmisbaar. Cultuureducatie, mede gericht op de ontwikkeling van creatieve en 21ste-eeuwse vaardigheden, verdient een stevige positie in het geheel van het onderwijs. De aanbevelingen van een in 2017 uitgevoerd onderzoek naar de effectiviteit en efficiëntie van het bestaande cultuureducatiebeleid en -aanbod krijgen inmiddels hun beslag. Zo kunnen nog tijdens de cultuurplanperiode 2017-2020 het rendement en de bijdrage aan de hiervoor genoemde onderwijsontwikkelingen vergroot worden.

De internationale betekenis van de culturele sector is belangrijk voor de sector zelf en ook voor de economische en toeristische betekenis van de stad. Voor de naamsbekendheid en de beeldvorming van Rotterdam zijn de culturele instellingen een wezenlijke factor van betekenis. Een speciaal voor dit doel samengestelde International Advisory Board (IABx) heeft in 2017 een visie en internationale agenda opgesteld die Rotterdam in staat moet

stellen de (inter)nationale culturele profilering te versterken, samen met de gemeente, een groot aantal Rotterdamse culturele instellingen en Rotterdam Partners. Doel is de stad als vestigingsplaats voor bedrijven en toeristische trekpleister in binnen- en buitenland effectiever over het voetlicht te brengen.

Een van de instrumenten voor het versterken van het cultureel klimaat in de stad en het verhogen van de cultuurdeelname van Rotterdammers is het Cultuurplan. Het Cultuurplan is het grootste onderdeel van het subsidiehuis voor kunst en cultuur. In de periode 2017-2020 gaat het een budget van ca. € 80 mln per jaar, verdeeld over ongeveer 90 meerjarig gesubsidieerde culturele organisaties.

Speerpunten in het cultuurbeleid 2017-2020 zijn (aantoonbare) vergroting en verbreding van het publieksbereik, vernieuwing en innovatie, cultuureducatie en talentontwikkeling, internationale profilering en samenwerking. Van alle meerjarig gesubsidieerde organisaties wordt gevraagd aan deze speerpunten een bijdrage te leveren.

Inmiddels heeft de gemeenteraad begin juli 2019 de nota Stad in transitie, cultuur in verandering; Uitgangspunten voor het cultuurbeleid 2021-2024 vastgesteld. Op basis van deze nota kunnen culturele organisaties tot 1 februari 2020 een aanvraag indienen voor een meerjarige subsidie in de periode 2021-2024. De nota is bovendien de basis voor het overige beleid op het gebied van cultuur in brede zin. In de nota staan de i's van inclusiviteit, innovatie en interconnectiviteit centraal:

- Cultuur is voor alle Rotterdammers bereikbaar en toegankelijk; alle Rotterdammers kunnen iets van hun gading vinden en meedoen.
- We geven ruimte aan nieuwe makers, creatieven en talenten en stimuleren een sterkere verbinding tussen deze nieuwe makers, creatieven en talenten enerzijds en de bestaande culturele organisaties anderzijds.
- We streven naar een compleet en evenwichtig cultureel ecosysteem in de stad dat de brede culturele sector intern verbindt en dat een stevige meerwaarde heeft voor vele andere sectoren.

De toepassing van de landelijke Governance Code Cultuur, de Code Culturele Diversiteit en de Fair Practice Code brengt het college vooruitlopend op de periode 2021-2024 al intensief onder de aandacht van de culturele sector. In hun meerjarenplannen voor subsidie in deze periode moeten organisaties volgens het principe 'pas toe en leg uit' aangeven op welke wijze zij invulling geven aan de codes.

Voor de aansluiting bij de landelijke arbeidsmarktagenda op het gebied van kunst en cultuur en voor de ondersteuning van cultuurmakers en culturele initiatiefnemers in de ontwikkeling van hun ondernemerschap heeft de gemeente vanaf 2019 een bedrag in de begroting gereserveerd.

In Rotterdam, op landelijk niveau en in andere steden en regio's in het land zoeken overheden naar andere structuren, nieuwe rolverdelingen en een grotere gezamenlijke verantwoordelijkheid voor het cultuurbeleid. De Uitgangspuntennota 2021-2024 bevat dan ook een aantal voorstellen voor aanpassing van de bekostigingssystematiek, die deels al ingevoerd zijn, deels in 2020 verder doorgevoerd worden en deels per 2021 uitvoering krijgen. Naar verwachting zullen ook op rijksniveau een aantal wijzigingen doorgevoerd worden die tegemoet komen aan de veranderde behoeften van het culturele veld.

Op het terrein van musea verwacht het gemeentebestuur in 2020 enkele belangrijke ontwikkelingen, die in 2019 al zijn gestart:

- Ingrijpende renovatie van museum Boijmans Van Beuningen. Door deze renovatie zal het museum bouwkundig en museaal weer voldoen aan de wettelijke en functionele eisen.
- Ontwikkeling van een Nationaal Cultureel-Wetenschappelijk Instituut op Rotterdam-Zuid dat enerzijds een internationaal, iconisch instituut moet worden op het gebied van migratie, integratie en (super)diversiteit en anderzijds een culturele impuls moet geven aan Rotterdam-Zuid. De Rotterdamse musea spelen een belangrijke rol in deze ontwikkeling.
- *Oplevering* van het Collectiegebouw Boijmans Van Beuningen.

De cultuurdeelname door Rotterdammers verhogen

Bij vergroten en verbreden van het publieksbereik gaat het niet alleen om het bezoek aan stedelijke culturele voorzieningen als musea en theaters, maar ook om actieve deelname aan culturele activiteiten in de wijk, zoals cursussen en wijkfestivals. De gemeente stimuleert de organisatie van activiteiten, programma's en evenementen die aansluiten bij de vraag van de Rotterdammers. Samen met de culturele sector neemt de gemeente initiatieven om de kennis bij de diverse betrokkenen over het bereiken van nieuw publiek te vergroten. Met ingang van 2018 meten alle meerjarig gesubsidieerde Rotterdamse culturele organisaties hun publieksbereik en delen zij de uitkomsten daarvan opdat instrumenten gericht op vergroten en verbreden van het publieksbereik nog effectiever kunnen worden ingezet.

Een nieuwe generatie makers bereikt nieuwe publieksgroepen. De gemeente zoekt samen met hen naar ondersteuningsvormen die – naast subsidies – aansluiten bij hun behoeften. Daarbij gaat het niet alleen om financiële ondersteuning maar ook om de ontwikkeling van ondernemerschap en het aanbieden van geschikte werk- en presentatieplekken tegen een betaalbare prijs.

Om alle kinderen de kans te geven met cultuur in aanraking te komen, zet de gemeente in op cultuuronderwijs met (professionele) docenten op alle Rotterdamse scholen. Het streven is dat alle basisschoolleerlingen in Rotterdam in 2022 kwalitatief goede cultuureducatie krijgen en dat cultuureducatie in toenemende mate duurzaam geborgd is in het Rotterdamse basisonderwijs. Omdat cultuureducatie opgenomen is in de kerndoelen en eindtermen van het onderwijs, heeft de gemeente de volgende indicator geformuleerd: in 2022 is dertig procent van de basisscholen een of meer niveaus gestegen in het Rotterdamse Cultuureducatie Model. Voor 2020 is het streven dat 22% van de basisscholen aan het einde van dat jaar een hoger niveau gerealiseerd heeft. Deze stijging toont aan dat de kwaliteit van cultuureducatie is gestegen en dat cultuureducatie in toenemende mate duurzaam geborgd is in het Rotterdamse basisonderwijs, een noodzakelijkheid voor goede cultuureducatie voor alle Rotterdamse kinderen.

Wat kost het

Overzicht van baten en lasten Musea - Cultuur	Realisatie 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Raming 2022	Raming 2023	Raming 2024
Baten exclusief reserves	9	0	0	0	0	0
Bijdragen rijk en medeoverheden	8	0	0	0	0	0
Overige opbrengsten derden	1	0	0	0	0	0
Overige baten	0	0	0	0	0	0
Lasten exclusief reserves	33.561	32.411	34.166	33.617	33.545	33.545
Apparaatslasten	695	793	797	795	722	722
Inhuur	13	32	32	32	32	0
Overige apparaatslasten	11	25	24	24	48	0
Personeel	671	736	741	739	643	0
Intern resultaat	25	4	0	0	0	0
Intern resultaat	25	4	0	0	0	0
Programmalasten	32.840	31.614	33.369	32.823	32.823	32.823
Inkopen en uitbestede werkzaamheden	1.976	1.055	800	254	254	0
Subsidies en inkomensoverdrachten	30.865	30.559	32.569	32.569	32.569	0
Saldo voor vpb en reserveringen	-33.552	-32.411	-34.166	-33.617	-33.545	-33.545
Saldo voor reserveringen	-33.552	-32.411	-34.166	-33.617	-33.545	-33.545
Reserves	1.446	-2.442	0	0	0	0
Onttrekking reserves	1.846	500	0	0	0	0
Toevoeging reserves	400	2.942	0	0	0	0
Saldo	-32.106	-34.852	-34.166	-33.617	-33.545	-33.545

x

Tabel vergelijking begrotingssaldi 2020

Vergelijking begrotingssaldi	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Begroting 2019	-29.873	-31.873	-32.128	-32.128	-32.128	
Omissieregeling 2019	-30.644	-32.652	-32.907	-32.907	-32.907	
Voorjaarsnota / Eerste herziening 2019	-32.883	-33.485	-33.739	-33.193	-33.193	

Begroting 2020 / Tweede herziening 2019	-32.013	-33.914	-34.166	-33.617	-33.545
10-maandsrapportage 2019	-32.013	-33.914	-34.166	-33.617	-33.545
Realisatie 2019	-32.106				
Eerste Herziening 2020		-34.852	-34.166	-33.617	-33.545

Financiële bijstellingen

Bijstellingen Musea - Cultuur		Begroting 2020
Oorspronkelijke begroting 2020		-33.914
Bijstellingen Eerste Herziening 2020		-938
Collectiegebouw	Ramingsbijstellingen onvermijdelijk	-942
Bestemmingsreserve Verbouwing Wereldmuseum	Reserves	0
Groot onderhoud Museum Boijmans van Beuningen	Reserves	0
Technische wijzigingen	Technische wijzigingen	4
Begroting na wijzigingen		-34.852

Toelichting financiële bijstellingen

Collectiegebouw

De bijstelling houdt verband met de verplichtingen die voortvloeien uit de realisatie- en samenwerkingsovereenkomst Collectiegebouw Boijmans van Beuningen. Met de bijstelling voor dit bedrag, kan aan de resterende verplichtingen uit de overeenkomst worden voldaan.

Bestemmingsreserve verbouwing Wereldmuseum

De bijdrage in de verbouwingskosten van het Wereldmuseum is onderdeel van de in 2020 aan het museum toegekende subsidie. Vandaar dat het in de bestemmingsreserve resterende bedrag (€ 245) nu als dekking van die kosten onttrokken wordt.

Groot onderhoud Museum Boijmans van Beuningen

Aan deze reserve wordt € 255 onttrokken ter dekking van de in 2020 te maken kosten voor de grootschalige renovatie van museum Boijmans van Beuningen.

Technische wijzigingen

In taakveld Musea - Cultuur is sprake van een technische wijziging. De wijziging betreft de [aanpassing in de kostenverdeling](#), inclusief de actualisatie van de [indexatie voor de loonkosten](#) (€ 4).

Beleidskaders, beleidsmonitoren en wet- en regelgeving

- [Cultuurplan 2017-2020](#)
- [Verdelingsbesluit cultuurplan 2017-2020](#)
- [Algemene beleidsregels eenmalige subsidies kunst en cultuur](#)
- [Meerjaren beleidsplan bibliotheekbeleid](#)
- [Cultuurparticipatie van Rotterdam, 2015](#)
- [Cultuurverkenning 2015](#)
- [Wet op het specifiek cultuurbeleid](#)
- [Erfgoedwet](#)
- [Bibliotheekwet](#)
- [Mediawet](#)
- [Subsidieverordening Rotterdam 2014](#)

Omschrijving taakveld

Het gemeentebestuur werkt aan een stad met een sterk cultureel klimaat. Cultuur is van groot belang voor de economische positie van Rotterdam in binnen- en buitenland, maakt de stad aantrekkelijk voor bewoners, bezoekers en bedrijven en draagt bij aan de brede ontwikkeling van kinderen en jongeren.

Het gemeentebestuur wil, omwille van een sterk cultureel klimaat, optimale omstandigheden creëren voor de productie van kunst en cultuur, voor de toegankelijkheid ervan en voor het delen van informatie, kennis en middelen. Onder kunst en cultuur verstaan we meer dan alleen beeldende kunst, theater, dans, muziek, musea en film. Ook de bibliotheek, culturele evenementen, de creatieve industrie en het beleidsveld Toerisme behoren tot het culturele domein.

Om de doelen op het terrein van kunst en cultuur te bereiken, maakt de gemeente beleid, zoals het bibliotheekbeleid, (gemeentelijk) collectiebeleid, architectuurbeleid, vrijetijds- en toeristisch beleid en het vierjaarlijkse Cultuurplan.

Openbaar groen en (openlucht) recreatie - NME

Pagina 41

Openbaar groen en (openlucht) recreatie - NME

Het bieden van een laagdrempelig aanbod van educatie, recreatie en expertise op gebied van natuur en milieu.

Groeninitiatieven vanuit de samenleving op het gebied van natuur- en milieueducatie.

Vitale speeltuinen, verspreid over de stad.

Vitale scoutingverenigingen met een attractief aanbod en deskundige leiding.

Voortgang 2020

Vanwege de coronacrisis zijn vanaf half maart veel activiteiten op het terrein van Openbaar groen en (openlucht) recreatie - NME stil komen te liggen. Bij het onderdeel 'Wat gaan we daarvoor doen' wordt nader ingegaan op de stand van zaken rond de specifieke onderdelen van Openbaar groen en (openlucht) recreatie - NME.

Wat willen we bereiken

Het bieden van een laagdrempelig aanbod van educatie, recreatie en expertise op gebied van natuur en milieu.

Hierdoor wordt het bewust duurzaam en gezond gedrag gestimuleerd. Door kennis over natuur en milieu wordt het plezier in de leefomgeving vergroot. Een volgende stap is het verder ontwikkelen van een verantwoorde levensstijl (gedrag) op gebieden als voeding, energie, duurzaamheid en dierenwelzijn.

Groeninitiatieven vanuit de samenleving

Groeninitiatieven op stedelijke niveau en op wijkniveau op het gebied van natuur- en milieueducatie bevorderen een gezonde en levensstijl.

Dit voor doelgroepen waar nog weinig aanbod voor is en in wijken en gebieden waar nog weinig groen aanbod is. Door de activiteiten worden de deelnemers bewust gemaakt van het belang om op verantwoorde wijze om te gaan met natuur en milieu.

Vitale speeltuinen, verspreid over de stad welke een rol vervullen in de wijk en veilig spelen voor kinderen mogelijk maken

- Vitale speeltuinen, verspreid over de stad welke een rol vervullen in de wijk en veilig spelen voor kinderen mogelijk maken.

- Buiten spelen op de speeltuinen is belangrijk voor de motorische, sociaal-emotionele en cognitieve ontwikkeling van kinderen. Dit draagt bij aan het gezond veilig en kansrijk kunnen opgroeien van kinderen.
- De toekomstbestendige speeltuinvereniging moet inspelen op veranderingen in de samenleving en een volwaardige partner zijn binnen het geheel van maatschappelijke voorzieningen in een wijk.

Vitale scoutingverenigingen met een attractief aanbod deskundige leiding

- Scoutingverenigingen zijn maatschappelijk betrokken jeugd- en jongerenorganisaties, die hun leden met aantrekkelijk scoutingprogramma een plezierige, actieve en uitdagende vrijetijdsbesteding bieden, geïnspireerd op het buitenleven.
- Vitale scoutingverenigingen zijn verenigingen waar sprake is van een gezonde financiële situatie, een goed vrijwilligersbeleid, voldoende en competent kader, voldoende leden, betrokken ouders, een toekomstbestendige, veilige en duurzame accommodatie en een duidelijke visie en missie.

Wat gaan we daar voor doen

Het bieden van een laagdrempelig aanbod van voorzieningen, recreatie, educatie en expertise op gebied van natuur en milieu.

St. Natuurstad: De stichting Natuurstad heeft in de periode 2019 en eerste maanden van 2020 goede resultaten geboekt met de openstelling van de kinderboerderijen en educatieve lessen voor scholen. Door de coronacrisis zijn de activiteiten tijdelijk stopgezet. Een beperkte heropening op basis van een protocol is voorzien in juni.

Nieuw dierenasiel: Voor de realisatie van een dierenasiel in Rotterdam is in samenwerking met onze belangrijke samenwerkingspartners onderzoek gedaan naar de gewenste invulling van een dierenasiel voor Rotterdam. In 2020 worden locatieonderzoeken uitgevoerd en de financiële gevolgen van de realisatie in beeld gebracht. Aan de hand van deze haalbaarheidsstudie wordt in 2020 een besluit genomen over de uitvoering.

Groeninitiatieven vanuit de samenleving

Samenwerken met initiatiefnemers uit de stad in het kader van het groenloket en de groenmakelaar.

Vitale speeltuinen, verspreid over de stad welke een rol vervullen in de wijk en veilig spelen voor kinderen mogelijk maken

Notitie Speeltuinen: De notitie speeltuinen is in ontwikkeling. De acties zijn met de speeltuinen tijdens twee bijeenkomsten besproken. De notitie is medio 2020 gereed.

Vitale scoutingverenigingen met een attractief aanbod en deskundige leiding

Scouting: Alle 32 Rotterdamse scoutingverenigingen waren per zondag 15 maart gesloten in verband met verdere verspreiding van het corona virus. Sinds de mogelijkheid om maatregelen te versoepelen per 21 april, hebben 25 scoutingverenigingen hiervan gebruik gemaakt. Deze verenigingen zijn open en organiseren activiteiten volgens veilige richtlijnen.

Effectindicatoren		2018	2019	2020	2021	2022	2023
Aantal vitale speeltuinen	Streefwaarde		26	39	52	52	52
	Realisatie	26	36				
Vitaliteit scouting*	Streefwaarde		PM	PM	PM	PM	PM
	Realisatie						

* Nulmeting vindt plaats in 2020 in het kader van de uitvoering van het Actieprogramma Verenigingen

Wat kost het

Overzicht van baten en lasten Openbaar groen en (openlucht) recreatie - NME	Realisatie 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Raming 2022	Raming 2023	Raming 2024
Baten exclusief reserves	2.128	2.125	2.204	2.204	2.204	2.204
Bijdragen rijk en medeoverheden	2	0	0	0	0	0
Overige opbrengsten derden	2.122	2.125	2.204	2.204	2.204	2.204
Overige baten	4	0	0	0	0	0
Lasten exclusief reserves	18.405	18.741	18.691	18.691	18.691	18.691
Apparaatslasten	857	802	806	806	806	806
Inhuur	145	148	148	148	148	0
Overige apparaatslasten	23	14	14	14	14	0
Personeel	689	641	645	645	645	0
Intern resultaat	841	1.070	737	737	737	737
Intern resultaat	841	1.070	737	737	737	0

Programmalasten	16.707	16.869	17.148	17.148	17.148	17.148
Inkopen en uitbestede werkzaamheden	1.677	1.318	1.645	1.645	1.645	0
Overige programmalasten	681	1.015	1.015	1.015	1.015	0
Subsidies en inkomensoverdrachten	14.349	14.536	14.488	14.488	14.488	0
Saldo voor vpb en reserveringen	-16.277	-16.617	-16.487	-16.487	-16.487	-16.487
Saldo voor reserveringen	-16.277	-16.617	-16.487	-16.487	-16.487	-16.487
Reserves	-575	0	0	0	0	0
Toevoeging reserves	575	0	0	0	0	0
Saldo	-16.852	-16.617	-16.487	-16.487	-16.487	-16.487

x

Tabel vergelijking begrotingssaldi 2020

Vergelijking begrotingssaldi	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Begroting 2019	-16.052	-15.633	-15.558	-15.558	-15.558	
Omissieregeling 2019	-16.197	-15.777	-15.702	-15.702	-15.702	
Voorjaarsnota / Eerste herziening 2019	-17.193	-16.514	-16.439	-16.439	-16.439	
Begroting 2020 / Tweede herziening 2019	-17.193	-16.562	-16.487	-16.487	-16.487	
10-maandsrapportage 2019	-17.193	-16.562	-16.487	-16.487	-16.487	
Realisatie 2019	-16.852					
Eerste Herziening 2020		-16.617	-16.487	-16.487	-16.487	-16.487

Financiële bijstellingen

Bijstellingen Openbaar groen en (openlucht) recreatie - NME	Begroting 2020
Oorspronkelijke begroting 2020	-16.562
Bijstellingen Eerste Herziening 2020	-55
Budgetverschuiving binnen het programma door de coronagevolgen	Ramingsbijstellingen onvermijdelijk -82
Technische wijzigingen	Technische wijzigingen 27
Begroting na wijzigingen	-16.617

Toelichting financiële bijstellingen

Budgetverschuiving binnen het programma door de coronagevolgen

Met deze begrotingswijziging worden de lagere baten, vanwege de sluiting van de accommodaties opgevangen binnen het programma.

Technische wijzigingen

In taakveld Openbaar groen en (openlucht) recreatie NME zijn er diverse technische wijzigingen geweest. Direct achter de technische wijziging is het effect op het saldo weergegeven. De wijzigingen zijn de [aanpassing kostenverdeling](#) (€ 60), budgetverschuiving vanwege lagere baten bij het Recreatieoord door de Coronagevolgen (- € 56) die voor een deel gedekt wordt vanuit taakveld Sportaccommodaties en herverdeling budgetten op basis van realisatie (€ 23).

Beleidskaders, beleidsmonitoren en wet- en regelgeving

- [Beleidsnotitie “Toekomst Rotterdamse Speeltuinen” \(oktober 2013\)](#)
- [Beleidskader “NME heeft de toekomst – vernieuwing van natuur- en milieueducatie in Rotterdam” \(november 2013\)](#)
- [Besluitvorming verzelfstandiging NME](#)

Omschrijving taakveld

Het college staat voor het betrekken van Rotterdammers bij duurzaamheid en het bevorderen van een duurzame en gezonde levensstijl met behulp van een laagdrempelig aanbod van educatie, recreatie en participatie op het gebied van natuur en milieu. Verder staat het college voor een aanbod aan recreatieve voorzieningen, verspreid over de stad zoals speeltuinen en scouting verenigingen. Verder exploiteert de gemeente het Recreatieoord Hoek van Holland.

Sportaccommodaties

Pagina 42

Sportaccommodaties

Kwalitatief hoogwaardige, duurzame, goed toegankelijke en voldoende sportvoorzieningen.

Opstellen in eigendom van sportverenigingen zijn van voldoende kwalitatief niveau.

Toegankelijke voorzieningen voor mensen met een beperking.

Intensiever gebruik van sportvoorzieningen.

Voortgang 2020

Vanwege de coronacrisis zijn vanaf half maart veel activiteiten op het terrein van de sportaccommodaties stil komen te liggen. Bij het onderdeel 'Wat gaan we daarvoor doen' wordt nader ingegaan op de stand van zaken rond de specifieke onderdelen van de sportaccommodaties.

Wat willen we bereiken

Kwalitatief hoogwaardige, duurzame, goed toegankelijke en voldoende sportvoorzieningen.

Sportvoorzieningen zijn een randvoorwaarde om Rotterdammers aan het sporten te krijgen en te houden. Het college zet zich in voor uitnodigende sportvoorzieningen en voor het goed neerzetten en versterken van het concept van de sportcirkel: de infrastructuur aan sportvoorzieningen rondom binnenstad. Uitgangspunten zijn hierbij:

- handhaving van de bestaande capaciteit
- intensiever gebruiken van de bestaande capaciteit (bijvoorbeeld door spreiding van gebruik en/of aanleg van kunstgras)
- investeren in uitbreiding of nieuwbouw waar echt noodzakelijk

Kwalitatief voldoende opstellen van sportverenigingen

Subsidieregeling achterstallig onderhoud: De subsidieregeling achterstallig onderhoud is afgerond (enkel nog een aanvraag van Steeds Hooger, ten gevolge van studie kanaalweg en motie 'Steeds Hooger nog groter').

Verenigingen hadden deze verkregen subsidie in 2019 uit te voeren. Wat betreft de afronding dient de subsidie bij een 20 tal verenigingen nog te worden vastgesteld. Voor het indienen van een verzoek tot vaststelling geldt een namelijk een termijn van 12 weken na afronding. Deze termijn is – met name vanwege COVID19 – bij de nog openstaande in te dienen verzoeken verlengd.

Toegankelijke voorzieningen voor mensen met een beperking

- Bij renovatie en nieuwbouw van gemeentelijke sportaccommodaties zorgen we ervoor dat de voorzieningen toegankelijk zijn voor bezoekers en sporters met een beperking.

- Verenigingen worden via de 1/3e regeling gestimuleerd om hun eigen accommodatie toegankelijker te maken.

Intensiever gebruik van sportvoorzieningen

Binnensportvoorzieningen: Vanwege corona blijven, vooralsnog, tot minimaal 1 september de binnensportvoorzieningen gesloten. Dit betekent dat de doelstelling van verhoging van de bezetting van gymzalen en sporthallen voor 2020 niet realiseerbaar is. Het Sportbedrijf Rotterdam heeft wel een uitgebreid plan van aanpak opgesteld om de bezetting van gymzalen de komende jaren te verhogen.

Verduurzaming van de gemeentelijke voorzieningen en stimuleren van partners /verenigingen om dat ook te doen bij hun eigen voorzieningen

Het college neemt energiebesparende en duurzaamheidsmaatregelen rond de sportaccommodaties. Daarnaast stimuleert het college dat sportverenigingen duurzaamheidsmaatregelen nemen rond de eigen opstellen, met gebruik van stedelijke en landelijke subsidieregelingen.

Wat gaan we daar voor doen

Programma Vervanging Sportaccommodaties.

De coronacrisis heeft een groot effect op de in de begroting 2020 opgenomen afspraken en prestaties over sportaccommodaties. Per 15 maart zijn alle sportaccommodaties (zwembaden, sporthallen, gymzalen, sportvelden) gesloten. Vanaf eind april zijn, met restricties, de sportvelden opengegaan en vanaf 18 mei de zwembaden. Wij gaan in overleg met het Sportbedrijf om de afgesproken prestaties voor 2020 aan te passen.

Vervanging sportaccommodaties: om dit beleidsdoel uit te werken is er een Integraal Huisvestingsplan Sport (IHP Sport 2020 – 2030) vastgesteld. De eerste uitvoeringstranche komt ten laste van de al begrote budgetten voor vervanging sportaccommodaties. Een besluit over het benodigde overige budget is vanwege de coronacrisis doorgeschoven naar 2021.

Kwalitatief hoogwaardige, duurzame, goed toegankelijke en voldoende sportvoorzieningen

- Intensivering sportvoorzieningen: de in 2016 vastgestelde intensivering van sportvelden en sportaccommodaties is in 2019 wordt in 2020 verder uitgevoerd. Er zijn op diverse accommodaties extra velden opgeleverd en in 2019 wordt de locatie Noorderbocht opgeleverd. Hiermee wordt een capaciteitsprobleem voor diverse verenigingen opgelost. Met name binnen de kwaliteitsslag sportcomplexen zijn (kleedkamers vv Pernis en honk- en softbalvelden Oldegaarde) en worden

(clubgebouw Noorderbocht, inline skatebaan Wielerclub AHOY / SV Rotterdam en kunstgrasveld Neptunus-Schiebroek) er dit jaar nog diverse projecten opgeleverd.

- Risico btw Sportbesluit 2019: Bij de opstelling van de rekening 2019 is het tweesporenbeleid noodgedwongen losgelaten. In de jaarrekening 2019 is de SPUK-aanvraag 2019 (die overigens voor 82% is verleend) voor zover het de btw-kosten Sportbedrijf betreft niet verantwoord. De btw-claim kan namelijk maar één keer verantwoord worden in de gemeenterekening. Vooralsnog is – in afwachting van een uitspraak van de fiscus over de winstbeogendheid van het Sportbedrijf – in 2020 opnieuw uitgegaan van dit tweesporenbeleid.
- Huis op Zuid: De gunning voor realisatie van zwembad en sporthal Huis op Zuid wordt dit jaar afgerond.
- Haalbaarheidsonderzoek nieuwbouw zwembad/sporthal Overschie is afgerond.

Kwalitatief voldoende opstellen van sportverenigingen

Stimuleren investeringen in voorzieningen in eigendom van verenigingen door diverse subsidieregelingen (o.a. regeling duurzaamheidsinvesteringen, 1/3e regeling).

Toegankelijke voorzieningen voor mensen met een beperking

- De beleidsregel “Basiseisen toegankelijkheid gemeentelijke binnensportaccommodaties” (2014) blijft van toepassing op de gemeentelijke binnensportaccommodaties. Bij nieuw te bouwen of te renoveren accommodaties voor buitensport wordt de beleidsregel meegenomen.
- In de 1/3 regeling is opgenomen dat er bij de investeringen aan de accommodatie rekening wordt gehouden met de toegankelijkheid en bruikbaarheid voor mensen met een beperking. Verenigingen worden geadviseerd om gebruik te maken van de subsidieregeling van het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn & Sport ‘Stimulering bouw en onderhoud sportaccommodaties’ waarin onder andere een aanvullende subsidie voor investeringen op het gebied van toegankelijkheid mogelijk is.

Intensiever gebruik van voorzieningen

- Inzet op optimalisatie bezettingsgraad voor zowel binnen – als buitensport door innovatie en vernieuwing en een verbeterde communicatie (via het Sportbedrijf).
- Wat betreft buitensport:
 - is het in 2018 opgestelde capaciteitsplan het vertrekpunt
 - worden de gebruikersovereenkomsten met clubs aangepast, zodat het Sportbedrijf meer kan sturen en stimuleren tot intensivering gebruik
 - vindt afstemming plaats met de sportbonden en Rotterdamse verenigingen over een betere organisatorische spreiding van verenigingsactiviteiten

- worden daar waar wenselijk aanvullende voorzieningen op velden aangebracht zodat deze multifunctioneler kunnen worden ingezet
- Wat betreft binnensport:
 - betere vindbaarheid en gemakkelijkere verhuurbaarheid van de binnensportvoorzieningen door invoering van een digitaal verhuurloket
 - betere afstemming programma en contacten sport- en bewegen in de wijk (Sportregie)
 - betere bediening klanten binnensportvoorzieningen via een gebruikersraad verbonden aan het Sportbedrijf
 - ontwikkelen nieuw concept inrichting van gymzalen

Verduurzaming van de gemeentelijke voorzieningen en stimuleren van partners/verenigingen om dat ook te doen bij hun eigen voorzieningen

Verduurzaming van de gemeentelijke voorzieningen en stimuleren van partners/verenigingen om dat ook te doen bij hun voorzieningen: Rotterdam Sportsupport ondersteunt en begeleidt, in samenwerking met externe partners, sportverenigingen om te komen tot energiebesparende maatregelen aan hun voorzieningen. We stellen, aan sport-, scouting- en speeltuinverenigingen 33 procent subsidie op de investering beschikbaar. De op verenigingen met een eigen accommodatie gerichte subsidieregeling energiebesparende maatregelen sportaccommodaties heeft begin dit jaar een aanvullende impuls van € 150.000,- gekregen. Momenteel is hiervan € 93.000 verstrekt. Voor € 154.000 is reeds aan aanvragen ingediend.

Effectindicatoren		2018	2019	2020	2021	2022	2023
Stijging bezetting naschools gebruik gymzalen.	Streefwaarde	24%	24%	25%	26%	26%	
	Realisatie	24%					
Stijging bezetting naschools gebruik sporthallen*	Streefwaarde	46%	46%	48%	48%	48%	
	Realisatie	46%					
Bezettingspercentage buitensportvelden**	Streefwaarde	N.v.t.					
	Realisatie						

* Dit betreft het gebruik over het hele jaar, in de verenigingsperiode zitten de sporthallen al vol.

** Hiervoor wordt nog een meetinstrument ontwikkeld en volgt nog een nulmeting.

Prestatie-indicatoren		2018	2019	2020	2021	2022	2023
Percentage opstellen van verenigingen dat minimaal op niveau 3 is*	Streefwaarde	nvt	nvt	nvt	92%	nvt	nvt
	Realisatie						
Klanttevredenheid sportvoorzieningen**							
	Gymzalen	Streefwaarde	6,3	nvt	nvt	PM	nvt
		Realisatie	6,4				
	Sporthallen	Streefwaarde	6,9	nvt	nvt	PM	nvt
		Realisatie	7,1				
	Zwembaden	Streefwaarde	7,5	nvt	nvt	PM	nvt
		Realisatie	7,7 (Sportbedrijf)				
	Buitensport	Streefwaarde	6,3	nvt	nvt	PM	nvt
		Realisatie	7,5				
Aantal bezoeken zwembaden***	Streefwaarde	2,1 mln	2,2 mln	2,2 mln	2,3 mln	2,3 mln	2,3 mln
	Realisatie	1,97 mln					
Aantal sportaccommodaties waar een duurzaamheidsmaatregel is toegepast****	Streefwaarde	N.v.t.	PM	PM	PM	PM	PM
	Realisatie						

* Het gaat hierbij om 86 verenigingsopstellen waarvoor in 2015-2017 een schouw is uitgevoerd en die op basis hiervan in aanmerking zijn komen voor de subsidie "Achterstallig onderhoud". Er is dus geen realisatiecijfer over 2018. Per 2021 volgt een vervolgmeting van de opstellen die in economisch eigendom zijn van de verenigingen.

** Deze wordt om de drie jaar gemeten. De eerstvolgende meting is in 2021. Streefwaarden klanttevredenheid 2021 worden vastgesteld in de eind 2019 af te sluiten meerjarenovereenkomst 2020-2023 tussen gemeente en Sportbedrijf.

*** Uit het beleidskader Zwemmen.

**** Definiëring en nulmeting wordt opgesteld in het kader van het plan van aanpak "duurzame sportaccommodaties", onderdeel van het totale beleid rond duurzaamheid. Realisatiecijfers worden begin 2020 geleverd.

Wat kost het

Overzicht van baten en lasten Sportaccommodaties	Realisatie 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Raming 2022	Raming 2023	Raming 2024
Baten exclusief reserves	219	258	443	443	443	443
Bijdragen rijk en medeoverheden	49	40	0	0	0	0

Overige opbrengsten derden	170	218	443	443	443	443
Lasten exclusief reserves	52.731	54.440	52.926	52.958	53.067	53.067
Apparaatslasten	558	543	673	667	667	667
Inhuur	27	29	35	35	35	0
Overige apparaatslasten	17	16	15	15	15	0
Personeel	514	498	623	617	617	0
Intern resultaat	-2.263	-1.986	-2.059	-2.059	-2.059	-2.059
Intern resultaat	-2.263	-1.986	-2.059	-2.059	-2.059	0
Programmalasten	54.436	55.883	54.312	54.350	54.459	54.459
Inkopen en uitbestede werkzaamheden	750	1.914	2.283	2.515	2.717	0
Kapitaallasten	1.319	526	1.007	813	719	0
Overige programmalasten	-4	7	7	7	7	0
Salariskosten WSW en WIW	0	-44	0	0	0	0
Subsidies en inkomensoverdrachten	52.370	53.480	51.015	51.015	51.015	0
Saldo voor vpb en reserveringen	-52.512	-54.181	-52.483	-52.515	-52.624	-52.624
Saldo voor reserveringen	-52.512	-54.181	-52.483	-52.515	-52.624	-52.624
Reserves	679	-4.137	789	539	39	39
Onttrekking reserves	679	789	789	539	39	39
Toevoeging reserves	0	4.926	0	0	0	0
Saldo	-51.833	-58.318	-51.694	-51.976	-52.585	-52.585

x

Tabel vergelijking begrotingssaldi 2020

Vergelijking begrotingssaldi	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Begroting 2019	-49.974	-48.440	-48.439	-48.484	-48.484	
Omissieregeling 2019	-50.083	-48.592	-48.592	-48.636	-48.636	
Voorjaarsnota / Eerste herziening 2019	-52.278	-51.315	-51.322	-51.374	-51.381	
Begroting 2020 / Tweede herziening 2019	-52.206	-51.745	-51.694	-51.976	-52.585	
10-maandsrapportage 2019	-52.206	-51.745	-51.694	-51.976	-52.585	

Eerste Herziening 2020	-58.318	-51.694	-51.976	-52.585	-52.585

Financiële bijstellingen

Bijstellingen Sportaccommodaties

Begroting 2020

Oorspronkelijke begroting 2020		-51.745
Bijstellingen Eerste Herziening 2020		-6.573
Actualisatie kapitaallasten	Ramingsbijstellingen onvermijdelijk	0
Bestemmingsreserve Sport gebieden	Ramingsbijstellingen onvermijdelijk	-1.000
Budgetverschuiving binnen het programma door de coronagevolgen	Ramingsbijstellingen onvermijdelijk	82
Bestemmingsreserve Investeringsfonds Rotterdam	Reserves	-226
Bestemmingsreserve Noodfonds	Reserves	-4.875
Kredietrisicoreserve	Reserves	0
Technische wijzigingen	Technische wijzigingen	-555
Begroting na wijzigingen		-58.318

Toelichting financiële bijstellingen

Actualisatie kapitaallasten

De kapitaallasten zijn aangepast op basis van daadwerkelijke activeringen in 2019, bijgestelde investeringskredieten alsmede geactualiseerde ramingen en de bouwrente van de jaarschijf 2020. Wijzigingen hebben zich voorgedaan bij zwembad Hart van Zuid.

In de [paragraaf Investeringen](#) is een gedetailleerd overzicht opgenomen van deze aanpassingen.

Dit is een saldo neutrale bijstelling omdat het effect binnen het taakveld wordt opgevangen.

Bestemmingsreserve Sport gebieden

Bij de Voorjaarsnota 2019 zijn een aantal kasschuiven voorgesteld ter dekking van een deel van het vervangingsprogramma sportaccommodaties. Technisch gezien is het niet mogelijk gebleken om vrijval van meer dan vijf begrotingsjaren vooruit terug te boeken. Een deel van de bestemmingsreserve Sport gebieden, dat niet meer nodig is voor projecten, wordt eenmalig ingezet ter dekking van het vervangingsprogramma in 2020.

Budgetverschuiving binnen het programma door de coronagevolgen

Met deze begrotingswijziging worden de lagere baten, vanwege de sluiting van de accommodaties opgevangen binnen het programma.

Bestemmingsreserve Investeringsfonds Rotterdam (IFR)

In verband met de Verzelfstandiging Sportbedrijf dient de toegekende dekking Investeringsfonds Rotterdam voor kapitaallasten anders verwerkt te worden. Op grond daarvan is de beoogde onttrekking omgezet in een lagere toevoeging aan het IFR. Omdat de onttrekkingen niet meer plaatsvinden verloopt dit budgettair neutraal.

Bestemmingsreserve Noodfonds

Binnen het programma Cultuur, sport en recreatie is een bestemmingsreserve Noodfonds gevormd om de financiële gevolgen van de coronacrisis op te kunnen vangen.

De coronacrisis heeft grote gevolgen voor een aantal sectoren in Rotterdam. Het Rijk zet instrumenten in om de impact landelijk te verzachten, maar dit zal slechts ten dele ten goede komen aan de Rotterdamse maatschappelijke en publiek economische infrastructuur. Voor sommige organisaties zal bij het uitblijven van steun ook het keerpunt van faillissement in zicht komen. Tegelijkertijd blijft de grote onzekerheid over het verdere verloop en de uiteindelijke omvang van de crisis. Het noodfonds zal gericht zijn op de bescherming van de onmisbare (maatschappelijke) infrastructuur van de stad, borgen van de (wettelijke) taken en/of het publiek belang en beheersbare financiële continuïteit.

Kredietrisicoreserve

Vanuit de 1/3 regeling is een solvabiliteitsbeslag voor leningen ten behoeve van investeringen verenigingen nodig. Hierdoor is € 51 toegevoegd aan de Kredietrisicoreserve.

Technische wijzigingen

In taakveld Sportaccommodaties zijn er diverse technische wijzigingen geweest. Direct achter de technische wijziging is het effect op het saldo weergegeven. De grootste wijzigingen zijn de aanpassing vanwege vacatureruimte en actualisatie indexatie loonkosten (€ 181) , lagere baten LCC Romeijnshof (- € 150), herverdeling budgetten op basis van realisatie (€ 100) en overdracht 11 gymzalen (- € 686) vanuit Onderwijs naar het Sportbedrijf.

Beleidskaders, beleidsmonitoren en wet- en regelgeving

- [Sportnota](#)

- [Beleidsplan binnensportvoorzieningen](#)
- [Beleidskader zwemmen](#)
- [Beleidsplan Sportterreinen](#)
- [Besluitvorming verzelfstandiging sportbedrijf](#)

Omschrijving taakveld

Het college staat voor een hoogwaardige, duurzame en goed toegankelijke infrastructuur aan sportvoorzieningen, zodat dit gezamenlijk voorziet in de vraag aan ruimte voor sport en beweging, evenredig verspreid over de stad.

Sportbeleid en activering

Pagina 43

Sportbeleid en activering

Sportprogrammering om meer Rotterdammers structureel een leven lang te laten bewegen of sporten.

Benutten kracht van sportevenementen en topsport.

Toekomstbestendige en vitale sportverenigingen en overige sportaanbieders en sportief ondernemerschap.

Lekker Fit! in de Wijk.

Voortgang 2020

Vanwege de coronacrisis zijn vanaf half maart veel activiteiten op het terrein van sportbeleid en activering stil komen te liggen. Bij het onderdeel 'Wat gaan we daarvoor doen' wordt nader ingegaan op de stand van zaken rond de specifieke onderdelen van sportbeleid en activering .

Wat willen we bereiken

Sportprogrammering om meer Rotterdammers structureel te laten bewegen of sporten

- Het college wil Rotterdammers een leven lang met plezier laten sporten en bewegen.
- Een aantrekkelijk en passend sportaanbod voor ouderen en mensen met een beperking. Hierbij is niet alleen aandacht voor het sporten en bewegen, maar ook voor gezondheidsverbetering en sociale

contacten. Naast zorgen voor passend aanbod wordt ook ingezet op toeleiding van de doelgroep naar het aanbod.

- Het college werkt aan een pedagogisch en veilig sportklimaat.

Benutten kracht van sportevenementen en topsport

- Topsport en sportevenementen versterken het sportieve klimaat van de stad. Door keuzes te baseren op het DNA van Rotterdam, stijgt het rendement op terreinen als sportdeelname, economie, maatschappij en imago.
- Sportevenementen en de prestaties van topsporters maken emotie los. Ze brengen grote aantallen Rotterdammers op de been en trekken een internationaal publiek naar de stad. Deze kracht van topsport en sportevenementen wordt benut om Rotterdammers te enthousiasmeren om mee te doen en om trots te zijn op hun stad. Door te kiezen voor sporten die aansluiten bij het DNA van Rotterdam versterken zij het internationale profiel en de bekendheid van Rotterdam.

Toekomstbestendige en vitale sportverenigingen én anders georganiseerde sporten

- Sportverenigingen en sportaanbieders zoals stichtingen en kleine ondernemers zijn belangrijk voor de stad. Ze bedienen een grote groep Rotterdammers. Het college wil dat sportverenigingen zich gereed maken voor de toekomst door mee te gaan met veranderende ontwikkelingen en een veranderende vraag. Hierdoor moeten sportverenigingen langdurig vitaal worden.
- Meer vitale sportverenigingen. Dat betekent onder meer: een positief sportklimaat, een vernieuwend aanbod, flexibele lidmaatschappen, met een goed vrijwilligersbeleid, voldoende en competent kader, een goede ledenopbouw, betrokken ouders en een toekomstbestendige en duurzame sportaccommodatie. Naast verenigingen moeten er voldoende overige sportaanbieders in de stad zijn, die het sportief ondernemerschap omarmen en flexibel, modern, passend aanbod aanbieden wat aansluit op de wensen en behoefte van de Rotterdammers.

Lekker Fit! in de Wijk

- Het college gaat door met het programma Lekker Fit! en stelt als ambitie het aantal kinderen met overgewicht in Rotterdam terug te dringen. Ook wil het college gezond gedrag makkelijker en aantrekkelijker maken door onder andere het stimuleren van beweging, gezond eten en terugdringen van diabetes. Met de ambities voor gezondheid en gezond gewicht sluit de coalitie aan bij de doelstelling van het Nationaal Preventieakkoord 'de gezondheid verbeteren van mensen en van Nederland als geheel'.

- Rotterdam zet met het programma *'Lekker Fit! in de wijk 2019-2022'* in op een fitte en gezonde generatie kinderen en jongeren in de stad. Het maken van gezonde keuzes wordt de sociale norm in Rotterdam. Waardoor toekomstige generaties in goede gezondheid opgroeien. Waar het vanzelfsprekend is dat kinderen, jongeren en hun ouders verstandige – en minimaal weloverwogen – keuzes maken in hun eigen leefwereld, binnen hun context.
- Dat betekent dat
 - o de jeugd een actieve leefstijl heeft;
 - o de jeugd een gezond voedingspatroon heeft;
 - o de sociale omgeving van de jeugd gezonde(re) keuzes maakt of aanreikt;
 - o de leefomgeving van de jeugd gezonder wordt en uitnodigt tot activiteit.
- Dat doen we samen; partners in de omgeving van kinderen zijn mede-eigenaar van deze norm en vertalen deze in de eigen activiteiten. Door inzet op preventie voor alle kinderen en ouders in Rotterdam, is het bereik en daardoor de impact groot.

Wat gaan we daar voor doen

Sportprogrammering om meer Rotterdammers structureel een leven lang te laten bewegen of sporten. De uitvoering op dit onderdeel is tot medio maart volgens planning verlopen. Vanwege de coronacrisis zijn vanaf medio maart meerdere onderdelen anders vormgeven. Vanuit het Sportbedrijf is ingezet op het stimuleren van passend aanbod gericht op de behoefte van de Rotterdammers. De coronacrisis heeft gevolgen voor de inzet van sportregie. Focus ligt op voorlichting geven aan sportaanbieders hoe om te gaan met de crisis en herstart van het aanbod binnen de voorwaarden voor versoepeling.

- CityLab: De uitvoering van de gehonoreerde citylab aanvragen zijn deels uitgesteld of opgeschort vanwege de coronacrisis. Voor de aanvraagprocedure 2020 worden online webinars georganiseerd voor de initiatiefnemers. Tot half mei konden initiatieven aangemeld worden en plannen kunnen tot medio juni ingediend worden.
- Combifuncties: De Subsidieregeling Brede Regeling Combinatiefuncties Rotterdam-Sport is volgens planning herzien en begin 2020 gecommuniceerd. Vanaf juli 2020 gaan de organisaties met volgens de nieuwe regeling gehonoreerde aanvraag van start met de uitvoering. Hierbij wordt, waar passend bij de functie, gezien de coronacrisis ook specifiek inzet gepleegd op herstart van sport op pleinen en courts om sport weer voor alle jeugd toegankelijk maken.
- De schoolsportclinics vanuit het Sportbedrijf zijn met de schoolsluiting vanwege de coronacrisis stil komen te liggen. Deze zullen naar verwachting in september weer opgestart gaan worden.
- Vanaf juli 2020 zullen de sporttak gebonden combinatiefunctionarissen van Rotterdam Sportsupport omgevormd zijn tot verenigingsconsulenten die focussen op ondersteuning van de sportverenigingen. Het onderdeel clinics geven wordt ondergebracht bij het Sportbedrijf die ook daadwerkelijk de schoolsportclinics op scholen verzorgen.
- Ouderensport: Het gebruik van de subsidieregelingen op ouderensport en sportinitiatieven blijven gezien de coronacrisis iets achter op voorgaande jaren.

Benutten kracht van sportevenementen en topsport

- Het jaarlijks faciliteren en subsidiëren van terugkerende en eenmalige topevenementen als de Rotterdam Marathon en diverse EK's en WK's: Het jaar 2020 was als Olympisch jaar beoogd met traditioneel minder incidentele evenementen als EK's en WK's. Naast de structurele evenementen als de Marathon, Zesdaagse en het CHIO zou het OKT Waterpolo in 2020 in Rotterdam plaatsvinden. Het coronavirus en de aanpalende maatregelen hebben gigantische impact gehad op de evenementensector. Effectief zijn ongeveer alle evenementen vanaf maart 2020 afgelast of verplaatst.
- De ambitie hebben om (al dan niet in samenwerking met andere steden) grootschalige topsportevenementen te hosten als de Grand Départ van de Tour de France en de Youth Olympic Games: Deze ambities staan nog steeds. Beide projecten bevinden zich in de acquisitiefase. Als gevolg van corona loopt dit mogelijk vertraging op, omdat lobby- en acquisitieactiviteiten niet hebben kunnen plaatsvinden en onzekerheid bestaat over de impact van alle maatregelen over de toekomstige evenementenkalender.
- Het verbreden van side events om de impact van topsportevenementen te vergroten: De coronamaatregelen hebben vanzelfsprekend ook effect op de side events. Minder evenementen betekent automatisch minder side events. Bij evenementen die plaatsvonden voorafgaand aan de coronacrisis, zoals ABN AMRO WTT, zijn wel side events georganiseerd.
- Doorontwikkeling Centrum voor Topsport & Onderwijs Metropool (CTO) door een of meer landelijke topsportprogramma's te huisvesten in Rotterdam: De doorontwikkeling van CTO Metropool is in volle gang. Met sportbonden vinden concrete gesprekken plaats over de huisvesting van topsportprogramma's in Rotterdam.

Toekomstbestendige en vitale sportverenigingen én anders georganiseerde sporten

- Actieprogramma verenigingen: Het college heeft in het sportbeleid een extra accent op het vitaliseren en toekomstbestendig maken van sportverenigingen. In juni 2019 heeft het college het Actieprogramma Verenigingen vastgesteld. In 2020 is de uitvoering opgepakt. De coronacrisis heeft gevolgen voor de voortgang. Een deel van het stimuleringsbudget wordt in 2020 herijkt voor het opzetten van een Steunfonds Vitale Verenigingen. Daarnaast wordt met enkele sportverenigingen die daar wel de mogelijkheden voor zien in deze tijd, bekeken welke toekomstbestendige acties al wel ingezet kunnen worden.
- De inzet sportverenigingen en overige sportaanbieders heeft gezien de coronacrisis de afgelopen periode een focus gehad op het ondersteunen van sportaanbieders die gesloten waren en vervolgens hen ondersteunen bij de heropening. Dit traject is wat betreft de sportverenigingen intensief begeleidt door Rotterdam Sportsupport. De overige sportaanbieders worden hierbij door het Sportbedrijf ondersteund. Voor de komende maanden zal deze inzet vervolgd worden en de focus liggen op het vitaal houden en worden van sportverenigingen en overige sportaanbieders. Hierbij wordt zodra de situatie rond coronamaatregelen dat weer toelaat ook verder ingezet op meer toekomstbestendige onderdelen.

Lekker Fit! in de Wijk

De uitvoering van het programma loopt op onderdelen vertraging op als gevolg van maatregelen in verband met corona. Op andere onderdelen is er geen vertraging, of vind invulling van de aanpak op een aangepaste manier plaats.

- Focus op 20 prioriteitswijken. De uitvoering van deze lijn loopt vertraging op, aangezien bijeenkomsten in de wijk niet kunnen plaatsvinden als gevolg van corona. Andere vormen om deze samenwerking te bevorderen zijn in ontwikkeling.
- Verbreden naar de hele wijk. De uitrol gezonde kantines VO/MBO heeft dit voorjaar vertraging opgelopen door het sluiten van scholen in verband met corona. Verwacht wordt dat de doelstelling aan het einde van de programmaperiode wel gehaald kan worden. Subsidievoorwaarden zijn aangepast aan de eisen van gezonde sportmarketing.
- Beginnen bij ouders en het jonge kind. De voortgang kinderopvang blijft wat achter bij de doelstelling. Als gevolg van fusies en corona zal het de beoogde aantal locaties waarschijnlijk niet gehaald worden.
- Lekker Fit! pakket. De uitvoering van de interventie LF! BO staat onder druk vanwege het tekort aan gymleraren op de arbeidsmarkt. Op dit moment kan er voldoende capaciteit ingezet worden om op alle aangesloten scholen het programma LF! uitvoeren, soms met kleine aanpassingen. Als gevolg van corona zijn scholen geheel of gedeeltelijk gesloten. Wel is getracht om via filmpjes van de gymleraren de kinderen te motiveren om thuis ook te bewegen en zijn gymleraren ingezet bij de opvang van kinderen.
- Uitbreiden van kinderen naar tieners. Onderzoek naar de doelgroep tieners is afgerond. Daarnaast vinden gesprekken plaats voor een pilot om bewegingsonderwijs beter aan te laten sluiten op de doelgroep.

Effectindicatoren		2018	2019	2020	2021	2022	2023
Aantal vitale sportverenigingen*	Streefwaarde			90%		92%	
	Realisatie	88%					
Aantal leden van sportverenigingen*	Streefwaarde					77.250	
	Realisatie	75.000					

* In het kader van het Actieprogramma Verenigingen wordt opdracht gegeven voor een 0-meting, welke in 2019 zal worden uitgevoerd.

Prestatie-indicatoren		2018	2019	2020	2021	2022	2023
Klanttevredenheid sportprogrammering*							
Schoolsport	Streefwaarde	nvt			PM		
	Realisatie	7,0					
Sportregie	Streefwaarde	nvt			PM		
	Realisatie	7,2					
Lekker Fit!-programma							

Aantal Lekker Fittscholen	Streefwaarde	94	94	94	94	94
	Realisatie	94				
0-4 jaar op kinderopvanglocaties	Streefwaarde	145	180	215	250	285
	Realisatie	145				
Kleuteraanpak op LF! en NLF! scholen***	Streefwaarde		95	105	120	138
	Realisatie	75				

* Deze wordt om de drie jaar gemeten, de eerst volgende meting is in 2021.

** Streefwaarden klanttevredenheid 2021 (eerst volgende meting) worden vastgesteld in de eind 2019 af te sluiten meerjarenovereenkomst 2020-2023 tussen gemeente en Sportbedri

** Lekker Fit! en Niet-Lekker Fit! scholen, de scholen met en zonder een LF! programma in groep 3-8

Wat kost het

Overzicht van baten en lasten Sportbeleid en activering	Realisatie 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Raming 2022	Raming 2023	Raming 2024
Baten exclusief reserves	1.949	1.991	1.814	1.814	1.814	1.814
Bijdragen rijk en medeoverheden	308	200	0	0	0	0
Overige opbrengsten derden	1.641	1.791	1.814	1.814	1.814	1.814
Overige baten	0	0	0	0	0	0
Lasten exclusief reserves	15.537	16.023	15.557	15.240	14.657	14.657
Apparaatslasten	4.722	5.332	5.290	5.274	5.274	5.274
Inhuur	45	35	106	106	106	0
Overige apparaatslasten	113	126	130	130	130	0
Personeel	4.564	5.171	5.054	5.038	5.038	0
Intern resultaat	-6.624	-7.401	-7.428	-7.428	-7.428	-7.428
Intern resultaat	-6.624	-7.401	-7.428	-7.428	-7.428	0
Programmalasten	17.439	18.092	17.695	17.395	16.812	16.812
Inkopen en uitbestede werkzaamheden	8.065	9.515	9.121	8.820	8.737	0
Kapitaallasten	181	0	0	0	0	0
Overige programmalasten	26	40	64	66	66	0
Subsidies en inkomensoverdrachten	9.167	8.537	8.509	8.509	8.009	0

Saldo voor vpb en reserveringen	-13.588	-14.032	-13.743	-13.427	-12.844	-12.844
Saldo voor reserveringen	-13.588	-14.032	-13.743	-13.427	-12.844	-12.844
Reserves	35	1.000	0	0	0	0
Onttrekking reserves	35	0	0	0	0	0
Vrijval reserves	0	1.000	0	0	0	0
Saldo	-13.553	-13.032	-13.743	-13.427	-12.844	-12.844

x

Tabel vergelijking begrotingssaldi 2020

Vergelijking begrotingssaldi	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Begroting 2019	-14.181	-14.066	-13.957	-13.664	-13.664	
Omissieregeling 2019	-14.466	-14.500	-14.395	-14.103	-14.103	
Voorjaarsnota / Eerste herziening 2019	-14.465	-14.341	-14.129	-13.768	-13.785	
Begroting 2020 / Tweede herziening 2019	-14.871	-14.028	-13.743	-13.427	-12.844	
10-maandsrapportage 2019	-14.879	-14.028	-13.743	-13.427	-12.844	
Realisatie 2019	-13.553					
Eerste Herziening 2020		-13.032	-13.743	-13.427	-12.844	-12.844

Financiële bijstellingen

Bijstellingen Sportbeleid en activering	Begroting 2020
Oorspronkelijke begroting 2020	-14.028
Bijstellingen Eerste Herziening 2020	996
Bestemmingsreserve Sport gebieden	Ramingsbijstellingen onvermijdelijk 1.000
Specifieke uitkering sportakkoord	Ramingsbijstellingen onvermijdelijk 0
Mutatie rijksbijdrage Combinatiefuncties/buurtsportcoaches.	Taakmutaties -19
Technische wijzigingen	Technische wijzigingen 15
Begroting na wijzigingen	-13.032

Toelichting financiële bijstellingen

Bestemmingsreserve Sport gebieden

Bij de Voorjaarsnota 2019 zijn een aantal kasschuiven voorgesteld ter dekking van een deel van het vervangingsprogramma sportaccommodaties. Technisch gezien is het niet mogelijk gebleken om vrijval van meer dan vijf begrotingsjaren vooruit terug te boeken. Een deel van de bestemmingreserve Sport gebieden, dat niet meer nodig is voor projecten, wordt eenmalig ingezet ter dekking van het vervangingsprogramma in 2020.

Specifieke uitkering sportakkoord

In de zomer van 2018 heeft het ministerie van VWS samen met sport, gemeenten en maatschappelijk betrokken partners het sportakkoord gesloten, met als doel zoveel mogelijk mensen met plezier te laten sporten en bewegen. Living labs kunnen hier een bijdrage aan leveren. Het ministerie stelt hiervoor € 200 geld beschikbaar.

Mutatie rijksbijdragen Combinatiefuncties/Buurtsportcoaches

De afspraken van de Brede Regeling Combinatiefuncties zijn aangepast en verstevigd. Hiermee wordt de zekerheid van de Rijksbijdrage aan buurtsportcoaches voor gemeenten Decembercirculaire gemeentefonds 2019 vergroot. Deze verstevigde afspraken treden in werking vanaf 1 januari 2020 en zullen lopen tot en met 31 december 2022.

Technische wijzigingen

In taakveld Sportbeleid en activering zijn er diverse technische wijzigingen geweest. Direct achter de technische wijziging is het effect op het saldo weergegeven. De wijzigingen zijn de [aanpassing kostenverdeling](#) inclusief de actualisatie [indexatie loonkosten](#) en verschuiving in de formatie (- € 31), herverdeling budgetten op basis van realisatie(- € 66), budgetoverheveling voor de kosten van het procesplan voor de locatieonderzoek Kanaalweg (€ 65) en budgetoverheveling voor de centrale strategienpool (€ 47).

Beleidskaders, beleidsmonitoren en wet- en regelgeving

- [Sportnota en implementatieplan](#)
- [Uitvoeringsprogramma Lekker Fit](#)
- [Actieprogramma Verenigingen](#)

Omschrijving taakveld

De inzet is om meer Rotterdammers met plezier te laten sporten en bewegen. Hiertoe ondersteunt het college sportverenigingen en andere organisaties op sport- en beweeggebied, stimuleert het college recreatieve sportbeoefening, sport en bewegen in wijken en buurten en het (top)sportklimaat en zet het in op het binnenhalen

van sportevenementen. Hiermee draagt het college ook bij aan andere maatschappelijke doelstellingen, zoals gezondheid, bewonersparticipatie en economie en werkt het aan een vitale en levendige stad.

Toelichting op doelstellingen

Sportprogrammering om meer Rotterdammers structureel een leven lang te laten bewegen of sporten

Extra aandacht voor een aantal specifieke doelgroepen: kinderen in achterstandssituaties, ouderen en mensen met een beperking.

Benutten kracht van sportevenementen en topsport

Topsport en sportevenementen versterken het sportieve klimaat van de stad. Door keuzes te baseren op het DNA van Rotterdam, stijgt het rendement op terreinen als sportdeelname, economie, maatschappij en imago.

Toekomstbestendige en vitale sportverenigingen en overige sportaanbieders en sportief ondernemerschap

De inzet is dat sportverenigingen zich gereed maken voor de toekomst door mee te gaan met veranderende ontwikkelingen en een veranderende vraag. Hierdoor moeten sportverenigingen langdurig vitaal worden. In het Actieprogramma Verenigingen zijn hiervoor acties vastgesteld.

Lekker Fit! in de Wijk

Het hoofddoel is om alle kinderen in Rotterdam vanaf 9 maanden voor de geboorte tot en met 12 jaar de basis mee te geven voor een gezonde leefstijl.

Economische zaken

Pagina 44

Economische zaken

Het programma Economische Zaken beoogt een sterke Rotterdamse economie door een betere samenwerking van overheid, onderwijs en bedrijfsleven, gericht op een sterkere economische structuur en een grotere arbeidsmarkt. Actieve ondersteuning van de economische clusters Maritiem, Cleantech, Food en Life Sciences & Health dragen daaraan bij. Het programma Economische Zaken bestaat uit de producten Economie en Markten. Bij het programma zijn als partners onderwijsinstellingen, ondernemers- en werkgevers(organisaties) betrokken.

TAAKVELD 1

Economische ontwikkeling

Dit taakveld betreft het versterken van de economische bedrijvigheid door: clusterontwikkeling en versterking van sectoren, stimulering van (samenwerkings-)projecten van onderzoeksinstituten en bedrijven, versterking van op economische structuur en innovatie gerichte samenwerkingsverbanden, samenwerking met bedrijfsleven en kennis- en onderzoeksinstituten en het ontwikkelen van stedelijke en wijkgerichte economische programma's.

TAAKVELD 2

Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen - Economie

Dit taakveld bevat de op bedrijven en ondernemers gerichte ondersteuning en dienstverlening zoals het bedrijvenloket, het ondernemersloket; het stimuleren van en onderwijs aan startende ondernemers, het aantrekken en faciliteren van nieuwe bedrijven, het bieden van financiële steunregelingen voor bedrijven en de BIZ-bijdrage.

TAAKVELD 3

Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen - Markten

Het realiseren van voor bezoekers en marktvergunninghouders aantrekkelijke Rotterdamse warenmarkten.

TAAKVELD 4

Economische promotie

Dit taakveld bevat activiteiten met als doel het "op de kaart zetten" van de gemeente, waaronder; promotionele activiteiten gericht op het aantrekken van nieuwe bedrijvigheid en nieuwe werkers, het aantrekken van overige instellingen ter versterking van het profiel van de gemeente, investeren in bovenlokale, regionale, landelijke en internationale kennis- en economische relatienetwerken, promotie van toerisme, beurzen en jaarmarkten en Citymarketing inclusief vermakelijkhedenretributies.

Het programma Economische Zaken beoogt een sterke Rotterdamse economie door een betere samenwerking van overheid, onderwijs en bedrijfsleven, gericht op een sterkere economische structuur en een grotere arbeidsmarkt. Actieve ondersteuning van de economische clusters Maritiem, Cleantech, Food en Life Sciences & Health dragen daaraan bij. Het programma Economische Zaken bestaat uit de producten Economie en Markten. Bij het programma zijn als partners onderwijsinstellingen, ondernemers- en werkgevers(organisaties) betrokken.

BBV-indicatoren

Beschrijving BBV-indicator	Eenheid	Bron
Functiemenging	%	Streefwaarde N.v.t. LISA

		Realisatie	55,4% (2019)
Vestigingen (van bedrijven)	Aantal per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15 t/m 64 jaar	Streefwaarde	N.v.t. LISA
		Realisatie	133,3 (2019)

Meer informatie over de BBV-indicatoren is te vinden op www.waarstaatjegemeente.nl

Toelichting BBV-indicatoren

Functiemenging:

De functiemenging geeft de verhouding weer tussen wonen en werken. De economie, vestigingen/ arbeidsplaatsen is harder gestegen dan het aantal woningen/inwoners.

Vestiging van bedrijven:

Het aantal banen per 1.000 inwoners ligt hoger dan het landelijk gemiddelde, echter het aantal vestigingen van bedrijven is lager dan het gemiddelde in Nederland. Dit wordt verklaard doordat Rotterdam bovengemiddeld veel grote bedrijven kent.

De cijfers over 2020 zijn nog niet bekend.

Overzicht baten en lasten

Overzicht van baten en lasten Economische Zaken	Realisatie 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Raming 2022	Raming 2023	Raming 2024
Baten exclusief reserves	2.869	2.737	2.727	2.727	2.727	2.727
Bijdragen rijk en medeoverheden	817	550	0	0	0	0
Overige opbrengsten derden	2.050	2.187	2.727	2.727	2.727	2.727
Overige baten	3	0	0	0	0	0
Lasten exclusief reserves	29.639	36.888	27.614	27.701	24.402	24.402
Apparaatslasten	6.710	7.666	7.450	7.414	7.414	7.414
Inhuur	37	301	248	221	221	221
Overige apparaatslasten	140	153	88	83	83	83
Personeel	6.534	7.212	7.114	7.110	7.110	7.110
Intern resultaat	2.666	2.406	2.109	2.045	2.045	2.045
Intern resultaat	2.666	2.406	2.109	2.045	2.045	2.045
Programmalasten	20.263	26.815	18.055	18.242	14.942	14.942

Inkopen en uitbestede werkzaamheden	8.836	12.587	9.130	9.320	6.520	6.520
Kapitaallasten	122	111	105	105	105	105
Overige programmalasten	24	85	85	85	85	85
Salariskosten WSW en WIW	0	0	0	0	0	0
Subsidies en inkomensoverdrachten	11.280	14.033	8.736	8.732	8.232	8.232
Saldo voor vpb en reserveringen	-26.770	-34.150	-24.886	-24.974	-21.674	-21.674
Saldo voor reserveringen	-26.770	-34.150	-24.886	-24.974	-21.674	-21.674
Reserves	1.561	7.200	0	0	0	0
Onttrekking reserves	2.023	7.200	0	0	0	0
Toevoeging reserves	462	0	0	0	0	0
Saldo	-25.209	-26.951	-24.886	-24.974	-21.674	-21.674

×

Tabel vergelijking begrotingssaldi 2020

Vergelijking begrotingssaldi	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Begroting 2019	-22.983	-24.103	-24.492	-24.616	-24.616	
Omissieregeling 2019	-23.443	-24.447	-24.862	-24.986	-24.986	
Voorjaarsnota / Eerste herziening 2019	-25.380	-24.962	-25.331	-25.427	-24.928	
Begroting 2020 / Tweede herziening 2019	-23.921	-24.536	-24.886	-24.974	-21.674	
10-maandsrapportage 2019	-23.912	-24.536	-24.886	-24.974	-21.674	
Realisatie 2019	-25.209					
Eerste Herziening 2020		-26.951	-24.886	-24.974	-21.674	-21.674

Bijstellingen per programma naar taakvelden

Programma / Taakveld	Mutatie	Mutatie
	2020	2020
	(€)	(%)
Economische Zaken	-2.415	24%

Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen- Economie	809	24%
Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen- Markten	-1.342	444%
Economische ontwikkeling	-2.067	23%
Economische promotie	185	1%
Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen- Economie	809	24%
Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen- Markten	-1.342	444%
Economische ontwikkeling	-2.067	23%
Economische promotie	185	1%

Omschrijving programma

Wie fijn wil wonen en werken is gebaat bij een stad die zich aanpast aan de nieuwe ontwikkelingen in de economie. Een stad die ook ruimte blijft bieden voor voldoende plekken om te werken en ondernemen, zodat Rotterdam een inclusieve woon-werkstad blijft. Want elke Rotterdammer verdient een kans om zich door werk te ontwikkelen. De gemeente staat voor de transitie naar die nieuwe economie: digitaal, circulair, draaiend op duurzame energie en optimaal gebruik makend van de unieke positie van Rotterdam. De Roadmap Next Economy (RNE) wordt daarbij als leidraad genomen.

De activiteiten die daartoe ondernomen worden zijn in hoofdlijnen:

- samenwerken met bedrijven, instellingen en ondernemers om diverse doelstellingen op economisch gebied te bereiken
- dienstverlening aan het MKB op strategisch niveau en wijk- en bedrijfsniveau
- identificatie en versterking van de investeringsbereidheid van en aan ondernemers
- stimulering van innovatie en vernieuwing door het versterken van het innovatie ecosysteem in stad en regio
- aanspreekpunt voor bedrijven en instellingen in de stad en voor de besturen van de ondernemersverenigingen
- bijdragen aan een aantrekkelijk ondernemersklimaat door het verminderen van regeldruk
- borgen van voldoende ruimte om te werken door het vaststellen van kaders en uitvoeringsprogramma's
- fungeren als opdrachtgever voor Rotterdam Partners zodat er op een gerichte manier uitvoering gegeven kan worden aan het internationaal vermarkten van de stad met als doel het aantrekken van internationale bezoekers, bedrijven en congressen
- samen met de andere 22 regio gemeenten werken we aan het vestigingsklimaat van de Metropoolregio Rotterdam Den Haag

- via Innovation Quarter (IQ), de regionale ontwikkelingsmaatschappij, wordt ingezet op regionale internationale acquisitie, business development en ondersteuning en financiering van innovatieve ondernemers en plannen in onze regio

Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen - Economie

Pagina 45

Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen - Economie

Effectieve dienstverlening aan het midden- en klein bedrijf (MKB) en ondernemers op strategisch niveau en op wijk- en bedrijfsniveau.

Regeldruk vermindering voor ondernemers.

Voortgang 2020

De coronacrisis heeft grote gevolgen voor de Rotterdamse economie en invloed op het bereiken van de college ambities. Het startup en scale up klimaat wordt zwaar aangetast en daarmee staat toekomstige economische groei onder druk. Het Haven en industrieel complex wordt zeer hard geraakt, retail en de kantorenmarkt staan onder druk.

Dat betekent dat de inzet van economie omgekat moet worden. Alle activiteiten zijn er op gericht te zijn op het herstellen van de economie op de korte en lange termijn. Voor de korte en middellange termijn zijn onder andere de volgende activiteiten opgestart:

1. We ondersteunen start ups en scale ups, bijvoorbeeld door het ondersteunen van Innovation Quarter en Techleap in de lobby naar Den Haag voor financiële ondersteuning van startups en scale ups, omdat die buiten de regelingen vallen
2. Intensivering van inzet digitalisering MKB, taskforce retail
3. Faciliteren waar dit kan van de 1,5 mtr economie
4. Intensivering van de inzet op het Health Technology cluster
5. Digitalisering vindt versneld plaats in de meeste sectoren. Aanpak op het gebied van digitale connectiviteit, economie en samenwerking is geïntensiveerd.

Voor de lange termijn wordt gewerkt aan het herstelplan Rotterdamse economie, waarbij - op basis van scenario's - in samenwerking met stakeholders wordt gewerkt aan maatregelen voor langere termijn herstel van de Rotterdamse economie.

Wat willen we bereiken

Bij het MKB is zichtbaar en merkbaar dat de transformatie naar de nieuwe economie gemaakt wordt.

Bij het MKB is zichtbaar en merkbaar dat de transformatie naar de nieuwe economie gemaakt wordt: digitaal, circulair, draaiend op duurzame energie en optimaal gebruik makend van de unieke positie van Rotterdam.

Vermindering regeldruk

Minder regeldruk voor Rotterdamse ondernemers om bij te dragen aan een aantrekkelijk ondernemersklimaat.

Meer ruimte voor kleine ondernemers

Meer ruimte voor kleine ondernemers en makers op buurt- en wijkniveau, voor bedrijven op bedrijfsterreinen en in winkelgebieden. We helpen ondernemers met kennis en met contacten binnen en buiten de gemeentelijke organisatie.

Wat gaan we daar voor doen

Bij het MKB is zichtbaar en merkbaar dat de transformatie naar de nieuwe economie wordt gemaakt.

We zorgen voor MKB-accountmanagement: we zoeken de bedrijven in de stad op, brengen in beeld wat er leeft bij de bedrijven en gebruiken de kennis van bedrijven om de dienstverlening te verbeteren en aan te passen aan de nieuwe economie. Extra aandacht gaat daarbij uit naar gemeentelijke procedures, beleid en projecten: ook deze scherpen we aan, schrappen ze en/of maken ze effectiever.

- we ondersteunen actief bedrijsvennetwerken om de samenwerking tussen ondernemers te versterken en cross-overs tussen bedrijven uit verschillende sectoren te stimuleren. Aandachtgebieden: zakelijke dienstverlening, medisch & zorg, ICT & creatieve bedrijven, haven & maritieme dienstverlening en horeca, retail & leisure. Daarnaast wordt er accountmanagement voor startups ingezet. Het accountmanagement, het current investor development op de grote en middelgrote internationale bedrijven wordt uitgevoerd door Rotterdam Partners. Hierbij heeft Rotterdam Partners specifieke aandacht voor (internationale) handelsbevordering, expats enzovoort.
- samen met onze (kennis)partners, waaronder o.a. Hogeschool Rotterdam, MKB Rotterdam, Kamer van Koophandel, VNO-NCW Rotterdam en Rabobank) ontsluiten we informatie, kennis en netwerken voor MKB ondernemers
- in deze collegeperiode worden 5.000 MKB'ers bereikt, waarbij de mogelijkheden maar ook de uitdagingen van de nieuwe economie voor hun bedrijfsvoering worden belicht. De focus hierbij ligt op digitalisering en circulair/duurzaam ondernemen.

Vermindering regeldruk

Rotterdam wil een aantrekkelijke stad zijn voor nieuwe en bestaande bedrijven. Soms werkt regelgeving vanuit overheden (landelijk dan wel lokaal) belemmerend om (vernieuwend) te ondernemen. Met het programma 'Anders Geregeld' krijgen ondernemers meer ruimte voor vernieuwend ondernemerschap. Door kleinschalige experimenten en pilots testen we hoe regelgeving anders kan worden toegepast en/of hoe werkprocessen anders kunnen worden ingericht. Als na de experimenteerperiode blijkt dat de effecten positief zijn, schept dat kansen voor ondernemend Rotterdam. Eind dit jaar verschijnt de evaluatie van een aantal experimenten in drie winkelstraten. Als daaruit blijkt dat de effecten positief zijn, kan dat leiden tot permanente aanpassing van de regels.

- samen met ondernemers werken we aan een lokale aanpak met vraaggestuurde experimenten en pilots die meer ruimte bieden voor ondernemerschap
- door het uitvoeren van 2 klantreizen (casussen) krijgen we beter inzichtelijk in hoe ondernemers de dienstverlening ervaren. Dit kan inzicht geven om processen en communicatie te verbeteren
- Rotterdam steunt de Tweede Kamer om de Drank- en Horecawet aan te passen en blending/mengvormen retail en horeca structureel mogelijk te maken

Meer ruimte voor kleine ondernemers

We werken aan meer ruimte voor kleine ondernemers en makers op buurt- en wijkniveau, voor bedrijven op bedrijfsterreinen en in winkelgebieden. We helpen ondernemers met kennis en met contacten binnen en buiten de gemeentelijke organisatie.

- inzet van bedrijfscontactfunctionarissen (BCF): zij zijn het eerste en vaste aanspreekpunt voor de besturen van de Rotterdamse ondernemersverenigingen. Zij richten zich hierbij op de verenigde ondernemers in winkelgebieden en op bedrijventerreinen. Ondernemers kunnen bij de bedrijfscontactfunctionaris uit hun gebied terecht voor alle kwesties die met ondernemen en economische ontwikkeling te maken hebben. De BCF is hierbij ook de schakel naar de gemeentelijke organisatie en het gemeentebestuur. Onderlinge netwerkvorming wordt met behulp van een aantal bijeenkomsten bevorderd
- de Ondernemersbalie: het centrale loket voor startende en gevestigde ondernemers. De kerntaak is het geven van voorlichting en advies aan (startende) ondernemers over gemeentelijk beleid, wet- en regelgeving, vergunningen, subsidies en bedrijfshuisvesting. De ondernemersbalie is actief betrokken bij het ondernemersportal (ondernemen010) waarin alle belangrijke producten en diensten voor ondernemers zijn opgenomen

- monitoren van de frequentie van belemmeringen in de gemeentelijke organisatie of in procedures voor ondernemers. Case-management wordt dan ingezet om een structurele oplossing te realiseren.

Wat kost het

Overzicht van baten en lasten Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen- Economie	Realisatie 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Raming 2022	Raming 2023	Raming 2024
Baten exclusief reserves	0	0	0	0	0	0
Overige baten	0	0	0	0	0	0
Lasten exclusief reserves	2.437	2.556	3.309	3.302	3.302	3.302
Apparaatslasten	0	1.820	0	0	0	0
Inhuur	0	85	0	0	0	0
Overige apparaatslasten	0	20	0	0	0	0
Personeel	0	1.715	0	0	0	0
Intern resultaat	1.698	144	2.019	2.012	2.012	2.012
Intern resultaat	1.698	144	2.019	2.012	2.012	0
Programmalasten	739	592	1.290	1.290	1.290	1.290
Inkopen en uitbestede werkzaamheden	347	242	978	978	978	0
Overige programmalasten	0	0	0	0	0	0
Subsidies en inkomensoverdrachten	392	350	312	312	312	0
Saldo voor vpb en reserveringen	-2.437	-2.556	-3.309	-3.302	-3.302	-3.302
Saldo voor reserveringen	-2.437	-2.556	-3.309	-3.302	-3.302	-3.302
Reserves	40	40	0	0	0	0
Onttrekking reserves	40	40	0	0	0	0
Saldo	-2.397	-2.516	-3.309	-3.302	-3.302	-3.302

x

Tabel vergelijking begrotingssaldi 2020

Vergelijking begrotingssaldi	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Begroting 2019	-1.290	-1.290	-1.290	-1.290	-1.290	

Omissieregeling 2019	-4.297	-4.248	-4.248	-4.248	-4.248
Voorjaarsnota / Eerste herziening 2019	-3.802	-4.320	-4.320	-4.320	-4.320
Begroting 2020 / Tweede herziening 2019	-2.850	-3.325	-3.309	-3.302	-3.302
10-maandsrapportage 2019	-2.850	-3.325	-3.309	-3.302	-3.302
Realisatie 2019	-2.397				
Eerste Herziening 2020		-2.516	-3.309	-3.302	-3.302

Financiële bijstellingen

Bijstellingen Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen- Economie		Begroting 2020
Oorspronkelijke begroting 2020		-3.325
Bijstellingen Eerste Herziening 2020		809
Bestemmingsreserve Investerings Rozenburg	Reserves	0
Technische wijzigingen	Technische wijzigingen	809
Begroting na wijzigingen		-2.516

Toelichting financiële bijstellingen

Bestemmingsreserve Investerings Rozenburg

In samenspraak met de gebiedscommissie is vanuit de bestemmingsreserve Investerings Rozenburg (BIR) een bedrag beschikbaar gesteld van € 40 om het cameraplan Pothof te realiseren.

Technische wijzigingen

Op taakveld Bedrijfsloket en bedrijfsregelingen - Economie zijn er diverse technische wijzigingen geweest. Direct achter de technische wijziging is het effect op het saldo weergegeven. De grootste wijzigingen zijn het herverdelen van programmabudget binnen het programma Economie (€ 722) en diverse kleine technische wijzigingen (€ 87).

Beleidskaders, beleidsmonitoren en wet- en regelgeving

- [Nieuwe energie voor Rotterdam](#)
- [Roadmap Next Economy](#)
- [Rotterdam Kaart van de Stad](#) - Verkenning ontwikkelkansen lange termijn
- [Stadsvisie](#)
- Stedelijke Agenda Haven

- [Verhaal van de stad](#)

Omschrijving taakveld

Dit taakveld bevat de op bedrijven en ondernemers gerichte ondersteuning en dienstverlening zoals het bedrijvenloket, het ondernemersloket; het stimuleren van en onderwijs aan startende ondernemers, het aantrekken en faciliteren van nieuwe bedrijven, het bieden van financiële steunregelingen voor bedrijven en de BIZ-bijdrage.

Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen - Markten

Pagina 46

Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen - Markten

Het realiseren van aantrekkelijke Rotterdamse warenmarkten voor bezoekers en marktvergunninghouders.

Voortgang 2020

De doelstellingen van het taakveld zoals opgenomen onder “wat willen we bereiken” en “wat gaan we daarvoor doen” zijn nog actueel. Echter de recente ontwikkelingen met betrekking tot het coronavirus zijn van invloed op het beoogde effect.

Wat willen we bereiken

Realiseren van aantrekkelijke warenmarkten

- aantrekkelijke markten
- divers aanbod
- meer verkoopwagens
- veilige en schone markten

Wat gaan we daar voor doen

Realiseren van aantrekkelijke warenmarkten

Het onderzoek naar de staat van de markten is eind december 2019 afgerond. Tijdens het onderzoek is input vanuit de betrokken partijen gevraagd. De resultaten zijn verwerkt in een brede visie voor de warenmarkten. Om de aantrekkelijkheid van de markten gekoppeld aan de visie te vergroten wordt in 2020 zodra mogelijk ingezet op:

- verbetering van de bezettingsgraad op de markten
- toelaten nieuwe instroom, zowel structureel als op dagbasis
- inschrijfbepanking herzien
- stimuleren nieuwe artikelgroepen
- stimuleren verkoopwagens middels passend beleid
- informatievoorziening verder verbeteren
- toezicht op naleving voorschriften zoals blijvende inzet op breedte looppaden en schoonhouden kramen
- inzet op alternatieve aanpak afval

Het optimaliseren van de markten zal een positieve bijdrage leveren aan de kostendekkendheid van de warenmarkten. Door de huidige coronamaatregelen is dit op dit moment niet realiseerbaar.

Wat kost het

Overzicht van baten en lasten Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen- Markten	Realisatie 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Raming 2022	Raming 2023	Raming 2024
Baten exclusief reserves	1.908	1.977	2.728	2.728	2.728	2.728
Bijdragen rijk en medeoverheden	0	0	0	0	0	0
Overige opbrengsten derden	1.905	1.977	2.728	2.728	2.728	2.728
Overige baten	3	0	0	0	0	0
Lasten exclusief reserves	3.127	3.017	2.417	2.408	2.408	2.408
Apparaatslasten	1.138	1.437	1.359	1.350	1.350	1.350
Inhuur	16	3	3	3	3	0
Overige apparaatslasten	25	28	-33	-38	-38	0
Personeel	1.097	1.405	1.389	1.385	1.385	0
Intern resultaat	1.177	1.172	1.172	1.172	1.172	1.172
Intern resultaat	1.177	1.172	1.172	1.172	1.172	0
Programmalasten	812	408	-114	-114	-114	-114
Inkopen en uitbestede werkzaamheden	788	323	-199	-199	-199	0
Overige programmalasten	24	85	85	85	85	0

Saldo voor vpb en reserveringen	-1.219	-1.040	311	320	320	320
Saldo voor reserveringen	-1.219	-1.040	311	320	320	320
Saldo	-1.219	-1.040	311	320	320	320

x

Tabel vergelijking begrotingssaldi 2020

Vergelijking begrotingssaldi	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Begroting 2019	-1.214	-1.214	-1.214	-1.214	-1.214	
Omissieregeling 2019	-1.251	-1.237	-1.237	-1.237	-1.237	
Voorjaarsnota / Eerste herziening 2019	-1.225	302	311	320	319	
Begroting 2020 / Tweede herziening 2019	-1.250	302	311	320	320	
10-maandsrapportage 2019	-1.250	302	311	320	320	
Realisatie 2019	-1.219					
Eerste Herziening 2020		-1.040	311	320	320	320

Financiële bijstellingen

Bijstellingen Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen- Markten

Begroting 2020

Oorspronkelijke begroting 2020	302
Bijstellingen Eerste Herziening 2020	-1.342
Bijstelling Markten	Ramingsbijstellingen onvermijdelijk -1.500
Technische wijzigingen	Technische wijzigingen 158
Begroting na wijzigingen	-1.040

Toelichting financiële bijstellingen

Bijstelling Markten

In de Voorjaarsnota 2019 is besloten om het taakveld Markten vanaf 2020 kostendekkend in de begroting op te nemen. Hiervoor moest een positiever resultaat van € 1,5 mln gerealiseerd worden. De maatregelen die zouden leiden tot hogere baten konden in eerste instantie niet in gang worden gezet door onder andere activiteiten van

het Eurovisie Songfestival die op de Centrummarkt zouden plaatsvinden. Aansluitend vielen de opbrengsten marktgelden weg door corononamaatregelen waardoor er sinds 13 maart geen markten worden gehouden. Vanaf 8 mei mogen de markten met alleen food en bloemen weer in aangepaste kleinere opstelling staan. Door de hier voor genoemde effecten van de coronacrisis kan de € 1,5 mln in 2020 niet gerealiseerd worden.

Technische wijzigingen

In dit taakveld zijn er diverse technische wijzigingen geweest. De grootste wijziging is het aandeel in de herverdeling concern opgaven, dit betreft meerdere [programma's](#) (€ 167). Verder zijn diverse kleinere budgetverschuivingen doorgevoerd (- € 9).

Beleidskaders, beleidsmonitoren en wet- en regelgeving

- [Marktreglement 2008](#)
- [Marktverordening 2017](#)
- [Verordening rechten markten](#)

Omschrijving taakveld

Tot het taakveld Bedrijfsloket en bedrijfsregelingen behoort de op bedrijven en ondernemers (inclusief bedrijven en ondernemers in land- en tuinbouw en veeteelt) gerichte ondersteuning en dienstverlening van de gemeente. In dit Rotterdamse taakveld gaat het om:

- regelen straathandel, markten alsook veemarkten
- marktgeld en staanplaatsgeld markten (via baten categorie 3.7)

Economische ontwikkeling

Pagina 47

Economische ontwikkeling

Een transitie naar een nieuwe economie voor Rotterdam: digitaal, circulair en duurzaam.

Transformatie van haven en stad. Rotterdam wordt de innoverende maritieme hoofdstad.

Vernieuwing, verbreding en veerkrachtverhoging van de Rotterdamse stedelijke economie. Het Rotterdamse MKB klaar maken voor de nieuwe economie is uitgangspunt.

Voortgang 2020

De coronacrisis heeft grote gevolgen voor de Rotterdamse economie en invloed op het bereiken van de college ambities. Het startup en scale up klimaat wordt zwaar aangetast en daarmee staat toekomstige economische groei onder druk. Het Haven en industrieel complex wordt zeer hard geraakt, retail en de kantorenmarkt staan onder druk.

Dat betekent dat de inzet van economie omgekat moet worden. Alle activiteiten zijn erop gericht te zijn op het herstellen van de economie op de korte en lange termijn. Voor de korte en middellange termijn zijn onder andere de volgende activiteiten opgestart:

1. We ondersteunen start ups en scale ups, bijvoorbeeld door het ondersteunen van Innovation Quarter en Techleap in de lobby naar Den Haag voor financiële ondersteuning van startups en scale ups, omdat die buiten de regelingen vallen
2. Intensivering van inzet digitalisering MKB, taskforce retail
3. Faciliteren waar dit kan van de 1,5 mtr economie
4. Intensivering van de inzet op het Health Technology cluster
5. Digitalisering vindt versneld plaats in de meeste sectoren. Aanpak op het gebied van digitale connectiviteit, economie en samenwerking is geïntensiveerd.

Voor de lange termijn wordt gewerkt aan het herstelplan Rotterdamse economie, waarbij - op basis van scenario's - in samenwerking met stakeholders wordt gewerkt aan maatregelen voor langere termijn herstel van de Rotterdamse economie.

Wat willen we bereiken

Een transitie naar een nieuwe economie voor Rotterdam: digitaal, circulair en gebruik makend van duurzaam opgewekte energie.

In juni 2019 is de Koers Nieuwe Economie gepresenteerd als kapstok voor de economische prioriteiten van ons college. In het najaar is de koers vertaald in een werkprogramma met deelprogramma's die de Rotterdamse invulling zijn van de Roadmap Next Economy en die we vanaf 2020 in uitvoering brengen.

De vijf transitiepaden uit de Roadmap Next Economy (RNE) geven richting aan een aantal samenhangende en elkaar versterkende (systeem)doorbraken op het gebied van digitalisering, energietransitie, circulaire economie en onderwijs en inclusieve samenleving. Nieuw ondernemerschap is daarbij nodig. We werven bedrijven die een belangrijke rol kunnen spelen in de ontwikkeling van deze nieuwe economie en passen het Rotterdamse DNA. Waar dat kan treden we op als launching customer of brengen we kennis samen van markt en overheid. De nieuwe economie is aantrekkelijk voor talenten, ondernemers en investeerders. De gemeente geeft richting aan deze koers. Ondernemers nemen het voortouw in het ontwikkelen van nieuwe bedrijfsinitiatieven en voeren uit. De gemeente ondersteunt en zet hiervoor diverse instrumenten. Omdat de economie niet stopt bij de gemeentegrens doet Rotterdam dat samen met de andere gemeenten in de Metropoolregio Rotterdam Den Haag (MRDH).

De beroepsbevolking moet passen bij de toekomstige economie. Het Leer Werk Akkoord is met name gericht op het formuleren van de eisen aan de toekomstige beroepsbevolking vanuit de toekomstige economie en de bedrijven. Het scholen van werkenden om aan de toekomstige eisen van de economie en het bedrijfsleven te kunnen voldoen staat daarin centraal.

Transformatie van haven en stad. Rotterdam wordt de innoverende maritieme hoofdstad

De ambitie is om in 2030 de maritieme hoofdstad van Europa te zijn, wat betekent dat het meest complete en concurrerende maritieme ecosysteem zich in de Rotterdamse regio bevindt. We stimuleren en faciliteren daarom diverse maritieme economie met o.a. ook maritieme hoofdkantoorfuncties van rederijen en scheepsbouwbedrijven en commodity traders en innovatieve techbedrijven in het Central district.

Om mondiaal concurrerend te kunnen blijven zullen het petrochemisch en energiecomplex als de transport en logistieke functie in het haven-industrieel cluster moeten verduurzamen en digitaliseren. Hiervoor is kennis en kunde nodig van bedrijven, kennisinstellingen en talenten uit de stad en de regio. We zien de energietransitie in het havenindustriecomplex daarom niet alleen als een duurzaamheids- en maatschappelijke opgave, maar vooral ook als een economische opgave.

Het Rotterdamse MKB klaar maken voor de nieuwe economie

Samen met de vertegenwoordigers van het Rotterdamse bedrijfsleven en de kennisinstellingen zorgen we voor kennis en informatie voor ondernemers om het ondernemerschap te versterken. Daarnaast zorgen we dat de digitale infrastructuur en andere vestigingsvoorwaarden optimaal zijn geregeld. Specifiek worden gemeentelijke regels die innovatie, circulariteit en digitale ongelijkheid in de weg staan aangepast of gestopt.

Digitalisering als randvoorwaarde waardoor de transitie van de economie tot stand kan komen

De economische ontwikkeling van Rotterdam hangt sterk samen met een aantal fysieke en maatschappelijke opgaven. Deze opgaven worden in steeds sterkere mate beïnvloed door de digitalisering. De exponent van digitalisering: data, is binnen de economische ontwikkelingen vaak niet goed zichtbaar of herkenbaar maar wel van essentieel belang in de zogenaamde data economie. Waar we voor staan is digitalisering op een zinvolle wijze in te zetten zodat het bijdraagt aan de vestigingsvoorwaarden. Enerzijds is digitalisering randvoorwaarde voor alle opgaven van deze economische agenda, anderzijds kan de gemeente stimulator, facilitator of regulator zijn voor nieuwe digitale ontwikkelingen en innovaties.

Wat gaan we daar voor doen

Een transitie naar een nieuwe economie voor Rotterdam: digitaal, circulair en gebruik makend van duurzaam opgewekte energie.

Duurzame groei:

- met de partners Rotterdam Partners, IQ en Havenbedrijf hebben we in 2019 een acquisitiestrategie opgesteld die erop gericht is om pro-actief internationale bedrijvigheid aan te trekken die bijdraagt aan de transitie naar een nieuwe digitale, circulaire en duurzame economie
- we zetten extra in op de uitstraling van Rotterdam als innovatielaboratorium met veel plek en ruimte voor start-ups en nieuwe samenwerkingsverbanden met het programma Start-up en Scale-up Rotterdam
- we profileren ons als launching customer voor innovatieve bedrijven door bedrijven uit te dagen de benodigde technologieën en diensten gericht in te zetten
- in 2020 willen we ons nationaal en internationaal beter onderscheiden in de Life Sciences & Health sector. De ontwikkelkansen voor LS&H sector liggen in het versnellen van Rotterdam als eerste Nederlandse med tech stad. Digitalisering, robotisering en Artificiële Intelligentie bieden kansen voor het verbeteren en verstevigen van deze positie
- we zetten in op het bieden van een groot palet aan diverse woon- en werk carrières en aan voorzieningen die het leven de verblijfskwaliteit in de stad versterken. Deze staan ten dienste van Rotterdammers en bezoekers om zo een divers palet aan talenten, kennis en competenties aan Rotterdam te blijven binden
- we zorgen voor voldoende ruimte voor nieuwe en bestaande bedrijven in de stad (werklocaties) door zowel ruimtelijk beleid vast te stellen (naast de al bestaande Nota Detailhandel worden in 2019 zowel de Nota kantoren als de Nota Bedrijfsruimte vastgesteld) als uitvoeringsprogramma's uit te werken

Werkgelegenheidsgroei:

- we zetten extra energie op de ontwikkeling van het bestaande bedrijfsleven (met name MKB) en het aantrekken van bedrijven met een behoorlijk werkgelegenheidspotentieel . die passen bij het Rotterdamse DNA in de nieuwe economie
- in 2020 worden de in 2019 gesloten Leerwerkakkoorden (LWA's) verder uitgewerkt en uitgevoerd. Er zijn diverse LWA's gesloten met bedrijfsleven en onderwijs rond o.a. de haven, MKB en energietransitie gebouwde omgeving. Er wordt nog gewerkt aan LWA's rond Bouw, Facilitair, Transport & Logistiek, Zorg, Horeca en Toerisme en digitaal
- wij faciliteren en ondersteunen de komst van een IT-Campus met op termijn een dependance in Rotterdam Zuid waar iedereen, van jong tot oud, oud, terecht kan om te leren programmeren, en om zich te ontwikkelen in de laatste digitale ontwikkelingen.

Transformatie van haven en stad. Rotterdam wordt een innoverende maritieme hoofdstad van Europa

Rotterdam wordt het centrum van maritieme technologie en dienstverlening Europa

- het Merwe-Vierhavengebied, de plek voor de innovatieve maakindustrie, wordt verder ontwikkeld
- de verdere uitbouw van de relatie Stad en Haven onder de noemer Maritime Capital of Europe als een ontwikkeling met een belangrijke groeipotentie. Het gaat hierbij om het verbinden van de havensectoren zoals transport en logistiek, chemie en energie met zakelijke diensten in de stad, maar ook de technologische / IT diensten in en voor de haven (slimme haven, smart logistics e.d)
- we zetten op het creëren van een "3e Maasvlakte op het Weena" voor maritieme dienstverlening
- we ondersteunen het havenbedrijf Rotterdam (HBR) en het havenbedrijfsleven met de majeure energietransitieopgave en de transitie naar de circulaire economie

Het Rotterdamse MKB gereed maken voor de nieuwe economie

- we bieden ruimte aan kleine en grote ondernemersinitiatieven die bijdragen aan het imago van "Rotterdam als het laboratorium van Nederland". Daarbij sturen we als gemeente voortdurend op de verbinding tussen sociale en economische vraagstukken
- we zetten in op het betrekken en inzetten van bedrijven bij het verder ontwikkelen van de binnenstad als gastvrij en levendig centrum én het transformeren en verduurzamen van de vastgoedvoorraad
- we maken mogelijk dat er meer ruimte komt voor werkmilieus voor kleine ondernemers en makers op buurt- en wijkniveau. Dat is goed voor de leefbaarheid van de wijken en een oplossing voor de leegstaande "plinten"
- we sturen op hergebruik van verouderd, leegstaand vastgoed door transformatie, upgrading of tijdelijk gebruik
- we sturen op het transformeren van 180.000 m2 incurante kantoorruimte naar wooneenheden en andere economische functies samen met en op initiatief van marktpartijen
- we sturen op het transformeren van niet centraal gelegen winkels, bedrijven en overig bedrijfsroerend goed naar andere functies
- instellen/oprichten Taskforce Detailhandel: een samenwerkingsverband tussen stakeholders in de detailhandel sector en de gemeente. De taskforce richt zich op ondersteuning in innovatiekracht en de transitie naar een winkellandschap in de nieuwe economie, waarbij digitalisering en de platformeconomie een grote rol spelen

- ambities voor bovenstaande doelen worden verder gedefinieerd in samenwerking met betrokken partijen. Deze partijen stimuleren en faciliteren we door onder andere inspiratie en kennisdeling, subsidies voor onderzoekskosten, organisatie van netwerkbijeenkomsten, aanpak van buitenruimte en verkoop of inbreng van gemeentelijk vastgoed

Digitalisering als randvoorwaarde waardoor de transitie van de economie tot stand kan komen

- met het aanstellen van een Chief Digital Officer willen we externe en interne partijen verbinden aan een integrale aanpak van stedelijke digitaliseringsopgaven
- we zetten in op aantrekken en inzetten van bedrijven in de digitale economie en Smart City toepassingen
- we zetten in op de toegevoegde waarde van de platform economie
- we zetten in op de voldoende en juiste digitale randvoorwaarden en infrastructuren om de stad van de toekomst te faciliteren. Slimme lichtmasten en digitale spelregels zijn hierin de eerste stappen
- we willen een digitaal Leerwerkakkoord sluiten
- binnen de MRDH werken we aan een gezamenlijke regionale digitale strategie en uitvoeringsagenda, o.a. voor 5G en glasvezel en voor de harmonisering van de aanleg van digitale infrastructuur

Prestatie-indicatoren		2018	2019	2020	2021	2022	2023
Transformatie kantoren: het (laten) transformeren en/of onttrekken van tenminste 180.000 m2 bruto vloeroppervlak uit de voorraad kantoren in Rotterdam gedurende de periode van 1 januari 2018 tot 1 november 2021	Streefwaarde (ultimo)	> 45.000 m2	> 90.000 m2	> 135.000 m2	Per 1/11/21 > 180.000 m2**		
	Realisatie	45.000 m2	57.500	6.500 m2 (Q1)			
			m2				
Transformeren van winkels: 4 pilot-gebieden waarvan 3 transformatie gebieden (10 panden per jaar voor een periode van 3 jaar, totaal 90)	Streefwaarde	30	30	30			
	Realisatie	n.v.t.	69	19 (Q1)			
Verduurzaming Kantoren	Streefwaarde						
	Realisatie	n.v.t.					
Economische Clusterontwikkeling: investeringen, FTE, nieuwe vestigers door inzet fondsmiddelen en inzet van	Streefwaarde				€ 700 mln		
					investeringen		
					/ 2000 FTE /		

	Realisatie	n.v.t.	€ 247 mln	
			investeringen	
			/ 1586 FTE	
			/ 156 nieuwe	
			vestigings	
MKB RNE proof: In deze	Streefwaarde			5.000
collegetermin worden er minimaal	Realisatie	185	779	1131 (Q1)
5000 MKB'ers gesproken, waarbij de				
mogelijkheden van de nieuwe				
economie voor hun bedrijfsvoering				
worden belicht				

Toelichting indicatoren

Transformatie kantoren

We sturen op het transformeren van 180.000 m2 kantoorruimte naar wooneenheden en andere economische functies, samen met en op initiatief van marktpartijen. In 2019 is 57.500 m2 bvo kantoorruimte getransformeerd, met name naar wooneenheden. Met 45.000 m2bvo in 2018, 57.500 m2 in 2019 en 6.500 m2 in het eerste kwartaal van 2020.

Transformatie winkels

In Q 1 2020 zijn er 19 transformaties gerealiseerd en enkele tientallen zijn nog in voorbereiding; Dat maakt een totaal van 88 gerealiseerd sinds de start van de pilots.

Transformatie van kantoren en retail zal alleen maar in belang toenemen, gelet op de huidige situatie waarbij de kans op nog meer leegstand toeneemt zal de opgaven rond transformatie alleen maar groter worden. De collegetargets zullen waarschijnlijk worden gehaald.

Verduurzaming Kantoren

- Met informatieverstrekking en goede voorbeelden vastgoedeigenaren ondersteunen en stimuleren om de Rotterdamse kantoren in 2022 te verduurzamen naar ten minste label C, maar bij voorkeur naar een ambitieuzer energielabel
- Opnemen in het Convenant Kantoren Transformatie

- We starten twee pilots voor de verduurzaming van kantoren naar een hoger ambitieniveau dan het wettelijk vereiste. De eerste pilot is gericht op mogelijk maken van de realisatie van energie neutrale/circulaire bestaande kantoorgebouwen. Waarbij we zowel een pand in eigendom van de gemeente inbrengen, als marktpartijen uitdagen een pand voor deze pilot voor te dragen. In de tweede pilot onderzoeken we wat er ruimtelijk-economisch nodig is om innovatieve koplopers in de economie zo goed mogelijk de faciliteren in de stad

Economische clusterontwikkeling

Bovenstaande cijfers zijn tot stand gekomen door uitgelokte private investeringen in de clusters om een versnellingsimpuls te geven naar een nieuwe economie, waarbij de gemeente samenwerkt met onder meer Innovation Quarter en Rotterdam Partners.

De ambitie om zoveel mogelijk investeringen uit de markt te halen blijft overeind. Of de streefwaarden in 2022 gehaald wordt is door de huidige economische situatie uiterst onzeker, uitspraken doen over wat wel haalbaar is overigens ook. Het principe dat we als gemeente inzetten op het uitlokken van private investeringen, vestigingen en nieuwe banen, gericht op de nieuwe economie blijft staan, ook als we werken aan een veerkrachtig en duurzaam herstel.

MKB RNE proof maken

Het Rotterdamse MKB staat midden in grote veranderingen. Samen met partners (o.a. MKB Rotterdam Rijnmond, KVK, Rabobank Rotterdam, BlueCity) stimuleren wij het (brede) MKB bij hun transformatie naar de nieuwe economie die digitaal, circulair en duurzaam is. Er wordt ingezet op het bereiken van 5.000 MKB-bedrijven (inspireren, informeren of activeren) om digitaler en meer circulair/duurzaam te ondernemen.

Bij veel ondernemers ligt op dit moment nu even de focus op primaire processen en iets minder op innovatie, dat het maakt het lastiger om een grote groep te bereiken. Tegelijkertijd laat de huidige crisis ook zien dat onder andere digitalisering steeds belangrijker wordt. Samen met partners wordt gewerkt aan mogelijkheden om ondernemers hierin beter te bereiken en te faciliteren. We ontwikkelen momenteel een communicatie campagne om het bereik en inspireren van ondernemers een 'boost' te geven.

Wat kost het

Overzicht van baten en lasten Economische ontwikkeling	Realisatie 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Raming 2022	Raming 2023	Raming 2024
Baten exclusief reserves	961	660	0	0	0	0
Bijdragen rijk en medeoverheden	817	550	0	0	0	0
Overige opbrengsten derden	145	110	0	0	0	0

Overige baten	0	0	0	0	0	0
Lasten exclusief reserves	12.682	17.972	9.275	9.387	6.587	6.587
Apparaatslasten	5.573	3.399	6.091	6.064	6.064	6.064
Inhuur	21	166	245	218	218	0
Overige apparaatslasten	114	94	121	121	121	0
Personeel	5.437	3.139	5.725	5.725	5.725	0
Intern resultaat	-1.600	396	-2.485	-2.473	-2.473	-2.473
Intern resultaat	-1.600	396	-2.485	-2.473	-2.473	0
Programmalasten	8.709	14.178	5.669	5.796	2.996	2.996
Inkopen en uitbestede werkzaamheden	6.021	10.056	5.398	5.525	2.725	0
Overige programmalasten	-2	0	0	0	0	0
Subsidies en inkomensoverdrachten	2.690	4.121	271	271	271	0
Saldo voor vpb en reserveringen	-11.720	-17.312	-9.276	-9.388	-6.588	-6.588
Saldo voor reserveringen	-11.720	-17.312	-9.276	-9.388	-6.588	-6.588
Reserves	1.983	6.360	0	0	0	0
Onttrekking reserves	1.983	6.360	0	0	0	0
Saldo	-9.737	-10.952	-9.276	-9.388	-6.588	-6.588

x

Tabel vergelijking begrotingssaldi 2020

Vergelijking begrotingssaldi	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Begroting 2019	-10.550	-12.136	-12.530	-12.656	-12.656	
Omissieregeling 2019	-6.006	-7.540	-7.958	-8.085	-8.085	
Voorjaarsnota / Eerste herziening 2019	-6.375	-7.644	-8.026	-8.135	-8.135	
Begroting 2020 / Tweede herziening 2019	-7.770	-8.886	-9.276	-9.388	-6.588	
10-maandsrapportage 2019	-7.760	-8.886	-9.276	-9.388	-6.588	
Realisatie 2019	-9.737					
Eerste Herziening 2020		-10.952	-9.276	-9.388	-6.588	-6.588

Financiële bijstellingen

Bijstellingen Economische ontwikkeling

Begroting 2020

Oorspronkelijke begroting 2020		-8.886
Bijstellingen Eerste Herziening 2020		-2.067
Smart City	Ramingsbijstellingen onvermijdelijk	-500
Bestemmingsreserve Economie Gebieden	Reserves	0
Bestemmingsreserve Energietransitie	Reserves	0
Bestemmingsreserve Herstelmaatregelen Corona korte termijn	Reserves	0
Bestemmingsreserve Investeringsfonds Rotterdam	Reserves	0
Bestemmingsreserve Nationaal Programma Rotterdam Zuid	Reserves	0
Bestemmingsreserve Taakmutaties Gemeentefonds	Reserves	0
Bestemmingsreserve Werklocaties	Reserves	0
Technische wijzigingen	Technische wijzigingen	-1.567
Begroting na wijzigingen		-10.952

Toelichting financiële bijstellingen

Smart City

In het licht van de impact op de coronamaatregelen wordt nu versneld ingezet op digitalisering van MKB en Retail en op kansen om met digitalisering economische en maatschappelijke opgaven op te lossen. Om dit te realiseren is het budget met € 500 opgehoogd.

Bestemmingsreserve Economie gebieden

Vanuit het vastgesteld uitvoeringsprogramma voor werklocaties zal extra inzet plaatsvinden voor een taskforce Retail (€ 80) om de detailhandel te versterken.

Bestemmingsreserve Energietransitie

Sommige projecten in het kader van de energietransitie zijn in 2019 niet volledig besteed door vertraging in de planning, zoals de levering van 30 waterstofauto's voor verduurzaming van het gemeentelijk wagenpark, het leenfonds voor verduurzaming van woningen van particuliere eigenaren, de Mobility City Campus en de Programmatische aanpak Smart Energy Systems. De uitvoering ervan zal alsnog in 2020 plaatsvinden,

waardoor de niet bestede middelen uit 2019 via een onttrekking uit de bestemmingsreserve Energietransitie aan de begroting 2020 worden toegevoegd (€ 213).

Bestemmingsreserve Herstelmaatregelen Corona korte termijn

Om de Rotterdamse economie zo goed mogelijk op te starten, wordt op korte termijn een druktedashboard ontwikkelt: bezoeker(s) en bewoner(s) kunnen snel zien waar het druk is en waar niet en waar ze dus kunnen winkelen en recreëren. Daarnaast wordt een versnelling digitalisering Retail en MKB gefaciliteerd en gestimuleerd. De lasten en de dekking worden met € 700 naar boven bijgesteld.

Bestemmingsreserve Investeringsfonds Rotterdam

In totaal bedraagt de bestemmingsreserve Investeringsfonds Rotterdam voor Science Tower € 500, waarvan reeds € 58 aan kosten is gemaakt en onttrokken in 2019. De externe partij Egeria is nog druk bezig met de doorontwikkeling van de renovatieplannen inzake de Science Tower en is van plan om het beschikbare (hefboom) budget (€ 442) zoveel mogelijk te benutten in 2020.

Verder wordt de subsidie aan de externe partij van Gelder niet in 3 jaar maar in 2 jaar uitgekeerd, vanwege een versnelling en totstandkoming. De vaststelling hiervan in de bestemmingsreserve Investeringsfonds Rotterdam (Center of Expertise) vindt plaats in 2020.

Bestemmingsreserve Nationaal Programma Rotterdam Zuid

Een gedeelte van de kosten van Luifelplan Boulevard Zuid zal niet meer via de bestemmingsreserve Nationaal Programma Rotterdam Zuid worden gedekt. De dekking vindt plaats vanuit de specifieke uitkering Regio Deal Rotterdam Zuid vanuit het Rijk. Deze middelen zullen in de vorm van een subsidie worden ingezet.

Bestemmingsreserve Taakmutaties Gemeentefonds

Conform de goedgekeurde verlenging van de cofinanciering van het EU project Scale Up is de looptijd met 2 jaar verlengd tot en met 2021. Hiermee is de financiering van de bestemmingsreserve Taakmutaties Gemeentefonds - Pieken in de Delta met € 150 doorgeschoven naar 2020.

Verder is in de decembercirculaire 2019 door het Rijk € 650 toegewezen aan de bestemmingsreserve Taakmutaties Gemeentefonds voor Asbeter. In 2019 moest aan Asbeter al een subsidie verleend worden, waardoor € 324 in 2019 is besteed en € 324 in 2020 is verleend.

Bestemmingsreserve Werklocaties

Voor de Luifel aanpak op Boulevard Zuid is € 126 gereserveerd voor het verwijderen van luifels en repareren van gevels. De aanbesteding vond in oktober 2019 plaats. De prestatie zal in 2020 plaatsvinden. Daardoor zullen zowel de kosten op het project als de onttrekking aan de bestemmingsreserve Werklocaties plaatsvinden.

Technische wijzigingen

Op taakveld Economische ontwikkeling zijn er diverse technische wijzigingen geweest. Direct achter de technische wijziging is het effect op het saldo weergegeven. De grootste wijzigingen zijn het herverdelen van programmabudget binnen het programma Economie (- € 1.438) en diverse kleine technische wijzigingen (- € 129).

Beleidskaders, beleidsmonitoren en wet- en regelgeving

- [Atelier en Broedplaatsenbeleid 2017-2021](#)
- [Beleidsplan Naleving Omgevingsrecht](#)
- [Bouwverordening 2010](#)
- [De Nieuwe Transformatie Aanpak kantoren Rotterdam 2016-2020](#)
- [De Nieuwe Transformatie Aanpak winkels Rotterdam 2016-2020](#)
- [Havenvisie 2030](#)
- [Havenvisie 2030: Voortgangsrapportage 2017](#)
- [Het Rotterdamse coffeeshopbeleid 2013](#)
- [Horecagebiedsplan 2017-2019](#)
- [Horecanota Rotterdam 2017-2021](#)
- [Kader Stedelijke Ontwikkeling](#)
- [Meerjarenperspectief en uitvoeringsprogramma Warenmarkten](#)
- [Nieuwe energie voor Rotterdam](#) (Drift rapport)
- [Nota prostitutie en seksbranche 2015](#)
- [Plintenstrategie voor de Rotterdamse binnenstad](#)
- [Roadmap Next Economy](#)
- [Rotterdam Kaart van de Stad](#) - Verkenning ontwikkelkansen lange termijn

- Stedelijke Agenda Haven
- [Strategiedocument Food & The City](#) - Stimuleren van stadslandbouw in en om Rotterdam
- [Structuurvisie Stadshavens](#)
- [Update Economische Visie Rotterdam 2020](#). Koers houden, doorpakken en uitvoeren.
- [Verhaal van de stad](#)
- [Visie en strategie Rotterdam Makers District](#)
- [REO Navigator Werklocaties Rotterdam 2015-2025](#)
- [Detailhandelsnota Rotterdam \(2017\)](#)
- [Nota Kantoorruimte \(2019\)](#)
- [Nota bedrijfsruimte \(2019\)](#)

Omschrijving taakveld

Dit taakveld betreft het versterken van de economische bedrijvigheid door clusterontwikkeling en versterking van sectoren, stimulering van (samenwerkings-)projecten van onderzoeksinstituten en bedrijven, versterking van op economische structuur en innovatie gerichte samenwerkingsverbanden, samenwerking met bedrijfsleven en kennis- en onderzoeksinstituten en het ontwikkelen van stedelijke en wijkgerichte economische programma's.

Economische promotie

Pagina 48

Economische promotie

Rotterdam versterkt haar propositie als aantrekkelijke stad voor bedrijven.

Voortgang 2020

De coronacrisis heeft grote gevolgen voor de Rotterdamse economie en invloed op het bereiken van de college ambities. Het startup en scale up klimaat wordt zwaar aangetast en daarmee staat toekomstige economische groei onder druk. Het Haven en industrieel complex wordt zeer hard geraakt, retail en de kantorenmarkt staan onder druk.

Dat betekent dat de inzet van economie omgekat moet worden. Alle activiteiten zijn er op gericht te zijn op het herstellen van de economie op de korte en lange termijn. Voor de korte en middellange termijn zijn onder andere de volgende activiteiten opgestart:

1. We ondersteunen start ups en scale ups, bijvoorbeeld door het ondersteunen van Innovation Quarter en Techleap in de lobby naar Den Haag voor financiële ondersteuning van startups en scale ups, omdat die buiten de regelingen vallen
2. Intensivering van inzet digitalisering MKB, taskforce retail
3. Faciliteren waar dit kan van de 1,5 mtr economie
4. Intensivering van de inzet op het Health Technology cluster
5. Digitalisering vindt versneld plaats in de meeste sectoren. Aanpak op het gebied van digitale connectiviteit, economie en samenwerking is geïntensiveerd.

Voor de lange termijn wordt gewerkt aan het herstelplan Rotterdamse economie, waarbij - op basis van scenario's - in samenwerking met stakeholders wordt gewerkt aan maatregelen voor langere termijn herstel van de Rotterdamse economie.

Wat willen we bereiken

Meer vestigingen en oprichtingen van zowel nationale als internationale bedrijven. De Rotterdamse propositie is sterk en gaat uit van het DNA van de lokale economie en versterkt wat al sterk is. In samenwerking met Rotterdam Partners, Havenbedrijf Rotterdam en Innovation Quarter wordt in 2019 een overkoepelende acquisitiestrategie ontwikkeld die aansluit bij de transitie naar een digitale, duurzame en circulaire economie. Daarbij wordt een ecosysteem benadering gehanteerd, die inzichtelijk maakt welke bedrijfstypes het ecosysteem versterken, een bijdrage leveren aan de transitie en toekomstbestendige bedrijvigheid en werkgelegenheid genereren. Voor internationale acquisitie (FDI) ligt de focus op het proactief benaderen van bedrijven, die het beste in deze profilering passen, waarbij kwaliteit belangrijker is dan kwantiteit. De huidige werkafspraken, zowel binnen de gemeenten als met de acquisitiepartners, zullen hierop worden aangepast in 2020.

Wat gaan we daar voor doen

Doorzetten van onderstaande activiteiten.

- Rotterdam Partners is opgericht om Rotterdam in de (inter)nationale beeldvorming goed neer te zetten. In 2019 zijn nieuwe meerjarenafspraken tussen Rotterdam Partners en de gemeente gemaakt die de basis vormen voor de jaarlijkse subsidieafspraken. Er is samen met o.a. Rotterdam Partners in 2019 gewerkt aan een nieuw strategisch plan rond de acquisitie van bedrijven. Aanvullend wordt ingezet om ook de activiteiten van andere partners in en om de stad op voornoemde terreinen in samenhang te bezien zodat ondernemend en innovatief Rotterdam zich (inter)nationaal goed kan profileren en positioneren. De internationale portal www.rotterdaminnovationcity.com wordt hiertoe verder uitgebouwd
- Innovation Quarter (IQ) werkt in opdracht van onder andere gemeente Rotterdam in de provincie Zuid-Holland aan het ondersteunen en financieren van innovatieve ondernemers en plannen in onze regio. Zij investeert hiertoe in bedrijven

- Er wordt subsidie verstrekt aan Venture Café die onder andere door middel van wekelijkse programmering op de donderdagavond via workshops, themabijeenkomsten, ontmoetingen organiseert tussen startups, scale-ups, corporates, investeerders, innovatiehubs (onder andere Erasmus Centre for Entrepreneurship, RDM, Yes!Delft, PortXL, BlueCity010), studenten, MKB bedrijven, kennisinstellingen en overheden bijeen brengt
- Er is een lening versterkt aan Cambridge Innovation Centre (CIC). Het CIC is inmiddels gegroeid naar ongeveer 10.000 m2. Op dit moment zijn er meer dan 200 bedrijven gevestigd en werken er ruim 700 mensen vanuit het CIC
- 2020 is zoals het er nu naar uitziet het eerste jaar waarin het Verenigd Koninkrijk geen onderdeel meer is van de EU. Welke gevolgen dat heeft voor de handel met het VK en eventuele vestiging van bedrijven vanuit het VK is onduidelijk, maar Rotterdam werkt samen met het Havenbedrijf Rotterdam, provincie en het Rijk samen om zo goed mogelijk voorbereid te zijn.

Wat kost het

Overzicht van baten en lasten Economische promotie	Realisatie 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Raming 2022	Raming 2023	Raming 2024
Baten exclusief reserves	0	100	0	0	0	0
Bijdragen rijk en medeoverheden	0	0	0	0	0	0
Overige opbrengsten derden	0	100	0	0	0	0
Overige baten	0	0	0	0	0	0
Lasten exclusief reserves	11.393	13.343	12.612	12.605	12.105	12.105
Apparaatslasten	0	1.010	0	0	0	0
Inhuur	0	47	0	0	0	0
Overige apparaatslasten	0	11	0	0	0	0
Personeel	0	952	0	0	0	0
Intern resultaat	1.391	694	1.402	1.334	1.334	1.334
Intern resultaat	1.391	694	1.402	1.334	1.334	0
Programmalasten	10.002	11.638	11.210	11.270	10.770	10.770
Inkopen en uitbestede werkzaamheden	1.681	1.966	2.953	3.016	3.016	0
Kapitaallasten	122	111	105	105	105	0
Overige programmalasten	1	0	0	0	0	0

Subsidies en inkomensoverdrachten	8.197	9.561	8.153	8.150	7.650	0
Saldo voor vpb en reserveringen	-11.393	-13.243	-12.613	-12.605	-12.105	-12.105
Saldo voor reserveringen	-11.393	-13.243	-12.613	-12.605	-12.105	-12.105
Reserves	-462	800	0	0	0	0
Onttrekking reserves	0	800	0	0	0	0
Toevoeging reserves	462	0	0	0	0	0
Saldo	-11.855	-12.443	-12.613	-12.605	-12.105	-12.105

x

Tabel vergelijking begrotingssaldi 2020

Vergelijking begrotingssaldi	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Begroting 2019	-9.929	-9.463	-9.459	-9.456	-9.456	
Omissieregeling 2019	-11.889	-11.423	-11.419	-11.416	-11.416	
Voorjaarsnota / Eerste herziening 2019	-13.978	-13.299	-13.295	-13.292	-12.792	
Begroting 2020 / Tweede herziening 2019	-12.051	-12.627	-12.613	-12.605	-12.105	
10-maandsrapportage 2019	-12.051	-12.627	-12.613	-12.605	-12.105	
Realisatie 2019	-11.855					
Eerste Herziening 2020		-12.443	-12.613	-12.605	-12.105	-12.105

Financiële bijstellingen

Bijstellingen Economische promotie

Begroting 2020

Oorspronkelijke begroting 2020	-12.627
Bijstellingen Eerste Herziening 2020	185
Kansen pakken van de groei	Ramingsbijstellingen onvermijdelijk -500
Bestemmingsreserve Brexit	Reserves 0
Bestemmingsreserve Herstelmaatregelen Corona korte termijn	Reserves 0
Technische wijzigingen	Technische wijzigingen 685
Begroting na wijzigingen	-12.443

Toelichting financiële bijstellingen

Kansen pakken van de groei

De onderbesteding in 2019 Kansen pakken van de groei, zal in 2020 worden ingezet voor goede en groene groei. Om dit te realiseren is het budget met € 500 opgehoogd.

Bestemmingsreserve Brexit

Met het Rijk zijn afspraken gemaakt over een Rotterdamse bijdrage in de kosten qua aanleg 2e Ontsluitingsweg Hoek van Holland als bufferzone en andere maatregelen. Het Rijk verwacht de kostenverdeling in 2020 op te stellen en te verrekenen. De lasten en de dekking worden met € 600 naar boven bijgesteld.

Bestemmingsreserve Herstelmaatregelen Corona korte termijn

Om de Rotterdamse economie zo goed mogelijk op te starten, wordt op korte termijn begonnen met: "Start' ups aan het werk": vouchersysteem voor het koppelen van Start' ups aan MKB en multinationals ter stimulering van werkgelegenheid en innovatie. De lasten en de dekking worden met € 200 naar boven bijgesteld.

Technische wijzigingen

Op taakveld Economische promotie zijn er diverse technische wijzigingen geweest. Direct achter de technische wijziging is het effect op het saldo weergegeven. De grootste wijzigingen zijn het herverdelen van programmabudget binnen het programma Economie (€ 716) en diverse kleine technische wijzigingen (- € 31).

Beleidskaders, beleidsmonitoren en wet- en regelgeving

- [Nieuwe energie voor Rotterdam](#) (Drift rapport)
- [Roadmap Next Economy](#)
- [Rotterdam Kaart van de Stad](#) - Verkenning ontwikkelkansen lange termijn
- [Stadsvisie](#)
- Stedelijke Agenda Haven
- [Verhaal van de stad](#)

Omschrijving taakveld

Dit taakveld bevat activiteiten met als doel het "op de kaart zetten" van de gemeente, waaronder; promotionele activiteiten gericht op het aantrekken van nieuwe bedrijvigheid en nieuwe werkers, het aantrekken van overige instellingen ter versterking van het profiel van de gemeente, investeren in bovenlokale, regionale, landelijke en internationale kennis- en economische relatienetwerken, promotie van toerisme, beurzen en jaarmarkten en Citymarketing inclusief vermakelijkhedenretributies.

Maatschappelijke ondersteuning

We streven naar een stad in balans.

We geven ruimte aan zelfredzame Rotterdammers.

Rotterdammers leveren naar vermogen een bijdrage aan de samenleving.

We staan klaar voor hen die extra (financiële) ondersteuning nodig hebben.

(Nieuwe) Rotterdammers doen mee naar vermogen.

We streven er naar dat jongeren veiliger, gezonder en kansrijker opgroeien.

TAAKVELD 1

Onderwijsbeleid en leerlingzaken - Taal volwassenen

Het actief bestrijden van laaggeletterdheid door het aanbieden van kwalitatief goede en toegankelijke trajecten.

TAAKVELD 2

Samenkracht en burgerparticipatie

Nieuw Rotterdams Welzijn: Rotterdammers zijn zelfredzaam en weten goed hun eigen talenten en die van hun sociale omgeving te benutten.

Integratie en Samenleven: In Rotterdam vinden we het belangrijk dat alle mensen meedoen en dat we samen met alle Rotterdammers werken aan een ontspannen samenleving, met de Nederlandse waarden waaronder vrijheid en gelijkwaardigheid als fundament en beheersing en kennis van de Nederlandse taal als fundament.

Statushouders: Een vernieuwde aanpak voor Rotterdamse statushouders, die zich richt op alle basiscomponenten om te komen tot succesvolle participatie in de samenleving: woning, scholing, zorg en toeleiding naar werk.

Minderjarige Rotterdammers: kinderen en jongeren groeien kansrijker, veiliger en gezonder op.

TAAKVELD 3

Inkomensregelingen - Participatie en armoedebestrijding

Daling van het aantal huishoudens dat langdurig in armoede leeft.

Kinderen die in armoede leven, krijgen meer mogelijkheden om mee te doen met sport, cultuur, uitjes of andere activiteiten.

TAAKVELD 4

Arbeidsparticipatie - Maatschappelijk

Iedereen doet mee naar vermogen: Rotterdammers leveren een tegenprestatie naar vermogen, die ze zelf mogen invullen in de vorm van mantelzorg, vrijwilligerswerk, taalcursus, beweegtraining of eerst werken aan persoonlijke problematiek.

Jongerenloket: het begeleiden van jongeren naar werk en/of onderwijs.

Jongerenloket: Rotterdamse jongeren (onder 27 jaar) gaan pas van school als zij een baan hebben.

Jongerenloket: Wij helpen jonge statushouders (onder 27 jaar) aan werk, helpen hen om zich daarop voor te bereiden of begeleiden hen naar school.

TAAKVELD 5

Maatwerkdienstverlening 18+ - Schulddienstverlening

Vergroten van de financiële zelfredzaamheid van Rotterdammers.

Overzicht van baten en lasten

Overzicht van baten en lasten Maatschappelijke Ondersteuning	Realisatie 2019	Begroting	Begroting	Raming	Raming	Raming
		2020	2021	2022	2023	2024
Baten exclusief reserves	21.711	18.794	9.201	9.201	9.201	9.201
Bijdragen rijk en medeoverheden	14.198	10.234	1.803	1.803	1.803	1.803
Financieringsbaten	228	565	565	565	565	565
Overige opbrengsten derden	7.085	7.994	6.833	6.833	6.833	6.833
Overige baten	200	0	0	0	0	0
Lasten exclusief reserves	196.141	208.883	196.523	191.490	166.461	166.461

Apparaatslasten	45.611	45.396	41.606	41.227	37.467	37.467
Inhuur	7.605	3.427	3.679	3.693	1.393	1.393
Overige apparaatslasten	1.112	1.103	1.005	994	1.484	1.484
Personeel	36.894	40.866	36.922	36.541	34.590	34.590
Intern resultaat	3.298	1.855	1.298	1.298	1.258	1.258
Intern resultaat	3.298	1.855	1.298	1.298	1.258	1.258
Programmalasten	147.232	161.631	153.618	148.964	127.735	127.735
Inkopen en uitbestede werkzaamheden	59.477	68.822	64.391	61.249	51.552	51.552
Kapitaallasten	278	0	0	0	0	0
Overige programmalasten	369	86	86	86	86	86
Sociale uitkeringen	37.370	39.551	37.571	37.571	27.571	27.571
Subsidies en inkomensoverdrachten	49.738	53.173	51.571	50.058	48.526	48.526
Saldo voor vpb en reserveringen	-174.430	-190.089	-187.321	-182.288	-157.259	-157.259
Saldo voor reserveringen	-174.430	-190.089	-187.321	-182.288	-157.259	-157.259
Reserves	428	983	-700	2.000	0	0
Onttrekking reserves	428	983	2.000	2.000	0	0
Toevoeging reserves	0	0	2.700	0	0	0
Saldo	-174.002	-189.106	-188.021	-180.288	-157.259	-157.259

×

Tabel vergelijking begrotingssaldi 2020

Vergelijking begrotingssaldi	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Begroting 2019	-172.053	-175.753	-179.144	-176.628	-176.628	
Omissieregeling 2019	-172.817	-176.288	-179.932	-177.403	-177.403	
Voorjaarsnota / Eerste herziening 2019	-177.905	-180.610	-183.580	-180.358	-179.265	
Begroting 2020 / Tweede herziening 2019	-179.547	-188.445	-188.021	-180.288	-157.259	
10-maandsrapportage 2019	-177.611	-188.445	-188.021	-180.288	-157.259	
Realisatie 2019	-174.002					
Eerste Herziening 2020		-189.106	-188.021	-180.288	-157.259	-157.259

Bijstellingen per programma naar taakvelden

Programma / Taakveld	Mutatie	Mutatie
	2020	2020
	(€)	(%)
Maatschappelijke Ondersteuning	-661	8%
Arbeidsparticipatie - Maatschappelijk	1.636	8%
Inkomensregelingen - Participatie en armoedebestrijding	-27	0%
Maatwerkdienstverlening 18+ - Schulddienstverlening	131	1%
Onderwijsbeleid en leerlingzaken - Taal volwassenen	-283	7%
Samenkracht en burgerparticipatie	-2.119	2%
Arbeidsparticipatie - Maatschappelijk	1.636	8%
Inkomensregelingen - Participatie en armoedebestrijding	-27	0%
Maatwerkdienstverlening 18+ - Schulddienstverlening	131	1%
Onderwijsbeleid en leerlingzaken - Taal volwassenen	-283	7%
Samenkracht en burgerparticipatie	-2.119	2%

Omschrijving programma

Dit programma richt zich op veel verschillende vormen van maatschappelijke ondersteuning.

De gemeente streeft naar balans in de stad, waarin mensen samenleven, samenwerken en meedoen naar vermogen en waarin iedereen de Nederlandse taal voldoende spreekt en verstaat. Rotterdammers erkennen en respecteren de verschillen tussen mensen; gelijkwaardigheid en vrijheid zijn belangrijke waarden. Wij gaan voor méér kansengelijkheid, minder risico om in armoede terecht te komen en meer kansen voor Rotterdammers om uit armoede te komen.

Zelfredzame Rotterdammers krijgen de ruimte om hun talenten en de sociale omgeving te benutten. Daar waar extra (financiële) ondersteuning nodig is, staat de gemeente klaar. Een samenleving waarin men omziet naar elkaar. Daarom ondersteunt de gemeente dat inwoners informele zorg en ondersteuning, waaronder mantelzorg, verlenen. Specifieke aandacht is er voor jongeren en ouderen. We streven er naar dat jongeren veiliger, gezonder en kansrijker opgroeien. Voor ouderen wordt de integrale inzet vorm gegeven in het Masterplan ouderen.

We gaan uit van de kracht van Rotterdammers, ook als zij niet zelfredzaam zijn. Rotterdammers weten zich gezien. Het streven is dat iedereen zijn talent ontwikkelt, leert en/of werkt, of op een andere manier maatschappelijk participeert als leren of werken niet kan. Rotterdammers leveren daarom een tegenprestatie naar vermogen. We zetten in op kansen voor kinderen en jongeren, door begeleiding naar werk en/of onderwijs en

door financiële ondersteuning voor sport, cultuur en uitjes, als ouders daar zelf niet voldoende middelen voor hebben. Stevige inzet vindt ook plaats op het verminderen van het aantal huishoudens in armoede en op het vergroten van financiële zelfredzaamheid van Rotterdammers.

We vinden het belangrijk dat Rotterdammers mee kunnen doen. We zetten daarom actief in op het bestrijden van laaggeletterdheid door het aanbieden van kwalitatief goede en toegankelijke trajecten. We werken aan een ontspannen samenleving, met Nederlandse waarden als basis.

Voor nieuwe Rotterdammers zetten we in op de basiscomponenten om te komen tot succesvolle participatie in de samenleving.

Arbeidsparticipatie - Maatschappelijk

Pagina 50

Arbeidsparticipatie - Maatschappelijk

Iedereen doet mee naar vermogen: Rotterdammers leveren een tegenprestatie naar vermogen, die ze zelf mogen invullen in de vorm van mantelzorg, vrijwilligerswerk, taalcursus, beweegtraining of eerst werken aan persoonlijke problematiek.

Jongerenloket: Het begeleiden van jongeren naar werk en/of onderwijs.

Jongerenloket: Rotterdamse jongeren (27-) gaan pas van school als zij een baan hebben.

Jongerenloket: wij helpen jonge statushouders (27-) aan werk of helpen hen om zich daarop voor te bereiden of begeleiden hen naar school.

Voortgang 2020

Prestatie010

In deze collegeperiode komt de werkzoekende nog meer centraal te staan en leggen we de nadruk op de persoonlijke ontwikkeling van werkzoekenden.

Door middel van passende dienstverlening op maat, aangevuld met een re-integratietraject waar mogelijk, proberen we voor deze werkzoekenden de afstand tot de arbeidsmarkt te verkleinen. Circa 9.000 werkzoekenden, waarbij de verwachting is dat zij arbeidspotentie hebben, krijgen vanuit één vast contactpersoon intensieve begeleiding.

Onze ambitie is om jaarlijks 1.000 werkzoekenden de stap naar een re-integratietraject te laten maken of direct uit te laten stromen uit de uitkering. In 2019 is dit gelukt. Vorig jaar hebben 743 werkzoekenden de stap gezet richting re-integratietrajecten bij domein Werk om aldaar hun afstand tot de arbeidsmarkt te verkleinen en waar mogelijk

de stap te zetten naar een betaalde baan. Daarnaast hebben 276 werkzoekenden vorig jaar vanuit hun Prestatie010 de directe stap naar betaald werk gezet.

Dit jaar onderhouden we nog steeds intensief contact met de 9.000 meest kansrijke werkzoekenden van de doelgroep Prestatie010. Ook tijdens de coronacrisis gaat de dienstverlening door, veelal telefonisch en digitaal. Daarnaast nemen we extra stappen voor werkzoekenden ouder dan 60 jaar. Deze werkzoekenden kampen vaak met eenzaamheidsgevoelens, vandaar dat we hen tijdens de coronacrisis vaker bellen om te vragen hoe het met hen gaat en of we hen ergens bij kunnen helpen. Helaas zijn voor veel werkzoekenden activiteiten in het kader van Prestatie010, zoals vrijwilligerswerk en taalcursussen nu gestaakt. Dit heeft invloed op de ambitie van de gemeente om werkzoekenden door te leiden naar re-integratie bij domein Werk of direct naar betaalde arbeid.

Jongerenloket

De coronacrisis heeft grote impact op de dienstverlening van het Jongerenloket. Tot maart lagen we op koers de ambitie van 1.950 jongeren in de bijstand waar te maken. Het percentage <27 jaar in het bestand buig is binnen enkele weken opgelopen van 5,5% naar 6,6%. Het percentage blijft naar verwachting de komende maanden groeien. Op dit moment maakt de groep <27 jaar 25-30% van de nieuwe instroom uit.

Terwijl de afgelopen jaren de instroom van het Jongerenloket steeds complexer werd, stroomt er nu ook een aantal jongeren in met een kortere afstand tot de arbeidsmarkt.

De uitstroom van jongeren uit de bijstand is vanaf maart gehalveerd. Het is onzeker hoe de arbeidsmarkt voor jongeren zich de komende periode gaat ontwikkelen. Het Jongerenloket monitort de ontwikkelingen op de voet en past indien nodig haar dienstverlening en ambities aan op de nieuwe omstandigheden.

Wat willen we bereiken

Prestatie010: Iedere stap telt

Iedereen heeft een talent. Daarom verwachten we dat iedereen in Rotterdam actief meedoet in de samenleving. Dat kan zijn het volgen van een re-integratietraject of werken aan de persoonlijke ontwikkeling, bijvoorbeeld door het verrichten van vrijwilligerswerk. Dit laatste noemen we in Rotterdam de Prestatie010. De werkzoekenden mogen de Prestatie010 zelf invullen in overleg met uitvoerende medewerkers. Door de Prestatie010 kunnen werkzoekenden zich persoonlijk ontwikkelen, zelfredzamer worden, meer actief zijn en wordt hun gezondheidsbeleving versterkt en zorgconsumptie vermindert. Tevens neemt de afstand tot de arbeidsmarkt af. De werkzoekende werkt door de Prestatie010 aan zijn of haar arbeidspotentieel.

De aankomende jaren gaan we ons meer focussen op 9.000 werkzoekenden van de doelgroep waarvan de verwachting is dat zij een volgende stap kunnen zetten richting re-integratie en mogelijk betaald werk. Door middel van deze dienstverlening is de ambitie dat jaarlijks minimaal 1.000 werkzoekenden toegeleid zijn naar re-integratie of een betaalde baan.

Jongerenloket

- Jongeren van nu groeien op in een complexe, supersnelle wereld waarin ze met een voortdurende stroom van informatie, sociale interacties en keuzemogelijkheden geconfronteerd worden. Jongeren beheersen de 21e -eeuwse vaardigheden waardoor zij kunnen deelnemen aan het arbeidsproces of succesvol hun opleiding doorlopen. Jongeren kunnen meedoen en nemen de verantwoordelijkheid over hun eigen leven.
- Wij bereiden jonge statushouders voor op deelname aan de Rotterdamse samenleving. Dit doen we door jonge statushouders (27-) aan werk te helpen, belemmeringen m.b.t. het vinden van werk op te lossen of hen te begeleiden naar onderwijs.

Wat gaan we daar voor doen

Prestatie010: Iedere stap telt

- Door intensief samen te werken met tal van maatschappelijke partners, maken meer werkzoekenden een stap in hun persoonlijke ontwikkeling. Samen verkleinen we voor deze werkzoekenden de afstand tot de arbeidsmarkt. Bij Rotterdammers die zich voldoende ontwikkeld hebben zetten we stappen richting re-integratie en werk en leveren zo een bijdrage aan de collegetarget om het aantal bijstandsuitkeringen terug te dringen naar 30.000.
- Met 9.000 werkzoekenden uit de doelgroep onderhouden we intensief contact. Hen stimuleren we om de volgende stap te zetten richting re-integratie en mogelijk betaald werk.

Jongerenloket

- Het Jongerenloket begeleidt jongeren door middel van casus- of procesregie en inzet van trajecten naar zelfredzaamheid.
- Elke jongere die zich meldt bij het Jongerenloket krijgt binnen 2 weken een intakegesprek.
- Iedere jonge statushouder wordt binnen 3 weken na overdracht van Intake Ondersteuning Statushouders (IOS) opgeroepen voor een gesprek op het Jongerenloket. Jonge statushouders worden intensief begeleid door speciaal, voor de doelgroep opgeleide jongerencoaches.

Effectindicatoren		2018	2019	2020	2021	2022	2023
Ambitie 'Iedere stap telt'. Aantal werkzoekenden vanuit doelgroep Prestatie010 doorgestroomd naar domein Werk of direct naar een betaalde baan.	Streefwaarde	n.v.t.	1.000	1.000	1.000	1.000	
	Realisatie	n.v.t.	1.019				
Jongerenloket. Aantal jongeren in de bijstand (incl. statushouders)	Streefwaarde	2.550	2.200	2.200	2.080	2.080	

	Realisatie	2.235	2.037				
Jongerenloket. Aantal jonge statushouders in de bijstand	Streefwaarde	620	585	545	501	501	
	Realisatie	630	468				
Jongerenloket. Aantal jongeren uitstroom	Streefwaarde	1.150	1.150	1.150	1.150	1.150	
	Realisatie	1.557	1.345				
Prestatie-indicatoren		2018	2019	2020	2021	2022	2023
Jongerenloket. % jongeren binnen 2 weken intake gesprek	Streefwaarde	100%	100%	100%	100%	100%	
	Realisatie	90%	100%				
Jongerenloket. % jonge statushouders binnen 3 weken een gesprek	Streefwaarde	100%	100%	100%	100%	100%	
	Realisatie	100%	100%				

Wat kost het

Overzicht van baten en lasten Arbeidsparticipatie - Maatschappelijk	Realisatie 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Raming 2022	Raming 2023	Raming 2024
Baten exclusief reserves	2.355	2.192	1.586	1.586	1.586	1.586
Bijdragen rijk en medeoverheden	2.344	2.168	1.518	1.518	1.518	1.518
Overige opbrengsten derden	11	24	68	68	68	68
Lasten exclusief reserves	17.508	20.855	18.995	18.931	16.581	16.581
Apparaatslasten	15.893	15.472	14.969	14.903	13.054	13.054
Inhuur	2.505	1.787	2.493	2.493	1.863	0
Overige apparaatslasten	459	406	317	317	783	0
Personeel	12.929	13.279	12.159	12.093	10.408	0
Intern resultaat	52	22	43	43	43	43
Intern resultaat	52	22	43	43	43	0
Programmalasten	1.563	5.361	3.983	3.985	3.485	3.485
Inkopen en uitbestede werkzaamheden	934	5.334	3.956	3.958	3.458	0
Overige programmalasten	1	0	0	0	0	0

Sociale uitkeringen	-18	0	0	0	0	0
Subsidies en inkomensoverdrachten	646	27	27	27	27	0
Saldo voor vpb en reserveringen	-15.152	-18.663	-17.410	-17.345	-14.995	-14.995
Saldo voor reserveringen	-15.152	-18.663	-17.410	-17.345	-14.995	-14.995
Reserves	200	0	-700	2.000	0	0
Onttrekking reserves	200	0	2.000	2.000	0	0
Toevoeging reserves	0	0	2.700	0	0	0
Saldo	-14.952	-18.663	-18.110	-15.345	-14.995	-14.995

x

Tabel vergelijking begrotingssaldi 2020

Vergelijking begrotingssaldi	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Begroting 2019	-13.099	-13.135	-13.143	-13.144	-13.144	
Omissieregeling 2019	-14.564	-14.629	-14.645	-14.647	-14.647	
Voorjaarsnota / Eerste herziening 2019	-15.147	-15.739	-15.697	-15.668	-15.559	
Begroting 2020 / Tweede herziening 2019	-17.206	-20.300	-18.110	-15.345	-14.995	
10-maandsrapportage 2019	-15.224	-20.300	-18.110	-15.345	-14.995	
Realisatie 2019	-14.952					
Eerste Herziening 2020		-18.663	-18.110	-15.345	-14.995	-14.995

Financiële bijstellingen

Bijstellingen Arbeidsparticipatie - Maatschappelijk	Begroting 2020
Oorspronkelijke begroting 2020	-20.300
Bijstellingen Eerste Herziening 2020	1.636
Extra inkomensconsulenten vanwege groei bijstandsvolume in 2020	Ramingsbijstellingen onvermijdelijk -442
Tijdelijk wegvallen ESF-inkomsten Jongerenloket	Ramingsbijstellingen onvermijdelijk -1.350
Regio Deal Rotterdam Zuid	Taakmutaties 3.300
Technische wijzigingen	Technische wijzigingen 128

Toelichting financiële bijstellingen

Extra inkomensconsulenten vanwege groei bijstandsvolume in 2020

De uitbraak van de coronapandemie en de daarop volgende contactbeperkende maatregelen hebben geleid tot een trendbreuk in het aantal bijstandsuitkeringen. Waar de personele capaciteit voor dit jaar was ingericht op een verdere daling naar 32.000 uitkeringen eind 2020, is het aantal bijstandsuitkeringen sinds medio maart snel gaan stijgen. Op basis van de huidige inzichten gaan we uit van een stijging naar 38.700 uitkeringen eind dit jaar. Voor het bieden van inkomenszekerheid aan deze nieuwe werk-zoekenden is extra personeel nodig. Omdat de diepte en duur van deze crisis nog zeer onzeker is, zal hiervoor veelal extern worden ingehuurd. Gebruik makend van de Berenschotnormering, bedragen de extra arbeidskosten voor dit taakveld € 442.

Tijdelijk wegvallen ESF-inkomsten Jongerenloket

Betreft het opvangen van wegvallende baten door uitblijven van Europese subsidie in 2020 van het Europees Sociaal Fonds (ESF). De verwachting is dat de inkomsten vanuit deze ESF-subsidie vanaf het tweede halfjaar 2021 weer beschikbaar zijn. Dit zal wel op een lager niveau zijn dan bij de vorige EU-begrotingsronde. Het geld is bedoeld voor de uitvoering van wettelijke taken van de gemeente in het kader van de participatiewet (jongeren <27). Het bedrag is noodzakelijk om ons uitvoeringsapparaat op peil te houden.

Regio Deal Rotterdam Zuid

In 2019 is door het Rijk aangegeven dat de ter beschikking gestelde middelen voor de Regio Deal Rotterdam Zuid niet meer via het Gemeentefonds worden uitbetaald, maar via een specifieke uitkering. Dit betekent dat de baten niet meer op het programma Algemene middelen worden begroot, maar op de programma's waar ook de uitgaven plaatsvinden. De hieraan gekoppelde reservemutaties op de bestemmingsreserve Regio deal werk zijn teruggedraaid.

Technische wijzigingen

In taakveld Arbeidsparticipatie - Maatschappelijk zijn er diverse technische wijzigingen geweest. Direct achter de technische wijziging is het effect op het saldo weergegeven.

De wijziging heeft voor het grootste deel te maken met een andere toewijzing van personeel aan taakvelden. Dit heeft geleid tot een daling van het budget op dit taakveld met € 128.

Beleidskaders, beleidsmonitoren en wet- en regelgeving

- [De Taalspiraal](#)

- [Rotterdamse Aanpak Statushouders 2016-2020](#)
- [Plan van aanpak Prestatie010: iedere stap telt](#)
- [Monitor Rotterdamse Groepen](#)
- [Monitor statushouders](#)
- [Taalmonitor](#)
- [Voortgangsrapportage Volwaardig Meedoen in Rotterdam](#)
- [Participatiewet](#)
- [Verordening tegenprestatie Participatiewet Rotterdam 2015](#)
- [Wet inburgering](#)

Omschrijving taakveld

Rotterdammers met een gemeentelijke uitkering op grond van de Participatiewet en die geen re-integratievoorziening krijgen aangeboden, leveren een tegenprestatie naar vermogen. De tegenprestatie is deze collegeperiode doorgezet in een vernieuwde aanpak onder de naam Prestatie010, waarbij iedereen meedoet naar vermogen. Door de actieve inzet van werkzoekenden die een tegenprestatie doen, dragen zij bij aan de stad, kunnen beter participeren en verkleinen zij de afstand tot de arbeidsmarkt. Samen met werkzoekenden zetten we stappen in de persoonlijke ontwikkeling. Iedere stap telt!

Het Jongerenloket adviseert en ondersteunt jongeren van 16 tot 27 jaar op weg naar een zo groot mogelijke sociale en economische zelfstandigheid. Het Jongerenloket richt zich op Rotterdamse jongeren die veelal een opeenstapeling aan problemen kennen. Zij krijgen advies en ondersteuning op weg naar een zo groot mogelijke sociale en economische zelfstandigheid, zodat zij weer meedoen en actief deel uitmaken van de maatschappij.

Inkomensregelingen - Participatie en armoedebestrijding

Pagina 51

Inkomensregelingen - Participatie en armoedebestrijding

Daling van het aantal huishoudens dat langdurig in armoede leeft.

Kinderen die in armoede leven, krijgen meer mogelijkheden om mee te doen met sport, cultuur, uitjes of andere activiteiten.

Voortgang 2020

In 2020 werken we verder aan de implementatie en continuering van de nieuwe Rotterdams aanpak van armoede 'Uit de knoop'. Centraal hierbij staat het doorbreken van de vicieuze cirkel van armoede en het voorkomen van achterstanden in het bijzonder bij kinderen. Zo wordt de pilot integrale gezinsaanpak uitgebreid van één wijk naar drie wijken (Bospolder Tussendijken, Tarwewijk en Crooswijk). Het bereiken van de gezinnen en het opbouwen van een vertrouwensrelatie met hen wordt bemoeilijkt door aangepaste dienstverlening als gevolg van de

coronacrisis. Verder wordt de campagne gericht op doorbreken van taboe rond armoede en schulden gecontinueerd waarbij vooral ook aandacht is voor mogelijke oplossingen voor financiële problemen als gevolg van Corona. Ook blijven we investeren in de samenwerking en het bestendigen hiervan met zoveel mogelijk partijen in de stad om gezamenlijk de armoede en schulden aan te pakken. De gevolgen van de coronacrisis raken juist kwetsbare Rotterdammers met een laag inkomen. Door vroegsignalering kan voorkomen worden dat er bij deze groep problematische schulden ontstaan.

Meer Rotterdammers worden geconfronteerd met een daling van het inkomen. Soms is deze daling per direct merkbaar, zoals bij zzp-ers, en soms pas wat later. Hierdoor neemt de groep die gebruik kan maken van de gemeentelijke inkomensvoorzieningen toe.

Voor 2020 is het kwijtscheldingspercentage verhoogd naar 76,5%. Hiermee leidt het hogere tarief voor de afvalstoffenheffing niet tot een lastenverzwaring voor Rotterdammers die voor kwijtschelding in aanmerking komen.

Wat willen we bereiken

Minder armoede en schulden bij Rotterdamse gezinnen, met speciale aandacht voor kinderen, jongeren en voor ouderen, dat is wat er nodig is. Armoede en schulden, door welke oorzaak dan ook, geven zorgen en stress en ze maken dat mensen buiten spel komen te staan. Armoede is meer dan het hebben van een laag inkomen. Het is een vicieuze cirkel waar diverse problemen elkaar in stand houden en/of versterken. Vooral kinderen lijden hieronder want armoede en schulden staan hun ontwikkeling op school, fysiek en sociaal emotioneel in de weg. In Rotterdam leeft 1 op de 5 kinderen in armoede. Onze ambitie is dat de vicieuze cirkel wordt doorbroken en minder mensen en gezinnen in armoede leven en schulden hebben. Wij gaan voor méér kansengelijkheid, minder risico om in armoede terecht te komen en meer kansen voor Rotterdammers om uit armoede en schulden te komen. Voor Rotterdammers waarbij dit (nog) niet mogelijk is verzachten we de gevolgen van het leven in armoede.

Wat gaan we daar voor doen

In 'Uit de knoop' hebben we de volgende tien acties geformuleerd:

- 1. intensieve gezinsaanpak voor 500 gezinnen*
- 2. ontwikkelen Rotterdamse Armoede-index*
- 3. campagne bespreekbaar maken armoede*
- 4. instellen leerstoel effectieve aanpak armoede*
- 5. meer samenwerken met de stad en gezamenlijke verantwoordelijkheid*

6. verbinden beleidsterreinen
7. uitvoering schuldenaanpak Reset Rotterdam
8. vergroten gebruik inkomensondersteuning
9. dienstverlening op orde
10. meer aandacht voor impact van bestaand beleid en beleidswijzigingen

Wat kost het

Overzicht van baten en lasten Inkomensregelingen - Participatie en armoedebestrijding	Realisatie 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Raming 2022	Raming 2023	Raming 2024
Baten exclusief reserves	6.529	6.953	6.001	6.001	6.001	6.001
Bijdragen rijk en medeoverheden	132	0	0	0	0	0
Overige opbrengsten derden	6.197	6.953	6.001	6.001	6.001	6.001
Overige baten	200	0	0	0	0	0
Lasten exclusief reserves	61.632	63.424	62.369	62.367	50.275	50.275
Apparaatslasten	6.536	6.572	5.513	5.512	3.850	3.850
Inhuur	1.167	754	444	444	-1.156	0
Overige apparaatslasten	143	157	145	145	144	0
Personeel	5.226	5.661	4.924	4.923	4.861	0
Intern resultaat	1.277	709	975	975	935	935
Intern resultaat	1.277	709	975	975	935	0
Programmalasten	53.820	56.143	55.881	55.880	45.490	45.490
Inkopen en uitbestede werkzaamheden	3.883	2.222	1.940	1.938	1.548	0
Overige programmalasten	160	0	0	0	0	0
Sociale uitkeringen	37.331	39.551	37.571	37.571	27.571	0
Subsidies en inkomensoverdrachten	12.446	14.371	16.371	16.371	16.371	0
Saldo voor vpb en reserveringen	-55.103	-56.471	-56.368	-56.365	-44.274	-44.274
Saldo voor reserveringen	-55.103	-56.471	-56.368	-56.365	-44.274	-44.274
Saldo	-55.103	-56.471	-56.368	-56.365	-44.274	-44.274

Tabel vergelijking begrotingssaldi 2020

Vergelijking begrotingssaldi	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Begroting 2019	-58.989	-59.161	-59.146	-59.145	-59.145	
Omissieregeling 2019	-58.161	-58.300	-58.289	-58.288	-58.288	
Voorjaarsnota / Eerste herziening 2019	-56.085	-55.187	-55.138	-55.114	-55.114	
Begroting 2020 / Tweede herziening 2019	-55.961	-56.444	-56.368	-56.365	-44.274	
10-maandsrapportage 2019	-55.969	-56.444	-56.368	-56.365	-44.274	
Realisatie 2019	-55.103					
Eerste Herziening 2020		-56.471	-56.368	-56.365	-44.274	-44.274

Financiële bijstellingen

Bijstellingen Inkomensregelingen - Participatie en armoedebestrijding

Begroting 2020

Oorspronkelijke begroting 2020		-56.444
Bijstellingen Eerste Herziening 2020		-27
Actualiseren budgetten Rotterdampas	Ramingsbijstellingen onvermijdelijk	0
Technische wijzigingen	Technische wijzigingen	-27
Begroting na wijzigingen		-56.471

Toelichting financiële bijstellingen

Actualiseren budgetten Rotterdampas

Op basis van de laatste gegevens over het gebruik van de Rotterdampas vindt jaarlijks een herijking van de budgetten plaats. Voor 2020 zullen zowel de uitgaven als de inkomsten stijgen met € 890.

Technische wijzigingen

In taakveld Inkomensregelingen - Participatie en armoedebestrijding zijn er diverse technische wijzigingen geweest. Direct achter de technische wijziging is het effect op het saldo weergegeven.

De wijziging heeft voor het grootste deel te maken met uitbreiding van personeel en verschuivingen van personeel tussen taakvelden. Zo is er extra budget vanuit programmageld vrijgemaakt voor de uitvoering van de regelingen AOW- en Jeugdtegoed. Per saldo hebben de wijzigingen geleid tot een stijging van het budget op dit taakveld met € 27.

Beleidskaders, beleidsmonitoren en wet- en regelgeving

- [Uit de knoop](#)
- [Participatiewet](#)

Omschrijving taakveld

Het bestrijden van armoede raakt vele domeinen: onderwijs, gezondheid, huisvesting, betaald werk. Inkomensondersteuning op maat voor Rotterdammers met een laag inkomen is een onderdeel van de armoedebestrijding. Dit onderdeel bestaat uit het verlenen van individuele bijzondere bijstand van daadwerkelijk gemaakte kosten, collectieve inkomensondersteuning (het AOW- en Jeugdtegoed en de Individuele Inkomens toeslag) en kwijtschelding van gemeentelijke lasten (Afvalstoffenheffing). Vanuit het perspectief vergroten participatie is de Rotterdampas onderdeel van dit taakveld.

Maatwerkdienstverlening 18+ - Schulddienstverlening

Pagina 52

Maatwerkdienstverlening 18+ - Schulddienstverlening

Vergroten van de financiële zelfredzaamheid van Rotterdammers.

Voortgang 2020

In 2020 werken we verder aan de implementatie en continuering van de nieuwe Rotterdamse schuldenaanpak 'Reset Rotterdam'. Centraal hierbij staat het voorkomen en aanpakken van schulden bij Rotterdammers en vooral bij jongeren. Er is vooral aandacht voor vroegsignalering van schulden en het beter toegankelijk maken van de schulddienstverlening. Voor wat betreft vroegsignalering vindt er uitbreiding van het aantal postcodegebieden plaats waar op basis van betalingsachterstanden in de vaste lasten Rotterdammers worden benaderd voor een hulpaanbod bij aanpakken van financiële problemen. Ook is er samenwerking met de Voedselbak en een pilot met een huisarts als vindplaats voor mensen met schulden.

Door de beperkte mogelijkheid van fysiek contact is het voor sommige kwetsbare Rotterdammers met financiële problemen moeilijker ondersteuning te vragen bij het aanpakken hiervan. De ondersteuning verloopt nu voornamelijk digitaal en via de telefoon. Ook is de werkwijze voor vroegsignalering aangepast aangezien huisbezoeken niet meer mogelijk zijn. We zien daardoor een daling in het aantal opgestelde ondersteuningsplannen. Hierdoor kan mogelijk de streefwaarde voor 2020 niet worden gerealiseerd. We zetten de

komende periode in op het vergroten van de instroom (o.a. door vroegsignalering) en op versnelde uitbreiding van de trajectbegeleiding (Expert Team Financiën) in alle gebieden in Rotterdam.

Inkomensdaling als gevolg van de coronacrisis kan leiden tot financiële problemen. Het duurt echter even voordat mensen zich hiermee bij de gemeente melden. Zodoende verwachten wij pas in 2021 een stijging van het aantal individuele ondersteuningsplannen en uiteindelijk eind 2021 de collegegetarget van 15.000 ondersteuningsplannen te realiseren.

Wat willen we bereiken

We willen voorkomen dat Rotterdammers schulden maken, te beginnen bij jongeren. Daarnaast gaan we meer Rotterdammers helpen hun schulden onder controle te krijgen. Verder gaan we op zoek naar innovaties die helpen bij het ontstaan en aanpakken van schulden.

Wat gaan we daar voor doen

In 'Reset Rotterdam' hebben we de volgende acties geformuleerd:

1. schuldpreventie op scholen
2. geldzaken en schulden bespreekbaar maken
3. meer energie in vroegsignalering
4. sociaal incasseren
5. perspectiefpact en fonds voor jongeren
6. laagdrempelige en betere ondersteuning
7. stres-sensitieve dienstverlening
8. beter afweging inzetten schuldenbewind
9. inzetten studenten en vrijwilligers
10. discussie starten over voorkomen en aanpakken van schulden
11. stadsmarinier schulden

Effectindicatoren	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Collegegetarget 5: Voor 2022 is voor 15.000 Rotterdammers met financiële	Streefwaarde	3.000	9.000	15.000		

problemen is een individueel ondersteuningsplan opgesteld.*

Realisatie 3.523 1.537***

* 15.000 Rotterdammers met financiële problemen hebben in het kader van de Wet Gemeentelijke Schuldhulpverlening (WGS) in de periode 2019-2021 een ondersteuningsplan van de gemeente ontvangen gericht op duurzame aanpak van schulden.

** In de raadsmonitor schulden is een realisatie 2019 van 3.525 gerapporteerd. De Rekenkamer heeft in haar toets het verantwoorde aantal met 2 naar beneden gecorrigeerd, dus 3.523.

*** Realisatie januari tot en met april 2020.

Wat kost het

Overzicht van baten en lasten Maatwerkdienstverlening 18+ -	Realisatie	Begroting	Begroting	Raming	Raming	Raming
Schulddienstverlening	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Baten exclusief reserves	814	924	968	968	968	968
Bijdragen rijk en medeoverheden	176	78	78	78	78	78
Financieringsbaten	228	565	565	565	565	565
Overige opbrengsten derden	410	280	324	324	324	324
Overige baten	0	0	0	0	0	0
Lasten exclusief reserves	16.558	18.671	19.751	16.895	15.765	15.765
Apparaatslasten	12.912	12.678	12.616	12.560	12.430	12.430
Inhuur	2.502	680	680	680	610	0
Overige apparaatslasten	290	496	486	486	503	0
Personeel	10.119	11.502	11.450	11.394	11.317	0
Intern resultaat	1.112	581	109	109	109	109
Intern resultaat	1.112	581	109	109	109	0
Programmalasten	2.535	5.411	7.026	4.226	3.226	3.226
Inkopen en uitbestede werkzaamheden	1.866	5.326	6.940	4.140	3.140	0
Kapitaallasten	278	0	0	0	0	0
Overige programmalasten	100	86	86	86	86	0
Subsidies en inkomensoverdrachten	290	0	0	0	0	0
Saldo voor vpb en reserveringen	-15.744	-17.747	-18.783	-15.928	-14.798	-14.798
Saldo voor reserveringen	-15.744	-17.747	-18.783	-15.928	-14.798	-14.798
Saldo	-15.744	-17.747	-18.783	-15.928	-14.798	-14.798

Tabel vergelijking begrotingssaldi 2020

Vergelijking begrotingssaldi	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Begroting 2019	-12.881	-13.713	-14.213	-11.913	-11.913	
Omissieregeling 2019	-14.641	-15.473	-15.982	-13.682	-13.682	
Voorjaarsnota / Eerste herziening 2019	-16.689	-18.552	-19.477	-16.628	-15.628	
Begroting 2020 / Tweede herziening 2019	-16.083	-17.878	-18.783	-15.928	-14.798	
10-maandsrapportage 2019	-16.107	-17.878	-18.783	-15.928	-14.798	
Realisatie 2019	-15.744					
Eerste Herziening 2020		-17.747	-18.783	-15.928	-14.798	-14.798

Financiële bijstellingen

Bijstellingen Maatwerkdienstverlening 18+ - Schulddienstverlening

Begroting 2020

Oorspronkelijke begroting 2020	-17.878
Bijstellingen Eerste Herziening 2020	131
Technische wijzigingen	Technische wijzigingen 131
Begroting na wijzigingen	-17.747

Toelichting financiële bijstellingen

Technische wijzigingen

De wijziging heeft voor het grootste deel te maken met een andere toewijzing van personeel aan taakvelden. Dit heeft geleid tot een daling van het budget op dit taakveld met € 131.

Beleidskaders, beleidsmonitoren en wet- en regelgeving

- [Reset Rotterdam](#)
- [Participatiewet](#)
- [Wet gemeentelijke schuldhelpverlening](#)

Omschrijving taakveld

De kern van het schulddienstverleningsbeleid is het vergroten van de financiële zelfredzaamheid van Rotterdammers. Daar waar Rotterdammers nog niet voldoende financieel zelfredzaam zijn en problematische schulden hebben worden de schulden aangepakt en het verder oplopen hiervan voorkomen. Schulddienstverlening bestaat uit schuldpreventie, vroegsignalering van (problematische) schulden, ondersteuning bij het aanpakken van problematische schulden, stabilisatie van schulden, schuldbemiddeling door de Kredietbank Rotterdam (KBR) en het vergroten van de financiële zelfredzaamheid.

Er zijn geen exacte cijfers bekend van hoeveel Rotterdammers problematische schulden hebben. Als indicator wordt het hebben van een betalingsachterstand van zes maanden bij de zorgverzekering gehanteerd. Dit zijn ongeveer 22.500 Rotterdammers. De gevolgen van problematische schulden kunnen ingrijpend zijn. Er is een nauwe verwevenheid tussen armoede en schulden enerzijds en gezondheidsproblemen anderzijds. Onderzoek naar de samenhang tussen problematische schulden en gezondheid wijst bijvoorbeeld uit dat mensen met grote financiële problemen gemiddeld genomen vaker roken, kampen met overgewicht en last hebben van depressies. Daarnaast toont onderzoek aan dat geldstress door armoede en schulden van grote invloed is op het gedrag van mensen. Geldstress draagt eraan bij dat mensen: meer bij de dag gaan leven, minder goed in staat zijn om de aanpak van hun problemen te organiseren, verlangens en andere emoties minder goed kunnen reguleren.

Onderwijsbeleid en leerlingzaken - Taal volwassenen

Pagina 53

Onderwijsbeleid en leerlingzaken - Taal volwassenen

Het actief bestrijden van laaggeletterdheid door het aanbieden van kwalitatief goede en toegankelijke trajecten.

Voortgang 2020

Het Beleidskader de Taalspiraal is op 11 april 2019 vastgesteld door de gemeenteraad. In april 2020 ontving de Raad de eerste voortgangsrapportage. Vanwege de coronamaatregelen zijn alle grote taalaanbieders overgestapt op digitaal lesgeven. Aanmeldingen lopen op dit moment terug. De target voor de hele collegeperiode hoeft niet bijgesteld te worden, aangezien een deel van de lessen digitaal doorgang vindt en de verwachting is dat het ook deels wordt ingelopen. Bovendien zijn er in 2019 meer taaltrajecten gerealiseerd dan was voorgenomen.

Wat willen we bereiken

Taal is één van de basisvaardigheden voor meer zelfredzaamheid. Vanuit het beleidskader taal wordt hierop ingezet vanuit verschillende sporen: Taal en gezondheid, Taal en werk en Taal en geld en Taal en ontwikkeling. De gemeente wil de taalbeheersing van Rotterdammers met een integrale aanpak verbeteren zodat zij zich in hun dagelijks leven beter kunnen redden op de genoemde gebieden.

Het college wil deze collegeperiode een trendbreuk bewerkstelligen op het gebied van laaggeletterdheid.

Wat gaan we daar voor doen

In de komende collegeperiode wordt zowel kwantitatief als kwalitatief een trendbreuk gerealiseerd:

- kwantitatief: door het inzetten van 6.795 extra non-formele en formele taaltrajecten in de periode 2019-2022 ten opzichte van de vorige collegeperiode (2015-2018)
- kwalitatief: door een integrale aanpak

Wij zorgen in de komende collegeperiode voor minimaal 19.000 *geslaagde* taaltrajecten en aanvullende (laagdrempelige) taalactiviteiten voor laaggeletterde Rotterdammers waarmee zij door het verbeteren van hun taalbeheersing tegelijkertijd hun gezondheid, arbeidsmarktpositie, inkomenspositie, welzijn en participatie gaan verbeteren. Door verbetering van het taalniveau van opvoeders werken we tegelijkertijd aan het voorkomen van een toekomstige generatie laaggeletterden. Dit doen we door het bundelen van de gemeentelijke middelen met de middelen op basis van de Wet Educatie en Beroepsonderwijs (WEB). Op grond van de WEB dragen wij verder zorg voor de regionale coördinatie, inkoop en verantwoording van de middelen voor de arbeidsmarkt regio Rijnmond.

Effectindicatoren		2018	2019	2020	2021	2022	2023
Collegetarget 8: 19.000 afgeronde taaltrajecten voor laaggeletterde Rotterdammers	Streefwaarde		3.800	4.400	5.400	5.400	
	Realisatie		4.300***	432			
Minimaal 80% van de deelnemers geeft een positieve waardering voor de taaltrajecten*	Streefwaarde	N.v. t.	80%	80%	80%	80%	
	Realisatie		86%				
			Zeer positief				
Minimaal 80% van de deelnemers rondt de trajecten met succes af.	Streefwaarde	N.v. t.	80%	80%	80%	80%	
	Realisatie		Nog niet vast te stellen omdat de vaststelling van de subsidies nog loopt.				

Minimaal 50% van de netwerkpartners gaat gericht aan de slag met laaggeletterdheid.

Streefwaarde N.v.
t.

50% 50% 50% 50%

Realisatie

volgt

* Het collegegetarget wordt eind 2022 behaald. Aangezien we in 2019 starten met deze taaltrajecten, zijn voor 2017 en 2018 geen cijfers ingevuld. In 2021 wordt een prognose afgegeven voor de eindwaarde in de collegeperiode.

** Netwerkpartners zijn diverse maatschappelijke organisatie (taalaanbieders, welzijnsorganisaties etc.), bedrijven (werkgevers lid van het Taalakkoord, werkgevers die met de Vlaggenparade meegedaan hebben om het onderwerp te agenderen etc.), zorginstellingen en zorgaanbieders (Erasmus MC, Haven ziekenhuis etc.) en kennisinstellingen (EUR, Hogeschool Rotterdam).

*** de realisatie van 2019 wordt in de 2e herziening bijgesteld met de aantallen uit de subsidieverantwoordingen.

Wat kost het

Overzicht van baten en lasten Onderwijsbeleid en leerlingzaken - Taal volwassenen	Realisatie 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Raming 2022	Raming 2023	Raming 2024
Baten exclusief reserves	9.213	7.215	18	18	18	18
Bijdragen rijk en medeoverheden	9.198	7.197	0	0	0	0
Overige opbrengsten derden	15	18	18	18	18	18
Lasten exclusief reserves	12.110	11.642	5.940	5.950	1.672	1.672
Apparaatslasten	596	645	638	638	565	565
Inhuur	0	0	0	0	0	0
Overige apparaatslasten	11	11	11	11	11	0
Personeel	585	634	627	627	554	0
Intern resultaat	7	0	0	0	0	0
Intern resultaat	7	0	0	0	0	0
Programmalasten	11.507	10.997	5.302	5.312	1.107	1.107
Inkopen en uitbestede werkzaamheden	7.770	8.517	4.996	5.006	801	0
Subsidies en inkomensoverdrachten	3.737	2.480	306	306	306	0
Saldo voor vpb en reserveringen	-2.897	-4.427	-5.922	-5.932	-1.654	-1.654
Saldo voor reserveringen	-2.897	-4.427	-5.922	-5.932	-1.654	-1.654
Saldo	-2.897	-4.427	-5.922	-5.932	-1.654	-1.654

x

Tabel vergelijking begrotingssaldi 2020

Vergelijking begrotingssaldi	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Begroting 2019	-3.112	-4.023	-5.813	-5.823	-5.823	
Omissieregeling 2019	-3.148	-4.058	-5.848	-5.859	-5.859	
Voorjaarsnota / Eerste herziening 2019	-3.175	-4.103	-5.894	-5.904	-5.904	
Begroting 2020 / Tweede herziening 2019	-2.711	-4.144	-5.922	-5.932	-1.654	
10-maandsrapportage 2019	-2.711	-4.144	-5.922	-5.932	-1.654	
Realisatie 2019	-2.897					
Eerste Herziening 2020		-4.427	-5.922	-5.932	-1.654	-1.654

Financiële bijstellingen

Bijstellingen Onderwijsbeleid en leerlingzaken - Taal volwassenen

Begroting 2020

Oorspronkelijke begroting 2020	-4.144
Bijstellingen Eerste Herziening 2020	-283
Specifieke uitkering Educatie	Ramingsbijstellingen onvermijdelijk 0
Rijksbijdrage aanpak laaggeletterdheid	Taakmutaties -287
Technische wijzigingen	Technische wijzigingen 4
Begroting na wijzigingen	-4.427

Toelichting financiële bijstellingen

Specifieke uitkering Educatie

De uitkering Wet Educatie en Beroepsonderwijs (WEB), die de gemeente als contactregio in het kader van de educatie ontvangt (- € 7,2 mln), is nog niet verwerkt in de begroting 2020. Als gevolg hiervan worden ook de lasten met hetzelfde bedrag bijgesteld (€ 7,2 mln).

Rijksbijdrage aanpak laaggeletterdheid

Voor de aanpak laaggeletterdheid is vanuit het Rijk een extra bijdrage van € 287 ontvangen.

Diverse technische wijzigingen

In taakveld Onderwijsbeleid en leerlingzaken - Taal volwassenen zijn er diverse technische wijzigingen geweest. Het betreft kleine correcties tussen taakvelden (€ 4).

Beleidskaders, beleidsmonitoren en wet- en regelgeving

- [Beleidskader Taal 'De Taalspiraal' 2019 – 2022](#)
- [Wet educatie en beroepsonderwijs](#)

Omschrijving taakveld

De gemeente vindt het belangrijk dat iedereen de Nederlandse taal voldoende spreekt en verstaat. Taal is één van de basisvaardigheden voor meer zelfredzaamheid op het gebied van gezondheid, werk en inkomen, financiën en integratie. Taal is één van de belangrijkste instrumenten om het welzijn van Rotterdammers merkbaar in hun dagelijks leven te verbeteren. Onder dit taakveld verantwoorden we de gemeentelijke inzet op het verbeteren van de taalbeheersing van volwassen Rotterdammers.

21% van de Rotterdamse bevolking is laaggeletterd. Door het niet goed kunnen lezen en schrijven komen laaggeletterde Rotterdammers in financiële problemen, zijn vaker werkloos, hebben een slechtere gezondheid en participeren minder, waardoor zij ook een grotere kans hebben op sociaal isolement. Op deze gebieden ligt vaak de intrinsieke motivatie van mensen om hun taalbeheersing te verbeteren. Deze motivatie is de sleutel tot duurzame taalverbetering. Daarom wil de gemeente de taalbeheersing van Rotterdammers door middel van een integrale aanpak verbeteren. Door diverse 'ingangen' te creëren en taal als instrument tegelijkertijd binnen andere beleidsterreinen ook in te zetten, kunnen we het bereik vergroten en de zelfredzaamheid van Rotterdammers verbeteren.

Samenkracht en burgerparticipatie

Pagina 54

Samenkracht en burgerparticipatie

Rotterdammers zijn zelfredzaam en weten goed hun eigen talenten en die van hun sociale omgeving te benutten.

In Rotterdam vinden we het belangrijk dat mensen meedoen en dat we samen met alle Rotterdammers werken aan een ontspannen samenleving, met de Nederlandse waarden waaronder vrijheid en gelijkwaardigheid als fundament en beheersing en kennis van de Nederlandse taal als fundament.

Een vernieuwde aanpak voor Rotterdamse statushouders.

We streven er naar dat jongeren veiliger, gezonder en kansrijker opgroeien.

Voortgang 2020

Nieuw Rotterdams Welzijn

De voor 2020 te behalen resultaten voor de Welzijnsopdrachten zijn waar nodig aangepast en aangescherpt op basis van de ervaringen en rapportages 2018 en 2019. Dit met als doel dat de ondersteuning van de Rotterdammers verder verbetert. Voor 2021 zullen waar nodig resultaten verder worden aangescherpt en aangepast. De inzet van Welzijn op het onderdeel financiële ondersteuning en schulddienstverlening wordt afgestemd met de vernieuwde stedelijke aanpak op dit terrein.

Door de coronacrisis zullen de meeste resultaten zoals voor 2020 afgesproken niet worden behaald. Samen met andere partijen en binnen de mogelijkheden die de beperkingen die door het Rijk zijn opgelegd ons laten, hebben de welzijnsaanbieders alternatieve dienstverlening opgestart in de vorm van de sociale hulpdienst corona.

In 2019 is een start gemaakt met het beter en gericht uitvoeren van de huisbezoeken 75+. Er is meer aandacht voor ouderen die een verhoogd risico lopen op eenzaamheid, zoals verlies van een partner en verhuizing naar een nieuwe wijk. Dit als onderdeel van de pijler 'Ertoe doen' van het uitvoeringsprogramma Rotterdam, Ouder en Wijzer (zie hieronder). In 2020 wordt deze verbeterde uitvoering doorontwikkeld. In 2019 is een pilot uitgevoerd om de gegevens van de afgelegde huisbezoeken te verwerken in wijkrapportages. Het doel daarvan was dat samen met wijknetwerkpartners nog beter inzet kan worden gepleegd op eenzame ouderen. In 2020 worden de wijkrapportages in alle gebieden uitgevoerd.

In vervolg op de brieven aan de commissie ZOCS (juni, juli en september 2019) volgt eind juni 2020 een nieuwe brief aan de Raad waarin, als een "mid term review", wordt gerapporteerd over de voortgang van het Welzijnswerk binnen Rotterdam.

Informele zorg en ondersteuning

In 2019 onderzocht Samenspel (stedelijke) ondersteuningsbehoefte onder vrijwilligersorganisaties. De aanbevelingen vanuit dit onderzoek gebruiken we in 2020 bij de inrichting van de nieuwe stedelijke ondersteuningsstructuur die nu bijna is afgerond.

Op 1 mei 2020 is het stedelijk mantelzorgsteunpunt Mantelfoon gestart. Mantelfoon is 24/7 en 365 dagen per jaar bereikbaar via nummer 0800 777 3333. Mantelfoon biedt een luisterend oor en informatie. Mantelzorgers die meer nodig hebben dan iemand die naar hen luistert of even meedenkt worden gekoppeld aan één van de mantelzorgcoaches van Wmo Radar. De mantelzorgcoach helpt hen de juiste ondersteuning en zorg te vinden. De mantelzorgcoach heeft een duidelijk beeld van de mogelijkheden in de stad om de mantelzorger te ontlasten en helpt de mantelzorger hier zijn weg in te vinden en een bij zijn situatie passende keuze te maken. Onderdeel van de opdracht voor het mantelzorgsteunpunt is het bouwen van een stedelijk netwerk van organisaties die ondersteuning bieden aan mantelzorgers. De Mantelfoon wordt het knooppunt van dit netwerk waar kennis en ervaring wordt verzameld en gedeeld.

De openbare aanbesteding van het online Platform Zorgzaam010 is succesvol afgerond. Vanaf 1 mei 2020 is deze nieuwe opdracht gegund aan 'Social Care Network' (SCN). SCN is ook de aanbieder van het vorige matchingsinstrument www.rotterdammersvoorelkaar.nl. Er is besloten om tijdens de coronacrisis deze naam nog even aan te houden voor het matchingssysteem. Het nieuwe online platform is wel meteen vanaf de startdatum breder van opzet dan het vorige matchingsinstrument. Zowel voor Rotterdammers zelf als IZO-partijen zijn er nieuwe functionaliteiten. Zo kan de Rotterdammer niet alleen zijn hulpvraag plaatsen, maar ook een oproep doen voor vriendschap (maatjes zonder hulpvraag) en kan hij een overzicht van maaltijdvoorzieningen in zijn wijk vinden, om zo eenzaamheid te beperken en sociale structuren te versterken. Ook kunnen Rotterdammers zich inschrijven voor cursussen en workshops aangeboden door de gemeente en andere partijen. Het platform biedt ook vrijwilligerswerk aan geschikt voor groepen om zo nog verder de drempels voor het doen van vrijwillige inzet te verlagen.

Rotterdammers en IZO-partijen krijgen op het platform aparte pagina's, maar dezelfde functionaliteiten: zij kunnen op het nieuwe platform samenwerkingen aangaan, kennis delen en werken met een gedeelde digitale agenda van en voor IZO- partijen met relevante events en bijeenkomsten. Ook kunnen zij hier hun praktische, tactische en strategische vragen stellen, waarna alle beantwoorde vragen worden geborgd in een kennisbank. Zo wordt de zelf- en samenredzaamheid in de stad vergroot en wordt een sterk IZO-netwerk gefaciliteerd.

Per 1 juni is er een nieuw aanbod van cursussen en workshops voor vrijwilligers (-organisaties) en mantelzorgers beschikbaar via het online platform. Het aanbod wordt verzorgd door Conclusion Learning Centre.

De inkoop van 'Advies op maat' voor vrijwilligersorganisaties is eveneens succesvol afgerond. De opdracht is gegund aan BMC Advies.

De stedelijke uitvoeringsagenda 'Zorgzaam010' krijgt verder vorm: met onze stedelijke partners verkennen we in werkgroepen wat de mogelijkheden zijn van inzetten op 1) netwerk bouwen, creëren van overzicht en inzicht (voor Rotterdammers en organisaties), 2) stimuleren van burenhulp en 3) samenwerking formele en informele zorg.

Het onderzoek 'Tel je zegeningen' wordt 10 jaar na het verschijnen van de eerste editie in deze collegeperiode voor een tweede keer uitgevoerd. Doel is de maatschappelijke impact van religieuze en levensbeschouwelijke organisaties in beeld te brengen. Uitkomsten van het onderzoek worden tweede kwartaal 2020 verwacht.

Opzoomer Mee

De coronacrisis heeft gevolgen voor het programma van Opzoomer Mee 2020: de Opzoomercampagne is stilgelegd. Maar het is nu nog meer urgent dan gewoonlijk om bewoners op te roepen om als burens aandacht voor elkaar te hebben en elkaar zo nodig te helpen, vanzelfsprekend op een veilige wijze. Vooral voor eenzame ouderen en zieken in de straat kan dat belangrijk zijn. Het gaat dan niet alleen om de eventuele hulp als de nood aan de man is, maar zeker ook om het prettige en veilige besef dat je er niet alleen voor staat, dat er mensen in de straat zijn die een oogje in het zeil houden. Opzoomer Mee heeft in sneltreinvaart twee nieuwe campagnes hiertoe opgezet: Het Lief en leed pakket (inmiddels 1484 pakketten aangevraagd) en Doe wat liefs (847).

Programma Rotterdam Ouder en Wijzer

In het uitvoeringsprogramma Rotterdam, Ouder en Wijzer zijn de ambities voor ouderen zo concreet mogelijk uitgewerkt voor de jaren 2019 en 2020. Het uitvoeringsprogramma is in juli 2019 door het college vastgesteld.

Vanuit de pijlers vitaal, ertoe doen, wonen & woonomgeving en zorg & ondersteuning worden in samenwerking met vele partners in de stad activiteiten ontwikkeld die ertoe bijdragen dat ouderen zo lang mogelijk gezond en vitaal blijven, kunnen blijven meedoen en passende zorg en ondersteuning krijgen. De coronapandemie raakt onze oudere Rotterdammers enorm. Zowel in directe zin (de sterfte onder ouderen als gevolg van corona is hoger dan bij andere groepen), maar ook in indirecte zin: de maatregelen om de uitbraak van corona in te dammen en de social distancing van ouderen die daarbij noodzakelijk is raakt het welzijn van ouderen en de mate waarin zij kunnen participeren. Ook hebben de maatregelen in het kader van de coronacrisis onontkoombaar invloed op de activiteiten vanuit het programma Ouder en Wijzer. Bijeenkomsten met en activiteiten voor ouderen kunnen sinds maart 2020 geen doorgang vinden en veel zorg- en welzijnspartners zijn zo druk met de zorg en ondersteuning van de mensen met corona, dat er weinig ruimte overblijft voor andere activiteiten. Tegelijkertijd ontstaan er in de stad ook veel hartverwarmende initiatieven en samenwerkingsverbanden die er eerder niet waren. De coronacrisis biedt ook kansen op het gebruik van e-health. Er is veel contact met ouderen op afstand en de bereidheid om digitaal vaardig te worden neemt daarmee ook toe.

Ouderen willen zo lang mogelijk in hun eigen wijk en in hun vertrouwde netwerk blijven wonen. Om deze ambitie te realiseren, zijn meer voor ouderen geschikte woningen nodig en zetten we in op het realiseren van woon(zorg) concepten en de ontwikkeling van ouderenhubs. De ouderenhub biedt de mogelijkheid om gebiedsgericht verschillende ambities uit het uitvoeringsprogramma op te pakken; vitale woongemeenschappen, fysieke toegankelijkheid, samenwerking medisch sociaal domein, passende integrale zorg en ondersteuning, het realiseren van (nieuwe) woonzorgconcepten, zelfstandige aanpasbare woningen en/of specifieke ouderenwoningen. In 2019 is gestart met de ontwikkeling van twee ouderenhubs in Prinseland/Het Lage Land en in Hoogvliet, begin 2020 is gestart met de ontwikkeling van ouderenhubs in IJsselmonde en Crooswijk. In 2020 starten nog 2 ouderenhubs.

Voor de uitwerking van de woonopgaven is in 2019 samen met woningcorporaties, commerciële woningbouw aanbieders, zorgaanbieders, welzijnsinstellingen, zorgverzekeraars en de Rotterdamse ouderenbonden gewerkt aan een Langer Thuis Akkoord 2020-2025, waarin afspraken worden gemaakt over meer levensloopbestendige en voor ouderen gelabelde woningbouw, langer zelfstandig wonen in de wijk en meer innovatieve woonconcepten en/of woonzorgconcepten. Op 17 februari 2020 is het akkoord ondertekend.

Integratie en Samenleven

Na het eerste kwartaal van 2019 startte het actieprogramma 'Relax. Dit is Rotterdam'. Dit actieprogramma omvat de visie, doelstellingen en actiepunten waarmee het college de acceptatie van diversiteit stimuleert in de Rotterdamse samenleving en inburgering van nieuwkomers bevordert. In oktober 2019 ontving de raad de eerste voortgangsrapportage en in mei 2020 de tweede. Deze beschrijft de start van de diverse aanbestede opdrachten per januari 2020, evenals de nieuwste metingen uit het Wijkprofiel en een toelichting daarop, en de diverse moties die intussen werden aangenomen en in uitvoering zijn. Dat betekent dat het actieprogramma op volle sterkte is.

De coronamaatregelen maken dat diverse activiteiten, met name die in het kader staan van ontmoeting, tijdelijk niet door kunnen gaan of een andere (online) invulling krijgen. Verder is het zo dat enerzijds de saamhorigheid onder Rotterdammers momenteel toe lijkt te nemen, anderzijds moeten veel scholen en bedrijven noodgedwongen hun aandacht richten op hun primaire processen. Het risico is dat activiteiten gericht op discriminatiebestrijding en inclusiebevordering minder prioriteit krijgen.

Rotterdamse aanpak statushouders

Per januari is de Rotterdamse Aanpak Statushouders 2.0 van start gegaan. De Rotterdamse Aanpak Statushouders 2.0 (2019–2022) omvat alle basiscomponenten voor succesvolle participatie in de samenleving: huisvesting, zorg, leren, taal, (waar nodig) opleiding en toeleiding naar werk. De aanpak legt de nadruk op het voorzien van een eigen inkomen en meedoen in de Rotterdamse samenleving.

Voor het tweede jaar op rij ligt de collegetarget mbt het bijstandsvolume van statushouders op koers. De verwachting is echter dat het aantal bijstandsgerechtigden de komende tijd erg toe gaat nemen als gevolg van de economische effecten van de coronamaatregelen. Zo ook voor statushouders. Verwachting is dat de uitstroom afneemt en de terugkeer in de bijstand toeneemt van statushouders die (recent) een flexibel of tijdelijk arbeidscontract kregen.

Het percentage dat tijdig start met inburgering (binnen een half jaar na toekenning bijstandsuitkering) is nog niet op het beoogde niveau van 80%, maar ligt nu op 59%. Dit komt mede doordat de gemeente nog weinig invloed heeft op de start van de inburgering. De statushouder is onder het huidige stelsel zelf verantwoordelijk om zich op tijd in te schrijven voor een inburgeringscursus. De gemeente kan dit nu nog niet afdwingen. De regie op de inburgering komt vanaf juli 2021 bij de gemeenten te liggen, helaas een jaar later dan beoogd en verwacht. Regie vergroot de sturingskracht en daarmee de kans op realisatie van het collegetarget.

Minderjarige Rotterdammers

Rotterdam Groeit

Op basis van het wetenschappelijk onderbouwd jeugdbeleid van Rotterdam Groeit wordt steeds meer geïnvesteerd in de meest relevante factoren voor het kansrijk, veilig en gezond opgroeien van kinderen en jongeren. Mede daarmee ambieert Rotterdam dat de positieve trend van afnemende problematiek (zoals criminaliteit, slechte geboorte-uitkomsten, en schooluitval) zich doorzet. Voor het einde van het jaar verschijnt de nieuwe Staat van de Jeugd (editie 2020) waarin inzichtelijk gemaakt is hoe het gaat met de Rotterdamse kinderen en jongeren. Daarmee eindigt ook het beleidskader Rotterdam Groeit dat is vastgesteld in 2016 met een looptijd tot en met 2020. De unieke werkwijze van Rotterdam Groeit wordt echter onverminderd doorgezet. Het toekomstige Masterplan Jeugd zal op het wetenschappelijk fundament van het factorenmodel en impactgedreven werken verder gaan. Rotterdam werkt daarnaast mee aan een initiatief van het Nederlands Jeugdinstituut om de Rotterdamse werkwijze meer nadrukkelijk landelijk te delen.

Drugs & Alcohol

Na afronding van het preventieprogramma Drugs & Alcohol II; Blijf Helder zetten we, met gelijk budget, door met het nieuwe programma Drugs & Alcohol 2019-2022 waarin we de succesvolle maatregelen blijven uitvoeren en waar nodig vernieuwing en verbetering in gang zetten. Het terugdringen van gebruik onder jongeren is binnen het jeugdbeleid een belangrijke taak omdat middelengebruik de gezondheid, talentontwikkeling en veiligheid van jongeren ondermijnt. Met dit programma voldoen we ook aan de wettelijke eis dat een gemeente een preventie- en handavingsplan moet hebben waarin helder wordt hoe gebruik onder jongeren wordt ontmoedigd. De onderstaande realisatie geeft het beeld bij de verschillende doelgroepen. Binnen de voorlichtingen is er ook aandacht voor het problematisch gamen en het social media gebruik onder deze jongeren. Een nieuwe opgave is de inzet op jongeren in het Voortgezet Speciaal Onderwijs (VSO): deze doelgroep met meervoudige zware problematiek kenmerkt zich door hoger middelengebruik. In 2020 en verder zal voor deze groep dan ook intensiever worden ingezet.

De beleidsdoelen worden vooralsnog gerealiseerd, maar wel is bij een aantal maatregelen overgegaan op een gewijzigde digitale strategie.

Wat is aangepast/gewijzigd in verband met coronamaatregelen:

Drugstestservice is vanaf half maart dicht vanwege corona. Er kunnen vanaf mei conform landelijke richtlijnen van VWS weer drugs om te laten testen worden ingeleverd. Gebruikers die verstandig willen gebruiken kunnen dan weer terecht.

Contact met jongeren met mogelijk problemen verlopen zoveel mogelijk digitaal. Veel ondersteuning en advies digitaal aangeboden; zo is de online chat functie ingesteld om alle professionals, ouders maar ook jongeren zelf een makkelijke toegang tot informatie en (lichte) ondersteuning bij zorgen over middelengebruik of gamen te bieden. Met alle opgezette ondersteuning (CJG, wijkteams, jongerenwerk, leerplichtambtenaren) richting gezinnen met mogelijke problemen en sowieso alle onderwijsinstellingen (VO, VSO, Praktijkonderwijs en MBO) is contact opgenomen en zijn materialen voor leerlingen en ouders digitaal aangeboden. De hulp en ondersteuning is dus online en via telefoon voortdurend aanwezig.

Agenten en Boa's worden ondersteund met info over de wijze waarop zij mogelijke zorgelijke jonge gebruikers (alcohol/drugs/lachgas) digitaal kunnen doorverwijzen naar (lichte) hulpverlening.

Verdere zaken zonder urgentie en/of directe bedreiging, zullen worden uitgesteld met de verwachting dat het in het najaar weer kan worden opgepakt.

Stevige Start

Door de coronacrisis is alle aandacht in het medisch domein (en ook het sociaal domein) uitgegaan naar crisismaatregelen. De middelen voor het programma zullen daardoor op een later moment dan gepland nodig zijn. Door de andere wijze waarop de professionals de contactmomenten moeten uitvoeren, zien we dat het niet goed lukt om kwetsbaarheid bij zwangeren tijdig te signaleren. Het aantal aanmeldingen van kwetsbare zwangeren loopt terug, terwijl we ook zien dat corona extra stress bij zwangeren veroorzaakt. Binnen de coalitie Stevige Start

is en wordt gewerkt aan oplossingen om kwetsbare gezinnen samen met de geboortezorg eerder in beeld te krijgen. En als de kwetsbaarheid pas tijdens of kort na de geboorte zichtbaar wordt, dat er dan voldoende aanbod beschikbaar is om deze gezinnen te ondersteunen. Ook is het aanbod tijdens de zwangerschap verbreed, zodat zwangeren met stress door corona ook worden ondersteund door Moeders van Rotterdam.

Kansrijk Opgroeien

Rotterdam loopt met haar preventie aanpak op jeugd in Nederland voorop. Samen met het Nederlands Jeugdinstituut is de methodiek Wijkprogrammering ontwikkeld. Andere gemeenten hebben een groeiende interesse in onze vernieuwende wijkaanpak om op basis van beschermende en risicofactoren en met gebruik van data heel gericht preventieprogramma's in te zetten. De komende 3 jaar gaan we vanuit partnerschap met het NJI en de gemeenten Nissewaard, Nijmegen, Helmond en Hoogeveen een samenwerking opzetten. In 2020 is met de Design thinking methode een nieuw ontwerp bedacht om op basis van het factorenmodel en op toegankelijker manier wijkanalyses over de Rotterdamse jeugd te kunnen maken. Dit instrument 'WijkFocus' geheten, wordt in het tweede kwartaal gebouwd. Dit instrument geeft ons inzicht in hoe de jeugd er in een wijk voor staat op Kansrijk, Veilig en Gezond opgroeien. Met deze uitkomsten kan in gesprekken met de partners in de wijk nog beter een brede analyse worden gemaakt en gedeeld. Het instrument helpt om met elkaar ambities te formuleren. Daardoor creëren we een gezamenlijke focus en kunnen we bijvoorbeeld het schoolsucces vergroten en aanbod en preventie op maat inzetten in de wijk. In 30 wijken van Rotterdam wordt op deze manier met Wijkprogrammering gewerkt.

Het plan is om in 2020 in 8 nieuwe wijken in ieder geval met wijkanalyses te starten. De verwachting is dat door de coronacrisis vertraging ontstaat waardoor het risico bestaat dat de gestreefde realisatie (8 wijken) niet gehaald kan worden. Het houden van wijknetwerkbijeenkomsten is bijvoorbeeld momenteel niet mogelijk. Ondanks dit spannen de aanbieders zich maximaal in om hun interventies op een andere manier, zoals bijvoorbeeld online, aan te bieden.

De kwaliteit en effectiviteit in wat we doen is hierdoor toegenomen. Wijkprogrammering heeft meer en meer een sturend effect op het preventief en samenhangend aanbod op beschermende en risicofactoren.

Wat willen we bereiken

Nieuw Rotterdams Welzijn

- De ondersteuning van de Rotterdammers verbeteren door instellingen (welzijnsinstellingen en partijen Couleur Locale) in staat te stellen hun taken zo optimaal mogelijk uit te voeren.
- De Huizen van de Wijk zijn nog meer de centrale ontmoetingsplek voor de bewoners van de wijk.
- In ieder gebied is een aanbod van laagdrempelige preventieve dagbesteding in het Huis van de Wijk plus.
- Er zijn voldoende faciliteiten voor vrijwilligers en mantelzorgers om hun taak uit te kunnen voeren. De inzet van de gemeente is er mede op gericht het aantal overbelaste mantelzorgers te verminderen.
- Een aanvang is gemaakt met de uitvoering van het uitvoeringsplan Ouder en Wijzer, waarbij in relatie tot Welzijn het vooral gaat om aanpak eenzaamheid bij ouderen en inzet op vitaliteit en gezondheid. Inzet van

het gehele masterplan ouderen is een daling van het percentage eenzame Rotterdamse ouderen naar 50%. De afgelopen jaren hebben we geleerd dat ouderen niet graag aangesproken worden op hun eenzaamheid of kwetsbaarheid. Zij willen er toe doen. Ambitie is, dat meer ouderen hun talenten blijven benutten en versterken en hun talenten blijven inzetten voor de samenleving.

- Er is een beter functionerend wijknetwerk in alle wijken van Rotterdam, waarbij alle relevante partijen betrokken zijn (welzijn, zorg, onderwijs, VraagWijzer, Wijkteam, vrijwilligersorganisaties, sociaal ondernemers en levensbeschouwelijke organisaties).
- De impact van vrijwilligerswerk door religieuze en levensbeschouwelijke organisaties in de stad is in kaart gebracht.
- Meer bewoners zijn actief voor hun eigen straat/wijk door het faciliteren van bewonersinitiatieven en via Opzoomer Mee. Opzoomer Mee wordt meer gericht ingezet voor meerdere beleidsterreinen.
- De pilot 'Welzijn op recept' is in 2019 gestart.

Integratie en Samenleven

De Rotterdamse samenleving is in 2022 toleranter geworden. Er is aantoonbaar meer acceptatie van (seksuele) diversiteit. Afkomst, huidskleur, seksualiteit, sekse of levensovertuiging horen er niet toe te doen voor de kansen in het leven.

Samenleven

Iedere Rotterdammer kan rekenen op een sociaal veilige omgeving en kan en mag meedoen. Binnen de grenzen van de rechtsstaat mag iedereen zichzelf zijn en dit uitdragen. Rotterdammers erkennen dat de grote diversiteit in de stad betekent dat er verschillen zijn die soms ongemak geven. We gaan hier op een opbouwende manier mee om. Groepen die nu nog een kwetsbare positie hebben in onze samenleving zijn assertiever geworden en laten zichzelf op een positieve manier horen en zien.

In 2022 is er aantoonbaar meer acceptatie van de diversiteit die onze stad kenmerkt. Daarbij horen de volgende doelen:

1. Rotterdammers gaan meer ontspannen om met de verscheidenheid in de stad.
2. Meer kennis en bewustwording van vooroordelen en discriminatie in de stad. Hierbij besteden we aandacht aan alle gronden, op alle terreinen. Gelijke kansen en inclusiviteit worden vergroot, in het algemeen en op de arbeidsmarkt en de woningmarkt in het bijzonder.
3. Meer kennis en bewustzijn over het belang van gelijk-waardigheid en gelijke behandeling van mannen, vrouwen en LHBTI's binnen de diverse maatschappelijke domeinen.
4. Verbetering van de sociale veiligheid van kwetsbare Rotterdammers, zoals meisjes/vrouwen en LHBTI's.

5. Kwetsbare Rotterdammers zijn assertiever en veerkrachtiger. Hierdoor zijn zij beter in staat om de kansen die zij krijgen te benutten en actief deel te nemen aan de samenleving.
6. Bezorgde Rotterdammers ervaren meer vertrouwen in de toekomst van onze diverse stad, door strenge handhaving van regels.

Integratie

Nieuwe Rotterdammers die vanuit het buitenland naar onze stad komen, vinden hun weg in de Rotterdamse samenleving en spreken zo snel mogelijk Nederlands. Ze nemen de regie over hun eigen leven en nemen naar vermogen deel aan de samenleving. Ook zijn ze bekend met de rechten en plichten die de Nederlandse rechtsstaat met zich meebrengt en handelen daarnaar. Hierdoor leveren zij zo snel mogelijk een bijdrage aan een ontspannen stad, waarin mensen elkaar ontmoeten en elkaar kunnen verstaan. Door hun actieve participatie worden ze bovendien zelfredzamer, waardoor een beroep op publieke middelen voorkomen of beperkt kan worden.

Naast de doelen van de Rotterdamse Aanpak Statushouders 2.0 horen daarbij de volgende doelen:

1. 80% van de inburgeringsplichtige gezinsmigranten is binnen 6 maanden na start van de inburgeringsplicht gestart met een inburgeringstraject.
2. 90% van de inburgeringsplichtige statushouders en gezinsmigranten tekent binnen één jaar de participatieverklaring.

Rotterdamse aanpak statushouders

De gemeente zet in op succesvolle participatie van statushouders in de samenleving, opleiding en werk. Via een jaarlijkse monitor worden voortgang en realisatie in beeld gebracht.

Minderjarige Rotterdammers

- Kinderen groeien kansrijker, veiliger en gezonder op. Met het beleidskader Jeugd 'Rotterdam Groeit' zetten we in op het kansrijk, veilig en gezond opgroeien van jonge Rotterdammers. Zo kunnen zij zich optimaal ontwikkelen tot zelfredzame volwassenen die bijdragen aan een sterkere stad. In de Staat van de Jeugd wordt hierover jaarlijks gerapporteerd over de relevante factoren.
- Het gebruik van drugs en alcohol onder minderjarigen wordt voorkomen en onder risicogroepen teruggedrongen, met speciale aandacht voor leerlingen in het speciaal onderwijs, praktijkonderwijs en de laagste niveaus van het MBO. Opvoeders kunnen de juiste voorbeeldfunctie vervullen en nemen verantwoordelijkheid op dit thema. We gaan voor een vermindering van drugs- en alcoholgebruik onder

jongeren. De doelstellingen zullen worden opgenomen in het nog door de raad vast te stellen preventie en handavingsplan dat rond de zomer wordt aangeboden.

- Meer kinderen komen gezond ter wereld komen en kunnen zich optimaal ontwikkelen. De geboorte-uitkomsten verbeteren. Professionals zijn daarbij in staat om risico's te signaleren nog voor dat er problemen ontstaan.
- Kinderen met wie het goed gaat ontwikkelen zich nog beter en er is aandacht voor kinderen met wie het niet goed gaat.
- Bij de groep risicojongeren pakken we de meest prangende kwesties aan.

Wat gaan we daar voor doen

Nieuw Rotterdams Welzijn

- In de 14 gebieden zijn voor de periode 2018-2020 via inkoop Gebiedsopdrachten gegund aan de Welzijnspartijen. 2019 is het tweede jaar van de contractperiode. In de opdracht zijn stedelijke uitvoeringsdoelen opgenomen op het terrein van: huisbezoeken 75+, Schulddienstverlening, Voortijdig Schoolverlaters, Tegenprestatie en Taalverwijzers. Op basis van de ervaringen van 2018 en 2019 worden deze uitvoeringsdoelen voor 2020 waar nodig aangescherpt, zodat nog duidelijker gestuurd kan worden op de te behalen resultaten.
- Continueren van de subsidies aan Couleur Locale organisaties, waarbij een belangrijke focus ligt op rol die deze organisaties spelen in het wijknetwerk.
- Uitvoering van stedelijk welzijn via opdrachten en subsidies op het terrein van vrijwilligersondersteuning en mantelzorg. Aansluiting wordt gezocht op de uitkomsten van het visietraject Informele Zorg en Ondersteuning.
- Het maken van een uitvoeringsagenda van de visie Informele Zorg en Ondersteuning.
- Het opzetten en uitvoeren van de pilot 'Welzijn op recept'.
- Start van de uitvoering van het uitvoeringsprogramma Rotterdam, Ouder en Wijzer. We dagen ouderen uit hun talenten in te zetten voor de samenwerking. Tegelijkertijd vragen we organisaties, bedrijven en netwerken ouderen een volwaardige plek te geven in het Rotterdamse leven van alledag. Om de eenzaamheid tegen te gaan zetten we in op een beter bereik van (potentieel) eenzame ouderen door de effectiviteit van de huisbezoeken te vergroten. We zetten in op zingeving en betekenisvolle activiteiten tussen ouderen onderling, maar ook tussen jong en oud.

Integratie en samenleving

In Relax. Dit is Rotterdam zijn de volgende actiepunten benoemd:

- we verhogen de sociale veiligheid van kwetsbare Rotterdammers.
- we bevorderen gelijke kansen op de arbeids- en woningmarkt en gelijke behandeling in het uitgaansleven.

- we faciliteren ontmoeting en dialoog tussen Rotterdammers over het omgaan met diversiteit, ongemak, sociale normen en dergelijke.
- we ondersteunen scholen in Rotterdam met voorlichting en training over het omgaan met (seksuele- en gender) diversiteit, inclusiviteit en uitsluiting.
- we bevorderen de deskundigheid van professionals in de stad op de onderwerpen inclusiviteit en diversiteit.
- we bevorderen gelijke kansen en gelijke behandeling voor alle Rotterdammers.
- we vergroten de kennis over de mogelijkheden tot het melden van discriminatie.
- we bevorderen de sociale acceptatie door middel van positieve zichtbaarheid van diversiteit en verscheidenheid in de stad.
- we faciliteren ontmoetingsplekken en trainingen voor kwetsbare Rotterdammers, gericht op het vergroten van assertiviteit en veerkracht.
- de gemeente geeft het goede voorbeeld.
- Rotterdamse Aanpak Statushouders 2018-2022.
- workshops participatieverklaring voor statushouders en gezinsmigranten.
- maatschappelijke begeleiding voor gezinsmigranten.
- instelling centraal punt voor inburgeringstensieve aanpak onvoltooide inburgering.

Rotterdamse aanpak statushouders

- de taakstelling statushouders die het Rijk jaarlijks oplegt om hen huisvesting realiseren.
- statushouders zijn in beeld bij zorgprofessionals of schuldhulpverleners.
- tachtig procent van alle Rotterdamse statushouders met een bijstandsuitkering is binnen 6 maanden na toekenning van de uitkering gestart met het inburgeringstraject.
- het aantal bijstandsuitkeringen voor statushouders daalt van 1.950 naar 1.540 (nieuw target is 1929-1507 ivm aangepast college target).

Minderjarige Rotterdammers

- Met het beleidskader Jeugd 'Rotterdam Groeit' zetten we in op het voorkomen van problematiek en het versterken van perspectief. Dit doen we door stevige preventie in te zetten: gericht op de meest relevante factoren (beschermende factoren en risicofactoren) die bijdragen aan een kansrijke, veilige en gezonde ontwikkeling van jeugdigen. Daarbij verbeteren we de kwaliteit van deze inzet door gebruik te maken van effectieve en goed onderbouwde interventies.
- We gaan door met het preventieprogramma Drugs & Alcohol, gericht op het verminderen van het gebruik onder jongeren onder de 23 jaar. Binnen de voorlichting is er ook aandacht voor het problematisch gamen en het social media gebruik onder deze jongeren. Daarnaast treedt in 2019 de opvolger van het programma Blijf Helder in werking, waarmee voldaan wordt aan de wettelijke eisen vastgelegd in artikel 43a van de Drank en Horecawet. Hierin is vastgelegd dat een gemeente een preventie- en handavingsplan moet hebben waarin helder wordt hoe gebruik onder jongeren wordt ontmoedigd. In samenwerking met YOUZ, sportverenigingen en Rotterdam Sportsupport wordt de ondersteuning voor

naleving NIX18 en het 'niet doorschenken' verstevigd. In samenwerking met de scholen voor Speciaal Onderwijs en YOUZ wordt de aanpak op deze scholen geïntensiveerd. Met het Trimbos en de studentenorganisaties komt een plan van aanpak om alcoholproblematiek en drugsproblematiek terug te dringen bij studenten. Verder worden professionals, ouders, en jongeren op het VSO, PrO, ROC en het regulier VO via verschillende wegen getraind, geïnformeerd over hoe om te gaan met verleidingen van alcohol en drugs waar jongeren mee te dealen hebben.

- In coalitie Stevige Start werkt het medisch en sociaal domein samen aan het beter bereiken van (potentieel) kwetsbare zwangeren en ouders. Ook werken we gezamenlijk aan het bieden van eerdere, snellere en beter passende ondersteuning en zorg. Hiertoe wordt gewerkt aan goed gebruik van instrumentarium, betere overdrachten, goede ondersteuning voor professionals en effectieve interventies. Hiermee pakken we risico's vroegtijdig aan en voorkomen we latere problemen. De samenwerking krijgt vorm binnen het kader van het programmaplan Stevige Start. Er is een gezamenlijke werkagenda met actiepunten 2019 en 2020 opgesteld.
- Met het gebiedsgerichte programma Kansrijk Opgroeien leggen we een krachtige, duurzame, preventieve basis in de wijken. Dat doen we in nauwe samenwerking met partners in de wijken (ouders, CJG, politie, welzijn, jeugdwerkers, scholen en wijkteam). We maken daarbij gericht gebruik van informatie over beschermende factoren én risicofactoren in het opgroeien van kinderen en jongeren.
- Met het Programma Rotterdamse Risicjongeren 2016-2020 – Elke jongere telt – richten we ons op de 7.000 Rotterdamse jongeren die door een opeenstapeling van problemen extra hulp nodig hebben. Daarbij nemen we maatregelen over de gebieden school, werk, zorg en veiligheid heen.

Effectindicatoren		2018	2019	2020	2021	2022	2023
Collegetarget 4a: 80% van alle Rotterdamse statushouders met een bijstandsuitkering is binnen 6 maanden na toekenning van de uitkering gestart met een inburgeringstraject	Streefwaarde		80%	80%	80%		
	Realisatie	startjaar	59%				
Collegetarget 4b: In deze collegeperiode daalt het aantal bijstandsuitkeringen voor statushouders in Rotterdam naar 1.507*.	Streefwaarde	1.900	1.769	1.638	1.507**		
	Realisatie	1.893	1.765				
Collegetarget 7: De eenzaamheid onder ouderen (65+) daalt 3% punt***	Streefwaarde			51%	50%		
	Realisatie						
Drugs & Alcohol: Vermindering van drugs- en alcoholgebruik onder jongeren							
14/15 jarigen ooit alcohol gebruikt***	Streefwaarde	-	-	-	-	28%	
	Realisatie						
Bingedrinken 14/15 jarigen***	Streefwaarde	-	-	-	-	6%	
	Realisatie						
VSO leerlingen blowen***	Streefwaarde	-	-	-	-	25%	
	Realisatie						
PrO leerlingen blowen***	Streefwaarde	-	-	-	-	6%	
	Realisatie						

Realisatie						
ROC leerlingen blown***	Streefwaarde	-	-	-	-	20%
Realisatie						

* De daling betreft het saldo van instroom en uitstroom. De instroom ligt buiten de invloedssfeer van de gemeente. De aanname die het college maakt op basis van ervaringscijfers is dat de jaarlijkse huisvesting van statushouders in Rotterdam daalt naar 600 personen (waaronder kinderen), gelijk aan circa 310 nieuwe uitkeringen per jaar. De uitstroom ligt voor een belangrijk deel binnen de invloedssfeer van de gemeente. De inspanningen worden gericht op uitstroom naar werk en bij een deel van de jongeren naar studie

NB in de stukken van de jaarrekening en begroting vorig jaar is de rij 'streefwaarde college target 4b' in de tabel verschoven. De tabel zoals hierboven opgenomen is de juiste.

** Doel is om het percentage ouderen (65+) in Rotterdam dat aangeeft matig tot ernstig eenzaam te zijn met 3%-punt te laten afnemen van 53% tot 50%. Eenzaamheid is een gevoel, dat zich niet eenvoudig laat meten.

Sinds jaar en dag is de eenzaamheidsschaal van prof. dr. De Jong-Gierveld het instrument om eenzaamheid in Nederland te meten. Dit meetinstrument wordt in Nederland gebruikt in de landelijke GGD-gezondheidsmonitor. Met dit instrument wordt eens per vier jaar o.a. gemeten hoe eenzaam Nederland is. Op basis van deze survey kan ook een rapportage voor Rotterdam worden samengesteld. In 2021 komt de volgende gezondheidsmonitor uit.

*** De laatste meting is in 2017 geweest. De voortgang wordt op deze scholen middels onderzoek pas in 2021/2022 gemonitord.

Prestatie-indicatoren		2018	2019	2020	2021	2022	2023
Percentage 75+ers waarbij het huisbezoek heeft geleid tot een vervolgactie (doorverwijzing, wijkteam, wijknetwerk e.d.)	Streefwaarde	25%	25%	25%	25%	25%	
	Realisatie	21%	32%				
Aantal Opzoomerstraten	Streefwaarde	1.900	1.900	1.900	1.900	1.900	
	Realisatie	1.824	1.837	1.844**			
*Kansrijk opgroeien: Aantal wijken waarin wijkprogrammering wordt toegepast	Streefwaarde	25	34	38	44	44	
	Realisatie	25	30				

Toelichting indicatoren

*De uitbreiding met 8 wijken is conform de oorspronkelijke planning.

** Meting begin mei 2020

Wat kost het

Overzicht van baten en lasten Samenkracht en burgerparticipatie	Realisatie 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Raming 2022	Raming 2023	Raming 2024
Baten exclusief reserves	2.800	1.510	628	628	628	628

Bijdragen rijk en medeoverheden	2.348	791	207	207	207	207
Overige opbrengsten derden	451	720	421	421	421	421
Lasten exclusief reserves	88.332	94.291	89.467	87.346	82.167	82.167
Apparaatslasten	9.675	10.029	7.869	7.614	7.568	7.568
Inhuur	1.431	206	61	75	75	0
Overige apparaatslasten	209	34	46	34	43	0
Personeel	8.036	9.789	7.762	7.504	7.450	0
Intern resultaat	849	543	172	172	172	172
Intern resultaat	849	543	172	172	172	0
Programmalasten	77.808	83.719	81.426	79.561	74.427	74.427
Inkopen en uitbestede werkzaamheden	45.024	47.424	46.559	46.206	42.604	0
Kapitaallasten	0	0	0	0	0	0
Overige programmalasten	108	0	0	0	0	0
Sociale uitkeringen	57	0	0	0	0	0
Subsidies en inkomensoverdrachten	32.619	36.295	34.867	33.355	31.823	0
Saldo voor vpb en reserveringen	-85.532	-92.781	-88.839	-86.718	-81.539	-81.539
Saldo voor reserveringen	-85.532	-92.781	-88.839	-86.718	-81.539	-81.539
Reserves	228	983	0	0	0	0
Onttrekking reserves	228	983	0	0	0	0
Saldo	-85.305	-91.798	-88.839	-86.718	-81.539	-81.539

×

Tabel vergelijking begrotingssaldi 2020

Vergelijking begrotingssaldi	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Begroting 2019	-83.972	-85.721	-86.829	-86.602	-86.602	
Omissieregeling 2019	-82.303	-83.828	-85.168	-84.929	-84.929	
Voorjaarsnota / Eerste herziening 2019	-86.810	-87.029	-87.375	-87.044	-87.060	
Begroting 2020 / Tweede herziening 2019	-87.586	-89.679	-88.839	-86.718	-81.539	
10-maandsrapportage 2019	-87.601	-89.679	-88.839	-86.718	-81.539	

Eerste Herziening 2020	-91.798	-88.839	-86.718	-81.539	-81.539

Financiële bijstellingen

Bijstellingen Samenkracht en burgerparticipatie

Begroting 2020

Oorspronkelijke begroting 2020		-89.679
Bijstellingen Eerste Herziening 2020		-2.119
Maatschappelijke Diensttijd	Ramingsbijstellingen onvermijdelijk	0
Stijgende zorgvraag	Ramingsbijstellingen onvermijdelijk	-615
Jongerenwerk grensoverschrijdend gedrag	Ramingsbijstellingen vermijdbaar	-250
Bestemmingsreserve Asielakkoord	Reserves	0
Bestemmingsreserve Maatschappelijk participatie gebieden	Reserves	0
Mutatie rijksbijdrage LHBTI-emancipatiebeleid	Taakmutaties	-50
Technische wijzigingen	Technische wijzigingen	-1.203
Begroting na wijzigingen		-91.798

Toelichting financiële bijstellingen

Maatschappelijke Diensttijd

Vanuit de Nederlandse organisatie voor gezondheidsonderzoek en zorginnovatie (ZonMw) is een subsidie ontvangen voor de Maatschappelijke diensttijd Rotterdam van € 584.

Stijgende zorgvraag

Met de groei van Rotterdamse bevolking en de toenemende vergrijzing stijgt ook de vraag naar zorg. Dit werkt door in de accressen die het Rijk jaarlijks ter beschikking stelt. De gemeente stelt voor 2020 in totaal € 32,3 mln beschikbaar om aan de stijgende vraag te kunnen voldoen. De € 32,3 mln wordt verdeeld over verschillende programma's en taakvelden. Voor het taakveld Samenkracht en burgerparticipatie komt er € 615 bij.

Jongerenwerk grensoverschrijdend gedrag

Voor 2020 is in totaal € 800 beschikbaar gekomen voor integrale aanpak jongeren gericht op het terugdringen van zorgwekkende incidenten; tevens draagt de aanpak bij aan van het vangnet voor deze jongeren. Voor dit taakveld gaat het om € 250.

Bestemmingsreserve Asielakkoord

Er is een onttrekking van € 838 aan de bestemmingsreserve Asielakkoord begroot. In 2019 zijn door het Rijk extra middelen toegekend voor de voorbereiding op de nieuwe inburgeringswet die in 2021 wordt ingevoerd. Met deze extra middelen wordt beoogd dat gemeenten zich oriënteren op de regierol inburgering, zodat een soepele overgang naar het nieuwe stelsel wordt bevorderd.

Bestemmingsreserve Maatschappelijke participatie gebieden

Uit de Bestemmingsreserve Gebieden is een onttrekking van € 145 geraamd. Dit bedrag wordt ingezet voor maatschappelijke participatie in de gebieden, zoals bijvoorbeeld voor het Buurtbedrijf Schiebroek.

Mutatie rijksbijdrage LHBTI-emancipatiebeleid

Vanuit het Rijk is € 50 ontvangen voor Regenboogsteden. Regenboogsteden zetten zich in voor de gezamenlijke doelstelling de veiligheid, weerbaarheid en sociale acceptatie van LHBTI (Lesbische vrouwen, Homoseksuele mannen, Biseksuelen, Transgenderpersonen en Intersekse personen) verder te bevorderen.

Technische wijzigingen

In taakveld Samenkracht en burgerparticipatie zijn er diverse technische wijzigingen geweest. Direct achter de technische wijziging is het effect op het saldo weergegeven.

De wijziging heeft voor het grootste deel te maken met verschuivingen tussen taakvelden met betrekking tot personeel en een andere toewijzing van personeel aan taakvelden. Dit heeft geleid tot een stijging van het budget op dit taakveld met -€ 1.167.

Daarnaast betreft het op dit taakveld extra budget voor verbetering en verbreding van leerondersteuningsinitiatieven (- € 200) en een bijdrage voor de uitvoering van nazorg aan risicojeugd na detentie (€ 164)

Beleidskaders, beleidsmonitoren en wet- en regelgeving

- [Beleidskader Wmo en doorontwikkelplan zorg, welzijn en jeugdhulp 2018](#)
- [Beleidskader Nieuw Rotterdams Welzijn 2016-2019](#)
- [Rotterdamse aanpak statushouders 2016-2020](#)

- [Preventie- handhavingsplan Alcohol & Drugs 2019-2022](#)
- [Beleidskader Jeugd 2015 – 2020 Rotterdam Groeit](#)
- [Programmaplan Stevige Start 2016-2020](#)
- [Actieprogramma Integratie & Samenleven](#)
- [Raadsmonitor welzijn, zorg en jeugdhulp](#)
- [Verordening maatschappelijke ondersteuning Rotterdam](#)
- [Wmo 2015](#)
- [Jeugdwet](#)
- [Drank- en Horecawet](#)

Omschrijving taakveld

De gemeente vindt het belangrijk dat iedereen naar vermogen bijdraagt aan de samenleving. Rotterdammers zijn zelfredzaam en weten goed hun eigen talenten en die van hun sociale omgeving te benutten.

In dit taakveld staat de inzet op het stimuleren van zelfredzaamheid centraal. De gemeente stimuleert de actieve betrokkenheid van bewoners. Samen bouwen we aan een stad waar mensen elkaar verstaan en waar mensen niet langs elkaar heen leven. Aandacht is er voor het delen van waarden, discriminatiebestrijding en gelijke behandeling. Ook goede basis ondersteuning aan statushouders en het bieden van kansen aan minderjarige Rotterdammers maken onderdeel uit van dit taakveld.

Onderwijs

Pagina 55

Onderwijs

Het verbeteren van de onderwijsresultaten in de hele stad.

Het vergroten van de ontwikkelingskansen van alle kinderen in de voorschool en het onderwijs.

Alle kinderen te helpen zich te ontwikkelen tot democratische en weerbare Rotterdammers die in staat zijn hun eigen toekomst vorm te geven en een waardevolle bijdrage te leveren aan de samenleving en op de arbeidsmarkt.

TAAKVELD 1

Onderwijshuisvesting

De beste basisschool is altijd in de buurt.

Bieden van een kwalitatief goed en gevarieerd aanbod voortgezet onderwijs.

TAAKVELD 2

Onderwijsbeleid en leerlingzaken

Bevorderen van kansengelijkheid in het onderwijs.

Het stimuleren van een passend, toegankelijk, gedifferentieerd en kwalitatief hoogwaardig onderwijsaanbod in de hele stad.

Voldoende goede leraren, pedagogische medewerkers, schoolleiders en instructeurs.

Het verminderen van schooluitval.

BBV-indicatoren

Beschrijving BBV-indicator	Eenheid		Bron	
Absoluut verzuim	Aantal per 1.000 leerlingen	Streefwaarde	In 2022 hetzelfde lage niveau (0,43)	DUO
		Realisatie	0,4 (2018)	
Relatief verzuim	Aantal per 1.000 leerlingen	Streefwaarde	55 in 2022	DUO
		Realisatie	49 (2018)	
Vroegtijdig schoolverlaters zonder startkwalificatie (vsv-ers)	% deelnemers aan het VO en MBO onderwijs	Streefwaarde	2,82% in schooljaar 19-20 (cijfers beschikbaar eind 2021)	DUO
		Realisatie	3,1% (schooljaar 17-18)	

Meer informatie over de BBV-indicatoren is te vinden op www.waarstaatjegemeente.nl.

Toelichting BBV-indicatoren

Absoluut verzuim

Jongeren tussen de 5 en 18 jaar moeten onderwijs volgen (leerplicht). De gemeente heeft de wettelijke taak om in de gaten te houden of kinderen ook echt naar school komen. Bij absoluut verzuim is een leerling niet ingeschreven op school. Het cijfer geeft het aantal leerplichtigen weer dat niet staat ingeschreven op een school, per 1.000 inwoners in de leeftijd 5-18 jaar (leerplichtige leeftijd). Rotterdam doet het goed op het gebied van absoluut verzuim: in Rotterdam is het cijfer absoluut verzuim (0,4) een stuk lager dan het gemiddelde in Nederland (1,8) en de 4 grote gemeenten (G4) (2,68). Doelstelling is het behouden van deze kleine aantallen ten opzichte van het G4 gemiddelde. Hiervoor worden de leerplichtambtenaren ingezet. De leerplichtambtenaar zorgt ervoor dat alle kinderen gebruik kunnen maken van hun recht op onderwijs. En dat betekent dat een jongere hulp krijgt, zodra blijkt dat een jongere geen onderwijs meer krijgt. Maar ook bemiddelt de ambtenaar met school, denkt hij/zij mee met de ouders en met de jongere over welke school het beste is.

Relatief verzuim

Er is sprake van relatief verzuim als een leerplichtige jongere wel in een school staat ingeschreven, maar zonder geldige reden les- of praktijktijd verzuimt (spijbelen). Het cijfer geeft het aantal leerplichtigen weer dat wel staat ingeschreven op een school, maar ongeoorloofd afwezig is, per 1.000 inwoners in de leeftijd 5-18 jaar (leerplichtige leeftijd). Op dit moment is het relatief verzuim in Rotterdam (49) een stuk hoger dan het gemiddeld in Nederland (23) en het G4 gemiddelde (36). De achterstand van Rotterdam is mede te verklaren door een lager opgeleide bevolking. Het is de laatste jaren al gelukt om het verzuim terug te dringen (in 2014 was het cijfer 61,65). Een effectieve aanpak is afhankelijk van goede samenwerking tussen partijen (scholen, gemeente, hulpverlening, zorg e.a.). Om dit te bewerkstelligen zullen wij onze inzet, gezamenlijk met de scholen verbeteren. In 2018 is gestart met het verzuimprotocol, waarin werkafspraken met de scholen zijn gemaakt. De scholen en gemeenten in de regio volgen met elkaar hoe het verzuim zich ontwikkelt.

Vroegtijdig schoolverlaters zonder startkwalificatie

Jongeren die met een diploma van school gaan, hebben meer kans op een baan en op succesvol deelnemen aan de maatschappij. Daarom willen wij dat zoveel mogelijk jongeren een startkwalificatie halen. Dit is een diploma havo, vwo of mbo (niveau 2) of hoger. Het vsv-cijfer geeft het percentage van het totaal aantal leerlingen voortgezet onderwijs en MBO (12-23 jaar) weer dat voortijdig, dat wil zeggen zonder startkwalificatie, het onderwijs verlaat. Doelstelling is een lager percentage (2,82% in 2022), waarmee wij dichterbij het G4 gemiddelde komen. Hiervoor gaan we verder met de uitrol van de regionale vsv-aanpak Regio Rijnmond 2016-2020.

Overzicht van baten en lasten

Overzicht van baten en lasten Onderwijs	Realisatie 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Raming 2022	Raming 2023	Raming 2024
Baten exclusief reserves	59.107	67.436	59.200	59.200	59.200	59.200
Bijdragen rijk en medeoverheden	58.647	66.672	58.490	58.490	58.490	58.490
Overige opbrengsten derden	460	764	710	710	710	710
Overige baten	0	0	0	0	0	0
Lasten exclusief reserves	189.866	199.469	194.891	196.081	193.652	193.652
Apparaatslasten	15.007	14.940	14.934	14.887	14.887	14.887
Inhuur	848	160	109	109	109	109
Overige apparaatslasten	365	345	396	396	396	396
Personeel	13.794	14.435	14.429	14.382	14.382	14.382

Intern resultaat	65.278	62.313	67.169	71.971	76.611	76.611
Intern resultaat	65.278	62.313	67.169	71.971	76.611	76.611
Programmalasten	109.581	122.216	112.788	109.223	102.153	102.153
Financieringslasten	0	0	0	0	0	0
Inkopen en uitbestede werkzaamheden	9.205	10.232	14.945	13.951	13.768	13.768
Kapitaallasten	0	0	0	0	0	0
Overige programmalasten	1	0	0	0	0	0
Sociale uitkeringen	12.296	12.304	11.881	9.307	9.540	9.540
Subsidies en inkomensoverdrachten	88.080	99.680	85.961	85.965	78.844	78.844
Saldo voor vpb en reserveringen	-130.759	-132.032	-135.691	-136.881	-134.452	-134.452
Saldo voor reserveringen	-130.759	-132.032	-135.691	-136.881	-134.452	-134.452
Reserves	676	1.763	-5.181	8.043	800	800
Onttrekking reserves	676	1.763	8.319	8.043	800	800
Toevoeging reserves	0	0	13.500	0	0	0
Saldo	-130.083	-130.269	-140.872	-128.838	-133.652	-133.652

x

Tabel vergelijking begrotingssaldi 2020

Vergelijking begrotingssaldi	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Begroting 2019	-126.807	-131.065	-132.696	-132.671	-132.671	
Omissieregeling 2019	-127.246	-131.471	-133.110	-133.085	-133.085	
Voorjaarsnota / Eerste herziening 2019	-129.306	-130.413	-128.155	-129.709	-134.940	
Begroting 2020 / Tweede herziening 2019	-137.400	-137.944	-140.872	-128.838	-133.652	
10-maandsrapportage 2019	-130.165	-137.944	-140.872	-128.838	-133.652	
Realisatie 2019	-130.083					
Eerste Herziening 2020		-130.269	-140.872	-128.838	-133.652	-133.652

Bijstellingen per programma naar taakvelden

Programma / Taakveld	Mutatie	Mutatie
	2020	2020
	(€)	(%)
Onderwijs	7.675	10%
Onderwijsbeleid en leerlingzaken	7.073	10%
Onderwijshuisvesting	602	1%
Onderwijsbeleid en leerlingzaken	7.073	10%
Onderwijshuisvesting	602	1%

Omschrijving programma

Binnen het programma Onderwijs voert de gemeente wettelijke taken uit, zoals leerlingenvervoer, voor- en vroegschoolse educatie (vve), voortijdig schoolverlaten, onderwijs aan kinderen van statushouders en asielzoekers en onderwijshuisvesting. Daarnaast ontwikkelt de gemeente stedelijk onderwijsbeleid waarvoor ze zowel gemeentelijke als rijksmiddelen inzet. Ook voert de gemeente stedelijk beleid uit op schoolzwemmen.

Onderwijsbeleid en leerlingzaken

Pagina 56

Onderwijsbeleid en leerlingzaken

Bevorderen van kansengelijkheid in het onderwijs.

Het stimuleren van een passend, toegankelijk, gedifferentieerd en kwalitatief hoogwaardig onderwijsaanbod in de hele stad.

Voldoende goede leraren, pedagogisch medewerkers, schoolleiders en instructeurs.

Het verminderen van schooluitval.

Voortgang 2020

Op 31 januari 2019 is het Rotterdamse onderwijsbeleid "Gelijke kansen voor elk talent" vastgesteld. Inmiddels is dit in uitvoering. In de bijbehorende subsidieregeling is onder andere aandacht voor het verkleinen van kwaliteitsverschillen tussen scholen, burgerschap en leraren.

De coronacrisis heeft grote gevolgen voor de scholen in Rotterdam. Scholen moesten de deuren sluiten en razendsnel omschakelen naar het digitaal lesgeven en het beschikbaar hebben van voldoende leermiddelen.

Langzaamaan gaan scholen weer (gedeeltelijk) open, met als eerste het basisonderwijs en vanaf 1 juni het voortgezet onderwijs.

Bij de start van de intelligente lockdown heeft de gemeente:

- de regie gevoerd op de noodopvang van kinderen van ouders met cruciale beroepen en van kwetsbare kinderen door scholen en door kinderopvangorganisaties en dat veel inzet is gedaan op het organiseren van noodopvang door
- de 24-uursopvang gecoördineerd
- het initiatief genomen ca 5000 laptops uit te delen aan kinderen tbv het afstandsonderwijs

De coronacrisis heeft het belang van het onderwijsprogramma "Gelijke kansen voor elk talent" onderstreept. De mate van onderwijsachterstanden en of de targets worden behaald is hierdoor lastig in te schatten. Dit hangt onder andere af van de opgelopen achterstand, de periode dat onderwijsinstellingen en kinderopvanglocaties gesloten zijn en de kwaliteit van het afstandsonderwijs. Het is nu nog meer van belang dat we extra investeren in het bereik van onder andere de doelgroeppeuters met de voorschoolse educatie en de beroepsbegeleidende leerweg (bbl) in het mbo om deze targets te behalen.

Tenslotte is uitwerking van een zomercampus om leerachterstanden weg te werken in volle gang.

Overgangsmomenten in het onderwijs

Om de overgangsmomenten in het onderwijs te verbeteren en kinderen in hun schoolloopbaan vooruit te helpen wordt het actieplan 'Overgangen in het Rotterdams onderwijs' uitgevoerd. Onderstaand de voortgang per overgangsmoment:

- Overgang vve-po: de gemeente heeft afspraken gemaakt met de besturen om de kwaliteit van de doorgaande leerlijn tussen voor- en vroegschool te verbeteren. De ambitie is dat Rotterdamse doelgroepkinderen zonder (of met een zo'n klein mogelijke) achterstand in groep 3 starten.
- Overgang po-vo: Bij de overgang van het basisonderwijs naar voortgezet onderwijs is een schooladvies van belang voor de verdere schoolloopbaan van een kind. Een onderzoek naar de over- en onder advisering is uitgevoerd en gereed. De uitkomsten van het onderzoek worden in het tweede kwartaal van 2020 aangeboden.
- Overgang vo-mbo-ho: In de position paper 'kansrijke schoolloopbanen' staan de ambities voor succesvolle en kansrijke routes tussen vo, mbo en ho beschreven. Met het scholenveld worden nu afspraken gemaakt over de uitwerking van de ambities uit de position paper.
- Overgang mbo-hbo: De schoolbesturen inventariseren de knelpunten in de overgang tussen mbo en ho bij vier sectoren (zorg, creatieve studies, techniek en IT, juridisch economisch) om tot een aanpak te komen. Voor de domeinen zorg en techniek en IT zijn bestaande samenwerkingsverbanden reeds gestart met de uitvoering.

Kwaliteit en toegankelijkheid

- Het aantal scholen in Rotterdam dat in 2020 een risico loopt op het gebied van onderwijsprestaties lijkt gelijk te blijven aan het aantal in 2019. Gezien de aanscherping van het inspectiekader is dit een relatief positieve ontwikkeling. Voor het verbeteren van de schoolprestaties en het verkleinen van de schoolverschillen worden jaarlijks afspraken gemaakt met scholen die een risico lopen op een verminderde schoolprestatie. Hierbij wordt rekening gehouden met de mogelijke achterstanden die leerlingen hebben opgelopen.
- Om het bereik van de voorschool te vergroten is onder andere de subsidieregeling 'Voorschoolse Educatie 2020' aangepast voor peuters die opgroeien in gezinnen met schulden. Zij kunnen sinds 2020 kosteloos gebruik maken van de voorschool. De subsidieregeling wordt onder de aandacht gebracht bij deze doelgroep. Dit doen we onder andere door samen te werken met medewerkers schuldsanering, schuldhulpverlening en bijstandsuitkeringen. Voor peuters met een indicatie die nog niet zijn bereikt starten we een gerichte informatiecampagne.

Aansluiting onderwijs en jeugdhulp

- Samen met samenwerkingsverbanden Primair Passend Onderwijs Rotterdam (PPO) en het samenwerkingsverband Koers VO is een actieplan gemaakt voor (hoog)begaafde leerlingen. PPO is gestart met een extra groep voor hoogbegaafde kinderen met leer- en/of gedragsproblemen in het primair onderwijs en het Koers VO met lesplekken op twee scholen voor voortgezet onderwijs. Het samenwerkingsverband heeft maatregelen getroffen voor het eerder signaleren van begaafdheid, scholing van leerkrachten en kennisdeling over begaafdheid.
- Vooruitlopend op landelijke ontwikkelingen heeft Rotterdam het leerrecht van elk kind centraal gezet. Ook voor kinderen met een leerplichtonthefing op basis van fysieke of psychische gronden. Vanaf schooljaar 2016-2017 is een toename van het aantal vrijstellingen van onderwijs te zien. Een eerste analyse is uitgevoerd en maatregelen worden uitgewerkt en geïmplementeerd.

Leraren

Het lerarentekort en de personeelstekorten in de kinderopvang nemen snel toe. De aanpak 'Leraren' is geïntensiveerd; er is een noodplan ontwikkeld samen met besturen, gemeente, opleidingen en partners in de G4. De gemeentelijke aanpak leraren zet in vanuit 4 actielijnen:

- De actielijn verhogen instroom zet in op de toename van het aantal zij-instromers. Voor schooljaar 2019-2020 zijn 176 zij-instromers gestart, 79 meer dan vorig schooljaar. Ook investeren we in het opleiden van onderwijsassistenten tot leerkrachten. Hiervoor zijn 100 scholingstrajecten beschikbaar gesteld. Daarnaast is het project 'Leraarvanbuiten.nl' gestart voor zij-instroom in het vo en mbo.
- De actielijn beperken uitstroom zet in op werkdrukvermindering en begeleiding voor startende docenten. Schoolbesturen ontvangen subsidie voor plannen die ze hiervoor hebben ingediend. Daarnaast zijn er afspraken gemaakt met corporaties om leraren voorrang te geven op het gebied van huisvesting.
- In het kader van professionalisering zijn meer middelen beschikbaar gesteld voor lerarenbeurzen.
- In het kader van anders organiseren en innoveren is gestart met nieuwe opleidingsvormen. Voorbeelden hiervan zijn een opleiding voor onderwijsassistenten met leerwerkomgeving, een modulair georiënteerde

pabo-opleiding en aangepaste zij-instroom trajecten in het voortgezet onderwijs. Door de coronacrisis heeft het afstandsonderwijs een snelle ontwikkeling doorgemaakt. Met het scholenveld wordt onderzocht welke goede voorbeelden behouden kunnen worden, als medeoplossing voor het lerarentekort.

Burgerschap

Schoolbesturen hebben de de position paper 'School als oefenplaats' omarmd als burgerschapskader voor het Rotterdams onderwijs. De gemeente heeft de afgelopen periode gesprekken gevoerd met docenten en leerlingen over wat zij nodig hebben om tot de gewenste school als veilige oefenplaats te komen. Daarnaast verstrekken we subsidies voor kleinschalige burgerschapsinitiatieven en deskundigheidsbevordering van leraren en onderwijsprofessionals.

Onderwijs naar arbeidsmarkt

- Om loopbaanoriëntatie en -begeleiding (LOB) te versterken in het onderwijs is subsidie verstrekt aan scholen die extra investeren in de doorontwikkeling van LOB. Ook heeft de gemeente in samenwerking met docenten een online tool ontwikkeld om jongeren meer inzicht te geven in de leerroutes naar kansrijke arbeidsmarktsectoren. Daarnaast worden succesvolle interventies uit het BRIDGE-programma stedelijk aangeboden en wordt er geëxperimenteerd met een aantal buitenschoolse activiteiten.
- Via het Leerwerkloket wordt met de mbo-instellingen het benutten van de beroepsbegeleide leerweg (bbl) gestimuleerd. De bbl-infomarkt van februari 2020 was met ruim 1.100 bezoekers en 100 bedrijven en opleiders zeer succesvol. De Samenwerkingsorganisatie Beroepsonderwijs-Bedrijfsleven voert een actieplan uit ter behoud van de stageplaatsen en leerbanen wegens corona.
- Het arbeidsmarkt dashboard 'RijnmondInZicht' is operationeel. Het dashboard wordt benut om de gegevens van het onderwijs op te nemen en te relateren aan de vraag op de arbeidsmarkt en de doorstroming naar een hoger niveau.
- De gemeente ondersteunt de IT-campus. Hier werken onderwijs en bedrijfsleven samen om meer en beter IT-personeel op te leiden door in te zetten op onder meer het opleiden van 'hybride docenten' (docenten vanuit het bedrijfsleven) en het opzetten van nieuwe minors en Associate Degrees.
- In 2019 is er gestart met digitale geletterdheid met programmeerlessen en ook met buitenschoolse programmeerlessen. Daarnaast is in 2020 gestart met een innovatietraject, waarbinnen schoolleiders van 16 scholen (po/vo) samen met hun teams een plan van aanpak voor digitalisering opstellen.
- Met de Leerwerkakkoorden, zoals bijvoorbeeld de Top academies en de inzet van jongerencoaches in de wijk en op de scholen, geven we invulling aan de collegedoelstelling "geen jongere van school zonder baan".

Talentontwikkeling

In september 2019 zijn alle scholen, plus één school daarbuiten, binnen de Children's Zone gestart met Dagprogrammering. Van deze 30 scholen zijn er 25 gestart met 10 uur Dagprogrammering. In het komende tweede schooljaar (2020-2021) zullen alle scholen invulling geven aan 10 uur Dagprogrammering. In deze uren

worden extra activiteiten aangeboden op het gebied van; taal, rekenen, sociaal emotionele ontwikkeling, loopbaanoriëntatie, sport, kunst, cultuur en natuur.

Veiligheid

Op verzoek van de gemeenteraad is in samenspraak met het onderwijsveld een actieplan Veiligheid in en om het onderwijs opgesteld. Het actieplan beoogt de sociale veiligheid in het voortgezet onderwijs en mbo te verstevigen. Verschillende maatregelen uit het actieplan zijn al in werking getreden zoals:

- Het voortgezet onderwijs en het mbo maakt gebruik van de mogelijkheid om een gezamenlijke subsidie aan te vragen die beoogt de sociale veiligheid te verstevigen. Onderzocht wordt hoe de meldings- en aangiftebereidheid van een incident kan worden vergroot.
- Een samenwerking is gestart tussen het onderwijs en het Zorg- en Veiligheidshuis Rotterdam Rijnmond: zodra een jongere betrokken is geweest bij een steekincident wordt de school nu geïnformeerd en uitgenodigd voor een maatgerichte aanpak.

Voortijdig schoolverlaters (vsv)

Bij de aanpak voortijdig schoolverlaters worden de leerlingen van pro en vso scholen gemonitord en is er samenwerking met partijen uit het domein arbeid en multidisciplinair werken. De regiopartners monitoren gezamenlijk het gebruik van het regionale verzuimprotocol voor het mbo. Met de nieuwe aanpak vsv is een start gemaakt.

Leerlingenvervoer

In het leerlingenvervoer is de afgelopen jaren een groei geconstateerd. Er is een toename van het aantal afgegeven indicaties en stijging van duurdere vormen van vervoer. De groep leerlingen die gebruikt maakt van het leerlingenvervoer is gestegen en meer leerlingen dan voorheen worden individueel vervoerd of in kleinere groepen dan een aantal jaren geleden. Op dit moment wordt onderzocht wat de redenen zijn voor de stijging van het aantal leerlingen dat gebruik maakt van het vervoer en de redenen dat het vervoer kleinschaliger is geworden. Tevens worden er maatregelen genomen om de (budgettaire) groei terug te dringen en de zelfredzaamheid van leerlingen te bevorderen.

Wat willen we bereiken

Het nieuwe onderwijsbeleid 2019-2022 "Gelijke kansen voor elk talent" is vastgesteld in de gemeenteraad, inclusief de hierbij horende indicatoren. Aandachtspunten zijn onder meer:

- *grotere kansengelijkheid, door het verbeteren van de overgangsmomenten in het onderwijs om kinderen in hun schoolloopbaan vooruit te helpen*
- *grotere kansengelijkheid, door verhogen van de onderwijsresultaten, verminderen van kwaliteitsverschillen van scholen en beter bereik van (doelgroep)peuters in de voorscholen*

- verbeteren van de samenwerking tussen onderwijs en jeugdzorg
- passend en toegankelijk onderwijs voor alle kinderen, waardoor zij zich maximaal kunnen ontwikkelen
- streven naar voldoende en de beste leraren voor de klas
- meer aandacht voor burgerschap in het onderwijs
- *talenten van ieder kind herkennen, ontwikkelen en benutten*
- *bijdrage aan een veilige leeromgeving*
- *het aantal thuiszitters en de duur van het thuiszitten terugbrengen*
- *voorkomen dat leerlingen zonder startkwalificatie van school gaan (voortijdige schoolverlaters)*
- *bieden van passend leerlingenvervoer*

Wat gaan we daar voor doen

Op 31 januari 2019 is het Rotterdamse onderwijsbeleid “Gelijke kansen voor elk talent” vastgesteld. Inmiddels is dit in uitvoering. In de bijbehorende subsidieregeling is onder andere aandacht voor het verkleinen van kwaliteitsverschillen tussen scholen, burgerschap en leraren.

Kwaliteit en toegankelijkheid

- *Kwaliteitsafspraken maken met scholen in het primair en voortgezet onderwijs die een risico lopen op achterblijven in prestatie.*
- *Onderzoek naar de mogelijkheid om kosten van de voorschool te beperken voor peuters die opgroeien in gezinnen in armoede of met schuldenproblematiek. Waar mogelijk wegnemen van financiële belemmeringen voor deze doelgroepen.*
- *Stimuleren en waar mogelijk faciliteren van internationaal onderwijs en instellingen voor toponderwijs.*

Aansluiting onderwijs en jeugdhulp

Voor een goede aansluiting van onderwijs en jeugdhulp zorgen gemeente, schoolbesturen en de samenwerkingsverbanden passend onderwijs dat de basis op orde is. Voor elk kind is er passend onderwijs, een stevige ondersteuningsstructuur op school, een goed pedagogisch klimaat en een vroegtijdige signalering van problematiek.

Leraren

Inzetten op vergroten instroom onderwijzend personeel, beperken van uitval, binden en professionaliseren van onderwijzend personeel en anders organiseren en innoveren van het onderwijs.

Burgerschap

Inzetten op de werkwijze democratisch burgerschap in en met het onderwijsveld.

Van onderwijs naar arbeidsmarkt

- *Versterking van loopbaanoriëntatie (LOB) in het onderwijs door stimuleren van scholen in po, vo en mbo om meer kwaliteit te geven aan de uitvoering van loopbaanorientatie en -begeleiding. Opleveren van leerroute- en banenkaarten die een duidelijker beeld van beroepen in tekortsectoren en toeleidende opleidingen geven.*
- *Verstrekking van carrière startgaranties door bedrijven in het werkgebied van NPRZ.*
- *Doorontwikkelen van het dashboard arbeidsmarkt door onderwijsdata toe te voegen, zodat vraag op arbeidsmarkt en in-, door- en uitstroom gegevens in het onderwijs bij elkaar komen*
- *Stimuleren van de beroepsbegeleidende leerweg (bbl) in het mbo, onder andere door het mede organiseren van de bbl informatiedag en het gesprek te voeren met mbo instellingen over meer bbl-aanbod.*
- *Benutten dashboard onderwijs.*

Talentontwikkeling

- *Met het Nationaal Programma Rotterdam Zuid (NPRZ) investeert de gemeente samen met onze partners in goed onderwijs en meer schooltijd (dagprogrammering).*
- *Stimuleren van de ontwikkeling en behoeften van excellente leerlingen.*

Veiligheid

Eind 2019 is het actieplan veiligheid in het onderwijs (vmbo, mbo) gereed. Het actieplan richt zich op het tegengaan van geweld en onveiligheid in en rondom scholen in Rotterdam

Thuiszitters

Voortzetting van de Taskforce Thuiszitters en de G4 thuiszittersaanpak. Door de G4 thuiszittersaanpak is bij alle betrokken partijen het urgentiebesef en de alertheid toegenomen. Onderwijs- en zorgpartners en leerplicht scherpen hun werkwijzen aan, om zo vroeg mogelijk, samen met ouders, een goed aanbod te realiseren. Dit gebeurt aan de basis, zodra ziekteverzuim of thuiszitten geconstateerd wordt, maar ook waar sprake is van zeer complexe gevallen. In alle gevallen zoeken we intensief naar creatieve, passende oplossingen, die leerlingen en hun ouders verder helpen.

Voortijdig schoolverlaters

- In regionaal verband doorzetten van de aanpak voortijdig schoolverlaters (vsv).
- Naast zoveel als mogelijk preventieve acties en gesprekken om uitval te voorkomen (door onder andere spreekuur op school, preventieve aanpak terugdringen schoolziekteverzuim) wordt in 100% van de gevallen wettelijke ongeoorloofd verzuimmeldingen actie ondernomen door leerplicht.

Leerlingenvervoer

Per leerling wordt bekeken of leerlingenvervoer nodig is en op welke wijze.

Effectindicatoren		2018 (peildatum)	2019 (peildatum)	2020 (Peildatum)	2021 (peildatum)	2022 (Peildatum)
Collegetarget 6: Meer kinderen/jongeren bereiken een hoger onderwijsniveau						
	Doelgroep peuters	Streefwaarde	89,0%	89,0%	89,0%	89,0%
		Realisatie	80,0%(**)			
	Referentie taal	Streefwaarde	55,3%	55,8%	56,3%	56,9%
		Realisatie	58,0%(*)			
	Referentie lezen	Streefwaarde	62,4%	63,9%	65,4%	67,4%
		Realisatie	67,3%(*)			
	Referentie rekenen	Streefwaarde	35,5%	36,2%	37%	37,8%
		Realisatie	35,5%(*)			
	Derde leerjaar VO	Streefwaarde	78%	78%	79%	80%
		Realisatie	77%(**)			
	Beroepsbegeleidende leerweg (bbi)	Streefwaarde	14,0%	15,5%	17,0%	18,0%
		Realisatie	15,9%(**)			
Aantal jongeren/kinderen dat langer dan 3 maanden thuiszit zonder passend aanbod van onderwijs- en/of zorg		Streefwaarde	N.v.t.	110	55	28
		Realisatie	N.v.t.	280		
NPRZ Onderwijsbeleid: Een hogere gemiddelde score op de Centrale Eindtoets		Streefwaarde	-	-	-	531,9 (2021- 2022)
		Realisatie	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	
Prestatie-indicatoren		2018	2019	2020	2021	2022
						2023

Actie leerplichtambtenaar op ongeoorloofd verzuimmelding po en vo	Streefwaarde	100%	100%	100%	100%	100%	100%
	Realisatie	100%	100%				
Actie leerplichtambtenaar op ongeoorloofd verzuimmelding mbo	Streefwaarde	100%	100%	100%	100%	100%	100%
	Realisatie	100%	100%				
Alle Rotterdamse vsv-ers zijn in beeld en we werken met hen aan een passende vervolgstap.	Streefwaarde	100%	100%	100%	100%	100%	100%
	Realisatie	100%	100%				

Toelichting indicatoren

De resultaten die in het verleden zijn behaald bij het verhogen van de Rotterdamse onderwijsprestaties geven aan dat we op de goede weg zijn. We weten ook uit tal van onderzoeksrapporten dat het opleidingsniveau in belangrijke mate van invloed is op de toekomstige gezondheid, kansen op werk en andere maatschappelijke situaties waarin mensen verkeren. We streven naar een passend onderwijsniveau voor alle kinderen. Rotterdam heeft de afgelopen jaren een inhaalslag gemaakt, maar we zijn nog niet klaar. Het gemiddelde opleidingsniveau van Rotterdamse leerlingen loopt nog niet in de pas met het niveau in de G4 en/of de rest van Nederland.

De coronacrisis heeft het belang van het onderwijsprogramma "Gelijke kansen voor elk talent" onderstreept. De mate van onderwijsachterstanden en of de targets worden behaald is hierdoor lastig in te schatten. Dit hangt onder andere af van de opgelopen achterstand, de periode dat onderwijsinstellingen en kinderopvanglocaties gesloten zijn en de kwaliteit van het afstandsonderwijs. Het is nu nog meer van belang dat we extra investeren in het bereik van onder andere de doelgroeppeuters met de voorschoolse educatie en de beroepsbegeleidende leerweg (bbl) in het mbo om deze targets te behalen.

Onderstaand de voortgang op de collegetargets:

Meer kinderen/jongeren bereiken een hoger onderwijsniveau

Hieronder vallen vier meetbare subtargets voor de verschillende sectoren van de onderwijsportefeuille:

1. Het percentage 3-jarige doelgroeppeuters dat gebruik maakt van het extra aanbod 'spelen en leren' blijft minimaal gelijk.

Het extra aanbod spelen en leren is het wettelijk verplichte aanbod voorschoolse educatie aan peuters met het risico op een taalachterstand (zogenaamde doelgroeppeuters). Het beeld is dat we in aantal meer doelgroeppeuters bereiken en in sommige gebieden bereiken we (bijna) 89% van de driejarige doelgroeppeuters. De doelgroep nam echter ook toe, waardoor het bereik percentage daalt. De conclusie is dat er meer inspanningen nodig zijn om meer doelgroeppeuters te bereiken en een bereik van 89% bij 3-jarige doelgroeppeuters te halen. Daarbij leidt een recessie door de corona-crisis tot meer armoede. We zien nu al de vraaguitval in de kinderopvang, waardoor ook minder kinderen naar de voorschool gaan. We zetten daarom extra in op het bereiken en informeren van ouders van doelgroeppeuters. Dit doen we gebiedsgericht en door de informatievoorziening aan ouders nog verder te verbeteren. Verder hebben we vanaf 2020 de toegankelijkheid van de voorschool vergroot voor ouders met schulden.

2. Het aantal Rotterdamse basisschoolleerlingen op het streefniveau van de referentieniveaus stijgt in 2021 naar het landelijk gemiddelde van 2017.

De referentieniveaus beschrijven welke basiskennis en vaardigheden leerlingen moeten beheersen voor taal, rekenen en lezen. De referentieniveaus taal en lezen zijn voor schooljaar 2017-18 ruim boven het ambitieniveau en bij rekenen op het ambitieniveau. De referentieniveau's van schooljaar 2018-19 worden verwacht in december 2020.

3. Het percentage leerlingen in het derde leerjaar van het vo dat zit op het niveau van het advies van de basisschool of hoger stijgt van 77% in 2017 naar 80% in 2021.

Rotterdamse leerlingen presteren iets onder het ambitieniveau. 77% van de leerlingen zit op of boven het niveau van het advies van de basisschool. Positief is dat het aantal leerlingen dat in het derde leerjaar op hetzelfde niveau zit als het advies, wel is toegenomen (68% in 2018-2019). Rotterdamse leerlingen presteren daarmee ongeveer even goed als leerlingen in de G4 en landelijk.

4. Het aandeel Rotterdamse jongeren dat de beroepsbegeleidende leerweg volgt aan een Rotterdamse mbo-instelling stijgt.

Het aandeel Rotterdamse jongeren dat de beroepsbegeleidende leerweg volgt aan een Rotterdamse mbo-instelling stijgt van 13,5% in 2017 naar 18,0% in 2021. De ambitie van 2019 is ten tijden van de meting in oktober 2018 reeds behaald.

Aantal jongeren/kinderen dat langer dan 3 maanden thuis zit zonder passend aanbod van onderwijs- en /of zorg

Dit is het totaal aantal jeugdigen van 5-18 jaar dat langer dan 3 maanden thuiszit: of een passend aanbod hebben gekregen van onderwijs- en/of zorg. In 2018 waren er 280 jeugdigen thuis; toen is niet gemeten of zij passend aanbod hebben gekregen. Een fundamentele thuiszittersaanpak met een structureel effect kost tijd en laat soms eerst een toename zien, net als in vergelijkbare programma's. Doordat we eerder en beter signaleren en ook de geoorloofd langdurige thuiszitters meerekenen, zien we een stijging van de cijfers. Daarnaast is de thuiszittersproblematiek vaak zeer complex en spelen verschillende factoren, zowel kind- als gezinsfactoren een rol.

NPRZ Onderwijsbeleid: Een hogere gemiddelde score op de Centrale Eindtoets

Het hoofddoel van de pijler school van het NPRZ is hogere onderwijsresultaten. Op dit moment houden we vast aan de cito-eindtoets als indicator, maar de wens is om over stappen naar betere indicatoren (lang niet iedere school hanteert de cito eindtoets). Deze indicator zal daarom op termijn worden aangepast. Voorlopig is het doel om de gemiddelde score op de Centrale Eindtoets te verhogen naar 531,9 (was 530,8 in schooljaar 15-16).

Wat kost het

Overzicht van baten en lasten Onderwijsbeleid en leerlingzaken	Realisatie 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Raming 2022	Raming 2023	Raming 2024
Baten exclusief reserves	58.669	67.175	58.894	58.894	58.894	58.894
Bijdragen rijk en medeoverheden	58.622	66.672	58.490	58.490	58.490	58.490
Overige opbrengsten derden	47	503	404	404	404	404
Overige baten	0	0	0	0	0	0
Lasten exclusief reserves	124.598	136.104	127.730	123.884	116.646	116.646
Apparaatslasten	12.959	13.006	13.153	13.106	13.106	13.106
Inhuur	589	142	109	109	109	0
Overige apparaatslasten	323	311	343	343	343	0
Personeel	12.046	12.552	12.700	12.653	12.653	0
Intern resultaat	9.573	10.072	10.116	10.116	10.116	10.116
Intern resultaat	9.573	10.072	10.116	10.116	10.116	0
Programmalasten	102.066	113.027	104.461	100.662	93.424	93.424
Financieringslasten	0	0	0	0	0	0
Inkopen en uitbestede werkzaamheden	7.842	7.021	11.679	10.514	10.164	0
Kapitaallasten	0	0	0	0	0	0
Overige programmalasten	1	0	0	0	0	0
Sociale uitkeringen	12.296	12.304	11.881	9.307	9.540	0
Subsidies en inkomensoverdrachten	81.928	93.702	80.900	80.840	73.720	0
Saldo voor vpb en reserveringen	-65.928	-68.929	-68.836	-64.990	-57.752	-57.752
Saldo voor reserveringen	-65.928	-68.929	-68.836	-64.990	-57.752	-57.752
Reserves	676	1.763	-5.181	8.043	800	800
Onttrekking reserves	676	1.763	8.319	8.043	800	800
Toevoeging reserves	0	0	13.500	0	0	0
Saldo	-65.252	-67.166	-74.016	-56.947	-56.952	-56.952

×

Tabel vergelijking begrotingssaldi 2020

Vergelijking begrotingssaldi	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Begroting 2019	-60.596	-61.417	-56.390	-55.462	-55.462	
Omissieregeling 2019	-61.717	-62.520	-57.502	-56.573	-56.573	
Voorjaarsnota / Eerste herziening 2019	-65.684	-66.014	-60.544	-56.973	-57.229	
Begroting 2020 / Tweede herziening 2019	-73.487	-74.238	-74.016	-56.947	-56.952	
10-maandsrapportage 2019	-66.253	-74.238	-74.016	-56.947	-56.952	
Realisatie 2019	-65.252					
Eerste Herziening 2020		-67.166	-74.016	-56.947	-56.952	-56.952

Financiële bijstellingen

Automatische tabel

Bijstellingen Onderwijsbeleid en leerlingzaken

Begroting 2020

Oorspronkelijke begroting 2020			-74.238
Bijstellingen Eerste Herziening 2020			7.073
Indexatie leerlingenvervoer	Ramingsbijstellingen onvermijdelijk		-800
Mutatie Rijksbijdrage Onderwijsachterstandenbeleid	Ramingsbijstellingen onvermijdelijk		-1.600
Specifieke uitkering regionale aanpak voortijdig schoolverlaten 2020	Ramingsbijstellingen onvermijdelijk		0
Bestemmingsreserve Leertijduitbreiding	Reserves		0
Regio Deal Rotterdam Zuid	Taakmutaties		8.250
Technische wijzigingen	Technische wijzigingen		1.223
Begroting na wijzigingen			-67.166

Toelichting financiële bijstellingen

Index leerlingenvervoer

De extra middelen zijn noodzakelijk om invulling te geven aan de contractuele verplichtingen om de prijsindex voor het leerlingenvervoer te vergoeden.

Mutatie Rijksbijdrage Onderwijsachterstandenbeleid

Het Rijk heeft een nieuwe herverdeling van de onderwijsachterstandsmiddelen doorgevoerd. Hierdoor neemt de bijdrage voor Rotterdam af. Om invulling te kunnen blijven geven aan de wettelijke taken en de ambitie vanuit het coalitieakkoord dat kansgelijkheid in het onderwijs toeneemt, zijn de wegvallende rijksmiddelen gecompenseerd.

Specifieke uitkering regionale aanpak voortijdig schoolverlaten 2020

Voor het uitvoeren van de regeling regionale aanpak voortijdig schoolverlaten is voor 2020 door het rijk € 1,7 mln toegekend.

Bestemmingsreserve Leertijduitbreiding

De inzet van de bestemmingsreserve Leertijduitbreiding en de bestemmingsreserve Vakmanschap in zorg, haven en techniek is geactualiseerd. Er wordt € 14 minder onttrokken.

Regio Deal Rotterdam Zuid

In 2019 is door het Rijk aangegeven dat de ter beschikking gestelde middelen voor de Regio Deal Rotterdam Zuid niet meer via het Gemeentefonds worden uitbetaald, maar via een specifieke uitkering. Dit betekent dat de baten niet meer op het programma Algemene middelen worden begroot maar op de programma's waar ook de uitgaven plaatsvinden.

De hieraan gekoppelde reservemutaties op de bestemmingsreserve Regio deal onderwijs zijn teruggedraaid.

Technische wijzigingen

In taakveld Onderwijsbeleid en leerlingzaken zijn diverse technische wijziging geweest. Direct achter de technische wijziging is het effect op het saldo weergegeven.

De grootste wijziging zijn een bijdrage aan het programma Werk en Inkomen ter dekking van het Rotterdams Leer-Werkakkoord (€ 600), [aanpassing kostenverdeling](#) (€ 502), overheveling gemeentelijke taken kinderopvang van Taakveld Volksgezondheid (- € 121), actualiseren [indexatie loonkosten](#) (€ 76) en diverse kleine technische wijzigingen (€ 166).

Beleidskaders, beleidsmonitoren en wet- en regelgeving

- [Gelijke kans voor elk talent](#)
- [Subsidieregeling Rotterdams Onderwijsbeleid 2020-2021](#)
- [Elke jongere telt](#)
- [VSV aanpak 2016-2020 regio Rijnmond](#)
- [Voortgangsrapportage onderwijsbeleid 2019-2022](#)
- [VSV monitor RMC regio Rijnmond](#)
- [Wet op het primair onderwijs \(WPO\)](#)

- [Wet op het voortgezet onderwijs \(WVO\)](#)
- [Wet op de expertisecentra \(WEC\)](#)
- [Wet educatie en beroepsonderwijs \(WEB\)](#)
- [Wet op het hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek \(WVO\)](#)
- [Leerplichtwet](#)
- [Jeugdwet](#)
- [Wet passend onderwijs](#)
- [Rotterdam Groeit, beleidskader jeugd 2015-2020](#)
- [G4 thuiszittersaanpak 2016-2020](#)

Omschrijving taakveld

Binnen het taakveld Onderwijsbeleid en Leerlingzaken voert de gemeente wettelijke taken uit, zoals leerlingenvervoer, voor- en vroegschoolse educatie (vve), voortijdig schoolverlaten (vsv) en onderwijs aan kinderen van statushouders en asielzoekers. Daarnaast ontwikkelt de gemeente stedelijk beleid – waarvoor ze zowel gemeentelijke als rijksmiddelen inzet - ter verbetering van onderwijsresultaten, kansengelijkheid in het onderwijs, talentontwikkeling, burgerschap, vermindering van het lerarentekort, passend onderwijs en vermindering van schooluitval. Ook voert de gemeente stedelijk beleid uit voor schoolzwemmen.

Onderwijshuisvesting

Pagina 57

Onderwijshuisvesting

De beste basisschool is altijd in de buurt.

Evenwichtige spreiding van een kwalitatief goed en gevarieerd onderwijs.

Voortgang 2020

Integraal Huisvestingsplan 2015-2019

Gemeenten hebben een zorgplicht ten aanzien van de huisvesting van scholen. Eind 2014 heeft de gemeenteraad het Integraal Huisvestingsplan 2015 - 2018 vastgesteld waarin is aangegeven welke projecten (nieuwbouw of renovatie van scholen) we realiseren. Het investeringsprogramma van 50 projecten wordt voorbereid en uitgevoerd.

Integraal Huisvestingsplan Onderwijs 2020-2023 (IHP)

IHP-deel 1 'Analyse en Ambitie' is voorjaar 2019 vastgesteld. Deel 2 'Maatregelen en Projecten' is voor besluitvorming aan de gemeenteraad aangeboden. Het IHP kent twee centrale ambities die door kijken naar 2035

en waar in de komende jaren een flinke stap in gezet moet worden: evenwichtiger onderwijsaanbod en betere kwaliteit huisvesting. Onderdeel van het IHP 2020 – 2023 is ook de vervanging van gymzalen ten behoeve van het bewegingsonderwijs. Daarnaast neemt het aantal leerlingen in het basisonderwijs toe en zal extra onderwijshuisvesting en gymcapaciteit nodig zijn.

Aanbestedingsstrategie

Om beter te kunnen opereren op de bouwmarkt is een aanbestedingsstrategie geformuleerd. Twee schoolbesturen hebben inmiddels ervaring opgedaan met aanbesteden van ontwerp en realisatie (Design & Build).

Herontwerp van het voortgezet onderwijs

De nieuwbouwprojecten die zijn opgenomen in het convenant Voortgezet Onderwijs Rotterdam Zuid worden nu voorbereid. De verwachte oplevering voor scholen in het Stadionpark is in 2024. De overige projecten worden in 2023 verwacht. Daarnaast wordt in 2020 een plan voor het voortgezet onderwijs in Noord opgeleverd.

Campus Internationaal onderwijs en sport

Gezien de toenemende behoefte aan internationaal onderwijs, vindt een haalbaarheidsonderzoek plaats naar de mogelijkheid een campus internationaal onderwijs en sport te realiseren.

Wat willen we bereiken

Evenwichtiger onderwijsaanbod

Betere geografische spreiding over de stad en de wijken van sterk, gevarieerd en kwalitatief goed onderwijs. Vraag en aanbod sluiten beter op elkaar aan. Voor elk kind is aantrekkelijk onderwijs binnen redelijke afstand bereikbaar. Zo bevorderen we kansengelijkheid en streven we naar vermindering van segregatie.

Betere kwaliteit huisvesting

Bij nieuwbouw duurzamer en flexibeler bouwen zodat groei, krimp en medegebruik makkelijker op te vangen en in te passen zijn. Schoolgebouwen worden geschikt voor passend onderwijs en voor kinderopvang met VVE. Het betreft ook de reguliere vervangingsopgave van verouderde schoolgebouwen.

Integraal Huisvestingsplan 2020-2023

Het uitvoeren van het Integraal Huisvestingsplan Onderwijs (IHP) 2020-2023. In het IHP landen de huisvestingsplannen die gemaakt zijn met de onderwijsinstellingen. Hierbij is extra aandacht voor duurzaamheid bij renovatie en nieuwbouw van schoolgebouwen conform wettelijke BENG eisen (Bijna Energie Neutraal) en extra aandacht voor cultuurhistorische waarde van gebouwen.

Wat gaan we daar voor doen

- Uitvoeren van onze wettelijke taken: de gemeente heeft een wettelijke zorgplicht ten aanzien van de huisvesting van het primair, voortgezet en het (voortgezet) speciaal onderwijs. Het is een wettelijke plicht om te voorzien in adequate huisvesting (inclusief gymzalen ten behoeve van bewegingsonderwijs).
- De leegstand reduceren.
- Het aantal kleine scholen in het primair onderwijs verminderen.
- Alle projecten opgenomen in het Integraal Huisvestingsplan (IHP) 2015-2019 uitvoeren en afronden.
- Starten met de uitvoering opgenomen in het IHP 2020-2023.
- Het convenant Voortgezet Onderwijs Rotterdam Zuid uitvoeren om het herontwerp van het voortgezet onderwijs te realiseren. Door dit herontwerp ontstaan scholen van gezonde omvang, met aansprekende keuzemogelijkheden voor ouders en leerlingen en wordt zoveel mogelijk leegstand gereduceerd.

Effectindicatoren	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Een gedragen herontwerp primair onderwijs voor de hele stad*	Streefwaarde	Afgerond				
* De indicator gaat over het opstellen van een herontwerp primair onderwijs. Het opstellen van dit plan is eenmalig en in 2019 afgerond.						

Prestatie-indicatoren	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Aantal gerealiseerde projecten opgenomen in IHP 2015-2018	Streefwaarde	1	4	8	13	18
	Realisatie	3	2	1		
NPRZ Onderwijshuisvesting: start nieuwbouw aantal vo-scholen *	Streefwaarde			3		
	Realisatie	-	-	-		

*De indicator betreft de vo-scholen omdat deze zijn gekoppeld aan de Regio Deal Rotterdam Zuid.

Toelichting indicatoren

We verwachten momenteel dat er in 2020 4 schoolgebouwen uit het IHP 2015-2018 worden opgeleverd en vervolgens in gebruik genomen worden. Van deze 4 schoolgebouwen is de Bergse Zonnebloem inmiddels opgeleverd. Daarmee wordt de oorspronkelijke verwachting/streefwaarde nog niet gehaald. Wel zien we dat er voor meer en meer projecten de business case wordt vastgesteld en daarmee in de realisatiefase belanden.

Daarna duurt het 1,5 tot soms – bij complexe projecten - wel meerdere jaren voordat een project afgerond is. Voor de komende jaren verwachten we een toenemend aantal gerealiseerde projecten.

Wat kost het

Overzicht van baten en lasten Onderwijshuisvesting	Realisatie 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Raming 2022	Raming 2023	Raming 2024
Baten exclusief reserves	437	261	306	306	306	306
Bijdragen rijk en medeoverheden	25	0	0	0	0	0
Overige opbrengsten derden	413	261	306	306	306	306
Lasten exclusief reserves	65.268	63.364	67.162	72.198	77.006	77.006
Apparaatslasten	2.048	1.935	1.782	1.782	1.782	1.782
Inhuur	259	18	0	0	0	0
Overige apparaatslasten	41	34	53	53	53	0
Personeel	1.748	1.882	1.729	1.729	1.729	0
Intern resultaat	55.704	52.241	57.053	61.855	66.495	66.495
Intern resultaat	55.704	52.241	57.053	61.855	66.495	0
Programmalasten	7.515	9.189	8.327	8.561	8.729	8.729
Inkopen en uitbestede werkzaamheden	1.363	3.211	3.266	3.436	3.604	0
Overige programmalasten	0	0	0	0	0	0
Sociale uitkeringen	0	0	0	0	0	0
Subsidies en inkomensoverdrachten	6.153	5.978	5.061	5.125	5.125	0
Saldo voor vpb en reserveringen	-64.831	-63.103	-66.856	-71.892	-76.700	-76.700
Saldo voor reserveringen	-64.831	-63.103	-66.856	-71.892	-76.700	-76.700
Reserves	0	0	0	0	0	0
Onttrekking reserves	0	0	0	0	0	0
Saldo	-64.831	-63.103	-66.856	-71.892	-76.700	-76.700

x

Tabel vergelijking begrotingssaldi 2020

Vergelijking begrotingssaldi	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Begroting 2019	-66.211	-69.648	-76.306	-77.209	-77.209	
Omissieregeling 2019	-65.530	-68.951	-75.609	-76.512	-76.512	
Voorjaarsnota / Eerste herziening 2019	-63.622	-64.400	-67.611	-72.735	-77.711	
Begroting 2020 / Tweede herziening 2019	-63.912	-63.705	-66.856	-71.892	-76.700	
10-maandsrapportage 2019	-63.912	-63.705	-66.856	-71.892	-76.700	
Realisatie 2019	-64.831					
Eerste Herziening 2020		-63.103	-66.856	-71.892	-76.700	-76.700

Financiële bijstellingen

Bijstellingen Onderwijshuisvesting	Begroting 2020
Oorspronkelijke begroting 2020	-63.705
Bijstellingen Eerste Herziening 2020	602
Technische wijzigingen	Technische wijzigingen 602
Begroting na wijzigingen	-63.103

Toelichting financiële bijstellingen

Technische wijzigingen

In taakveld Onderwijshuisvesting zijn diverse technische wijzigingen geweest. Direct achter de technische wijziging is het effect op het saldo weergegeven. De grootste wijzigingen zijn de overdracht van 11 gymzalen van het programma Onderwijs naar het programma Cultuur, Sport en recreatie (€ 686), overheveling gemeentelijke taken kinderopvang van het Taakveld Volksgezondheid (- € 121) en diverse kleine technische wijzigingen (€ 37).

Beleidskaders, beleidsmonitoren en wet- en regelgeving

- [Integraal Huisvestingsplan Onderwijs 2015-2019](#)
- [Integraal Huisvestingsplan Onderwijs 2020-2023](#)
- [Verordening voorzieningen huisvesting onderwijs Rotterdam 2019](#)
- [Wet op het primair onderwijs \(WPO\)](#)
- [Wet op het voortgezet onderwijs \(WVO\)](#)
- [Wet op de expertisecentra \(WEC\)](#)
- [Wet op hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek \(WHW\)](#)

Omschrijving taakveld

De gemeente investeert in toekomstbestendige schoolgebouwen, die bijdragen aan de ontwikkeling van de leerlingen. Het accent ligt bij onderwijshuisvesting op het efficiënt en doelmatig gebruik van onderwijsgebouwen en het beschikbaar stellen van voldoende gymcapaciteit. Belangrijk daarbij zijn:

- een goede spreiding in de stad, zodat kinderen altijd een school in de nabijheid kunnen vinden
- leegstandsreductie, scholen hebben meer m² tot hun beschikking dan op basis van de genormeerde ruimtebehoefte noodzakelijk is, elke m² extra kost ook extra geld
- het terugbrengen van het aantal kleine scholen in het primair onderwijs, want het kost veel extra aandacht en geld om de kwaliteit van het onderwijs op kleine scholen te kunnen realiseren
- verbeteren van het binnenklimaat (fris!) op de scholen. Een goed binnenklimaat zorgt voor betere leerprestaties
- bij de investeringen wordt extra aandacht aan duurzaamheid besteed. Vanaf 2020 worden alleen (bijna) energieneutrale scholen opgeleverd, conform BENG-norm (energie neutraal houdt in dat energieverbruik van het gebouw kleiner of gelijk is aan wat het gebouw zelf opwekt, door bijvoorbeeld zonnepanelen)
- de gemeente investeert in toekomstbestendige schoolgebouwen, die bijdragen aan de ontwikkeling van de leerlingen

Openbare orde en veiligheid

Pagina 58

Openbare orde en veiligheid

Rotterdam wil een veilige stad zijn waar iedereen zich welkom en thuis voelt.

TAAKVELD 1

Crisisbeheersing en Brandweer - Regionale veiligheidsactiviteiten

De gemeente Rotterdam neemt deel aan de gemeenschappelijke regelingen Gezamenlijke Brandweer en Veiligheidsregio Rotterdam-Rijnmond (VRR). Nadere informatie over deze gemeenschappelijke regelingen is te vinden op de site/pagina van 'verbonden partijen'.

TAAKVELD 2

Openbare orde en veiligheid - Handhaving en toezicht

Het bevorderen van naleving van wet- en regelgeving, het vergroten van het veiligheidsgevoel op straat en het verhogen van de kwaliteit van de buitenruimte.

TAAKVELD 3

Openbare orde en veiligheid – Veiligheid

Rotterdam wil een veilige stad zijn waar iedereen zich welkom en thuis voelt.

TAAKVELD 4

Verkeer en vervoer - Bereikbaarheid

Optimaal gebruik maken van de infrastructuur van Rotterdam en eventuele verstoringen snel oplossen door toezicht te houden op het gebruik van civieltechnische kunstwerken (bruggen, sluizen, Maastunnel). Op die manier wordt de bereikbaarheid en de verkeersveiligheid van de stad vergroot.

BBV-indicatoren

Beschrijving BBV-indicator	Eenheid			Bron
Verwijzingen Halt	Aantal per 10.000 jongeren	Realisatie	151 (2019)	Bureau Halt
Winkeldiefstallen	Aantal per 1.000 inwoners	Realisatie	4,2 (2018)	CBS
Geweldsmisdrijven	Aantal per 1.000 inwoners	Realisatie	8,6 (2018)	CBS
Diefstallen uit woning	Aantal per 1.000 inwoners	Realisatie	3,2 (2018)	CBS
Vernielingen en beschadigingen (in de openbare ruimte)	Aantal per 1.000 inwoners	Realisatie	7,9 (2018)	CBS

Toelichting BBV-indicatoren

Zie www.waarstaatjegemeente.nl

Overzicht van baten en lasten

Overzicht van baten en lasten Openbare orde en veiligheid	Realisatie 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Raming 2022	Raming 2023	Raming 2024
Baten exclusief reserves	4.675	16.030	7.777	7.476	7.476	7.476
Bijdragen rijk en medeoverheden	549	10.745	2.677	2.373	2.373	2.373
Overige opbrengsten derden	4.126	5.286	5.100	5.104	5.104	5.104

Overige baten	0	0	0	0	0	0
Lasten exclusief reserves	139.355	158.234	150.700	149.953	142.132	142.132
Apparaatslasten	66.331	59.523	65.409	64.685	62.016	62.016
Inhuur	6.156	1.130	1.036	1.036	1.036	1.036
Overige apparaatslasten	2.091	1.440	-475	-635	-626	-626
Personeel	58.085	56.954	64.848	64.284	61.607	61.607
Intern resultaat	1.097	-5	-405	-405	-620	-620
Intern resultaat	1.097	-5	-405	-405	-620	-620
Programmalasten	71.926	98.716	85.695	85.673	80.736	80.736
Inkopen en uitbestede werkzaamheden	8.080	27.196	19.243	19.475	14.498	14.498
Kapitaallasten	453	769	768	517	557	557
Overige programmalasten	146	138	138	138	138	138
Salariskosten WSW en WIW	0	0	0	0	0	0
Sociale uitkeringen	0	0	0	0	0	0
Subsidies en inkomensoverdrachten	63.248	70.613	65.546	65.543	65.543	65.543
Saldo voor vpb en reserveringen	-134.679	-142.204	-142.922	-142.477	-134.656	-134.656
Saldo voor reserveringen	-134.679	-142.204	-142.922	-142.477	-134.656	-134.656
Reserves	451	170	0	0	0	0
Onttrekking reserves	451	170	0	0	0	0
Vrijval reserves	0	0	0	0	0	0
Saldo	-134.228	-142.034	-142.922	-142.477	-134.656	-134.656

x

Tabel vergelijking begrotingssaldi 2020

Vergelijking begrotingssaldi	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Begroting 2019	-132.722	-134.976	-135.671	-135.974	-135.974	
Omissieregeling 2019	-136.152	-138.336	-139.082	-139.385	-139.385	
Voorjaarsnota / Eerste herziening 2019	-137.745	-141.006	-141.983	-141.931	-141.941	
Begroting 2020 / Tweede herziening 2019	-136.315	-141.943	-142.922	-142.477	-134.656	

10-maandsrapportage 2019	-135.873	-141.943	-142.922	-142.477	-134.656
Realisatie 2019	-134.228				
Eerste Herziening 2020		-142.034	-142.922	-142.477	-134.656

Bijstellingen per taakveld

Bijstellingen per programma taakveld percentage

Programma / Taakveld	Mutatie	Mutatie
	2020	2020
	(€)	(%)
Openbare orde en veiligheid	-91	9%
Crisisbeheersing en Brandweer - Regionale veiligheidsactiviteiten	-5.388	9%
Openbare orde en veiligheid - Handhaving en toezicht	-1.534	4%
Openbare orde en veiligheid - Veiligheid	29	0%
Verkeer en vervoer - Bereikbaarheid	6.802	100%
Crisisbeheersing en Brandweer - Regionale veiligheidsactiviteiten	-5.388	9%
Openbare orde en veiligheid - Handhaving en toezicht	-1.534	4%
Openbare orde en veiligheid - Veiligheid	29	0%
Verkeer en vervoer - Bereikbaarheid	6.802	100%

Omschrijving programma

Samen met partners, bewoners en ondernemers werkt het college aan het minimaal handhaven van het huidige veiligheidsniveau en versterking waar het nodig is.

Voor de brandweezorg, rampenbestrijding, crisisbeheersing en de geneeskundige zorg neemt de gemeente deel aan de gemeenschappelijke regeling Veiligheidsregio Rotterdam-Rijnmond (VRR). Daarnaast neemt de gemeente deel aan de gemeenschappelijke regeling Gezamenlijke Brandweer, samen met bedrijven uit het Rotterdamse havengebied die een brandweeraanwijzing hebben.

Tot dit programma behoren naast toezicht op en handhaving van wet- en regelgeving door boa's en wijkbeheerders ook de taken op het gebied van cameratoezicht en de meldkamer. Aanvullend hierop omvat het programma eveneens het houden van toezicht op en het bedienen van civieltechnische kunstwerken zoals bruggen, sluizen en Maastunnel.

Crisisbeheersing en brandweer - Regionale veiligheidsactiviteiten

De gemeente Rotterdam neemt deel aan de gemeenschappelijke regelingen
Gezamenlijke Brandweer en Veiligheidsregio Rotterdam-Rijnmond (VRR).

Voortgang 2020

Zie ten aanzien van de Veiligheidsregio Rotterdam-Rijnmond en Gezamenlijke Brandweer de [paragraaf verbonden partijen](#).

Wat willen we bereiken

De gemeente Rotterdam neemt deel aan de gemeenschappelijke regelingen Gezamenlijke Brandweer en Veiligheidsregio Rotterdam-Rijnmond (VRR)

Wat gaan we daar voor doen

De gemeente Rotterdam neemt deel aan de gemeenschappelijke regelingen Gezamenlijke Brandweer en Veiligheidsregio Rotterdam-Rijnmond (VRR)

Wat kost het

Overzicht van baten en lasten Crisisbeheersing en Brandweer - Regionale veiligheidsactiviteiten	Realisatie 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Raming 2022	Raming 2023	Raming 2024
Baten exclusief reserves	-90	11.652	3.997	4.001	4.001	4.001
Bijdragen rijk en medeoverheden	-419	9.763	1.942	1.943	1.943	1.943
Overige opbrengsten derden	329	1.890	2.055	2.058	2.058	2.058
Lasten exclusief reserves	55.580	77.506	64.463	64.468	64.468	64.468
Apparaatslasten	4.088	1.616	1.744	1.744	1.744	1.744
Inhuur	2.205	94	94	94	94	0

Overige apparaatslasten	71	0	0	0	0	0
Personeel	1.813	1.522	1.650	1.650	1.650	0
Intern resultaat	-211	-347	0	0	0	0
Intern resultaat	-211	-347	0	0	0	0
Programmalasten	51.703	76.237	62.720	62.725	62.725	62.725
Inkopen en uitbestede werkzaamheden	-3.221	13.168	4.951	4.956	4.956	0
Kapitaallasten	27	0	0	0	0	0
Overige programmalasten	0	0	0	0	0	0
Salariskosten WSW en WIW	0	0	0	0	0	0
Subsidies en inkomensoverdrachten	54.897	63.069	57.769	57.769	57.769	0
Saldo voor vpb en reserveringen	-55.670	-65.853	-60.466	-60.468	-60.468	-60.468
Saldo voor reserveringen	-55.670	-65.853	-60.466	-60.468	-60.468	-60.468
Reserves	90	0	0	0	0	0
Onttrekking reserves	90	0	0	0	0	0
Saldo	-55.580	-65.853	-60.466	-60.468	-60.468	-60.468

x

Tabel vergelijking begrotingssaldi 2020

Vergelijking begrotingssaldi	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Begroting 2019	-56.885	-58.620	-58.621	-58.622	-58.622	
Omissieregeling 2019	-56.885	-58.620	-58.621	-58.622	-58.622	
Voorjaarsnota / Eerste herziening 2019	-56.885	-60.465	-60.466	-60.468	-60.468	
Begroting 2020 / Tweede herziening 2019	-56.885	-60.465	-60.466	-60.468	-60.468	
10-maandsrapportage 2019	-56.885	-60.465	-60.466	-60.468	-60.468	
Realisatie 2019	-55.580					
Eerste Herziening 2020		-65.853	-60.466	-60.468	-60.468	-60.468

Financiële bijstellingen

Oorspronkelijke begroting 2020		-60.465
Bijstellingen Eerste Herziening 2020		-5.388
Extra budget t.b.v. Veiligheidsregio	Ramingsbijstellingen onvermijdelijk	-1.900
FLO regeling Brandweer	Ramingsbijstellingen onvermijdelijk	-3.400
Riec Versterkingsgelden	Ramingsbijstellingen onvermijdelijk	0
Technische wijzigingen	Technische wijzigingen	-88
Begroting na wijzigingen		-65.853

Toelichting financiële bijstellingen

Extra budget t.b.v. Veiligheidsregio

De begroting van de Veiligheidsregio kende tekorten, doordat de kosten harder stegen dan de inflatie. Bijvoorbeeld huurkosten en kosten voor aanschaf nieuw materieel vallen hoger uit. De totale kostenstijging bedraagt € 3,5 mln waarvan de gemeente Rotterdam € 1,9 mln bijdraagt.

FLO regeling Brandweer

Er zijn landelijke afspraken gemaakt door het Landelijk Overleg Gemeentelijke Arbeidsvoorwaarden inzake het FLO-overgangsrecht van brandweerlieden. Deze afspraken houden onder meer in dat om fiscale redenen de komende jaren met ingang van 2020 extra gespaard wordt om de FLO-regeling te bekostigen. De kosten vallen niet hoger uit, maar worden naar voren gehaald. Op de zeer lange termijn is deze afspraak financieel voordelig voor de gemeente, echter pas na 2037 zullen deze voordelen zichtbaar worden. In 2020 en 2021 zal dit circa € 3,4 mln extra kosten. Na 2021 zullen de extra kosten € 500 per jaar zijn.

Riec Versterkingsgelden

Bij Riec loopt een meerjarig programma bestaande uit 8 pijlers om de veiligheid in de Regio te versterken. Dit programma wordt volledig gefinancierd vanuit het ministerie van Justitie en Veiligheid.

Technische wijzigingen

In taakveld Openbare orde en veiligheid – Crisisbeheersing en Regionale Veiligheidsactiviteiten is één technische wijziging van € 88. Dit betreft een verschuiving van personeel naar interne levering.

Omschrijving taakveld

De gemeente Rotterdam neemt deel aan de gemeenschappelijke regelingen Gezamenlijke Brandweer en Veiligheidsregio Rotterdam-Rijnmond (VRR). De Wet Veiligheidsregio's bepaalt dat de colleges van burgemeester en wethouders verantwoordelijk zijn voor de organisatie van de brandweezorg, rampenbestrijding, crisisbeheersing en de geneeskundige zorg. Deelnemers aan de gemeenschappelijke regeling Gezamenlijke Brandweer zijn de gemeente Rotterdam en bedrijven uit het Rotterdamse havengebied met een brandweeraanwijzing. Deze bedrijven zijn verenigd binnen de Coöperatieve Industriële Brandweezorg U.A. (CIBUA).

De gemeente Rotterdam neemt verder deel aan de volgende samenwerkingsverbanden voor de veiligheid in de regio:

- het Veiligheidshuis Rotterdam-Rijnmond (VHRR). In het Veiligheidshuis komen de justitie-, zorg en bestuurlijke keten samen. Onder één dak werkt de VHRR samen aan de persoonsgerichte aanpak van overlastgevende personen en verdachten van strafbare feiten
- de VeiligheidsAlliantie regio Rotterdam (VAR) is een samenwerkingsverband van 32 gemeenten, de politie en het Openbaar Ministerie binnen de eenheid Rotterdam
- het Regionaal Informatie en Expertise Centrum (RIEC) en het Landelijk Informatie en Expertise Centrum (LIEC) ondersteunen de gemeente bij de aanpak van georganiseerde criminaliteit
- het Burgernet faciliteert onder andere de app die functioneert bij diefstal of inbraak, doorrijden na een aanrijding, beroving en bij vermiste personen. De app vraagt burgers om uit te kijken en te helpen

Openbare orde en veiligheid - Handhaving en toezicht

Pagina 60

Openbare orde en veiligheid - Handhaving en toezicht

Het bevorderen van naleving van wet- en regelgeving, het vergroten van het veiligheidsgevoel op straat en het verhogen van de kwaliteit van de buitenruimte.

Voortgang 2020

Coronacrisis

Sinds de uitbraak van de coronacrisis in maart dit jaar ligt de focus in deze periode op gastheerschap en handhaving op de noodverordening bij overtreding van de coronamaatregelen. Vanzelfsprekend heeft dit ook invloed op de voortgang van de beleidsdoelen in 2020.

Flying Squads

Op 9 april 2019 zijn we begonnen met de inzet van Flying Squads bij de handhaving. Dit is een intensieve samenwerking tussen cameratoezicht, de gemeentelijke meldkamer en handhavers. Deze samenwerking is gestart in twee straten waarin handhavers meldingen van naastplaatsingen krijgen en direct in actie kunnen komen. Met deze samenwerking werken we slimmer en vergroten we zo de pakkans. De eerste resultaten van de Flying Squads laten een fors hoger aantal boetes zien en een afname van het aantal naastplaatsingen in de straten waar ze worden ingezet.

Vulgraadmeting

Om naastplaatsingen te voorkomen zijn alle afvalcontainers voorzien van een vulgraadmeting. Hierdoor krijgen Rotterdammers minder vaak met volle containers te maken.

Handhavers gebruiken bodycams

In 2019 is de (verlengde) pilot bodycams afgerond. Uit het onderzoek blijkt dat de bodycam bijdraagt aan het veiligheidsgevoel van de handhavers. Daarom is besloten om alle handhavers werkzaam in de publieke ruimte (circa 400 fte) uit te rusten met een bodycam. Een meerderheid van de handhavers draagt nu een bodycam. In verband met de coronacrisis loopt de uitrol enige vertraging op. De bedoeling is dat de uitrol in de zomer van 2020 is afgerond.

Toepassing van meer bevoegdheden door handhavers

De gemeente Rotterdam is betrokken bij een initiatief van het ministerie van Justitie en Veiligheid om pilots op te zetten voor de toepassing van meer bevoegdheden door handhavers. Buitengewoon opsporingsambtenaren (boa's) in Nederland zijn onderverdeeld in zes boa-domeinen met elk hun eigen bevoegdheden. Voor effectieve handhaving hebben boa's in bepaalde gevallen bevoegdheden uit een ander boa-domein nodig. De pilots moeten mogelijk maken dat boa's bevoegdheden uit een ander domein mogen toepassen. Rotterdam wil dat de reguliere boa's een beperkt aantal bevoegdheden mogen toepassen op het gebied van milieuhandhaving en taxihandhaving. Wij onderzoeken de mogelijkheid om in Rotterdam in 2020 zo'n pilot uit te voeren.

Handhavers en politie versterken de samenwerking

In 2019 zijn handhavers en de politie gestart met het project 'Versterking samenwerking'. Dit project moet bestaande samenwerking tussen handhavers en politie versterken en ook leiden tot nieuwe en effectievere vormen van samenwerking. Dit project is gestart met een benchmark. Hierbij zijn handhavers en politieagenten op operationeel niveau bevraagd op de onderlinge samenwerkingsverbanden, wat zij daarin positief vinden en waar ruimte voor verbetering ligt. Uit deze bevraging blijkt dat versterking van de samenwerking zich vooral moet richten op betere informatieuitwisseling, meer duidelijkheid over inzet bij evenementen en demonstraties en afgestemde inzet op overlast door dak- en thuislozen. Deze punten werken wij in 2020 verder uit. Naar aanleiding

van een incident op eerste paasdag met geweld tegen handhavers zijn de afspraken over samenwerking met de politie in een stroomversnelling geraakt. De gemeenteraad is over de evaluatie en lessen van dit incident per brief geïnformeerd.

Handhaving op honden

In 2020 wordt de aanpak agressieve honden geactualiseerd. Met deze actualisatie sluiten wij ook aan op de landelijke ontwikkelingen. Rotterdam heeft als een van de weinige gemeenten een meldpunt agressieve honden. In 2020 continueren wij dit meldpunt. De minister van LNV wenst dat iedere gemeente zo'n meldpunt krijgt. Daarom is er veel belangstelling voor de ervaringen in Rotterdam.

Ondermijning

In 2020 continueren en versterken wij de inzet van handhavers bij de aanpak van ondermijning. Wij willen de rol van de handhavers versterken door vooral te investeren in awareness-trainingen en informatieuitwisseling. Handhavers spelen al een actieve rol bij de aanpak van ondermijning in de Spaanse Polder, in de haven en op de Beijerlandse laan.

Ongeadresseerd reclamedrukwerk

Het voornemen was om per 1 april 2020 een systeem in te voeren waarin Rotterdammers zonder sticker op de brievenbus voortaan geen ongevraagde reclame meer zouden ontvangen. Door een uitspraak van de rechter is dat systeem en de handhaving vooralsnog uitgesteld tot de zomer van 2021.

Wat willen we bereiken

Rotterdam is de afgelopen jaren veiliger geworden, deze trend willen we doorzetten zodat op langere termijn alleen nog maar veilige wijken zijn in Rotterdam.

Handhavers zijn goed getraind en uitgerust met voldoende bevoegdheden en de juiste middelen, zoals bodycams, zodat zij hun werk veilig, effectief en efficiënt kunnen doen.

Wat gaan we daar voor doen

Rotterdam is de afgelopen jaren veiliger geworden, deze trend willen we doorzetten zo dat op langere termijn alleen nog maar veilige wijken zijn in Rotterdam.

- Uitvoering geven aan het handhaven van het gemeentelijk beleid; zoals op jeugdoverlast, woonoverlast, illegale bewoning, milieudelicten, straatintimidatie, ondermijning en agressieve honden.
- Optreden tegen vervuiling van de stad. Bijvoorbeeld door te handhaven op het verkeerd aanbieden van huisvuil en bedrijfsafval, handhaven op hondenpoep en het achterlaten van zwerfvuil.
- Toezien op naleving van de Taxiverordening en drank en horecawet- en regelgeving.
- Bijdragen aan de bereikbaarheid van de stad door te handhaven op hinderlijk en foutparkeren, de inzet van verkeersregelaars en het wegslepen van hinderlijk en/of gevaarlijk geparkeerde voertuigen.
- Cameratoezicht, zowel vast als mobiel, uitbreiden. Handhaving en Cameratoezicht vormen samen de ogen en oren van de stad. De toepassing van cameratoezicht wordt geïntensiveerd ten behoeve van leefbaarheid van de stad. Voor slim beheer van de buitenruimte wordt de uitbreiding van toepassingsmogelijkheden van cameratoezicht onderzocht. De gemeentelijke meldkamer is daarbij het communicatieknooppunt voor de handhavers, politie en andere hulpdiensten.
- Toezichthouders van de fiets- en voetgangersbuis van de Maastunnel zorgen dagelijks dat inwoners en bezoekers van de stad veilig gebruik kunnen maken van deze verbinding tussen de Noord- en Zuidoever.

Handhavers zijn goed getraind en uitgerust met voldoende bevoegdheden en de juiste middelen, zoals bodycams, zodat zij hun werk veilig en efficiënt kunnen doen

- Handhavers steeds meer wijkgericht en informatiegestuurd inzetten en daardoor aanwezig zijn op de plekken en tijdstippen waar dit het meest noodzakelijk is. Om dit optimaal te ondersteunen wordt een nieuw handhavings- en informatiesysteem ontwikkeld.
- Als gemeente Rotterdam, gezamenlijk met de G4 en de VNG, ons sterk maken voor meer bevoegdheden en flexibelere inzet van handhavers.

Algemeen

- Mensen aanspreken op hun verantwoordelijkheden en, indien dit nodig is, handhavend optreden. Toezicht en Handhaving is actief en zichtbaar aanwezig in de buitenruimte. Dit wordt gedaan in nauwe samenwerking met partners als politie, bewoners en ondernemers.
- Vanuit gastheerschap contact leggen met bewoners, ondernemers en bezoekers. Handhavers zijn het visitekaartje van de stad, ook bij evenementen.

Wat kost het

Overzicht van baten en lasten Openbare orde en veiligheid - Handhaving en toezicht	Realisatie 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Raming 2022	Raming 2023	Raming 2024
Baten exclusief reserves	2.214	1.320	1.424	1.424	1.424	1.424
Bijdragen rijk en medeoverheden	210	21	0	0	0	0
Overige opbrengsten derden	2.003	1.298	1.424	1.424	1.424	1.424
Overige baten	0	0	0	0	0	0
Lasten exclusief reserves	42.121	43.335	41.943	41.662	40.871	40.871
Apparaatslasten	38.284	40.378	38.498	38.217	38.226	38.226
Inhuur	1.954	862	330	330	330	0
Overige apparaatslasten	1.661	1.334	-688	-848	-839	0
Personeel	34.668	38.183	38.856	38.735	38.735	0
Intern resultaat	449	-610	-654	-654	-654	-654
Intern resultaat	449	-610	-654	-654	-654	0
Programmalasten	3.388	3.567	4.098	4.099	3.299	3.299
Inkopen en uitbestede werkzaamheden	2.830	3.032	3.668	3.961	3.161	0
Kapitaallasten	407	397	293	0	0	0
Overige programmalasten	141	138	138	138	138	0
Subsidies en inkomensoverdrachten	9	0	0	0	0	0
Saldo voor vpb en reserveringen	-39.907	-42.015	-40.519	-40.239	-39.448	-39.448
Saldo voor reserveringen	-39.907	-42.015	-40.519	-40.239	-39.448	-39.448
Saldo	-39.907	-42.015	-40.519	-40.239	-39.448	-39.448

×

Tabel vergelijking begrotingssaldi 2020

Vergelijking begrotingssaldi	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Begroting 2019	-32.733	-32.809	-33.086	-33.087	-33.087	
Omissieregeling 2019	-35.934	-35.000	-35.278	-35.278	-35.278	

Voorjaarsnota / Eerste herziening 2019	-41.365	-40.150	-40.187	-39.907	-39.916
Begroting 2020 / Tweede herziening 2019	-41.557	-40.481	-40.519	-40.239	-39.448
10-maandsrapportage 2019	-40.356	-40.481	-40.519	-40.239	-39.448
Realisatie 2019	-39.907				
Eerste Herziening 2020		-42.015	-40.519	-40.239	-39.448

Financiële bijstellingen

Bijstellingen Openbare orde en veiligheid - Handhaving en toezicht

Begroting 2020

Oorspronkelijke begroting 2020	-40.481
Bijstellingen Eerste Herziening 2020	-1.534
Technische wijzigingen	Technische wijzigingen
	-1.534
Begroting na wijzigingen	-42.015

Toelichting financiële bijstellingen

Technische wijzigingen

De wijzigingen betreffen het aandeel in de herverdeling concern opgaven, dit betreft meerdere [programma's](#) (- € 1,8 mln), overheveling personeelsbudget vanuit taakveld Veilig voor de aanpak van ondermijning (- € 485), overheveling formatie naar programma Beheer van de stad inzake wijkconciërges (€ 369), actualiseren [indexatie loonkosten](#) (€ 219), Interne doorbelasting van de materiële kosten van het [traineeprogramma](#) (- € 6) en diverse bijstellingen inzake personeel, inhuur en uitbestede werkzaamheden om deze in lijn te brengen met de verwachte uitgaven (€ 169).

Beleidskaders, beleidsmonitoren en wet- en regelgeving

- [Algemene plaatselijke verordening Rotterdam](#)
- [Afvalstoffenverordening Rotterdam 2009](#)
- [Wet administratiefrechtelijke handhaving verkeersvoorschriften \(Wet 'Mulder'\)](#)
- [Visie Stadswachten Vertrouwd op Straat](#)
- [Programma In de bak. Naastplaatsingen 2019-2022](#)
- [Schoon Genoeg! Rotterdams offensief tegen zwerfvuil](#)
- [Horecanota 2017-2021](#)

Omschrijving taakveld

Het taakveld Toezicht en Handhaving draagt bij aan de veiligheid en leefbaarheid in wijken. Vanwege de verdichting van de stad, groeit de druk op de buitenruimte en neemt het belang van het bevorderen van naleving van wet- en regelgeving toe.

Dit Rotterdamse taakveld is onderdeel van het programma Openbare orde en veiligheid en betreft de gemeentelijke taken op het gebied van:

- toezicht en handhaving openbare orde, BOA's
- veilige woon- en leefomgeving

De verdichting van de stad zorgt onder andere voor meer (woon)overlast, meer (bedrijfs)afval, vollere parken en meer verkeer en drukte in de stad. Hierdoor zal de druk op Handhaving en Toezicht toenemen.

Openbare orde en veiligheid - Veiligheid

Pagina 61

Openbare orde en veiligheid - Veiligheid

Rotterdam wil een veilige stad zijn waar iedereen zich welkom en thuis voelt

Voortgang 2020

Betrokken stad

COVID-19 heeft een aanzienlijke impact op de Rotterdamse samenleving. De betrokkenheid van mensen op elkaar is tegelijkertijd groot, net zoals de bereidheid van organisaties en bedrijven om bij te dragen.

Georganiseerde bijeenkomsten met bewoners zoals overleggen van buurt bestuurscomités, bijeenkomsten met senioren en stuurgroep Veilig in de wijk liggen door de coronamaatregelen stil, tegelijkertijd is er in verschillende vormen contact tussen medewerkers van de gemeente en Rotterdammers. In veel buurten en wijken van Rotterdam vormen maatschappelijke initiatieven de kurk waar de stad nu meer dan ooit op draait. Betrokken Rotterdammers zijn initiatiefnemers of sluiten aan bij deze initiatieven. Ze zorgen voor praatjes, een luisterend oor, regelen boodschappen, sturen kaartjes, maaltijden, leggen de coronaregels uit, inventariseren behoeften aan mobiele apparaten en houden elkaar in de gaten. Deze initiatieven zijn van grote betekenis voor een betrokken stad. Ze zijn er in vele soorten en maten. Voor een deel zijn het mensen die 'normaal gesproken' actief zijn in buurtactiviteiten zoals buurt bestuurt. Voor een deel zijn het mantelzorgers. Dit gebeurt met en zonder ondersteuning van de medewerkers uit de wijken.

Vuurwerk(verbod) / jaarwisseling

Tijdens het raadsdebat op 30 januari 2020 over de evaluatie van de jaarwisseling 2019-2020 heeft de raad het college bij motie opgedragen om in de APV een totaalverbod op het afsteken van consumentenvuurwerk op te nemen. De APV-wijziging voor het algehele Rotterdamse vuurwerkverbod is inmiddels in het college geweest en is op 23 april in de gemeenteraad vastgesteld.

Inmiddels is de collegebrief over de viering in de gebieden aan de bestuurscommissies uitgegaan en daarmee de participatie van start gegaan. De adviestertermijn loopt tot 1 juli 2020. De adviezen zullen na ontvangst worden getoetst door de stedelijke diensten, de politie en de veiligheidsregio op aspecten zoals veiligheid, bereikbaarheid, aanrijmogelijkheden voor hulpdiensten, de beschikbaarheid van capaciteit en middelen en mogelijke coronamaatregelen.

Doel van een algeheel vuurwerkverbod is meer feest en minder openbare orde problematiek, overlast, minder schade, minder letsel, minder druk op hulpdiensten. Het vuurwerkverbod heeft verstrekkende consequenties voor de viering van de jaarwisseling, zoals men dit altijd gewend is geweest in Rotterdam. Het is een vergaande maatregel waarmee alle Rotterdammers te maken krijgen. Het betreft een grote transitie, die veel extra inzet en middelen vraagt met betrekking tot alternatieve programmering in de gebieden, vuurwerkshows, communicatiecampagnes (gedragsbeïnvloeding en voorlichting), preventieve maatregelen, extra toezicht en handhaving en anti-terrorisemaatregelen en organisatiekosten. Dit project wordt de komende maanden verder uitgewerkt. Ook wordt hierbij uiteraard rekening gehouden met de mogelijke corona-scenario's en de maatregelen ten aanzien van evenementen en de 1,5 meter samenleving.

Ondermijnende Criminaliteit

Het college heeft vanaf 2019 extra middelen beschikbaar gesteld voor de aanpak van ondermijnende criminaliteit en hiermee is de aanpak geïntensiveerd. In de eerste paar maanden van 2020 is de aanpak verder uitgebreid. In de aanpak wordt ingezet op het signaleren, voorkomen en aanpakken van ondermijnende criminaliteit en het stimuleren van positieve initiatieven. De capaciteit bij de clusters is binnen de gemeentelijke organisatie is uitgebreid t.a.v. 2019, met bijvoorbeeld extra capaciteit om fraude m.b.t. de Basisregistratie Personen tegen te gaan.

Het kennis- en bewustzijnsniveau van ondermijnende criminaliteit onder medewerkers is vergroot. In januari 2020 is een congres (Stop Ondermijning!) met workshops georganiseerd voor circa 300 medewerkers van de gemeente. Daarnaast is geïnvesteerd in opleidingen voor medewerkers die analysewerkzaamheden uitvoeren om de informatiepositie van de gemeente te verbeteren en zo effectiever ondermijning te kunnen signaleren, voorkomen en aan te pakken.

De effecten van drugscriminaliteit zijn voelbaar in de wijken van Rotterdam. Dat blijkt ook uit de ontvangen meldingen van Meld Misdaad Anoniem. Vanaf 1 januari 2020 tot 1 mei 2020 heeft de gemeente 309 meldingen ontvangen van Meld Misdaad Anoniem, waarvan 149 over drugs en 9 over wapens. De afgelopen maanden is geïnvesteerd op de aanpak van lokaal georganiseerde drugscriminaliteit en facilitators. Echter overstijgt (drugs) criminaliteit de lokale, regionale en zelfs nationale grenzen. De afgelopen maanden is dan ook de Uitvoeringsagenda Haven met 22 actiepunten verder uitgewerkt. Deze agenda is opgesteld naar aanleiding van

het rapport 'Drugscriminaliteit in de Rotterdamse haven: aard en aanpak van het fenomeen' (uit 2019). Vanuit het programma Integere Haven wordt samen met bedrijven in de haven onder meer gewerkt aan het 'beïnvloeden van integer gedrag' en 'veiligheid haventerreinen'. Er is onder andere een meldkaart en een voorlichtingsfilm <https://www.rotterdamsehavenveiligehaven.nl/post/inside-jobs-awareness-training-harc-nu-als-video> van het HARC (Hit and Run Cargo Team, samenwerkingsverband van o.a. Douane en Openbaar Ministerie) opgeleverd.

Er is gestart met de voorbereiding voor de pilot met een chatfunctie voor jongeren die mogelijk slachtoffer zijn van mensenhandel en met het ontwikkelen van een monitor mensenhandel waarmee de integrale informatiepositie wordt versterkt. Tijdens de controles op ondermijning bij risicobranches sluiten o.a. de politie en de Inspectie Sociale Zaken en Werkgelegenheid aan, zodat misstanden in relatie tot arbeid aangepakt worden. Tevens wordt geïnvesteerd op vroeg signalering arbeidsuitbuiting in de wijken Carnisse en Oud Charlois. Met een fenomeenonderzoek wil de gemeente de kennis en informatiepositie met betrekking tot de samenhang tussen de drugs en mensenhandel vergroten. Naar verwachting kunnen de voorbereidingen van dit onderzoek in de loop van dit jaar in gang worden gezet.

De gemeente zet samen met partners in op kwetsbare (winkel)gebieden en bedrijventerreinen in Rotterdam. Voor ondernemers in Delfshaven is de flyer 'prettig ondernemen' ontwikkeld om hen voor te lichten rondom verschillende soorten gemeentelijke wet- en regelgeving. In 2019 is gestart met een rigoureuze transformatie op de Winkelboulevard Zuid. De gestelde ambitie om regie te krijgen op het vastgoed en het terugdringen van ondermijnende criminaliteit krijgt steeds meer vorm. Er worden gerichte strategische aankopen gedaan en er worden samenwerkingen met pandeigenaren aangegaan. Tot en met april 2020 zijn in totaal 49 winkelpanden en 76 woningen aangekocht. Het uiteindelijk streven is om 80 winkelpanden in bezit te krijgen. Met de aanpak van fysieke interventies, d.w.z. het weghalen van de luifels en het opknappen van de puiën is voor de eerste drie blokken van de Groene Hilledijk een aanvang gemaakt. Het eerste gedeelte van de Groene Hilledijk wordt een mixed-zone; kansrijke en bonafide ondernemers worden verplaatst naar betere locaties op de winkelboulevard en op de opengevallen plekken worden winkelunits omgebouwd tot woningen of krijgen een bestemming voor dienstverlenende bedrijven.

In de eerste paar maanden van 2020 zijn door heel de stad tientallen panden integraal gecontroleerd door, onder andere door de zogeheten ondermijningstrein op bedrijventerreinen in Rotterdam-Oost in een winkelstraat in Rotterdam Overschie. Er is handhavend opgetreden bij misstanden. In de Spaanse Polder treden we treden de RIEC-partners op tegen bedrijven en ondernemers die zich niet houden aan wet- en regelgeving. Daarnaast vinden er maandelijks integrale controles plaats in verschillende branches in het gebied. Via knock-and-talk wordt contact onderhouden met ondernemers en pandeigenaren. Dit werpt zijn vruchten af, pandeigenaren –maar ook ondernemers- weten de gemeente bij misstanden in hun pand steeds vaker zelf te vinden.

De aanpak van ondermijnende criminaliteit is één van de prioriteiten van het veiligheidsbeleid en heeft, ook nu tijdens de corona-crisis, onverminderd de aandacht. Uiteraard heeft de crisis ook gevolgen op (de aanpak van) ondermijnende criminaliteit.

De uitvoerbaarheid van fysieke integrale controles wordt bemoeilijkt door maatregelen tegen corona en de beschikbare capaciteit die toezichthouders hebben naast het toezichthouden op de noodverordening. Daarnaast bestaat er bijvoorbeeld een risico dat er een verschuiving plaatsvindt van de vergunde naar de onvergunde prostitutiebranche. Desalniettemin blijven alle RIEC-partners onverminderd alert. Een deeleffect van de corona-crisis is dat bepaalde strafbare feiten 'zichtbaarder' zijn geworden. De straten zijn rustiger en mensen zijn meer

thuis; er worden meer meldingen gedaan. Daar waar misstanden worden aangetroffen, wordt handhavend opgetreden. De aanpak wordt, daar waar mogelijk, aangepast op de effecten van de corona-crisis op (de aanpak van) ondermijnende criminaliteit de stad, door nieuwe maatregelen te ontwikkelen die mogelijke gevolgen van de crisis voorkomen of beperken. De gemeente blijft samen met de partners monitoren waar maatregelen nodig zijn en handhavend optreden geboden en mogelijk is.

Cyberresilience

Ter voorbereiding op een cybercrisis is in G4-verband de handreiking cybergevolgbestrijding ontwikkeld en opgeleverd. Vanwege de coronacrisis zijn een aantal geplande events komen te vervallen. Indien de coronamaatregelen het toelaten worden deze projecten alsnog uitgevoerd in het najaar van 2020. Hoewel de coronamaatregelen de mogelijkheden voor inzet van de gemeente beperken, bieden ze ook kansen voor onlineactiviteiten gericht op het versterken van bewustwording en weerbaarheid. Zo zijn er in de eerste maanden twee onlinecampagnes gelanceerd, een daarvan was gericht op online veiligheid in coronatijd'. Een webinar voor ondernemers is ontwikkeld en is dit voorjaar gepland.

Om te kijken hoe de samenwerking in de haven rondom digitale weerbaarheid in de toekomst kan worden gecontinueerd is er een pilot gestart waarin samen met een groep bedrijven als collectief aan cyberweerbaarheidsdienstverlening wordt gewerkt. Op basis van de resultaten van de pilot, zal medio 2020 over de toekomst van FERM worden besloten. FERM is het samenwerkingsverband tussen de gemeente, het havenbedrijf, deltalinqs, politie en VRR met als doel de digitale weerbaarheid van de bedrijven in de haven versterken.

High Impact Crimes

De intensieve aanpak van de High Impact Crimes, de woninginbraken, straatroven en overvallen, is in de eerste maanden van 2020 onverminderd voortgezet. In alle drie pijlers van de aanpak - preventie, daderaanpak en nazorg aan slachtoffers – zijn stappen voorwaarts gezet. Zo is het Donkere Dagen Offensief afgerond waarbij politie, handhaving, buurtpreventieteams en een team van City stewards voor extra toezicht in de vijf inbraakhotspots hebben gezorgd. Voorts worden de subsidieregelingen voor het beter beveiligen van woningen, zowel voor woningcorporaties als voor particuliere huiseigenaren, ook in 2020 aangeboden. Begin dit jaar hebben huiseigenaren in Oud-Mathenesse en het Nieuwe Westen een brief ontvangen om gebruik te maken van de regeling.

De maatregelen die vanwege de Coronacrisis sinds half maart van kracht zijn, hebben ook zijn weerslag op de HIC-aanpak. Het aantal woninginbraken is in de maand april fors gedaald. Het aantal straatroven en overvallen laat ook een lichte daling zien. Voor de aanpak hebben de Coronamaatregelen de nodige gevolgen. De nazorg, die aan slachtoffers wordt verleend, is zoveel als mogelijk voortgezet, met in achtneming van het anderhalve meter afstandscriterium. De daderaanpak loopt op dit moment grotendeels telefonisch en online. Noodzakelijke interventies worden uiteraard uitgevoerd, maar zoveel mogelijk op afstand. Trajecten als Schoon Schip en Alleen

jij bepaalt wie je bent hebben tijdelijk de deuren moeten sluiten. Wel is er door Schoon Schip een alternatief programma opgezet zodat de deelnemers niet thuis komen te zitten en de deelnemers ook niet uit het oog verloren worden.

De online preventiecampagnes en voorlichting voor bewoners en ondernemers zijn gewoon doorgegaan. Daarbij zijn we extra alert op vormen van HIC-delicten die kunnen ontstaan door de Coronamaatregelen. De offline campagnes, trainingen en voorlichtingsbijeenkomsten zijn tijdelijk stil gelegd. Voor ondernemers is inmiddels een online variant van de overvaltraining aan het aanbod toegevoegd. Voor andere doelgroepen, zoals kwetsbare ouderen, wordt gekeken hoe voorlichting aan hen in de huidige tijd vormgegeven kan worden.

Extremisme en terrorisme

Begin 2020 was er aandacht voor mediawijsheid, werd een theatervoorstelling voor scholieren georganiseerd en werden kwetsbare groepen jongeren getraind. Deze interventies ter vergroting van de weerbaarheid van kwetsbare groepen tegen extreme ideologieën zijn vanwege de corona maatregelen deels verzet naar na de zomer en deels in een online variant voortgezet. Ondanks huidige beperkingen van de corona maatregelen gaan de deradicaliserings- en disengagementtrajecten door. Er is nog steeds overleg over en met geradicaliseerde casussen. Dit vindt online en/ of telefonisch plaats. Deskundigheidsbevordering staat vanwege de maatregelen op nu een laag pitje. Afhankelijk van hoe lang de maatregelen voortduren zullen de voorlichtingen en trainingen verzet worden, of online worden aangeboden. In de eerste maanden van 2020 was er ook aandacht voor het (fysiek) weerbaarder maken van bepaalde objecten en groepen in de stad. Zo zijn er schouwen uitgevoerd bij bepaalde religieuze instellingen, en worden er in het tweede kwartaal fysieke beveiligingsmaatregelen getroffen. De gemeente wil dit najaar wederom veiligheidstrainingen organiseren. Afhankelijk van de maatregelen die op dat moment vanwege corona gelden zal gekeken worden in welke vorm die door kunnen gaan, of naar een later moment verschoven worden. Vanwege de coronacrisis zijn evenementen tot in ieder geval 1 september niet toegestaan. Op het moment dat evenementen weer mogen plaatsvinden wordt de dreiging van extremisme en terrorisme meegenomen in het evenementenvergunningstraject.

Polarisatie en maatschappelijke onrust

Er is veelvuldig overleg met het netwerk van sleutelpersonen om de temperatuur van de stad te peilen en eventueel oplopende spanningen in een vroegtijdig stadium te kunnen signaleren. Ook in deze tijd van corona zijn sleutelpersonen waardevol gebleken in het informeren van hun achterbannen over de genomen maatregelen en het signaleren van knelpunten. Trainingen en themadagen voor sleutelpersonen worden door de huidige maatregelen zoveel als mogelijk verzet naar later in het jaar.

Beveiliging islamitische instellingen

In 2019 is een nieuw project gestart op gebied van de veiligheid van islamitische instellingen. Het gaat onder andere om het aanbieden van veiligheidstrainingen en schouwen. Het traject van schouwen is afgerond.

Momenteel worden bij een aantal locaties fysieke veiligheidsmaatregelen getroffen. Door de corona-crisis gaat dit op een iets rustiger tempo dan gepland. De gemeente wil dit najaar wederom veiligheidstrainingen organiseren. Afhankelijk van de maatregelen die op dat moment vanwege corona gelden zal gekeken worden in welke vorm die kunnen door gaan of eventueel naar een later moment verschoven worden.

Jeugdoverlast

In het eerste kwartaal van 2020 is er door jeugdhandhavers en het Stedelijk team Jongerenwerk (STJ) verder ingezet op het terugdringen van overlast door jongeren en jongvolwassenen. In afstemming met experts wijkveiligheid is bekeken waar hotspot locaties bestaan en op welke wijze de inzet zo effectief mogelijk kan worden ingezet. Dit heeft geresulteerd in goede resultaten in een aantal gebieden, voornamelijk in Rotterdam-Zuid. Daarnaast is er in dit kwartaal werk gemaakt van nieuwe groepsaanpakken in o.a. Kralingen-Crooswijk. Op dit moment is er veel aandacht voor de 'digitale overlast'. Op bekende sociale media kanalen zijn er relatief veel spanningen tussen jongeren uit diverse gebieden van de stad. Deze animositeit is gerelateerd aan de serie steekincidenten van het najaar van 2019. In de komende tijd wordt hier verder aandacht aan besteed. Daarnaast is een pilot uitgevoerd met de inzet van het Stedelijke Team Jongerenwerk binnen de school. Dit heeft een positief effect gehad op de sociale veiligheid in en rondom de school. De gemeente wil daarom bekijken om deze inzet binnen scholen komend jaar te continueren en mogelijk versterken.

Seksuele Straatintimidatie

De gemeente doet dit jaar opnieuw onderzoek naar de ervaren seksuele straatintimidatie in Rotterdam, en evalueert daarnaast de Aanpak Seksuele Straatintimidatie. Op basis van de uitkomsten van deze onderzoeken wordt de huidige aanpak waar nodig bijgesteld. Uiteraard wordt bij het onderzoek naar de ervaren straatintimidatie rekening gehouden met de huidige situatie.

De nieuwe campagne, die zich naast vrouwen ook op LHBTI'ers richt, is in maart 2020 van start gegaan. Deze campagne is na het uitbreken van de coronacrisis tijdelijk stopgezet en wordt, zodra de omstandigheden het toelaten, hervat. De StopApp is vernieuwd en stimuleert gebruikers om hun meldingen aan te vullen.

Cameratoezicht

In april 2020 is het nieuwe cameraproject Zuiderpark e.o. – bestaande uit 8 camera's – operationeel geworden. Bij het nabij gelegen cameragebied Zuidplein zijn de analoge camera's vervangen voor digitale exemplaren. In de [evaluatie cameratoezicht 2019](#) is bepaald om voor diverse locaties een bij- of verplaatsing te realiseren. Voor enkele is de uitvoering reeds gestart.

Veiligheid in het Openbaar Vervoer

Uit de resultaten van het van het jaarlijkse OV-reizigerstevredenheidonderzoek(OV-klantenbarometer) over 2019 blijkt dat de sociale veiligheid over 2019 op alle fronten weer is gestegen.

	2014	2015	2016	2017	2018	2019
BUS - Veiligheid algemeen	7,7	7,6	7,6	7,8	7,7	7,9
BUS - Veiligheid rit	7,9	7,9	7,9	8,0	8,4	8,6
BUS - Veiligheid instaphalte	7,7	7,6	7,7	7,8	7,7	7,9
TRAM - Veiligheid algemeen	7,5	7,6	7,7	7,7	7,9	7,9
TRAM - Veiligheid rit	7,9	7,9	8,0	8,0	8,5	8,5
TRAM - Veiligheid instaphalte	7,7	7,8	7,8	7,7	7,9	8,0
METRO - Veiligheid algemeen	7,2	7,1	7,3	7,3	7,5	7,6
METRO - Veiligheid rit	7,5	7,5	7,7	7,7	8,3	8,4
METRO - Veiligheid instaphalte	7,3	7,3	7,5	7,5	7,7	7,8

De volledig risico gestuurde inzet op alle metrolijnen, inclusief de Hoekse Lijn heeft vooralsnog geen negatieve invloed op sociale veiligheid gehad in 2019.

Onduidelijk is nog welke invloed de Coronacrisis op de veiligheidsgevoelens binnen het Openbaar vervoer en met name bij de metro zal hebben. Met het Openbaar Ministerie wordt overlegd om het instrument OV-reis en verblijfsverbod van toepassing te laten zijn op corona spugers en hoesters in OV.

Evenementenvergunningen

In de nota evenementenvergunningen 2019 zijn twee experimenten opgenomen. Met de A+vergunning is op verzoek van de gemeenteraad geëxperimenteerd met een extra evenementencategorie. Uit de evaluatie is gebleken dat deze evenementencategorie van toegevoegde waarde is geweest, daarom was het voornemen deze categorie in 2020 te blijven behandelen.

Van het experiment met evenementenkraskaart is weinig gebruik gemaakt blijkt uit de evaluatie.

Vanwege de coronamaatregelen die vanaf 12 maart 2020 van kracht zijn, is het evenementenseizoen anders verlopen dan verwacht. Het verbod op evenementen is in ieder geval van kracht tot 1 september 2020 maar kan niet worden uitgesloten dat ook in 2021 maatregelen tegen corona van kracht kunnen zijn. Hierdoor is niet zeker is of en zo ja in welke vorm evenementen kunnen plaatsvinden. Om deze reden kunnen de experimenten in 2020 niet worden doorgezet.

Horecavergunningen

Gezien de recente ontwikkelingen wordt momenteel bekeken hoe horecaondernemers zo goed mogelijk kunnen worden gefaciliteerd bij het mogelijk maken van de 1,5 meter economie. Eén van de voorbeelden is het verruimen van de regels bij het aanvragen van vlonderterrassen en de mogelijkheden voor het uitbreiden van terrassen.

Als gevolg van de coronacrisis worden de evaluatie van het huidige horecabeleid onder externe partijen zoals ondernemers, vastgoedpartijen en gebiedscommissies en het behoefte onderzoek naar de openingstijden onder ondernemers van avond- en nachthoreca en het gebruik van 24-uurs vergunningen uitgesteld. Dit geldt eveneens voor de hiermee samenhangende proef Witte de Withstraat/meent. Dit betekent ook uitstel van het nieuwe horecabeleid. Ondertussen blijft de gemeente inzetten op de voorbereidingen voor nieuw horecabeleid in overleg met Koninklijk Horeca Nederland.

Woonoverlast

De leefbaarheid in de wijk en het veiligheidsgevoel van Rotterdammers worden verbeterd door woonoverlast aan te pakken. Burgers mogen vertrouwen op een adequate aanpak van woonoverlast door de gemeente en haar partners. Om dit te bereiken is de afgelopen maanden door de ketenpartners gebruik gemaakt van verschillende instrumenten om woonoverlast aan te pakken. De Coronamaatregelen leggen beperkingen op aan een deel van de instrumenten die ingezet kunnen worden, omdat de kracht van die instrumenten onder andere zit in het persoonlijke contact. Maar met wat aanpassingen vinden die interventies nog steeds plaats. Samen met partners wordt gezocht naar creatieve oplossingen om woonoverlast aan te pakken.

Sinds dit jaar wordt het vertrouwen van de melders van woonoverlast in de ketenaanpak gemeten. De eerste enquêtes zijn hiervoor verstuurd en in de 2e helft van dit jaar wordt naar verwachting het eerste betrouwbare resultaat gemeten.

Het risico voor woonoverlast in de Coronacrisis is dat de veiligheidsbeleving met betrekking tot woonoverlast daalt. Het handelingskader woonoverlast is ten opzichte van voor de coronacrisis beperkt. Wanneer woonoverlast wordt ervaren en deze onvoldoende snel en adequaat kan worden opgepakt kan dit een sterk effect op de veiligheidsbeleving van de Rotterdammer hebben.

Woonoverlast wordt in een zo vroeg mogelijk stadium aangepakt om eventueel oplopende spanningen te voorkomen. De kans bestaat dat woonoverlast eerder escaleert tijdens de coronacrisis. Mensen zitten langdurig bij elkaar in soms kleine, gehorige woningen. Daarnaast zijn er ook bewoners die zonder de juiste begeleiding voor woonoverlast zorgen.

Wat willen we bereiken

Betrokken stad

De Rotterdammer en de Rotterdamse ondernemers meer structureel betrekken bij beleid en uitvoering. Van consultatie en inspraak naar meer coproductie en co-creatie.

Weerbare stad

De overheid zorgt voor handhaving van de rechtsorde en de openbare orde. Dit is van belang voor het versterken van de stabiliteit van een goed functionerende samenleving.

Stad in balans

Een veilig leef- en uitgaansklimaat in Rotterdam, waarin bewoners en bezoekers zich vrij kunnen bewegen en kinderen veilig kunnen opgroeien. Tegelijkertijd zet het college in op het voorkomen van inmenging vanuit criminaliteit en op vermindering van overlast.

Wat gaan we daar voor doen

Betrokken stad

- **In gesprek met Rotterdammers**

De leden van het college en de medewerkers van de gemeente gaan veelvuldig in gesprek met bewoners en ondernemers in de wijken. Die gesprekken gaan over de vraagstukken en mogelijkheden in de wijken. Veel Rotterdammers zijn actief bij hun straat, buurt of wijk. Hun inzet is belangrijk voor een prettige en veilige stad. Met #betrokkenstad maakt de gemeente de inzet van bewoners meer zichtbaar. Er zijn ook bewoners die zich minder makkelijk laten horen. Het is een uitdaging om hun stem te horen en hun belang een plek te geven.

- **Bewonersparticipatie**

De gemeente zet instrumenten voort als Buurt bestuurt, Buurtpreventie, bijeenkomsten met senioren en Stuurgroep Veilig in de Wijk.

Nieuwe vormen van deelname via sociale media zorgen voor nieuwe kansen en mogelijkheden. De combinatie van offline en online participatie krijgt vorm. Zowel de inzet van whatsappgroepen als de introductie van een gemeentelijke app die mogelijkheid biedt om onveiligheid te melden (Veilig R). Een uitbreiding van kanalen betekent een betere toegankelijkheid.

- **Betrouwbare en zichtbare overheid**

De medewerkers van de gemeente zijn zichtbaarder in de wijken aanwezig. De gemeente streeft naar meer continuïteit van de medewerkers in de wijken, zodat er steeds meer bekende gezichten in de wijk te zien zijn. Het zijn de bekende gezichten in de wijk die zorgen voor contact met een waardering voor bewoners die hun steentje bijdragen.

Weerbare stad

- **Ondermijnende criminaliteit**

Ook de komende periode wordt de aanpak versterkt. Ondermijnende criminaliteit zit in de haarvaten van de samenleving en vergt een stevige, langdurige en effectieve aanpak. Er is inzet op gebieden zoals de Spaanse Polder, Rotterdam-Zuid, Rotterdam-West en de haven. Daarnaast is inzet op thema's zoals drugscriminaliteit, financieel-economische delicten, fraude met vastgoed, mensenhandel en Outlaw Motor Gangs.

Om ondermijnende criminaliteit beter te kunnen signaleren, voorkomen en aan te pakken wordt de formatie binnen de gehele gemeentelijke organisatie verder uitgebreid. Eind 2019 zal de "ondermijningstrein" op volle sterkte zijn. De trein bestaat uit een team van verschillende toezichthouders en handhavers van de gemeente Rotterdam (o.a. een boa, bouwinspecteur en een deurwaarder) dat systematisch bedrijfspanden door de hele stad controleert.

Andere partners (de politie, ISZW etc.) kunnen bij de controles aansluiten. De trein zal ook thema of branchegericht worden ingezet. Dit zal leiden tot een toename van de inzet van bestuurlijke bevoegdheden en instrumenten.

Naast personele uitbreiding wordt geïnvesteerd in materieel opzicht: m.b.v. nieuwe ICT- en registratiesystemen kan de gemeente betere analyses maken en meer zicht krijgen op achterliggende structuren en fenomenen. Hiermee wordt de informatiepositie binnen gemeente vergroot. Dit draagt bij aan een effectievere en efficiëntere aanpak van ondermijnende criminaliteit.

In 2020 wordt in Rotterdam-West samen met partners zoals de politie ondermijnende criminaliteit aangepakt, o.a. in een aantal winkelstraten. Aanvullend hierop wordt ingezet op een positieve economische ontwikkeling van de Vierambachtstraat en Schiedamseweg.

De aanbevelingen op basis van het rapport "Drugscriminaliteit in de Rotterdamse haven" van de Erasmusuniversiteit worden uitgewerkt in concrete acties. Denk hierbij bijvoorbeeld aan een betere screening van personeel in de haven. Bedrijven zullen ook op het gebied van ondermijnende criminaliteit intensiever gaan samenwerken.

Vanuit de aanpak ondermijning is aandacht voor diverse vormen van uitbuiting, waaronder arbeids- en seksgerelateerde uitbuiting. Omdat in de prostitutie de communicatie voornamelijk verloopt via het internet en sociale media en een internationaler karakter heeft gekregen, heeft de overheid minder zicht op de prostitutiebranche. Dit levert een groter risico op misstanden zoals mensenhandel op. Daarom zet de gemeente in 2020 in op het doelgericht binnenhalen van signalen van mensenhandel. De gemeente zet samen met de Stichting Fier in op het vergroten van de meldingsbereidheid onder Jongeren, daarnaast is geïnvesteerd op het internetrechercheren.

- **Polarisatie en maatschappelijke onrust**

De gemeente blijft ook in 2020 investeren in het netwerk van sleutelpersonen om eventueel oplopende spanningen te kunnen signaleren. Het streven is het geluid van gematigde groepen en personen nadrukkelijker te laten horen. Daarnaast krijgen sleutelpersonen en professionals trainingen aangeboden. Met deze maatregelen kunnen zoveel mogelijk mensen bijdragen aan het tegengaan van polarisatie en spanningen.

- **Extremisme en terrorisme**

Met de 'Rotterdamse aanpak radicalisering, extremisme en polarisatie 2018- 2022' wil de gemeente (potentieel) gewelddadig gedrag, dat ideologisch gedreven is, tegengaan. De gemeente heeft hierbij aandacht voor verschillende vormen van extremisme. De inzet is gericht op het vergroten van de weerbaarheid van kwetsbare groepen, het vergroten van de deskundigheidsbevordering van professionals en vrijwilligers over deze thema's en de disengagement en de-radicalisering van geradicaliseerde personen en groepen. In 2020 zal er opnieuw aandacht zijn voor het (fysiek) weerbaarder maken van bepaalde objecten en groepen in de stad, bijvoorbeeld bij religieuze instellingen. Dit gebeurt zowel met fysieke beveiligingsmaatregelen, als organisatorische maatregelen en trainingen. De dreiging van extremisme en terrorisme wordt meegenomen in het evenementenvergunningstraject.

- **High Impact Crime (HIC)**

De aanpak van woninginbraken, straatroven en overvallen, de zogenoemde High Impact Crimes, blijft ook komend jaar alle aandacht krijgen vanuit de gemeente. Op alle fronten van de aanpak - van preventie tot repressie, en van de daderaanpak tot nazorg aan slachtoffers – is de gemeente actief, maar de aanpak valt en staat met goede samenwerkingsafspraken en integraal werken. De focus zal het komende jaar daarom liggen op het intensiveren en verbeteren van samenwerkingen. Verder blijft de gemeente telkens zoeken naar nieuwe interventies en samenwerkingsverbanden. Een voorbeeld daarvan is het Fieldlab Inbraakvrije wijk waar in 2019 in Lombardijen mee is gestart. Het Fieldlab is een samenwerking tussen publieke en private partijen en kennisinstituten en is gericht op het ontwikkelen van nieuwe technische en innovatieve maatregelen om inbraken verder tegen te gaan.

Naast professionele partijen zijn bewoners en ondernemers ook belangrijke partners in het voorkomen van HIC-delicten. Ondernemers en bewoners, zoals senioren, die een groter risico lopen om slachtoffer te worden krijgen extra aandacht. De gemeente initieert preventieve aanpassingen in de fysieke omgeving, zoals het verbeteren van hang- en sluitwerk, geeft voorlichting en stimuleert bewoners en ondernemers zelf ook in actie te komen.

Daders van HIC-delicten krijgen een intensieve persoonsgerichte aanpak. Recente recidivecijfers laten zien dat focus in de aanpak van daders nodig blijft. Op basis van kennis over de doelgroep zal er in de aanpak samen met ketenpartners gedifferentieerd worden.

- **Cyber resilience**

In 2020 blijft de gemeente samen met haar partners werken aan het vergroten van hun informatiepositie en kennis rond 'cyber'. Daarnaast wordt de crisisbeheersingscapaciteit verder ontwikkeld aan de hand van drie specifieke cybercrisisoefeningen. Cybercriminelen zijn inventief en de vorm van cybercriminaliteit verandert continue. Daarom blijft de gemeente zich inzetten om dit tegen te gaan. Met verschillende acties en initiatieven wordt het bewustzijn van Rotterdamse burgers en ondernemers m.b.t cybercriminaliteit vergroot en wordt een handelingsperspectief aangereikt om de digitale weerbaarheid te versterken.

Stad in balans

- **Leefbare wijken**

Investeren in kwetsbare wijken is een continu proces. Desondanks blijven de indexcijfers van deze wijken achter op het stedelijk gemiddelde. De kwetsbare wijken zijn onderverdeeld in vijf focus- (Hillesluis, Bloemhof, Oude Westen, Carnisse, Tarwewijk) en dertien aandachtswijken. Wil de situatie in deze wijken structureel verbeteren dan kan dat alleen vanuit een integrale en duurzame aanpak. Wethouder Wijken is verantwoordelijk om een integrale aanpak focuswijken op te zetten. Ervaring heeft geleerd dat op alle domeinen de nodige opgaven liggen en een veiligheidsaanpak alleen niet genoeg is om deze wijken er duurzaam bovenop te helpen. Niet alleen de gemeentelijke clusters moeten hierbij nauw samenwerken, maar ook de inzet van externe partijen is van essentieel belang om het verschil te kunnen maken.

Het college zet de aanpak tegen seksuele straatintimidatie onverminderd voort. Ook doet de gemeente opnieuw onderzoek naar de ervaren seksuele straatintimidatie voor het monitoren en bijsturen van de aanpak.

Cameratoezicht is mogelijk als sluitstuk van de veiligheidsaanpak om de balans in de wijken te waarborgen, indien dit nodig is voor de handhaving van de openbare orde. Momenteel hangen er meer dan 400 camera's in de stad die zowel preventief dienen als helpen bij opsporingszaken.

- **Levendige en gastvrije stad**

Met de horecagebiedsplannen wordt gebiedsgericht de ontwikkeling van de horeca in de komende jaren geschetst. Hierin worden de veiligheidssituatie, ruimtelijke ontwikkeling, economische stand van zaken en het vestigingsklimaat meegenomen. Het belangrijkste doel is het creëren van balans tussen ruimte voor ondernemerschap en de bescherming van het woon- en leefklimaat. Het zoeken naar een goede balans wordt met een groeiende stad steeds belangrijker. In 2019 zijn bijna alle horecagebiedsplannen herzien en vastgesteld. Het college onderzoekt de mogelijkheden om nachthoreca te ontwikkelen in de buitengebieden. Zo krijgt de noordzijde van het strand van Hoek van Holland de mogelijkheid om nachthoreca uit te breiden en is het mogelijk een nieuwe 24-uurszaak te starten in een aangewezen gebied. Met de opkomst van dakterrassen ontstaat meer verlevendiging op daken, met name in het centrum. Dakterrassen die tot 23 uur open zijn, zijn van harte welkom in de stad en waar mogelijk wordt maatwerk geboden. Tevens wordt in aanloop naar een nieuwe horecanota onderzoek gedaan naar tussencategorieën voor sluitingstijden en start er een onderzoek naar 24-uursvergunningen.

Rotterdam blijft nog steeds populair als festival- en evenementenstad. Zowel veiligheid, levendigheid en een prettig woon- en leefklimaat voor omwonenden als ruimte voor ondernemers zijn belangrijke aspecten hierbij. Met de nieuwe Nota Evenementenvergunningen en de visie op Evenementen wil het college invulling geven aan hoe de spreiding, in tijd en ruimte, van evenementen beter in balans gebracht worden met andere functies van de stad en de veiligheid. De vele festivals en evenementen die worden georganiseerd blijven vragen om duidelijke afspraken die de veiligheid en het welzijn van bezoekers, deelnemers en omwonenden zoveel mogelijk garanderen. De Nota Evenementenvergunningen gaat uit van het principe 'high trust, high penalty': ruimte bieden waar het kan en consequenties verbinden waar nodig.

- **Veiligheid in het Openbaar Vervoer**

In de Voorjaarsnota 2019 is aangegeven dat de gemeente de subsidie aan de RET voor de inzet van OV-surveillanten verlaagt met € 500. Over de invulling hiervan vindt overleg plaats tussen de wethouder handhaving en de directie van de RET.

Inzet van door gemeente gefinancierde OV-surveillanten (bovenop de inzet van OV-surveillanten van de RET) en de inzet van het instrument OV-verbod, is onderdeel van een veel breder pakket aan functies en instrumenten op het gebied van sociale veiligheid in het OV. Dit palet aan maatregelen wordt grotendeels gefinancierd vanuit de subsidie Sociale Veiligheid OV die de MRDH jaarlijks verleent in het kader van de railconcessie en op basis van een jaarlijks door de RET aan te leveren plan sociale veiligheid.

RET zet - in nauwe afstemming met de ketenpartners en gemeente - diverse maatregelen in ten behoeve van de sociale veiligheid in het OV, zoals conducteurs tram, controleurs openbaar vervoer, OV-surveillanten RET, burgercontrole & observatie, veiligheidsconvenanten (denk aan warm weer protocol strand Nesselande), veiligheidsopvolgingsteams (VOT) en cameratoezicht.

Daarnaast wordt in het vervoersgebied Rotterdam het OV-reisverbod op alle tramlijnen ingezet. Vanaf juli 2017 geldt op de metro ook een OV-reisverbod voor bedelaars, en vanaf april 2018 kan ook aan schennisplegers in de metro een OV-verbod opgelegd worden.

OV-surveillanten zijn specifiek opgeleid voor de functie van toezichthouder. Zij dragen bij aan een positief sociaal veiligheidsgevoel van de reizigers in de metrovoertuigen. Het verlenen van service, het geven van actuele reisinformatie en het toezicht houden op de naleving van de RET-huisregels, behoort tot de kerntaken van de OV-surveillant. OV-surveillanten zijn overigens (in tegenstelling tot de Controleurs Openbaar Vervoer), niet BOA-bevoegd.

De door de gemeente gefinancierde OV-surveillanten worden woensdag t/m zaterdag in de avonduren ingezet in de metro. Uitgangspunt voor 2020 is dat de inzet van deze OV-surveillanten volledig risico gestuurd en op flexibele wijze plaatsvinden, om zo het rendement van de OV-surveillanten te vergroten in relatie tot de sociale veiligheid in de metro.

Om de OV-surveillanten nog beter voor te bereiden op hun taak is in 2019 is een start gemaakt met zelfverdedigingscursussen voor OV-surveillanten. De training is afgestemd op de aard van de functie en bestaat uit agressiebeheersing en de-escalatietraining. De trainingen zullen in 2020 worden gecontinueerd.

- **Kwetsbare doelgroepen**

Sommige inwoners hebben complexe problemen die zowel het domein van zorg als het domein van veiligheid raken. Oplossingen voor deze problemen zijn te bereiken door een persoonsgerichte aanpak vanuit beide domeinen. Daarom vullen keten- en netwerkpartners elkaar aan en trekken zij samen op. De partners richten zich onder meer op mensen met verward gedrag en op mensen met een licht verstandelijke beperking, maar ook op de dak- en thuislozen. Deze mensen zijn oververtegenwoordigd in de strafketen, of zorgen voor veel overlast in de buitenruimte. De opgave is om voor deze groepen passende instrumenten en maatregelen in te zetten om faalervaringen, uitval en herhaling te voorkomen. Met name voor deze laatste groep experimenteert de gemeente met een focusaanpak in Centrum en Feijenoord, gericht op het bestrijden van overlast, maar ook op “hands-on” aanpak en hulpinzet.

De aanpak van jeugdoverlast en jeugdcriminaliteit onderdeel van het beleidskader jeugd “Rotterdam Groeit”. Het college zet in op problematische jeugdgroepen met een groeps- en persoonsgerichte aanpak. Daarin werkt de gemeente samen met diverse partijen aan duurzame oplossingen, onder meer door inzet van het jongerenwerk, inclusief het Stedelijk Team Jongerenwerk en jeugdhandhaving. Ook werkt de gemeente hierbij samen met wijkteams, scholen en politie. In de jeugdoverlast-hotspotgebieden zet de gemeente het Stedelijk Team Jongerenwerk en jeugdhandhavers in.

- **Woonoverlast**

De leefbaarheid in de wijk en het veiligheidsgevoel van Rotterdammers wordt verbeterd door woonoverlast aan te pakken. Burgers mogen vertrouwen op een adequate aanpak van woonoverlast door de gemeente en de partners.

Woonoverlast kan overal voorkomen, alle lagen van de bevolking hebben ermee te maken. Deze overlast ontstaat door verschillende vormen van sociale en/ of maatschappelijke problematiek. Denk bijvoorbeeld aan verschil in leefstijl, asociaal gedrag, strafbaar gedrag, verstoorde (buren) relaties, overbewoning, uitzichtloosheid en

personen met verward gedrag. De aanpak van woonoverlast is een ketenaanpak, waarbij veel partners betrokken zijn met verschillende achtergronden, denk bijvoorbeeld aan veiligheid, huisvesting en zorg.

De gemeente heeft de regie op deze ketenaanpak, hiervoor is de functionaris veiligheidsregisseur woonoverlast aangesteld. Samen met partners is de basis voor de ketensamenwerking vastgelegd in het nieuw verschenen Actieplan aanpak woonoverlast 2019 – 2023: Samen tegen woonoverlast. Afspraken worden geborgd in een nieuw convenant.

Effectindicatoren		2018	2019	2020	2021	2022	2023
Collegetarget 13a: Het veiligheidsniveau van Rotterdam is in 2022 omhoog gegaan ten opzichte van 2018; de Veiligheidsindex binnen het wijkprofiel heeft dan een gemiddelde score hoger dan 108	Streefwaarde			>108		>108	
	Realisatie			110			
Collegetarget 13b: De gemiddelde score van de 18 wijken die in 2018 lager dan 100 scoren op de Veiligheidsindex, moet in 2022 zijn verbeterd.	Streefwaarde			>88		>88	
	Realisatie			92			
Collegetarget 13c: De 5 laagst scorende wijken op de Veiligheidsindex van 2018 laten in 2022 een stijging van 5 punten op de Veiligheidsindex binnen het wijkprofiel zien							
Tarwewijk	Streefwaarde			76		78	
	Realisatie			85			
Hillesluis	Streefwaarde			80		82	
	Realisatie			95			
Bloemhof	Streefwaarde			87		89	
	Realisatie			83			
Carnisse	Streefwaarde			89		91	
	Realisatie			81			
Oude Westen	Streefwaarde			90		92	
	Realisatie			87			

Wat kost het

Overzicht van baten en lasten Openbare orde en veiligheid - Veiligheid	Realisatie 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Raming 2022	Raming 2023	Raming 2024
Baten exclusief reserves	2.503	3.058	2.357	2.052	2.052	2.052
Bijdragen rijk en medeoverheden	708	961	735	430	430	430

Overige opbrengsten derden	1.795	2.098	1.622	1.622	1.622	1.622
Lasten exclusief reserves	36.089	37.394	37.399	37.323	30.293	30.293
Apparaatslasten	18.459	17.529	18.273	18.224	15.547	15.547
Inhuur	778	174	0	0	0	0
Overige apparaatslasten	262	107	80	80	80	0
Personeel	17.419	17.249	18.193	18.144	15.466	0
Intern resultaat	839	952	249	249	34	34
Intern resultaat	839	952	249	249	34	0
Programmalasten	16.790	18.913	18.877	18.850	14.712	14.712
Inkopen en uitbestede werkzaamheden	8.425	10.997	10.653	10.637	6.508	0
Kapitaallasten	18	372	447	438	430	0
Overige programmalasten	5	0	0	0	0	0
Sociale uitkeringen	0	0	0	0	0	0
Subsidies en inkomensoverdrachten	8.341	7.544	7.778	7.775	7.775	0
Saldo voor vpb en reserveringen	-33.586	-34.336	-35.043	-35.271	-28.241	-28.241
Saldo voor reserveringen	-33.586	-34.336	-35.043	-35.271	-28.241	-28.241
Reserves	361	170	0	0	0	0
Onttrekking reserves	361	170	0	0	0	0
Vrijval reserves	0	0	0	0	0	0
Saldo	-33.225	-34.166	-35.043	-35.271	-28.241	-28.241

×

Tabel vergelijking begrotingssaldi 2020

Vergelijking begrotingssaldi	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Begroting 2019	-35.624	-36.068	-36.483	-36.784	-36.784	
Omissieregeling 2019	-35.147	-36.407	-36.756	-37.058	-37.058	
Voorjaarsnota / Eerste herziening 2019	-33.673	-34.301	-35.148	-35.375	-35.375	
Begroting 2020 / Tweede herziening 2019	-31.978	-34.195	-35.043	-35.271	-28.241	
10-maandsrapportage 2019	-32.519	-34.195	-35.043	-35.271	-28.241	

Eerste Herziening 2020	-34.166	-35.043	-35.271	-28.241	-28.241

Financiële bijstellingen

Bijstellingen Openbare orde en veiligheid - Veiligheid

Begroting 2020

Oorspronkelijke begroting 2020		-34.195
Bijstellingen Eerste Herziening 2020		29
Vuurwerkverbod	Intensiveringen	-1.100
Actualisatie kapitaallasten	Ramingsbijstellingen onvermijdelijk	0
Kwetsbare wijken	Ramingsbijstellingen onvermijdelijk	-1.195
Versterkingsgelden NCTV	Ramingsbijstellingen onvermijdelijk	0
Jongerenwerk grensoverschrijdend gedrag	Ramingsbijstellingen vermijdbaar	-550
Kunstwerken Bospolder Tussendijken	Reserves	0
Onttrekken Reserve Van der Gaag dossier	Reserves	0
Technische wijzigingen	Technische wijzigingen	2.874
Begroting na wijzigingen		-34.166

Toelichting financiële bijstellingen

Vuurwerkverbod

Met de raad is overeengekomen een permanent vuurwerkverbod in te stellen. Voor de viering van de jaarwisseling in de gebieden en voor een communicatiecampagne is € 1,1 mln gereserveerd.

Actualisatie Kapitaalslasten

De kapitaallasten zijn aangepast op basis van daadwerkelijke activeringen in 2019, bijgestelde investeringskredieten alsmede geactualiseerde ramingen en de bouwrente van de jaarschijf 2020. Wijzigingen hebben zich voorgedaan bij het krediet Inrijberkende maatregelen. In de [paragraaf Investerings](#) is een gedetailleerd overzicht opgenomen van deze aanpassingen. Dit is een saldo neutrale bijstelling, omdat het effect binnen het taakveld wordt opgevangen.

Kwetsbare wijken

Er is in 2019 een deel van het budget voor ondermijning en kwetsbare wijken doorgezet naar 2020 om zo aan te sluiten bij het bestedingsritme van de projecten die hier onder vallen. Dat wordt nu aan het budget 2020 toegevoegd.

Jongerenwerk grensoverschrijdend gedrag

Voor 2020 is in totaal € 800 beschikbaar gekomen voor integrale aanpak jongeren gericht op het terugdringen van zorgwekkende incidenten, tevens draagt de aanpak bij aan van het vangnet voor deze jongeren. Voor dit taakveld gaat het om € 550.

Reserves

De oplevering van het kunstwerk in Bospolder Tussendijken is vertraagd. De oplevering en betaling van de laatste termijn van € 70 zal nu in 2020 plaatsvinden. Ook zal er in 2020 weer € 100 worden uitgegeven aan de afwikkeling van de sanering van het Van der Gaag terrein. Beide posten zullen volledig worden betaald door middel van een onttrekking vanuit de bijbehorende reserves.

Technische wijzigingen

In taakveld Openbare orde en veiligheid – Veiligheid zijn diverse technische wijzigingen doorgevoerd. Direct achter de technische wijziging is het effect op het saldo weergegeven. De grootste technische wijzigingen zijn de kostenverdeling (€ 113), budgetoverheveling Bospolder Tussendijken (€1,26 mln), budgetoverheveling Ondermijning personeel (€ 1.119), extra inzet in de Spaanse Polder (schoonmaak, onderhoud, bedrijvenraad) (€ 265), budgetoverheveling roadblocks (- € 180), verdelen materiële budgetten ondermijning (€ 127) en overige kleine technische wijzigingen (€ 170).

Beleidskaders, beleidsmonitoren en wet- en regelgeving

- [Actieplan Samen tegen woonoverlast 2019-2023](#)
- [Horecanota 2017-2021](#)
- [Prostitutiebeleid](#)
- [Coffeeshopbeleid](#)
- [Wijziging coffeeshopbeleid](#)
- [Helingbeleid](#)
- [Beleidsregel 'Wet aanpak woonoverlast in Rotterdam'](#)
- [Vuurwerkverkoopbeleid](#)
- [Bibob beleid](#)
- [ondermijning 2019](#)
- [infographic ondermijning 2019](#)

- [Veiligheidsprogramma 2018-2023](#)
- [High Impact Crime](#)
- [jaarverslag 2019 handhaving](#)
- [Nota evenementenvergunningen 2019](#)
- [Aanpak radicalisering 2018-2022](#)

Omschrijving taakveld

Samen met partners, bewoners en ondernemers werkt het college aan het minimaal handhaven van het huidige veiligheidsniveau en versterking waar het nodig is.

De samenleving verandert snel en wordt complexer. Rotterdam is een grote, internationale stad en gebeurtenissen in de wereld hebben in toenemende mate hier hun impact. Dreiging van terrorisme, gevoelde tegenstellingen tussen groepen, verstoringen in de openbare ruimte, incidenten met verwarde personen, ondermijnende criminaliteit, migratiestromen en vuurwapengeweld vormen nieuwe uitdagingen en hebben effect op de veiligheid in de stad en op het gevoel van veiligheid van Rotterdammers. Ontwikkelingen kunnen elkaar bovendien versterken. In combinatie met verregaande digitalisering brengt dit nieuwe risico's met zich mee.

Verkeer en vervoer - Bereikbaarheid

Pagina 62

Verkeer en vervoer - Bereikbaarheid

Optimaal gebruik maken van de infrastructuur van Rotterdam en eventuele verstoringen snel oplossen door toezicht te houden op het gebruik van civieltechnische kunstwerken (bruggen, sluizen, Maastunnel). Op die manier wordt de bereikbaarheid en de verkeersveiligheid van de stad vergroot.

Voortgang 2020

De doelstellingen van het taakveld zoals opgenomen onder “wat willen we bereiken” en “wat gaan we daarvoor doen” zijn nog actueel. Er zijn geen ontwikkelingen die aanleiding geven tot het vermelden van afwijkingen in het beoogde effect of onze inspanningen.

Het taakveld Verkeer en vervoer - Bereikbaarheid onder programma Openbare orde en veiligheid is overgeheveld naar programma Verkeer en vervoer (€ 6,8 mln). Door recente uitbreiding van taken op het gebied van verkeersregie en het toenemend belang hiervan voor de stad past dit taakveld beter bij de programmadoelstellingen van het programma Verkeer en vervoer.

Wat willen we bereiken

Een optimale werking, beschikbaarheid en gebruik van de infrastructuur van Rotterdam waardoor de (tevredenheid over) bereikbaarheid en verkeersveiligheid vergroot worden.

De stad groeit én moderniseert. Dit betekent een verdichting van het bestaand gebied én nieuwe gebiedsontwikkelingen. Meer woningen, bedrijvigheid en meer en andere voorzieningen. Dit betekent ook meer mobiliteit en druk op de bereikbaarheid. Daarom moet meer worden ingezet op de regulering en gedragsbeïnvloeding ten aanzien van het gebruik van de infrastructuur. Doorgaand en passerend verkeer wordt beter door de stad geleid en verstoringen worden snel opgelost.

Wat gaan we daar voor doen

- Civiele kunstwerken bedienen en toezicht houden op het gebruik ervan: het bedienen van bruggen en sluizen om weg- en waterverkeer goed te leiden.
- Toezicht houden op het gebruik van de Maastunnel en verkeer leiden: fysiek toezicht in de voetgangers- en fietstunnel. Toezicht houden op en het bevorderen van verkeersmanagement in de wegbuizen.
- Zorgen voor 'quick response' bij (technische) verkeersincidenten en -verstoringen:
 - Het team start en onderneemt noodzakelijke acties als reactie op incidenten/verstoringen en coördineert deze acties om het incident, de verstoring of het probleem op te lossen en de gevolgen ervan beheersbaar te maken.
 - Het uitvoeren van filemanagement. Het team beïnvloedt verkeerstromen door deze te leiden met verkeerregelininstallaties.
- Een bijdrage leveren aan goede voorbereiding en coördinatie op het gebied van de bereikbaarheid van voorziene verstoringen, zoals werkzaamheden en evenementen.
- Verder met het invullen van de functies verkeersleider, verkeersadviseur en coördinator verkeersregie. Met dit professionele team worden o.a. verkeersscenario's ingezet om het verkeer in Rotterdam beter te laten doorstromen.

Wat kost het

Overzicht van baten en lasten Verkeer en vervoer - Bereikbaarheid	Realisatie 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Raming 2022	Raming 2023	Raming 2024
Baten exclusief reserves	49	0	0	0	0	0
Bijdragen rijk en medeoverheden	49	0	0	0	0	0
Overige opbrengsten derden	0	0	0	0	0	0
Lasten exclusief reserves	5.565	0	6.894	6.499	6.499	6.499
Apparaatslasten	5.500	0	6.894	6.499	6.499	6.499
Inhuur	1.218	0	612	612	612	0
Overige apparaatslasten	97	0	132	132	132	0
Personeel	4.185	0	6.150	5.755	5.755	0
Intern resultaat	20	0	0	0	0	0
Intern resultaat	20	0	0	0	0	0
Programmalasten	46	0	0	0	0	0
Inkopen en uitbestede werkzaamheden	46	0	-29	-78	-127	0
Kapitaallasten	0	0	29	78	127	0
Saldo voor vpb en reserveringen	-5.515	0	-6.894	-6.499	-6.499	-6.499
Saldo voor reserveringen	-5.515	0	-6.894	-6.499	-6.499	-6.499
Saldo	-5.515	0	-6.894	-6.499	-6.499	-6.499

×

Tabel vergelijking begrotingssaldi 2020

Vergelijking begrotingssaldi	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Begroting 2019	-7.480	-7.480	-7.480	-7.480	-7.480	
Omissieregeling 2019	-8.186	-8.310	-8.427	-8.427	-8.427	
Voorjaarsnota / Eerste herziening 2019	-5.822	-6.090	-6.182	-6.182	-6.182	
Begroting 2020 / Tweede herziening 2019	-5.895	-6.802	-6.894	-6.499	-6.499	
10-maandsrapportage 2019	-6.113	-6.802	-6.894	-6.499	-6.499	
Realisatie 2019	-5.515					
Eerste Herziening 2020		0	-6.894	-6.499	-6.499	-6.499

Financiële bijstellingen

Bijstellingen Verkeer en vervoer - Bereikbaarheid

Begroting 2020

Oorspronkelijke begroting 2020		-6.802
Bijstellingen Eerste Herziening 2020		6.802
Technische wijzigingen	Technische wijzigingen	6.802
Begroting na wijzigingen		0

Toelichting financiële bijstellingen

Technische wijzigingen

Deze wijziging betreft de overheveling van dit taakveld (€ 6,8 mln) naar programma Verkeer en vervoer, zie voor een uitgebreide toelichting [Samenvatting bijstellingen](#).

Beleidskaders, beleidsmonitoren en wet- en regelgeving

- [Wet aanvullende regels veiligheid wegtunnels](#)
- [Regeling aanvullende regels veiligheid wegtunnels \(Maastunnel\)](#)
- [Besluit Bedieningstijden Bruggen en Sluizen](#)
- [Stedelijk verkeersplan Rotterdam 2017-2030+](#)

Omschrijving taakveld

Tot dit taakveld behoren de taken op het gebied van toezicht houden op en het bedienen van civieltechnische kunstwerken.

Bovenstaande doelstelling is gekoppeld aan de programmadoelstellingen van Openbare orde en veiligheid en van Verkeer en vervoer: Het vraagt om een samenhangend beleid op bereikbaarheid enerzijds en de kwaliteit van de leefomgeving, duurzaamheid, gezondheid en verkeersveiligheid anderzijds. Dat realiseert de gemeente met een aanpak die is gericht op een overgang naar duurzame mobiliteit. Het perspectief daarbij is zowel gemeentelijk als regionaal. Een van de doelen is dat de stedelijke bereikbaarheid versterkt, als onderdeel van de versterking van het economisch functioneren met een aantrekkelijk leefklimaat en gezonde stad.

Overhead

Pagina 63

Overhead

De gemeentelijke primaire processen (opgenomen in de andere taakvelden) worden centraal ondersteund. Dit gebeurt door bestuurlijke besluitvorming, financiën, inkoop, verzekeringen, juridische diensten, communicatie, HR, ICT, facilitair, onderzoek, concernhuisvesting, auditing, control en alle leidinggevenden en de daarbij horende ondersteuning. Het doel is een kwalitatief hoogwaardige en zo efficiënt mogelijke organisatie, die samenwerkt met de uitvoering met als doel het verbeteren van de dienstverlening aan de Rotterdammer. Zo draagt het programma bij aan de collegedoelstellingen.

TAAKVELD 1

Overhead - Concernondersteuning

Dit taakveld gaat om de ondersteuning van de organisatie op het gebied van bestuursondersteuning, financiën, inkoop, HRO, communicatie, juristen, ICT, onderzoek, business intelligence en concernhuisvesting.

TAAKVELD 2

Overhead - Clusterondersteuning

Onder dit taakveld is het management en de directe ondersteuning van de beleidsmatige programma's opgenomen.

TAAKVELD 3

Overhead - Audits en control

Dit taakveld heeft betrekking op de ondersteuning van het bestuur en management ten aanzien van audits en control.

TAAKVELD 4

Overige baten en lasten - Van Werk Naar Werk / VOIL

Dit taakveld heeft betrekking op het begeleiden van medewerkers naar ander werk binnen of buiten de gemeente.

TAAKVELD 5

Overige baten en lasten - Verzekeringen

Onder het taakveld verzekeringen zijn de baten en lasten van het afdekken van risico's opgenomen.

TAAKVELD 6

Overhead - Activering overhead

Dit taakveld geeft aan wat de dekking op overhead is ten aanzien van geactiveerde uren.

Overzicht baten en lasten

Overzicht van baten en lasten Overhead	Realisatie 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Raming 2022	Raming 2023	Raming 2024
Baten exclusief reserves	9.280	6.350	13.492	13.441	13.441	13.441
Bijdragen rijk en medeoverheden	1.099	914	858	858	858	858
Dividenden	675	0	0	0	0	0
Overige opbrengsten derden	6.821	5.436	12.634	12.583	12.583	12.583
Overige baten	685	0	0	0	0	0
Lasten exclusief reserves	439.975	450.285	450.058	456.086	448.232	448.232
Apparaatslasten	333.259	342.949	336.597	338.086	332.929	332.929
Inhuur	32.178	26.448	27.255	27.716	26.988	26.988
Overige apparaatslasten	10.241	8.576	7.694	7.562	7.892	7.892
Personeel	290.841	307.925	301.648	302.808	298.049	298.049
Intern resultaat	-4.588	-11.143	-2.239	-791	-1.880	-1.880
Intern resultaat	-4.588	-11.143	-2.239	-791	-1.880	-1.880
Programmalasten	111.304	118.480	115.700	118.790	117.184	117.184
Inkopen en uitbestede werkzaamheden	87.298	97.630	88.863	94.191	95.807	95.807
Kapitaallasten	18.937	19.093	23.987	22.144	19.091	19.091
Overige programmalasten	2.953	-365	318	-77	-247	-247
Sociale uitkeringen	2	0	0	0	0	0
Subsidies en inkomensoverdrachten	2.114	2.122	2.533	2.533	2.533	2.533
Saldo voor vpb en reserveringen	-430.695	-443.935	-436.566	-442.645	-434.792	-434.792
Saldo voor reserveringen	-430.695	-443.935	-436.566	-442.645	-434.792	-434.792
Reserves	12.635	1.706	841	8	-20	-20
Onttrekking reserves	5.753	4.374	841	8	-20	-20

Toevoeging reserves	1.423	3.000	0	0	0	0
Vrijval reserves	8.306	332	0	0	0	0
Saldo	-418.060	-442.229	-435.725	-442.637	-434.811	-434.811

x

Tabel vergelijking begrotingssaldi 2020

Vergelijking begrotingssaldi	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Begroting 2019	-452.912	-446.191	-445.351	-445.955	-445.955	
Omissieregeling 2019	-427.632	-428.920	-427.755	-427.336	-427.336	
Voorjaarsnota / Eerste herziening 2019	-434.297	-452.860	-449.603	-456.180	-454.769	
Begroting 2020 / Tweede herziening 2019	-417.463	-437.825	-435.725	-442.637	-434.811	
10-maandsrapportage 2019	-419.600	-437.825	-435.725	-442.637	-434.811	
Realisatie 2019	-418.060					
Eerste Herziening 2020		-442.229	-435.725	-442.637	-434.811	-434.811

Bijstellingen per programma naar taakvelden

Programma / Taakveld	Mutatie 2020 (€)	Mutatie 2020 (%)
Overhead	-4.404	19%
Overhead - Activering Overhead	3.720	19%
Overhead - Audit & Control	-395	2%
Overhead - Clusterondersteuning	-1.590	2%
Overhead - Concernondersteuning	-8.073	2%
Overige baten en lasten - Van Werk Naar Werk / VOIL	1.931	39%
Overige baten en lasten - Verzekering	4	0%
Overhead - Activering Overhead	3.720	19%
Overhead - Audit & Control	-395	2%

Overhead - Clusterondersteuning	-1.590	2%
Overhead - Concernondersteuning	-8.073	2%
Overige baten en lasten - Van Werk Naar Werk / VOIL	1.931	39%
Overige baten en lasten - Verzekering	4	0%

Omschrijving programma

In de [paragraaf bedrijfsvoering](#) beschrijven wij de inhoudelijke doelstellingen, programma's en projecten.

Met ingang van de Begroting 2020 is er naast de bestaande taakvelden Concernondersteuning, Clusterondersteuning, Audit & Control, Van Werk Naar Werk en Verzekeringen een nieuw taakveld Activering Overhead opgenomen.

Bij investeringsprojecten wordt de overheadcomponent geactiveerd (opgenomen op de balans). Dat is in lijn met de voorschriften voor integrale kostentoerekening. Door kosten voor overhead te activeren ontstaat dekking in de exploitatie en dalen de totale kosten van het programma Overhead. Dit heeft een positief effect op de verplichte BBV indicator Overhead / Totale lasten.

Overhead - Activering overhead

Pagina 64

Overhead - Activering overhead

Investeringsprojecten worden geactiveerd inclusief de overhead kosten. Dat is in lijn met de voorschriften voor integrale kostentoerekening. Door het activeren van de overheadkosten ontstaat dekking in de exploitatie. Deze dekking wordt onder dit taakveld gepresenteerd.

Voortgang 2020

Bij Activering Overhead zijn geen relevante ontwikkelingen te melden.

Wat kost het

Overzicht van baten en lasten Overhead - Activering Overhead	Realisatie 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Raming 2022	Raming 2023	Raming 2024
Lasten exclusief reserves	-19.081	-23.001	-19.224	-19.207	-19.504	-19.504
Intern resultaat	-19.081	-23.001	-19.224	-19.207	-19.504	-19.504

Intern resultaat	-19.081	-23.001	-19.224	-19.207	-19.504	0
Saldo voor vpb en reserveringen	19.081	23.001	19.224	19.207	19.504	19.504
Saldo voor reserveringen	19.081	23.001	19.224	19.207	19.504	19.504
Saldo	19.081	23.001	19.224	19.207	19.504	19.504

×

Tabel vergelijking begrotingssaldi 2020

Vergelijking begrotingssaldi	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Begroting 2019	0	0	0	0	0	
Omissieregeling 2019	0	0	0	0	0	
Voorjaarsnota / Eerste herziening 2019	0	0	0	0	0	
Begroting 2020 / Tweede herziening 2019	17.877	19.281	19.224	19.207	19.504	
10-maandsrapportage 2019	18.036	19.281	19.224	19.207	19.504	
Realisatie 2019	19.081					
Eerste Herziening 2020		23.001	19.224	19.207	19.504	19.504

Financiële bijstellingen

Bijstellingen Overhead - Activering Overhead

Begroting 2020

Oorspronkelijke begroting 2020	19.281
Bijstellingen Eerste Herziening 2020	3.720
Technische wijzigingen	Technische wijzigingen
	3.720
Begroting na wijzigingen	23.001

Toelichting financiële bijstellingen

Technische wijzigingen

In taakveld Activering Overhead zijn er diverse technische wijzigingen geweest. Direct achter de technische wijzigingen is het effect op het saldo weergegeven. De wijzigingen betreffen allemaal doorbelasting van overhead van projecten (€ 3,7 mln) en zijn BBV technisch van aard: dit taakveld is met ingang van de Begroting 2020 / 2e Herziening 2019 ingevoerd. Bij investeringsprojecten en grondexploitaties wordt de overheadcomponent geactiveerd (opgenomen op de balans). Dat is in lijn met de voorschriften voor integrale kostentoerekening. Door

kosten voor overhead te activeren ontstaat dekking in de exploitatie en dalen de totale kosten van het programma Overhead.

Beleidskaders, beleidsmonitoren en wet- en regelgeving

[Besluit begroting en verantwoording \(BBV\)](#)

Overhead - Audits en control

Pagina 65

Overhead - Audits en control

In opdracht van het college of de concerndirectie voert Concern Auditing audits uit op het gebied van doelmatigheid en doeltreffendheid van processen, systemen, projecten, programma's en organisatieonderdelen. Middelen en Control ondersteunt het bestuur en management van de gemeente Rotterdam in het realiseren van organisatiedoelstellingen. De afdeling adviseert vanuit een bedrijfseconomisch perspectief over een verantwoorde inzet van middelen. Hierdoor kan de organisatie sturen, beheersen en beslissen, zodat de organisatie doelen kan realiseren met beschikbare middelen.

Voortgang

Informatievoorziening

In 2019 is gestart met het project Doorontwikkeling stuurinformatie en verbeteren P&C-producten. Het doel is te komen tot één instrumentarium en één set van concernbrede beleidsmatige KPI's, die op één plek worden vastgelegd en voor verschillende rapportages, dashboards en P&C producten kunnen worden gebruikt. Naar verwachting gaan de uniforme voortgangsrapportage en het dashboard met bedrijfsvoering KPI's in juli live. De volgende fase is het toevoegen van beleidsmatige KPI's. Het verbeteren van de P&C-producten gaat stap voor stap. De eerste stap was de oplegger bij de Jaarstukken 2019. De volgende stap is om de opzet van de oplegger te integreren in de website bij de 2e Herziening 2020/Begroting 2021. Bij de 2e Herziening 2020 en Begroting 2021 zal ook een stap worden gemaakt om apart stil te staan bij de voortgang 2020.

Auditprogramma

Jaarlijks wordt een auditprogramma opgesteld. Een aantal onderwerpen zullen vanuit het auditprogramma 2019 gedeeltelijk doorlopen in 2020:

- energietransitie
- integraliteit
- duurzame inzetbaarheid
- grote/risicovolle projecten: Renovatie Museum Boijmans van Beuningen

In 2020 staan de volgende onderzoeken op de planning:

- informatiebeveiliging
- doelmatigheid van processen
- ambtelijke integriteit

Wat kost het

Overzicht van baten en lasten Overhead - Audit & Control	Realisatie 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Raming 2022	Raming 2023	Raming 2024
Baten exclusief reserves	325	204	204	204	204	204
Bijdragen rijk en medeoverheden	302	204	204	204	204	204
Overige opbrengsten derden	23	0	0	0	0	0
Lasten exclusief reserves	16.768	18.707	18.292	18.292	18.292	18.292
Apparaatslasten	16.299	17.677	17.762	17.762	17.762	17.762
Inhuur	638	433	277	277	277	0
Overige apparaatslasten	336	333	299	299	299	0
Personeel	15.325	16.912	17.186	17.186	17.186	0
Intern resultaat	111	0	0	0	0	0
Intern resultaat	111	0	0	0	0	0
Programmalasten	358	1.030	530	530	530	530
Inkopen en uitbestede werkzaamheden	358	1.030	530	530	530	0
Overige programmalasten	0	0	0	0	0	0
Subsidies en inkomensoverdrachten	0	0	0	0	0	0
Saldo voor vpb en reserveringen	-16.443	-18.503	-18.088	-18.088	-18.088	-18.088
Saldo voor reserveringen	-16.443	-18.503	-18.088	-18.088	-18.088	-18.088
Reserves	0	0	0	0	0	0

Onttrekking reserves	0	0	0	0	0	0
Saldo	-16.443	-18.503	-18.088	-18.088	-18.088	-18.088

x

Tabel vergelijking begrotingssaldi 2020

Vergelijking begrotingssaldi	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Begroting 2019	-17.220	-17.196	-17.021	-17.021	-17.021	
Omissieregeling 2019	-17.430	-17.407	-17.232	-17.232	-17.232	
Voorjaarsnota / Eerste herziening 2019	-18.270	-18.108	-18.088	-18.088	-18.088	
Begroting 2020 / Tweede herziening 2019	-17.770	-18.108	-18.088	-18.088	-18.088	
10-maandsrapportage 2019	-17.770	-18.108	-18.088	-18.088	-18.088	
Realisatie 2019	-16.443					
Eerste Herziening 2020		-18.503	-18.088	-18.088	-18.088	-18.088

Financiële bijstellingen

Bijstellingen Overhead - Audit & Control

Begroting 2020

Oorspronkelijke begroting 2020	-18.108
Bijstellingen Eerste Herziening 2020	-395
Verbeteren informatiesystemen	Ramingsbijstellingen onvermijdelijk -500
Technische wijzigingen	Technische wijzigingen 105
Begroting na wijzigingen	-18.503

Toelichting financiële bijstellingen

Verbeteren informatiesystemen

Op verzoek van het college en de concerndirectie vindt een verdere doorontwikkeling plaats van de informatievoorziening. Onderdeel hiervan zijn de collegemonitor en de doorontwikkeling van het concerndashboard ten behoeve van de sturing door de organisatie. Hiervoor is een budget beschikbaar gesteld van € 500.

Technische wijzigingen

Op het taakveld Overhead - Audits en Control is er technische wijziging geweest. Direct achter de technische wijziging is het effect op het saldo weergegeven. De wijziging is de verwerking van de indexatie. De indexatie van de loonkosten voor het jaar 2020 is door het aanpassen van werkgeverslasten, eigenrisico Ziektewet (ZW) én Werkhervatting gedeeltelijk arbeidsgeschikten (WGA) geactualiseerd (€ 105). Nadere informatie is opgenomen bij Financiën onder [Grondslagen](#).

Omschrijving taakveld

In opdracht van het college of de concerndirectie voert Concern Auditing audits uit op het gebied van doelmatigheid en doeltreffendheid van processen, systemen, projecten, programma's en organisatieonderdelen. Middelen en Control ondersteunt het bestuur en management van de gemeente Rotterdam in het realiseren van organisatiedoelstellingen. De afdeling adviseert vanuit een bedrijfseconomisch perspectief over een verantwoorde inzet van middelen. Hierdoor kan de organisatie sturen, beheersen en beslissen, zodat de organisatie doelen kan realiseren met beschikbare middelen.

Overhead - Clusterondersteuning

Pagina 66

Overhead - Clusterondersteuning

De clusterondersteuning omvat alle leidinggevenden en hun directe ondersteuning bij de clusters. Op grond van BBV regels presenteren we deze kosten onder het programma Overhead. Hierdoor ontstaat een totaaloverzicht van overhead.

Voortgang 2020

Bij Clusterondersteuning zijn geen relevante ontwikkelingen te melden.

Wat kost het

Overzicht van baten en lasten Overhead - Clusterondersteuning	Realisatie 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Raming 2022	Raming 2023	Raming 2024
Baten exclusief reserves	0	0	0	0	0	0
Bijdragen rijk en medeoverheden	0	0	0	0	0	0
Overige opbrengsten derden	0	0	0	0	0	0
Overige baten	0	0	0	0	0	0
Lasten exclusief reserves	85.979	86.822	85.058	84.809	85.148	85.148

Apparaatslasten	85.979	86.822	85.058	84.809	85.148	85.148
Inhuur	848	92	148	148	148	0
Overige apparaatslasten	3.536	2.809	1.978	1.857	2.196	0
Personeel	81.595	83.920	82.932	82.804	82.804	0
Intern resultaat	-11	0	0	0	0	0
Intern resultaat	-11	0	0	0	0	0
Programmalasten	11	0	0	0	0	0
Inkopen en uitbestede werkzaamheden	139	0	0	0	0	0
Kapitaallasten	0	0	0	0	0	0
Overige programmalasten	-128	0	0	0	0	0
Saldo voor vpb en reserveringen	-85.979	-86.822	-85.058	-84.809	-85.148	-85.148
Saldo voor reserveringen	-85.979	-86.822	-85.058	-84.809	-85.148	-85.148
Reserves	0	0	0	0	0	0
Onttrekking reserves	0	0	0	0	0	0
Saldo	-85.979	-86.822	-85.058	-84.809	-85.148	-85.148

x

Tabel vergelijking begrotingssaldi 2020

Vergelijking begrotingssaldi	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Begroting 2019	-109.247	-106.150	-105.946	-106.310	-106.310	
Omissieregeling 2019	-83.947	-83.754	-83.826	-83.822	-83.822	
Voorjaarsnota / Eerste herziening 2019	-82.430	-83.826	-83.505	-83.236	-83.430	
Begroting 2020 / Tweede herziening 2019	-83.579	-85.231	-85.058	-84.809	-85.148	
10-maandsrapportage 2019	-84.239	-85.231	-85.058	-84.809	-85.148	
Realisatie 2019	-85.979					
Eerste Herziening 2020		-86.822	-85.058	-84.809	-85.148	-85.148

Financiële bijstellingen

Oorspronkelijke begroting 2020		-85.231
Bijstellingen Eerste Herziening 2020		-1.590
Basisregistratie wettelijke dienstverlening	Ramingsbijstellingen onvermijdelijk	-9
Technische wijzigingen	Technische wijzigingen	-1.581
Begroting na wijzigingen		-86.822

Toelichting financiële bijstellingen

Basisregistratie wettelijke dienstverlening

In taakveld Burgerzaken (Programma Bestuur en dienstverlening) is een onvermijdelijke ramingsbijstelling opgenomen in het kader van de Basisregistratie wettelijke dienstverlening. Een deel van de totale bijstelling wordt toegerekend aan het taakveld Clusterondersteuning (- € 9).

Technische wijzigingen

In taakveld Overhead - Clusterondersteuning zijn er diverse technische wijzigingen geweest. Direct achter de technische wijzigingen is het effect op het saldo weergegeven. De wijzigingen zijn BBV technisch van aard: Apparaatslasten binnen de clusters worden - op basis van de aard ervan - toegerekend aan het programma Overhead of aan het primair proces. Deze bijstelling bestaat uit vele mutaties binnen de clusters met een effect op de (cluster)overhead (- € 1,6 mln).

Beleidskaders, beleidsmonitoren en wet- en regelgeving

[Besluit Begroting en Verantwoording \(BBV\)](#)

Overhead - Concernondersteuning

Pagina 67

Overhead - Concernondersteuning

Het bestuur en de primaire processen worden ondersteund met kwalitatief hoogwaardige, efficiënte en duurzame interne dienstverlening op het gebied van bestuursondersteuning, financiën, inkoop, HRO, communicatie, juristen, ICT, onderzoek en business intelligence en concernhuisvesting. Gezamenlijk zetten zij zich in voor het verbeteren van de dienstverlening aan de Rotterdammer.

Voortgang 2020

Voor een toelichting op de ontwikkelingen en voortgang wordt verwezen naar de [paragraaf Bedrijfsvoering](#).

Wat kost het

Overzicht van baten en lasten Overhead - Concernondersteuning	Realisatie 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Raming 2022	Raming 2023	Raming 2024
Baten exclusief reserves	5.042	2.901	9.708	9.657	9.657	9.657
Bijdragen rijk en medeoverheden	759	710	654	654	654	654
Dividenden	675	0	0	0	0	0
Overige opbrengsten derden	3.598	2.191	9.054	9.003	9.003	9.003
Overige baten	9	0	0	0	0	0
Lasten exclusief reserves	344.907	358.539	355.630	362.733	354.337	354.337
Apparaatslasten	224.543	234.549	228.231	230.812	224.815	224.815
Inhuur	30.548	25.849	26.829	27.290	26.563	0
Overige apparaatslasten	6.302	5.409	5.392	5.382	5.372	0
Personeel	187.694	203.292	196.010	198.140	192.881	0
Intern resultaat	17.963	15.256	20.657	22.088	21.296	21.296
Intern resultaat	17.963	15.256	20.657	22.088	21.296	0
Programmalasten	102.401	108.734	106.743	109.832	108.225	108.225
Inkopen en uitbestede werkzaamheden	81.336	87.884	79.905	85.232	86.849	0
Kapitaallasten	18.937	19.093	23.987	22.144	19.091	0
Overige programmalasten	11	-365	318	-77	-247	0
Sociale uitkeringen	2	0	0	0	0	0
Subsidies en inkomensoverdrachten	2.114	2.122	2.533	2.533	2.533	0
Saldo voor vpb en reserveringen	-339.865	-355.638	-345.922	-353.075	-344.680	-344.680
Saldo voor reserveringen	-339.865	-355.638	-345.922	-353.075	-344.680	-344.680
Reserves	3.651	502	0	0	-28	-28
Onttrekking reserves	3.539	3.170	0	0	-28	-28
Toevoeging reserves	0	3.000	0	0	0	0

Vrijval reserves	112	332	0	0	0	0

Saldo	-336.214	-355.136	-345.922	-353.075	-344.708	-344.708

x

Tabel vergelijking begrotingssaldi 2020

Vergelijking begrotingssaldi	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Begroting 2019	-317.032	-315.263	-315.429	-315.669	-315.669	
Omissieregeling 2019	-317.275	-320.654	-320.219	-319.804	-319.804	
Voorjaarsnota / Eerste herziening 2019	-332.892	-344.174	-341.978	-348.823	-346.719	
Begroting 2020 / Tweede herziening 2019	-333.222	-347.063	-345.922	-353.075	-344.708	
10-maandsrapportage 2019	-335.859	-347.063	-345.922	-353.075	-344.708	
Realisatie 2019	-336.214					
Eerste Herziening 2020		-355.136	-345.922	-353.075	-344.708	-344.708

Financiële bijstellingen

Bijstellingen Overhead - Concernondersteuning

Begroting 2020

Oorspronkelijke begroting 2020	-347.063
Bijstellingen Eerste Herziening 2020	-8.073
Aanvulling budget energie als gevolg van hogere energiebelasting	Ramingsbijstellingen onvermijdelijk -400
Actualisatie kapitaallasten	Ramingsbijstellingen onvermijdelijk 0
Eenmalige lagere kosten als gevolg van de Corona crisis	Ramingsbijstellingen onvermijdelijk 410
Eigen Risico Dragerschap Uitvoeringslasten ZW WIA WGA	Ramingsbijstellingen onvermijdelijk -725
Hogere kapitaallasten in verband met kortere afschrijvingstermijn	Ramingsbijstellingen onvermijdelijk -128
Inzet vrijval bestemmingsreserve Vastgoed gebieden ten behoeve van doorontwikkeling huisvesting	Ramingsbijstellingen onvermijdelijk 0
Kasschuif 2019 ten behoeve van doorontwikkeling concernhuisvesting	Ramingsbijstellingen onvermijdelijk -875
Kasschuif Digitaliseringsagenda	Ramingsbijstellingen onvermijdelijk -500
Kostendekkende huur Concernhuisvesting	Ramingsbijstellingen onvermijdelijk -3.300
Vrijval bestemmingsreserve Vastgoed gebieden ten behoeve van doorontwikkeling concernhuisvesting.	Ramingsbijstellingen onvermijdelijk 0

Bestemmingsreserve Energietransitie	Reserves	0
Toevoeging Bestemmingsreserve herstelmaatregelen corona virus	Reserves	-3.000
Technische wijzigingen	Technische wijzigingen	445
Begroting na wijzigingen		-355.136

Toelichting financiële bijstellingen

Aanvulling budget energie als gevolg van hogere energiebelasting

Met ingang van 2019 is de energiebelasting in Nederland fors verhoogd. Dit werkt voor Concernhuisvesting zwaar door omdat de belasting hoger is voor grote panden. De hogere kosten konden deels uit de lopende begroting worden gedekt, maar er resteert een knelpunt van € 900. Voor een deel (€ 500) kan dit worden opgelost met incidentele meevallers in 2020. Het resterende knelpunt voor 2020 wordt met deze mutatie opgelost.

Actualisatie kapitaallasten

De kapitaallasten zijn aangepast op basis van daadwerkelijke activeringen in 2019, bijgestelde investeringskredieten alsmede geactualiseerde ramingen en de bouwrente van de jaarschijf 2020. Wijzigingen hebben zich voorgedaan bij de kredieten:

- Projectplan realisatie Businesscase gebieden
- Stadhuis Rotterdam realisatie servicecentrum XI+
- Toegangscontrole gebouwen
- Laadvoorzieningen t.b.v. elektrificeren wagenpark
- Bouwkundige aanpassing Adriaan Volkerhuis
- Doorontwikkeling huisvesting
- Mobiele devices – Ipads & smartphones
- Mobiele devices – laptops
- ICT infrastructuur & werkplekapparatuur
- Concernbedrijfsvoeringssystemen

In de [paragraaf Investerings](#) is een gedetailleerd overzicht opgenomen van deze aanpassingen. Dit is een saldo neutrale bijstelling omdat het effect binnen het taakveld wordt verschoven.

Eenmalige lagere kosten als gevolg van de Coronacrisis

Als gevolg van de coronacrisis worden er in 2020 minder interne evenementen en bijeenkomsten georganiseerd. Verder worden er minder kosten gemaakt voor Hospitality en dienstreizen en vallen de energielasten lager uit. Op basis van de huidige inzichten leidt dit per saldo tot een eenmalige besparing van € 410.

Eigen Risico Dragerschap Uitvoeringslasten ZW WIA WGA

Rotterdam was verzekerd bij het UWV voor de Ziektewet (ZW), Werk en inkomen naar arbeidsvermogen (WIA) en Werkhervatting gedeeltelijk arbeidsgeschikten (WGA). In 2019 is besloten om dit per 1 januari 2020 in eigen beheer te gaan doen tegen aanzienlijk lagere kosten. De bruto besparing die hiermee wordt verwacht is ongeveer € 4 mln in 2020 en 2021, en € 2 mln vanaf 2022. Uit deze besparing worden de uitvoeringskosten (voor 2020 € 225 en structureel € 350) en kosten preventiebeleid (€ 500) (dus het voorkomen van instroom in de ZW of WIA /WGA) gedekt. De besparing is gecorrigeerd in de werkgeverspremies.

Hogere kapitaallasten in verband met kortere afschrijvingstermijn

Bij interne afstemming tussen Vastgoed en CHV is geconstateerd dat de activa van een aantal objecten van Vastgoed naar CHV overgeheveld dienen te worden. Het overhevelen van deze activa naar CHV leidt tot een knelpunt, omdat de afschrijvingstermijn van 40 jaar gaat naar de resterende looptijd van het huurcontract (de afschrijvingstermijn wordt minder lang). Daardoor stijgen de kapitaallasten bij CHV met € 128.

(Inzet) vrijval Bestemmingsreserve Vastgoed gebieden ten behoeve van doorontwikkeling huisvesting

De bestemmingsreserve Vastgoed gebieden bevat middelen ter dekking van kapitaallasten van voormalige deelgemeente locaties. De betreffende kapitaallasten vallen € 332 lager uit. Het bedrag uit deze reserve kan daardoor vrijvallen en wordt ingezet voor de verdere doorontwikkeling van de Concernhuisvesting.

Kasschuif 2019 ten behoeve van doorontwikkeling Concernhuisvesting

Medio 2019 zijn aanvullende afspraken gemaakt over de doorontwikkeling van de Concernhuisvesting en extra werkplekken. Hierdoor kon pas later worden gestart met de uitvoering, wat in 2019 leidde tot een onderbesteding. Deze onderbesteding wordt nu als ramingsbijstelling opgevoerd voor de uitvoering van de werkzaamheden in 2020 t/m 2023.

Kasschuif Digitaliseringsagenda

In 2019 was er een onderbesteding op de kosten van de digitaliseringsagenda. Deze onderbesteding wordt nu als ramingsbijstelling opgevoerd voor uitvoering van werkzaamheden in 2020.

Kostendekkende huur Concernhuisvesting

De kostendekkende huur voor Concernhuisvesting is door Vastgoed geactualiseerd. De stijging hiervan levert een knelpunt op van € 3,3 mln in 2020. De herberekening heeft een structureel effect, dit wordt meegenomen in de bestuursopdracht Vastgoed.

Bestemmingsreserve Energietransitie

Sommige projectbudgetten in het kader van de energietransitie zijn in 2019 niet volledig besteed door vertraging in de planning. De uitvoering ervan zal alsnog in 2020 plaatsvinden, waardoor de niet bestede middelen uit 2019 via een onttrekking uit de bestemmingsreserve Energietransitie aan de begroting 2020 toegevoegd worden.

Toevoeging Bestemmingsreserve herstelmaatregelen corona virus

Vanuit Rotterdam Sterker Door wordt gewerkt aan korte termijn maatregelen om de herstart van de stad na de lockdown mogelijk te maken en te versterken. Dit betreft initiatieven die gericht zijn op het beperken van de negatieve gevolgen van de coronacrisis of de voorbereidingen op de 1,5 meter samenleving. Voorgesteld wordt om hiervoor € 3 mln beschikbaar te stellen. Noodzakelijke initiatieven die niet gefinancierd kunnen worden uit afstel en uitstel van geplande activiteiten kunnen (deels) uit dit budget worden bekostigd.

Technische wijzigingen

In taakveld Overhead - Concernondersteuning zijn er diverse technische wijzigingen geweest. Direct achter de technische wijziging is het effect op het saldo weergegeven. De grootste wijzigingen zijn:

- Herverdeling van de budgetten omtrent de Digitaliseringsagenda (€ 4 mln), doordat de uitvoering van enkele deelprojecten binnen andere beleidsprogramma's plaatsvindt, voornamelijk binnen programma Werk en inkomen.
- Correctie budgetoverheveling Overhead (€ 500) vanuit programma Overhead naar programma Volksgezondheid en zorg vanwege een correctie op eerdere overhevelingen van overheadbudgetten naar aanleiding van verzelfstandigingen in 2017.
- Decentralisatie budget catering buiten de werkplek (€ 227) in verband met het terugleggen van de budgettaire verantwoordelijkheid voor catering buiten de werkplek bij de (afnemende) clusters. Hiertoe worden de bijbehorende centrale budgetten vanuit programma Overhead gedecentraliseerd, hetgeen een financieel effect heeft op diverse beleidsprogramma's.
- Overheveling functies gemeentelijke taken kinderopvang (- € 285) door een aangebrachte scheiding tussen de gemeentelijke taken en GGD taken. Vanuit programma Volksgezondheid worden de betreffende functies en het bijbehorende budget overgeheveld naar programma Overhead.
- Digitale stad (- € 650). Voor het project Digitale Stad wordt een bedrag van € 650 aan budget overgeheveld vanuit Programma Stedelijke inrichting en ontwikkeling naar Programma Overhead.
- Aanpassing interne leveringen (- € 155). Als gevolg van lagere kosten was de IT begroting reeds neerwaarts bijgesteld. Na onderlinge afstemming worden nu ook de interne leveringen aan het programma Bestuur en Dienstverlening aangepast.
- Overheveling budget inzet Business Intelligence (- € 555) voor de inzet van dedicated teams. Het personele budget op programma Overhead wordt verhoogd en de dekking komt vanuit de programma's Beheer van de stad en Openbare orde en veiligheid. Met deze middelen zijn medewerkers aangenomen, waar voorheen sprake was van incidentele opdrachten en/of inhuur.
- Mutaties overhead als gevolg van groei/krimp van het concern (- € 140). Sinds 2 jaar geldt voor de overhead de zogenaamde meebeweegsystematiek, waarbij de overhead mee groeit of mee krimpt met de omvang van het concern. Analoog aan de gevolgde werkwijze bij de vorige P&C documenten heeft bij de

interne budgetronde 2020 ook voor alle wijzigingen op arbeidskosten (personeel & inhuur) een herberekening van de overhead plaatsgevonden.

- Activering overhead Concernondersteuning: (- € 3,6 mln *)
- Actualiseren indexatie loonkosten 2020 (€ 1,2 mln *)
- Doorbelasting traineeprogramma (€ 637). Eind 2019 is de nieuwe opzet van het traineeprogramma vastgesteld in de Concerndirectie. Op basis van een gehouden inventarisatie naar de behoefte aan inzet van trainees, worden de materiële kosten van het traineeprogramma door middel van een interne doorbelasting verdeeld over diverse taakvelden. Voor 2020 betreft dit een doorbelasting naar andere taakvelden vanuit taakveld Concernondersteuning voor een bedrag van € 637.
- Dienstverlening door interimmanagers (BRIM) en projectleiders (Projectenpool) (€ 0). In verband met de hogere inzet bij de clusters op het gebied van interim management en projectleiding, worden de personele lasten verhoogd met € 860. De dekking vindt plaats via een doorbelasting naar de clusters.
- Onttrekking aan de reserve Doorontwikkeling organisatie (€ 0) in verband met de transitie van Projecten en Subsidieadministratie (ProSa), ontwikkelplannen, WW begeleiding, transferkosten en zogenaamde dakpanconstructies. De apparaatslasten worden hierbij verhoogd met € 1,4 mln. De dekking vindt plaats door overheveling van zowel de kostenbudgetten als de onttrekking aan de reserve Doorontwikkeling Organisatie vanuit taakveld Overige baten en lasten - Van Werk Naar Werk / VOIL.
- Interne herschikking van budgetten (€ 0) op basis van de huidige inzichten. Hierbij zijn de apparaatslasten verhoogd met € 1,6 mln.
- Diverse wijzigingen (- € 523) van materiële en personele budgetten vanuit diverse taakvelden naar taakveld Concernondersteuning.

(*) Voor een nadere toelichting op deze technische wijzigingen wordt verwezen naar paragraaf [Samenvatting bijstellingen](#).

Beleidskaders, beleidsmonitoren en wet- en regelgeving

Beleidskader

- [Visie open data](#)
- [Aansluiting huisvesting op Stedelijk kader Rotterdamse dienstverlening 2015-2018](#)

Beleidsmonitor

- [Vensters voor bedrijfsvoering](#)
- Monitor ICT projecten (bijlage bij de 2^e herziening)

Wet- en regelgeving

- [Gebruiksvergunning](#)
- [ARBO wet](#)
- [BHV](#)
- [Milieuvergunning](#)

- [Besluit Begroting en Verantwoording \(BBV\)](#)

Omschrijving taakveld

Voor meer informatie wordt verwezen naar de paragraaf [Bedrijfsvoering](#).

Overige baten en lasten - Van Werk Naar Werk / VOIL Pagina 68

Overige baten en lasten - Van Werk Naar Werk / VOIL

Het programma Van Werk Naar Werk (VWNW) heeft als doel de juiste mensen op de juiste plek te hebben binnen de gemeente, om huidige en toekomstige organisatiedoelstellingen te bereiken.

Voortgang 2020

De huidige situatie maakt flexibiliteit van medewerkers meer dan ooit noodzakelijk. Er wordt dan ook door middel van vrijwillige mobiliteit verder geïntensiveerd op de optimale inzet van medewerkers en het investeren in continue loopbaanontwikkeling.

Wat kost het

Overzicht van baten en lasten Overige baten en lasten - Van Werk Naar Werk / VOIL	Realisatie 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Raming 2022	Raming 2023	Raming 2024
Baten exclusief reserves	33	0	335	335	335	335
Bijdragen rijk en medeoverheden	19	0	0	0	0	0
Overige opbrengsten derden	14	0	335	335	335	335
Lasten exclusief reserves	6.381	4.205	5.284	4.442	4.942	4.942
Apparaatslasten	5.764	3.215	4.856	4.014	4.514	4.514
Inhuur	134	74	0	0	0	0
Overige apparaatslasten	62	11	11	11	11	0
Personeel	5.569	3.130	4.845	4.003	4.503	0
Intern resultaat	398	274	0	0	0	0

Intern resultaat	398	274	0	0	0	0
Programmalasten	218	716	428	428	428	428
Inkopen en uitbestede werkzaamheden	220	716	428	428	428	0
Overige programmalasten	-2	0	0	0	0	0
Saldo voor vpb en reserveringen	-6.348	-4.205	-4.949	-4.107	-4.607	-4.607
Saldo voor reserveringen	-6.348	-4.205	-4.949	-4.107	-4.607	-4.607
Reserves	8.984	1.204	841	8	8	8
Onttrekking reserves	2.213	1.204	841	8	8	8
Toevoeging reserves	1.423	0	0	0	0	0
Vrijval reserves	8.194	0	0	0	0	0
Saldo	2.636	-3.001	-4.108	-4.099	-4.599	-4.599

x

Tabel vergelijking begrotingssaldi 2020

Vergelijking begrotingssaldi	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Begroting 2019	-7.431	-5.601	-4.973	-4.973	-4.973	
Omissieregeling 2019	-7.109	-5.234	-4.607	-4.607	-4.607	
Voorjaarsnota / Eerste herziening 2019	1.085	-4.979	-4.259	-4.259	-4.759	
Begroting 2020 / Tweede herziening 2019	1.022	-4.931	-4.108	-4.099	-4.599	
10-maandsrapportage 2019	2.022	-4.931	-4.108	-4.099	-4.599	
Realisatie 2019	2.636					
Eerste Herziening 2020		-3.001	-4.108	-4.099	-4.599	-4.599

Financiële bijstellingen

Bijstellingen Overige baten en lasten - Van Werk Naar Werk / VOIL

Begroting 2020

Oorspronkelijke begroting 2020	-4.931
Bijstellingen Eerste Herziening 2020	1.931

Eigen Risico Dragerschap Uitkeringslasten ZW WIA WGA

Ramingsbijstellingen onvermijdelijk

-150

Technische wijzigingen

Technische wijzigingen

81

Begroting na wijzigingen**-3.001**

Toelichting financiële bijstellingen

Eigen Risico Dragerschap Uitkeringslasten ZW WIA WGA

Rotterdam was verzekerd bij het UWV voor de Ziektewet (ZW), Werk en inkomen naar arbeidsvermogen (WIA) en Werkhervatting gedeeltelijk arbeidsgeschikten (WGA). In 2019 is besloten om dit per 1 januari 2020 in eigen beheer te gaan doen tegen aanzienlijk lagere kosten. De brutobesparing die hiermee wordt verwacht is ongeveer € 4 mln in 2020 en 2021 en € 2 mln vanaf 2022. Uit deze besparing worden ook de uitkeringslasten gedekt. Deze zijn verwerkt onder de personele lasten en ingeschat op basis van historie.

Vrijval budget van Werk naar Werk

In het budget van Werk naar Werk kan eenmalig 2 mln vrijvallen in 2020. De programma's om mensen naar werk te begeleiden zijn bijna afgerond en hebben dit jaar minder middelen nodig dan was begroot.

Technische wijzigingen

In taakveld Overige baten en lasten – Van Werk Naar Werk / VOIL zijn er diverse technische wijzigingen geweest. Direct achter de technische wijziging is het effect op het saldo weergegeven. De grootste wijzigingen zijn de overheveling van loonkostenbudget naar taakveld Concernondersteuning ten behoeve van de WW begeleiding (€ 81), overige overhevelingen van loonkostenbudgetten en bijbehorende onttrekkingen aan de reserve Doorontwikkeling organisatie naar diverse taakvelden (€ 0). Dit in verband met o.a. de transitie van Project & Subsidieadministratie (ProSa), het HUB ontwikkelplan, transferkosten, zogenaamde dakpanconstructies en uitstroom van medewerkers vanuit taakveld Van Werk Naar Werk. Daarnaast heeft een herschikking van budgetten plaatsgevonden op basis van de huidige inzichten (€ 0).

Het effect op de arbeidskosten is per saldo een afname van € 3,1 mln, vooral als gevolg van lagere WW lasten (- 1 mln), en uitstroom van medewerkers naar functies binnen en buiten het concern.

Beleidskaders, beleidsmonitoren en wet- en regelgeving

Beleidskader

- [Sociaal statuut 2005](#)
- [Sociaal statuut 2010](#)
- [Sociaal statuut 2013](#)

Omschrijving taakveld

Gemeentelijke medewerkers kunnen via het programma Van Werk Naar Werk (VWNW) begeleiding krijgen naar werk binnen of buiten de gemeente.

Overige baten en lasten - Verzekeringen

Pagina 69

Overige baten en lasten - Verzekeringen

Deelname aan het maatschappelijke en economische verkeer brengt risico's met zich mee. De gemeente houdt op grond van budgettaire en beleidsmatige overwegingen, een groot deel van deze risico's in eigen beheer. De risico's boven dit eigen beheer verzekert de gemeente bij verzekeraars.

Voortgang 2020

Voor Verzekeringen zijn geen relevante ontwikkelingen te melden.

Wat kost het

Overzicht van baten en lasten Overige baten en lasten - Verzekering	Realisatie 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Raming 2022	Raming 2023	Raming 2024
Baten exclusief reserves	3.881	3.245	3.245	3.245	3.245	3.245
Bijdragen rijk en medeoverheden	18	0	0	0	0	0
Overige opbrengsten derden	3.186	3.245	3.245	3.245	3.245	3.245
Overige baten	677	0	0	0	0	0
Lasten exclusief reserves	5.021	5.014	5.018	5.018	5.018	5.018
Apparaatslasten	673	686	690	690	690	690
Inhuur	10	0	0	0	0	0
Overige apparaatslasten	5	15	14	14	14	0
Personeel	658	671	675	675	675	0
Intern resultaat	-3.969	-3.672	-3.672	-3.672	-3.672	-3.672
Intern resultaat	-3.969	-3.672	-3.672	-3.672	-3.672	0
Programmalasten	8.316	8.000	8.000	8.000	8.000	8.000

Inkopen en uitbestede werkzaamheden	5.245	8.000	8.000	8.000	8.000	0
Overige programmalasten	3.071	0	0	0	0	0
Saldo voor vpb en reserveringen	-1.140	-1.769	-1.773	-1.773	-1.773	-1.773
Saldo voor reserveringen	-1.140	-1.769	-1.773	-1.773	-1.773	-1.773
Saldo	-1.140	-1.769	-1.773	-1.773	-1.773	-1.773

x

Tabel vergelijking begrotingssaldi 2020

Vergelijking begrotingssaldi	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Begroting 2019	-1.981	-1.981	-1.981	-1.981	-1.981	
Omissieregeling 2019	-1.871	-1.871	-1.871	-1.872	-1.872	
Voorjaarsnota / Eerste herziening 2019	-1.790	-1.772	-1.773	-1.773	-1.773	
Begroting 2020 / Tweede herziening 2019	-1.790	-1.772	-1.773	-1.773	-1.773	
10-maandsrapportage 2019	-1.790	-1.772	-1.773	-1.773	-1.773	
Realisatie 2019	-1.140					
Eerste Herziening 2020		-1.769	-1.773	-1.773	-1.773	-1.773

Financiële bijstellingen

Bijstellingen Overige baten en lasten - Verzekering

Begroting 2020

Oorspronkelijke begroting 2020		-1.772
Bijstellingen Eerste Herziening 2020		4
Technische wijzigingen	Technische wijzigingen	4
Begroting na wijzigingen		-1.769

Toelichting financiële bijstellingen

Technische wijzigingen

In het taakveld Overige baten en lasten - Verzekering is er een technische wijziging geweest. Direct achter de technische wijziging is het effect op het saldo weergegeven. De wijziging is de verwerking van de indexatie: de

indexatie van de loonkosten voor het jaar 2020 is door het aanpassen van werkgeverslasten, eigen risico Ziektewet (ZW) én Werkhervatting gedeeltelijk arbeidsgeschikten (WGA) geactualiseerd (€ 4). Nadere informatie is opgenomen bij Financiën onder [Grondslagen](#).

Stedelijke inrichting en ontwikkeling

Pagina 70

Stedelijke inrichting en ontwikkeling

De stijging van de CO2-uitstoot wordt in deze collegeperiode omgebogen naar een dalende trend die leidt tot 49% CO2-reductie in 2030, gemeten t.o.v. het jaar 1990.

Stijging van het percentage panden dat geen verhoogde kans op wateroverlast bij hevige regen heeft van 88% naar 90%.

Tenminste 15.000 bestaande woningen zijn verduurzaamd en 10.000 aardgas vrij of daarop voorbereid.

20 hectare groen erbij in 2022 t.o.v. 2018.

Binnen vier jaar start bouw van 18.000 nieuwe woningen.

TAAKVELD 1

Beheer overige gebouwen en gronden

Vastgoed en gronden inzetten als middel voor behalen maatschappelijke doelen.

Goed rentmeesterschap uitoefenen.

Sturing geven aan en handhaving van het gebruik van onroerend goed.

TAAKVELD 2

Cultureel erfgoed - Monumenten

In dit taakveld zijn de werkzaamheden ondergebracht die te maken hebben met de beschermde monumenten, de stadsgezichten en overige objecten met cultuurhistorische waarde. De thematische Erfgoedagenda Rotterdam is gericht op zowel bescherming en instandhouding als ook op het ontwikkelen van kennis en het beschikbaar stellen daarvan door onder meer cultuurhistorisch onderzoek, publicatie en publieksactiviteiten.

TAAKVELD 3

Openbaar groen en (openlucht) recreatie - Landschap

Een aantrekkelijke en leefbare stad voor iedereen, nu en in de toekomst.

Meer gezonde Rotterdammers die bewegen, spelen, sporten, ontmoeten, ontspannen en recreëren.

Een investering in de doorontwikkeling van de klimaat adaptieve deltatad.

Samenwerking met Rotterdammers en gedeeld eigenaarschap.

TAAKVELD 4

Milieubeheer - Duurzaam, bodem, geluid en handhaving.

Dit taakveld bevat de activiteiten voor bescherming en verbetering van het milieu waaronder de energietransitie en het verbeteren van de luchtkwaliteit, de bescherming en de sanering van de kwaliteit van de bodem en de atmosfeer, de beheersing van geluidhinder, de bescherming tegen straling en het verplaatsen van milieuhinderlijke bedrijven.

TAAKVELD 5

Ruimtelijke ordening - Ontwikkeling

Ontwikkelen van een integrale omgevingsvisie en strategie voor de ontwikkeling en groei van de stad.

Zorgen voor de Implementatie van de Omgevingswet.

Zorgen voor actuele, flexibele en toekomstgerichte juridische kaders voor de ontwikkeling van de stad.

TAAKVELD 6

Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)

Het initiëren en sturen van ruimtelijke ontwikkelingen door actief gemeentelijk grondbeleid: verwerving, verkoop, sanering, bouwrijp maken en inrichten van gronden.

TAAKVELD 7

Wonen en bouwen

Groei van de woningvoorraad en aantrekkelijke woonmilieus.

Woningvoorraad met toekomstwaarde.

Basis op orde.

BBV-indicatoren

Beschrijving BBV-indicator	Eenheid			Bron
Hernieuwbare elektriciteit	%	Streefwaarde	N.v.t.	RWS
		Realisatie	15,9 (2017)	
Gemiddelde WOZ-waarde	Duizend euro	Streefwaarde	N.v.t.	CBS
		Realisatie	166 (2018)	
Nieuw gebouwde woningen	Aantal per 1.000 woningen	Streefwaarde	N.v.t.	Basisregistratie adressen en gebouwen
		Realisatie	2,4 (2016)	
Demografische druk (groene + grijze druk tov 20-64)	%	Streefwaarde	N.v.t.	CBS
		Realisatie	58,4% (2019)	
Meer informatie over de BBV-indicatoren is te vinden op www.waarstaatjegemeente.nl .				

Overzicht baten en lasten

Overzicht van baten en lasten Stedelijke inrichting en ontwikkeling	Realisatie 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Raming 2022	Raming 2023	Raming 2024
Baten exclusief reserves	317.213	265.202	220.302	204.858	193.497	193.497
Bijdragen rijk en medeoverheden	18.910	20.929	3.549	2.694	2.694	2.694
Financieringsbaten	248	0	0	0	0	0
Overige opbrengsten derden	304.504	259.892	210.004	204.222	189.196	189.196
Overige baten	-6.448	-15.619	6.750	-2.057	1.607	1.607
Lasten exclusief reserves	333.991	427.352	335.499	293.999	242.080	242.080
Apparaatslasten	127.255	130.868	130.675	129.911	135.258	135.258
Inhuur	23.705	15.887	16.012	15.248	20.841	20.841
Overige apparaatslasten	2.849	2.856	2.730	2.730	2.729	2.729
Personeel	100.701	112.124	111.933	111.933	111.688	111.688
Intern resultaat	-133.248	-128.466	-123.277	-127.655	-132.320	-132.320
Intern resultaat	-133.248	-128.466	-123.277	-127.655	-132.320	-132.320
Programmalasten	339.984	424.949	328.102	291.743	239.142	239.142

Financieringslasten	0	0	0	0	0	0
Inkopen en uitbestede werkzaamheden	188.090	268.483	193.832	152.874	96.073	96.073
Kapitaallasten	98.889	100.213	91.145	97.464	103.844	103.844
Overige programmalasten	21.093	16.690	18.844	19.071	19.055	19.055
Subsidies en inkomensoverdrachten	31.912	39.564	24.280	22.334	20.170	20.170
Saldo voor vpb en reserveringen	-16.778	-162.149	-115.197	-89.141	-48.583	-48.583
Saldo voor reserveringen	-16.778	-162.149	-115.197	-89.141	-48.583	-48.583
Reserves	20.009	94.293	65.937	53.169	25.112	25.112
Onttrekking reserves	50.047	111.548	81.637	56.869	25.312	25.312
Toevoeging reserves	72.451	43.669	16.860	7.570	200	200
Vrijval reserves	42.413	26.413	1.160	3.870	0	0
Saldo	3.232	-67.857	-49.261	-35.972	-23.471	-23.471

×

Tabel vergelijking begrotingssaldi 2020

Vergelijking begrotingssaldi	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Begroting 2019	-12.696	-3.695	-4.244	-3.971	-3.971	
Omissieregeling 2019	-18.692	-2.462	-2.999	-3.864	-3.864	
Voorjaarsnota / Eerste herziening 2019	-25.082	-27.599	-24.838	-20.306	-20.437	
Begroting 2020 / Tweede herziening 2019	-54.621	-71.701	-49.261	-35.972	-23.471	
10-maandsrapportage 2019	-15.015	-71.701	-49.261	-35.972	-23.471	
Realisatie 2019	3.232					
Eerste Herziening 2020		-67.857	-49.261	-35.972	-23.471	-23.471

Bijstellingen per programma naar taakvelden

Programma / Taakveld	Mutatie	Mutatie
	2020	2020
	(€)	(%)

Stedelijke inrichting en ontwikkeling	3.844	26%
Beheer overige gebouwen en gronden	-7.408	26%
Cultureel erfgoed - Monumenten	77	12%
Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)	-195	14%
Milieubeheer - Duurzaam, bodem, geluid en handhaving	-1.885	5%
Openbaar groen en (openlucht) recreatie - Landschap	-909	15%
Ruimtelijke Ordening - Ontwikkeling	-73	1%
Wonen en bouwen	14.237	29%
Beheer overige gebouwen en gronden	-7.408	26%
Cultureel erfgoed - Monumenten	77	12%
Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)	-195	14%
Milieubeheer - Duurzaam, bodem, geluid en handhaving	-1.885	5%
Openbaar groen en (openlucht) recreatie - Landschap	-909	15%
Ruimtelijke Ordening - Ontwikkeling	-73	1%
Wonen en bouwen	14.237	29%

Omschrijving programma

Fijn wonen en leven in Rotterdam begint bij een fijne woning in een prettige, groene buurt voorzien van alle essentiële voorzieningen en infrastructures (water, riool, energie, groen, fietspaden etc). Nieuwe of huidige bewoners moeten in onze stad een woning van hun wensen en mogelijkheden kunnen vinden. De komende jaren zal de stad en het aantal inwoners flink gaan groeien. We bouwen kwalitatieve, duurzame en toekomstbestendige woningen voor elke portemonnee, waarbij huizen voor de middeninkomens prioriteit hebben. Door de doorstroming op de woningmarkt te bevorderen en kantoren en winkels te transformeren tot woningen, kunnen ook meer mensen een fijne woonplek in Rotterdam vinden.

Bouwen en ontwikkelen in Rotterdam moet voor nu en voor de lange termijn. Wonen in Rotterdam wordt toekomstbestendiger en klimaatadaptiever. We anticiperen op ontwikkelingen op het gebied van klimaat en onze bevolkingssamenstelling, we zorgen voor groen en mooie buitenruimte, een veilige en gezonde ondergrond.

De gemeente doet dit door de ontwikkeling en groei van de stad goed te plannen. We koppelen de bouwopgave van nu aan de lange termijn ontwikkeling van de stad. Onder andere de klimaatopgaven uit het Akkoord van Parijs vragen om een transitie hoe we de stad inrichten en ontwikkelen.

De gemeente werkt hieraan door zich in te zetten voor een duurzaam en energiezuinig Rotterdam, met een betere luchtkwaliteit. Daarvoor werken we aan belangrijke overeenkomsten, zoals het Klimaat- en energieakkoord. En werken we aan lange termijn visies en kaders die terug gaan komen in de omgevingswet en omgevingsvisie die nu ontwikkeld worden. Daarnaast voert de gemeente de wettelijke taken uit, zoals de behandeling van aanvragen

om een omgevingsvergunning, aandacht voor erfgoed en het maken van bestemmings- (en straks omgevings-) plannen.

Door bovenstaande inzet te combineren met de sociale en economische context wordt gebouwd aan de weerbaarheid en veerkracht (de resilience) van de mensen, de organisaties en de systemen in de stad.

Dit doet de gemeente uiteraard niet alleen. Bewoners en ondernemers dragen bij aan een fijne stad door eigen initiatieven, bijvoorbeeld meer groen, betere speelruimte voor de kinderen, een prettige en gezellige buitenruimte en het oprichten van energie-coöperaties of buurtontmoetingsplekken. De gemeente faciliteert dergelijke initiatieven graag.

Beheer overige gebouwen en gronden

Pagina 71

Beheer overige gebouwen en gronden

Vastgoed en gronden inzetten als middel voor behalen maatschappelijke doelen.

Goed rentmeesterschap uitoefenen: waarde behoud van bezittingen.

Sturing geven aan en handhaving van het gebruik van onroerend goed: met privaatrechtelijke instrumenten stuurt de gemeente op het gebruik van onroerende zaken die aan derden in erfpacht of in eigendom zijn of worden gegeven en handhaaft de contracten.

Voortgang 2020

Bestuursopdracht

Om in control te komen heeft het college op 16 juli 2019 de bestuursopdracht Toekomstbestendig sturen en begroten Vastgoed vastgesteld. Voor de Voorjaarsnota is een toekomstbestendige begroting gepresenteerd aan het college: voor 2020 is deze begroting verwerkt. Daarnaast is het financiële tekort nader onderzocht, zijn de financiële uitgangspunten verhelderd, is in kaart gebracht hoe groot de problematiek van de 'niet kostendekkendheid' is en zijn voorstellen gepresenteerd om tot een realistische meerjarenbegroting voor het gemeentelijk Vastgoed te komen, zowel bij de afdeling Vastgoed als bij de opdrachtgevende beleidsdirecties. Met dit eerste resultaat is een belangrijke stap gezet op weg naar toekomstbestendige sturing en begroting van het gemeentelijke vastgoed. In het tweede deel van de bestuursopdracht zal de focus met name liggen op het verder verbeteren van sturing op vastgoedportefeuilles door zowel afdeling Vastgoed als de opdrachtgevende beleidsdirecties, het vaststellen van spelregels en borgen van naleving ervan, nader invulling geven aan de strategische adviesrol van de afdeling Vastgoed en het borgen van de resultaten van de Bestuursopdracht in de organisatie

Verduurzaming portefeuille

De gemeente Rotterdam heeft ambitie om als organisatie CO₂ neutraal te zijn in 2050 en daar hoort een duurzame portefeuille bij. Het in beeld brengen van de kosten vormt een onderdeel van de Bestuursopdracht. Bij het verduurzamen van een gebouwen hebben we te maken met een pakket aan wetten en regels. Naast het Bouwbesluit zijn dit bijvoorbeeld de Energie Prestatie Coëfficiënt eisen (EPC) en het verplichte energielabel. Overheidsgebouwen hebben volgens de Europese richtlijn Energy performance of buildings Directive (EPBD) een voorbeeldfunctie. Daarom moeten nieuwe overheidsgebouwen bij aanvraag van de omgevingsvergunning sinds 1 januari 2019 al aan de Bijna Energieneutrale Gebouwen eisen (BENG) voldoen. Ook moet rekening worden gehouden met de milieubelasting van toegepaste materialen.

De afdeling Vastgoed laat de kosten van de ambities voor de gehele portefeuille doorrekenen. Voor een deel van de portefeuille is vervanging een optie om de ambities te bereiken. In mei is gestart met de pilot verduurzaming Meerjarenonderhoudsplan. Hierbij wordt inzichtelijk wat de financiële gevolgen zijn van om deze ambitie via het spoor onderhoud concreet voor een aantal objecten betekent. Een routekaart duurzaamheid wordt nu gemaakt. Vastgoed doet een energie-audit voor haar gebouwen volgens de Europese Energie-Efficiency Richtlijn (EED) en levert de gegevens aan bij Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RVO) eind 2020.

Risico's

De uitbraak van het coronavirus heeft ook impact op Vastgoed. De mogelijke effecten voor de afdeling Vastgoed zijn hieronder opgenomen.

Het geplande onderhoud kan voor een deel door capaciteitsgebrek bij aannemers, niet meer op tijd worden uitgevoerd. Daarnaast kan onderhoud in een aantal gevallen niet gedaan worden omdat het niet conform de RIVM richtlijnen gedaan kan worden. Er wordt voor gezorgd dat de veiligheid niet in het geding komt.

De debiteurenpositie neemt toe door het besluit van B en W, om partijen die zich melden met een verzoek tot uitstel van betaling, 3 maanden uitstel te geven. Er zijn nu ca 185 partijen die zich gemeld hebben met een verzoek tot uitstel.

Een deel van de huurinkomsten van brandstofverkooppunten is omzet gerelateerd. Omdat er nu veel minder brandstof getankt wordt, daalt de omzet, en daarmee ook de inkomsten van Vastgoed.

De leegstand van commercieel en maatschappelijk vastgoed is momenteel niet hoog. Het zou kunnen dat de coronacrisis hierop een negatief effect gaat krijgen.

Door de uitbraak van het coronavirus en de daarmee samenhangende maatregelen moet er rekening worden gehouden dat de doelstelling van het aantal te verkopen objecten en de waarde van het vastgoed mogelijk onder druk komt te staan.

De reclameopbrengsten vormen ook een risico maar het effect is nog niet in te schatten. Dit geldt ook voor de parkeeropbrengsten. Dit heeft voor de afdeling Vastgoed geen financiële gevolgen.

Wat willen we bereiken

Vastgoed en gronden inzetten als middel voor het behalen maatschappelijke doelen.

- De gemeente zorgt dat vastgoed en gronden in gemeentelijk bezit altijd op doelmatige wijze bijdragen aan maatschappelijke doelstellingen. Prioriteit ligt bij inzet voor onderwijs, cultuur, sport, zorg, welzijn, parkeren en gemeentelijke huisvesting.
- Indien er met het oog op korte en lange termijn ontwikkelingen in de stad een object niet meer bijdraagt aan de ondersteuning van beleidsdoelstellingen, dan verkoopt de gemeente deze. Tot aan de start van het verkoopproces wordt gezocht naar mogelijkheden om de objecten zo goed mogelijk te verhuren. Indien dit niet mogelijk is dan wordt er leegstandsbeheer geplaatst in de panden.

Goed rentmeesterschap uitoefenen

- De gemeente stuurt op verduurzaming van haar bezittingen. Daarmee kan de toekomstwaarde van de gemeentelijke objecten geborgd worden. In de toekomst zullen niet duurzame gebouwen geen of een lage waarde vertegenwoordigen. Vanuit regelgeving wordt gesteld dat alle nieuwe overheidsgebouwen (bijna) energieneutraal (BENG) moeten worden. In 2050 moet de totale gebouwde omgeving dus ook de overheidsgebouwen aan de BENG-vereisten voldoen.
- De gemeente zet gemeentelijke objecten in ten behoeve van de bevordering van urgente transitie in de stad: energietransitie, groei en ontwikkeling van de stad.

Sturing geven aan en handhaving van het gebruik van onroerend goed

- De gemeente geeft in voorkomende gevallen sturing aan het gebruik van vastgoed in Rotterdam dat door de gemeente in erfpacht of in eigendom van derden is of wordt gegeven door middel van (privaatrechtelijke) contracten met bepalingen over onder meer het gebruik.
- De gemeente handhaaft het gebruik van de onroerende zaken voortvloeiende uit het contract.
- De gemeente verkoopt haar vastgoed openbaar en transparant conform de uitgangspunten van de Kadernota Vastgoed.

Wat gaan we daar voor doen

Vastgoed en gronden inzetten als middel voor het behalen van maatschappelijke doelen.

- De gemeente stuurt op optimale inzet van gemeentelijk vastgoed en gronden voor maatschappelijke doelen.

Maatschappelijke portefeuille

- Onderwijs: bijdragen aan een optimale beschikbaarheid en spreiding van scholen over de stad.
- Sport en recreatie: bijdragen aan een optimale balans tussen spreiding en clustering van velden en gebouwen voor sport en recreatiedoeleinden.
- Kunst en cultuur: bijdragen aan optimale huisvesting van kunst- en cultuuractiviteiten.
- Zorg en welzijn: bijdragen aan een optimale beschikbaarheid voor zorg- en welzijnsactiviteiten en een spreiding van voorzieningen waar zorg wordt geboden voor kwetsbare of overlast-gevende personen.
- Parkeren: inzet van vastgoed dat bijdraagt aan de mobiliteitsbehoefte van deze stad.
- Concernhuisvesting: inzet van vastgoed om de huisvesting van de ambtenaren te laten aansluiten bij de richtlijnen die door het concern zijn meegegeven.

Niet-kernportefeuille

- Grond en water: zorgen voor goed beheer van binnenstedelijke havens en gronden.
- Bedrijfsmatig Onroerend Goed: het realiseren van opbrengstmaximalisatie door middel van goed beheer en assetmanagement.
- Wonen: Onder andere beheer van aangekocht vastgoed ten behoeve van gebiedsontwikkeling (NPRZ). Ook wordt de reguliere woningportefeuille beheerd ten behoeve van een lopende exploitatie. Deze woningportefeuille is onderdeel van de verkoopportefeuille. Het moment van verkoop van de woningen is afhankelijk van de huur/gebruik situatie. Vanuit opbrengstmaximalisatie is het wenselijk om de woningen vrij van huur en gebruik te verkopen.
- Beheer grondexploitatie: beheer van aangekocht of bestaand vastgoed voor gebiedsontwikkeling.
- Brandstofverkooppunten: de afdeling Vastgoed verhuurt tankstationslocaties. Jaarlijks worden de huurrechten van enkele locaties geveild.

Goed rentmeesterschap uitoefenen

- De gemeente verduurzaamt zoveel mogelijk haar vastgoed. De investeringen hebben een dubbel effect: enerzijds bijdragen aan belangrijke maatschappelijke en economische transitie en veranderingen, anderzijds de waardevermeerdering en waardevastheid van het object zelf.

- De gemeente heeft een grote opgave in het verduurzamen van haar vastgoed conform de Europese afspraken (EPBD) en de afspraken in het Klimaatakkoord. Hierbij wordt ook aansluiting gezocht bij maatschappelijke en economische transities. Er wordt onderzocht wat mogelijk is en wat de financiële impact is van verduurzamingsopgaven en de mogelijkheid van dekking van deze kosten. Op de volgende opgaven wordt gestuurd:
 - Energietransitie: omzetten van gemeentelijk vastgoed naar alternatieve bronnen en daar waar mogelijk inzetten voor energie-opwekking, -opslag en -verdeling (bijv. plaatsen van zonnepanelen, powerbanks, buurtbatterijen, smart grids etc.). Er wordt een lijst opgesteld en een onderzoek gedaan naar de potenties van het gemeentelijk vastgoed op dit terrein.
 - Klimaatadaptatie: gemeentelijke objecten worden waar mogelijk voorzien van groene daken en er is aandacht voor een ontstane omgeving, wateropvang en hittestresswerende maatregelen. Een plan van aanpak is in ontwikkeling en er vindt een koppeling plaats met de meest urgente gebieden in de stad (Programma Weerwoord).
 - Circulair: Ontwikkelen van gemeentelijke objecten door gebruik te maken van materialen met materialenpaspoort (circulaire gebruik van materialen bevorderen). Een pilot met het op waarde zetten van een materialenpaspoort wordt gestart.
- Onderhoud bestaand vastgoed: het “vergroenen” van de meerjaren onderhoudsprognoses (MJOP's) naar (Duurzame) MOP's. Door de meerjaren onderhoudsprognose niet alleen af te stemmen op de technische mogelijkheden maar breder af te stemmen op de vastgoedstrategie, de duurzaamheidsambities en de bedrijfsprocessen, kan het onderhoud optimaal haar bijdrage leveren aan de haalbaarheid van opgave verduurzamen.
- De gemeente stoot alleen die objecten af, die niet meer ten nutte zijn voor de hierboven genoemde maatschappelijke en economische doelen. Het betreft ongeveer 500 vastgoedobjecten. Het gaat daarbij onder meer om woningen, winkel-, kantoor- en bedrijfspanden (veelal onderdeel van een groter complex met ook andere eigenaren) die niet meer nodig zijn voor een vanuit een maatschappelijk doel, en voormalige gebouwen van onderwijs, sport en recreatie en gemeentewerken. Een beperkt aantal objecten is cultuurhistorisch waardevol en daarmee belangrijk dan wel beeldbepalend voor de stad of het gebied. Daarom zal samen met gebiedsontwikkeling bepaald worden hoe de cultuurhistorische waarde van deze objecten kan worden gewaarborgd. Bij een aantal objecten is het van belang ze af te stoten om zodoende voor een gebied een nieuwe functie/gebruik mogelijk te maken. Dit is in afstemming met de afdeling gebiedsontwikkeling.
Daarnaast zijn er nog circa 500 grondpercelen waarvan de verkoopbaarheid wordt onderzocht.

Privaatrechtelijke instrument inzetten als middel voor het behalen van ruimtelijke, maatschappelijke en economische doelen

- Registratie van contracten bij het in erfpacht of eigendom geven van gemeentelijke onroerende zaken aan derden.

- Uitvoering geven aan afspraken die voortvloeien uit contracten, zoals canon factureren, indexeren/herzien en rechten omtrent koop.
- Sturing geven aan het gebruik van de onroerende zaak bij een contractmutatie zoals conversie van een tijdelijk erfpachtrecht naar eigendom, of bij een wijziging van de gebruiksbeplanning.
- Sturing geven aan en/of handhaving het gebruik van de onroerende zaak bij overdracht, verhuring, splitsing of uitoefening van het recht van eerste koop van onroerende zaken.
- Nakoming vorderen van afspraken die voortvloeien uit contracten, mede om ondermijning te bestrijden.
- Elke burger kan rekenen op passende en betrouwbare dienstverlening
 - betrouwbare en voorspelbare dienstverlening
 - adequate afhandeling van klachten en bezwaren

Effectindicatoren		2018	2019	2020	2021	2022	2023
Aantal te verkopen objecten commerciële portefeuille	Streefwaarde		94	150			
	Realisatie	65	68	35*			

* De realisatie 2020 betreft het aantal gesloten verkoopovereenkomsten tot en met juni 2020.

Toelichting indicatoren

Met de streefwaarde wordt bedoeld het aantal objecten dat de gemeente voornemens is te verkopen in het betreffende jaartal. Voor 2020 zijn dit 150 objecten. Door de uitbraak van het coronavirus en de daarmee samenhangende maatregelen moet er rekening worden gehouden dat het aantal van 150 objecten mogelijk onder druk komt te staan. De financiële prognose van circa € 16 mln is gekoppeld aan de verkoop van 150 objecten. De realisatie betreft de objecten die feitelijk zijn verkocht en zodoende geen onderdeel meer zijn van de gemeentelijke vastgoedportefeuille.

Wat kost het

Overzicht van baten en lasten Beheer overige gebouwen en gronden	Realisatie 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Raming 2022	Raming 2023	Raming 2024
Baten exclusief reserves	187.596	155.676	127.830	125.527	123.116	123.116
Bijdragen rijk en medeoverheden	106	0	0	0	0	0
Financieringsbaten	0	0	0	0	0	0
Overige opbrengsten derden	187.158	155.526	127.680	125.377	122.966	122.966

Overige baten	332	150	150	150	150	150
Lasten exclusief reserves	127.561	142.791	97.773	91.386	93.818	93.818
Apparaatslasten	10.892	11.282	12.335	12.328	12.213	12.213
Inhuur	2.136	1.214	2.509	2.502	2.502	0
Overige apparaatslasten	251	190	193	193	193	0
Personeel	8.505	9.878	9.633	9.633	9.518	0
Intern resultaat	-109.607	-109.630	-109.117	-113.867	-118.481	-118.481
Intern resultaat	-109.607	-109.630	-109.117	-113.867	-118.481	0
Programmalasten	226.275	241.139	194.555	192.925	200.086	200.086
Inkopen en uitbestede werkzaamheden	108.042	126.132	88.917	82.831	83.920	0
Kapitaallasten	99.180	98.160	86.795	91.023	97.110	0
Overige programmalasten	19.054	16.690	18.844	19.071	19.055	0
Subsidies en inkomensoverdrachten	0	157	0	0	0	0
Saldo voor vpb en reserveringen	60.035	12.885	30.057	34.142	29.298	29.298
Saldo voor reserveringen	60.035	12.885	30.057	34.142	29.298	29.298
Reserves	2.100	8.512	2.098	2.073	2.073	2.073
Onttrekking reserves	4.300	6.282	2.298	2.273	2.273	2.273
Toevoeging reserves	2.200	200	200	200	200	0
Vrijval reserves	0	2.430	0	0	0	0
Saldo	62.135	21.397	32.156	36.215	31.372	31.372

×

Tabel vergelijking begrotingssaldi 2020

Vergelijking begrotingssaldi	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Begroting 2019	44.393	47.660	47.545	48.494	48.494	
Omissieregeling 2019	45.309	49.260	49.160	50.109	50.109	
Voorjaarsnota / Eerste herziening 2019	36.905	27.306	30.827	34.893	34.893	
Begroting 2020 / Tweede herziening 2019	47.142	28.805	32.156	36.215	31.372	
10-maandsrapportage 2019	56.263	28.805	32.156	36.215	31.372	

Eerste Herziening 2020	21.397	32.156	36.215	31.372	31.372

Financiële bijstellingen

Bijstellingen Beheer overige gebouwen en gronden		Begroting 2020
Oorspronkelijke begroting 2020		28.805
Bijstellingen Eerste Herziening 2020		-7.408
Actualisatie kapitaallasten	Ramingsbijstellingen onvermijdelijk	0
Afboeking verzelfstandigingsbijdrage Theater Zuidplein	Ramingsbijstellingen onvermijdelijk	-1.074
Asbest en brandveiligheid De Doelen	Ramingsbijstellingen onvermijdelijk	-1.020
Collectiegebouw Boijmans van Beuningen	Ramingsbijstellingen onvermijdelijk	-6.477
Kostendekkende huur Concernhuisvesting	Ramingsbijstellingen onvermijdelijk	3.428
Renovatie museum Boijmans van Beuningen	Ramingsbijstellingen onvermijdelijk	-2.120
Bestemmingsreserve Aanloopkosten Depot Collectiegebouw	Reserves	0
Bestemmingsreserve Groot onderhoud (MJOP)	Reserves	0
Technische wijzigingen	Technische wijzigingen	-145
Begroting na wijzigingen		21.397

Toelichting financiële bijstellingen

Actualisatie kapitaallasten

De kapitaallasten zijn aangepast op basis van geactualiseerde grondwaardes erfpacht en de geactualiseerde stand van de vooruitontvangen afkoopsommen erfpacht, verwachte verkopen vastgoedobjecten, daadwerkelijke activeringen in 2019, bijgestelde investeringskredieten alsmede geactualiseerde ramingen en de bouwrente van de jaarschijf 2020. Wijzigingen hebben zich onder andere voorgedaan bij krediet Onderwijshuisvesting en Museum Boijmans van Beuningen. Een volledig beeld van de kredieten is opgenomen in de [paragraaf Investeringskredieten](#). Dit is een saldo neutrale bijstelling omdat het effect binnen het taakveld wordt opgevangen.

Afboeking verzelfstandigingsbijdrage Theater Zuidplein

Bij de verzelfstandiging van de culturele instellingen in 2006 zijn de instellingen een lening bij de gemeente aangegaan bedoeld voor de bekostiging van de inrichting van het gebouw. In de verzelfstandigingsovereenkomst

is opgenomen dat deze lening de komende 30 jaar afgeschreven wordt en aflossing onderdeel wordt van de huur. Het huidige pand van Theater Zuidplein (inclusief inbouw) wordt gesloopt en in 2020 verhuist het theater naar een nieuw gebouw (het Kunstenpand). Het restantbedrag op deze lening (circa € 1,1 mln) wordt daarom afgeboekt.

Asbest en brandveiligheid De Doelen

De Veiligheidsregio Rotterdam-Rijnmond (VRR) heeft de gemeente in 2010 aangeschreven op het niet voldoen aan wet- en regelgeving voor het gehele gebouw van De Doelen. In samenspraak met de VRR is een plan van aanpak opgesteld om gefaseerd de aanschrijving op te lossen. Het voldoen aan wet- en regelgeving, verwijderen van asbest en het noodzakelijk onderhoud in het Jurriaanse Kwartier is begroot op circa € 4,7 mln. Naast het Jurriaanse Kwartier is ook de brandcompartimentering niet goed in het volledige gebouw. De noodzakelijke aanpassingen zijn aanzienlijk, met hoge kosten tot gevolg. De kosten bedragen circa € 4,8 mln. Omdat noodzakelijk onderhoud onderdeel uitmaakt van deze werkzaamheden en er daarnaast ook al deels een asbestsanering plaatsvindt is er gedeeltelijke dekking gevonden voor € 1,9 mln waardoor de totale claim uitkomt op € 7,6 mln. Hiervan is in 2020 € 1,0 mln nodig. Indien het plan van aanpak niet wordt uitgevoerd, wordt er niet voldaan aan wet- en regelgeving, hetgeen leidt tot een (gedeeltelijke) sluiting van De Doelen. De aanbesteding van een groot deel van de werkzaamheden moet direct na besluitvorming starten en loopt dan tot augustus. Deze planning is afgesproken en afgestemd met De Doelen. Na de aanbesteding volgt dan de uitwerking van de diverse disciplines op het gebied van brandveiligheid. De eerste contracten zijn dan eind 2020 een feit.

Collectiegebouw Boijmans van Beuningen

Bouwkosten

Kostenoverschrijdingen bij de bouw van het Depot hebben ervoor gezorgd dat eerdere reserveringen niet voldoende blijken te zijn. Dit is veroorzaakt door een administratieve fout van € 1,55 mln rondom de oplevering en door meerwerk van € 2,4 mln. Voornaamste redenen hiervoor zijn aanpassingen aan de 6e verdieping (restaurantverdieping), aanpassing montage van de armaturen en plaatsing depotkasten en rekken tijdens de bouw. Om die reden stellen wij voor om de begroting 2020 met € 3,95 mln bij te stellen.

Tijdelijke exploitatie en beheer

In mei 2020 is het gebouw opgeleverd door de aannemer. In de maanden tot september 2020 wordt het klimaat ingeregeld, de kunstlift geplaatst en verder gewerkt aan de beveiligingsinstallatie. Per september 2020 gaat het huurcontract tussen gemeente en het museum Boijmans van Beuningen in. Voor de periode van mei tot en met september 2020 ligt het tijdelijk beheer bij het bouwproject. Daarbij horen onder andere zaken als opstal- en glasverzekering, onderhoud, energiekosten en beveiligingskosten. De kosten hiervan bedragen € 535. In de bestaande begroting is hier geen rekening mee gehouden. Naast het tijdelijk beheer is in de huidige begroting onvoldoende rekening gehouden met onroerendezaakbelasting en gemeentelijke huurverplichting. In navolging op het in de 10-Maandsrapportage 2019 gemelde knelpunt voor 2019 levert deze gemeentelijke huurverplichting vooruitlopend op de verhuur aan het museum ook een knelpunt op in 2020. Het knelpunt voor de gemeentelijke exploitatie in 2020 komt hiermee op € 1,9 mln. Om deze redenen stellen wij voor om de begroting in 2020 eenmalig met € 2,52 mln bij te stellen zodat aan deze verplichtingen kan worden voldaan.

Kostendekkende huur Concernhuisvesting

De kostendekkende huur voor Concernhuisvesting is opnieuw door Vastgoed berekend aan de hand van de kaders die daarvoor zijn. Hiervoor zijn de verschillende componenten van de kostendekkende huur geactualiseerd. De stijging van de kostendekkende huur levert een knelpunt op van € 3,4 mln in 2020. Deze herberekening heeft een structureel effect, dit wordt meegenomen in de bestuursopdracht Vastgoed.

Renovatie museum Boijmans van Beuningen

Gebouwbeheer museum Boijmans van Beuningen

Uit onderzoek van het ingenieursbureau DGMR (expertise brandveiligheid) wordt geadviseerd dat de met ingang van 2019 toegepaste inzet van brandwachten tot start van de asbestsanering wordt gecontinueerd. Daarnaast worden meerkosten van gebouwbeheer en regulier onderhoud uit lopende contracten geclaimd. Deze lasten waren niet voorzien bij toekenning van het exploitatiebudget van circa € 12 mln en bedragen in totaal € 1,62 mln. Dit leidt tot een onvermijdbaar knelpunt.

Renovatie museum Boijmans van Beuningen

In de Voorjaarsnota 2019 zijn voor de incidentele lasten van asbestsaneringsmaatregelen, onderhoud van installaties gedurende de verbouwing, voorbereiding en uithuizing van het pand toegekende middelen in de begroting verwerkt. In 2019 is gebleken dat de aanvangsdatum van de asbestsanering is verschoven waardoor de verwachte aanwending van de beschikbare middelen (€ 1,2 mln) in 2019 is achtergebleven bij de begroting. Hierdoor is in 2019 € 0,5 mln vrijgevallen ten gunste van de algemene middelen. In 2020 blijkt het volledige toegekende meerjarenbudget voor de asbestsanering nog altijd nodig zodat dit geen beleidsmatige effecten heeft. Dit leidt tot een onvermijdbaar knelpunt.

Bestemmingsreserve Aanloopkosten Depot Collectiegebouw

De middelen uit de bestemmingsreserve worden ingezet ter dekking van de bouwkostenoverschrijding.

Bestemmingsreserve Groot onderhoud (MJOP)

Bij de 1e herziening in 2019 is ingestemd met de vrijval van de bestemmingsreserve voor € 2,4 mln. Administratief was deze boeking echter als onttrekking in de begroting opgevoerd. Dit wordt gecorrigeerd. Tegelijkertijd wordt ook een onttrekking aan de bestemmingreserve opgevoerd voor € 2,0 mln ter dekking van het van 2019 naar 2020 doorgeschoven onderhoud.

Technische wijzigingen

Op taakveld Beheer overige gebouwen en gronden zijn er diverse technische wijzigingen geweest. Direct achter de technische wijziging is het effect op het saldo weergegeven. De grootste wijzigingen zijn het met recente inzichten in lijn brengen van verkoopopbrengsten (€ 0), veilingopbrengsten brandstofverkooppunten (€ 0) en huurbaten (€ 0), aan de lastenkant het verhogen van de budgetten voor onderhoud (€ 0), huurkosten (€ 0) en overige kosten (€ 0), het aanpassen van de interne leveringen met o.a. onderwijs en sport (€ 0), het verhogen van het apparaatsbudget door verlaging van het inhuurbudget (€ 0) en diverse kleine technische wijzigingen (- € 145).

Beleidskaders, beleidsmonitoren en wet- en regelgeving

- [Architectuurnota: Rotterdam Architectuurstad Rotterdam](#)
- Beleidskader verkoop huurwoningen
- [Besluit Begroting en Verantwoording](#)
- Groenplan Binnenstad
- [Grondprijsbeleid 2013](#)
- [Handboek Rotterdamse Stijl](#)
- [Integraal Huisvestingsplan Onderwijs 2015-2019 Rotterdam](#)
- [Kader Stedelijke Ontwikkeling](#)
- Kadernota Grondbeleid 2003
- [Kadernota Vastgoed](#)
- [Meerjarenperspectief Grond en Vastgoed 2019](#)
- [Nieuw Rotterdams Welzijn 2016-2019 \(kadernotitie\)](#)
- [Nieuwe energie voor Rotterdam \(Drift rapport\)](#)
- [Roadmap Next Economy](#)
- [Rotterdam Kaart van de Stad - Verkenning ontwikkelkansen lange termijn](#)
- [Rotterdamse Welstandsnota](#)
- [Stadsvisie](#)
- [Verhaal van de stad](#)
- [Verordening voorzieningen huisvesting onderwijs Rotterdam 2015](#)

Omschrijving taakveld

De gemeente Rotterdam heeft in 2020 zowel maatschappelijke als commerciële vastgoedobjecten in portefeuille. Vastgoed en gronden in gemeentelijk bezit worden ingezet ten bate van maatschappelijke doelstellingen en worden dusdanig beheerd dat ze toekomstbestendig zijn. Het bezit is geen doel op zich. Het verhogen van de kwaliteit van het Rotterdamse voorzieningenaanbod is wél een doel. De inzet is om hiertoe alleen de zogenaamde kernportefeuille aan gebouwen en gronden aan te houden, waarmee de maatschappelijk gewenste waarde kan worden gecreëerd. Dit betekent dat het gemeentelijke vastgoed moet bijdragen aan het realiseren van de doelstellingen uit het coalitieakkoord en aan doelstellingen die zijn neergelegd in wet- en regelgeving (die zijn doorvertaald in beleidsprogramma's, zoals bij onderwijshuisvesting). Deze collegedoelestellingen zijn en worden vormgegeven in plannen en programma's die leiden tot vragen naar (gemeentelijk) vastgoed. De kaders waarbinnen dit gebeurt met betrekking tot vastgoed zijn vastgesteld in de kadernota Vastgoed. Door het hanteren van functioneel grondbeleid beheert de gemeente ruim 42.000 (grond)contracten van onroerende zaken die in erfpacht of in eigendom zijn uitgegeven door de gemeente.

Cultureel erfgoed - Monumenten

De gemeente Rotterdam draagt zorg voor haar gebouwde en aangelegde cultuurhistorisch erfgoed waaronder de beschermde monumenten en stadsgezichten. Dit wordt bereikt door middel van drie hoofdthema's: Bescherming en instandhouding, Kennisontwikkeling en Kennisoverdracht. De thema's zijn samengebracht in de Erfgoedagenda Rotterdam.

De gemeente Rotterdam zet gebouwd erfgoed in als aanjager bij transformaties en gebiedsontwikkelingen.

Voortgang 2020

In 2020 wordt verder gewerkt met de Rotterdamse Erfgoedagenda 2017-2020. De doelstellingen van het taakveld zoals opgenomen onder "wat willen we bereiken" en "wat gaan we daarvoor doen" zijn nog actueel. De Erfgoedagenda, zet de koers uit en schetst de concrete activiteiten rond het gebouwde cultuurhistorisch erfgoed van Rotterdam. Naast de vergunningverlening betreft dit projecten die direct verbonden zijn met de bescherming en instandhouding van erfgoed. In 2020 is nader onderzoek uitgevoerd naar religieus erfgoed en wordt er gewerkt aan een kerkenvisie voor de stad. In dit jaar wordt ook een start gemaakt met cultuurhistorisch onderzoek naar schoolgebouwen in Rotterdam. Eind 2019 is de motie 'Versnelde toekomst voor erfgoed' die met algemene stemmen aangenomen. In de motie is gevraagd naar een versnelling van het aanwijzen van gemeentelijke monumenten vanuit de bestaande groslijst. In 2020 wordt het eerste deel van deze werkzaamheden uitgevoerd.

Wat willen we bereiken

Bescherming en instandhouding

Bescherming en instandhouding van het gebouwde en aangelegde cultuurhistorisch erfgoed waaronder de beschermde monumenten en stadsgezichten (thema 1 van de Erfgoedagenda)

Kennisontwikkeling: Geschiedenis in beeld

Gericht op het toepassen van instrumenten voor stadsonderzoek en het inzichtelijk maken van cultuurhistorische waarden (thema 2 van de Erfgoedagenda)

Kennisoverdracht: Het vertelde verhaal

Stimuleren van de inzet van erfgoed als aanjager bij transformaties en gebiedsontwikkelingen

De gemeente Rotterdam zet gebouwd erfgoed in als ontwikkelkracht bij de belangrijke transitie in de stad

Wat gaan we daar voor doen

Bescherming en instandhouding

- Beoordeling en advisering over bouwinitiatieven, de vergunningverlening bij beschermde monumenten en stadsgezichten
- Het aanwijzen van nieuwe gemeentelijke monumenten
- Cultuurhistorische Verkenningen voor gebieden
- Inbrengen van cultuurhistorische kennis bij plan- en gebiedsontwikkeling en bestemmingsplannen
- Inpassen van cultuurhistorische kennis binnen de ontwikkelingen rondom de Omgevingswet
- Het Siteholderschap van de Van Nellefabriek UNESCO Werelderfgoed
- Structureel contact onderhouden met de Rotterdamse erfgoedpartners en burgers
- De uitvoering van de Erfgoedagenda als onderdeel van het monumentenbeleid. Deze bouwt voort op het bestaande wettelijk instrumentarium, waaraan nieuwe op de Rotterdamse situatie toegesneden projecten zijn toegevoegd. Ze zijn samengebracht in thema's

Kennisontwikkeling: Geschiedenis in beeld

- Religieus Erfgoed - uitvoeren van thematisch onderzoek en inventarisatie: het erfgoed, de bescherming ervan, het vergroten van kennis en draagvlak verder in kaart brengen
- Schoolgebouwen - uitvoeren van thematisch onderzoek en waardering: het erfgoed, de bescherming ervan, het vergroten van kennis en draagvlak verder in kaart brengen

Kennisoverdracht: Het vertelde verhaal

- Films zijn gemaakt over wijken in Rotterdam-Zuid in kader van NPRZ: dit is een serie films over het ontstaan van Rotterdam-Zuid en enkele stadswijken op Zuid. Een stadsdeel zo groot als een middelgrote stad. Hoe is Zuid ontstaan, hoe ontwikkelt Zuid zich? Bekijk de verschillende films over Rotterdam-Zuid, van boerenzij tot smeltkroes
- Publicaties in de serie Rotterdams Erfgoed worden voortgezet. Deze uitgaven (4x per jaar een boekje) zetten een gebouw, gebied of moment in de spotlights en vertellen iets over de geschiedenis van het betreffende monument

- Het aanbrengen van het Rotterdams monumentenschildje op monumentale panden die in het bezit zijn van de gemeente. Particuliere eigenaren van monumenten worden uitgenodigd om ook zelf een schildje aan te brengen. Deze worden gratis ter beschikking gesteld. Hiermee maakt Rotterdam haar erfgoed beter zichtbaar in de stad.
- Open Monumentendag Rotterdam

Stimuleren van de inzet van erfgoed als aanjager bij transformaties en gebiedsontwikkelingen

In nauwe samenwerking wordt de Architectuurnota 2010 herijkt en voorzien van een uitvoeringsagenda waarin ook het gebouwde erfgoed nadrukkelijk als aanjager is meegenomen

Wat kost het

Overzicht van baten en lasten Cultureel erfgoed - Monumenten	Realisatie 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Raming 2022	Raming 2023	Raming 2024
Baten exclusief reserves	0	0	0	0	0	0
Overige opbrengsten derden	0	0	0	0	0	0
Lasten exclusief reserves	638	577	652	651	651	651
Intern resultaat	326	345	269	268	268	268
Intern resultaat	326	345	269	268	268	0
Programmalasten	312	231	382	382	382	382
Inkopen en uitbestede werkzaamheden	230	114	265	265	265	0
Subsidies en inkomensoverdrachten	82	118	117	117	117	0
Saldo voor vpb en reserveringen	-638	-577	-652	-651	-651	-651
Saldo voor reserveringen	-638	-577	-652	-651	-651	-651
Saldo	-638	-577	-652	-651	-651	-651

x

Tabel vergelijking begrotingssaldi 2020

Vergelijking begrotingssaldi	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Begroting 2019	-781	-781	-781	-781	-781	

Omissieregeling 2019	-781	-1.073	-1.073	-1.073	-1.073
Voorjaarsnota / Eerste herziening 2019	-781	-1.082	-1.082	-1.082	-1.082
Begroting 2020 / Tweede herziening 2019	-723	-654	-652	-651	-651
10-maandsrapportage 2019	-723	-654	-652	-651	-651
Realisatie 2019	-638				
Eerste Herziening 2020		-577	-652	-651	-651

Financiële bijstellingen

Bijstellingen Cultureel erfgoed - Monumenten		Begroting 2020
Oorspronkelijke begroting 2020		-654
Bijstellingen Eerste Herziening 2020		77
Technische wijzigingen	Technische wijzigingen	77
Begroting na wijzigingen		-577

Toelichting financiële bijstellingen

Technische wijzigingen

Op taakveld Cultureel erfgoed - Monumenten zijn er diverse kleine technische wijzigingen geweest (€ 77).

Beleidskaders, beleidsmonitoren en wet- en regelgeving

- [Erfgoedwet](#)
- [Wet Algemene Bepalingen Omgevingsrecht](#)
- [Monumentenverordening Rotterdam](#)
- [Beleidsbrief Erfgoed Telt 2018](#)
- [Erfgoedagenda 2017-2020](#)
- [Handboek opstellen en borgen Cultuurhistorische Verkenningen](#)
- [Visie Collectie Rotterdam](#)
- Architectuurnota: Architectuur en Rotterdam 2010
- Beleidsnota Collectie Rotterdam, Monumentenbeleid 2005-2008
- Kader Stedelijke Ontwikkeling
- Richtlijn opstellen en borgen Cultuurhistorische Verkenningen
- Rotterdam Kaart van de Stad - Verkenning ontwikkelkansen lange termijn
- Rotterdamse Welstandsnota
- Stadsvisie

- Verhaal van de stad

Omschrijving taakveld

Rotterdam staat internationaal bekend als stad van moderne architectuur. Daarnaast heeft de stad inmiddels ook een volwassen monumententraditie. Het erfgoed vertelt het verhaal van Rotterdam. In Rotterdam zijn verschillende monumenten. Rijksmonumenten, gemeentelijke monumenten, UNESCO Werelderfgoed, beeldbepalende panden en beschermd stadsgezichten.

De cultuurhistorische verantwoordelijkheid van de gemeente heeft een basis in de wettelijke taken in het kader van de vergunningverlening en de instandhouding van monumenten en beschermde stadsgezichten en het sinds 1986 bestaande Rotterdamse monumentenbeleid.

De gemeente zorgt voor een aantrekkelijke woon-, leef- en verblijfsomgeving door behoud, beheer en ontwikkeling van gebouwd cultureel erfgoed (monumentenbeleid).

In december 2016 is door het college de 'Erfgoedagenda Rotterdam 2017 – 2020' vastgesteld. Hierin worden de ambities en activiteiten rond het gebouwde en aangelegde cultuurhistorisch waardevolle erfgoed van Rotterdam tot 2020 beschreven en voorzien van een planning. De Erfgoedagenda wordt elke vier jaar geactualiseerd, verbreed en vernieuwd. De Erfgoedagenda Rotterdam 2017-2020 vormt de basis voor de invulling van het monumentenbeleid voor de komende jaren. De activiteiten zijn gericht op de invulling van wettelijke taken vanuit de Wabo, Erfgoedwet en Monumentenverordening Rotterdam (thema: Bescherming en instandhouding, aangevuld met specifieke activiteiten binnen de thema's Kennisontwikkeling en Kennisoverdracht. Ieder jaar wordt de gemeenteraad inhoudelijk gerapporteerd via het college van B en W.

Grondexploitatie (niet-bedrijfventerreinen)

Pagina 73

Grondexploitatie (niet-bedrijfventerreinen)

Het initiëren en sturen van ruimtelijke ontwikkelingen door actief gemeentelijk grondbeleid: verwerving, verkoop, sanering, bouwrijp maken en inrichten van gronden.

Voortgang 2020

Het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) is de wetgeving die de gemeente voorschrijft op welke wijze zij zich financieel moet verantwoorden. De BBV is continu in ontwikkeling. Vanuit het taakveld wordt de BBV nauwlettend gevolgd en zullen wijzigingen die het grondbeleid en de grondexploitaties raken accuraat worden opgevolgd.

In 2020 wordt verder gewerkt aan de nieuwe nota Grondbeleid en zal deze nota worden afgerond. In de nota Grondbeleid wordt onder andere uitgewerkt op welke wijze de gemeente kan en wil sturen. Het beleid geeft inzicht

in de mogelijkheden waarop gronden kunnen worden ingezet voor maatschappelijke doeleinden en daarbij de bevoegdheden optimaal ingeregeld kunnen worden.

Om bij te dragen aan de gemeentelijke ambities, zoals de bouwopgave van 18.000 woningen, zullen ook in 2020 voorstellen worden gedaan voor het in uitvoering nemen van nieuwe grondexploitaties en het herzien van lopende grondexploitaties. Zo zijn de voorbereidingen voor diverse voorstellen al in volle gang.

Wat willen we bereiken

Bijdragen aan de bouwopgave van 18.000 woningen in de periode 2018-2021, en aan een prettige leefomgeving. De gemeente stuurt via de eigen grondexploitaties actief op de realisatie van nieuwbouw. Tezamen met de particuliere ontwikkelingen op grond van particulieren vormt dit de bouwopgave.

Vertalen van gemeentelijke ambities naar grondexploitaties. De beleidsdoelstellingen binnen andere taakvelden, zoals Wonen en Bouwen, worden financieel vertaald in de grondexploitaties.

Risicobeheersing tijdens de planvorming en uitvoering van gebiedsontwikkelingen door optimalisatie, bewaking en bijsturing.

Wat gaan we daar voor doen

De markt uitdagen tot het investeren en realiseren van (nieuwe) ontwikkelingen passend in de prioriteiten van de gemeente. De gemeente onderzoekt tevens de mogelijkheden voor nieuwe bouwlocaties.

Door als gemeente actief te investeren tonen we lef en laten we aan de Rotterdammers en de marktpartijen / ontwikkelaars zien dat we in een bepaalde ontwikkeling(srichting) geloven. Vaak gaat het om gebieden waar een ontwikkelaar de risico's te groot vindt, waardoor een ontwikkeling niet van de grond komt. Door als gemeente risicodragend te investeren, wordt het risico voor een ontwikkelaar kleiner en wordt hij sneller verleid de gewenste ontwikkeling ter hand te nemen.

Gemeentelijke investeringen actief inzetten op de gemeentelijke prioriteiten: energietransitie, nieuwe economie en groei van de stad.

Het aanbod van gebiedsontwikkelingen afgestemd houden op de vraag vanuit inwoners en vanuit mogelijkheden vanuit de markt (kwalitatief en kwantitatief).

Het voeren van actief grondbeleid brengt kansen, maar ook financiële risico's met zich mee. Om de risico's te beperken én om tijdig aanpassingen in het programma door te kunnen voeren, wordt twee keer per jaar een

analyse gemaakt van de ontwikkelingen op de woningmarkt en die van de werklocaties (bedrijventerreinen en kantoren). De analyse richt zich op de kwantiteit van de verwachte afzet (bv het aantal te verkopen nieuwbouwwoningen) en de kwaliteit daarvan (afwerkingsniveau, grootte van de woning etc.). Deze gegevens worden vergeleken met het programma dat in de grondexploitaties is voorzien (het aanbod). Bij afwijkingen wordt het aanbod hierop afgestemd.

Sturing op een voor de gemeente zo gunstig mogelijke balans tussen maatschappelijke opbrengsten en financieel resultaat. Een ontwikkelproces is een voortdurende zoektocht naar een goede balans tussen (onder meer) opbrengsten en kosten. Binnen gemeentelijke grondexploitaties valt hier beter op te sturen dan bij een particuliere ontwikkeling.

Ontwikkelen van locaties die niet door de marktpartijen uitgevoerd worden. Sommige ontwikkelingen leveren geen winst op, maar zijn om bijvoorbeeld maatschappelijke redenen heel wenselijk. Dergelijke ontwikkelingen zullen nooit door een particuliere ontwikkelaar opgepakt worden, omdat er geen winstpotentie is. In dergelijke gevallen zoekt de gemeente naar financiële middelen (intern of extern) om een dergelijke ontwikkeling toch van de grond te krijgen.

De projectadministratie van de grondexploitaties bevat enerzijds de gerealiseerde kosten opbrengsten en anderzijds de begroting van nog te maken kosten en voorziene opbrengsten. Alle posten worden contant gemaakt. Gesaldeerd ontstaat daardoor de Netto Contante Waarde-saldo (NCW) van het project.

Als er aanleiding voor is, worden gedurende het jaar de begrote posten geactualiseerd. Tenminste eens per jaar, tijdens het jaarrekeningproces, worden alle posten voorzien van actuele onderbouwingen.

Wat kost het

Overzicht van baten en lasten Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)	Realisatie 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Raming 2022	Raming 2023	Raming 2024
Baten exclusief reserves	68.945	61.751	61.968	49.682	41.401	41.401
Bijdragen rijk en medeoverheden	2.918	5.616	0	0	0	0
Overige opbrengsten derden	71.334	71.905	55.368	51.889	39.945	39.945
Overige baten	-5.307	-15.769	6.600	-2.207	1.457	1.457
Lasten exclusief reserves	42.822	62.353	61.245	49.080	40.560	40.560
Apparaatslasten	6.676	7.008	7.002	6.971	6.971	6.971
Inhuur	1.884	2.032	1.257	1.227	1.227	0
Overige apparaatslasten	171	103	114	114	114	0

Personeel	4.621	4.873	5.630	5.630	5.630	0
Intern resultaat	5.118	11.368	15.010	14.952	14.952	14.952
Intern resultaat	5.118	11.368	15.010	14.952	14.952	0
Programmalasten	31.028	43.977	39.233	27.157	18.637	18.637
Inkopen en uitbestede werkzaamheden	32.376	45.337	42.003	29.894	21.377	0
Kapitaallasten	-2.546	-1.361	-2.769	-2.737	-2.740	0
Overige programmalasten	1.198	0	0	0	0	0
Subsidies en inkomensoverdrachten	0	0	0	0	0	0
Saldo voor vpb en reserveringen	26.122	-602	723	601	842	842
Saldo voor reserveringen	26.122	-602	723	601	842	842
Reserves	10.186	1.774	330	540	300	300
Onttrekking reserves	5.186	1.774	330	540	300	300
Toevoeging reserves	0	0	0	0	0	0
Vrijval reserves	5.000	0	0	0	0	0
Saldo	36.308	1.172	1.053	1.142	1.142	1.142

x

Tabel vergelijking begrotingssaldi 2020

Vergelijking begrotingssaldi	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Begroting 2019	6.773	6.771	6.771	6.771	6.771	
Omissieregeling 2019	6.143	6.152	6.161	6.161	6.161	
Voorjaarsnota / Eerste herziening 2019	20.669	4.813	4.355	4.386	6.386	
Begroting 2020 / Tweede herziening 2019	16.833	1.367	1.053	1.142	1.142	
10-maandsrapportage 2019	27.545	1.367	1.053	1.142	1.142	
Realisatie 2019	36.587					
Eerste Herziening 2020		1.172	1.053	1.142	1.142	1.142

Financiële bijstellingen

Oorspronkelijke begroting 2020		1.367
Bijstellingen Eerste Herziening 2020		-195
Actualisatie investeringen en desinvesteringen grondexploitaties	Ramingsbijstellingen onvermijdelijk	0
Actualisatie kapitaallasten	Ramingsbijstellingen onvermijdelijk	0
Coalitieakkoord Middensegment huurwoningen	Ramingsbijstellingen onvermijdelijk	-50
Bestemmingsreserve Gebiedsontwikkeling	Reserves	0
Technische wijzigingen	Technische wijzigingen	-145
Begroting na wijzigingen		1.172

Toelichting financiële bijstellingen

Actualisatie investeringen en desinvesteringen grondexploitaties

Het investeringsvolume in de grondexploitaties is geactualiseerd en in lijn gebracht met de huidige projectbegrotingen. De investeringen bestaan uit apparaatskosten, kosten voor verwervingen, kosten voor bouw- en woonrijp maken en overige kosten. De desinvesteringen bestaan uit gronduitgiften (intern en extern), subsidies, investeringsbijdragen en overige opbrengsten. De verwachting is dat de lasten van de investeringen (bouw- en woonrijpmaken en verwervingen) per saldo lager zullen uitkomen (€ 20 mln) en de desinvesteringen (subsidies) (€ 5,6 mln) hoger. Daarnaast is de begroting voor projecten derden bijgesteld voor wat betreft de lasten en baten (per saldo € 592). Alle baten en lasten worden conform de BBV overgeboekt naar de balans, waardoor het effect van de actualisatie saldo neutraal is.

Actualisatie kapitaallasten

De aan de grondexploitaties toegerekende rente is bijgesteld van 1,4% naar 0,8%. Dit betekent een effect van € 1,5 mln. De rente maakt onderdeel uit van de boekwaarde van de grondexploitaties en wordt net als de reguliere mutaties in de grondexploitaties conform de BBV overgeboekt naar de balans. Het effect van de actualisatie van de aan de grondexploitaties toegerekende rente is saldo neutraal.

Coalitieakkoord Middensegment huurwoningen

In het coalitieakkoord 2019 zijn middelen beschikbaar gesteld met betrekking tot het middensegment huur. Er is besloten om het restantbudget van 2019 van € 50 toe te voegen aan het budget van 2020.

Bestemmingsreserve Gebiedsontwikkeling

De begrote uitgaven van diverse projecten (Maasranden, Wilhelm Tell, Jaffa en Hoogvliet Loempia) en de hiermee samenhangende onttrekkingen aan de reserve zijn geactualiseerd € 78.

Technische wijzigingen

Op taakveld Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen) zijn er diverse technische wijzigingen geweest. Direct achter de technische wijziging is het effect op het saldo weergegeven. De grootste wijzigingen zijn de actualisatie van het werkpakket (- € 159), de [doorbelasting overhead projecten](#) (€ 43) en diverse kleine technische wijzigingen (- € 29).

Beleidskaders, beleidsmonitoren en wet- en regelgeving

- [Bouwverordening 2010](#)
- Groenplan Binnenstad
- [Grondprijsbeleid 2013](#)
- [Handboek Rotterdamse Stijl](#)
- [Hoogbouwvisie 2011](#)
- [Kader Stedelijke Ontwikkeling](#)
- Kadernota grondbeleid 2003
- [Nieuwe energie voor Rotterdam \(Drift rapport\)](#)
- [Roadmap Next Economy](#)
- [Rotterdam Kaart van de Stad - Verkenning ontwikkelkansen lange termijn](#)
- [Stadsvisie](#)
- Vastgoed, katalysator voor ontwikkeling (meerjarenperspectief Rotterdams vastgoed)
- [Verhaal van de stad](#)

Omschrijving taakveld

Bij actief grondbeleid initieert de gemeente een ruimtelijke ontwikkeling door de verwerving van gronden, sloop van panden en eventuele sanering. Na bouwrijp maken wordt de grond verkocht aan een ontwikkelende partij. Na de realisatie van de gebiedsontwikkeling wordt het openbaar gebied aangelegd door de gemeente. Grondexploitaties zijn de financiële weergave van gebiedsontwikkelingen.

Milieubeheer - Duurzaam, bodem, geluid en handhaving

Milieubeheer - Duurzaam, bodem, geluid en handhaving

Verminderen van geluidsoverlast.

Betere regie op het gebruik van de ondergrond.

Een adequaat extern veiligheidsniveau voor alle inwoners.

Verduurzaming van de gemeentelijke bedrijfsvoering en verduurzaming gemeentelijk vastgoed.

Ontwikkelingen en Voortgang 2020

De doelstellingen van het taakveld zoals opgenomen onder “wat willen we bereiken” en “wat gaan we daarvoor doen” zijn nog actueel. De coronacrisis heeft naar verwachting op diverse manieren gevolgen voor de milieukwaliteit, maar op dit moment is het nog te vroeg om aan te geven in hoeverre sprake is van afwijkingen in het beoogde effect of onze inspanningen. Ondanks de financiële ontwikkelingen, zijn geen beleidsmatige ontwikkelingen die aanleiding geven tot het vermelden van afwijkingen in het beoogde effect of onze inspanningen.

- Wel wordt voorzien dat de gevolgen van corona invloed kunnen hebben op de voortgang zoals vastgesteld tijdens de begroting 2020: Ten aanzien van de collegetarget ‘Een betere luchtkwaliteit met het oog op gezondheid en vanaf 2020 geen straten meer waar de Europese gezondheidsnorm voor NO₂ wordt overschreden’ zien wij een positieve (korte termijn) invloed. Het personenverkeer is op stedelijke wegen gemiddeld met 40-50% afgenomen waardoor de luchtkwaliteit sterk is verbeterd. Maar de impact van de coronacrisis is tijdelijk en als de economie weer aantrekt blijven de maatregelen uit de Koersnota Schone Lucht noodzakelijk.
- Ten aanzien van de collegetarget ‘In 2022 is de jaarlijkse Rotterdamse uitstoot van CO₂ omgebogen naar een dalende trend’ zien wij een positieve (korte termijn) invloed. De economische ontwikkelingen hebben positieve impact op de CO₂ uitstoot. Het grotendeels stilliggen van de economie heeft gunstige effecten op deze emissies.
- Ten aanzien van de sub doelstelling gebouwde omgeving ‘Ten minste 15.000 bestaande woningen zijn verduurzaamd, waarvan 10.000 aardgas vrij of daarop voorbereid’ voorzien wij mogelijk een negatieve invloed. De vorderingen in de gebiedsaanpakken aardgasvrij kunnen negatief beïnvloed worden. In maart en april waren de huisbezoeken gepland en deze worden opgeschort. Ook zou bijvoorbeeld de participatie in Prinsenland-Het Lage Land van start gaan. Dit wordt uitgesteld. Consequenties voor de planning worden nu in beeld gebracht.

De huidige ontwikkelingen bieden zowel kansen als bedreigingen. Al zou Corona op korte termijn tot minder emissies kunnen leiden, het risico bestaat dat de investeringen, die vandaag nodig zijn voor een beperking van de toekomstige emissies, onder druk komen te staan. De inzet vanuit de gemeente voor deze lange termijn doelstellingen zal niet minder worden maar eerder meer; er is immers een grote kans dat de noodzakelijke systeem- en gedragsverandering worden vertraagd of uitgesteld. De inspanningen voor de 2030 doelstellingen moeten daarom onverminderd door en betaalbaarheid wordt nog belangrijker.

Tijdens de Europese Top van 20 juni 2019 heeft de Europese Raad zijn strategische agenda voor 2019-2024 gepresenteerd. Er zijn sterke aanknopingspunten voor de gemeente met de Europese agenda. De nieuwe Europese Commissie, die 1 november 2019 aantrad, komt met een definitief werkprogramma voor de vijfjarige termijn en voor het eerste jaar. Deze agenda's worden getoetst aan de doelstellingen in het taakveld Milieubeheer - Duurzaam, bodem, geluid en handhaving. Op basis hiervan wordt voor het taakveld een EU werkprogramma opgesteld. Hierin wordt opgenomen voor welke opgave Europese middelen beschikbaar zijn en welke invloed huidige en toekomstige Europese regelgeving heeft op het bereiken van de doelstellingen.

De ontwikkelingen specifiek voor Milieubeheer zijn verwerkt onder Wat gaan we daarvoor doen.

Wat willen we bereiken

De CO₂-uitstoot van Rotterdam ombuigen in een neergaande lijn naar nul uitstoot in 2050, conform de afspraken van Parijs en het Nederlands Klimaatakkoord door het realiseren van een betaalbaar, schoon, betrouwbaar, veilig en op innovatie ingesteld energiesysteem (= het totaal van opwek, opslag, grid en gebruik)

Een betere luchtkwaliteit met het oog op gezondheid

Minder gebruik van primaire grondstoffen en meer hergebruik en recyclen van afval, en het realiseren van een omslag naar circulair denken bij inwoners en bedrijven (doelstelling circulair wordt verder uitgewerkt onder het taakveld Grondstoffen)

Het realiseren van een toekomstbestendig, klimaatadaptief, resiliënt Rotterdam: werken aan de vergroting van de capaciteit van mensen, gemeenschappen, instituten, bedrijven en systemen om te overleven, zich aan te passen en om te groeien onder elke mogelijke chronische stress of acute shocks (doelstelling klimaatadaptatie wordt verder uitgewerkt onder het taakveld Stedelijk Waterbeheer)

Minder geluidsoverlast en meer stille groene gebieden

Een betere regie op het gebruik van de ondergrond: rol van ondergrond in energietransitie, vergroening, wateropgave en biodiversiteitsvermeerdering + aanpakken verontreiniging en voorkomen gezondheidsschade

Een adequaat extern veiligheidsniveau voor alle inwoners

Verduurzaming van / een duurzamere gemeentelijke bedrijfsvoering en vastgoed (doelstelling verduurzamen vastgoed wordt verder uitgewerkt onder taakveld 0.3 Overige objecten en gronden)

Wat gaan we daar voor doen

Kansen maximaal benutten.

We hebben de klimaatambities van Parijs vertaald in de volgende Rotterdamse doelstellingen:

- In 2022 is de jaarlijkse Rotterdamse uitstoot van CO₂ omgebogen naar een dalende trend
- In 2030 is de Rotterdamse uitstoot van CO₂ 49% lager ten opzichte van 1990
- In 2050 is Rotterdam klimaatneutraal

Door het verminderen van CO₂ dragen we niet alleen bij aan de aanpak van klimaatverandering, maar neemt ook de luchtkwaliteit, de gezondheid en de kwaliteit van het woonklimaat van de Rotterdammers toe.

Actieve samenwerking tussen bedrijven, instellingen en experts om de energietransitie in onze stad voor elkaar te krijgen.

- We gaan aan de gang met de deals die we met de Rotterdamse bedrijven en organisaties hebben gesloten aan de klimaattafels, waarin we met partners afspraken maken over het realiseren van een neergaande trend in de CO₂-emissies. Jaarlijks wordt de voortgang gemonitord

We bieden Rotterdammers het goedkoopste alternatief voor aardgas.

- Via een gebiedsaanpak maken we werk met werk en beperken we de overlast. We starten in Groot-IJsselmonde (Reyerdijk/Reyeroord), Pendrecht, Rozenburg, Prinsenland-Het Lage Land en Bospolder-Tussendijken. Concrete maatregelen waar we op korte termijn mee aan de slag gaan zijn de inzet van energiecoaches en het verbeteren van het gemeentelijk infopunt
- Op basis van alle ervaringen stelt de gemeente uiterlijk in 2021 een Transitievisie Warmte op, waarin wij aangeven welke wijken voor en na 2030 van het aardgas afgaan. Het verduurzamen van de woningen loopt deels via de prestatieafspraken die we met de woningbouwcorporaties maken

We bouwen aan de nieuwe economische structuur met andere energiedragers.

- We hebben een klimaattafel Haven en industrie gevormd om de plaatselijke emissiereductiedoelen handen en voeten te geven. Er staan al veel projecten in de steigers die versneld worden richting uitvoering

We werken toe naar nul-emissie mobiliteit in Rotterdam in 2050.

- We bereiken dit door een efficiëntere logistiek en mobiliteit, meer ruimte voor voetgangers en fietsers en verbetering van openbaar vervoer, en het verminderen van de uitstoot van het verkeer

- Via de klimaattafel Mobiliteit zetten we stappen op een aantal transitithema's: fossielvrij forenzen, emissie loze logistiek, oplossende Infrastructuur, deelmobiliteit, gezonde mobiliteit en havenmobiliteit. Binnen deze thema's lopen allerlei projecten en initiatieven waarvan we de krachten bundelen om tot doorbraken te komen

We gaan het opwekken van lokale wind- en zonne-energie opschalen.

- We zetten actief in op het uitbreiden van de opwek voor zonne- en windenergie in stad en haven
- We lobbyen actief om het aantal windparken op zee uit te breiden en om de opgewekte elektriciteit op zee in Rotterdam 'aan te laten landen'

Een betere luchtkwaliteit met het oog op gezondheid.

- Het voeren van een actieve aanpak van de voornaamste bronnen van luchtvervuiling, enerzijds gericht op bereiken van structureel minder uitstoot in de stad en anderzijds gericht op verminderen uitstoot van bronnen in de regio
- Stimuleren van mobiliteit gericht op fietsen en OV (doelstellingen voor mobiliteit worden verder uitgewerkt onder Programma Verkeer en vervoer, taakveld Verkeer en vervoer ontwikkeling)
- Schonere en efficiëntere inrichting van bouw- en stadslogistiek
- Veranderen en verschonen van de automobilititeit en vermindering van autoverkeer in met name de binnenstad.
- Doorgaand en passerend verkeer zoveel mogelijk over de ringwegen middels slimme technologieën en verkeersmaatregelen.
- Bevorderen ontgascapaciteit voor binnenvaarttankschepen in de haven

Minder gebruik van primaire grondstoffen en meer hergebruik en recyclen van afval, en het realiseren van een omslag naar circulair denken bij inwoners en bedrijven

- Doelstelling circulair wordt verder uitgewerkt onder programma Beheer van de Stad/ taakveld Afval-Grondstoffen

Bijdrage leveren aan een toekomstbestendig, resiliënt Rotterdam onder andere gericht op het gebied van klimaatadaptatie: voorkomen van en omgaan met wateroverlast en hittestress.

- Inzetten op de ontwikkeling van maatregelen bij private partijen en instellingen (huiseigenaren, bedrijven, kennis- en zorginstellingen)
- Integreren van maatregelen in de primaire processen van de gemeente zelf (ontwerp, inrichting, assetmanagement)
- Blijven zoeken naar innovaties en verbeterde methoden op het gebied van klimaatadaptatie

- Deelnemen in internationale samenwerkingsverbanden en kennisnetwerken om zodoende onze kennis en kunde op peil te houden en ons internationaal imago op dit vlak hoog te houden:
 - 100RC
 - C40
 - Climate Academy
 - Global Centre of Excellence on Climate Adaptation

Het tegengaan van geluidsoverlast

- Het slim ontwerpen en inrichten van de openbare ruimte (waar mogelijk minimaal één geluidarme zijde bij woningen)
- Maatregelen die geluidbeleving positief beïnvloeden
- Werken aan stille groene gebieden die bewoners rust en ontspanning bieden
- De structurele aanleg van stille wegdekken

Bijdrage leveren aan het gebruik van de ondergrond: rol van ondergrond in energietransitie, vergroening, wateropgave en biodiversiteitsvermeerdering + aanpakken verontreiniging en voorkomen gezondheidsschade

- Er wordt een aanpak opgesteld gericht op met lood verontreinigde locaties waar kinderen spelen.
- Integraal beleid van de ondergrond, Beleid gericht op het gebruik van de ondergrond voor groen, voor energievoorzieningen als warmte-koude-opslag en geothermie en ter voorkoming van wateroverlast.
- Verdere uitwerking van Gebiedsgerichte Aanpak van verontreinigde grond (en grondwater) in de haven

Een adequaat extern veiligheidsniveau voor alle inwoners

- Inzetten op onder meer het concentreren van risicobedrijven, ook in relatie tot zeer kwetsbare objecten (ziekenhuizen, scholen)

Verduurzaming van gemeentelijke bedrijfsvoering en verduurzaming gemeentelijk vastgoed

- Doelstelling verduurzamen vastgoed wordt verder uitgewerkt onder het taakveld Overige objecten en gronden
- Actief sturen/samenwerken met gemeentelijke inkoop op verduurzamen en circulair maken van inkoop
- Inzetten op verduurzamen van gemeentelijk vastgoed
- Inzetten op ontwikkeling en versterking circulaire economie via eigen bedrijfsvoering
- Inzetten op het verduurzamen van de gemeentelijke bedrijfsvoering

Effectindicatoren		2017*	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Collegietarget 1: De stijging van de CO2-uitstoot wordt in deze collegeperiode omgebogen naar een dalende trend die leidt tot 49% CO2-reductie in 2030, gemeten t.o.v. het jaar 1990.	Streefwaarde	niet >31,9 Mton	niet >31,9 Mton	<31,9 Mton	<31,9 Mton			
	Realisatie	31,9 Mton	29,9 Mton)	bekend zomer 2020				

Collegetarget 2: Vanaf 2020 zijn er geen straten meer waar de Europese gezondheidsnorm voor NO2 wordt overschreden. Ook na 2020 blijven we werken aan het verder verbeteren van de luchtkwaliteit.

	Jaargemiddelde**	Streefwaarde	16	12	8	0
		Realisatie	-	5	4	
	Uurgemiddelde***	Streefwaarde	0	0	0	0
		Realisatie	0	0	0	

* Nulmeting 2017: 32,2Mton is in 2019 gecorrigeerd naar 31,9 Mton. CO2-cijfers over het laatste jaar betreffen altijd voorlopige cijfers; correctie achteraf vinden altijd plaats in het opvolgende jaar. De target blijft ongewijzigd alleen het meetniveau voor 2017 is verbeterd.

** Betreft het aantal toetspunten > NO2 40 g/m3 (jaargemiddelde gebaseerd op NSL voorgaande jaar)

*** Betreft het aantal meetstations met >18 keer per jaar overschrijding NO2 200g/m3 (uurgemiddelde, gebaseerd op jaarverslag DCMR)

Toelichting indicatoren

Collegetarget 1, Nulmeting 2017: 32,2Mton is in 2019 gecorrigeerd naar 31,9 Mton. CO2-cijfers over het laatste jaar betreffen altijd voorlopige cijfers; correctie achteraf vinden altijd plaats in het opvolgende jaar. De target blijft ongewijzigd alleen het meetniveau voor 2017 is verbeterd.

Collegetarget 2, De luchtkwaliteit wordt beïnvloed door de totale uitstoot van de verschillende bronnen (verkeer, scheepvaart en industrie) maar ook door de weersomstandigheden. Warm weer of mist kunnen leiden tot hogere concentraties, regen en wind tot lagere concentraties. Met de huidige inzichten is het onzeker of de target gerealiseerd gaat worden. Grootste knelpunt zit bij Doklaan (Maastunnel). Target op groen te krijgen vergt vergaande ingrepen in het verkeerssysteem die moeten leiden tot (eerste schatting) tenminste ca 15.000 voertuigequivalenten per dag.

Wat kost het

Overzicht van baten en lasten Milieubeheer - Duurzaam, bodem, geluid en handhaving	Realisatie 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Raming 2022	Raming 2023	Raming 2024
Baten exclusief reserves	2.008	6.025	0	0	0	0
Bijdragen rijk en medeoverheden	1.705	6.025	0	0	0	0
Overige opbrengsten derden	303	0	0	0	0	0
Overige baten	0	0	0	0	0	0
Lasten exclusief reserves	37.340	65.343	51.528	43.832	21.401	21.401

Apparaatslasten	2.101	5.112	3.967	3.967	3.967	3.967
Inhuur	0	9	0	0	0	0
Overige apparaatslasten	17	80	28	28	28	0
Personeel	2.084	5.024	3.939	3.939	3.939	0
Intern resultaat	6.738	6.295	7.280	7.252	7.252	7.252
Intern resultaat	6.738	6.295	7.280	7.252	7.252	0
Programmalasten	28.501	53.936	40.280	32.613	10.181	10.181
Financieringslasten	0	0	0	0	0	0
Inkopen en uitbestede werkzaamheden	9.038	27.422	21.105	13.828	-8.642	0
Kapitaallasten	558	526	688	735	774	0
Overige programmalasten	0	0	0	0	0	0
Subsidies en inkomensoverdrachten	18.905	25.988	18.488	18.049	18.049	0
Saldo voor vpb en reserveringen	-35.332	-59.318	-51.528	-43.832	-21.401	-21.401
Saldo voor reserveringen	-35.332	-59.318	-51.528	-43.832	-21.401	-21.401
Reserves	-2.665	18.063	20.464	14.746	1.616	1.616
Onttrekking reserves	6.361	29.049	22.464	14.746	1.616	1.616
Toevoeging reserves	45.484	34.969	3.160	3.870	0	0
Vrijval reserves	36.458	23.983	1.160	3.870	0	0
Saldo	-37.997	-41.255	-31.064	-29.086	-19.785	-19.785

×

Tabel vergelijking begrotingssaldi 2020

Vergelijking begrotingssaldi	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Begroting 2019	-31.090	-31.336	-31.301	-31.304	-31.304	
Omissieregeling 2019	-30.747	-30.941	-32.724	-32.727	-32.727	
Voorjaarsnota / Eerste herziening 2019	-32.045	-34.586	-35.328	-33.381	-34.081	
Begroting 2020 / Tweede herziening 2019	-36.096	-39.370	-31.064	-29.086	-19.785	
10-maandsrapportage 2019	-36.120	-39.370	-31.064	-29.086	-19.785	
Realisatie 2019	-37.997					

Financiële bijstellingen

Bijstellingen Milieubeheer - Duurzaam, bodem, geluid en handhaving

Begroting 2020

Oorspronkelijke begroting 2020		-39.370
Bijstellingen Eerste Herziening 2020		-1.885
Actualisatie kapitaallasten	Ramingsbijstellingen onvermijdelijk	0
Intensivering Milieutaken	Ramingsbijstellingen onvermijdelijk	-330
Milieu DCMR	Ramingsbijstellingen onvermijdelijk	-1.053
WEC congres	Ramingsbijstellingen vermijdbaar	-300
Bestemmingsreserve Actieplan Luchtkwaliteit	Reserves	0
Bestemmingsreserve Bodem	Reserves	0
Bestemmingsreserve Energietransitie	Reserves	0
Bestemmingsreserve Windpark Hartelbrug II	Reserves	0
Taakmutaties Gemeentefonds	Taakmutaties	0
Technische wijzigingen	Technische wijzigingen	-202
Begroting na wijzigingen		-41.255

Toelichting financiële bijstellingen

Actualisatie kapitaallasten

De kapitaallasten (de omslagrente) zijn aangepast als gevolg van nieuwe en bijgestelde investeringskredieten, alsmede geactualiseerde ramingen per jaarschijf. Een volledig beeld van de kredieten is opgenomen in de [paragraaf Investeringskredieten](#). Dit is een saldo neutrale bijstelling omdat het effect binnen het taakveld wordt opgevangen.

Intensivering Milieutaken

Het aantal complexe vraagstukken op het gebied van gezondheid en de leefomgevingskwaliteit neemt toe. Dit wordt o.a. veroorzaakt door landelijke milieudossiers zoals PAS (stikstof) en PFAS (diverse zorgwekkende stoffen), implementatie van de omgevingswet en verdichting van de stad. Hiervoor is in de 1e herziening € 330 aan middelen beschikbaar gesteld voor meer advies- en beleids capaciteit op de uitvoering van wettelijke taken en

de daarmee in 2020 gepaard gaande materiele kosten voor noodzakelijk onderzoek en actualisering geluidsmanagement.

Milieu DCMR

Gegeven de ontwikkeling genoemd onder het kopje intensivering Milieutaken zal ook de inzet van DCMR Milieudienst Rijnmond toenemen. Hiervoor is in de 1e herziening € 1,0 mln aan middelen beschikbaar gesteld.

WEC congres

In de 1e herziening is een eenmalige gemeentelijke bijdrage van € 300 beschikbaar gesteld voor het bidbook van het World Energy Congres 2025.

Bestemmingsreserve Actieplan luchtkwaliteit

In 2020 werkt de gemeente Rotterdam verder aan een subsidieregeling voor het bedrijfsleven die bijdraagt aan een efficiënte en emissievrije stedelijke distributie in 2025. De lasten en de dekking uit de bestemmingsreserve Actieplan Luchtkwaliteit van € 463 zijn niet eerder begroot.

Bestemmingsreserve Bodem

Het programma bodem bestaat uit 3 deelprogramma's: Gasfabrieken, Spoed en Gebiedsgericht Grondwaterbeheer Botlek die worden gefinancierd vanuit deze bestemmingsreserve:

- Bodem Gasfabrieken

De sanering van de gasfabriek Keilehaven wordt vanaf 2021 uitgevoerd. De lasten en dekking uit de bestemmingsreserve Bodem zijn in 2020 begroot. De lasten en de dekking uit de bestemmingsreserve Bodem Gasfabrieken worden in de begroting 2020 met € 9,1 mln naar beneden bijgesteld.

- Bodem Spoed

In 2020 worden er voor het deelprogramma Bodem Spoed weinig saneringswerkzaamheden verwacht. De lasten en de dekking uit de bestemmingsreserve Bodem Spoed worden in de begroting 2020 met € 4,3 mln naar beneden bijgesteld. Naar verwachting worden medio 2020 nieuwe afspraken met het Rijk gemaakt, omdat het programma in 2020 af loopt.

Daarnaast worden jaarlijks lasten voor de uitvoering van handhavingswerkzaamheden gefinancierd uit de bestemmingsreserve Bodem Spoed (€ 500).

- Bodem Gebiedsgerichte aanpak

Op 18 december 2018 heeft het college besloten tot het starten van de gebiedsgerichte aanpak van bodem en grondwater in de Botlek. In 2020 wordt besluitvorming voor de Europoort voorgelegd. De lasten zijn afhankelijk van het aantal bedrijven dat zich aanmeldt en wanneer zij dit doen. De lasten en de dekking uit de bestemmingsreserve Bodem Gebiedsgerichte aanpak worden in de begroting 2020 met € 410 naar beneden bijgesteld.

Bestemmingsreserve Energietransitie

Sommige projecten in het kader van de energietransitie zijn in 2019 niet volledig besteed door vertraging in de planning, zoals de levering van 30 waterstofauto's voor verduurzaming van het gemeentelijk waterpark, de Mobility City Campus en de Programmatische aanpak Smart Energy Systems. De uitvoering ervan zal alsnog in 2020 plaatsvinden, waardoor de niet bestede middelen uit 2019 via een onttrekking uit de bestemmingsreserve Energietransitie aan de begroting 2020 toegevoegd worden.

Bestemmingsreserve Windpark Hartelbrug II

In de begroting 2019 is € 200 opgenomen voor een eenmalige bijdrage aan een op te richten Gebiedsfonds Windpark Hartelbrug fase II. Omdat dit Gebiedsfonds in 2019 nog niet is opgericht, is er vanuit de gemeente Rotterdam nihil euro bijgedragen. In de 1e herziening is € 200 aan middelen beschikbaar gesteld ter financiering van de bijdrage aan het Gebiedsfonds.

Taakmutaties Gemeentefonds

- Taakmutaties Gemeentefonds - Samenwerkingsprogramma luchtkwaliteit

In de Koersnota Schone Lucht zijn de maatregelen beschreven om de knelpunten luchtkwaliteit op te lossen in 2020 en voor de lange termijn te werken aan de verder verbetering van de luchtkwaliteit. De belangrijkste maatregel om het knelpunt op te lossen is de maatregel Experimenten Maastunnelcorridor. Er is een stappenplan ontwikkeld dat uiteindelijk moet leiden tot het vrijmaken van een rijstrook in de Maastunnelcorridor. De experimenten starten eind mei 2020. De lasten en de dekking uit de Taakmutaties Gemeentefonds Samenwerkingsprogramma Luchtkwaliteit worden met € 239 naar beneden bijgesteld.

- Taakmutaties Gemeentefonds – Transitiekosten Regionale Uitvoerings Diensten (RUD)

Als gevolg van een vertraging in de voorbereidingsfase was er in 2019 een onderbesteding op de Omgevingswet (€ 161). Dit budget wordt in 2020 besteed aan de uitvoering van dit project. De lasten en dekking uit de Taakmutaties Gemeentefonds worden in de begroting 2020 met € 161 naar boven bijgesteld.

- Taakmutaties Gemeentefonds - Aardgasvrije wijken

In de decembercirculaire door het Rijk toegewezen aan het gemeentefonds voor aardgasvrije wijken.

- Taakmutaties Gemeentefonds - Klimaatmiddelen Transvisie warmte

In de decembercirculaire door het Rijk toegewezen aan het gemeentefonds voor klimaatmiddelen transvisie warmte.

- Taakmutaties Gemeentefonds - Klimaatmiddelen wijkaanpak

In de decembercirculaire door het Rijk toegewezen aan het gemeentefonds voor klimaatmiddelen wijkaanpak.

- Taakmutaties Gemeentefonds - Klimaatmiddelen energieloket

In de decembercirculaire door het Rijk toegewezen aan het gemeentefonds voor klimaatmiddelen energieloket.

Technische wijzigingen

Op taakveld Milieubeheer - Duurzaam, bodem, geluid en handhaving zijn er diverse technische wijzigingen geweest. Direct achter de technische wijzigingen is het effect op het saldo weergegeven. De grootste technische wijziging is de actualisatie van het personele budget (- € 104) en diverse technische wijzigingen (- € 98).

Beleidskaders, beleidsmonitoren en wet- en regelgeving

- [Actieplan Geluid 2019-2023](#)
- Beleidskader Groepsrisico
- [Beleidsnota Huishoudelijk Afval 2013-2018](#)
- [Bouwverordening 2010](#)
- Gebiedsaanpak energietransitie
- Groenplan Binnenstad
- [Hoogbouwvisie 2019](#)
- [Kader Stedelijke Ontwikkeling](#)
- [Koersnota Schone Lucht](#)
- Meerjarenplan Bouw en Woningtoezicht 2018-2021

- [Natuurkaart Rotterdam](#)
- [Nieuwe energie voor Rotterdam \(Drift rapport\)](#)
- [Programma Duurzaam 2015-2018 'Duurzaam dichterbij de Rotterdammer'](#)
- [Programma Rivieroever](#)
- [Roadmap Next Economy](#)
- [Rotterdam gaat voor circulair - Visie en aanpak 2017](#)
- [Rotterdam Kaart van de Stad - Verkenning ontwikkelkansen lange termijn](#)
- [Resilient Rotterdam](#)
- [Rotterdam Staat van de Stad](#)
- [Rotterdamse Adaptatiestrategie](#)
- [Stadsvisie](#)
- Stedelijke Agenda Haven
- [Verhaal van de stad](#)

Omschrijving taakveld en vervolg taakvelddoelstellingen

Dit taakveld bevat de activiteiten voor bescherming en verbetering van het milieu waaronder de energietransitie (duurzaamheid) en het verbeteren van de luchtkwaliteit, de bescherming en de sanering van de kwaliteit van de bodem en de atmosfeer, de beheersing van geluidhinder, de bescherming tegen straling en het verplaatsen van milieuhinderlijke bedrijven.

Nederland moet in 2050 een land zijn zonder CO2 uitstoot en met een volledig circulaire economie. Daar moet nu mee begonnen worden. Ook Rotterdam heeft hierin een belangrijke opgave. Prioriteit ligt daarom bij de uitvoering en ondersteuning van activiteiten voor het realiseren van de energietransitie in gebouwde omgeving en mobiliteit, de omslag naar een circulaire economie, het verbeteren van de luchtkwaliteit, vergroting van de veerkracht van de stad, in combinatie met de vergroening, waterveiligheid en transformatie naar een nieuwe duurzame economie.

We zetten in op een fijne woon- en leefomgeving voor alle Rotterdammers: schoner, groener en gezonder. In het taakveld Milieubeheer wordt ingezet op maatregelen die de energietransitie, klimaatadaptatie, circulaire economie, schone lucht, minder geluidsoverlast en schonere en veiliger bodems bevorderen en zo een bijdrage leveren aan een rijke en stabiele biosfeer en daarmee aan een aantrekkelijke leefomgeving. Dit vergt vooral focus op anders werken: die keuzes krijgen waarde als we ze omzetten in kansen door meer integraal en slimmer te werken. Dus zetten we de energietransitie in als vliegwiel voor duurzame bedrijvigheid, voor nieuwe werkgelegenheid en het aantrekkelijker maken van woningen en wijken.

Openbaar groen en (openlucht) recreatie - Landschap

Pagina 75

Openbaar groen en (openlucht) recreatie - Landschap

Een aantrekkelijke en leefbare stad voor iedereen, nu en in de toekomst.

Meer gezonde Rotterdammers die bewegen, spelen, sporten, ontmoeten, ontspannen en recreëren.

Een investering in de doorontwikkeling van de klimaat adaptieve deltastad.

Samenwerking met Rotterdammers en gedeeld eigenaarschap.

Voortgang 2020

Het college werkt aan een robuuste groene, gezonde en duurzame leefomgeving voor alle Rotterdammers die uitnodigt tot ontmoeten, sporten en recreëren en bijdraagt aan een aantrekkelijk werk- en leefklimaat. In het coalitieakkoord zijn veertien college targets vastgesteld. Colleetarget nummer elf luidt: "20 hectare groen erbij in 2022 t.o.v. 2018".

In juni 2019 is de concept visie Openbare Ruimte besproken in de commissie BWB. De visie schetst de opgaven voor de openbare ruimte die de gemeente de komende 10 jaar voorziet, in relatie tot de binnenstedelijke verdichting en de diverse transitie die op de stad afkomen, zoals klimaatadaptatie en energie. De opgaven zijn verwoord in drie doelen:

1. groenere en duurzame stad;
2. openbare ruimte van en voor iedereen;
3. ruim baan voor fietser en voetganger.

Daarnaast zijn er vijf speerpunten voor Rotterdam:

1. groenstructuur;
2. rivieren, kust en regio;
3. binnenstad;
4. focuswijken Rotterdam-Zuid;
5. boulevards en stadsstraten.

Medio 2019 is de raad geïnformeerd over het plan van aanpak Groenoffensief “Rotterdam gaat voor groen!”, hiermee wordt ingezet op speerpunt 1 groenstructuur. Deze aanpak geeft in vier pijlers het kader voor uitvoering van het collegetarget 20 hectare vergroening. Inmiddels is begin 2020 de eerste voortgangsrapportage aan de raad gepresenteerd. Na ruim een jaar werken aan deze groene doelstelling staat de teller op 8,9^[1] hectares extra groen. Daarmee is de streefwaarde van 5 ha voor 2019 ruimschoots gehaald. Het meeste nieuw gerealiseerde groen is te vinden op daken en in de openbare ruimte. Ook zijn de eerste extra vierkante meters groen dichtbij huis en op werklocaties voor elkaar. Over een belangrijk deel van het nieuwe groen is reeds besloten en dit wordt in 2020 aangelegd.

Het onderwerp vergroening van de buitenruimte draagt bij aan de gezondheid en het levensplezier van alle Rotterdammers en nodigt uit tot ontmoeten, sporten en recreëren. In februari 2019 heeft het college het Toekomstperspectief Binnenstedelijke Nieuwe Maas vastgesteld. Dit toekomstperspectief is met het in juni 2019 door het college vastgestelde Uitvoeringsprogramma Rivieroevers Rotterdam 2019-2022 aan de gemeenteraad aangeboden. Inmiddels is gestart met de voorbereiding en uitvoering van de projecten uit het uitvoeringsprogramma. Zo zijn in 2019 de trappen en steiger bij de Grote Kerk gerealiseerd, is begin 2020 de uitvoering van het Eiland van Brienenoord gestart en ook de Crooswijkse Bocht start dit jaar. Hiermee is ingezet op speerpunt 2 Rivieren, kust en regio.

Het college voorziet voor het onderdeel openbaar groen en recreatie geen nadelige gevolgen van de huidige corona maatregelen. Over het algemeen kunnen de projecten in de openbare ruimte doorgang vinden. Wel maken veel meer mensen gebruik van het groen in de wijk en de stadsparken nu men noodgedwongen veel thuis is. Het aantal ommetjes in de buurt is met 70% toegenomen. Juist in deze tijden ervaren mensen de positieve en rustgevende effecten van groen in de omgeving. Wanneer de maatregelen wat verlicht worden, is het college voornemens via communicatie extra aandacht te vragen voor wat mensen zelf kunnen doen om hun leefomgeving groener te maken.

Tijdens de Europese Top van 20 juni 2019 heeft de Europese Raad zijn strategische agenda voor 2019-2024 gepresenteerd. De nieuwe Europese Commissie die op 1 november 2019 is aangetreden, komt met een definitief werkprogramma voor de vijfjarige termijn en voor het eerste jaar. Deze agenda's worden getoetst aan de doelstellingen in het taakveld Openbaar groen en (openlucht) recreatie - Landschap. Op basis hiervan wordt voor het taakveld een EU werkprogramma opgesteld. Hierin wordt opgenomen voor welke opgave Europese middelen beschikbaar zijn en welke invloed huidige en toekomstige Europese regelgeving heeft op het bereiken van de doelstellingen.

[1] De vierkante meters op groene daken wordt bijgehouden via jaarlijkse luchtfoto's in het voorjaar. Het extra groen in de openbare ruimte, op werklocaties en dichtbij huis is het saldo extra groen per inrichtingsplan dat wordt gemaakt en uitgevoerd sinds september 2018. De inventarisatie van de inrichtingsplannen bevindt zich in de afrondende fase. Mogelijk kan het aantal netto hectares groen hierdoor wijzigen.

Wat willen we bereiken

We werken aan een robuuste groene, gezonde en duurzame leefomgeving voor alle Rotterdammers die uitnodigt tot ontmoeten, sporten en recreëren en bijdraagt aan een aantrekkelijk werk- en leefklimaat.

Een meer uitgebreide, beter aaneengesloten groenstructuur in de stad die bijdraagt aan een meer robuuste én veerkrachtige openbare ruimte met betere biodiversiteit.

Een robuuste en veerkrachtige openbare ruimte die ontwikkelingen die op de stad afkomen kan opvangen: energietransitie, klimaatadaptatie, veranderende mobiliteit, netwerksamenleving, circulaire economie.

Wat gaan we daar voor doen

We werken aan een robuuste groene, gezonde en duurzame leefomgeving voor alle Rotterdammers die uitnodigt tot ontmoeten, sporten en recreëren en bijdraagt aan een aantrekkelijk werk- en leefklimaat.

De komende vier jaar staan in het teken van uitvoering van het "Groenoffensief" zoals verwoord in het plan van aanpak Rotterdam gaat voor groen! Met alle partners in de stad het Rotterdamse groenareaal groter, beter en aantrekkelijker maken. Dat doen we met diverse partijen in de stad (bedrijven, instellingen, corporaties, ondernemers, natuurorganisaties, terreinbeheerders, groene initiatiefnemers, bewoners). Bij de begroting van 2019 heeft het college als collegetarget de ambitie geformuleerd om deze periode 20 hectare groen toe te voegen. Het plan van aanpak geeft invulling aan de wijze waarop (hoe) wij dit target willen realiseren. Het plan van aanpak bestaat uit vier onderdelen:

1. groene daken
2. groene werklocaties
3. groen in de openbare ruimte
4. groen dicht bij huis

Langs deze vier lijnen wordt uitvoering gegeven aan het college­target en de hieronder genoemde acties.

- Voor de openbare ruimte en publieke panden van de gemeente Rotterdam zetten we vergroening voort en intensiveren die waar mogelijk. Als gemeente geven wij het goede voorbeeld voor vergroening van de ruimte en de bebouwing.
- Bij vergroening hebben wij het over maatregelen die bijdragen aan toename van het areaal groen in de stad. Dat kan zijn gras, opgaande beplanting, bomen, groene oevers, water en verbeteren van de groeiomstandigheden van bomen.

Het programma Rotterdam gaat voor Groen loopt tot en met 2022, maar daarna is de opgave voor het vergroenen van de stad niet afgerond. De conceptvisie Openbare Ruimte biedt een doorkijk voor de komende 10 jaar. De visie schetst het belang van verdere vergroening van de stad en goede verbindingen met de groene landschappen om de stad. Dit is noodzakelijk om een aantrekkelijk woon- en vestigingsklimaat te blijven bieden en verder te ontwikkelen in relatie tot de binnenstedelijke verdichting, klimaat, energie en mobiliteit.

- Realiseren van slimme, ecologische verbindingen tussen groene plekken, parken en de stad uit, zoals van het park Twee Heuvels naar het Eiland van Brienenoord, de Steilrand van Schie naar Rottemeren en via de Heemraadsingel naar het Vroesepark.
- Impuls in het stedelijke groene netwerk voor sport, recreatie en verblijf.
- Realiseren van een groene kwaliteitsimpuls, bijvoorbeeld groene wandelroutes in de buurt en wijk mogelijk maken.
- Voortzetten van de vergroening in de binnenstad.
- Blijven investeren in de buitenruimte van met name de focuswijken op Zuid, gekoppeld aan het brede maatregelenpakket van [NPRZ](#).
- Inzetten op het versterken van het regionale landschap, de bereikbaarheid en de toegankelijkheid via deelname aan Recreatieschap Rottemeren en regionale Landschapstafels als Hof van Delfland en IJsselmonde. De provincie werkt ook aan groenblauwe verbindingen tussen stad-regio, waaronder de Rotte en de Schie als verbinding met omliggende groene landschappen.
- Het groenblauwe netwerk in buurten en wijken in en om de stad uitbreiden voor langzaam verkeer (voetganger en fiets), zowel functioneel (werk) als recreatief.
- Meer wateropvang en recreatie-natuur binnen en buiten de stad (o.a. via het Deltaplan).
- Kleine kwaliteitsingrepen toepassen bij herbestrating die bijdragen aan de functionaliteit, vergroening en duurzaamheid (functionele wijzigingen).
- Bijdragen aan het opstellen en realiseren van een integraal deltaplan (grond)water voor wateroverlast, waterveiligheid en hittestress (Rotterdams Weerwoord). De uitwerking in een uitvoeringsstrategie heeft brede consequenties voor de inrichting van de openbare ruimte. Denk aan inrichtingsprincipes (bijvoorbeeld groene infiltratie greppels of rioolscheiding) en materiaalgebruik (bijvoorbeeld waterdoorlatende bestrating).

Een vergroening van de buitenruimte die bijdraagt aan de gezondheid en levensplezier van alle Rotterdammers en die uitnodigt tot ontmoeten, sporten en recreëren.

- Waar mogelijk en voor Rotterdammers van alle leeftijden in de openbare ruimte voorzieningen realiseren die leiden tot spelen, bewegen, sporten en ontmoeten (o.a. toegankelijk maken en vergroenen schoolpleinen).
- Waar mogelijk in lokale woonstraten en stadsstraten zorgen voor vergroening (meer en grotere bomen en meer groen), verbeteren van verbindingen en balans in gebruik, onder andere door mee te liften met onderhoudsprojecten en functionele wijzigingen. Het doel is 20 (clusters van) straten aan te pakken in de periode tot en met 2022.
- Programma Rivieroevers Rotterdam door ontwikkelen:
 - Programma ontwikkelen voor komende vier jaar op basis van het toekomstperspectief de Binnenstedelijke Rotte en het concept toekomstperspectief voor de binnenstedelijke Nieuwe Maas: Uitvoeringsprogramma Rivieroevers Rotterdam 2019-2022.
 - Onderzoeken hoe en met welke mogelijkheden we de rivieroevers levendiger, aantrekkelijker en groener maken, de beleving van de rivier versterken en meer op en langs de oevers van de Maas kunnen recreëren. Bijvoorbeeld met nieuwe stadsparken voor alle Rotterdammers, zoals langs de Maasboulevard, in de Maashaven en in de Rijnhaven. Dit leidt tot een vastgesteld toekomstperspectief binnenstedelijke Nieuwe Maas.
 - De Rotte ontwikkelen tot een aantrekkelijke groene openbare ruimte met recreatie- en verblijfsmogelijkheden. Realiseren van een aantal groene plekken en aantrekkelijke routes langs de Rotte, zoals Crooswijkse Bocht, trap Grote Kerkplein en herinrichting Leuvekolk inclusief waterinlaat en vispassage.
 - Nieuwe Maasparcours verder uitbouwen en eventuele wijzigingen opnemen in knooppuntenroute.
- Vergroenen van circa tien stenige pleinen in de periode tot en met 2022.
- Het verbeteren van oversteekbaarheid van stadsstraten (en boulevards) en het meer ruimte maken voor voet- en fietspaden en vergroening (zoals Schiedamsedijk, Leuehavenzijde, Pleinweg, Zuiderparkweg). Het creëren van essentiële wandel- en fiets routes voor de stad die scholen, tal van groen en diverse voorzieningen verbinden.
- Actualisatie van de Rotterdamse Stijl met inzet op meer gebruik van groen en circulair materiaal (inclusief een innovatiebudget voor nieuw en circulair materiaal).
- Opstellen van een onderzoeksagenda voor het gebruik van de openbare ruimte.

Een robuuste en veerkrachtige openbare ruimte die ontwikkelingen die op de stad afkomen kan opvangen: energietransitie, klimaatadaptatie, veranderende mobiliteit, netwerksamenleving, circulaire economie.

- We zetten structureel in op integrale aanpak en meelift kansen bij activiteiten op het gebied van energietransitie, klimaat adaptatie, mobiliteit, circulaire economie en gezondheid.
- De testversie omgevingsvisie gebruiken om het werken met een integrale visie op de stad te borgen en de kwaliteit van de ontwikkelingen te vergroten.

Effectindicatoren	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Collegetarget 11: 20 ha groen erbij in 2022 t.o.v. 2018	Streefwaarde		+ 5 ha	+10 ha	+ 15 ha	+20 ha	
	Realisatie		+8,9 ha				

% Tevredenheid van bezoekers stadsparken (rapportcijfer)	Streefwaarde	> 7,4	> 7,4	> 7,4	> 7,4	> 7,4
	Realisatie	7,4	7,1			
% Tevredenheid bewoners over groen in de wijken/buurtten	Streefwaarde	> 6,9	> 6,9	> 6,9	> 6,9	> 6,9
	Realisatie	6,9	6,2			
De eindmeting voor dit collegetarget is beschikbaar voor het einde van de collegeperiode. De meting eind 2021 vormt de basis voor de rapportage en eindverantwoording.						

Prestatie-indicatoren	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Realisatie ecologische verbindingen	Streefwaarde	3 ecologische verbindingen realiseren in de stad					
	Realisatie	0	0	0			

Het college heeft als doelstelling om deze periode drie ecologische verbindingen te realiseren. Deze verbindingen worden waar mogelijk opgenomen in lopende trajecten. Daar waar dat niet het geval is, wordt een nieuw ontwerpproces ingericht.

Toelichting indicatoren

De ecologische verbinding 'Rondje Eiland van Brienenoord - Park de Twee Heuvels' is in uitvoering.

Wat kost het

Overzicht van baten en lasten Openbaar groen en (openlucht) recreatie - Landschap	Realisatie	Begroting	Begroting	Raming	Raming	Raming
	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Baten exclusief reserves	1.821	1.792	22	22	22	22
Bijdragen rijk en medeoverheden	1.706	1.792	22	22	22	22
Overige opbrengsten derden	115	0	0	0	0	0
Overige baten	0	0	0	0	0	0
Lasten exclusief reserves	9.783	14.986	11.506	11.460	6.225	6.225
Intern resultaat	2.896	2.128	2.020	2.012	2.012	2.012
Intern resultaat	2.896	2.128	2.020	2.012	2.012	0
Programmalasten	6.887	12.859	9.486	9.449	4.213	4.213
Inkopen en uitbestede werkzaamheden	2.040	8.021	8.482	8.444	3.208	0
Overige programmalasten	1	0	0	0	0	0
Subsidies en inkomensoverdrachten	4.846	4.838	1.004	1.004	1.004	0

Saldo voor vpb en reserveringen	-7.961	-13.195	-11.484	-11.438	-6.202	-6.202
Saldo voor reserveringen	-7.961	-13.195	-11.484	-11.438	-6.202	-6.202
Reserves	2.397	6.315	5.546	5.525	0	0
Onttrekking reserves	2.397	6.315	5.546	5.525	0	0
Toevoeging reserves	0	0	0	0	0	0
Vrijval reserves	0	0	0	0	0	0
Saldo	-5.565	-6.880	-5.938	-5.913	-6.202	-6.202

x

Tabel vergelijking begrotingssaldi 2020

Vergelijking begrotingssaldi	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Begroting 2019	-4.547	-4.547	-4.547	-4.547	-4.547	
Omissieregeling 2019	-6.878	-6.158	-5.843	-5.558	-5.558	
Voorjaarsnota / Eerste herziening 2019	-6.870	-6.968	-6.951	-6.934	-7.224	
Begroting 2020 / Tweede herziening 2019	-5.826	-5.971	-5.938	-5.913	-6.202	
10-maandsrapportage 2019	-5.634	-5.971	-5.938	-5.913	-6.202	
Realisatie 2019	-5.565					
Eerste Herziening 2020		-6.880	-5.938	-5.913	-6.202	-6.202

Financiële bijstellingen

Bijstellingen Openbaar groen en (openlucht) recreatie - Landschap	Begroting 2020
Oorspronkelijke begroting 2020	-5.971
Bijstellingen Eerste Herziening 2020	-909
Bestemmingsreserve Gebiedsontwikkeling	Reserves 0
Bestemmingsreserve Investeringsfonds Rotterdam	Reserves 0
Technische wijzigingen	Technische wijzigingen -909
Begroting na wijzigingen	-6.880

Toelichting financiële bijstellingen

Bestemmingsreserve Gebiedsontwikkeling

- Bestemmingsreserve Gebiedsontwikkeling - 5 grote buitenruimteprojecten

In 2020 worden restwerkzaamheden rondom de voorbereiding van 5 grote buitenruimteprojecten uitgevoerd. De lasten en de dekking uit de bestemmingsreserve Gebiedsontwikkeling - 5 grote buitenruimteprojecten van € 712 zijn niet eerder begroot.

- Bestemmingsreserve Gebiedsontwikkeling - Koppelen lokale groene plekken en initiatieven

De uitvoering van het plan Koppelen lokale groene plekken start in 2020 en heeft een doorloop naar 2021 en 2022. De begroting wordt

hierop bijgesteld. De lasten en dekking uit de bestemmingsreserve Gebiedsontwikkeling - Koppelen lokale groene plekken en initiatieven worden met € 500 overgeheveld van 2020 naar 2021.

- Bestemmingsreserve Gebiedsontwikkeling - Programma Extra Vergroening

Vanuit het programma Groenoffensief 20ha wordt € 100 bijgedragen aan de projecten Peperklip en Pleinweg. De lasten en de dekking uit de bestemmingsreserve Gebiedsontwikkeling - Programma Extra Vergroening zijn niet eerder begroot.

Bestemmingsreserve Investeringsfonds Rotterdam

In 2019 was er een onderbesteding op het lastenbudget voor het programma Rivieroevers als gevolg van vertraging in de voorbereiding van de projecten (€ 64). Dit budget wordt in 2020 besteed aan de uitvoering van het programma.

Technische wijzigingen

Op het taakveld Openbaar groen en (openlucht) recreatie - Landschap zijn diverse technische wijzigingen geweest. Direct achter de technische wijziging is het effect op het saldo weergegeven. De grootste wijzigingen zijn parkeerinzet voor bewoners vanuit het programma Verkeer en Vervoer (- € 890) en diverse kleine technische wijzigingen (- € 19).

Beleidskaders, beleidsmonitoren en wet- en regelgeving

- [Archeologische waarden- en beleidskaart Rotterdam](#)
- [Architectuurnota: Architectuur en Rotterdam 2010](#)
- [Atlas Stedelijke Havens - De havens in kaart](#)

- [Beleidsregeling Parkeernormen auto en fiets gemeente Rotterdam 2018](#)
- [Bouwverordening 2010](#)
- [De Rivier als getijdenpark - groeidocument 2018](#)
- [Focus Document City Lounge/ Binnenstadsplan 2014-2018](#)
- Gebiedsaanpak energietransitie
- [Gebiedskoersen detailhandel 2017-2020](#)
- [Gebiedsvisie Hoboken 2030](#)
- [Gebiedsvisie Hoek van Holland 2011-2020](#)
- [Gebiedsvisie Nieuw Kralingen](#)
- [Gebiedsvisie Rotterdam Central District](#)
- [Gebiedsvisie Stadionpark](#)
- Groenplan Binnenstad
- [Handboek Rotterdamse Stijl](#)
- [Havenvisie 2030](#)
- [Havenvisie 2030: Voortgangsrapportage 2017 Havenvisie 2030](#)
- [Hoogbouwvisie 2019](#)
- [Horecagebiedsplannen 2019-2021](#)
- [Integraal Huisvestingsplan Onderwijs 2015-2019 Rotterdam](#)

- [Kader oplaadinfrastructuur auto's](#)
- [Kader Stedelijke Ontwikkeling](#)
- Meerjarenplan Bouw en Woningtoezicht 2018-2021
- [Milieuzone kaart](#)
- [Natuurkaart Rotterdam](#)
- [Nieuwe energie voor Rotterdam \(Drift rapport\)](#)
- [NPRZ Uitvoeringsplannen](#)
- [OV-visie Rotterdam 2018-2040](#)
- [Plintenstrategie voor de Rotterdamse binnenstad](#)
- [Programma Rivieroevers](#)
- [Roadmap Next Economy](#)
- [Rotterdam Kaart van de Stad - Verkenning ontwikkelkansen lange termijn](#)
- [Rotterdamse Mobiliteitsagenda 2015 - 2018: Stedelijk Verkeersplan Rotterdam 2016 - 2030+](#)
- [Rotterdamse Stijl](#)
- [Rotterdamse Welstandsnota](#)
- [Stadsvisie](#)
- Stedelijke Agenda Haven
- [Structuurvisie Hart van Zuid](#)
- [Verbonden stad - visie openbare ruimte binnenstad Rotterdam - Ruimtelijke ontwikkelingsstrategie 2030](#)

- [Verhaal van de stad](#)
- Verkeer- en vervoersplan Rotterdam 2003-2020
- [Verordening voorzieningen huisvesting onderwijs Rotterdam 2015](#)
- [Visie en strategie Rotterdam Makers District](#)
- [Recreatiekader Rottemeren “Ruimte voor een groenblauwe toekomst. Kader en koers voorrecreatief landschapspark Rottemeren” 2019](#)

Omschrijving taakveld

Het realiseren van mooi, divers en uitnodigend openbaar groen en stedelijk water. Het groen en water in Rotterdam heeft landschappelijke en ecologische waarde, is goed verspreid, biedt ruimte aan toegankelijke recreatie, en houdt de mensen en de stad gezond, leefbaar en aantrekkelijk. Juist in de verdichtende omgeving wordt gezorgd voor een eveneens groeiende aanwezigheid van openbaar groen en stedelijk water. Onze kenmerkende rivieren, parken, singels, plantsoenen, groen en recreatiegebieden hebben iedere Rotterdammer iets te bieden. Samen met bewoners en partners pakken we kansen die bijdragen aan een circulaire economie en uitdagingen rondom klimaatverandering en gezonde groei in relatie tot de stedelijke verdichtingsopgave.

Tot dit Rotterdamse taakveld behoren:

- natuurbescherming, onderhoud van bos, heide en overige natuurgebieden
- aanleg en onderhoud van openbaar groen inclusief het plaatsen en onderhouden van kunstwerken in de openbare ruimte
- aanleg en onderhoud van openbaar water: vijvers en kleine watergangen, waaronder het schoonhouden van sloten, onderhouden van taluds en betuining
- aanleg en onderhoud van speelvoorzieningen
- hobbyclubs en volkstuinderverenigingen

De gemeente werkt aan een aantrekkelijke, klimaatbestendige, groene en gezonde openbare ruimte voor alle Rotterdammers, zodat een aantrekkelijk werk- en leefklimaat ontstaat en groeit.

Het creëren van een steeds groenere stad door structureel samen te werken en te koppelen met andere beleidsvelden zoals de verhoogde bouwactiviteiten, vernieuwing van riolering en stadsverwarming en initiatieven om een gezonde leefstijl te bevorderen. Hierbij wordt nadrukkelijk en integraal gezocht naar mogelijkheden om werk met werk te maken in de wijken en buurten van Rotterdam. Dat doen we zowel intern als extern met (bewoners)initiatieven en partners in de stad die bijdragen aan een aantrekkelijke openbare ruimte voor iedereen.

De gemeente werkt aan een robuuste aaneengesloten groenstructuur, omdat dat beter is voor mens en natuur. Het verbinden van groengebieden is op meerdere schaalniveaus belangrijk, van de verbinding van stad en land tot in de buurt. Rotterdam stuurt daarom ook in regionale samenwerkingen aan op meer en beter bereikbare groengebieden voor natuur en recreatie, voor Rotterdammers en bewoners in de regio.

Een robuuste groenstructuur is ook beter bestand tegen extreme weersomstandigheden als gevolg van de verandering van het klimaat. Naast het bergen van de wateropgave stuurt de gemeente op meer diversiteit in de groenstructuur. Dit leidt tot een hoge ecologische waarde en biodiversiteit en is uitnodigend voor iedere Rotterdammer. Door een goede balans in gebruiksmogelijkheden is er ruimte voor verblijf, ontmoeting en verplaatsing in een gezonde omgeving.

Materialen die gebruikt worden bij de inrichting van de openbare ruimte zijn zoveel mogelijk circulaire producten. Ook het groenafval zelf wordt optimaal terug gerecycled.

Openbaar groen en het stedelijk watersysteem zijn belangrijk voor de ecologische en landschappelijke waarde van de stad en dragen in belangrijke mate bij aan een gezonde leefomgeving en biodiversiteit. Met sport-, cultuur-, groen- en recreatieve deelprogramma's en voorzieningen werkt Rotterdam aan een leefbare en vitale stad, zowel in de directe dagelijkse leefomgeving als in de grotere parken en groengebieden. Een herkenbare leefomgeving die op een laagdrempelige manier uitnodigt tot leren, bewegen, participatie en ontmoeting, en die bijdraagt aan de eigen kracht en de gezonde en duurzame leefstijl van Rotterdammers, met oog voor de behoefte van verschillende doelgroepen. Kwalitatief hoogwaardig groen maakt het verschil en zet Rotterdam ook op de kaart als groene metropool met een aantrekkelijk werk-leefklimaat.

De openbare ruimte heeft elke Rotterdammer wat te bieden. Er wordt meer dan ooit gewandeld, gesport, gepicknickt en gebarbecued. En ook evenementen en festivals doen een beroep op ons stedelijk- en wijkgroen. Tegelijkertijd neemt de druk op de (groene) buitenruimte toe en groeit de komende jaren door de binnenstedelijke verstedelijkingsopgave.

Het college stuurt op meer en beter bereikbaar groen, het kan gaan om lokale vergroening in de straat of op het plein en bijvoorbeeld nieuwe parken. Daarbij maken we gebruik van de bestaande kwaliteiten in wijken en buurten en versterken die, zoals het ontwikkelen van de rivieroever van Maas en Rotte voor verblijf en recreatie. Verdichting betekent ook een intensiever gebruik van de beschikbare ruimte wat extra eisen stelt aan de kwaliteit van onze bomen, grassen en beplanting.

Groen en water versterken de ruimtelijke structuur, de leefbaarheid en de klimaatbestendigheid van de stad. Parken, plantsoenen, wegbermen, straatbomen en gevelgroen verminderen hittestress en versterken de biodiversiteit. Zichtbare watergangen, onderdeel van het stedelijk watersysteem, dragen niet alleen bij aan de weerbaarheid maar ook aan belevingswaarde van de stad en aan waterdoelstellingen zoals het lokaal opvangen en langer vasthouden van water. Aanleg en onderhoud vindt plaats op milieuvriendelijke wijze: objecten en materialen worden gerecycled en ook organisch afval wordt hergebruikt. Het zorgt er daarnaast voor dat de omgeving veilig, beschikbaar en toegankelijk voor iedereen blijft.

Daarnaast investeert Rotterdam in ruimte voor ontmoeting en verblijf in de openbare ruimte door deze aangenaam in te richten en sociale knooppunten in de wijk te versterken. Bovendien zal de gemeente met variatie in inrichting en elementen de Rotterdammer meer gaan uitdagen en stimuleren om meer en vaker naar buiten te gaan om te

spelen, te sporten en te bewegen in de openbare ruimte. In de stad worden plekken als vrije ruimte aangewezen en opengesteld voor tijdelijk gebruik of voor buurtactiviteiten om elkaar te ontmoeten.

Daar waar behoefte is, zetten we extra in op specifieke doelgroepen, zoals gezinnen en kinderen. Het realiseren en onderhouden van voldoende en toegankelijke recreatieve voorzieningen in de wijken, zoals speeltuinen en scoutingverenigingen, voorziet in de behoefte van jonge Rotterdammers aan een veilige speelplek. Het college draagt zorg voor voldoende spreiding en een goede bereikbaarheid.

Al deze opgaven vragen om creatieve en innovatieve oplossingen en andere samenwerkingsvormen met (deels nieuwe) partners. Alleen door samen op te trekken met oog voor de brede doelstellingen van de stad en het effect van onze aanpak op de Rotterdammer zorgen we voor maximaal resultaat, ook op de lange termijn.

Er is inmiddels veel geoefend met de concept Omgevingsvisie die in het kader van de nieuwe Omgevingswet richtinggevend wordt. De ontwikkeling van de stad wordt hierin beschreven aan de hand van vijf perspectieven:

1. circulaire stad
2. compacte stad
3. productieve stad
4. inclusieve stad
5. gezonde stad

Deze perspectieven sluiten goed aan bij onze ambities.

Met de bovengenoemde doelen beogen we de volgende effecten in de stad te bereiken:

- tevredenheid van bewoners vergroten over de openbare ruimte, waaronder het groen, water en speelvoorzieningen
- groei van gebruikers en bezoekersaantallen van stadsparken en wijkvoorzieningen
- bevordering van een duurzame en gezonde leefstijl
- weerbaarheid van de stad versterken

Ruimtelijke ordening - Ontwikkeling

Pagina 76

Ruimtelijke ordening - Ontwikkeling

Ontwikkelen van een integrale omgevingsvisie en strategie voor de ontwikkeling en groei van de stad.

Zorgen voor de implementatie van de Omgevingswet.

Zorgen voor actuele, flexibele en toekomstgerichte juridische kaders voor de ontwikkeling van de stad.

Voortgang 2020

De doelstellingen van het taakveld zoals opgenomen onder “wat willen we bereiken” en “wat gaan we daarvoor doen” zijn nog actueel. Er zijn geen grote ontwikkelingen die aanleiding geven tot het vermelden van afwijkingen in het beoogde effect of onze inspanningen. Wel is van belang te vermelden dat de datum voor inwerkingtreding Omgevingswet met een jaar is verschoven naar 1 januari 2022. Proces van vergunningaanvragen, omgevingsplan, De Veranderstad (omgevingsvisie) en de aanpak van o.a. pilots, moeten dan zijn afgerond. Dit is belangrijk voor de 18.000 woningen, maar ook voor de verdere integrale aanpak van de fysieke leefomgeving die Rotterdam in de toekomst kan versterken. De eerder aan de raad gemelde voortgangsrisico's zijn door het uitstel grotendeels komen te vervallen.

Tot voor kort was de regel dat bestemmingsplannen nog voor het einde van dit jaar ter inzage kunnen worden gelegd. Als dat niet lukt dan moet er een omgevingsplan gemaakt worden. Dit is een risico omdat veel van het instrumentarium en de software op dit moment nog niet bekend is. Nu er meer tijd is om een bestemmingsplan ter inzage te leggen, worden in ieder geval 5 extra ontwikkelgebieden voor woningbouw voorzien van een kader. Op basis hiervan kunnen omgevingsvergunningen worden afgegeven.

Tijdens de Europese Top van 20 juni 2019 heeft de Europese Raad zijn strategische agenda voor 2019-2024 gepresenteerd. Er zijn sterke aanknopingspunten voor de gemeente met de Europese agenda. De nieuwe Europese Commissie die op 1 november 2019 is aangetreden, komt met een definitief werkprogramma voor de vijfjarige termijn en voor het eerste jaar. Deze agenda's worden getoetst aan de doelstellingen in het taakveld Ruimtelijke Ordening - Ontwikkeling. Op basis hiervan wordt voor het taakveld een EU werkprogramma opgesteld. Hierin wordt opgenomen welke opgave Europese middelen beschikbaar zijn en welke invloed huidige en toekomstige Europese regelgeving heeft op het bereiken van de doelstellingen.

Wat willen we bereiken

Een integrale omgevingsvisie en strategie voor de goede groei van de stad.

Een door de gemeenteraad vastgestelde Omgevingsvisie Rotterdam uiterlijk in 2020. De Omgevingsvisie Rotterdam kent twee doelstellingen:

1. Inhoud

Het verbeteren van de kwaliteit van de leefomgeving in Rotterdam, zodat het voor alle Rotterdammers, bezoekers, ondernemingen en ondernemers fijn wonen, leven, verplaatsen, ontmoeten, werken en recreëren is vandaag, morgen en overmorgen.

2. Proces

Het verbeteren van de planvormings- en besluitvormingsprocessen in de fysieke leefomgeving met een goede wisselwerking tussen gemeente, burgers, ondernemers en bezoekers.

Een goede implementatie van de Omgevingswet

De implementatie van de Omgevingswet heeft vijf belangrijke maatschappelijke verbeterdoelen:

- het vergroten van de inzichtelijkheid, de voorspelbaarheid en het gebruiksgemak van het omgevingsrecht
- het maken van en het vergroten van de inzichtelijkheid, de voorspelbaarheid en het gebruiksgemak van een afwegingskader ruimtegebruik voor de gemeente in relatie tot het frequenter optreden van meervoudige claims op dezelfde ruimte
- het bewerkstelligen van een samenhangende benadering van de fysieke leefomgeving in beleid, besluitvorming en regelgeving (integraliteit)
- het vergroten van de bestuurlijke afwegingsruimte door een actieve en flexibele aanpak mogelijk te maken voor het bereiken van doelen voor de fysieke leefomgeving
- het versnellen en verbeteren van besluitvorming over projecten in de fysieke leefomgeving (mede om participatie en betrokkenheid van burgers en bedrijven te vergroten)

De maatschappelijke verbeterdoelen van de Omgevingswet zijn doelen die de gemeente al grotendeels nastreeft. De wet geeft een extra prikkel en is een middel om vele initiatieven die al lopen een extra impuls te geven. Hoe eerder wordt gestart met de invoering van de Omgevingswet, hoe beter. Een verandering als deze, waarbij zoveel interne en externe partijen betrokken zijn, kost tijd en vraagt om veel afstemming. Daarnaast geven een vroege start een proactieve houding de mogelijkheid om oplossingen te vinden die aansluiten bij onze eigen wensen en behoeften en de Rotterdamse manier van werken.

Het Omgevingsplan Rotterdam

Op 1 januari 2021 wordt een flexibel en toekomstgericht Omgevingsplan Rotterdam (1.0) opgeleverd inclusief een aanpak voor de periode 2021-2029. Uiterlijk in 2029 wordt er een Omgevingsplan Rotterdam (nieuwe stijl en met een nieuwe standaard) opgeleverd.

Kaders/Bestemmingsplannen

Zorgen dat in de gehele stad sprake is van actuele, flexibele en vooral toekomstgerichte kaders.

- **Ontwikkelen van een integrale omgevingsvisie en strategie voor de ontwikkeling en groei van de stad**

De Omgevingsvisie wordt gecombineerd met een uitvoeringsstrategie en daaraan gekoppelde programma's waarin wordt aangegeven op welke manier we doelstellingen uit de Omgevingsvisie de komende jaren gaan realiseren.

- **Omgevingswet**

Op 1 januari 2022 wordt de Omgevingswet ingevoerd. Deze wet heeft grote gevolgen voor het ruimtelijk beleid. De twee belangrijkste instrumenten voor gemeenten van deze nieuwe wet zijn de *Omgevingsvisie* en het *Omgevingsplan* (deze zal de bestemmingsplannen vervangen). De implementatie van de Omgevingswet is een concernbrede opgave, gericht op de vier maatschappelijke verbeterdoelen van de wet (hieronder omschreven onder Implementatie Omgevingswet). Een belangrijke opgave die hier onder valt is het voorsorteren op het Digitaal Stelsel Omgevingswet (DSO).

- **Omgevingsplan Rotterdam**

De actualiseringsplicht voor bestemmingsplannen is vervallen, maar we houden de verplichting om de gehele stad te voorzien van actuele, flexibele en vooral toekomstgerichte kaders. Tot 2021 is het nog steeds noodzakelijk om bestemmingsplannen op te stellen, waarbij de komende jaren de balans verschuift van het actualiseren van bestemmingsplannen naar het maken van een Omgevingsplan in het kader van de Omgevingswet.

Wat gaan we daar voor doen

Ontwikkelen van een integrale omgevingsvisie en strategie voor de ontwikkeling en groei van de stad.

- Begin 2018 is een Verkenning omgevingsvisie Rotterdam opgeleverd. De ontwikkeling van de stad wordt beschreven aan de hand van vijf perspectieven: circulaire stad, compacte stad, productieve stad, inclusieve stad en gezonde stad. Deze perspectieven sluiten goed aan bij de ambities uit het coalitieakkoord en wat het college wil gaan doen. Denk aan:
 - de maatregelen in het kader van de energietransitie passen bijvoorbeeld binnen het perspectief circulaire stad en productieve stad en;
 - de maatregelen bij Wonen in een wereldstad sluiten aan bij de perspectieven compacte stad, inclusieve stad en gezonde stad.
- De verkenning is begin 2019 besproken in college en raad. Een plan van aanpak is opgesteld met als doel het opleveren van een concept omgevingsvisie eind 2019 en het vaststellen van de omgevingsvisie medio 2020. Het plan van aanpak behelst het opstellen van kernbeslissingen, het uitvoeren van een participatie strategie en het uitwerken van een passende vorm voor de omgevingsvisie. Belangrijk onderdeel van het proces is de regionale samenwerking en afstemming met de Provinciale omgevingsvisie (POVI) en de Nationale omgevingsvisie (NOVI).
- Omdat bepaalde uitspraken in de omgevingsvisie MER-plichtig zijn, is een procesonderdeel toegevoegd. In het kader van de omgevingsvisie zal een omgevingseffect rapportage worden opgesteld. De rapportage geeft inzicht in de effecten van de omgevingsvisie en levert tevens een monitor op de voortgang.

Implementatie van de Omgevingswet

Naast het opstellen van een omgevingsvisie zijn de belangrijkste beoogde resultaten vóór 1 januari 2021 de volgende:

- We hebben eerste stappen gezet om te komen tot een andere manier van kijken, werken en samenwerken.
- We zijn met onze eigen informatiesystemen aangesloten op het Digitaal Stelsel Omgevingswet.
- We kunnen de juiste informatie verstrekken aan bewoners en bedrijven.
- We beschikken over een actueel actieplan geluid (in kader Europese regelgeving).
- We hebben de basis op orde gebracht met de huidige bestemmingsplannen die opgaan in het nieuwe omgevingsplan.
- We hebben kennis van de inhoud en het proces om vanaf 1 januari 2021 een omgevingsplan nieuwe stijl op te stellen en te publiceren in het Digitaal Stelsel Omgevingswet..
- We halen de nieuwe, vaak kortere, termijnen voor vergunningsaanvragen.
- We hebben het legesmodel aangepast op de situatie na 1 januari 2021.
- We hebben de huidige formulieren en vragenbomen voor gebruikers waar nodig aangepast en overgezet naar het nieuwe Digitaal Stelsel Omgevingswet.
- We hebben een transitieplan hoe we vanaf 1 januari 2021 tot 2029 omgaan met de impact van het oude en nieuwe juridische systeem voor het proces initiatief verkennen en vergunningverlening.
- We zijn voorbereid op het ingeschatte aantal bezwaar- en beroepszaken.
- Archivering, privacy en informatiebeveiliging zijn Omgevingswetproof.

Omgevingsplan

- Per 1 januari 2021 zijn alle gemeenten verplicht om te beschikken over een Omgevingsplan. Voor Rotterdam gaan we uit van een eerste versie Omgevingsplan (1.0), inclusief een aanpak voor de periode 2021-2029. Uiterlijk in 2029 wordt er een Omgevingsplan Rotterdam (nieuwe stijl en met een nieuwe standaard) opgeleverd.
- Om te komen tot dit Omgevingsplan wordt de komende jaren al in diverse gebieden geëxperimenteerd met pilot Omgevingsplannen. De ervaringen worden verwerkt in het definitieve Omgevingsplan voor heel Rotterdam.
- Tot 2021 blijven de huidige bestemmingsplannen gehandhaafd. De formele actualisatieplicht is komen te vervallen, maar de gemeente is wel verplicht om in alle gebieden te voorzien in actuele juridische kaders, die ook op de juiste manier digitaal raadpleegbaar zijn. Tot 2021 wordt dus nog een aantal nieuwe bestemmingsplannen gemaakt, waarbij de focus leggen op de gebieden met grote ontwikkelingen (toekomstige woningbouwlocaties en [NPRZ](#)) en daar waar nog geen kaders zijn.

Wat kost het

Overzicht van baten en lasten Ruimtelijke Ordening - Ontwikkeling	Realisatie 2019	Begroting	Begroting	Raming	Raming	Raming
		2020	2021	2022	2023	2024
Baten exclusief reserves	2.781	4.500	768	768	768	768
Bijdragen rijk en medeoverheden	2.663	4.500	768	768	768	768
Overige opbrengsten derden	118	0	0	0	0	0

Overige baten	0	0	0	0	0	0
Lasten exclusief reserves	9.395	11.706	7.691	7.493	9.876	9.876
Apparaatslasten	16.046	17.395	16.985	16.996	19.589	19.589
Inhuur	2.797	1.341	1.492	1.503	4.218	0
Overige apparaatslasten	411	338	311	311	311	0
Personeel	12.839	15.715	15.182	15.182	15.060	0
Intern resultaat	-11.207	-13.302	-12.715	-12.874	-12.583	-12.583
Intern resultaat	-11.207	-13.302	-12.715	-12.874	-12.583	0
Programmalasten	4.556	7.613	3.421	3.371	2.871	2.871
Inkopen en uitbestede werkzaamheden	4.556	7.613	3.421	3.371	2.871	0
Overige programmalasten	0	0	0	0	0	0
Saldo voor vpb en reserveringen	-6.614	-7.206	-6.923	-6.725	-9.108	-9.108
Saldo voor reserveringen	-6.614	-7.206	-6.923	-6.725	-9.108	-9.108
Reserves	102	20	0	0	0	0
Onttrekking reserves	102	20	0	0	0	0
Saldo	-6.512	-7.186	-6.923	-6.725	-9.108	-9.108

X

Tabel vergelijking begrotingssaldi 2020

Vergelijking begrotingssaldi	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Begroting 2019	-3.800	-3.538	-3.367	-3.315	-3.315	
Omissieregeling 2019	-356	-2.034	-2.004	-2.004	-2.004	
Voorjaarsnota / Eerste herziening 2019	-719	-822	-616	-515	107	
Begroting 2020 / Tweede herziening 2019	-6.458	-7.113	-6.923	-6.725	-9.108	
10-maandsrapportage 2019	-6.318	-7.113	-6.923	-6.725	-9.108	
Realisatie 2019	-6.512					
Eerste Herziening 2020		-7.186	-6.923	-6.725	-9.108	-9.108

Oorspronkelijke begroting 2020		-7.113
Bijstellingen Eerste Herziening 2020		-73
Intensivering Milieutaken	Ramingsbijstellingen onvermijdelijk	52
Bestemmingsreserve Doorontwikkeling Organisatie	Reserves	20
Technische wijzigingen	Technische wijzigingen	-145
Begroting na wijzigingen		-7.186

Toelichting financiële bijstellingen

Intensivering Milieutaken

In de 1e herziening is € 330 aan middelen beschikbaar gesteld ter financiering van kosten die in 2020 worden verwacht voor intensivering milieutaken. Binnen het programma Stedelijke Inrichting en organisatie is de begroting hierop bijgesteld (taakvelden Ruimtelijke ordening en Ontwikkeling, Wonen en bouwen, Milieubeheer-Duurzaam, bodem, geluid en handhaving).

Bestemmingsreserve Doorontwikkeling Organisatie

Binnen de bestemmingsreserve Doorontwikkeling Organisatie heeft een technische correctie binnen het programma Stedelijke inrichting en ontwikkeling plaatsgevonden. Het effect op het saldo binnen het programma is nul.

Technische wijzigingen

Op taakveld Ruimtelijke ordening - Ontwikkeling zijn er diverse technische wijzigingen geweest (- € 145).

Beleidskaders, beleidsmonitoren en wet- en regelgeving

- [Actualisatie ontwikkelingsvisie Lijnbaan](#)
- [Archeologische waarden- en beleidskaart Rotterdam](#)
- [Architectuurnota: Architectuur en Rotterdam](#)
- [Atlas Stedelijke Havens - De havens in kaart](#)

- Beleidsregeling Parkeernormen auto en fiets gemeente Rotterdam 2018
- [Binnenstad als City Lounge - Binnenstadplan 2008-2020](#)
- [Bouwverordening 2010](#)
- [De Rivier als getijdenpark - groeidocument 2018](#)
- [Focus Document City Lounge/ Binnenstadplan 2014-2018](#)
- Gebiedsaanpak energietransitie
- [Gebiedskoersen detailhandel 2017-2020](#)
- [Gebiedsvisie Hoboken 2030](#)
- [Gebiedsvisie Hoek van Holland 2011-2020](#)
- [Gebiedsvisie Nieuw Kralingen](#)
- [Gebiedsvisie Rotterdam Central District](#)
- [Gebiedsvisie Stadionpark](#)
- Groenplan Binnenstad
- [Handboek Rotterdamse Stijl](#)
- [Havenvisie 2030](#)
- [Havenvisie 2030: Voortgangsrapportage 2017 Havenvisie 2030](#)
- [Hoogbouwvisie](#)
- [Horecagebiedsplan 2017-2019](#)

- [Integraal Huisvestingsplan Onderwijs 2015-2019 Rotterdam](#)
- [Kader oplaadinfrastructuur auto's](#)
- [Kader Stedelijke Ontwikkeling](#)
- Meerjarenplan Bouw en Woningtoezicht 2018-2021
- [Milieuzone kaart](#)
- [Natuurkaart Rotterdam](#)
- [Nieuwe energie voor Rotterdam \(Drift rapport\)](#)
- [NPRZ Uitvoeringsplannen](#)
- [OV-visie Rotterdam 2018-2040](#)
- [Plintenstrategie voor de Rotterdamse binnenstad](#)
- [Programma Oost 2017-2019](#)
- [Programma Rivieroevers](#)
- [Programma Rivieroevers Uitvoeringsprogramma 2019-2022](#)
- [Roadmap Next Economy](#)
- [Rotterdam Kaart van de Stad - Verkenning ontwikkelkansen lange termijn](#)
- [Rotterdamse Mobiliteitsagenda 2015 - 2018](#)
- [Rotterdamse Mobiliteitsagenda 2015 - 2018 Rotterdam Verkeersveilig - Meerjarenplan 2016-2018](#)
- [Rotterdamse Mobiliteitsagenda 2015 - 2018 Rotterdam Verkeersveilig - Meerjarenplan 2016-2018: Actieplan Verkeersveilige scholen](#)
- [Rotterdamse Mobiliteitsagenda 2015 - 2018: Fietsplan 2016 - 2018](#)

- [Rotterdamse Mobiliteitsagenda 2015 - 2018: Parkeerplan Rotterdam 2016-2018](#)
- [Rotterdamse Mobiliteitsagenda 2015 - 2018: Stedelijk Verkeersplan Rotterdam 2016 - 2030+](#)
- [Rotterdamse Stijl](#)
- [Rotterdamse Welstandsnota](#)
- [Stadsvisie](#)
- [Stedelijke Agenda Haven](#)
- [Structuurvisie Hart van Zuid](#)
- [Verbonden stad - visie openbare ruimte binnenstad Rotterdam - Ruimtelijke ontwikkelingsstrategie 2030](#)
- [Verhaal van de stad](#)
- Verkeer- en vervoersplan Rotterdam 2003-2020
- [Verordening voorzieningen huisvesting onderwijs Rotterdam 2015](#)
- [Visie Openbare Ruimte 2019-2029](#)
- [Visie en strategie Rotterdam Makers District](#)

Omschrijving taakveld

Doel is het verbeteren van de kwaliteit van de leefomgeving in Rotterdam, zodat het voor alle Rotterdammers, bezoekers, ondernemingen en ondernemers fijn wonen, leven, verplaatsen, ontmoeten, werken en recreëren is vandaag, morgen en overmorgen. Goede en effectieve kaders voor de fysieke leefomgeving dragen bij aan een goede ontwikkeling van Rotterdam met het oog op de groei van de stad, rekening houdend met gewenste transitie in de stad.

De stad zal de komende jaren verder groeien en te maken krijgen met grote transitie. Richting het einde van de collegeperiode zal het aantal inwoners snel gaan toenemen, we zullen vele woningen en daarbij behorende infrastructuur moeten bouwen. Tegelijk zullen we ons hele energiesysteem op de schop moeten nemen, materiaalstromen in de stad circulair gaan maken, de stad verder uitrusten voor de veranderingen in de digitale

wereld, de stad toerusten voor wateroverlast en hittestress en de mobiliteitsstromen naar OV en fiets moeten kanaliseren. Deze groei en verandering van de stad betekent een grote ruimtelijke opgave, waarbij de bouw van nieuwe woningen gepaard zal moeten gaan met de bouw van (maatschappelijke) voorzieningen, kwalitatief hoogwaardig groen, genoeg plek voor energieopwekking, -opslag en -transport, een goede bereikbaarheid en voldoende werkgelegenheid. We anticiperen daarbij op ontwikkelingen op het gebied van klimaat, bevolkingssamenstelling en economische vernieuwing. Dit vraagt een ruimtelijke visie en ruimtelijke kaders, waarmee de gemeente richting geeft aan de ontwikkeling van een duurzame stad waarin het prettig wonen, werken en verblijven is. Deze visie krijgt de vorm van een omgevingsvisie, conform de eisen van de nieuwe Omgevingswet. Daarbij worden alle aspecten die de fysieke leefomgeving beïnvloeden in samenhang gezien.

De Omgevingswet bundelt de wetgeving en regels voor de fysieke leefomgeving. Vanaf 1 januari 2022 is er één integrale wet voor zaken als bodem, geluid, lucht, milieu, water, ruimtelijke ordening, monumentenzorg, natuur en gezondheid. Tot 2029 hebben we de tijd om helemaal in de geest van de wet te gaan werken. Die tijd is ook nodig, het is de grootste wetswijziging sinds de invoering van de Grondwet in 1848. De invoering van de wet gaat met veel veranderingen gepaard, maar de belangrijkste liggen op de volgende terreinen:

Andere manier van werken

De Omgevingswet vraagt vooral een andere manier van denken, werken en handelen. Van de stad maar ook van onze gemeentelijke organisatie. Integraal samenwerken binnen deze organisatie, collega-overheden, partners in de stad en bewoners. En daarnaast denken, redeneren en handelen vanuit het principe 'ja-mits' en procesgeoriënteerd. Een cultuurverandering waar de gemeente al langer mee bezig zijn en die we versterkt door moeten zetten.

Digitaal Stelsel Omgevingswet

Voor de nieuwe wet wordt landelijk een Digitaal Stelsel Omgevingswet (DSO) ontwikkeld. Het DSO heeft voor de gebruiker de vorm van één digitaal loket. Het brengt alle relevante informatie over de fysieke leefomgeving bij elkaar die voor iedereen inzichtelijk is. Daarnaast kunnen bewoners, bedrijven en overheden via dit loket meldingen doorgeven of een vergunning aanvragen.

Kerninstrumenten

De Omgevingswet kent een aantal nieuwe instrumenten waar we als gemeente mee gaan werken. De belangrijkste zijn de volgende:

- Omgevingsvisie (een samenhangende (integrale) strategische richting voor de fysieke leefomgeving.
- (Omgevings)programma's (plannen waarmee we de veranderingen uit de omgevingsvisie concreet maken in de vorm van maatregelen).
- Omgevingsplan (dit plan bevat alle regels over de fysieke leefomgeving die de gemeente stelt binnen haar grondgebied. Het is de opvolger van onder andere de huidige bestemmingsplannen en verordeningen, maar krijgt een veel bredere inhoud).

Wonen en bouwen

Groei van de woningvoorraad en aantrekkelijke woonmilieus.

Woningvoorraad met toekomstwaarde.

Basis op orde.

Voortgang 2020

De hoofddoelstellingen van het woonbeleid van de gemeente Rotterdam zijn aantrekkelijkere woonmilieus, een woningvoorraad met voldoende kwaliteit en duurzame toekomstwaarde, en borging dat de basis van de woningmarkt op orde blijft.

Visies en beleid

In 2019 zijn belangrijke richtinggevende documenten vastgesteld waaraan komende jaren verder invulling wordt gegeven, zoals Thuis in Rotterdam – Addendum Woonvisie 2030 en het Actieplan Middenhuur, het Werkprogramma NPRZ Wonen. Ook heeft de gemeente Rotterdam met veel belangrijke stakeholders afsprakensets ondertekend, denk aan de Prestatieafspraken 2020-2021, het Regioakkoord en de Woondeal Zuidelijke Randstad.

In 2020 worden de afspraken uit de woondeal verder ingevuld. Het onderzoek naar de investeringscapaciteit van corporaties (ism BZK en andere gemeenten), het lobby- en onderhandelingstraject inzake Goed Verhuurderschap, de noodknop en de zelfbewoningsplicht, maar ook de lobby voor verbreding van de heffingskorting naar sloop en renovatie vormen hier belangrijke uitvloeisels van.

Begin 2020 heeft de gemeente ook verder vorm gegeven aan de opgave in het kader van Langer Thuis door de ondertekening van het Langer Thuis Akkoord met corporaties, marktpartijen, zorg- en welzijnspartners, zorgverzekeraars, zorgkantoor en ouderenbonden. Met het Langer Thuis Akkoord hebben de partijen zich gecommitteerd op het creëren van een woon(zorg)aanbod voor ouderen met uiteenlopende woonwensen, behoeften en budgetten om zo lang mogelijk zelfstandig te wonen in de eigen wijk. Dit akkoord is een concrete uitwerking van het Uitvoeringsprogramma “Rotterdam, Ouder en Wijzer”.

Ook is begin 2020 de opgave voor tijdelijke woningbouw verder geconcretiseerd. Besloten is om in ieder geval op de De Kroonlocatie in Delfshaven en in Hoogvliet Noord West tijdelijke woningbouw te ontwikkelen. In de gebieden Hillegersberg, Hoek van Holland, Feijenoord en Vreewijk worden in 2020 nog eens vier concrete

locaties nader verkend. Daarnaast is sprake van een particulier initiatief op een transformatie terrein dat in 2020 nader wordt verkend. De locaties zullen samen 700 tot 1.000 woonruimtes bieden waarvan het uitgangspunt is dat nog deze collegeperiode gestart zal worden met de bouw.

Woningbouwproductie

Voortgang

Er is de afgelopen periode nadrukkelijk gestuurd op het naar voren halen van startbouw 2021 naar 2020. De planvoorraad die zou kunnen starten in 2020 is daardoor toegenomen ten opzichte van begin van dit jaar. De totale planvoorraad is ook licht toegenomen. Wat betreft de programmering is het aandeel in het segment middenduur toegenomen.

Parallel aan dit alles bereidt de gemeente momenteel aanvragen voor in het kader van de landelijke Regeling Woningbouwimpuls. Met deze regeling stelt het Rijk over een periode van 4 jaar 1 miljard euro aan de gemeenten beschikbaar om de Woningbouw een impuls te geven. De eerste tranche opent in de zomer 2020. De regeling focust op de opgaven in de regio's waar de minister vorig jaar een Woondeal heeft gesloten. Rotterdam behoort tot de Woondeal Zuidelijke Randstad. De Rotterdamse aanvragen hebben betrekking op gebiedsontwikkelingen waarbinnen op korte tot middellange termijn wordt gestart met de bouw van woningen, grofweg tussen 2021 en 2024.

Risico's

De collegetarget 18.000 woningen staat onder druk. Hoewel er nog onvoldoende zicht is op de economische effecten van de coronapandemie, is wel zeker dat de woningbouw geraakt zal worden. Samen met de bouwpartners (ontwikkelaars en corporaties) wordt gezocht naar manieren om de gezamenlijke inzet op de woningbouwtarget door te zetten. Op dit moment is de bouwproductie grotendeels nog op gang door o.a. het protocol 'Samen veilig doorwerken' en de digitalisering van processen.

Verwacht wordt dat als eerste het hoger segment en topsegment onder druk komen te staan. In het middensegment en de onderkant van het hoge segment zal de vraag het langst aanhouden. Daarnaast is de verwachting dat nieuwe projecten vertraging op kunnen gaan lopen door financieringsproblemen. Het is in deze fase nog niet mogelijk om hier concrete cijfers over te geven.

Versterken bestaande woningvoorraad

Als het gaat om de verduurzaming van de woningvoorraad ligt de focus op het energetisch verbeteren van woningen en (voorbereiden op) aardgasvrij. Via gebiedsaanpakken biedt de gemeente Rotterdammers het

goedkoopste alternatief voor aardgas. Door slimme koppelingen te maken met werkzaamheden in de ondergrond en renovaties van grote vastgoedeigenaren, worden overlast en kosten verminderd. Door proactief aan de slag te gaan in een aantal gebieden wordt duidelijk wat er nodig is om de energietransitie haalbaar en betaalbaar te maken. Uiterlijk in 2021 stelt het college een warmte transitievisie op, waarin wordt aangegeven welke wijken voor en na 2030 van het aardgas afgaan.

Er valt nog een hoop te winnen in het minderen van energieverbruik. Energiecoaches en experimenten met de vervanging van energieverpillers (verouderde apparatuur) helpen daarbij. Ook zet Rotterdam in op de isolatie van woningen en het opwekken van duurzame energie. Het verduurzamen van de woningen loopt onder andere via de prestatieafspraken die we met de woningbouwcorporaties maken. In de Nota Kantoren, Bedrijfsruimte en Nota Detailhandel is uitgewerkt hoe de bedrijventerreinen en kantoren gaan helpen verduurzamen. Het vastgoed in eigendom van de gemeente vervult waar mogelijk een voorbeeldrol.

Steigers op Zuid 2.0, het uitvoeringsplan particuliere woningvoorraad 2019-2022, verloopt conform planning. De aanpak is onderdeel van de fysieke pijler Wonen van het NPRZ en betreft het spoor basiskwaliteit. Eigenaren en verenigingen van eigenaren krijgen procesbegeleiding met het doel op orde krijgen van het onderhoud van hun woningbezit en verbeteren van toekomstig beheer.

Het funderingsloket heeft een hernieuwde samenwerkingsovereenkomst afgesloten met het Fonds Duurzaam Funderingsherstel waardoor het fonds toegankelijker wordt voor Rotterdammers met financieringsproblemen. In 2020 worden er nieuwe aanbestedingen gedaan voor projecten inzake wijkgericht funderingsonderzoek en de inzet van procesbegeleiding bij urgent bloksgewijs funderingsherstel.

Er is een asbestloket ingesteld, als één centraal punt voor alle informatie, vragen en procedures met betrekking tot asbest in de stad. Het verbod op asbesthoudende dakbedekking is door de Eerste Kamer verworpen, maar Rotterdam houdt vast aan de doelstelling dat dit soort dakbedekking zo snel mogelijk door eigenaren vervangen wordt. Daarom wordt, vanuit het asbestloket, een stimulerende en informerende aanpak uitgerold met het doel eigenaren te informeren en aan te zetten tot het vervangen van deze dakbedekking.

Wat willen we bereiken

Groei van de woningvoorraad en aantrekkelijke woonmilieus.

- Versnelde groei van de Rotterdamse woningvoorraad door een hogere woningbouwproductie, meer concreet de start bouw van 18.000 woningen. Waarbij de groei ook voor een deel vorm krijgt via de transformatie van kantoorruimte.

- Een diverse woningbouw qua woningtypen met een focus op toevoegingen in het middensegment en bijzondere aandacht voor toevoeging van woningen voor studenten en woningen geschikt voor ouderen en /of mensen met een beperking.
- Een woningbouw die qua architectuur en stedenbouw recht doet aan de woonmilieus waarin de woningen toegevoegd worden en cultuurhistorische waarden zo goed mogelijk respecteert.
- Een woningbouw die waar mogelijk onderdeel uitmaakt van een integraal plan waarbij ook investeringen in groen, verblijfs- en speelruimte, parkeren en voorzieningen plaatsvinden.
- Een woningbouwproductie die het resultaat is van een goede ruimtelijke afweging tussen diverse ruimtelijke opgaven binnen de stadsgrenzen, die optimaal wordt aangehaakt op verschillende type stadsinfrastructuren, zoals onder meer OV- en fietsnetwerken en warmtenet.

Woningvoorraad met toekomstwaarde

- Woningen (nieuw en bestaand) hebben een goede bouwtechnische, ruimtelijke en woontechnische kwaliteit.
- Woningen (nieuw en bestaand) dragen bij aan de energietransitie door bijvoorbeeld aardgasvrij, gebruik van duurzame energie, opwekken en opslag van duurzame energie, een ontwerp dat leidt tot een verlaagd energieverbruik.
- (Ver)bouwprocessen van woningen en infrastructuur zijn ingericht volgens circulaire principes: materiaalstromen in en rondom woningen zijn ingericht op minimaliseren van afval, bevorderen van recycling en inzet van materialen met een minimale CO2 emissie.
- Woningen (nieuw en bestaand) dragen bij aan klimaatadaptie op het gebied van water en hittestress: bijvoorbeeld door groene daken, groene tuinen, zuinig watergebruik.
- Woningen (nieuw en bestaand) zijn ingericht op de eisen en mogelijkheden die de snel veranderende digitale omgeving stelt (bv aansluiting op glasvezel, goede dekking snelle mobiele netwerken).
- Door bovenstaande ambities te combineren en met de sociale en economische context te verbinden wordt er gebouwd aan de weerbaarheid en veerkracht (de resilience) van de mensen, de organisaties, en de systemen in de stad.

Basis op orde

- Een voorrangspositie voor bepaalde doelgroepen op de woningmarkt omdat zij nu minder kans maken, maar wel van economisch of maatschappelijk belang zijn voor de stad, zoals middeninkomens en hulpverleners.
- Extra ondersteuning in het voorzien in de woonbehoefte voor de doelgroepen die verminderd zelfredzaam zijn, zoals ouderen en mensen met een psycho/sociale problematiek die uitstromen uit een opvangsituatie naar (semi)zelfstandig wonen.
- Afname van woonoverlast als gevolg van reguliere of niet-reguliere bewoning en aanpak en inzet hierop.

Wat gaan we daar voor doen

Groei van de woningvoorraad en aantrekkelijke woonmilieus.

Gemeentelijke inzet: initiëren, faciliteren en kaders stellen

- Inzet is de versnelde groei van de Rotterdamse woningvoorraad door te starten met de bouw van 18.000 nieuwbouwwoningen in de komende vier jaar. De rekenwijze van wat als nieuwbouw telt is als volgt, er zijn vier categorieën die meetellen:
 1. Nieuwbouw
 2. Nieuwbouwwoningen die worden gerealiseerd op een bestaand complex (optopping)
 3. Transformatie naar nieuwe woningen (functiewijziging van bijvoorbeeld kantoren in combinatie met fysieke transformatie werkzaamheden)
 4. Vernieuwbouw, Grootschalige renovatie in onbewoonde staat tot nieuwbouw kwaliteit
- Wat nadrukkelijk niet meetelt: splitsingen, legalisaties en renovaties in bewoonde staat.
- De gemeente spant zich hiervoor op verschillende manieren in, zonder zelf daadwerkelijk woningen te bouwen. De gemeente kan initiëren, faciliteren en kaderstellen.
- Als basis hiervoor organiseert de gemeente een goede monitoring van de ontwikkeling van de woningvoorraad als geheel, naar prijssegment en eigendomssituatie; dit gebeurt mede in regionaal verband. De prijsontwikkeling binnen de particuliere (huur)voorraad krijgt hierin bijzondere aandacht.
- De gemeente werkt integraal: de fysieke en economische opgave wordt in relatie tot de sociale en maatschappelijke opgave gezien. Daarnaast is er nauwe samenwerking met betrokken stakeholders. Bijvoorbeeld via de vereniging Rotterdam Central District (het platform waar de verschillende stakeholders samenwerken aan de gebiedsontwikkeling) en de aanpak in Middelland (waar door kracht van bewoners in te zetten de wijk verbetert).

Initiëren

- Waar de gemeente zelf grond bezit, wordt deze actief in de markt gezet om ontwikkelingen op gang te krijgen. Dit zal in de regel om permanente, maar kan ook om tijdelijke woningbouw gaan. De gemeente stuurt bij het tot ontwikkeling brengen van eigen grond specifiek op de gewenste verdeling aan segment zoals volgt uit het Addendum en de Gebiedsatlas Wonen.
- Met experimenten en pilots wordt de markt uitgedaagd tot nieuwe woonvormen. Dit gebeurt onder meer via het Actieplan Coöperatieve Woonvormen. In de begroting is voor deze collegeperiode € 2,4 mln gereserveerd voor de verschillende maatregelen uit het actieplan coöperatieve woonvormen. Zo wordt er gekeken naar alternatieven voor het traditionele eigenaarschap of verhuur van woningen.
- Ter uitvoering van de Woondeal zuidelijke Randstad zal de gemeente:
 - Het planaanbod (middel)lange termijn (>2025) aanvullen; keuzes over nieuwe verstedelijkingslocaties om ook op termijn voor een stabiele bouwstroom te kunnen zorgen.
 - Een pilot flexwonen starten waarvoor het rijk een bijdrage van maximaal € 0,3 mln vrijmaakt. Er wordt een oplossing gecreëerd waar zowel studenten als statushouders in kunnen worden gehuisvest (mogelijk aangevuld met andere doelgroepen zoals (kwetsbare) jongeren). Momenteel loopt een verkenning naar mogelijke locaties.

- De gemeente rolt diverse doelgroepgerichte aanpakken uit, gericht op toevoeging van woningen voor middeninkomens, studenten, ouderen/mensen met een beperking:
 - Ter uitvoering van het Actieplan Middenhuur wordt meer gestuurd op het opnemen van een percentage middenhuur in nieuwbouwplannen. Binnen de gemeentelijke begroting is voor deze collegeperiode € 1 mln in 2019 oplopend naar € 2 mln in 2022 gereserveerd voor dit actieplan. Dit budget zal worden ingezet ter stimulering van kwaliteitsaspecten, bijvoorbeeld het afdekken van extra investeringen door specifieke voorwaarden aan woninggrootte (grotere woningen voor gezinnen >85 m²) of huurhoogte (betaalbare huur tot 850 euro).
 - Samen met Universiteiten, Hogescholen en studentenhuysvesters wordt gewerkt aan het realiseren van 2.000 extra studentenkamers, al dan niet in tijdelijke of mobiele varianten.
 - Met de betreffende stakeholders in de stad wordt invulling gegeven aan het eind 2019 te sluiten Langer Thuis akkoord, mede om te zorgen dat er meer geschikte woningen voor ouderen en mensen met een beperking komen.
- Aanvullend creëert de gemeente gunstige randvoorwaarden voor ontwikkelingen van burgers en bedrijven door te investeren in buitenruimte, groen, speel- en verblijfsruimtes, voorzieningen en boven- en ondergrondse infrastructuren. Zie hiervoor de inspanningen in andere taakvelden binnen dit programma.

Faciliteren

Bij initiatieven op grond van burgers en bedrijven faciliteert de gemeente de ontwikkelingen.

- We delen onze kennis over de Rotterdamse woningmarkt en woonwensen van Rotterdammers met ontwikkelende partijen, mede op grond van de nieuwe grote Omgevingstest (onderzoek naar woonwensen van Rotterdammers, als vervolg op de Grote Woontest).
- We brengen geselecteerde ontwikkellocaties nadrukkelijk onder de aandacht van potentiële investeerders en/of makelaars tussen partijen.
- We zorgen dat bij niet-standaard initiatieven in het kader van transformatie van kantoren of zorgcomplexen, of innovatieve woonconcepten voor dat haar interne processen goed lopen.
- Bouwprocedures worden versneld door:
 - zo vroeg mogelijk in het proces goede informatie te verschaffen over de toetsingskaders, regelgeving en risico's
 - te zorgen voor een efficiënt en duidelijk proces voor het afhandelen van vergunningaanvragen

Kaderstellen

Tot slot stelt de gemeente kaders op en stuurt de gemeente op grond daarvan bij:

- De gemeente stuurt op balans in het Rotterdamse woningbestand uitgaande van de Gebiedsatlas Wonen, waarbij de uiteindelijke verdeling over de komende vier jaar van de totale nieuwbouwopgave 20% sociaal; 30% middensegment, 30% hoger segment en 20% topsegment leidend is voor de nieuwbouw (deze percentages gelden dus niet voor elk project, het gaat over het totaal van de stad en het totaal van de komende vier jaar).
- Het woningkwaliteitsbeleid wordt vernieuwd in het licht van de nieuwe Omgevingswet zodat vooraf in planontwikkeling beter gestuurd kan worden op de gewenste (woontechnische) kwaliteit van de woningen.

- De architectuurnota wordt herijkt, met het oog op de energietransitie, transformaties kantoren/winkels /zorgvastgoed, de verdichtingsopgave en de opgave tot klimaatadaptief bouwen, maar ook vanuit de groeiende aandacht voor de rol van het cultureel erfgoed voor de ruimtelijke kwaliteit in de stad. Ook hier staat het gedachtegoed van de Omgevingswet centraal. Het monumentenbeleid wordt doorgezet (zie taakveld Cultureel erfgoed – Monumenten)
- Er wordt een ruimtelijk afwegingskader voor de groei van de stad gecreëerd, dat geïntegreerd zal worden in de Omgevingsvisie. (Zie hiervoor ook het taakveld Ruimtelijke Ordening).
- We verkennen nieuwe woningbouwlocaties voor de korte, middellange en lange termijn, waarbij onder meer noodzakelijke infrastructurele aanpassingen (grond, water, wegen, energie) verkend worden om daarmee de mogelijke woningbouwlocaties te vergroten.
- De vuistregels voor de verschillende gebieden in de stad brengen alle regels voor het bouwen samen in een handig instrument en vormen daarmee een belangrijk kader voor concrete ontwikkelingen.

Woningvoorraad met toekomstwaarde

- De gemeente stimuleert en faciliteert bij de bouw van nieuwe woningen en de renovatie van bestaande woningen opdrachtgevende en ontwikkelende partijen om de volgende kwaliteitsvereisten te realiseren (een verder invulling hiervan is beschreven onder het taakveld Milieubeheer):
 - De nieuwe energie-eisen en nieuwe energie-infrastructuur (energiezuinig, aardgasvrij en eigen opwek en opslag, buurtbatterijen, warmtenet 3.0, smart grids).
 - Klimaatadaptatie-eisen en duurzame waterinfrastructuur (watergebruik, wateropvang, groene daken, ontsteende omgeving, riool).
 - mobiliteit (aanbieden van schone deelconcepten inclusief fietsvoorzieningen en ligging nabij OV verbindingen).
 - circulariteit (gebouwd met duurzame en te recyclen materialen, architectuur ingericht op meervoudig gebruik).
 - digitale infrastructuur (snel internet, hoogwaardige wifi)
- De gemeente maakt afspraken met verhuurders, m.n. woningcorporaties om er voor te zorgen dat 5.000 goedkope woningen met een grondige opknopbeurt worden verbeterd en toegevoegd aan het 640 euro – 711 euro segment.
- De gemeente zet de aanpak van de bestaande (particuliere) voorraad door. Centraal staat de stimulerende aanpak om gedrag te beïnvloeden en we blijven eigenaren aanspreken op de eigen verantwoordelijkheid. Onderdeel daarvan is de doorontwikkeling van de aanpak van de eigen huis coach met bijbehorende kunde en competenties én blijvende inzet op een goede voorlichting zodat duidelijk is welke toetsingskaders, regelgeving en risico's aan de orde zijn.
- De gemeente zet de funderingsaanpak door. We ontwikkelen een digitale monitoring in funderingsrisicogebieden, voeren wijkgerichte aanpakken ten behoeve van funderingsonderzoek uit en jagen funderingsherstel aan met inzet van het landelijk fonds funderingsherstel waarin Rotterdam participeert. Daarnaast is een stadsbrede communicatiecampagne over funderingsproblemen gestart en bemensen we het funderingsloket.
- De gemeente ontwikkelt een aanpak asbestdaken om eigenaren voor te lichten over de risico's van dergelijke dakbedekking en hen er toe te zetten deze dakbedekking te vervangen.

- De gemeente werkt met het toepassen van resilience scans op belangrijke projecten voortdurend aan de weerbaarheid en veerkracht van de mensen, de ecosystemen, de organisaties, de sociaaleconomische en fysieke systemen die samen de stad maken

Basis op orde

In dit verband zijn nadrukkelijk ook acties binnen andere taakvelden van belang, in het bijzonder Volksgezondheid en zorg en Maatschappelijke ondersteuning. Denk aan het voorgenomen actieplan Openbare Geestelijke Gezondheidszorg (OGGZ) en het masterplan en akkoord Langer thuis. Op het gebied van wonen zijn de volgende doelstellingen expliciet verwoord:

Woongenot van alledag

- Herijking van de verordening Woonruimtebemiddeling, met daarin de urgentieregeling en voorraangsregelingen in geval van schaarste aan bepaalde woonruimte voor bepaalde doelgroepen
- Woonoverlast tegengaan door de Wet aanpak woonoverlast (initiatiefwet Tellegen) toe te passen, mede via het Actieplan Woonoverlast.
- Implementatie van de aanpak volgend uit het project (Ver)huren in Carnisse, gericht op het verbeteren van goed verhuurderschap en tegengaan van misstanden op de huurmarkt.
- Skaeve Huse, als tijdelijke woonvorm voor mensen die door hun gedrag ernstige overlast in de woonwijken veroorzaken, voortzetten en de huidige locatie uitbreiden.
- De gemeente blijft, in samenwerking met het Openbaar Ministerie, misstanden rond kraken, waarbij eigenaren en omwonenden gedupeerd worden, streng handhaven. Het doel is om zo snel mogelijk tot ontruiming over te gaan.
- Toepassing van het afwegingskader voor de artikelen 8, 9 en 10 van de Wet Bijzondere Maatregelen Grootstedelijke Problematiek ('Rotterdamwet') op straatniveau start begin 2020. Over de resultaten van de analyse op straatniveau en een (nieuwe) aanvraag gebiedsaanwijzing voor artikel 9 en 10 van de Rotterdamwet wordt in de 2e helft van 2020 besloten. Conform het coalitieakkoord vindt geen nieuwe aanvraag meer plaats voor artikel 8 van de Rotterdamwet.

Bijzondere doelgroepen en kwetsbare personen

- Implementatie van het geactualiseerde convenant HBD (huisvesting bijzondere doelgroepen) en zoneringskader

Ouderen

- Uitrol van het Langer Thuis-akkoord. Doel is te komen tot voldoende, geschikte en nieuwe woonvormen voor ouderen en mensen met een beperking, vooral in die wijken waar een tekort is. Belangrijk hierin zijn innovatieve woonzorgcombinaties die prettig langer thuis wonen mogelijk maken. Hierbij houden we nadrukkelijk rekening met roze ouderen en culturele achtergronden.

Effectindicatoren		2018	2019	2020	2021	2022	2023
Collegietarget 12: Binnen 4 jaar start bouw van 18.000 woningen*	Streefwaarde	4.500	9.000	13.500	18.000		
	Realisatie	4.547	7.250	7.751***			
Transformatie van 180.000 m2 kantoren	Streefwaarde	45.000	90.000	135.000	180.000		
	Realisatie	45.000	102.000	n.n.b.			
Ten minste 15.000 bestaande woningen zijn verduurzaamd, waarvan 10.000 aardgas vrij of daarop voorbereid**	Streefwaarde		1.750	5.500	9.750	15.000	
	Realisatie		n.n.b.	n.n.b.***			

* Streefwaarde binnen 4 jaar start bouw van 18.000 nieuwe woningen, gemiddeld 4.500 start bouw woningen per jaar realiseren

** opgave verdeeld over 4 jaar

*** Start woningbouw per 19 mei 2020

****Het totaalcijfer voor deze effectindicator is nog niet bekend. Dit betekent echter niet dat er nog geen woningen verduurzaamd zijn en/of aardgasvrij gemaakt. Er worden volop stappen gezet met de verduurzaming en het aardgasvrij maken van woningen, bijvoorbeeld via de verschillende gebiedsaanpakken. Aan deze target wordt gewerkt in samenwerking met verschillende partners en organisaties in de stad en er zal z.s.m. over gerapporteerd worden. De rapportage over deze cijfers zal eens per jaar plaatsvinden, in lijn met de rapportage over de Prestatieafspraken met de woningcorporaties.

Prestatie-indicatoren		2018	2019	2020	2021	2022	2023
2.000 studentenkamers (al dan niet tijdelijk of mobiel)	Streefwaarde	500	1.000	1.500	2.000		
	Realisatie	563	1.093	n.n.b.			
NPRZ: Steigers op Zuid; Basiskwaliteit woningen (aantal woningen)	Streefwaarde		750	1.500	2.250	3.000	
	Realisatie		780	n.n.b.			
Vergunningverlening, handhaving en toezicht op grond van omgevingsrecht: aanvragen in behandeling genomen	Streefwaarde		2.400	4.800	7.200	9.600	
	Realisatie		1.355	n.n.b.			
Wijkgerichte aanpak funderingsproblematiek (aantal woningen)	Streefwaarde		1.500	3.000	4.500	6.000	
	Realisatie		2.750	n.n.b.			

Wat kost het

		2020	2021	2022	2023	2024
Baten exclusief reserves	54.063	35.458	29.714	28.859	28.189	28.189
Bijdragen rijk en medeoverheden	9.811	2.997	2.758	1.903	1.903	1.903
Financieringsbaten	248	0	0	0	0	0
Overige opbrengsten derden	45.477	32.461	26.956	26.956	26.286	26.286
Overige baten	-1.472	0	0	0	0	0
Lasten exclusief reserves	106.451	129.596	105.105	90.097	69.550	69.550
Apparaatslasten	91.539	90.070	90.386	89.648	92.517	92.517
Inhuur	16.888	11.291	10.754	10.017	12.894	0
Overige apparaatslasten	1.999	2.145	2.082	2.082	2.081	0
Personeel	72.652	76.634	77.549	77.549	77.541	0
Intern resultaat	-27.513	-25.670	-26.025	-25.397	-25.739	-25.739
Intern resultaat	-27.513	-25.670	-26.025	-25.397	-25.739	0
Programmalasten	42.425	65.196	40.744	25.846	2.773	2.773
Financieringslasten	0	0	0	0	0	0
Inkopen en uitbestede werkzaamheden	31.808	53.845	29.641	14.241	-6.926	0
Kapitaallasten	1.696	2.888	6.432	8.442	8.700	0
Overige programmalasten	841	0	0	0	0	0
Subsidies en inkomensoverdrachten	8.079	8.463	4.670	3.162	998	0
Saldo voor vpb en reserveringen	-52.388	-94.138	-75.391	-61.238	-41.361	-41.361
Saldo voor reserveringen	-52.388	-94.138	-75.391	-61.238	-41.361	-41.361
Reserves	7.889	59.610	37.498	30.284	21.123	21.123
Onttrekking reserves	31.701	68.110	50.998	33.784	21.123	21.123
Toevoeging reserves	24.768	8.500	13.500	3.500	0	0
Vrijval reserves	956	0	0	0	0	0
Saldo	-44.499	-34.528	-37.893	-30.954	-20.238	-20.238

x

Tabel vergelijking begrotingssaldi 2020

Vergelijking begrotingssaldi	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Begroting 2019	-23.645	-17.926	-18.565	-19.289	-19.289	
Omissieregeling 2019	-31.383	-17.668	-16.677	-18.772	-18.772	
Voorjaarsnota / Eerste herziening 2019	-42.243	-16.261	-16.044	-17.672	-19.436	
Begroting 2020 / Tweede herziening 2019	-69.492	-48.765	-37.893	-30.954	-20.238	
10-maandsrapportage 2019	-50.027	-48.765	-37.893	-30.954	-20.238	
Realisatie 2019	-45.840					
Eerste Herziening 2020		-34.528	-37.893	-30.954	-20.238	-20.238

Financiële bijstellingen

Bijstellingen Wonen en bouwen

Begroting 2020

Oorspronkelijke begroting 2020	-48.765
Bijstellingen Eerste Herziening 2020	14.237
Goed huren en verhuren	Intensiveringen -2.100
Actualisatie kapitaallasten	Ramingsbijstellingen onvermijdelijk 0
Basisinzet Toezicht & Handhaving (wettelijk)	Ramingsbijstellingen onvermijdelijk -280
Coöperatieve woonvormen	Ramingsbijstellingen onvermijdelijk -166
Intensivering Milieutaken	Ramingsbijstellingen onvermijdelijk -52
Rotterdamwet	Ramingsbijstellingen onvermijdelijk -507
Stichting Urgentiebepaling Woningzoekenden Rijnmond	Ramingsbijstellingen onvermijdelijk -500
Bestemmingsreserve Doorontwikkeling Organisatie	Reserves -20
Bestemmingsreserve Duurzaamheid gebieden	Reserves 0
Bestemmingsreserve Gebiedsontwikkeling	Reserves 0
Bestemmingsreserve Investeringsfonds Rotterdam	Reserves 0
Bestemmingsreserve Kansrijke Wijken	Reserves 0
Bestemmingsreserve Nationaal Programma Rotterdam Zuid	Reserves 0
Bestemmingsreserve Stimulering bouwproductie	Reserves -5.000
Bestemmingsreserve Taakmutaties Gemeentefonds	Reserves 0
Regio Deal Rotterdam Zuid	Taakmutaties 21.500

Toelichting financiële bijstellingen

Goed huren en verhuren

De gemeenteraad heeft prioriteit gegeven aan de actieve inzet vanuit Bouw- en Woningtoezicht voor problemen op de woningmarkt. Er wordt voor dit jaar € 2,1 mln beschikbaar gesteld voor de aanpak goed huren en verhuren waarbij huurders worden geholpen, verhuurders worden gewezen op hun verplichtingen en waarbij nodig handhavend kan worden opgetreden.

Actualisatie Kapitaallasten

De kapitaallasten zijn aangepast op basis van daadwerkelijke activeringen in 2019, bijgestelde investeringskredieten alsmede geactualiseerde ramingen en de bouwrente van de jaarschijf 2020. Wijzigingen hebben zich onder andere voorgedaan bij de activering van het 1e deel van de Coolsingel. Een volledig beeld van de kredieten is opgenomen in de [paragraaf Investeringskredieten](#). Dit is een saldo neutrale bijstelling omdat het effect binnen het taakveld wordt opgevangen.

Basisinzet Toezicht en Handhaving (wettelijk)

In de 1e herziening zijn er extra middelen beschikbaar gesteld voor de kosten die betrekking hebben op de groei van de wettelijke ontwikkelingen voor toezicht en handhaving voor Bouw- en Woningtoezicht. Om de basisinzet te kunnen doen is de begroting bijgesteld voor het jaar 2020. De lasten worden met € 280 naar boven bijgesteld.

Coöperatieve Woonvormen

In de Begroting 2019 was een budget beschikbaar voor het opstellen van het Actieplan Coöperatieve Woonvormen. Bij de 2e Herziening 2019 is een onderbesteding op dit budget vrijgevallen in het algemeen beeld (€ 500). De onderbesteding werd veroorzaakt doordat de uitvoering van het plan in 2020 tot en met 2022 volgt. In 2020 zou worden bezien of het nodig is om de middelen toe te kennen, zodat dit geen beleidsmatige effecten heeft. De uitvoering van het Actieplan Coöperatieve Woonvormen wordt nog altijd in 2020 tot en met 2022 voorzien en om die reden alsnog opgenomen in de begroting. Voor het jaar 2020 wordt € 166 begroot.

Intensivering Milieutaken

In de 1e herziening is € 330 aan middelen beschikbaar gesteld ter financiering van kosten die in 2020 worden verwacht voor intensivering milieutaken. Binnen het programma Stedelijke Inrichting en organisatie is de

begroting hierop bijgesteld (taakvelden Ruimtelijke ordening en Ontwikkeling, Wonen en bouwen, Milieubeheer-Duurzaam, bodem, geluid en handhaving).

Rotterdamwet

In de Begroting 2019 was een budget beschikbaar voor het project Rotterdamwet. Bij de 2e Herziening 2019 is een onderbesteding op dit budget vrijgevallen in het algemeen beeld (€ 507). De onderbesteding werd veroorzaakt doordat de uitvoering van het plan in 2020 volgt. In 2020 zou worden gezien of het nodig is om de middelen toe te kennen, zodat dit geen beleidsmatige effecten heeft. De uitvoering van het project Rotterdamwet wordt nog altijd in 2020 voorzien en om die reden alsnog opgenomen in de begroting.

Stichting Urgentiebepaling Woningzoekenden Rijnmond

In de 1e herziening is € 500 aan extra middelen beschikbaar gesteld ter financiering van kosten voor de Stichting Urgentiebepaling Woningzoekenden Rijnmond (SUWR).

Bestemmingsreserve Doorontwikkeling Organisatie

Binnen de bestemmingsreserve Doorontwikkeling Organisatie heeft een technische correctie binnen het programma Stedelijke inrichting en ontwikkeling plaatsgevonden. Het effect op het saldo binnen het programma is nul.

Bestemmingsreserve Duurzaamheid Gebieden

De bewegwijzering bij Waterfront en aanpassingen in de buitenruimte bij Arie den Arendplein in Pernis stonden voor 2019 gepland, maar dat is niet gelukt. Daarom wordt € 73 voor 2020 opgenomen.

Bestemmingsreserve Gebiedsontwikkeling

De kosten en bijbehorende onttrekkingen aan de bestemmingsreserve Gebiedsontwikkeling zijn in lijn gebracht met de huidige projectbegrotingen. De wijzigingen betreffen:

- Herstructurering Jaffa Fase 1 € 400
- Staringbuurt (Spangen) Buitenruimte € 600
- Dekking Fondsbeheer SIF € 38
- Herstructurering Landbouwbuur € 756
- Toekomstbestendige Peperklip € 340
- Evenementendek/dak Museumpark € 1.473
- Het Park € 701

- Kop Keilehaven (getijdepark) € 522
- Coolsingel € 486
- Groenoffensief 20ha (voor Peperklip en Pleinweg) € 100
- Particuliere Voorraad € 465
- Bodemsanering (Hofplein, Delftsestraat, Kruisstraat) - € 500

Bestemmingsreserve Investeringsfonds Rotterdam

Door een verschuiving in de planning zijn de bijdragen vanuit de reserve bijgesteld. De begrotingswijziging is saldo-neutraal.

- Leuvehaven- Schiedamsedijk - € 1.584
- Mobiliteitsmaatregelen Feyenoord City - € 1.282
- Buitenruimte Timmerhuis - € 1.205
- Vergroening Museumpark € 687
- Buitenruimte EMC (Binnenstad) € 450
- Buitenruimte Binnenstad € 275
- Bestaande Voorraad € 714
- Uitvoering Investeringsstrategie € 275
- Capaciteit Feijenoord City € 141 (vanuit het voorbereidingsbudget IFR)
- Coolsingel - € 459
- Hart van Zuid (Out of Pocket en kapitaallasten) - € 855

Bestemmingsreserve Kansrijke Wijken

Als gevolg van vertraging in de projecten was er in 2019 een onderbesteding op het programma Kansrijke Wijken (€ 49). Dit budget wordt in 2020 besteed aan de uitvoering van het programma.

Bestemmingsreserve Nationaal Programma Rotterdam Zuid

De begrote kosten ten laste van de bestemmingsreserve Nationaal Programma Rotterdam Zuid en de hiermee samenhangende onttrekkingen zijn geactualiseerd.

- (Ver)huren in Carnisse € 286
- Steigers op Zuid € 1,3 mln
- Subsidieregeling Samenvoegen € 1,8 mln
- Subsidiebijdrage Urkersingel verschoven naar 2021 - € 1,7 mln
- Valkeniersbuurt € 495
- Zegenstraat € 407
- Vogelbuurt € 590
- Herinrichting Pleinweg € 320

- Malieklos € 243
- Van Haeftenblok € 228

Bestemmingsreserve Stimulering bouwproductie

In het kader van Groei van de Stad staat Rotterdam voor de opgave om 50.000 woningen te bouwen in de periode tot 2030. Deze opgave kent ook business cases die wel bijdragen aan de maatschappelijke doelstellingen, maar financieel onrendabel zijn. Daarom wordt voorgesteld de bestemmingsreserve “Stimulering bouwproductie” in te stellen om de investeringsmogelijkheden te verstevigen en in de toekomst projecten te kunnen faciliteren en/of mogelijk te maken. Vanuit de reserve worden financiële knelpunten opgelost die voortkomen uit initiatieven die een bijdrage leveren aan de groei van de stad, maar die zonder de bijdrage niet tot realisatie komen.

Bestemmingsreserve Taakmutaties Gemeentefonds

In de 1e herziening is € 300 aan middelen beschikbaar gesteld ter financiering van kosten voor het project Pilots flexibele opvang.

In 2019 is € 4 minder uitgegeven voor Cultureel erfgoed Hoek van Holland. Dit is toegevoegd aan 2020.

Regio Deal Rotterdam Zuid

De rijksbijdrage voor de regiodeal zou in eerste instantie ontvangen worden via het Gemeentefonds. Dit is eind 2019 gewijzigd. Vanaf 2019 worden de Rijksmiddelen als specifieke uitkering ontvangen. Dit heeft tot gevolg dat de middelen niet aan de bestemmingsreserve NPRZ worden toegevoegd, maar op de balans als vooruitontvangen bedrag worden geadmistreerd. De begrote toevoeging aan de reserve van € 21,5 mln is daarom verwijderd. De onderhavige systeemwijziging heeft een tegenpost op het programma Algemene middelen

Technische wijzigingen

Op taakveld Wonen en bouwen zijn er diverse technische wijzigingen geweest. Direct achter de technische wijziging is het effect op het saldo weergegeven. De grootste wijzigingen zijn de [doorbelasting overhead van projecten](#) (€ 995), het overhevelen van het budget voor de Digitale Stad 2020 (€ 650), de invulling van de taakstelling concernhuisvesting (- € 380) en diverse kleine technische wijzigingen (€ 97).

Beleidskaders, beleidsmonitoren en wet- en regelgeving

- [Actieplan Woonoverlast 2015-2019](#)
- [Actualisatie ontwikkelingsvisie Lijnbaan](#)
- [Architectuurnota: Architectuur en Rotterdam 2010](#)

- [Atelier en Broedplaatsenbeleid 2017-2021](#)
- [Atlas Stedelijke Havens - De havens in kaart](#)
- [Beleidskader verkoop huurwoningen](#)
- [Beleidsplan Naleving Omgevingsrecht](#)
- [Binnenstad als City Lounge - Binnenstadplan 2008-2020](#)
- [Bouwverordening 2010](#)
- De Nieuwe Transformatie Aanpak kantoren Rotterdam 2016-2020
- De Nieuwe Transformatie Aanpak winkels Rotterdam 2016-2020
- [Rivieroevers Rotterdam Resultaten 2014-2018 en vooruitblik](#)
- [Rivieroevers Rotterdam Uitvoeringsprogramma 2019-2022](#)
- [Toekomstperspectief binnenstedelijke Nieuwe Maas](#)
- [Toekomstperspectief binnenstedelijke Rotte](#)
- Gebiedsaanpak energietransitie
- Gebiedskoersen detailhandel 2017-2020
- [Gebiedsvisie Hoboken 2030](#)
- [Gebiedsvisie Hoek van Holland 2011-2020](#)
- [Gebiedsvisie Nieuw Kralingen](#)
- [Gebiedsvisie Rotterdam Central District](#)
- [Gebiedsvisie Stadionpark](#)
- Groenplan Binnenstad

- [Grondprijsbeleid 2013](#)
- [Handboek Rotterdamse Stijl](#)
- Het Rotterdamse coffeeshopbeleid 2013
- [Hoogbouwvisie 2011](#)
- Horecanota Rotterdam 2017-2021
- Hotelkader
- Integraal Huisvestingsplan Onderwijs 2015-2019 Rotterdam
- [Kader Stedelijke Ontwikkeling](#)
- Kadernota grondbeleid 2003
- Meerjarenperspectief en uitvoeringsprogramma Warenmarkten
- [Meerjarenplan Bouw en Woningtoezicht 2018-2021](#)
- [Natuurkaart Rotterdam](#)
- [Nieuwe energie voor Rotterdam \(Drift rapport\)](#)
- Nota prostitutie en seksbranche 2015
- [NPRZ Uitvoeringsplannen](#)
- Plintenstrategie voor de Rotterdamse binnenstad
- [Programma Funderingsaanpak](#)
- [Programma Kansrijke Wijken](#)
- [Programma Langer Thuis](#)

- Programma Oost 2017-2019
- [Programma Rivieroevers](#)
- [Roadmap Next Economy](#)
- [Rotterdam Kaart van de Stad - Verkenning ontwikkelkansen lange termijn](#)
- Rotterdams beleid t.a.v. zendmasten mobiele telecommunicatie
- [Stadsvisie](#)
- Stedelijke Agenda Haven
- [Steigers op Zuid](#)
- Strategiedocument Food & The City - Stimuleren van stadslandbouw in en om Rotterdam
- [Resilient Rotterdam](#)
- [Structuurvisie Hart van Zuid](#)
- [Structuurvisie Stadshavens](#)
- Update Economische Visie Rotterdam 2020. Koers houden, doorpakken en uitvoeren.
- Vastgoed, katalysator voor ontwikkeling (meerjarenperspectief Rotterdams vastgoed)
- [Verhaal van de stad](#)
- Verordening voorzieningen huisvesting onderwijs Rotterdam 2015
- [Visie en strategie Rotterdam Makers District](#)

- Visie Werklocaties Rotterdam 2030
- Visie Werklocaties Rotterdam 2030: Detailhandelsnota/WNKLN N RTTRDM 2017
- Visie Werklocaties Rotterdam 2030: REO Navigator Werklocaties Rotterdam 2015-2025
- [Woonvisie 2030](#)
- [Thuis in Rotterdam – Addendum woonvisie Rotterdam 2030](#)
- [Actieplan Middenhuur](#)
- [Werkprogramma NPRZ Wonen 2019 -2022](#)

Omschrijving taakveld

Rotterdam groeit. Goed wonen zorgt voor een stabiele (thuis)basis in een dynamische stad en vergroot daarmee de kans dat Rotterdammers actief en gezond opgroeien, leren, participeren in de samenleving en economie en zichzelf ontwikkelen onder veranderende omstandigheden. De gemeente faciliteert uiteenlopende woonwensen binnen de stadsgrenzen waardoor iedereen die iets voor Rotterdam kan betekenen (en andersom) een plek kan vinden en het voor bedrijven ook aantrekkelijk is zich hier te vestigen vanwege de aanwezige talenten en capaciteiten. De groei van de stad, samen met bijvoorbeeld de nieuwe economie, energietransitie en klimaatverandering brengen ook allerlei risico's met zich mee. Rotterdam ziet juist kansen in deze dynamiek en werkt aan een positieve vertaling daarvan. Tegelijkertijd werkt de gemeente daarmee aan de weerbaarheid en de veerkracht (resilience) van de stad.

Huidige en nieuwe Rotterdammers kunnen in de komende vier jaar in onze stad nog beter een huis passend bij hun wensen en mogelijkheden vinden, in een prettige, veilige en groene woonomgeving. De gemeente pakt door op de ambities van de Woonvisie 2030, maar beseft dat de stad harder moet groeien qua woningaantallen en versneld moet verduurzamen en inspelen op andere transitie's (klimaat, mobiliteit, circulair bouwen, digitalisering) om ook in de toekomst een aantrekkelijke én resiliënt (veerkrachtig en toekomstbestendige) woonstad te kunnen blijven. *Deze versnelling op de uitvoering van ambities is vastgelegd in het Addendum op de Woonvisie 2030.*

Tegelijkertijd ligt er een opgave om te zorgen dat de basis op orde blijft in de bestaande woningvoorraad. Groepen woningzoekenden die nu tussen wal en schip dreigen te vallen en/of een maatschappelijke meerwaarde hebben, worden door de gemeente extra ondersteund in hun zoektocht naar een woning. Met als inzet het wonen voor Rotterdammers zo veel mogelijk betaalbaar, toegankelijk en overlastvrij te maken en houden.

Belangrijke ontwikkelingen die effect hebben op het wonen en bouwen, waarvan de aard en omvang van het effect nog lang niet allemaal duidelijk zijn:

- Demografische ontwikkelingen zoals de ontwikkelingen in de huishoudensamenstelling, levensverwachting en migratie.
- Nationale energietransitie en de vertaling daarvan naar Rotterdam. Een woning verhoogt haar toekomstwaarde (en daarmee ook WOZ-waarde) door volledig te zijn aangepast op schone energie
- voortdurende klimaatveranderingen zodat woningen anders ingesteld moeten zijn op wateroverlast, waterschaarste en hittestress
- stedelijke mobiliteitstransitie, waarbij ingezet wordt op schone deelconcepten voor modaliteiten en meer ruimte voor fietsen, OV en lopen in de directe woonomgeving wordt geboden
- nationale en internationale ontwikkelingen ten aanzien van financiering van wonen zoals ontwikkelingen rondom het hypothecaire stelsel, de ontwikkeling van de rentestanden en de huurtoeslag en het landelijk fonds Duurzaam Funderingsherstel
- landelijke ontwikkelingen ten aanzien van wetgeving zoals de evaluatie van de Woningwet, de komst van de Omgevingswet en eventuele veranderingen in de Wet maatschappelijke ondersteuning
- landelijke subsidieregelingen en deals met het rijk ten aanzien van respectievelijk verduurzaming en het Nationaal Programma Rotterdam Zuid (NPRZ)
- ontwikkelingen in de corporatiesector zoals fusies en saneringstrajecten
- ontwikkelingen en afspraken rond wonen op bovenlokaal niveau zoals de regionale woningmarktafspraken in de regio Rotterdam en op Zuidvleugelniveau de afspraken in het kader van de Verstedelijkingsalliantie
- ontwikkelingen in de markt (bijvoorbeeld prijspeil bouwmaterialen)

Strategische opgaven gebiedsontwikkelingen

Een aantal programma's en gebiedsontwikkelingen in Rotterdam heeft belangrijke betekenis voor de sociaal-economische ontwikkeling van de stad. In deze ontwikkelingen wordt (in samenhang met andere beleidsambities) een belangrijke bijdrage aan de woningbouwopgave van de korte, middellange en lange termijn geleverd. Het betreft de navolgende ontwikkelingen.

Merwe4Havens

Het Merwe-Vierhavengebied (M4H), de plek voor de innovatieve maakindustrie, wordt verder ontwikkeld. Binnen M4H ontwikkelt het deelgebied Merwehavens zich tot een aantrekkelijk en duurzaam woongebied dat goed in verbinding staat met de directe omgeving en waarbij er (milieutechnisch) evenwicht is en uitwisseling plaatsvindt met de directe omgeving die bestaat uit het naastgelegen Makersdistrict en de wijken Oud Mathenesse Witte Dorp, Bospolder Tussendijken en Spangen.

Stadionpark (incl. Feyenoord City)

Stadionpark is een grote gebiedsontwikkeling op Rotterdam Zuid, waar wonen, sporten en beleven samenkomt. Op de Sportcampus vindt een herschikking plaats van sportvelden en worden nieuwe accommodaties gerealiseerd, waarbij de 1e fase is afgerond en de overige delen in uitvoering zijn. Een stedenbouwkundig

ontwerp voor woningen en onderwijs in de noordoosthoek van de Sportcampus wordt eind 2019 afgerond. De herinrichting van Park de Twee Heuvels is naar verwachting eind dit jaar klaar en de tender voor de woningbouwlocatie aan de noordrand van het park is begin juli 2019 gestart.

Het planproces voor de stadionontwikkeling en gebiedsontwikkeling Feyenoord City is in volle gang. De gebiedsontwikkeling bevat o.a. wonen, horeca, een hotel, bedrijvigheid, een sociaaleconomisch programma en een mobiliteitsprogramma. In 2020 worden de plannen getoetst aan de door de raad opgestelde voorwaarden, zoals vastgelegd in de Position Paper.

Hart van Zuid

De gebiedsontwikkeling Hart van Zuid (HvZ) heeft als doel het nieuwe centrum voor Rotterdam Zuid te realiseren. HvZ bestaat uit een integraal programma dat moet leiden tot economische en sociale verbetering, het verbeteren van verblijfsklimaat, -duur en comfort, verhogen van werkgelegenheid, borgen van goede vervoersverbindingen, borgen van duurzaamheid en verbeteren van veiligheid.

Nationaal Programma Rotterdam Zuid (NPRZ): pijler Wonen

Binnen de pijler Wonen zetten we (via het *Werkprogramma NPRZ Wonen 2019 – 2022*) door op de transformatie van de focuswijken. Ingrepen in de goedkope woningvoorraad van Rotterdam-Zuid moeten ervoor zorgen dat gemengde woonmilieus op Zuid gerealiseerd worden, zodat er voldoende duurzame woonruimte beschikbaar komt voor sociale stijgers uit Zuid en nieuwe bewoners met midden- en hoge inkomens. Gemeentelijke middelen zijn vooral nodig voor de beoogde kwaliteitsslag in de goedkope particuliere woningvoorraad.

De uitspraak van de minister in het geschil tussen de gemeente en Woonbron heeft op de korte termijn geen gevolgen, omdat over de financiering van de projecten op korte termijn afspraken zijn vastgelegd (in het NPRZ Uitvoeringsplan 2019-2022, in het Werkprogramma NPRZ Wonen en in bestaande convenanten).

Voor de financierbaarheid van de ambities tot 2030 betekent de uitspraak dat de gemeente de corporaties niet kan verplichten om de grondige aanpak van de particuliere voorraad te co-financieren. Dat betekent dat op zoek zal moeten worden gegaan naar andere oplossingen om de NPRZ ambitie voor de grondige aanpak van de particuliere voorraad te realiseren en financieren. Het NPRZ is een Nationaal Programma. De gemeente zal in gesprek met het Rijk gaan over andere oplossingsrichtingen, waaronder hoe andere financieringsbronnen worden aangeboord.

Duurzame gebiedsaanpak

Verspreid over de stad bestaat een aantal aandachtsgebieden voor de energietransitie van de gebouwde omgeving. Het betreft de gebieden Reyerdijk/Groot IJsselmonde, Pendrecht-Zuidoost, Rozenburg, Lage Land

Oost (Prinsenland) en Bospolder-Tussendijken. Hier komt een samenhangende, duurzame gebiedsaanpak. Ook wordt waar mogelijk een relatie gelegd met andere transitie, denk aan langer thuis wonen.

Korte termijn ontwikkelingen woningbouw

Voorbeelden van actuele ontwikkelingen die direct bijdragen aan de groei van de woningvoorraad en aantrekkelijke woonmilieus zijn Park16Hoven, Nesseland, Lloydkwartier, Parkstad en de Binnenstad als city-lounge. Hier blijft de gemeente de marktpartijen en particuliere initiatiefnemers faciliteren en uitdagen naar de opgave te kijken vanuit een uitgekende, lange termijnvisie.

De bouwopgave wordt steeds zichtbaarder in de stad, op tal van plekken, waaronder op Katendrecht, de Binnenstad, Parkstad, het Motorstraatgebied en nabij de Coolhaven, zijn volop bouwactiviteiten aan de gang.

Ook wordt volop ingezet op het in ontwikkeling nemen van nieuwe bouwlocaties, het vermarkten van gemeentelijke bouwlocaties en het ruimte geven aan marktinitiatieven.

Verkeer en vervoer

Pagina 78

Verkeer en vervoer

Een duurzame, op groei van de stad gerichte aanpassing van mobiliteitsinfrastructuur: we faciliteren de groei en verdichting van de stad primair met slimme duurzame en integrale aanpassingen aan het infrastructurele netwerk. Dit betekent nieuwe oeververbindingen, veilige en oversteekbare stadsboulevards, ruime fietspaden, aantrekkelijke OV-knooppunten, toekomstbestendige energie-infrastructuur voor elektrisch rijden en meer stallingsruimte voor de fiets.

TAAKVELD 1

Parkeerbelasting

Het reguleren van het parkeergedrag van Rotterdammers en haar bezoekers, door middel van een belasting voor het parkeren op daarvoor aangewezen plaatsen, draagt bij aan het beheer van de openbare ruimte als stuwende kracht voor een aantrekkelijke buitenruimte en verduurzaming, minder parkeerdruk en een betere bezetting parkeergarages.

TAAKVELD 2

Verkeer en vervoer - Ontwikkeling

Een duurzame, op groei van de stad gerichte aanpassing van mobiliteitsinfrastructuur. We dragen bij aan de verduurzaming van de mobiliteitsmiddelen.

TAAKVELD 3

Parkeren

Vanuit de focus op meer ruimte voor fietsers en voetgangers en minder parkeren op straat, willen wij automobilisten stimuleren te kiezen voor Park+Ride-voorzieningen of een openbare parkeergarage aan de rand van het centrum. Tegelijkertijd willen wij ruimte bieden voor het comfortabel en veilig plaatsen van fietsen in fietsenstallingen en maatwerk in fietsparkeren voor bewoners in de wijken waar dat nodig is.

TAAKVELD 4

Openbaar vervoer

Een goede integratie van de OV-netwerken in reisketens en systemen/diensten bij voorkeur in makkelijke combinaties met voetgangers en fietsverkeer.

Een betere verbinding tussen de OV-netwerken noord- en zuid-Rotterdam en een betere ontsluiting van de rivieroever.

Een goede toegankelijkheid van de OV-netwerken door ouderen en minder-validen.

TAAKVELD 5

Verkeer en vervoer - Bereikbaarheid

Optimaal gebruik maken van de infrastructuur van Rotterdam en eventuele verstoringen snel oplossen door toezicht te houden op het gebruik van civieltechnische kunstwerken (bruggen, sluizen, Maastunnel). Op die manier wordt de bereikbaarheid en de verkeersveiligheid van de stad vergroot.

Overzicht baten en lasten

Overzicht van baten en lasten Verkeer en Vervoer	Realisatie 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Raming 2022	Raming 2023	Raming 2024
Baten exclusief reserves	165.436	160.033	129.785	122.666	122.666	122.666
Bijdragen rijk en medeoverheden	45.933	41.628	7.084	113	113	113
Overige opbrengsten derden	120.351	118.405	122.700	122.553	122.553	122.553
Overige baten	-848	0	0	0	0	0

Lasten exclusief reserves	133.546	162.820	131.654	104.917	91.013	91.013
Apparaatslasten	19.990	27.214	20.661	20.545	20.847	20.847
Inhuur	1.015	1.493	1.404	2.121	2.421	2.421
Overige apparaatslasten	718	700	151	108	110	110
Personeel	18.256	25.021	19.105	18.316	18.316	18.316
Intern resultaat	31.377	29.943	28.677	28.678	28.401	28.401
Intern resultaat	31.377	29.943	28.677	28.678	28.401	28.401
Programmalasten	82.179	105.662	82.316	55.694	41.764	41.764
Inkopen en uitbestede werkzaamheden	66.593	93.827	69.531	43.078	29.538	29.538
Kapitaallasten	11.798	8.971	10.262	10.143	9.753	9.753
Overige programmalasten	3.333	2.342	2.342	2.342	2.342	2.342
Salariskosten WSW en WIW	0	0	0	0	0	0
Subsidies en inkomensoverdrachten	454	522	181	131	131	131
Saldo voor vpb en reserveringen	31.891	-2.787	-1.869	17.749	31.653	31.653
Saldo voor reserveringen	31.891	-2.787	-1.869	17.749	31.653	31.653
Reserves	11.229	29.889	36.241	16.407	7.054	7.054
Onttrekking reserves	12.026	30.288	36.241	16.745	7.464	7.464
Toevoeging reserves	797	399	0	338	410	410
Saldo	43.119	27.103	34.372	34.156	38.707	38.707

x

Tabel vergelijking begrotingssaldi 2020

Vergelijking begrotingssaldi	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Begroting 2019	26.298	26.180	22.607	22.160	22.160	
Omissieregeling 2019	25.545	25.095	21.333	20.890	20.890	
Voorjaarsnota / Eerste herziening 2019	31.035	36.007	32.850	32.345	32.342	
Begroting 2020 / Tweede herziening 2019	31.962	37.372	34.372	34.156	38.707	
10-maandsrapportage 2019	39.023	37.372	34.372	34.156	38.707	
Realisatie 2019	43.119					

Bijstellingen per programma naar taakvelden

Programma / Taakveld	Mutatie	Mutatie
	2020	2020
	(€)	(%)
Verkeer en Vervoer	-10.269	21%
Openbaar vervoer	-1.486	21%
Parkeerbelasting	-602	1%
Parkeren	-2.924	13%
Verkeer en vervoer - Bereikbaarheid	-5.968	0%
Verkeer en vervoer - Ontwikkeling	710	5%
Openbaar vervoer	-1.486	21%
Parkeerbelasting	-602	1%
Parkeren	-2.924	13%
Verkeer en vervoer - Bereikbaarheid	-5.968	0%
Verkeer en vervoer - Ontwikkeling	710	5%

Omschrijving programma

Fijn wonen en leven in Rotterdam begint bij een fijne woning in een prettige, groene buurt voorzien van alle essentiële voorzieningen en infrastructuren (water, riool, energie, groen, fietspaden etc). Nieuwe of huidige bewoners moeten in onze stad een woning van hun wensen en mogelijkheden kunnen vinden en zich prettig en gezond door de stad kunnen bewegen.

Dat wonen en leven gebeurt in een duurzaam, energiezuinig Rotterdam, met een excellente vervoersinfrastructuur met schone vervoersmiddelen en een met een betere luchtkwaliteit. De klimaatopgaven uit het Akkoord van Parijs vragen om een forse energie- én economische transitie van stad en haven. Willen wij en onze kinderen prettig blijven wonen en leven dan vraagt dit flinke keuzes, maatregelen en investeringen.

De gemeente zorgt voor een samenhangend beleid en uitvoering daarvan op bereikbaarheid, de kwaliteit van de leefomgeving, duurzaamheid, gezondheid en verkeersveiligheid. Dat realiseert de gemeente met een aanpak die is gericht op een overgang naar duurzame en emissieloze mobiliteit in 2050. Het perspectief daarbij is zowel gemeentelijk als regionaal.

We dragen bij aan de verduurzaming van de mobiliteitsmiddelen. We willen de mobiliteitsgroei opvangen met modaliteiten en vervoerssystemen die schoner en stiller zijn, minder ruimte claimen en voor iedereen toegankelijk zijn. Dit betekent het bevorderen van: wandelen, fietsen, openbaar vervoer en elektrificatie van motorvoertuigen en schone logistiek in de stad.

Openbaar vervoer

Pagina 79

Openbaar vervoer

Een goede integratie van de OV-netwerken in reisketens en systemen/diensten bij voorkeur in makkelijke combinaties met voetgangers en fietsverkeer.

Een betere verbinding tussen de OV-netwerken Rotterdam Noord en Zuid en een betere ontsluiting van de rivieroever.

Een goede toegankelijkheid van de OV-netwerken voor ouderen en minder-validen.

Voortgang 2020

De doelstellingen van het taakveld zoals opgenomen onder “wat willen we bereiken” en “wat gaan we daarvoor doen” zijn nog actueel. Wel is het gebruik van het OV door de coronacrisis sterk gedaald, al laten de laatste weken weer stijgende lijn in het gebruik zien. Voor nu is onzeker hoe de ontwikkelingen de rest van het jaar zullen zijn.

Wat willen we bereiken

- Een goede integratie van de OV-netwerken in reisketens en systemen/diensten bij voorkeur in makkelijke combinaties met voetgangers en fietsverkeer
- We zorgen dat de OV-netwerken in Rotterdam Noord en Zuid beter met elkaar verbinden en dat de rivieroever beter ontsloten worden
- We zorgen voor een goede toegankelijkheid van de OV-netwerken voor ouderen en minder-validen

Wat gaan we daar voor doen

- Voortzetten gratis OV voor ouderen. Gebruik van openbaar vervoer voor ouderen blijft gratis. Daarmee dragen wij bij aan het voorkomen van sociaal isolement

- Tot en met 2021 blijven we het bestaande netwerk vervoer over water ondersteunen. We ontwikkelen met de partners in de regio een strategie voor de periode vanaf 2022
- Met de MRDH bevorderen we vormen van mobiliteitsdienstverlening. De bruikbaarheid en toegankelijkheid van het OV wordt hierdoor versterkt. Het gaat hier onder andere om voorzieningen voor de first & last mile en Mobility as a Service voor specifieke doelgroepen

Effectindicatoren	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Groei OV-gebruik	Streefwaarde			In ontwikkeling		
	Realisatie	+2,7%	+0,8%			

Wat kost het

Overzicht van baten en lasten Openbaar vervoer	Realisatie 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Raming 2022	Raming 2023	Raming 2024
Baten exclusief reserves	44.576	41.193	7.083	89	89	89
Bijdragen rijk en medeoverheden	45.094	40.954	6.971	0	0	0
Overige opbrengsten derden	219	239	112	89	89	89
Overige baten	-738	0	0	0	0	0
Lasten exclusief reserves	52.194	62.822	46.925	20.779	11.568	11.568
Intern resultaat	3.782	2.681	2.599	2.589	2.589	2.589
Intern resultaat	3.782	2.681	2.599	2.589	2.589	0
Programmalasten	48.413	60.141	44.325	18.190	8.980	8.980
Inkopen en uitbestede werkzaamheden	46.383	59.166	43.597	17.522	8.324	0
Kapitaallasten	415	452	547	537	525	0
Overige programmalasten	1.170	0	0	0	0	0
Subsidies en inkomensoverdrachten	445	522	181	131	131	0
Saldo voor vpb en reserveringen	-7.619	-21.628	-39.841	-20.689	-11.479	-11.479
Saldo voor reserveringen	-7.619	-21.628	-39.841	-20.689	-11.479	-11.479
Reserves	670	12.985	32.621	13.302	4.090	4.090
Onttrekking reserves	670	12.985	32.621	13.640	4.500	4.500
Toevoeging reserves	0	0	0	338	410	0
Saldo	-6.949	-8.644	-7.221	-7.388	-7.389	-7.389

Tabel vergelijking begrotingssaldi 2020

Vergelijking begrotingssaldi	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Begroting 2019	-7.513	-7.855	-8.019	-8.028	-8.028	
Omissieregeling 2019	-8.206	-7.855	-8.019	-8.028	-8.028	
Voorjaarsnota / Eerste herziening 2019	-8.206	-8.451	-8.536	-8.712	-8.712	
Begroting 2020 / Tweede herziening 2019	-7.001	-7.157	-7.221	-7.388	-7.389	
10-maandsrapportage 2019	-7.001	-7.157	-7.221	-7.388	-7.389	
Realisatie 2019	-6.949					
Eerste Herziening 2020		-8.644	-7.221	-7.388	-7.389	-7.389

Financiële bijstellingen

Bijstellingen Openbaar vervoer		Begroting 2020
Oorspronkelijke begroting 2020		-7.157
Bijstellingen Eerste Herziening 2020		-1.486
Intensivering openbaar vervoer	Intensiveringen	-500
Actualisatie kapitaallasten	Ramingsbijstellingen onvermijdelijk	0
Bestemmingsreserve Investeringsfonds Rotterdam	Reserves	0
Technische wijzigingen	Technische wijzigingen	-986
Begroting na wijzigingen		-8.644

Toelichting financiële bijstellingen

Intensivering openbaar vervoer

Gezien het algehele vuurwerkverbod waartoe de gemeenteraad in januari heeft besloten, zullen er mogelijk op verschillende locaties vuurwerkshows plaatsvinden. Om die reden is extra budget voor het laten rijden van de metro's nodig. Tevens wordt een reserve aangehouden voor een mogelijke tijdelijke gemeentelijke bijdrage aan de nachtexploitatie van de metro.

Actualisatie kapitaallasten

De kapitaallasten zijn aangepast als gevolg van bijgestelde investeringskredieten alsmede geactualiseerde ramingen per jaarschijf. In de [paragraaf Investeringsfondsen](#) is een gedetailleerd overzicht opgenomen van deze aanpassingen. Dit is een saldo neutrale bijstelling omdat het effect binnen het taakveld wordt opgevangen.

Bestemmingsreserve Investeringsfondsen Rotterdam

Als gevolg van de actualisatie van het bestedingsritme Buitenruimte Hoek van Holland strand is het lastenbudget en de financiering uit de bestemmingsreserve Investeringsfondsen Rotterdam met € 211 verhoogd.

Technische wijzigingen

Op taakveld Openbaar Vervoer zijn er diverse technische wijzigingen geweest. Direct achter de technische wijziging is het effect op het saldo weergegeven. De grootste wijziging betreft een administratieve overheveling vanuit het taakveld Verkeer en Vervoer - Ontwikkeling (- € 1.035) en diverse kleine technische wijzigingen (€ 49).

Beleidskaders, beleidsmonitoren en wet- en regelgeving

- [OV-visie Rotterdam 2018 - 2040](#)

Omschrijving taakveld

Dit taakveld betreft het uitvoeren van taken op het gebied van openbaar vervoer, waaronder bus, tram, metro, taxivervoer en veerdiensten en de bijbehorende (omvangrijke) infrastructurele voorzieningen zoals stations, aanvullend op de verantwoordelijkheden van de Metropoolregio Rotterdam Den Haag als regionale vervoersautoriteit.

Parkeerbelasting

Pagina 80

Parkeerbelasting

Het reguleren van het parkeergedrag van Rotterdammers en haar bezoekers, door middel van een belasting voor het parkeren op daarvoor aangewezen plaatsen, draagt bij aan het beheer van de openbare ruimte als stuwende kracht voor een aantrekkelijke buitenruimte en verduurzaming, minder parkeerdruk en een betere bezetting parkeergarages.

Voortgang 2020

Op 10 december 2019 heeft het college de nota "Betaald parkeren in Rotterdam" vastgesteld. De nota is besproken in de raadsvergadering van 20 februari 2020. Deze nota is een verdere aanscherping van het beleid, met name op het gebied van straatparkeren, zoals vastgelegd in het Parkeerplan 2016-2018 "Parkeren in beweging". In de nota is een pakket van maatregelen opgenomen dat de komende periode zal worden uitgevoerd met als doel een betere balans te realiseren tussen de verschillende claims op de openbare ruimte.

Per 1 januari 2020 is, als uitwerking van de motie "Parkeren Noordereiland", betaald parkeren ingevoerd op het Noordereiland (Feijenoord).

Per 1 januari 2020 is de zogenaamde Centrumring ingevoerd met een hoger parkeertarief voor bezoekers. Doel is het tegengaan van oneigenlijk hoge parkeerdruk in de wijken grenzend aan het Centrum, een beter gebruik van de openbare parkeergarages en een beter gebruik van openbaar vervoer en de fiets.

Op 22 februari 2020 is begonnen met een proef inzake parkeerduurbepanking op de Veranda (IJsselmonde) tijdens wedstrijden/evenementen in Stadion Feijenoord (de Kuip). De maximale parkeerduur voor bezoekers bedraagt op dagen met wedstrijden/evenementen 90 minuten, met als doel een andere mobiliteitskeuze van bezoekers van het stadion. Als gevolg van de coronacrisis is de pilot tussentijds stopgezet en zal deze worden vervolgd bij de herstart van wedstrijden en evenementen in het stadion.

Per 2 maart 2020 is betaald parkeren ingevoerd in West-Carnisse (Charlois).

Op 31 maart 2020 heeft het college besloten per 1 juli 2020 betaald parkeren in te voeren in de wijk Feijenoord (Feijenoord).

Deze maatregelen op het gebied van straatparkeren moeten worden gezien in samenhang met maatregelen binnen het taakveld Parkeren (parkeergarages, P+R en fietsparkeren). Doelstelling is een verschuiving van parkeren op straat naar parkeren in parkeergarages en op P+R en stimuleren van gebruik van openbaar vervoer en fiets.

Gezien de in 2019 gerealiseerde parkeeropbrengsten hoger zijn dan de begroting 2020 zou de begroting naar hetzelfde niveau dienen te worden aangepast. Door de coronamaatregelen lopen de opbrengsten kort parkeren op straat echter zodanig sterk terug dat een bijstelling naar beneden wordt voorgesteld (zie financiële toelichting).

Wat willen we bereiken

Optimale verdeling van schaarse ruimte

Een optimale verdeling van de schaarse openbare parkeergelegenheid over alle Rotterdammers in onze wereldstad en haar bezoekers.

Wat gaan we daar voor doen

Optimale verdeling van schaarse ruimte

- parkeerregelgeving voorbereiden en uitvoeren
- doelgerichte parkeerproducten faciliteren waarbij gastheerschap centraal staat
- beheer en onderhoud
- productinnovaties
- informatiegestuurd fiscale handhaving
- actief in gesprek gaan over de wenselijkheid van invoering betaald parkeren, conform de kaders van de nota "Betaald parkeren in Rotterdam"
- ongeveer 300 parkeerplaatsen in het Centrum, die zijn voorbehouden aan vergunninghouders, worden omgezet in normale parkeerplaatsen
- bij parkeersectoren met een wachtlijst voor vergunningen krijgen aanvragen voor eerste bewonersvergunningen voorrang
- pilot parkeerdurfbepanking op de Veranda bij wedstrijden/evenementen in Stadion Feijenoord
- hogere Inkomsten benutten om ambities van het college te faciliteren bij uitbreiding P&R-voorzieningen en voorzieningen voor fietsparkeren

Prestatie-indicatoren		2018	2019	2020	2021	2022	2023
Betalingsgraad	Streefwaarde	86%	87%	88%	89%	90%	91%
	Realisatie	86%	87%				
Beschikbaarheid parkeerautomaten*	Streefwaarde	99,7%	99,7%	99,7%	99,7%	99,7%	99,7%
	Realisatie	99,7%	99,7%				

* Dit is gebaseerd op de SLA met onze leveranciers

Toelichting indicatoren

De jaarlijkse stijging van de betalingsgraad is het gevolg van de doorontwikkeling van de fiscale parkeercontrole door meer data- en informatiegestuurd te werken en gebruik te maken van omgevingsbeelden ("handhaven op afstand").

Wat kost het

Overzicht van baten en lasten Parkeerbelasting	Realisatie 2019	Begroting	Begroting	Raming	Raming	Raming
		2020	2021	2022	2023	2024
Baten exclusief reserves	103.135	105.607	105.555	105.431	105.431	105.431
Bijdragen rijk en medeoverheden	82	0	0	0	0	0

Overige opbrengsten derden	103.042	105.607	105.555	105.431	105.431	105.431
Overige baten	11	0	0	0	0	0
Lasten exclusief reserves	25.949	23.507	22.813	22.643	22.644	22.644
Apparaatslasten	7.035	6.592	6.986	6.943	6.944	6.944
Inhuur	443	63	96	96	96	0
Overige apparaatslasten	326	266	-20	-44	-43	0
Personeel	6.266	6.263	6.909	6.891	6.891	0
Intern resultaat	12.292	11.735	11.669	11.669	11.669	11.669
Intern resultaat	12.292	11.735	11.669	11.669	11.669	0
Programmalasten	6.622	5.180	4.158	4.031	4.031	4.031
Inkopen en uitbestede werkzaamheden	2.288	3.617	2.521	2.441	2.444	0
Kapitaallasten	2.566	103	177	130	127	0
Overige programmalasten	1.763	1.460	1.460	1.460	1.460	0
Subsidies en inkomensoverdrachten	5	0	0	0	0	0
Saldo voor vpb en reserveringen	77.186	82.100	82.742	82.788	82.786	82.786
Saldo voor reserveringen	77.186	82.100	82.742	82.788	82.786	82.786
Saldo	77.186	82.100	82.742	82.788	82.786	82.786

×

Tabel vergelijking begrotingssaldi 2020

Vergelijking begrotingssaldi	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Begroting 2019	68.880	71.274	71.257	71.257	71.257	
Omissieregeling 2019	68.321	70.781	70.780	70.783	70.783	
Voorjaarsnota / Eerste herziening 2019	74.323	82.825	82.865	82.911	82.910	
Begroting 2020 / Tweede herziening 2019	74.670	82.702	82.742	82.788	82.786	
10-maandsrapportage 2019	79.610	82.702	82.742	82.788	82.786	
Realisatie 2019	77.186					
Eerste Herziening 2020		82.100	82.742	82.788	82.786	82.786

Financiële bijstellingen

Bijstellingen Parkeerbelasting

Begroting 2020

Oorspronkelijke begroting 2020		82.702
Bijstellingen Eerste Herziening 2020		-602
Actualisatie kapitaallasten	Ramingsbijstellingen onvermijdelijk	0
Lagere parkeeropbrengsten door Corona	Ramingsbijstellingen onvermijdelijk	-1.336
Uitbreidingen betaald parkeren	Ramingsbijstellingen onvermijdelijk	0
Technische wijzigingen	Technische wijzigingen	734
Begroting na wijzigingen		82.100

Toelichting financiële bijstellingen

Actualisatie kapitaallasten

De kapitaallasten zijn aangepast als gevolg van nieuwe en bijgestelde investeringskredieten alsmede geactualiseerde ramingen per jaarschijf. In de [paragraaf Investeringskredieten](#) is een gedetailleerd overzicht opgenomen van deze aanpassingen. Dit is een saldo neutrale bijstelling, omdat het effect binnen het taakveld wordt opgevangen.

Lagere parkeeropbrengsten door Corona

Door de coronamaatregelen vallen de opbrengsten kort parkeren op straat lager uit. De aanpassing van de begroting is gebaseerd op de door de regering genomen maatregelen tot 1 juni. Bij de tweede herziening van de begroting zal op basis van de dan bekende ontwikkelingen, worden beoordeeld of een verdere bijstelling nodig is.

Uitbreiding betaald parkeren

Het gebied betaald parkeren is uitgebreid met Noordereiland per 1 januari, West-Carnisse per 2 maart en Feijenoord per 1 juli. Vanwege de onzekerheid van de effecten van de coronamaatregelen op de hoogte van de parkeeropbrengsten, wordt voorlopig voorzichtigheidshalve de verhoging van de opbrengsten gelijkgesteld aan de verhoging van de uitvoeringskosten die samenhangen met deze uitbreidingen. In de 2e herziening zal bezien worden of nog een verdere bijstelling van de opbrengsten benodigd is.

Technische wijzigingen

In dit taakveld zijn er diverse technische wijzigingen geweest. De belangrijkste wijzigingen zijn:

- Overheveling van € 890 budget naar programma Stedelijke inrichting en ontwikkeling: Het college heeft bij de Voorjaarsnota 2019 structureel € 1 mln budget toegevoegd aan het programma Verkeer en vervoer voor maatregelen op parkeren. Enerzijds ten behoeve van het 'bevriezen' (niet indexeren) van de tarieven van

parkeervergunningen, anderzijds voor het vergroenen van de buitenruimte. Voor het vergroenen van buitenruimte worden er in 2020 projecten uitgevoerd die ten laste komen van het programma Stedelijke inrichting en ontwikkeling

- Overheveling van budget van taakveld Parkeren naar taakveld Parkeerbelasting ter dekking van intern doorbelaste kosten bij het taakveld Parkeerbelasting (-€ 874)
- Correctie voor [doorbelasting overhead van projecten](#) naar programma Overhead (€ 289)
- Verwerking aandeel van Parkeren in de [herverdeling concern opgaven](#) van Stadsbeheer (€ 283)
- Diverse kleinere wijzigingen op apparaatslasten (€ 146)

Beleidskaders, beleidsmonitoren en wet- en regelgeving

- [Verordening Parkeerregulering en Parkeerbelastingen 2020](#)
- [Uitvoeringsbesluit Parkeren Rotterdam 2020](#)

Omschrijving taakveld

Tot het taakveld 'Parkeerbelasting' behoren:

- heffing en invordering
- opbrengsten parkeerfaciliteiten
- opbrengsten boetes

Tot dit taakveld behoort niet:

- parkeerpolitie. Deze valt onder taakveld 1.2 Openbare orde en veiligheid

Parkeren

Pagina 81

Parkeren

Vanuit de focus op meer ruimte voor fietsers en voetgangers en minder parkeren op straat, willen wij automobilisten stimuleren te kiezen voor Park+Ride-voorzieningen of een openbare parkeergarage aan de rand van het centrum. Tegelijkertijd willen wij ruimte bieden voor het comfortabel en veilig plaatsen van fietsen in fietsenstallingen en maatwerk in fietsparkeren voor bewoners in de wijken waar dat nodig is.

Voortgang 2020

Garageparkeren

In het derde kwartaal 2019 is de aanbesteding voor plaatsing van oplaadpunten in gemeentelijke parkeergarages afgerond. De gunning en contractvorming hebben plaatsgevonden en de voorbereidende werkzaamheden (verhoging elektrisch vermogen daar waar nodig) zijn uitgevoerd. Het uitgangspunt voor 2020 is plaatsing van 250 extra oplaadpunten.

Als uitwerking van de bestuursopdracht Vastgoed wordt in 2020 een Integraal Huisvestingsplan (IHP) voor het gemeentelijk parkeervastgoed opgesteld, waarin:

- de kernportefeuille wordt vastgelegd
- op objectniveau het gewenste niveau beheer en onderhoud wordt bepaald
- objecten die niet tot de kernportefeuille behoren in de verkoop worden gezet

Fietsparkeren

De in 2019 vastgestelde Fietskoers 2025 (“de fiets als hefboom in de Rotterdamse mobiliteitstransitie”) is het kader voor de opstelling van een Uitvoeringsprogramma Fietsparkeren, waarin de volgende maatregelen worden uitgewerkt en gefaseerd in uitvoering worden genomen:

- fietsparkeren in het Rotterdamse centrum
- fietsparkeren bij OV- en P+R-locaties
- fietsparkeren in de woonbuurten

In 2019 is het proces rondom plaatsing van fietstrommels vereenvoudigd, waardoor fietstrommels sneller geplaatst kunnen worden. Ook voor 2020 is plaatsing van 80 extra fietstrommels het uitgangspunt.

P+R-parkeren

Realisatie van extra P+R-capaciteit wordt als belangrijke randvoorwaarde gezien om aanvullende ambities te kunnen formuleren voor het verbeteren van de kwaliteit van de openbare ruimte in de binnenstad. Extra capaciteit die niet per definitie de fysieke uitbreiding van P+R-capaciteit betekent, maar ook gericht is op het beter benutten van bestaande P+R-capaciteit door invoering van een doelgroepensysteem. Hierbij kan uitsluitend de parkeerder die daadwerkelijk aanvullend gebruik maakt van het openbaar vervoer gratis parkeren.

Per 30 maart 2020 is P+R Hoek van Holland Haven opgeleverd. Deze P+R-voorziening heeft een capaciteit van 130 plaatsen, is gekoppeld aan de Hoekse Lijn en voorzien van een doelgroepensysteem teneinde oneigenlijk gebruik tegen te gaan.

Per 2 juni 2020 zal ook op de bestaande P+R Meijersplein een doelgroepensysteem van kracht zijn. Op deze P+R-voorziening is steeds vaker sprake van oneigenlijk gebruik, met name door reizigers van de luchthaven die door gebruik van deze P+R de parkeerkosten op de luchthaven zelf ontlopen.

Op dit moment wordt gewerkt aan de voorbereidingen van de realisatie van een nieuwe P+R Noorderhelling. Deze P+R-voorziening zal een capaciteit krijgen van 500 plaatsen en worden gerealiseerd in combinatie met de te

verplaatsen bouwmarkt in het kader van de ontwikkelingen Feyenoord City. Ook deze P+R zal worden voorzien van een doelgroepensysteem. Verwachte oplevering is medio 2021.

Tenslotte heeft, mede als nadere uitwerking van de motie “Laagje erbij”, een ruimtelijke en financiële verkenning plaatsgevonden naar de mogelijkheden van uitbreiding van een drietal bestaande P+R-voorzieningen (P+R Kralingse Zoom, Meijersplein en Slinge). Met betrekking tot Kralingse Zoom en Meijersplein zijn de mogelijkheden kansrijk en wordt het verdere ontwerp- en realisatietraject ingezet.

Deze maatregelen op het gebied van garage-, fiets- en P+R-parkeren moeten worden gezien in samenhang met maatregelen binnen het taakveld Parkeerbelasting (straatparkeren). Doelstelling is een verschuiving van parkeren op straat naar parkeren in parkeergarages en op P+R en stimuleren van gebruik van openbaar vervoer en fiets.

Door de coronamaatregelen lopen de opbrengsten kort parkeren in gemeentelijke parkeergarages zodanig sterk terug dat een bijstelling naar beneden wordt voorgesteld (zie financiële toelichting).

Wat willen we bereiken

City-Lounge

- de binnenstad als city-lounge met meer ruimte voor fietsers en voetgangers; de binnenstad ontwikkelen als een vitale kwaliteitsplek voor ontmoeting, verblijf en vermaak. De binnenstad is het hart van de stad. Het begrip 'city lounge' verwoordt het gevoel dat de binnenstad moet uitstralen.

Wat gaan we daar voor doen

City-Lounge

- doelgerichte parkeerproducten faciliteren, waarbij gastheerschap centraal staat (bijvoorbeeld uitbreiding aantal elektrische oplaadpunten met de bijbehorende infrastructuur)
- productinnovatie
- marketing
- beheer en onderhoud
- actief in gesprek gaan over de wenselijkheid van uitbreiding P+R, parkeergarages, fietsvoorzieningen enzovoort
- het aantal elektrische oplaadpunten uitbreiden met de infrastructuur die daarvoor nodig is om duurzaam rijden nog gemakkelijker en aantrekkelijker te maken
- de mogelijkheid van autodelen onderzoeken
- investeren in voorzieningen voor fietsparkeren bij ov-knooppunten en stedelijke regionale fietsverbindingen, om het gebruik van het openbaar vervoer te stimuleren
- het zo goed mogelijk benutten van de investeringen die de afgelopen jaren zijn gedaan in parkeergarages en P+R-voorzieningen, door een beweging te maken van parkeren op straat naar parkeren in garages en op P+R-voorzieningen

- fietsparkeervoorzieningen voor het comfortabel en veilig stallen van fietsen voor alle Rotterdammers en haar bezoekers

Effectindicatoren		2018	2019	2020	2021	2022	2023
Gemiddelde bezetting van de parkeergarages	Streefwaarde	30%	32%	34%	36%	38%	40%
	Realisatie	30%	32%	NB			
Prestatie-indicatoren		2018	2019	2020	2021	2022	2023
Aantal elektrische laadpunten	Streefwaarde	80	100	350	600	850	1100
	Realisatie	80	100	NB			
Aantal fietstrommels	Streefwaarde	845	925	1005	1085	1165	1245
	Realisatie	845	925	NB			

Toelichting indicatoren

De gemiddelde bezettingsgraad van de parkeergarages is gerelateerd aan de onbeperkte openingstijden (7/24).

De uitbreiding van het aantal laadpunten vindt plaats in afstemming met de Brandpreventiecommissie en met inachtneming van de regelgeving m.b.t. brandveiligheid.

In het kader van de uitwerking van de motie "Mijn fiets staat veilig" wordt ingezet op een jaarlijkse uitbreiding met 80 fietstrommels.

Wat kost het

Overzicht van baten en lasten Parkeren	Realisatie 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Raming 2022	Raming 2023	Raming 2024
Baten exclusief reserves	14.803	10.569	14.237	14.237	14.237	14.237
Bijdragen rijk en medeoverheden	29	0	0	0	0	0
Overige opbrengsten derden	14.770	10.569	14.237	14.237	14.237	14.237
Overige baten	3	0	0	0	0	0
Lasten exclusief reserves	27.967	36.100	36.717	36.701	36.706	36.706
Apparaatslasten	4.393	4.549	4.428	4.405	4.406	4.406
Inhuur	76	65	77	77	77	0
Overige apparaatslasten	166	162	4	-9	-8	0

Personeel	4.151	4.321	4.347	4.337	4.337	0
Intern resultaat	15.945	17.094	16.155	16.188	15.912	15.912
Intern resultaat	15.945	17.094	16.155	16.188	15.912	0
Programmalasten	7.630	14.458	16.133	16.107	16.388	16.388
Inkopen en uitbestede werkzaamheden	7.167	13.477	14.324	13.907	14.027	0
Kapitaallasten	120	98	927	1.318	1.479	0
Overige programmalasten	343	882	882	882	882	0
Saldo voor vpb en reserveringen	-13.164	-25.531	-22.480	-22.464	-22.469	-22.469
Saldo voor reserveringen	-13.164	-25.531	-22.480	-22.464	-22.469	-22.469
Reserves	30	0	0	0	0	0
Onttrekking reserves	30	0	0	0	0	0
Saldo	-13.134	-25.531	-22.480	-22.464	-22.469	-22.469

x

Tabel vergelijking begrotingssaldi 2020

Vergelijking begrotingssaldi	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Begroting 2019	-21.256	-23.715	-23.699	-23.704	-23.704	
Omissieregeling 2019	-21.164	-23.600	-23.599	-23.608	-23.608	
Voorjaarsnota / Eerste herziening 2019	-20.992	-23.359	-23.331	-23.312	-23.315	
Begroting 2020 / Tweede herziening 2019	-20.631	-22.607	-22.480	-22.464	-22.469	
10-maandsrapportage 2019	-18.562	-22.607	-22.480	-22.464	-22.469	
Realisatie 2019	-13.134					
Eerste Herziening 2020		-25.531	-22.480	-22.464	-22.469	-22.469

Financiële bijstellingen

Bijstellingen Parkeren

Begroting 2020

Oorspronkelijke begroting 2020	-22.607
Bijstellingen Eerste Herziening 2020	-2.924

Actualisatie kapitaallasten	Ramingsbijstellingen onvermijdelijk	0
Lagere parkeeropbrengsten door Corona	Ramingsbijstellingen onvermijdelijk	-3.664
Technische wijzigingen	Technische wijzigingen	740
Begroting na wijzigingen		-25.531

Toelichting financiële bijstellingen

Actualisatie kapitaallasten

De kapitaallasten zijn aangepast als gevolg van nieuwe en bijgestelde investeringskredieten alsmede geactualiseerde ramingen per jaarschijf. In de [paragraaf Investeringskredieten](#) is een gedetailleerd overzicht opgenomen van deze aanpassingen. Dit is een saldo neutrale bijstelling, omdat het effect binnen het taakveld wordt opgevangen.

Lagere parkeeropbrengsten door Corona

Door de coronamaatregelen wordt er minder door bezoekers geparkeerd in de gemeentelijke parkeergarages. De aanpassing van de begroting is gebaseerd op de door de regering genomen maatregelen tot 1 juni. Bij de tweede herziening zal op basis van de dan bekende ontwikkelingen, worden beoordeeld of een verdere bijstelling nodig is.

Technische wijzigingen

De technische wijzigingen bestaan uit een budgetoverheveling naar taakveld Parkeerbelasting (€ 874) en diverse kleinere wijzigingen (- € 134).

Beleidskaders, beleidsmonitoren en wet- en regelgeving

[Fietskoers 2025](#)

Omschrijving taakveld

Auto- en fietsparkeervoorzieningen dragen bij aan een bereikbare stad met beheer van de openbare ruimte als stuwende kracht voor een aantrekkelijke buitenruimte en duurzaamheid, minder parkeerdruk en een betere bezetting parkeergarages. Tot dit taakveld behoren ontwikkeling en beheer van (afzonderlijke) parkeervoorzieningen:

- parkeerbeleid: parkeerzone, ontheffingen en vergunningen
- inrichting en onderhoud open en gesloten parkeervoorzieningen
- baten en lasten die betrekking hebben op parkeervoorzieningen (exclusief de opbrengst van parkeerbelasting zie taakveld Parkeerbelasting)
- parkeermeters
- fietsenstalling

Tot dit taakveld behoort niet:

- parkeerbelasting inclusief lasten heffing en invordering. Valt onder taakveld Parkeerbelasting
- parkeerpolitie (toezichthouders, BOA's). Dit valt onder taakveld Openbare orde en veiligheid
- aanleg, beheer en onderhoud van parkeerhavens als onderdeel van wegen horen thuis onder taakveld Verkeer en vervoer

Verkeer en vervoer - Bereikbaarheid

Pagina 82

Verkeer en vervoer - Bereikbaarheid

Optimaal gebruik maken van de infrastructuur van Rotterdam en eventuele verstoringen snel oplossen door toezicht te houden op het gebruik van civieltechnische kunstwerken (bruggen, sluizen, Maastunnel). Op die manier wordt de bereikbaarheid en de verkeersveiligheid van de stad vergroot.

Voortgang 2020

De doelstellingen van het taakveld zoals opgenomen onder “wat willen we bereiken” en “wat gaan we daarvoor doen” zijn nog actueel. Er zijn geen ontwikkelingen die aanleiding geven tot het vermelden van afwijkingen in het beoogde effect of onze inspanningen.

Het taakveld Verkeer en vervoer - Bereikbaarheid onder programma Openbare orde en veiligheid is overgeheveld naar programma Verkeer en vervoer (€ 6,8 mln). Door recente uitbreiding van taken op het gebied van verkeersregie en het toenemend belang hiervan voor de stad past dit taakveld beter bij de programmadoelstellingen van het programma Verkeer en vervoer.

Wat willen we bereiken

Een optimale werking, beschikbaarheid en gebruik van de infrastructuur van Rotterdam waardoor de (tevredenheid over) bereikbaarheid en verkeersveiligheid vergroot worden.

De stad groeit én moderniseert. Dit betekent een verdichting van het bestaand gebied én nieuwe gebiedsontwikkelingen. Meer woningen, bedrijvigheid en meer en andere voorzieningen. Dit betekent ook meer mobiliteit en druk op de bereikbaarheid. Daarom moet meer worden ingezet op de regulering en gedragsbeïnvloeding ten aanzien van het gebruik van de infrastructuur. Doorgaand en passerend verkeer wordt beter door de stad geleid en verstoringen worden snel opgelost.

Wat gaan we daar voor doen

- Civiele kunstwerken bedienen en toezicht houden op het gebruik ervan: het bedienen van bruggen en sluizen om weg- en waterverkeer goed te leiden.
- Toezicht houden op het gebruik van de Maastunnel en verkeer leiden: Toezicht houden op en het bevorderen van verkeersmanagement in de wegbuizen.
- Zorgen voor 'quick response' bij (technische) verkeersincidenten en -verstoringen:
 - Het team start en onderneemt noodzakelijke acties als reactie op incidenten/verstoringen en coördineert deze acties om het incident, de verstoring of het probleem op te lossen en de gevolgen ervan beheersbaar te maken.
 - Het uitvoeren van filemanagement. Het team beïnvloedt verkeerstromen door deze te leiden met verkeerregelininstallaties.
- Een bijdrage leveren aan goede voorbereiding en coördinatie op het gebied van de bereikbaarheid van voorziene verstoringen, zoals werkzaamheden en evenementen.
- Verder met het invullen van de functies verkeersleider, verkeersadviseur en coördinator verkeersregie. Met dit professionele team worden o.a. verkeersscenario's ingezet om het verkeer in Rotterdam beter te laten doorstromen.

Wat kost het

Overzicht van baten en lasten Verkeer en vervoer - Bereikbaarheid	Realisatie 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Raming 2022	Raming 2023	Raming 2024
Baten exclusief reserves	0	29	0	0	0	0
Bijdragen rijk en medeoverheden	0	21	0	0	0	0
Overige opbrengsten derden	0	8	0	0	0	0
Lasten exclusief reserves	0	5.997	0	0	0	0
Apparaatslasten	0	5.997	0	0	0	0
Inhuur	0	916	0	0	0	0
Overige apparaatslasten	0	86	0	0	0	0
Personeel	0	4.994	0	0	0	0
Intern resultaat	0	0	0	0	0	0
Intern resultaat	0	0	0	0	0	0
Programmalasten	0	0	0	0	0	0

Inkopen en uitbestede werkzaamheden	0	0	0	0	0	0
Kapitaallasten	0	0	0	0	0	0
Saldo voor vpb en reserveringen	0	-5.968	0	0	0	0
Saldo voor reserveringen	0	-5.968	0	0	0	0
Saldo	0	-5.968	0	0	0	0

x

Tabel vergelijking begrotingssaldi 2020

Vergelijking begrotingssaldi	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Begroting 2019	0	0	0	0	0	
Omissieregeling 2019	0	0	0	0	0	
Voorjaarsnota / Eerste herziening 2019	0	0	0	0	0	
Begroting 2020 / Tweede herziening 2019	0	0	0	0	0	
10-maandsrapportage 2019	0	0	0	0	0	
Realisatie 2019	0					
Eerste Herziening 2020		-5.968	0	0	0	0

Financiële bijstellingen

Bijstellingen Verkeer en vervoer - Bereikbaarheid

Begroting 2020

Oorspronkelijke begroting 2020	0
Bijstellingen Eerste Herziening 2020	-5.968
Technische wijzigingen	Technische wijzigingen -5.968
Begroting na wijzigingen	-5.968

Toelichting financiële bijstellingen

Technische wijzigingen

De wijzigingen betreffen de overheveling van dit taakveld van programma Openbare orde en veiligheid, zie voor een uitgebreide toelichting [Samenvatting bijstellingen](#) (- € 6,8 mln), het aandeel in de herverdeling concern opgaven, dit betreft meerdere [programma's](#) (€ 487) en diverse bijstellingen inzake personeel, inhuur en uitbestede werkzaamheden om deze in lijn te brengen met de verwachte uitgaven (€ 345).

Beleidskaders, beleidsmonitoren en wet- en regelgeving

- [Wet aanvullende regels veiligheid wegtunnels](#)
- [Regeling aanvullende regels veiligheid wegtunnels \(Maastunnel\)](#)
- [Besluit Bedieningstijden Bruggen en Sluizen](#)
- [Stedelijk verkeersplan Rotterdam 2017-2030+](#)

Omschrijving taakveld

Tot dit taakveld behoren de taken op het gebied van toezicht houden op en het bedienen van civieltechnische kunstwerken.

Bovenstaande doelstelling is gekoppeld aan de programmadoelstellingen van Openbare orde en veiligheid en van Verkeer en vervoer: Het vraagt om een samenhangend beleid op bereikbaarheid enerzijds en de kwaliteit van de leefomgeving, duurzaamheid, gezondheid en verkeersveiligheid anderzijds. Dat realiseert de gemeente met een aanpak die is gericht op een overgang naar duurzame mobiliteit. Het perspectief daarbij is zowel gemeentelijk als regionaal. Een van de doelen is dat de stedelijke bereikbaarheid versterkt, als onderdeel van de versterking van het economisch functioneren met een aantrekkelijk leefklimaat en gezonde stad.

Verkeer en vervoer - Ontwikkeling

Pagina 83

Verkeer en vervoer - Ontwikkeling

Een duurzame, op groei van de stad gerichte aanpassing van mobiliteitsinfrastructuur.

We dragen bij aan de verduurzaming van de mobiliteitsmiddelen.

Voortgang 2020

De Rotterdamse Mobiliteitsaanpak (RMA) is op 20 februari door de gemeenteraad vastgesteld. We zijn voortvarend van start gegaan met het eerste RMA-experiment, waarin de verkeerscirculatie in het Oude Westen wordt aangepast. Het doel van het vier maanden durende experiment is het verbeteren van de verkeersveiligheid, luchtkwaliteit en kwaliteit voor voetgangers en fietsers o.a. door verkeerskundige aanpassingen te doen op het Kruisplein en Eendrachtsplein.

De coronacrisis vergt een extra maatregelenpakket om mobiliteit in de stad te laten voldoen aan de RIVM-normen. Zo bekijken we maatregelen die we op korte termijn kunnen treffen om fietsers en voetgangers meer ruimte te geven. We zijn al van start gegaan met het aanpassen van verkeerslichten zodat langzaam verkeer meer groen krijgt en het niet meer nodig is om op de knop te drukken.

In het MIRT-traject gericht op verbetering van de regionale OV-structuur en een nieuwe oeververbinding, wordt toegewerkt naar een voorkeursbeslissing. Hiertoe is in januari gestart met een MER-traject en wordt later dit jaar de Nota Kansrijke Oplossingsrichtingen gepubliceerd.

Wat willen we bereiken

Een duurzame, op groei van de stad gerichte aanpassing van mobiliteitsinfrastructuur.

We faciliteren de groei en verdichting van de stad primair met slimme duurzame en integrale aanpassingen aan het infrastructurele netwerk. Dit betekent nieuwe oeververbindingen, veilige en oversteekbare stadsboulevards, ruime fietspaden, aantrekkelijke OV-knooppunten, toekomstbestendige energie-infrastructuur voor elektrisch rijden en meer stallingsruimte voor de fiets. Dit betekent:

- Uitbreiding en verbeteren van de oeververbindingen voor voetganger, fiets, OV en auto (derde stadsbrug, lightrail, vervoer over water). OV-knopen en transferpunten moeten beter toegankelijk zijn en een hogere belevingswaarde hebben en waar mogelijk meer functionaliteiten combineren (groen, waterberging /hittestress, energieopwekking en -opslag). We willen een betere OV-ontsluiting van economisch belangrijke gebieden (first & last mile). We bouwen voort op de OV-visie van 2018 en zorgen dat de groei en verdichting van de stad (met 18.000 woningen) wordt gedragen door een goed functionerend netwerk openbaar vervoer.
- Een slimmere sturing van het verkeer, met oog voor verschillende modaliteiten en met meer informatie voor de reizigers, door middel van daartoe intelligenter gemaakte verkeersregelininstallaties.
- Een “walkable” en “bikable city” door meer ruimte en prioriteit in de buitenruimte voor voetgangers en fietsers. We werken aan betere bereikbaarheid van voorzieningen en betere toegang tot mobiliteit en de verkeersruimte voor kwetsbare groepen. We hebben aandacht voor bereikbaarheid van voorzieningen voor de woongebieden buiten de Ring.
- Het straatparkeren in het centrumgebied moet verder worden teruggebracht, zodat ruimte wordt gecreëerd voor de bovenstaande ontwikkelingen.
- De energieinfrastructuur moet toereikende oplaadpunten bieden voor elektra en/of H2, opslag en smartgrids die vervoermiddelen en gebouwde omgeving optimaal koppelen.

We dragen bij aan de verduurzaming van de mobiliteitsmiddelen

We willen de mobiliteitsgroei opvangen met modaliteiten en vervoerssystemen die schoner en stiller zijn, minder ruimte claimen en voor iedereen toegankelijk zijn. Dit betekent het bevorderen van: wandelen, fietsen, openbaar vervoer en elektrificatie van motorvoertuigen en schone logistiek in de stad. Dit betekent:

- Actieve inzet op het gebruik van slimme en schone voertuigen en mobiliteitsinnovaties in techniek (smart mobility) en dienstverlening (mobility as a service), met meer keuzevrijheid voor alle Rotterdammers.

- Meer gebruik van schoon, stil en minder ruimte-eisend vervoer. Door met bedrijven, maatschappelijke organisaties, onderwijs en andere partners afspraken te maken in het Rotterdams Energie- en Klimaatakkoordsturen en het Leer-werk akkoord.
- Ter invulling van de Green Deal Zero Emissie.

Wat gaan we daar voor doen

Een duurzame, op groei van de stad gerichte aanpassing van mobiliteitsinfrastructuur.

- We werken programmatisch aan het creëren van meer ruimte op bestaande fietspaden en het aanleggen van nieuwe metropolitane- en snelfietsroutes en weten ons hierin gesteund door de MRDH en het Rijk. We breiden stallingsmogelijkheden uit, met name bij stations en hebben oog voor deelsystemen.
- We stellen in 2019 een multimodale netwerkvisie op. Deze biedt het afweegkader om beter te sturen op de prioriteiten voor voetgangers, fietsers, OV en auto in verkeersregelingen. We stellen ook in 2019 een verkeerscirculatieplan op dat aangeeft hoe de overlast door autoverkeer in met name de binnenstad kan worden beperkt en hoe doorgaand verkeer naar de Ring kan worden geleid. Beide documenten geven ons een kader om te sturen op meer autoluwheid en een hogere prioriteit voor fietsers, voetgangers en openbaar vervoer.
- We werken met het Rijk, MRDH en andere partijen aan een samenhangend programma van gezamenlijke investeringen in de infrastructuur voor openbaar vervoer, fiets en auto voor de gehele metropoolregio. We voeren hiertoe de noodzakelijke studies uit leidend tot uitvoeringsbesluiten:
 - In de huidige bestuursperiode nemen we een uitvoeringsbesluit over een derde stadsbrug, met als doel het verbeteren van de OV- en fietsverbinding en het beter spreiden van het autoverkeer in de stad.
 - We nemen uitvoeringsbesluiten over nieuwe hoogwaardige OV-verbindingen, waaronder op de lijn Kralingse Zoom – Feijenoord City – Zuidplein en de spoorlijn Dordrecht-Den Haag. We bepalen waar first & last mile-voorzieningen wenselijk zijn en welke rol autonome voertuigen hierin kunnen spelen. We maken afspraken over de inzet van personenvervoer over water in de ontwikkeling van de stad.
 - We bepalen met de MRDH en andere partijen hoe (het gebruik van) P+R op korte termijn kan worden bevorderd. Bij fysieke aanpassingen aan P+R-voorzieningen of OV-knopen zoeken we naar meervoudige functionaliteiten (groen, waterberging / hittestress, energieopwekking en –opslag, i.c.m. de bouwopgave).
- Met verkeersmanagement en operationele verkeersregie ‘managen’ we de stedelijke bereikbaarheid door het informeren, adviseren, accommoderen en instrueren van reizigers en het optimaal benutten van de beschikbare capaciteit, afhankelijk van de actuele verkeerssituatie op het netwerk. We zetten hierop in door verdere doorontwikkeling van slimme verkeersregelinstanties die beter detecteren en hiermee de verkeersstromen van fietsers, auto’s, openbaar vervoer en voetgangers beter kunnen aansturen.
- We gaan door met de stelselmatige aanpak van black spots, locaties waar slachtoffers vallen.

- We bouwen aan bredere en prettig gelegen trottoirs en voetpaden en veilige en mooie oversteeksituaties, met name in routes naar OV-haltes en andere voorzieningen. We organiseren in 2019 de conferentie Walk21 met als doelen kennisontwikkeling, agenderen van voetgangersbeleid en het opzetten van een Rotterdamse werkwijze.
- We zetten in op de realisatie van laadinfrastructuur om zo de omslag naar emissievrije mobiliteit te bevorderen. Elektrisch rijden faciliteren we maximaal, zowel op straat als in garages en voor alle vervoermiddelen. We werken naar een slimme koppeling van laadinfra aan energie-infrastructuur (Smart Grid).
- Het aantal parkeerplaatsen in het openbaar gebied in het centrum brengen we verder terug met 1200. In de wijken, Blijdorp Bergpolder en de Provenierswijk verlagen we de parkeerdruk structureel.

We dragen bij aan de verduurzaming van de mobiliteitsmiddelen

- We ondersteunen nieuwe mobiliteitsdiensten (waaronder deelsystemen en mobility as a service: MaaS) die de Rotterdammer meer keuzevrijheid geven en helpen slimmer te reizen. We doen dat door het wegnemen van barrières, goede regulering (marktmeesterschap), promotie, delen van verkeersdata en gebruiksstimulering.
- We zetten fietsbeschikbaarheid in in de strijd tegen vervoersarmoede en vóór mobiliteitsgeluk.
- We starten met een programma gericht op het bevorderen van lopen en wandelen in binnenstad en wijken.
- We werken naar stadsdistributie met emissieloze voertuigen en een effectief systeem: in het kader van de Green Deal Zero Emissie Stadslogistiek werken we met het bedrijfsleven naar nul emissie logistiek per 2025. We bevorderen efficiëntere en emissievrije bouwlogistiek via opdrachtverstrekking, vergunningen en het creëren van logistieke hubs.
- We geven het goede voorbeeld: op de natuurlijke vervangmomenten worden gemeentelijke voertuigen vervangen door emissieloze voertuigen. Bij het taakveld 'Overige baten en lasten - Lease' staat meer informatie over het verduurzamen van het gemeentelijk wagenpark.
- We sturen op een optimale invulling van de afspraken in het Rotterdams Energie- en Klimaatakkoord over het gebruik van schoon, stil en minder ruimte-eisend vervoer.
- Sturen op een optimaler inzet van maatschappelijk en commercieel vastgoed voor versterking en verandering van de mobiliteitsnetwerken. (zie link met taakveld 0.3 overige gebouwen en gronden: gemeente bezit 50 plekken waar bezinestations staan)

Effectindicatoren		2018	2019	2020	2021	2022	2023
Relatieve aandeel schone verplaatsingen van en naar de binnenstad*	Streefwaarde	61,7%	62,4%	63%	63,7%	64,3%	
	Realisatie	61,3%	61,7%	63,4%			

* Weergegeven is het aandeel verplaatsingen per fiets, openbaar vervoer, lopend en met schone motorvoertuigen, afgezet tegen het total aantal verplaatsingen inclusief vuile motorvoertuigen en brommers en scooters. Over 2017 bedroeg dit aandeel 61,3%. Het aandeel schone verplaatsingen neemt al jaren langzaam maar gestaag toe. De streefwaarden tot en met 2022 bevatten een ambitie van 50% ten opzichte van de verschoningstrend in de afgelopen collegeperiode.

Prestatie-indicatoren		2018	2019	2020	2021	2022	2023

Extra capaciteit fietsparkeren in de binnenstad	Streefwaarde	1.000	2.000	3.000	4.000
	Realisatie	1.298	nmb		
Aantal gerealiseerde fietsvriendelijke verkeersregelininstallaties	Streefwaarde	25	50	75	100
	Realisatie	35	nmb		
Realisatie 3 ecologische verbindingen	Streefwaarde		1	1	1
	Realisatie		nmb		

Toelichting indicatoren

Het aandeel schone verplaatsingen is in 2019 gestegen van 61,7% naar 63,4%. Dat is royaal boven de streefwaarde voor 2019 van 62,4%. De streefwaarde is 50% hoger gesteld dan de historische trend. De cijfers voor 2020 zijn nog niet bekend.

Wat kost het

Overzicht van baten en lasten Verkeer en vervoer - Ontwikkeling	Realisatie 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Raming 2022	Raming 2023	Raming 2024
Baten exclusief reserves	2.923	2.635	2.909	2.909	2.909	2.909
Bijdragen rijk en medeoverheden	729	652	113	113	113	113
Overige opbrengsten derden	2.319	1.983	2.796	2.796	2.796	2.796
Overige baten	-124	0	0	0	0	0
Lasten exclusief reserves	27.435	34.395	25.199	24.795	20.094	20.094
Apparaatslasten	8.562	10.078	9.246	9.197	9.497	9.497
Inhuur	496	449	1.231	1.947	2.247	0
Overige apparaatslasten	226	186	167	162	162	0
Personeel	7.839	9.443	7.849	7.088	7.088	0
Intern resultaat	-642	-1.567	-1.747	-1.768	-1.768	-1.768
Intern resultaat	-642	-1.567	-1.747	-1.768	-1.768	0
Programmalasten	19.515	25.884	17.700	17.366	12.365	12.365
Inkopen en uitbestede werkzaamheden	10.756	17.566	9.089	9.208	4.744	0
Kapitaallasten	8.697	8.318	8.611	8.158	7.622	0
Overige programmalasten	56	0	0	0	0	0

Salariskosten WSW en WIW	0	0	0	0	0	0
Subsidies en inkomensoverdrachten	5	0	0	0	0	0
Saldo voor vpb en reserveringen	-24.512	-31.760	-22.290	-21.886	-17.185	-17.185
Saldo voor reserveringen	-24.512	-31.760	-22.290	-21.886	-17.185	-17.185
Reserves	10.529	16.905	3.621	3.105	2.964	2.964
Onttrekking reserves	11.326	17.304	3.621	3.105	2.964	2.964
Toevoeging reserves	797	399	0	0	0	0
Saldo	-13.983	-14.855	-18.669	-18.780	-14.221	-14.221

x

Tabel vergelijking begrotingssaldi 2020

Vergelijking begrotingssaldi	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Begroting 2019	-13.814	-13.523	-16.933	-17.365	-17.365	
Omissieregeling 2019	-13.405	-14.230	-17.829	-18.257	-18.257	
Voorjaarsnota / Eerste herziening 2019	-14.089	-15.009	-18.148	-18.541	-18.541	
Begroting 2020 / Tweede herziening 2019	-15.076	-15.565	-18.669	-18.780	-14.221	
10-maandsrapportage 2019	-15.023	-15.565	-18.669	-18.780	-14.221	
Realisatie 2019	-13.983					
Eerste Herziening 2020		-14.855	-18.669	-18.780	-14.221	-14.221

Financiële bijstellingen

Bijstellingen Verkeer en vervoer - Ontwikkeling		Begroting 2020
Oorspronkelijke begroting 2020		-15.565
Bijstellingen Eerste Herziening 2020		710
Actualisatie kapitaallasten	Ramingsbijstellingen onvermijdelijk	0
Beheer verkeersmanagement	Ramingsbijstellingen onvermijdelijk	-540
Bestemmingsreserve Actieplan Luchtkwaliteit	Reserves	0
Bestemmingsreserve Gebiedsontwikkeling	Reserves	0

Bestemmingsreserve Investeringsfonds Rotterdam	Reserves	0
Bestemmingsreserve Taakmutaties Gemeentefonds	Reserves	0
Technische wijzigingen	Technische wijzigingen	1.250
Begroting na wijzigingen		-14.855

Toelichting financiële bijstellingen

Actualisatie kapitaallasten

De kapitaallasten zijn aangepast als gevolg van bijgestelde investeringskredieten alsmede geactualiseerde ramingen per jaarschijf. In de [paragraaf Investeringskredieten](#) is een gedetailleerd overzicht opgenomen van deze aanpassingen. Dit is een saldo neutrale bijstelling omdat het effect binnen het taakveld wordt opgevangen.

Beheer Verkeersmanagement

Als gevolg van complexere en dus duurdere leverancierscontracten, toevoeging van slimmere technologie en door een toename in het aantal verkeerslichten, wordt het budget voor Beheer Verkeersmanagement verhoogd met € 540.

Bestemmingsreserve Actieplan Luchtkwaliteit

Voor werkzaamheden met betrekking tot de uitbreiding van fietsparkeervoorzieningen aan de Provenierssingel en de Conradstraat is het lastenbudget en de bijhorende onttrekking aan de bestemmingsreserve Actieplan Luchtkwaliteit met € 1,5 mln verhoogd.

Bestemmingsreserve Gebiedsontwikkeling

Voor de intensivering van de aanpak parkeerproblematiek en vergroening Noord is het lastenbudget en de financiering uit de bestemmingsreserve Gebiedsontwikkeling voor 2020 met € 116 verhoogd.

Bestemmingsreserve Investeringsfonds Rotterdam

De onderstaande wijzigingen hebben betrekking op de bestemmingsreserve Investeringsfonds Rotterdam:

- **Bestemmingsreserve Investeringsfonds Rotterdam – Oeververbinding**

In het najaar van 2018 is samen met het Rijk, de provincie Zuid-Holland, de Metropoolregio Rotterdam-Den Haag en de gemeente Rotterdam het besluit genomen om een MIRT-verkenning te starten naar een nieuwe

oeververbinding. De kosten van de MIRT-Verkenning Oeververbinding waren voor alle opdrachtgevers gezamenlijk ingeschat op € 3 mln. voor de komende twee jaar. De Rotterdamse bijdrage hieraan werd ingeschat op circa € 250 per jaar (in 2019 en 2020). Inmiddels is gebleken dat de kosten van de MIRT-verkenning Oeververbinding voor alle opdrachtgevers zijn gestegen. In 2020 is daarom het budget verhoogd naar € 800.

- **Bestemmingsreserve Investeringsfonds Rotterdam - A16 Rotterdam**

Uit een nieuwe kostenraming voor het project A16 Rotterdam is gebleken dat er meer budget nodig is voor de voorbereiding van dit project. Naar aanleiding hiervan wordt het lastenbudget en de financiering vanuit de bestemmingsreserve Investeringsfonds Rotterdam met € 141 verhoogd.

- **Bestemmingsreserve Investeringsfonds Rotterdam – Kapitaallasten**

De kapitaallasten zijn aangepast als gevolg van nieuwe en bijgestelde investeringskredieten alsmede geactualiseerde ramingen per jaarschijf. Naar aanleiding hiervan wordt de financiële dekking bijgesteld met € 43.

Bestemmingsreserve Taakmutaties Gemeentefonds

De bijdrage van het Rijk van € 75 wordt toegevoegd aan de bestemmingsreserve Investeringsfonds Rotterdam - Oeververbinding zodat deze middelen beschikbaar blijven voor het project MIRT-Oeververbinding.

Technische wijzigingen

Op taakveld Verkeer en Vervoer - Ontwikkeling zijn er diverse technische wijzigingen geweest. Direct achter de technische wijziging is het effect op het saldo weergegeven. De grootste wijzigingen zijn een administratieve overheveling van budget naar het taakveld Openbaar Vervoer (€ 1.035) en diverse kleine technische wijzigingen (€ 215).

Beleidskaders, beleidsmonitoren en wet- en regelgeving

- [Stedelijk verkeersplan](#)
- [Koersnota Schone Lucht 2019 - 2022](#)

Omschrijving taakveld

Dit taakveld betreft het opstellen en uitvoeren van verkeersbeleid, het nemen van verkeersbesluiten (waaronder vergunningverlening) ten behoeve van de inrichting van de openbare verkeersinfrastructuur, het verrichten van investeringen in de verkeersinfrastructuur, het nemen van verkeersmaatregelen ten behoeve van verkeersregulering en het beïnvloeden van verkeersgedrag met het oog op verkeersveiligheid en verduurzaming van mobiliteit.

Volksgezondheid en zorg

Zorgen voor adequate ondersteuning en zorg voor Rotterdammers die dat nodig hebben.

Het beschermen en bevorderen van de gezondheid van Rotterdammers en het beschermen en bevorderen van een gezonde en veilige leefomgeving voor Rotterdammers.

TAAKVELD 1

Wijkteams en Wmo-loketten

Het informeren en adviseren over en het bieden van toegang tot passende en integrale zorg en ondersteuning.

Integrale aanpak wijkteams.

Doorontwikkeling wijkteams.

TAAKVELD 2

Maatwerkvoorziening (Wmo)

Rotterdammers zijn in staat om zo lang mogelijk zelfstandig te leven, te wonen en te participeren.

TAAKVELD 3

Maatwerkdienstverlening 18+ - Wmo

Rotterdammers zijn in staat om zo lang mogelijk zelfstandig te leven, te wonen en te participeren.

TAAKVELD 4

Maatwerkdienstverlening 18-

Versterken van next skills en jong leiderschap.

Passende, tijdige en integrale hulp van het lokale wijknetwerk, om het beroep op dure gespecialiseerde jeugdhulp te verminderen (verschuiving van de achterkant naar de voorkant).

Wijkprogrammering is meer en meer sturend voor samenwerking en maatwerk in wijknetwerken.

TAAKVELD 5

Geëscaleerde zorg 18+

In Rotterdam hoeft niemand op straat te slapen.

Mensen wonen zo zelfstandig mogelijk in de wijk, eventueel met ambulante ondersteuning gericht op versterking of behoud van de zelfredzaamheid en participatie.

Eerder en beter in beeld brengen huiselijk geweld en het duurzaam oplossen hiervan.

TAAKVELD 6

Geëscaleerde zorg 18-

Jonge Rotterdammers groeien veilig, gezond en kansrijk op.

Effectieve en efficiënte Jeugdhulp met aandacht voor wachttijden binnen de gestelde normen.

Passende Jeugdhulp voor Rotterdamse jeugdigen en gezinnen dichtbij.

TAAKVELD 7

Volksgezondheid

Gezonde en vitale Rotterdammers.

Waarborgen van de kwaliteit van de kinderopvangvoorzieningen.

Kinderen gezond, veilig en kansrijk op laten groeien tot zelfstandige, zelfredzame en participerende burgers.

Uitvoeren wettelijke taak bestrijding infectieziekten inclusief bestrijding bijzonder resistente micro-organismen.

BBV-indicatoren

Beschrijving BBV-indicator	Eenheid			Bron
Jongeren met jeugdhulp	% van alle jongeren tot 18 jaar	Streefwaarde	13,9%	CBS
		Realisatie	14,6% (2018)	
Jongeren met jeugdbescherming	% van alle jongeren tot 18 jaar	Streefwaarde	1,8%	CBS
		Realisatie	1,9% (2018)	
Jongeren met jeugdreclassering	% van alle jongeren van 12 tot 23 jaar	Streefwaarde	1,0%	CBS

		Realisatie	0,9% (2018)	
Cliënten met een maatwerkarrangement WMO	Aantal per 1.000 inwoners	Streefwaarde	N.v.t.	GMSD
		Realisatie	83	

Meer informatie over de BBV-indicatoren zijn te vinden op www.waarstaatjegemeente.nl.

Toelichting BBV-indicatoren

Deze indicator 'Cliënten met een maatwerkarrangement Wmo' geeft een inschatting van het aandeel van de Rotterdamse bevolking dat gebruik maakt van een Wmo maatwerkvoorziening. Dit kan gaan om een integraal Wmo-arrangement, maar ook om een woningaanpassing of vervoer op maat. Het gaat namelijk om alle vormen van ondersteuning die op grond van de Wmo verstrekt worden en waarvoor in Rotterdam een beschikking vereist is. De indicator toont het aantal cliënten met een Wmo maatwerkvoorziening per 1.000 inwoners.

Overzicht van baten en lasten

Overzicht van baten en lasten Volksgezondheid en zorg	Realisatie 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Raming 2022	Raming 2023	Raming 2024
Baten exclusief reserves	31.981	33.711	29.268	42.707	42.738	42.738
Bijdragen rijk en medeoverheden	24.865	24.840	20.137	33.576	33.607	33.607
Overige opbrengsten derden	7.115	8.872	9.131	9.131	9.131	9.131
Lasten exclusief reserves	648.037	698.154	634.356	639.182	632.021	632.021
Apparaatslasten	83.230	85.205	82.115	81.630	80.614	80.614
Inhuur	6.285	5.925	4.478	4.513	4.333	4.333
Overige apparaatslasten	2.020	1.645	1.563	1.535	1.772	1.772
Personeel	74.925	77.635	76.074	75.582	74.509	74.509
Intern resultaat	2.921	-216	912	850	695	695
Intern resultaat	2.921	-216	912	850	695	695
Programmalasten	561.886	613.166	551.329	556.703	550.712	550.712
Inkopen en uitbestede werkzaamheden	65.476	73.871	77.179	91.130	86.535	86.535
Kapitaallasten	834	1.210	831	815	800	800
Overige programmalasten	180	0	0	0	0	0
Sociale uitkeringen	300.099	327.109	284.783	278.011	279.264	279.264
Subsidies en inkomstenoverdrachten	195.297	210.976	188.537	186.747	184.114	184.114

Saldo voor vpb en reserveringen	-616.056	-664.443	-605.088	-596.475	-589.283	-589.283
Saldo voor reserveringen	-616.056	-664.443	-605.088	-596.475	-589.283	-589.283
Reserves	-23.487	7.687	0	0	0	0
Onttrekking reserves	19.446	19.201	0	0	0	0
Toevoeging reserves	42.933	11.515	0	0	0	0
Vrijval reserves	0	0	0	0	0	0
Saldo	-639.544	-656.756	-605.088	-596.475	-589.283	-589.283

x

Tabel vergelijking begrotingssaldi 2020

Vergelijking begrotingssaldi	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Begroting 2019	-587.068	-572.837	-565.633	-558.866	-558.866	
Omissieregeling 2019	-595.639	-581.411	-574.017	-567.238	-567.238	
Voorjaarsnota / Eerste herziening 2019	-634.047	-606.723	-599.450	-592.373	-591.245	
Begroting 2020 / Tweede herziening 2019	-643.314	-610.840	-605.088	-596.475	-589.283	
10-maandsrapportage 2019	-646.742	-610.840	-605.088	-596.475	-589.283	
Realisatie 2019	-639.544					
Eerste Herziening 2020		-656.756	-605.088	-596.475	-589.283	-589.283

Bijstellingen per programma naar taakvelden

Programma / Taakveld	Mutatie 2020 (€)	Mutatie 2020 (%)
Volksgezondheid en zorg	-45.916	4%
Geëscaleerde zorg 18-	-4.505	4%
Geëscaleerde zorg 18+	-13.519	10%
Maatwerkdienstverlening 18-	-1.055	2%
Maatwerkdienstverlening 18+ - Wmo	-19.381	11%
Maatwerkvoorziening (Wmo)	-4.093	53%

Volksgezondheid	823	3%
Wijkteams en Wmo-loketten	-4.187	4%
Geëscaleerde zorg 18-	-4.505	4%
Geëscaleerde zorg 18+	-13.519	10%
Maatwerkdienstverlening 18-	-1.055	2%
Maatwerkdienstverlening 18+ - Wmo	-19.381	11%
Maatwerkvoorziening (Wmo)	-4.093	53%
Volksgezondheid	823	3%
Wijkteams en Wmo-loketten	-4.187	4%

Omschrijving programma

De gemeente bewaakt en bevordert de gezondheid van haar bewoners en grijpt, indien nodig, in om de gezondheid te beschermen. Rotterdammers werken in de eerste plaats zelf aan hun gezondheid en de gemeente stimuleert hen zo lang mogelijk zelfstandig mee te doen. Voor Rotterdammers die dat – al dan niet tijdelijk – nodig hebben, zorgen we voor passende en tijdige zorg, hulp en ondersteuning.

Zorgen voor adequate ondersteuning en zorg voor (jonge) Rotterdammers

We zetten in op het nog verder toegankelijk maken van de zorg. Zo willen we het makkelijker maken voor ouderen en mensen met een beperking om langer zelfstandig te wonen en mee te doen in de maatschappij. We zorgen er voor dat Rotterdammers met een beperking en ouderen gebruik kunnen blijven maken van een woning, zich kunnen verplaatsen in en rondom die woning en sociale contacten kunnen onderhouden.

We stimuleren elke jongere in Rotterdam actief mee te doen in de stad, biedt lichte ondersteuning als dat - zelfstandig of als gezin - niet voldoende lukt en wanneer de omgeving dat zelf niet kan bieden. In die gevallen biedt de gemeente samenhangende hulp aan kwetsbare jongeren en/of hun gezin. Tegelijkertijd investeren we ook in jongeren met wie het wel goed gaat. We versterken beschermende factoren als next skills en jong leiderschap en scheppen goede voorwaarden op basis waarvan zij zich nog beter kunnen ontwikkelen.

Steeds meer Rotterdammers krijgen een vorm van ondersteuning vanuit de gemeente in het kader van de Wmo of de Jeugdwet. Daarmee werken we aan het realiseren van zorg dichtbij. Tegelijkertijd betekent het ook dat de kosten sterker stijgen dan dat er rijksmiddelen beschikbaar komen. Deze lijn zet zich ook in 2020 door en dat leidt tot de noodzaak om in de zorg te blijven investeren. Tegelijk is het noodzakelijk om goed te letten op de efficiency en waar mogelijk kosten te besparen. De gemeente heeft daarom in 2017 al een pakket aan maatregelen in gang gezet om meer grip te krijgen op de kostenontwikkeling.

Om ook voor de lange termijn tot een financieel stabiele situatie voor het zorgdomein te komen heeft het college het meerjarig financieel kader zorg, welzijn en jeugdhulp herijkt. Hiervoor zijn de verwachte effecten van de

demografische ontwikkelingen in Rotterdam (onder andere toenemend aantal ouderen en mensen met een (verstandelijke of psychiatrische) beperking die zelfstandig zullen blijven wonen) op de te verwachten kosten voor zorg, jeugdhulp en ondersteuning in kaart gebracht. Tevens is aandacht besteed aan de mogelijke effecten van de herziening van de landelijke verdeelmodellen. Het komende jaar wordt op onder andere het macrobudget Jeugd en het nieuwe verdeelmodel Sociaal Domein een landelijke bijstelling verwacht. Uitgangspunt blijft dat Rotterdammers die zorg en ondersteuning nodig hebben, deze ook krijgen.

Toegankelijke en betaalbare zorg zijn voor alle Rotterdammers cruciaal. Uitgangspunt in het coalitieakkoord is dat alle zorguitgaven worden gedaan binnen het budget dat Rotterdam krijgt van het rijk. Gezien de toenemende vraag naar zorg is er de afgelopen periode daarom sterk ingezet in de onderhandelingen met het Rijk om te komen tot een passend budget voor alle gemeenten. Dit heeft voor de jaren 2020 en 2021 een effect gehad doordat extra rijksmiddelen ten behoeve van de jeugdwet aan de gemeentebegroting zijn toegevoegd. Voor de jaren daarna voert het Rijk in samenwerking met de gemeenten nader onderzoek uit naar de toereikendheid van de rijksmiddelen.

Met het bovenstaande is een stabiele situatie op het sociaal domein gewaarborgd. Er is een realistisch beeld ontstaan over de te verwachten kosten voor zorg en ondersteuning. Dit draagt bij aan het gesprek met het Rijk om te zorgen dat gemeenten voldoende gefinancierd worden om de burgers met zorg te ondersteunen en hoe zich dat verhoudt tot de beschikbare rijksmiddelen. Bovendien helpt het de gemeente in het maken van eventuele keuzes gelet op het beschikbare budget.

Het beschermen en bevorderen van de gezondheid van Rotterdammers en hun leefomgeving

We zetten in op een vitale stad met vitale Rotterdammers. Om dit te kunnen realiseren leggen we dwarsverbanden met taakvelden die (in)direct bijdragen aan een vitaler Rotterdam. Zo zijn investeringen in gezondheidsvaardigheden, in het opleidingsniveau en de inkomenspositie van Rotterdammers essentieel. We werken samen met partners uit de stad aan het stimuleren van gezonder gedrag en een gezondere leefomgeving. Daarbij besteden we aandacht aan gezond gewicht en terugdringen van diabetes type 2, psychische en seksuele gezondheid, minder roken en alcoholgebruik, het tegengaan van drugsgebruik en de inzet van E-publieke gezondheid. Ook zetten we in op haar wettelijke beschermingstaken (zoals infectieziektebestrijding), een gezondere leefomgeving en het tegengaan van gehoorschade bij jongeren.

Geëscaleerde zorg 18+

Pagina 85

Geëscaleerde zorg 18+

In Rotterdam hoeft niemand op straat te slapen.

Mensen wonen zo zelfstandig mogelijk in de wijk, eventueel met ambulante ondersteuning gericht op versterking of behoud van de zelfredzaamheid en participatie.

Eerder en beter in beeld brengen huiselijk geweld en het duurzaam oplossen hiervan.

Voortgang 2020

In Rotterdam hoeft niemand op straat te slapen

In lijn van het plan van aanpak kwetsbare Rotterdammers (2019 – 2022) wordt samen met de partners verder gewerkt aan de verbetering van de zorg en ondersteuning aan kwetsbare Rotterdammers. Hierbij gaat het onder andere om acties op het gebied van het voorkomen van problemen om (zo) de inzet van zwaardere zorg te voorkomen, een meer gedifferentieerd aanbod van woonzorgvoorzieningen met passende ondersteuning (bijvoorbeeld ook als het gaat om jongeren), de doorontwikkeling van de nachtopvang en een betere inbedding van de doelgroep in de wijk.

In verband met de coronacrisis zijn sinds maart 2020 specifieke maatregelen genomen voor de doelgroep dak- en thuislozen. De belangrijkste zijn:

- de nachtopvang is ook overdag opengesteld
- er zijn extra tijdelijke opvanglocaties geopend om de toename in instroom op te kunnen vangen en om ervoor de zorgen dat conform de richtlijnen van het RIVM voldoende afstand binnen de opvang gewaarborgd wordt (denk aan 1,5 meter afstand)
- er is een aparte zorglocatie/ isolatielocatie ingericht voor daklozen met een (vermoeden van) besmetting
- voor niet rechthebbenden zijn tijdelijke opvanglocaties beschikbaar gesteld.

Project010 is in 2020 verder gaan groeien. Project010 is een innovatieve werkwijze waarbij dak- en thuisloze jongeren tussen 18 en 23 jaar geholpen worden met: een warm netwerk aan begeleiders en mentoren, een individueel keuzebudget en een woning. In 2020 zijn zeven nieuwe jongeren ingestroomd en daarmee is het doel van tien deelnemers bereikt. De jongeren worden een jaar begeleid waarbij tegelijk belemmerende structuren en regelgeving aangepakt worden.

Project010 is onderdeel van de '100% pilots' van het landelijk 'Actieprogramma dak- en thuisloze jongeren 2019-2021' van staatssecretaris Blokhuis. Project010 loopt van juli 2019 t/m januari 2021.

De wijkshakels Zorg-Veilig in de 5 pilotwijken zijn in 2019 geëvalueerd. Uit deze evaluatie is een aantal knelpunten naar voren gekomen, o.a. op het gebied van informatiedeling, onbekendheid met op- en afschaling van zorg en het ontbreken van een uniforme werkwijze. Op basis hiervan is begin 2020 gestart met een brede verkenning naar de lokale problematiek op het snijvlak van zorg en veilig ten aanzien van kwetsbare Rotterdammers. Op basis hiervan wordt gezien hoe de wijkshakels een reguliere plek in het stelsel kunnen krijgen. Medio 2020 volgen de eerste bevindingen.

De uitvoering van de Wet verplichte GGZ is met ingang van 1 januari 2020 van start gegaan. Met ingang van deze datum kunnen meldingen bij de gemeente ingediend worden door eenieder die zich zorgen maakt om een ander voor wie de noodzaak van gedwongen ggz onderzocht zou moeten worden. De nieuwe wet biedt handvatten om meer ambulant en eerder hulp te bieden aan mensen met geestelijke problemen die niet vrijwillig in zorg gaan.

Mensen wonen zo zelfstandig mogelijk in de wijk

Met de regio zijn afspraken gemaakt om met elkaar toe te werken naar een meer evenwichtiger spreiding van Beschermd Wonen voorzieningen over de regio. De ambities en afspraken zijn opgenomen in het regionaal plan van aanpak doordecentralisatie beschermd wonen en maatschappelijke opvang dat begin 2020 door de afzonderlijke colleges van samenwerkende gemeenten is vastgesteld. Op basis van dit plan wordt toegewerkt naar nadere concretisering en invulling van de samenwerkingsafspraken – zodat in lijn met landelijke kaders – per 2022 beschermd wonen een meer gemeenschappelijk karakter heeft.

De consequenties van relevante landelijke ontwikkelingen worden nauwlettend gevolgd om ervoor te zorgen dat deze goed in Rotterdam opgevolgd kunnen worden:

- invoering van het objectief verdeelmodel voor de budgetten voor beschermd wonen, maatschappelijke opvang en Wmo begeleiding per 2022
- openstelling Wet langdurige zorg voor de GGZ per 2021
- doordecentralisatie beschermd wonen per 2022

Voorkomen, signaleren en oplossen van huiselijk geweld, kindermishandeling en seksueel geweld

Het beleidskader Bouwen aan een toekomst zonder geweld, de Rotterdamse aanpak om huiselijk geweld, kindermishandeling en seksueel geweld terug te dringen is in juni 2019 vastgesteld door de gemeenteraad.

Op basis van dit beleidskader gaan we in de periode 2019 - 2022 aan de slag met zowel wettelijke taken (VTRR, opvang slachtoffers huiselijk geweld, meldcode, tijdelijk huisverbod) als specifiek Rotterdamse ambities, zoals bijvoorbeeld het realiseren van een plan van aanpak rondom preventie, samen met partners werken aan vakmanschap en inzetten op een betere aanpak van stalking/belaging. De doelen voor 2020 zijn vastgelegd in een uitvoeringsagenda.

Met betrekking tot de crisisopvang voor slachtoffers van huiselijk geweld is onlangs de uitbreiding van het aantal plekken gerealiseerd. Hiervoor is een mooi nieuw pand geopend dat heel geschikt is voor vrouwen en kinderen.

Naar aanleiding van 3 incidenten eind 2018 is de werkgroep 'Stop geweld tegen vrouwen' gestart. In 2019 zijn door deze werkgroep verschillende activiteiten georganiseerd met als doel het gesprek aan te gaan in de stad over dat geweld niet hoort. In maart 2020 heeft de slotbijeenkomst van deze werkgroep plaatsgevonden en is het Manifest Stop geweld tegen vrouwen gepresenteerd. In dit manifest geven verschillende organisaties, waaronder de gemeente, aan welke inzet er wordt gedaan om het maatschappelijk debat hierover te stimuleren. Zo komt er onder andere een campagne om Rotterdammers meer bewust te maken van dit probleem.

In de aanpak van huiselijk geweld werken we regionaal. Begin 2020 is het regionale actieplan vastgesteld, met daarin verschillende ambities die in 2020 en 2021 tot uitvoering gebracht moeten worden.

Ook werken we in regionaal verband aan een centrum huiselijk geweld en kindermishandeling. Begin 2020 is in dit kader het kernteam structureel geweld gestart, bestaande uit professionals van verschillende organisaties, die aan de slag gaan met complexe casussen op basis van de multifocus methodiek. In 2020 wordt ook het centrum deel voor acuut geweld gerealiseerd, dat gaat plaatsvinden op een laagdrempelige fysieke locatie.

Er worden ook stappen gezet in het verbeteren van de aanpak binnen de gemeentelijke keten. Er zijn verschillende acties geformuleerd in een implementatie plan. Zo wordt er o.a. een plan van aanpak gemaakt om de deskundigheid in de wijkteams te optimaliseren.

In verband met de coronacrisis is er veel aandacht geweest rond huiselijk geweld en kindermishandeling. Juist door de landelijke maatregelen die zijn genomen, is het aannemelijk dat huiselijk geweld toeneemt. Gezinnen zitten lange tijd dicht op elkaar, spanningen nemen toe en de mogelijkheid om hulp in te schakelen wordt bemoeilijkt. We hebben verschillende acties ondernomen om ervoor te zorgen dat deze Rotterdammers in beeld blijven. Zo is de campagne 'Let op elkaar gestart' waarin we burgers, professionals en werkgevers oproepen alert te blijven op signalen en hulp in te schakelen als dat nodig is. Via nieuwsbrieven worden professionals geïnformeerd over alle (extra) mogelijkheden die er zijn voor deze kwetsbare gezinnen. Veilig Thuis is een whatsapp nummer gestart, zodat er laagdrempelig hulp kan worden gevraagd. Vanuit de gemeente worden er SIM-kaarten verstrekt aan kwetsbare vrouwen, zodat ze laagdrempelig via internet hulp kunnen zoeken.

Wat willen we bereiken

In Rotterdam hoeft niemand op straat te slapen.

De gemeente wil voorkomen dat mensen dakloos worden, o.a. door samenwerking tussen corporaties en wijkteams en het voorkomen van schulden. Voor mensen die dakloos zijn geworden en niet op eigen kracht of met behulp van hun sociale netwerk uit deze situatie kunnen komen, zorgt de gemeente voor maatschappelijke opvang en/of, samen met zorgaanbieders en woningcorporaties, voor huisvesting met ondersteuning in een beschermde woonomgeving. Het doel is dat mensen zo veel mogelijk zelfredzaam worden waarbij we toewerken naar een situatie die uitgaat van 'thuis, tenzij' waarbij zorg en ondersteuning zoveel mogelijk op verantwoorde en veilige wijze in de wijk plaatsvindt.

Mensen wonen zo zelfstandig mogelijk in de wijk

Zowel vanuit landelijk als gemeentelijk beleid wordt ingezet om ervoor te zorgen dat mensen zo zelfstandig mogelijk in de wijk wonen, eventueel met ambulante ondersteuning gericht op versterking of behoud van de

zelfredzaamheid en participatie. Deze ondersteuning varieert afhankelijk van de behoefte van beperkt tot zeer intensief.

Voorkomen, signaleren en oplossen van huiselijk geweld, kindermishandeling en seksueel geweld

Daar waar Rotterdammers te maken krijgen met huiselijk geweld, kindermishandeling en seksueel geweld is hun welzijn in het gedrang. We zetten er daarom op in om dit te voorkomen. Maar als het wel plaatsvindt, is het belangrijk dat dit zo snel mogelijk in beeld komt en er samen met alle betrokkenen gewerkt wordt aan een duurzaam veilige situatie.

Wat gaan we daar voor doen

In Rotterdam hoeft niemand op straat te slapen.

In het plan van aanpak kwetsbare Rotterdammers zijn diverse maatregelen opgenomen die als doel hebben om ervoor te zorgen dat niemand op straat hoeft te slapen, denk aan:

- kwaliteitsimpuls en uitbreiding van de nachtopvang
- intensivering van het stedelijke bemoeizorg team, zodat buitenslapers met complexe problematiek toegeleid worden naar zorg
- inzet van nieuwe woonzorgvormen (zoals Housing First) om ervoor te zorgen dat dakloze Rotterdammers passende huisvesting en zorg ontvangen

Al deze initiatieven hebben een plek gekregen in het plan van aanpak kwetsbare Rotterdammers.

Mensen wonen zo zelfstandig mogelijk in de wijk

Via het plan van aanpak kwetsbare Rotterdammers zet de gemeente zich samen met de partners in om de zorg en ondersteuning aan kwetsbare Rotterdammers verder te verbeteren. Ambitie van dit plan is het versnellen van de doorstroom uit de nachtopvang, meer maatwerk, groter aanbod van woonzorgvarianten, voorkomen van problemen en het versterken van de wijkstructuur rondom kwetsbare Rotterdammer.

Voorkomen, signaleren en oplossen van huiselijk geweld, kindermishandeling en seksueel geweld

- zorgdragen voor de opvang van slachtoffers van huiselijk geweld en hun kinderen
- uitvoering geven aan de wet tijdelijk huisverbod
- uitbreiden van het aantal opvangplekken voor slachtoffers van mensenhandel
- uitvoering geven aan de ambitie van het college om aan het bestrijden van huiselijk geweld, seksueel geweld en kindermishandeling prioriteit te blijven geven
- voortrekker te blijven in de aanpak van schadelijke traditionele praktijken en in het kader van veiligheid een daling te realiseren op het aantal gevallen van huiselijk geweld

Dit is vastgelegd in het beleidskader dat in mei is toegezonden aan de gemeenteraad. Tevens is er een (maatschappelijke) beweging gestart met als thema 'stop geweld tegen vrouwen', om het maatschappelijke gesprek hierover te starten en een agenda met verbeterpunten op te stellen.

Effectindicatoren		2018	2019	2020	2021	2022	2023
Toename van het aantal meldingen waarbij de duur van huiselijk geweld bij melding korter is dan 1 jaar	Streefwaarde	>55%	>55%	>55%	>55%	>55%	
	Realisatie	59%	64%				
Toename van het aantal gezinnen dat na 1 jaar passende zorg stabiel en veilig is (indicator bij aanpak huiselijk geweld).	Streefwaarde	>66%	>66%	>66%	>66%	>66%	
	Realisatie	75%	86%				

Toelichting indicatoren

Voor de berekening van deze indicatoren wordt in het systeem van Veilig Thuis Rotterdam Rijnmond hierop geregistreerd sinds 2017. De registratie is sindsdien nauwkeuriger en vollediger geworden.

Voor de indicator 'duur geweld', wordt bij VTRR de duur van het geweld (in maanden) geregistreerd dat plaatsvond voor de eerste melding. Cliënten kunnen dit niet altijd aangeven. Het percentage is berekend over het aantal casussen waarvan de duur bekend is.

Voor de periode januari t/m december 2019 geldt dat van de 8856 casussen waarvan de duur bekend is, deze in 64% van de gevallen korter is dan een jaar.

Voor de indicator 'duurzaam oplossen', wordt bij VTRR geregistreerd of de situatie van de cliënt na 12 maanden stabiel en veilig is. Dit wordt alleen geregistreerd voor de casussen die door VTRR in onderzoek zijn genomen. De Rotterdamse cijfers van januari t/m december 2019 laten zien dat van de 202 beoordeelde casussen in ruim 86% van de gevallen sprake is van een veilige en stabiele situatie (al dan niet met ondersteuning).

De effectindicator voor 2020 zal begin 2021 worden berekend.

Wat kost het

Overzicht van baten en lasten Geëscaleerde zorg 18+	Realisatie 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Raming 2022	Raming 2023	Raming 2024
Baten exclusief reserves	7.205	6.272	5.872	5.872	5.872	5.872
Bijdragen rijk en medeoverheden	4.871	3.350	3.046	3.046	3.046	3.046
Overige opbrengsten derden	2.333	2.922	2.827	2.827	2.827	2.827
Lasten exclusief reserves	140.932	158.086	143.255	140.005	136.747	136.747
Apparaatslasten	6.360	6.265	5.803	5.776	5.204	5.204
Inhuur	162	77	61	61	61	0
Overige apparaatslasten	113	-15	-59	-67	-72	0
Personeel	6.085	6.203	5.801	5.782	5.215	0
Intern resultaat	871	668	248	248	93	93
Intern resultaat	871	668	248	248	93	0
Programmalasten	133.701	151.152	137.204	133.981	131.450	131.450
Inkopen en uitbestede werkzaamheden	4.488	8.032	7.100	7.097	7.196	0
Overige programmalasten	76	0	0	0	0	0
Sociale uitkeringen	84.685	91.080	78.188	76.143	76.146	0
Subsidies en inkomensoverdrachten	44.452	52.041	51.916	50.741	48.108	0
Saldo voor vpb en reserveringen	-133.727	-151.814	-137.383	-134.132	-130.874	-130.874
Saldo voor reserveringen	-133.727	-151.814	-137.383	-134.132	-130.874	-130.874
Reserves	20	0	0	0	0	0
Onttrekking reserves	20	0	0	0	0	0
Saldo	-133.707	-151.814	-137.383	-134.132	-130.874	-130.874

x

Tabel vergelijking begrotingssaldi 2020

Vergelijking begrotingssaldi	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Begroting 2019	-139.199	-133.419	-132.299	-132.740	-132.740	
Omissieregeling 2019	-133.992	-128.250	-126.021	-124.415	-124.415	
Voorjaarsnota / Eerste herziening 2019	-140.057	-137.299	-135.044	-133.408	-133.411	

Begroting 2020 / Tweede herziening 2019	-139.483	-138.295	-137.383	-134.132	-130.874
10-maandsrapportage 2019	-142.710	-138.295	-137.383	-134.132	-130.874
Realisatie 2019	-133.707				
Eerste Herziening 2020		-151.814	-137.383	-134.132	-130.874

Financiële bijstellingen

Bijstellingen Geëscaleerde zorg 18+		Begroting 2020
Oorspronkelijke begroting 2020		-138.295
Bijstellingen Eerste Herziening 2020		-13.519
Rijksbijdrage 2020 voor begeleiding van ex gedetineerden	Ramingsbijstellingen onvermijdelijk	0
Stijgende zorgvraag	Ramingsbijstellingen onvermijdelijk	-6.021
Rijksbijdrage invoering Wet verplichte Geestelijke Gezondheidszorg (GGZ)	Taakmutaties	-591
Hoofdlijnenakkoord GGZ en Beschermd Wonen	Taakmutaties	-6.691
Mutatie rijksbijdrage Actieprogramma Dak- en Thuisloze jongeren	Taakmutaties	-12
Mutatie rijksbijdrage maatschappelijke opvang en Openbare Geestelijke Gezondheidszorg (OGGZ)	Taakmutaties	-145
Mutatie rijksbijdrage vrouwenopvang	Taakmutaties	-665
Technische wijzigingen	Technische wijzigingen	606
Begroting na wijzigingen		-151.814

Toelichting financiële bijstellingen

Rijksbijdrage 2020 voor begeleiding van ex gedetineerden

Dit betreft een rijksbijdrage voor de begeleiding van ex-gedetineerden. Zowel de uitgaven als de dekking van € 234 zijn begroot.

Stijgende zorgvraag

Met de groei van Rotterdamse bevolking en de toenemende vergrijzing stijgt ook de vraag naar zorg. Dit werkt door in de accressen die het Rijk jaarlijks ter beschikking stelt. De gemeente stelt voor 2020 in totaal € 32,3 mln beschikbaar om aan de stijgende vraag te kunnen voldoen. De € 32,3 mln wordt verdeeld over verschillende programma's en taakvelden. Voor het taakveld Geëscaleerde zorg 18+ komt er € 6,0 mln bij.

Rijksbijdrage invoering Wet verplichte Geestelijke Gezondheidszorg (GGZ)

Per 2020 treedt de Wet verplichte GGZ in werking. Deze wet vervangt de Wet bijzondere opnemingen in psychiatrische ziekenhuizen en regelt de rechten van mensen die te maken hebben met verplichte zorg in de GGZ. In de meicirculaire 2019 is voor de gemeentelijke taken en bijbehorende kosten die volgen uit de Wet verplichte GGZ vanaf 2020 structureel budget toegevoegd.

Hoofdlijnenakkoord GGZ en Beschermd Wonen

Mutaties uit de septembercirculaire 2019 zijn in de begroting verwerkt. Deze hebben betrekking op afspraken uit het Hoofdlijnenakkoord GGZ over ambulantisering van de GGZ. Daarnaast betreft het compensatie voor volumegroei Beschermd Wonen.

Mutatie rijksbijdrage Actieprogramma Dak- en Thuisloze jongeren

De Rijksbijdrage voor het Actieprogramma Dak- en thuisloze jongeren is ontvangen.

Mutatie rijksbijdrage maatschappelijke opvang en Openbare Geestelijke Gezondheidszorg (OGGZ)

Mutaties uit de septembercirculaire 2019 zijn in de begroting verwerkt.

Mutatie rijksbijdrage vrouwenopvang

Mutaties uit de septembercirculaire 2019 zijn in de begroting verwerkt. Het betreft hoofdzakelijk extra middelen voor opvang slachtoffers vrouwenhandel.

Technische wijzigingen

In taakveld Geëscaleerde zorg 18+ zijn er diverse technische wijzigingen geweest. Direct achter de technische wijziging is het effect op het saldo weergegeven.

De wijziging heeft voor het grootste deel te maken met verschuivingen tussen taakvelden met betrekking tot personeel en een andere toewijzing van personeel aan taakvelden. Dit heeft geleid tot een daling van het budget op dit taakveld.

Het betreft een uitbreiding van de formatie binnen [taakveld Wijkteams en WMO-loketten](#) voor specialisten Maatschappelijke Opvang (€ 422) en uitbreiding van casusregie huiselijk geweld binnen de wijkteams (€ 240). Ook zijn diverse kleine technische wijzigingen doorgevoerd (- € 56)

Beleidskaders, beleidsmonitoren en wet- en regelgeving

Beleidskaders

- [Bouwen aan een toekomst zonder geweld](#)
- [Doorontwikkelplan Zorg voor Elkaar](#)

Beleidsmonitor

- [Raadsmonitor Welzijn, Zorg en Jeugdhulp](#)
- [Wijkprofiel](#)
- [Regionaal Beleidsplan 2018-2020 Beschermd Wonen](#)

Wet- en regelgeving

- [Verordening maatschappelijke ondersteuning en Jeugdhulp Rotterdam 2018](#)
- [Beleidsregels maatschappelijke ondersteuning en jeugdhulp Rotterdam 2018](#)
- [Nadere regels maatschappelijke ondersteuning en jeugdhulp Rotterdam 2018](#)
- [Wmo 2015](#)
- [Wet verplichte meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling](#)
- [Wet tijdelijk huisverbod](#)

Omschrijving taakveld

Tot dit taakveld behoren alle opvang- en beschermd wonen-voorzieningen met inbegrip van eventuele maatwerkdienstverlening en maatwerkvoorzieningen voor personen die in de betreffende opvangvoorzieningen verblijven. Hierbij valt te denken aan vrouwenopvang, aanpak huiselijk geweld (Veilig thuis); beschermd wonen voor personen met psychische of psychosociale problemen; inloophulp GGZ; maatschappelijke opvang voor cliënten met een meervoudige problematiek, waaronder verslaving en Wmo maatwerkdienstverlening en -maatwerkvoorzieningen bij opvang.

Rotterdam heeft een centrumgemeentefunctie voor de maatschappelijke opvang, waaronder vrouwenopvang, en voor beschermd wonen.

Hierdoor voert de gemeente de maatschappelijke opvang en beschermd wonen ook uit voor de inwoners van Albrandswaard, Barendrecht, Capelle aan den IJssel, Krimpen aan de IJssel, Lansingerland en Ridderkerk. Door de gefaseerde afbouw van de centrumgemeentefunctie (doordecentralisatie Beschermd Wonen) wordt de samenwerking met de regiogemeenten verstevigd. Dit betekent op termijn een aanpassing van dit taakveld.

Geëscaleerde zorg 18-

Pagina 86

Geëscaleerde zorg 18-

Jonge Rotterdammers groeien veilig, gezond en kansrijk op.

Effectieve en efficiënte Jeugdhulp met aandacht voor wachttijden binnen de gestelde normen.

Passende Jeugdhulp voor Rotterdamse jeugdigen en gezinnen dichtbij.

Voortgang 2020

Het eerste beeld is dat er als gevolg van de coronacrisis minder vraag is naar Jeugdhulp. Specifieke gegevens over aantallen en soorten jeugdhulp worden komende periode in kaart gebracht. In samenwerking met de zorgaanbieders zijn we bezig vast te stellen hoeveel ambulante cliënten in perceel B geregistreerd staan. Het college komt zo snel mogelijk met een definitief, onderbouwd cijfer. Gezien de bestaande wachttijden wordt niet verwacht dat het aantal cliënten de komende periode zal dalen. Waar mogelijk zoeken aanbieders naar nieuwe manieren om jeugdhulp in te zetten.

Wat willen we bereiken

Jonge Rotterdammers groeien veilig, gezond en kansrijk op.

Jonge Rotterdammers moeten zich optimaal kunnen ontwikkelen tot zelfredzame volwassenen die bijdragen aan een sterkere stad. Stevige en effectieve preventie, gericht op de belangrijkste factoren die van invloed zijn op de ontwikkeling van kinderen, maakt het mogelijk om al vroeg het perspectief te versterken en problematiek te voorkomen en beperken. Dat is beter dan problemen verhelpen of dempen. Hiermee kan de beweging naar voren worden gemaakt, zoals bedoeld met de transformatie van de jeugdhulp: van zware en dure zorg naar lichte en gerichte hulp en zelfs het voorkomen van hulp.

Voor gezinnen en jeugdigen die dat nodig hebben is er professionele ondersteuning en hulp indien nodig. Deze hulp is effectief en efficiënt, met aandacht voor wachttijden binnen de gestelde normen. De hulp wordt zoveel mogelijk rond de jeugdige en/of het gezin georganiseerd.

Effectieve en efficiënte Jeugdhulp met aandacht voor wachttijden binnen de gestelde normen

Jeugdigen en gezinnen met complexe hulpvragen hebben effectieve en efficiënte hulp nodig. Hierdoor worden zij beschermd tegen veiligheidsrisico's en kan zwaardere zorg soms worden voorkomen. Hierbij wordt getracht om uithuisplaatsing, dwangmaatregel of een langdurig zorgtraject voor Rotterdamse jeugdigen en gezinnen zo veel mogelijk te voorkomen. Deze uitdaging vraagt versterking van de voorkant, zodat hulp eerder gebonden wordt. Ook de keten van Jeugdbescherming en jeugdstrafrecht en de inzet van het Jeugdbeschermingsplein dragen bij aan deze doelen.

Passende Jeugdhulp voor Rotterdamse jeugdigen en gezinnen dichtbij

Jeugdigen dienen zoveel als mogelijk thuis, of in een thuissetting, op te groeien en passende hulp te ontvangen. Rotterdamse jeugdigen en gezinnen dienen via passende jeugdhulp thuis steeds meer in hun eigen kracht te komen. Het beroep op dure specialistische zorg in verblijf is niet gedaald in absolute zin sinds de overgang van jeugdhulp naar de gemeenten. Om meer jeugdigen thuis te helpen en tegelijk passend te helpen; wordt een andere werkwijze in de Jeugdhulpketen gevraagd (transformatie). Hiervoor worden innovatieve vormen van jeugdhulp ingezet, zoals ambulante teams rondom de wijken (SPAN teams) en opname voorkomende hulp. Daarnaast wordt meer samenwerking in de keten georganiseerd om de jeugdige en het gezin heen.

Wat gaan we daar voor doen

Jonge Rotterdammers groeien veilig, gezond en kansrijk op.

We werken gezamenlijk met de aanbieders aan de transformatie van de jeugdhulp langs 3 lijnen. Passende hulp dichtbij: Voorkomen van crisissituatie en uithuisplaatsing. Opgroeien in veilige opvoedsituaties: bescherming tegen veiligheidsrisico's. Jeugdhulp door capabele, efficiënte en effectieve hulpverleners.

Effectieve en efficiënte Jeugdhulp met aandacht voor wachttijden binnen de gestelde normen

- Kinderen met problemen moeten snel hulp kunnen krijgen die zij nodig hebben. De samenwerking tussen wijkteams, jeugdbescherming en jeugdreclassering, Veilig Thuis en zorgaanbieders moet sneller (minder volgtijdelijk, maar samen optrekken), zonder dat er aan zorgvuldigheid wordt ingeboet.
- Uitgangspunt bij de daling van het aantal jeugdigen met een crisisinterventie is dat er minder kinderen uit huis geplaatst zouden moeten worden bij crisissituatie en residentiele crisis- capaciteit omgebouwd zou moeten worden naar ambulante. In de vastgelegde code of conduct staat beschreven dat het doel is: opname voor 1 nacht en de volgende dag een perspectief. Deze opdracht is haalbaar, mits de jeugdigen binnen de termijn die hiervoor staat, ook perspectief hebben. Hierbij zijn er afhankelijkheden die niet altijd te beïnvloeden zijn, zoals de samenwerking met en preventie door de lokale teams en de door- en uitstroom, in situaties waarbij de crisissituatie is afgewend, maar er vervolgperspectief nodig is binnen de andere percelen ingekochte jeugdhulp.

Passende Jeugdhulp voor Rotterdamse jeugdigen en gezinnen dichtbij

We streven ernaar hulp zoveel mogelijk in eigen de omgeving van de jongeren te laten plaatsvinden. Jeugdhulp moet aansluiten bij de omgeving. Hiertoe stimuleren we dat er vormen van hulp worden ontwikkeld waardoor behandeling meer of eerder in de thuissituatie kan plaatsvinden. Als na afronding van de behandeling het kind niet thuis kan wonen, stimuleren we dat er hulpaanbod is waarmee een thuissituatie wordt gecreëerd. Voor de sturing en verantwoording gaan we investeren in informatiegestuurd werken en ontwikkelen we een instrument om hulp en preventie te monitoren.

Effectindicatoren		2018	2019	2020	2021	2022	2023
*Collegetarget 9: Van 2018 naar 2021 wordt ingezet op een daling van 10% jeugdigen in instellingen	Streefwaarde	225	218	210	203		
	Realisatie	225	Nog niet bekend				
Daling aantal jongeren met jeugdbeschermings-maatregel OTS	Streefwaarde	1.333	1.305	1.285	1.262	1.248	
	Realisatie	1.285	1.204				
Daling verblijfsduur jeugdigen in gesloten jeugdzorg (in maanden)	Streefwaarde	< 8	7	7	6	6	
	Realisatie						
Daling aantal delicten gepleegd door R'damse jeugdigen per 1.000 inwoners	Streefwaarde	19	18	17	16	15	
	Realisatie	19					
Prestatie-indicatoren		2018	2019	2020	2021	2022	2023
Terugbrengen wachttijden jeugdbescherming (bij toewijzing casusregie aan jeugdbescherming binnen 5 werkdagen face-to-face contact)**	Streefwaarde	50%	75%	90%	95%	95%	
	Realisatie	53%	24%				
Doorlooptijden verminderen crisishulp: residentiele plaatsingen terugbrengen naar de vastgestelde norm van gemiddeld 4 weken	Streefwaarde	8-10 wkn	5-7 wkn	0-4 wkn	0-4 wkn	0-4 wkn	
	Realisatie	8,5 wkn					
Verminderen totale duur ondertoezichtstelling (OTS) (in maanden)	Streefwaarde	27,6	27,4	27,2	27,0	26,8	
	Realisatie	20,04	22,5				

Toelichting indicatoren

** 2020 - De indicator terugdringen wachttijden jeugdbescherming is de verwachting dat het resultaat niet wordt gehaald. Dit heeft onder ander te maken met de interne organisatie (onder ander registratie discipline) en lastigheden die er zijn om de capaciteit op orde te krijgen door een complexe arbeidsmarkt.

2020 - T.a.v de andere indicatoren zijn er geen ontwikkelingen die aanleiding geven tot het vermelden van afwijkingen in het beoogde effect of onze inspanningen.

Wat kost het

Overzicht van baten en lasten Geëscaleerde zorg 18-	Realisatie 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Raming 2022	Raming 2023	Raming 2024
Baten exclusief reserves	1.979	3.076	1.567	1.567	1.567	1.567
Bijdragen rijk en medeoverheden	1.979	3.076	1.567	1.567	1.567	1.567

Lasten exclusief reserves	120.077	126.838	109.681	109.676	109.350	109.350
Apparaatslasten	1.831	1.852	2.452	2.447	2.122	2.122
Inhuur	261	616	389	389	245	0
Overige apparaatslasten	34	9	25	25	131	0
Personeel	1.536	1.227	2.039	2.034	1.746	0
Intern resultaat	64	0	0	0	0	0
Intern resultaat	64	0	0	0	0	0
Programmalasten	118.182	124.986	107.229	107.229	107.229	107.229
Inkopen en uitbestede werkzaamheden	9	7	0	0	0	0
Sociale uitkeringen	0	0	0	0	0	0
Subsidies en inkomensoverdrachten	118.173	124.978	107.229	107.229	107.229	0
Saldo voor vpb en reserveringen	-118.099	-123.762	-108.113	-108.109	-107.783	-107.783
Saldo voor reserveringen	-118.099	-123.762	-108.113	-108.109	-107.783	-107.783
Reserves	-8.309	11.135	0	0	0	0
Onttrekking reserves	14.291	11.135	0	0	0	0
Toevoeging reserves	22.600	0	0	0	0	0
Saldo	-126.408	-112.627	-108.113	-108.109	-107.783	-107.783

×

Tabel vergelijking begrotingssaldi 2020

Vergelijking begrotingssaldi	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Begroting 2019	-40.416	-133.419	-132.299	-132.740	-132.740	
Omissieregeling 2019	-40.525	-128.250	-126.021	-124.415	-124.415	
Voorjaarsnota / Eerste herziening 2019	-46.430	-137.299	-135.044	-133.408	-133.411	
Begroting 2020 / Tweede herziening 2019	-55.176	-138.295	-137.383	-134.132	-130.874	
10-maandsrapportage 2019	-55.176	-138.295	-137.383	-134.132	-130.874	
Realisatie 2019	-126.408					
Eerste Herziening 2020		-112.627	-108.113	-108.109	-107.783	-107.783

Financiële bijstellingen

Bijstellingen Geëscaleerde zorg 18-

Begroting 2020

Oorspronkelijke begroting 2020		-108.122
Bijstellingen Eerste Herziening 2020		-4.505
Bijdrage Gemeenschappelijke Regeling Jeugdhulp Rijnmond transformatiefonds 2020	Ramingsbijstellingen onvermijdelijk	-104
Stijgende zorgvraag	Ramingsbijstellingen onvermijdelijk	-5.106
Verhoging bijdrage Gemeenschappelijke Regeling Jeugdhulp Rijnmond voor uitvoeringsorganisatie 2020	Ramingsbijstellingen onvermijdelijk	0
Technische wijzigingen	Technische wijzigingen	705
Begroting na wijzigingen		-112.627

Toelichting financiële bijstellingen

Bijdrage Gemeenschappelijke Regeling Jeugdhulp Rijnmond transformatiefonds 2020

Om de vernieuwing van het jeugdhulpstelsel een extra impuls te geven, heeft de Gemeenschappelijke Regeling Jeugdhulp Rijnmond (GR JR) van het Rijk geld ontvangen. De gemeente Rotterdam heeft van de GR JR voor dit doel € 1,5 mln ontvangen. Dit wordt voor een groot deel besteed aan twee teams Specifiek Ambulant Netwerk, één op de Zuidoever (al in 2019 gestart) en één op de Noordoever.

De lasten worden gedekt uit de bijdrage GR JR. Het verschil op dit taakveld wordt met taakveld maatwerkdienstverlening 18- gecompenseerd.

Stijgende zorgvraag

Met de groei van Rotterdamse bevolking en de toenemende vergrijzing stijgt ook de vraag naar zorg. Dit werkt door in de accressen die het Rijk jaarlijks ter beschikking stelt. De gemeente stelt voor 2020 in totaal € 32,3 mln beschikbaar om aan de stijgende vraag te kunnen voldoen. De € 32,3 mln wordt verdeeld over verschillende programma's en taakvelden. Voor het taakveld Geëscaleerde zorg 18- komt er € 5,1 mln bij.

Verhoging bijdrage Gemeenschappelijke Regeling Jeugdhulp Rijnmond voor uitvoeringsorganisatie 2020

De Gemeenschappelijke Regeling Jeugdhulp Rijnmond heeft haar bijdrage voor de uitvoeringsorganisatie met € 1,5 mln verhoogd. Lasten en baten nemen met hetzelfde bedrag toe.

Technische wijzigingen

In taakveld geëscaleerde zorg 18- zijn er diverse technische wijzigingen geweest. Direct achter de technische wijziging is het effect op het saldo weergegeven.

De wijzigingen zijn:

- Wijzigingen in personeel - verdelen van vaste formatie in een team jeugdhulp lokaal en een team jeugdhulp regionaal - hebben geleid tot een verschuiving tussen taakveld maatwerkdienstverlening 18- en taakveld geëscaleerde zorg 18- (€ 754).
- Diverse "kleine technische wijzigingen" (-€ 49).

De wijziging heeft voor het grootste deel te maken met wijzigingen in personeel - verdelen van vaste formatie in een team jeugdhulp lokaal en een team jeugdhulp regionaal; dit heeft geleid tot verschuiving tussen taakveld maatwerkdienstverlening 18- en taakveld geëscaleerde zorg 18-.

Beleidskaders, beleidsmonitoren en wet- en regelgeving

Beleidskaders

- [Beleidsplan Nieuw Rotterdams Jeugdstelsel](#)
- [Beleidskader Jeugd: Rotterdam groeit](#)
- [Doorontwikkelplan Zorg voor Elkaar](#)

Beleidsmonitor

- [Staat van de Jeugd](#)
- [Gemeentelijke Monitor Sociaal Domein](#)

Wet- en regelgeving

- [Jeugdwet](#)
- [Wet publieke gezondheid](#)
- [Verordening Jeugdhulp](#)

Omschrijving taakveld

Binnen het taakveld Geëscaleerde zorg 18- gaat het om situaties waarbij de sociale en/of fysieke veiligheid van een jeugdige in het geding kan zijn. In die gevallen kan het nodig zijn effectieve en efficiënte jeugdhulp te bieden en/of samenhangende hulp te organiseren rond de jeugdige en/of het gezin. In sommige situaties is het zelfs noodzakelijk dat de jeugdige naar een residentieel verblijf (24-uurs verblijf + jeugdhulp) gaat.

Vormen van jeugdhulp die onder dit taakveld vallen worden uitgevoerd binnen het samenwerkingsverband Jeugdhulp Rijnmond. Het gaat dan om o.a. Jeugdbescherming, Veilig Thuis, crisishulp, gesloten Jeugdzorg, jeugd-GGZ.

Maatwerkdienstverlening 18+ - Wmo

Rotterdammers zijn in staat om zo lang mogelijk zelfstandig te leven, te wonen en te participeren.

Voortgang 2020

Naar behoefte passende (langdurige) ondersteuning

In mei wordt de vierde raadsmonitor welzijn, zorg en jeugdhulp over het jaar 2019 naar de raad verstuurd. Deze monitor bevat cijfers over o.a. de Wmo-maatwerkvoorzieningen zoals de instroom, het aantal cliënten met een maatwerkvoorziening, uitstroom en cliënttevredenheid. In de raadsmonitor over het jaar 2019 is een toegenomen instroom van ruim 4% in het aantal cliënten waar te nemen ten opzichte van het jaar 2018. In oktober wordt raadsmonitor over de eerste helft van 2020 besproken in commissie ZOCS. Deze wordt vervolgens gelijktijdig met de begroting aangeboden aan de raad.

Naar behoefte passend doelgroepenvervoer

In 2019 heeft de gemeente samen met de uitvoerder de basis voor een goed werkend doelgroepenvervoer op orde gebracht, zodat er ruimte ontstaat om te sturen op het verder verbeteren van de dienstverlening.

In verband met het coronavirus en de maatregelen die de overheid genomen heeft om verspreiding van het virus te beperken is het gebruik van doelgroepenvervoer sinds maart 2020 fors gedaald. De uitvoerder zet sindsdien zijn busjes in voor ondersteuning bij bijvoorbeeld het vervoer van coronapatiënten naar zorglocaties en van daklozen naar de opvang.

Wat willen we bereiken

Rotterdammers zijn in staat om zo lang mogelijk zelfstandig te leven, te wonen en te participeren.

Rotterdammers zijn in staat om zo lang mogelijk zelfstandig te leven, te wonen en te participeren. Dat bereiken we door naar behoefte passende (langdurige) ondersteuning en doelgroepenvervoer aan te bieden.

Wat gaan we daar voor doen

Rotterdammers zijn in staat om zo lang mogelijk zelfstandig te leven, te wonen en te participeren.

Naar behoefte passende (langdurige)ondersteuning

Als er langdurige ondersteuning nodig is vanuit een Wmo-arrangement, wordt een zorgaanbieder ingezet. Op basis van de geïndiceerde individuele ondersteuningsbehoefte levert de zorgaanbieder ondersteuning op één of meer van de volgende gebieden:

- sociaal en persoonlijk functioneren
- (regie op) het voeren van een huishouden
- zelfzorg en gezondheid
- nachtelijk toezicht en zo nodig ook huisvesting mantelzorgondersteuning met verblijf
- De gemeente monitort de prestaties van de zorgaanbieders en stuurt bij als dat nodig is.

Naar behoefte passend doelgroepenvervoer

We bieden aanvullend vervoer aan doelgroepen die niet met eigen of openbaar vervoer kunnen reizen. Per dag maken ongeveer 25.000 Rotterdammers gebruik van deze voorziening. Dit vervoer wordt gebundeld ingezet voor vervoer van en naar Wmo-dagbesteding, het Jeugdvervoer, Wsw-vervoer, het vervoer dat voortkomt uit de Participatiewet en het leerlingenvervoer.

Het coördinatiepunt doelgroepenvervoer zorgt voor de interne en externe communicatie, voorlichting, klachtenescalatie/mediation, de verdere ontwikkeling van het vervoer, inclusief zijn sociaal maatschappelijke opgave in de vorm van social return.

- Trevvel bouwt aan haar rol van sociale partner in de stad. Zo zijn er diverse activiteiten vanuit Trevvel Sociaal (samenwerking met Dock) die gericht zijn op het individu. Voor de tweede helft van dit jaar staan de bijeenkomsten in de huizen van de wijk op de rol.
- Er wordt ingezet op het stimuleren van de zelfstandigheid en daarmee het zelfvertrouwen van cliënten. Zo worden ouderen geleerd met het OV te reizen. En start in het nieuwe schooljaar een pilot om leerlingen waarbij dit mogelijk is onder begeleiding te leren om met de fiets en/of OV naar school te gaan.

Naast het individu, richt Trevvel zich voortdurend op de doorontwikkeling van haar dienstverlening in de breedte. Eerder is gerefereerd aan de onderzoeken die dit proces moeten versterken. Trevvel heeft in het bijzonder de uitkomsten van de klanttevredenheidsonderzoeken actief benut om hun dienstverlening aan te scherpen en zo meer klantgericht te maken.

Voor 2020 is het doel om de dienstverlening van Trevvel te verbeteren en te focussen op het verder realiseren van de aangeboden diensten.

Wat kost het

Overzicht van baten en lasten Maatwerkdienstverlening 18+ - Wmo	Realisatie 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Raming 2022	Raming 2023	Raming 2024
Baten exclusief reserves	7.022	6.310	6.081	6.081	6.081	6.081
Bijdragen rijk en medeoverheden	7.513	5.903	5.757	5.757	5.757	5.757
Overige opbrengsten derden	-491	407	324	324	324	324
Lasten exclusief reserves	181.473	192.941	175.222	171.129	171.199	171.199
Apparaatslasten	3.752	2.839	3.824	3.798	3.825	3.825
Inhuur	145	27	510	510	510	0
Overige apparaatslasten	48	-89	-78	-86	-77	0
Personeel	3.558	2.901	3.393	3.374	3.393	0
Intern resultaat	384	-54	14	14	14	14
Intern resultaat	384	-54	14	14	14	0
Programmalasten	177.336	190.156	171.384	167.318	167.360	167.360
Inkopen en uitbestede werkzaamheden	5.602	-99	-99	-188	-146	0
Kapitaallasten	403	394	0	0	0	0
Overige programmalasten	0	0	0	0	0	0
Sociale uitkeringen	170.831	189.362	170.983	167.006	167.006	0
Subsidies en inkomensoverdrachten	500	500	500	500	500	0
Saldo voor vpb en reserveringen	-174.450	-186.632	-169.141	-165.048	-165.118	-165.118
Saldo voor reserveringen	-174.450	-186.632	-169.141	-165.048	-165.118	-165.118
Reserves	-3.975	-7.131	0	0	0	0
Onttrekking reserves	1.358	0	0	0	0	0
Toevoeging reserves	5.333	7.131	0	0	0	0
Vrijval reserves	0	0	0	0	0	0
Saldo	-178.425	-193.763	-169.141	-165.048	-165.118	-165.118

x

Tabel vergelijking begrotingssaldi 2020

Vergelijking begrotingssaldi	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Begroting 2019	-177.399	-166.739	-160.636	-154.612	-154.612	

Omissieregeling 2019	-183.114	-172.773	-167.694	-163.718	-163.718
Voorjaarsnota / Eerste herziening 2019	-183.360	-174.501	-169.217	-165.123	-165.165
Begroting 2020 / Tweede herziening 2019	-184.836	-174.382	-169.141	-165.048	-165.118
10-maandsrapportage 2019	-184.719	-174.382	-169.141	-165.048	-165.118
Realisatie 2019	-178.425				
Eerste Herziening 2020		-193.763	-169.141	-165.048	-165.118

Financiële bijstellingen

Bijstellingen Maatwerkdienstverlening 18+ - Wmo

Begroting 2020

Oorspronkelijke begroting 2020			-174.382
Bijstellingen Eerste Herziening 2020			-19.381
Stijgende zorgvraag	Ramingsbijstellingen onvermijdelijk		-13.240
dotatie bestemmingsreserve Tweedelijns Wmo en Jeugdhulp	Reserves		-7.131
Mutatie rijksbijdrage ambulantisering Geestelijke Gezondheidszorg (GGZ)	Taakmutaties		-547
Mutatie rijksbijdrage ten behoeve van uitvoeringskosten van de Sociale Verzekeringsbank	Taakmutaties		675
Technische wijzigingen	Technische wijzigingen		862
Begroting na wijzigingen			-193.763

Toelichting financiële bijstellingen

Stijgende zorgvraag

Met de groei van Rotterdamse bevolking en de toenemende vergrijzing stijgt ook de vraag naar zorg. Dit werkt door in de accressen die het Rijk jaarlijks ter beschikking stelt. De gemeente stelt voor 2020 in totaal € 32,3 mln beschikbaar om aan de stijgende vraag te kunnen voldoen. De € 32,3 mln wordt verdeeld over verschillende programma's en taakvelden. Voor het taakveld Maatwerkdienstverlening 18+ - Wmo komt er € 13,2 mln bij.

Dotatie bestemmingsreserve Tweedelijns Wmo en Jeugdhulp

Om fluctuaties binnen de Wmo en Jeugdhulp op te vangen, is er een toevoeging gedaan aan de bestemmingsreserve Tweedelijns Wmo en Jeugdhulp.

Mutatie rijksbijdrage ambulantisering Geestelijke Gezondheidszorg (GGZ)

In 2019 is het hoofdlijnenakkoord GGZ gesloten. In het hoofdlijnenakkoord GGZ wordt ingezet op ambulantisering van de zorg. Hierdoor wordt een groter beroep gedaan op zorg en begeleiding vanuit gemeenten. Het Rijk stelt hiervoor in 2020 € 547 beschikbaar.

Mutatie rijksbijdrage ten behoeve van uitvoeringskosten van de Sociale Verzekeringsbank

Vanuit het gemeentefonds wordt in 2020 een uitname gedaan ter financiering van de uitvoeringskosten van de Sociale Verzekeringsbank (SVB); Rotterdam draagt € 675 bij.

Technische wijzigingen

In taakveld Maatwerkdienstverlening 18+ - Wmo zijn er diverse technische wijzigingen geweest. Direct achter de technische wijziging is het effect op het saldo weergegeven.

De wijziging heeft voor het grootste deel te maken met verschuivingen tussen taakvelden met betrekking tot personeel en een andere toewijzing van personeel aan taakvelden. Dit heeft geleid tot een daling van het budget op dit taakveld met € 862.

Beleidskaders, beleidsmonitoren en wet- en regelgeving

Beleidskaders

- [Beleidskader Wmo](#)
- [Doorontwikkelplan zorg, welzijn en jeugdhulp 2018](#)

Beleidsmonitor

- [Raadsmonitor Welzijn, Zorg en Jeugdhulp](#)

Wet- en regelgeving

- [Verordening maatschappelijke ondersteuning en Jeugdhulp Rotterdam 2018](#)
- [Wet maatschappelijke ondersteuning 2015](#)

Omschrijving taakveld

Dit taakveld omvat de ondersteuning op grond van de Wet maatschappelijke ondersteuning 2015 (Wmo) voor zover het Wmo-arrangementen voor ondersteuning aan huis door zorgaanbieders en het doelgroepenvervoer betreft. Wmo-arrangementen voor zorg met verblijf worden verantwoord onder het taakveld Geëscaleerde zorg 18+ .

Maatwerkdienstverlening 18-

Versterken van next skills en jong leiderschap.

Passende, tijdige en integrale hulp van het lokale wijknetwerk, om het beroep op dure gespecialiseerde jeugdhulp te verminderen (verschuiving van de achterkant naar de voorkant).

Wijkprogrammering is meer en meer sturend voor samenwerking en maatwerk in wijknetwerken.

Voortgang 2020

- Versterken van next skills en jong leiderschap: de stijgende lijn van investeringen in de sociaal-emotionele vaardigheden van kinderen en jongeren in de stad wordt in 2020 minstens op hetzelfde niveau gehouden. Dit betreft vooral preventieve interventies die effectief zijn om risico's tegen te gaan, zoals angst, depressie, agressie en probleemgedrag. Daarnaast werkt de gemeente met professionals uit de praktijk en de wetenschap binnen het innovatieplatform Walstroom aan werkende aanpakken op het gebied van next skills en jong leiderschap. Vanwege de coronacrisis heeft Walstroom een informatiepunt opgezet voor leren tijdens en na corona, gericht op de sociaal-emotionele vaardigheden van kinderen omdat deze vaardigheden door de crisis extra onder druk staan: <https://www.rotterdam.nl/werken-leren/sociaal-emotioneel-leren/>
- Passende, tijdige en integrale hulp van het lokale wijknetwerk, om het beroep op dure gespecialiseerde jeugdhulp te verminderen (verschuiving van de achterkant naar de voorkant). Hoe doen we dat? In alle gebieden organiseren wij met het Centrum voor Jeugd en Gezin (CJG) wijkgerichte bijeenkomsten op het verstevigen van de ketensamenwerking tussen partners die een rol spelen bij het opgroeien en opvoeden van kinderen en jongeren. Deze wijkgerichte bijeenkomsten zijn vanwege de coronamaatregelen in het teken komen te staan van het gezamenlijk (met onderwijs en kinderopvang en peuterspeelzalen) in beeld brengen en houden van de kwetsbare kinderen/gezinnen, deze te voorzien van passende ondersteuning en hulp en zo nodig toe te leiden naar het wijkteam. Daarmee is de focus van de inzet van CJG meer komen te liggen op de kwetsbare kinderen/gezinnen en wordt in de wijken en gebieden maatwerk geleverd op basis van de signalen van CJG professionals en ketenpartners. Een andere doelgroep waar CJG zich nu specifiek op richt is de -9 maanden doelgroep in kader van het programma Stevige Start. De geboortcontactpersonen van CJG halen de contacten met verloskundigen verder aan om samen zo vroeg mogelijk signalen van kwetsbaarheid op te kunnen vangen.
- Om de samenwerking binnen de wijknetwerken te optimaliseren is in 2019 per gebied een 'Lokale verbeteragenda' gemaakt. Omdat de zwaarte van de opgaven en de netwerken per gebied of wijk verschillend zijn is gekozen voor lokaal maatwerk. In het ene gebied is de agenda het verbeteren van op-

en afschaling van het wijkteam en in het andere gebied de kennis over vroegsignalering. De contacten en de netwerksamenwerking in de wijken worden met de Wijkprogrammering als de spin-in-het-web steeds steviger. Deze manier van werken wordt meer en meer leidend, bevordert de samenwerking en maakt gedeelde belangen op een gezamenlijke preventie aanpak voor iedereen zichtbaar. De bijeenkomsten van de wijknetwerken worden door de veiligheidsmaatregelen rond de coronacrisis bemoeilijkt. Zoveel mogelijk worden de contacten met de wijknetwerkpartners in de gebieden onderhouden en wordt hun inzet en samenwerking door gebiedsadviseurs Jeugd met MS Teams en andere digitale communicatiemiddelen geïnventariseerd, gecoördineerd en onderling uitgewisseld. Veiligheidsrisico's in buurten worden in kaart gebracht en waar mogelijk gedeeld. Professionals in wijken zoals het jongerenwerk spelen hierin een belangrijk rol. Het belang van goed partnerschap, presentie en samenwerking in wijken wordt met deze crisis extra onderstreept.

Wat willen we bereiken

Jeugdhulp

Elke jonge Rotterdammer moet gezond, veilig en kansrijk kunnen opgroeien. We stimuleren elke jongere in Rotterdam actief mee te doen in de stad, bieden lichte ondersteuning als dat zelfstandig of als gezin niet voldoende lukt en wanneer de omgeving dat zelf niet kan bieden. In die gevallen bieden we samenhangende hulp aan kwetsbare jongeren en/of hun gezin.

Hier richten we ons met name op het bevorderen van een gezonde sociaal-emotionele ontwikkeling van kinderen door o.a. het verbeteren van de opvoedvaardigheden van ouders met psychische problematiek en ouders met een licht verstandelijke beperking. Daarbij zitten we in op (vroeg)signalering, screening en aanpak van deze ouder-
risicofactoren.

Preventie

Tegelijkertijd investeren we ook in jongeren waarmee het wel goed gaat. We versterken beschermende factoren als next skills en jong leiderschap en scheppen goede voorwaarden op basis waarvan zij zich nog beter kunnen ontwikkelen.

Wat gaan we daar voor doen

Jeugdhulp

- Ontwikkelen van een stadsbreed preventief aanbod.
- Ontwikkelen samenhangende gezinsaanpak kwetsbare jongeren.

- We werken gezamenlijk met de aanbieders aan de transformatie van de jeugdhulp langs 3 lijnen. Passende hulp dichtbij: voorkomen van crisis en uithuisplaatsing. Opgroeien in veilige opvoedsituaties: bescherming tegen veiligheidsrisico's. Jeugdhulp door capabele, efficiënte en effectieve hulpverleners.
- Praktijkondersteuners Jeugd & Gezin (POH Jeugd & Gezin) gaan in de praktijk van de huisarts aan de slag met kinderen en gezinnen waar zorgen over zijn. Voor betrokkenen is dit laagdrempelig en binnen de eigen wijk. Met name kwetsbare gezinnen waar bijvoorbeeld sprake is van lvb-, psychiatrische en/of verslavingsproblematiek worden hierdoor makkelijk bereikt en geholpen. De POH Jeugd & Gezin trieert en kan onder regie van de huisarts de jeugdige kortdurend behandelen. Als het nodig is volgt de juiste doorverwijzing naar gespecialiseerde jeugdhulp. De POH Jeugd & Gezin werkt samen met het wijkteam, het CJG, andere wijknetwerkpartijen en lokale voorzieningen waardoor tijdige en passende hulp geleverd kan worden. Omdat we de ontwikkeling van kinderen duurzaam willen bevorderen, kijkt de POH Jeugd & Gezin vanuit haar signalerende rol naar evt. ouderproblematiek zoals bijvoorbeeld ouderlijke psychopathologie en lvb. En indien nodig en mogelijk leidt deze POH Jeugd & Gezin deze ouders naar passende hulp toe. In aanvang start de uitrol van deze hulp in het NPRZ-gebied en later in andere wijken van Rotterdam. Conform de afspraken in het coalitieakkoord is in 2019 ingezet op uitbreiding in het NPRZ-gebied. Naar verwachting zullen daar in de 2de helft van 2019 6 praktijken gaan starten in aanvulling op de 8 doorlopende praktijken vanuit de pilot.
- We willen voorloper zijn in de aanpak van de toenemende problematiek van depressies, burn-out en eenzaamheid onder jongeren. Daarvoor werken we samen met onderwijsinstellingen. Met het Nederlands Jeugdinstituut (NJI) kijken we welke beschikbare methodieken hiervoor toepasbaar zijn. Vanuit het subsidiekader Versterken & Voorkomen faciliteren we en moedigen we aanbieders aan om met deze werkzame aanpakken kinderen en jongeren te bereiken.
- Onderwijs-zorgarrangementen (OZA) worden ingezet om de integratie van onderwijs en jeugdhulp op school te verbeteren. Zo wordt het voor meer kinderen mogelijk om onderwijs te blijven volgen en zijn er minder leerlingen die thuis komen te zitten.
- In NPRZ-gebied zal vooruitlopend op de rest van de stad worden geëxperimenteerd met diverse vormen van ondersteuning aan scholen. In juni heeft de afdeling jeugd een projectleider aangesteld die uitvoering gaat geven aan de opdracht "schoolondersteunende zorg". Als onderdeel van de dagprogrammering moeten scholen zoveel mogelijk ontzorgt worden, daarom richten we de passende schoolondersteuningsstructuur in. Deze opdracht is een gezamenlijke opdracht van cluster MO, NPRZ en de schoolbesturen en betreft de basisscholen in de 7 focuswijken van het NPRZ. Het doel van deze opdracht is om op schoolniveau de samenwerking in de zorgstructuur te verbeteren en waar nodig vastgelopen of uitzonderlijk complexe casuïstiek te faciliteren met advies, ondersteuning en eventueel doorzettingskracht.

Preventie

- Ontwikkelen van een stadsbreed preventief aanbod.
- We willen voorloper zijn in de aanpak van de toenemende problematiek van depressies, burn-out en eenzaamheid onder jongeren. Daarvoor werken we onder andere samen met onderwijsinstellingen. We zetten de lijn van 2018 door met het inzetten van effectieve interventies op psychosociale problematiek en

sociaal-emotionele ontwikkeling van kinderen en jongeren. Vanuit het subsidiekader Versterken & Voorkomen faciliteren we en moedigen we aanbieders aan om met deze werkzame aanpakken kinderen en jongeren te bereiken.

Effectindicatoren	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Doelrealisatie Jeugdhulp*	Streefwaarde				In ontwikkeling	
	Realisatie					
Uitval Jeugdhulp**	Streefwaarde				In ontwikkeling	
	Realisatie					

* Bij afronding van een traject wordt vastgesteld of de doelen van de hulp behaald zijn. Deze doelrealisatie wordt met vier subindicatoren in beeld gebracht:

- De mate waarin cliënten na jeugdhulp zonder hulp verder kunnen
- De mate waarin er na beëindiging van de jeugdhulp geen nieuwe start hulp is
- De mate waarin er sprake is van afname problematiek / toename zelfredzaamheid / toename participatie
- De mate waarin de overeengekomen doelen zijn gerealiseerd.

** De indicator is nog in ontwikkeling. De bedoeling is dat deze indicator het aantal cliënten weergeeft dat eenzijdig en voortijdig de behandeling of begeleiding stopt. Hoe lager deze indicator hoe beter de Jeugdhulp aansluit bij de behoeften van de jeugdige.

Prestatie-indicatoren	2019	2020	2021	2022	2023
Aantal huisartsen met een POH GGZ*	Streefwaarde	15	25	35	40
	Realisatie	20			

Toelichting indicatoren

* 2020 - Door het coronavirus worden huisartsen minder bezocht, het is denkbaar dat de inzet van POH daardoor ook lager is dan we hadden verwacht en begroot.

Wat kost het

Overzicht van baten en lasten Maatwerkdienstverlening 18-	Realisatie 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Raming 2022	Raming 2023	Raming 2024
Baten exclusief reserves	93	554	0	13.500	13.500	13.500
Bijdragen rijk en medeoverheden	93	554	0	13.500	13.500	13.500
Overige opbrengsten derden	0	0	0	0	0	0
Lasten exclusief reserves	45.061	50.706	47.224	61.085	58.580	58.580

Apparaatslasten	606	1.464	667	662	581	581
Inhuur	158	112	97	97	61	0
Overige apparaatslasten	19	26	8	8	35	0
Personeel	429	1.326	561	557	485	0
Intern resultaat	811	470	494	494	494	494
Intern resultaat	811	470	494	494	494	0
Programmalasten	43.644	48.772	46.063	59.929	57.505	57.505
Inkopen en uitbestede werkzaamheden	3.817	6.216	13.721	28.410	24.737	0
Overige programmalasten	66	0	0	0	0	0
Sociale uitkeringen	33.969	35.635	28.012	27.262	28.512	0
Subsidies en inkomensoverdrachten	5.792	6.921	4.329	4.257	4.257	0
Saldo voor vpb en reserveringen	-44.968	-50.152	-47.224	-47.585	-45.080	-45.080
Saldo voor reserveringen	-44.968	-50.152	-47.224	-47.585	-45.080	-45.080
Reserves	-12.004	2.582	0	0	0	0
Onttrekking reserves	2.996	6.966	0	0	0	0
Toevoeging reserves	15.000	4.384	0	0	0	0
Saldo	-56.972	-47.570	-47.224	-47.585	-45.080	-45.080

x

Tabel vergelijking begrotingssaldi 2020

Vergelijking begrotingssaldi	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Begroting 2019	-40.416	-42.050	-42.575	-42.856	-42.856	
Omissieregeling 2019	-40.525	-42.281	-42.696	-42.995	-42.995	
Voorjaarsnota / Eerste herziening 2019	-46.430	-43.087	-43.489	-43.778	-43.778	
Begroting 2020 / Tweede herziening 2019	-55.176	-46.515	-47.224	-47.585	-45.080	
10-maandsrapportage 2019	-55.176	-46.515	-47.224	-47.585	-45.080	
Realisatie 2019	-57.962					
Eerste Herziening 2020		-47.570	-47.224	-47.585	-45.080	-45.080

Financiële bijstellingen

Bijstellingen Maatwerkdienstverlening 18-

Begroting 2020

Oorspronkelijke begroting 2020		-46.515
Bijstellingen Eerste Herziening 2020		-1.055
Bijdrage Gemeenschappelijke Regeling Jeugdhulp Rijnmond transformatiefonds 2020	Ramingsbijstellingen onvermijdelijk	104
Stijgende zorgvraag	Ramingsbijstellingen onvermijdelijk	-994
Mutatie rijksbijdrage ten behoeve van uitvoeringskosten van de Sociale Verzekeringsbank	Taakmutaties	340
Mutatie rijksbijdrage Kinderen in een AZC	Taakmutaties	-3
Technische wijzigingen	Technische wijzigingen	-501
Begroting na wijzigingen		-47.570

Toelichting financiële bijstellingen

Bijdrage Gemeenschappelijke Regeling Jeugdhulp Rijnmond transformatiefonds 2020

Om de vernieuwing van het jeugdhulpstelsel een extra impuls te geven, heeft de Gemeenschappelijke Regeling Jeugdhulp Rijnmond (GR JR) van het Rijk geld ontvangen. De gemeente Rotterdam heeft van de GR JR voor dit doel € 1,5 mln ontvangen. Dit wordt voor een groot deel besteed aan twee teams Specifiek Ambulant Netwerk, één op de Zuidoever (al in 2019 gestart) en één op de Noordoever.

De lasten worden gedekt uit de bijdrage GR JR. Het verschil op dit taakveld wordt met taakveld geëscaleerde zorg 18- gecompenseerd.

Stijgende zorgvraag

Met de groei van Rotterdamse bevolking en de toenemende vergrijzing stijgt ook de vraag naar zorg. Dit werkt door in de accressen die het Rijk jaarlijks ter beschikking stelt. De gemeente stelt voor 2020 in totaal € 32,3 mln beschikbaar om aan de stijgende vraag te kunnen voldoen. De € 32,3 mln wordt verdeeld over verschillende programma's en taakvelden. Voor het taakveld Maatwerkdienstverlening 18- komt er € 994 bij.

Mutatie Rijksbijdrage ten behoeve van uitvoeringskosten van de Sociale Verzekeringsbank

Vanuit het Gemeentefonds is gemeenten opgedragen collectief bij te dragen aan de hogere uitvoeringskosten van de Sociale Verzekeringsbank (SVB). De SVB is onder andere belast met de uitvoering van het Persoonsgebonden Budget (PGB).

Mutatie Rijksbijdrage kinderen in een AZC

Vanuit het Gemeentefonds wordt hiervoor meer ontvangen.

Technische wijzigingen

In taakveld maatwerkdienstverlening 18- zijn er diverse technische wijzigingen geweest. Direct achter de technische wijziging is het effect op het saldo weergegeven.

De wijzigingen zijn:

- Wijzigingen in personeel - verdelen van vaste formatie in een team jeugdhulp lokaal en een team jeugdhulp regionaal - hebben geleid tot een verschuiving tussen taakveld maatwerkdienstverlening 18- en taakveld geëscaleerde zorg 18- (-€ 754).
- Overheveling van budgetten (budget kinderombudsman en bijdrage ICT-ondersteuning registratie jeugdhulp) naar andere taakvelden leiden tot een daling (€ 253).

Beleidskaders, beleidsmonitoren en wet- en regelgeving

Beleidskaders

- [Beleidskader Jeugd: Rotterdam groeit](#)
- [Doorontwikkelplan Zorg voor Elkaar](#)

Beleidsmonitor

- [Staat van de Jeugd](#)
- [Gemeentelijke Monitor Sociaal Domein](#)

Wet- en regelgeving

- [Jeugdwet](#)
- [Wet publieke gezondheid](#)
- [Verordening Jeugdhulp](#)

Omschrijving taakveld

Elke jonge Rotterdammer moet gezond, veilig en kansrijk kunnen opgroeien. Dit doen we door stevige preventie in te zetten: gericht op de meest relevante factoren (beschermende factoren en risicofactoren) die bijdragen aan een kansrijke, veilige en gezonde ontwikkeling van jeugdigen. Met het beleidskader Jeugd 'Rotterdam Groeit' zetten we in op het voorkomen van problematiek en het versterken van perspectief. We stimuleren jonge Rotterdammers daarom mee te doen in de stad, bieden lichte ondersteuning als dat zelfstandig of als gezin niet voldoende lukt en wanneer de omgeving dat zelf niet kan bieden. Als het noodzakelijk is, zetten we jeugdhulp in. Vormen van jeugdhulp die onder dit taakveld vallen zijn doelgroepenvervoer jeugd, jeugdhulp in gezinsarrangementen, PGB Jeugd, Kinderopvang Sociaal Medische Indicatie en Onderwijs Zorg arrangementen.

Tegelijkertijd scheppen we de juiste voorwaarden voor jeugdigen waarmee het wel goed gaat, zodat zij zich nog beter kunnen ontwikkelen.

Maatwerkvoorziening (Wmo)

Pagina 89

Maatwerkvoorziening (Wmo)

Rotterdamers zijn in staat om zo lang mogelijk zelfstandig te leven, te wonen en te participeren.

Voortgang 2020

Woonvoorzieningen

In 2019 is een subsidieregeling ingegaan voor het vergoeden van in of bij bestaande wooncomplexen aangebrachte collectieve voorzieningen voor het stallen van scootmobielen. Het doel van deze voorzieningen is dat de bewoners, die aangewezen zijn op het gebruik van een scootmobiel, gebruik kunnen blijven maken van hun scootmobiel, door verbeterde stallingsmogelijkheden in het wooncomplex, waar dat vóór het aanbrengen van die voorzieningen niet goed mogelijk was. De regeling loopt tot 1 januari 2021.

Hulpmiddelen

In mei 2019 zijn de nieuwe contracten met hulpmiddelenleveranciers gestart. Deze contracten bieden cliënten keuzevrijheid voor de levering en het onderhoud van hun hulpmiddel. In april 2020 is één van de gecontracteerde leveranciers in staat van faillissement gesteld. Voor het merendeel van de cliënten van deze leverancier is al voor het faillissement besloten deze cliënten over te hevelen naar één van de andere twee gecontracteerde leveranciers. Deze overheveling heeft door het faillissement vertraging opgelopen. Met alle partijen wordt gezocht naar een oplossing om deze overheveling zo snel als mogelijk te laten plaatsvinden.

De continuïteit van zorg is niet in het geding doordat de dienstverlening bij de leverancier blijft doorlopen totdat de cliënten zijn overgeheveld. Cliënten komen nooit zonder hulpmiddel of dienstverlening te zitten.

Eigen bijdrage

Met ingang van 1 januari 2020 is vanuit het Rijk de regelgeving aangepast voor het inkomensafhankelijk abonnementstarief. Daar wordt voor de eigen bijdragen voor de extramurale Wmo-voorzieningen nu een maandbedrag (maximaal € 19 per maand) gehanteerd. Mede door het vaste abonnementstarief doen meer

Rotterdammers een beroep op de gemeente voor een Wmo-maatwerkvoorziening. De eerder gesignaleerde stijging van het aantal aanvragen voor Wmo-ondersteuning, met name bij de doelgroep ouderen, leek zich begin 2020 voort te zetten. Door de coronacrisis is dit voor de maanden vanaf maart 2020 nog moeilijk te beoordelen.

Vanwege de wijziging van de regelgeving per 1-1-2020 heeft het CAK een nieuw ICT-systeem ontwikkeld. Dit systeem is nog steeds niet operationeel, met als gevolg dat het CAK nog geen facturen voor extramurale Wmo-ondersteuning heeft verstuurd over het jaar 2020. Hierdoor lopen gemeenten inkomsten mis. VWS heeft nu besloten om de eigen bijdrage over de maanden april en mei geheel kwijt te schelden. Het Rijk en de VNG maken afspraken over compensatie voor deze gederfde inkomsten van gemeenten.

Wat willen we bereiken

Rotterdammers zijn in staat om zo lang mogelijk zelfstandig te leven, te wonen en te participeren.

Rotterdammers zijn in staat om zo lang mogelijk zelfstandig te leven, te wonen en te participeren. Voor degenen die hier ondersteuning bij nodig hebben bieden we ondersteuning die past bij de situatie van de aanvrager.

Langer thuis akkoord

Doel van het langerthuis akkoord is om te komen tot voldoende, geschikte en nieuwe woonvormen voor ouderen en mensen met een beperking. Hiermee draagt het akkoord bij aan de doelstelling dat Rotterdam een stad wil zijn waar je goed, samen met anderen, gezond en vitaal oud kunt worden en waar er, als het niet meer zelf gaat, passende zorgen ondersteuning is.

Wat gaan we daar voor doen

Rotterdammers zijn in staat om zo lang mogelijk zelfstandig te leven, te wonen en te participeren.

De gemeente Rotterdam verstrekt op basis van de Wmo die voorziening aan de inwoner die nodig is om de inwoner zo zelfstandig mogelijk te laten leven, wonen en participeren. Wanneer een Rotterdammer zich bij VraagWijzer meldt met een Wmo-hulpvraag, dan handelt de gemeente het onderzoek naar de noodzaak voor een Wmo-maatwerkvoorziening binnen zes weken af en de aanvraag voor toekenning binnen twee weken. De gemeente ziet dat ze met het beschikbare budget meer Rotterdammers ondersteuning moet bieden. De gemeente wil grip houden op de uitgaven aan Wmo-maatwerkvoorzieningen om aan iedereen die dat nodig heeft passende ondersteuning te kunnen blijven bieden. Hier is eerder een maatregelenpakket voor ontwikkeld in het kader van Grip op zorgkosten.

Langer Thuis Akkoord

Het aantal Rotterdammers dat ouder is dan 65 groeit komende periode gestaag. De verwachting is dat er meer eenpersoonshuishoudens komen en dat de grootste groei van ouderen in de oude stadswijken plaatsvindt. Rotterdam wil zich voorbereiden op deze veranderende bevolkingssamenstelling. De gemeente heeft de ambitie om de komende 4 jaar het aantal geschikte woningen voor ouderen en mensen met een beperking te laten toenemen. Ook zet het college in op nieuwe woonvormen en woonzorgcombinaties, zodat meer Rotterdammers langer zelfstandig kunnen blijven wonen. Voor het realiseren van meer geschikte woningen en nieuwe woonvormen voor ouderen en mensen met een beperking werkt de gemeente samen met de woningcorporaties, commerciële woningbouw aanbieders, zorgaanbieders, welzijnsinstellingen, zorgverzekeraars en de Rotterdammers zelf. De gemeente sluit eind 2019 samen met haar partners het Langer Thuis akkoord. Dit is een van de acties uit het uitvoeringsprogramma Rotterdam, Ouder en Wijzer dat voor het zomerreces aan de raad is verzonden.

Daarnaast roept het uitvoeringsprogramma Rotterdam Ouder en Wijzer op een gezonde levensstijl na te streven en zet in op thema's als voeding, beweging en valpreventie. Het uitvoeringsprogramma zet in op het benutten en versterken van talenten van ouderen en het bestrijden van eenzaamheid. En werkt aan passende zorg en ondersteuning met speciale aandacht voor mensen met dementie. Meer informatie hierover vindt u in het taakveld Samenkracht en burgerparticipatie

Hulpmiddelen

Het beschikken over hulpmiddelen stelt mensen in staat om langer zelfstandig te blijven wonen.

Eigen bijdrage

Als gevolg van de invoering van het abonnementstarief zien we een stijging van de uitgaven op dit taakveld in 2019. Via de reguliere rapportages wordt u over de financiële ontwikkelingen op dit taakveld geïnformeerd.

Wat kost het

Overzicht van baten en lasten Maatwerkvoorziening (Wmo)	Realisatie 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Raming 2022	Raming 2023	Raming 2024
Baten exclusief reserves	-400	0	0	0	0	0
Overige opbrengsten derden	-400	0	0	0	0	0
Lasten exclusief reserves	10.958	11.776	7.677	7.677	7.677	7.677
Apparaatslasten	75	75	77	77	77	77
Inhuur	0	0	0	0	0	0
Overige apparaatslasten	1	1	1	1	1	0

Personeel	73	73	76	76	76	0
Intern resultaat	70	35	0	0	0	0
Intern resultaat	70	35	0	0	0	0
Programmalasten	10.813	11.666	7.600	7.600	7.600	7.600
Inkopen en uitbestede werkzaamheden	176	-52	0	0	0	0
Overige programmalasten	0	0	0	0	0	0
Sociale uitkeringen	10.614	11.032	7.600	7.600	7.600	0
Subsidies en inkomensoverdrachten	23	685	0	0	0	0
Saldo voor vpb en reserveringen	-11.358	-11.776	-7.677	-7.677	-7.677	-7.677
Saldo voor reserveringen	-11.358	-11.776	-7.677	-7.677	-7.677	-7.677
Saldo	-11.358	-11.776	-7.677	-7.677	-7.677	-7.677

×

Tabel vergelijking begrotingssaldi 2020

Vergelijking begrotingssaldi	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Begroting 2019	-7.600	-7.600	-7.600	-7.600	-7.600	
Omissieregeling 2019	-7.680	-7.680	-7.675	-7.675	-7.675	
Voorjaarsnota / Eerste herziening 2019	-7.680	-7.683	-7.677	-7.677	-7.677	
Begroting 2020 / Tweede herziening 2019	-7.931	-7.683	-7.677	-7.677	-7.677	
10-maandsrapportage 2019	-7.929	-7.683	-7.677	-7.677	-7.677	
Realisatie 2019	-11.358					
Eerste Herziening 2020		-11.776	-7.677	-7.677	-7.677	-7.677

Financiële bijstellingen

Bijstellingen Maatwerkvoorziening (Wmo)

Begroting 2020

Oorspronkelijke begroting 2020	-7.683
Bijstellingen Eerste Herziening 2020	-4.093

Stijgende zorgvraag

Ramingsbijstellingen onvermijdelijk

-4.381

Uitname gemeentefonds vanwege de openstelling van de Wet langdurige zorg	Taakmutaties	264
Technische wijzigingen	Technische wijzigingen	25
Begroting na wijzigingen		-11.776

Toelichting financiële bijstellingen

Stijgende zorgvraag

Met de groei van Rotterdamse bevolking en de toenemende vergrijzing stijgt ook de vraag naar zorg. Dit werkt door in de accressen die het Rijk jaarlijks ter beschikking stelt. De gemeente stelt voor 2020 in totaal € 32,3 mln beschikbaar om aan de stijgende vraag te kunnen voldoen. De € 32,3 mln wordt verdeeld over verschillende programma's en taakvelden. Voor het taakveld Maatwerkvoorziening (Wmo) komt er € 4,4 mln bij.

Uitname gemeentefonds vanwege de openstelling van de Wet langdurige zorg (WLZ)

Vanaf dit jaar wordt de hulpmiddelenzorg aan cliënten die in een Wlz-instelling wonen vereenvoudigd. Vanaf deze datum worden mobiliteitshulpmiddelen voor alle cliënten in een Wlz-instelling verstrekt vanuit de Wlz en niet meer vanuit de Wmo 2015. Daarnaast worden hulpmiddelen voor zorgverlening en wonen die door meerdere verzekerden te gebruiken zijn vanaf deze datum altijd uit de Wlz betaald. Het budget voor deze middelen gaat over van de gemeente naar de Wlz.

Technische wijzigingen

In taakveld Maatwerkvoorziening (Wmo) zijn er diverse technische wijzigingen geweest. Direct achter de technische wijziging is het effect op het saldo weergegeven.

De wijziging heeft voor het grootste deel te maken met wijzigingen met betrekking tot de toewijzing van [overhead van projecten](#) aan de taakvelden. Het totaal aan wijzigingen heeft geleid tot een daling van het budget op dit taakveld met € 25.

Beleidskaders, beleidsmonitoren en wet- en regelgeving

Beleidskaders

- [Beleidskader Wmo](#)
- [Doorontwikkelplan zorg, welzijn en jeugdhulp 2018](#)

Beleidsmonitor

- [Raadsmonitor Welzijn, Zorg en Jeugdhulp](#)

Wet- en regelgeving

- [Verordening Maatschappelijke ondersteuning en Jeugdhulp Rotterdam](#)
- [Wet maatschappelijke ondersteuning 2015](#)

Omschrijving taakveld

Dit taakveld omvat de ondersteuning op grond van de Wet maatschappelijke ondersteuning 2015 (Wmo) voor zover het hulpmiddelen en woningaanpassingen betreft voor mensen die zelfstandig wonen. In de taakvelden Maatwerkdienstverlening 18+ - Wmo en Geëscaleerde zorg 18+ worden de andere maatwerkvoorzieningen Wmo toegelicht.

Volksgezondheid

Pagina 90

Volksgezondheid

Gezonde en vitale Rotterdammers.

Waarborgen van de kwaliteit van de kinderopvangvoorzieningen.

Kinderen gezond, veilig en kansrijk op laten groeien tot zelfstandige, zelfredzame en participerende burgers.

Zorgwekkende afname van de vaccinatiegraad voor kinderziektes.

Voortgang 2020

In januari werd bekend dat het coronavirus in China slachtoffers maakte. De GGD heeft een Outbreak Management Team ingesteld en de verspreiding van het virus actief gevolgd. Op 27 februari is de eerste corona besmetting in Nederland vastgesteld. De 1e corona patiënt in een Rotterdams ziekenhuis dateert van 1 maart. Op 17 maart heeft de veiligheidsregio Rotterdam-Rijnmond een noodverordening afgekondigd vanwege het coronavirus. Politie en gemeente kunnen hierdoor makkelijker optreden als een van de maatregelen tegen het virus wordt overtreden. De veiligheidsregio geeft hiermee vorm aan de maatregelen vanuit de Rijksoverheid voor de regio.

De coronapandemie brengt veel werk met zich mee zoals testen, plannen, telefonie, advies, onderzoek, administratie. Vanaf 28 april werkt de GGD vanuit een nieuw gevormde coronaorganisatie. Omdat er steeds meer mensen actief zijn bij de GGD en dat de komende maanden zo zal blijven, is een coronaorganisatie nodig. Het geeft de medewerkers duidelijkheid over de verschillende teams en wie aanspreekpunt is. Waar dit eventuele gevolgen heeft voor reguliere taken, monitoren we dit goed.

Gezond010: het akkoord

In januari 2020 heeft de raad Gezond010: het akkoord vastgesteld, de Rotterdamse uitwerking van het preventieakkoord plus het gezondheidsbeleid 2020-2024.

De maatregelen die zijn getroffen m.b.t. de uitbraak van het COVID-19 hebben een groot effect op de opstart en voortgang van de activiteiten uit Gezond010: het akkoord. Deze bestaan immers voor een groot deel uit het organiseren van bijeenkomsten/activiteiten/evenementen voor en met partners uit de stad, zoals de masterclasses voor werkgevers over vitaliteit op de werkvloer en het opstarten van nieuwe satellieten binnen het netwerk Gezond010 over mentale gezondheid. Deze evenementen kunnen op dit moment niet op deze manier doorgaan vanwege de genomen maatregelen. Andere activiteiten/interventies uit het akkoord worden uitgevoerd met en/of door niet-vitale beroepsgroepen, die nu weinig/geen klantcontact hebben, bijvoorbeeld de Proeftuin Gezond Gewicht. Onze samenwerkingspartners uit de eerstelijnszorg en andere vitale beroepen hebben op dit moment vanzelfsprekend andere prioriteiten. Dat betekent dat een aantal activiteiten uit Gezond010: het akkoord stagneert.

Tegelijkertijd zijn zowel partners als gemeente volop bezig om in te spelen op wat er nu nodig is in de stad en om alvast voor te bereiden op de fase ná de huidige maatregelen. Op dit moment wordt gewerkt aan:

- Waar mogelijk afspraken zoveel als mogelijk door te laten gaan en verder uit te werken, bijvoorbeeld waar er afspraken gepland stonden met partners over hun bijdrage aan het netwerk Gezond010. Er wordt pro-actief gezocht naar alternatieve invullingen van (grootschalige/publieke) activiteiten, bijvoorbeeld voor de FitFestivals. Sommige planningen verschuiven, zodat bijvoorbeeld onderzoeken of voorbereidingen vast gestart kunnen worden.
- Er worden volop voorbereidingen getroffen voor activiteiten, zodat deze zo veel en goed mogelijk van start kunnen gaan vanaf het moment dat dit weer mogelijk is. Er worden nieuwe momenten ingepland en voorbereid (na de zomer) voor evenementen die gepland stonden voor deze. In Q1 van 2020 zijn de activiteiten uit Gezond010: het akkoord uitgewerkt in zogenoemde projectcanvassen. Voor elke activiteit wordt op gelijke wijze een basis voor de verdere uitwerking vastgelegd als ook bijgehouden welke activiteiten op welke manier en welke termijn worden uitgewerkt.

De website en de social media kanalen van Gezond010 zijn belangrijke communicatiemiddelen om de activiteiten uit het akkoord en de betrokken partners een podium te (blijven) geven. Bijvoorbeeld door aandacht voor gezonde voeding en bewegen in een periode van langdurig thuiswerken, wat je nu voor een ander kunt betekenen en welke mooie initiatieven hiervoor op dit moment in de stad lopen.

Waarborgen van de kwaliteit van de kinderopvangvoorzieningen

15 maart 2020 heeft het kabinet besloten de scholen en de kinderopvang in Nederland te sluiten in het kader van de Corona pandemie. Kinderen van ouders die werken in vitale sectoren (zorg, politie en brandweer) kunnen wel op de scholen en in de opvang terecht.

Op 11 mei 2020 zijn de basisscholen, het speciaal (basis)onderwijs en de opvang weer open gegaan. Leerlingen krijgen de helft van hun lestijd les op school, in kleinere groepen. De andere helft van de tijd krijgen zij thuiswerk. De dagopvang voor 0-4 jarigen gaat volledig open, evenals de gastouderopvang voor 0-12 jarigen. De

buitenschoolse opvang (BSO) volgt hetzelfde regime als basisscholen. Op dagen dat kinderen naar school gaan is BSO voor hen beschikbaar, op andere dagen niet.

Door de coronamaatregelen ziet het toezicht op de kwaliteit van de kinderopvangvoorzieningen er vanaf 16 maart anders uit. De reguliere toezicht en handhaving zijn vervangen door vinger aan de pols toezicht. Door de coronamaatregelen zijn de jaarlijks onderzoeken stopgezet en deze zullen naar verwachting pas in juni, onder voorwaarden, van start kunnen gaan. Dit gaat waarschijnlijk inhouden dat de 100% norm niet zal worden behaald. Hierover worden op dit moment gesprekken gevoerd tussen de landelijke partijen. In tussenliggende periode is vinger aan de pols gehouden door het onderhouden van telefonisch contact met de kinderopvangaanbieders en door het behandelen van signalen van ouders en beroepskrachten. Op basis hiervan kan er toch voor gekozen worden een onderzoek uit te voeren om de kwaliteit van de kinderopvangvoorzieningen te waarborgen. Dit is in de regio Rotterdam-Rijnmond nog niet nodig geweest.

Kinderen gezond, veilig en kansrijk op laten groeien tot zelfstandige, zelfredzame en participerende burgers

De gemeente bewaakt en bevordert de gezondheid van haar bewoners en grijpt, indien nodig, in om de gezondheid te beschermen.

Hoe doen we dat? Rotterdammers werken in de eerste plaats zelf aan hun gezondheid. De gemeente stimuleert, ondersteunt en beschermt hen waar nodig. Voor de bevordering van de gezondheid en het veilig en kansrijk opgroeien van kinderen en jongeren voert CJG Rijnmond de wettelijke basistaak jeugdgezondheidszorg (JGZ) uit.

Vanwege de coronamaatregelen staan de afspraken over de uitvoering van deze basistaak JGZ onder druk. CJG Rijnmond heeft in afstemming met de gemeente prioriteit gelegd bij de doelgroep 0-4 jaar en alle kinderen en hun gezinnen die door CJG worden aangemerkt als aandachtskinderen en risicokinderen (in deze uitsnede zit ook de doelgroep kwetsbare kinderen ikv de coronamaatregelen). Dit betekent dat de meeste consulten 0-4 jaar gewoon doorgaan en de consulten 4-18 plaatsvinden aan de hand van risicosignalen.

Vaccinatiegraad voor kinderziektes

De vaccinatiedagen voor de vaccinaties vanaf 9 jaar zijn afgezegd en vooralsnog verplaatst naar het najaar. Vanwege een uitbraakmaatregel van het RIVM wordt voor de meningokokken vaccinatie voor 14 jarigen een plan gemaakt voor nieuwe vaccinatiemomenten vóór 1 juli 2020.

De prognose is dat het bereik op de doelgroep 4-18 door de coronamaatregelen beneden het afgesproken minimum van 95% zal komen te liggen. De verwachting is dat weliswaar niet alle kinderen in beeld zullen zijn gebracht maar wel de meest kwetsbare.

Wat willen we bereiken

Uitvoeringsprogramma Rotterdam Vitale stad 2016-2020.

De gemeente werkt aan een vitaler Rotterdam: de gemeente bewaakt en bevordert de gezondheid van haar bewoners en grijpt, indien nodig, actief in om de gezondheid te beschermen

De nota Publieke Gezondheid, Rotterdam Vitale Stad 2016-2020 loopt eind 2019 af. Eind 2019, begin 2020 ligt er een nieuwe nota Publieke Gezondheid, waar Gezond010: het akkoord deel van uit maakt. Het Rotterdams Gezond010 akkoord sluit aan op de ambities van het landelijke Preventieakkoord en wordt in 2019 uitgewerkt samen met partners in de stad. Voor het zomerreces is een uitgangspuntennotitie over de inhoud van dat akkoord naar de gemeenteraad verstuurd.

Toezicht Kinderopvang

Goede kwaliteit van de kinderopvangvoorzieningen en een goede, actuele registratie van deze voorzieningen.

Voorkomen en versterken

- Een positief opvoed- en opgroei klimaat in de Rotterdamse wijken waardoor de voorwaarden aanwezig zijn om kinderen gezond, veilig en kansrijk op te laten groeien.
- Het monitoren van de gezondheid en ontwikkeling van kinderen.
- Voorkomen dat gewone alledaagse opgroei- en opvoedhobbels uitgroeien tot ernstige problemen (zie de verbinding met de taakvelden Wijkteams en Wmo-loketten en Samenkracht en burgerparticipatie).
- Het voorkomen van uitbraken van kinderziekten.

Uitvoeren wettelijke taak bestrijding infectieziekten inclusief bestrijding bijzonder resistente micro-organismen

Het bestrijden van infectieziekten bij kwetsbare mensen door verspreiding als gevolg van overplaatsingen tussen ziekenhuizen en

zorginstellingen. Bij deze groep heeft de infectie relatief vaak ernstige complicaties tot gevolg. Daarnaast is de inzet gericht op het tegengaan van resistentie tegen antibiotica bij micro-organismen.

Wat gaan we daar voor doen

Uitvoering programma Rotterdam Vitale stad

De gemeente werkt met partners uit de stad aan een vitaler Rotterdam. Voorbeelden van programma's die bijdragen aan een gezonder en vitaler Rotterdam zijn:

- Lekker Fit!
- Kom op naar Buiten!
- Beleidskader Jeugd 2015-2020 Rotterdam Groeit

Het Masterplan Ouderen bevat activiteiten gericht op vitaliteit van Rotterdammers in de leeftijd van 55+.

De GGD zet in op haar wettelijke beschermingstaken zoals infectieziektebestrijding, een betere luchtkwaliteit en het tegengaan van gehoorschade bij jongeren. De GGD zet daarnaast in op excellente uitvoering van haar wettelijke basistaken.

De gemeente legt dwarsverbanden met taakvelden die (in)direct bijdragen aan een vitaler Rotterdam. Zij investeert met partners in gezondheidsvaardigheden, in het opleidingsniveau en de inkomenspositie van Rotterdammers.

Vanaf 2021 treedt de landelijke Omgevingswet in werking. Deze wet vereenvoudigt en bundelt 26 wetten en 120 AMVB's (algemene maatregelen van bestuur) op het gebied van de leefomgeving. Dit geeft de gemeente meer eigen afwegingsruimte voor een gezonde inrichting van de stad. Hier werkt de gemeente integraal aan zodat de woningbouwopgave geen slechter leefklimaat veroorzaakt maar zo mogelijk een gezondere leefomgeving.

Toezicht Kinderopvang

- De gemeente ziet toe en handhaaft en houdt het register op orde, haar wettelijke verantwoordelijkheid.
- De gemeente Rotterdam inspecteert jaarlijks alle locaties kinderopvang in de regio Rotterdam-Rijnmond in opdracht van de gemeente Rotterdam en op basis van inkoop van de regio Rotterdam Rijnmond. De gemeente verricht overige inspecties, waaronder inspecties bij nieuwe voorzieningen. Jaarlijks rapporteert de gemeente voor 1 juli aan de gemeenteraad.
- De gemeente verricht de jaarlijkse reguliere onderzoeken bij alle locaties (100%-eis). Met deze werkwijze behoudt de gemeente de A status, toegekend door de Inspectie van het Onderwijs. In de eerste helft van het jaar is het aantal inspecties voor de gemeente Rotterdam voldoende (namelijk 53%) om de 100% eis te gaan halen. Het aantal inspecties voor de regiogemeenten loopt iets achter in verband met het inwerken van acht nieuwe toezichthouders. De verwachting is dat, zodra zij verder ingewerkt zijn, de achterstand kan worden ingelopen.
- Om het effect van inspecties op de wettelijke kwaliteit van de opvang inzichtelijk te maken, streeft de gemeente er naar om het aantal rapporten met overtredingen te laten dalen.

Voorkomen en versterken

Met het Centrum voor Jeugd en Gezin (CJG) legt de gemeente een sterke basis. Het CJG heeft alle kinderen in beeld om tijdig afwijkingen te signaleren. Het CJG onderzoekt, monitort, adviseert en vaccineert en voert hiermee haar wettelijke taak uit. De CJG kerntaken begeleiden, adviseren en voorlichten, afstemmen van zorg, het aansluiten van de formele netwerken en beleidsadvisering, ondersteunen hierbij.

Met CJG Next ontwikkelt het CJG een gedifferentieerd en gepersonaliseerd aanbod waarmee zij aansluit bij de wensen en behoeften van kinderen en hun ouders. Met het basispakket plus, met interventies en als expertisecentrum opvoeden en opgroeien in de wijken regisseert, coördineert en faciliteert het CJG een wijkgericht ondersteuningsaanbod.

De JGZ uitgevoerd door het CJG is een belangrijke pijler voor het preventieve jeugdbeleid. De JGZ heeft alle kinderen in beeld, zodat afwijkingen in de normale ontwikkeling tijdig kunnen worden gesignaleerd. . Afhankelijk van de ernst van het signaal (mede bepaald op basis van een taxatie van de eigen kracht van het kind en het gezin) ontvangen kinderen en hun ouders extra begeleiding en advies. Dit is een voorziening die door de professionals van het CJG in het wijknetwerk wordt geleverd, nabij en op maat. Wanneer er een ander type ondersteuning nodig is, of zorg, vindt daarover afstemming plaats in het netwerk en vindt - indien er sprake is van problematiek op verschillende leefdomeinen – een doorverwijzing plaats naar het wijkteam..

Naast de basisvoorziening JGZ (signalering en monitoring, informatie en voorlichting, begeleiding en advies) is CJG vanuit haar expertiserol m.b.t. jeugdgezondheid en opvoeden en opgroeien het aanspreekpunt voor preventieve partners opvoeden en opgroeien in het wijknetwerk. Daarnaast heeft zij een belangrijke rol in het bevorderen van het pedagogisch klimaat in de wijk en het samen met de gemeente tot stand brengen van een sluitend en passend aanbod opvoedondersteuning in de gebieden. Hiervoor wordt de beleidsadviesfunctie van de JGZ en de specifiek voor Rotterdam ontwikkelde netwerkregiefunctie ingezet.

Rijksvaccinatieprogramma: Het realiseren van een dekkingsgraad van 95% op de vaccinaties opgenomen in het Rijksvaccinatieprogramma

De verantwoordelijkheid voor de uitvoering van het Rijksvaccinatieprogramma is sinds 2019 bij de gemeenten neergelegd. Het Rijksvaccinatieprogramma wordt integraal uitgevoerd door de uitvoeringsorganisaties JGZ. CJG Rijnmond is de uitvoeringsorganisatie JGZ in de regio. De vaccinaties maken onderdeel uit van het kader verantwoorde zorg (het vroegere contactmomentenschema) en het bereik van de JGZ. Net als bij het basispakket JGZ wordt de uitvoering van het RVP gezamenlijk gefinancierd door de gemeenten die deel uitmaken van de Raad voor het Publiek Belang van het CJG (deze regio gelijk aan de GGD regio minus Capelle a/d IJssel). Met de middelen die vanaf 2019 zijn overgekomen van het Rijk kan CJG Rijnmond in 2019 in de regio een gemiddelde vaccinatiegraad van 93,7% realiseren. Voor een bescherming tegen infectieziektes wordt uitgegaan van een minimale vaccinatiegraad van 95%. Samen met het ministerie en RIVM wordt door de gemeenten maatregelen ingezet om de vaccinatiegraad op peil te houden.

Bestrijding bijzonder resistente micro-organismen (BRMO)

De regio Rotterdam Rijnmond draagt bij aan landelijk onderzoek naar resistente bacteriën in verpleeghuizen.

Rotterdam-Rijnmond vormt met de regio's Zuid-Holland Zuid en Zeeland een regionaal zorgnetwerk om aan de hand van 11 VWS doelstellingen te werken aan bestrijding van antibioticaresistentie. Er is van dit netwerk subsidie ontvangen om MUIZ door te ontwikkelen, en meer doelgroepen zoals gehandicaptenzorg en thuiszorg, aan te laten sluiten.

Er is belangstelling bij de een aantal andere GGD'en in Nederland om aan te sluiten op MUIZ. De GGD Rotterdam-Rijnmond ondersteunt dit, tegen betaling. Voordat andere regio's kunnen aansluiten wordt de governance van MUIZ hiervoor geschikt gemaakt.

Prestatie-indicatoren		2018	2019	2020	2021	2022	2023
Inspectie kinderopvanglocaties / tijdig besluiten aanvragen register/ handhaving	Streefwaarde	100%	100%	100%	100%	100%	

op rapporten met overtredingen	Realisatie	97%	100%			
Aantal rapporten inspectie kinderopvanglocaties met overtredingen	Streefwaarde	45%	45%	40%	35%	30%
	Realisatie	27%	22%			

Toelichting indicatoren

- de gemeente inspecteert alle locaties kinderopvang met een jaarlijks onderzoek. Door de coronamaatregelen waren de kinderopvanglocaties alleen voor noodopvang geopend en is landelijk afgesproken geen jaarlijkse onderzoeken uit te voeren. Naar verwachting zal dit pas na juni weer mogelijk zijn en wellicht nog niet in de oude vorm. Op dit moment zijn er landelijk gesprekken met het ministerie over het loslaten van de 100% inspectie eis mbt de jaarlijkse onderzoeken.
- de gemeente besluit tijdig op alle aanvragen voor registratie; door de coronamaatregelen waren de kinderopvanglocaties alleen voor noodopvang geopend en is landelijk afgesproken de besluiten op te schorten. De pandemie is een geldige reden voor deze opschorting. Nu de kinderopvang weer regulier geopend is (per 11 mei) worden de onderzoeken voor registratie onder voorwaarden weer uitgevoerd.
- de gemeente voert een handhavingsactie uit op alle rapporten met een overtreding.
- de gemeente streeft naar een daling van het aantal rapporten met overtredingen.

Wat kost het

Overzicht van baten en lasten Volksgezondheid	Realisatie 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Raming 2022	Raming 2023	Raming 2024
Baten exclusief reserves	13.331	13.901	13.397	13.336	13.367	13.367
Bijdragen rijk en medeoverheden	9.868	10.552	9.768	9.706	9.737	9.737
Overige opbrengsten derden	3.463	3.349	3.629	3.629	3.629	3.629
Lasten exclusief reserves	47.717	45.373	45.291	43.787	43.846	43.846
Apparaatslasten	16.924	16.168	15.799	15.565	15.566	15.566
Inhuur	1.797	524	371	405	405	0
Overige apparaatslasten	457	432	450	439	448	0
Personeel	14.670	15.213	14.978	14.721	14.713	0
Intern resultaat	112	148	182	119	119	119
Intern resultaat	112	148	182	119	119	0
Programmalasten	30.681	29.057	29.310	28.103	28.160	28.160

Inkopen en uitbestede werkzaamheden	3.732	4.420	4.728	4.064	4.122	0
Kapitaallasten	431	19	19	19	18	0
Overige programmalasten	17	0	0	0	0	0
Sociale uitkeringen	0	0	0	0	0	0
Subsidies en inkomstenoverdrachten	26.501	24.617	24.563	24.020	24.020	0
Saldo voor vpb en reserveringen	-34.386	-31.472	-31.894	-30.451	-30.479	-30.479
Saldo voor reserveringen	-34.386	-31.472	-31.894	-30.451	-30.479	-30.479
Reserves	0	0	0	0	0	0
Ottrekking reserves	0	0	0	0	0	0
Saldo	-34.386	-31.472	-31.894	-30.451	-30.479	-30.479

×

Tabel vergelijking begrotingssaldi 2020

Vergelijking begrotingssaldi	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Begroting 2019	-31.486	-30.854	-30.810	-29.381	-29.381	
Omissieregeling 2019	-32.071	-31.438	-31.403	-29.961	-29.961	
Voorjaarsnota / Eerste herziening 2019	-33.524	-33.513	-33.161	-31.722	-31.722	
Begroting 2020 / Tweede herziening 2019	-33.917	-32.295	-31.894	-30.451	-30.479	
10-maandsrapportage 2019	-34.526	-32.295	-31.894	-30.451	-30.479	
Realisatie 2019	-34.386					
Eerste Herziening 2020		-31.472	-31.894	-30.451	-30.479	-30.479

Financiële bijstellingen

Bijstellingen Volksgezondheid	Begroting 2020
Oorspronkelijke begroting 2020	-32.295
Bijstellingen Eerste Herziening 2020	823
Herziene subsidieverlening Rijksinstituut voor Volksgezondheid	Ramingsbijstellingen onvermijdelijk 0
Mutatie Rijksbijdrage kinderopvang en gastouderschap	Taakmutaties -184

Toelichting financiële bijstellingen

Herziene subsidieverlening Rijksinstituut voor Volksgezondheid

Vanuit het Rijksinstituut voor Volksgezondheid (RIVM) is subsidie ontvangen voor PREP (Pre-expositie profylaxe) een medicijn ter preventieve behandeling van HIV. De uitgaven en de dekking van € 354 zijn in de begroting opgenomen.

Mutatie Rijksbijdrage kinderopvang en gastouderschap

In de septembercirculaire 2018 is structureel budget ontvangen voor toezicht en handhaving kinderopvang en gastouderopvang. Vanaf 2020 wordt vanuit het Rijk nog eens extra budget ontvangen voor dit doel. Met de extra middelen voor toezicht en handhaving kinderopvang wordt een tekort aan middelen voor dit doel opgelost.

Technische wijzigingen

In taakveld Volksgezondheid zijn er diverse technische wijzigingen geweest. Direct achter de technische wijziging is het effect op het saldo weergegeven.

De wijziging heeft voor het grootste deel te maken met verschuivingen tussen taakvelden met betrekking tot personeel en een andere toewijzing van personeel aan taakvelden. Dit heeft geleid tot een daling van het budget op dit taakveld.

De belangrijke wijzigingen op dit taakveld zijn:

- gemeentelijke taken met betrekking tot Toezicht en Handhaving op het gebied van Kinderopvang worden voortaan uitgevoerd binnen de programma's [Onderwijs](#) en [Overhead](#) (€ 528)
- voor incidentele meerkosten jeugdhulp en wijkteams die niet in de Bestuursopdracht Zorg zijn meegenomen is vanuit het taakveld Volksgezondheid € 520 (vanwege lagere subsidie-afrekening) overgeheveld naar de [taakvelden wijkteams en WMO-loketten](#) en [Maatwerkdienstverlening 18-](#)
- uitbreiding formatie met betrekking tot SOA en Sexualiteit vanuit programmamiddelen
- diverse technische wijzigingen (- € 40)

Beleidskaders, beleidsmonitoren en wet- en regelgeving

Beleidskaders

- [Gezond010: het akkoord](#)

Wet- en regelgeving

- [Wet Publieke Gezondheid](#)

Omschrijving taakveld

De gemeente bewaakt en bevordert de gezondheid van haar bewoners en grijpt, indien nodig, in om de gezondheid te beschermen.

Rotterdammers werken in de eerste plaats zelf aan hun gezondheid. De gemeente stimuleert, ondersteunt en beschermt hen waar nodig. Dit doet de gemeente samen met tal van partners. Onder dit taakveld vallen de taken van de GGD op het gebied van gezondheidsbescherming, de jeugdgezondheidszorg van de Centra Jeugd en Gezin, en de gemeentelijke gezondheidspreventie.

Het taakveld omvat de taken waarvoor de gemeente verantwoordelijk is met betrekking tot de uitvoering van de wettelijke taken op het gebied van gezondheidsbescherming, de jeugdgezondheidszorg en de gezondheidsbevordering.

Wijkteams en Wmo-loketten

Pagina 91

Wijkteams en Wmo-loketten

Het informeren en adviseren over en het bieden van toegang tot passende en integrale zorg en ondersteuning.

Integrale aanpak wijkteams.

Doorontwikkeling wijkteams.

Voortgang 2020

Het bieden van passende zorg en ondersteuning

De gemeente werkt aan een nieuw, integraal beleid voor maatschappelijke ondersteuning en jeugdhulp. In juni 2019 is een startnotitie opgesteld, waarin de kaders zijn geschetst voor het nieuwe beleid om Rotterdammers binnen de context van ingrijpende maatschappelijke ontwikkelingen, zoals de vergrijzing en het personeelstekort in de zorg, te kunnen blijven voorzien van passende en integrale zorg en ondersteuning. In het beleidsplan, dat naar verwachting in het tweede kwartaal van 2020 verschijnt, wordt invulling gegeven aan deze kaders. De uitgangspunten voor het nieuwe beleid houden, ook in het licht van de huidige coronacrisis, stand.

Het bieden van toegang tot passende en integrale zorg en ondersteuning

Rotterdammers kunnen met hun vraag voor hulp en ondersteuning terecht bij de VraagWijzer, de stedelijke loketten (Centraal Onthaal Volwassenen en het Jongerenloket) of bij het Centrum voor Jeugd en Gezin (CJG). Daarnaast kunnen ook nog bij de huisarts en alle andere betrokkenen uit het wijknetwerk. Rotterdammers krijgen hier informatie en advies of worden doorgeleid naar verdere ondersteuning, hulp of zorg. Als daar aanleiding voor is krijgt de Rotterdammer bijvoorbeeld een doorverwijzing naar het wijkteam of wordt een indicatie afgegeven voor een specialistische (2e lijns) aanbieder.

Rotterdammers kunnen natuurlijk ook telefonisch of online bij de gemeente terecht. Rotterdam hanteert dus drie 'dienstverleningskanalen' -telefonisch, digitaal, en fysiek – om aan te sluiten bij de behoefte van Rotterdammers. De gemeente optimaliseert deze verschillende dienstverleningskanalen doorlopend.

Ten behoeve van het verbeteren van de kwaliteit van dienstverlening en het terugdringen van de administratieve lasten, werken de professionals van VraagWijzer, wijkteam, Stedelijke Zorg en Jongerenloket vanaf 1 maart 2019 niet meer met 4 verschillende systemen, maar met één nieuw systeem: GIDSO. In de eerste helft van 2020 is bij de wijkteams door middel van schrapessies verder gewerkt aan het terugdringen van administratieve lasten. Zo blijft er meer tijd over voor het ondersteunen van de Rotterdammer.

Voor de prestatie-indicatoren voor dit taakveld wordt verwezen naar de Raadsmonitor welzijn, zorg en jeugdhulp, die elk half jaar aan de raad wordt aangeboden. Deze indicatoren hebben betrekking op servicenormen (doorlooptijden) en cliënttevredenheid van de Wmo-loketten en wijkteams.

We doen het samen

Alle wijkteams maken gerichte afspraken met veel verschillende partners in het wijknetwerk over doorverwijzen, op- en afschalen en andere vormen van samenwerking in de wijk. Een voorbeeld van deze afspraken is dat huisartsen een verkort aanmeldformulier kunnen gebruiken om hun patiënt aan te melden bij het wijkteam voor ondersteuning. Vanuit het Huisartseninformatiesysteem (HIS) kunnen huisartsen hun melding eenvoudig en veilig naar het wijkteam sturen.

Er zijn de afgelopen periode bijeenkomsten georganiseerd met en voor wijkteams rondom (o)GGZ in de wijk, samenwerking met Werk & Inkomen, basishulp, huiselijk geweld en bankslapers. De impact van de coronacrisis maakt dat de wijkteams hun werkwijze hebben moeten aanpassen. Veel ondersteuning gebeurt nu telefonisch en op afstand. Tegelijk houden zij iedereen goed in beeld en zijn er afspraken met bijvoorbeeld scholen over situaties waar men zich zorgen over maakt.

De instroom in de wijkteams is de afgelopen maanden gedaald, terwijl de uitstroom op een hoog niveau bleef. Dat maakt dat de wachttijden bij de wijkteams teruglopen. Er worden voorbereidingen getroffen hoe om te gaan met een eventuele boeg golf aan hulpvragen als de maatregelen worden versoepeld.

Doorontwikkeling wijkteams en VraagWijzer

Er wordt in de wijkteams langs 3 thema's (samenwerken in de wijk, leren & ontwikkelen en organisatie & registratie) gewerkt aan de doorontwikkeling van de wijkteams. Op de 3 thema's zijn concrete acties geformuleerd

die ook in 2020 worden uitgevoerd. Deze gaan over het maken van samenwerkingsafspraken met belangrijke partners (o.a. huisartsen, centrum voor jeugd en gezin (CJG), Veilig Thuis Rotterdam-Rijnmond, scholen), maar ook over het verbeteren van de huisvesting van de wijkteams en gerichte scholing van de wijkteammedewerkers. VraagWijzer richt zich in 2020 op het verder verbeteren van de dienstverlening aan Rotterdammers door een actieve samenwerking met partners (in de wijk), informatiegestuurd werken, het versterken van de verbinding tussen uitvoering en beleid, verbeteringen in de communicatie en efficiënter inrichten van processen.

Wat willen we bereiken

Het bieden van toegang tot passende en integrale zorg en ondersteuning.

Rotterdammers kunnen met hun vragen terecht bij VraagWijzer, het Centrum voor Jeugd en Gezin (CJG), de huisarts en alle andere betrokkenen uit het wijknetwerk. Als daar aanleiding voor is krijgt de Rotterdammer een doorverwijzing naar het wijkteam of wordt een indicatie afgegeven voor een Wmo-maatwerkvoorziening.

Naast deze 'loketten' zijn er ook stedelijke loketten, waar inwoners van Rotterdam en regio terecht kunnen indien sprake is van (dreigende) dakloosheid. Speciaal voor jongeren is er het Jongerenloket, waar zij terecht kunnen met vragen over school, werk en zorg. Veilig Thuis Rotterdam Rijnmond biedt hulp en advies aan bewoners die slachtoffer zijn van huiselijk geweld of kindermishandeling.

Met de inzet van passende en integrale zorg willen we bereiken dat ook minder zelfredzame Rotterdammers zo zelfstandig mogelijk kunnen wonen, leven en werken in de stad.

We doen het samen

De integrale wijkteams vormen de ruggengraat van de zorg, welzijn en jeugdhulp in de wijk. Wijkteams leveren basishulp in nauwe samenwerking met gemeentelijke partners (zoals Werk en Inkomen, VraagWijzer, Stedelijke zorg, KBR en Jongerenloket), alle zorgaanbieders en andere relevante partijen, zoals vrijwilligersorganisaties, Welzijn, Huizen van de Wijk, scholen, huisartsen, jeugdartsen en medisch specialisten. De wijkteams verwijzen zo nodig door naar voorzieningen van de tweede lijn, met inachtneming van de Verordening maatschappelijke ondersteuning en Jeugdhulp Rotterdam 2018.

Doorontwikkeling wijkteams

Daar waar Rotterdammers te maken krijgen met huiselijk geweld, kindermishandeling en seksueel geweld is hun welzijn in het gedrang. We zetten er daarom op in om dit te voorkomen. Maar als het wel plaatsvindt, is het belangrijk dat dit zo snel mogelijk in beeld komt en er samen met alle betrokkenen gewerkt wordt aan een duurzaam veilige situatie. De wijkteams werken hierin nauw samen met Veilig Thuis Rotterdam Rijnmond.

Wat gaan we daar voor doen

Het bieden van toegang tot passende en integrale zorg en ondersteuning.

De gemeente biedt tijdig de juiste en passende zorg en ondersteuning in één keer goed aan, ook als het gaat om doorverwijzing naar andere hulpverlening. Leidraad hierbij is een hoge cliënttevredenheid en korte wachttijden. We verbeteren de dienstverlening, inclusief de digitale toegang, van de VraagWijzer door aan te sluiten bij plekken in de wijk waar de Rotterdammers met hun vragen komen (zoals Huizen van de Wijk en de gemeentelijke servicecentra). De gemeente geeft bekendheid aan de cliëntondersteuning, zodat de Rotterdammers de cliëntondersteuning goed kunnen vinden en ze weten dat deze onafhankelijk is van de gemeentelijke organisatie.

De medewerkers van VraagWijzer en de stedelijke loketten verstrekken informatie en advies. Als een Rotterdammer kortdurende basishulp nodig heeft, leiden ze hem door naar het wijkteam. Bij behoefte aan langdurige ondersteuning geven ze indicaties af voor Wmo-maatwerkvoorzieningen. De toegang tot maatschappelijke opvang loopt via de stedelijke loketten.

Om meer grip te krijgen op de zorgkosten vergroot de gemeente het kostenbewustzijn van de wijkteammedewerkers en medewerkers van de Wmo-loketten. Medewerkers worden opgeleid op het gebied van rechtmatigheid en doelmatigheid PGB, herkenning LVB en het vergroten van de vakbekwaamheid rond het uitvragen van de hulpvraag. Met datagedreven werken stuurt de gemeente op de duur en hoogte van de verstrekte indicaties.

We doen het samen

De wijkteams bieden tijdig de juiste en passende basishulp. In geval van doorverwijzing naar tweedelijns zorg zijn de wijkteams verantwoordelijk voor een goede casusregie.

De nieuwe Verordening maatschappelijke ondersteuning en jeugdhulp 2018 is de basis voor het beleid voor – en uitvoering van – een integrale aanpak van jeugd en volwassenen. In de wijkteams werken GGZ specialisten samen met Wmo adviseurs aan een goed advies rond complexe problematiek.

Doorontwikkeling wijkteams

We verbeteren het functioneren van de wijkteams langs de 3 thema's: samenwerken in de wijk, leren & ontwikkelen en organisatie & registratie. De hoofdlijnen zijn in het eerste kwartaal van 2019 uitgewerkt in concrete acties. In de rest van 2019 wordt uitvoering gegeven aan deze acties.

Wat kost het

Overzicht van baten en lasten Wijkteams en Wmo-loketten	Realisatie 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Raming 2022	Raming 2023	Raming 2024
Baten exclusief reserves	2.751	3.599	2.351	2.351	2.351	2.351
Bijdragen rijk en medeoverheden	541	1.405	0	0	0	0
Overige opbrengsten derden	2.210	2.195	2.351	2.351	2.351	2.351
Lasten exclusief reserves	101.819	112.435	106.007	105.824	104.622	104.622
Apparaatslasten	53.682	56.541	53.492	53.304	53.239	53.239
Inhuur	3.761	4.569	3.050	3.050	3.050	0
Overige apparaatslasten	1.348	1.280	1.216	1.216	1.307	0
Personeel	48.573	50.692	49.226	49.039	48.882	0
Intern resultaat	608	-1.484	-25	-25	-25	-25
Intern resultaat	608	-1.484	-25	-25	-25	0
Programmalasten	47.529	57.377	52.540	52.544	51.408	51.408
Inkopen en uitbestede werkzaamheden	47.651	55.348	51.728	51.747	50.626	0
Kapitaallasten	0	797	812	797	781	0
Overige programmalasten	22	0	0	0	0	0
Sociale uitkeringen	0	0	0	0	0	0
Subsidies en inkomensoverdrachten	-143	1.233	0	0	0	0
Saldo voor vpb en reserveringen	-99.068	-108.836	-103.656	-103.473	-102.271	-102.271
Saldo voor reserveringen	-99.068	-108.836	-103.656	-103.473	-102.271	-102.271
Reserves	780	1.100	0	0	0	0
Onttrekking reserves	780	1.100	0	0	0	0
Saldo	-98.287	-107.736	-103.656	-103.473	-102.271	-102.271

×

Tabel vergelijking begrotingssaldi 2020

Vergelijking begrotingssaldi	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Begroting 2019	-90.630	-88.926	-88.461	-88.425	-88.425	
Omissieregeling 2019	-97.718	-95.509	-95.048	-94.995	-94.995	
Voorjaarsnota / Eerste herziening 2019	-99.811	-102.891	-103.114	-102.916	-101.743	

Begroting 2020 / Tweede herziening 2019	-98.931	-103.548	-103.656	-103.473	-102.271
10-maandsrapportage 2019	-98.935	-103.548	-103.656	-103.473	-102.271
Realisatie 2019	-98.287				
Eerste Herziening 2020		-107.736	-103.656	-103.473	-102.271

Financiële bijstellingen

Bijstellingen Wijkteams en Wmo-loketten		Begroting 2020
Oorspronkelijke begroting 2020		-103.548
Bijstellingen Eerste Herziening 2020		-4.187
Actualisatie kapitaallasten	Ramingsbijstellingen onvermijdelijk	0
Bijdrage Gemeenschappelijke Regeling Jeugdhulp Rijnmond transformatiefonds 2020	Ramingsbijstellingen onvermijdelijk	0
Formatie uitbreiding juridische adviseurs huisverboden	Ramingsbijstellingen onvermijdelijk	-534
Stijgende zorgvraag	Ramingsbijstellingen onvermijdelijk	-1.915
Technische wijzigingen	Technische wijzigingen	-1.739
Begroting na wijzigingen		-107.736

Toelichting financiële bijstellingen

Actualisatie kapitaallasten

De kapitaallasten zijn aangepast op basis van daadwerkelijke activeringen in 2019, bijgestelde investeringskredieten alsmede geactualiseerde ramingen en de bouwrente van de jaarschijf 2020. Wijzigingen hebben zich voorgedaan bij het Programma Doorontwikkeling Informatiemanagement. In de [paragraaf Investerings](#) is een gedetailleerd overzicht opgenomen van deze aanpassing. Dit is een saldo neutrale bijstelling omdat het effect binnen het taakveld wordt opgevangen.

Bijdrage Gemeenschappelijke Regeling Jeugdhulp Rijnmond transformatiefonds 2020

Om de vernieuwing van het jeugdhulpstelsel een extra impuls te geven, heeft de Gemeenschappelijke Regeling Jeugdhulp Rijnmond (GR JR) van het Rijk geld ontvangen. De gemeente Rotterdam heeft van de GR JR voor dit doel € 1,5 mln ontvangen. Dit wordt voor een groot deel besteed aan twee teams Specifiek Ambulant Netwerk, één op de Zuidoever (al in 2019 gestart) en één op de Noordoever.

Formatie uitbreiding juridische adviseurs huisverboden

De capaciteit voor juridisch advies bij opgelegde huisverboden wordt uitgebreid. Het aantal en de complexiteit van de dossiers neemt toe.

Stijgende zorgvraag

Met de groei van Rotterdamse bevolking en de toenemende vergrijzing stijgt ook de vraag naar zorg. Dit werkt door in de accressen die het Rijk jaarlijks ter beschikking stelt. De gemeente stelt voor 2020 in totaal € 32,3 mln beschikbaar om aan de stijgende vraag te kunnen voldoen. De € 32,3 mln wordt verdeeld over verschillende programma's en taakvelden. Voor taakveld Wijkteams en Wmo-loketten komt er € 1,9 mln bij.

Technische wijzigingen

In taakveld Wijkteams en Wmo-loketten zijn er diverse technische wijzigingen geweest. Direct achter de technische wijziging is het effect op het saldo weergegeven.

De wijziging heeft voor het grootste deel te maken met verschuivingen tussen taakvelden met betrekking tot personeel en een andere toewijzing van personeel aan taakvelden. Dit heeft geleid tot een stijging van het budget op dit taakveld (- € 747). Het betreft verder budget van [taakveld Geëscaleerde zorg 18+](#) voor specialisten Maatschappelijke Opvang (- € 330) en uitbreiding van casusregie huiselijk geweld binnen de wijkteams (- € 187).

Daarnaast betreft het op dit taakveld extra budget (- € 248) voor incidentele meerkosten wijkteams die niet in de Bestuursopdracht Zorg zijn meegenomen (vanwege lagere subsidie-afrekening) overgeheveld vanuit het [taakveld Volksgezondheid](#).

Ook is het Programma DIM in 2019 afgerond. Ter dekking van de kapitaalslasten is € 1,0 mln overgeheveld vanuit de apparaatslasten. Dit zijn middelen van afgebouwde administratieve functies in de backoffice van de wijkteams. Vanuit [Programma Overhead](#) is een correctie ontvangen (- € 227) op overheadbudgetten.

Beleidskaders, beleidsmonitoren en wet- en regelgeving

Beleidskaders

- [Wmo en doorontwikkelplan zorg Welzijn en jeugdhulp 2018](#)
- [Nota Publieke Gezondheid 2016 - 2020](#)
- [Uitvoeringsprogramma Rotterdam Vitale stad](#)
- [Fietsplan Rotterdam 2016-2018](#)
- [Veilig Thuis](#)
- [Nieuw Rotterdams Jeugdstelsel](#)
- [Wmo-kader Rotterdam 2015](#)

Beleidsmonitor

- [Integrale gezondheidsmonitor](#)
- [Wijkprofiel](#)
- [Raadsmonitor Welzijn, Zorg en Jeugdhulp](#)
- [Verordening Maatschappelijke ondersteuning Rotterdam 2015](#)

Wet- en regelgeving

- [Verordening Maatschappelijke ondersteuning en Jeugdhulp Rotterdam 2018](#)
- [Wet publieke gezondheid](#)
- [Wet maatschappelijke ondersteuning 2015](#)
- [Jeugdwet](#)

Omschrijving taakveld

In dit taakveld verantwoordt het college de inzet van basishulp via wijkteams en de toegang tot de specialistische of langdurige ondersteuning.

Basishulp omvat kortdurende (3-12 maanden) begeleiding van Rotterdammers die problemen ondervinden bij:

- opgroeien en opvoeden
- financiën en schulden
- werk en dagbesteding
- wonen
- ouder worden
- leven met een beperking
- geestelijke gezondheid
- huiselijk geweld
- verslavingen

Wanneer er specialistische hulp of langdurige ondersteuning nodig is om de problemen op te lossen, regelt de gemeente toegang tot hulp en ondersteuning door een gespecialiseerde zorgaanbieder.

Voor de prestatie-indicatoren voor dit taakveld wordt verwezen naar de Raadsmonitor welzijn, zorg en jeugdhulp, die in ontwikkeling is. Deze indicatoren hebben betrekking op servicenormen (doorlooptijden) en cliënttevredenheid van de Wmo-loketten en wijkteams.

Werk en inkomen

Pagina 92

Werk en inkomen

Iedereen doet mee (naar vermogen).

Rotterdammers met een arbeidsbeperking (loonwaarde < 100% wettelijk minimum loon) biedt de gemeente passende ondersteuning en (werk)arrangementen.

Door het verstrekken van een uitkering biedt de gemeente bestaanszekerheid om Rotterdammers in staat te stellen hun focus te houden op hun arbeidsontwikkeling en – participatie.

TAAKVELD 1

Arbeidsparticipatie - Werk

Zoveel mogelijk Rotterdammers werken (naar vermogen) en verdienen zo hun eigen inkomen.

Arbidsontwikkeling: gericht op het versterken van de arbeidsmarktpositie werkzoekenden.

Het via (regionale) samenwerking en werkgeversdienstverlening versterken van de arbeidsmarkt.

TAAKVELD 2

Begeleide participatie

Specifieke arrangementen en passend werk bieden aan Rotterdammers met een arbeidsbeperking.

TAAKVELD 3

Inkomensregelingen - Inkomen

Elke Rotterdammer die daar recht op heeft ontvangt tijdig een (juiste) bijstandsuitkering.

Elke werkzoekende kan rekenen op passende en betrouwbare dienstverlening.

BBV-indicatoren

Beschrijving BBV-indicator	Eenheid	Bron		
Banen	Aantal per 1.000 inwoners in de leeftijd 15 – 64 jaar	Streefwaarde	N.v.t.	LISA
		Realisatie	875 (2019)	
Kinderen in uitkeringsgezin	% kinderen tot 18 jaar	Streefwaarde	N.v.t.	CBS Jeugd
		Realisatie	16% (2018)	
Netto arbeidsparticipatie	% van de werkzame beroepsbevolking ten opzichte van de beroepsbevolking	Streefwaarde	N.v.t.	CBS
		Realisatie	62,6% (2018)	

Werkloze jongeren	% 16 t/m 22 jarigen	Streefwaarde	N.v.t.	CBS
		Realisatie	2% (2018)	Jeugd
Personen met een bijstandsuitkering	Aantal per 10.000 inwoners	Streefwaarde	N.v.t.	CBS
		Realisatie	891,5 (1e halfjaar 2019)	
Lopende re- integratievoorzieningen	Aantal per 10.000 inwoners van 15 – 64 jaar	Streefwaarde	N.v.t.	CBS
		Realisatie	331,6 (1e halfjaar 2018)	
Meer informatie over de BBV-indicatoren is te vinden op www.waarstaatjegemeente.nl .				

Overzicht van baten en lasten

Overzicht van baten en lasten Werk en inkomen	Realisatie 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Raming 2022	Raming 2023	Raming 2024
Baten exclusief reserves	554.013	555.087	484.009	475.698	474.819	474.819
Bijdragen rijk en medeoverheden	541.020	546.443	472.350	463.840	462.961	462.961
Overige opbrengsten derden	10.852	8.644	11.659	11.859	11.859	11.859
Overige baten	2.141	0	0	0	0	0
Lasten exclusief reserves	725.085	710.112	664.242	654.501	647.444	647.444
Apparaatslasten	115.359	122.443	112.232	112.484	105.333	105.333
Inhuur	35.484	34.279	24.273	24.204	16.378	16.378
Overige apparaatslasten	2.759	3.794	3.754	3.754	4.816	4.816
Personeel	77.117	84.371	84.205	84.526	84.138	84.138
Intern resultaat	-1.692	-3.654	-3.495	-3.495	-3.495	-3.495
Intern resultaat	-1.692	-3.654	-3.495	-3.495	-3.495	-3.495
Programmalasten	611.419	591.323	555.505	545.512	545.607	545.607
Inkopen en uitbestede werkzaamheden	32.791	38.060	26.357	26.757	27.295	27.295
Kapitaallasten	2.318	3.333	3.228	2.782	1.675	1.675
Overige programmalasten	918	323	4.345	4.313	4.313	4.313
Salariskosten WSW en WIW	55.791	53.902	58.758	59.414	60.078	60.078
Sociale uitkeringen	512.940	487.840	455.726	444.006	444.006	444.006
Subsidies en inkomensoverdrachten	6.662	7.866	7.092	8.241	8.241	8.241

Saldo voor vpb en reserveringen	-171.073	-155.025	-180.233	-178.802	-172.625	-172.625
Saldo voor reserveringen	-171.073	-155.025	-180.233	-178.802	-172.625	-172.625
Reserves	11.885	-16.865	-1.300	4.000	0	0
Onttrekking reserves	3.409	707	4.000	4.000	0	0
Toevoeging reserves	0	17.572	5.300	0	0	0
Vrijval reserves	8.476	0	0	0	0	0
Saldo	-159.188	-171.890	-181.533	-174.802	-172.625	-172.625

x

Tabel vergelijking begrotingssaldi 2020

Vergelijking begrotingssaldi	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Begroting 2019	-181.184	-174.585	-172.366	-172.435	-172.435	
Omissieregeling 2019	-184.196	-178.133	-175.937	-175.922	-175.922	
Voorjaarsnota / Eerste herziening 2019	-156.814	-171.164	-168.120	-178.928	-173.159	
Begroting 2020 / Tweede herziening 2019	-160.336	-180.066	-181.533	-174.802	-172.625	
10-maandsrapportage 2019	-157.032	-180.066	-181.533	-174.802	-172.625	
Realisatie 2019	-159.188					
Eerste Herziening 2020		-171.890	-181.533	-174.802	-172.625	-172.625

Bijstellingen per programma naar taakvelden

Programma / Taakveld	Mutatie	Mutatie
	2020	2020
	(€)	(%)
Werk en inkomen	8.176	2%
Arbeidsparticipatie - Werk	1.018	2%
Begeleide participatie	-3.205	5%
Inkomensregelingen - Inkomen	10.362	17%
Arbeidsparticipatie - Werk	1.018	2%
Begeleide participatie	-3.205	5%

Omschrijving programma

Een van de ambities uit het coalitieakkoord 'Nieuwe energie voor Rotterdam' is om het aantal Rotterdammers met een bijstandsuitkering te laten dalen van 37.700 (begin 2018) naar 30.000 aan het einde van deze collegeperiode. We willen niet alleen dat meer Rotterdammers een baan vinden, maar ook dat die baan een duurzame baan is. Meedoen in onze samenleving is veelal gericht op werk. Het hebben van werk is in de ogen van de gemeente Rotterdam niet alleen belangrijk voor iemands inkomen, maar het hebben van werk heeft ook een grote maatschappelijke waarde. Het levert een bijdrage aan de ontwikkeling en ontplooiing van Rotterdammers, het onderhouden van sociale contacten en het toenemen van eigenwaarde, gezondheid en zelfstandigheid.

Mensen die via werk vooruit willen komen in hun leven, maar daar net even wat meer hulp bij nodig hebben, ondersteunt de gemeente met arbeidsontwikkeling en re-integratie. Tegelijkertijd stimuleren we hen om zoveel als mogelijk zelfstandig stappen te zetten. De rol van de gemeente verandert van een controlerende naar een participerende rol, met meer aandacht voor de mens achter de werkzoekende. Iedere Rotterdammer heeft recht op eerlijk en vriendelijk contact. We zetten daarom vol in op het verbeteren van de bejegening en dienstverlening aan Rotterdammers. Dit vraagt ook iets van onze organisatie. Het hebben van een uitkering is niet vrijblijvend: wie een uitkering ontvangt, doet naar vermogen mee. Als betaald werk (nog) niet mogelijk is, vragen we de uitkeringsgerechtigde om een maatschappelijke inspanning te leveren door middel van mantelzorg of vrijwilligerswerk (Prestatie010).

De afgelopen jaren zijn de beschikbare middelen voor re-integratie fors verminderd. Dit betekent dat we keuzes moeten maken. De uitvoering van de Participatiewet is een onderdeel van de ontwikkelingen binnen het bredere sociale domein.

Inkomenszekerheid als basis

Het wegvallen van inkomen of het zetten van de eerste stappen naar werk (parttime werk) leidt bij mensen met een bijstandsuitkering al snel tot nieuwe of een toename van onzekerheden en problemen op andere leefgebieden. Door schulden wordt ook de arbeidsmarktpositie van werkzoekenden verder verzwakt. Inkomenszekerheid dient daarom als basis waarop verder gebouwd kan worden. Gedurende deze collegeperiode is om die reden focus op het verbeteren van inkomenszekerheid bij werkzoekenden. Door het bieden van de noodzakelijke zekerheid en rust, ontstaat ruimte om gerichte stappen te zetten richting mens- en arbeidsontwikkeling, waarbij werkzoekenden zoveel mogelijk zelf de regie kunnen pakken, zonder zorgen over de stabiliteit van het inkomen.

Inkomensonzekerheid kan simpelweg te maken hebben met het hebben van te weinig bestaansmiddelen. De bijstandsuitkering voorziet in een tijdelijk vangnet. Maar hiermee eindigt de onzekerheid voor te veel Rotterdammers nog niet. Onvoorspelbare inkomsten en complexiteit van regels en processen kunnen ook leiden tot inkomensonzekerheid. Onzekerheid leidt tot (meer) stress, in combinatie met een doelgroep die vaak toch al moeite heeft om overzicht te houden. Daarom is er in het kader van inkomenszekerheid ook aandacht voor overzicht en rust op het gebied van financiën.

Passende en excellente dienstverlening

De komende jaren willen we de dienstverlening aan de Rotterdammer verder verbeteren. Meer dan ooit staat de Rotterdammer centraal. Dit heeft gevolgen voor de structuur van de dienstverlening, maar ook voor de bejegening richting werkzoekenden.

We zien dat in de afgelopen jaren onze dienstverlening steeds specifiek en doelgerichter is geworden met specialisten voor verschillende typen dienstverlening en verschillende doelgroepen. Hierdoor is de dienstverlening en vooral de manier waarop de Rotterdammer deze ervaart versnipperd geraakt. In de loop van de tijd kan een Rotterdammer in de bijstand zo maar contact hebben met tien professionals die elk vanuit hun eigen opdracht werken aan de re-integratie van de werkzoekende. Ze kunnen goed aan de slag gaan, maar ook vanuit hun eigen opdracht verschillende boodschappen afgeven. Het komt soms voor dat meer dan één keer dezelfde informatie aan een Rotterdammer wordt gevraagd. Om dit te verbeteren gaan we de begeleiding van werkzoekenden richting werk van begin tot einde doorlopend organiseren, door het werken met één vaste contactpersoon en een maximum aantal overdrachtsmomenten.

Een passende bejegening is essentieel in de dienstverlening die we de Rotterdammer willen bieden. Van regel- en systeem-gestuurd werken gaat de gemeente deze collegeperiode naar doel- en mensgestuurd werken. Dit betekent dat de gemeente Rotterdam in haar communicatie een nette, vriendelijke en respectvolle toon aanslaat. Hierbij krijgen professionals in de uitvoering de ruimte om degene aan de andere kant van de tafel te leren kennen, te zien welke problematiek er heerst, te achterhalen wat iemand kan en wil en wat ervoor nodig is om dit te realiseren.

Integrale aanpak

De aanpak van de gemeente richting werk, moet integraal worden vormgegeven om zo goed mogelijk aan te sluiten bij de wensen en behoeften van de Rotterdammer. We weten dat van de Rotterdammers in de bijstand bij ruim 5.500 mensen sprake is van vastgestelde psychische belemmeringen en bij ruim 6.700 mensen van fysieke belemmeringen. Dit kan niet los worden gezien van een inkomensvraag. En hoewel een groot deel van de mensen in de bijstand voldoet aan de wettelijke eisen van de taaleis, is daarmee niet gezegd dat deze groep het Nederlands ook voldoende beheerst. Ook heeft ca. 40 % van de Rotterdammers in de bijstand met problematische schulden te maken, en maken duizenden Rotterdammers in de bijstand gebruik van de Wet Maatschappelijke Ondersteuning (WMO) of is jeugdhulp actief binnen het gezin. Als dienstverlening wordt geboden op deze terreinen, moet die integraal en laagdrempelig worden vormgegeven om de aanpak re-integratie naar werk te versterken, en vice versa.

Zoveel mogelijk Rotterdammers werken (geheel of gedeeltelijk) en verdienen zo hun eigen inkomen.

Arbeidsontwikkeling: gericht op het versterken van de arbeidsmarktpositie werkzoekenden.

Het via (regionale) samenwerking en werkgeversdienstverlening versterken van de arbeidsmarkt.

Voortgang 2020

Door de coronacrisis en de genomen maatregelen verandert de werkgelegenheid en de vraag en aanbod op de arbeidsmarkt. Er zijn bedrijven die veel minder werk hebben. Er zijn echter ook ondernemingen bij wie de vraag is gestegen en die juist mensen zoeken. Vele ondernemingen en bedrijven worden in hun voortbestaan bedreigd. Gedurende de crisis is de meest effectieve interventie mensen die werken aan het werk zien te houden (baanbehoud) om zodoende werkloosheid te voorkomen (preventie). Door de Coronacrisis worden bepaalde doelgroepen extra zwaar getroffen en raken snel en in groten getale werkloos. Het gaat dan vooral om zzp-ers, jongeren en flexwerkers. De WW en nieuwe regelingen als de Tijdelijke Noodmaatregel Overbrugging Werkgelegenheid (NOW) en Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandig ondernemers (TOZO) zijn een buffer voor de nieuwe instroom in de bijstand; maar uiteindelijk zullen veel mensen uit deze regelingen naar de bijstand 'doorzakken'. Tegelijkertijd zien we door de lockdown en contactbeperkingen de digitalisering een vlucht nemen in alle lagen van de samenleving. Het fysiek begeleiden, scholen en coachen van jongeren en werkzoekenden is tijdelijk niet mogelijk. Daarom wordt nu volop geïnvesteerd in het ontwikkelen, ontsluiten en aanbieden van digitale dienstverlening, zodat deze doelgroepen op afstand ondersteuning kunnen krijgen.

Mobiliteitscentrum, scholing en digitalisering

Met de aanpak Rijnmond Werkt Door wil Rotterdam samen met de andere gemeenten uit de arbeidsmarktregio Rijnmond, het UWV, uitzendbureaus en de sociale partners eraan bijdragen dat zoveel mogelijk mensen aan het werk blijven. Zo zorgen we ervoor dat mensen hun baan en salaris behouden, zich waardevol blijven voelen en de economie zo goed als het kan doordraait. We verbinden werkgevers die personeel moeten laten gaan met werkgevers die mensen zoeken en ondersteunen bij het bemiddelen van werk naar werk.

De crisis toont het belang aan van om-, her- en bijscholing en investeringen in leven lang ontwikkelen. Scholing houdt mensen duurzaam inzetbaar. Werkzoekenden die gewend zijn zich te laten bij- of omscholen kunnen makkelijker de overstap van werk naar ander werk maken. Dit maakt iemand crisisbestendiger. We houden onze dienstverlening zo goed als mogelijk overeind en houden contact met werkzoekenden via telefoon, mail of app. Het digitaal opleiden en kennisdelen wordt (verder) voorbereid en uitgebreid.

We willen de nieuwe instroom van bijstandsgerechtigden zo snel mogelijk door en terug laten stromen naar werkhervatting, de arbeidsmarkt of naar digitale dienstverlening.

Daarnaast wordt een versnelde koppeling gemaakt tussen informatiesystemen zodat bijvoorbeeld via de applicatie HalloWerk meer werkzoekenden in een eerder stadium zichtbaar zijn voor werkgevers. Mensen zijn meer dan ooit 'online' en dit is dan ook een kans om HalloWerk vroeg in te zetten bij de zoektocht naar werk. Bovengenoemde nieuwe 'doelgroepen' hebben een korte afstand tot de arbeidsmarkt en de meesten zijn digitaal vaardig en goed in staat om zelf de regie te pakken en HalloWerk te gebruiken bij hun zoektocht naar werk. HalloWerk wordt vooral ingezet in de fase dat deze doelgroepen (nog) geen uitkering ontvangen en/of niet-uitkeringsgerechtigd (nug) zijn.

Het uitnodigen van werkzoekenden voor een banenmarkt is met de maatregelen die zijn genomen onmogelijk geworden. Alle evenementen waarbij werkzoekenden en werkgevers elkaar fysiek ontmoeten zijn tot tenminste september 2020 opgeschort. Wel is de digitale banenmarkt online gezet. Alle vacatures van werkgevers die nu op zoek zijn naar mensen zijn verzameld en op deze website geplaatst. Via 'marktkramen' worden werkzoekenden direct doorverwezen naar de pagina om te solliciteren.

Ambitie: koploper blijven

De ambitie van dit college is een daling van het aantal uitkeringen naar 30.000 eind 2021. Met de coronacrisis raakt deze ambitie uit beeld. De gezondheids crisis en het bieden van inkomenszekerheid aan de Rotterdammers hebben nu prioriteit.

Uit de jaarrekening 2019 bleek dat het college halverwege de collegeperiode goed op koers lag. De dalende lijn van het bijstandsvolume zette zich voort tot medio maart, maar als gevolg van de coronapandemie is deze trend nu helaas doorbroken. Tot en met april is het aantal uitkeringen ten opzichte van de beginstand 2020 (33.666) met 372 uitkeringen gestegen naar 34.038. De nieuwe trend is onmiskenbaar: het bijstandsvolume neemt snel toe.

De ontwikkeling van het bijstandsvolume wordt in grote mate bepaald door de mate waarin de coronamaatregelen van het kabinet worden versoepeld en daarmee van de diepte en de duur van de crisis op de economie en werkgelegenheid. In alle onzekerheid is het echter wel zeker dat het realiseren van de doelstelling van 30.000 uitkeringen niet meer haalbaar is. Uitgaand van CPB-scenario 3 wijzen onze berekeningen op een stijging van het bijstandsvolume naar 38.700 uitkeringen eind dit jaar. We zetten alles op alles om het ondanks de coronacrisis beter te blijven doen dan het landelijk gemiddelde. Daarom zullen we in de resterende tertalen van deze collegeperiode niet alleen de absolute aantallen uitkeringen presenteren, maar ook de vergelijking met het landelijk gemiddelde en de G4. Zie daarvoor de oplegger bij deze Eerste Herziening.

Wat willen we bereiken

1.1 Minder Rotterdammers in de bijstand (zoveel mogelijk uitstroom naar betaald werk).

De gemeente Rotterdam wil dat zoveel mogelijk Rotterdammers die nu nog bijstand ontvangen profiteren van de groeiende en nieuwe werkgelegenheid. De gemeente zet mensen en middelen in ten bate van werk en

arbeidsontwikkeling om de zelfredzaamheid van burgers te bevorderen en daarmee de afhankelijkheid van uitkeringen zo veel mogelijk te beperken. Werk en Inkomen wil dit voor elkaar krijgen door het beperken van de instroom, het vergroten van de uitstroom en het stimuleren van de doorstroom.

1.2 Deeltijd werken als opstap naar volledige uitstroom uit de bijstand

Op de huidige flexibele arbeidsmarkt krijgen werkzoekenden steeds vaker tijdelijke arbeidscontracten en deeltijdwerk aangeboden. Dit kan een goede opstap zijn naar werk met een inkomen boven bijstandsniveau. Het is belangrijk dat de drempel voor het aanvaarden van dit soort werk zo laag mogelijk is. Dit kan door te zorgen dat het aanvaarden van tijdelijk en parttime werken loont. Werkzoekenden mogen de eerste zes maanden een deel van hun inkomen uit arbeid houden, waardoor werkzoekenden er altijd op vooruit gaan als zij deeltijdwerk accepteren.

Als werkzoekenden op eigen kracht werk vinden, bestaat de kans dat zij, zonder enige bemiddeling vanuit de gemeente Rotterdam, nulurencontracten aanvaarden. Omdat wij nulurencontracten of kleine flex-contracten niet duurzaam achten, willen wij dit niet stimuleren. Als de gemeente afspraken maakt met werkgevers over een vorm van vergoeding of tegemoetkoming, moet hier fulltime uitstroom tegenover staan. Het uiteindelijke doel blijft om volledig onafhankelijk te worden van de bijstand. Deeltijdwerk is geen eindstation, tenzij dit voor de werkzoekende het maximaal haalbare is.

1.3 Minder werkloosheid op Zuid

Eind 2018 sloten gemeente Rotterdam en het Rijk de Regiodeal Rotterdam Zuid. Dit betekent dat in de jaren 2019 tot en met 2022 via het Nationaal Programma Rotterdam Zuid 260 miljoen euro extra geïnvesteerd wordt, met name in Wonen, School en Werk op Zuid. Voor de inzet op de pijler Werk is in totaal 48 miljoen euro gereserveerd. Hieraan is de ambitieuze doelstelling gekoppeld om een trendbreuk in de bijstandsontwikkeling op Zuid tot stand te brengen, van disproportioneel (circa 40,2% van de totale bijstandspopulatie) naar evenredig ten opzichte van de rest van Rotterdam in 2031 (31%), met als tussenwaarde 37,4% eind 2022. Hiervoor is het programma Samen voor Zuid ontwikkeld.

2.1 Wegnemen van belemmeringen

Als werkzoekenden (nog) niet in staat zijn om zelf werk te vinden, of nog niet kunnen voldoen aan de (vacature) eisen van werkgevers, dan kan de gemeente ze ondersteunen bij re-integratie naar werk. Die ondersteuning kan zich richten op het duurzaam ontwikkelen van kennis, vaardigheden en opleiding die nodig zijn om werk te vinden en te houden.

2.2 Speciale inzet kwetsbare doelgroepen

Onder de Participatiewet vallen verschillende doelgroepen, die elk hun eigen aanpak, begeleiding en perspectief hebben. Daarom wordt binnen de aanpak van de gemeente gedifferentieerd en kunnen verschillende instrumenten worden ingezet. Het uitgangspunt hierbij is dat er maatwerk wordt geboden aan individuele werkzoekende, maar binnen de participatiewet zijn ook specifieke groepen te onderscheiden. Voor elk van deze groepen wordt de aanpak gekozen die leidt tot de meeste kans op de arbeidsmarkt, door maatwerk te bieden en de talenten van elk individu te benutten.

2.3 Arbeidsontwikkeling gericht op de vraag vanuit de markt

We willen dat zoveel mogelijk werkzoekenden toegang hebben tot betaald werk op de (bij voorkeur reguliere) arbeidsmarkt. De vraag naar werk wordt bepaald door de stand van de economie, werkgevers, ondernemers en opdrachtgevers. Het WerkgeversServicepunt Rijnmond (WSPR) maakt afspraken met werkgevers en intermediairs over het ontsluiten van geschikte banen voor werkzoekenden. Het WSPR is een samenwerking tussen de gemeente Rotterdam, het UWV en 15 regiogemeenten.

3.1 Goede regionale samenwerking (onderwijs, overheid en werkgevers) ondersteunend aan een beter functionerende arbeidsmarkt

Om de forse uitdaging aan te gaan om te komen tot een bijstandsbestand van 30.000 Rotterdammers is meer en een gewijzigde inzet nodig van de gemeente. Maar ook inzet en commitment van partijen uit de stad. In het arbeidsmarktbeleid wordt ingezet op samenwerking tussen bedrijfsleven, onderwijs, UWV en gemeenten, om zo vraag en aanbod op de arbeidsmarkt zoveel als mogelijk op elkaar te laten aansluiten.

3.2 Verhogen participatiegraad van mensen uit het doelgroepregister

In Rotterdam wonen relatief veel inwoners met een kwetsbare arbeidsmarktpositie. Een deel van hen profiteert niet van de aantrekkende economie en groeiende werkgelegenheid. Vaak is een arbeidsbeperking hiervan een oorzaak en het niet of minder kunnen voldoen aan de eisen die werkgevers stellen op de reguliere arbeidsmarkt. Rotterdam wil ook deze mensen met een kwetsbare positie op de arbeidsmarkt passend werk en begeleiding kunnen bieden, zowel binnen als buiten de gemeentelijke organisatie. Als zij daarvoor kiezen, willen we deze mensen stimuleren te leren en zich te ontwikkelen en hen daarvoor de nodige begeleiding en ondersteuning bieden.

Wat gaan we daar voor doen

1.1 a Preventie van instroom vóór en tijdens aanvraagfase.

Rotterdammers die (tijdelijk) niet kunnen voorzien in hun levensonderhoud kunnen voor ondersteuning terecht bij de gemeente. Om te voorkomen dat mensen vanuit de WW instromen in de bijstand, is WW@Work opgezet. Hierin worden Rotterdammers die aan het einde van hun WW-periode zitten, preventief benaderd en ondersteund vanuit de gemeente in hun zoektocht naar werk. Een ander preventie-instrument is BuroWerk. Met BuroWerk wordt gelijk bij de uitkeringsaanvraag gekeken of er een kans op werk is, waardoor mogelijk instroom in de uitkering voorkomen kan worden. Door de werkwijze van WW@Work en BuroWerk stromen jaarlijks zo'n 1.000 mensen minder in, doordat zij een baan vinden.

1.1 b Matchen, begeleiden naar werk

Om zoveel mogelijk Rotterdammers aan de slag te krijgen én te houden is een goede match met de veranderende vraag op de arbeidsmarkt essentieel. Dit kan de gemeente niet alleen. Om de regionale arbeidsmarkt toekomstbestendiger en inclusiever te maken, is samenwerking met onderwijs en bedrijfsleven noodzakelijk. Deze samenwerking krijgt onder anderen vorm en inhoud via de Rotterdamse Leerwerkakkoorden (LWA). Hiermee is het commitment aangegaan om gedurende een langere periode (6 jaar) via drie pijlers intensief samen te werken aan de nodige ingrepen om de regionale arbeidsmarkt toekomstbestendiger te maken:

- van school naar werk
- van werk naar werk
- (weer) aan het werk

1.2 Begeleiden naar deeltijdwerk

Op de huidige flexibele arbeidsmarkt krijgen werkzoekenden steeds vaker tijdelijke arbeidscontracten en deeltijdwerk aangeboden. Dit kan een goede opstap zijn naar werk met een inkomen boven bijstandsniveau. Het is belangrijk dat de drempel voor het aanvaarden van dit soort werk zo laag mogelijk is. Dit kan door te zorgen dat het aanvaarden van tijdelijk en parttime werken loont, maar ook door werkzoekenden goede dienstverlening te bieden over hoe hun inkomen verandert bij het aanvaarden van deeltijdwerk. Werkzoekenden mogen de eerste zes maanden een deel van hun inkomen uit arbeid houden, waardoor werkzoekenden er altijd op vooruit gaan als zij deeltijdwerk accepteren.

Als werkzoekenden op eigen kracht werk vinden, bestaat de kans dat zij, zonder enige bemiddeling vanuit de gemeente Rotterdam, nulurencontracten aanvaarden. Omdat wij nulurencontracten of kleine flex-contracten niet duurzaam achten, willen wij dit niet stimuleren. Als de gemeente afspraken maakt met werkgevers over een vorm van vergoeding of tegemoetkoming, moet hier fulltime uitstroom tegenover staan. Het uiteindelijke doel blijft om volledig onafhankelijk te worden van de bijstand. Deeltijdwerk is geen eindstation, tenzij dit voor de werkzoekende het maximaal haalbare is.

1.3 Aanpak werk op Zuid

De ambitie is om een trendbreuk in de bijstandsontwikkeling op Zuid tot stand te brengen. Van disproportioneel (circa 40,2% van de totale bijstandspopulatie) naar evenredig ten opzichte van de rest van Rotterdam in 2031 (31%), met als tussenwaarde 37,4% eind 2022. Hiervoor is het programma Samen voor Zuid ontwikkeld. Rode draad in dit programma is aandacht voor de situatie van de werkzoekende en het bieden van maatwerk. Met extra financiële middelen worden onder andere extra werkconsulenten aangetrokken, zodat aan werkzoekenden meer en structureler aandacht gegeven kan worden. Ook zijn faciliteiten voorhanden die nodig zijn om mensen in staat te stellen aan het werk te gaan, of het nu gaat om jobcoaching, kinderopvang of het leren van de Nederlandse taal. Indien nodig behoort ook de inzet van schulddienstverlening en zorg (via de wijkteams) tot de mogelijkheden. Vanuit de teams van W&I zal ook met één contactpersoon en met zo min mogelijk overdrachtmomenten worden gewerkt.

2.1 a De werkzoekende centraal

Een passende bejegening is essentieel in de dienstverlening die we de Rotterdammer willen bieden. In de afgelopen jaren waren regel- en systeemgestuurd werken leidend in het gemeentelijke contact met de Rotterdammer. Hierdoor ontstond voor de professional weinig ruimte om maatwerk te leveren en in te gaan op mogelijke andere problemen in het leven van de Rotterdammer, die de zoektocht naar werk in de weg stonden. Van regel- en systeem-gestuurd werken gaat de gemeente deze collegeperiode naar doel- en mensgestuurd werken. Dit betekent dat gemeente Rotterdam in haar communicatie een nette, vriendelijke en respectvolle toon aanslaat. Hierbij krijgen professionals in de uitvoering de ruimte om degene aan de andere kant van de tafel te leren kennen, te zien welke problematiek er heerst, te achterhalen wat iemand kan en wil en wat ervoor nodig is om dit te realiseren.

2.1 b Meer maatwerk

Als we de werkzoekenden met een grote afstand tot de arbeidsmarkt op een realistische manier willen begeleiden naar werk, moeten we weten wat het perspectief van die Rotterdammer is op werk en ontwikkeling (naar werk). Hiervoor zullen we werkzoekenden beter moeten kennen. Het beter in beeld hebben van dit perspectief past ook bij de wens van dit college om meer maatwerk en passende dienstverlening te bieden. Daarom wordt 2019 gestart met het op een nieuwe manier bepalen van dit ontwikkelingsperspectief. Door gebruik te maken van interactieve testen en vragen, wordt voor de werkzoekende stap voor stap zichtbaar wat het meest passende uitstroomperspectief is op basis van vijf werkprofielen: verkoper, vervoerder, helper, aanpakker en maker. Dit inzicht maakt het ook makkelijk om binnen dit specifieke uitstroomprofiel de meest passende vacatures te vinden. Op basis van het profiel van de werkzoekende kan zo vastgesteld worden wat de belangrijke nog te ontwikkelen kwaliteiten en vaardigheden zijn. Hierbij wordt ook gekeken naar de motivatie en soft skills van de werkzoekende en naar zaken als aanwezigheid van bijvoorbeeld schulden of noodzaak voor kinderopvang.

2.1 c Inzetten op taaleis

Het verband tussen taal en werk is onomstreden. Mensen met een taalachterstand hebben meer moeite om een baan te vinden en lopen een grotere kans om die baan te verliezen. We willen niet dat werkzoekenden aan de kant staan doordat zij de Nederlandse taal niet of beperkt beheersen. We zoeken daarom aansluiting bij het beleidskader Taal 2019-2022. Door uitvoering te blijven geven aan de Wet taaleis en door taaltrainingen aan te bieden die zo goed mogelijk aansluiten bij het niveau van de werkzoekende, maar ook door meer in te zetten op trajecten waarbij werken en het leren van (vak)taal samengaan.

2.2 Aanpak jongeren

Het aantal werkzoekende jongeren (<27 jaar) met een bijstandsuitkering is in de afgelopen periode flink gedaald. Tegelijkertijd ligt er ook nu nog een forse uitdaging om het aantal jongeren met een bijstandsuitkering verder terug te dringen. Het college heeft de ambitie dat in 2022 nog 2.080 jongeren een bijstandsuitkering ontvangen. De realisatie van deze ambitie gebeurt langs twee sporen: enerzijds maakt het Jongerenloket de omslag naar intensievere dienstverlening en meer maatwerk voor jongeren. Hier hoort ook het werken met intakespecialisten en een uitgebreide intake bij, volgens de methodiek van de brede uitvraag, om zo de hulpvraag van de jongeren goed in beeld te brengen en uitval te beperken. Anderzijds draagt het Leerwerkakkoord bij aan het realiseren van de ambitie. Met het LWA wordt beoogd zoveel mogelijk mensen duurzaam aan het werk te helpen, of van werk naar werk te begeleiden. In het kader van het LWA is afgesproken dat de doelgroep jongeren een vaste plek krijgt in elk sectorakkoord. Daarnaast is preventie belangrijk. Jaarlijks komen in Rotterdam duizenden jongeren van school af. De meeste jongeren stromen door naar een vervolgopleiding of naar werk. Toch komen ieder jaar ook zo'n 650 jonge schoolverlaters via het Jongerenloket in een uitkering terecht. Dit moet anders. Naast het toepassen van maatwerk gericht op zelfredzaamheid en duurzame uitstroom, gaan we de komende jaren ook versterkt werken aan preventiemaatregelen voor het instromen in de bijstand.

3.1 a Transparantie binnen de arbeidsmarkt verhogen

De werkgeversdienstverlening ondersteunt deze doelstellingen. Een strategische arbeidsmarktanalyse onderbouwt, met advies aan bestuurders, management en uitvoering, waar accenten gelegd moeten worden. Door vroegtijdige betrokkenheid van werkgevers, is deze aanpak arbeidsmarktgericht, ook voor werkzoekenden met een grotere afstand tot de arbeidsmarkt. Met instrumenten, zoals scholing, jobcoaching, jobcarving, proefplaatsing, detacheringen, bouwen we een brug naar werk. Begeleiding en (door)scholing maken dat ze niet alleen werkfit (jobready) maar ook duurzaam werkend (jobsteady) worden.

3.1 b SROI verplichtingen opbouwen en invullen (aansluiten bij gebiedsontwikkelingen, stedelijke investeringen, transities)

Social return maakt een belangrijk onderdeel uit van het programma Maatschappelijk Verantwoord Inkopen (MVI) van Rotterdam. Met het instrument social return stimuleert Rotterdam via de eigen inkoopopdrachten werkgevers (opdrachtnemers) om bij te dragen aan de arbeidsparticipatie van kwetsbare werkzoekenden op de arbeidsmarkt. Dit kan door het aanbieden van betaald werk, stageplaatsen, orders voor SW-bedrijven of het uitvoeren van een maatschappelijke activiteit.

3.1 c Investeren in de (digitale) dienstverlening aan werkgevers (acquisitie, dealmaking)

De uitdaging voor de gemeente is om werkzoekenden en werkgevers met slimme ICT te begeleiden. Deze collegeperiode is gestart met 'HalloWerk'. Dit platform biedt werkzoekenden de mogelijkheid online een uitgebreid profiel aan te maken en geeft werkgevers de optie om op basis hiervan direct kandidaten te benaderen voor openstaande vacatures. Op HalloWerk worden kandidaten niet geselecteerd op basis van hun opleiding en ervaring, maar juist op basis van hun talent, motivatie en bijvoorbeeld hun hobby's. Tegelijk biedt HalloWerk aan werkgevers de mogelijkheid om vacatures aan te bieden waarvoor zij personeel zoeken. Via HalloWerk kunnen werkzoekenden vervolgens zelf ook contact opnemen met de betreffende werkgever. HalloWerk is hiermee een toevoeging op onze dienstverlening en biedt ruimte voor rechtstreeks contact tussen werkgever en werkzoekenden zonder tussenkomst van de gemeente.

Effectindicatoren		2018	2019	2020	2021	2022	2023
Collegetarget: Minder Rotterdammers in de bijstand: in deze collegeperiode daalt het aantal bijstandsuitkeringen in Rotterdam naar 30.000	Streefwaarde	36.000	33.700	32.000	30.000		
	Realisatie	35.292	33.666	34.038*			
1.2 NPRZ (aandeel) in de bijstand (%)	Streefwaarde	38,9%	38,4%	37,9%	37,4%		
	Realisatie	40,3%	40,1%	40,1%			
2.2 Jongeren in de bijstand (incl. statushouders)	Streefwaarde	2.250	2.200	2.200	2.080		
	Realisatie	2.235	2.037	2.229			

De genoemde realisatie cijfers over 2020 zijn cijfers t/m eerste tertiaal 2020, tenzij anders aangegeven.

* = In dit cijfer is een correctie op de uitkeringenadministratie (Socrates) verwerkt van 189 uitkeringen die op dit moment abusievelijk staan geregistreerd als BBZ-uitkering, maar eigenlijk onder de TOZO regeling vallen.

Prestatie-indicatoren		2018	2019	2020	2021	2022	2023
1.1 Instroom in de bijstand (aantal)	Streefwaarde	7.800	7.600	7.050	6.550		
	Realisatie	7.186	6.929	2.921			
1.2 Uitstroom naar werk (aantal)	Streefwaarde	4.500	4.500	4.500	4.500		
	Realisatie						

	Realisatie	4.506	4.433	1.049	
1.3 Parttime werk (€ mln)	Streefwaarde	13,5	14,5	16,5	16,5
	Realisatie	12,2	13,6	5,7	
1.4 Uitstroom Jongeren (aantal)	Streefwaarde	1.150	1.150	1.150	1.150
	Realisatie	1.553	1.350	298	
1.5 Uitstroom naar werk in Rotterdam Zuid (NPRZ)	Streefwaarde	2.100	2.200	2.200	2.200
	Realisatie	1.909	1.854	456	

De genoemde realisatie cijfers over 2020 zijn cijfers t/m eerste tertiaal 2020, tenzij anders aangegeven.

Toelichting prestatie-indicatoren

De doelstelling van de indicator 'parttime werk' is verhoogd van € 14,5 mln naar € 16,5 mln in 2020 als gevolg van een aanpassing in de meetmethode. Hierdoor ontstaat er een vollediger beeld van de daadwerkelijke inkomsten uit parttime werk. De inhoudelijke ambitie en bijbehorende inspanning zijn ongewijzigd.

Overzicht van baten en lasten Arbeidsparticipatie - Werk	Realisatie 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Raming 2022	Raming 2023	Raming 2024
Baten exclusief reserves	7.197	6.140	350	350	350	350
Bijdragen rijk en medeoverheden	6.880	5.790	0	0	0	0
Overige opbrengsten derden	317	350	350	350	350	350
Overige baten	0	0	0	0	0	0
Lasten exclusief reserves	63.412	57.160	48.746	48.434	43.129	43.129
Apparaatslasten	45.363	41.147	39.155	39.153	32.549	32.549
Inhuur	20.957	16.178	15.732	16.042	8.792	0
Overige apparaatslasten	965	1.381	1.337	1.337	1.778	0
Personeel	23.442	23.588	22.086	21.773	21.979	0
Intern resultaat	2.239	1.348	974	974	974	974
Intern resultaat	2.239	1.348	974	974	974	0
Programmalasten	15.809	14.665	8.618	8.308	9.607	9.607
Inkopen en uitbestede werkzaamheden	14.809	14.053	8.046	7.737	9.036	0
Overige programmalasten	195	0	0	0	0	0
Salariskosten WSW en WIW	-1	0	-10	-12	-12	0

Sociale uitkeringen	613	612	582	582	582	0
Subsidies en inkomensoverdrachten	193	0	0	0	0	0
Saldo voor vpb en reserveringen	-56.215	-51.020	-48.396	-48.084	-42.779	-42.779
Saldo voor reserveringen	-56.215	-51.020	-48.396	-48.084	-42.779	-42.779
Reserves	1.184	300	-1.300	4.000	0	0
Onttrekking reserves	1.184	300	4.000	4.000	0	0
Toevoeging reserves	0	0	5.300	0	0	0
Saldo	-55.031	-50.720	-49.696	-44.084	-42.779	-42.779

x

Tabel vergelijking begrotingssaldi 2020

Vergelijking begrotingssaldi	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Begroting 2019	-53.594	-50.627	-50.261	-50.448	-50.448	
Omissieregeling 2019	-50.059	-46.391	-45.420	-45.574	-45.574	
Voorjaarsnota / Eerste herziening 2019	-50.092	-45.054	-37.703	-49.324	-44.556	
Begroting 2020 / Tweede herziening 2019	-52.812	-51.739	-49.696	-44.084	-42.779	
10-maandsrapportage 2019	-49.234	-51.739	-49.696	-44.084	-42.779	
Realisatie 2019	-55.031					
Eerste Herziening 2020		-50.720	-49.696	-44.084	-42.779	-42.779

Financiële bijstellingen

Bijstellingen Arbeidsparticipatie - Werk

Begroting 2020

Oorspronkelijke begroting 2020		-51.739
Bijstellingen Eerste Herziening 2020		1.018
Extra inkomensconsulenten vanwege groei bijstandsvolume in 2020	Ramingsbijstellingen onvermijdelijk	-197
Onderbesteding ICT 2019	Ramingsbijstellingen onvermijdelijk	-83
Opvangen tijdelijke dip Europees Sociaal Fonds	Ramingsbijstellingen onvermijdelijk	-3.159
Regio Deal Rotterdam Zuid	Taakmutaties	6.700

Toelichting financiële bijstellingen

Extra inkomensconsulenten vanwege groei bijstandsvolume in 2020

De uitbraak van de coronapandemie en de daarop volgende contactbeperkende maatregelen hebben geleid tot een trendbreuk in het aantal bijstandsuitkeringen. Waar de personele capaciteit voor dit jaar was ingericht op een verdere daling naar 32.000 uitkeringen eind 2020, is het aantal bijstandsuitkeringen sinds medio maart snel gaan stijgen. Op basis van de huidige inzichten gaan we uit van een stijging naar 38.700 uitkeringen eind dit jaar. Voor het bieden van inkomenszekerheid aan deze nieuwe werkzoekenden is extra personeel nodig. Omdat de diepte en duur van deze crisis nog zeer onzeker is, zal hiervoor veelal extern worden ingehuurd. Gebruikmakend van de Berenschotnormering, bedragen de extra arbeidskosten voor dit taakveld € 197.

Onderbesteding ICT 2019

Door de herijking van de marktstrategie op de ICT dienstverlening voor het domein Werk en Inkomen is de vervanging van de applicatie Socrates in 2019 niet uit de startblokken gekomen bij Wigo4it. Ditzelfde geldt voor een aantal innovatieve ontwikkelingen welke vorig jaar zijn gepauzeerd. De resulterende onderbesteding is vrijgevallen in het algemeen beeld, maar is nu noodzakelijk in 2020 en 2021 om weer voldoende snelheid te kunnen maken op de vernieuwing van de ICT van Werk en Inkomen. Dit betreft het ophogen van uitbesteed werk en loonkosten.

Opvangen tijdelijke dip Europees Sociaal Fonds

De begeleiding van werkzoekenden naar betaald werk is de afgelopen jaren mede bekostigd via een meerjarige subsidie voor de arbeidsmarktregio vanuit het Europees Sociaal Fonds (ESF). De afgelopen tranche was eerder uitgenut dan verwacht, en een nieuwe subsidie komt pas beschikbaar als er een nieuwe EU-begroting is. De verwachting is dat de baten vanuit deze nieuwe ESF-subsidie vanaf het tweede halfjaar 2021 beschikbaar komen, echter wel op een lager niveau dan de vorige EU-begrotingsronde. Mede gezien de corona-gerelateerde groei van het aantal werkzoekenden wordt voorgesteld om deze dip in financiering vanuit het Europees Sociaal Fonds tijdelijk te compenseren zodat ons uitvoeringsapparaat op peil kan worden gehouden.

Regio Deal Rotterdam Zuid

De regio deal zou in eerste instantie uitbetaald worden via het Gemeentefonds. Dit zou echter bij het Rijk tot een onrechtmatigheid leiden. Daarom wordt vanaf 2019 de regio deal NPRZ een beschikking die gebaseerd is op een Algemene Kaderwet EZK- en LNV-subsidies. De baten die op taakveld 'Algemene uitkeringen en overige uitkeringen Gemeentefonds' waren begroot worden nu op de taakvelden gezet waarop ook de lasten staan. De

begrote toevoeging en onttrekking aan de reserve worden teruggedraaid. Rijksmiddelen die overblijven worden op de overlopende passiva op de balans geplaatst (en baten verlaagd).

Technische wijzigingen

Binnen het taakveld Arbeidsparticipatie – Werk zijn er diverse technische wijzigingen geweest. Direct achter de technische wijziging is het effect op het saldo weergegeven. De grootste wijzigingen zijn: de herverdeling van de budgetten omtrent de Digitaliseringsagenda (- € 560), uitwerking capaciteitsinzet programma Werk en Inkomen (- € 1,2 mln), bijdrage vanuit het programma Onderwijs in het kader van *Rotterdammers klaar voor de baan van morgen* (- € 600), interne doorbelasting van de materiële kosten van het [traineeprogramma](#) op basis van een inventarisatie naar de behoefte aan inzet van trainees (€ 82) en diverse kleine technische wijzigingen (€ 36).

Beleidskaders, beleidsmonitoren en wet- en regelgeving

- [Nieuwe energie voor Rotterdam – coalitieakkoord 2018/2022](#)
- [Mensenwerk - beleidskader Participatiewet 2019/2022](#)

Omschrijving taakveld

Ondanks de resultaten van de afgelopen periode is Rotterdam nog steeds de stad met de hoogste bijstandsdichtheid van Nederland. De afgelopen jaren heeft 'de kortste weg naar werk' centraal gestaan. Hierdoor bestaat het bestand nu uit vaak relatief oudere en laagopgeleide werkzoekenden die al langere tijd een uitkering ontvangen. Om ook deze groep te activeren en aan het werk te krijgen is een andere aanpak nodig, waarbij meer wordt ingezet op het ontwikkelen van arbeidspotentie. Het uiteindelijke doel is dat zoveel mogelijk Rotterdammers mee kunnen doen in en bijdragen aan de stad.

Tot het taakveld Arbeidsparticipatie behoren de volgende op arbeid gerichte participatie- en re-integratievoorzieningen:

- re-integratie-instrumenten, waaronder WerkLoont, proefplaatsing, participatieplaatsen, vrijwilligerswerk/ sociale activering, detacheringsbanen, scholing, duale trajecten
- stimuleringsmaatregelen, waaronder Inkomensvrijlating, stimuleringspremies, vrijlating onkostenvergoeding vrijwilligerswerk, onkostenvergoedingen
- voorzieningen, waaronder Jobcoach, begeleiding werkvoorzieningen zoals: werkplekaanpassingen, vervoersvoorzieningen, doventolk, braileregels, aangepaste rolstoel etc.
- loonwaardebepaling en loonkostensubsidie
- onderhouden van contacten met werkgevers en brancheorganisaties

Begeleide participatie

Begeleide participatie

Specifieke arrangementen en passend werk bieden aan Rotterdammers met een arbeidsbeperking.

Voortgang 2020

Sinds de landelijk uitgevaardigde COVID19-maatregelen vanaf 12 maart jl., hebben Rotterdam Inclusief en OMR BV/Magis als deelneming tezamen verregaande maatregelen getroffen om de kwetsbare doelgroepen waarmee gewerkt wordt veilig en gezond te houden. De binnen Rotterdam Inclusief en Magis uitgevoerde werkzaamheden zijn na bekendmaking van de contactbeperkende maatregelen sterk afgebouwd tot minimale inzet van medewerkers op vitale processen in de stad of ten aanzien van COVID-19 aanpak. Voor de circa 2.300 uitvoerende medewerkers van Rotterdam Inclusief en Magis (SW, Nieuw Beschut, etc.) geldt dat vanwege de aard van de uitgevoerde werkzaamheden thuiswerken geen optie is. Halverwege mei jl. waren 350 tot 400 medewerkers aan het werk binnen bovengenoemde processen, waarbij alleen gewerkt wordt mits dit conform de RIVM-richtlijnen georganiseerd is.

Voor de medewerkers is een speciaal sociaal beleid ontwikkeld, waar contact houden de rode draad is en adequaat kan worden ingespeeld op psychische problemen, bijvoorbeeld wanneer er sprake is van thuisisollement. De maatregelen in verband met de coronacrisis hebben geleid tot een omvangrijk omzetverlies.

Gecontroleerde herstart

Binnen Rotterdam Inclusief wordt vanaf mei jl. een gecontroleerde herstart en verdere opschaling voorbereid, waarbij het voldoen aan de RIVM-maatregelen in combinatie met de gezondheidsrisico's van de kwetsbare medewerkers voorop staat. De verzoeken tot opschalen komen niet alleen vanuit opdrachtgevers, maar ook vanuit medewerkers zelf. Voor hen geeft het werken binnen Rotterdam Inclusief/Magis een belangrijk dagbestedingsritme. De 1,5 meter samenleving en daarbij behorende werkomgeving hebben een grote impact op de manier van werken en het vervoer van medewerkers binnen Rotterdam Inclusief en Magis. In mei zijn 3 pilots gestart om te kijken hoe de werksoorten in de eigen productieomgevingen (Bovendijk, Zuidlaardermeer, Zuiderparkweg) conform de RIVM-richtlijnen ingericht kunnen worden.

Bouwen aan een arbeidsontwikkelbedrijf

Rotterdam Inclusief werkt aan een nieuwe inrichting en doorontwikkeling als arbeidsontwikkelbedrijf. Daarbij staat de arbeids- en mensontwikkeling van eigen medewerkers en voor werkzoekenden met een afstand tot de arbeidsmarkt centraal. De impact van de crisis op alle werksoorten heeft voor enige vertraging in deze bouw gezorgd. Per 1 juli 2020 komen wél de medewerkers van OMR BV/Magis in dienst bij Rotterdam Inclusief en worden de werksoorten geïntegreerd.

Voortgang indicatoren

Gemeentelijke garantiebannen

Qua aantallen liggen we met het aantal gemeentelijke garantiebanen op koers; de impact van de corona-crisis zal pas in het volgende tertaal zichtbaar worden. Het aantal gemeentelijke garantiebanen (GGB) is aan het einde van het eerste tertaal 359,3. De vorming van Multi Serviceteams, die tijdelijke werkzaamheden in de clusters uitvoeren, heeft hiertoe bijgedragen. De doelstelling is om in 2020 het quotumaantal van 384,7 GGB te realiseren. Positief is het gemiddeld aantal uren dat een medewerker vanuit een garantiebaan bij ons werkzaam is: 31,6 uur per week. Dit gemiddelde ligt ruim boven het landelijk gemiddelde (25,5 uur). Daarbij is ons uitstroomcijfer van medewerkers die uitvallen tijdens een arbeidsovereenkomst slechts 6%. Dit laat zien dat onze focus op duurzame matches en banen met doorontwikkeling naar vermogen, die bijdragen aan de zelfredzaamheid van de medewerker voorop staat.

Uiteraard heeft de uitbraak van het coronavirus en de genomen maatregelen ook impact op onze gemeentelijke garantiebanen. Naar aanleiding van de uitbraak van het virus en de maatregelen werd al snel duidelijk dat het behoud van garantiebanen de prioriteit heeft en nieuwe instroom lastiger te realiseren is. Dit heeft ook direct gevolgen voor de lopende proefplaatsingen.

Nieuw Beschut Werk

De cijfers Nieuw Beschut blijven - los van de crisis - achter op de doelstelling. Het aantal werkplekken Nieuw Beschut Werk (NBW) is aan het einde van het eerste tertaal 112, wat een stijging van 19 werkplekken sinds eind 2019 betekent. De taakstelling die het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid (SZW) voor 2020 aan Rotterdam heeft opgelegd is 276 werkplekken NBW. Dit betekent een groei van 52 werkplekken in een jaar, want de taakstelling voor eind 2019 lag op 224 werkplekken NBW. Ook nu geldt dat, net als elders in Nederland, het daadwerkelijk aantal gerealiseerde werkplekken NBW achterblijft bij de taakstelling. Onze inzet is erop gericht om tenminste gelijke tred te houden met de oploop van de opgelegde taakstelling (die jaarlijks toeneemt). Dat houdt in dat we het aantal werkplekken dit jaar in elk geval met 52 werkplekken willen laten groeien. In overleg met aanbieders van arbeidsmatige dagbesteding wordt actief geprobeerd om een groter deel van de Rotterdammers met een beperking in aanmerking te laten komen voor (een indicatie voor) NBW. Daarnaast is een aanpak ontwikkeld voor de doelgroep licht verstandelijke beperkten en is in het eerste tertaal een project gestart om een groter aantal werkzoekenden met een beperking toe te leiden naar een garantiebaan of naar nieuw beschut werk. Vanwege de crisis en de daarbij horende maatregelen is de verwachting overigens wel dat de instroom lastiger zal worden.

Regionale garantiebanen

De meest recente UWV-kwartaalrapportage laat zien dat het aantal garantiebanen in de arbeidsmarkregio Rijnmond in 2019 is gestegen van 8.820 naar 9.411 (+6,7%). Deze stijging is hoger dan de groei in de indicatie van de Werkkamer (+4,4%). Vanwege de opgave om de weggevallen Wiw/ID-banen te compenseren (zie 'toelichting indicatoren' hieronder voor een toelichting) ligt het aantal gerealiseerde garantiebanen in de regio nog niet op de indicatie die jaarlijks door de Werkkamer wordt afgegeven, maar de achterstand is iets ingelopen: werd de ambitie voor eind 2018 nog voor 86,1% gehaald, eind 2019 ligt het aantal garantiebanen in de regio op 88,0% van de ambitie van eind 2019.

Te verwachten is dat in de UWV-kwartaalrapportage over het tweede kwartaal van 2020 het negatieve effect van de coronacrisis zichtbaar wordt. Deze UWV-rapportage wordt naar verwachting in oktober 2020 gepubliceerd.

Wat willen we bereiken

1.1 Meer mensen met een loonwaarde < 100% WML vinden werk (extra banen).

Sinds de komst van de Participatiewet beschikt de gemeente over het instrument loonkostensubsidie (uit BUIG) voor deze doelgroep die met voltijdwerk geen Wettelijk Minimumloon (WML) kan verdienen. Daarnaast beschikt de gemeente over voorzieningen die de doelgroep met een arbeidsbeperking in staat stelt om te werken, zoals bijvoorbeeld jobcoaching, aangepast vervoer en werkplekaanpassingen.

1.2 Arbeidsontwikkeling

De gemeente biedt passende arrangementen, die mensen kansen geven naar vermogen te werken en zich te ontwikkelen, bij voorkeur naar een baan op de arbeidsmarkt. Deze arrangementen passen bij iemands kwaliteiten, competenties, aspiraties en ontwikkelcapaciteiten. Het gaat hierbij om de maximaal haalbare loonwaarde in werk dat het meest dichtbij de reguliere arbeidsmarkt ligt.

De gemeente wil mensen met een kwetsbare positie op de arbeidsmarkt passend werk en begeleiding kunnen bieden, zowel binnen als buiten de gemeentelijke organisatie. Als zij daarvoor kiezen, worden deze mensen gestimuleerd te leren en zich te ontwikkelen. Hen wordt daarvoor de nodige begeleiding en ondersteuning geboden.

Wat gaan we daar voor doen

1.1 a Werksoorten en arrangementen aanbieden passend bij de (ontwikkel)capaciteit en inzetbaarheid van de mensen.

De gemeente biedt onder meer loonkostensubsidie of passende arrangementen, die mensen kansen geven naar vermogen te werken en zich te ontwikkelen, bij voorkeur naar een baan op de arbeidsmarkt. De basis voor die arrangementen is gevarieerd: soms via een arbeidscontract, dan wel via het aanbieden van werkervaringsplaatsen of het faciliteren van ontwikkeling of dagbesteding (zonder arbeidsrelatie). In welke vorm dan ook betekent het dat mensen werken aan het verwezenlijken van hun potentie op hun eigen niveau en daarmee werken aan een positief zelfbeeld: trots op hun werk en bijdrage.

1.1 b Een optimale infrastructuur bieden qua ontwikkelfunctie en rendement

De gemeente heeft de maatschappelijke opgave en de wettelijke taak om werkzoekenden met een arbeidsbeperking aan het werk te helpen. Dit kan met begeleiding en loonkostensubsidie bij reguliere werkgevers, maar kan ook bij Rotterdam Inclusief (RI). Binnen RI komen alle onderdelen samen die op dit moment betrokken zijn bij het bieden van passend werk en begeleiding aan Rotterdammers met een arbeidsbeperking. Zo biedt RI aan ruim 2.600 personen werk en ontwikkeling. De medewerkers worden hierbij intensief begeleid en gecoacht.

1.2 Inzetten op professionele, methodische arbeids en mensontwikkeling

De gemeente maakt gebruik van de combinatie van profielen (op basis van de arbeidsmarkt) met een methodische grondslag voor coaching. Doorvoeren van dit principe betekent in de praktijk een verandering van zowel de aanpak (methode, proces en instrumenten) als de professionele houding (coaching en ontwikkeling). Dit moet uiteindelijk leiden tot een grotere doelgerichtheid en stuurbaarheid en een onderling beter vergelijkbare aanpak.

Effectindicatoren		2018	2019	2020	2021	2022	2023
1.A Gerealiseerde taakstelling garantiebanen Gemeentelijk (gemeente Rotterdam als werkgever)	Streefwaarde	100%	100%	100%	100%	100%	
	Realisatie	95%	100%	93,4%			
1.B Gerealiseerde taakstelling garantiebanen Regionaal (arbeidsmarktregio Rijnmond)	Streefwaarde	100%	100%	100%	100%	100%	
	Realisatie	86,1%	88%	n.n.b.			
2. Gerealiseerde taakstelling Nieuw Beschut	Streefwaarde	100%	100%	100%	100%	100%	
	Realisatie	31%	42%	40,6%			
3. Tevredenheid SW medewerkers (o.b.v. 2 jaarlijks MTO; procentuele stijging t.o. v. vorig MTO)	Streefwaarde		102%		104%		
	Realisatie	n.v.t.	n.n.b*.				

De genoemde realisatie cijfers over 2020 zijn cijfers t/m eerste tertiaal 2020, tenzij anders aangegeven.

*Het medewerkerstevredenheidsonderzoek (MTO) onder SW medewerkers is inmiddels afgenomen. Over de resultaten zal worden gerapporteerd in de Tweede Herziening 2020.

Prestatie-indicatoren		2018	2019	2020	2021	2022	2023
1.A Aantal gerealiseerde garantiebanen Gemeentelijk	Streefwaarde	304	340	384,7	409	442	475
	Realisatie	287,5	341,7	359,3			
1.B Aantal gerealiseerde garantiebanen Regionaal	Streefwaarde	10.243	10.691	11.666	n.n.b.		
	Realisatie	8.820	9.411	n.n.b.			
2. Aantal gerealiseerde werkplekken Nieuw Beschut	Streefwaarde	172	224	276	PM		
	Realisatie	54	93	112			

De genoemde realisatie cijfers over 2020 zijn cijfers t/m eerste tertiaal 2020, tenzij anders aangegeven.

Toelichting indicatoren

Aangepaste rapportage garantiebannen Regionaal

De rapportage over het aantal gerealiseerde garantiebannen in arbeidsmarktregio Rijnmond is aangepast. Dit naar aanleiding van een besluit van het Regionaal Werkbedrijf Rijnmond, een samenwerkingsverband van sociale partners, lokale overheden en UWV. Op 25 maart 2020 heeft het Regionaal Werkbedrijf besloten voortaan aan te sluiten bij:

- de door de landelijke Werkkamer vastgestelde ambitie/indicatie voor het totaal aantal aanwezige garantiebannen in de regio aan het eind van het jaar. Gedurende de looptijd van de Wet Banenafpraak bepaalt de landelijke Werkkamer regelmatig welk aandeel in de landelijk nagestreefde groei per arbeidsmarktregio per jaar mogelijk is gezien de regionale arbeidsmarktsituatie. Daarom wordt vanaf heden het totale aantal garantiebannen in de regio getoond in plaats van de groei ten opzichte van de 0-meting in 2012; en
- de presentatie van de resultaten zoals UWV die in opdracht van het Ministerie van SZW opneemt in de kwartaalrapportages, zonder eigen bewerking. Dit houdt in dat er niet langer wordt gecorrigeerd voor de afbouw van de Wiw/ID-banen. Bij de invoering van de Wet Banenafpraak per 1 januari 2015 is als vertrekpunt voor de 0-meting het aantal banen geteld dat voldeed aan de criteria van de garantiebannen op 31 december 2012. Dat waren er in de regio Rijnmond 6.406. Ruim 2.000 hiervan waren Wiw/ID-banen. Deze zijn na een raadsbesluit eind 2011 de daaropvolgende jaren afgebouwd. In 2015 startte Rijnmond dus feitelijk met minder dan de 6.406 banen van de 0-meting en ook de jaren daarna viel de groei met nieuwe garantiebannen in eerste instantie weg tegen de afbouw van de Wiw/ID-banen. In de rapportages van de afgelopen jaren is gecorrigeerd voor de afbouw van de Wiw/ID-banen, zodat de netto groei van het aantal garantiebannen zichtbaar werd. Zoals gezegd heeft het Regionaal Werkbedrijf besloten om te stoppen met deze terugkerende correctie op de cijfers. Dit betekent dat we onszelf een verhoogde doelstelling hebben opgelegd.

Wat kost het

Overzicht van baten en lasten Begeleide participatie	Realisatie 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Raming 2022	Raming 2023	Raming 2024
Baten exclusief reserves	10.678	9.894	12.309	12.509	12.509	12.509
Bijdragen rijk en medeoverheden	269	1.600	1.000	1.000	1.000	1.000
Overige opbrengsten derden	10.440	8.294	11.309	11.509	11.509	11.509
Overige baten	-31	0	0	0	0	0
Lasten exclusief reserves	77.538	81.959	81.553	81.169	80.097	80.097
Apparaatslasten	21.948	29.740	27.488	27.945	29.098	29.098
Inhuur	4.165	6.693	2.459	2.195	2.195	0
Overige apparaatslasten	669	639	635	635	758	0
Personeel	17.115	22.408	24.393	25.115	26.145	0
Intern resultaat	-7.170	-10.036	-13.879	-15.940	-18.061	-18.061

Intern resultaat	-7.170	-10.036	-13.879	-15.940	-18.061	0
Programmalasten	62.760	62.255	67.944	69.164	69.060	69.060
Inkopen en uitbestede werkzaamheden	2.501	3.948	2.662	3.280	2.527	0
Kapitaallasten	55	41	40	16	0	0
Overige programmalasten	708	222	4.244	4.212	4.212	0
Salariskosten WSW en WIW	55.792	53.902	58.768	59.426	60.090	0
Sociale uitkeringen	730	798	730	730	730	0
Subsidies en inkomensoverdrachten	2.974	3.344	1.500	1.500	1.500	0
Saldo voor vpb en reserveringen	-66.860	-72.065	-69.244	-68.660	-67.588	-67.588
Saldo voor reserveringen	-66.860	-72.065	-69.244	-68.660	-67.588	-67.588
Reserves	116	57	0	0	0	0
Onttrekking reserves	116	57	0	0	0	0
Saldo	-66.743	-72.008	-69.244	-68.660	-67.588	-67.588

x

Tabel vergelijking begrotingssaldi 2020

Vergelijking begrotingssaldi	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Begroting 2019	-61.299	-62.526	-63.220	-63.128	-63.128	
Omissieregeling 2019	-64.648	-66.676	-68.001	-67.900	-67.900	
Voorjaarsnota / Eerste herziening 2019	-63.988	-66.676	-67.850	-67.618	-66.422	
Begroting 2020 / Tweede herziening 2019	-66.303	-68.803	-69.244	-68.660	-67.588	
10-maandsrapportage 2019	-66.601	-68.803	-69.244	-68.660	-67.588	
Realisatie 2019	-66.743					
Eerste Herziening 2020		-72.008	-69.244	-68.660	-67.588	-67.588

Financiële bijstellingen

Bijstellingen Begeleide participatie

Begroting 2020

Oorspronkelijke begroting 2020

-68.803

Bijstellingen Eerste Herziening 2020		-3.205
Actualisatie BUIG 2020 en 2021	Ramingsbijstellingen onvermijdelijk	0
Actualisatie kapitaallasten	Ramingsbijstellingen onvermijdelijk	0
Omzetverlies Rotterdam Inclusief vanwege coronamaatregelen	Ramingsbijstellingen onvermijdelijk	-3.000
Onderbesteding ICT 2019	Ramingsbijstellingen onvermijdelijk	-23
Taakmutaties Participatiebudget	Taakmutaties	-317
Technische wijzigingen	Technische wijzigingen	135
Begroting na wijzigingen		-72.008

Toelichting financiële bijstellingen

Actualisatie BUIG 2020 en 2021

Vanuit de BUIG verstrekt de gemeente loonkostensubsidies aan werkgevers van Rotterdammers met een afstand tot de arbeidsmarkt. Voor zover deze Rotterdammers werkzaam zijn bij de gemeente zelf (gemeentelijke garantiebannen en nieuw beschut werk), gebeurt dit via een interne levering. Deze aantallen en loonwaarden zijn geactualiseerd, en budgetneutraal verwerkt binnen het taakveld Begeleide participatie.

Actualisatie kapitaallasten

De kapitaallasten zijn aangepast op basis van daadwerkelijke activeringen in 2019, bijgestelde investeringskredieten alsmede geactualiseerde ramingen en de bouwrente van de jaarschijf 2020. Wijzigingen hebben zich voorgedaan bij het krediet Programma Innovatie ICT. In de [paragraaf Investerings](#) is een gedetailleerd overzicht opgenomen van deze aanpassing. Dit is een saldo neutrale bijstelling omdat het effect binnen het taakveld wordt opgevangen.

Omzetverlies Rotterdam Inclusief vanwege coronamaatregelen

De landelijk uitgevaardigde COVID19-maatregelen vanaf 12 maart jl. hebben verregaande consequenties gehad voor medewerkers van Rotterdam Inclusief. De circa 2.300 uitvoerende medewerkers van Rotterdam Inclusief behoren tot kwetsbare doelgroepen voor het coronavirus. Hun werkzaamheden zijn na bekendmaking van de contactbeperkende maatregelen sterk afgebouwd. Dit heeft geleid tot een omvangrijk verlies aan omzet bij externe afnemers. Deze begrotingswijziging betreft het wegvallen van € 3 mln aan externe omzet voor de periode maart-mei 2020.

Onderbesteding ICT

Door de herijking van de marktstrategie op de ICT dienstverlening voor het domein Werk en Inkomen is de vervanging van de applicatie Socrates in 2019 niet uit de startblokken gekomen bij Wigo4it. Ditzelfde geldt voor een aantal innovatieve ontwikkelingen welke vorig jaar zijn gepauzeerd. De resulterende onderbesteding is vrijgevallen in het algemeen beeld, maar is nu noodzakelijk in 2020 en 2021 om weer voldoende snelheid te kunnen maken op de vernieuwing van de ICT van Werk en Inkomen. Dit betreft het ophogen van uitbesteed werk en loonkosten.

Taakmutatie Participatiebudget

In de septembercirculaire 2019 is de loon- en prijsbijstelling 2019 voor de integratie-uitkering Participatie gecorrigeerd. Deze correctie leidt tot een opwaartse bijstelling van de begroting van dit taakveld.

Technische wijzigingen

In taakveld Begeleide Participatie zijn er diverse technische wijzigingen geweest. Direct achter de technische wijziging is het effect op het saldo weergegeven. De grootste wijzigingen zijn een mutatie voor begeleide participatie (€ 265), herverdeling van de budgetten omtrent de Digitaliseringsagenda (€ 191), herverdeling budgetten arbeidskosten personeel ten behoeve van uitwerking capaciteitsinzet programma Werk en Inkomen (- € 545), indexering 2020 (€ 107), interne doorbelasting van de materiële kosten van het [traineeprogramma](#) op basis van een inventarisatie naar de behoefte aan inzet van trainees (- € 1) en diverse kleine technische wijzigingen (€ 118).

Beleidskaders, beleidsmonitoren en wet- en regelgeving

- [Nieuwe energie voor Rotterdam – coalitieakkoord 2018/2022](#)
- [Mensenwerk - beleidskader Participatiewet 2019/2022](#)

Omschrijving taakveld

Rotterdam heeft de ambitie om zoveel mogelijk Rotterdammers naar vermogen onderdeel te laten zijn van de maatschappij. Een deel van hen profiteert niet van de aantrekkende economie en groeiende werkgelegenheid. Oorzaak is vaak een arbeidsbeperking en het niet of minder kunnen voldoen aan de werkgeveerseisen op de reguliere arbeidsmarkt. Deze inwoners hebben een kwetsbare arbeidsmarktpositie, hebben soms aangepast werk nodig, met begeleiding op of aanpassing van de werkplek. In veel gevallen ligt hun verdienvermogen (de loonwaarde) op de reguliere arbeidsmarkt onder het wettelijk minimumloon. De gemeente zorgt voor passend werk en werk dat actief bijdraagt aan groei en ontwikkeling voor mensen met een kwetsbare positie op de arbeidsmarkt.

Tot dit taakveld behoren voorzieningen ter bevordering van maatschappelijke participatie van:

- doelgroep nieuw beschut werken

- mensen die onder de Participatiewet vallen en die niet zelfstandig het wettelijk minimumloon (WML) kunnen verdienen

Tot dit taakveld behoren niet:

- participatievoorzieningen gericht op (her)integratie in het arbeidsproces, die vallen onder Arbeidsparticipatie - Werk en Arbeidsparticipatie - Maatschappelijk
- de baten die betrekking hebben op het Wsw-budget (integratie-uitkering sociaal domein). Deze horen thuis onder taakveld Algemene uitkeringen en overige uitkeringen gemeentefonds
- doelgroep dagbesteding. Dagbesteding zelf valt onder de Wet Maatschappelijke Ondersteuning (WMO)
- maatwerkdienstverlening 18+ - Wmo en Geëscaleerde zorg 18+)

Er zijn twee prioritaire doelgroepen:

- primair de mensen voor wie de gemeente Rotterdam als werkgever vanuit diverse wettelijke regelingen en /of verplichtingen altijd werk heeft gecreëerd (vooral wet sociale Werkvoorziening), Nieuw Beschut Werken, gemeentelijke garantiebannen, HPK 1 t/m 3), gericht op duurzame inzetbaarheid
- secundair voor Rotterdammers om vanuit een werkende positie hun mogelijkheden met betrekking tot werk optimaal te ontdekken, ontwikkelen en benutten

De basis voor de arrangementen is gevarieerd: soms via een arbeidscontract, dan wel via het aanbieden van werkervaringsplaatsen of het faciliteren van ontwikkeling of dagbesteding (zonder arbeidsrelatie). In welke vorm dan ook betekent het dat mensen werken aan het verwezenlijken van hun potentie op hun eigen niveau en daarmee werken aan een positief zelfbeeld: trots op hun werk en bijdrage.

Om de doelen te bereiken bouwt de gemeente onder meer aan een arbeids- en mensontwikkelbedrijf voor een brede doelgroep, dat via methodische coaching en begeleiding mensen ondersteunt en in staat stelt hun aspiraties, vaardigheden en competenties te ontwikkelen en te behouden.

Inkomensregelingen - Inkomen

Pagina 95

Inkomensregelingen - Inkomen

Elke Rotterdammer die daar recht op heeft ontvangt tijdig een (juiste) bijstandsuitkering.

Elke werkzoekende kan rekenen op passende en betrouwbare dienstverlening.

Voortgang 2020

Inkomenszekerheid

Het tijdig besluiten over het recht op een uitkering draagt eraan bij dat Rotterdammers die dat nodig hebben een stabiele inkomensbasis hebben als basis voor participatie of werk. Ook tijdens de coronacrisis staat het bieden van inkomenszekerheid, naast volksgezondheid, voorop.

Door de coronacrisis zien we een forse toename in het aantal aanvragen voor reguliere bijstand. Zowel bij 27+ers als bij jongeren.

Daarnaast voert Rotterdam de (door de crisis ingegeven) Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandig ondernemers (Tozo) regeling uit voor Rotterdamse ondernemers en ondernemers uit regiogemeenten. De uitvoering van deze regeling is - door de druk waaronder het is ontstaan en het grote aantal aanvragen - intensief.

Dienstverlening

In onze dienstverlening staat de Rotterdammer centraal. De gemeente wil het aantal klachten en bezwaren terugbrengen waar dat mogelijk is. De dalende lijn met betrekking tot het aantal klachten over (een gebrek aan) fatsoenlijke bejegening heeft zich verder voortgezet in het eerste tertaal van 2020. Het totaal aantal klachten is in het eerste tertaal van 2020 met 24% gedaald ten opzichte van het eerste tertaal 2019. De klachten over onjuiste bejegening zijn zelfs ruim gehalveerd.

Aan de andere kant zien we dat de telefonische bereikbaarheid en het tijdig terugbellen in het eerste tertaal onder druk zijn komen te staan door de enorme hoeveelheid hulpvragen van zelfstandigen door de coronacrisis.

Heronderzoeken

Het team heronderzoeken is, door de gevolgen van de coronacrisis, met ingang van april beperkt in haar werkzaamheden. Door de overheidsmaatregelen was het niet langer mogelijk en wenselijk om fysiek klantcontact te onderhouden, waardoor de uit te voeren onderzoeken niet langer mogelijk waren. Het aantal uitgevoerde heronderzoeken bedraagt 1.630 en loopt daardoor achter op de planning (doelstelling 2020: 6.000). Lopende dossiers zijn in april afgehandeld; het overgrote deel van het team is vanaf april ingezet om de overweldigende toestroom aan aanvragen levensonderhoud af te handelen. Hiernaast helpen zij ook bij het afhandelen van de Tozo aanvragen.

Wat willen we bereiken

1.1 Tijdig besluiten op een aanvraag uitkering levensonderhoud (algemene bijstand) en bijzondere bijstand.

Het tijdig besluiten over het recht op een uitkering draagt eraan bij dat Rotterdammers die dat nodig hebben een stabiele inkomensbasis hebben als basis voor participatie of werk. De gemeente is daarbij aan wettelijke normen gehouden. De gemeente verstrekt een wettelijk voorschot, zodra dit nodig is.

1.2 Terechte bijstandsuitkeringen verstrekken

De gemeente heeft de wettelijke taak om ervoor zorg te dragen dat de uitkeringen, die verstrekt worden, rechtmatig zijn. De gemeente wil voorkomen dat bijstandsgerechtigden bewust of onbewust onrechtmatig uitkeringen ontvangen. Daarmee wordt voorkomen dat werkzoekenden in financiële problemen komen, doordat zij te maken krijgen met terugvorderingen.

2.1 De Rotterdamse burger ervaart een goede dienstverlening

De komende jaren willen we de dienstverlening aan de Rotterdammer verder verbeteren. Meer dan ooit staat de Rotterdammer centraal. Dit heeft gevolgen voor de structuur van de dienstverlening, maar ook voor de bejegening richting werkzoekenden. We zien dat in de afgelopen jaren onze dienstverlening steeds specifiek en doelgerichter is geworden met specialisten voor verschillende typen dienstverlening en verschillende doelgroepen. Hierdoor is de dienstverlening en vooral de manier waarop de Rotterdammer deze ervaart versnipperd geraakt.

Om dit te verbeteren gaan we de begeleiding van werkzoekenden richting werk van begin tot einde doorlopend organiseren, door te werken met een beperkt aantal contactpersonen en zo min mogelijk overdrachtsmomenten. De vaste contactpersoon is snel en eenvoudig bereikbaar. Deze persoon hoeft niet zelf alle activiteiten uit te voeren, maar weet wel wat er waarom gebeurt op welk moment.

De gemeente richt zich op een verdere daling van de klachten en bezwaren van de bijstandsgerechtigden over genomen besluiten, de organisatie en de bejegening door ambtenaren. Klachten en bezwaren zijn een uiting van ongenoegen van de burger. De gemeente wil het aantal klachten en bezwaren terugbrengen waar dat mogelijk is. Het spreekt voor zich dat de gemeente klachten en bezwaren adequaat en snel wil afhandelen (90% binnen 4 weken). De gemeente wil het aantal bejegeningssklachten ieder jaar terugdringen met 10% zodat deze klachten in 2022 minimaal gehalveerd zijn. Het aantal bezwaren loopt parallel met het aantal (appellabele) besluiten van de gemeente.

Wat gaan we daar voor doen

1.1 a Aanvragen (algemene en bijzondere bijstand) behandelen en dienstverlening verbeteren.

De Participatiewet biedt iedereen de mogelijkheid om een aanvraag levensonderhoud te doen. De aanvragen (algemene en bijzondere bijstand) en dienstverlening gaat de gemeente verbeteren door de doorlooptijd van aanvragen te verkorten. Er wordt voortdurend aan gewerkt om de dienstverlening rondom dit proces te verbeteren.

1.1 b Het aanvraag- en beheerproces digitaliseren

De gemeente is intensief bezig haar dienstverlening aan de burger te vernieuwen. Dit vertaalt zich naar inrichtingsvraagstukken en -principes zoals: zelfservice voor burgers en bedrijven, het verkrijgen van een integraal klantbeeld, automatisering van aanvragen en zaakgewijs werken met digitale dossiers. Het is een noodzakelijke ontwikkeling om de dienstverlening voor de burgers en bedrijven op een niveau te krijgen zoals we in de maatschappij gewend zijn, waarbij door digitalisering ondersteunde klantprocessen gebruikelijk zijn. Voor de burgers, die over onvoldoende ICT vaardigheden beschikken, blijft een 'papieren' aanvraagprocedure bestaan.

1.2 a De methode inkomstenverrekening verbeteren

Als een bijstandsgerechtigde aanvullend op deeltijdinkomsten een uitkering nodig heeft, is er sprake van verrekening van de inkomsten met de uitkering. De gemeente voert experimenten uit om dit proces te verbeteren, met als doel te stimuleren dat bijstandsgerechtigden voor wie voltijd werk nog niet mogelijk is, in deeltijd gaan werken.

Rotterdamers doen via deeltijdwerk namelijk weer mee aan de samenleving en leveren een waardevolle bijdrage. Daarnaast biedt deeltijdwerk werkzoekenden de kans om relevante werkervaring op te doen. Niet alleen met een bepaald soort werk, maar ook met algemene werknemersvaardigheden, zoals het functioneren in een werknemer-werkgeversverhouding en het samenwerken met collega's. Hierdoor is het vanuit een deeltijdbaai niet alleen makkelijker, maar ook sneller om door te stromen naar een volledige baan. Aanvaarding van deeltijdwerk wordt gestimuleerd door consequente toepassing van de tijdelijke, gedeeltelijke vrijlating (25% met een wettelijk maximumbedrag voor maximaal zes maanden per uitkeringsperiode) van inkomsten uit werk die lager zijn dan de bijstandsnorm.

1.2 b Handhaven en uitvoeren van (her)onderzoeken

De werkwijze van de heronderzoeken heeft in termen van handhavingsopbrengst veel opgeleverd. Daarom zetten we deze werkwijze voort, met 6.000 heronderzoeken per jaar in deze collegeperiode. Daarnaast zijn heronderzoeken er niet meer alleen voor handhaving, maar ook voor aandacht voor zorg en ondersteuning. We zorgen hiermee voor een breed en integraal beeld over wat speelt in het leven van een persoon, zodat we daarop meteen de juiste dienstverlening kunnen inschakelen. De samenwerking met partners zoals vraagwijzers, wijkteams en kredietbank vanuit de heronderzoeken wordt versterkt. Om fraude te bestrijden zullen we blijven inzetten op fraudeonderzoeken.

Informatiegestuurde handhaving is inmiddels staand beleid. En de risicoprofielen worden gebruikt om beter te selecteren op mogelijke onrechtmatigheid.

2.1 a Een betrouwbare en voorspelbare dienstverlening

Om de doorlooptijd van besluitvorming op bijstandsaanvragen te optimaliseren gaat de gemeente de belangrijkste bottlenecks in de primaire aanvraag- en mutatieprocessen detecteren en deze reduceren. De gemeente doet dat onder meer met pilots en experimenten. In dat kader zal ook de inspanningsperiode in het aanvraagproces worden heroverwogen.

2.1 b Correcte bejegening

De gemeente streeft een vermindering van het aantal bejegeningssklachten na. Daarvoor worden alle bejegeningssklachten geëvalueerd en via verbetercirkels aangepakt. Ze monitort de processen met veel klantcontacten. Verder is er aandacht voor de hospitality van ambtenaren door trainingen en learning on the job.

2.1 c Advies geven en begeleiding bieden aan ondernemers

Het Regionaal Bureau Zelfstandigen biedt aan Rotterdamse (aspirant) ondernemers en zzp'ers financiële ondersteuning en advies. De wettelijke kaders hiervoor zijn Besluit bijstandverlening zelfstandigen (Bbz) en Wet Inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijke arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ).

Effectindicatoren		2018	2019	2020	2021	2022	2023
1.1 Saldo tekort BUIG	Streefwaarde	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0		
	Realisatie	+ € 0,9 mln	+ € 16,2 mln	n.n.b.			
1.2 Rechtmatige verstrekking van bijstand (%)	Streefwaarde	97%	97%	97%	97%		
	Realisatie	97,86%	99,13%	n.n.b.			
2.2 Klachten over bejegening	Streefwaarde		Min 10%	Min 10%	Min 10%		
	Realisatie	n.v.t.	Min 15%	Min 51,9%			
De genoemde realisatie cijfers over 2020 zijn cijfers t/m eerste tertiaal 2020, tenzij anders aangegeven.							

Prestatie-indicatoren		2018	2019	2020	2021	2022	2023
1.1 Percentage besluiten bijstandsaanvraag (Levensonderhoud en Bijzondere Bijstand) binnen de wettelijke termijn	Streefwaarde	90%	90%	90%	90%		
	Realisatie	91,7%	91,8%	93,1%			
1.2 Tijdig (binnen 4 weken) verwerken van inkomstenverrekeningen	Streefwaarde	90%	90%	90%	90%		
	Realisatie	90,9%	96,0%	99,0%			
1.3 Heronderzoeken (aantal)	Streefwaarde	6.000	6.000	6.000	6.000	6.000	
	Realisatie	6.074	6.325	1.630			
2.1 Telefonische bereikbaarheid	Streefwaarde	90%	90%	90%	90%		
	Realisatie	84%	88%	75%			
De genoemde realisatie cijfers over 2020 zijn cijfers t/m eerste tertiaal 2020, tenzij anders aangegeven.							

Wat kost het

Overzicht van baten en lasten Inkomensregelingen - Inkomen	Realisatie 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Raming 2022	Raming 2023	Raming 2024
Baten exclusief reserves	536.138	539.053	471.350	462.840	461.961	461.961
Bijdragen rijk en medeoverheden	533.872	539.053	471.350	462.840	461.961	461.961
Overige opbrengsten derden	95	0	0	0	0	0
Overige baten	2.172	0	0	0	0	0
Lasten exclusief reserves	584.136	570.993	533.943	524.898	524.218	524.218
Apparaatslasten	48.047	51.557	45.590	45.387	43.686	43.686
Inhuur	10.362	11.407	6.082	5.967	5.391	0
Overige apparaatslasten	1.125	1.774	1.782	1.782	2.280	0
Personeel	36.560	38.375	37.726	37.638	36.015	0
Intern resultaat	3.239	5.034	9.410	11.471	13.592	13.592
Intern resultaat	3.239	5.034	9.410	11.471	13.592	0
Programmalasten	532.850	514.403	478.943	468.040	466.941	466.941
Inkopen en uitbestede werkzaamheden	15.480	20.058	15.649	15.740	15.731	0
Kapitaallasten	2.264	3.292	3.188	2.765	1.675	0
Overige programmalasten	16	101	101	101	101	0
Sociale uitkeringen	511.596	486.430	454.414	442.694	442.694	0
Subsidies en inkomensoverdrachten	3.494	4.522	5.592	6.741	6.741	0
Saldo voor vpb en reserveringen	-47.998	-31.940	-62.594	-62.058	-62.258	-62.258
Saldo voor reserveringen	-47.998	-31.940	-62.594	-62.058	-62.258	-62.258
Reserves	10.585	-17.222	0	0	0	0
Onttrekking reserves	2.109	350	0	0	0	0
Toevoeging reserves	0	17.572	0	0	0	0
Vrijval reserves	8.476	0	0	0	0	0
Saldo	-37.413	-49.162	-62.594	-62.058	-62.258	-62.258

×

Tabel vergelijking begrotingssaldi 2020

Vergelijking begrotingssaldi	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Begroting 2019	-66.291	-61.432	-58.885	-58.858	-58.858	
Omissieregeling 2019	-69.489	-65.066	-62.516	-62.448	-62.448	
Voorjaarsnota / Eerste herziening 2019	-42.735	-59.434	-62.567	-61.987	-62.180	
Begroting 2020 / Tweede herziening 2019	-41.221	-59.524	-62.594	-62.058	-62.258	
10-maandsrapportage 2019	-41.196	-59.524	-62.594	-62.058	-62.258	
Realisatie 2019	-37.413					
Eerste Herziening 2020		-49.162	-62.594	-62.058	-62.258	-62.258

Financiële bijstellingen

Bijstellingen Inkomensregelingen - Inkomen			Begroting 2020
Oorspronkelijke begroting 2020			-59.524
Bijstellingen Eerste Herziening 2020			10.362
Actualisatie BUIG 2020 en 2021	Ramingsbijstellingen onvermijdelijk		16.030
Actualisatie kapitaallasten	Ramingsbijstellingen onvermijdelijk		0
Extra inkomensconsulenten vanwege groei bijstandsvolume in 2020	Ramingsbijstellingen onvermijdelijk		-3.362
Onderbesteding ICT 2019	Ramingsbijstellingen onvermijdelijk		-759
Levensvatbaarheidsonderzoeken	Taakmutaties		-719
Technische wijzigingen	Technische wijzigingen		-828
Begroting na wijzigingen			-49.162

Toelichting financiële bijstellingen

Actualisatie BUIG 2020 en 2021

Vóór de uitbraak van de coronapandemie is op basis van ramingen over het aantal bijstandsuitkeringen in Rotterdam (richting 32.000 eind 2020) en van het landelijke macrobudget een financiële bijstelling bepaald voor 2020. Vanwege de bovengemiddelde daling van het aantal uitkeringen in de afgelopen twee jaar leidden deze berekeningen tot een meevaller van € 33,6 mln, want de gemeentelijke uitgaven aan de bijstand zijn lager dan de gebundelde uitkering (BUIG) die het Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid (SZW) aan de gemeente Rotterdam verstrekt. Door de Coronamaatregelen is het aantal bijstandsuitkeringen inmiddels snel gaan stijgen. Ook het macrobudget BUIG zal stijgen, maar pas in het najaar wordt bekend in welke mate het Ministerie van SZW het BUIG-budget 2020 zal aanpassen. Vanwege deze onzekerheid over de aanpassing van het BUIG-

budget en een gewijzigde inschatting van andere BUIG-gerelateerde risico's wordt een dotatie aan de reserve BUIG voorgesteld ter grootte van € 17,6 mln. Per saldo resteert er een bijstelling van € 16,03 mln ten gunste van het algemeen financieel beeld.

Actualisatie kapitaallasten

De kapitaallasten zijn aangepast op basis van daadwerkelijke activeringen in 2019, bijgestelde investeringskredieten alsmede geactualiseerde ramingen en de bouwrente van de jaarschijf 2020. Wijzigingen hebben zich voorgedaan bij het krediet Programma Innovatie ICT. In de [paragraaf Investerings](#) is een gedetailleerd overzicht opgenomen van deze aanpassing. Dit is een saldo neutrale bijstelling omdat het effect binnen het taakveld wordt opgevangen.

Extra inkomensconsulenten vanwege groei bijstandsvolume 2020

De uitbraak van de coronapandemie en de daarop volgende contactbeperkende maatregelen hebben geleid tot een trendbreuk in het aantal bijstandsuitkeringen. Waar de personele capaciteit voor dit jaar was ingericht op een verdere daling naar 32.000 uitkeringen eind 2020, is het aantal bijstandsuitkeringen sinds medio maart snel gaan stijgen. Op basis van de huidige inzichten gaan we uit van een stijging naar 38.700 uitkeringen eind dit jaar. Voor het bieden van inkomenszekerheid aan deze nieuwe werk-zoekenden is extra personeel nodig. Omdat de diepte en duur van deze crisis nog zeer onzeker is, zal hiervoor veelal extern worden ingehuurd. Gebruik makend van de Berenschotnormering, bedragen de extra arbeidskosten voor dit taakveld € 3,3 mln.

Onderbesteding ICT 2019

Door de herijking van de marktstrategie op de ICT dienstverlening voor het domein Werk en Inkomen is de vervanging van de applicatie Socrates in 2019 niet uit de startblokken gekomen bij Wigo4it. Dit zelfde geldt voor een aantal innovatieve ontwikkelingen welke vorig jaar zijn gepauzeerd. De resulterende onderbesteding is vrijgevalen in het algemeen beeld, maar is nu noodzakelijk in 2020 en 2021 om weer voldoende snelheid te kunnen maken op de vernieuwing van de ICT van Werk en Inkomen. Dit betreft het ophogen van uitbesteed werk en loonkosten.

Levensvatbaarheidsonderzoeken

Met ingang van 1 januari 2020 is de financieringssystematiek van het Besluit bijstandverlening zelfstandigen (Bbz 2004) vernieuwd. Onderdeel van deze vernieuwing is dat de levensvatbaarheidsonderzoeken die worden uitgevoerd in het kader van het Bbz 2004 niet meer worden bekostigd via een specifieke uitkering, maar via het Gemeentefonds.

Technische wijzigingen

In taakveld Inkomensregelingen - Inkomen zijn er diverse technische wijzigingen geweest. Direct achter de technische wijziging is het effect op het saldo weergegeven. De grootste wijzigingen zijn de herverdeling budgetten Digitaliseringsagenda vanuit het programma Overhead (- € 3,1 mln), indexering van de budgetten 2020 (€ 276), herverdeling van de budgetten arbeidskosten op basis van capaciteitsinzet 2020 (€ 1,9 mln), herverdeling budgetten arbeidskosten van het programma Maatschappelijke Ondersteuning naar Werk en inkomen en verschuiving van lasten vanuit het programma Overhead (- € 124), interne doorbelasting van de materiële kosten van het [traineeprogramma](#) op basis van een inventarisatie naar de behoefte aan inzet van trainees (- € 3) en diverse kleine technische wijzigingen (€ 223).

Beleidskaders, beleidsmonitoren en wet- en regelgeving

- [Nieuwe energie voor Rotterdam – coalitieakkoord 2018-2022](#)
- [Mensenwerk - beleidskader Participatiewet 2019/2022](#)

Omschrijving taakveld

Binnen het taakveld Inkomensregelingen biedt de gemeente inkomensondersteuning aan Rotterdammers die dit nodig hebben door het verstrekken van uitkeringen. Daarnaast vindt er binnen dit taakveld handhaving plaats, wat bijdraagt aan de rechtmatigheid van de verstrekte uitkeringen.

Dienstverlening is niet alleen een product of dienst die de gemeente biedt, maar ook de manier waarop ze deze product of dienst levert: de persoonlijke bejegening door de ambtenaar. De ambtenaren zijn attent en werken Rotterdammergericht: Ze handelen proactief, situationeel, passen het gedrag aan de klant en de omstandigheden aan. De dienstverlening is mensgericht. Het contact is vriendelijk, open, respectvol en beleefd. Ze luistert, leeft zich in in de situatie van de ander en zijn betrokken. Ze neemt persoonlijk contact op als de situatie erom vraagt. Ze is bereikbaar en service wordt geboden door een medewerker met kennis van zaken.

De dienstverlening is duidelijk. Er is inzicht in de servicenormen en hoe de gemeente daarop presteert. Informatie over de tevredenheid van de dienstverlening wordt gebruikt voor verbetering van de dienstverlening. De informatie is eenduidig, duidelijk, volledig, juist en actueel. Informatie over producten en diensten is digitaal beschikbaar of afneembaar.

Klachten en bezwaren worden gezien als een aanleiding om te leren hoe de dienstverlening aan de uitkeringsgerechtigden kan worden verbeterd. Fouten maken mag en zijn aanleiding om te verbeteren. Klachten gaan vaak over tijdigheid en kwaliteit van de organisatie en over de bejegening van ambtenaren. De klachten, met name bejegeningklachten, worden tot een minimumniveau teruggedrongen.

Tot het taakveld Inkomensregelingen behoren:

- inkomensvoorzieningen en loonkostensubsidies op grond van de Participatiewet
- IOAW (Wet inkomensvoorzieningen oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers)
- IOAZ (Wet inkomensvoorzieningen oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen)
- kosten van levensonderhoud uit het Besluit bijstandsverlening zelfstandigen (Bbz 2004)
- kosten levensonderhoud voor startende ondernemers uit Bbz 2004

Paragrafen

Bedrijfsvoering

Energietransitie

Financiële kengetallen

Energietransitie

x

Deze pagina is niet gewijzigd bij de Eerste Herziening. Wilt u de oorspronkelijke begroting bezoeken?

[Ja](#)[Nee](#)

Financiering

Grondbeleid

Investerings

Financiering

x

Deze pagina is niet gewijzigd bij de Eerste Herziening. Wilt u de oorspronkelijke begroting bezoeken?

[Ja](#)[Nee](#)

Grondbeleid

x

Deze pagina is niet gewijzigd bij de Eerste Herziening. Wilt u de oorspronkelijke begroting bezoeken?

[Ja](#)[Nee](#)

Lokale heffingen

Nationaal Programma Rotterdam Zuid

Onderhoud kapitaalgoederen

Lokale heffingen

x

Deze pagina is niet gewijzigd bij de Eerste Herziening. Wilt u de oorspronkelijke begroting bezoeken?

[Ja](#)[Nee](#)

Nationaal Programma Rotterdam Zuid

x

Deze pagina is niet gewijzigd bij de Eerste Herziening. Wilt u de oorspronkelijke begroting bezoeken?

[Ja](#)[Nee](#)

Onderhoud kapitaalgoederen

x

Deze pagina is niet gewijzigd bij de Eerste Herziening. Wilt u de oorspronkelijke begroting bezoeken?

[Ja](#)[Nee](#)

Subsidies

x

Deze pagina is niet gewijzigd bij de
Eerste Herziening. Wilt u de
oorspronkelijke begroting bezoeken?

[Ja](#)Nee**Verbonden partijen**

x

Deze pagina is niet gewijzigd bij de
Eerste Herziening. Wilt u de
oorspronkelijke begroting bezoeken?

[Ja](#)Nee

Bedrijfsvoering

Pagina 97

Bedrijfsvoering

In de paragraaf Bedrijfsvoering treft u onder andere informatie aan met betrekking tot het HR-beleid en ICT-beleid van de gemeente. Daarnaast wordt op andere onderdelen van de bedrijfsvoering (zoals Juridisch, Communicatie, Financiën en Inkoop) melding gemaakt indien sprake is van beleidswijzigingen.

- [Organisatieontwikkeling](#)
- [HR](#)
- [Informatievoorziening en automatisering](#)
- [Concernhuisvesting en facilitair](#)
- [Privacy en AVG](#)
- [Overige bedrijfsvoering](#)

Concernhuisvesting en facilitair

Pagina 98

Concernhuisvesting en facilitair

Voor 2020 zijn de hogere kostendoorbelastingen vanuit Stadsontwikkeling (SO) Vastgoed, die voortkomen uit de bestuursopdracht Toekomstbestendig sturen en begroten Vastgoed voor Concernhuisvesting (CHV) gecompenseerd. Daarmee zijn voor CHV de extra kosten gedekt voor 2020. De bestuursopdracht zal in een latere fase van de werkzaamheden de meerjarige dekking moeten realiseren.

Daarbij zal rekening worden gehouden met de nieuwe inzichten die ontstaan door het meer vanuit huis werken, de 1,5 meter kantoor Samenleving en de impact daarvan in de komende periode, inclusief de periode na de

coronacrisis. In de doorontwikkeling van het huisvestingsconcept zit voldoende flexibiliteit om deze ontwikkelingen mee te nemen en de eventuele extra kosten vanwege corona, voor zover nu bekend, te dekken.

Voor het verbeteren van de werkomstandigheden thuis zijn is de afgelopen periode waar nodig ICT-middelen en kantoorstoelen verstrekt. Voor de situatie na 1 september (1,5 meter kantoor) worden uitbreiding van die voorzieningen thuis nu onderzocht. Het 1,5 meter kantoor zal net als winkels en horeca voorzien worden van controle, bewegwijzering en ontsmettingsmiddelen, naast aangepaste schoonmaak.

HR

Pagina 99

HR

[Inleiding](#)[Arbeidskosten](#)[Formatie en bezetting](#)[Verzuim](#)[Inhuur](#)[Bijlage arbeidskosten](#)

Inleiding

Tijdens de coronacrisis is de interne dienstverlening gecontinueerd. Hierbij zijn nieuwe (digitale) instrumenten gebruikt zoals het klussenplein. Dit is een virtueel plein dat vraag en aanbod van tijdelijke opdrachten en werkzaamheden binnen de organisatie matcht. Ook andere werkzaamheden gaan door, zo worden bijvoorbeeld sollicitatieprocedures en diverse overleggen digitaal gevoerd. De organisatie werkt zoveel mogelijk vanuit huis, HR ondersteunt hierbij op verschillende vlakken. De coronacrisis lijkt geen impact op het verzuim te hebben.

Arbeidskosten

Arbeidskosten bestaan uit loonkosten (medewerkers in dienst van gemeente Rotterdam) en kosten van externe inhuur.

Algemeen

De 1^e Herziening 2020 laat ten opzichte van de oorspronkelijke begroting 2020 een stijging van de arbeidskosten zien van € 6,2 mln. Het betreft € 1 mln aan loonkosten en € 5,2 mln aan kosten voor externe inhuur. Het begrote percentage externe inhuur ten opzichte van de totale arbeidskosten komt hiermee op 9,8% (ten opzichte van 9,3% in de begroting 2020). Naast bijstellingen naar boven is er sprake van diverse overhevelingen en herverdelingen van budgetten. Doordat de gemeente sinds 1 januari eigenrisicodrager voor de Ziektewet is, is er ook een forse bijstelling naar beneden op de loonkosten geweest. De stijging zit bij verschillende programma's (zie voor een toelichting per programma ook '[Bijlage arbeidskosten](#)').

De afdoening van de motie 'Zeker zijn van een baan' leidt tot een verschuiving van externe inhuur naar loonkosten bij Werk & Inkomen. Deze is nog niet verwerkt in de 1e Herziening, maar zal bij de 2e Herziening / Begroting 2021 als begrotingswijziging aan de gemeenteraad worden voorgelegd. Bij de 2e herziening zullen ook verdere effecten van Corona op de externe inhuur worden verwerkt.

Loonkosten

De stijging van de begrote loonkosten is met name zichtbaar op de programma's Stedelijke inrichting en ontwikkeling, Overhead en Volksgezondheid en zorg.

- Bij Stedelijke inrichting en ontwikkeling wordt de capaciteit uitgebreid voor een goede uitvoering van de grote opgaven op het gebied van Duurzaamheid.
- Bij programma Overhead stijgen de begrote loonkosten onder andere als gevolg van capaciteitsuitbreiding ter ondersteuning van de andere programma's (zogenaamde meebeweegsystematiek) en hebben huidige inzichten geleid tot verschuivingen naar loonkostenbudgetten.
- Binnen het programma Volksgezondheid is er uitbreiding bij publieksreacties, huisverboden en is er uitbreiding nodig voor de oprichting van een meldpunt voor mensen met een psychische aandoening (Wet verplichte geestelijke gezondheidszorg).

Inhuur

De stijging van de begrote kosten voor externe inhuur zit met name bij de programma's Stedelijke inrichting en ontwikkeling, Volksgezondheid en zorg, en Werk en inkomen.

- Bij Stedelijke inrichting en ontwikkeling is loonbudget overgeheveld naar inhuur om moeilijk vervulbare vacatures in te vullen. Het gaat vooral om markt- en contractspecialisten.
- Het inhuurbudget binnen het programma Volksgezondheid en zorg is opgehoogd omdat er meer capaciteit nodig is bij Vraagwijzers om de werkvoorraad Wet maatschappelijke ondersteuning (WMO) te verminderen en er is (meer) juridische ondersteuning doelgroepenvervoer nodig.
- Bij Werk en inkomen worden de ingehuurde medewerkers van Nieuw beschut langer ingehuurd dan gedacht. Dit komt omdat er nog geen nieuwe cao is en deze medewerkers daarom later dan verwacht in dienst van de gemeente worden genomen. Daarnaast is het aantal bijstandsuitkeringen door de coronacrisis snel gestegen. Voor het bieden van inkomenszekerheid aan deze nieuwe werkzoekenden is extra personeel nodig. Hiervoor wordt capaciteit ingehuurd.

Formatie en bezetting

Ten opzichte van de Begroting 2020 is de formatie bij de 1^e Herziening 2020 met 126 fte gestegen naar 11.747 fte. Deze stijging zit vooral bij de programma's Stedelijke inrichting en ontwikkeling, Verkeer en vervoer, Volksgezondheid en zorg en Maatschappelijke ondersteuning.

- Stedelijke inrichting en ontwikkeling: Voor een goede uitvoering van de grote opgaven op het gebied van Duurzaamheid is aanvullende capaciteit nodig. Vanaf 2020 wordt een deel van de tijdelijke formatie (uit het coalitieakkoord) omgezet naar vaste formatie. Het gaat om werkzaamheden die noodzakelijk zijn om het gemeentelijk vastgoed in goede staat te (onder)houden.
- Verkeer en vervoer: Bij Mobiliteit heeft een bijstelling plaatsgevonden in relatie tot de invulling van het werkpakket van Mobiliteit. Het betreft werkzaamheden in het kader van onder andere Nulemissie, Fiets, Smart Mobility, etc. en werkzaamheden vanuit Parkeren, Ruimte en Wonen en Gebiedsontwikkeling.
- Volksgezondheid en zorg: In verband met de extra capaciteitsbehoefte bij Vraagwijzers is vanuit de extra middelen WMO de formatie opgehoogd en is formatie toegevoegd in verband met de oprichting van een meldpunt (WvGGZ).
- Maatschappelijke ondersteuning: Bij Prestatie010 hebben een aantal ingehuurd medewerkers een aanstelling bij de gemeente gekregen. Ook zijn extra klantmanagers benodigd voor het borgen van de kwaliteit en kwantiteit van de uitvoering van de regeling AOW en Jeugdtegoed.

De bezetting is hoger dan de formatie. De verklaring hiervoor ligt voornamelijk binnen het programma Overhead: sommige medewerkers (bijvoorbeeld trainees, projectenpool, medewerkers bij mobiliteit) zijn wel opgenomen in de bezetting, maar niet in de formatie. Hiervoor zijn de budgetten wel aanwezig. Bij de 2e Herziening 2020 zal waar mogelijk dit vastgelegd worden in de formatie.

Verzuim

De dalende lijn zet door. Eind 2018 was het verzuimpercentage 6,8%, inmiddels is dit 6,2%. Om deze daling te bestendigen zal de geïntensiveerde verzuimaanpak in de 2e helft van 2020 worden gecontinueerd. Een deel van deze daling is toe te wijzen aan het hoge aantal ingestroomde medewerkers. De norm van 5,7% blijft, ook gezien benchmarks bij andere gemeenten, ambitieus te noemen.

Inhuur

Medewerkers die bij cluster Werk en Inkomen zijn ingehuurd en op 1 mei 2020 twee jaar of langer aaneengesloten bij gemeente Rotterdam werken, krijgen een aanbod voor een vast dienstverband. Dit betreft circa 230 ingehuurd medewerkers. Hiervoor zijn de afgelopen periode individuele arbeidsvoorwaardelijke gesprekken gevoerd. De ingangsdatum van de arbeidsovereenkomst verschilt per medewerker en is mede afhankelijk van de afloopdatum van het inhuurcontract. In ieder geval zal de arbeidsovereenkomst bij gemeente Rotterdam dit jaar, uiterlijk 31 december 2020, ingaan. Bij de andere clusters gaat het om kleinere aantallen medewerkers die twee jaar of langer worden ingehuurd.

Inzetbaarheid inhuur in relatie tot coronacrisis

Na een inventarisatie is gebleken dat slechts een gering deel van de inhuurkrachten niet of deels niet inzetbaar is. Het overgrote deel hiervan werkt inmiddels via het klussenplein (virtueel plein voor het matchen van opdrachten voor tijdelijk werk door de coronacrisis en medewerkers).

Bijlage arbeidskosten

[Bijlage arbeidskosten](#)

Informatievoorziening en automatisering

Pagina 100

Informatievoorziening en automatisering

De Digitaliseringsagenda (DA) is in uitvoering en de programma's liggen op schema. (Zie hiervoor ook [Monitor ICT Projecten](#).) Inmiddels heeft de actualiteit van de coronacrisis het denken over Digitalisering en de uitvoering van een aantal projecten in een stroomversnelling gebracht. De coronacrisis heeft als direct gevolg dat vrijwel de hele organisatie thuiswerkt. Dat heeft invloed op de huisvesting (zie bij Concernhuisvesting), en legt ook een groot beslag op mobiele ICT-middelen en de inzet van gebruikersondersteuning.

Vanuit de programma's van de DA en het programma Generieke ICT wordt bijgedragen aan het versneld doorvoeren van de digitale dienstverlening door de gemeente (denk aan chatbots en digitale aanvragen) en wordt versneld ingezet op digitale samenwerking, onder andere door de digitale handtekening en documentcreatie (aanbesteding) en de versnelde uitrol van MS Teams. De financiële en organisatorische impact van het verlengen van de huidige Corona-maatregelen, de eventuele introductie van nieuwe maatregelen en van een situatie waarin gedurende langere periode thuisgewerkt moet blijven worden, wordt in beeld gebracht. Vooralsnog kan alles binnen de begroting worden opgelost.

Binnen het concern zijn er in de afgelopen periode extra inspanningen geweest om ook in deze tijd de dossiers op orde te houden door te zorgen voor richtlijnen voor handelen in deze tijd. Het Informatiebeheer beleid is geactualiseerd en hierin zijn ook de whatsapp en e-mail kaders opgenomen voor bewaring. De eerste e-dossiers (dus zonder papierstroom) zijn in het eerste kwartaal opgenomen in het e-archief voor bewerking. Het werken op afstand stelt ook hoge eisen aan het digitale informatiebeheer (Gers/Diva). Om met de clusters de informatiehuishouding te blijven verbeteren zijn de informatiebeheerplannen geactualiseerd en worden oude fysieke archieven opgeschoond. Ook is gestart met het uit faseren van diverse systemen. Voor de aangenomen Wet elektronische publicaties zijn acties opgestart voor concern brede invoering, waarbij wordt voorgesorteerd op de aankomende Wet Open Overheid.

Behalve de coronacrisis kregen veel organisaties, waaronder ook de gemeente Rotterdam, eind januari te maken met een verstoring van de Citrix-thuiswerkomgeving. Hoewel de impact hiervan uiteindelijk beperkt bleek (uw raad is daarover separaat geïnformeerd), heeft dit eens en te meer duidelijk gemaakt dat Informatiebeveiliging een belangrijk thema blijft dat continu onze aandacht blijft vragen.

De prognose van de concernbrede ICT-kosten bedraagt circa € 148 mln en is hiermee in lijn met de begroting. Dit bedrag is inclusief te activeren kosten en inclusief de Digitaliseringsagenda.

Organisatieontwikkeling

Pagina 101

Organisatieontwikkeling

De coronacrisis heeft grote gevolgen voor de stad, bewoners, ondernemers en ook de gemeentelijke organisatie. De crisis biedt ook kansen tot versnellen van de beweging en ontwikkeling die de organisatie reeds heeft ingezet. In deze crisistijd, onder hoge druk en zware omstandigheden, blijken we de veerkrachtige organisatie te (kunnen) zijn waar we van dromen.

We passen ons aan de omstandigheden aan. We vertrouwen op elkaars vakmanschap. We nemen verantwoordelijkheid en werken in verbinding om de bijdrage te leveren die van toegevoegde waarde is voor de stad en de organisatie.

De crisis willen we overwinnen en achter ons laten. Daar doen we alles aan. De veerkracht die we nu laten zien en ervaren willen we vasthouden.

De organisatie wil de nieuwe (slimmere) werkwijzen verzilveren en verduurzamen. Om zo het concern effectiever, toekomstbestendig(er) en sterker te maken in de dienstverlening aan alle Rotterdammers. Daarvoor wordt gewerkt aan verschillende thema's. Het thema 'werken in en met de stad'; waarin wordt gekeken naar huisvesting, thuiswerken, digitaal werken. Naar 'integraal werken'; werken over organisatiegrenzen heen aan opgaven in de stad. En naar leiderschapontwikkeling. Op de verschillende thema's wordt geleerd van wat we tijdens de crisis anders doen en worden positieve ontwikkelingen geborgd voor de (middel)lange termijn.

Stand van zaken Organisatievisie Stadsontwikkeling

De gemeenteraad heeft in oktober 2018 de organisatievisie en de uitvoeringsagenda van het cluster Stadsontwikkeling (SO) vastgesteld. Daarbij is afgesproken u vanaf 2019 over de voortgang van de uitvoeringsagenda te informeren.

De acties uit de uitvoeringsagenda zijn geactualiseerd en worden sinds januari 2020 programmatisch uitgevoerd en aangestuurd. De belangrijkste behaalde resultaten sinds de vorige rapportage zijn:

- SO heeft in 2020 een nieuwe Organisatiekoers voor SO opgesteld op basis waarvan gerichter wordt gestuurd op de gemeenschappelijke (inhoudelijke) opgaven. De koers vormt de basis voor de jaarplannen van het cluster.
- Met vertegenwoordiging van leidinggevend en experts is een ontwerp voor een nieuw sturings- en navigatiemodel van SO ontwikkeld. Het model wordt komende tijd verder verfijnd.
- We investeren in de ontwikkeling van en samenwerking door het management op alle lagen. We ondersteunen lijnmanagers in hun rol door het actief monitoren en bespreken van KPI's waaronder gevoerde PR-gesprekken, de

verzuimnorm en rechtmatige inkopen.

- In december 2019 is de leidraad Rotterdamse Standaard Projectmatig Werken (RSPW) vastgesteld. In de verdere uitwerking zijn zaken als rolverdelingen, projectopdrachten en samenwerking met omgeving en marktpartijen concreter ingevuld. Voor de grote projecten werkt SO nu grotendeels met dedicated AOG's (Ambtelijk Opdrachtgevers).

Overige bedrijfsvoering

Pagina 102

Overige bedrijfsvoering

Europese samenwerking

De coronacrisis is ook van invloed op de Europese agenda, de begroting en de prioriteiten voor de komende periode. Naar verwachting blijft digitalisering, juist nu, één van de speerpunten in het Europese beleid. In de komende maanden wordt dit helder.

Vanaf begin 2020 is Rotterdam toegetreden tot de inhoudelijke werkgroep binnen Eurocities, waar kennis en lobby rond digitalisering centraal staan en de toekomstige strategische aandachtsgebieden vormgegeven worden. De afgelopen maanden is vanuit Rotterdam intensief en integraal input geleverd op de Europese digitaliseringsstrategie, de datastrategie, het whitepaper over kunstmatige intelligentie en stedelijke ontwikkelingen rond 5G.

Privacy en AVG

Pagina 103

Privacy en AVG

In 2020 pakt de gemeente Rotterdam stevig door op de fundering die in 2018 gelegd is voor implementatie van de Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG). Er is hier veel aandacht voor, en hoewel we er nog lang niet zijn, zien wij positieve ontwikkelingen binnen de organisatie en worden verbeterlagen gemaakt. Zo wordt het register van verwerkingen steeds meer een sturings- en monitoringsinstrument, wordt het proces van datalekmeldingen verbeterd en worden formats doorontwikkeld.

De implementatie van de AVG naar een hoger niveau tillen, met als uiteindelijke doel privacy als vanzelfsprekend onderdeel van de gemeentelijke organisatie, blijft ook in 2020 een belangrijke speerpunt. Dit jaar zal de aandacht daarom steeds meer uitgaan naar Privacy by Design en het uitvoeren van Gegevensbeschermingseffectbeoordelingen (DPIA).

Door de Coronacrisis is de manier van werken binnen de gemeentelijke organisatie aangepast. Het veilig thuiswerken en het gebruik van digitale middelen (zoals videobellen) vraagt extra alertheid voor de omgang met privacygegevens. Het verder vergroten van het privacy bewustzijn binnen de organisatie krijgt in 2020 dan ook extra aandacht via een awareness campagne.

Datalekken

Waar veel gegevens worden verwerkt gaat er ook weleens iets mis en ontstaat een datalek. Een datalek is een incident waarbij persoonsgegevens (mogelijk) in handen zijn gekomen van onbevoegden, bijvoorbeeld door een verkeerd geadresseerde brief of e-mail. [Vanaf januari 2020 tot 1 mei 2020 zijn er 64 datalekken geweest waarvan er 26 bij de Autoriteit Persoonsgegevens \(AP\) zijn gemeld.](#) Ter vergelijking: In 2019 betrof het 193 datalekken, waarvan 131 bij de AP zijn gemeld. Dit aantal steeg tot nu toe jaarlijks maar lijkt nu wat te stabiliseren. Het bewustzijn bij medewerkers over wat een datalek is en dat dit gemeld moet worden blijft een aandachtspunt. Daarom wordt de campagne 'Blijf alert!' ook dit jaar voortgezet met allerlei activiteiten om het onderwerp onder de aandacht te houden.

Recht van betrokkenen

De AVG biedt burgers de mogelijkheid om inzage in de eigen persoonsgegevens te krijgen. In het eerste kwartaal van 2020 zijn 37 verzoeken door burgers ingediend om hun inzagerecht uit te oefenen. Dit is deels te verklaren doordat er maatregelen genomen zijn om burgers naar de juiste kanalen te leiden. Zo is de aanvraag via de website aangepast nadat bleek dat veel verzoeken niet-AVG gerelateerde verzoeken waren. De tijdige afhandeling van de verzoeken is in 2020 verbeterd. De verzoeken die in 2020 binnen zijn gekomen, zijn binnen de wettelijke termijn afgehandeld.

Energietransitie

Pagina 104

Energietransitie

Rotterdam wil concreet invulling geven aan de doelstellingen uit het Akkoord van Parijs. Dat vraagt om gedurfde keuzes, maatregelen en investeringen. Die keuzes zijn tegelijk kansen; de energietransitie kan een vliegwiel zijn voor innovatie, nieuwe bedrijvigheid, extra werkgelegenheid en een haven van de toekomst. We zetten nu veranderingen in gang waar we later van profiteren.

Het college maakt in totaal € 150 mln vrij om een start te maken met de uitvoering van de energietransitie en de kansen daarvan te verzilveren. Bij de Begroting 2019-2022 is hiervan reeds 4x € 10 mln beschikbaar gesteld voor het voortzetten van het programma Duurzaamheid. Omdat de verkoop van Eneco nog even tijd vraagt en de urgentie groot is, hebben we besloten hiervoor nu al € 68,2 mln vrij te maken. Hiermee doen we investeringen in de stad die zich later uitbetalen. Innovatie, bedrijvigheid en betaalbaarheid zijn doelstellingen en randvoorwaarden die we niet halen door op onze handen te zitten. Door nu te leren en te stimuleren kunnen we de jaren erna snelheid maken in het opschalen van de energietransitie.

We hebben diverse plannen en projecten in beeld waarmee we nu aan de slag kunnen. Met het vrijmaken van budget laten we aan de stad zien dat we een serieuze gesprekspartner zijn, kunnen we nieuwe initiatieven versnellen en werken de gemeentelijke middelen als hefboom om investeringen van derden te verkrijgen.

Inzet middelen

Het college heeft de volgende verdeling voor ogen van de middelen over de verschillende thema's. Hier is een onderscheid gemaakt tussen middelen voor het Energietransitiefonds en voor de projecten. Na de verkoop van Eneco wordt het fonds verder aangevuld.

Thema's	Gemeentelijke bijdrage				Aanvullende financiering		
	2019	2020	2021	2022	Totaal Gemeente	Bijdrage Rijk	Totaal Beschikbaar
Haven en Industrie	0,4	4,5	-	-	4,9	4,4	9,3
Gebouwde omgeving	0,1	1,9	-	-	2,0	6,1	8,1
Emissieloze Mobiliteit	2,0	6,7	-	-	8,7	-	8,7
Schone Energie	0,5	4,0	1,2	1,7	7,4	-	7,4
Nieuwe Economie	3,1	5,3	-	-	8,4	-	8,4
Lokale duurzame Initiatieven	-	0,7	-	-	0,7	-	0,7
Proceskosten	0,3	0,8	-	-	1,1	-	1,1
Resterende ruimte	-	-	18,4	16,8	35,2	-	35,2
Totaal	6,4	23,9	19,6	18,4	68,2	10,5	78,7

De technologische vooruitgang gaat razendsnel als het gaat om nieuwe vormen van circulaire productieprocessen en opwekken van energie. Maar ook de digitalisering zorgt voor nieuwe kansen. Al doende zullen we ontdekken waar zich nieuwe kansen voordoen en zullen we hiervoor ruimte geven of erop inspringen door ingezet beleid bij te sturen. Niet alleen de technologie gaat snel, maar ook besluiten en middelen vanuit het Rijk en de EU hebben continu impact op de opgave en de kansen die zich voordoen. Ook het integreren van de diverse opgaves naast elkaar vraagt een wendbare en lerende aanpak. De bovenstaande verdeling is dus indicatief en kan in de loop van de tijd nog wijzigen.

Afwegingskader

Alle projecten en programma's worden beoordeeld aan de hand van een afwegingskader. Het afwegingskader is gebaseerd op de 12 leidende principes uit het Raadsakkoord Energietransitie; gericht op Rotterdam onafhankelijk maken van fossiele brandstoffen (19bb13342). Primair is de inzet op CO2 reductie en het bijdragen en het versnellen van de energietransitie (collegetarget 1 'De stijging van de CO2-uitstoot wordt in deze collegeperiode

omgebogen naar een dalende trend, die leidt tot 49% CO2-reductie in 2030, gemeten t.o.v. het jaar 1990'). Secundair is het bijdragen aan verbeteren van de luchtkwaliteit en vermindering van primaire grondstoffen (circulariteit).

We toetsen de projecten op de bijdrage aan de bovenstaande targets. Daarnaast worden de projecten getoetst op de onderstaande afwegingscriteria. Het afwegingskader wordt tussentijds geëvalueerd en indien nodig bijgesteld. De criteria van dit afwegingskader zijn:

- marktfalen aanwezig (noodzaak inzet gemeentelijke middelen)
- de middelen worden zoveel mogelijk ingezet als aanvulling op Rijksmiddelen of Europese middelen
- bij voorkeur revolverend ('geld met heimwee': lening, participatie of garantie)
- altijd een financiële, economische en/of maatschappelijke hefboom
- draagt bij aan nieuwe economie en banen
- draagt bij aan betaalbaarheid energietransitie en tegengaan energiearmoede
- draagt bij aan nieuwe innovatieve oplossingen
- de middelen kunnen in deze collegeperiode worden weggezet in concrete projecten in de stad

Programma's en projecten energietransitie

In het [Uitvoeringsplan Energietransitie 2019-2020](#) zijn projecten en programma's opgenomen die bijdragen aan het bereiken van bovenstaande doelstellingen. Dit geeft invulling aan de in de begroting opgenomen middelen. Voorbeelden zijn het opleiden van Energiecoaches, het Field Lab elektrificatie, Slimme bouwlogistiek, Programma Versnellen Innovatie Rotterdams MKB, het Duurzaamheidsloket en actieve informatievoorziening.

Daarnaast wordt een Energietransitiefonds ingericht. De middelen in dit fonds worden zoveel mogelijk revolverend ingezet. Er wordt in eerste instantie 9,5 miljoen euro voor beschikbaar gesteld. Na de verkoop van Eneco zal dit verder worden aangevuld. Het idee van een revolverend fonds is dat opbrengsten – zoals rente, afgeloste leningen, dividend en bijvoorbeeld geld uit de verkoop van aandelen – terugvloeien naar het fonds, waardoor het geld nog een keer ingezet kan worden voor het financieren van andere projecten (het geld 'revolveert'). Kortom, je kunt meer doen met hetzelfde geld.

Proces

Voor het totale energietransitiebudget geldt dat het college uw raad binnen de reguliere P&C cyclus (begroting en jaarrekening) via een aparte verantwoording informeert over de planning en besteding van het **totale energietransitiebudget**. Hierbij wordt ook inzichtelijk gemaakt wat de bijdragen zijn van derden, zoals Rijksmiddelen en (Europese) subsidies.

Flexibiliteit

De inzet van het energietransitiebudget is flexibel en adaptief in de looptijd. Invulling is onder meer afhankelijk van Rijksbeleid, de uitkomsten van het Rotterdamse Klimaatakkoord en nieuwe wet- en regelgeving. Jaarlijks wordt een bestedingsvoorstel opgesteld voor de inzet van de middelen. Op deze wijze kunnen we optimaal inspelen op grote externe ontwikkelingen en nieuwe (technologische en wettelijke) mogelijkheden.

Financiële en juridische consequenties/aspecten

Het college heeft besloten om het beslag van de Energietransitiemiddelen op het IFR in de Voorjaarsnota 2019 te stellen op € 68,2 mln. Daarvan is € 58,7 mln bestemd voor de uitvoering van projecten (uitvoeringskosten, proceskosten en subsidies) en wordt € 9,5 mln gestort in het Energietransitiefonds (ten behoeve van garanties, participaties en leningen) dat revolverend zal worden ingezet.

Financiële kengetallen

Pagina 105

Financiële kengetallen

Voor de sturing op en de verantwoording over de financiële positie van de gemeente wordt gebruikt gemaakt van verschillende financiële kengetallen.

[Beleid](#)[Ontwikkeling](#)[Regulier exploitatiesaldo](#)[Structureel exploitatiesaldo](#)[Weerstandsvermogen](#)[Solvabiliteitsratio](#)
[Belastingcapaciteit](#)[Netto schuldquote](#)[Netto schuldquote gecorrigeerd voor verstrekte leningen](#)[Kasgeldlimiet](#)
[Renterisiconorm](#)[EMU-saldo](#)[Kapitaallastenratio](#)[Kengetal grondexploitaties](#)

Beleid

De basis voor houdbare gemeentefinanciën is gelegen in een meerjarenbegroting die structureel en reëel in evenwicht is. Houdbare gemeentefinanciën vergen echter meer dan dat. Zo wil de gemeente in geval van financiële tegenslag voldoende mogelijkheden hebben om de eerste klappen op te vangen.

De houdbaarheid van de gemeentefinanciën kent twee aspecten:

- Voldoende weerbaarheid. Het betreft de mogelijkheden om op korte termijn financiële klappen te kunnen incasseren zonder direct in de begroting en daarmee in de beleidsambities te hoeven ingrijpen.
- Voldoende flexibiliteit van de begroting. Het betreft de snelheid waarmee de lasten kunnen worden verlaagd en de baten kunnen worden verhoogd. De flexibiliteit van de begroting (ook wel wendbaarheid genoemd) wordt beperkt door verplichtingen die voor meerdere jaren zijn of worden aangegaan. Het gaat dan om bijvoorbeeld verplichtingen als gevolg van schulden (rente en aflossing van opgenomen geldleningen), kapitaallasten van investeringen, apparaatslasten, beheer- en onderhoudslasten.

Voor de houdbaarheid van de gemeentefinanciën zijn weerbaarheid en flexibiliteit dus belangrijke termen. Wenselijk is dat de gemeenteraad een integraal beeld krijgt van de consequenties van beslissingen voor de houdbaarheid van de begroting. Kengetallen kunnen de gemeenteraad ondersteunen bij het maken van afwegingen. Onderstaande tabel geeft weer welke kengetallen hiervoor worden gebruikt. Met uitzondering van de kapitaallastenratio zijn alle kengetallen wettelijk voorgeschreven. Behoudens de kasgeldlimiet en de renterisiconorm zijn de wettelijk voorgeschreven kengetallen niet van een wettelijke norm voorzien. Wel heeft de provincie Zuid-Holland, in zijn rol van financieel toezichthouder, zogeheten 'signaalwaarden' geïntroduceerd.

Kengetallen houdbare Rotterdamse gemeentefinanciën

Weerbaarheid

- Weerstandsvermogen*
- Solvabiliteitsratio*

Flexibiliteit: Saldo begroting

- Reguliere exploitatieruimte*
- Structurele exploitatieruimte*
- Belastingcapaciteit*

Flexibiliteit: Schuld

- Netto schuldquote*
- Netto schuldquote gecorrigeerd voor verstrekte leningen*
- Kasgeldlimiet*
- Renterisiconorm*

Flexibiliteit: Investerings

- EMU-saldo*
- Kapitaallastenratio
- Kengetal grondexploitaties*

**Deze kengetallen zijn wettelijk voorgeschreven.*

De uitkomst van één individueel kengetal zegt niet zo veel over de financiële positie van de gemeente Rotterdam. Daarom is het raadzaam de kengetallen in samenhang te bezien. Op grond van het totale beeld is het mogelijk uitspraken te doen over de financiële positie van Rotterdam.

Ontwikkeling

In onderstaande tabel is aangegeven hoe de financiële kengetallen zich ontwikkelen ten opzichte van de oorspronkelijke begroting voor 2020. De verkoopopbrengst Eneco heeft een grote invloed op het verloop van de kengetallen. De financiële effecten van de Corona-crisis zijn nog in belangrijke mate ongewis. Enerzijds is onvoorspelbaar hoe de pandemie zich ontwikkelt en hoe het (inter)nationale pakket aan maatregelen om het verloop van de pandemie te beïnvloeden zich in de loop der tijd ontwikkelt. Anderzijds is nog onvoldoende

duidelijk in hoeverre de gemeente financieel zal worden gecompenseerd door het Rijk. De invloed op het verloop van de financiële kengetallen is lastig te voorspellen. Sommige kengetallen zullen mogelijk (nagenoeg) geen invloed ondervinden. Wel is al duidelijk dat het weerstandsvermogen fors wordt aangetast. In de programmabegroting 2021 zal de verwachte ontwikkeling van de financiële kengetallen worden geschetst. Daarbij zal, zo mogelijk, worden toegelicht of en in hoeverre de Corona-crisis hierop van invloed is.

Ontwikkeling financiële kengetallen	Oorspronkelijke begroting 2020	1e herziening 2020
Regulier exploitatiesaldo (x € 1 mln)	0	0
Structureel exploitatiesaldo (%)	4,2%	3,1%
Weerstandsvermogen	1,06	0,83
Solvabiliteitsratio (%)	23,0%	55,8%
Belastingcapaciteit (%)	105%	105%*
Netto schuldquote (%)	71,9%	24,8%
Netto schuldquote, gecorrigeerd voor verstrekte leningen (%)	66,4%	20,9%
Ruimte t.o.v. kasgeldlimiet (x € 1 mln)	45	45
Ruimte t.o.v. renterisiconorm (x € 1 mln)	402	3
EMU-saldo (x € 1 mln)	-341	-440
Kapitaallastenratio (%)	4,9%	3,0%
Ratio grondexploitatie (%)	-5,8%	-2,8%
* Niet herberekend		

Regulier exploitatiesaldo

Het reguliere exploitatiesaldo betreft het verschil tussen de lasten en de baten. Het reguliere exploitatiesaldo voor 2020 is begroot op 0. De begroting is 'sluitend'; er is geen sprake van een begrotingstekort, noch van een begrotingsoverschot. Anders dan in de oorspronkelijke begroting voor 2020 wordt, nu de besluitvorming over de verkoop van Eneco is afgerond, rekening gehouden met de verkoopopbrengst van de aandelen Eneco. Dit verklaart dat in 2020, in vergelijking met eerdere jaren, fors meer baten worden begroot. Voorgesteld wordt om de netto-verkoopopbrengst tijdelijk, in afwachting van nadere besluitvorming, te storten in de bestemmingsreserve Verkoopopbrengst Eneco.

Regulier exploitatiesaldo (bedragen x € 1 mln)	2017	2018	2019	2020
Baten exclusief onttrekkingen en vrijval aan reserves	3.473*	3.481*	3.552	4.834
Lasten exclusief toevoegingen aan reserves	3.563*	3.516*	3.519	3.736
Onttrekkingen en vrijval reserves	356	365	199	353

Toevoegingen aan reserves	236	273	200	1.451
Reguliere exploitatiesaldo	30	57	31	0

Norm o.g.v. BBV: evenwicht

*De baten en de lasten zijn aangepast t.o.v. eerder gepresenteerde cijfers in de Voorjaarsnota 2019 en Jaarstukken 2018. In die bedragen waren abusievelijk ook de baten en lasten opgenomen van projecten (investeringen) die op de balans verantwoord worden. Deze lasten zijn geen onderdeel van de baten en lasten in het exploitatiesaldo.

Structureel exploitatiesaldo

De Gemeentewet schrijft voor dat de begroting structureel in evenwicht is. Hiervan kan worden afgeweken indien aannemelijk kan worden gemaakt dat het structurele evenwicht in de komende jaren tot stand zal worden gebracht. Om te kunnen vaststellen of aan dit wettelijke voorschrift wordt voldaan, wordt het structureel exploitatiesaldo gepresenteerd. Het structureel exploitatiesaldo betreft het verschil tussen de structurele lasten en de structurele baten. Indien de begroting niet structureel in evenwicht is, kan de Provincie Zuid-Holland de gemeente onder verscherpt toezicht plaatsen.

Verwacht wordt dat in 2020 sprake zal zijn van een positief structureel exploitatiesaldo. Hiermee wordt dus voldaan aan het wettelijke voorschrift.

In onderstaande tabel is het saldo van structurele baten en lasten nominaal weergegeven en als percentage van de totale baten. De bedragen die het structurele exploitatiesaldo in 2020 bepalen zijn ontleend aan de Begroting 2020 en dus niet geactualiseerd.

Structureel exploitatiesaldo (bedragen x € 1 mln)	2017	2018	2019	2020
Structurele baten exclusief onttrekkingen aan reserves	3.035	3.121	3.056	3.219
Structurele lasten exclusief toevoegingen aan reserves	2.905	2.913	3.032	3.121
Structurele onttrekkingen aan reserves	5	11	49	72
Structurele toevoegingen aan reserves	11	29	35	23
Structureel exploitatiesaldo	124	190	38	148
Totale baten (exclusief mutatie reserves)	3.473	3.481	3.538	4.834
Structureel exploitatiesaldo (%)	3,6%	5,5%	1,1%	3,1%

Norm o.g.v. BBV: evenwicht

Weerstandsvermogen

Het weerstandsvermogen geeft een indicatie van de mate waarin de gemeente in staat is om niet begrote financiële tegenvallers op te vangen, zonder de noodzaak om direct te bezuinigen. De benodigde weerstandscapaciteit wordt bepaald op basis van een inventarisatie en analyse van de risico's die de gemeente loopt. De beschikbare weerstandscapaciteit wordt met ingang van deze bestuursperiode conservatiever berekend

dan voorheen. Hiermee wordt beter aangesloten bij het primaire doel van het weerstandsvermogen: het opvangen van niet begrote financiële tegenvallers, zonder dat er direct moet worden bezuinigd. En er wordt beter aangesloten bij de wijze waarop de andere G4-gemeenten de berekening maken. Ook de benodigde weerstandscapaciteit wordt met ingang van de nieuwe bestuursperiode anders berekend. Voor een meer uitgebreide toelichting op dit kengetal wordt verwezen naar de paragraaf '[Weerstandsvermogen en risicobeheersing](#)'.

In het Coalitieakkoord 2018-2022 is afgesproken dat wordt gestuurd op een weerstandsvermogen van minimaal 1,0. De coronacrisis leidt echter tot forse financiële tegenvallers. Deze tasten het weerstandsvermogen flink aan. Voorzien wordt dat de beschikbare weerstandscapaciteit en daarmee ook het weerstandsvermogen dit jaar fors dalen. Conform vastgesteld beleid zal het weerstandsvermogen uiterlijk eind 2024 weer op peil moeten zijn gebracht. In de Begroting 2021 zal worden aangegeven hoe en in welk tempo dit wordt gedaan.

Zonder de impact van de Corona-crisis zou het weerstandsvermogen voor 2020 net boven de norm van 1,0 zijn uitgekomen. Voor nu accepteren we deze tijdelijke dip. Dit geeft tijd en ruimte om zaken scherper in beeld te krijgen en de klappen op te vangen, zonder direct ingrijpende bezuinigingen te moeten doorvoeren.

Weerstandsvermogen (bedragen x € 1 mln, balansstanden ultimo jaar)	2017	2018	2019	2020
Beschikbare weerstandscapaciteit	838	289	301	220
Benodigde weerstandscapaciteit	305	205	219	263
Weerstandsvermogen	2,75	1,41	1,37	0,83
Norm gemeente Rotterdam o.g.v. Coalitieakkoord 2018-2022: minimaal 1,00				

Solvabiliteitsratio

De solvabiliteitsratio geeft inzicht in de mate waarin de gemeente in staat is aan zijn financiële verplichtingen te voldoen. Het wordt berekend door het eigen vermogen af te zetten tegen het totale vermogen (i.c. het balanstotaal). Het eigen vermogen is opgebouwd uit de algemene reserve, de bestemmingsreserves en het (regulier) exploitatiesaldo.

Onderstaande tabel geeft een beeld van de recente ontwikkeling van de solvabiliteit. Als gevolg van de verkoop van Eneco zal de solvabiliteit dit jaar fors stijgen.

Solvabiliteitsratio (in %, bedragen x € 1 mln, balansstanden ultimo jaar)	2017	2018	2019	2020
Eigen vermogen	1.117	1.083	1.115	2.214
Balanstotaal	3.594	3.514	3.635	3.965
Solvabiliteitsratio	31,1%	30,8%	30,7%	55,8%
Signaleringswaarden Provincie Zuid-Holland: > 50% is minst risicovol, 20 - 50% is neutraal, < 20% is meest risicovol				

Belastingcapaciteit

De belastingcapaciteit geeft weer hoe de lokale lastendruk in de gemeente Rotterdam zich verhoudt tot het landelijk gemiddelde. Het geeft hiermee een indicatie van de ruimte om extra inkomsten uit belastingen te genereren.

De belastingcapaciteit wordt berekend door de totale woonlasten van een meerpersoonshuishouden van de gemeente in enig jaar te vergelijken met het landelijk gemiddelde in het voorafgaande jaar en uit te drukken in een percentage.

Onderstaande tabel geeft een beeld van de ontwikkeling van de belastingcapaciteit. De belastingcapaciteit stijgt licht in 2020, maar behoudt een waarde die door de Provincie Zuid-Holland als 'neutraal' wordt beoordeeld. De belastingcapaciteit wordt alleen bij begroting en bij jaarstukken berekend. De cijfers in onderstaande tabel zijn voor het jaar 2020 dan ook gelijk aan de cijfers die in de Begroting 2020 zijn gepresenteerd. Voor een toelichting op de ontwikkeling van de belastingcapaciteit wordt verwezen naar de paragraaf Lokale heffingen, onderdeel [Lokale lastendruk](#).

De onderlinge vergelijking van gemeentelijke tarieven verdient een aantal nuanceringen. Gemeenten kunnen binnen de geldende wet- en regelgeving verschillende bestuurlijke keuzes en afwegingen maken, bijvoorbeeld rond het voorzieningenniveau voor inwoners en de uitgaven die ze doen, gegeven de fysieke en de sociaal-economische situatie van hun gemeente. Hierbij valt te denken aan welke kosten gemeenten precies toerekenen aan een tarief, of er mogelijkheden zijn voor een alternatieve dekking van kosten en welk percentage van kostendeckendheid de tarieven moeten hebben.

Belastingcapaciteit (bedragen x € 1)	2017	2018	2019	2020
OZB-lasten voor gezin bij gemiddelde WOZ-waarde	190	192	188	188
Afvalstoffenheffing voor een gezin	333	328	349	371
Rioolheffing voor gezin bij gemiddelde WOZ-waarde	190	198	208	216
Eventuele heffingskorting	0	0	0	0
Totale woonlasten voor gezin bij gemiddelde WOZ-waarde	713	718	745	775
Woonlasten landelijk gemiddelde voor gezin in t-1	723	723	721	740
Woonlasten t.o.v. landelijk gemiddelde in t-1	99%	99%	103%	105%
Signaleringswaarden Provincie Zuid-Holland: < 95% is minst risicovol, 95 - 105% is neutraal, > 105% is meest risicovol				

Netto schuldquote

De netto schuldquote weerspiegelt het niveau van de schuldenlast van de gemeente ten opzichte van de eigen middelen. Het geeft daarmee een indicatie van de mate waarin de rente en de aflossingen op de exploitatie drukken.

Onderstaande tabel geeft een beeld van de recente ontwikkeling van de netto schuldquote. De verkoopopbrengst Eneco wordt gebruikt voor het reduceren van de schuld. Als gevolg hiervan zal de netto-schuld dit jaar fors dalen.

Netto schuldquote (in %, bedragen x € 1 mln, balansstanden ultimo jaar)	2017	2018	2019	2020
Vaste schulden	1.532	1.630	1.665	953
Netto vlottende schuld	532	446	434	378
Overlopende passiva	324	294	318	318
Financiële activa excl. verstrekte leningen en kapitaalverstrekking	-2	-1	0	0
Uitzettingen < 1 jaar	-281	-335	-305	-305
Liquide middelen	-1	-3	-15	0
Overlopende activa	-149	-148	-145	-145
Saldo	1.956	1.884	1.954	1.199
Totale baten (exclusief mutatie reserves)	3.473	3.481	3.552	4.834
Netto schuldquote (saldo / totale baten)	56,3%	54,1%	55,0%	24,8%

Signaleringswaarden Provincie Zuid-Holland: < 90% is minst risicovol, 90-130% is neutraal, > 130% is meest risicovol

Netto schuldquote gecorrigeerd voor verstrekte leningen

De netto schuldquote wordt zowel in- als exclusief doorgeleende gelden gepresenteerd. Op die manier wordt duidelijk in beeld gebracht wat het aandeel van de door de gemeente verstrekte leningen is en wat dit betekent voor de schuldpositie.

Het kengetal wordt op dezelfde wijze berekend als de netto schuldquote, met dien verstande dat bij de financiële activa ook alle verstrekte leningen worden betrokken. Een aanzienlijk deel van de opgenomen gelden is doorgeleend aan woningcorporaties en deelnemingen. Dit bedrag neemt de komende jaren wel gestaag af.

De ontwikkeling van de netto schuldquote gecorrigeerd voor verstrekte leningen laat een vergelijkbaar beeld zien als de ontwikkeling van de netto schuldquote.

Netto schuldquote gecorrigeerd voor leningen (in %, bedragen x € 1 mln, balansstanden ultimo jaar)	2017	2018	2019	2020
Vaste schulden	1.532	1.630	1.665	953
Netto vlottende schuld	532	446	434	378
Overlopende passiva	324	294	318	318
Financiële activa incl. verstrekte leningen en excl. kapitaalverstrekking	-399	-237	-210	-188
Uitzettingen < 1 jaar	-281	-335	-305	-305
Liquide middelen	-1	-3	-15	0
Overlopende activa	-149	-148	-145	-145

Saldo	1.558	1.648	1.743	1.011
Totale baten (exclusief mutatie reserves)	3.473	3.481	3.552	4.834
Netto schuldquote gecorrigeerd voor leningen (saldo / totale baten)	44,9%	47,3%	49,1%	20,9%
Signaleringswaarden Provincie Zuid-Holland: < 90% is minst risicovol, 90-130% is neutraal, > 130% is meest risicovol				

Kasgeldlimiet

De kasgeldlimiet betreft een plafond voor de kortlopende schuld van de gemeente, met als doel een te grote gevoeligheid voor rentefluctuaties op de kortlopende schuld te voorkomen. De kasgeldlimiet is wettelijk bepaald op 8,5% van het begrotingstotaal. Indien de kortlopende schuld van een gemeente voor het derde achtereenvolgende kwartaal de kasgeldlimiet overschrijdt, dient de gemeente haar toezichthouder hiervan op de hoogte te stellen en een plan voor te leggen om het daaropvolgende kwartaal weer aan de kasgeldlimiet te voldoen.

De begrote cijfers voor 2020 wijken niet af van de cijfers die in de oorspronkelijke begroting voor 2020 zijn gepresenteerd.

Kasgeldlimiet (bedragen x € 1 mln)	2017	2018	2019	2020
Grondslag voor norm: omvang oorspronkelijke begroting	3.620	3.487	3.474	3.767
Kasgeldlimiet o.g.v. wet Fido: 8,5% van grondslag	308	296	295	320
Gemiddelde korte schuld	295	295	250	275
Gemiddelde korte middelen	-4	-4	-6	0
Gemiddelde netto korte schuld	290	291	244	275
In % begroting	8,0%	8,3%	7,0%	7,3%
Ruimte (+) / overschrijding (-)	18	6	51	45

Renterisiconorm

De renterisiconorm heeft als doel om toekomstige renterisico's op de kortlopende schuld te beperken. De renterisico's worden berekend als de som van de aflossingen en de renteherzieningen op de bestaande langlopende schuld. Er geldt een wettelijke norm. Het totale jaarlijkse renterisicobedrag mag niet groter zijn dan 20% van het begrotingstotaal. De renterisiconorm dwingt daarmee tot spreiding van de aflossingen en renteherzieningen.

De verkoopopbrengst Eneco wordt gebruikt voor schuldenreductie. Daarbij wordt zoveel mogelijk gebruik gemaakt van de ruimte die de wetgever biedt. Dit verklaart dat in 2020 nog juist aan de renterisiconorm wordt voldaan.

Renterisiconorm (bedragen x € 1 mln)	2017	2018	2019	2020

Grondslag voor norm: omvang oorspronkelijke begroting	3.620	3.487	3.474	3.767
Renterisiconorm o.g.v. wet Fido: 20% van grondslag	724	697	695	753
Renteherzieningen	57	50	0	0
Aflossingen	280	272	650	751
Risicobedrag	337	322	650	751
In % begroting	9%	9%	19%	20%
Ruimte (+) / overschrijding (-)	387	375	45	3

EMU-saldo

EU-lidstaten mogen een EMU-tekort realiseren van maximaal 3% van het bruto binnenlands product (bbp). In dit maximale tekort mogen, naast de Rijksoverheid, ook de decentrale overheden een aandeel hebben. Voor de jaren 2019-2022 is afgesproken dat de gezamenlijke ruimte voor de decentrale overheden 0,4% van het bbp bedraagt. De gezamenlijke ruimte voor de gemeenten bedraagt 0,27% van het bbp. In de septembercirculaire Gemeentefonds 2019 zijn de individuele referentiewaarden gepubliceerd, die de afzonderlijke gemeenten in 2020 als richtsnoer kunnen hanteren. De referentiewaarde voor Rotterdam bedraagt - € 132 mln.

De begroting van gemeenten wordt opgesteld conform een (gemodificeerd) stelsel van baten en lasten. Het EMU-saldo wordt echter niet berekend op basis van baten en lasten, maar op basis van ontvangsten en uitgaven. Anders dan in het stelsel van baten en lasten drukken investeringsuitgaven en aan- en verkopen in het jaar waarin de transactie wordt gedaan volledig op het EMU-saldo. Er wordt geen rekening gehouden met afschrijvingen, noch met toevoegingen aan reserves en voorzieningen. De afwijkende berekening van het EMU-saldo kan ertoe leiden dat een gemeente bij een sluitende begroting een EMU-tekort realiseert.

In 2020 lijkt onze gemeente, mede als gevolg van de verkoop van Eneco, een fors EMU-tekort te gaan realiseren. De ervaring leert dat het EMU-saldo, als gevolg van planningsoptimisme bij investeringen, bij jaarrekening altijd positiever uitvalt dan in de begroting werd aangenomen. Mocht het EMU-tekort toch hoger uitvallen dan de referentiewaarde, dan zal dit slechts consequenties kunnen hebben, indien de Europese Unie Nederland een sanctie oplegt wegens overschrijding van de EMU-normen én indien het collectieve aandeel van de gemeenten in het EMU-tekort hoger is dan 0,27% van het bbp. Dit risico wordt verwaarloosbaar klein geacht. Het is niettemin zaak om de vinger aan de pols te houden.

EMU-saldo (bedragen x € 1 mln)	2017	2018	2019	2020
1. Exploitatiesaldo voor toevoeging aan c.q. onttrekking uit reserves (zie BBV, artikel 17c)	-90	-35	33	1.099
2. Mutaties (im)materiele vaste activa	21	-46	-120	-240
3. Mutatie voorzieningen	-16	-28	40	0
4. Mutatie voorraden (incl. bouwgronden in exploitatie)	13	-1	-33	-9
5. Boekwinst bij verkoop effecten en (im)materiele vaste activa				-1.290

Kapitaallastenratio

De kapitaallastenratio wordt berekend door het totaal van rente- en afschrijvingslasten met betrekking tot schulden en investeringen af te zetten tegen de totale baten (excl. onttrekkingen aan reserves). De kapitaallastenratio zegt iets over de mate van flexibiliteit van de begroting. Zowel schulden als investeringen drukken als last op de begroting, waardoor de flexibiliteit van de begroting afneemt. Er geldt geen wettelijke of andere norm voor deze ratio. Er is op dit moment geen zinvolle signaleringswaarde voor dit kengetal te bepalen op basis van literatuur of de praktijk van andere gemeenten. Voor de beoordeling moet vooral naar de ontwikkeling in de tijd worden gekeken.

Als gevolg van de verkoop van Eneco worden in 2020 fors meer baten gerealiseerd. Dit maakt dat de kapitaallastenratio eenmalig fors daalt.

Kapitaallastenratio	2017	2018	2019	2020
Rentelasten	50	41	37	23
Afschrijvingen	119	120	123	124
Saldo	169	161	161	146
Totale baten (exclusief mutatie reserves)	3.473	3.481	3.552	4.834
Kapitaallastenratio	4,9%	4,6%	4,5%	3,0%

Kengetal grondexploitatie

Het kengetal grondexploitatie geeft een indicatie van het financiële risico dat de gemeente loopt in verband met zijn grondportefeuille. Het kengetal wordt berekend door de boekwaarde van de grondexploitatie af te zetten tegen de totale baten van de gemeente (excl. onttrekkingen aan reserves). De boekwaarde van de grondexploitatie is negatief, doordat de gemeente in het verleden verliezen heeft genomen op de grondexploitatie. Een negatief kengetal betekent dat er geen boekwaarde is die moet worden terugverdiend door verkoop van grond. De gemeente loopt dus beperkt risico op zijn voorraden grond.

De verkoop van Eneco heeft eenmalig invloed op de ontwikkeling van dit kengetal.

Grondexploitatie (in %, bedragen x € 1 mln, balansstanden ultimo jaar)	2017	2018	2019	2020
Bouwgronden in exploitatie	-155	-156	-145	-136
Totale baten (exclusief mutatie reserves)	3.473	3.481	3.552	4.834
Ratio grondexploitatie	-4,5%	-4,5%	-4,1%	-2,8%

Financiering

Deze paragraaf gaat over de gemeentelijke treasuryfunctie. Treasury staat voor het beheer van het geld van de gemeente. Binnen de treasuryfunctie is de financiering van de gemeente een belangrijk werkveld. De gemeente moet altijd over voldoende geld beschikken om aan haar verplichtingen te kunnen voldoen: het op tijd betalen van uitkeringen, subsidies, salarissen en facturen van derden. Hiervoor trekt de gemeente op dagelijkse basis korte geldleningen aan. Om investeringen in de stad mogelijk te maken, trekt de gemeente geldleningen aan met een langere looptijd. Het andere belangrijke aandachtsveld binnen de treasuryfunctie betreft het verstrekken van leningen en het verlenen van garanties door de gemeente op grond van de publieke taak.

[Beleid](#)[Ontwikkeling financiering](#)[Rente](#)[Wettelijke normen](#)[Renterisicobeheer](#)[Leningverstrekking](#)[Garantieverlening](#)[Kredietrisicobeheer](#)

Beleid

De treasuryfunctie van de gemeente omvat alle activiteiten die voorzien in de vermogensbehoefte van de gemeente. Het gaat daarbij om het aantrekken van leningen en het uitzetten van tijdelijk overtollig geld. Verder gaat het om de beheersing van de financiële risico's die gepaard gaan met de geldstromen, de financiële posities en de vermogenswaarden. Het financieringsbeleid is erop gericht om de rente die de gemeente moet betalen op de aangetrokken leningen te beheersen en de daarmee samenhangende risico's te beperken. Binnen de wettelijke kaders ligt de invulling van het beleid bij het verstrekken van leningen en het verlenen van garanties uit hoofde van de publieke taak bij de gemeenteraad.

Financiering

De Wet financiering decentrale overheden (Wet fido) geeft de wettelijke kaders voor de treasuryfunctie van decentrale overheden. Een belangrijk uitgangspunt van de wet is dat een gemeente prudent moet omgaan met publieke middelen. Dit uit zich onder andere in de beheersing van renterisico's door ongewenste renteschommelingen. Hierbij gelden als wettelijke normen de kasgeldlimiet en de renterisiconorm.

Het kan voorkomen dat de gemeente in een bepaalde periode overtollig geld heeft. Als ze dat geld niet uitleent aan medeoverheden en de omvang is hoger dan een bepaald drempelbedrag, dan moet de gemeente dat geld aanhouden in 's Rijks schatkist. Dit wordt 'verplicht schatkistbankieren' genoemd. De Wet fido stelt strenge eisen aan de kredietwaardigheid van tegenpartijen en de te gebruiken instrumenten. Artikel 212 van de Gemeentewet verplicht de gemeente de gemeentelijke regelgeving voor de financieringsfunctie vast te leggen. Dit heeft de gemeente gedaan in de [Verordening financiën Rotterdam 2013](#), die verder is uitgewerkt in het [Treasurystatuut Rotterdam 2015](#).

In het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) is de toerekening van rente aan de diverse taakvelden een vereiste. Daarbij zijn bepalingen en richtlijnen opgesteld voor de berekening van de bespaarde rente, de omslagrente die wordt toegerekend aan de investeringen en de omslagrente die wordt toegerekend aan de bouwgronden in exploitatie (BIE).

Jaarlijks worden op basis van de BBV-richtlijnen de verschillende interne rentepercentages berekend. Door de laagblijvende marktrente wordt de bespaarde rente (de rente die wordt berekend over de reserves en voorzieningen) met ingang van 2020 verlaagd van 2,25% naar 2%. De lagere rentelasten leiden ertoe dat de omslagrente investeringen met ingang van 2020 ook wordt bijgesteld van 2,25% naar 2%. De bestendige gedragslijn is om indien mogelijk beide rentepercentages aan elkaar gelijk te houden. Daarnaast bestaan er rijksregels voor het toerekenen van rente aan de pensioenvoorzieningen bestuurders en gebieden.

Op grond van de bovenstaande bepalingen en richtlijnen worden in de begroting 2020 en verder de volgende interne rentepercentages onderscheiden:

- Omslagrente BIE: 1,4%
- Omslagrente investeringen: 2%
- Bespaarde rente: 2%
- Rentetoerekening pensioenvoorzieningen bestuurders en gebieden: 1,577%

In deze begroting is nog geen rekening gehouden met de eventuele financieringseffecten die samenhangen met de beoogde verkoop van de aandelen Eneco. Verkoop leidt ertoe dat er in een keer veel geld op de gemeentelijke bankrekening binnenkomt. Hierdoor hoeft er minder geleend te worden. Vooruitlopend op deze verkoop wordt wel de leningenportefeuille meer flexibel gemaakt. Binnen de wettelijke kaders met betrekking tot het renterisicobeheer wordt de huidige financieringsbehoefte daarbij ingevuld met leningen met kortere looptijden.

Leningverstrekking en garantieverlening

Gemeenten mogen volgens de [wet financiering decentrale overheden \(Wet fido\)](#) uitsluitend geldleningen verstrekken en garanties verlenen uit hoofde van de publieke taak. Er is sprake van een publieke taak wanneer overheidsingrijpen noodzakelijk is om een maatschappelijk belang te realiseren. De gemeenteraad bepaalt wat tot de publieke taak behoort binnen de kaders van de wet fido. Bij het verstrekken van geldleningen en garanties is een voldoende motivering van de overwegingen vereist, zodat de gemeenteraad en de Provincie Zuid-Holland als toezichthouder dit kunnen toetsen. Een belangrijke overweging voor de gemeenteraad hierbij is of de betreffende activiteiten direct of indirect van belang zijn voor alle of een groot deel van de eigen inwoners. Daarnaast moet worden overwogen of de gemeente de meest geëigende partij is om deze activiteiten te steunen.

De [Verordening leningverstrekking en garantieverlening Rotterdam 2014](#) biedt het kader voor het verstrekken van leningen en de verlening van garanties voor rechtspersonen. Bij leningverstrekking of garantieverlening stelt de gemeente zich terughoudend op volgens het “nee, tenzij” principe. Daarbij houdt de gemeente nadrukkelijk rekening met wettelijke kaders. De gemeente beheerst en verlaagt de risico's die samenhangen met de leningverstrekking en garantieverlening door toepassing van een actief kredietrisicobeheer.

Ontwikkeling financiering

De ontwikkeling van de investeringen en de ontwikkeling van de financieringsmiddelen zijn belangrijk om de ontwikkeling van het financieringstekort te kunnen bepalen. Het financieringstekort is het verschil tussen het bedrag van de verwachte boekwaarde van de investeringen en de beschikbare financieringsmiddelen. Door de ontwikkeling van de bestaande leningenportefeuille met die van het financieringstekort te combineren ontstaat inzicht in de ontwikkeling van de totale leningenpositie van de gemeente.

Investerings

De onderstaande tabel toont de verwachte ontwikkelingen van de boekwaarde van de gemeentelijke investeringen. Het gaat hierbij zowel om de lopende als de nieuwe investeringen in (im)materiële vaste activa, financiële vaste activa, de bouwgronden in exploitatie en het netto werkkapitaal in de komende jaren. Onder de immateriële activa worden de bijdragen aan activa van derden gerekend en de kosten van onderzoek van niet in exploitatie genomen bouwgronden. Tot de materiële vaste activa behoren onder andere de terreinen, gebouwen en vervoermiddelen van de gemeente. De financiële vaste activa bestaan voornamelijk uit gestort aandelenkapitaal en verstrekte geldleningen. De voorraden, die voornamelijk bestaan uit bouwgronden in exploitatie, worden in dit overzicht ook tot de investeringen gerekend. Het overige netto werkkapitaal bestaat uit het saldo van debiteuren, crediteuren en overlopende posten.

De (im)materiële vaste activa stijgen in de komende jaren door de diverse investeringen in bijvoorbeeld versnelde ombouw straatverlichting naar LED, Maastunnelcomplex, Coolsingel, mobiliteitsmaatregelen Feyenoord City en onderwijshuisvesting, zie de [paragraaf Investerings](#). De voorgenomen kapitaalstorting met betrekking tot het Warmtebedrijf van € 118 miljoen wordt vooralsnog verwacht in 2020. Hierdoor neemt de boekwaarde van de kapitaalverstrekkingen toe.

Investerings (standen ultimo jaar)	2019	2020	2021	2022	2023
Immateriële vaste activa	35.257	41.950	39.910	37.871	36.328
Materiele vaste activa	2.750.100	2.958.688	3.011.979	3.024.847	2.996.478
Kapitaalverstrekkingen	388.414	505.852	505.289	504.727	504.493
Leningen (woningcorporaties en verbonden partijen)	198.455	181.159	163.639	145.697	127.212
Overige financiële vaste activa	12.323	12.163	11.873	11.585	11.297
Financiële vaste activa	599.192	699.174	680.801	662.009	643.002
Voorraden	-202.924	-195.039	-188.409	-190.375	-188.918
Overig netto werkkapitaal	76.239	76.239	76.239	76.239	76.239
Totaal investeringen	3.257.864	3.581.012	3.620.520	3.610.591	3.563.129

Financieringsmiddelen

Tegenover de investeringen staan de interne en externe financieringsmiddelen. De lange interne financieringsmiddelen worden gevormd door de reserves en voorzieningen. De vaste schulden bestaan uit lange leningen en overige vaste schuld. De overige vaste schuld bestaat vooral uit de ontvangen afkoopsommen

erfpacht. Deze afkoopsommen vallen gedurende de oorspronkelijke looptijd van het afgekochte erfpachtcontract jaarlijks vrij in het resultaat. De netto vlottende schulden worden hier berekend als de netto positie van korte leningen en banksaldi. De grens tussen kort en lang ligt voor de leningen op één jaar.

De komende jaren daalt de reservepositie. Dit komt vooral door bijdragen aan investeringsprojecten uit het [Investeringsfonds Rotterdam \(IFR\)](#) en de [bestemmingsreserve Gebiedsontwikkeling](#). De [voorzieningen](#) blijven redelijk stabiel. Met het oog op de beoogde verkoop van de aandelen Eneco wordt de flexibiliteit in de financieringsportefeuille vergroot. Hierdoor vinden er tot 2021 relatief veel aflossingen plaats op de opgenomen lange leningen en dalen de lopende vaste schulden aanzienlijk.

Financieringsmiddelen (standen ultimo jaar)	2019	2020	2021	2022	2023
Eigen vermogen	1.036.885	918.822	868.617	824.438	911.991
Voorzieningen	58.649	58.795	58.895	59.016	59.029
Interne financieringsmiddelen	1.095.534	977.617	927.512	883.454	971.020
Obligatieleningen en onderhandse leningen	1.236.855	888.220	483.079	457.083	351.064
Overige leningen	36.100	35.053	34.006	32.959	31.912
Lopende vaste schulden	1.272.955	923.273	517.085	490.042	382.976
Kasgeldleningen en netto banksaldi	275.000	275.000	275.000	275.000	275.000
Netto vlottende schulden	275.000	275.000	275.000	275.000	275.000
Totaal lopende financieringsmiddelen	2.643.489	2.175.890	1.719.597	1.648.496	1.628.996

Financieringstekort

De interne financieringsmiddelen en de lopende vaste schulden nemen sterker af dan de investeringen. Dit leidt mede door het flexibel maken van de financieringsportefeuille tot een oplopend financieringstekort. Het financieringstekort geeft het bedrag weer van de nieuwe leningen die moeten worden aangetrokken als de overige balansposten zoals vaste activa (investeringen), eigen vermogen (reserves) en vreemd vermogen zich volgens de begroting ontwikkelen. De gemeente past totaalfinanciering toe. Daarbij worden op basis van de werkelijke totale liquiditeitsbehoefte (het saldo van uitgaven en ontvangsten) van de gemeente leningen aangetrokken of middelen bij de schatkist gestald. Ervaring leert dat de werkelijke liquiditeitsbehoefte in de praktijk lager uitvalt dan het begrote financieringstekort. Volgens de wet fido mag niet eerder worden geleend dan dat de middelen daadwerkelijk benodigd zijn. Ook moet de looptijd passen bij de verwachte duur van de liquiditeitsbehoefte. Pas bij een structurele liquiditeitsbehoefte worden langlopende leningen afgesloten. Als Eneco in 2020 wordt verkocht zal dit naar verwachting leiden tot een (tijdelijk) liquiditeitsoverschot. Vooruitlopend hierop worden daarom leningen met kortere looptijden aangetrokken.

Financieringstekort (standen ultimo jaar)	2019	2020	2021	2022	2023
Investeringen	3.257.864	3.581.012	3.620.520	3.610.591	3.563.129
Lopende financieringsmiddelen	-2.643.489	-2.175.890	-1.719.597	-1.648.496	-1.628.996

Financieringstekort	614.375	1.405.122	1.900.923	1.962.095	1.934.133

Ontwikkeling leningenpositie

Uitgaande van bovenstaande ontwikkeling van het financieringstekort neemt de totale schuld tot 2022 toe en daalt daarna. Dit patroon is ook zichtbaar in de ontwikkeling van de [netto schuldquote](#).

Ontwikkeling leningenpositie (standen ultimo jaar)	2019	2020	2021	2022	2023
Netto vlottende schulden	275.000	275.000	275.000	275.000	275.000
Lopende vaste schulden	1.236.855	888.220	483.079	457.083	351.064
Financieringstekort	614.375	1.405.122	1.900.923	1.962.095	1.934.133
Vaste schulden	1.851.230	2.293.342	2.384.002	2.419.178	2.285.197
Totaal schulden	2.126.230	2.568.342	2.659.002	2.694.178	2.560.197

Rente

De financiering van de gemeentelijke investeringen vindt plaats met reserves en voorzieningen – de lange interne financieringsmiddelen – en met extern aangetrokken geldleningen. De gemeente rekent rente over de reserves en voorzieningen (bespaarde rente). De totale gemeentelijke vermogenskosten bestaan daarmee uit de externe rentelasten over de korte en lange financiering en de berekende rentelasten over de interne financieringsmiddelen. De gemeente werkt met totaalfinanciering en een omslagrentemethodiek. Dat wil zeggen dat de gemeentelijke vermogenskosten via het taakveld treasury worden toegerekend aan de overige gemeentelijke taakvelden op basis van de boekwaarde van desbetreffende investeringen op de balans.

Gemiddelde rente externe financieringsmiddelen

Het gemiddeld rentepercentage dat wordt berekend over de netto korte schuld is afgeleid van het meerjarig streefpercentage van de Europese Centrale Bank voor de inflatie binnen de Eurozone. Daarbij wordt gerekend dat de korte rente gedurende de meerjarenperiode tot en met 2023 geleidelijk oploopt tot 2%. Voor het financieringstekort wordt gerekend met een lange rente die gedurende diezelfde periode oploopt tot 2,5%. Op grond van deze uitgangspunten komt de gemiddelde rente over de externe financieringsmiddelen in 2020 uit op 2%.

Bespaarde rente

De beschikbaarheid van reserves en voorzieningen vermindert de behoefte aan rentedragend vreemd vermogen. Daardoor worden de rentekosten verlaagd. Met deze interne financieringsmiddelen 'bespaart' de gemeente dus rente op vreemd vermogen. Daarom wordt de rentevergoeding die wordt toegerekend aan de reserves en voorzieningen ook wel de 'bespaarde rente' genoemd. De 'bespaarde rente' is geen uitgave zoals de werkelijke rente die de gemeente voor geldleningen moet betalen, maar blijft binnen de eigen begroting. De gemeente kan deze 'bespaarde rente' gebruiken voor andere doeleinden en voegt deze toe aan het IFR. Een deel wordt ingezet

voor de dekking van de daarvoor aangewezen kapitaallasten van het investeringsprogramma en voor de dekking van out-of-pocket bijdragen aan fysieke projecten. Het resterende deel draagt bij aan het in stand houden van het investerend vermogen. Volgens BBV-regelgeving mag de bespaarde rente niet hoger worden vastgesteld dan de gemiddelde rente over de externe financieringsmiddelen. Met ingang van 2020 wordt de bespaarde rente daarom verlaagd naar van 2,25% naar 2%.

Voor de pensioenvoorzieningen bestuurders en gebieden geldt een bijzondere systematiek. Aan deze voorzieningen moet jaarlijks over de hoofdsom een toevoeging plaatsvinden met een bepaald percentage. Conform voorschriften van het Rijk is dit percentage vastgesteld op 1,577%.

Rentetoerekening

Op grond van de BBV-regelgeving maakt de gemeente onderscheid tussen de 'omslagrente bouwgronden in exploitatie' die wordt toegerekend aan de grondexploitaties en de 'omslagrente investeringen' die wordt toegerekend aan de overige investeringen. Voor de rentetoerekening aan de bouwgronden in exploitatie wordt een specifieke berekeningswijze voorgeschreven. Deze rente is vastgesteld op 1,4%. Bij de jaarrekening vindt nacalculatie plaats op basis van de werkelijke rentelasten.

De omslagrente voor de overige investeringen wordt met ingang van het begrotingsjaar 2020 verlaagd van 2,25% naar 2%. Het onderstaande schema toont de rentelasten van de externe financiering, de wijze van rentetoerekening en het renteresultaat op het taakveld treasury.

Renteschema	2019	2020	2021	2022	2023
Externe rentelasten korte en lange leningen	-38.228	-43.232	-60.017	-63.803	-67.281
Rentebaten verstrekte leningen	6.930	6.373	5.829	5.262	4.663
Saldo externe rentelasten en rentebaten	-31.298	-36.859	-54.188	-58.541	-62.618
Omslagrente bouwgronden in exploitatie (BIE)	-2.550	-2.870	-2.769	-2.737	-2.740
Toe te rekenen externe rente	-33.848	-39.729	-56.957	-61.278	-65.358
Rente over eigen vermogen (toevoeging IFR)	-24.363	-20.738	-18.376	-17.372	-16.489
Rente over voorzieningen (toevoeging IFR)	-338	-262	-266	-270	-275
Rente over voorzieningen (toevoeging pensioenvoorzieningen)	-724	-718	-717	-716	-714
Totaal toe te rekenen rente	-59.273	-61.447	-76.316	-79.636	-82.836
Toegerekende omslagrente	68.183	65.923	70.454	71.257	71.223
Renteresultaat	8.910	4.476	-5.862	-8.379	-11.613

Wettelijke normen

In de Wet financiering decentrale overheden (Wet fido) zijn drie wettelijke normen opgenomen waaraan de gemeente moet voldoen. Zo moeten tijdelijk overtollige middelen boven een vastgestelde drempel worden aangehouden in 's Rijks schatkist. Bij het aantrekken van korte leningen (met looptijd tot één jaar) mag het gemiddelde saldo de kasgeldlimiet niet langdurig overschrijden. Het saldo aan aflossingen en renteherzieningen op de bestaande portefeuille lange leningen (met looptijd van één jaar of langer) mag in enig jaar niet hoger zijn dan de renterisiconorm.

Drempel schatkistbankieren

Ter beperking van de staatsschuld moeten gemeenten liquide middelen aanhouden in de schatkist van het Rijk of uitzetten bij mede-overheden. Om het cashmanagement van de gemeenten niet te veel te verstoren mogen de gemeenten een beperkt positief saldo op de bankrekeningen aanhouden. Gemiddeld per kwartaal mag dit saldo niet meer zijn dan een vastgesteld drempelbedrag. Het drempelbedrag is gerelateerd aan de omvang van de begroting – 0,75% over de eerste schijf van € 500 mln en 0,2% over alles daarboven. Voor 2020 komt het drempelbedrag voor de gemeente Rotterdam uit op € 10,3 mln. Indien de gemiddelde banksaldi boven deze drempel komen, worden deze middelen in de schatkist van het Rijk aangehouden.

Kasgeldlimiet

De gemeente mag haar activiteiten niet onbeperkt met kort geld financieren. In de Wet fido is hiervoor de kasgeldlimiet opgenomen, waarmee een maximum wordt gesteld aan de netto kortlopende schuld. De kasgeldlimiet is gelijk aan 8,5% van het begrotingstotaal van de oorspronkelijke begroting. De in de tabel getoonde bedragen zijn jaargemiddelden. Er moet enerzijds rekening worden gehouden met beschikbare kredietlijnen en anderzijds met tijdelijke uitschieters in de behoefte aan kort geld. Daarom wordt voorzichtigheidshalve enige marge aangehouden onder de kasgeldlimiet en wordt er gestuurd op een gemiddelde netto korte schuld van € 275 mln. De kasgeldlimiet mag niet meer dan drie achtereenvolgende kwartalen overschreden worden. Bij een dreigende structurele overschrijding van de kasgeldlimiet zullen nieuwe lange leningen worden aangetrokken. Zijn er goede argumenten voor een langere overschrijding van de kasgeldlimiet dan kan de gemeente aan de provincie Zuid-Holland vooraf een tijdelijke ontheffing aanvragen. Met het oog op de beoogde verkoop van Eneco kan dit in 2020 van toepassing zijn. Dit wordt eind 2019 bezien.

Kasgeldlimiet	2019	2020	2021	2022	2023
Grondslag voor norm: omvang oorspronkelijke begroting	3.473.998	3.767.271	3.767.271	3.767.271	3.767.271
Kasgeldlimiet o.g.v. wet Fido: 8,5% van grondslag	295.290	320.218	320.218	320.218	320.218
Gemiddelde vlottende schulden	275.000	275.000	275.000	275.000	275.000
Gemiddelde vlottende middelen	0	0	0	0	0
Gemiddelde netto vlottende schulden	275.000	275.000	275.000	275.000	275.000
In % begroting	7,9%	7,3%	7,3%	7,3%	7,3%

Renterisiconorm

Bij toekomstige financiering loopt de gemeente een renterisico. Dit is het risico dat de marktrente waartegen wordt geleend hoger uitvalt dan eerder is geraamd. Tevens bestaat er een renterisico op het moment van renteherziening bij een lopende lening. Een stijging van de rentetarieven ten opzichte van de begroting leidt namelijk tot hogere rentelasten.

Bij de structurering van de lange schuld moet de gemeente rekening houden met de renterisiconorm. Deze norm heeft als doel het toekomstig renterisico te beperken door de aflossingen en renteherzieningen te spreiden. Voorkomen moet worden dat er in enig jaar een te grote concentratie plaatsvindt van aflossingen en renteherzieningen op lopende leningen. Het renterisicobedrag wordt volgens de Wet fido berekend als de som van de renteherzieningen en de aflossingen. Het totale renterisicobedrag mag niet groter zijn dan 20% van het begrotingstotaal van de oorspronkelijke begroting. De omvang van de begroting 2020 geldt volgens de wet ook als grondslag voor de toetsing van de daaropvolgende jaren. Als gevolg van het flexibiliseren van de leningenportefeuille zijn de aflossingen in de komende jaren relatief hoog, maar het renterisicobedrag blijft onder de renterisiconorm. Nog nieuw af te sluiten leningen in 2019 zijn niet opgenomen in onderstaand overzicht. Vooruitlopend op de verkoop van Eneco zijn dit leningen met looptijden van 1 tot 2 jaar. Deze leningen worden zodanig gestructureerd dat de renterisiconorm ook in de komende jaren niet wordt overschreden.

Renterisiconorm	2019	2020	2021	2022	2023
Grondslag voor norm: omvang oorspronkelijke begroting	3.473.998	3.767.271	3.767.271	3.767.271	3.767.271
Renterisiconorm o.g.v. wet Fido: 20% van grondslag	694.800	753.454	753.454	753.454	753.454
Renteherzieningen	8.096	2.695	61.040	0	0
Aflossingen	641.722	348.635	405.141	25.996	106.019
Risicobedrag	649.818	351.330	466.181	25.996	106.019
In % begroting	18,7%	9,3%	12,4%	0,7%	2,8%
Ruimte (+) / overschrijding (-)	44.982	402.124	287.273	727.458	647.435

Renterisicobeheer

Als onderdeel van het renterisicobeheer maakt de gemeente op beperkte schaal gebruik van renteswaps.

Renteswaps

Renteswaps zijn instrumenten waarmee de lange rente kan worden vastgelegd. In 2009 en 2010 heeft de gemeente renteswaps afgesloten om toekomstige renterisico's te beperken. Daarbij zijn de renterisico's van € 185 mln aan onderliggende financieringsbehoefte ingedekt. Ter beperking van tegenpartijrisico's zijn deze swaps

alleen afgesloten bij de Bank Nederlandse Gemeenten. Deze bank heeft met een AAA-rating de hoogste mogelijke kredietwaardigheid. Op deze renteswaps drukken geen onderpandverplichtingen. Bij een rentedaling heeft de gemeente dan ook geen verplichting om liquide middelen te storten.

Renterisico

Bij de berekening van het renterisico over de totale schuld worden zowel renterisico's die samenhangen met de korte als de lange schuld betrokken en wordt naast de herfinanciering ook eventuele uitbreiding van de financieringsbehoefte meegenomen. Dit resulteert in het bedrag dat blootstaat aan risico's van een rentestijging.

Bij het berekenen van de benodigde weerstandscapaciteit wordt er vanuit gegaan dat een structurele rentestijging van 2% ten opzichte van de verwachtingen moet kunnen worden opgevangen. Voor meer informatie over het gemeentelijke beleid met betrekking tot risicobeheersing, zie de [paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing](#).

Renterisico	2020	2021	2022	2023
Renteherzieningen	2.695	61.040	0	0
Financieringstekort (stand primo)	614.375	1.405.122	1.900.923	1.962.095
Renterisicobedrag vaste schulden	617.070	1.466.162	1.900.923	1.962.095
Renterisicobedrag netto vlottende schulden	275.000	275.000	275.000	275.000
Totaal renterisicobedrag	892.070	1.741.162	2.175.923	2.237.095
Renterisico (2%)	17.841	34.823	43.518	44.742

Leningverstrekking

De Verordening leningverstrekking en garantieverlening Rotterdam 2014 biedt het kader voor het verstrekken van leningen en de verlening van garanties voor rechtspersonen. Bij leningverstrekking of garantieverlening stelt de gemeente zich terughoudend op volgens het "nee, tenzij" principe. In afwijking hiervan kan specifieke regelgeving worden vastgesteld om bepaalde investeringen te stimuleren. Zo kan onder de Regeling investeringssubsidies breedtesport-, scouting- en speeltuinverenigingen naast een subsidie een aanvullende lening worden verstrekt. De gemeente houdt hierbij nadrukkelijk rekening met wettelijke kaders, zoals de staatssteunregelgeving.

De bestaande portefeuille verstrekte geldleningen heeft een aflopend karakter. De geldleningen zijn voornamelijk verstrekt aan woningbouwcorporaties en de RET Infrastructuur BV en RET Railgebonden voertuigen BV. Tot 1994 verstrekte de gemeente leningen aan woningbouwcorporaties. In 1994 is de gemeente een overeenkomst aangegaan met het Waarborgfonds Sociale Woningbouw (WSW) waardoor de leningen van woningbouwcorporaties worden gewaarborgd door het WSW. Sinds dat moment trekken de woningbouwcorporaties zelfstandig hun leningen aan op de kapitaalmarkt en niet meer bij de gemeente. De leningen aan overige verbonden partijen betreffen voornamelijk het Nationaal Restauratiefonds (NRF) en Stimuleringsfonds Volkshuisvesting Nederlandse Gemeenten (SVN). De overige financiële activa zijn onder

andere leningen aan sportverenigingen en welzijnsorganisaties. Daarnaast gaat het om leningen voor de economische ontwikkeling.

Verstrekte leningen (standen ultimo jaar)	2019	2020	2021	2022	2023
Woningcorporaties	128.263	119.688	110.893	101.681	91.930
Deelnemingen	59.500	51.000	42.500	34.000	25.500
Overige verbonden partijen	10.692	10.471	10.246	10.016	9.782
Totaal leningen	198.455	181.159	163.639	145.697	127.212
Sportverenigingen	4.249	4.134	3.889	3.646	3.404
Economische ontwikkeling	7.082	7.082	7.082	7.082	7.082
Overig	992	947	902	857	811
Totaal overige financiële vaste activa	12.323	12.163	11.873	11.585	11.297
Totaal verstrekte leningen	210.778	193.322	175.512	157.282	138.509

Garantieverlening

Bij de gemeentelijke garantieverlening wordt onderscheid gemaakt tussen de gemeentelijke achtervangpositie bij de waarborgfondsen, garanties voor particulieren en garanties voor rechtspersonen.

Achtervang waarborgfondsen

De gemeente fungeert als achtervanger bij twee verschillende waarborgfondsen, de Stichting Waarborgfonds Eigen Woningen (WEW) en de Stichting Waarborgfonds Sociale Woningbouw (WSW). Als achtervanger is de gemeente verplicht om renteloze leningen te verstrekken aan de waarborgfondsen als die in liquiditeitsproblemen komen door een te laag fondsvermogen.

Het WEW biedt via de Nationale Hypotheek Garantie (NHG) aan de geldgevers zekerheid voor het geval de hypotheekgever niet aan zijn financiële verplichtingen voldoet. Geldgevers kunnen het WEW aanspreken voor de restschuld bij gedwongen verkoop. De achtervangfunctie van de gemeente geldt alleen voor hypotheekleningen die tot 1 januari 2011 zijn afgesloten, daarna is sprake van 100% achtervang van het Rijk. Hierdoor neemt de Rotterdamse achtervangpositie bij WEW jaarlijks verder af.

Het WSW heeft als doel om de toegang tot de kapitaalmarkt voor de deelnemende woningcorporaties te bevorderen. Daarvoor biedt zij zekerheid aan geldgevers van woningcorporaties voor de rente- en aflossingsverplichtingen van de geborgde geldleningen. De woningcorporaties betalen hiervoor een borgstellingsvergoeding aan het WSW. Pas als de buffers van het WSW ontoereikend zijn, wordt de achtervang van het Rijk en de gemeenten aangesproken. In 2018 is het WSW een strategisch programma gestart om het

borgstelsel te versterken. Het WSW werkt dit programma in 2019 verder uit samen met de verschillende belangenhouders, waaronder de achtervangers. Onderstaande tabel toont de achtervangpositie in beide waarborgfondsen.

Borgstellingen door waarborgfondsen (standen ultimo jaar)	2019	2020	2021	2022	2023
WEW	3.333.000	3.133.000	2.933.000	2.733.000	2.533.000
WSW	6.678.456	6.678.456	6.678.456	6.678.456	6.678.456
Totaal borgstellingen door waarborgfondsen	10.011.456	9.811.456	9.611.456	9.411.456	9.211.456

In lijn met de voorgaande jaren wordt het risicobedrag weergegeven als het totaal van de borgstellingen die de waarborgfondsen hebben afgegeven op Rotterdams grondgebied. Dit is niet het werkelijke risicobedrag voor de gemeente Rotterdam. Bij aanspraak op alle achtervangers door het WSW voor renteloze leningen wordt het hier gepresenteerde bedrag als verdeelsleutel gehanteerd. In samenwerking met het Ministerie van Binnenlandse Zaken en de G4-gemeenten ontwikkelt de VNG een methodiek voor de verslaglegging over de achtervangpositie en de berekening van het risico waarmee de achtervangpositie gepaard gaat.

Garanties voor particulieren

De garanties in de volkshuisvesting aan particulieren hebben voornamelijk betrekking op een regeling die gold tot 1995. Volgens deze regeling verstrekke de gemeente garanties voor hypothecaire geldleningen van particulieren. Bij verliezen op grond van deze regeling neemt het Rijk 50% voor zijn rekening. Met de komst van de NHG in 1995 is deze regeling gestopt. Daarnaast heeft de gemeente zich garant gesteld voor door het Nationaal Restauratiefonds (NRF) verstrekte leningen.

Garanties t.b.v. volkshuisvesting particulieren (standen ultimo jaar)	2019	2020	2021	2022	2023
Hypotheekgaranties	32.680	29.957	27.233	24.510	21.787
Garantie NRF-leningen	4.700	4.100	3.500	2.900	2.300
Totaal garanties t.b.v. volkshuisvesting particulieren	37.380	34.057	30.733	27.410	24.087

Garanties voor rechtspersonen

In het verleden zijn op verschillende beleidsgebieden garanties voor rechtspersonen verstrekt. Bij de risicobeoordeling van de garanties wordt onderscheid gemaakt in verschillende categorieën met hun eigen specifieke kenmerken.

Garanties t.b.v. rechtspersonen (standen ultimo jaar)	2019	2020	2021	2022	2023
Energie	104.000	104.000	104.000	104.000	104.000
Totaal garanties t.b.v. deelnemingen	104.000	104.000	104.000	104.000	104.000
Zorg	8.478	7.477	6.468	5.526	4.707

Sport en recreatie	3.574	2.509	1.694	1.236	770
Kunst en cultuur	1.214	904	730	556	426
Overig	787	727	665	601	575
Totaal garanties t.b.v. niet-deelnemingen	14.053	11.617	9.557	7.919	6.478
Totaal garanties t.b.v. rechtspersonen	118.053	115.617	113.557	111.919	110.478

De grootste garantie is die voor de deelneming Warmtebedrijf van € 104 mln. Deze garantie betreft de financiering van het aanleggen van een warmtetransportsysteem met het oog op CO2-reductie. Voor meer informatie over de ontwikkelingen met betrekking tot het Warmtebedrijf, zie de [paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing](#).

Kredietrisicobeheer

Bij het verstrekken van leningen en het verlenen van garanties loopt de gemeente het risico dat de betrokken partijen niet aan hun financiële verplichtingen aan de gemeente kunnen voldoen. Daarom neemt de gemeente risicobeperkende maatregelen en voert een actief kredietrisicobeheer. De gemeente berekent de risico's op wanbetaling van de betreffende geldnemers. Dit wordt het kredietrisico genoemd. In 2012 is de kredietrisicoreserve ingesteld om deze risico's te kunnen afdekken. Bij leningverstrekking of garantieverlening dient eenmalig een bijdrage te worden gestort voor de dekking van deze kredietrisico's. Daarnaast betaalt de geldnemer aan de gemeente een renteopslag of garantiopremie, die als voeding dient voor de kredietrisicoreserve. De onderstaande tabel toont per ultimo 2019 de bedragen waarover risico wordt gelopen en het kredietrisico.

Kredietrisicoberekening	Uitstaand bedrag	Kredietrisico
Borgstellingen door waarborgfondsen	10.011.456	PM
Garanties t.b.v. volkshuisvesting particulieren	37.380	915
Garanties t.b.v. rechtspersonen	118.053	53.724
Verstrekte leningen	210.778	5.320
Totaal	10.377.667	59.959

Het kredietrisicobedrag voor de achtervangposities in het Waarborgfonds Eigen Woning en het Waarborgfonds Sociale Woningbouw kan op dit moment nog niet berekend worden en wordt daarom op PM gesteld. Nadat er meer duidelijkheid bestaat over de verdere uitwerking van het strategisch programma door het WSW ontwikkelt de VNG een methodiek om het kredietrisicobedrag van de achtervangpositie voor gemeenten te kunnen berekenen. Dit gebeurt in overleg met onder andere het Ministerie van Binnenlandse Zaken en de G4-gemeenten.

Voor garanties ten behoeve van volkshuisvesting particulieren baseert de gemeente zich bij het berekenen van het kredietrisicobedrag op bancaire richtlijnen. Met behulp van een kredietrisicomodel zijn de bedragen berekend die minimaal zouden moeten worden gereserveerd om de risico's van de leningverstrekking en de garantieverlening voor rechtspersonen te kunnen opvangen. Het kredietrisico is toegenomen als gevolg

van hogere risico's met betrekking tot het Warmtebedrijf, zie de [paragraaf Weerstandvermogen en risicobeheersing](#). De kredietrisicoreserve (€ 69,9 mln) is vooralsnog toereikend om het hier berekende totale kredietrisicobedrag te kunnen dekken. Pas als er ook een goede inschatting kan worden gemaakt van de risico's die samenhangen met de achtervang in de waarborgfondsen, kan worden vastgesteld of de kredietrisicoreserve toereikend is.

Grondbeleid

Pagina 107

Grondbeleid

De paragraaf Grondbeleid geeft de kaders weer voor de ruimtelijke economische ontwikkelingen in de stad. Daarnaast wordt ingegaan op de verwachte marktontwikkelingen voor woningbouw en werklocaties, de financiële uitgangspunten van het grondbeleid en de risico's voor de grondexploitatieportefeuille.

[Beleid](#)[Externe ontwikkelingen](#)[Wijze van uitvoering grondbeleid](#)[Resultaten totale grondexploitatie](#)[Winstneming Reserves grondzaken](#)

Beleid

De gemeente werkt aan een aantrekkelijke woonstad met een sterke economie, zoals vastgelegd in de Stadsvisie 2030 (daterend uit 2007) en bekrachtigd in het kader 'Stedelijke Ontwikkeling, Prospectus van de Stad' (2013). De uitwerking van de aantrekkelijke woonstad richt zich op een betere 'quality of life' en, specifiek, op het behouden en aantrekken van hoger opgeleiden, mensen met midden- en hoge inkomens en gezinnen. Bouwen en ontwikkelen in Rotterdam moet voor nu en voor de lange termijn. Het college zet deze periode ambitieus in op de start van de bouw van 18.000 nieuwe woningen. Daarbij spelen duurzaamheid, energiezuinig en een betere luchtkwaliteit een grote rol. Dit te realiseren, vraagt om flinke keuzes, maatregelen en investeringen.

De gemeente zet zich in om nieuw investerend en organiserend vermogen voor Rotterdam aan te trekken. Zodoende wil de gemeente innovatieve initiatieven stimuleren en optimaal ruimte bieden.

Externe ontwikkelingen

BBV-aspecten

In 2016 is het Besluit begroting en verantwoording (BBV) vernieuwd vanwege de invoering van de Vennootschapsbelasting voor overheden. In 2017 is door een nieuwe uitleg van het BBV de gemeentelijke werkwijze voor tussentijdse winstnemingen herzien. De verwachting is dat het BBV ook de komende jaren verandert. De gemeente zorgt ervoor dat er continu voldaan wordt aan de regels van de – eventueel herziene - BBV.

Ontwikkelingen woningbouw

Het optimisme op de woningmarkt houdt vooralsnog aan, waardoor er een grote vraag naar nieuwbouwwoningen in Rotterdam is. Het aanbod is momenteel te klein om die vraag te voldoen. De start van 18.000 nieuwe woningen tot en met 2021 moet de druk op de woningmarkt verlichten.

De gemeente speelt in op de kansen die zich voordoen op de woningmarkt. Om aan te sluiten op de effectieve marktvraag en de groei van de stad, ligt de focus de komende periode op:

- versnelling van lopende woningbouwprojecten in een aantal gebieden in de stad (maatregelen om de realisatiegraad van de plannen te verhogen)
- zoektocht naar nieuwe woningbouwmogelijkheden voor de lange en middellange termijn: na 2022

Ontwikkelingen werklocaties

De behoefte aan nieuwbouw van commercieel vastgoed in Rotterdam blijft op basis van de huidige inzichten de komende jaren constant. Het gaat voornamelijk om vervanging van verouderd vastgoed. Het planaanbod bevindt zich de komende jaren onder de verwachte marktvraag. Een deel van de nieuwbouwvraag wordt opgelost in bestaand vastgoed, na kwaliteitsverbetering of transformatie. Op termijn leidt deze verschuiving tot een vermindering van het overaanbod in de bestaande voorraad en tot afname van leegstand. Om de concurrentiepositie van Rotterdam te behouden is het een voorwaarde dat de kwaliteit van de bestaande voorraad voldoende is, zodat deze goed verhuurbaar is. In Rotterdam wil het college tot en met 2021 180.000 m2 kantoren omzetten naar een andere functie.

Wijze van uitvoering grondbeleid

De gemeente Rotterdam hanteert sinds 2013 de 'normatief residuele methode' voor het tot stand komen van grondprijzen. Daarnaast zet de gemeente zich in voor de marktbenadering en aantrekking van investerend vermogen. Specifieke beleidsdoelstellingen vragen om een gerichte aanpak in programma's, zoals het platform 'Pak je ruimte' voor inspiratie en informatie over zelfbouw.

Om versnelling in de woningbouwopgave mogelijk te maken wordt het grondbeleid vernieuwd en verruimd.

Het ruimtelijk economisch perspectief en de gemeentelijke rolopvatting, hebben gevolgen voor de gebiedsontwikkelingen. Gebiedsontwikkelingen zijn steeds complexer. Dat komt onder andere door de betrokkenheid van meerdere partijen en het bouwen in de bestaande leefomgeving. De gemeente is er scherp op hoe zij de mensen en middelen inzet. De inzet van actief grondbeleid (grondexploitaties) biedt de meeste mogelijkheden om te sturen op de ontwikkeling. Een andere mogelijkheid is samenwerking met partners aan te gaan, maar er zijn ook veel situaties waarin de gemeente een ontwikkeling alleen faciliteert. Dat kan bijvoorbeeld door de inzet van medewerkers of een bijdrage uit een fonds.

Op basis van actuele marktanalyses van de marktvraag, prijzen, ontwikkelingen en zo meer, en van gemeentelijke ambities, bijvoorbeeld om een aantrekkelijke doelgroep in de gemeente te kunnen huisvesten, stelt de gemeente de eigen lopende grondexploitaties bij op project- en portefeuilleniveau: op programma, planning, of prijs.

Minimaal één keer per jaar voert de gemeente voor individuele grondexploitaties een risicoanalyse uit. Zo kan de

gemeente bepalen welke onzekerheidsreserve nodig is om projectspecifieke risico's op te vangen, zoals het slagen van een bestemmingsplanprocedure of de kans dat ergens bodemvervuiling wordt aangetroffen. Voor deze risico's neemt de gemeente in de individuele grondexploitaties een onzekerheidsreserve op.

Voor sturing op portefeuilleniveau stelt de gemeente jaarlijks het Meerjarenperspectief Grond en Vastgoed (MGV) op. Hiervoor onderzoekt de gemeente de trends en marktontwikkelingen bij woningbouw, werklocaties en maatschappelijke voorzieningen. De analyse van de resultaten leidt tot risico's en kansen in het planaanbod in Rotterdam. Deze komen terug in het MGV, aangevuld met aanbevelingen voor prioriteiten in de ontwikkeling van het planaanbod en bijsturing van de gemeentelijke portefeuille.

Resultaten totale grondexploitatie

Financieel resultaat

De projectadministratie van de grondexploitaties bevat enerzijds de gerealiseerde kosten en opbrengsten en anderzijds de begroting van nog te maken kosten en voorziene opbrengsten. De gemeente maakt alle posten contant. Gesaldeerd ontstaat daardoor de netto contante waarde (NCW) van het project.

Voor een betrouwbare inschatting van de waardeontwikkeling van de portefeuille zijn verschillende externe factoren van invloed. Door de economische ontwikkelingen kan er sprake zijn van prijsstijgingen. In de grondexploitatie rekent de gemeente daarom met langjarige gemiddelde parameters voor kosten- en opbrengstenstijging en voor renteontwikkelingen. Een verandering van de langjarige parameters heeft grote invloed op de uitkomst van de netto contante waarde-berekening (NCW-berekening). Jaarlijks voert de gemeente een analyse uit om te bepalen of een aanpassing nodig is voor de langjarige parameters. Op het moment van samenstellen van deze begroting gelden de volgende gegevens:

- rentepercentage van 1,4% (naar rato vreemd vermogen/totaal vermogen, methodiek voorgeschreven in de BBV)
- disconteringsvoet 2% (sinds 2016 voorgeschreven in de BBV)
- kostenstijging 2,0%
- opbrengstenstijging 1,0-2,0% (voor de jaren 2019 t/m 2026) en 0% voor 2027 en verder

Als er aanleiding voor is, actualiseert de gemeente gedurende het jaar de begrote posten. Eens per jaar, tijdens het jaarrekeningproces, neemt de gemeente alle posten door en voorziet deze van actuele onderbouwingen. Op die manier verantwoordt het college het juiste financiële resultaat in de jaarrekening.

Verdienvermogen

Het verdienvermogen van de totale grondexploitatieportefeuille omvat het NCW-saldo van alle grondexploitaties met een positief saldo. Dit is dus het bedrag dat de gemeente, bij gelijkblijvende uitgangspunten, gedurende de looptijd van de huidige grondexploitaties als winst kan nemen.

Het feit dat er sprake is van winsten komt grotendeels doordat de gemeente verliesnemingen tot 2015 als afwaardering op de boekwaarde verwerkte. Het verdienvermogen bedraagt per eind 2018 (stand jaarrekening) € 184,2 mln.

Het totaal van het verdienvermogen wordt vooral bepaald door de resultaten van de uitbreidingslocatie Nesseland en Park Zestienhoven. De binnenstedelijke locaties dragen beperkt bij aan het verdienvermogen van de grondexploitatieportefeuille. Uitzonderingen hierop zijn de ontwikkelingen Katendrecht en Kop van Zuid. Binnenstedelijke (her)ontwikkeling is namelijk complexer en risicovoller dan de ontwikkeling van uitleggebieden. De kosten voor verwerving zijn bijvoorbeeld hoger en vaak is de grond vervuild. Hoewel dergelijke projecten voor de ruimtelijke ontwikkeling wenselijk zijn, zijn ze zonder de inzet van eigen middelen doorgaans niet haalbaar als ze traditioneel ontwikkeld worden. Daarom zoekt de gemeente naar andere manieren van ontwikkelen, met als kenmerk meer samenwerking met eindgebruikers en investeerders. Omdat er nauwelijks nog positieve projecten aan de portefeuille worden toegevoegd en het aantal grondexploitaties afneemt, staat het verdienvermogen de komende jaren onder druk. De positieve ontwikkeling komt dus voort uit de momenteel gunstige markteffecten binnen de bestaande portefeuille.

Winstneming

De resultaatnemingen op de grondexploitatieportefeuille bestaan uit drie onderdelen, te weten:

1. Winstnemingen
 - Tussentijdse winstnemingen
 - Winstnemingen bij afsluiten van een grondexploitatie
2. Mutatie van voorzieningen
3. Verliesnemingen

Ad 1 Winstnemingen

De berekeningswijze voor tussentijdse winstnemingen wordt voorgeschreven door het BBV (Besluit Begroting en Verantwoording) en is gebaseerd op de financiële voortgang van het project in relatie tot het verwachte (positieve) resultaat. In overleg met de accountant is een berekeningswijze tot stand gekomen die voldoet aan de BBV-vereisten, maar die tevens recht doet aan het onzekere karakter van de grondexploitaties. Naar mate de resterende looptijd van een grondexploitatie langer is, worden de onzekerheden groter. De voorziene grondopbrengsten kunnen in de toekomst bijvoorbeeld fors tegenvallen.

In de systematiek wordt hier rekening mee gehouden. De commissie BBV heeft aangegeven dat het vereist is om reeds gerealiseerde winsten terug te nemen als de totale winst op basis van de huidige inzichten kleiner is dan de reeds gerealiseerde winst. De gemeente Rotterdam anticipeert op deze aangekondigde wijziging met de huidige berekeningswijze. De formele uiting van de commissie BBV wordt in 2019 verwacht. Deze aangepaste berekeningswijze heeft als mogelijk effect dat er een volatieler beeld zal ontstaan in de resultaten van de grondexploitaties. Bij het afsluiten van een grondexploitatie wordt het totale saldo als resultaat genomen.

Ad 2 Voorziening verliesgevende grondexploitaties

In geval van een negatief NCW-saldo gedurende de looptijd van een plan treft de gemeente bij de jaarafsluiting een voorziening ter grootte van het negatieve saldo. Aangezien het plansaldo gedurende de looptijd van het project kan muteren, wordt bij jaareinde bepaald of de benodigde voorziening groter of kleiner is dan de een jaar eerder getroffen voorziening.

Ad 3 Verliesnemingen

Verliesnemingen boekt de gemeente alleen bij het afsluiten van een negatieve grondexploitatie.

Reserves grondzaken

Rotterdam heeft een groot aantal plannen voor nieuwbouw van woningbouw en van werklocaties als bedrijven, kantoren en detailhandel. Het gaat hierbij zowel om initiatieven van de gemeente als van particulieren. De gemeente heeft ongeveer 75 grondexploitaties in uitvoering. Door marktontwikkelingen kunnen planning, programma en prijs van de grondexploitaties veranderen. Daardoor zijn geraamde saldi niet zeker.

Risico's op projectniveau

Om de financiële risico's voor de gemeente te beperken, investeert de gemeente niet voordat er een redelijke zekerheid bestaat over de realisatie van het project. Om te voorkomen dat een opeenhoping van financiële risico's voor de gemeente plaatsvindt, beoordeelt de gemeente elk jaar of ingrepen nodig zijn op eventueel ontstane verliezen op plannen. Waar nodig neemt de gemeente verlies of treft ze een voorziening. Jaarlijks voert de gemeente voor individuele grondexploitaties een risicoanalyse uit. Daarmee bepaalt de gemeente welke risicoreserve in het project nodig is om risico's op te vangen die specifiek zijn voor dat project. Voorbeelden van projectspecifieke risico's zijn het slagen van een bestemmingsplanprocedure of het risico op bodemvervuiling.

In de Projectenmonitor Grondexploitaties geeft het college twee keer per jaar inzicht in de belangrijkste ontwikkelingen per project.

Risico's van grondzaken worden meegenomen in de berekening van de benodigde weerstandscapaciteit en daarmee in de berekening van het weerstandsvermogen.

Risico's op portefeuilleniveau

De gemeente beoordeelt twee keer per jaar het totale planaanbod in de stad in relatie tot actuele marktanalyses. De resultaten hiervan geven onder meer inzicht in wenselijke en noodzakelijke aanpassingen in de gemeentelijke grondexploitatieportefeuille en in de bijbehorende financiële effecten. Het doel van portefeuillesturing is financiële risico's te beperken en kansen tijdig te signaleren. De uitkomsten meldt het college jaarlijks in het Meerjarenperspectief Grond & Vastgoed.

In aansluiting op bovengenoemd beleid heeft de gemeente voor de grondexploitatieportefeuille het financiële effect bepaald van risico's die volgen uit de marktanalyse van woon- en werklocaties en van de algemene prijsontwikkelingen. Dit is gedaan aan de hand van een risicoanalyse. Hierbij zijn de omgevingsrisico's vertaald in verschillende scenario's. De benodigde weerstandscapaciteit is voor 2019 berekend en vastgesteld op € 83 mln.

Investerings

Pagina 108

Investerings

In deze paragraaf wordt een overzicht van de gevoteerde investeringskredieten gepresenteerd. De raad geeft met het voteren van kredieten het college toestemming meerjarige investeringsuitgaven te doen en/of verplichtingen aan te gaan. Het college bewaakt de voortgang afsluiting van het gevoteerde krediet.

BeleidNieuwe investeringenLopende investeringen

Beleid

De gemeente doet nieuwe investeringen en uitbreidingsinvesteringen op basis van een [Stadsvisie](#) en de investeringsstrategie die hierop is geënt. Vervangingsinvesteringen worden gedaan nadat de levensduur van gemeentelijke bezittingen (de 'activa') voorbij is. Soms investeert de gemeente om de levensduur van activa te verlengen, de kwaliteit van bestaande activa te verhogen of te voldoen aan nieuwe wettelijke voorschriften.

Sommige investeringen zijn rendabel. Zij verdienen zichzelf in korte tijd terug. Zijn investeringen rendabel en beperkt qua financiële risico's, dan kunnen ze in beginsel door marktpartijen worden gedaan. De gemeente wil het investerend vermogen van deze marktpartijen zo goed mogelijk benutten. Daarnaast wil de gemeente borgen dat het zelf over voldoende investerend vermogen beschikt om maatschappelijk gewenste investeringen te doen die marktpartijen niet of niet zonder bijdrage van de overheid doen. De gemeente zoekt actief naar samenwerking met de andere overheden.

Nieuwe investeringen

In onderstaande tabel zijn per programma de nieuwe investeringskredieten opgenomen. Hierbij zijn alleen nieuwe kredietaanvragen voor het lopende jaar ingediend, waarbij de dekking voor deze investeringen binnen de bestaande meerjarenbegroting aanwezig zijn. De nieuwe kredieten moet de gemeenteraad nog goedkeuren (voteren). In de kolom 'voorstel krediet' staat het totale investeringsbedrag, inclusief bijdragen van derden. De kolommen daarnaast tonen voor de jaren 2020-2024 het verwachte verloop van de uitgaven per krediet. Nieuwe investeringen zijn ingedeeld in de volgende vier categorieën:

N= Nieuwe investeringen

V= Vervangingsinvestering

U= Uitbreidingsinvestering

L= Levensduur verlengende investering

In onderstaande tabel is per krediet een omschrijving opgenomen van het doel waarvoor het krediet wordt aangevraagd en een overzicht met detailinformatie. Dit overzicht bevat eventueel te ontvangen bijdragen van derden, het netto investeringsbedrag, oftewel het eigen geld dat de gemeente aan de investering verwacht te gaan uitgeven en de jaarlijkse kapitaallasten die ten laste van de exploitatie komen vanaf het moment dat de investering in gebruik wordt genomen.

Programma	Cat	Voorstel	2020	2021	2022	2023	2024																																																																																
krediet																																																																																							
Verkeer en vervoer		24.625	13.855	10.770	0	0	0																																																																																
Producteninnovatie	N	890	890	0	0	0	0																																																																																
straatparkeren																																																																																							
<table><tr><th>Programma</th><th>Cat</th><th>Voorstel krediet</th><th>2020</th><th>2021</th><th>2022</th><th>2023</th><th>2024</th></tr><tr><td>Verkeer en vervoer</td><td></td><td>24.625</td><td>13.855</td><td>10.770</td><td>0</td><td>0</td><td>0</td></tr><tr><td>Producteninnovatie straatparkeren</td><td>N</td><td>890</td><td>890</td><td>0</td><td>0</td><td>0</td><td>0</td></tr><tr><td colspan="8">Doel krediet: In het kader van nieuwe ontwikkelingen dienen de Integrale Scan Applicatie (ISA), het door de afdeling Fiscaal gebruikte HAS en het parkeer managementsysteem Parksaver geupgrade te worden.</td></tr><tr><td colspan="8">Rotterdams taakveld: 0.63 - Parkeerbelasting</td></tr><tr><td colspan="2">Details</td><td>Totaal</td><td>2020</td><td>2021</td><td>2022</td><td>2023</td><td>2024</td></tr><tr><td colspan="2">Bijdragen van derden</td><td>0</td><td>0</td><td>0</td><td>0</td><td>0</td><td>0</td></tr><tr><td colspan="2">Netto investering (Rotterdams geld)</td><td>890</td><td>890</td><td>0</td><td>0</td><td>0</td><td>0</td></tr><tr><td colspan="2">Kapitaallasten (rente en afschrijving)</td><td>n.v.t.</td><td>0</td><td>194</td><td>191</td><td>187</td><td>183</td></tr><tr><td colspan="2">Aanvullende beheerslasten</td><td>n.v.t.</td><td>0</td><td>0</td><td>0</td><td>0</td><td>0</td></tr></table>								Programma	Cat	Voorstel krediet	2020	2021	2022	2023	2024	Verkeer en vervoer		24.625	13.855	10.770	0	0	0	Producteninnovatie straatparkeren	N	890	890	0	0	0	0	Doel krediet: In het kader van nieuwe ontwikkelingen dienen de Integrale Scan Applicatie (ISA), het door de afdeling Fiscaal gebruikte HAS en het parkeer managementsysteem Parksaver geupgrade te worden.								Rotterdams taakveld: 0.63 - Parkeerbelasting								Details		Totaal	2020	2021	2022	2023	2024	Bijdragen van derden		0	0	0	0	0	0	Netto investering (Rotterdams geld)		890	890	0	0	0	0	Kapitaallasten (rente en afschrijving)		n.v.t.	0	194	191	187	183	Aanvullende beheerslasten		n.v.t.	0	0	0	0	0
Programma	Cat	Voorstel krediet	2020	2021	2022	2023	2024																																																																																
Verkeer en vervoer		24.625	13.855	10.770	0	0	0																																																																																
Producteninnovatie straatparkeren	N	890	890	0	0	0	0																																																																																
Doel krediet: In het kader van nieuwe ontwikkelingen dienen de Integrale Scan Applicatie (ISA), het door de afdeling Fiscaal gebruikte HAS en het parkeer managementsysteem Parksaver geupgrade te worden.																																																																																							
Rotterdams taakveld: 0.63 - Parkeerbelasting																																																																																							
Details		Totaal	2020	2021	2022	2023	2024																																																																																
Bijdragen van derden		0	0	0	0	0	0																																																																																
Netto investering (Rotterdams geld)		890	890	0	0	0	0																																																																																
Kapitaallasten (rente en afschrijving)		n.v.t.	0	194	191	187	183																																																																																
Aanvullende beheerslasten		n.v.t.	0	0	0	0	0																																																																																
Uitbreiding straatparkeren	N	997	997	0	0	0	0																																																																																
<table><tr><th>Programma</th><th>Cat</th><th>Voorstel krediet</th><th>2020</th><th>2021</th><th>2022</th><th>2023</th><th>2024</th></tr><tr><td>Verkeer en vervoer</td><td></td><td>24.625</td><td>13.855</td><td>10.770</td><td>0</td><td>0</td><td>0</td></tr><tr><td>Uitbreiding straatparkeren</td><td>N</td><td>997</td><td>997</td><td>0</td><td>0</td><td>0</td><td>0</td></tr><tr><td colspan="8">Doel krediet: Voor 2020 staat invoering van betaald parkeren in Feijenoord, Kleiwegkwartier, Oud Charlois en Vreewijk gepland.</td></tr><tr><td colspan="8">Rotterdams taakveld: 0.63 - Parkeerbelasting</td></tr><tr><td colspan="2">Details</td><td>Totaal</td><td>2020</td><td>2021</td><td>2022</td><td>2023</td><td>2024</td></tr><tr><td colspan="2">Bijdragen van derden</td><td>0</td><td>0</td><td>0</td><td>0</td><td>0</td><td>0</td></tr><tr><td colspan="2">Netto investering (Rotterdams geld)</td><td>997</td><td>997</td><td>0</td><td>0</td><td>0</td><td>0</td></tr><tr><td colspan="2">Kapitaallasten (rente en afschrijving)</td><td>n.v.t.</td><td>0</td><td>218</td><td>214</td><td>210</td><td>206</td></tr><tr><td colspan="2">Aanvullende beheerslasten</td><td>n.v.t.</td><td>0</td><td>0</td><td>0</td><td>0</td><td>0</td></tr></table>								Programma	Cat	Voorstel krediet	2020	2021	2022	2023	2024	Verkeer en vervoer		24.625	13.855	10.770	0	0	0	Uitbreiding straatparkeren	N	997	997	0	0	0	0	Doel krediet: Voor 2020 staat invoering van betaald parkeren in Feijenoord, Kleiwegkwartier, Oud Charlois en Vreewijk gepland.								Rotterdams taakveld: 0.63 - Parkeerbelasting								Details		Totaal	2020	2021	2022	2023	2024	Bijdragen van derden		0	0	0	0	0	0	Netto investering (Rotterdams geld)		997	997	0	0	0	0	Kapitaallasten (rente en afschrijving)		n.v.t.	0	218	214	210	206	Aanvullende beheerslasten		n.v.t.	0	0	0	0	0
Programma	Cat	Voorstel krediet	2020	2021	2022	2023	2024																																																																																
Verkeer en vervoer		24.625	13.855	10.770	0	0	0																																																																																
Uitbreiding straatparkeren	N	997	997	0	0	0	0																																																																																
Doel krediet: Voor 2020 staat invoering van betaald parkeren in Feijenoord, Kleiwegkwartier, Oud Charlois en Vreewijk gepland.																																																																																							
Rotterdams taakveld: 0.63 - Parkeerbelasting																																																																																							
Details		Totaal	2020	2021	2022	2023	2024																																																																																
Bijdragen van derden		0	0	0	0	0	0																																																																																
Netto investering (Rotterdams geld)		997	997	0	0	0	0																																																																																
Kapitaallasten (rente en afschrijving)		n.v.t.	0	218	214	210	206																																																																																
Aanvullende beheerslasten		n.v.t.	0	0	0	0	0																																																																																

Pagina 589 van 792

								Details	Totaal	2020	2021	2022	2023	2024	
								Bijdragen van derden	1.800	600.000	1.200.000	0	0	0	
								Netto investering (Rotterdams geld)	1.800	1.200	600	0	0	0	
								Kapitaallasten (rente en afschrijving)	n.v.t.	0	64	95	93	92	
								Aanvullende beheerslasten	n.v.t.	0	0	0	0	0	
Vervanging	V	6.000	4.000	2.000	0	0	0	Programma	Cat	Voorstel krediet	2020	2021	2022	2023	2024
Verkeersregelininstallaties 2020								Verkeer en vervoer24.62513.85510.770000							
								Vervanging Verkeersregelininstallaties 2020	V	6.000	4.000	2.000	0	0	0
Doel krediet: Dit krediet wordt ingezet voor het vervangen of verwijderen na einde levensduur van diverse verkeersmanagementsystemen in heel Rotterdam Daaronder verstaan we verkeersregelininstallaties en verkeersgeleiding, en ook de vervanging van benodigde software voor verkeersmanagement.															
Rotterdams taakveld: 2.1.b - Verkeer en vervoer - Ontwikkeling															
								Details	Totaal	2020	2021	2022	2023	2024	
								Bijdragen van derden	0	0	0	0	0	0	
								Netto investering (Rotterdams geld)	6.000	4.000	2.000	0	0	0	
								Kapitaallasten (rente en afschrijving)	n.v.t.	0	344	511	503	495	
								Aanvullende beheerslasten	n.v.t.	0	0	0	0	0	
Stationsomgeving Hoek van	N /	3.170	1.000	2.170	0	0	0	Programma	Cat	Voorstel krediet	2020	2021	2022	2023	2024
Holland Strand								Verkeer en vervoer24.62513.85510.770000							
								Stationsomgeving Hoek van Holland Strand	N / U	3.170	1.000	2.170	0	0	0
Doel krediet: Uitvoering inrichtingsplan eindplein Hoek van Holland Strand.															
Rotterdams taakveld: 2.1.b - Verkeer en vervoer - Ontwikkeling															
								Details	Totaal	2020	2021	2022	2023	2024	
								Bijdragen van derden	1.019	340	679	0	0	0	
								Netto investering (Rotterdams geld)	2.151	660	1.491	0	0	0	
								Kapitaallasten (rente en afschrijving)	n.v.t.	0	0	114	113	111	
								Aanvullende beheerslasten	n.v.t.	0	0	0	0	0	
Beheer van de stad		22.000	3.750	5.450	8.050	4.750	0								
Conservering grote stalen en	V	3.000	750	750	750	750	0	Programma	Cat	Voorstel krediet	2020	2021	2022	2023	2024
betonnen bruggen								Beheer van de stad22.0003.7505.4508.0504.7500							
								Conservering grote stalen en betonnen bruggen	V	3.000	750	750	750	750	0
Doel krediet: Inspectie en monitoring heeft aangetoond dat bij een aantal bruggen levensduurverlengende															

maatregelen getroffen moeten worden. Met deze maatregelen wordt de achteruitgang van de constructieve kwaliteit voorkomen (roestvorming, schade, materiaalreductie).

Rotterdams taakveld: 2.1.a - Verkeer en vervoer - Beheer

Details	Totaal	2020	2021	2022	2023	2024
Bijdragen van derden	0	0	0	0	0	0
Netto investering (Rotterdams geld)	3.000	750	750	750	750	0
Kapitaallasten (rente en afschrijving)	n.v.t.	0	0	0	0	119
Aanvullende beheerslasten	n.v.t.	0	0	0	0	0

Urgente	V	7.000	700	1.300	5.000	0	0	Programma	Cat	Voorstel krediet	2020	2021	2022	2023	2024
Vervaningsinvesteringen								Beheer van de stad		22.000	3.750	5.450	8.050	4.750	0
kademuren															
Urgente Vervaningsinvesteringen kademuren	V	7.000	700	1.300	5.000	0	0								

Doel krediet: Inspectie en Monitoring heeft aangetoond dat bij een aantal kademuren levensduurverlengende maatregelen getroffen moeten worden. Het betreft de kademuren Rijnhaven Oostzijde, Parkhaven Oostzijde, Hertekade en Kreeksehaven.

Rotterdams taakveld: 2.1.a - Verkeer en vervoer - Beheer

Details	Totaal	2020	2021	2022	2023	2024
Bijdragen van derden	0	0	0	0	0	0
Netto investering (Rotterdams geld)	7.000	700	1.300	5.000	0	0
Kapitaallasten (rente en afschrijving)	n.v.t.	0	0	40	278	276
Aanvullende beheerslasten	n.v.t.	0	0	0	0	0

Beweegbare objecten,	V	4.000	300	1.400	300	2.000	0	Programma	Cat	Voorstel	2020	2021	2022	2023	2024
modernisering, centralisering &										krediet					
CE-Markering															
								Beheer van de stad		22.000	3.750	5.450	8.050	4.750	0
Beweegbare objecten, modernisering, centralisering &	V	4.000	300	1.400	300	2.000	0								
CE-Markering															

Doel krediet: Modernisering van de elektrotechnische installaties, ombouw naar afstandsbediening en realisering van CE-Markering van beweegbare bruggen en sluizen.

Rotterdams taakveld: 2.1.a - Verkeer en vervoer - Beheer

Details	Totaal	2020	2021	2022	2023	2024
Bijdragen van derden	0	0	0	0	0	0
Netto investering (Rotterdams geld)	4.000	300	1.400	300	2.000	0
Kapitaallasten (rente en afschrijving)	n.v.t.	0	0	0	0	239
Aanvullende beheerslasten	n.v.t.	0	0	0	0	0

Schiebruggen CE-Markering	V	8.000	2.000	2.000	2.000	2.000	0	Programma	Cat	Voorstel krediet	2020	2021	2022	2023	2024
		Beheer van de stad								22.000	3.750	5.450	8.050	4.750	0
Schiebruggen CE-Markering								V		8.000	2.000	2.000	2.000	2.000	0
Doel krediet: Realisering van CE-Markering van de Schiebruggen.															
Rotterdams taakveld: 2.1.a - Verkeer en vervoer - Beheer															
Details		Totaal								2020	2021	2022	2023	2024	
Bijdragen van derden		0								0	0	0	0	0	0
Netto investering (Rotterdams geld)		8.000								2.000	2.000	2.000	2.000		0
Kapitaallasten (rente en afschrijving)		n.v.t.								0	0	0	0		424
Aanvullende beheerslasten		n.v.t.								0	0	0	0		0
Stedelijke inrichting en ontwikkeling		58.815	8.245	17.819	19.980	6.967	5.805								
Gebiedsontwikkeling Nieuw	N	30.561	0	5.310	12.480	6.967	5.805	Programma	Cat	Voorstel krediet	2020	2021	2022	2023	2024
Kralingen *		Stedelijke inrichting en ontwikkeling								58.815	8.245	17.819	19.980	6.967	5.805
Gebiedsontwikkeling Nieuw Kralingen *								N		30.561	0	5.310	12.480	6.967	5.805
Doel krediet: Het realiseren van milieuparken.															
*De investering is tussentijds al door de raad goedgekeurd.															
Rotterdams taakveld: 0.3 - Beheer overige gebouwen en gronden															
Details		Totaal								2020	2021	2022	2023	2024	
Bijdragen van derden		0								0	0	0	0	0	0
Netto investering (Rotterdams geld)		30.561								0	5.310	12.480	6.967		5.805
Kapitaallasten (rente en afschrijving)		n.v.t.								0	0	0	0		0
Aanvullende beheerslasten		n.v.t.								0	0	0	0		0
Gebiedsontwikkeling	N	22.700	7.600	7.600	7.500	0	0	Programma	Cat	Voorstel krediet	2020	2021	2022	2023	2024
Schiekadeblok *		Stedelijke inrichting en ontwikkeling								58.815	8.245	17.819	19.980	6.967	5.805
Gebiedsontwikkeling Schiekadeblok *								N		22.700	7.600	7.600	7.500	0	0
Doel krediet: Aankoop panden en gronden ten behoeve van ruimtelijke ontwikkeling Schiekadeblok.															
*De investering is tussentijds al door de raad goedgekeurd.															
Rotterdams taakveld: 8.3 - Wonen en bouwen															
Details		Totaal								2020	2021	2022	2023	2024	
Bijdragen van derden		0								0	0	0	0	0	0

									Netto investering (Rotterdams geld)	22.700	7.600	7.600	7.500	0	0
									Kapitaallasten (rente en afschrijving)	n.v.t.	0	0	0	0	0
									Aanvullende beheerslasten	n.v.t.	0	0	0	0	0
Vloercoating parkeergarages	N	2.950	600	2.350	0	0	0	Programma	Cat	Voorstel krediet	2020	2021	2022	2023	2024
								Stedelijke inrichting en ontwikkeling		58.815	8.245	17.819	19.980	6.967	5.805
Vloercoating parkeergarages	N	2.950	600	2.350	0	0	0								
Doel krediet: Het voorzien van een viertal parkeergarages van een antislip-beschermlaag.															
Rotterdams taakveld: 0.3 - Beheer overige gebouwen en gronden															
								Details		Totaal	2020	2021	2022	2023	2024
								Bijdragen van derden		0	0	0	0	0	0
								Netto investering (Rotterdams geld)		2.950	600	2.350	0	0	0
								Kapitaallasten (rente en afschrijving)		n.v.t.	0	37	170	170	170
								Aanvullende beheerslasten		n.v.t.	0	0	0	0	0
Energieplan de Doelen	N	2.469	0	2.469	0	0	0	Programma	Cat	Voorstel krediet	2020	2021	2022	2023	2024
								Stedelijke inrichting en ontwikkeling		58.815	8.245	17.819	19.980	6.967	5.805
Energieplan de Doelen	N	2.469	0	2.469	0	0	0								
Doel krediet: Het verduurzamen van De Doelen door een functionele verbetering in het binnenklimaat mbv een warmte koude opslag (WKO)															
Rotterdams taakveld: 0.3 - Beheer overige gebouwen en gronden															
								Details		Totaal	2020	2021	2022	2023	2024
								Bijdragen van derden		0	0	0	0	0	0
								Netto investering (Rotterdams geld)		2.469	0	2.469	0	0	0
								Kapitaallasten (rente en afschrijving)		n.v.t.	0	0	140	140	140
								Aanvullende beheerslasten		n.v.t.	0	0	0	0	0
Huis van de Wijk t Steiger t.b.v planontwikkeling Schalm	N	135	45	90	0	0	0	Programma	Cat	Voorstel krediet	2020	2021	2022	2023	2024
/Katendrecht															
								Stedelijke inrichting en ontwikkeling		58.815	8.245	17.819	19.980	6.967	5.805
Huis van de Wijk t Steiger t.b.v planontwikkeling Schalm/Katendrecht	N	135	45	90	0	0	0								
Doel krediet: Voorbereidingskosten voor een welzijnsvastgoedontwikkeling als vervanging voor Het Steiger.															
Rotterdams taakveld: 0.3 - Beheer overige gebouwen en gronden															
								Details		Totaal	2020	2021	2022	2023	2024

Bijdragen van derden	0	0	0	0	0	0
Netto investering (Rotterdams geld)	135	45	90	0	0	0
Kapitaallasten (rente en afschrijving)	n.v.t.	0	0	0	0	0
Aanvullende beheerslasten	n.v.t.	0	0	0	0	0

Overhead	1.450	1.450	0	0	0	0

Investeringen	N	1.450	1.450	0	0	0	0
concernhuisvesting							

Programma	Cat	Voorstel krediet	2020	2021	2022	2023	2024
Overhead		1.450	1.450	0	0	0	0
Investeringen concernhuisvesting	N	1.450	1.450	0	0	0	0

Doel krediet: Door het aflopen en/of opzeggen van huurcontracten zal concernhuisvesting investeringen moeten doen om de inrichting van vervangende locaties op orde te brengen. Het investeringskrediet betreft de vervangsinvesteringen voor 2020, de kapitaallasten worden gedekt binnen de begroting.

Rotterdams taakveld: 0.4.a - Overhead - Concernondersteuning

Details	Totaal	2020	2021	2022	2023	2024
Bijdragen van derden	0	0	0	0	0	0
Netto investering (Rotterdams geld)	1.450	1.450	0	0	0	0
Kapitaallasten (rente en afschrijving)	n.v.t.	0	173	170	167	164
Aanvullende beheerslasten	n.v.t.	0	0	0	0	0

Totaal	106.890	27.300	34.039	28.030	11.717	5.805

Lopende investeringen

Dit overzicht bevat per programma de lopende investeringen. De lopende investeringskredieten zijn al door de gemeenteraad goedgekeurd (gevoteerd), maar nog niet afgesloten. In sommige gevallen is een bijstelling van het krediet nodig. Dit is te herkennen aan het bedrag dat is opgenomen in de kolom 'Bijstelling krediet'. Dit kan gaan om zowel een verhoging als een verlaging. Voor de jaren 2020-2024 zijn de investeringsramingen weergegeven. Dit is het verwachte verloop van de uitgaven.

In onderstaande tabel is per krediet een beschrijving en een overzicht met detailinformatie opgenomen. Dit overzicht bevat eventueel te ontvangen bijdragen van derden, het netto investeringsbedrag - oftewel het eigen geld dat de gemeente aan de investering verwacht te gaan uitgeven - en de jaarlijkse kapitaallasten die ten laste van de exploitatie komen vanaf het moment van ingebruikname van de investering. Soms wordt een investering in delen in gebruik genomen. Als hier sprake van is dan hebben de getoonde kapitaallasten alleen betrekking op het nog niet in gebruik genomen deel.

Programma	Gevoteerd	Bijstelling	Nieuw	Realisatie	2020	2021	2022	2023	2024
	krediet	gevoteerd	t/m 2019						

Pagina 595 van 792

										krediet	gevoteerd	t/n	
Bestuur en dienstverlening										3.050	0	3.050	
Website Stadsarchief										350	0	350	
Doel krediet: Het krediet wordt ingezet voor de vernieuwing van de website van het Management Systeem (CMS).													
Rotterdams taakveld: 5.4.a - Musea - Stadsarchief													
Details										Initieel bedrag	Bijstelling	Nieuw bedrag	t/n
Bijdragen van derden										0	0	0	
Netto investering (Rotterdams geld)										350	0	350	
Kapitaallasten (rente en afschrijving)										n.v.t	n.v.t	n.v.t	

Openbare orde en veiligheid	4.196	0	4.196	1.606	424	417	717	717	317
Modernisering Schiebruggen - Maatregelen t.b.v. de afstandsbediening	2.166	0	2.166	0	0	417	717	717	317

Programma	Gevoteerd	Bijstelling krediet	Nieuw gevoteerd	Real t/n									
Openbare orde en veiligheid	4.196	0	4.196										
Modernisering Schiebruggen - Maatregelen t.b.v. de afstandsbediening	2.166	0	2.166										
Doel krediet: Modernisering en centralisering Schiebruggen, levensduurverlengend installaties en ombouw naar afstandbediening van 17 bruggen en sluizen op en rond 2019 t/m 2023. Dit betreft investeringsdeel 2 van 2, de maatregelen t.b.v. de afstand:													
Rotterdams taakveld: 2.1.c - Verkeer en vervoer - Bereikbaarheid													
Details										Initieel bedrag	Bijstelling	Nieuw bedrag	t/n
Bijdragen van derden										0	0	0	
Netto investering (Rotterdams geld)										2.166	0	2.166	
Kapitaallasten (rente en afschrijving)										n.v.t	n.v.t	n.v.t	

Inrijbeperkende maatregelen	2.030	0	2.030	1.606	424	0	0	0	0

Programma	Gevoteerd	Bijstelling krediet	Nieuw gevoteerd	Real t/n
Openbare orde en veiligheid	4.196	0	4.196	

Inrijbeperkende maatregelen	2.030	0	2.030

Doel krediet: Rotterdam is een aantrekkelijke en toegankelijke stad met verschillend waar veel publiek op af komt. Rotterdam moet echter door de aanslagen in recente ja alert zijn op locaties waar veel mensen bijeen komen. Het college wil deze locaties d weerbaarheid te vergroten. Uitgangspunt daarbij is dat Rotterdam een aantrekkelijke mogelijk bescherming biedt voor grote groepen mensen die in de stad uitgaan en rec

Rotterdams taakveld: 1.2.b - Openbare orde en veiligheid - Veiligheid				
Details	Initieel bedrag	Bijstelling	Nieuw bedrag	t/m
Bijdragen van derden	0	0	0	
Netto investering (Rotterdams geld)	2.030	0	2.030	
Kapitaallasten (rente en afschrijving)	n.v.t	n.v.t	n.v.t	

Verkeer en vervoer	139.515	-532	138.983	48.116	34.448	14.644	9.960	10.447	11.005

CO2 reductie door versnelde ombouw straatverlichting naar LED	51.000	0	51.000	238	8.262	8.500	8.500	8.500	8.500	Programma	Gevoteerd	Bijstelling	Nieuw	Realisati
												krediet	gevoteerd	t/m 201
Verkeer en vervoer	139.515	-532	138.983	48.11										
CO2 reductie door versnelde ombouw straatverlichting naar LED	51.000	0	51.000	23										

Doel krediet: In 6 jaar een versnelde ombouw van de armaturen (lampen) in led rea CO2 uitstoot per jaar wordt gerealiseerd en ca. 30% energie wordt bespaart ten opzi

Rotterdams taakveld: 2.1.a - Verkeer en vervoer - Beheer				
Details	Initieel bedrag	Bijstelling	Nieuw bedrag	t/m 201
Bijdragen van derden	0	0	0	
Netto investering (Rotterdams geld)	51.000	0	51.000	23
Kapitaallasten (rente en afschrijving)	n.v.t	n.v.t	n.v.t	

Centralisatie parkeermanagementsysteem	198	0	198	99	99	0	0	0	0	Programma	Gevoteerd	Bijstelling	Nieuw	Realisati
												krediet	gevoteerd	t/m 201
Verkeer en vervoer	139.515	-532	138.983	48.11										
Centralisatie	198	0	198	9										

parkeermanagementsysteem														
Doel krediet: Het centraliseren van het parkeermanagementsysteem voor 13 locatie														
Rotterdams taakveld: 2.2 - Parkeren														
Details										Initieel	Bijstelling	Nieuw	t/m 201	
										bedrag		bedrag		
Bijdragen van derden										0	0	0		
Netto investering										198	0	198	€	
(Rotterdams geld)														
Kapitaallasten (rente en afschrijving)										n.v.t	n.v.t	n.v.t		
Uitbreiding aantal										1.504	0	1.504	60	692
fietsstommels										376	376	0	0	0
										Programma	Gevoteerd	Bijstelling	Nieuw	Realisati
												krediet	gevoteerd	t/m 201
Verkeer en vervoer										139.515	-532	138.983	48.11	
Uitbreiding aantal										1.504	0	1.504	€	
fietsstommels														
Doel krediet: Het aantal fietsstommels dient deze collegeperiode jaarlijks uitgebreid														
Rotterdams taakveld: 2.2 - Parkeren														
Details										Initieel	Bijstelling	Nieuw	t/m 201	
										bedrag		bedrag		
Bijdragen van derden										0	0	0		
Netto investering										1.504	0	1.504	€	
(Rotterdams geld)														
Kapitaallasten (rente en afschrijving)										n.v.t	n.v.t	n.v.t		
Toegangscontrolesystemen										1.248	0	1.248	0	624
stallingsgarages moderniseren										624	0	0	0	0
										Programma	Gevoteerd	Bijstelling	Nieuw	Realisati
												krediet	gevoteerd	t/m 201
Verkeer en vervoer										139.515	-532	138.983	48.11	
Toegangscontrolesystemen										1.248	0	1.248		
stallingsgarages moderniseren														
Doel krediet: Moderniseren van het toegangscontrolesystemen (TCS) van stallingsg														
Rotterdams taakveld: 2.2 - Parkeren														
Details										Initieel	Bijstelling	Nieuw	t/m 201	
										bedrag		bedrag		
Bijdragen van derden										0	0	0		
Netto investering (Rotterdams										1.248	0	1.248		

										geld)				
										Kapitaallasten (rente en afschrijving)	n.v.t	n.v.t	n.v.t	
Vervanging scantechnologie	374	0	374	0	94	94	94	94	0	Programma	Gevoteerd	Bijstelling	Nieuw	Realisati
												krediet	gevoteerd	t/m 201
										Verkeer en vervoer	139.515	-532	138.983	48.11
										Vervanging scantechnologie	374	0	374	
										Doel krediet: Vervangen van scanauto's en scanboxen voor de controle op het beta				
										Rotterdams taakveld: 0.63 - Parkeerbelasting				
										Details	Initieel	Bijstelling	Nieuw	t/m 201
											bedrag		bedrag	
										Bijdragen van derden	0	0	0	
										Netto investering (Rotterdams geld)	374	0	374	
										Kapitaallasten (rente en afschrijving)	n.v.t	n.v.t	n.v.t	
Bewegwijzering aanbrengen in parkeergarages volgens Rotterdamse huisstijl	418	0	418	0	126	292	0	0	0	Programma	Gevoteerd	Bijstelling	Nieuw	Realisati
												krediet	gevoteerd	t/m 201
										Verkeer en vervoer	139.515	-532	138.983	48.11
										Bewegwijzering aanbrengen in parkeergarages volgens Rotterdamse huisstijl	418	0	418	
										Doel krediet: Aanbrengen van bewegwijzering in de parkeergarages zodat bezoeker eenvoudig kunnen vinden.				
										Rotterdams taakveld: 2.2 - Parkeren				
										Details	Initieel	Bijstelling	Nieuw	t/m 201
											bedrag		bedrag	
										Bijdragen van derden	0	0	0	
										Netto investering (Rotterdams geld)	418	0	418	
										Kapitaallasten (rente en afschrijving)	n.v.t	n.v.t	n.v.t	
Vervangen parkeermanagementsystemen	5.995	0	5.995	0	633	1.711	0	1.689	1.964	Programma	Gevoteerd	Bijstelling	Nieuw	Realisati
												krediet	gevoteerd	t/m 201

en toegangscontrolesystemen
van parkeervoorzieningen

Verkeer en vervoer	139.515	-532	138.983	48.11
Vervangen	5.995	0	5.995	
parkeermanagementsystemen				
en toegangscontrolesystemen				
van parkeervoorzieningen				

Doel krediet: Vervangen van de huidige parkeermanagementsystemen en toegangs terreinen.

Rotterdams taakveld: 2.2 - Parkeren

Details	Initieel bedrag	Bijstelling	Nieuw bedrag	t/m 201
Bijdragen van derden	0	0	0	
Netto investering (Rotterdams geld)	5.995	0	5.995	
Kapitaallasten (rente en afschrijving)	n.v.t	n.v.t	n.v.t	

Telefoniedekking in
Parkeergarages

57005702932760000

Programma	Gevoteerd	Bijstelling krediet	Nieuw gevoteerd	Realisati t/m 201

Verkeer en vervoer	139.515	-532	138.983	48.11
Telefoniedekking in Parkeergarages	570	0	570	25
Doel krediet: Parkeergarages aansluiten op het mobiele netwerk.				
Rotterdams taakveld: 2.2 - Parkeren				

Details	Initieel bedrag	Bijstelling	Nieuw bedrag	t/m 201
Bijdragen van derden	0	0	0	
Netto investering (Rotterdams geld)	570	0	570	25
Kapitaallasten (rente en afschrijving)	n.v.t	n.v.t	n.v.t	

Brandmeldinstallatie/ CO-LPG
detectie veiligheid in
parkeergarages

2.12202.122242981089900

Programma	Gevoteerd	Bijstelling krediet	Nieuw gevoteerd	Realisati t/m 201

Verkeer en vervoer	139.515	-532	138.983	48.11
Brandmeldinstallatie/ CO-LPG detectie veiligheid in parkeergarages	2.122	0	2.122	24
Doel krediet: De parkeergarages Schouwburgplein 1, Kralingse Zoom, Meent, Muse				

voldoen aan de eisen van de veiligheidsregio en NEN-normeringen van het bouwbes
sprinklerinstallaties vervangen en ventilatiesystemen worden aangepast. Daarnaast i
worden vervangen.

Rotterdams taakveld: 2.2 - Parkeren

Details	Initieel	Bijstelling	Nieuw	t/m 201
	bedrag		bedrag	
Bijdragen van derden	0	0	0	
Netto investering (Rotterdams	2.122	0	2.122	24
geld)				
Kapitaallasten (rente en	n.v.t	n.v.t	n.v.t	
afschrijving)				

Uitbreiding van laadinfra in1.74901.7493751.2101164700

Parkeergarages

Programma	Gevoteerd	Bijstelling	Nieuw	Realisati
		krediet	gevoteerd	t/m 201

Verkeer en vervoer	139.515	-532	138.983	48.11

Uitbreiding van laadinfra in	1.749	0	1.749	37
Parkeergarages				

Doel krediet: Het inrichten van 10% van alle parkeerplaatsen in parkeergarages voo

Rotterdams taakveld: 2.2 - Parkeren

Details	Initieel	Bijstelling	Nieuw	t/m 201
	bedrag		bedrag	
Bijdragen van derden	0	0	0	
Netto investering	1.749	0	1.749	37
(Rotterdams geld)				
Kapitaallasten (rente en	n.v.t	n.v.t	n.v.t	
afschrijving)				

Uitbreiding van beheer op3050305030500000

afstand in stallingsgarages

Programma	Gevoteerd	Bijstelling	Nieuw	Realisati
		krediet	gevoteerd	t/m 201

Verkeer en vervoer	139.515	-532	138.983	48.11

Uitbreiding van beheer op	305	0	305	
afstand in stallingsgarages				

Doel krediet: Investeren in parkeersystemen en camerasystemen waardoor de stalli
worden.

Rotterdams taakveld: 2.2 - Parkeren

Details	Initieel	Bijstelling	Nieuw	t/m 201
	bedrag		bedrag	

Bijdragen van derden	0	0	0
Netto investering	305	0	305
(Rotterdams geld)			
Kapitaallasten (rente en afschrijving)	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.

Programma	Gevoteerd	Bijstelling	Nieuw	Realisati
		krediet	gevoteerd	t/m 201

Uitbreiding fietsparkeren	408	0	408
in pandig			

Rotterdams taakveld: 2.2 - Parkeren

Bijdragen van derden	0	0	0
Netto investering	408	0	408
(Rotterdams geld)			
Kapitaallasten (rente en afschrijving)	n.v.t	n.v.t	n.v.t

Programma	Gevoteerd	Bijstelling	Nieuw	Realisatie
		krediet	gevoteerd	t/m 201

Parkeersysteem met	682	-532	150
camerabeveiliging voor P+R			
Meijersplein en Melanchtonweg			

Rotterdams taakveld: 2.2 - Parkeren

Bijdragen van derden	0	0	0
Netto investering (Rotterdams geld)	682	-532	150
Kapitaallasten (rente en afschrijving)	n.v.t	n.v.t	n.v.t

Stelpost straatparkeren 2011	2.000	0	2.000	1.632	-174	0	0	0	541					
										Programma	Gevoteerd	Bijstelling	Nieuw	Realisati
												krediet	gevoteerd	t/m 201
										Verkeer en vervoer	139.515	-532	138.983	48.11
										Stelpost straatparkeren 2011	2.000	0	2.000	1.63
Doel krediet: Dit krediet is														
bestemd voor de invoering van														
betaald parkeren in nieuwe														
gebieden en het vervangen van														
parkeerautomaten op straat.														
Rotterdams taakveld: 0.63 - Parkeerbelasting														
										Details	Initieel	Bijstelling	Nieuw	t/m 201
											bedrag		bedrag	
										Bijdragen van derden	0	0	0	
										Netto investering (Rotterdams	2.000	0	2.000	1.63
										geld)				
										Kapitaallasten (rente en	n.v.t	n.v.t	n.v.t	
										afschrijving)				
H6-weg Hoek van Holland	17.991	0	17.991	9.537	6.845	1.609	0	0	0	Programma	Gevoteerd	Bijstelling	Nieuw	Realisati
fase 2												krediet	gevoteerd	t/m 201
										Verkeer en vervoer	139.515	-532	138.983	48.11
										H6-weg Hoek van	17.991	0	17.991	9.53
										Holland fase 2				
Doel krediet: Het krediet betreft de aanleg van de H6-weg, aansluitend op de Hoeks														
tweede (calamiteiten-) ontsluiting krijgt en het dorp wordt ontlast van verkeersdruk.														
Rotterdams taakveld: 2.1.b - Verkeer en vervoer - Ontwikkeling														
										Details	Initieel	Bijstelling	Nieuw	t/m 201
											bedrag		bedrag	
										Bijdragen van derden	10.592	0	10.592	5.45
										Netto investering	7.399	0	7.399	4.06
										(Rotterdams geld)				
										Kapitaallasten (rente en	n.v.t	n.v.t	n.v.t	
										afschrijving)				
Aanpassing verkeerslichten	1.700	0	1.700	1.481	219	0	0	0	0	Programma	Gevoteerd	Bijstelling	Nieuw	Realisati
ivm Maastunnel renovatie												krediet	gevoteerd	t/m 201
										Verkeer en vervoer	139.515	-532	138.983	48.11

										Aanpassing verkeerslichten					1.700	0	1.700	1.48										
										ivm Maastunnel renovatie																		
										Doel krediet: Een van de werkzaamheden tijdens de renovatie van de Maastunnel is verkeersregelingsinstallaties (VLI).																		
										Rotterdams taakveld: 2.1.b - Verkeer en vervoer - Ontwikkeling																		
										<table><tr><th rowspan="2">Details</th><th>Initieel</th><th>Bijstelling</th><th>Nieuw</th><th>t/m 201</th></tr><tr><th>bedrag</th><th></th><th>bedrag</th><th></th></tr></table>					Details	Initieel	Bijstelling	Nieuw	t/m 201	bedrag		bedrag						
Details	Initieel	Bijstelling	Nieuw	t/m 201																								
	bedrag		bedrag																									
										Bijdragen van derden					0	0	0											
										Netto investering					1.700	0	1.700	1.48										
										(Rotterdams geld)																		
										Kapitaallasten (rente en afschrijving)					n.v.t	n.v.t	n.v.t											
Beter Benutten - Bereikbaarheid	2.040	0	2.040	1.478	561	0	0	0	0	<table><tr><th rowspan="2">Programma</th><th>Gevoteerd</th><th>Bijstelling</th><th>Nieuw</th><th>Realisati</th></tr><tr><th></th><th>krediet</th><th>gevoteerd</th><th>t/m 201</th></tr></table>	Programma	Gevoteerd	Bijstelling	Nieuw	Realisati		krediet	gevoteerd	t/m 201									
Programma	Gevoteerd	Bijstelling	Nieuw	Realisati																								
		krediet	gevoteerd	t/m 201																								
										Verkeer en vervoer					139.515	-532	138.983	48.11										
										Beter Benutten - Bereikbaarheid					2.040	0	2.040	1.47										
										Doel krediet: In het coalitieakkoord 2014-2018 waren diverse intensiveringen opgenomen voor vervoer. Een deel van deze middelen wordt ingezet voor investeringen.																		
										Rotterdams taakveld: 2.1.b - Verkeer en vervoer - Ontwikkeling																		
										<table><tr><th rowspan="2">Details</th><th>Initieel</th><th>Bijstelling</th><th>Nieuw</th><th>t/m 201</th></tr><tr><th>bedrag</th><th></th><th>bedrag</th><th></th></tr></table>					Details	Initieel	Bijstelling	Nieuw	t/m 201	bedrag		bedrag						
Details	Initieel	Bijstelling	Nieuw	t/m 201																								
	bedrag		bedrag																									
										Bijdragen van derden					0	0	0											
										Netto investering					2.040	0	2.040	1.47										
										(Rotterdams geld)																		
										Kapitaallasten (rente en afschrijving)					n.v.t	n.v.t	n.v.t											
Beter Benutten - Fietsbeleid	1.532	0	1.532	778	754	0	0	0	0	<table><tr><th rowspan="2">Programma</th><th>Gevoteerd</th><th>Bijstelling</th><th>Nieuw</th><th>Realisati</th></tr><tr><th></th><th>krediet</th><th>gevoteerd</th><th>t/m 201</th></tr></table>	Programma	Gevoteerd	Bijstelling	Nieuw	Realisati		krediet	gevoteerd	t/m 201									
Programma	Gevoteerd	Bijstelling	Nieuw	Realisati																								
		krediet	gevoteerd	t/m 201																								
										Verkeer en vervoer					139.515	-532	138.983	48.11										
										Beter Benutten - Fietsbeleid					1.532	0	1.532	77										
										Doel krediet: In het coalitieakkoord 2014-2018 zijn diverse intensiveringen opgenomen voor vervoer. Een deel van deze middelen wordt ingezet voor investeringen.																		
										Rotterdams taakveld: 2.1.b - Verkeer en vervoer - Ontwikkeling																		

Details	Initieel	Bijstelling	Nieuw	t/m 201
	bedrag		bedrag	
Bijdragen van derden	77	0	77	7
Netto investering (Rotterdams geld)	1.455	0	1.455	70
Kapitaallasten (rente en afschrijving)	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	

Beter Benutten Fietsen	1.500	0	1.500	1.383	64	0	0	0	0	0	Programma	Gevoteerd	Bijstelling	Nieuw	Realisati
													krediet	gevoteerd	t/m 201

Verkeer en vervoer	139.515	-532	138.983	48.11
Beter Benutten Fietsen	1.500	0	1.500	1.38

Doel krediet: Het krediet gaat om een eigen bijdrage voor de Fietsveerverbinding Fe
fietsschakels in de regio, zoals beschreven in het programma Beter Benutten. Daarn
Rotterdam, naastgelegen gemeenten en het subsidieprogramma RAL (luchtkwaliteit)

Rotterdams taakveld: 2.1.b - Verkeer en vervoer - Ontwikkeling

Details	Initieel	Bijstelling	Nieuw	t/m 201
	bedrag		bedrag	
Bijdragen van derden	0	0	0	
Netto investering (Rotterdams geld)	1.500	0	1.500	1.38
Kapitaallasten (rente en afschrijving)	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	

Bushaltetoegankelijkheid 2015	5.000	0	5.000	3.045	751	500	0	0	0	0	Programma	Gevoteerd	Bijstelling	Nieuw	Realisati
													krediet	gevoteerd	t/m 201

Verkeer en vervoer	139.515	-532	138.983	48.11
Bushaltetoegankelijkheid 2015	5.000	0	5.000	3.04

Doel krediet: Toegankelijk maken van zoveel mogelijk bushaltes, minimaal 62% con
de Metropoolregio Rotterdam Den Haag.

Rotterdams taakveld: 2.5 - Openbaar vervoer

Details	Initieel	Bijstelling	Nieuw	t/m 201
	bedrag		bedrag	
Bijdragen van derden	159	0	159	15
Netto investering (Rotterdams geld)	4.841	0	4.841	2.88

										Kapitaallasten (rente en afschrijving)	n.v.t	n.v.t	n.v.t			
Fysieke Maatregelen	2.697	0	2.697	2.697	0	0	0	0	0	Programma	Gevoteerd	Bijstelling	Nieuw	Realisati		
Verkeersveiligheid 2015													krediet	gevoteerd	t/m 201	
										Verkeer en vervoer	139.515	-532	138.983	48.11		
Fysieke Maatregelen	2.697	0	2.697	2.697	0	0	0	0	0	Fysieke Maatregelen	2.697	0	2.697	2.69		
Verkeersveiligheid 2015																
Doel krediet: Met dit krediet worden investeringen gedaan om fysieke maatregelen t																
verkeersveiligheid of –doorstroming te verbeteren, waaronder de aanpak van tien bla																
Rotterdams taakveld: 2.1.b - Verkeer en vervoer - Ontwikkeling																
										Details	Initieel	Bijstelling	Nieuw	t/m 201		
											bedrag		bedrag			
Bijdragen van derden	897	0	897	69												
Netto investering	1.800	0	1.800	2.00												
(Rotterdams geld)																
Kapitaallasten (rente en afschrijving)	n.v.t	n.v.t	n.v.t													
Fysieke Maatregelen	3.395	0	3.395	2.026	1.250	119	0	0	0	Programma	Gevoteerd	Bijstelling	Nieuw	Realisati		
Verkeersveiligheid 2016													krediet	gevoteerd	t/m 201	
										Verkeer en vervoer	139.515	-532	138.983	48.11		
Fysieke Maatregelen	3.395	0	3.395	3.395	2.026	1.250	119	0	0	Fysieke Maatregelen	3.395	0	3.395	2.02		
Verkeersveiligheid 2016																
Doel krediet: Met dit krediet worden investeringen gedaan om fysieke maatregelen t																
verkeersveiligheid of –doorstroming te verbeteren, waaronder de aanpak van tien bla																
Rotterdams taakveld: 2.1.b - Verkeer en vervoer - Ontwikkeling																
										Details	Initieel	Bijstelling	Nieuw	t/m 201		
											bedrag		bedrag			
Bijdragen van derden	1.595	0	1.595	27												
Netto investering	1.800	0	1.800	1.75												
(Rotterdams geld)																
Kapitaallasten (rente en afschrijving)	n.v.t	n.v.t	n.v.t													
Fysieke Maatregelen	3.200	0	3.200	1.534	1.000	666	0	0	0	Programma	Gevoteerd	Bijstelling	Nieuw	Realisati		
Verkeersveiligheid 2019													krediet	gevoteerd	t/m 201	
										Verkeer en vervoer	139.515	-532	138.983	48.11		

											Fysieke Maatregelen	3.200	0	3.200	1.53
											Verkeersveiligheid 2019				
											Doel krediet: Met dit krediet worden investeringen gedaan om fysieke maatregelen t				
											verkeersveiligheid of –doorstroming te verbeteren, waaronder de aanpak van tien bla				
											Rotterdams taakveld: 2.1.b - Verkeer en vervoer - Ontwikkeling				
											Details	Initieel	Bijstelling	Nieuw	t/m 201
												bedrag		bedrag	
											Bijdragen van derden	1.400	0	1.400	14
											Netto investering	1.800	0	1.800	1.35
											(Rotterdams geld)				
											Kapitaallasten (rente en	n.v.t	n.v.t	n.v.t	
											afschrijving)				
Vervanging	5.697	0	5.697	5.703	-6	0	0	0	0	0	Programma	Gevoteerd	Bijstelling	Nieuw	Realisati
verkeersregelinstallaties 2016													krediet	gevoteerd	t/m 201
											Verkeer en vervoer	139.515	-532	138.983	48.11
											Vervanging	5.697	0	5.697	5.70
											verkeersregelinstallaties				
											2016				
											Doel krediet: Dit krediet wordt ingezet voor het verwijderen of vervangen van divers				
											kruispunten na einde levensduur.				
											Rotterdams taakveld: 2.1.b - Verkeer en vervoer - Ontwikkeling				
											Details	Initieel	Bijstelling	Nieuw	t/m 201
												bedrag		bedrag	
											Bijdragen van derden	0	0	0	
											Netto investering	5.697	0	5.697	5.70
											(Rotterdams geld)				
											Kapitaallasten (rente en	n.v.t	n.v.t	n.v.t	
											afschrijving)				
Vervanging	4.812	0	4.812	4.422	390	0	0	0	0	0	Programma	Gevoteerd	Bijstelling	Nieuw	Realisati
Verkeersregelinstallaties 2018													krediet	gevoteerd	t/m 201
											Verkeer en vervoer	139.515	-532	138.983	48.11
											Vervanging	4.812	0	4.812	4.42
											Verkeersregelinstallaties				
											2018				
											Doel krediet: Dit krediet wordt ingezet voor het verwijderen of vervangen van divers				
											kruispunten na einde levensduur.				

Rotterdams taakveld: 2.1.b - Verkeer en vervoer - Ontwikkeling									
Details	Initieel		Bijstelling		Nieuw		t/m 201		
	bedrag				bedrag				
Bijdragen van derden	0		0		0				
Netto investering (Rotterdams geld)	4.812		0		4.812		4.42		
Kapitaallasten (rente en afschrijving)	n.v.t		n.v.t		n.v.t				

Vervanging
verkeersregelinstallaties 2019

3.900

0

3.900

2.468

1.432

0

0

0

0

Programma	Gevoteerd	Bijstelling	Nieuw	Realisati
		krediet	gevoteerd	t/m 201
Verkeer en vervoer	139.515	-532	138.983	48.11
Vervanging verkeersregelinstallaties 2019	3.900	0	3.900	2.46

Doel krediet: Dit krediet wordt ingezet voor het verwijderen of vervangen van diverse kruispunten na einde levensduur.

Rotterdams taakveld: 2.1.b - Verkeer en vervoer - Ontwikkeling									
Details	Initieel		Bijstelling		Nieuw		t/m 201		
	bedrag				bedrag				
Bijdragen van derden	800		0		800				
Netto investering (Rotterdams geld)	3.100		0		3.100		2.46		
Kapitaallasten (rente en afschrijving)	n.v.t		n.v.t		n.v.t				

Centrum Fiets As

3.532

0

3.532

2.275

150

0

0

0

0

Programma	Gevoteerd	Bijstelling	Nieuw	Realisati
		krediet	gevoteerd	t/m 201
Verkeer en vervoer	139.515	-532	138.983	48.11
Centrum Fiets As	3.532	0	3.532	2.27

Doel krediet: Het project Centrum Fiets As heeft als doel verbetering van de bestaande

Rotterdams taakveld: 2.1.b - Verkeer en vervoer - Ontwikkeling									
Details	Initieel		Bijstelling		Nieuw		t/m 201		
	bedrag				bedrag				
Bijdragen van derden	2.625		0		2.625		1.56		
Netto investering (Rotterdams geld)	907		0		907		66		

										Kapitaallasten (rente en afschrijving)	n.v.t	n.v.t	n.v.t		
Fietspaden	2.926	0	2.926	1.370	1.556	0	0	0	0	Programma Gevoteerd Bijstelling krediet Nieuw gevoteerd Realisatie t/m 2018	Verkeer en vervoer 139.515 -532 138.983 48.11				
										Fietspaden	2.926	0	2.926	1.370	
										Doel krediet: Het krediet wordt ingezet voor het aanleggen van circa 20 fietspaden, verbeteringen in het recreatieve knooppunten netwerk.					
										Rotterdams taakveld: 2.1.b - Verkeer en vervoer - Ontwikkeling					
										Details	Initieel bedrag	Bijstelling	Nieuw bedrag	t/m 2018	
										Bijdragen van derden	0	0	0		
										Netto investering (Rotterdams geld)	2.926	0	2.926	1.370	
										Kapitaallasten (rente en afschrijving)	n.v.t	n.v.t	n.v.t		
Fietspaden 2018	1.030	0	1.030	1.030	0	0	0	0	0	Programma Gevoteerd Bijstelling krediet Nieuw gevoteerd Realisatie t/m 2018	Verkeer en vervoer 139.515 -532 138.983 48.11				
										Fietspaden 2018	1.030	0	1.030	1.030	
										Doel krediet: Het krediet is bedoeld voor het verlengen of verbeteren van vier fietspaden (Hague Airport), de Argonautenweg/Jasonweg, de Krabbendijkestraat en de Hoge Bo					
										Rotterdams taakveld: 2.1.b - Verkeer en vervoer - Ontwikkeling					
										Details	Initieel bedrag	Bijstelling	Nieuw bedrag	t/m 2018	
										Bijdragen van derden	460	0	460	290	
										Netto investering (Rotterdams geld)	570	0	570	730	
										Kapitaallasten (rente en afschrijving)	n.v.t	n.v.t	n.v.t		
Fietsroutes (restant)	1.337	0	1.337	741	596	0	0	0	0	Programma Gevoteerd Bijstelling krediet Nieuw gevoteerd Realisatie t/m 2018	Verkeer en vervoer 139.515 -532 138.983 48.11				
										Fietsroutes (restant)	1.337	0	1.337	741	
										Doel krediet: Het krediet is bedoeld voor de gefaseerde aanleg van een klein deel v					

recreatie en woon- en werkverkeer vanaf de A20 tot aan het centrum (volgens de door
aangenomen motie Rotte fietspad).

Rotterdams taakveld: 2.1.b - Verkeer en vervoer - Ontwikkeling

Details	Initieel	Bijstelling	Nieuw	t/m 201
	bedrag		bedrag	
Bijdragen van derden	0	0	0	
Netto investering	1.337	0	1.337	74
(Rotterdams geld)				
Kapitaallasten (rente en afschrijving)	n.v.t	n.v.t	n.v.t	

Fietsvoorziening OV haltes4690469526-570000

Programma	Gevoteerd	Bijstelling	Nieuw	Realisati
		krediet	gevoteerd	t/m 201
Verkeer en vervoer	139.515	-532	138.983	48.11
Fietsvoorziening OV haltes	469	0	469	52

Doel krediet: In samenwerking met de RET en Metropoolregio Rotterdam Den Haag
gerealiseerd ter hoogte van OV haltes. Deze ontwikkeling past binnen het vastgestel

Rotterdams taakveld: 2.5 - Openbaar vervoer

Details	Initieel	Bijstelling	Nieuw	t/m 201
	bedrag		bedrag	
Bijdragen van derden	469	0	469	50
Netto investering	0	0	0	2
(Rotterdams geld)				
Kapitaallasten (rente en afschrijving)	n.v.t	n.v.t	n.v.t	

Oprit verlengde Willemsbrug168016871960000

Programma	Gevoteerd	Bijstelling	Nieuw	Realisati
		krediet	gevoteerd	t/m 201
Verkeer en vervoer	139.515	-532	138.983	48.11
Oprit verlengde Willemsbrug	168	0	168	7

Doel krediet: Het project Willemsbrug heeft als doel het verbeteren van de bestaanc

Rotterdams taakveld: 2.1.b - Verkeer en vervoer - Ontwikkeling

Details	Initieel	Bijstelling	Nieuw	t/m 201
	bedrag		bedrag	
Bijdragen van derden	168	0	168	2

										Netto investering	0	0	0	4
										(Rotterdams geld)				
										Kapitaallasten (rente en afschrijving)	n.v.t	n.v.t	n.v.t	
Buitenruimte Hoek van Holland Haven	8.018	0	8.018	2.602	5.417	0	0	0	0	Programma	Gevoteerd	Bijstelling krediet	Nieuw gevoteerd	Realisatie t/m 201
										Verkeer en vervoer	139.515	-532	138.983	48.11
										Buitenruimte Hoek van Holland Haven	8.018	0	8.018	2.60
										Doel krediet: Dit krediet wordt ingezet voor het project buitenruimte en infrastructuur Haven. Voor de kapitaalsaten die ontstaan ontangt de gemeente jaarlijkse bijdragen				
										Rotterdams taakveld: 2.1.b - Verkeer en vervoer - Ontwikkeling				
										Details	Initieel bedrag	Bijstelling	Nieuw bedrag	t/m 201
										Bijdragen van derden	4.108	0	4.108	38
										Netto investering (Rotterdams geld)	3.910	0	3.910	2.21
										Kapitaallasten (rente en afschrijving)	n.v.t	n.v.t	n.v.t	
Cultuur, sport en recreatie	6.900	0	6.900	6.104	183	0	0	0	613					
Gymlokalen Lekker Fit	5.900	0	5.900	5.592	48	0	0	0	259	Programma	Gevoteerd	Bijstelling krediet	Nieuw gevoteerd	Realisatie t/n
										Cultuur, sport en recreatie	6.900	0	6.900	
										Gymlokalen Lekker Fit	5.900	0	5.900	
										Doel krediet: Dit krediet is beschikbaar gesteld om de doelen van het programma Le een uitbreiding van het aantal gymlokalen.				
										Rotterdams taakveld: 0.3 - Beheer overige gebouwen en gronden				
										Details	Initieel bedrag	Bijstelling	Nieuw bedrag	t/n
										Bijdragen van derden	0	0	0	
										Netto investering (Rotterdams geld)	5.900	0	5.900	
										Kapitaallasten (rente en afschrijving)	n.v.t	n.v.t	n.v.t	

Inrichting zwembad Hart van Zuid	1.000	0	1.000	512	135	0	0	0	353	Programma	Gevoteerd	Bijstelling krediet	Nieuw gevoteerd	Real t/n

Cultuur, sport en recreatie	6.900	0	6.900

Inrichting zwembad Hart van Zuid	1.000	0	1.000

Doel krediet: Vóór het in exploitatie nemen van het nieuwe zwembad Hart van Zuid op het programma van eisen te doen. Deze aanpassingen zullen ervoor zorgen dat het beter aansluit op de behoefte van zijn gebruikers en de doelstelling van de gemeente

Rotterdams taakveld: 5.2 - Sportaccommodaties

Details	Initieel bedrag	Bijstelling	Nieuw bedrag	t/n

Bijdragen van derden	0	0	0

Netto investering (Rotterdams geld)	1.000	0	1.000

Kapitaallasten (rente en afschrijving)	n.v.t	n.v.t	n.v.t

Beheer van de stad	938.758	0	938.758	549.324	193.194	69.179	66.666	2.831	20.213

Digitaliseren Onderhoud Management Systeem	342	0	342	52	289	0	0	0	0	Programma	Gevoteerd	Bijstelling krediet	Nieuw gevoteerd	Realisatie t/m 2019

Beheer van de stad	938.758	0	938.758	549.324

Digitaliseren Onderhoud Management Systeem	342	0	342	52

Doel krediet: Software om het onderhoudsproces te kunnen ondersteunen.

Rotterdams taakveld: 2.1.a - Verkeer en vervoer - Beheer

Details	Initieel bedrag	Bijstelling	Nieuw bedrag	t/m 2019

Bijdragen van derden	0	0	0	0

Netto investering (Rotterdams geld)	342	0	342	52

Kapitaallasten (rente en afschrijving)	n.v.t	n.v.t	n.v.t	0

Vervoer en Materieel 2018 - 2022	155.000	0	155.000	51.866	28.733	29.000	29.000	0	16.401	Programma	Gevoteerd	Bijstelling krediet	Nieuw gevoteerd	Realisatie t/m 2019

Beheer van de stad	938.758	0	938.758	549.324

										Vervoer en Materieel	155.000	0	155.000	51.866
										2018 - 2022				
										Doel krediet: Dit krediet is bestemd voor de jaarlijkse aanschaf van voertuigen en m het bedrijfsonderdeel Lease. De kapitaallasten die voortvloeien uit de jaarlijks terugk de exploitatie van Lease.				
										Rotterdams taakveld: 0.8.c - Overige baten en lasten - Lease				
										Details	Initieel	Bijstelling	Nieuw	t/m 2015
											bedrag		bedrag	
										Bijdragen van derden	0	0	0	0
										Netto investering	155.000	0	155.000	51.866
										(Rotterdams geld)				
										Kapitaallasten (rente en	n.v.t	n.v.t	n.v.t	0
										afschrijving)				
Inzamelmiddelen GFT 2017,	5.524	0	5.524	2.371	0	0	0	0	3.363	Programma	Gevoteerd	Bijstelling	Nieuw	Realisatie
2018												krediet	gevoteerd	t/m 2015
										Beheer van de stad	938.758	0	938.758	549.324
										Inzamelmiddelen GFT	5.524	0	5.524	2.371
										2017, 2018				
										Doel krediet: Dit betreft het krediet voor de aanschaf van GFT-bakken (groente, fruit gescheiden GFT-inzameling in laagbouwwijken.				
										Rotterdams taakveld: 7.3 - Afval				
										Details	Initieel	Bijstelling	Nieuw	t/m 2015
											bedrag		bedrag	
										Bijdragen van derden	0	0	0	0
										Netto investering	5.524	0	5.524	2.371
										(Rotterdams geld)				
										Kapitaallasten (rente en	n.v.t	n.v.t	n.v.t	0
										afschrijving)				
Inzamelmiddelen Containers	19.000	0	19.000	5.503	5.823	3.800	3.800	0	74	Programma	Gevoteerd	Bijstelling	Nieuw	Realisatie
2018 t/m 2022												krediet	gevoteerd	t/m 2015
										Beheer van de stad	938.758	0	938.758	549.324
										Inzamelmiddelen	19.000	0	19.000	5.503
										Containers 2018 t/m 2022				
										Doel krediet: Krediet wordt ingezet voor het vervangen van bestaande ondergronds Rotterdambakken, containers milieuparken en containers voor containerservice.				
										Rotterdams taakveld: 7.3 - Afval				

Details	Initieel	Bijstelling	Nieuw	t/m 2019
	bedrag		bedrag	
Bijdragen van derden	0	0	0	0
Netto investering	19.000	0	19.000	5.503
(Rotterdams geld)				
Kapitaallasten (rente en afschrijving)	n.v.t	n.v.t	n.v.t	0

Vervanging Prullenbakken	4.000	0	4.000	1.260	796	800	800	0	344	Programma	Gevoteerd	Bijstelling	Nieuw	Realisatie
												krediet	gevoteerd	t/m 2019

Beheer van de stad	938.758	0	938.758	549.324

Vervanging Prullenbakken	4.000	0	4.000	1.260

Doel krediet: Krediet heeft als doel het aantal prullenbakken uit te breiden en waar r

Rotterdams taakveld: 7.3 - Afval

Details	Initieel	Bijstelling	Nieuw	t/m 2019
	bedrag		bedrag	
Bijdragen van derden	0	0	0	0
Netto investering	4.000	0	4.000	1.260
(Rotterdams geld)				
Kapitaallasten (rente en afschrijving)	n.v.t	n.v.t	n.v.t	0

Vervanging vrijval riolen	196.700	0	196.700	150.984	42.455	0	0	0	0	Programma	Gevoteerd	Bijstelling	Nieuw	Realisatie
												krediet	gevoteerd	t/m 2019

Beheer van de stad	938.758	0	938.758	549.324

Vervanging vrijval riolen	196.700	0	196.700	150.984

Doel krediet: Dit krediet is bestemd voor het in stand houden van een robuust riools
rioolstelsel te vervangen volgens het Gemeentelijke Rioleringsplan (GRP) 2016-2020
doelstellingen en langetermijnvisie van Rotterdam om de stad duurzaam en klimaatb
scheiden en de sponswerking van de buitenruimte te benutten.

Rotterdams taakveld: 7.2 - Riolering

Details	Initieel	Bijstelling	Nieuw	t/m 2019
	bedrag		bedrag	
Bijdragen van derden	7.926	0	7.926	7.926
Netto investering	188.774	0	188.774	143.056
(Rotterdams geld)				

										Kapitaallasten (rente en afschrijving)	n.v.t	n.v.t	n.v.t	C
Gemeentelijk rioleringsplan 2016-2020	61.073	0	61.073	38.239	15.645	0	0	0	0	Programma	Gevoteerd	Bijstelling krediet	Nieuw gevoteerd	Realisatie t/m 2015

Openbare verlichting 2017-2022	10.967	0	10.967	4.761	2.572	1.818	1.818	0	0																																																								
										<table><tr><th>Programma</th><th>Gevoteerd</th><th>Bijstelling</th><th>Nieuw</th><th>Realisatie</th></tr><tr><td></td><td></td><td>krediet</td><td>gevoteerd</td><td>t/m 2019</td></tr><tr><td>Beheer van de stad</td><td>938.758</td><td>0</td><td>938.758</td><td>549.324</td></tr><tr><td>Openbare verlichting 2017-2022</td><td>10.967</td><td>0</td><td>10.967</td><td>4.761</td></tr><tr><td colspan="5">Doel krediet: Dit krediet is bedoeld voor de vervangingsopgave van lichtmasten en zal in 2017 en 2018 door de Gemeente Rotterdam hanteert voor lichtmasten een technische levensduur van 30 jaar. Na 30 jaar worden lichtmasten geïnspecteerd en indien nodig worden masten vervangen.</td></tr><tr><td colspan="5">Rotterdams taakveld: 2.1.a - Verkeer en vervoer - Beheer</td></tr><tr><td>Details</td><td>Initieel</td><td>Bijstelling</td><td>Nieuw</td><td>t/m 2019</td></tr><tr><td></td><td>bedrag</td><td></td><td>bedrag</td><td></td></tr><tr><td>Bijdragen van derden</td><td>2</td><td>0</td><td>2</td><td>2</td></tr><tr><td>Netto investering (Rotterdams geld)</td><td>10.964</td><td>0</td><td>10.964</td><td>4.759</td></tr><tr><td>Kapitaallasten (rente en afschrijving)</td><td>n.v.t</td><td>n.v.t</td><td>n.v.t</td><td>0</td></tr></table>	Programma	Gevoteerd	Bijstelling	Nieuw	Realisatie			krediet	gevoteerd	t/m 2019	Beheer van de stad	938.758	0	938.758	549.324	Openbare verlichting 2017-2022	10.967	0	10.967	4.761	Doel krediet: Dit krediet is bedoeld voor de vervangingsopgave van lichtmasten en zal in 2017 en 2018 door de Gemeente Rotterdam hanteert voor lichtmasten een technische levensduur van 30 jaar. Na 30 jaar worden lichtmasten geïnspecteerd en indien nodig worden masten vervangen.					Rotterdams taakveld: 2.1.a - Verkeer en vervoer - Beheer					Details	Initieel	Bijstelling	Nieuw	t/m 2019		bedrag		bedrag		Bijdragen van derden	2	0	2	2	Netto investering (Rotterdams geld)	10.964	0	10.964	4.759	Kapitaallasten (rente en afschrijving)	n.v.t	n.v.t	n.v.t	0
Programma	Gevoteerd	Bijstelling	Nieuw	Realisatie																																																													
		krediet	gevoteerd	t/m 2019																																																													
Beheer van de stad	938.758	0	938.758	549.324																																																													
Openbare verlichting 2017-2022	10.967	0	10.967	4.761																																																													
Doel krediet: Dit krediet is bedoeld voor de vervangingsopgave van lichtmasten en zal in 2017 en 2018 door de Gemeente Rotterdam hanteert voor lichtmasten een technische levensduur van 30 jaar. Na 30 jaar worden lichtmasten geïnspecteerd en indien nodig worden masten vervangen.																																																																	
Rotterdams taakveld: 2.1.a - Verkeer en vervoer - Beheer																																																																	
Details	Initieel	Bijstelling	Nieuw	t/m 2019																																																													
	bedrag		bedrag																																																														
Bijdragen van derden	2	0	2	2																																																													
Netto investering (Rotterdams geld)	10.964	0	10.964	4.759																																																													
Kapitaallasten (rente en afschrijving)	n.v.t	n.v.t	n.v.t	0																																																													

verwachting dat de overgang op één nieuw assetbeheersysteem de verdere invoerin integrale manier van beheren, sterk positief zal beïnvloeden. Bij het integraal beheer gemeentelijk cluster Stadsbeheer dezelfde systemen.

Rotterdams taakveld: 2.1.a - Verkeer en vervoer - Beheer

Details	Initieel bedrag	Bijstelling	Nieuw bedrag	t/m 2015
Bijdragen van derden	0	0	0	0
Netto investering (Rotterdams geld)	1.015	0	1.015	107
Kapitaallasten (rente en afschrijving)	n.v.t	n.v.t	n.v.t	0

Blauwe verbinding fase 27.02607.0264.400000000

Programma	Gevoteerd	Bijstelling krediet	Nieuw gevoteerd	Realisatie t/m 2015
Beheer van de stad	938.758	0	938.758	549.324
Blauwe verbinding fase 2	7.026	0	7.026	4.400

Doel krediet: Dit krediet is bestemd voor de aanleg van de 'Blauwe Verbinding'. De l bevaarbare route tussen het Zuiderpark in Rotterdam, het toekomstige landschapspz Zuidpolder in Barendrecht. Deze bijzondere verbinding zorgt ook voor schoon water, een ecologische verbinding tussen de verschillende groengebieden in en rond de sta

Rotterdams taakveld: 5.7.b - Openbaar groen en (openlucht) recreatie - Groen

Details	Initieel bedrag	Bijstelling	Nieuw bedrag	t/m 2015
Bijdragen van derden	3.822	0	3.822	3.822
Netto investering (Rotterdams geld)	3.204	0	3.204	576
Kapitaallasten (rente en afschrijving)	n.v.t	n.v.t	n.v.t	0

Begraafplaatsen en Crematorium 2016-20199880988541182278000

Programma	Gevoteerd	Bijstelling krediet	Nieuw gevoteerd	Realisatie t/m 2015
Beheer van de stad	938.758	0	938.758	549.324
Begraafplaatsen en Crematorium 2016-2019	988	0	988	541

Doel krediet: Volgens het beleidsplan Begraven en Cremeren 2016-2019 pleegt de voorzieningen op actieve begraafplaatsen en het crematorium. Dit krediet is bedoeld monumentale begraafplaats in Crooswijk (de kapel is een rijksmonument). Verder ble

renovatie in aanmerking moet komen. Dit betekent dat een gedeelte van de investering in het geheel te restaureren.

Rotterdams taakveld: 7.5 - Begraafplaatsen en crematoria

Details	Initieel bedrag	Bijstelling	Nieuw bedrag	t/m 2015
Bijdragen van derden	60	0	60	60
Netto investering (Rotterdams geld)	928	0	928	481
Kapitaallasten (rente en afschrijving)	n.v.t	n.v.t	n.v.t	0

Bruggen en tunnels34.525034.52533.10661600000

Programma	Gevoteerd	Bijstelling krediet	Nieuw gevoteerd	Realisatie t/m 2015
Beheer van de stad	938.758	0	938.758	549.324
Bruggen en tunnels	34.525	0	34.525	33.106

Doel krediet: Dit krediet wordt ingezet om reeds bestaande kapitaalgoeden bij einde

Rotterdams taakveld: 2.1.a - Verkeer en vervoer - Beheer

Details	Initieel bedrag	Bijstelling	Nieuw bedrag	t/m 2015
Bijdragen van derden	0	0	0	0
Netto investering (Rotterdams geld)	34.525	0	34.525	33.106
Kapitaallasten (rente en afschrijving)	n.v.t	n.v.t	n.v.t	0

Thema vak natuur begraven1.38401.3841.311000000
op begraafplaats Hofwijk

Programma	Gevoteerd	Bijstelling krediet	Nieuw gevoteerd	Realisatie t/m 2015
Beheer van de stad	938.758	0	938.758	549.324
Thema vak natuur begraven op begraafplaats Hofwijk	1.384	0	1.384	1.311

Doel krediet: Dit krediet is bestemd voor de aanleg van een themavak natuurbegraving op begraafplaats Hofwijk te realiseren.

Rotterdams taakveld: 7.5 - Begraafplaatsen en crematoria

Details	Initieel bedrag	Bijstelling	Nieuw bedrag	t/m 2015
Bijdragen van derden	0	0	0	0

										Netto investering	1.384	0	1.384	1.311
										(Rotterdams geld)				
										Kapitaallasten (rente en afschrijving)	n.v.t	n.v.t	n.v.t	0
Wastemanagementsysteem	2.038	0	2.038	659	1.379	0	0	0	0	Programma	Gevoteerd	Bijstelling	Nieuw	Realisatie
												krediet	gevoteerd	t/m 2015
										Beheer van de stad	938.758	0	938.758	549.324
										Wastemanagementsysteem	2.038	0	2.038	659
Doel krediet: Dit krediet is bedoeld voor de aanschaf en invoering van een ICT-systeem is efficiënter en minder arbeidsintensief werken in het primaire proces en bij de administratieve afhandeling van aanvragen voor gebruik van de afvalcontainer.														
Rotterdams taakveld: 7.3 - Afval														
										Details	Initieel	Bijstelling	Nieuw	t/m 2015
											bedrag		bedrag	
										Bijdragen van derden	0	0	0	0
										Netto investering	2.038	0	2.038	659
										(Rotterdams geld)				
										Kapitaallasten (rente en afschrijving)	n.v.t	n.v.t	n.v.t	0
Verkeersdynamisch systeem	810	0	810	175	603	0	0	0	32	Programma	Gevoteerd	Bijstelling	Nieuw	Realisatie
Hoek van Holland												krediet	gevoteerd	t/m 2015
										Beheer van de stad	938.758	0	938.758	549.324
										Verkeersdynamisch systeem Hoek van Holland	810	0	810	175
Doel krediet: Krediet dient ter voorbereiding van een dynamisch verkeersmanagementsysteem in Hoek van Holland tijdens drukke stranddagen beter te kunnen functioneren.														
Rotterdams taakveld: 2.1.a - Verkeer en vervoer - Beheer														
										Details	Initieel	Bijstelling	Nieuw	t/m 2015
											bedrag		bedrag	
										Bijdragen van derden	0	0	0	0
										Netto investering	810	0	810	175
										(Rotterdams geld)				
										Kapitaallasten (rente en afschrijving)	n.v.t	n.v.t	n.v.t	0
Investeringskrediet Wegen	93.426	0	93.426	38.859	18.427	18.495	17.772	0	0	Programma	Gevoteerd	Bijstelling	Nieuw	Realisatie

Beheer van de stad	938.758	0	938.758	549.324

Investeringskrediet 93.426 0 93.426 38.855

Wegen 2019 - 2022

Doel krediet: Het investeringskrediet Wegen 2019 - 2022 is bedoeld voor alle te activeren investeringsuitvoeren op de asset 'Wegen' worden gedaan.

Rotterdams taakveld: 2.1.a - Verkeer en vervoer - Beheer

Details	Initieel bedrag	Bijstelling	Nieuw bedrag	t/m 2015
Bijdragen van derden	1.006	0	1.006	1.006
Netto investering (Rotterdams geld)	92.420	0	92.420	37.852
Kapitaallasten (rente en afschrijving)	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	0

Investeringskrediet Groen 17.167 0 17.167 4.264 5.631 3.636 3.636 0 0

2019 - 2022

Programma **Gevoteerd** **Bijstelling** **Nieuw** **Realisatie**
krediet gevoteerd t/m 2015

Beheer van de stad	938.758	0	938.758	549.324

Investeringskrediet 17.167 0 17.167 4.264

Groen 2019 - 2022

Doel krediet: Het investeringskrediet is bedoeld voor alle te activeren investeringsuitvoeren op de asset 'Groen' worden gedaan.

Rotterdams taakveld: 5.7.b - Openbaar groen en (openlucht) recreatie - Groen

Details	Initieel bedrag	Bijstelling	Nieuw bedrag	t/m 2015
Bijdragen van derden	3	0	3	3
Netto investering (Rotterdams geld)	17.165	0	17.165	4.262
Kapitaallasten (rente en afschrijving)	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	0

Investeringskrediet Water 12.124 0 12.124 266 5.798 3.030 3.030 0 0

2019 - 2022

Programma **Gevoteerd** **Bijstelling** **Nieuw** **Realisatie**
krediet gevoteerd t/m 2015

Beheer van de stad	938.758	0	938.758	549.324

Investeringskrediet 12.124 0 12.124 266

Water 2019 - 2022

Doel krediet: Het investeringskrediet is bedoeld voor alle te activeren investeringsuitvoeren op de asset 'Water' worden gedaan.

periode 2019-2022 worden gedaan.

Rotterdams taakveld: 5.7.b - Openbaar groen en (openlucht) recreatie - Groen

Details	Initieel	Bijstelling	Nieuw	t/m 2015
	bedrag		bedrag	
Bijdragen van derden	0	0	0	0
Netto investering	12.124	0	12.124	266
(Rotterdams geld)				
Kapitaallasten (rente en afschrijving)	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	0

Investeringskrediet Spelen 7.072 0 7.072 1.600 1.938 1.768 1.768 0 0

2019 - 2022

Programma	Gevoteerd	Bijstelling	Nieuw	Realisatie
		krediet	gevoteerd	t/m 2015
Beheer van de stad	938.758	0	938.758	549.324
Investeringskrediet	7.072	0	7.072	1.600
Spelen 2019 - 2022				

Doel krediet: Het investeringskrediet is bedoeld voor alle te activeren investeringsuitasset "Spelen" worden gedaan.

Rotterdams taakveld: 5.7.b - Openbaar groen en (openlucht) recreatie - Groen

Details	Initieel	Bijstelling	Nieuw	t/m 2015
	bedrag		bedrag	
Bijdragen van derden	0	0	0	0
Netto investering	7.072	0	7.072	1.600
(Rotterdams geld)				
Kapitaallasten (rente en afschrijving)	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	0

Eiland van Brienenoord, brug 5.231 0 5.231 550 4.071 610 0 0 0

Zuiddiepje

Programma	Gevoteerd	Bijstelling	Nieuw	Realisatie
		krediet	gevoteerd	t/m 2015
Beheer van de stad	938.758	0	938.758	549.324
Eiland van Brienenoord, brug Zuiddiepje	5.231	0	5.231	550

Doel krediet: Met dit krediet wordt de brug Zuiddiepje vervangen. Dit maakt onderdeel Getijdenpark Eiland van Brienenoord.

Rotterdams taakveld: 2.1.a - Verkeer en vervoer - Beheer

Details	Initieel	Bijstelling	Nieuw	t/m 2015
	bedrag		bedrag	
Bijdragen van derden	0	0	0	0

Inzamelmiddelen	535	0	535	324	211	0	0	0	0	Programma	Gevoteerd	Bijstelling	Nieuw	Realisatie
Papiercontainers 2019												krediet	gevoteerd	t/m 2019

Beheer van de stad	938.758	0	938.758	549.324

Papiercontainers 2019

Rotterdams taakveld: 7.3 - Afval

(Rotterdams geld)

Programma	Gevoteerd	Bijstelling	Nieuw	Realisatie
		krediet	gevoteerd	t/m 2019

Kleinpolderplein

Rotterdams taakveld: 0.8.c - Overige baten en lasten - Lease

(Rotterdams geld)

Programma	Gevoteerd	Bijstelling	Nieuw	Realisatie
		krediet	gevoteerd	t/m 2019

Beheer van de stad	938.758	0	938.758	549.324
Modernisering	16.271	0	16.271	1.502
Schiebruggen				
Doel krediet: Modernisering en centralisering Schiebruggen, levensduurverlengend installaties en ombouw naar afstandbediening van 17 bruggen en sluizen op en rond 2019 t/m 2023.				
Rotterdams taakveld: 2.1.a - Verkeer en vervoer - Beheer				
Details	Initieel bedrag	Bijstelling	Nieuw bedrag	t/m 2015
Bijdragen van derden	0	0	0	0
Netto investering	16.271	0	16.271	1.502
(Rotterdams geld)				
Kapitaallasten (rente en afschrijving)	n.v.t	n.v.t	n.v.t	0

Stedelijke inrichting en ontwikkeling	1.130.151	2.708	1.132.859	390.508	204.432	149.221	115.160	143.891	484.369

Mijnkintbuurt blok 3	12.700	0	12.700	668	1.425	1.943	2.332	4.664	1.668	Programma	Gevoteerd	Bijstelling	Nieuw	Realisatie	;
											krediet	gevoteerd	t/m 2019		
Stedelijke inrichting en ontwikkeling	1.130.151	2.708	1.132.859	390.508	204.432	149.221	115.160	143.891	484.369						
Mijnkintbuurt blok 3	12.700	0	12.700	668	1.425	1.943	2.332	4.664	1.668						

Doel krediet: Ten behoeve van de verwerving van wooneenheden in het project Mijn gemeentelijke grondexploitatie vallen.

Rotterdams taakveld: 8.3 - Wonen en bouwen				
Details	Initieel bedrag	Bijstelling	Nieuw bedrag	t/m 2019
Bijdragen van derden	0	0	0	0
Netto investering	12.700	0	12.700	668
(Rotterdams geld)				
Kapitaallasten (rente en afschrijving)	n.v.t	n.v.t	n.v.t	0

Vorbereidingskrediet	7.000	0	7.000	644	3.356	3.000	0	0	0	Programma	Gevoteerd	Bijstelling	Nieuw	Realisatie	;
Grondexploitaties (IVA)											krediet	gevoteerd	t/m 2019		
Stedelijke inrichting en ontwikkeling	1.130.151	2.708	1.132.859	390.508	204.432	149.221	115.160	143.891	484.369						

Vastgoed 2020											3.000	0	3.000	0	3					
Doel krediet: Realiseren van kleine en onverwachte investeringen in gebouwen of v																				
Rotterdams taakveld: 0.3 - Beheer overige gebouwen en gronden																				
Details											Initieel	Bijstelling	Nieuw	t/m 2019	:					
											bedrag		bedrag							
Bijdragen van derden											0	0	0	0						
Netto investering											3.000	0	3.000	0	3					
(Rotterdams geld)																				
Kapitaallasten (rente en afschrijving)											n.v.t	n.v.t	n.v.t	0						
Veiligheidsmaatregelen											1.500	0	1.500	0	1.500	0	0	0	0	0
Willemspleingarage																				
											krediet					gevoteerd	t/m 2019	:		
Stedelijke inrichting en ontwikkeling											1.130.151	2.708	1.132.859	390.508	204					
Veiligheidsmaatregelen											1.500	0	1.500	0	1					
Willemspleingarage																				
Doel krediet: Het treffen van brandveiligheidsmaatregelen op last van de brandweer																				
Rotterdams taakveld: 0.3 - Beheer overige gebouwen en gronden																				
Details											Initieel	Bijstelling	Nieuw	t/m 2019	:					
											bedrag		bedrag							
Bijdragen van derden											0	0	0	0						
Netto investering											1.500	0	1.500	0	1					
(Rotterdams geld)																				
Kapitaallasten (rente en afschrijving)											n.v.t	n.v.t	n.v.t	0						
Rotterdam Climate Proof											7.600	0	7.600	6.759	841	0	0	0	0	
(RCP) Groene Daken																				
											krediet					gevoteerd	t/m 2019	:		
Stedelijke inrichting en ontwikkeling											1.130.151	2.708	1.132.859	390.508	204					
Rotterdam Climate											7.600	0	7.600	6.759						
Proof (RCP) Groene Daken																				
Doel krediet: Dit krediet is bedoeld voor de aanleg van groene daken om extra wate																				
dragen aan een aantrekkelijkere stad.																				
Rotterdams taakveld: 7.4.b - Milieubeheer - Duurzaam, bodem, geluid en handhavi																				

Details	Initieel	Bijstelling	Nieuw	t/m 2019	;
	bedrag		bedrag		
Bijdragen van derden	0	0	0	0	
Netto investering (Rotterdams geld)	7.600	0	7.600	6.759	
Kapitaallasten (rente en afschrijving)	n.v.t	n.v.t	n.v.t	0	

Rotterdam Climate Proof (RCP) Waterpleinen	10.500	0	10.500	5.303	2.872	1.250	1.075	0	0	
Programma	Gevoteerd	Bijstelling	Nieuw	Realisatie	;					
		krediet	gevoteerd	t/m 2019						
Stedelijke inrichting en ontwikkeling	1.130.151	2.708	1.132.859	390.508	204					
Rotterdam Climate Proof (RCP) Waterpleinen	10.500	0	10.500	5.303	2					

Doel krediet: Dit krediet is bedoeld voor slimme ontwerpen van de buitenruimte. De waterberging, in combinatie met extra kwaliteit van de buitenruimte.

Rotterdams taakveld: 7.4.b - Milieubeheer - Duurzaam, bodem, geluid en handhavi

Details	Initieel	Bijstelling	Nieuw	t/m 2019	;
	bedrag		bedrag		
Bijdragen van derden	0	0	0	0	
Netto investering (Rotterdams geld)	10.500	0	10.500	5.303	2
Kapitaallasten (rente en afschrijving)	n.v.t	n.v.t	n.v.t	0	

Onderwijshuisvesting	516.214	0	516.214	122.069	44.672	72.662	83.387	116.665	435.070	

Rotterdams taakveld: 0.3 - Beheer overige gebouwen en gronden

Details	Initieel	Bijstelling	Nieuw	t/m 2019	;
	bedrag		bedrag		
Bijdragen van derden	0	0	0	0	
Netto investering	516.214	0	516.214	122.069	44

											(Rotterdams geld)						
											Kapitaallasten (rente en afschrijving)	n.v.t	n.v.t	n.v.t	0		
Onderwijshuisvesting - regiodeal	44.400	0	44.400	750	761	2.000	10.000	18.000	9.500		Programma	Gevoteerd	Bijstelling	Nieuw	Realisatie	:	
													krediet	gevoteerd	t/m 2019		
											Stedelijke inrichting en ontwikkeling	1.130.151	2.708	1.132.859	390.508	204	
											Onderwijshuisvesting - regiodeal	44.400	0	44.400	750		
Doel krediet: Krediet is bedoeld voor onderwijshuisvesting waarmee uitvoering wordt gegeven door het Rijk. Het Rijk draagt hier 14 mln aan bij.																	
Programma Rotterdam Zuid (NRPZ). Het Rijk draagt hier 14 mln aan bij.																	
Rotterdams taakveld: 0.3 - Beheer overige gebouwen en gronden																	
											Details	Initieel	Bijstelling	Nieuw	t/m 2019	:	
												bedrag		bedrag			
											Bijdragen van derden	14.000	0	14.000	0		
											Netto investering (Rotterdams geld)	30.400	0	30.400	750		
											Kapitaallasten (rente en afschrijving)	n.v.t	n.v.t	n.v.t	0		
Uitbreiding en bouwkundige kwaliteitsimpuls Petristraat 245	600	0	600	41	559	0	0	0	0		Programma	Gevoteerd	Bijstelling	Nieuw	Realisatie	:	
													krediet	gevoteerd	t/m 2019		
											Stedelijke inrichting en ontwikkeling	1.130.151	2.708	1.132.859	390.508	204	
											Uitbreiding en bouwkundige kwaliteitsimpuls Petristraat 245	600	0	600	41		
Doel krediet: Ten behoeve van de gemeentelijke zorgplicht dient dit object (gemeente Rotterdam) te worden verbouwd. Het Rijk draagt er met dit bedrag een benodigde extra kwaliteitsimpuls geleverd.																	
Rotterdams taakveld: 0.3 - Beheer overige gebouwen en gronden																	
											Details	Initieel	Bijstelling	Nieuw	t/m 2019	:	
												bedrag		bedrag			
											Bijdragen van derden	0	0	0	0		
											Netto investering (Rotterdams geld)	600	0	600	41		
											Kapitaallasten (rente en afschrijving)	n.v.t	n.v.t	n.v.t	0		

										en afschrijving)						
Hart van Zuid	155.300	0	155.300	98.938	47.951	7.674	738	0	0	Programma	Gevoteerd	Bijstelling	Nieuw	Realisatie	2019	
												krediet	gevoteerd	t/m 2019		
															204	
										</						

										(Rotterdams geld)						
										Kapitaallasten (rente en afschrijving)	n.v.t	n.v.t	n.v.t	0		
Coolsingel	47.500	0	47.500	21.512	13.224	12.765	0	0	0	Programma	Gevoteerd	Bijstelling krediet	Nieuw gevoteerd	Realisatie t/m 2019	204	
										Stedelijke inrichting en ontwikkeling	1.130.151	2.708	1.132.859	390.508	204	
Coolsingel	47.500									47.500	0	47.500	21.512	13		
Doel krediet: De Coolsingel verandert van een drukke verkeersweg in een fraai vorm meer ruimte voor voetganger en fietser.																
Rotterdams taakveld: 8.3 - Wonen en bouwen																
										Details	Initieel bedrag	Bijstelling	Nieuw bedrag	t/m 2019	204	
										Bijdragen van derden	0	0	0	0		
										Netto investering (Rotterdams geld)	47.500	0	47.500	21.512	13	
										Kapitaallasten (rente en afschrijving)	n.v.t	n.v.t	n.v.t	0		
Mobiliteitsmaatregelen	28.643	0	28.643	720	6.467	9.089	4.549	3.402	4.416	Programma	Gevoteerd	Bijstelling krediet	Nieuw gevoteerd	Realisatie t/m 2019	204	
Feyenoord City											Stedelijke inrichting en ontwikkeling	1.130.151	2.708	1.132.859	390.508	204
Mobiliteitsmaatregelen	28.643									28.643	0	28.643	720	6		
Feyenoord City																
Doel krediet: Bij de raadsbesluitvorming Feyenoord City is het mobiliteitsplan Feyenoord City uitwerking vastgesteld. Met dit krediet worden de te activeren investeringen gerealiseerd opgenomen die in opdracht van derden worden uitgevoerd en geen gemeentelijke inkomsten bijdragen van derden aan gemeentelijke projecten.																
Rotterdams taakveld: 8.3 - Wonen en bouwen																
										Details	Initieel bedrag	Bijstelling	Nieuw bedrag	t/m 2019	204	
										Bijdragen van derden	4.163	0	4.163	0	1	
										Netto investering (Rotterdams geld)	24.480	0	24.480	720	4	
										Kapitaallasten (rente en afschrijving)	n.v.t	n.v.t	n.v.t	0		

Verwervingen Mijntbuurt	13.000	0	13.000	7.471	5.529	0	0	0	0	Programma	Gevoteerd	Bijstelling	Nieuw	Realisatie	:
(NPRZ)											krediet	gevoteerd	t/m 2019		
Stedelijke inrichting en ontwikkeling															
Verwervingen	13.000	0	13.000	7.471	5.529	0	0	0	0						
Mijntbuurt (NPRZ)															
Doel krediet: Vanuit het Nationaal Programma Rotterdam Zuid (NPRZ) verwerft de gemeente een grondige aanpak. Dit krediet is bedoeld voor wooneenheden die de gemeente projectmatig aan een samenwerkingspartner die de woningen in beheer neemt. *In aanvulling op het raadsbesluit: De gemeente verwerft vastgoedeenheden conform de bestemming van de bestemmingsplan. De woningen kunnen ook anderszins bestemd zijn en kunnen verwerven vastgoed ook deels een andere bestemming hebben, zoals winkels.															
Rotterdams taakveld: 8.3 - Wonen en bouwen															
Details Initieel Bijstelling Nieuw t/m 2019 :															
bedrag bedrag															
Bijdragen van derden	0	0	0	0											
Netto investering	13.000	0	13.000	7.471	5.529	0	0	0	0						

(Rotterdams geld)				
Kapitaallasten (rente	n.v.t	n.v.t	n.v.t	0
en afschrijving)				

Nieuwbouw Hazelaarweg 50 -	11.628	531	12.159	1.010	2.692	4.731	3.726	0	0	Programma	Gevoteerd	Bijstelling	Nieuw	Realisatie	:
Rijndam oplevering 2020											krediet	gevoteerd	t/m 2019		
										Stedelijke inrichting	1.130.151	2.708	1.132.859	390.508	204
										en ontwikkeling					
										Nieuwbouw	11.628	531	12.159	1.010	2
										Hazelaarweg 50 -					
										Rijndam oplevering					
										2020					

Doel krediet: Dit krediet is bedoeld om in Rozenburg een multifunctioneel centrum te
aangewezen als vestigingslocatie voor scholen voor mytyl- en tytylonderwijs in Rotte
meervoudig gehandicapte kinderen. De volledige investering wordt gedekt door de in

Rotterdams taakveld: 0.3 - Beheer overige gebouwen en gronden

Details	Initieel	Bijstelling	Nieuw	t/m 2019	2020
	bedrag		bedrag		
Bijdragen van derden	0	0	0	0	
Netto investering	11.628	531	12.159	1.010	2.169
(Rotterdams geld)					
Kapitaallasten (rente	n.v.t	n.v.t	n.v.t	0	
en afschrijving)					

Nieuwbouw Argonautenweg -	465	0	465	0	140	140	140	0	0	Programma	Gevoteerd	Bijstelling	Nieuw	Realisatie	2019
Sport en Zorg												krediet	gevoteerd	t/m 2019	
										Stedelijke inrichting	1.130.151	2.708	1.132.859	390.508	204
										en ontwikkeling					
										Nieuwbouw	465	0	465	0	
										Argonautenweg -					
										Sport en Zorg					

Doel krediet: Dit krediet is bedoeld als investeringskrediet om in Rozenburg een mu
Integraal Huisvestings Plan (IHP) is een nieuwbouwproject voor onderwijs in combin
is budget beschikbaar voor het onderwijsdeel. Dit krediet betreft het deel van sport en
huur die de gebruikers betalen.

Rotterdams taakveld: 0.3 - Beheer overige gebouwen en gronden

Details	Initieel	Bijstelling	Nieuw	t/m 2019	:
	bedrag		bedrag		
Bijdragen van derden	0	0	0	0	

										Netto investering	465	0	465	0
										(Rotterdams geld)				
										Kapitaallasten (rente en afschrijving)	n.v.t	n.v.t	n.v.t	0
Multifunctioneel Centrum (MFC) Pernis	9.887	0	9.887	8.386	900	0	0	0	0	Programma	Gevoteerd	Bijstelling krediet	Nieuw gevoteerd	Realisatie t/m 2019
										Stedelijke inrichting en ontwikkeling	1.130.151	2.708	1.132.859	390.508 204
										Multifunctioneel Centrum (MFC) Pernis	9.887	0	9.887	8.386
										Doel krediet: Met dit krediet wordt het Multifunctioneel Centrum (MFC) Pernis gereedschoolgebouw en een sporthal.				
										Rotterdams taakveld: 0.3 - Beheer overige gebouwen en gronden				
										Details	Initieel bedrag	Bijstelling	Nieuw bedrag	t/m 2019
										Bijdragen van derden	0	0	0	0
										Netto investering (Rotterdams geld)	9.887	0	9.887	8.386
										Kapitaallasten (rente en afschrijving)	n.v.t	n.v.t	n.v.t	0
Schieveen	9.700	0	9.700	1.337	4.514	3.200	349	300	0	Programma	Gevoteerd	Bijstelling krediet	Nieuw gevoteerd	Realisatie t/m 2019
										Stedelijke inrichting en ontwikkeling	1.130.151	2.708	1.132.859	390.508 204
										Schieveen	9.700	0	9.700	1.337 4
										Doel krediet: Dit krediet is bestemd voor investeringen die worden gedaan in de politie en recreatiegebied. De goedkeuring door de raad van investeringen voor het project verliep tot en met 2017 via het jaarlijkse krediet voor de grondexploitatieportefeuille. Het project is door de aanpassing van de projectscope geen investeringen vanaf 2018 tot einde looptijd krediet nodig.				
										Rotterdams taakveld: 8.3 - Wonen en bouwen				
										Details	Initieel bedrag	Bijstelling	Nieuw bedrag	t/m 2019
										Bijdragen van derden	8.849	0	8.849	100 4

										Netto investering	851	0	851	1.237	
										(Rotterdams geld)					
										Kapitaallasten (rente en afschrijving)	n.v.t	n.v.t	n.v.t	0	
Project Mainport Rotterdam (PMR) 150 ha (Vlinderstrik)	19.700	0	19.700	3.371	10.707	5.622	0	0	0	Programma	Gevoteerd	Bijstelling	Nieuw krediet	Realisatie gevoteerd	t/m 2019
										Stedelijke inrichting en ontwikkeling	1.130.151	2.708	1.132.859	390.508	204
										Project Mainport Rotterdam (PMR) 150 ha (Vlinderstrik)	19.700	0	19.700	3.371	10
										Doel krediet: Dit krediet wordt aangevraagd voor investeringen die worden gedaan in (Vlinderstrik) en de Schiezone, beide voor de inrichting als natuur- en recreatiegebied. De investeringen voor het Project Mainport Rotterdam (PMR) 150ha verliep tot en met 2016. De grondexploitatieportefeuille. Vanaf 2018 vindt dit voor de grondexploitatie plaats via de aanpassing van de projectscope geen grondexploitatie meer. Daarom wordt voor deze taakveld: 8.3 - Wonen en bouwen					
										Details	Initieel bedrag	Bijstelling	Nieuw bedrag	t/m 2019	
										Bijdragen van derden	14.148	0	14.148	737	7
										Netto investering (Rotterdams geld)	5.552	0	5.552	2.634	2
										Kapitaallasten (rente en afschrijving)	n.v.t	n.v.t	n.v.t	0	
Top 6 parkeergarages	16.600	0	16.600	2.179	7.751	2.600	4.600	0	0	Programma	Gevoteerd	Bijstelling	Nieuw krediet	Realisatie gevoteerd	t/m 2019
										Stedelijke inrichting en ontwikkeling	1.130.151	2.708	1.132.859	390.508	204
										Top 6 parkeergarages	16.600	0	16.600	2.179	7
										Doel krediet: Op 21 juni 2016 heeft het college van B&W het Parkeerplan 2016-2019 aangeboden aan de gemeenteraad. Tegelijkertijd heeft het college een aantal besluiten genomen met het college akkoord gegaan met de uitwerking van de bestuursopdracht parkeren. Er zijn diverse maatregelen genomen (Veranda, Schouwburgplein, Museumpark, Sint Jacobsplaats, Beverwaard en Markt) om de verkeersproblematiek veroorzaakt door verkeerde detailleringsbeslissingen tijdens de ontwerp- en uitvoering te verhelpen.					

Rotterdams taakveld: 0.3 - Beheer overige gebouwen en gronden					
Details	Initieel	Bijstelling	Nieuw	t/m 2019	2020
	bedrag		bedrag		
Bijdragen van derden	0	0	0	0	
Netto investering	16.600	0	16.600	2.179	7
(Rotterdams geld)					
Kapitaallasten (rente	n.v.t	n.v.t	n.v.t	0	
en afschrijving)					

Vastgoed 2017 3.000 0 3.000 1.456 142 0 0 0 1.402

Programma	Gevoteerd	Bijstelling	Nieuw	Realisatie	:
		krediet	gevoteerd	t/m 2019	
Stedelijke inrichting en ontwikkeling	1.130.151	2.708	1.132.859	390.508	204
Vastgoed 2017	3.000	0	3.000	1.456	

Doel krediet: Om kleine en onverwachte investeringen in gebouwen of voorzieninge investeringskrediet aangevraagd. Deze investeringen kunnen worden gedekt uit de h rekening brengt.

Rotterdams taakveld: 0.3 - Beheer overige gebouwen en gronden				
Details	Initieel	Bijstelling	Nieuw	t/m 2019
	bedrag		bedrag	
Bijdragen van derden	0	0	0	0
Netto investering	3.000	0	3.000	1.456
(Rotterdams geld)				
Kapitaallasten (rente	n.v.t	n.v.t	n.v.t	0
en afschrijving)				

Functionele verbetering 1.544 0 1.544 1.047 0 0 0 0 0

Wereldmuseum

Programma	Gevoteerd	Bijstelling	Nieuw	Realisatie	:
		krediet	gevoteerd	t/m 2019	
Stedelijke inrichting en ontwikkeling	1.130.151	2.708	1.132.859	390.508	204
Functionele verbetering Wereldmuseum	1.544	0	1.544	1.047	

Doel krediet: Het gebouw waarin het Wereldmuseum is gevestigd aan de Willemska verbetering van de functionaliteit in het gebouw. Voor de functionele verbetering is € Wereldmuseum de gemeente verzocht de investering rond inbraakbeveiliging voor h werkzaamheden betrekking hebben op aanpassing van het gemeentelijk gebouwbeh mln maakt onderdeel uit van dit krediet, met een huurprijsaanpassing tot gevolg.

Rotterdams taakveld: 0.3 - Beheer overige gebouwen en gronden										
Details		Initieel	Bijstelling	Nieuw	t/m 2019					
		bedrag		bedrag						
Bijdragen van derden		0	0	0	0					
Netto investering		1.544	0	1.544	1.047					
(Rotterdams geld)										
Kapitaallasten (rente en afschrijving)		n.v.t	n.v.t	n.v.t	0					
Leuvehaven Paviljoen	5.900	0	5.900	912	3.878	1.110	0	0	0	
Programma		Gevoteerd	Bijstelling	Nieuw	Realisatie					
			krediet	gevoteerd	t/m 2019					
Stedelijke inrichting en ontwikkeling		1.130.151	2.708	1.132.859	390.508	204				
Leuvehaven Paviljoen		5.900	0	5.900	912	3				
Doel krediet: In het Maritiem District wordt het Leuvehavenpaviljoen ontwikkeld. Het Museum, het HIP (Haveninformatiepunt) en horeca.										
Rotterdams taakveld: 0.3 - Beheer overige gebouwen en gronden										
Details		Initieel	Bijstelling	Nieuw	t/m 2019					
		bedrag		bedrag						
Bijdragen van derden		0	0	0	0					
Netto investering		5.900	0	5.900	912	3				
(Rotterdams geld)										
Kapitaallasten (rente en afschrijving)		n.v.t	n.v.t	n.v.t	0					
Gymzaal Heijplaat	1.740	1.177	2.917	96	644	2.177	0	0	0	
Programma		Gevoteerd	Bijstelling	Nieuw	Realisatie					
			krediet	gevoteerd	t/m 2019					
Stedelijke inrichting en ontwikkeling		1.130.151	2.708	1.132.859	390.508	204				
Gymzaal Heijplaat		1.740	1.177	2.917	96					
Doel krediet: Deze kredietaanvraag is bestemd voor de bouw van een gymzaal in het Maritiem District. De gemeente treedt actief op bij de gymzaal omdat de gemeente wettelijk verplicht is om een gymzaal te bouwen en te exploiteren. De gemeente zal deze gymzaal geheel volgens gemeentelijk beleid en in overleg met de gemeente Rotterdam exploiteren.										
Rotterdams taakveld: 0.3 - Beheer overige gebouwen en gronden										

Herinrichting ATV Terbregge	2.424	0	2.424	2.339	0	0	0	0	0	Programma	Gevoteerd	Bijstelling	Nieuw	Realisatie	;
												krediet	gevoteerd	t/m 2019	
										Stedelijke	1.130.151	2.708	1.132.859	390.508	204
										inrichting en					
										ontwikkeling					
										Herinrichting ATV	2.424	0	2.424	2.339	
										Terbregge					

Doel krediet: Het huidige volkstuintencomplex van ATV Terbregge en Nutstuinders E. inpassing van de A16 Rotterdam. Belangrijke aanleiding hiervoor is de nieuw aan te Orlaan en de ontsluiting van het bedrijventerrein Schiebroek. Dit is volgens het besl van de A16 Rotterdam. Deze aanpassingen zijn onderdeel van het Tracébesluit A16 een onteigeningsgrond. RWS heeft een deel van het terrein van ATV Terbregge nodi moeten worden. De gemeente ontvangt voor deze herinrichting een schadevergoedii project volledig te dekken.

Rotterdams taakveld: 0.3 - Beheer overige gebouwen en gronden

Details	Initieel	Bijstelling	Nieuw	t/m 2019
	bedrag		bedrag	
Bijdragen van derden	2.424	0	2.424	2.424
Netto investering	0	0	0	-85
(Rotterdams geld)				
Kapitaallasten (rente	n.v.t	n.v.t	n.v.t	0
en afschrijving)				

Erasmus University College	20.300	0	20.300	13.068	-1.197	0	0	0	8.429	Programma	Gevoteerd	Bijstelling	Nieuw	Realisatie	;
											krediet	gevoteerd	t/m 2019		
										Stedelijke	1.130.151	2.708	1.132.859	390.508	204
										inrichting en					
										ontwikkeling					
										Erasmus University	20.300	0	20.300	13.068	-1
										College					

Doel krediet: Dit gaat om het krediet voor het verbouwen en geschikt maken van he

van het Erasmus University College.

Rotterdams taakveld: 0.3 - Beheer overige gebouwen en gronden

Details	Initieel	Bijstelling	Nieuw	t/m 2019	;
	bedrag		bedrag		
Bijdragen van derden	0	0	0	0	
Netto investering	20.300	0	20.300	13.068	-1
(Rotterdams geld)					
Kapitaallasten (rente en afschrijving)	n.v.t	n.v.t	n.v.t	0	

Landgoederen Nieuw	6.851	0	6.851	4.261	0	0	0	0	0
Rhodenrijs en De Tempel									

Programma	Gevoteerd	Bijstelling	Nieuw	Realisatie	;
		krediet	gevoteerd	t/m 2019	

Stedelijke inrichting en ontwikkeling	1.130.151	2.708	1.132.859	390.508	204

Landgoederen Nieuw	6.851	0	6.851	4.261	
Rhodenrijs en De Tempel					

Doel krediet: Dit krediet is bedoeld voor de herbouw en renovatie van de Villa Nieuw achterstallig onderhoud aan het omliggende natuurgebied, het Koetshuis, Villa De Te voormalige logiesgebouw.

Rotterdams taakveld: 0.3 - Beheer overige gebouwen en gronden

Details	Initieel	Bijstelling	Nieuw	t/m 2019	;
	bedrag		bedrag		
Bijdragen van derden	2.501	0	2.501	2.501	
Netto investering	4.350	0	4.350	1.760	
(Rotterdams geld)					
Kapitaallasten (rente en afschrijving)	n.v.t	n.v.t	n.v.t	0	

Vastgoed 2019	3.000	0	3.000	1.445	1.555	0	0	0	0

Programma	Gevoteerd	Bijstelling	Nieuw	Realisatie	;
		krediet	gevoteerd	t/m 2019	

Stedelijke inrichting en ontwikkeling	1.130.151	2.708	1.132.859	390.508	204

Vastgoed 2019	3.000	0	3.000	1.445	1

Doel krediet: Om kleine en onverwachte investeringen in gebouwen of voorzieninge investeringskrediet aangevraagd. Deze investeringen kunnen worden gedekt uit de h rekening brengt.

Rotterdams taakveld: 0.3 - Beheer overige gebouwen en gronden					
Details	Initieel	Bijstelling	Nieuw	t/m 2019	2020
	bedrag		bedrag		
Bijdragen van derden	0	0	0	0	
Netto investering	3.000	0	3.000	1.445	1.555
(Rotterdams geld)					
Kapitaallasten (rente en afschrijving)	n.v.t	n.v.t	n.v.t	0	

Vastgoedbeheersysteem	4.356	0	4.356	2.258	1.300	798	0	0	0	Programma	Gevoteerd	Bijstelling	Nieuw	Realisatie	2019
											krediet	gevoteerd	t/m 2019		
										Stedelijke inrichting	1.130.151	2.708	1.132.859	390.508	204
										en ontwikkeling					
										Vastgoedbeheersysteem	4.356	0	4.356	2.258	1
Doel krediet: Dit project gaat om de aanbesteding en invoering van een nieuw vastgoedsysteem voor het maatschappelijk vastgoed van de gemeente Rotterdam, inclusief bijbehorende kopieën van de bestaande boekhoudsysteem Oracle. Het doel is om een professioneel beheer uit te voeren van het vastgoed.															

Bijdragen van derden	0	0	0	0	
Netto investering	7.910	0	7.910	4.647	1
(Rotterdams geld)					
Kapitaallasten (rente en afschrijving)	n.v.t	n.v.t	n.v.t	0	

Verbouwing Spinozaweg 300	500	0	500	84	70	346	0	0	0	
	Programma	Gevoteerd	Bijstelling	Nieuw krediet	Realisatie gevoteerd	t/m 2019				
	Stedelijke inrichting en ontwikkeling	1.130.151	2.708	1.132.859	390.508	204				
Verbouwing Spinozaweg 300		500	0	500	84					

Doel krediet: Het pand aan de Spinozaweg 300 (IJsselmonde), waarin poppodium E eisen van deze tijd. Op basis van een gezamenlijke verkenning tussen stichting popp gekozen voor een renovatie. De dekking van de bijbehorende kapitaalslasten is gebc

Rotterdams taakveld: 0.3 - Beheer overige gebouwen en gronden

	Details	Initieel bedrag	Bijstelling	Nieuw bedrag	t/m 2019	:
Bijdragen van derden		0	0	0	0	
Netto investering		500	0	500	84	
(Rotterdams geld)						
Kapitaallasten (rente en afschrijving)		n.v.t	n.v.t	n.v.t	0	

Realisatie crisisopvang	2.500	0	2.500	1.775	725	0	0	0	0	
Snelfilterweg 270										
	Programma	Gevoteerd	Bijstelling	Nieuw krediet	Realisatie gevoteerd	t/m 2019				
	Stedelijke inrichting en ontwikkeling	1.130.151	2.708	1.132.859	390.508	204				
Realisatie crisisopvang		2.500	0	2.500	1.775					
Snelfilterweg 270										

Doel krediet: Door de toenemende vraag naar crisisopvang vanwege huiselijk gewe geschikt gemaakt voor de opvang van vrouwen en kinderen. In totaal gaat het om de volwassen vrouwen, en van 25 plekken voor kinderen van 0 tot 18 jaar. De dekking v geborgd in de kostprijs dekkende huur.

Rotterdams taakveld: 0.3 - Beheer overige gebouwen en gronden

	Details	Initieel bedrag	Bijstelling	Nieuw bedrag	t/m 2019	:

Zonnepanelen vastgoed	3.750	0	3.750	1.089	1.400	661	600	0	0	Programma	Gevoteerd	Bijstelling	Nieuw	Realisatie	;
												krediet	gevoteerd	t/m 2019	
										Stedelijke	1.130.151	2.708	1.132.859	390.508	204
										inrichting en					
										ontwikkeling					
										Zonnepanelen	3.750	0	3.750	1.089	1
										vastgoed					

Rotterdams taakveld: 0.3 - Beheer overige gebouwen en gronden

Huis op Zuid	2.000	1.000	3.000	1.634	1.366	0	0	0	0	Programma	Gevoteerd	Bijstelling	Nieuw	Realisatie	;
												krediet	gevoteerd	t/m 2019	
										Stedelijke	1.130.151	2.708	1.132.859	390.508	204
										inrichting en					
										ontwikkeling					

Rotterdams taakveld: 0.3 - Beheer overige gebouwen en gronden

Pagina 640 van 792

	Bijdragen van derden	0	0	0	0
	Netto investering	2.000	1.000	3.000	1.634
	(Rotterdams geld)				
	Kapitaallasten (rente en afschrijving)	n.v.t	n.v.t	n.v.t	0

Sportvoorzieningen	17.134	0	17.134	6.554	8.900	1.502	0	0	0	Programma	Gevoteerd	Bijstelling	Nieuw	Realisatie	:
(kunstgrasvelden											krediet	gevoteerd	t/m 2019		
/sportaccommodaties)															

Stedelijke inrichting en ontwikkeling	1.130.151	2.708	1.132.859	390.508	204

Sportvoorzieningen	17.134	0	17.134	6.554	8
(kunstgrasvelden					
/sportaccommodaties)					

Doel krediet: In februari 2018 is de gemeenteraad akkoord gegaan met een investering in de intensivering van budgetten voor sportvoorzieningen. In het besluit wordt gerefereerd aan de Verzelfstandiging in goede staat. Een maatregel die in deze motie is genoemd, is de wens om gemeentelijke sportvoorzieningen in een goede staat van onderhoud over te nemen.

Rotterdams taakveld: 0.3 - Beheer overige gebouwen en gronden

Details	Initieel bedrag	Bijstelling	Nieuw bedrag	t/m 2019	:

Bijdragen van derden	0	0	0	0
Netto investering	17.134	0	17.134	6.554
(Rotterdams geld)				
Kapitaallasten (rente en afschrijving)	n.v.t	n.v.t	n.v.t	0

Museum Boijmans Van Beuningen	26.800	0	26.800	13.094	6.949	12.289	0	0	0	Programma	Gevoteerd	Bijstelling	Nieuw	Realisatie	:
											krediet	gevoteerd	t/m 2019		

Stedelijke inrichting en ontwikkeling	1.130.151	2.708	1.132.859	390.508	204

Museum Boijmans Van Beuningen	26.800	0	26.800	13.094	6

Doel krediet: In december 2017 heeft de gemeenteraad een voorbereidingskrediet vastgesteld voor de renovatie van museum Boijmans van Beuningen. De kosten die gepaard gaan met de planvorming, het uitvoeren van de renovatiemaatregelen, betaalt de gemeente uit het voorbereidingskrediet. Het gaat om een verkennend onderzoek, een vervolgonderzoek, inschakeling van extra adviseurs en de realisatie van de renovatie.

december 2018 heeft de gemeenteraad een aanvullend voorbereidingskrediet vastge
investeringsbudget) om te starten met de definitiefase waarin een Programma van Ei
en een Bestek worden opgesteld.

Rotterdams taakveld: 0.3 - Beheer overige gebouwen en gronden					
Details	Initieel	Bijstelling	Nieuw	t/m 2019	2020
	bedrag		bedrag		
Bijdragen van derden	0	0	0	0	
Netto investering	26.800	0	26.800	13.094	6
(Rotterdams geld)					
Kapitaallasten (rente en afschrijving)	n.v.t	n.v.t	n.v.t	0	

Overhead	75.072	-720	74.352	36.486	31.802	1.817	0	0	0

Doorontwikkeling Huisvesting	12.913	0	12.913	0	3.603	1.817	0	0	0
Programma	Gevoteerd	Bijstelling	Nieuw	Realisatie					
		krediet	gevoteerd	t/m					

Overhead	75.072	-720	74.352	36.486
Doorontwikkeling	12.913	0	12.913	
Huisvesting				

Doel krediet: Met het krediet worden diverse investeringen gedaan om ervaren aant
Ook worden investeringen gepleegd ten behoeve van de uitbreiding van de huisvesti
doorontwikkeling van het huisvestingsconcept.

Rotterdams taakveld: 0.4.a - Overhead - Concernondersteuning				
Details	Initieel	Bijstelling	Nieuw	t/m
	bedrag		bedrag	
Bijdragen van derden	0	0	0	
Netto investering	12.913	0	12.913	
(Rotterdams geld)				
Kapitaallasten (rente en afschrijving)	n.v.t	n.v.t	n.v.t	

Vervaningsinvesteringen ICT	1.800	-720	1.080	0	8.412	0	0	0	0
2020									

Overhead	75.072	-720	74.352	36.486
Vervaningsinvesteringen	1.800	-720	1.080	
ICT 2020				

Doel krediet: Jaarlijkse vervanging van een deel van de ICT-infrastructuur, werkplek
gebeurt vanwege de technische levensduur en functionele eisen.

Rotterdams taakveld: 0.4.a - Overhead - Concernondersteuning

										Details	Initieel	Bijstelling	Nieuw	t/m
											bedrag		bedrag	
										Bijdragen van derden	0	0	0	
										Netto investering	1.800	-720	1.080	
										(Rotterdams geld)				
										Kapitaallasten (rente en afschrijving)	n.v.t	n.v.t	n.v.t	
Digitaliseringsagenda 2019 & 2020	10.903	0	10.903	3.313	7.590	0	0	0	0	Programma	Gevoteerd	Bijstelling	Nieuw	Realisatie
												krediet	gevoteerd	t/m
										Overhead	75.072	-720	74.352	31-12-2020
										Digitaliseringsagenda 2019 & 2020	10.903	0	10.903	31-12-2020
										Doel krediet: Realiseren van de investeringscomponent uit de Digitaliseringsagenda Netwerksegmentatie, DWARSS en GERS.				
										Rotterdams taakveld: 0.4.a - Overhead - Concernondersteuning				
										Details	Initieel	Bijstelling	Nieuw	t/m
											bedrag		bedrag	
										Bijdragen van derden	0	0	0	
										Netto investering	10.903	0	10.903	31-12-2020
										(Rotterdams geld)				
										Kapitaallasten (rente en afschrijving)	n.v.t	n.v.t	n.v.t	
Vervangingsinvesteringen ICT 2018	9.237	0	9.237	8.149	500	0	0	0	0	Programma	Gevoteerd	Bijstelling	Nieuw	Realisatie
												krediet	gevoteerd	t/m
										Overhead	75.072	-720	74.352	31-12-2020
										Vervangingsinvesteringen ICT 2018	9.237	0	9.237	31-12-2020
										Doel krediet: Jaarlijks vervangt de gemeente een deel van de ICT-infrastructuur, welke wordt beëindigd vanwege beëindiging van de technische levensduur en verandering van functionele eisen.				
										Rotterdams taakveld: 0.4.a - Overhead - Concernondersteuning				
										Details	Initieel	Bijstelling	Nieuw	t/m
											bedrag		bedrag	
										Bijdragen van derden	0	0	0	
										Netto investering	9.237	0	9.237	31-12-2020
										(Rotterdams geld)				

										Kapitaallasten (rente en afschrijving)					n.v.t	n.v.t	n.v.t		
Vervangingsinvesteringen ICT	11.528	0	11.528	3.189	8.337	0	0	0	0	Programma	Gevoteerd	Bijstelling	Nieuw	Realisatie					
2019												krediet	gevoteerd	t/m					
										Overhead	75.072	-720	74.352	3					
										Vervangingsinvesteringen	11.528	0	11.528	:					
										ICT 2019									
										Doel krediet: Jaarlijks vervangt de gemeente een deel van de ICT-infrastructuur, welke wordt vervangen vanwege beëindiging van de technische levensduur en verandering van functionele eisen.									
										Rotterdams taakveld: 0.4.a - Overhead - Concernondersteuning									
										Details	Initieel	Bijstelling	Nieuw	t/m					
											bedrag		bedrag						
										Bijdragen van derden	0	0	0						
										Netto investering	11.528	0	11.528	:					
										(Rotterdams geld)									
										Kapitaallasten (rente en afschrijving)	n.v.t	n.v.t	n.v.t						
Projectplan Realisatie	12.575	0	12.575	8.320	900	0	0	0	0	Programma	Gevoteerd	Bijstelling	Nieuw	Realisatie					
Businesscase Gebieden												krediet	gevoteerd	t/m					
										Overhead	75.072	-720	74.352	3					
										Projectplan Realisatie	12.575	0	12.575	:					
										Businesscase Gebieden									
										Doel krediet: Dit krediet is bedoeld om de Businesscase Gebieden uit te kunnen voeren, vastgesteld door de gemeenteraad in november 2015, beoogt een zo efficiënt mogelijk gebruik van de gebiedscommissies, voor de dienstverlening in de servicecentra en voor de medewerking van de werkdienstverleners te doen. De locaties krijgen volgens het Stedelijke kader Doorontwikkeling Rotterdam Servicecentra. Dit geldt niet voor het Ondernemersplein.									
										Rotterdams taakveld: 0.4.a - Overhead - Concernondersteuning									
										Details	Initieel	Bijstelling	Nieuw	t/m					
											bedrag		bedrag						
										Bijdragen van derden	0	0	0						
										Netto investering	12.575	0	12.575	:					
										(Rotterdams geld)									
										Kapitaallasten (rente en afschrijving)	n.v.t	n.v.t	n.v.t						
Stadhuis Rotterdam realisatie	8.000	0	8.000	7.706	200	0	0	0	0	Programma	Gevoteerd	Bijstelling	Nieuw	Realisatie					

Overhead	75.072	-720	74.352	3

Stadhuis Rotterdam realisatie	8.000	0	8.000	

Servicecentrum XL+

Doel krediet: Een onderdeel van de Businesscase Gebieden is de verbouwing van c
Servicecentrum XL.

Rotterdams taakveld: 0.4.a - Overhead - Concernondersteuning

Details	Initieel bedrag	Bijstelling	Nieuw bedrag	t/m
Bijdragen van derden	0	0	0	
Netto investering (Rotterdams geld)	8.000	0	8.000	
Kapitaallasten (rente en afschrijving)	n.v.t	n.v.t	n.v.t	

Toegangscontrole gebouwen	2.167	0	2.167	1.395	772	0	0	0	0

Programma	Gevoteerd	Bijstelling	Nieuw	Realis
		krediet	gevoteerd	t/m

Overhead	75.072	-720	74.352	3

Toegangscontrole gebouwen	2.167	0	2.167	

Doel krediet: Met de aanvraag van dit krediet treft de gemeente diverse maatregelen
de concerpas. Dit doet de gemeente op basis van het rapport van de Rekenkamer f
doel van de maatregelen is om nog beter te voorkomen dat mensen ongeautoriseerd
kunnen verkrijgen.

Rotterdams taakveld: 0.4.a - Overhead - Concernondersteuning

Details	Initieel bedrag	Bijstelling	Nieuw bedrag	t/m
Bijdragen van derden	0	0	0	
Netto investering (Rotterdams geld)	2.167	0	2.167	
Kapitaallasten (rente en afschrijving)	n.v.t	n.v.t	n.v.t	

Project Datalijnen (CNI)	4.182	0	4.182	3.041	1.141	0	0	0	0

Programma	Gevoteerd	Bijstelling	Nieuw	Realis
		krediet	gevoteerd	t/m

Overhead	75.072	-720	74.352	3

Project Datalijnen (CNI)	4.182	0	4.182	

Doel krediet: De doelstelling van dit project is de realisatie van een nieuw netwerk v
toegankelijk te maken. De aanpak bestaat per locatie enerzijds uit de aanleg van eer
anderzijds uit migratie, ont koppeling en opheffing van de huidige verbinding. In totaal
locaties.

Rotterdams taakveld: 0.4.a - Overhead - Concernondersteuning				
Details	Initieel	Bijstelling	Nieuw	t/m
	bedrag		bedrag	
Bijdragen van derden	0	0	0	
Netto investering	4.182	0	4.182	:
(Rotterdams geld)				
Kapitaallasten (rente en afschrijving)	n.v.t	n.v.t	n.v.t	

Doorontwikkeling DIVA	608	0	608	560	0	0	0	0	0
(Digitaliseren Informatie									
Voorziening Alfresco)									

Programma	Gevoteerd	Bijstelling	Nieuw	Realis
		krediet	gevoteerd	t/m
Overhead	75.072	-720	74.352	3
Doorontwikkeling DIVA	608	0	608	
(Digitaliseren Informatie				
Voorziening Alfresco)				

Doel krediet: Dit krediet wordt ingezet voor de doorontwikkeling van het concernsys
Alfresco (DIVA). In de huidige situatie van informatievoorziening worden dossiers bei
centrale en eenduidige opslag en beheer van dossiers dringt de huidige versnipperin
onvolledigheid van informatie, voldoet aan archief- en privacywetgeving en leidt tot e
medewerkers. Grootschalige en concernbrede invoering van deze manier van samer
zoektijden en vermindering van het aantal applicaties.

Rotterdams taakveld: 0.4.a - Overhead - Concernondersteuning				
Details	Initieel	Bijstelling	Nieuw	t/m
	bedrag		bedrag	
Bijdragen van derden	0	0	0	
Netto investering (Rotterdams geld)	608	0	608	
Kapitaallasten (rente en afschrijving)	n.v.t	n.v.t	n.v.t	

Laadpalen	600	0	600	284	316	0	0	0	0

Programma	Gevoteerd	Bijstelling	Nieuw	Realis
		krediet	gevoteerd	t/m
Overhead	75.072	-720	74.352	3
Laadpalen	600	0	600	

											Doel: Met het krediet worden de aanschaf, het plaatsen en alle kosten die nodig zijn maken bekostigd. Het doel is om de laadvoorzieningen te realiseren, zodat het te ele Rotterdam (het zwaardere segment en evt. lichtere segment) voorzien kan worden v De kapitaallasten worden gedekt d.m.v. een opslag op de verbruikskosten per gebrui				
											Rotterdams taakveld: 0.4.a - Overhead - Concernondersteuning				
											Details	Initieel	Bijstelling	Nieuw	t/m
												bedrag		bedrag	
											Bijdragen van derden	0	0	0	
											Netto investering	600	0	600	
											(Rotterdams geld)				
											Kapitaallasten (rente en afschrijving)	n.v.t	n.v.t	n.v.t	
Bouwkundige aanpassing	560	0	560	528	32	0	0	0	0	0	Programma	Gevoteerd	Bijstelling	Nieuw	Realis
Adriaan Volkerhuis															
													krediet	gevoteerd	t/m
											Overhead	75.072	-720	74.352	3
											Bouwkundige aanpassing	560	0	560	
											Adriaan Volkerhuis				
											Doel: Met het krediet worden diverse investeringen gedaan om de locatie gereed te i Handhaving Stadsbeheer. Het betreft een tijdelijke locatie voordat verhuisd wordt na waar dit Team nu gehuisvest is dient verlaten te worden omdat deze getransformeen				
											Rotterdams taakveld: 0.4.a - Overhead - Concernondersteuning				
											Details	Initieel	Bijstelling	Nieuw	t/m
												bedrag		bedrag	
											Bijdragen van derden	0	0	0	
											Netto investering	560	0	560	
											(Rotterdams geld)				
											Kapitaallasten (rente en afschrijving)	n.v.t	n.v.t	n.v.t	
Totaal	2.297.642	1.456	2.299.097	1.032.666	464.627	235.277	192.503	157.885	516.516						

De paragraaf Lokale Heffingen geeft inzicht in de samenstelling van het voorgestelde pakket aan gemeentelijke belastingen en heffingen in 2020; de relatieve druk van de lokale belastingen en heffingen; en de stand van zaken en de voornemens voor het begrotingsjaar rondom een aantal beleidsitems. Tot slot wordt ingegaan op het kwijtscheldingsbeleid.

[BeleidInkomstenKostendekkendheid tarievenLokale lastendrukKwijtscheldingsbeleid](#)

Beleid

Op grond van artikel 10 van het [Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten](#) (BBV), is het college van burgemeester en wethouders verplicht de gemeenteraad inzicht te geven in ten minste:

- de geraamde inkomsten
- het beleid ten aanzien van de lokale heffingen
- een overzicht op hoofdlijnen van de diverse heffingen
- een aanduiding van de lokale lastendruk
- een beschrijving van het kwijtscheldingsbeleid
- de mate waarin de legestarieven kostendekkend zijn

Op grond van artikel 212 van de Gemeentewet is de raad verplicht om bij verordening de uitgangspunten voor het financiële beleid, alsmede voor het financiële beheer en voor de inrichting van de financiële organisatie vast te stellen. Deze verordening waarborgt dat aan de eisen van rechtmatigheid, verantwoording en controle wordt voldaan.

In Rotterdam geldt de Verordening financiën Rotterdam 2013 en de regeling Financiën Rotterdam.

De verordening bepaalt in artikel 4, lid 6 dat de wettelijke paragrafen van de beleidsbegroting, waaronder de paragraaf Lokale Heffingen, zijn gebaseerd op afzonderlijke beleidsdocumenten. De raad stelt deze beleidsdocumenten kort na aanvang van iedere raadsperiode vast.

Met de [Kadernota Lokale Lasten 2018-2022](#) is hiermee invulling gegeven op het gebied van lokale heffingen. Dit beleidskader geeft antwoord op vragen als: welke lokale lasten worden in Rotterdam geheven, op grond waarvan, wie betalen deze lasten, wat zijn de opbrengsten; en welke beleidsuitgangspunten gelden hierbij?

Daarmee heeft de raad de kaders voor het door het college te voeren lokale lastenbeleid voor de komende jaren vastgesteld. En daarover legt het college periodiek verantwoording af richting raad.

Uitgangspunten van de belastingheffing

Belastingheffing is een ingrijpende bevoegdheid van overheden in relatie tot de belastingbetalers. Dat vraagt om helderheid over de besteding van het belastinggeld, maar evenzeer om een correcte benadering van de belastingbetaler. Voor de relatie overheid - belastingbetaler gelden de volgende uitgangspunten:

- Rechtmatigheid
- Rechtszekerheid
- Rechtsgelijkheid
- Doelmatigheid
- Doeltreffendheid

Daarnaast gelden de volgende uitgangspunten uit het coalitieakkoord 'Nieuwe energie voor Rotterdam':

- We voeren de tariefdifferentiatie van de afvalstoffenheffing verder door. Naast een tarief voor gezinnen en alleenstaanden, komt er ook een tarief voor tweepersoonshuishoudens.
- De kwijtschelding van de afvalstoffenheffing wordt voor AOW-minima 100% en voor overige minima 75%.
- Het tarief voor de logiesbelasting wordt 6,5% van de overnachtingsprijs.
- Er worden geen nieuwe beleidsmaatregelen genomen die tot hogere woonlasten leiden (afvalstoffenheffing, rioolbelasting en ozb), exclusief mogelijk private financiële consequenties van de energietransitie.
- De opbrengst van de onroerendezaakbelasting (ozb) wordt alleen geïndexeerd en niet verhoogd. Areaaluitbreiding zorgt voor extra ozb-inkomsten.
- Het parkeertarief voor bezoekers en voor bewoners gaat omhoog.

Inkomsten

In onderstaande tabel staat een specificatie van de opbrengsten van de belangrijkste belasting- en heffingsoorten:

	Jaarrekening 2018	Begroting 2019*	Begroting 2020	Programma 2020
Onroerend zaakbelasting**	247.123	244.426	254.027	Algemene middelen
Hondenbelasting	-20			Algemene middelen
Logiesbelasting	6.602	10.855	11.988	Algemene middelen
Reclame- en precariobelasting	29.248	24.821	26.111	Algemene middelen
Leges Omgevingsvergunning	15.854	18.104	21.974	Ruimtelijke ordening
Rioolheffing	70.328	73.570	76.736	Beheer van de stad
Bedrijfsreinigingsrecht	4.756	4.026	4.086	Beheer van de stad
Afvalstoffenheffing	91.023	91.388	97.725	Beheer van de stad

* Primaire begroting 2019

** Bij de tariefsbepaling wordt rekening gehouden met de verdisconteerde verwachte oninbare ozb-opbrengsten. De gemeente brengt ongeveer € 9,9 mln van de hierboven geraamde belastingopbrengsten zelf op.

Kostendekkendheid tarieven

Op grond van het [Besluit Begroten en Verantwoorden provincies en gemeenten](#) (BBV) stelt de raad de programma's vast exclusief de overhead. Daarnaast stelt de raad het bedrag aan overhead vast en de wijze van doorbelasting van deze overhead in die gevallen waarin een integrale kostprijs een rol blijft spelen ten aanzien van taken/activiteiten en samenhangende diensten waarvoor de gemeente maximaal kostendekkende tarieven mag hanteren. Het niet toerekenen van deze overheadkosten zou – ongewenst – een begrotingstekort veroorzaken. Het BBV schrijft geen methode van kostentoerekening voor; wel dat deze methode toegelicht, consistent toegepast en door de raad vastgesteld moet worden. Met het vaststellen van de [Kadernota Lokale Lasten 2018 – 2022](#) door de raad is deze methode vastgesteld. Daarmee is voor deze collegeperiode vastgesteld welke kostencomponenten aan welke tarieven toegerekend worden en welke niet.

In het BBV wordt bepaald dat uit de begroting moet blijken hoe de tarieven worden berekend en welke (beleids-) keuzes bij de berekening ervan worden gemaakt (artikel I, onderdeel G). Daarom wordt in de paragraaf Lokale Heffingen opgenomen hoe bij de berekening van tarieven voor leges en heffingen bewerkstelligd wordt dat de geraamde baten de ter zake geraamde lasten (inclusief overheadkosten) niet overschrijden en welke uitgangspunten bij de tariefstelling worden gehanteerd. Deze BBV-bepaling geldt overigens alleen voor tarieven waarvoor uitsluitend maximaal kostendekkende tarieven mogen worden geheven (zoals riool- en afvalstoffenheffing, leges publiekszaken, lijkbezorgings-rechten en omgevingsvergunningen) en niet voor algemene belastingen (waaronder OZB, precario- en reclamebelasting, precario standplaatsen, liggeld woonschepen en parkeerregulering en -belastingen). In onderstaande wordt hieraan invulling gegeven.

De transparantie omtrent de berekeningswijze voor de kostendekkende tarieven omvat in de eerste plaats een 'macroniveau' (verordening in zijn geheel) en in de tweede plaats een 'microniveau' (onderdeel van de verordening). Ten eerste moet de berekening van de kostendekkendheid van de tarieven inzichtelijk maken dat de totale geraamde baten van de verordening niet uitgaan boven de totale geraamde lasten (inclusief overhead) van de verordening (artikel 229b GW). Ten tweede dient de mate van kostendekkendheid inzichtelijk te zijn binnen een onderdeel van de verordening. Waar het hierbij om gaat is dat inzichtelijk wordt gemaakt hoe met de vaststelling van de tarieven in de verschillende onderdelen van de verordening wordt bewerkstelligd dat voor alle tarieven gezamenlijk in die verordening de geraamde baten niet boven de geraamde lasten (inclusief overhead) uitkomen. Dit geldt voor de Algemene Legesverordening die bestaat uit een tiental verschillende hoofdstukken voor uiteenlopende dienstverlening.

Tegenover de aan tarieven toegerekende kosten staan de geraamde opbrengsten uit heffing van deze tarieven. Deze bedragen zijn gebaseerd op de raming van het aantal te leveren producten / diensten 2020 vermenigvuldigd met het voorgestelde tarief. De totaal geraamde opbrengsten uitgedrukt in het totaal van toerekenbare kosten bepalen het kostendekkendheidspercentage 2020.

In onderstaande tabel staat per concept- belastingverordening 2020 aangegeven de toegerekende lasten, de geraamde baten uit tariefheffing en het kostendekkendheidspercentage. De algemene belastingverordeningen en de verordening Kwijtschelding gemeentelijke belastingen zijn allemaal verordeningen waarbij de kostendekkendheid niet inzichtelijk hoeft te worden gemaakt. Zij worden in onderstaande derhalve buiten beschouwing gelaten.

Naam verordening	Totale kosten	Totale baten	% kostendekkendheid																																																												
2020																																																															
Algemene legesverordening	8.462	6.699	79%																																																												
<table> <tr> <th>Naam verordening 2020</th><th>Totale kosten</th><th>Totale baten</th><th>% kostendekkendheid</th></tr> <tr> <td>Algemene legesverordening</td><td>8.462</td><td>6.699</td><td>79%</td></tr> <tr> <td colspan="4">Berekening kostendekkendheid Algemene legesverordening</td></tr> <tr> <td>Personeelskosten</td><td></td><td>4.725</td><td></td></tr> <tr> <td>Specifieke automatiseringskosten</td><td></td><td>162</td><td></td></tr> <tr> <td>Materiële kosten</td><td></td><td>578</td><td></td></tr> <tr> <td>Overhead (eigen cluster)</td><td></td><td>860.</td><td></td></tr> <tr> <td>Overhead (concern)</td><td></td><td>2.138</td><td></td></tr> <tr> <td>Totale kosten</td><td></td><td>8.462</td><td></td></tr> <tr> <td></td><td></td><td>.</td><td></td></tr> <tr> <td>Opbrengst heffingen</td><td></td><td>6.699</td><td></td></tr> <tr> <td></td><td></td><td></td><td></td></tr> <tr> <td>Dekkingspercentage</td><td></td><td>79%</td><td></td></tr> <tr> <td colspan="4">(bedragen x € 1.000)</td></tr> <tr> <td colspan="4"> Toelichting De leges worden geheven op basis van artikel 229, eerste lid, aanhef en onderdeel b van de Gemeentewet. De Algemene legesverordening bestaat uit twee delen: de verordening zelf met de formele en materiële bepalingen en de tarieventabel met een omschrijving van de belastbare feiten, de heffingsmaatstaven en de tarieven. Artikel 229, eerste lid, onderdeel b van de Gemeentewet bepaalt dat gemeenten onder andere rechten kunnen heffen voor het genot van de diensten die door of vanwege het gemeentebestuur worden verstrekt. Leges kunnen dus uitsluitend geheven worden voor diensten die door of vanwege het gemeentebestuur worden verstrekt. Is het algemene belang groter dan het individuele belang van de aanvrager of dat van degene voor wie de dienst wordt verleend, dan rechtvaardigt die dienst geen legesheffing. Ten slotte gaat het bij het 'verlenen' van een dienst, zoals geformuleerd in de verordening, uitsluitend om het in gang zetten van de dienstverlening. Er is dus een inspanningsverplichting. </td></tr> </table>				Naam verordening 2020	Totale kosten	Totale baten	% kostendekkendheid	Algemene legesverordening	8.462	6.699	79%	Berekening kostendekkendheid Algemene legesverordening				Personeelskosten		4.725		Specifieke automatiseringskosten		162		Materiële kosten		578		Overhead (eigen cluster)		860.		Overhead (concern)		2.138		Totale kosten		8.462				.		Opbrengst heffingen		6.699						Dekkingspercentage		79%		(bedragen x € 1.000)				Toelichting De leges worden geheven op basis van artikel 229, eerste lid, aanhef en onderdeel b van de Gemeentewet. De Algemene legesverordening bestaat uit twee delen: de verordening zelf met de formele en materiële bepalingen en de tarieventabel met een omschrijving van de belastbare feiten, de heffingsmaatstaven en de tarieven. Artikel 229, eerste lid, onderdeel b van de Gemeentewet bepaalt dat gemeenten onder andere rechten kunnen heffen voor het genot van de diensten die door of vanwege het gemeentebestuur worden verstrekt. Leges kunnen dus uitsluitend geheven worden voor diensten die door of vanwege het gemeentebestuur worden verstrekt. Is het algemene belang groter dan het individuele belang van de aanvrager of dat van degene voor wie de dienst wordt verleend, dan rechtvaardigt die dienst geen legesheffing. Ten slotte gaat het bij het 'verlenen' van een dienst, zoals geformuleerd in de verordening, uitsluitend om het in gang zetten van de dienstverlening. Er is dus een inspanningsverplichting.			
Naam verordening 2020	Totale kosten	Totale baten	% kostendekkendheid																																																												
Algemene legesverordening	8.462	6.699	79%																																																												
Berekening kostendekkendheid Algemene legesverordening																																																															
Personeelskosten		4.725																																																													
Specifieke automatiseringskosten		162																																																													
Materiële kosten		578																																																													
Overhead (eigen cluster)		860.																																																													
Overhead (concern)		2.138																																																													
Totale kosten		8.462																																																													
		.																																																													
Opbrengst heffingen		6.699																																																													
Dekkingspercentage		79%																																																													
(bedragen x € 1.000)																																																															
Toelichting De leges worden geheven op basis van artikel 229, eerste lid, aanhef en onderdeel b van de Gemeentewet. De Algemene legesverordening bestaat uit twee delen: de verordening zelf met de formele en materiële bepalingen en de tarieventabel met een omschrijving van de belastbare feiten, de heffingsmaatstaven en de tarieven. Artikel 229, eerste lid, onderdeel b van de Gemeentewet bepaalt dat gemeenten onder andere rechten kunnen heffen voor het genot van de diensten die door of vanwege het gemeentebestuur worden verstrekt. Leges kunnen dus uitsluitend geheven worden voor diensten die door of vanwege het gemeentebestuur worden verstrekt. Is het algemene belang groter dan het individuele belang van de aanvrager of dat van degene voor wie de dienst wordt verleend, dan rechtvaardigt die dienst geen legesheffing. Ten slotte gaat het bij het 'verlenen' van een dienst, zoals geformuleerd in de verordening, uitsluitend om het in gang zetten van de dienstverlening. Er is dus een inspanningsverplichting.																																																															
Afvalstoffenheffing	114.783	97.725	85%																																																												
<table> <tr> <th>Naam verordening 2020</th><th>Totale kosten</th><th>Totale baten</th><th>% kostendekkendheid</th></tr> <tr> <td>Afvalstoffenheffing</td><td>114.783</td><td>97.725</td><td>85%</td></tr> <tr> <td colspan="4">Berekening kostendekkendheid Afvalstoffenheffing</td></tr> <tr> <td>Personeelskosten</td><td></td><td>20.114</td><td></td></tr> <tr> <td>Materiële kosten</td><td></td><td>89.502</td><td></td></tr> <tr> <td>Overhead (eigen cluster)</td><td></td><td>724</td><td></td></tr> <tr> <td>Overhead (concern)</td><td></td><td>4.443</td><td></td></tr> <tr> <td>Totale kosten</td><td></td><td>114.783</td><td></td></tr> </table>				Naam verordening 2020	Totale kosten	Totale baten	% kostendekkendheid	Afvalstoffenheffing	114.783	97.725	85%	Berekening kostendekkendheid Afvalstoffenheffing				Personeelskosten		20.114		Materiële kosten		89.502		Overhead (eigen cluster)		724		Overhead (concern)		4.443		Totale kosten		114.783																													
Naam verordening 2020	Totale kosten	Totale baten	% kostendekkendheid																																																												
Afvalstoffenheffing	114.783	97.725	85%																																																												
Berekening kostendekkendheid Afvalstoffenheffing																																																															
Personeelskosten		20.114																																																													
Materiële kosten		89.502																																																													
Overhead (eigen cluster)		724																																																													
Overhead (concern)		4.443																																																													
Totale kosten		114.783																																																													

Opbrengst heffingen	97.725
Dekkingspercentage	85%
<i>(bedragen x € 1.000)</i>	

Toelichting

De gemeenteraad en het college van burgemeesters en wethouders zijn wettelijk verantwoordelijk voor de inzameling van het afval van huishoudens. Met de afvalstoffenheffing kunnen gemeenten de inzameling van het huishoudelijk afval bekostigen.

De basis voor de heffing ligt in artikel 15.33 van de Wet milieubeheer. De heffing is een bestemmingsheffing en mag niet meer dan kostendekkend zijn.

De afvalstoffenheffing wordt door de gemeente gebruikt voor het inzamelen van afval en mag niet voor andere doeleinden worden gebruikt. De gemeente hoeft niet zelf het afval op te halen, maar kan ook een particulier bedrijf inschakelen of samen met andere gemeenten een gemeenschappelijk afvalbedrijf het afval laten ophalen. In Rotterdam is de inzameling van afval belegd bij de gemeente.

Bij de bepaling van de tarieven afvalstoffenheffing wordt, naast de wettelijke uitgangspunten en de uitgangspunten uit het coalitieakkoord, deze tarieven verder gedifferentieerd. Sinds 2019 is sprake van tariefdifferentiatie van een-, twee- en drie of meerpersoonshuishoudens.

Uitgangspunt bij de tariefbepaling is dat een gemiddeld tweepersoonshuishouden 1,5 keer en een gemiddeld meerpersoonshuishouden 1,75 keer meer huishoudelijk afval aanbiedt dan een gemiddeld eenpersoonshuishouden. Deze aanname wordt ook elders in Nederland gehanteerd. Daarmee betaalt een meerpersoonshuishouden ook een navenant hoger tarief dan kleinere huishoudens. In lijn met bovenstaand uitgangspunt zijn ook de tarieven voor de onzelfstandige wooneenheden geactualiseerd. De tariefontwikkeling voor de onzelfstandige wooneenheden is gelijk aan de percentuele stijging van de tarieven voor zelfstandige wooneenheden. Aan de tarieven afvalstoffenheffing 2020 worden, naast de kosten voor afvalinzameling en –verwerking, ook 25% van de totale kosten van straatreiniging, de kosten van toezicht en handhaving (milieupolitie), afvalstoffenbelasting en de toerekenbare omzetbelasting aan het BTW-Compensatiefonds toegerekend.

De kwijtscheldingslasten afvalstoffenheffing worden, hoewel zij toerekenbaar zijn, niet aan de tarieven afvalstoffenheffing toegerekend. Dit geldt ook voor de stortbelasting.

Van de totaal toegerekende kosten voor afvalinzameling en –verwerking wordt 93% toegerekend aan de tarieven afvalstoffenheffing en 7% aan de tarieven bedrijfsreinigingsrecht. Deze wijze van kostentoerekening is gelijk aan voorgaande jaren. Van alle, aan de tarieven afvalstoffenheffing 2020, toerekenbare kosten wordt 85% gedekt door inkomsten uit heffing en 15% door algemene middelen.

De opbrengst van de afvalstoffenheffing hoeft niet toereikend te zijn: eventuele extra kosten voor de inzameling kunnen vanuit andere geldstromen (zoals de algemene middelen) worden gedekt.

De toegerekende kosten aan de tarieven worden volledig gedekt uit de opbrengsten van de heffing.

Bedrijfsreinigingsrecht	4.392	4.086	93%	Naam verordening 2020	Totale kosten	Totale baten	% kostendekkendheid
				Bedrijfsreinigingsrecht	4.392	4.086	93%
				Berekening kostendekkendheid Bedrijfsreinigingsrecht			
				Personeelskosten		1.047	
				Materiële kosten		3.048	
				Overhead (eigen cluster)		33	
				Overhead (concern)		264	

Totale kosten	4.392
Opbrengst heffingen	4.086
Dekkingspercentage	93%
<i>(bedragen x € 1.000)</i>	

Toelichting

Iedere onderneming produceert in meer of mindere mate afval. Om het ophalen en verwerken van dit bedrijfsafval te bekostigen krijgt ieder bedrijf of instelling jaarlijks een aanslag bedrijfsreinigingsrecht. Als het bedrijf of de instelling een contract met een erkende afvalinzamelaar voor het ophalen en verwerken van het bedrijfsafval heeft afgesloten, behoeft niet ook nog bedrijfsreinigingsrecht te worden voldaan. Het tarief van het bedrijfsreinigingsrecht is afhankelijk van de branche en de grootte van de onderneming.

Rioolheffing	79.780	76.737	96%	Naam verordening 2020	Totale kosten	Totale baten	% kostendekkendheid
				Rioolheffing	79.780	76.737	96%
				Berekening kostendekkendheid Rioolheffing			
				Personeelskosten		19.046	
				Specifieke automatiseringskosten		1.129	
				Materiële kosten		46.322	
				Overhead (eigen cluster)		4.753	
				Overhead (concern)		8.530	
				Totale kosten		79.780	
				Opbrengst heffingen		76.737	
				Dekkingspercentage		96%	
				<i>(bedragen x € 1.000)</i>			

Toelichting

De basis van de rioolheffing is artikel 228a van de gemeentewet. De rioolheffing is een bestemmingsbelasting waaruit de gemeentelijke watertaken gefinancierd worden.

De gemeente heeft bij wet een zorgplicht voor drie beleidsvelden op het gebied van water:

- zorgplicht voor de inzameling en transport van stedelijk afvalwater;
- zorgplicht voor de inzameling en verwerking van overtollig hemelwater;
- zorgplicht voor het grondwater.

De inkomsten uit rioolheffing zijn alleen beschikbaar voor uitgaven gerelateerd aan de hierboven zorgplichten.

Voor het uitvoeren van deze zorgplichten zijn middelen nodig, personele en financiële. De benodigde financiën worden gegenereerd door o.m.

de inkomsten vanuit de rioolheffing.

Op grond van artikel 4.22 Wet milieubeheer stelt de gemeenteraad, telkens voor een daarbij vast te stellen periode, een gemeentelijk rioleringsplan (GRP) vast. In het GRP wordt aangegeven waar welke voorzieningen (gescheiden rioolstelsel, gemengd rioolstelsel, rioolgemaal of anderszins) zijn gerealiseerd of in de planperiode en daarna worden gerealiseerd en hoe deze worden beheerd om aan de wettelijke zorgplichten te kunnen voldoen. De uitgangspunten voor de berekening van de hoogte van de rioolheffing zijn beschreven in het GRP.

De tarieven rioolheffing mogen- evenals de tarieven afvalstoffenheffing- maximaal kostendekkend zijn. Indien het tarief niet maximaal kostendekkend is dienen de inkomsten uit de rioolheffing aangevuld te worden met inkomsten uit de algemene middelen.

Vanaf 2015 werkt de gemeente met het GRP (GRP4). Het GRP beschrijft de ontwikkeling van het tarief en de kostendekking voor de korte en de langere termijn. Op korte termijn stijgt het tarief van de rioolheffing jaarlijks met € 5,00 (plus CPI-trend). Vanaf 2021 gaat het tarief jaarlijks met 6% omhoog tot en met 2026, waarna het tarief stabiel blijft tot en met 2034. Na 2035 kan het tarief weer dalen.

In de verordening is een gedifferentieerd tarief opgenomen voor objecten met een WOZ waarde onder de € 40.000,00 zoals bijvoorbeeld garageboxen of bergingen. Op grond van wet- en regelgeving kan de rioolheffing worden voldaan door zakelijk gerechtigden (doorgaans eigenaren) of feitelijk gebruikers van de riolering. Dit is afhankelijk van wat de gemeente in haar verordening op de rioolheffing vastlegt. Gemeenten kunnen er voor kiezen beide partijen te laten betalen in een gecombineerde heffing of alleen gebruikers of eigenaren aan te slaan voor de rioolheffing. Daarnaast kan onderscheid gemaakt worden tussen woningen en niet-woningen.

In de gemeente Rotterdam geldt alleen een eigenarenheffing.

De woningeigenaren worden vanaf 2009 belast met een basistarief. Dit basistarief is het laagste bedrag dat jaarlijks voor het hebben van een rioolaansluiting en het uitvoeren van de zorgplichten in rekening wordt gebracht. Voor de niet-woningen is een tariefdifferentiatie op basis van de WOZ-waarde ingevoerd, tenzij de WOZ-waarde lager is dan € 200. In dat geval geldt eveneens het basistarief voor woningen.

Dat deze groep niet-woningen met het basistarief worden belast heeft als achtergrond dat met name de kleinere ondernemers niet onevenredig in de kostentoedeling mogen worden betrokken. In 2013 heeft de gemeenteraad besloten tot een verlaagd basistarief voor woningen en niet-woningen met een WOZ-waarde minder dan € 40 in te voeren.

Rechten markten	3.549	2.522	71%	Naam verordening 2020	Totale kosten	Totale baten	% kostendekkendheid
				Rechten markten	3.549	2.522	71%
				Berekening kostendekkendheid Rechten Markten			
				Personeelskosten		1.367.	
				Specifieke automatiseringskosten		20	
				Materiële kosten		1.447	
				Overhead (eigen cluster)		264	
				Overhead (concern)		451	
				Totale kosten		3.549	
				Opbrengst heffingen		2.522	
				Dekkingspercentage		71%	
				<i>(bedragen x € 1.000)</i>			

Toelichting

Marktgelden kunnen worden geheven voor het innemen van standplaatsen of het plaatsen van kramen op gemeentegrond die voor de openbare dienst bestemd is. De rechten markten zijn gebaseerd op artikel 229, eerste lid, aanhef en onderdelen a en b, van de Gemeentewet. Deze rechten heten ook wel respectievelijk 'gebruiksretributies' en 'genotsretributies'. Bij de rechten is sprake van een individueel aanwijsbare prestatie van de gemeente. Als standplaatsen geen onderdeel van een markt zijn, vallen zij niet onder het marktgeld, maar wordt standplaats precariobelasting geheven.

Retributieverordening	220	98	45%	Naam verordening 2020	Totale kosten	Totale baten	% kostendekkendheid
openbare werken				Retributieverordening openbare werken	220	98	45%
				Berekening kostendekkendheid Retributies			
				Personeelskosten		90	
				Materiële kosten		68	
				Overhead (eigen cluster)		22	
				Overhead (concern)		40	
				Totale kosten		220	
				Opbrengst heffingen		98	
				Dekkingspercentage		45%	
				(bedragen x € 1.000)			
				Toelichting			
				De rechten openbare werken worden geheven op basis van artikel 229, eerste lid, aanhef, en onderdelen a en b, van de Gemeentewet.			
				Gebruiksretributies worden geheven voor het aanleggen van o.m. een gehandicapten-parkeerplaats of het plaatsen van (nieuw) kenteken bij deze parkeerplaats.			

Lijkbezorgingsrechten	6.841	6.517	95%	Naam verordening 2020	Totale kosten	Totale baten	% kostendekkendheid
				Lijkbezorgingsrechten	6.841	6.517	95%
				Berekening kostendekkendheid Lijkbezorgingsrechten			
				Personeelskosten		2.126	
				Materiële kosten		3.024	
				Omslagrente		197	
				Overhead (eigen cluster)		542	
				Overhead (concern)		952	
				Totale kosten		6.841	
				Opbrengst heffingen		6.517	

Dekkingspercentage	95%
<i>(bedragen x € 1.000)</i>	

Toelichting

De Wet op de lijkbezorging verplicht gemeenten zorg te dragen voor de aanwezigheid van algemene begraafplaatsen. Ter zake van door de gemeente verrichtte diensten, zoals begraven en onderhoud van graven kan de gemeente rechten heffen. De lijkbezorgingsrechten worden geheven op basis van artikel 229, eerste lid, aanhef en onderdelen a en b, van de Gemeentewet. Op basis van de Verordening lijkbezorgingrechten wordt een recht geheven voor het gebruik van de begraafplaats en voor het door of vanwege de gemeente verlenen van diensten in verband met de begraafplaats.

Leges publiekszaken	12.318	8.760	71%	Naam verordening 2020	Totale kosten	Totale baten	% kostendekkendheid
				Leges publiekszaken	12.318	8.760	71%
Berekening kostendekkendheid Leges publiekszaken							
				Personeelskosten		4.361	
				Materiële kosten		4.262	
				Overhead (eigen cluster)		1.275	
				Overhead (concern)		2.420	
				Totale kosten		12.318	
				Opbrengst heffingen		8.760	
				Dekkingspercentage		71%	
<i>(bedragen x € 1.000)</i>							
Toelichting							
Leges publiekszaken worden geheven voor o.m. het verstrekken van reisdocumenten (paspoorten en ID-kaarten) rijbewijzen, uittreksels uit de Basisregistratie Personen en voor het voltrekken van huwelijken en geregistreerde partnerschappen.							

Leges	23.142	21.974	95%	Naam verordening 2020	Totale kosten	Totale baten	% kostendekkendheid
omgevingsvergunning				Leges omgevingsvergunning	23.142	21.974	95%
Berekening kostendekkendheid Omgevingsvergunning							
				Personeelskosten		12.290	
				Specifieke automatiseringskosten		877	
				Materiële kosten		4.854	
				Overhead (eigen cluster)		139	
				Overhead (concern)		4.982	
				Totale kosten		23.142	

Opbrengst heffingen	21.974
Dekkingspercentage	95%
<i>(bedragen x € 1.000)</i>	
Toelichting	
De gemeente Rotterdam gaat uit van kostendekkendheid van de leges volgens de normen van de wet (artikel 229b, eerste lid van de Gemeentewet). Die kostendekkendheid wordt conform regelgeving en jurisprudentie bepaald per verordening. Vanaf 2012 kent Rotterdam een aparte legesverordening Omgevingsvergunning. De kosten en opbrengsten worden over de gehele verordening beoordeeld. Opbrengsten uit de ene vergunning of activiteit kunnen worden gebruikt voor de dekking van kosten die voor andere vergunningen of activiteiten worden gemaakt (kruissubsidiëring).	
Om de leges voor aanvraag van vergunningen voor plannen met een relatief lage bouwsom haalbaar en betaalbaar te houden, is in Rotterdam met name sprake van kruissubsidiëring tussen de grote en de kleine bouwplannen. Dit is een bestuurlijke keuze. Het loslaten van deze kruissubsidiëring zou tot onaanvaardbaar hoge tarieven voor de kleine bouwplannen leiden.	
Binnen het legesstelsel voor aanvragen om omgevingsvergunning werd tot en met 2015 gewerkt met een systeem van tariefklassen. Met ingang van de verordening 2016 is deze systematiek losgelaten en is overgestapt op een systeem met schijven.	

Kostendekkendheid per hoofdstuk

De Algemene legesverordening bestaat uit hoofdstukken die de tarieven van een veelheid van uiteenlopende dienstverlening regelt. Per hoofdstuk bedragen de geraamde kosten, baten en daarmee het kostendekkendheidspercentage als volgt:

Hoofdstuk	Totale kosten	Totale baten	% kostendekkendheid
2 Diverse	159	151	95%
gebruiksvergunningen			
Hoofdstuk	Totale kosten	Totale baten	% kostendekkendheid
2 Diverse gebruiksvergunningen	159	151	95%
Berekening kostendekkendheid Diverse gebruiksvergunningen			
Personeelskosten		112	
Materiële kosten		-	
Overhead (eigen cluster)		1	
Overhead (concern)		46	
Totale kosten		159	
Opbrengst heffingen		151	

Dekkingspercentage	95%

(bedragen x € 1.000)

Toelichting: Dit betreft een raming van de kosten en de opbrengsten verbonden aan het in behandeling nemen van onder meer de aanvragen van splitsingsvergunningen als bedoeld in artikel 22 van de Huisvestingswet 2014.

3 Horeca en evenementen	1.927	839	44%	Hoofdstuk	Totale kosten	Totale baten	% kostendekkendheid
				3 Horeca en evenementen	1.927	839	44%
Berekening kostendekkendheid Horeca en evenementen							
				Personeelskosten		1.000	
				Specifieke automatiseringskosten		65	
				Materiële kosten		224	
				Overhead (eigen cluster)		110	
				Overhead (concern)		528	
				Totale kosten		1.927	
				Opbrengst heffingen		839	44%

(bedragen x € 1.000)

Toelichting

Dit betreft een raming van de kosten en de opbrengsten verbonden aan het in behandeling nemen van onder meer de aanvragen van vergunningen op grond van de Nota prostitutie en seksbranche Rotterdam 2015. In deze Nota wordt een nieuw vergunningstelsel voor de vergunde seksbranche geïntroduceerd. De in 2016 vastgestelde kadernota Horecabeleid ligt aan de basis heeft invloed op bepaalde tarieven uit dit hoofdstuk. De hieraan verbonden geraamde kosten en opbrengsten voor 2020 zijn in bovenstaande reeds verwerkt. Op grond van de besluitvorming rond de Voorjaarsnota 2019 wordt de kostendekkendheid van de tarieven evenementen / horeca verhoogd. Daartoe worden enerzijds de lasten verlaagd en anderzijds de tarieven boventrendmatig verhoogd. De kostendekkendheid van de tarieven onder dit hoofdstuk stijgt daarmee in 2020 van 24% naar 44%.

4 Drank en horeca	514	232	45%	Hoofdstuk	Totale kosten	Totale baten	% kostendekkendheid
				4 Drank en horeca	514	232	45%
Berekening kostendekkendheid Drank en horeca							
				Personeelskosten		267	
				Specifieke automatiseringskosten		17	
				Materiële kosten		60	
				Overhead (eigen cluster)		29	
				Overhead (concern)		141	
				Totale kosten		514	

(bedragen x € 1.000)

Toelichting

Dit betreft een raming van de kosten en de opbrengsten verbonden aan het in behandeling nemen van onder meer de aanvragen van vergunningen tot ontheffing verstrekken van alcoholhoudende dranken. De in 2016 vastgestelde kadernota Horecabeleid ligt aan de basis heeft invloed op bepaalde tarieven uit dit hoofdstuk. De hieraan verbonden geraamde kosten en opbrengsten voor 2020 zijn in bovenstaande reeds verwerkt. Op grond van de besluitvorming rond de Voorjaarsnota 2019 wordt de kostendekkendheid van de tarieven evenementen / horeca verhoogd. Daartoe worden enerzijds de lasten verlaagd en anderzijds de tarieven boventrendmatig verhoogd. De kostendekkendheid van de tarieven onder dit hoofdstuk stijgt daarmee in 2020 van 24% naar 44%.

5 Wet op de kansspelen	128	67	52%	Hoofdstuk	Totale kosten	Totale baten	% kostendekkendheid
				5 Wet op de kansspelen	128	67	52%
				Berekening kostendekkendheid Wet op de kansspelen			
				Personeelskosten		67	
				Specifieke automatiseringskosten		4	
				Materiële kosten		15	
				Overhead (eigen cluster)		7	
				Overhead (concern)		35	
				Totale kosten		128	
				Opbrengst heffingen		67	
				Dekkingspercentage		52%	
				(bedragen x € 1.000)			

Dit betreft een raming van de kosten en de opbrengsten verbonden aan het in behandeling nemen van aanvragen dan wel verlenging van een vergunning voor een of meerdere kansspelautomaten. De tarieven zijn rijksstarieven.

7 Verkeer en vervoer (milieuzonering)	299	280	94%	Hoofdstuk	Totale kosten	Totale baten	% kostendekkendheid
				7 Verkeer en vervoer (milieuzonering)	299	280	94%
				Berekening kostendekkendheid Verkeer en vervoer (milieuzonering)			
				Personeelskosten		126	
				Specifieke automatiseringskosten		76	
				Materiële kosten		27	
				Overhead (eigen cluster)		2	
				Overhead (concern)		67	

Totale kosten	299
Opbrengst heffingen	280
Dekkingspercentage	94%
<i>(bedragen x € 1.000)</i>	
Toelichting	
Dit betreft een raming van de kosten en de opbrengsten verbonden aan het in behandeling nemen van aanvragen tot een (dag- dan wel langdurige-)ontheffing milieuzones.	

8 Dienstverlening	302	302	100%	Hoofdstuk	Totale kosten	Totale baten	% kostendekkendheid
stadsarchief							
				8 Dienstverlening stadsarchief	302	302	100%
				Berekening kostendekkendheid Dienstverlening stadsarchief			
				Personeelskosten		195	
				Materiële kosten		107	
				Totale kosten		302	
				Opbrengst heffingen		302	
				Dekkingspercentage		100%	
				<i>(bedragen x € 1.000)</i>			
				Toelichting			
				Op grond van de Wet hergebruik van overheidsinformatie kunnen in bepaalde gevallen kosten in rekening worden gebracht voor de verstrekking van informatie. Voor de tarieven Stadsarchief is aangesloten bij het basisprincipe dat maximaal de marginale kosten van verstrekking in rekening mogen worden gebracht. Marginale kosten van verstrekking zijn volgens de memorie van toelichting kosten voor de vermenigvuldiging, de verspreiding en de kosten van informatiedragers. Deze kosten zijn direct te koppelen aan de distributie van de documenten. De kosten voor de bestaande infrastructuur mogen niet worden doorberekend evenmin als de kosten voor archivering, verkoop en marketing en een al bestaande helpdesk, tenzij extra kosten worden gemaakt om te voldoen aan het verzoek om hergebruik.			

9 Leidingen	4.970	4.674	94%	Hoofdstuk	Totale kosten	Totale baten	% kostendekkendheid
				9 Leidingen	4.970	4.674	94%
				Berekening kostendekkendheid Leidingen			
				Personeelskosten		2.845	
				Materiële kosten		141	
				Overhead (eigen cluster)		710	
				Overhead (concern)		1.274	

Totale kosten	4.970
Opbrengst heffingen	4.674
Dekkingspercentage	94%
<i>(bedragen x € 1.000)</i>	
Toelichting	
Dit betreft een raming van de kosten en de opbrengsten verbonden aan het in behandeling nemen van aanvragen tot een vergunning, toestemming c.q. instemming voor onder meer het (ver-)leggen, rijzen, vervangen, verwijderen van kabels en leidingen. Tevens omvat bovenstaande een raming van de kosten en de opbrengsten verbonden aan het verbinden van een spuitrool op het gemeentenet.	

10 Overige	163	154	94%	Hoofdstuk	Totale kosten	Totale baten	% kostendekkendheid
commerciële				10 Overige commerciële activiteiten buitenruimte	163	154	94%
activiteiten				Berekening kostendekkendheid Overige commerciële activiteiten buitenruimte			
buitenruimte				Personeelskosten		111	
				Materiële kosten		4	
				Overhead (eigen cluster)		1	
				Overhead (concern)		47	
				Totale kosten		163	
				Opbrengst heffingen		154	
				Dekkingspercentage		94%	
				<i>(bedragen x € 1.000)</i>			
				Toelichting			
				Dit betreft een raming van de kosten en de opbrengsten verbonden aan het in behandeling nemen van aanvragen tot onder meer het verlenen van een Toegelaten Taxiorganisatie (TTO-vergunning), straatverkoopplaats of promotieplaats en een marktvergunning op Koningsdag.			

Lokale lastendruk

Voor een beeld van de lokale lastendruk 2020, volgt hierna een schets van de recente tarievenontwikkeling in de gemeente. Bedragen zijn in hele euro's tenzij anders vermeld. Na een beschrijving van de ontwikkeling van de woonlasten 2018-2019 volgt een doorkijk naar de ontwikkeling van de woonlasten in 2019-2020. De beschrijving van de ontwikkeling in 2018-2019 is gebaseerd op cijfers van het Centrum voor Onderzoek van de Economie van de Lagere Overheden (COELO).

De gemeenteraad heeft op 13 november 2018 de belastingverordeningen en –tarieven 2019 vastgesteld. Deze verordeningen en tarieven hebben gevolgen voor de ontwikkeling van de woonlasten in 2019 ten opzichte van 2018. Het COELO heeft begin 2019 het overzicht 'Kerngegevens belastingen grote gemeenten 2019' gepresenteerd. Deze jaarlijkse publicatie vergelijkt de woonlasten van de 38 grootste gemeenten met elkaar. De woonlasten omvatten het totaal van de gemiddelde aanslag onroerende zaakbelasting eigenaar woningen (OZB), het rioolrecht en de afvalstoffenheffing voor meerpersoonshuishoudens.

Onderstaande tabel bevat een vergelijking door de COELO van de ontwikkeling in woonlasten meerpersoonshuishoudens van Rotterdam 2019 en 2018, afgerond in hele euro's.

	Tarief 2019 (in €)	Mutatie 2019 t.o.v. 2018 (in %)
OZB-eigenaar woning	188	-1,8
Afvalstoffenheffing	349	6,3
Rioolheffing	208	4,8
Totale gem. woonlasten	745	3,7

Bron: COELO – Kerngegevens belastingen grote gemeenten 2019

De gemiddelde woonlasten voor woningeigenaren in de grote gemeenten stijgen in 2019 met 4,4% tot € 702, dit is € 28,62 meer dan in 2018. Deze hoge lastenontwikkeling wordt in de eerste plaats veroorzaakt doordat de afvalstoffenheffing stijgt met 6,1% (€ 16,67). Ten tweede betalen Eigenaar-bewoners gemiddeld 2,0% meer voor de rioolheffing (€ 3,35) en de gemiddelde OZB-aanslag stijgt met 3,7% (€ 8,60).

De woonlasten zijn voor woningeigenaren het laagst in 's-Gravenhage (€ 563,00) en het hoogst in Enschede (€ 854,00). De woonlasten dalen het meest in Arnhem (2,2%) en stijgen het meest in Amsterdam (11,3%).

	Woonlasten meerpersoonshuishouden 2019	Mutatie t.o.v. 2018 (in %)	Rangorde woonlasten 2019 G-38
's-Gravenhage	563	3,3	38
Amsterdam	645	11,3	34
Utrecht	731	3,5	23
Rotterdam	745	3,7	19
Gemiddelde G-38	702	4,3	

De totale woonlasten in Rotterdam stijgen in 2019 matig ten opzichte van 2018. Dat komt door de trendmatige verhoging van de rioolheffing, de stijging van de tarieven afvalstoffenheffing en de lichte daling van de gemiddelde OZB-aanslag voor bewoners/eigenaren. Rotterdam staat in de rangorde van gemeenten met de hoogste woonlasten inmiddels op een 19e plaats (in 2018 de 23e plaats). Binnen G4-verband staat Rotterdam op de 1e plaats, net als in 2018.

De volgende tabel laat zien in welke mate de belangrijkste tarieven in 2019 in Rotterdam zijn gestegen of gedaald, afgezet tegen veranderingen van diezelfde tarieven in de G-38 (de 38 grootste gemeenten in Nederland).

Percentage 2019 t.o.v. 2018	Rotterdam	G-38
OZB-eigenaar	-1,8%	3,7%
Afvalstofheffing	6,3%	6,1%
Rioolheffing	4,8%	2,0%
Totale woonlasten	3,7%	4,3%

Bron: COELO – Kerngegevens belastingen grote gemeenten 2019

In 2019 stijgen de woonlasten van de G-38 gemeenten gemiddeld met 4,3%. In Rotterdam is de stijging 3,7%. Hiermee zit Rotterdam 0,6% onder het gemiddelde. De stijging van de tarieven voor afvalstoffenheffing en rioolheffing in 2019 is groter dan de gemiddelde stijging van deze tarieven van de G-38. Daarentegen is de gemiddelde OZB-aanslag gedaald in Rotterdam ten opzichte van de gestegen gemiddelde aanslag van de G-38.

Ontwikkeling woonlasten 2019 – 2020

Bij de Voorjaarsnota 2019 is besloten de tarieven van leges en rechten in principe met maximaal de CPI-trend (1,5%) ten opzichte van 2019 te laten stijgen. Een uitzondering hierop zijn de tarieven afvalstoffenheffing. Met ingang van 2019 kent Rotterdam naast het tarief afvalstoffenheffing voor een eenpersoonshuishouden ook een tarief voor een tweepersoons- en een tarief voor een drie- of meerpersoonshuishouden. Bij de Voorjaarsnota 2019 is besloten om vanaf 2020 de, door het Rijk opgelegde, belasting op het verwerken van restafval (de afvalstoffenbelasting) op te nemen in de tarieven afvalstoffenheffing. Een andere uitzondering is het basistarief rioolheffing.

Bij de vaststelling van het huidige Gemeentelijk Rioleringsplan (GRP4) in 2015 is besloten dat het tarief jaarlijks met € 5,00 en de CPI-trend stijgt. Ondanks de gemiddelde waardeinstijging van woningen met 16%, wordt verder voorgesteld de gemiddelde OZB-aanslag voor een eigenaar/bewoner ten opzichte van 2019 gelijk te houden. De gemeentelijke woonlasten (dat wil zeggen de som van afvalstoffenheffing, rioolheffing en gemiddelde OZB-aanslag eigenaar/bewoner) stijgen hierdoor in 2020 voor een eenpersoonshuishouden met € 19,30 (2,88%), voor een tweepersoonshuishouden met € 26,50 (3,68%) en voor een drie- of meerpersoonshouden met € 30,10 (4,04%) ten opzichte van 2019.

	Tarief 2019 (in €)	Stijging 2019 t.o.v. 2018 (in %)	Tarief 2020 (in €)	Stijging 2020 t.o.v. 2019 (in %)
OZB-eigenaar woning	188,20	-1,8%	188,20	0,0%
Afvalstoffenheffing 1-pers	274,70	-3,2%	285,90	4,1%
Rioolheffing (basistarief)	207,80	4,8%	215,90	3,9%
Totale woonlasten	670,70	-0,3%	690,00	2,9%

Bron: COELO – Kerngegevens belastingen grote gemeenten 2019

	Tarief 2019 (in €)	Stijging 2019 t.o.v. 2018 (in %)	Tarief 2020 (in €)	Stijging 2020 t.o.v. 2019 (in %)
OZB-eigenaar woning	188,20	-1,8%	188,20	0,0%
Afvalstoffenheffing 2-pers.	324,10	-1,3%	342,50	5,7%
Rioolheffing (basistarief)	207,80	4,8%	215,90	3,9%
Totale woonlasten	720,10	0,4%	746,60	3,7%

Bron: COELO – Kerngegevens belastingen grote gemeenten 2019

	Tarief 2019 (in €)	Stijging 2019 t.o.v. 2018 (in %)	Tarief 2020 (in €)	Stijging 2020 t.o.v. 2019 (in %)
ozb-eigenaar woning	188,20	-1,8%	188,20	0,0%
Afvalstoffenheffing meerpers.	348,80	6,3%	370,80	6,3%
Rioolheffing (basistarief)	207,80	4,8%	215,90	3,9%
Totale woonlasten	744,80	3,9%	774,90	4,0%

Bron: COELO – Kerngegevens belastingen grote gemeenten 2019

De gemiddelde OZB-aanslag voor een woningeigenaar blijft ongewijzigd ondanks de forse stijging van de gemiddelde waarde van een woning ten opzichte van 2019. Het basisrecht rioolheffing stijgt, op grond van het in 2015 vastgestelde [Gemeentelijk rioleringsplan \(GRP 4\)](#) ten opzichte van 2019 met 3,9 % (€ 8,10). De tarieven voor de OZB en rioolheffing zijn niet afhankelijk van de huishoudsamenstelling, zoals de tarieven voor de afvalstoffenheffing. Het tarief afvalstoffenheffing voor een meerpersoonshuishouden stijgt met 6,3% (€ 22,00). Per saldo stijgen daarmee de gemeentelijke woonlasten in 2020 met 4,0% (€ 30,10). De gemeenteraad stelt de tarieven voor 2020 overigens apart van de Begroting 2020 vast.

Een van deze vijf financiële kengetallen is de zogeheten belastingcapaciteit. De belastingcapaciteit geeft inzicht in hoe de lokale lastendruk in de gemeente zich verhoudt ten opzichte van het landelijk gemiddelde. Ze wordt berekend door de totale woonlasten voor een meerpersoonshuishouden van de gemeente in het komend begrotingsjaar te vergelijken met het landelijk gemiddelde in het lopend begrotingsjaar en het voorgaand rekeningjaar. De uitkomst van deze vergelijking wordt uitgedrukt in een percentage. Het COELO zorgt voor de berekening van de landelijke gemiddelden. Die gaan over het voorafgaande jaar.

	Rekening 2017	Rekening 2018	Begroting 2019	Begroting 2020
A: OZB-eigenaar woning	190	192	188	188
B: Afvalstoffenheffing	333	328	349	371
C: Rioolheffing	190	198	208	216

D: Eventuele heffingskorting	0	00	0	0
E: Totale woonlasten (A+B+C+D)	714	718	744	775
F: Landelijk gemiddelde woonlasten (t-1)	721	723	721	740
Woonlasten t.o.v. landelijk gemiddelde voorafgaand jaar (E/F) x 100%	0,98	0,99	1,03	1,05

Bronnen: COELO – Kerngegevens belastingen grote gemeenten 2018 en 2019 en COELO- Atlas van de lokale lasten 2017, 2018 en 2019

De gemeentelijke woonlasten voor een meerpersoonshuishouden zullen op grond van de voorgestelde tarieven 2020 licht stijgen t.o.v. de landelijk gemiddelde woonlasten.

De onderlinge vergelijking van de hoogte van gemeentelijke tarieven verdient een aantal nuanceringen. Gemeenten kunnen namelijk binnen dezelfde kaders van wet- en regelgeving onderling verschillende keuzen en afwegingen maken, bijvoorbeeld rond het voorzieningenniveau voor de inwoners en rond de opgaven voor gemeenten vanwege de eigen fysieke en sociaaleconomische situatie en de kosten die zij daarvoor willen maken. Het gaat bij dat laatste bijvoorbeeld om welke kosten gemeenten toerekenen aan een tarief, een keuze voor een alternatieve dekking van kosten en om de bepaling welk percentage van kostendekkendheid de tarieven moeten hebben.

Kwijtscheldingsbeleid

Voor 2020 wordt het kwijtscheldingspercentage verhoogd van 75% naar 76,5%. Hiermee leidt de stijging van de tarieven afvalstoffenheffing niet tot een lastenverzwaring voor Rotterdammers die voor kwijtschelding in aanmerking komen.

Voor 2020 is de verwachting dat de gemeente in ongeveer 45.000 gevallen kwijtschelding zal verlenen. Overigens is er sinds 2016 een neerwaartse trend in het aantal gevallen van kwijtschelding. Dat komt door aanpassingen (extra beheersmaatregelen) in de functionele kwijtscheldingsprocedure.

Nationaal Programma Rotterdam Zuid

Pagina 110

Nationaal Programma Rotterdam Zuid (NPRZ)

In deze paragraaf treft u meer informatie aan over de activiteiten binnen het Nationaal Programma Rotterdam Zuid (NPRZ).

Nationaal Programma Rotterdam Zuid (NPRZ)

In het Nationaal Programma Rotterdam Zuid (NPRZ) werken we samen met het Rijk, corporaties, zorginstellingen, schoolbesturen, bedrijfsleven, politie en Openbaar Ministerie aan een gezonde toekomst voor Rotterdam Zuid.

Samen met deze partners zorgen we ervoor dat het niveau van opleiding, arbeidsparticipatie en woonkwaliteit in 20 jaar stijgt naar het gemiddelde van de vier grote steden in Nederland.

Daarnaast wordt er krachtig ingezet op (vaak verborgen) criminaliteit, die het vertrouwen van bewoners en ondernemers in de overheid en de samenleving ondermijnt. Door hier goed op in te zetten, vergroten we de kans dat de inzet op thema's school, werk en wonen succesvol is. Ook is het van belang om in te zetten op positieve ontwikkelingen die de leefomgeving en sociale cohesie op Rotterdam Zuid versterken. Cultuurvoorzieningen kunnen hier een belangrijke bijdrage aan leveren. Beide thema's (criminaliteit/ondermijning en cultuur) zijn daarom onderdeel van de integrale aanpak die nodig is om bovengenoemde ambitie voor Rotterdam Zuid te realiseren.

Inmiddels is de stijgende lijn ingezet, zo blijkt uit de twee meest recente Voortgangsrapportages van het NPRZ. Maar dit begin van herstel is nog broos. Er is nog een weg te gaan om te zorgen dat de lijn omhoog doorzet. In de huidige periode (2018 -2021) zijn er daarom aanvullende middelen ter beschikking gesteld.

Regiodeal Rotterdam Zuid

In de periode 2018 tot en met 2021 vindt een versnelling plaats op vijf thema's, waarvoor een integrale aanpak wordt nagestreefd om tot het grootste maatschappelijk effect te komen. De thema's zijn:

- **School:** het aanpakken van onderwijsachterstanden, het vergroten van de ontwikkelkansen van kinderen en het toerusten van jongeren voor de arbeidsmarkt met name richting Techniek en Zorg. Hiertoe wordt onder meer de verlengde schooltijd in Rotterdam Zuid uitgebreid naar andere wijken buiten de Children's Zone en investeren we in onderwijshuisvesting van het voortgezet onderwijs.
- **Werk:** het vergroten van de arbeidsparticipatie van bewoners van Rotterdam Zuid, waardoor het aantal mensen dat structureel afhankelijk is van de bijstand wordt verminderd.
- **Wonen:** ingrepen in de verouderde woningvoorraad van Rotterdam Zuid moeten ervoor zorgen dat gemengde woonmilieus gerealiseerd worden, zodat woonruimte beschikbaar komt voor sociale stijgers uit Zuid. Bij dit alles is verduurzaming een belangrijk uitgangspunt.
- **Veiligheid:** het effectiever signaleren, voorkomen en aanpakken van ondermijnende activiteiten.
- **Cultuur:** het verhogen van het voorzieningenniveau en het gebruik ervan, ter bevordering van de cultuurparticipatie, de aantrekkelijkheid van de leefomgeving en van de economische activiteit in Rotterdam Zuid.

De te behalen resultaten zijn als volgt gedefinieerd:

- **School:** de huidige achterstand in onderwijsresultaten (PO/VO) op Zuid ten opzichte van het gemiddelde van de G4 is in 2022 relatief kleiner geworden. Verschil in cito-eindtoets groep 8 t.o.v. G4 wordt verder ingelopen tot de helft van het verschil in 2011, dus 531,9 in 2022 (2015/16: 530,8)
- **Werk:**

- absolute daling van het aantal mensen in de bijstand op Zuid (c.q. van 15.200, stand maart 2018 naar 11.200 (streefwaarde eind 2031)
- trendbreuk in de bijstandsontwikkeling op Zuid: van disproportioneel (nu 40%) naar evenredig (31%) in 2031 (tussenwaarde 37,4% eind 2022).
- Wonen: ingrepen in de verouderde woningvoorraad die vooral bestaat uit kleine woningen moeten ervoor zorgen dat gemengde woonmilieus gerealiseerd worden, zodat woonruimte beschikbaar komt voor sociale stijgers uit Zuid en nieuwe bewoners met midden- en hoge inkomens. Bij dit alles is verduurzaming een belangrijk uitgangspunt.
- Veiligheid: de veiligheid in Rotterdam Zuid is in 2022 verbeterd door het versterken van een integrale aanpak van de problematiek. Belangrijke elementen daarin zijn het creëren van nieuwe/uitbreiden van bestaande (bestuurlijke) mogelijkheden, innovatie van de aanpak in de vorm van concrete pilots en het adresseren/wegnemen van knelpunten die daarbij naar voren komen.
- Cultuur: verhoging van de cultuurparticipatie en verbetering van het aanbod van culturele voorzieningen op Rotterdam Zuid, o.a. door het toewerken naar een nieuw beeldbepalend cultuur(wetenschappelijk) instituut.

Het Rijk stelt in de periode 2018-2021 jaar in totaal € 130 mln uit de regiodeal-gelden ter beschikking, de gemeente Rotterdam dient tenminste hetzelfde bedrag te cofinancieren. In de begroting van de gemeente Rotterdam zijn in de programma's Onderwijs, Stedelijke Inrichting en Ontwikkeling, Werk en Inkomen, en Cultuur, Sport en Recreatie de baten en lasten terug te vinden die te maken hebben met de regiodeal. Hieronder is een toelichting per thema opgenomen.

De begroting- en realisatiecijfers in de tabellen hebben – conform definitie-afspraken met het Rijk - betrekking op aangegane verplichtingen, niet op daadwerkelijke bestedingen. De kolom 'Cumulatief' is de optelling van de begroting per jaar, exclusief realisatie. Hieronder volgt de toelichting op de realisatie van de 2e herziening:

Thema 1: School	Begroting 2018	Realisatie 2018	Begroting 2019	Realisatie 1e herziening 2019	Realisatie 2e herziening 2019	Begroting 2020	Raming 2021	Cumulatief
1 Children's Zone	0	0	11	0	0,4	11	16	38
2. Dagprogrammering buiten Children's Zone	0	0	2	0	0	2	4	8
3. Herstructurering VO	32	0	0	0	14,4	0	0	32
4. Leraren	0	0	3,5	0	0	3,5	7	14
Totaal	32	0	16,5	0	14,8	16,5	27	92

De activiteiten binnen de pijler onderwijs maken onderdeel uit van het nieuwe onderwijsbeleid “gelijke kansen voor elk talent”. Het nieuwe onderwijsbeleid gaat in per schooljaar 2019-2020. Vanaf 1 mei 2019 konden de scholen subsidieaanvragen indienen: ook voor de Regiodeal onderdelen dagprogrammering en leraren. De

subsidieaanvragen worden op dit moment beoordeeld. De verwachting is dat rond oktober alle subsidies zijn verleend. Op het moment dat de verleningsbeschikking wordt ondertekend en verstuurd, wordt de subsidie als verplichting opgenomen. Op dit moment zijn de verplichtingen voor 2019 dus laag, omdat de meeste subsidiebeschikkingen nog niet verleend zijn; dat geldt ook voor de investeringskosten bij het onderdeel "Herstructurering VO". Bij dat onderdeel is nu 1 beschikking afgegeven. Voor de totstandkoming van en de ontwikkeling en realisatie van het Zuidergymnasium in het Poortgebouw (school en gymzaal) is een beschikking afgegeven van € 14,4 mln totale investeringskosten.

De totale begrote kosten voor het Herontwerp VO op Zuid bedragen ca. € 80 mln. Naast de dekking van de regiodeal is ook de co-financiering (schoolbesturen) geregeld. Voor deze middelen wordt een bestemmingsreserve gevormd. De middelen worden pas aan het einde van de regio deal looptijd gerealiseerd bij oplevering van de nieuwe objecten door het afboeken van boekwaarde.

Thema 2: Werk	Begroting 2018	Realisatie 2018	Begroting 2019	Realisatie 1e herziening 2019	Realisatie 2e herziening 2019	Begroting 2020	Raming 2021	Cumulatief
1 Inzet op de vraagkant; matching op werk	0	0	2	1	1,3	3,4	2,6	8
2. Aanpak Versterking Aanbodkant; tegenprestatie	0	0	4	1	2	6,6	5,4	16
3. Aanpak Versterking Aanbodkant; prematching en tegenprestatie	0	0	3	1,125	2,9	5	4	12
4. LeerWerkAkkoord	0	0	2	0,2	0,2	3,4	2,6	8
5. Onderzoek, monitoring, evaluatie, methodiekontwikkeling, professionalisering communicatie	0	0	1	0	0,1	1,6	1,4	4
Totaal	0	0	12	3,325	6,5	20	16	48

De activiteiten binnen thema werk beginnen inmiddels op stoom te raken. Waar het voornamelijk de inzet van menskracht betreft voor de begeleiding van werkzoekenden, zoals bij de versterking van de aanbodkant en de inzet op de vraagkant loopt dit goed. De bezetting voor de begeleiding begint op orde te raken en daar waar nodig worden ingekochte trajecten ter ondersteuning ingezet.

Voor het LeerWerkakkoord geldt dat de start is gemaakt en dat nu de plannen uitgewerkt worden. De aanpak betekent dat nu wordt geïnvesteerd in het sluiten van Leerwerk-deelakkoorden. Veel kosten zullen dan ook pas volgend jaar gemaakt worden.

Voor het Onderzoek geldt dat er een opdracht is geformuleerd die wordt uitgevoerd in samenwerking met de Hogeschool en de Erasmus universiteit. De opdracht beslaat de gehele periode.

Het resultaat tot nu toe bestaat voornamelijk uit de aanpak Prestatie 010, het inzetten van extra reïntegratievoorzieningen en de verlaging van de caseload bij de casemanagers. Dat geldt voor de inzet op de

vraagkant en de aanbodkant, de eerste 3 onderdelen van de pijler Werk. Daarnaast worden binnen de onderdelen ook trajecten ingezet.

De kosten voor het LeerWerkakkoord hebben betrekking op de voorbereiding op de afspraken met werkgevers. Voor onderzoek geldt dat het doorlopende onderzoek aan de hand van de inzet van uren wordt afgerekend.

Thema 3: Wonen	Begroting	Realisatie	Begroting	Realisatie 1e	Realisatie 2e	Begroting	Raming	Cumulatief
	2018	2018	2019	herziening	herziening	2020	2021	
				2019	2019			
1 Grondige aanpak particuliere voorraad: sloop /nieuwbouw + transformatie bestaande voorraad	20	10	30	19,6	15,95	27	13	90
2 Woonmilieus: buitenruimte + winkelstraten	0	0	6,5	0	6	16	6,5	29
3. Regionale Spreiding	0	0	0,5	0	0	0	0,5	1
Totaal	20	10	37	19,6	21,95	43	20	120

1. Binnen de grondige aanpak via sloop-nieuwbouw is er voor het jaar 2019 voor € 15,95 mln verplicht en deels besteed:

- Uitvoeringsproject Groningerstraat; raadsbesluit 6 juni 2019, starten van een grondexploitatie voor de sloop-nieuwbouw van 16 woningen en 5 bedrijfsruimtes aan de Beijerlandse laan-Groningerstraat in Hillesluis-Feijenoord, NPRZ bijdrage € 3,3 mln
- Uitvoeringsproject Carnisse Poort; het startbesluit is op 2 april 2019 bestuurlijk (door college BenW) bekrachtigd. Raadsbesluit 27 juni 2019, starten van grondexploitatie inclusief de doorbraak tussen de wijk Carnisse en het Hart van Zuid, aanpak ca. 150 woningen, NPRZ bijdrage € 10,3 mln
- Uitvoeringsproject Bonaventurastraat; voor de grondige aanpak van de woningen in de bouwblokken rondom de Bonaventurastraat is – na een tender – op 26 juni 2019 een samenwerkingsovereenkomst getekend tussen gemeente Rotterdam en vastgoedontwikkelaar Trotz Vastgoed. Doel is dat binnen 5 jaar 51 woningen worden samengevoegd, gerenoveerd en verbeterd tot 33 woningen. NPRZ bijdrage is maximaal € 2,1 mln
- Uitvoeringsproject Verhuren in Carnisse; doel van dit project is het ontwikkelen van een intensievere beheeraanpak in Carnisse, gericht op het minimaliseren van de disfunctionele aspecten van de vastgoedmarkt voor huur en verhuur. De aanpak moet reproduceerbaar zijn in andere wijken met soortgelijke problematiek. NPRZ bijdrage € 0,25 mln (1e van 4 jaar)

Het streven is om in de loop van 2019 nog één of meerdere overeenkomsten te sluiten in het kader van de samenvoegaanpak en om een projectbesluit voor de Vogelbuurt voor te leggen voor bestuurlijke besluitvorming. Zodoende verwachten we de begrote € 30 mln aan verplichtingen voor de grondige aanpak particuliere woningvoorraad te kunnen benaderen.

2. Binnen de meerjarige en integrale aanpak woonmilieus: winkelstraten en buitenruimte is voor het project Beijerlandse laan – Groene Hilledijk het startbesluit voor het programma “Hand in Hand” op 2 maart 2019 bestuurlijk (college BenW) bekrachtigd. Met een NPRZ budget van € 6 mln voor dit programma kunnen in de periode 2019 -2022 ca. 40 winkelpanden worden aangepakt. Het startbesluit is inmiddels door de raad vastgesteld. Uitvoering kan dus snel ter hand genomen worden.

Nota bene: in de financiële tabel t.b.v. Voorjaarsnota 2019 stond deze verplichting ten onrechte opgenomen in de rubriek 1. Grondige aanpak PV.

3. Binnen de regionale Spreiding werkt de provincie Zuid-Holland aan een wortel/stok beleid om met name de ontwikkeling van de goedkope voorraad in de regio te borgen. Onderdeel hiervan is een financiële incentive in het kader van de opgave in Rotterdam Zuid voor die regiegemeenten waar extra DAEB-woningen worden gerealiseerd. De financiering van deze stimuleringsmaatregel bestaat naast de provinciale inbreng (€ 4 mln) uit een bijdrage vanuit de regiodeal Rotterdam Zuid van € 1 mln. De beoogde ingangsdatum van de regeling (1 januari 2019) is vertraagd vanwege vorming nieuw college Gedeputeerde Staten (GS), maar zal naar verwachting later in 2019 zijn. Zodra de regeling van kracht wordt zal Rotterdam zijn bijdrage van € 1 mln formeel per wethoudersbrief aan de provincie bevestigen en de eerste € 500 (50%) naar de provincie overboeken.

Thema 4: Cultuur	Begroting 2018	Realisatie 2018	Begroting 2019	Realisatie 1e herziening 2019	Realisatie 2e herziening 2019	Begroting 2020	Raming 2021	Cumulatief
1 Culturele Programmering	0	0	0,6	0,1	0,3	1,6	0,6	2,8
2 Talentontwikkeling	0	0	0,4	0,1	0,4	0,4	0,4	1,2
3 Planvorming NCWI en onderzoek	0	0	0	0,1	0	0	0	0
Totaal	0	0	1	0,3	0,7	2	1	4

1. De verplichtingen die zijn aangegaan bij het subonderdeel Culturele programmering komen voort uit subsidies binnen de subsidieregeling Pitcher Perfect 010 en een subsidie aan Theater Zuidplein. Deze subsidies zijn gericht op verbetering van de culturele infrastructuur op Zuid, op verbreding van het aanbod en verhoging van het publieksbereik.

2. De verplichtingen die zijn aangegaan bij het subonderdeel Talentontwikkeling bestaan o.a. uit subsidie aan het tweejarig pilotprogramma IMPACT waarmee een belangrijke bijdrage aan de ontwikkeling van een toekomstbestendige cultuursector en aan Rotterdam Zuid als de plek voor creatieve makers wordt geleverd.

3. Bij de 1e herziening was opgenomen dat er € 0,1 mln aan verplichtingen was aangegeven voor het subonderdeel planvorming NCWI. Het bleek echter dat er deze verplichting betrekking had op de andere onderdelen uit dit thema. Dat is in deze 2e herziening gecorrigeerd.

Onderhoud kapitaalgoederen

De gemeente geeft jaarlijks circa € 147,7 mln uit aan het onderhouden van de kapitaalgoederen (exclusief vastgoed), zoals wegen, groen en bomen, oppervlaktewater, civiele kunstwerken, openbare verlichting, spelen en beeldende kunst en monumenten, parkeervoorzieningen en containers. Kapitaalgoederen moeten zo lang mogelijk gebruikt kunnen worden voor het doel waarvoor zij zijn aanschaf of vervaardigd. Het beleid hiervoor staat in de Nota Kapitaalgoederen 2019 – 2022 en de Kadernota Vastgoed (2018). De paragraaf 'Onderhoud kapitaalgoederen' geeft een overzicht van de financiële gevolgen en van de vertaling daarvan in de Begroting 2020.

Beleid Financiële consequenties

Beleid

Beleidsmatig en financieel kader

De gemeente heeft veel onderhoudsgevoelige kapitaalgoederen: wegen, groen en bomen, oppervlaktewater, civiele kunstwerken, openbare verlichting, spelen en beeldende kunst en monumenten, parkeervoorzieningen, containers en vastgoed. Het beleid hiervoor is opgenomen in 2 nota's; de Kadernota Vastgoed (2018) en de Nota Onderhoud Kapitaalgoederen 2019-2022. De nieuwe nota onderhoud kapitaalgoederen is in oktober 2019 vastgesteld door de gemeenteraad. Financieel vallen deze kapitaalgoederen onder de taakvelden 'Verkeer en vervoer - Beheer' en 'Openbaar groen en (openlucht) recreatie - Beheer'. De nota geeft een beeld van de technische staat van de kapitaalgoederen in de Rotterdamse buitenruimte. De conclusie is tweeledig. Enerzijds zijn de Rotterdamse kapitaalgoederen in de openbare ruimte veilig voor de gebruikers. Anderzijds zijn er achterstanden. Hiervoor heeft het college extra middelen beschikbaar gesteld, vanuit het Coalitieakkoord 2018-2022 – Nieuwe energie voor Rotterdam.

Riolering heeft een eigen financiering en beleidskader. Deze staan weergegeven in het op 17 december 2015 door de gemeenteraad vastgestelde [Gemeentelijk Rioleringsplan 2016-2020](#).

Financiële consequenties

Onderdeel (* €1 mln)	Periodiek-/ storingsonderhoud	Grootonderhoud	Inhaalslag achterstand kapitaalgoederen	Energiekosten	Vervangings investeringen	Totaal budget nota 2019-2022
wegen	26,4	11,0	6,4	0,0	15,2	59,0
groen en bomen	29,8	0,0	2,5	0,0	3,3	35,6
oppervlaktewater	4,2	0,0	0,0	0,0	2,4	6,6
civiele kunstwerken	9,0	10,4	1,0	0,0	0,0	20,4
openbare verlichting	5,2	1,8	0,0	2,4	1,8	11,2
spelen	3,9	0,0	0,0	0,0	1,8	5,6

beeldende kunst en monumenten	1,1	0,5	0,2	0,2	0,0	1,9
parkeervoorzieningen	0,4	0,7	0,0	0,0	0,0	1,1
containers	1,7	0,0	0,0	0,0	4,6	6,3
Totaal	81,7	24,4	10,1	2,6	29,1	147,7

Subsidies

Pagina 112

Subsidies

Subsidies zijn financiële bijdragen aan burgers of organisaties voor activiteiten die bijdragen aan de realisatie van een door de gemeenteraad vastgesteld beleidsdoel.

[BeleidSubsidielijst](#)

Beleid

De gemeentelijke [Subsidieverordening Rotterdam 2014 \(SVR 2014\)](#) bevat de spelregels voor subsidieverlening. De verordening bepaalt dat er twee subsidievormen zijn: eenmalige subsidies en jaarlijkse subsidies. Een eenmalige subsidie verstrekt de gemeente voor één of meer prestaties of activiteiten die in beginsel van bepaalde duur zijn. Een jaarlijkse subsidie verstrekt de gemeente per kalender- of boekjaar.

Hieronder zijn de relevante [subsidiebelevingsvelden](#) nader toegelicht.

Cultuur, Sport en Recreatie

Rotterdam wil een zo breed en divers mogelijk publiek bereiken met een [cultuurbeleid](#) dat inclusief en innovatief is en dat interconnectiviteit bevordert. Rotterdam heeft daarvoor onder andere diverse subsidieregelingen die kunst- en cultuurprojecten mogelijk maken en de artistieke ontwikkeling van makers bevorderen.

Rotterdam draagt graag bij aan het versterken van het imago van Rotterdam als [sportstad](#). Denk hierbij aan het mogelijk maken van grote (top)sportevenementen en het ondersteunen van sportverenigingen.

Onderwijs

De gemeente heeft de ambitie dat de kansengelijkheid in het [onderwijs](#) toeneemt. Samen met de onderwijsinstellingen, leraren en ouders zorgen we ervoor dat alle Rotterdamse scholieren het beste onderwijs krijgen. Daartoe worden subsidies verstrekt aan het verkleinen van kwaliteitsverschillen

tussenscholen, burgerschap, leraren en extra onderwijs in de vorm van Dagprogrammering. Kansengelijkheid begint bij de financiële toegankelijkheid in de voorschool; ook hier wordt op ingezet met behulp van subsidies. Verder wordt er door middel van subsidies geïnvesteerd in onderwijshuisvesting.

Economische zaken

Met deze subsidie stimuleert de gemeente initiatieven die het Rotterdamse [vestigingsklimaat en/of de werkgelegenheid vergroten](#).

Maatschappelijke Ondersteuning

De subsidies zijn bedoeld voor onder meer de gebieden [integratie](#), [samenleven](#), [jeugd](#) en [taal](#).

Volksgezondheid en zorg

De gemeente vindt het belangrijk om met subsidies de gezondheid van Rotterdamse bewoners te stimuleren. Ondersteuning van de [gezondheid](#) is belangrijk voor de huidige en toekomstige Rotterdamse samenleving.

Subsidielijst

In het onderstaande overzicht is per programma aangegeven hoeveel subsidie begroot is voor welke instelling. Als de instelling niet bekend is, zijn de begrote bedragen als subsidie in het overzicht opgenomen. De werkelijke realisatie op basis van de subsidiebeschikkingen kan dus afwijken en aan de subsidiestaat in de begroting kunnen geen rechten worden ontleend.

Gesubsidieerde instelling	Begroting 2019	Begroting 2020
Beheer van de stad	620	0
Citylab 010	620	0
Bestuur en dienstverlening	4.625	7.920
Bewonersinitiatieven	4.573	4.654
Burgerpanel	52	52
Citylab 010	0	3.114
Stichting GoBoTu	0	100
Cultuur, Sport en Recreatie	145.469	157.146
Actieprogramma Verenigingen & Lokaal Sportakkoord	0	500
Amateur jaarsubsidies	143	145

Atlas van Stolk	521	0
Binnenstad/Levendige stad	180	0
Brede regeling combinatiefuncties Rotterdam	0	1.125
Buurtspportcoaches	632	0
Chabotmuseum	96	98
Citylab 010	517	0
Combinatiefuncties	604	1.045
Creatieve Industrie	602	318
Culturele feesten	52	0
Cultuureducatie Meerjarig	2.268	2.309
Diverse accommodaties Gebied	11	0
Diversen - coalitie-akkoord	400	0
Evenementenfonds	3.480	1.255
Gehandicaptensport	68	68
HipHopHuis Holland	505	512
Historische Verenigingen	31	31
Internationaal beleid	65	66
Investeringssubsidies	419	419
Investeringssubsidies Kwaliteitsslag, duurzaamheid sportclubs	75	75
Investeringssubsidies kwaliteitsslag verenigingen	1.397	300
Stichting Jeugdsportfonds Rotterdam	843	0
Kunst en Cultuur in de gebieden	732	743
Letteren & Erfgoed	181	184
Locale Culturele Programmering	153	155
MAMA	0	189
Mediabeleid Meerjarig	730	335
Motel Mozaique	372	377
Multidisciplinair	253	105
Mundo Kinderopvang B.V.	49	49
Nationaal Programma Rotterdam Zuid Cultuur	0	950

NME Gebieden	416	416
Optisport Rotterdam B.V.	575	575
Ouderensport	104	104
Podiumkunsten	1.187	1.059
Prinses Christina Concours	16	16
Recreatie, Witte bedjes	13	13
Rotterdam Topsport	0	2.007
Rotterdamse Kunststichting	656	666
Rotterdamse poppenspelers	21	22
Scapino Ballet Rotterdam	1.186	1.204
Scoutinggroepen	51	101
Snelloket	204	207
Speeltuinen	3.594	3.594
Sportfonds Rotterdam	3.003	3.003
Sportprogrammering, Sportinitiatieven - Couleur Locale	236	236
Stadscultuur	0	502
Stichting "Conny Janssen Danst"	521	529
Stichting A Tale of a Tub	67	68
Stichting Architectuur Instituut Rotterdam AIR	432	439
Stichting Arminius	181	183
Stichting Art Studio	208	211
Stichting Bibliotheek Rotterdam	19.622	19.916
Stichting Caesar	27	27
Stichting Centrum Beeldende Kunst	3.172	3.220
Stichting Circus Rotjeknor	133	135
Stichting Concert- en congresgebouw De Doelen	4.549	4.617
Stichting Cultuur Concreet	1.231	1.250
Stichting CultuurRijk Overschie	26	30
Stichting Cultuurwerkplaats IJsselmonde	741	751
Stichting Dansateliers	326	331

Stichting de Bende / Hotel Modern	208	211
Stichting De Nieuwe Lichting	138	140
Stichting Deliberante Senatu Perit Saguntum	52	53
Stichting Designplatform	89	91
Stichting Digital Playground	254	258
Stichting DOCK Rotterdam	15	16
Stichting Doelenensemble	80	81
Stichting Epitome Entertainment	78	79
Stichting Future in Dance Urban Theatre Companies	53	54
Stichting Garage Rotterdam	40	41
Stichting Grote of Sint-Laurenskerk te Rotterdam	161	163
Stichting het Rotterdams Centrum voor Theater	368	373
Stichting Hijs	53	54
Stichting Hofplein Rotterdam	1.343	1.363
Stichting International Film Festival Rotterdam	1.217	1.235
Stichting Internationale Architectuur Biënnale Nederland	425	432
Stichting Jazz International Rotterdam	213	216
Stichting Jazzpodium Rotterdam	199	203
Stichting Kenniscentrum Cultuureducatie Rotterdam	886	899
Stichting Koninklijke Rotterdamse Diergaarde	851	851
Stichting Kunstaccommodatie Rotterdam	400	406
Stichting Kunsthal Rotterdam	2.919	2.963
Stichting Kunstweekend Charlois	26	27
Stichting Kunstzinnige Vorming Rotterdam	7.788	7.905
Stichting Laurenscontorij	70	71
Stichting Live at Rotown	284	289
Stichting Luxor Theater Rotterdam	2.603	2.642
Stichting Maas theater en dans	1.755	1.781
Stichting Maritiem Museum Rotterdam	5.145	5.223
Stichting Museum Rotterdam	3.492	4.074

Stichting Music Matters	273	277
Stichting Natuurhistorisch Museum Rotterdam	781	793
Stichting Natuurstad Rotterdam	0	9.240
Stichting Nederlands Fotomuseum	862	876
Stichting Open Rotterdam	0	406
Stichting Passionate Bulkboek	208	211
Stichting Poetry International	265	269
Stichting Poppodium Baroeg	300	305
Stichting Popunie	314	319
Stichting Public Art Squad-Environmental Art for Public Spaces	186	189
Stichting Punt 5	42	43
Stichting RoMeO	42	43
Stichting Roodkapje	148	150
Stichting Roots en Routes	36	37
Stichting Rotown Magic	125	127
Stichting Rotterdams Philharmonisch Orkest	7.019	7.125
Stichting Rotterdam Festivals	5.314	7.402
Stichting Rotterdam Marathon	401	401
Stichting Rotterdam Sportsupport	5.518	4.050
Stichting Rotterdams Volkstheater	105	106
Stichting Rotterdams Wijktheater	455	462
Stichting Rozenburg Bloeit	130	130
Stichting Sinfonia Rotterdam	224	227
Stichting Taal en Theater Studio de Bakkerij	125	127
Stichting Theater Lantaren Venster	1.543	1.565
Stichting Theater Rotterdam	9.096	9.232
Stichting theater 't Kapelletje	63	64
Stichting tot Beheer Museum Boijmans Van Beuningen Rotterdam	10.171	10.316
Stichting Urland	78	79
Stichting V2_Instituut voor de instabiele media	255	259

Stichting Verhalenhuis Belvedere	125	127
Stichting Vogelklas Karel Schot	143	143
Stichting Watch That Sound	52	53
Stichting Wereldmuseum Rotterdam	4.962	5.038
Stichting Worm	717	727
Stichting Xclusiv	57	58
Subsidies nader in te delen	943	674
Subsidies Urban Sports	194	194
Theater Walhalla	313	317
Theater Netwerk Rotterdam	80	81
Theater Zuidplein	2.447	3.658
Topsportcentrum B.V	298	298
Vereniging Rotterdams Jeugd Symfonie Orkest	32	33
Villa Zebra	422	428
Visuele Kunsten	464	432
VIVID vormgeving	74	75
Witte de With	702	713
World music & Dance Centre	283	288
Economische zaken	10.148	8.841
Citylab 010	188	0
Divers Clean Teach	115	200
Divers Food	500	0
Divers Haven/ Maritiem	102	280
Divers Innovatie	615	525
Diverse gesubsidieerden Medisch en Zorg	585	250
Evenementenfonds	340	900
Rotterdam Partners	7.265	6.686
Voormalig Deelgemeentes	312	0
Winkelgebied/werklocaties	126	0
Maatschappelijke Ondersteuning	30.646	36.717

Avant sanare B.V.	438	0
Beleidskader Taal 2015 - 2019	313	500
Centrum voor Dienstverlening, Eigen Kracht Centrale	146	0
Challenge Sports Holding B.V. (Opboxen)	27	0
Citade B.V. (De transformatieve school)	137	0
Couleur Locale (structureel, volwassenen)	971	1.015
Couleur Locale Bewonersorganisaties Gebieden	593	371
Couleur Locale Huizen van de Wijk	901	732
Couleur Locale vrije ruimte (volwassenen en jeugd)	1.347	1.218
Couleur Locale wijkbussen	740	578
CVO Accent Avondschool	247	247
CVO: Vereniging voor Christelijk Voortgezet Onderwijs te Rotterdam en omgeving	264	278
Incidentele subsidies "Volwaardig Meedoen"	271	500
Indigo Zorgservice B.V.	786	0
Jeugdsportfonds	75	75
LMC: Stichting voor Interconfessioneel en Algemeen Bijzonder Voortgezet Onderwijs te Rotterdam e.o.	0	27
Maatschappelijke begeleiding asielgerechtigden	0	900
Maatschappelijke Ondersteuning Stichting School Maatschappelijk Werk Rijnmond (SMWR)	791	801
Maatschappelijke opvang - LVV	0	1.037
Sensor ZHZM	406	0
St. Jeugdvakantieland	150	150
St. Nederland cares	0	21
St. Ontmoeting	0	50
St. Spior	0	15
STC-Group/Scheepvaart en Transport College (SMW MBO)	59	57
Stg Humanitas	42	42
Stg v Chr VO op Reform Grondslag De Wartburg	50	42
Stg. KEH Rotterdam	22	22
Stichting Adelaida (nieuw)	0	25
Stichting Alexander (Amsterdam)	20	20

Stichting Antes (Bouman Geestelijke Gezondheidszorg)	980	0
Stichting B for you (nieuw)	0	11
Stichting Big Brothers Big Sisters of Rotterdam (Mentoring)	274	283
Stichting BOOR	67	65
Stichting Brede Raad	615	694
Stichting Buurtwerk Alexander	138	0
Stichting CED-Groep	139	0
Stichting Centrum voor Vrijwillige en Professionele Maatschappelijke Dienstverlening	504	489
Stichting Chris (voorheen stichting De Hoop)	25	0
Stichting CJG Rijnmond	344	323
Stichting Cosmicus Onderwijs	14	14
Stichting De Nieuwe Kans	1.881	1.681
Stichting De Verbinding	133	0
Stichting Deelgemeentelijke Ondersteuningsorganisatie Crooswijk en Kralingen	461	362
Stichting Dress for Success Rotterdam	69	69
Stichting Enver	1.736	1.101
Stichting Hout- en Meubileringscollege	24	23
Stichting Humanitas	1.187	543
Stichting Inloophuis Rotterdam, De Boei	116	116
Stichting Jeugdcultuurfonds Rotterdam	1.104	1.104
Stichting JIJ	15	0
Stichting Jong Rotterdam	188	188
Stichting Joods Maatschappelijk Werk	34	41
Stichting Kids en Emotionele Competenties	35	0
Stichting Kinder- en Jongeren Rechtswinkel Rotterdam	5	5
Stichting Kwadraad	58	57
Stichting Lokaal Rotterdam	102	104
Stichting Maatschappelijke Dienstverlening Rijnmond Plus	464	448
Stichting MEE Rotterdam Rijnmond	536	635
Stichting Meedoen	1.072	1.072

Stichting Minters	51	50
Stichting Opzoomer Mee Rotterdam	1.904	2.217
Stichting Peuter&Co	193	0
Stichting Pluspunt	112	113
Stichting Present	31	31
Stichting Radar WMO diensten	0	86
Stichting Regionale Omroep Rotterdam-Rijnmond en Omgeving	26	0
Stichting Rotterdam Sportsupport	0	90
Stichting Samen 010	31	31
Stichting Samen Ondernemend Leren	481	465
Stichting Samenwerking Christelijke Maatschappelijke Activering te Rotterdam	709	709
Stichting Slachtofferhulp Nederland	139	0
Stichting Thuis op Straat	102	100
Stichting Unie van Vrijwilligers	537	537
Stichting voor Educatie en Beroepsonderwijs Zadkine	800	798
Stichting voor Interconf Beroepen Onderwijs en AVO en Ve R-Dam eo	931	921
Stichting voor Protestant Christelijk Basis en Orthopedagogisch Onderwijs	34	0
Stichting voor Protestant Christelijk Basis en Orthopedagogisch Onderwijs te Rotterdam-Zuid	358	371
Stichting Welzijn Doven Rotterdam e.o.	29	28
Subsidies couleur locale jeugd (Nieuw Rotterdams Welzijn)	1.413	1.413
Subsidies t.b.v. mentoring	35	0
Subsidies t.b.v. Subsidiekader Jeugdpreventie	0	9.850
Subsidies tbv (voorschools) schoolmaatschappelijk werk	87	53
Subsidies tbv jeugdwerk voor gebieden en gebiedsgerichte jeugdactiviteiten	399	277
Subsidies tbv opvoedingsondersteuning	4	0
Subsidies tbv programma Elke Jongere Telt (risicjongeren)	436	0
Subsidies tbv programma Stevige Start (excl. CJG; staat apart)	422	426
Subsidies voor preventie jeugd-GGZ	7	0
Van Veldhuizen Stichting	259	0
Onderwijs	95.846	93.032

Aanloopkosten voorschoolse educatie t.b.v. doorvoeren wettelijke beleidswijzigingen	2.000	200
Beregoed Kinderdagverblijf	134	160
Citylab 010	500	0
Cosmicus Onderwijs, St.	0	69
CZ Dagprogrammering: uitwerking coalitieakkoord	11.000	0
De Droomplaats Holding B.V.	232	350
De Kralingsche School	49	58
de Passie, stichting voor Evangelisch Bijbelgetrouw Onderwijs	89	110
De Vereniging De van Oldenbarneveltschool voor Neutraal Bijzonder Onderwijs	114	61
Digi-deal en programmeerlessen: uitwerking coalitieakkoord	250	250
Faciliteren IT campus: uitwerking coalitieakkoord	300	300
Fokor (voorgaande jaren op andere wijze bekostigd)	1.310	1.081
Gebruik begrotingsjaren 2018 en 2019 als referentiepunt	185	0
Gereformeerd Primair Onderwijs West-Nederland	49	85
JINC	218	282
KDV De Maan Beheer B.V.	93	120
Kiddoozz B.V.	443	450
Kiddoozz Rotterdam B.V.	244	300
Kinderdagverblijf in de Wolken	54	77
Kinderdagverblijf Kind van Zuid B.V.	68	70
KindeRdam Groep Holding B.V.	3.121	3.474
Kindernet Holding	55	57
Kinderopvang BijDeHand B.V.	2.275	3.155
Kinderopvang Bimbola B.V.	231	235
Kinderopvang Het Steigertje B.V.	390	410
Kinderopvang Smurfenland B.V.	25	28
Komkids Kinderopvang B.V.	289	392
Martinusstichting voor speciaal en voortgezet onderwijs	0	61
Mimiko Kinderopvang	105	140
Montessorischool, Vereniging De Rotterdamse	67	75

Mundo Kinderopvang B.V.	200	250
Onderwijshuisvesting diverse subsidies	6.100	5.034
Overige diverse subsidies onderwijsbeleid, beroepsopleiding, onderwijs-arbeidsmarkt , VOS	2.600	2.328
RMC Subregio's	1.155	1.155
Rotterdamse Vereniging voor Katholiek Onderwijs	9.947	11.015
Schoolbesturen MBO, RMC Subregio's (Convenant VSV)	1.000	1.000
SCO	0	24
Seva Kinderopvang Rotterdam B.V.	83	90
SIPOR / Islamitische Basisschool Noen	888	1.625
Small Kidz Bredestraat B.V.	107	110
Smallsteps B.V.	58	0
Stichting v Chr VO op Reform Grondslag De Wartburg	288	277
Stichting Bibliotheek Rotterdam	153	0
Stichting BOOR	10.782	11.701
Stichting CED-Groep	415	242
Stichting CJG Rijnmond	156	157
Stichting Educatief Informatie Centrum	126	0
Stichting Expertisecentrum Ziek en Onderwijs Rotterdam	100	0
Stichting Grafisch Lyceum Rotterdam	144	157
Stichting Groeibriljant	3.940	5.010
Stichting Het Talentencollege	148	397
Stichting Hindoe Onderwijs	90	76
Stichting Hoedje van Papier	130	0
Stichting Horizon Jeugdzorg en Speciaal Onderwijs	72	401
Stichting Katholiek Voortgezet Onderwijs Rotterdam	50	66
Stichting Katholieke Peuteropvang Rotterdam en omstreken	1.007	1.416
Stichting Kind en Onderwijs Rotterdam	3.066	2.563
Stichting Kindercentrum Het Kompas	188	167
Stichting Kindercentrum Prinses Amalia	181	154
Stichting Kinderopvang Frida Dida	43	47

Stichting Kinderopvang Humanitas	304	414
Stichting Kinderopvang Pernis	155	200
Stichting Koninklijke Visio, expertisecentrum voor slechtziende en blinde mensen	0	49
Stichting Max Peuterspeelzalen	590	718
Stichting Onderwijs Koninklijke Auris Groep	2	264
Stichting Peuter&Co	12.873	16.650
Stichting Peuterspeelzalen Hillegersberg-Schiebroek	502	660
Stichting Peuterspeelzalen Hindoe Onderwijs	142	90
Stichting Prokino Kinderopvang	181	200
Stichting Protestants Christelijk Onderwijs Hillegersberg - Schiebroek	349	336
Stichting Rotterdamse Schoolvereniging	114	114
Stichting Scholengemeenschap Montessori Lyceum Rotterdam	126	141
Stichting STC-Group	306	305
Stichting van Brienenoordschool, samenwerkingsschool voor protestants-christelijk en openbaar onderwijs	80	100
Stichting voor Interconfessioneel Basisonderwijs te Rotterdam en omstreken (De Wissel)	154	183
Stichting voor Interconfessioneel en Algemeen Bijzonder Voortgezet Onderwijs te Rotterdam e.o.	2.634	2.562
Stichting voor Islamitisch Voortgezet Onderwijs in Rotterdam e.o.	239	258
Stichting voor Protestants Christelijk Basis en Orthopedagogisch Onderwijs	6.900	9.126
Stichting voor Rooms-Katholiek Voorbereidend Hoger en Middelbaar Onderwijs voor Noordelijk Rotterdam	55	56
Stichting Vrije Scholen Zuid-west Nederland	145	135
Stichting Vrije School Rotterdam	139	153
Stichting Wellant	16	0
Stichting Yulius Onderwijs	10	161
Van Veldhuizen Stichting	78	80
VCO de Kring	86	0
Vereniging Montessorischool Kralingen (MSK)	46	60
Vereniging tot het Verstrekken van Onderwijs op Gereformeerde Grondslag	26	45
Vereniging voor Christelijk Voortgezet Onderwijs te Rotterdam en omgeving	2.402	2.199
Vereniging voor Gereformeerd Voortgezet Onderwijs West Nederland te Rotterdam	85	88
VPCPO Voorne Putten/Rozenburg	0	108

Zeebaboe	0	65
Openbare orde en veiligheid	7.614	7.103
Alleen Jij Bepaalt	0	100
Citylab 010	265	0
R.E.T.	4.395	3.720
Stedelijk team jongerenwerk	2.336	2.335
Stichting Centrum Ondernemers Rotterdam Rijnmond	3	0
Stichting Meion	399	398
Stichting Nieuwe Kans	0	100
Stichting Platform Islamitische Organisaties Rijnmond	63	0
Stimulering Woningcorporaties	153	450
Overhead	271	283
Comitee Nationale Belangen	36	38
Stichting herdenking 14 mei 1940	37	39
Stichting Lokaal	170	177
Stichting Stadsmuziek	20	21
Diakonaal Pauluskerk	8	8
Stedelijke inrichting en ontwikkeling	5.467	4.798
BC010 Vastgoed BV	65	0
Citylab 010	178	0
Deltalinqs	0	300
Div personen (kwal.verb. best. voorraad woningen pwvb)	500	0
Div. particulieren (verbetering woningen pwe/vve)	901	760
Diverse aannemingsbedrijfven (realisatie bouwwerk)	0	449
Diverse particulieren monumenten	0	33
Diverse partikulieren	0	46
Groene schoolpleinen	39	0
Havenbedrijf Rotterdam	0	400
Joodse begraafplaats	85	85
Recreatieschap Rottemeren	3.485	0

RIF010	0	2.253
Stichting VvE010	282	240
Stichting Woonstad Rotterdam	155	0
terugbetaling subsidie OCNC	-553	0
Vereniging tot Behoud van Natuurmonumenten	330	232
Werk en inkomen	648	0
Citylab 010	648	0
Verkeer en vervoer	632	484
Buzz010	150	150
Citylab 010	148	0
Stichting Veerpont Zuid	167	167
Watertaxi Rotterdam B.V.	167	167
Volksgezondheid en zorg	71.691	70.628
Avant sanare B.V.	216	195
Bavo Europoort B.V.	478	256
Centrum voor Dienstverlening	7.448	7.055
Eerste Lijnszorg	126	0
Impegno Nederland B.V.	23	14
Indigo Zorgservice B.V.	79	77
Jeugdbescherming Rotterdam Rijnmond	74	0
Justitiabelen	45	45
KindeRdam Rotterdam en Omstreken Centraal Bureau B.V.	265	259
Kinderopvang BijDeHand B.V.	124	246
Maatschappelijke opvang - Coulanceregeling winteropvang	264	0
Maatschappelijke opvang - Exploitatie opvang voorzieningen	416	0
Maatschappelijke opvang - Nachtopvang locatie	0	1.746
Maatschappelijke Opvang - Pottumstraat	1.065	0
Maatschappelijke opvang - Programma Verwarde personen	279	188
Maatschappelijke opvang - Schoon Schip Rotterdam	35	0
Maatschappelijke opvang- Time Out	0	200

Mentaal gezond	98	106
Nico Adriaans Stichting (NAS)	1.730	1.686
Reakt Rijnmond	981	981
Samenwerkingsverband Passend Primair Onderwijs Rotterdam	70	70
SMI: Diverse personen	2.870	2.870
Stichting Antes (Bouman GGZ)	5.724	5.002
Stichting Arosa	1.706	2.659
Stichting CJG Rijnmond	23.735	23.540
Stichting Corridor Dienstverlening	698	690
Stichting de RotterdamseZorg.nl	0	500
Stichting Enver	179	0
Stichting Fier Fryslan	1.718	1.673
Stichting FlexusJeugdplein	513	462
Stichting Horizon Jeugdzorg en Speciaal Onderwijs	1.000	0
Stichting Humanitas	2.034	2.308
Stichting Jong Rotterdam	313	247
Stichting Kindercentrum Prinses Amalia	289	283
Stichting Leger des Heils Welzijns- en Gezondheidszorg	9.055	9.210
Stichting Mara	21	21
Stichting MEE Rotterdam Rijnmond	1.008	258
Stichting Middin	105	85
Stichting Ontmoeting	1.081	1.127
Stichting Pameijer	3.431	4.081
Stichting Pension Maaszicht	104	29
Stichting Prokino	35	7
Stichting Rotterdam Sportsupport	64	76
Stichting Slachtofferhulp Nederland	0	169
Stichting Timon	67	38
Stichting TriviumLindenhof	682	682
Stichting Veilig Thuis Rotterdam Rijnmond	20	259

Stichting Yulius	17	0
Stichting Zorgbelang Zuid-Holland, patiënten en consumenten platform	467	775
Subsidies t.b.v. kinderopvang plus	0	45
Subsidies Zorginfrastructuur	500	0
Van Veldhuizen Stichting	439	408
Totaal	373.677	386.952

Verbonden partijen

Pagina 113

Verbonden partijen

De paragraaf Verbonden Partijen geeft inzicht in de belangrijkste beleidsvoornemens en ontwikkelingen van rechtspersonen waarin de gemeente Rotterdam een financieel én bestuurlijk belang heeft. Deze rechtspersonen worden ook wel de 'verbonden partijen' genoemd. De beleidsvoornemens gaan over gemeentelijke deelname in nieuwe verbonden partijen, over het beheer en over de beëindiging van gemeentelijke deelname in bestaande verbonden partijen door liquidatie, afstoting of verkoop van een verbonden partij. Daarnaast biedt de paragraaf inzicht in de belangrijkste beleidsmatige ontwikkelingen, vooral de ontwikkelingen die te maken hebben met de borging van het Rotterdamse publieke belang en de belangrijkste risico's. Tot slot geeft de paragraaf de ontwikkelingen weer van de vermogensposities en de nettoresultaten van alle verbonden partijen.

[Beleid](#)[Beleidsuitgangspunten en kaders](#)[Lijst van verbonden partijen](#)

Beleid

Wettelijk kader - BBV

Op grond van het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV) is het college van burgemeester en wethouders verplicht om de gemeenteraad inzicht te geven in de relaties met rechtspersonen. Dit biedt de gemeenteraad de mogelijkheid om haar toezichthoudende rol te vervullen. Gemeentelijke deelname aan rechtspersonen is een manier om het publiek belang te dienen of een bepaalde publieke taak uit te voeren.

Als de gemeente zowel een bestuurlijk als een financieel belang heeft bij een bepaalde privaatrechtelijke of publiekrechtelijke rechtspersoon, dan is sprake van een 'verbonden partij'. Daarnaast kan ook het college besluiten een publiek of privaatrechtelijke organisatie als verbonden partij aan te merken.

Bij privaatrechtelijke personen gaat het om deelnemingen, zoals een vennootschap, en bij publiekrechtelijke personen gaat het bijvoorbeeld om gemeenschappelijke regelingen.

Het BBV (in artikel 1, lid 1c en 1d) specificeert de begrippen bestuurlijk en financieel belang als volgt:

- bestuurlijk belang: zeggenschap door vertegenwoordiging van de gemeente in het bestuur van een organisatie, bijvoorbeeld in directie, Algemeen Bestuur, Dagelijks Bestuur of Algemene Vergadering van Aandeelhouders. Het kan ook gaan om zeggenschap in de vorm van stemrecht.
- financieel belang: bij het financiële belang van de gemeente gaat het meestal om een gestort aandelenkapitaal, bijdragen aan bijvoorbeeld een fonds, verstrekte leningen of verleende garanties. De gemeente loopt financieel risico als ze zo'n beschikbaar gesteld bedrag niet terugkrijgt, bijvoorbeeld als de verbonden partij failliet gaat en daardoor niet aan haar verplichtingen kan voldoen. Als het financieel belang uitsluitend bestaat uit een subsidierelatie, dan is die rechtspersoon geen verbonden partij, maar een gesubsidieerde instelling.

De gemeente Rotterdam kent in totaal 39 verbonden partijen. Het gaat hierbij om 28 deelnemingen, 2 stichtingen, 1 vereniging (allemaal privaatrechtelijke rechtspersonen) en 9 gemeenschappelijke regelingen (publiekrechtelijke rechtspersonen). In 8 deelnemingen wil de gemeente haar aandeelhouderschap beëindigen (zie Te beëindigen vennootschappen).

Voor de Begroting 2020 is de paragraaf Verbonden Partijen opgebouwd naar type verbonden partij of rechtspersoon:

1. kaders en beleid: geeft inzicht in de definiëring van verbonden partijen, de kaders vanuit het BBV en de beleidsuitgangspunten ten aanzien van verbonden partijen
2. vennootschappen: overzicht van de nieuwe, te continueren en te beëindigen vennootschappen
3. stichtingen: overzicht van de nieuwe, te continueren en te beëindigen stichtingen
4. verenigingen: overzicht van de nieuwe, te continueren en te beëindigen vennootschappen
5. gemeenschappelijke regelingen: overzicht van de nieuwe, te continueren en te beëindigen vennootschappen

Het BBV als kader voor de paragraaf

Voor het opstellen van de paragraaf hanteert de gemeente het BBV als kader voor de te presenteren informatie over de verbonden partijen. Conform artikel 15 van het BBV is de gemeente verplicht inzage te bieden in:

1. de visie op en de beleidsvoornemens omtrent verbonden partijen
2. de lijst van verbonden partijen, die wordt onderverdeeld in:
 - gemeenschappelijke regelingen
 - vennootschappen en coöperaties
 - stichtingen en verenigingen
 - overige verbonden partijen
3. de lijst van verbonden partijen

In de lijst van verbonden partijen wordt tenminste de volgende informatie opgenomen:

1. de wijze waarop de gemeente een belang heeft in de verbonden partij en het publiek belang dat ermee gediend wordt
2. het belang dat de gemeente in de verbonden partij heeft aan het begin en de verwachte omvang aan het einde van het begrotingsjaar

3. de verwachte omvang van het eigen vermogen en het vreemd vermogen van de verbonden partij aan het begin en aan het einde van het begrotingsjaar
4. de verwachte omvang van het financiële resultaat van de verbonden partij in het begrotingsjaar
5. de eventuele risico's, van de verbonden partij voor de financiële positie van de provincie onderscheidenlijk gemeente

Beleidsuitgangspunten en kaders

Beleidsuitgangspunten

De algemene beleidsdoelstelling van verbonden partijen is de behartiging van het publiek belang door een organisatie met een private of publieke rechtsvorm. De gemeente verbindt zich daaraan door bijvoorbeeld kapitaal te storten of zeggenschap te krijgen. Bij verbonden partijen gelden de volgende voorwaarden:

- de financiële en beleidsmatige risico's die de gemeente loopt, staan in redelijke verhouding tot het publiek belang
- de deelneming is het efficiëntste en effectiefste instrument om het beoogde beleidsdoel te bereiken
- het publiek belang en het toezicht daarop is niet al op een andere manier volledig geborgd

Kaders

Deze voorwaarden zijn afgeleid van bepalingen in het gemeentelijke Beleidskader Verbonden Partijen.

Overigens zal het beleidskader dit jaar worden herijkt als gevolg van de gemeenteraadsverkiezingen en de aanvang van een nieuw raadsperiode. Dit nieuwe beleidskader zal aan de gemeenteraad ter vaststelling worden aangeboden.

Samen met het Burgerlijk Wetboek Boek 2 en de Code Corporate Governance vormen voornoemde bepalingen de belangrijkste richtlijnen voor het beleid ten aanzien van verbonden partijen. De uitvoering van de algemene beleidsdoelstelling is onder te verdelen in:

- de gemeentelijke deelname in nieuwe verbonden partijen
- het beheer en de evaluatie van gemeentelijke deelname in bestaande verbonden partijen
- de wijziging en beëindiging van gemeentelijke deelname in bestaande verbonden partijen

Concreet betekent dit dat de gemeente Rotterdam door vertegenwoordiging als aandeelhouder of bestuurder bij een verbonden partij het risicobeheer uitvoert door toetsing, of door control en advisering.

Daarnaast informeert en adviseert de gemeentelijke organisatie het college en de gemeenteraad bij een voornemen een privaatrechtelijke verbonden partij te verzelfstandigen of een verbintenis met een nieuwe privaatrechtelijke verbonden partij aan te gaan. Eenzelfde rol vervult de gemeentelijke organisatie bij uittreding en beëindiging van de gemeentelijke deelname of het liquideren van bestaande verbonden partijen.

Koppeling met Coalitieakkoord Rotterdam 2018-2022: Nieuwe energie voor Rotterdam

In het coalitieakkoord staan de plannen van het college van B en W om de uitdagingen die Rotterdam kent het hoofd te bieden en van Rotterdam een nog betere stad te maken. Ook de gemeentelijke verbonden partijen spelen hierbij een rol. Zo is het Havenbedrijf een belangrijke partner voor de gemeente in de energietransitie. Daaronder valt een schonere lucht, onder meer door CO₂-reductie en het benutten van de economische kansen die de energietransitie biedt. Ook ziet het college een rol voor het Havenbedrijf weggelegd bij het Rotterdams Leer-Werkakkoord om zorg te dragen dat meer burgers naar werk worden begeleid.

Verder is in het coalitieakkoord ook de verkoop van de gemeentelijke deelneming in Eneco vermeld. De gemeente bereidt thans in gezamenlijkheid met medeaandeelhouders en Eneco de aandelenverkoop van laatstgenoemde verbonden partij voor. In deze fase werkt de gemeente een voorstel uit op welke manier in de wegvallende dividendbaten kan worden voorzien en op welke wijze(n) de opbrengst verder kan worden ingezet.

Belangrijkste beleidsvoornemens

De beleidsvoornemens voor de verbonden partijen (vennootschappen, gemeenschappelijke regelingen en stichtingen) worden opgenomen in de paragraaf Verbonden Partijen van de begroting. Aan het einde van het boekjaar legt het college verantwoording af over het gevoerde beleid in de gelijknamige paragraaf van de jaarstukken.

Daarnaast wordt jaarlijks door het college het Beheerverslag Deelnemingen aan de gemeenteraad aangeboden. Doel van het Beheerverslag is om de gemeenteraad van Rotterdam grondiger te informeren over de ontwikkelingen binnen deelnemingenportefeuille en de individuele deelnemingen, gelet op de grote publieke en financiële belangen die zijn gemoeid met deze deelnemingen.

Met betrekking tot de verbonden partijen voor 2020 zijn de volgende beleidsvoornemens en ontwikkelingen te benoemen (bij de betreffende verbonden partij is het onderwerp nader toegelicht)

Havenbedrijf Rotterdam

Havenbedrijf Rotterdam (HbR) werkt continu aan het ontwikkelen van de haven om de efficiëntie en betrouwbaarheid van de Rotterdamse haven te vergroten. HbR zet onder meer in op vergaande digitalisering. Daarnaast zal de onderneming zich de komende jaren inspannen om bij te dragen aan het terugdringen van de CO₂-uitstoot. HbR participeert daarom ook in initiatieven, zoals Waste2Chemicals en Porthos (CO₂-afvang en -opslag). Bovenstaande ambities zullen ook in de herijkte ondernemingsstrategie terug te vinden zijn die begin 2020 zal worden vastgesteld.

Eneco

Een meerderheid van circa 96% van het aandelenkapitaal (waaronder de gemeente Rotterdam) heeft het principebesluit genomen hun aandelen in Eneco te verkopen.

Thans wordt door Eneco, de adviseurs en de aandeelhouders hard gewerkt aan de uitvoering van de transactie die zich middels een gecontroleerde veiling voltrekt. Bij het opstellen van deze begroting bevindt de transactie zich in de fase waarin een geselecteerd aantal partijen een bindend bod kunnen indienen. De huidige verwachting is

dat in 2020 de keuze voor de koper aan de 44 aandeelhoudende gemeenten kan worden aangeboden en de transactie kan worden afgerond. Echter, in een transactie van deze omvang kunnen vooraf geen zekerheden worden geboden en zal uit het verdere proces blijken of een geschikte koper kan worden geselecteerd.

RET

In 2020 zal de RET de eerste tranche van de zero-emissie bussen en de bijhorende laadinfrastructuur in gebruik nemen voor het stadsverkeer. Met een fasegewijze invoering van zero-emissie bussen zal tegen het einde van de lopende busconcessie in 2034 het busvervoer van RET volledig emissievrij zijn.

Evides

In de afgelopen jaren is door de droge zomers en verontreiniging van oppervlaktewater duidelijk geworden dat de beschikbaarheid van respectievelijk toegankelijkheid tot kwalitatief goed drinkwater niet zonder meer vanzelfsprekend is. Daarom zal in 2020 e.v. blijvend geïnvesteerd worden in productielocaties en productiewatercapaciteit.

Warmtebedrijf

Voor het zomerreces van 2019 is door de raad besloten om verschillende scenario's met betrekking tot de toekomst van het Warmtebedrijf te overwegen. De uiteindelijk gekozen koers zal het effect op de deelneming bepalen, waarbij het zo kan zijn dat de waarde van de deelneming op de gemeentelijke balans afgewaardeerd moet worden.

Eind 2019 zal naar verwachting meer duidelijkheid komen over de koers van het Warmtebedrijf. ontwikkelingen en beleidsdoelen in 2020 zullen hier sterk afhankelijk van zijn.

Beleidskaders, beleidsmonitoren en wet- en regelgeving

[Burgerlijk Wetboek Boek 2 \(rechtspersonen\)](#)

[Besluit begroting en verantwoording \(BBV\)](#)

[Code Corporate Governance](#)

[Beleidskader Verbonden Partijen 2014-2018](#)

Beleidskader Verbonden Partijen 2018-2022 (nog te publiceren)

Beheerverslag Deelnemingen 2017-2018 (nog te publiceren)

[Beheerverslag Deelnemingen 2016-2017](#)

[Beheerverslag Deelnemingen 2015-2016](#)

[Beheerverslag Deelnemingen 2014](#)

Lijst van verbonden partijen

Vennootschappen

Vennootschappen kennen verschillende vormen: een besloten, naamloze of commanditaire vennootschap. Als de gemeente aandelen in een vennootschap heeft, neemt de gemeente op die manier deel in het aandelenkapitaal. Een dergelijk financieel belang met een derde rechtspersoon is pas een verbonden partij als de gemeente tevens een bestuurlijk belang heeft. Dit kan door een vertegenwoordiging in het bestuur of de Algemene Vergadering van Aandeelhouders, het hebben van stemrecht en zo meer.

In de paragraaf zijn tabellen opgenomen die inzicht bieden in de:

- Te continueren gemeentelijke deelname in vennootschappen
- Gemeentelijke deelname in nieuw op te richten vennootschappen of nieuwe deelname in bestaande vennootschappen
- Te beëindigen gemeentelijke deelname in vennootschappen

Elke tabel biedt per vennootschap inzicht in de naam, vestigingsplaats, en in de publieke, bestuurlijke en financiële belangen. Conform artikel 15 van het BBV biedt de tabel daarnaast inzicht in de ontwikkeling van de boekwaarden, het eigen en vreemd vermogen en het netto resultaat.

Te continueren gemeentelijke deelname in vennootschappen

De gemeente is aandeelhouder in 28 vennootschappen en wenst haar deelname in 20 vennootschappen te continueren en in acht vennootschappen te beëindigen.

De vennootschappen Bank Nederlandse Gemeenten NV (BNG Bank), Eneco Groep NV, Gemeenschappelijk Bezit Evides BV, Havenbedrijf Rotterdam NV, Stedin Groep NV en de Royal Schiphol Group keren als verbonden partijen bij een positief nettoresultaat een deel van de winst als dividend uit aan de gemeente als aandeelhouder. Dat deel hangt af van de pay-out ratio: de procentueel aan aandeelhouders uitgekeerde winst. De geraamde dividendopbrengst voor 2020 is ongeveer € 108,8 mln.

Gemeentelijke deelname in nieuw op te richten vennootschappen of een nieuwe gemeentelijke deelname in bestaande vennootschappen

Er zijn geen plannen om vanuit de gemeente deel te nemen in een reeds bestaande vennootschap. De gemeente heeft zich wel gecommitteerd aan de deelname in het kapitaal van de nieuw op te richten commanditaire vennootschap ICOS Capital Fund III. ICOS III is onderdeel van ICOS Capital. Dit derde fonds richt zich in samenwerking met de bedrijven Nouryon, Buhler en Cosun op sterke innovatieve proposities in de begin- en opschalingsfase van nieuwe ondernemingen in de sectoren Agro- Food en Chemical. De twee hoofdthema's van het fonds zijn duurzaamheid en digitalisering.

Verder is door de gemeente een position paper opgesteld inzake Feyenoord City (gebiedsontwikkeling en bouw van een nieuw stadion). Hierin is vermeld dat indien aan bepaalde voorwaarden wordt voldaan de gemeente Rotterdam ook aandelenkapitaal stort (equity oftewel eigen vermogen) in een daartoe nog op te richten vennootschap die de doelstelling heeft een nieuw stadion te realiseren.

Te beëindigen gemeentelijke deelname in vennootschappen

De gemeente heeft besloten om de deelname in acht vennootschappen te beëindigen door als aandeelhouder uit te treden of de verbonden partij te verkopen of te liquideren. Dat zijn: Beurs Rotterdam N.V., Commandiet Rotterdam B.V., Eneco Groep N.V., Gemeentewerken N.V., ROM-D Beheer N.V., ROM-D Kil III C.V., Tower-Hotel Rotterdam B.V. en tot slot de WOM Vastgoed B.V.

Tower Hotel B.V. gold als een te continueren verbonden partij. In deze begroting is ervoor gekozen deze verbonden partij als te beëindigen te kwalificeren omdat er geen publiek belang meer aanwezig is en de gemeente derhalve de mogelijkheden onderzoekt om deze deelneming af te stoten.

Verbonden partij	Taakveld	Soort	Status
Bank Nederlandse Gemeenten N.V.	Treasury	Vennootschap	Te continueren
Verbonden partij			
Taakveld			
Soort			
Status			
Bank Nederlandse Gemeenten N.V.			
Algemene gegevens			
Vestigingsplaats: Den Haag			
Publiek belang: De BNG is opgericht (1914) om de kredietwaardigheid van gemeenten te versterken. De BNG kan gezien worden als een inkoopcombinatie van geld namens de gemeenten.			
Bestuurlijk belang: Door vertegenwoordiging van het college van B en W in de Algemene Vergadering van Aandeelhouders.			
Financieel belang: 321.555 aandelen met een nominale waarde van €2,50.			
Risico-inschatting (BBV, art. 11 eerste lid, sub b) BNG Bank is de bank van en voor overheden en instellingen die het maatschappelijk belang dienen. De bank heeft toegang tot financieringsmiddelen tegen relatief scherpe prijzen, die weer worden doorgegeven aan decentrale overheden en aan instellingen voor het maatschappelijk belang. Hier kleven weinig risico's aan.. BNG Bank is afhankelijk van de marktomstandigheden, gezien de aanhoudende volatiliteit in de markt acht de bank het daarom niet verantwoord een uitspraak te doen over de een resultaatsprognose voor 2019 en verder.			
Ontwikkelingen en beleidsdoelen voor 2020: Beleidsdoelen voor 2020 blijven het behoud van de AAA-rating en het voorzien in de financieringsbehoefte van de publieke sector waarbij m.n. duurzaamheidsinvesteringen een belangrijke rol zullen spelen.			
Financiële gegevens			
Jaarrekening 2018			
Begroting 2019			
Begroting 2020**			

***de BNG Bank N.*

V. geeft geen

prospectieve

informatie vrij. De

ramingen zijn

derhalve

schattingen van de

gemeente

Rotterdam.

Boekwaarde	97	97	97
Netto resultaat:	337.000	381.000	365.000
Eigen vermogen	4.991.000	5.370.000	5.545.000
per 31/12:			
Vreemd vermogen	132.518.000	135.000.000	135.000.000
per 31/12:			

Beurs Rotterdam N.V.	Treasury	Vennootschap	Te beëindigen	Verbonden partij	Taakveld	Soort	Status
				Beurs Rotterdam N.V.	Treasury	Vennootschap	Te beëindigen
Algemene gegevens							
Vestigingsplaats:				Rotterdam			
Publiek belang:				Met het aandeelhouderschap van de gemeente Rotterdam werd de 'kraamkamerfunctie' voor (startende) ondernemers van Beurs WTC geborgd. Bovendien wilde de gemeente als tweede doelstelling de beursactiviteiten in het centrum van de stad faciliteren. Inmiddels heeft het college van B en W besloten dat ter borging van dit publieke belang, gemeentelijke betrokkenheid via het aandeelhouderschap niet langer noodzakelijk is.			
Bestuurlijk belang:				Het college van B en W wordt vertegenwoordigd in de Algemene Vergadering van Aandeelhouders.			
Financieel belang:				De gemeente Rotterdam houdt 3.496 aandelen "A" met een nominale waarde €250,-, alsmede één prioriteitsaandeel. Tevens heeft de gemeente 8.974 certificaten.			
Risico-inschatting (BBV, art. 11 eerste lid, sub b)				In een liquidatieproces zoals bij Beurs worden de resterende vorderingen op derden en schulden aan derden afgewikkeld. Als Beurs na afwikkeling geen schulden meer heeft en er een positief eigen vermogen resteert wordt in de regel een slotdividend aan aandeelhouders uitgekeerd. De aandeelhouders lopen afhankelijk van de verdere afwikkeling van vorderingen en schulden het risico dat het slotdividend lager is dan eerder is geprognoseerd.			

Op basis van de huidige financiële positie wordt door de aandeelhouders van Beurs uitgegaan van een

nog te ontvangen slotdividend. Echter, de hoogte van dit slotdividend zal afhankelijk zijn van de verdere afwikkeling en de daarmee gemoeide (eventuele additioenle) baten en lasten. Bij het opstellen van de gemeentelijke begroting waren er vanuit de vennootschap nog geen gegevens bekend of dit slotdividend afwijkt van de gemeentelijke prognose.

Ontwikkelingen	De prognose is dat de vennootschap in 2020 zal zijn geliquideerd. Er vinden geen bedrijfsactiviteiten meer
en	plaats. Er is door de aandeelhouders een vereffenaar aangesteld die tezamen met de juridisch adviseurs
beleidsdoelen	werkzaamheden uitvoert om de vennootschap te ontbinden, o.a. door het opheffen van
voor 2020:	dochtervennootschappen van Beurs, gereedmaken van de benodigde financiële en juridische
	documentatie en akten alsmede de afwikkeling van vorderingen en schulden ten aanzien van derden.

Financiële gegevens	Jaarrekening 2018	Begroting 2019	Begroting 2020
Boekwaarde	0*	0	0
Netto resultaat:	-169*	In liquidatie	Geliquideerd
Eigen vermogen per 31/12:	4.822*	In liquidatie	Geliquideerd
Vreemd vermogen per 31/12:	641*	In liquidatie	Geliquideerd

Commandiet Rotterdam B.V.	Wonen en	Vennootschap	Te	Verbonden	Taakveld	Soort	Status
	bouwen	beëindigen		partij			
Commandiet		Wonen en bouwen		Vennootschap		Te beëindigen	
Rotterdam B.V.							
Algemene gegevens							
Vestigingsplaats:				Rotterdam			
Publiek belang:		Commandiet Rotterdam B.V. is uitsluitend opgericht om deel te kunnen nemen in de					
		Wijkontwikkelingsmaatschappij Tarwewijk C.V.					
Bestuurlijk		College van B en W is vertegenwoordigd in de Algemene Vergadering van Aandeelhouders.					
belang:							
Financieel		Kapitaalstorting van €18.000					
belang:							
Risico-		Er zijn op dit moment geen risico's voorzien die directe impact op de gemeente hebben.					
inschatting							
(BBV, art. 11							
eerste lid, sub b)							
Ontwikkelingen		In Commandiet vinden geen bedrijfsactiviteiten meer plaats. Voor de beindiging van de vennootschap					
en		worden de laatste liquidatiewerkzaamheden uitgevoerd en afgerond, waaronder de fiscale afwikkeling					
beleidsdoelen		(aangifte omzetbelasting) en de uitschrijving uit het handelsregister (Kamer van Koophandel). De					
voor 2020:		vennootschap zal in 2020 zijn geliquideerd o.b.v. de huidige inzichten.					

Financiële gegevens				Jaarrekening 2018	Begroting 2019	Begroting 2020
Boekwaarde				0	0	0
Netto resultaat:				Voornemen beëindiging verbonden partij	In liquidatie	Geliquideerd
Eigen vermogen per 31/12:				Voornemen beëindiging verbonden partij	In liquidatie	Geliquideerd
Vreemd vermogen per 31/12:				Voornemen beëindiging verbonden partij	In liquidatie	Geliquideerd
Eneco Groep N.V.	Treasury	Vennootschap	Te beëindigen	Verbonden partij	Taakveld	Soort Status
				Eneco Groep N.V.	Treasury	Vennootschap Te beëindigen
Algemene gegevens						
Vestigingsplaats:				Rotterdam		
Publiek belang:				Geen.		
Bestuurlijk belang:				Vertegenwoordiging in de Algemene Vergadering van Aandeelhouders en voorzitterschap van de Aandeelhouderscommissie van Eneco.		
Financieel belang:				De gemeente Rotterdam heeft 1.575.145 aandelen met elk een nominale waarde van €0,01 hetgeen resulteert in een aandeelhoudersbelang van 31,69%.		
Risico-inschatting (BBV, art. 11 eerste lid, sub b)				De boekwaarde van Eneco op de financiële balans van de gemeente is € 1, waardoor er geen risico is op een afboeking van de gemeentelijke boekwaarde. Een risico voor de gemeente treedt op wanneer Eneco gegeven haar vermogenspositie of tegenvallende resultaten een lager dividend uitkeert dan in de begroting van de gemeente is opgenomen. O.b.v. de huidige dividendafpraak met Eneco over het te ontvangen dividend in 2020 is de verwachting dat de totale gemeentelijke dividendraming niet behoeft te worden bijgesteld.		
				Bij het opstellen van de begroting bevindt de gemeente zich in een transactieproces om haar aandelen in Eneco te verkopen. In dat kader hebben de aandeelhouders afgesproken om in de eindfase van de transactie een externe opinie uit te laten voeren op de geboden prijs. De reden hiervan is om inzicht te hebben in het risico of de gemeenten niet tegen een te lage prijs verkopen.		
Ontwikkelingen en beleidsdoelen voor 2020:				Eneco In lijn met de vastgestelde strategie zal Eneco zich de komende periode blijven richten op uitbreiding van de duurzame productiecapaciteit, o.a. door investeringen in ontwikkeling van wind, zon en biomassa projecten alsmede door mogelijke acquisities en biedingen te doen op diverse nationale of internationale tenders. Hetzelfde geldt voor het vergroten van het aantal klanten en het ontwikkelen van nieuwe energieservice producten. Enkele concrete voorbeelden zijn de projectvoorbereidingen voor het wind-op-zee project Borssele III en IV en de voorbereidingen voor de aanleg van een warmtenet tussen		

Transactie

Een meerderheid van ca. 96% van het aandeelhouderskapitaal (waaronder de gemeente Rotterdam)

heeft het principebesluit genomen hun aandelen in Eneco te verkopen.

Thans wordt door Eneco, de adviseurs en de aandeelhouders hard gewerkt aan de uitvoering van de

transactie, die zich middels een gecontroleerde veiling voltrekt. Bij het opstellen van deze begroting

bevindt de transactie zich in de fase waarin een geselecteerd aantal partijen een bindend bod kunnen

indienen. De huidige verwachting is dat in 2020 de keuze voor de koper aan de 44 aandeelhoudende

gemeenten kan worden aangeboden en de transactie kan worden afgerond.

Echter, in een transactie van deze omvang kunnen vooraf geen zekerheden worden geboden en zal uit

het verdere proces blijken of een geschikte koper kan worden geselecteerd.

Financiële gegevens	Jaarrekening 2018	Begroting 2019**	Begroting 2020**
gegevens			
<i>**Eneco Groep</i>			
<i>geeft geen</i>			
<i>prospectieve</i>			
<i>informatie vrij. De</i>			
<i>ramingen zijn</i>			
<i>derhalve</i>			
<i>schattingen van</i>			
<i>de gemeente</i>			
<i>Rotterdam.</i>			
Boekwaarde	0,001	0,001	0,001
Netto resultaat:	136.000	120.000	120.000
Eigen vermogen	2.939.000	2.940.000	3.120.000
per 31/12:			
Vreemd	2.804.000	2.800.000	3.000.000
vermogen per 31			
/12:			

Gemeenschappelijk Bezit Evides (GBE)	Treasury	Vennootschap	Te	Verbonden partij	Taakveld	Soort	Status
			continueren	Gemeenschappelijk	Treasury	Vennootschap	Te continueren
				Bezit Evides (GBE)			
Algemene gegevens							
Vestigingsplaats:							Rotterdam
Publiek belang:				De deelneming is voortgekomen uit het Drinkwaterleidingbedrijf Rotterdam (1874). Evides wint, zuivert en levert veilig en schoon drink- en industriewater aan 2,5 miljoen consumenten en bedrijven in Zuid-Holland- Zuid, Zeeland en op de Brabantse Wal. Daarnaast maakt Evides zich sterk voor het hergebruik van afvalwater, als dat kan.			

Bestuurlijk belang: Het college van B en W is vertegenwoordigd in de Algemene Vergadering van Aandeelhouders. De waterkwaliteit is landelijk geregeld.

Financieel belang: De gemeente Rotterdam bezit 936.398 aandelen tegen een nominale waarde van €0,05.

Risico-inschatting GBE BV is houder van 50% aandelen in Evides NV. Onze gemeente heeft een belang van 50,6% in (BBV, art. 11 GBE. De hoogte van de solvabiliteit (40%) en de hoogte van het eigen vermogen is ruimschoots eerste lid, sub b) voldoende (ten opzichte van de gemeentelijke boekwaarde) om het financieel risico af te dekken. Het financieel risico voor de gemeente is zeer beperkt.

Ontwikkelingen en In de afgelopen jaren is door de droge zomers en verontreiniging van oppervlaktewater duidelijk beleidsdoelen voor geworden dat de beschikbaarheid van respectievelijk toegankelijkheid tot kwalitatief goed drinkwater 2020: niet zonder meer vanzelfsprekend is en dat voor de borging daarvan voor de toekomst ook in 2020 e. v. geïnvesteerd zal moeten in productielocaties en drinkwatercapaciteit.

Financiële gegevens	Jaarrekening 2018	Begroting 2019	Begroting 2020
Boekwaarde	848	848	848
Netto resultaat:	42.400	40.700	39.900
Eigen vermogen per 31/12:	516.100	513.000	524.400
Vreemd vermogen per 31/12:	653.500	707.300	654.600

Gemeentewerken N.V.	Wonen en bouwen	Vennootschap	Te beëindigen	Verbonden partij	Taakveld	Soort	Status
				Gemeentewerken N.V.	Wonen en bouwen	Vennootschap	Te beëindigen

Algemene gegevens

Vestigingsplaats: Rotterdam

Publiek belang: In het kader van het project Marktwerking, Deregulering en Wetgevings-kwaliteit is door de commissie Cohen een aantal aanbevelingen gedaan die een eind moeten maken aan de ongelijke positie van overheidsinstanties en particuliere bedrijven die elkaar op de markt tegenkomen. Dit heeft geleid tot "Aanwijzingen inzake het verrichten van marktactiviteiten door organisaties binnen de rijksdienst". Hierdoor stellen externe opdrachtgevers (waaronder Rijkswaterstaat, Nederlandse Spoorwegen en Waterschappen) waarmede in het verleden nauw werd samengewerkt nu de eis dat met hen samenwerkende partijen een privaatrechtelijk stempel moeten dragen. Hiernaast is de technische uitvoering van de C2-deponie Maasvlakte ondergebracht in de C2 Rotterdam B.V.

Bestuurlijk belang: De statutaire directie bestaat uit ambtelijke vertegenwoordigers van het cluster Stadsontwikkeling. Het college van B en W vertegenwoordigt de gemeente Rotterdam in de Algemene Vergadering van Aandeelhouders.

Financieel belang: Kapitaalstorting van €45.378,-.

Risico-inschatting (BBV, art. 11 eerste lid, sub b)

De verwachting is dat NV Gemeentewerken in 2020 zal zijn geliquideerd, er bestaat echter een risico dat de liquidatie langer duurt dan verwacht. Hiermee blijft het financieel belang voor de Gemeente Rotterdam bestaan. Het is nog niet inzichtelijk hoe de uitkering eruit gaat zien bij liquidatie van Gemeentewerken NV. Wel is de verwachting dat er een positief saldo zal ontstaan. Vooralsnog is de inschatting dat er voor de gemeente in ieder geval geen extra kosten verbonden zijn met de liquidatie.

Ontwikkelingen en beleidsdoelen voor 2020:

De prognose is dat de vennootschap in 2020 zal zijn geliquideerd. Dit kan echter pas nadat de dochterondernemingen zijn geliquideerd. De verwachting is dat dit stapsgewijs zal plaatsvinden, gestreefd wordt om eind 2019 de dochterondernemingen te hebben geliquideerd.

Financiële gegevens	Jaarrekening 2018	Begroting 2019	Begroting 2020
Boekwaarde	45*	45	0
Netto resultaat:	-16*	0	Geliquideerd
Eigen vermogen per 31/12:	280*	330	Geliquideerd
Vreemd vermogen per 31/12:	106*	0	Geliquideerd

Glazen Maas Exploitatie B.V.	Economische ontwikkeling	Vennootschap	Te continueren	Verbonden partij	Taakveld	Soort	Status
				Glazen Maas Exploitatie B.V.	Economische ontwikkeling	Vennootschap	Te continueren
Algemene gegevens							
Vestigingsplaats:				Rotterdam			
Publiek belang:				Verdere stimulering van de open breedband markt in en daaraan gerelateerde bedrijvigheid in Rotterdam.			
Bestuurlijk belang:				Omdat de gemeente aandelen heeft, vertegenwoordigt het college van B en W de gemeente in de Algemene Vergadering van Aandeelhouders. Ambtelijke vertegenwoordigers vormen de statutaire directie.			
Financieel belang:				Kapitaalstorting van €25.000 bij oprichting van de vennootschap.			
Risico-inschatting (BBV, art. 11 eerste lid, sub b)				Laag. Het zijn overeenkomsten die aangegaan zijn voor een langere termijn met solvabele klanten. Aandachtspunt is wel dat de tarieven steeds meer onder druk staan en dit verkleint het prijsvoordeel.			
Ontwikkelingen en beleidsdoelen voor 2020:				Het onderzoek naar de herpositionering van Glazen Maas zal zijn afgerond en hier zal uitvoering aan gegeven worden.			

gegevens

** Dit is niet de

definitieve

begroting voor

2019 en 2020,

het gaat om een

globale indicatie

aangeleverd

door Glazen

Maas Exploitatie

B.V.

Boekwaarde	25	25	25
Netto resultaat:	-7,6	12	15
Eigen vermogen	51	65	40
per 31/12:			
Vreemd	61	80	75
vermogen per 31			
/12:			

Glazen Maas Infrastructuur B.V.	Economische	Vennootschap	Te	Verbonden partij	Taakveld	Soort	Status
	ontwikkeling		continueren	Glazen Maas Infrastructuur B.V.	Economische	Vennootschap	Te continueren
					ontwikkeling		
Algemene gegevens							
Vestigingsplaats:				Rotterdam			
Publiek belang:				Verdere stimulering van de open breedband markt in en daaraan gerelateerde bedrijvigheid in Rotterdam.			
Bestuurlijk belang:				Omdat de gemeente aandelen heeft, vertegenwoordigt het college van B en W de gemeente in de Algemene Vergadering van Aandeelhouders. Ambtelijke vertegenwoordigers vormen de statutaire directie.			
Financieel belang:				Omvang van de gedane kapitaalstorting van €395.000,- bij oprichting van de vennootschap.			
Risico-inschatting (BBV, art. 11 eerste lid, sub b)				Laag. De boekwaarde is besperkt en en vanwege de markt waarin geopereerd wordt.			
Ontwikkelingen en beleidsdoelen voor 2020:				Het onderzoek naar de herpositionering van Glazen Maas zal zijn afgerond en hier zal uitvoering aan gegeven worden.			
Financiële gegevens					Jaarrekening 2018	Begroting	Begroting
** Dit is niet de definitieve begroting voor 2019 en 2020, het						2019**	2020**

gaat om een globale indicatie aangeleverd door Glazen

Maas Exploitatie B.V.

Boekwaarde	125	125	125
Netto resultaat:	-13.9	0	5
Eigen vermogen per 31/12:	436	400	405
Vreemd vermogen per 31/12:	2	5	2

Guide Plus Sustainable	Treasury	Vennootschap	Te	Verbonden partij	Taakveld	Soort	Status
Investment Fund B.V.			continueren	Guide Plus	Treasury	Vennootschap	Te continueren
				Sustainable			
				Investment Fund B.			
				V.			
Algemene gegevens							
Vestigingsplaats:				Oegstgeest			
Publiek belang:				Het doen van investeringen in innovaties t.b.v. verduurzaming van steden, meer specifiek in de sectoren water en energie.			
Bestuurlijk belang:				De gemeente is vertegenwoordigd in de aandeelhoudersvergadering en heeft het recht om één commissaris in de raad van commissarissen te benoemen.			
Financieel belang:				De gemeente doet een bijdrage van €2mln in het fonds dat een totaal beoogd investeringsvolume heeft van €23mln.			
Risico-inschatting				Het terugtrekken van de één of meer investeerders of het niet realiseren van voldoende investeringen in innovaties.			
(BBV, art. 11							
eerste lid, sub b)							
Ontwikkelingen en beleidsdoelen voor 2020:				Er zal naar verwachting gezocht worden naar één of meer investeerders die kunnen participeren in het fonds. Er wordt uitgegaan van het doen van minimaal één investering in een participatie op het gebied van de circulaire economie.			
Financiële gegevens		Jaarrekening 2018		Begroting 2019		Begroting 2020	
Boekwaarde		Opgericht in 2019		Bij opstellen nog niet opgericht		2.000	
Netto resultaat:		Opgericht in 2019		Bij opstellen nog niet opgericht		Nog niet beschikbaar	
Eigen vermogen per 31/12:		Opgericht in 2019		Bij opstellen nog niet opgericht		Nog niet beschikbaar	
Vreemd vermogen per 31/12:		Opgericht in 2019		Bij opstellen nog niet opgericht		Nog niet beschikbaar	

Havenbedrijf Rotterdam N.V.	Treasury	Vennootschap	Te	Verbonden partij	Taakveld	Soort	Status
			continueren	Havenbedrijf	Treasury	Vennootschap	Te continueren

Rotterdam N.V.

Algemene gegevens

Vestigingsplaats: Rotterdam

Publiek belang: Borgen van de continuïteit en kwaliteit van de havenvoorzieningen en invloed op de ontwikkeling van het havenindustriële complex.

Bestuurlijk belang: Vertegenwoordiging in de Algemene Vergadering van Aandeelhouders en benoeming van de leden van de Raad van Bestuur en Raad van Commissarissen.

Financieel belang: De boekwaarde van de uitgezette middelen (gestort agio en aandelenkapitaal) ter waarde van € 327.144.000,-.

Risico-inschatting (BBV, art. 11 eerste lid, sub b): HbR beschikt over een uitgebreid risicobeheersings- en controlesysteem, dat start op de werkvloer en waarvoor de algemene directie eindverantwoordelijk is. De auditcommissie van de RvC houdt toezicht op de werking ervan. De belangrijkste risico's zijn risico's die betrekking hebben op het (niet) kunnen bereiken van de ondernemingsdoelstellingen en op ontwikkelingen met belangrijke gevolgen. Eind 2018 waren 14 toprisico's geïdentificeerd, onderverdeeld in strategische risico's (7), operationele risico's (5), compliance risico's (1) en financiële risico's (1). Blijvend hoog op de aandachtslijst staan het slagen van de energietransitie, cybercrime, de ontwikkeling van de ketenkosten en het ontwikkelen van nieuwe verdienmodellen. Op macro-economisch terrein blijven de relaties tussen grote handelsblokken in de wereld gespannen. Ook heerst er aanhoudende onzekerheid over de invoering van handelstarieven na Brexit. Beide ontwikkelingen dragen ertoe bij dat de vooruitzichten voor verdere groei van de wereldhandel onzeker zijn.

Ontwikkelingen en beleidsdoelen voor 2019: HbR verwacht een gestage ontwikkeling van de overslag in de haven. Om de groei in het containersegment te accommoderen zal HbR investeren in uitbreiding van de capaciteit op de Tweede Maasvlakte. In 2020 zal HbR zich verder inzetten voor het behalen van doelen op het gebied van energietransitie (o.a. met een project voor CO2-afvang en opslag en een installatie voor waste to chemicals). Verder wil HbR de haven aantrekkelijk houden, o.a. door in te zetten op verdere digitalisering.

Financiële gegevens	Jaarrekening 2018	Begroting 2019	Begroting 2020
Boekwaarde	327.144	327.144	327.144
Netto resultaat:	1.215.323	175.000	200.000
Eigen vermogen per 31/12:	3.810.430	4.000.000	4.000.000
Vreemd vermogen per 31/12:	1.612.429	1.000.000	1.600.000

ICOS Capital Fund 3 C.V.	Economische ontwikkeling	Vennootschap	Te continueren	Verbonden partij	Taakveld	Soort	Status
				ICOS Capital Fund 3 C.V.	Economische ontwikkeling	Vennootschap	Te continueren

Algemene gegevens

Vestigingsplaats: Hoofddorp

Publiek belang: Voorzien in de regionale behoefte aan een innovatiefonds met ruime investeringscapaciteit voor bestaande bedrijven met groeipotentie om zo bij te dragen aan de doorontwikkeling van kansrijke cleantech ontwikkelingen in Rotterdam.

Bestuurlijk belang: Bij het opstellen van de gemeentelijke Begroting 2019 was de gemeente nog stille vennoot. De gemeente is voornemens in het laatste kwartaal 2018 / eerste kwartaal van 2019 als stille vennoot (limited partner) toe te treden tot de commanditaire vennootschap en zal daarmee vertegenwoordigd zijn in de algemene vergadering van aandeelhouders.

Financieel belang: Doordat de gemeente Rotterdam nog niet deelneemt is haar financieel commitment nog niet geëffectueerd. De private partners participeren al wel in het fonds. Wanneer het fonds een minimale omvang van € 40 mln heeft en nog een publieke partij instapt, zal de gemeente haar aandeel effectueren. Hiervoor heeft de gemeente €4 mln gereserveerd.

Risico-inschatting (BBV, art. 11 eerste lid, sub b) Indien de gemeente participeert loopt de gemeente het risico dat de investering c.q. kapitaalstorting van €4 mln, die op de gemeentelijke balans staat door de tegenvallende resultaten geheel of gedeeltelijk moeten worden afgeboekt.

Ontwikkelingen en beleidsdoelen Bij het opstellen van de begroting doet de gemeente onderzoek of ICOS III aan alle gemeentelijke voorwaarden voldoet en op welke wijze de gemeente kan participeren. In het laatste kwartaal van 2019 is een besluit voorzien over het definitief participatie in ICOS. Voor 2020 zijn de eerste investeringen in Rotterdamse bedrijven voorzien.

Financiële gegevens	Jaarrekening 2018	Begroting 2019	Begroting 2020
Boekwaarde	N.v.t.	N.v.t.	4.000
Netto resultaat:	N.v.t.	N.v.t.	Nog niet beschikbaar, onder voorbehoud van deelname
Eigen vermogen per 31/12:	N.v.t.	N.v.t.	Nog niet beschikbaar, onder voorbehoud van deelname
Vreemd vermogen per 31/12:	N.v.t.	N.v.t.	Nog niet beschikbaar, onder voorbehoud van deelname

ICOS Cleantech Earlystage fund	Economische ontwikkeling	Vennootschap	Te continueren	Verbonden partij	Taakveld	Soort	Status
II B.V.				ICOS Cleantech Earlystage fund	Economische ontwikkeling	Vennootschap	Te continueren
				II B.V.			
Algemene gegevens							
Vestigingsplaats:				Badhoevedorp			

Publiek belang: Ontwikkeling en stimulering van cleantechbedrijven (aanbieden van technologische oplossingen die gericht zijn op een schonere en veilige leefomgeving en daarmee een transitie faciliteren naar een duurzame economiesector) in het Clean Tech Delta-gebied (Rijnmond en Drechtsteden).

Bestuurlijk belang: Vertegenwoordiging van het college van B en W in de Algemene Vergadering van Aandeelhouders.

Financieel belang: Kapitaalstorting van € 2 mln.

Risico-inschatting: Het portfolio ontwikkelt zich conform de verwachtingen van afgelopen jaar (2019). Voor 2020 zijn derhalve geen grote afwijkingen voorzien, waardoor het risico op een afboeking van de gemeentelijke boekwaarde (BBV, art. 11 eerste lid, sub b) van het gestorte aandelenkapitaal van €2 mln. nihil is.

Ontwikkelingen en beleidsdoelen voor 2020: In de periode eind 2020 / begin 2021 zijn de eerste exits van de verschillende fondsparticipaties voorzien en zodat een deel van het ingelegde vermogen wordt terugbetaald.

Financiële gegevens	Jaarrekening 2018	Begroting 2019	Begroting 2020
Boekwaarde	2.011	2.000	2.000
Netto resultaat:	55	30	2.000
Eigen vermogen per 31/12:	2.417	2.850	2.200
Vreemd vermogen per 31/12:	3.792	4.000	4.000

Innovation Quarter B.V.	Economische ontwikkeling	Vennootschap	Te continueren	Verbonden partij	Taakveld	Soort	Status
				Innovation Quarter B.V.	Economische ontwikkeling	Vennootschap	Te continueren
Algemene gegevens							
Vestigingsplaats:				Den Haag			
Publiek belang:		De gemeente Rotterdam wil op deze wijze de regionale economie stimuleren, in het bijzonder op het gebied van innovatie.					
Bestuurlijk belang:		De gemeente heeft aandelen en zodoende vertegenwoordigt het college van B en W de gemeente Rotterdam in de Algemene Vergadering van Aandeelhouders.					
Financieel belang:		Kapitaalstorting van €3 mln en een jaarlijkse exploitatiebijdrage van € 0,5 mln.					
Risico-		De gemeente loopt het risico dat de investering c.q. kapitaalstorting van ca. €2,6 mln. die nu nog op de					

inschatting gemeentelijke balans staat door de tegenvallende resultaten geheel of gedeeltelijk moeten worden afgeboekt.
(BBV, art. 11 eerste lid, sub b)

Ontwikkelingen De inzet van IQ die gericht is op acquisitie, business development en investeringen in startende bedrijven en draagt bij m.b.t. de doelstellingen van Roadmap Next Economy en daarmee de versterking van de beleidsdoelen Rotterdamse economie zoals deze in de stadvisie 2030 en het kader Stedelijke Ontwikkeling zijn voor 2020: verwoord.

Financiële gegevens	Jaarrekening 2018	Begroting 2019	Begroting 2020
Boekwaarde	2.694	2.634	2.586
Netto resultaat:	-1.055	-1.233	-1.000
Eigen vermogen per 31/12:	55.883	54.650	58.116
Vreemd vermogen per 31/12:	4.260	3.500	2.500

MultiDiensten Rotterdam B.V.	Burgerzaken	Vennootschap	Te continueren	Verbonden partij	Taakveld	Soort	Status
				MultiDiensten Rotterdam B.V.	Burgerzaken	Vennootschap	Te continueren
Algemene gegevens							
Vestigingsplaats:				Rotterdam			
Publiek belang:				Via dochtermaatschappij Ro!Entree mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt activeren en ontwikkelen om hun kansen en mogelijkheden op de arbeidsmarkt te vergroten. Die activering wordt ondermeer gefacilieert, bijvoorbeeld door activiteiten in het call center van Ro!Entree.			
Bestuurlijk belang:				Vertegenwoordiging van het college van Ben W in de Algemene Vergadering van Aandeelhouders.			
Financieel belang:				Kapitaalstorting van €18.151.			
Risico-inschatting (BBV, art. 11 eerste lid, sub b)				Er zijn geen risico's waarvoor geen maatregelen zijn getroffen en die van materiële betekenis kunnen zijn in relatie tot de financiële positie.			
Ontwikkelingen en beleidsdoelen voor 2020:				De afgelopen jaren heeft de vennootschap aanzienlijke netto resultaten geboekt. De komende jaren wordt een meer budgettair neutraal resultaat verwacht. Doordat Ro!Entree gericht is op de doorstroom van medewerkers, is er veel personeelsverloop. Zodoende moet Ro!Entree op tijd op vervanging van medewerkers in spelen.			

Een kwalitatief goede uitvoering is belangrijk om ook op langere termijn opdrachten te krijgen van de gemeente. Onvoldoende kwaliteit kan leiden tot langere gespreksduur of herhaalverkeer, waardoor de gemeente onnodig hogere kosten krijgt gefactureerd (belminuten). Daarnaast meet RoIEntree continue de kwaliteit, volgens de Customer Operations Performance Center (COPC)-methodiek. Die kwaliteitsmeting is de basis voor coaching en begeleiding van de call-agents. RoIEntree meet dagelijks de klanttevredenheid en registreert dit dagelijks. In zowel 2018 als in 2019 is gestart met het verbeteren van de processen rond kwaliteit en klanttevredenheid, en deze activiteiten zullen in 2020 worden voortgezet.

Financiële gegevens	Jaarrekening 2018	Begroting 2019	Begroting 2020
Boekwaarde	18	18	18
Netto resultaat:	596	0	0
Eigen vermogen per 31/12:	2.277	1.277	1.277
Vreemd vermogen per 31/12:	1.114	706	1.000

Ontwikkelingsmaatschappij	Arbeidsparticipatie	Vennootschap	Te	Verbonden partij	Taakveld	Soort	Status
Rijnmond B.V.			continueren	Ontwikkelingsmaatschappij	Arbeidsparticipatie	Vennootschap	Te continueren
				Rijnmond B.V.			
Algemene gegevens							
Vestigingsplaats:				Rotterdam			
Publiek belang:				Het werkgelegenheidsbeleid van de gemeente Rotterdam uitvoeren en, mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt begeleiden naar regulier werk, buiten of binnen de vennootschap. Daarbij houdt de vennootschap rekening met de belangen van haar aandeelhouder, binnen het kader van een evenwichtig beleid.			
Bestuurlijk belang:				Omdat de gemeente aandelen heeft, vertegenwoordigt het college van B en W de gemeente Rotterdam in de Algemene Vergadering van Aandeelhouders.			
Financieel belang:				De gemeente Rotterdam heeft de aandelen verkregen voor een waarde van €1,00. De gemeente houdt 4.000 gewone aandelen tegen een nominale waarde van €4,54 per aandeel. Daarnaast zijn door de gemeente Rotterdam aanloopkosten gemaakt als gevolg van de aandelenoverdracht ter hoogte van ongeveer € 750.000.			
Risico-inschatting (BBV, art. 11 eerste lid, sub b)				De vennootschap draait met een jaarlijks verlies. Dit verlies wordt gedekt uit het regulier budget begeleidde participatie van het cluster W&I. Daarmee en gegeven de hoogte van de boekwaarde is het financieel risico beperkt tot het cluster W&I.			
Ontwikkelingen en				De vennootschap is betrokken bij de vorming en beleidsinzet van Rotterdam Inclusief. De			

beleidsdoelen voor 2020: positie van de vennootschap en die van de bij de vennootschap werkzame personeelsleden worden mogelijk gewijzigd in 2020.

Financiële gegevens	Jaarrekening 2018	Begroting 2019	Begroting 2020
Boekwaarde	18	0	18
Netto resultaat:	-1.144	-1.000	-1.500
Eigen vermogen per 31/12:	18	18	18
Vreemd vermogen per 31/12:	338	1.000	2.800

Regionale	Treasury	Vennootschap	Te	Verbonden partij	Taakveld	Soort	Status	
Ontwikkelingsmaatschappij			beëindigen	Regionale	Treasury	Vennootschap	Te beëindigen	
Drechtsteden Beheer N.V.				Ontwikkelingsmaatschappij				
				Drechtsteden Beheer N.V.				
Algemene gegevens								
Vestigingsplaats:				Dordrecht				
Publiek belang:				De ROM-D Beheer N.V. is uitsluitend opgericht voor het beheer van andere vennootschappen, waaronder Regionale Ontwikkelingsmaatschappij Drechtsteden C.V. Kil III.				
Bestuurlijk belang:				Het college van B en W vertegenwoordigt de gemeente Rotterdam in de Algemene Vergadering van Aandeelhouders.				
Financieel belang:				Kapitaalstorting van €5.681,-.				
Risico-inschatting (BBV, art. 11 eerste lid, sub b)				Geen risico's. ROM-D Beheer verricht beheertaken waarvoor het een vergoeding ontvangt van de beheerde vennootschappen, waaronder ROM-D Dordtse Kil III waar de gemeente ook aandeelhouder van is. .				
Ontwikkelingen en beleidsdoelen voor 2020:				Niet van toepassing. ROM-D Beheer heeft slechts een beheertaak.				
Financiële gegevens				Jaarrekening 2018		Begroting 2019		Begroting 2020
Boekwaarde				6		6		6
Netto resultaat:				3		1		3
Eigen vermogen per 31/12:				43		43		46
Vreemd vermogen per 31/12:				151		150		400
/12:								

Regionale	Treasury	Vennootschap	Te	Verbonden partij	Taakveld	Soort	Status
Ontwikkelingsmaatschappij			beëindigen	Regionale	Treasury	Vennootschap	Te beëindigen
Drechtsteden Dordtse Kil III C.V.				Ontwikkelingsmaatschappij			
				Drechtsteden Dordtse Kil III C.V.			

Algemene gegevens

Vestigingsplaats:	Dordrecht
Publiek belang:	Ontwikkeling van de bedrijfsterreinen optimaal op elkaar af te stemmen en de betrokkenheid van de aanpalende regio bij de plannen te vergroten.
Bestuurlijk belang:	De directie van ROM-D C.V. wordt gevormd door ROM-D Beheer N.V. College van B en W wordt vertegenwoordigd bij de vergadering van vennoten.
Financieel belang:	Kapitaalstorting van €561.155,-
Risico-inschatting (BBV, art. 11 eerste lid, sub b)	Geen risico's van betekenis. De boekwaarde van ROM-D op de financiële balans van de gemeente is € 561.000. Het risico op waardevermindering (afboeking) van de gemeentelijke boekwaarde is nihil. Na de crisis in 2013 laat de ROM-D een gunstige ontwikkeling zien die vergelijkbaar is met de sector. Daarnaast laten de financiële prognoses een verbetering zien van o.a. de vermogenpositie en een positief resultaat. Dit maakt een afboeking van de gemeentelijke boekwaarde derhalve niet waarschijnlijk. Verder is de huidige kredietruimte voldoende voor de financiering van het project in de komende jaren. De ROM-D keert geen dividend uit en wordt er op dat aspect geen risico door de gemeente gelopen.
Ontwikkelingen en beleidsdoelen voor 2020:	ROM-D heeft nog ca. 20 ha. aan grond die kan worden uitgegeven aan bedrijven. De ROM-D verwacht deze grond in een periode van 10 jaar (tot 2030) gefaseerd te kunnen verkopen. Verder zijn er geen directe Rotterdamse publieke belangen gemoeid met de ontwikkeling van Dordtse Kil III.

Financiële gegevens	Jaarrekening 2018	Begroting 2019	Begroting 2020
Boekwaarde	561	561	561
Netto resultaat:	820	1.402	960
Eigen vermogen per 31/12:	10.389	10.000	12.750
Vreemd vermogen per 31/12:	9.014	9.000	9.000

RET Infrastructuur B.V.	Treasury	Vennootschap	Te continueren	Verbonden partij	Taakveld	Soort	Status
				RET	Treasury	Vennootschap	Te continueren
				Infrastructuur B.V.			
Algemene gegevens							
				Vestigingsplaats:			Rotterdam
				Publiek belang:	Verzelfstandiging van de RET werd bij wet gevorderd (Wp2000 in relatie tot openbare aanbesteding vervoersconcessies). Daarbij is het economisch eigendom in een aparte vennootschap ondergebracht, vanwege het publieke belang van de OV-infrastructuur.		
				Bestuurlijk belang:	Het college van B en W heeft aandeelhoudersbevoegdheden, waaronder benoeming en ontslag van de directeur van RET Infrastructuur B.V.		

Financieel belang: Inbrengwaarde (boekwaarde) railinfrastructuur en strategische activa (metrostations).

Risico-inschatting (BBV, art. 11 eerste lid, sub b) De kosten van beheer en onderhoud worden gedekt door de vervoersautoriteit MRDH met een jaarlijks nulresultaat. De gemeentelijke boekwaarde is nul en derhalve is het financieel risico voor de gemeente zeer beperkt.

Ontwikkelingen en beleidsdoelen voor 2020: Het beheer en onderhoud van de railinfrastructuur en railmaterieel is vastgelegd in een gebruiksovereenkomst met concessiehouder RET NV en wordt bekostigd door MRDH. Die overeenkomst wordt in 2020 voortgezet voor de duur van de concessieperiode.

Financiële gegevens	Jaarrekening 2018	Begroting 2019	Begroting 2020
Boekwaarde	0	0	0
Netto resultaat:	0	0	0
Eigen vermogen per 31/12:	14	14	14
Vreemd vermogen per 31/12:	824.197	900.000	755.000

RET N.V.	Treasury	Vennootschap	Te continueren	Verbonden partij	Taakveld	Soort	Status
				RET N.V.	Treasury	Vennootschap	Te continueren
Algemene gegevens							
Vestigingsplaats:				Rotterdam			
Publiek belang:				Verzelfstandiging van de RET werd bij wet gevorderd (Wp2000 in relatie tot openbare aanbesteding vervoersconcessies). Het publieke belang betreft een betrouwbaar, veilig en optimaal uitgevoerd (bereikbaar, tijdig) openbaar vervoer met een hoge kwaliteitsbeoordeling door de reiziger.			
Bestuurlijk belang:				De gemeente Rotterdam is vertegenwoordigd in de Algemene Vergadering van Aandeelhouders.			
Financieel belang:				De gemeente heeft 100% van het geplaatste aandelenkapitaal tegen een totale waarde van € 18.150.			
Risico-inschatting (BBV, art. 11 eerste lid, sub b)				De balans van de gemeente vermeldt geen boekwaarde voor de deelneming RET. In de biedingen op de concessies Rail- en Busvervoer heeft RET een risicobuffer opgenomen. Voor majeure ontwikkelingen is een regeling afgesproken met MRDH en periodiek wordt de bieding herijkt. Daarmee is het financieel risico voor de gemeente als aandeelhouder zeer beperkt.			
Ontwikkelingen en beleidsdoelen voor 2020:				In 2020 zal de RET de eerste tranche van de zero-emissie bussen de bijbehorende laadinfrastructuur in gebruik nemen in het stadsverkeer, zodat daar de grootste milieuwinst kan worden gerealiseerd voor Rotterdam.			
Financiële	Jaarrekening 2018	Begroting 2019	Begroting 2020				

gegevens			
Boekwaarde	0	0	0
Netto resultaat:	5.600	5.000	4.500
Eigen vermogen	174.000	152.000	163.000
per 31/12:			
Vreemd	187.000	320.000	280.000
vermogen per			
31/12:			
Royal Schiphol Group NV	Treasury	Vennootschap	Te
			continueren
Verbonden	Taakveld	Soort	Status
partij			
Royal Schiphol	Treasury	Vennootschap	Te continueren
Group NV			
Algemene gegevens			
Vestigingsplaats:	Schiphol, Haarlemmermeer		
Publiek belang:	Als nationale (Schiphol) en regionale (Rotterdam The Hague Airport) luchthaven Nederlandse en Rotterdamse burgers optimaal en duurzaam blijven verbinden met de rest van de wereld en op een verantwoorde wijze (rekening houdend met stakeholders, omwonenden en natuur) een bijdrage te leveren aan de welvaart en welzijn van Nederland en Rotterdam.		
Bestuurlijk belang:	Het college van B&W is vertegenwoordigd in de jaarlijkse Algemene Vergadering van Aandeelhouders.		
Financieel belang:	4.099 aandelen A tegen een nominale waarde van €454,-		
Risico-inschatting (BBV, art. 11 eerste lid, sub b)	De boekwaarde van Royal Schiphol Group (RSG) op de financiële balans van de gemeente is € 1,16 mln. Het risico op waardevermindering (afboeking) van de gemeentelijke boekwaarde is nihil. Reden hiertoe is dat de reële marktwaarde van RSG hoger is dan de gemeentelijke boekwaarde. Daarnaast kent RSG een gezonde kredietwaardigheid (credit rating van A+) met een degelijke financiële- en vermogenspositie, hetgeen een afboeking niet waarschijnlijk maakt.		
	Een punt van aandacht is dat RSG fors investeert op Amsterdam Airport Schiphol, o.a. in een nieuwe pier, parkeerfaciliteiten en een nieuwe terminal. De voortgang en ontwikkeling van de kosten van dit investeringsproject ("Capital Program" A-gebied) zijn gegeven haar omvang een belangrijke variabele voor een eventueel financieel risico voor de gemeente.		
	Echter, afgaande op de huidige prognoses zijn er echter geen directe financiële risico's (afwaardering of lager dividend dan initieel geraamd) voor de gemeente voorzien.		
Ontwikkelingen	Schiphol Group		
en beleidsdoelen voor 2020:	Royal Schiphol Group (hierna: RSG) heeft als ambitie om in de toekomst Europe's Preferred Airport te zijn en blijven door de connectiviteit en haar concurrentievermogen te behouden en waar mogelijk te versterken. Het besluit van het kabinet in juli 2019, waarbij Schiphol vanaf 2021 gematigd mag groeien		

naar maximaal 540.000 vliegtuigbewegingen onder strikte voorwaarden ten aanzien van hinderbeperking en veiligheid, is van groot belang om deze ambitie te verwezenlijken. Samen met de bredere luchtvaartsector zal RSG dit groeiperspectief nader gaan invullen, waarbij veiligheid en vermindering van geluidbelasting centraal staan. RSG heeft tot doel de geluidsbelasting voor de omgeving te laten afnemen, o.a. door vlootvernieuwing en daarmee de toename van het aantal stillere vliegtuigen.

Om ook in de toekomst optimale services aan passagiers en luchtvaartmaatschappijen te kunnen blijven leveren wordt er fors geïnvesteerd in capaciteit, kwaliteit en bereikbaarheid (Capital Program). Het investeringsniveau blijft hierdoor in de komende jaren toenemen. Onderdeel van deze investeringen is het zogenaamde A-gebied, waarbij er onder andere een nieuwe pier en nieuwe terminal worden gerealiseerd om de grote passagiers- en vliegtuigstromen te kunnen verwerken. De voortgang van dit tien jaar durende project, alsmede de andere grootschalige investeringen, heeft de volledige attentie van de RvC en de aandeelhouders. Ten aanzien van de huidige werkzaamheden zijn de bouw van de nieuwe pier en de herontwikkeling van de vertrekhal en Lounge 1 in volle gang. RSG verwacht in 2020 ca. €800 mln te investeren. .

Rotterdam The Hague Airport (RTHA)

RSG's dochteronderneming RTHA werkt verder aan de benodigde kwaliteitssprong met de aanpassing van het terminalcomplex en de investeringen in het security proces (veiligheidscontrole van aankomende en vertrekkende passagiers). Andere aandachtspunten zijn de communicatie en het verbeteren van de verbinding met de regionale stakeholders. De monitoring van de mate van geluidshinder zal ook in 2020 geschieden via de 6 handhavingspunten die in de Rotterdamse regio ingebruik zijn. Mede vanwege die verbinding met de regio werkt RTHA in samenwerking met de gemeente Rotterdam aan de uitwerking en uitvoering van het programma Rotterdam The Hague Innovation Airport (RHIA). Met RHIA beogen luchthaven en gemeenten een cluster van innovatieve bedrijven te ontwikkelen verbonden aan de luchthaven en hieraan verbonden processen.

Financiële gegevens	Jaarrekening 2018	Begroting 2019	Begroting 2020**
**Royal			
Schiphol Groep			
geeft geen			
prospectieve			
informatie vrij.			
De ramingen			
zijn derhalve			
schattingen van			
de gemeente			
Rotterdam.			
Boekwaarde	1.164	1.164	1.164
Netto resultaat:	285.374	230.000	290.000
Eigen vermogen	4.117.357	4.200.000	4.300.000

per 31/12:			
Vreemd	3.236.600	2.800.000	3.700.000
vermogen per			
31/12:			
Sportbedrijf Rotterdam B.V.	Treasury	Vennootschap	Te
continueren			
Verbonden partij	Taakveld	Soort	Status
Sportbedrijf Rotterdam B.V.	Treasury	Vennootschap	Te continueren
Algemene gegevens			
Vestigingsplaats:			Rotterdam
Publiek belang: Uitvoering van de taken op het gebied van sportvoorzieningen en van sport- en recreatieve programmering (hoofddlijnenbesluit College).			
Bestuurlijk belang: De gemeente Rotterdam is enig (100%) aandeelhouder. College van B&W is vertegenwoordigd in de Algemene Vergadering van Aandeelhouders.			
Financieel belang: Kapitaalstorting van de gemeente Rotterdam ter waarde van €4.700.000,-.			
Risico-inschatting: In het eerste jaar van exploitatie heeft het Sportbedrijf een positief resultaat bereikt en houdt ook in de meerjarenbegroting rekening met een batig saldo. De gemeente Rotterdam is tevens voor circa 80% van (BBV, art. 11 de omzet de grootste opdrachtgever. Daarmee is het risico voor de gemeente beperkt. eerste lid, sub b)			
Ontwikkelingen en beleidsdoelen: In 2020 zal het Sportbedrijf volgens het eind 2019 vast te stellen meerjarig bedrijfsplan de organisatie verder ontwikkelen en de strategie verder uiteenzetten voor de komende jaren. Met de gemeente Rotterdam als opdrachtgever zijn de prestatieafspraken vastgesteld. Deze worden in de opvolgende jaren voor 2020: verder uitgewerkt.			
Financiële gegevens	Jaarrekening 2018	Begroting 2019	Begroting 2020
Boekwaarde	6.551	6.551	6.551
Netto resultaat:	1.300	200	200
Eigen vermogen	7.866	6.600	6.800
per 31/12:			
Vreemd	15.463	3.246	8.445
vermogen per			
31/12:			
SSC FLEX B.V.	Overhead	Vennootschap	Te
continueren			
Verbonden partij	Taakveld	Soort	Status
SSC FLEX B.V.	Overhead	Vennootschap	Te continueren

Algemene gegevens

Vestigingsplaats:		Rotterdam		
Publiek belang:		SSC Flex wordt door de gemeente ingezet voor het realiseren van haar doelstellingen richting een meer flexibele personele inrichting van haar organisatie. SSC Flex verzorgt via payrolling en inhuur de inzet van flexibele arbeidskrachten voor (tijdelijke) piekwerkzaamheden en projecten.		
Bestuurlijk belang:		Statutaire directie (het bestuur) wordt gevormd door directeur Financien & Inkoop (algemeen directeur) en de clustercontroller (financieel directeur) van BCO. In de Algemene Vergadering van Aandeelhouders wordt het college van B&W vertegenwoordigd.		
Financieel belang:		Kapitaalstorting van de gemeente Rotterdam ter waarde van €36.302,-		
Risico-inschatting (BBV, art. 11 eerste lid, sub b)		Afgaande op de huidige prognoses zijn er geen risico's die direct het (financiële) belang van de gemeente raken. Dit wordt mede veroorzaakt doordat de dividend- ontvangsten incidenteel zijn en niet structureel zijn opgenomen in de gemeentelijke begroting. Tevens staat de boekwaarde tegen historische verkrijgingsprijs op de balans en is gegeven de financiële positie geen sprake van duurzame waardeverminderingen (afboeking).		
Ontwikkelingen en beleidsdoelen voor 2020:		Na afronding van de fusie tussen SSC Flex BV en MER BV (1-12-2018), is gestart met het actualiseren van het personeelsinformatiesysteem en het financiële- en salarisadministratie pakket. Gedurende de tweede helft van 2019 wordt deze software (Afas) ingericht om zo per 1-1-2020 live te kunnen gaan. Een groot aantal handelingen worden hierdoor geautomatiseerd en SSC Flex wordt een paperless office. In 2020 zal hier invulling aan worden gegeven.		
		Op 28 mei jl. heeft de Eerste Kamer ingestemd met de Wet Arbeidsmarkt in Balans ("WAB"), welke per 1 januari 2020 in werking zal treden. Deze wet dient te zorgen voor meer evenwicht tussen flexibele en vaste contracten op de arbeidsmarkt. De impact en mogelijke scenario's voor SSC Flex BV zijn in kaart gebracht en worden in de tweede helft 2019 besproken met de opdrachtgevers.		
Financiële gegevens		Jaarrekening 2018	Begroting 2019	Begroting 2020
Boekwaarde		36	36	36
Netto resultaat:		464	39	0
Eigen vermogen per 31/12:		6.813	0	0
Vreemd vermogen per 31/12:		4.541	6.000	6.000
Verbonden partij		Taakveld	Soort	Status
StadshavensOntwikkelingsFonds voor Innovatie & Economie C.V.		Economische ontwikkeling	Vennootschap	Te continueren
Algemene gegevens				

Vestigingsplaats: Rotterdam

Publiek belang: Bijdragen aan een duurzame gebiedsontwikkeling van het Stadshavensgebied, met de structuurvisie als grondslag. Gezien het karakter van het fonds en in het licht van de Europese betrokkenheid zullen de projecten aantoonbaar maatschappelijke effecten genereren.

Bestuurlijk belang: De gemeente heeft zeggenschap binnen de Commanditaire Vennootschap uit hoofde van de gesloten samenwerkingsovereenkomst en heeft zeggenschap door zittingname in het toezichthoudende Investeringscomité.

Financieel belang: De gemeente heeft een bijdrage (inbrengverplichting) verstrekt van €2.250.000,- ten behoeve van de fondsactiviteiten. Dit is gerealiseerd door de rijkssubsidie van Nota Ruimte - gelabeld voor Stadshavens - in te zetten als cofinanciering voor de Europese middelen.

Risico-inschatting (BBV, art. 11 eerste lid, sub b) Zoals ieder jaar kan gesteld dat de financiële risico's voor de gemeente nihil zijn. De risico's die het fonds loopt, slaan niet terug op de gemeente. Verder zijn er intrinsiek risico's bij de leningen die het fonds verstrekt daar deze alleen mogelijk zijn wanneer er sprake is van marktfalen. Dit betekent dat er risico's zijn die de reguliere financiers niet (volledige) willen dragen. Dit speelt echter al sinds de oprichting van het fonds en de praktijk leert dat er goed en degelijk op wordt gestuurd.

Ontwikkelingen en beleidsdoelen voor 2020: Zoals ieder jaar kan gesteld dat de financiële risico's voor de gemeente nihil zijn. De risico's die het fonds loopt, slaan niet terug op de gemeente. Verder zijn er intrinsiek risico's bij de leningen die het fonds verstrekt daar deze alleen mogelijk zijn wanneer er sprake is van marktfalen.

Financiële gegevens	Jaarrekening 2018	Begroting 2019	Begroting 2020
Boekwaarde	0	0	0
Netto resultaat:	-558*	-110	-50
Eigen vermogen per 31/12:	8.990*	12.691	9.812
Vreemd vermogen per 31/12:	289*	1.917	1.917

Stadsherstel Historisch Rotterdam N.V.	Treasury	Vennootschap	Te continueren	Verbonden partij	Taakveld	Soort	Status
				Stadsherstel	Treasury	Vennootschap	Te continueren
				Historisch Rotterdam			
				N.V.			
Algemene gegevens							
Vestigingsplaats:				Rotterdam			
Publiek belang:				Stadsherstel Historisch Rotterdam NV heeft tot doel het op een maatschappelijk en economisch verantwoorde wijze aankopen, renoveren, en exploiteren van monumentale en beeldbepalende gebouwen in Rotterdam.			
Bestuurlijk belang:				Het college van B en W is vertegenwoordigd in de Algemene Vergadering van Aandeelhouders en			

heeft het benoemingsrecht voor een van de zes commissarissen.

Financieel belang:	11.770 aandelen van elk nominaal € 100,- .		
Risico-inschatting (BBV, art. 11 eerste lid, sub b)	Nihil; er is sprake van en solide financiële huishouding bij de vennootschap.		
Ontwikkelingen en beleidsdoelen voor 2020:	Er zullen door de aankoop van twee historische panden in 2019 uitgaven gedaan worden t.b.v. d monumentale restauratie van deze twee panden.		
Financiële gegevens	Jaarrekening 2018	Begroting 2019	Begroting 2020
Boekwaarde	1.177	1.177	1.547
Netto resultaat:	433*	400	400
Eigen vermogen per 31/12:	17.067**	15.500	18.000
Vreemd vermogen per 31/12:	10.020*	12.000	12.000

Stedin Groep N.V.	Treasury	Vennootschap	Te continueren	Verbonden partij	Taakveld	Soort	Status
				Stedin Groep N.V.	Treasury	Vennootschap	Te continueren
Algemene gegevens							
Vestigingsplaats:				Rotterdam			
Publiek belang:				Het bezit is voortgekomen uit de fusie van het voormalig Rotterdamse Gemeentelijk Energie Bedrijf (GEB, opgericht 1879). met energie- en netwerkbedrijven van andere (omliggende) gemeenten. Het publiek belang is dat Stedin zorg draagt voor het aanleggen, beheren en onderhouden van de gas- en elektriciteitsnetten. Ook minimaliseert Stedin de uitval of onderbreking van de gas- en electriciteitstoevoer.			
Bestuurlijk belang:				Vertegenwoordiging in de Algemene Vergadering van Aandeelhouders en voorzitterschap van de Aandeelhouderscommissie van Eneco.			
Financieel belang:				De gemeente Rotterdam bezit 1.575.145 aandelen met elk een nominale waarde van €100, hetgeen resulteert in een aandeelhoudersbelang van €31,69%.			
Risico-inschatting (BBV, art. 11 eerste lid, sub b)				De boekwaarde van Stedin op de financiële balans van de gemeente is € 535.000. Het risico op waardevermindering (afboeking) van de gemeentelijke boekwaarde is nihil. Reden hiertoe is dat de reële marktwaarde van Stedin hoger is dan de gemeentelijke boekwaarde. Daarnaast kent Stedin een degelijke financiële- en vermogenspositie, hetgeen een afboeking niet waarschijnlijk maakt. Een risico voor de gemeente treedt op wanneer Stedin gegeven haar vermogenspositie of tegenvallende resultaten een lager dividend uitkeert dan in de begroting van de gemeente is			

opgenomen.

O.b.v. de huidige prognoses t.a.v. het netto resultaat van Stedin en de behoedzame raming van de gemeente is de verwachting dat de totale gemeentelijke dividendraming niet behoeft te worden bijgesteld.

Ontwikkelingen en beleidsdoelen voor 2020: De activiteiten van Stedin worden voor een belangrijk deel bepaald en begrensd door de regulering van de wettelijke taken zoals vastgelegd in de Elektriciteits- en Gaswet. Dit betekent dat Stedin ook in 2019 haar kerntaken zal blijven uitvoeren zoals de aanleg, het onderhoud en beheer van gas- en elektriciteitsnetten. Verder zal Stedin blijven inzetten op het beperken van de uitvalduur van gas en elektriciteit. Daarnaast continueert Stedin in 2020 ook de verdere uitrol van Slimme Meters.

Wel zal de energietransitie Stedin voor grote uitdagingen plaatsen. Het beleid van de Rijksoverheid is er namelijk op gericht om deze transitie uiterlijk in 2050 voltooid te hebben. Dit betekent dat het gebruik van aardgas zal afnemen en woningen en gebouwen op een andere manier verwarmd zullen moeten worden, bijvoorbeeld door duurzame collectieve warmtelevering, elektrische verwarming of duurzaam gas. Ook Stedin zal hierin een belangrijke rol vervullen. Naast de warmtetransitie krijgt Stedin te maken met een toename in zonnepanelen en elektrisch vervoer. In het Stedin netgebied zullen steeds meer ontwikkelaars zonne- en windparken bouwen, biogasinstallaties realiseren of snelladers voor auto's plaatsen. Die moeten allemaal op het net worden aangesloten en stellen ook nieuwe eisen aan dit net. Slimme digitalisering van elektriciteitsnetten waarmee Stedin productie en verbruik kan voorspellen, wordt daarom nog belangrijker. Voornoemde zaken vergen grote investeringen van Stedin. In 2019 is derhalve een onderzoek gestart om instrumenten in kaart te brengen die de energietransitie voor Stedin financierbaar houden. Na afronding van dit onderzoek verwachten Stedin en de aandeelhouders dat in 2020 bepaalde keuzes kunnen worden gemaakt voor een instrument of combinatie van instrumenten teneinde de investeringsplanning van Stedin zo optimaal mogelijk te kunnen realiseren. .

Financiële gegevens	Jaarrekening 2018	Begroting 2019**	Begroting 2020**
**Stedin Groep			
geeft geen			
prospectieve			
informatie vrij. De			
ramingen zijn			
derhalve			
schattingen van de			
gemeente			
Rotterdam.			
***Resultaat is			
eenmalig hoger			

door verkoop van de
bedrijfsactiviteiten
van
dochteronderneming
Joulz Diensten

Boekwaarde	535	535	535
Netto resultaat:	118.000	290000***	60.000
Eigen vermogen per 31/12:	2.699.000	2.900.000	3.000.000
Vreemd vermogen per 31/12:	4.292.000	4.200.000	4.300.000

Swanbridge Capital B.V.	Treasury	Vennootschap	Te continueren	Verbonden partij	Taakveld	Soort	Status
				Swanbridge Capital B.V.	Treasury	Vennootschap	Te continueren
Algemene gegevens							
Vestigingsplaats:				Rotterdam			
Publiek belang:				De gemeente hecht aan het innovatieklimaat in de stad, in het bijzonder rond de medische zorg. De gemeente ondersteunt de Life Science- sector door voldoende investeringskapitaal beschikbaar te stellen voor start-ups in een vroege fase van productontwikkeling, via Swanbridge Capital levert de gemeente hier zijn bijdrage aan.			
Bestuurlijk belang:				Vertegenwoordiging van het college van B en W in de Algemene Vergadering van Aandeelhouders en het benoemingsrecht van één lid van de Investor Board.			
Financieel belang:				Het totale gemeentelijke commitment bedraagt € 1 mln; met dit bedrag bezit de gemeente 24,69% van de aandelen. De gemeente is aandeelhouder van 100 aandelen met een nominale waarde van € 1,- per aandeel.			
Risico- inschatting (BBV, art. 11 eerste lid, sub b)				Onvoldoende aanvragen van potentiële ondernemingen bij het fonds en geen of slechts gedeeltelijke terugbetaling van de investering na aftrek van de kosten van het fondsmanagement.			
Ontwikkelingen en beleidsdoelen voor 2020:				Er worden op basis van de nu bekende informatie twee investeringen in 2020 verwacht.			
Financiële gegevens	Jaarrekening 2018	Begroting 2019	Begroting 2020				
Boekwaarde	475	173	475				

Netto resultaat:	-554*	-200	-200
Eigen vermogen	59*	700	320
per 31/12:			
Vreemd	415*	700	1000
vermogen per			
31/12:			

Tower Hotel Rotterdam B.V.	Treasury	Vennootschap	Te	Verbonden partij	Taakveld	Soort	Status
			continueren	Tower Hotel Rotterdam B.V.	Treasury	Vennootschap	Te continueren
Algemene gegevens							
Vestigingsplaats:				Rotterdam			
Publiek belang:				De gemeente hecht belang aan een 5*-hotel in de Rotterdamse binnenstad in verband met het vestigingsklimaat voor (internationale) bedrijven en toerisme.			
Bestuurlijk belang:				Vertegenwoordiging in de Algemene Vergadering van Aandeelhouders.			
Financieel belang:				Kapitaalstorting van €2.100.000 in het geplaatst kapitaal van de vennootschap Tower Hotel Rotterdam B.V. In 2016 is een vordering van €544.667 omgezet in cumulatief preferent kapitaal. De gemeente Rotterdam heeft daarmee een relatief belang van 14,3% in het geplaatste kapitaal van de vennootschap. De gemeente Rotterdam heeft in 2009 een lening verstrekt met een hoofdsom van €1.300.000. De restanthoofdsom bedraagt per 31 december 2018 € 950.000			
Risico-inschatting (BBV, art. 11 eerste lid, sub b)				De terugbetaling van de lening, welke in 2009 is verstrekt, door de gemeente blijft een belangrijk aandachtspunt. Een eventuele toename op de middellange termijn van het aanbod van kamers in het hogere segment kan de gemiddelde prijs van hotelkamers ook nog op langere termijn drukken. Om de concurrentie voor te blijven, dient het hotel zich te blijven onderscheiden waarvoor naar verwachting nvesteringen nodig zijn.			
Ontwikkelingen en beleidsdoelen voor 2020:				Zoals omschreven in het beleidskader 2010-2014 is er niet langer een publiek belang aanwezig om een 5* hotel in Rotterdam te faciliteren. Er is gebleken dat er voldoende investeringen vanuit de markt zijn gedaan om deze initiatieven mogelijk te maken. Er bestaat echter wel nog een financieel belang, gezien de omstandigheden is om dit belang zo goed mogelijk te behartigen de deelname in THR (tijdelijk) voortgezet.			

Financiële gegevens	Jaarrekening 2018*	Begroting 2019	Begroting 2020**

* het gaat om geraamde cijfers aangeleverd door Tower Hotel Rotterdam B.V.

** dit is niet de definitieve begroting voor 2020, het gaat om een globale indicatie

aangeleverd door Tower

Hotel Rotterdam B.V.

Boekwaarde	480	480	480
Netto resultaat:	-298	218	4.950
Eigen vermogen per 31/12:	-5.803	-5.885	-1.235
Vreemd vermogen per 31/12:	13.024	12.925	8.575

Warmtebedrijf Holding B.V.	Treasury	Vennootschap	Te continueren	Verbonden partij	Taakveld	Soort	Status
				Warmtebedrijf Holding B.V.	Treasury	Vennootschap	Te continueren
Algemene gegevens							
Vestigingsplaats:				Rotterdam			
Publiek belang:		De gemeente heeft het Warmtebedrijf opgericht om industriële restwarmte te kunnen benutten voor de verwarming van woningen en bedrijfspanden in de gemeente Rotterdam. De restwarmte wordt afgenomen van de afvalverbrandingsinstallatie (AVI) Rozenburg. In het verleden werd deze restwarmte niet benut. Het publieke belang betreft een meer duurzame energiebenutting door levering van restwarmte aan eindgebruikers in de stad. De warmtelevering komt in de plaats van verbruik van fossiele brandstoffen voor verwarming en warm water. Daarmee verbetert bijvoorbeeld ook de luchtkwaliteit, omdat de uitstoot van schadelijke stoffen navenant daalt. Dit zijn allemaal stappen richting een schone stad.					
Bestuurlijk belang:		College van B en W is vertegenwoordigd in de Algemene Vergadering van Aandeelhouders.					
Financieel belang:		In de gemeentelijke jaarrekening 2018 is reeds €25,6 mln. afgeboekt op het aandelenkapitaal, de resterende boekwaarde bedraagt €26,9 mln. Tot slot heeft de gemeente een borgstelling verleend aan BNG Bank voor de bancaire financiering van het Warmtebedrijf Infra NV voor maximaal € 104.000.000					
Risico-inschatting (BBV, art. 11 eerste lid, sub b)		Voor de zomer van 2019 is besloten om verschillende scenario's m.b.t. de toekomst van WBR te overwegen. De uiteindelijk gekozen koers zal het effect op de deelneming bepalen, waarbij het zo kan zijn dat de waarde van de deelneming op de gemeentelijke balans afgewaardeerd moet worden.					
Ontwikkelingen en beleidsdoelen voor 2020:		Eind 2019 zal naar verwachting meer duidelijkheid komen over de koers van WBR, ontwikkelingen en beleidsdoelen in 2020 zullen hier sterk afhankelijk van zijn.					
Financiële gegevens		Jaarrekening 2018		Begroting 2019*		Begroting 2020*	
* Gebaseerd op 'going concern'							

Boekwaarde	26.925	26.925	26.925
Netto resultaat:	-3.971	-6.000	-4.000
Eigen vermogen	44.928	41.000	33.000
per 31/12:			
Vreemd	101.216	110.000	120.000
vermogen per			
31/12:			

WOM Vastgoed BV	Beheer overige gebouwen en gronden	Vennootschap beëindigen	Te	Verbonden partij	Taakveld	Soort	Status
				WOM Vastgoed BV	Beheer overige gebouwen en gronden	Vennootschap	Te beëindigen
Algemene gegevens							
Vestigingsplaats:				Rotterdam			
Publiek belang:				Geen.			
Bestuurlijk belang:		Het college van B en W vertegenwoordigt de gemeente in de Algemene Vergadering van Aandeelhouders. De statutaire directie wordt gevormd door een ambtelijke vertegenwoordiger.					
Financieel belang:		De gemeente Rotterdam is volledig eigenaar en 100% aandeelhouder van de WOM Vastgoed B.V. Het gestorte aandelenkapitaal bedraagt € 227.162,-					
Risico-inschatting (BBV, art. 11 eerste lid, sub b)		In een liquidatieproces zoals bij WOM Vastgoed worden de resterende vorderingen op derden en schulden aan derden afgewikkeld. Als er na afwikkeling geen schulden meer zijn en als er een positief eigen vermogen resteert, wordt in de regel een slotdividend aan aandeelhouders uitgekeerd. De aandeelhouders lopen afhankelijk van de verdere afwikkeling het risico dat het slotdividend lager is dan eerder is geprognoseerd doordat er meer schulden c.q.of schuldeisers blijken te zijn en dit niet gecompenseerd wordt door de openstaande vorderingen (debiteuren die aan WOM nog een schuld moeten betalen) of dat de omvang van de schulden dusdanig is dat dit leidt tot een negatief eigen vermogen. Vooralsnog is de inschatting dat er voor de gemeente geen extra kosten verbonden zijn met de verdere liquidatie en afwikkeling van vordering en schulden.					
Ontwikkelingen en beleidsdoelen voor 2020:		Sinds 2018 is WOM Vastgoed formeel in liquidatie. In de periode heeft een bestuurswissel plaatsgevonden, waarbij de bestuurder tevens vereffenaar is en de liquidatie uitvoert. De prognose is dat de vennootschap in 2020 zal zijn geliquideerd. Er vinden geen bedrijfsactiviteiten meer plaats, het vastgoed is immers in 2015 reeds overgedragen aan de gemeente. Er is door de aandeelhouders een vereffenaar aangesteld die tezamen met de juridisch adviseurs werkzaamheden uitvoert om de vennootschap te ontbinden, o.a. door het opheffen van de dochtervennootschap van WOM, het gereedmaken van de benodigde financiële en juridische documentatie en akten alsmede de afwikkeling van vorderingen en schulden ten aanzien van derden.					
Financiële gegevens		Jaarrekening 2018		Begroting 2019		Begroting 2020	
Boekwaarde		0		0		0	

Netto resultaat:	Nog niet beschikbaar	In liquidatie	Geliquideerd
Eigen vermogen	Nog niet beschikbaar	In liquidatie	Geliquideerd
per 31/12:			
Vreemd	Nog niet beschikbaar	In liquidatie	Geliquideerd
vermogen per			
31/12:			

Stichtingen

Een verbonden partij kan een stichting zijn. Stichtingen waarin de gemeente een bestuurlijk en financieel belang heeft, of waartoe het college expliciet besloten vallen onder de term verbonden partij. Dit geldt alleen als er geen sprake is van een subsidierelatie. Als de gemeente een stichting in overwegende mate subsidie geeft, valt die stichting onder 'gesubsidieerde instellingen' en is het geen verbonden partij.

De Bibliotheek Rotterdam en de in 2019 opgerichte stichting Natuur- en Milieueducatie zijn de enige twee stichtingen die door het college als een verbonden partij zijn aangemerkt.

Gemeentelijke deelname in nieuw op te richten stichtingen of nieuwe gemeentelijke deelname in bestaande stichtingen

Geen.

Te beëindigen gemeentelijke deelname in stichtingen

Geen.

Verbonden	Taakveld	Soort	Status
partij			
Bibliotheek	Media	Stichting	Te continueren
Verbonden partij			
Bibliotheek	Media	Stichting	Te continueren
Algemene gegevens			
Vestigingsplaats:			Rotterdam
Publiek belang:	Gezien de verantwoordelijkheid van de gemeente voor de openbare bibliotheek, en de nauwe verwevenheid tussen bibliotheekwerk en democratie, is gekozen voor een constructie als verbonden partij.		
Bestuurlijk belang:	Statutaire bevoegdheden als aangesloten instelling.		
Financieel	De inbrengwaarde van de activa (collectie, inventaris).		

belang:

Risico- inschatting (BBV, art. 11 eerste lid, sub b)	Bibliotheek Rotterdam kampt niet met actuele risico's. Ten aanzien van de Centrale Bibliotheek wordt een scenario-onderzoek uitgevoerd naar de verbouwingmogelijkheden van het pand aan de Hoogstraat. Hierbij worden scenario's met verschillende ambitieniveau's onderzocht. Dit biedt zowel risico's als kansen voor de toekomstige invulling van de Centrale Bibliotheek, afhankelijk van het scenario waarvoor uiteindelijk gekozen wordt.

Ontwikkelingen en beleidsdoelen voor 2020:	De focus voor 2020 ligt op de verdere ontwikkeling van een programmering die invulling geeft aan de kernfuncties (WSOB) van de openbare bibliotheek en zo maximale waarde biedt aan Rotterdam. Daarnaast kijkt de bibliotheek ook vooruit naar de nieuwe beleidsperiode. Inclusie is een thema dat in het volgende MJBP naast Innovatie en Interconnectiviteit in de Rotterdamse cultuursector een belangrijke rol zal gaan spelen. Een rode draad die door alle plannen voor 2020 heen loopt, is de ambitie om een zo divers en gemêleerd mogelijk publiek te bereiken met een aantrekkelijk en impactvol aanbod. Hiermee streeft Bibliotheek Rotterdam naar een inclusieve aanpak. Daarbij is er aandacht voor de nog niet zelfredzame en de zelfredzame doelgroepen. Om dit te bereiken, wordt zoveel mogelijk met partners samengewerkt. Bibliotheek Rotterdam richt zich op een brede doelgroep, met de nadruk op de drie focusgroepen: jeugd, jongeren en ouderen. Het in 2017 ingezette beleid om het aantal fysieke vestigingen uit te breiden en waar nodig aan te passen, krijgt veel aandacht. In overleg met externe partijen (waaronder potentiële partners, verhuurders en stadsdeelcommissies) wordt gezien waar verdere ontwikkeling het meest wenselijk en efficiënt is. In 2020 zal het aantal bibliotheken verder stijgen, met de opening van locatie Zuidplein als hoogtepunt.

Financiële gegevens	Jaarrekening 2018	Begroting 2019	Begroting 2020
Netto resultaat:	282	-158	10
Eigen vermogen per 31/12:	6.707	6.549	6.559
Vreemd vermogen per 31/12:	5.102	5.057	5.172

Stichting	Openbaar	Stichting	Te	Verbonden partij	Taakveld	Soort	Status
Natuurstad (Natuur en Milieu- educatie)	groen en (openlucht) recreatie - NME		continueren	Stichting Natuurstad (Natuur en Milieu- educatie)	Openbaar groen en (openlucht) recreatie - NME	Stichting	Te continueren
Algemene gegevens							
Vestigingsplaats:				Rotterdam			
Publiek belang:				Het bevorderen van kennis en waardering voor natuur en milieu in Rotterdam onder meer door de exploitatie van kinderboerderijen en educatieve tuinen en het aanbieden van lesprogramma's over natuur, milieu en duurzaamheid.			
Bestuurlijk belang:				Benoeming van alle leden van de raad van toezicht, benoemingsrecht voor de directeur, informatierecht voor alle benodigde informatie			
Financieel belang:				Kapitaalstorting van €340.000 en en jaarlijkse subsidie van €875.000.			
Risico-inschatting (BBV, art. 11 eerste lid, sub b)				Onvoldoende toezicht door de raad van toezicht of onvoldoende bestuur door de directeur-bestuurder op de uitvoering van de in de subsidie genoemde prestaties t.b.v. het realiseren van de gestelde beleidsdoelen.			

Financiële gegevens	Jaarrekening 2018	Begroting 2019	Begroting 2020
Netto resultaat:	Nog niet opgericht	Bij opstellen nog niet opgericht	0
Eigen vermogen per 31	Nog niet opgericht	Bij opstellen nog niet opgericht	561
/12:			
Vreemd vermogen per 31	Nog niet opgericht	Bij opstellen nog niet opgericht	0
/12:			

Verenigingen

Ook een coöperatieve vereniging kan een verbonden partij zijn. Een coöperatieve vereniging heeft als doel in bepaalde materiële behoeften van de leden te voorzien. In tegenstelling tot een gewone vereniging kan een coöperatieve vereniging de aansprakelijkheid van de leden beperken of helemaal uitsluiten. Bij de volgende commanditaire vereniging zijn de leden uitgesloten van aansprakelijkheid (UA). Bij een gewone vereniging zijn de leden wel hoofdelijk aansprakelijk.

Te continueren gemeentelijke deelname in verenigingen

De gemeente continueert haar deelname in de vereniging Wigo4it. Wigo4it is een coöperatie die in dienst van en samen met de vier grootste gemeenten integrale ICT-oplossingen ontwikkelt voor de aanvragen en verstrekken van uitkeringen, het begeleiden van mensen naar werk en het aanvragen en verstrekken van zorg.

Gemeentelijke deelname in nieuw op te richten verenigingen of nieuwe gemeentelijke deelname in bestaande verenigingen

Geen.

Te beëindigen gemeentelijke deelname in verenigingen

Geen.

Verbonden	Taakveld	Soort	Status
partij			
Wigo4it C. V.	Inkomensregelingen	Vereniging	Te continueren
partij			
Wigo4it C.V.	Inkomensregelingen	Vereniging	Te continueren
Algemene gegevens			

Publiek belang: Zonder winst oogmerk de ICT-functie voor de sociale diensten van de G4 verzorgen. De afgelopen jaren hebben de diensten de overstap gemaakt naar dezelfde ICT-systemen voor de gemeentelijke taken rond 'werk' en 'inkomen'. Wigo4it beheert deze systemen en ontwikkelt ze door.

Bestuurlijk Vertegenwoordiging door het college van B en W (vakwethouder) in de algemene deelnemersvergadering.
belang: Het bestuur heeft een externe adviesraad ingesteld om de visie en aanpak van Wigo4it te kunnen spiegelen aan de kennis en ervaring van deskundigen en managers van binnen en buiten de overheid.

Financieel In het deelnemersconvenant staat dat elke deelnemer € 25.000 in het eigen vermogen van de Coöperatie Wigo4it U.A. stort.
belang: Daarnaast is er een jaarlijkse bijdrage. De deelnemersbijdrage van de gemeente Rotterdam is in 2020 € 13,5 mln.

Risico- Indien van toepassing worden risico's afgedekt door het vormen van een voorziening binnen de corporatie.
inschatting
(BBV, art. 11
eerste lid, sub b)

Ontwikkelingen De vervanging van de software applicatie Socrates evenals het doorvoeren van life cycle management als continu proces zijn en belangrijke speerpunten. In 2019 en 2020 wordt gezien op welke wijze de G4 haar ICT innovatie gaat realiseren, waarbij ook beleidsdoelen wordt gekeken naar de markt. De te maken keuzes hebben effect op de opgave en de organisatie van Wigo4it.
voor 2020:

Financiële gegevens	Jaarrekening 2018	Begroting 2019	Begroting 2020
Netto resultaat:	2.234	0	0
Eigen vermogen per 31/12:	5.456	2.800	2.800
Vreemd vermogen per 31/12:	24.674	15.000	15.000

Gemeenschappelijke regelingen

De Wet gemeenschappelijke regelingen (WGR) biedt overheden de mogelijkheid een deel van hun bestuurstaken te verplaatsen naar een openbaar lichaam. Dit wordt 'verlengd lokaal bestuur' genoemd. Gemeenten kunnen dan een openbaar lichaam instellen. Zo'n openbaar lichaam is een rechtspersoon en kent drie organen: een algemeen bestuur, een dagelijks bestuur en een voorzitter. Dit hoofdstuk gaat alleen in op de gemeenschappelijke regelingen die een 'verbonden partij' zijn. Daaronder vallen niet de zogeheten lichte regelingen, omdat in deze regelingen geen sprake is van een bestuurlijk onderdeel. Het zijn samenwerkingsverbanden zonder bestuursorganen.

Te continueren gemeentelijke deelname in gemeenschappelijke regelingen

De gemeente continueert in 2020 haar deelname in de volgende negen gemeenschappelijke regelingen: Metropoolregio Rotterdam - Den Haag, GGD Rotterdam- Rijnmond, Grondbank RZG Zuidplas, DCMR, Jeugdhulp Rijnmond, Nieuw Reijerwaard, Openbaar Lichaam Gezamenlijke Brandweer, Openbaar Lichaam Veiligheidsregio Rotterdam Rijnmond en het Recreatieschap Rottemeren.

Gemeentelijke deelname in nieuw op te richten gemeenschappelijke regelingen of nieuwe gemeentelijk deelname in bestaande gemeenschappelijke regelingen

Volgens huidige inzichten is de gemeente niet van plan om in 2020 deel te nemen in nieuw op te richten of al bestaande gemeenschappelijke regelingen.

Te beëindigen deelname in gemeenschappelijke regelingen

De gemeente is niet van plan om haar deelname in een van de 10 gemeenschappelijke regelingen te beëindigen.

In Begroting 2019 is gemeld dat de gemeente uittreedt als lid van de gemeenschappelijke regelingen (recreatieschappen): Midden Delfland, Koepelschap Buitenstedelijk Groen, Voorne Putten Rozenburg en IJsselmonde. Inmiddels zijn het recreatieschap Midden Delfland en het Koepelschap Buitenstedelijk Groen opgeheven.

Voor het recreatieschap Voorne-Putten Rozenburg geldt dat de gemeente Rotterdam tot en met 2022 een uittreedvergoeding van € 150 per jaar betaalt. De gemeente Rotterdam heeft het beheer van de Landtong Rozenburg overgenomen van het recreatieschap. De naam van het recreatieschap is omgezet naar Voorne-Putten, mede als gevolg van uittreding door de gemeente Rotterdam en de overname van het beheer van eerdergenoemde landtong.

Het recreatieschap IJsselmonde blijft bestaan als gemeenschappelijke regeling met 5 deelnemers, zijnde de gemeenten Barendrecht, Albrandswaard, Hendrik Ido Ambacht, Ridderkerk en Zwijndrecht. De gemeente Rotterdam betaalt tot en met 2025 een jaarlijkse uittreedvergoeding van circa € 854.

Verbonden	Taakveld	Soort	Status
partij			
GGD	Volksgezondheid	Gemeenschappelijke	Te
Rotterdam-		Regeling	continueren
Rijnmond			
partij			
GGD Rotterdam-	Volksgezondheid	Gemeenschappelijke Regeling	Te continueren
Rijnmond			
Algemene gegevens			
Vestigingsplaats:			Rotterdam
Publiek belang: De lichamelijke gezondheid van de bevolking of van specifieke groepen beschermen en bevorderen, en			

daarnaast ziekten onder de bevolking voorkomen of vroegtijdig opsporen.

Bestuurlijk	De gemeente Rotterdam heeft één lid en één plaatsvervangend lid in het Algemeen Bestuur.
belang:	

Financieel	Rotterdam voert deze regeling uit. Uitgaven voor de uitvoering van deze wettelijke taken en inkomsten vanuit
belang:	regiogemeenten (inwonerbijdragen) zijn onderdeel van de gemeentebegroting. Voor het complete verzorgingsgebied Rotterdam-Rijnmond is het budget in 2020 € 9,5 mln. De regiogemeenten dragen daarvan € 4,6 mln bij. De resterende € 4,8 mln komt voor rekening van de gemeente Rotterdam.
	Aangezien Rotterdam deze regeling uitvoert, is onderstaande voor deze regeling niet van toepassing.

Risico- inschatting (BBV, art. 11 eerste lid, sub b)	Er zijn op dit moment geen risico's voorzien die directe impact op de gemeente hebben.

Ontwikkelingen en beleidsdoelen voor 2020:	Bij de opstelling van de begroting 2019 zijn nieuwe afspraken gemaakt omtrent de omvang van het pakket basisproducten dat de GGD Rotterdam-Rijnmond voor alle gemeenten uitvoert. De omvang van het basispakket wordt steeds voor vier jaar vastgesteld en geldt ook nu weer voor een periode van vier jaar, van 2019-2022. Aanpassingen in het basispakket vinden in principe alleen plaats aan het begin van een nieuwe vierjaarsperiode. Zoals afgesproken en gebruikelijk is wordt in de begroting 2020 ook het indexpercentage zoals afge-geven door de Kring van Gemeentesecretarissen van de gehele regio Rotterdam-Rijnmond gehanteerd. Dit leidt tot een stijging van de uurtarieven met 3,4 % ten opzichte van 2019.

Financiële gegevens	Jaarrekening 2018	Begroting 2019	Begroting 2020
Netto resultaat:	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.
Eigen vermogen per 31/12:	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.
Vreemd vermogen per 31/12:	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.

Grondbank	Wonen en bouwen	Gemeenschappelijke	Te	Verbonden	Taakveld	Soort	Status
RZG Zuidplas		Regeling	continueren	partij			
					Wonen en bouwen	Gemeenschappelijke Regeling	Te continueren
					RZG Zuidplas		
Algemene gegevens							
Vestigingsplaats:							Den Haag
Publiek belang:	Het behartigen van het belang van de gemeente Rotterdam in het ontwikkelingsgebied van de Zuidplas voor wat betreft de ontwikkeling van de woningbouw, bedrijventerreinen en het waarborgen van voldoende hoogwaardige plankwaliteit.						
Bestuurlijk	De gemeente Rotterdam heeft één lid in het Dagelijks Bestuur lid, die tevens tweede vice-voorzitter is en een						
belang:	vervanger. Daarnaast heeft de gemeente Rotterdam twee leden in het Algemeen Bestuur.						

Financieel	De gemeente Rotterdam draagt naar rato bij aan deze gemeenschappelijke regeling en is voor 40% belang:			deelnemer. De deelnemersbijdrage van de gemeente Rotterdam bedraagt in 2020 € 0,9 mln.		
Risico- inschatting	Voor het negatieve eigen vermogen heeft de gemeente een voorziening getroffen en derhalve is het risico afgedekt.					
(BBV, art. 11 eerste lid, sub b)	In juni 2019 is door de gemeenteraad van Zuidplas een concept ontwikkelingsvisie vastgesteld en vrij gegeven voor verdieping, verrijking en versterking (inspraak). In deze visie staat op hoofdlijnen het ontwikkelingsgebied van de 1e fase (ca. 4.000 woningen) en wordt een doorkijk gegeven voor een mogelijke tweede fase met woningbouw. Deze visie kan worden beschouwd als planologisch richtinggevend en zou daarmee effect kunnen hebben op de waardering van de gronden van de Grondbank. Vanuit Rotterdam en de Grondbank wordt er in het proces naar de definitieve ontwikkelingsvisie in goed overleg met Zuidplas (bij) gestuurd om tot een plan te komen waarbij zoveel als mogelijk recht wordt gedaan aan de belangen van de Grondbank.					
Ontwikkelingen en beleidsdoelen voor 2020:	De kwalitatieve doelstellingen vanuit Rotterdam voor de ontwikkeling van de Zuidplaspolder zijn realisering van 30% sociale woningbouw, een goede HOV-verbinding en de realisatie van een dorps en landelijk woonmilieu met voornamelijk grondgebonden eengezinswoningen zodanig dat het complementair is aan het woonprogramma van Rotterdam. Een voortvarende aanpak om op zo kort mogelijke termijn te komen tot de daadwerkelijke start van de ontwikkeling is van groot belang. Voor 2020 staat onder andere het opstellen van de ontwikkelingsstrategie op de planning.					
Financiële gegevens	Jaarrekening 2018	Begroting 2019	Begroting 2020			
Netto resultaat:	3.274	0	0			
Eigen vermogen per 31/12:	-18.875	0	0			
Vreemd vermogen per 31/12:	93.137	95.500	95.500			
Instandhouding en Beheer DCMR	Milieubeheer	Gemeenschappelijke Regeling	Te continuëren	Verbonden partij	Taakveld	Soort Status
				Instandhouding en Beheer DCMR	Milieubeheer	Gemeenschappelijke Regeling Te continueren
Algemene gegevens						
Vestigingsplaats:				Schiedam		
Publiek belang:				De milieuproblemen in de regio Rijnmond worden aangepakt door intensieve samenwerking tussen betrokken overheden. Rotterdam heeft een groot deel van de uitvoering van de milieutaken neergelegd bij de DCMR Milieudienst Rijnmond. Die geeft bijvoorbeeld milieuvergunningen af, voert controles uit, begeleidt bodemsaneringen of laat milieumetingen uitvoeren. De dienst stelt ook milieup expertise beschikbaar en adviseert rond het beleid van de gemeente Rotterdam.		
Bestuurlijk				De wethouder Milieu zit in Dagelijks Bestuur, de wethouders Milieu en Financiën zitten in het Algemeen		

belang: Bestuur

Financieel De gemeente Rotterdam draagt jaarlijkse naar rato bij aan deze gemeenschappelijke regeling.

belang: De deelnemersbijdrage van de gemeente Rotterdam bedraagt in 2020 € 17,7 mln.

Risico- DCMR kent een systeem van risicomanagement. Voor in beeld zijnde risico's zijn bestemmingsreserves
inschatting gevormd. Daarnaast wordt een weerstandsvermogen aangehouden van 3% van de gemiddelde opbrengst
(BBV, art. 11 van drie voorgaande jaren. Mochten er zich risico's voordoen waar niet in voorzien is, en waarvoor ook het
eerste lid, sub b) weerstandsvermogen ontoereikend is, dan kan Rotterdam uit hoofde van deelname in de
gemeenschappelijke regeling voor ca 1/3 worden aangesproken.

Ontwikkelingen Ook in 2020 ligt de aandacht binnen de organisatie en het werkpakket van de GR DCMR op de
en vergunningverlenings-, toezichts- en handhavingstaken. Daarnaast ligt de nadruk op de voorbereidingen voor
beleidsdoelen de implementatie van de toekomstige Omgevingswet.
voor 2020:

Financiële gegevens	Jaarrekening 2018	Begroting 2019	Begroting 2020
Netto resultaat:	-1	0	0
Eigen vermogen per 31/12:	5.680	3.453	2.551
Vreemd vermogen per 31/12:	9.669	11.100	10.000

Jeugdhulp	Maatwerkdienstverlening	Gemeenschappelijke	Te	Verbonden	Taakveld	Soort	Status
Rijnmond		Regeling	continueren	partij			
				Jeugdhulp	Maatwerkdienstverlening	Gemeenschappelijke Regeling	Te continueren
				Rijnmond			
Algemene gegevens							
Vestigingsplaats:				Rotterdam			
Publiek belang:				Een kwalitatief goede en efficiënte uitvoering van jeugdhulp in het Rijnmondgebied van de gemeenschappelijke regeling.			
Bestuurlijk belang:				Elke deelnemende gemeente wijst vanuit haar College van B en W een vertegenwoordiger in het Algemeen Bestuur aan, alsmede een plaatsvervanger.			
Financieel belang:				De gemeente draagt naar rato bij aan deze gemeenschappelijke regeling en is voor ongeveer 53% deelnemer. De deelnemersbijdrage van de gemeente is in 2020 € 119,5 mln, waarvan € 8,5 mln voor VTRR en € 1,4 mln uit het transformatiefonds afkomstig (hetgeen binnen de GRJR wordt uitgegeven). De gemeenschappelijke regeling Jeugdhulp Rijnmond is een inkoopcombinatie van vijftien gemeenten voor de inzet van jeugdhulp en kent slechts een klein eigen vermogen (ongeveer 1,0%) en geen vreemd vermogen. Ze sluit geen financieringen af (schulden/vreemd vermogen). Bij een eventueel tekort dragen de gemeenten naar rato bij en bij een overschot (nettoresultaat) ontvangen zij naar rato.			
Risico-				Er is een risico op verhoging van de bijdragen van gemeenten, dit betekent dat Rotterdam de bijdrage moet			

inschatting verhoogen, als er een naheffing komt.

(BBV, art. 11

eerste lid, sub b)

Ontwikkelingen Samen met zorgaanbieders wil het algemeen bestuur van de Gemeenschappelijke Regeling Jeugdhulp en Rijnmond (GRJR) ervoor zorgen dat alle jeugdigen zich veilig en gezond kunnen ontwikkelen: thuis, op school beleidsdoelen en in de wijk. Dit betekent dat gemeenten en zorgaanbieders gezamenlijk erop toezien dat alle jeugdigen de voor 2020: hulp krijgen die zij nodig hebben. De GRJR voorziet met dat doel in inkoop van specialistische jeugdhulp, inclusief de subsidiëring van VTRR en de Gecertificeerde Instellingen.

Financiële gegevens	Jaarrekening 2018	Begroting 2019	Begroting 2020
Netto resultaat:	-19.926	0	0
Eigen vermogen per 31/12:	-	249	249
Vreemd vermogen per 31/12:	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.

Metropoolregio	Overhead	Gemeenschappelijke Regeling	Te continueren	Verbonden partij	Taakveld	Soort	Status
Rotterdam - Den Haag				Metropoolregio	Overhead	Gemeenschappelijke Regeling	Te continueren
				Rotterdam - Den Haag			
Algemene gegevens							
Vestigingsplaats:				Rotterdam			
Publiek belang:				De samenwerking tussen de gemeenten bevorderen met het oog op een voorspoedige ontwikkeling in het gebied en het beheer van de voorzieningen rond verkeer en vervoer en het economisch vestigingsklimaat die aan de regio toevertrouwd zijn.			
Bestuurlijk belang:				Burgemeester en portefeuillehouders Verkeer & Vervoer en Economie & Werkgelegenheid nemen zitting in Algemeen Bestuur.			
Financieel belang:				De gemeente Rotterdam draagt naar rato bij aan deze gemeenschappelijke regeling voor het onderdeel Economisch Vestigingsklimaat. De overige bijdrage is afkomstig uit Rijksmiddelen (BDU Verkeer en Vervoer). De deelnemersbijdrage van de gemeente Rotterdam bedraagt in 2020 € 1,73 mln,- (€2,68 per inwoner).			
Risico-inschatting (BBV, art. 11 eerste lid, sub b)				In 2016 besloot het Algemeen Bestuur van de MRDH om zowel de bestaande als de toekomstige financiering van RET en HTM over te nemen van de gemeenten Rotterdam resp. Den Haag. Behalve de gemeente Albrandswaard hebben alle gemeenten een instemmende zienswijze ingediend voorafgaande aan voorgenoemd besluit. (hiermee is de balanspositie ultimo 2017 fors uitgebreid met 891 miljoen euro). De voornaamste reden voor deze overname was, dat hiermee per jaar tenminste € 6 miljoen meer voor de bekostiging van de door de MRDH uit te voeren wettelijke taak t.a.v. verkeer en vervoer beschikbaar is. De			

hieraan verbonden risico's zijn beperkt, o.a. omdat de MRDH zelf zorg draagt voor de integrale bekostiging van rente en afschrijving van alle door haar goedgekeurde railinvesteringen in het OV. Voor de afdekking van het resterende risico heeft de MRDH een risicoreserve ingesteld.

Ook heeft het algemeen bestuur van de MRDH na zienswijze door de regiogemeenten op 21 december 2017 de Verordening bussenleningen vastgesteld. De belangrijkste overweging voor het instellen van deze verordening is het faciliteren van adequate en goedkopere financieringsmogelijkheden voor vervoerbedrijven ten behoeve van de gewenste transitie naar zero emissie busvervoer. Voor elke verstrekte lening wordt een toereikende risicoreservering opgebouwd als onderdeel van het eigen vermogen van de MRDH.

Ontwikkelingen en beleidsdoelen voor 2020:	Het algemeen bestuur van de MRDH heeft op 12 juli 2019 de Strategische agenda 2020: Samen aan het werk! vastgesteld. De Strategische Agenda omvat naast de twee kerntaken, verkeer en vervoer en economisch vestigingsklimaat, vanuit de twee kerntaken ook een aantal terreinen die met deze twee kerntaken onlosmakelijk verbonden zijn. De verstedelijkingsopgave kan niet los worden gezien van de infrastructuur. Woningen bouwen kan alleen als openbaar vervoer, wegen en fietspaden daar goed op afgestemd zijn. En de economie vereist dat de energietransitie goed verloopt.

Financiële gegevens	Jaarrekening 2018	Begroting 2019	Begroting 2020
Netto resultaat:	7.936	7.245	6.150
Eigen vermogen per 31/12:	15.361	21.899	28.427
Vreemd vermogen per 31/12:	1.543.298	921.818	1.059.650

Nieuw-Reijerwaard	Wonen en bouwen	Gemeenschappelijke Regeling	Te continueren	Verbonden partij	Taakveld	Soort	Status
				Nieuw-Reijerwaard	Wonen en bouwen	Gemeenschappelijke Regeling	Te continueren
Algemene gegevens							
Vestigingsplaats:				Gemeente Ridderkerk			
Publiek belang:				De GR Nieuw Reijerwaard heeft tot doel en als belang het binnen diens rechtsgebied ontwikkelen en realiseren van minimaal 90 hectare bedrijventerrein op de locatie Nieuw Reijerwaard met de daarbij horende ontsluiting en het daarbij horende groen.			
Bestuurlijk belang:				Benoeming twee leden en twee plaatsvervangende leden van het Algemeen Bestuur en het Dagelijks Bestuur.			
Financieel belang:				De gemeente Rotterdam draagt naar rato risico in deze gemeenschappelijke regeling.			
Risico-inschatting (BBV, art. 11 eerste lid, sub b)				Ondanks dat de vraag naar vrije kavels fors is toegenomen, blijft het uitgifte tempo en de hoogte van de grondprijs een aandachtspunt. Er is voldoende belangstelling vanuit de markt, maar dit heeft nog niet geleid tot concrete uitgiftes.			
Ontwikkelingen en beleidsdoelen voor				Het jaar 2020 zal worden gekenmerkt door een grote aandacht voor Marketing, Sales& Acquisitie. Daarnaast vergen voorbereiding en uitwerking de nodige aandacht waarbij de grondaankopen			

2020: onverminderd doorgaan. De jaren erna zullen steeds meer in het teken staan van uitvoering.

Financiële gegevens	Jaarrekening 2018	Begroting 2019	Begroting 2020
Netto resultaat:	0	0	0
Eigen vermogen per 31/12:	0	0	0
Vreemd vermogen per 31/12:	145.409	137.671	146.490

Openbaar	Crisisbeheersing en	Gemeenschappelijke	Te	Verbonden	Taakveld	Soort	Status
Lichaam	brandweer	Regeling	continueren	partij			
Gezamenlijke				Openbaar	Crisisbeheersing en brandweer	Gemeenschappelijke Regeling	Te continueren
Brandweer				Lichaam			
				Gezamenlijke			
				Brandweer			
Algemene gegevens							
Vestigingsplaats:				Rozenburg			
Publiek belang:				De Gezamenlijke Brandweer is een samenwerkingsverband tussen bedrijven in het haven- en industriegebied van Rotterdam en de Gemeente Rotterdam. De organisatie verzorgt in dit gebied de brandbestrijding en hulpverlening en heeft daarbij de verplichting tot het instand houden van een bedrijfsbrandweer (Wet veiligheidsregio's) overgenomen van de bedrijven die aangesloten zijn.			
Bestuurlijk belang:				Het bestuur bestaat uit vertegenwoordigers van de gemeente Rotterdam en de bedrijven en wordt voorgezeten door de burgemeester van Rotterdam.			
Financieel belang:				De gemeente Rotterdam draagt naar rato bij aan deze gemeenschappelijke regeling. De deelnemersbijdrage van de gemeente Rotterdam bedraagt in 2020 € 8,9 mln.			
Risico-inschatting (BBV, art. 11 eerste lid, sub b)				De kosten voor de deelnemende bedrijven worden steeds hoger door in het huidige bekostigingsmodel. Er wordt geïnvesteerd in een lange termijn oplossing voor de toekomstige financierbaarheid van deze Publiek-Private-Samenwerking. Dit wordt in de loop van 2020 afgerond.			
Ontwikkelingen en beleidsdoelen voor 2020:				Wet Normalisering Rechtspositie Ambtenaren (WNRA) Uitgaande van een tijdelijk uitstel in 2019, zal in 2020 de organisatie worden voorbereid op de implementatie van de WNRA. Aan de ene kant is dat een juridisch inhoudelijke voorbereiding (scholing, uitwerking, planning, etc.) en aan de andere kant is dat veelal communicatie met de organisatie over de inhoud en het proces.			

Management Development

In 2020 zal nadrukkelijker worden geïnvesteerd in management-development. Het gaat daarbij om het werken aan meer persoonlijke effectiviteit, om de samenwerking en positieve dynamiek tussen het leidinggevende kader te bevorderen.

In navolging van de gekozen lijn staat in 2020 de (kleine) CE, die gebruikt wordt door de vrijwilligers van Rozenburg, op de nominatie om vervangen te worden.

In 2020 zal naast de opgegeven investeringen ook nader worden gekeken naar een verdere optimalisering van de onderhoudscyclus en bijbehorende administratie en registratie. Tevens zal worden onderzocht of implementatie van een vorm van MOC (Management of Change) in dit kader wenselijk is.

Strategisch huisvestingsplan

Het jaar 2020 zal in het teken staan van het verder tot uitvoering brengen van het strategisch huisvestingsplan. De noodzakelijke stappen zullen worden gezet om de huisvesting verder te voltooien van het hoofdkantoor, het IBP-materiaal (Incidentenbestrijdingsplan, IBP) en het vrijwillig gedeelte van Rozenburg. De stappen zijn het gevolg en conform het huisvestingsplan zoals dit is goedgekeurd in 2019.

Opleiden & oefenen – Vakbekwaam Blijven

Meer nog dan in de voorgaande jaren het geval is geweest, zal in 2020 geïnvesteerd moeten worden in realistisch industrieel oefenen. Om kwalitatief goed te kunnen oefenen dient rekening gehouden te worden met een drietal aspecten, oefenen met schuimvormend middel, Wijze van uitvoering artikel 31-oefeningen, realistisch oefenen. In 2019 is gestart met overleg en planvorming hierover, in 2020 zullen concrete vervolgstappen worden genomen.

Financiële gegevens	Jaarrekening 2018	Begroting 2019	Begroting 2020
Netto resultaat:	-48	0	0
Eigen vermogen per 31/12:	2.752	1.972	2.842
Vreemd vermogen per 31/12:	15.929	15.521	16.554

Openbaar lichaam	Crisisbeheersing en brandweer	Gemeenschappelijke Regeling	Te continueren	Verbonden partij	Taakveld	Soort	Status
Veiligheidsregio Rotterdam Rijnmond				Openbaar lichaam Veiligheidsregio Rotterdam Rijnmond	Crisisbeheersing en brandweer	Gemeenschappelijke Regeling	Te continueren
Algemene gegevens							
Vestigingsplaats:							Rotterdam
Publiek belang: Gemeenten zijn op basis van art. 9 van de Wet Veiligheidsregio's verplicht gemeenschappelijke regelingen te treffen om de taken die in deze artikelen staan uit te voeren.							
In de VRR werken de Regionale Brandweer, Geneeskundige Hulpverlening bij Ongevallen en Rampen,							

Ambulancezorg en de Gemeenschappelijke Meldkamer van politie, brandweer en ambulance intensief

samen. Zij bieden professionele hulp en bescherming bij mogelijke risico's en bedreigingen.

Bestuurlijk	De burgemeester van Rotterdam is voorzitter van het Algemeen en Dagelijks Bestuur van de Veiligheidsregio
belang:	Rotterdam-Rijnmond.

Financieel	De inwonerbijdrage van de gemeente Rotterdam aan de Veiligheidsregio Rotterdam-Rijnmond is 57,6% van
belang:	de totale inwonersbijdragen van de regiogemeenten voor crisisbeheersing en rampenbestrijding. De
	deelnemersbijdrage van de gemeente is in 2020 € 50,55 mln.

Risico- inschatting (BBV, art. 11 eerste lid, sub b)	de grootste risico's zijn de aanbesteding van de ambulancezorg in 2021 en met name de invoering van de WNRA en de gevolgen daarvan voor bezoldiging vrijwilligers.

Ontwikkelingen	<i>Beleidsdoelen</i>
en	Ook voor 2020 zal de VRR zich inzetten voor het creëren van een zo veilig mogelijke leefomgeving. Hierbij
beleidsdoelen	focus de VRR zich op: innovatie en hulpverlening op maat en het zijn van een expertisecentrum voor een
voor 2020:	gezonde leefomgeving en veiligheid, die middenin de samenleving staat en qua organisatie de verbinding tussen medewerkers van afdelingen wil versterken.

Ontwikkelingen

Belangrijke ontwikkelingen voor 2020 zijn de extra inzet op het werven van voldoende kwalitatief
ambulancepersoneel en is er extra aandacht voor tweede loopbaanbeleid brandweerlieden.
Verder worden er voorbereidingen getroffen voor de invoering van de Wet Normalisering Rechtspositie
Ambtenaren (WNRA) en kijkt de VRR ook hoe zij in de toekomst wenst om te gaan met de status van
brandweervrijwilligers. Tot slot wordt het beheer van de meldkamer overgedragen naar de landelijke
meldkamer.

Financiële gegevens	Jaarrekening 2018	Begroting 2019	Begroting 2020
Netto resultaat:	/ 1.421	0	647
Eigen vermogen per 31/12:	12.781	7.391	7.456
Vreemd vermogen per 31/12:	64.800	67.504	50.813

Recreatieschap Rottemeren	Ruimte en wonen	Gemeenschappelijke Regeling	Te continueren	Verbonden partij	Taakveld	Soort	Status
				Recreatieschap Rottemeren	Ruimte en wonen	Gemeenschappelijke Regeling	Te continueren
Algemene gegevens							
Vestigingsplaats:							Schiedam
Publiek belang:				Het behartigen van het gemeenschappelijk belang van de deelnemers voor wat betreft de ontsluiting, de			

ontwikkeling, aanleg en het beheer in het kader van de openluchtrecreatie en waar mogelijk het toerisme en van natuur en landschap in het gebied waarvoor de regeling geldt.

Bestuurlijk De gemeente Rotterdam heeft één zetel in het Dagelijks Bestuur en drie zetels in het Algemeen Bestuur.
belang:

Financieel De gemeente Rotterdam draagt naar rato bij aan deze gemeenschappelijke regeling. De deelnemersbijdrage
belang: van de gemeente Rotterdam bedraagt in 2020 € 3,6 mln.

Risico- Recreatieschap Rottemeren kent een systeem van risicomanagement. Voor in beeld zijnde risico's zijn
inschatting (BBV, bestemmingsreserves gevormd. Daarnaast wordt een weerstandsvermogen aangehouden.
art. 11 eerste lid,
sub b)

Ontwikkelingen Er is een kader en koers voor het recreatief landschapspark Rottemeren opgesteld en vastgesteld door de
en beleidsdoelen resp. deelnemers. Het komende jaar wordt vanuit dit kader gewerkt aan een ontwikkelingsplan, een
voor 2020: masterplan voor dit gebied.
Daarnaast wordt in deelgebied Lage Bergse Bos gestart met nieuwe ontwikkeling vanwege de herinrichting
als gevolg van aanleg verlengde A16.

Financiële	Jaarrekening 2018	Begroting 2019	Begroting 2020
gegevens			
Netto resultaat:	48	0	0
Eigen vermogen	16.301	11.050	10.046
per 31/12:			
Vreemd	6.990	4.073	6.416
vermogen per 31			
/12:			

Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Pagina 114

Weerstandsvermogen en risicobeheersing

De paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing geeft inzicht in de ontwikkeling van het weerstandvermogen, waarbij de financiële risico's worden afgezet tegen de weerstandscapaciteit die beschikbaar is om ze op te vangen.

[Beleid](#)[Risico's](#)[Benodigde weerstandscapaciteit](#)[Beschikbare weerstandscapaciteit](#)[Weerstandsvermogen](#)[Wettelijk voorgeschreven kengetallen](#)

Beleid

De gemeente Rotterdam wil voorkomen dat elke niet begrote, financiële tegenvaller direct dwingt tot bezuinigen, zonder dat hiertoe een onnodig hoge, financiële buffer wordt aangehouden. Hiertoe wordt periodiek geïnventariseerd welke majeure financiële risico's (groter dan € 1,0 mln) de gemeente loopt, waarvoor geen beheersmaatregelen of voorzieningen zijn getroffen en geen verzekering is afgesloten. Op basis hiervan wordt door middel van risico-simulatie de benodigde weerstandscapaciteit bepaald en afgezet tegen de beschikbare weerstandscapaciteit. Het beleid is erop gericht om de verhouding tussen de beschikbare weerstandscapaciteit en de benodigde weerstandscapaciteit (i.c. het weerstandsvermogen) ten minste 1,00 te laten zijn.

Indien op enig moment het weerstandsvermogen als gevolg van forse financiële tegenvallers minder dan 1,00 bedraagt, worden er maatregelen getroffen die het aannemelijk maken dat het weerstandsvermogen zo spoedig mogelijk, doch uiterlijk in het laatste jaar van de meerjarenraming weer 1,00 of meer zal bedragen.

Voor meer beleidsinformatie wordt verwezen naar de [Beleidsnota Weerstandsvermogen en Risicobeheersing Rotterdam 2018](#).

Risico's

In onderstaande tabel worden de voornaamste financiële risico's ($\geq$ € 1,0 mln) voor het jaar 2020 weergegeven en toegelicht. Daarbij is onderscheid gemaakt tussen kwantificeerbare en niet-kwantificeerbare risico's. Per risico is een inschatting gemaakt van de kans dat het risico optreedt, de financiële gevolgen en het jaar waarin de gemeente het risico loopt.

Kwantificeerbare risico's

Kwantificeerbare risico's	Kans op risico	Ingeschat minimumbedrag (x € 1.000,-)	Ingeschat maximumbedrag (x € 1.000,-)
Grondexploitatie	buiten model		84.000
Op basis van het meest actuele Meerjarenperspectief Grond & Vastgoed is door middel van een risicoanalyse het financiële effect bepaald van de risico's die volgen uit de marktanalyse van wonen en werklocaties, en van de algemene prijsontwikkelingen. Hiervoor zijn de omgevingsrisico's vertaald in verschillende scenario's en is de benodigde weerstandscapaciteit berekend.			
Leningen en garanties	buiten model		60.000
De gemeente loopt een risico in verband met de leningen die de gemeente heeft verstrekt en de garanties die de gemeente heeft verleend. Het risico is berekend op basis van de door banken algemeen gehanteerde dekkingsgraad.			
Inkomensregeling (BUIG)	50%	10.000	67.000

Het risico bestaat dat de uitkering die de gemeente van het Rijk ontvangt voor het verstrekken van uitkeringen aan bijstandsgerechtigden tekortschiet om de hiermee samenhangende lasten te dekken. Het Rijk verdeelt het landelijk beschikbare budget voor het verstrekken van deze uitkeringen (het zogeheten macrobudget BUIG) tussen de gemeenten. In de afgelopen jaren kende Rotterdam voor het eerst sinds lange tijd een positief resultaat op de BUIG. Ook voor 2020 en 2021 zijn de vooruitzichten positief. Risico's zijn echter:

- In de begroting wordt rekening gehouden met een daling van het aantal uitkeringen naar 30.000 per 31 december 2021. Een omslag in de conjunctuur maakt deze daling lastiger haalbaar. Mocht de doelstelling niet worden bereikt, dan heeft dit per direct financiële consequenties.

- Voorstel van het Rijk is om het budget voor loonkostensubsidies (onderdeel van de BUIG) met ingang van 2021 op andere wijze te verdelen over gemeenten.

Onduidelijk is of deze wijziging inderdaad per 2021 ingaat of in een later jaar. Financieel risico is 10-15 mln. per jaar.

- Wijziging van budgetaandeel Rotterdam in het BUIG-budget. Jaarlijks wordt het budgetaandeel geactualiseerd o.b.v. nieuwe maatstaven. Een wijziging van slechts 0,2% in het aandeel van Rotterdam betekent direct een stijging/daling van de inkomsten met € 12 mln.

Al met al schatten we de kans op het optreden van een tekort op de BUIG (ten opzichte van de begrotingsstand na ramingsbijstellingen, waarbij overschotten al worden toegevoegd aan de algemene middelen!) in 2021 op 50%. Het maximale tekort op de BUIG bedraagt 10% van het budget (van circa € 500 mln); voor een eventueel extra tekort kan een beroep worden gedaan op de vangnetregeling, voor zover dat extra tekort door de accountant als rechtmatig is beoordeeld en niet wordt gecompenseerd door meevallers uit de voorgaande twee jaren. Gezien de gerealiseerde overschotten in 2018 en 2019 en de verwachte overschotten in 2020 en 2021 zal het vangnet pas in werking treden bij een tekort van tenminste € 67 mln.

Warmtebedrijf	50%	0	27.000

Eind 2018 is de boekwaarde van het Warmtebedrijf met € 25,6 mln verlaagd tot ca. € 27 mln. In de Begroting 2020 is vervolgens aangenomen dat in de loop van 2020 een investeringsbesluit zou worden genomen, waarbij de gemeente extra kapitaal zou storten om het Warmtebedrijf in staat te stellen zijn lening bij de BNG, waarvoor de gemeente garant staat, af te lossen. De boekwaarde van het Warmtebedrijf zou oplopen naar € 134,4 mln. Aangezien de kapitaalstorting en daarmee samenhangende aflossing van de lening het risico op verlaging van de boekwaarde zou reduceren, is de kans dat dit risico zich zou voordoen destijds verlaagd van 30% naar 15%.

Op korte termijn zal een besluit worden genomen over de door het Warmtebedrijf te volgen bedrijfsstrategie. Er liggen meerdere scenario's op tafel. In afwachting hiervan wordt vooralsnog rekening gehouden met een verhoogd risico op verdere verlaging van de boekwaarde; de kans dat dit risico zich voordoet is verhoogd van 15% naar 50%.

Rente	50%	0	0

Bij toekomstige financiering loopt de gemeente een renterisico. Dit is het risico dat de marktrente waartegen wordt geleend hoger uitvalt dan eerder is geraamd. Tevens bestaat er een renterisico op het moment van renteherziening bij een lopende lening. Een stijging van de rentetarieven ten opzichte van de begroting leidt namelijk tot hogere rentelasten. Bij het berekenen van de benodigde weerstandscapaciteit wordt er vanuit gegaan dat een structurele rentestijging van 2% ten opzichte van de verwachtingen moet kunnen worden opgevangen.

Begin 2020 heeft de gemeente zijn aandelen Eneco verkocht. De netto-verkoopopbrengst wordt gebruikt voor financiering van de gemeentelijke activiteiten. Vanwege deze bijzondere omstandigheid hoeft de gemeente tijdelijk geen nieuwe leningen aan te trekken. Ook zal het niet nodig zijn om een nadelige renteherziening op een lopende lening te accepteren. De gemeente loopt dan ook tijdelijk geen risico op een stijging van de rentelasten.

Gemeentefonds (omvang)	50%	0	10.000

De gemeente loopt het risico dat het Rijk bezuinigt op het Gemeentefonds of dat de omvang van het Gemeentefonds zich om een andere reden ongunstiger ontwikkelt dan geraamd. In verband met de Corona-crisis worden de accressen van het Gemeentefonds mogelijk tijdelijk bevroren. In dat geval zal de gemeente tijdelijk minder risico lopen dat de omvang van het Gemeentefonds tegenvalt. Verwacht wordt dat bij het opstellen van de Begroting 2021 duidelijk zal zijn of en in welke mate dit risico tijdelijk moet worden bijgesteld.

Gemeentefonds (ontwikkeling verdeelmaatstaven)	50%	0	10.000

De gemeente loopt het risico dat de verdeelmaatstaven, op grond waarvan het Rijk het Gemeentefonds tussen de gemeenten verdeelt, zich anders ontwikkelen dan geraamd.

OZB-opbrengsten	50%	0	10.000

De begrote en gerealiseerde OZB-opbrengsten kunnen van elkaar afwijken. Oorzaken zijn onder meer het continu in beweging zijn van de stad en het daardoor niet vaststaan van de grondslag, onzekere uitkomsten van beroeps- en bezwaarprocedures en effecten van de conjunctuur op de waardeontwikkeling en oninbaarheid.

Tweedelijns Wmo	50%	0	10.000

In 2015 is de uitvoering van de Jeugdwet en de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo) overgedragen aan gemeenten. Deze decentralisaties in het Sociaal Domein gingen gepaard met forse bezuinigingen én een geheel nieuwe werkwijze. De zorg is veel dichterbij georganiseerd, wat heeft geresulteerd in een (gewenst) toegenomen bereik van Rotterdammers. Daarmee zijn de kosten van vooral de Wmo gestegen. De toegekende extra budgetten (bij de Voorjaarsnota 2017 en het Coalitieakkoord 2018) en het daaraan gekoppelde maatregelenpakket om de zorguitgaven te laten dalen, lopen de komende jaren af. Ondanks positieve effecten van het maatregelenpakket duiden recente prognoses op een verdere stijging van de zorgkosten bij ongewijzigd beleid. Vooral vanwege een doorgaande groei in cliëntaantallen en vooralsnog beperkte daling van de uitgaven per cliënt, blijven de uitgaven stijgen. Daarmee blijft de opgave om bij te sturen onverminderd groot. Bovendien heeft de lobby bij het Rijk nog weinig opgeleverd. De uitwerking van de Bestuursopdracht Zorg o.b.v. het nieuwe integrale beleidsplan Zorg, Welzijn en Jeugd moet voor de langere termijn aanknopingspunten bieden om de bandbreedte van het risico te verminderen.

Tweedelijns Wmo (maximalisatie eigen bijdrage)	50%	0	12.600

Er gaat een aanzuigende werking uit van het inkomens- en vermogensafhankelijk maken van de eigen bijdrage voor de Wmo. Vanaf 2019 is deze eigen bijdrage gemaximeerd op € 17,50 per 4 weken. Onduidelijk is hoe groot de aanzuigende werking van deze maatregelen uit het regeerakkoord zal zijn. In opdracht van het ministerie van VWS heeft het CPB berekend dat de extra kosten als gevolg van de aanzuigende werking landelijk € 140 mln bedragen. Eerdere onderzoeken door o. a. SEO wijzen in de richting van een aanzuigende werking die substantieel hoger uitkomt dan € 140 mln (tussen de € 300 en € 500 mln). In het coalitieakkoord is rekening gehouden met de CPB-raming. Het restant wordt als risico opgenomen. Het Rotterdamse aandeel van 3,5% (gebaseerd op het aandeel van Rotterdam in de Integratie-uitkering Sociaal Domein, Wmo ambulant) van dit restant vormt het extra risico ter grootte van € 12,6 mln per jaar.

Een eerste eigen meting over de periode november 2018 – maart 2019 laat een significante stijging van het aantal Wmo-aanvragen zien. Landelijk zijn er afspraken gemaakt tussen VWS en VNG om middels een monitor de effecten van de maatregel in de praktijk goed te kunnen volgen. Uitvoering is belegd bij een externe partij (Significant). De monitor verschijnt 1x per jaar in september (2019 t/m 2022). Er wordt onder meer gekeken naar de aanzuigende werking. De uitkomsten van de monitor op dit punt bieden op termijn mogelijk aanknopingspunten om de bandbreedte van de meerkosten (het risicobedrag) omlaag te brengen.

Ruimen bommen	25%	0	9.000

Voorheen ontving de gemeente Rotterdam een vast jaarlijks bedrag van het Rijk voor het ruimen van bommen. Met ingang van 2015 geldt een nieuwe regeling. Op grond daarvan subsidieert het Rijk 70% van de ruimingskosten. Dit betekent dat de gemeente Rotterdam voor de overige 30% zelf dekking moet vinden. Het uitgangspunt is dat er niet meer actief geruimd wordt en dat er zoveel mogelijk kosten ten laste van gemeentelijke projecten worden gebracht. Uiteindelijk bestaat een risico dat geraamd wordt op € 9,0 mln.

Risico-opslag niet-kwantificeerbare risico's	50%	0	50.000

Voor de niet-kwantificeerbare risico's wordt een opslag in het risicosimulatiemodel opgenomen. Deze risico's worden hierna afzonderlijk toegelicht.

Risico-opslag grote projecten	50%	0	25.000

Op projectniveau wordt een post onvoorzien gehanteerd. Voor de grote investeringsprojecten wordt daarnaast een opslag in het risicosimulatiemodel opgenomen.

Financieel risico i.r.t. enkele deelnemingen in investeringsfondsen	50%	0	6.000

Een investeringsfonds is een verbonden partij, waarin de gemeente, vaak met andere partijen, participeert ter realisering van maatschappelijk rendement. Via een investeringsfonds, investeert de gemeente in projecten met een hoog risicoprofiel, die op de reguliere kapitaalmarkt geen financiering kunnen aantrekken. Investeringsfondsen zijn daarmee risicovoller dan andere verbonden partijen (deelnemingen). Vanwege dit hoge risicoprofiel is tijdige en volledige terugbetaling aan het fonds niet gegarandeerd.

In het beleidskader Verbonden Partijen & Governance Samenwerkingsrelaties 2019 - 2022 is voorgesteld de risico's verbonden aan participatie in investeringsfondsen inzichtelijk te maken in de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing van begroting en rekening. Deze risico's dekt de gemeente af in de algemene reserve.

De risico's verbonden aan deelname in investeringsfondsen worden geraamd op 50% van de actuele boekwaarden fondsen. Dit percentage is een marktconform

percentage (zo hanteert de provincie Zuid-Holland ter zake eenzelfde beleid). Deze bekleemde reserve dient dekking bij afboekingen van fondsen te bieden.

De boekwaarde van de investeringsfondsen waaraan de gemeente deelneemt (Innovation Quarter, ICOS Cleantech Earlystage Fund II, Swanbridge Capital) bedroeg per 31 december 2019 ca. € 6,0 mln.

Btw Sportbesluit 2019 (gemeente en Sportbedrijf Rotterdam)	50%	8.103	8.103

Met ingang van 2019 is de btw-vrijstelling voor de exploitatie van sportaccommodaties verruimd. De verruiming dreigt voor zowel de gemeente als het Sportbedrijf Rotterdam nadelig uit te pakken. Op 30 oktober 2018 heeft het college besloten tot een tweesparenbeleid. Het tweesparenbeleid houdt in dat enerzijds nog wordt uitgegaan van winstbeoging door het Sportbedrijf en daarmee behoud van de huidige btw-positie richting fiscus en anderzijds van een aanvraag van subsidie om het dreigende verlies van die btw-positie te kunnen compenseren.

De gemeente en het Sportbedrijf hebben over hun activiteiten in 2019 in totaal ca. € 8,1 mln btw teruggevorderd. Tevens is aan het ministerie van VWS gevraagd om de gemeente en het Sportbedrijf voor dit bedrag te compenseren, indien de fiscus de terugvordering van btw niet honoreert. Van dit bedrag heeft ca. € 3,6 mln betrekking op de gemeente en ca. € 4.5 mln op het Sportbedrijf. Het ministerie van VWS heeft 81,7% van het gevraagde subsidiebedrag verleend.

In de jaarrekening 2019 kon slechts sprake kan zijn van één vordering: óf op de fiscus óf op VWS. Om een onrechtmatigheid te voorkomen is besloten om het subsidiebedrag (i.c. de vordering op VWS) niet te verantwoorden. In het uiterste geval dat de fiscus van oordeel is dat het Sportbedrijf geen winstoogmerk heeft en de termijn om alsnog de subsidie te verantwoorden bij VWS is verstreken óf de subsidiepot van VWS is uitgeput tegen de tijd dat de fiscus uitspraak heeft gedaan in dit dossier, loopt de gemeente het risico dat het teruggevorderde btw-bedrag moet worden terugbetaald aan de fiscus en vervolgens niet meer kan worden verhaald op VWS.

Btw Sportbesluit 2019 (Sportfondsen Rotterdam en Topsportcentrum Rotterdam)	50%	465	465

Naar analogie conform de toelichting op het risico 'Btw Sportbesluit 2019 (gemeente en Sportbedrijf)

Btw onderwijsactiviteiten Sportbedrijf Rotterdam en Natuurstad Rotterdam	50%	1.250	1.250

Het Sportbedrijf heeft in juli 2018, op advies van de gemeente, een brief aan de Belastingdienst Rijnmond gestuurd, waarin het standpunt is ingenomen dat de onderwijsactiviteiten van het Sportbedrijf, waarvoor de gemeente een inkoopbedrag betaalt, moeten worden gekwalificeerd als één met btw belaste prestatie. De Belastingdienst heeft nog geen uitspraak gedaan. Indien de Belastingdienst het standpunt van het Sportbedrijf niet onderschrijft, dan kan de gemeente de door het Sportbedrijf in rekening gebrachte btw op de inkoopfactuur niet terugvorderen op het BTW-compensatiefonds. Dat zal dan ook gelden voor de btw die Natuurstad Rotterdam in rekening brengt over de subsidie die deze stichting van de gemeente ontvangt.

* Geluidshinder Stadhuisplein	50%	1.000	2.000

Enkele jaren geleden is studentenhuisvesting gerealiseerd aan het Stadhuisplein. De al langer gehuisveste (nacht)horeca aan het plein levert 's nachts geluidhinder. De kans bestaat dat de gemeente gaat bijdragen aan noodzakelijk maatregelen om geluidsoverlast van horeca richting studenten tegen te gaan.

Niet-kwantificeerbare risico's

Niet-kwantificeerbare risico's

Risico achtervang Waarborgfonds Sociale Woningbouw

De Stichting Waarborgfonds Sociale Woningbouw (WSW) heeft als doel om de toegang tot de kapitaalmarkt voor de deelnemende woningcorporaties te bevorderen. Tegen betaling van een borgstellingsvergoeding door de betreffende woningcorporaties biedt het WSW zekerheid aan geldgevers voor het geval die woningcorporaties niet aan hun financiële verplichtingen voldoen. Er zijn verschillende vangnetten en buffers voor het WSW. Als deze ontoereikend zijn, dan worden

Rijk en gemeenten aangesproken op hun achtervang.

Risico achtervang Waarborgfonds Eigen Woningen

De Stichting Waarborgfonds Eigen Woningen (WEW) biedt via de Nationale Hypotheekgarantie aan geldgevers zekerheid voor het geval de hypotheekgever niet aan zijn financiële verplichtingen voldoet. Indien het fondsvermogen ontoereikend is, wordt aanspraak gemaakt op de achtervang van Rijk en gemeenten. Voor hypotheeklen afgesloten na 1 januari 2011 is sprake van 100% achtervang van het Rijk.

Omgevingswet

De implementatie van de omgevingswet kent nog veel onzekerheid op het gebied van procesaanpassingen, ICT/automatisering en derving van leges. Deze kosten zijn op dit moment niet met zekerheid te ramen.

Risico op schade aan gemeentelijke kunstcollectie

De gemeentelijke kunstcollectie is niet verzekerd. De gemeente is risicodragend voor eventuele schade aan de collectie.

Uitvoeringsprogramma Lood in de bodem

De verantwoordelijkheid voor de aanpak van 'bodempluim' heeft het rijk bij provincies en (grote) gemeenten neergelegd. De marktwaarde van gemeentelijke objecten en gronden kan theoretisch dalen door de aanwezigheid van bodemverontreiniging. In de eerste helft van 2019 wordt het huidige concept van het Uitvoeringsprogramma Bodempluim voorzien van een financiële paragraaf, aan de hand waarvan de risico's duidelijk worden.

Risico op schade a.g.v. natuurrampen en terrorisme

Het is niet ondenkbaar dat Rotterdam te maken krijgt met een ramp of een daad van terrorisme, die leidt tot forse financiële schade voor de gemeente Rotterdam.

Vennootschapsbelasting

Door de Wet modernisering vennootschapsbelastingplicht overheidsondernemingen zijn onder meer gemeenten met ingang van 2016 voor ondernemingsactiviteiten belastingplichtig voor de vennootschapsbelasting (Vpb).

Op het taakveld Vennootschapsbelasting (Vpb) boekt de gemeente de raming van het te betalen bedrag vennootschapsbelasting als last. Het gaat om het geraamde bedrag van de aanslag vennootschapsbelasting voor het betreffende begrotingsjaar of verantwoordingsjaar. Dit bedrag is de gemeente verschuldigd vanwege de fiscale winst die de gemeente per saldo realiseert op ondernemingsactiviteiten in het begrotingsjaar, na eventuele verrekening van fiscale verliezen uit eerdere begrotingsjaren.

De gemeente Rotterdam gaat ervan uit dat de activiteiten lease, bedrijfsreiniging, containerservice en verkoop restafval (deels) onder deze belastingplicht vallen.

De Rijksbelastingdienst heeft de gemeente Rotterdam vragen gesteld over een aantal gemeentelijke activiteiten waarvoor nu geen Vpb-plicht bestaat. Dit zijn vastgoedbeheer, het beschikbaar stellen van ruimte voor reclameuitingen en over de verhuur van brandstofverkooppunten. De gemeente neemt hierbij het standpunt in dat geen sprake is van Vpb-plichtige ondernemersactiviteiten, maar van vermogensbeheer. De Rijksbelastingdienst heeft op dit moment hierover nog geen definitief standpunt ingenomen. In de loop van dit jaar wordt dat standpunt verwacht. In afwachting hiervan wordt dit risico voorlopig als een niet kwantificeerbaar risico opgenomen.

* Nieuw(e) risico('s).

Op basis van dit overzicht is de benodigde weerstandscapaciteit berekend. Deze berekening is voor het gros van de risico's gemaakt met behulp van een risicosimulatiemodel, waarbij is uitgegaan van een zekerheidspercentage van 95%. Dit wil zeggen dat de benodigde weerstandscapaciteit in 95% van de gevallen toereikend is om de risico's te dekken.

De benodigde weerstandscapaciteit in verband met de risico's inzake grondexploitaties en borgstellingen en garanties wordt afzonderlijk berekend, met behulp van een model dat op deze specifieke risico's is toegesneden.

In vergelijking met de oorspronkelijke begroting voor 2020, zijn enkele risico's komen te vervallen. Dit betreft:

- het renterisico; omdat de netto-verkoopopbrengst Eneco tijdelijk kan worden gebruikt voor de financiering van gemeentelijke activiteiten, loopt de gemeente in 2020 niet of nauwelijks risico op een stijging van de rentelasten.
- de uitbreiding van de wettelijke taken VVE (voor- en vroegschoolse educatie); inmiddels is een beter beeld ontstaan van de mate waarin ouders van peuters die niet tot de doelgroep behoren, gebruik willen maken van het aanbod op voor- en vroegschoolse educatie.
- de wijziging van de werkgeverspremies 2020; de wijziging is inmiddels bekend.

Ook is er een risico bijgekomen, waarmee in de oorspronkelijke begroting voor 2020 nog geen rekening werd gehouden. Dit betreft het risico 'Geluidshinder Stadhuisplein'.

De overige risico's zijn opnieuw tegen het licht gehouden. Soms zijn de verwachte omvang van het risico of de kans van optreden gewijzigd. De voornaamste wijzigingen betreffen:

- de inkomensregelingen (BUIG); er is een hernieuwde inschatting gemaakt van het maximale risico dat de gemeente loopt, alvorens in aanmerking te komen voor de 'vangnetregeling' van het Rijk. Deze valt 17 mln hoger uit.
- het Warmtebedrijf; de beoogde kapitaalstorting ter grootte van ca. 107 mln zal dit jaar niet plaatsvinden. Hierdoor zal de boekwaarde van de aandelen dit jaar niet stijgen tot 134,4 mln, maar onveranderd 27 mln bedragen. Het risico op een afboeking van deze waarde is voorzichtigheidshalve verhoogd van 15% naar 50%.
- de leningen en garanties; omdat de beoogde kapitaalstorting in het Warmtebedrijf dit jaar niet zal plaatsvinden, zal het Warmtebedrijf zijn lening niet kunnen aflossen en staat de gemeente ook in 2020 garant voor deze lening. Voornamelijk als gevolg hiervan valt de berekening van het risico dat de gemeente loopt op de door hem verstrekte leningen en verleende garanties ca. 35 mln hoger uit.
- de Tweedelijns Wmo; er is een hernieuwde inschatting gemaakt van het maximale risico dat de gemeente loopt. Deze valt 20 mln lager uit.

De Corona-crisis leidt tot meerkosten en inkomstenderving. Deze kunnen vooralsnog onvoldoende goed worden ingeschat. Enerzijds is onvoorspelbaar hoe de pandemie zich ontwikkelt en hoe het (inter)nationale pakket aan maatregelen om het verloop van de pandemie te beïnvloeden zich in de loop der tijd ontwikkelt. Anderzijds is nog onvoldoende duidelijk in hoeverre de gemeente financieel zal worden gecompenseerd door het Rijk. Het financiële risico dat de gemeente loopt a.g.v. de Corona-crisis is dan ook niet gekwantificeerd. De pandemie kan worden beschouwd als een natuurramp en is daarmee onderdeel van het structurele risico op financiële schade als gevolg van een (natuur)ramp.

Benodigde weerstandscapaciteit

Onderstaande tabel laat de recente ontwikkeling van de benodigde weerstandscapaciteit zien.

Omdat de financiële restrisico's per saldo zijn toegenomen, neemt ook de benodigde weerstandscapaciteit toe. Er is meer weerstandscapaciteit nodig, om nagenoeg (voor 95%) zeker van te zijn dat de financiële risico's, zoals hierboven genoemd, eenmalig kunnen worden opgevangen.

De vergelijking met de cijfers voor 2017 gaat mank. Dit wordt met name verklaard door een andere berekeningswijze van de benodigde weerstandscapaciteit voor het renterisico. Tot 2018 stelde de gemeente zich ten doel om de omslagrente, waarmee de gemeentelijke rentelasten aan de gemeentelijke activiteiten worden toegerekend, over een periode van vier jaren gelijk te houden. Hiertoe werd het renterisico over de periode van vier jaren cumulatief berekend. De Financieringsreserve had als doel om dit renterisico af te dekken en was onderdeel van de beschikbare weerstandscapaciteit. Met ingang van 2018 is het wettelijk voorgeschreven dat de omslagrente de werkelijke rentelasten volgt. Als gevolg hiervan is de Financieringsreserve opgeheven en wordt de benodigde weerstandscapaciteit inzake het renterisico niet meer cumulatief berekend over een periode van vier jaren, maar telkens over het betreffende jaar. Dit is consistent met de wijze waarop de benodigde weerstandscapaciteit voor de andere risico's wordt berekend.

Benodigde weerstandscapaciteit (bedragen x € 1 mln, balansstanden ultimo jaar)	2017	2018	2019	2020
Benodigde weerstandscapaciteit	305	205	219	263

Beschikbare weerstandscapaciteit

De beschikbare weerstandscapaciteit wordt met ingang van de nieuwe bestuursperiode (vanaf 2018) voorzichtiger berekend dan voorheen. Waar voorheen ook het vrij aanwendbare deel van alle bestemmingsreserves en een deel van de stille reserves bij de berekening werden betrokken, wordt vanaf heden - voorzichtigheidshalve - nog slechts gerekend met de volgende bestanddelen:

- de Algemene reserve
- de bestemmingsreserves die zijn gevormd om een specifiek financieel risico af te dekken (kortweg aangeduid als: de risicoreserves)
- de wettelijk verplichte stelpost voor onvoorziene lasten (kortweg aangeduid als: stelpost onvoorzien).

Met deze wijziging wordt beter aangesloten bij het primaire doel van het weerstandsvermogen: het opvangen van plotselinge, niet begrote financiële tegenvallers, zonder dat er direct moet worden bezuinigd. Stille reserves lenen zich in de praktijk niet of nauwelijks voor het opvangen van plotselinge financiële tegenvallers, omdat ze niet per direct gerealiseerd kunnen worden. En het aanwenden van bestemmingsreserves, die voor een specifiek doel worden aangehouden, moet de facto worden opgevat als een bezuiniging.

Met de wijziging wordt bovendien beter aangesloten bij de wijze waarop de andere G4-gemeenten de beschikbare weerstandscapaciteit berekenen.

De beschikbare weerstandscapaciteit daalt dit jaar fors. De coronacrisis is hier in belangrijke mate debet aan. De inkomsten uit belastingen en leges lopen fors terug en om de crisis het hoofd te bieden worden extra uitgaven gedaan. Het opvangen van deze financiële tegenvallers leidt tot een forse daling van de algemene reserve.

Beschikbare weerstandscapaciteit (bedragen x € 1 mln, balansstanden ultimo jaar)	2017	2018	2019	2020
Financieringsreserve	82	0	0	0
Kredietrisicoreserve	68	71	70	70
Bestemmingsreserve BUIG meerjarig	69	29	18	35
Bestemmingsreserve Decentralisatie AWBZ	7	4	3	2
Bestemmingsreserve Tweedelijns Wmo en Jeugdhulp	0	5	34	28
Risicoreserves	226	109	125	135
Algemene reserve	77	180	176	84
Stelpost onvoorzien	1	0	1	1
Vrij aanwendbaar deel bestemmingsreserves	484	0	n.v.t.	n.v.t.
Stille reserves	50	0	n.v.t.	n.v.t.
Beschikbare weerstandscapaciteit	838	289	301	220

Weerstandsvermogen

Conform coalitieakkoord wordt met ingang van de nieuwe bestuursperiode gestuurd op een weerstandsvermogen van minimaal 1,00, passend bij de financiële risico's die de gemeente loopt. Dit houdt in dat de beschikbare weerstandscapaciteit voldoende is om de financiële risico's op te vangen. Met andere woorden: de beschikbare weerstandscapaciteit is tenminste gelijk aan de benodigde weerstandscapaciteit.

Als gevolg van de sterke daling van de beschikbare weerstandscapaciteit en de stijging van de benodigde weerstandscapaciteit, zal het weerstandsvermogen dit jaar fors dalen, tot onder de norm van 1,00. Bij Begroting 2021 zal worden aangegeven hoe en in welk tempo het weerstandsvermogen weer op peil wordt gebracht.

De vergelijking met de cijfers voor 2017 gaat overigens mank. De beschikbare weerstandscapaciteit wordt met ingang van de nieuwe bestuursperiode conservatiever berekend dan voorheen. Hiermee wordt beter aangesloten bij het primaire doel van het weerstandsvermogen: het opvangen van niet begrote financiële tegenvallers, zonder dat er direct moet worden bezuinigd. En er wordt beter aangesloten bij de wijze waarop de andere G4-gemeenten de berekening maken. Ook de benodigde weerstandscapaciteit wordt met ingang van de nieuwe bestuursperiode anders berekend.

Weerstandsvermogen (bedragen x € 1 mln, balansstanden ultimo jaar)	2017	2018	2019	2020

Beschikbare weerstandscapaciteit	838	289	301	220
Benodigde weerstandscapaciteit	305	205	219	263
Weerstandsvermogen	2,75	1,41	1,37	0,83
Norm gemeente Rotterdam o.g.v. Coalitieakkoord 2018-2022: minimaal 1,00				

In onderstaande tabel is te zien dat het weerstandsvermogen in 2020 ook ten opzichte van de oorspronkelijke begroting fors daalt. Dit is in belangrijke mate het gevolg van de Corona-crisis. Zonder de impact van deze crisis zou het weerstandsvermogen voor 2020 net boven de norm van 1,0 zijn uitgekomen. Voor nu accepteren we deze tijdelijke dip. Dit geeft tijd en ruimte om zaken scherper in beeld te krijgen en de klappen op te vangen zonder direct ingrijpende bezuinigingen te moeten doorvoeren.

Weerstandsvermogen (bedragen x € 1 mln, balansstanden ultimo jaar)	oorspronkelijke begroting 2020	1e herziening 2020
Beschikbare weerstandscapaciteit (Begroting 2020)	266	220
Benodigde weerstandscapaciteit (Begroting 2020)	250	263
Weerstandsvermogen (Begroting 2020)	1,06	0,83

Wettelijk voorgeschreven kengetallen

Onderstaand worden uitsluitend de financiële kengetallen weergegeven die op grond van het Besluit Begroting en Verantwoording moeten worden vermeld in de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing. Het complete overzicht van alle door de gemeente Rotterdam gehanteerde financiële kengetallen, inclusief toelichting, is terug te vinden in het onderdeel [Financiële kengetallen](#).

Verplichte financiële kengetallen o.g.v. BBV	2017	2018	2019	2020
Netto schuldquote	56,3%	54,1%	55,0%	24,8%
Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	44,9%	47,3%	49,1%	20,9%
Solvabiliteitsratio	31,1%	30,8%	30,7%	55,8%
Structurele exploitatieruimte	3,6%	5,5%	1,1%	4,2%
Grondexploitatie	-4,5%	-4,5%	-4,1%	-2,8%
Belastingcapaciteit	99%	99%	103%	105%

Balans

Pagina 116

Balans

In dit onderdeel worden normaliter de geprognosticeerde balans en het kasstroomoverzicht opgenomen. Omdat in dit P&C-product alleen de bijstellingen voor het lopende jaar gepresenteerd worden, zijn deze onderdelen echter komen te vervallen. In de Begroting 2021 komen deze onderdelen wel terug. Het investeringsvoorstel zal eveneens doorschuiven naar de Begroting 2021. Een verwijzing naar de onderdelen Reserves en Voorzieningen is wel terug te vinden op deze pagina.

[Reserves](#)[Voorzieningen](#)

Reserves

Zie voor dit onderdeel de balanspagina [Reserves](#).

Voorzieningen

Zie voor dit onderdeel de balanspagina [Voorzieningen](#).

Reserves

Pagina 117

Reserves

Reserves zijn middelen die in het verleden opzij zijn gezet om in de toekomst te kunnen besteden. De meeste reserves hebben een specifiek bestedingsdoel. De Algemene Reserve is vrij aanwendbaar.

[Vermogensspecificatie reserves](#)

Vermogensspecificatie reserves

Hieronder staat de verloopstaat van de bestemmingsreserves van de gemeente Rotterdam. Door op het informatie-icoontje te klikken zijn het verloop van 2020 en een algemene toelichting per reserve te zien. In onderstaand overzicht zijn de bestemmingsvoorstellen van de jaarstukken 2019 meegenomen.

Bestemmingsreserves	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
	1-1-2020				31-12-2020

Algemene middelen	779.417	1.334.025	187.871	39.171	1.886.400

Algemene Reserve	189.158	0	105.136	0	84.022
Bestemmingsreserves	Beginstand 1-1-2020	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand 31-12-2020
Algemene middelen	779.417	1.334.025	187.871	39.171	1.886.400
Algemene Reserve	189.158	0	105.136	0	84.022
Verloopstaat Reserve	Beginstand 1-1-2020	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand 31-12-2020
Begroting 2020	189.158	0	105.136	0	84.022
Toelichting Reserve					
Raadsbesluit:					Doorlopend
Doel Reserve: De algemene reserve behoort tot het weerstandsvermogen, hetgeen vrij aanwendbare middelen zijn, die worden ingezet om het begrotingsbeeld sluitend te houden en voor onvoorziene financiële risico's.					

Bestemmingsreserve	497.023	43.913	70.443	39.171	431.322
Investeringsfonds					
Rotterdam (IFR)					
Bestemmingsreserves	Beginstand 1-1-2020	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand 31-12-2020
Algemene middelen	779.417	1.334.025	187.871	39.171	1.886.400
Bestemmingsreserve	497.023	43.913	70.443	39.171	431.322
Investeringsfonds					
Rotterdam (IFR)					
Verloopstaat Reserve	Beginstand 1-1-2020	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand 31-12-2020
Begroting 2020	497.023	43.913	70.443	39.171	431.322
Toelichting Reserve					
Raadsbesluit:					1999 (van 1999 t/m niet van toepassing)
Doel Reserve: De bestemmingsreserve is ter dekking van gemeentebrede investeringsprojecten in het kader van de meerjarige investeringsplanning. Het fonds wordt onder meer gevoed uit een structurele intensiveringsreeks, verkoopopbrengsten van deelnemingen en bespaarde omslagrente. De rentebaten over de hoofdsom wordt gebruikt voor de financiering van kapitaallasten (rente- en afschrijvingen) van aangewezen, lopende investeringen.					

Bestemmingsreserve	18.379	0	8.922	0	9.457
Taakmutaties					
Gemeentefonds					
Bestemmingsreserves	Beginstand 1-1-2020	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand 31-12-2020
Algemene middelen	779.417	1.334.025	187.871	39.171	1.886.400
Bestemmingsreserve	18.379	0	8.922	0	9.457
Taakmutaties					
Gemeentefonds					
Verloopstaat Reserve	Beginstand 1-1-2020	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand 31-12-2020

Begroting 2020						18.379	0	8.922	0	9.457	
Toelichting Reserve											
Raadsbesluit:						Jaarrekening 2006 (van 2006 t/m niet van toepassing)					
Doel Reserve:						De bestemmingsreserve betreft nog niet door de uitvoerende clusters geclaimde of ingedaalde rijksmiddelen met een specifieke doelstelling / taakstelling die bij Beheer Algemene Middelen gereserveerd zijn voor latere jaren.					
Kredietrisicoreserve	70.030	399	0	0	70.429	Bestemmingsreserves	Beginstand 1-1-2020	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand 31-12-2020
						Algemene middelen	779.417	1.334.025	187.871	39.171	1.886.400
						Kredietrisicoreserve	70.030	399	0	0	70.429
						Verloopstaat Reserve	Beginstand 1-1-2020	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand 31-12-2020
Begroting 2020						70.030	399	0	0	70.429	
Toelichting Reserve											
Raadsbesluit:						Begroting 2012 (van 2012 t/m niet van toepassing)					
Doel Reserve:						De bestemmingsreserve dient ten behoeve van de risico's met betrekking tot de leningen- en garantieportefeuille.					
Bestemmingsreserve	4.630	0	3.173	0	1.457	Bestemmingsreserves	Beginstand 1-1-2020	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand 31-12-2020
						Algemene middelen	779.417	1.334.025	187.871	39.171	1.886.400
						Bestemmingsreserve	4.630	0	3.173	0	1.457
Doorontwikkeling											
Organisatie											
						Verloopstaat Reserve	Beginstand 1-1-2020	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand 31-12-2020
Begroting 2020						4.630	0	3.173	0	1.457	
Toelichting Reserve											
Raadsbesluit:						Eerste bestuursrapportage 2015 (van 2015 t/m nader te bepalen)					
Doel Reserve:						Deze bestemmingsreserve is bedoeld voor de frictiekosten, gemoeid met de doorontwikkeling van de organisatie in de periode 2016 / 2019. De frictiekosten zijn zowel bedoeld voor de loonkosten (en personeelsgerelateerde kosten) van boventallige medewerkers (hpk'ers) die niet betaald kunnen worden uit de begroting van de clusters, als voor kosten die voortkomen uit arrangementen om medewerkers te stimuleren vrijwillig uit dienst te gaan.					
Bestemmingsreserve	0	1.289.713	0	0	1.289.713	Bestemmingsreserves	Beginstand 1-1-2020	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand 31-12-2020
Verkoopopbrengst						2020					
						Algemene middelen	779.417	1.334.025	187.871	39.171	1.886.400
						Bestemmingsreserve	0	1.289.713	0	0	1.289.713
Verkoopopbrengst Eneco											

						Verloopstaat Reserve	Beginstand 1-1-	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand 31-12-
							2020				2020
						Begroting 2020	0	1.289.713	0	0	1.289.713
						Toelichting Reserve					
						Raadsbesluit:	Resultaatbestemming 2019				
						Doel Reserve:	De bestemmingsreserve is gevormd ten behoeve van het tijdelijk parkeren van de verkoopopbrengsten van Eneco.				
Bestemmingsreserve	197	0	197	0	0	Bestemmingsreserves	Beginstand 1-1-	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand 31-12-
project BAG WOZ							2020				2020
						Algemene middelen	779.417	1.334.025	187.871	39.171	1.886.400
						Bestemmingsreserve project	197	0	197	0	0
						BAG WOZ					
						Verloopstaat Reserve	Beginstand 1-1-	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand 31-12-
							2020				2020
						Begroting 2020	197	0	197	0	0
						Toelichting Reserve					
						Raadsbesluit:	Resultaatbestemming 2019				
						Doel Reserve:	De bestemmingsreserve is gevormd om de kosten voor het vertraagde project BAG WOZ te dekken				
Beheer van de stad	17.347	2.903	12.149	0	8.101						
Bestemmingsreserve	2.740	0	340	0	2.400	Bestemmingsreserves	Beginstand 1-1-2020	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand 31-12-2020
Onderhoud Lease											
(voorheen ROB Intern)						Beheer van de stad	17.347	2.903	12.149	0	8.101
						Bestemmingsreserve	2.740	0	340	0	2.400
						Onderhoud Lease					
						(voorheen ROB Intern)					
						Verloopstaat Reserve	Beginstand 1-1-2020	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand 31-12-2020
						Begroting 2020	2.740	0	340	0	2.400
						Toelichting Reserve					
						Raadsbesluit:	Jaarrekening 2015 (van 1-1-2016 t/m nader te bepalen)				
						Doel Reserve:	De bestemmingsreserve Onderhoud Lease ondersteunt een efficiënte bedrijfsvoering met betrekking tot het materieel van Lease, waarbij jaarlijkse schommelingen in kosten van onderhoud en reparatie worden opgevangen.				
Bestemmingsreserve	101	0	101	0	0	Bestemmingsreserves	Beginstand 1-1-2020	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand 31-12-2020
Oranjobonnepolder											
						Beheer van de stad	17.347	2.903	12.149	0	8.101

Bestemmingsreserve	101	0	101	0	0
Oranjobonnepolder					
Verloopstaat Reserve	Beginstand 1-1-2020	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand 31-12-2020
Begroting 2020	101	0	101	0	0
Toelichting Reserve					
Raadsbesluit:	Jaarrekening 2016 (van 1-1-2017 t/m 31-12-2020)				
Doel Reserve:	Bestemmingsreserve Oranjobonnepolder is gevormd ter dekking van de beheerskosten voor de uitgevoerde werkzaamheden in de Oranjobonnepolder.				
Bestemmingsreserve	536	0	45	0	491
Luchtsingel					
Bestemmingsreserves	Beginstand 1-1-2020	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand 31-12-2020
Beheer van de stad	17.347	2.903	12.149	0	8.101
Bestemmingsreserve	536	0	45	0	491
Luchtsingel					
Verloopstaat Reserve	Beginstand 1-1-2020	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand 31-12-2020
Begroting 2020	536	0	45	0	491
Toelichting Reserve					
Raadsbesluit:	Jaarrekening 2016 (van 1-1-2017 t/m 31-12-2031)				
Doel Reserve:	De bestemmingsreserve is gevormd ter dekking van kosten inzake de onderhoudsplicht van de Luchtsingel, die in 2016 is afgekocht.				
Bestemmingsreserve	11.520	1.853	10.903	0	2.470
stedelijke bereikbaarheid (waaronder Maastunnel)					
Bestemmingsreserves	Beginstand 1-1-2020	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand 31-12-2020
Beheer van de stad	17.347	2.903	12.149	0	8.101
Bestemmingsreserve stedelijke bereikbaarheid (waaronder Maastunnel)	11.520	1.853	10.903	0	2.470
Verloopstaat Reserve	Beginstand 1-1-2020	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand 31-12-2020
Begroting 2020	11.520	1.853	10.903	0	2.470
Toelichting Reserve					
Raadsbesluit:	Jaarrekening 2016 (van 1-1-2017 t/m 31-12-2020)				
Doel Reserve:	De bestemmingsreserve is gevormd ter dekking van niet activeerbare kosten van de renovatie van de Maastunnel.				
Bestemmingsreserve	2.450	1.050	760	0	2.740
Blauwalg Kralingse Plas					
Bestemmingsreserves	Beginstand 1-1-2020	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand 31-12-2020
Beheer van de stad	17.347	2.903	12.149	0	8.101
Bestemmingsreserve	2.450	1.050	760	0	2.740
Blauwalg Kralingse					

Plas

Verloopstaat Reserve	Beginstand 1-1-2020	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand 31-12-2020
Begroting 2020	2.450	1.050	760	0	2.740
Toelichting Reserve					
Raadsbesluit:				Voorjaarsnota 2019	
Doel Reserve:	In de motie 'structurele oplossing blauwalg Kralingse plas' wordt verzocht voor de jaarlijks terugkerende blauwalgoverlast in de Kralingse plas een structurele oplossing te vinden die leidt tot een plas die structureel zomer- en zwemklaar is.				

Bestuur en dienstverlening	4.535	1.459	2.972	52	2.970

Bestemmingsreserve	3.227	0	2.885	0	342
Citylab					
Bestemmingsreserves					
Beginstand 1-1-2020					
Toevoeging					
Onttrekking					
Vrijval					
Eindstand 31-12-2020					
Bestuur en dienstverlening					
4.535					
1.459					
2.972					
52					
2.970					
Bestemmingsreserve					
3.227					
0					
2.885					
0					
342					
Citylab					
Verloopstaat Reserve					
Beginstand 1-1-2020					
Toevoeging					
Onttrekking					
Vrijval					
Eindstand 31-12-2020					
Begroting 2020					
3.227					
0					
2.885					
0					
342					
Toelichting Reserve					
Raadsbesluit:					
Jaarrekening 2015 (van 1-1-2016 t/m 31-12-2020)					
Doel Reserve:					
De bestemmingsreserve is gevormd als dekking voor juridische verplichtingen projecten					
Citylab.					

Bestemmingsreserve	0	1.329	0	0	1.329						
Verkiezingen											
Bestemmingsreserves	Beginstand 1-1-2020		Toevoeging		Onttrekking		Vrijval		Eindstand 31-12-2020		
Bestuur en dienstverlening	4.535		1.459		2.972		52		2.970		
Bestemmingsreserve	0		1.329		0		0		1.329		
Verkiezingen											
Verloopstaat Reserve	Beginstand 1-1-2020		Toevoeging		Onttrekking		Vrijval		Eindstand 31-12-2020		
Begroting 2020	0		1.329		0		0		1.329		
Toelichting Reserve											
Raadsbesluit:								Jaarrekening 2013 (vanaf 1-1-2013)			
Doel Reserve:		De bestemmingsreserve is gevormd voor het opvangen van fluctuaties in de jaarrekening door kosten voor verkiezingen.									

Bestemmingsreserve	202	0	119	0	83	Bestemmingsreserves	Beginstand 1-1-	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand 31-12-
Masterplan							2020				2020
Dienstverlening						Bestuur en dienstverlening	4.535	1.459	2.972	52	2.970

Bestemmingsreserve Masterplan						202	0	119	0	83	
Dienstverlening											
Verloopstaat Reserve						Beginstand 1-1-	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand 31-12-	
						2020				2020	
Begroting 2020						202	0	119	0	83	
Toelichting Reserve											
Raadsbesluit:						2008 (van 15-04-2008 t/m nog nader te bepalen)					
Doel Reserve:						De bestemmingsreserve is gevormd voor dekking van éénmalige uitgaven kadernotitie dienstverlening.					
Bestemmingsreserve	34	0	0	0	34	Bestemmingsreserves	Beginstand 1-1-	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand 31-12-
Gemeentelijke							2020				2020
klokkenluidersregeling											
						Bestuur en dienstverlening	4.535	1.459	2.972	52	2.970
						Bestemmingsreserve	34	0	0	0	34
						Gemeentelijke					
						klokkenluidersregeling					
Verloopstaat Reserve						Beginstand 1-1-	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand 31-12-	
						2020					2020
Begroting 2020						34	0	0	0		34
Toelichting Reserve											
Raadsbesluit:						Besluit van College van B&W d.d. 2-10-2007 (vanaf 2007)					
Doel Reserve:						Deze bestemmingsreserve dient voor het dekken van eventuele juridische kosten benodigd om de klokkenluider te ondersteunen.					
Egalisatiereserve	114	0	0	0	114	Bestemmingsreserves	Beginstand 1-1-2020	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand 31-12-2020
Ombudsman						Bestuur en dienstverlening	4.535	1.459	2.972	52	2.970
						Egalisatiereserve	114	0	0	0	114
						Ombudsman					
Verloopstaat Reserve						Beginstand 1-1-2020	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand 31-12-2020	
Begroting 2020						114	0	0	0		114
Toelichting Reserve											
Raadsbesluit:						Jaarrekening 2014 (vanaf 1-1-2015)					
Doel Reserve:						Dit betreft een egalisatiereserve met als doel de werkzaamheden van de Ombudsman Rotterdam te waarborgen.					
Egalisatiereserve	20	0	0	0	20	Bestemmingsreserves	Beginstand 1-1-	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand 31-
Ombudsman							2020				12-2020

derdengelden

Bestuur en dienstverlening	4.535	1.459	2.972	52	2.970

Egalisatiereserve Ombudsman	20	0	0	0	20

derdengelden

Verloopstaat Reserve	Beginstand 1-1-2020	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand 31-12-2020

Begroting 2020	20	0	0	0	20

Toelichting Reserve

Raadsbesluit: Afspraak d.d. 23 maart 2005 tussen Ombudsman en gemeenteraad (vanaf 31-12-2006)

Doel Reserve: Dit betreft een egalisatiereserve met als doel de derdengelden te waarborgen.

Egalisatiereserve	218	0	0	0	218	Bestemmingsreserves	Beginstand 1-1-2020	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand 31-12-2020

Rekenkamer

Bestuur en dienstverlening	4.535	1.459	2.972	52	2.970

Egalisatiereserve	218	0	0	0	218

Rekenkamer

Verloopstaat Reserve	Beginstand 1-1-2020	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand 31-12-2020

Begroting 2020	218	0	0	0	218

Toelichting Reserve

Raadsbesluit: Jaarrekening 1999 (vanaf 1-1-2000)

Doel Reserve: Dit is een egalisatiereserve met als doel de onderzoeken van de Rekenkamer Rotterdam te waarborgen.

Bestemmingsreserve	110	55	0	0	165	Bestemmingsreserves	Beginstand 1-1-2020	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand 31-12-2020

Commissiereizen

Bestuur en dienstverlening	4.535	1.459	2.972	52	2.970

Bestemmingsreserve	110	55	0	0	165

Commissiereizen

Verloopstaat Reserve	Beginstand 1-1-2020	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand 31-12-2020

Begroting 2020	110	55	0	0	165

Toelichting Reserve

Raadsbesluit: 10-maandsrapportage 2020 (van 20-12-2020 t/m nader te bepalen)

Doel Reserve: De bestemmingsreserve is gevormd ter dekking van de kosten inzake commissiereizen over de gehele raadsperiode.

Bestemmingsreserve	217	75	-52	52	292	Bestemmingsreserves	Beginstand 1-1-2020	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand 31-12-2020

Voorlichting /

2020

2020

communicatie							Bestuur en dienstverlening	4.535	1.459	2.972	52	2.970
verkiezingen							Bestemmingsreserve Voorlichting	217	75	-52	52	292
/ communicatie verkiezingen												
Verloopstaat Reserve							Beginstand 1-1-	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand 31-12-	
							2020				2020	
Begroting 2020							217	75	-52	52	292	
Toelichting Reserve												
Raadsbesluit:							10-maandsrapportage 2020 (van 20-12-2020 t/m nader te bepalen)					
Doel Reserve:							De bestemmingsreserve is gevormd ter dekking van de kosten voor voorlichting, communicatie en promotie t.b.v. de gemeenteraadsverkiezingen.					
Bestemmingsreserve	393	0	20	0	373	Bestemmingsreserves	Beginstand 1-1-2020	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand 31-12-2020	
B&W Fonds												
Bestuur en dienstverlening							4.535	1.459	2.972	52	2.970	
Bestemmingsreserve							393	0	20	0	373	
B&W Fonds												
Verloopstaat Reserve							Beginstand 1-1-2020	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand 31-12-2020	
Begroting 2020							393	0	20	0	373	
Toelichting Reserve												
Raadsbesluit:							Begroting 2019 (vanaf 13-11-2019)					
Doel Reserve:							De bestemmingsreserve is gevormd voor het doen van relatief kleine uitgaven voor doeleinden met een ideëel of charitatief karakter.					
Cultuur, sport en recreatie	16.308	9.642	2.531	1.000	22.419							
Bestemmingsreserve	6.287	6.700	0	0	12.987	Bestemmingsreserves	Beginstand 1-1-	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand 31-12-	
Evenementenfonds												
							2020				2020	
Cultuur, sport en recreatie							16.308	9.642	2.531	1.000	22.419	
Bestemmingsreserve							6.287	6.700	0	0	12.987	
Evenementenfonds												
Verloopstaat Reserve							Beginstand 1-1-	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand 31-12-	
							2020				2020	
Begroting 2020							6.287	6.700	0	0	12.987	
Toelichting Reserve												
Raadsbesluit:							Jaarrekening 2012 (1-1-2013 t/m niet van toepassing)					
Doel Reserve:							De bestemmingsreserve Evenementenfonds is gevormd voor het financieren van toekomstige evenementen.					

Bestemmingsreserve	4.680	2.942	2.000	0	5.622	Bestemmingsreserves	Beginstand 1-1-	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand 31-
Tijdelijke maatregelen							2020				12-2020
museum Boijmans van						Cultuur, sport en recreatie	16.308	9.642	2.531	1.000	22.419
Beuningen						Bestemmingsreserve Tijdelijke	4.680	2.942	2.000	0	5.622
						maatregelen museum Boijmans van					
						Beuningen					
						Verloopstaat Reserve	Beginstand 1-1-	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand 31-
							2020				12-2020
						Begroting 2020	4.680	2.942	2.000	0	5.622
						Toelichting Reserve					
						Raadsbesluit:	Jaarrekening 2015 (van 1-1-2016 t/m 31-12-2021)				
						Doel Reserve:	De bestemmingsreserve is gevormd ter dekking van de aanloopkosten van het collectiegebouw bij het museum Boijmans van Beuningen.				
Bestemmingsreserve	947	0	0	0	947	Bestemmingsreserves	Beginstand 1-1-2020	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand 31-12-2020
Friciekosten op						Cultuur, sport en	16.308	9.642	2.531	1.000	22.419
afstand zetten LCC's						recreatie					
						Bestemmingsreserve	947	0	0	0	947
						Friciekosten op					
						afstand zetten LCC's					
						Verloopstaat Reserve	Beginstand 1-1-2020	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand 31-12-2020
						Begroting 2020	947	0	0	0	947
						Toelichting Reserve					
						Raadsbesluit:	Begroting 2020 (van 14-11-2017 t/m 31-12-2021)				
						Doel Reserve:	De bestemmingsreserve is gevormd ter dekking van personele lasten als gevolg van het afstoten van locaties Sport en Cultuur. Conform de vastgestelde regelingen moet voor 2 jaar kosten worden betaald voor medewerkers die werkzaam zijn in de FSK 1-3 en die de HPK status krijgen.				
Bestemmingsreserve	1.946	0	0	1.000	946	Bestemmingsreserves	Beginstand 1-1-2020	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand 31-12-2020
Sport gebieden						Cultuur, sport en	16.308	9.642	2.531	1.000	22.419
						recreatie					
						Bestemmingsreserve	1.946	0	0	1.000	946
						Sport gebieden					
						Verloopstaat Reserve	Beginstand 1-1-2020	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand 31-12-2020
						Begroting 2020	1.946	0	0	1.000	946
						Toelichting Reserve					

Pagina 755 van 792

Begroting 2020	585	0	0	0	585	
Toelichting Reserve						
Raadsbesluit:			Rekeningresultaat 2020			
Doel Reserve:			De bestemmingsreserve is gevormd voor de verplichtingen tbv achterstallig onderhoud verenigingen.			
Bestemmingsreserve	575	0	0	0	575	
Bouw nieuw dierenasiel						
Bestemmingsreserves	Beginstand 1-1-2020	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand 31-12-2020	
Cultuur, sport en recreatie	16.308	9.642	2.531	1.000	22.419	
Bestemmingsreserve Bouw nieuw dierenasiel	575	0	0	0	575	
Verloopstaat Reserve						
Raadsbesluit:			Voorjaarsnota 2019 (1-1-2020 t/m 31-12-2020)			
Doel Reserve:			De bestemmingsreserve is gevormd voor het bouwen van een nieuw dierenasiel.			
Bestemmingsreserve	102	0	0	0	102	
Regio deal Cultuur						
Bestemmingsreserves	Beginstand 1-1-2020	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand 31-12-2020	
Cultuur, sport en recreatie	16.308	9.642	2.531	1.000	22.419	
Bestemmingsreserve Regio deal Cultuur	102	0	0	0	102	
Verloopstaat Reserve						
Raadsbesluit:			Resultaatbestemming 2019			
Doel Reserve:			De Regio Deal bevat een samenhangende aanpak van Rijk en regio om de verschillende opgaven in Rotterdam Zuid aan te pakken. Met de Regio Deal Rotterdam Zuid vindt continuering en versnelling op diverse thema's in het kader van het NPRZ plaats. De reserve is nodig om de specifieke middelen voor het thema 'Cultuur' inzichtelijk te houden.			
Bestemmingsreserve	286	0	286	0	0	
Onderzoeks- en voorbereidingskosten Centrale Bibliotheek Rotterdam.						
Bestemmingsreserves	Beginstand 1-1-2020	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand 31-12-2020	
Cultuur, sport en recreatie	16.308	9.642	2.531	1.000	22.419	
Bestemmingsreserve Onderzoeks- en voorbereidingskosten Centrale Bibliotheek	286	0	286	0	0	

Rotterdam.

Verloopstaat Reserve	Beginstand 1-1-	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
	2020				31-12-2020
Begroting 2020	286	0	286	0	0
Toelichting Reserve					
Raadsbesluit:	Resultaatbestemming 2019				
Doel Reserve:	De bestemmingsreserve is gevormd om de onderzoeks- en voorbereidingskosten voor de Centrale Bibliotheek Rotterdam te financieren				

Bestemmingsreserve	395	0	0	0	395	Bestemmingsreserves	Beginstand 1-1-	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand 31-
Kwaliteitsslag							2020				12-2020
sportcomplexen						Cultuur, sport en recreatie	16.308	9.642	2.531	1.000	22.419
						Bestemmingsreserve Kwaliteitsslag	395	0	0	0	395
sportcomplexen											
						Verloopstaat Reserve	Beginstand 1-1-	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand 31-
							2020				12-2020
						Begroting 2020	395	0	0	0	395
						Toelichting Reserve					
						Raadsbesluit:					Resultaatbestemming 2019
						Doel Reserve:	De bestemmingsreserve is gevormd voor de onvoorziene werkzaamheden				
							rondom Sportpark Noordrand				

Economische Zaken	2.747	0	806	0	1.941						
Bestemmingsreserve	1.227	0	0	0	1.227	Bestemmingsreserves	Beginstand 1-1-2020	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand 31-12-2020
Cofinanciering						Economische Zaken	2.747	0	806	0	1.941
Europese subsidies						Bestemmingsreserve	1.227	0	0	0	1.227
						Cofinanciering					
						Europese subsidies					
						Verloopstaat Reserve	Beginstand 1-1-2020	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand 31-12-2020
						Begroting 2020	1.227	0	0	0	1.227
						Toelichting Reserve					
						Raadsbesluit:	10-maandsrapportage 2016 (van 15-12-2016 t/m nader te bepalen)				
						Doel Reserve:	De bestemmingsreserve Cofinanciering Europese subsidies is gevormd voor de cofinanciering van projecten in samenwerking met andere internationale partijen voor economische projecten in de gemeente Rotterdam. Een project wat hiervoor in aanmerking komt is het project "BRIDGE".				

Bestemmingsreserve	424	0	80	0	344	Bestemmingsreserves	Beginstand 1-1-2020	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand 31-12-2020
Economie gebieden						Economische Zaken	2.747	0	806	0	1.941
						Bestemmingsreserve	424	0	80	0	344
						Economie gebieden					
						Verloopstaat Reserve	Beginstand 1-1-2020	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand 31-12-2020
						Begroting 2020	424	0	80	0	344
						Toelichting Reserve					
						Raadsbesluit:	Besluit (2e herziening 2014) inzake invlechting Deelgemeenten (diverse t/m nader te bepalen)				
						Doel Reserve:	De bestemmingsreserve Economie gebieden is gevormd in verband met de opheffing van de Deelgemeenten in 2014. Deze reserve is overgenomen naar Economie en is bestemd voor gebiedsontwikkeling, ondernemersondersteuning en economische visie in de voormalig Deelgemeenten Feijenoord (€ 881), Charlois (€ 20),Kralingen-Crooswijk (€ 10) en Hoek van Holland (€ 55).				
Bestemmingsreserve	496	0	126	0	370	Bestemmingsreserves	Beginstand 1-1-2020	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand 31-12-2020
Werklocaties						Economische Zaken	2.747	0	806	0	1.941
						Bestemmingsreserve	496	0	126	0	370
						Werklocaties					
						Verloopstaat Reserve	Beginstand 1-1-2020	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand 31-12-2020
						Begroting 2020	496	0	126	0	370
						Toelichting Reserve					
						Raadsbesluit:	Tweede bestuursrapportage 2014 (van 1-1-2015 t/m 31-12-2019)				
						Doel Reserve:	De bestemmingsreserve Werklocaties is gevormd omdat in het collegeprogramma "kendoe 2014-2020" is opgenomen, dat drie winkelgebieden samen met de partijen in die gebieden, vitaler gemaakt dienen te worden. De winkelgebieden Boulevard Zuid, Noorderboulevard en Plein 1953 zijn geselecteerd. In 2015 is samen met de partijen in de winkelgebieden voor elk van de drie gebieden een plan van aanpak voor de periode 2016-2020 opgesteld. Die plannen worden samen met de partijen in de drie winkelgebieden uitgevoerd.				
Bestemmingsreserve	600	0	600	0	0	Bestemmingsreserves	Beginstand 1-1-2020	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand 31-12-2020
Brexit						Economische Zaken	2.747	0	806	0	1.941
						Bestemmingsreserve	600	0	600	0	0
						Brexit					
						Verloopstaat Reserve	Beginstand 1-1-2020	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand 31-12-2020
						Begroting 2020	600	0	600	0	0
						Toelichting Reserve					
						Raadsbesluit:	Resultaatbestemming 2019				

Doel Reserve: De bestemmingsreserve is gevormd als buffer om kosten die volgen vanuit de Brexit te kunnen dekken.

Maatschappelijke	2.355	15.075	0	0	17.430
Ondersteuning					

Bestemmingsreserve	495	0	0	0	495	Bestemmingsreserves	Beginstand 1-1-2020	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand 31-12-2020
Zomerakkoord											
						Maatschappelijke	2.355	15.075	0	0	17.430
						Ondersteuning					
Bestemmingsreserve		495	0	0	0						495
Zomerakkoord											
						Verloopstaat Reserve	Beginstand 1-1-2020	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand 31-12-2020
Begroting 2020		495	0	0	0						495
						Toelichting Reserve					
						Raadsbesluit:					Jaarrekening 2017 (1-1-2020 t/m 31-12-2020)
						Doel Reserve:					De bestemmingsreserve is gevormd naar aanleiding van het zomerakkoord. De middelen worden in latere jaren ingezet voor armoedebestrijding.

Bestemmingsreserve	994	0	0	0	994	Bestemmingsreserves	Beginstand 1-1-2020	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand 31-12-2020
Impuls baankansen											
speciaal voortgezet											
onderwijs											
						Maatschappelijke Ondersteuning	2.355	15.075	0	0	17.430
Bestemmingsreserve Impuls		994	0	0	0						994
baankansen speciaal voortgezet											
onderwijs											
						Verloopstaat Reserve	Beginstand 1-1-2020	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand 31-12-2020
Begroting 2020		994	0	0	0						994
						Toelichting Reserve					
						Raadsbesluit:					Resultaatbestemming 2019
						Doel Reserve:					De bestemmingsreserve is gevormd naar aanleiding van het zomerakkoord. De middelen worden in latere jaren ingezet voor armoedebestrijding.

Bestemmingsreserve	866	0	0	0	866	Bestemmingsreserves	Beginstand 1-1-2020	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand 31-12-2020
Masterplan ouderen											
						Maatschappelijke	2.355	15.075	0	0	17.430
						Ondersteuning					
Bestemmingsreserve		866	0	0	0						866
Masterplan ouderen											
						Verloopstaat Reserve	Beginstand 1-1-2020	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand 31-12-2020
Begroting 2020		866	0	0	0						866

						Toelichting Reserve					
						Raadsbesluit: Resultaatbestemming 2019					
						Doel Reserve: De bestemmingsreserve is gevormd ter dekking van de kosten uit het Masterplan Ouderen Social Trial Dementie 2020-2021					
Bestemmingsreserve	0	15.075	0	0	15.075	Bestemmingsreserves	Beginstand 1-1-	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand 31-12-
Noodfonds							2020				2020
						Maatschappelijke 2.355 15.075 0 0 17.430					
						Ondersteuning					
						Bestemmingsreserve 0 15.075 0 0 15.075					
						Noodfonds					
						Verloopstaat Reserve					
						Beginstand 1-1- Toevoeging Onttrekking Vrijval Eindstand 31-12-					
						2020 2020					
						Begroting 2020 0 15.075 0 0 15.075					
						Toelichting Reserve					
						Raadsbesluit: Resultaatbestemming 2019					
						Doel Reserve: De bestemmingsreserve is gevormd als noodfonds.					
Onderwijs	16.289	0	1.763	0	14.526						
Bestemmingsreserve	301	0	263	0	38	Bestemmingsreserves	Beginstand 1-1-2020	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand 31-12-2020
Leertijduitbreiding						Onderwijs 16.289 0 1.763 0 14.526					
						Bestemmingsreserve 301 0 263 0 38					
						Leertijduitbreiding					
						Verloopstaat Reserve					
						Beginstand 1-1-2020 Toevoeging Onttrekking Vrijval Eindstand 31-12-2020					
						Begroting 2020 301 0 263 0 38					
						Toelichting Reserve					
						Raadsbesluit: Jaarrekening 2012 (van 1-1-2013 t/m 31-12-2020)					
						Doel Reserve: De bestemmingsreserve is gevormd ten behoeve van het ontwikkelen van de Children's Zone, een onderwijsconcept voor het bestrijden van onderwijsachterstanden in het Nationaal Programma Rotterdam Zuid.					
Bestemmingsreserve	14.000	0	0	0	14.000	Bestemmingsreserves	Beginstand 1-1-2020	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand 31-12-2020
Regio deal onderwijs						Onderwijs 16.289 0 1.763 0 14.526					
						Bestemmingsreserve 14.000 0 0 0 14.000					
						Regio deal onderwijs					
						Verloopstaat Reserve					
						Beginstand 1-1-2020 Toevoeging Onttrekking Vrijval Eindstand 31-12-2020					
						Begroting 2020 14.000 0 0 0 14.000					

Toelichting Reserve

Raadsbesluit: Jaarrekening 2020 (1-1-2020 t/m 31-12-2023)

Doel Reserve: De Regio Deal bevat een samenhangende aanpak van Rijk en regio om de verschillende opgaven in Rotterdam Zuid aan te pakken. Met de Regio Deal Rotterdam Zuid vindt continuering en versnelling op diverse thema's in het kader van het NPRZ plaats. De reserve is nodig om de specifieke middelen voor de thema 'School' inzichtelijk te houden.

De inzet van de reserve is tweeledig:

- De reserve is enerzijds bestemd voor de herstructurering van het onderwijsaanbod (onderwijshuisvesting) voor huidige en toekomstige leerlingen op Rotterdam Zuid.

(Eindresultaat reserve voor 14mln)

- Anderzijds is de reserve bestemd voor de onderdelen dagprogrammering binnen en buiten de Children's Zone en aanpak lerarentekort. (Periodieke reserve voor het restant bedrag)

Bestemmingsreserve	1.500	0	1.500	0	0	Bestemmingsreserves	Beginstand 1-1-2020	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand 31-12-2020

Harmonisatie VvE

Onderwijs	16.289	0	1.763	0	14.526

Bestemmingsreserve	1.500	0	1.500	0	0

Harmonisatie VvE

Verloopstaat Reserve	Beginstand 1-1-2020	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand 31-12-2020

Begroting 2020	1.500	0	1.500	0	0

Toelichting Reserve

Raadsbesluit: Eerste bestuursrapportage 2016 (van 7-7-2016 t/m 31-12-2020)

Doel Reserve: De bestemmingsreserve is gevormd ter dekking van financiële risico's omtrent implementatie harmonisatie voorschoolse en vroegschoolse educatie (VvE).

Bestemmingsreserve	488	0	0	0	488	Bestemmingsreserves	Beginstand 1-1-2020	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand 31-12-2020

Vakmanschap in zorg

Onderwijs	16.289	0	1.763	0	14.526

Bestemmingsreserve	488	0	0	0	488

Vakmanschap in zorg

Verloopstaat Reserve	Beginstand 1-1-2020	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand 31-12-2020

Begroting 2020	488	0	0	0	488

Toelichting Reserve

Raadsbesluit: Jaarrekening 2012 (van 1-1-2013 t/m 31-12-2020)

Doel Reserve: De bestemmingsreserve is gevormd ter financiering van het project Opleiden en Kiezen voor Vakmanschap in de Zorg, Haven en Techniek, als onderdeel van het uitvoeringsplan Nationaal Programma Rotterdam Zuid (NPRZ) 2012-2014.

Openbare orde en veiligheid	355	0	170	0	185

Bestemmingsreserve	285	0	100	0	185	Bestemmingsreserves	Beginstand 1-1-	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand 31-12-
Saneringskosten Van							2020				2020
der Gaag dossier											
						Openbare orde en veiligheid	355	0	170	0	185
						Bestemmingsreserve	285	0	100	0	185
						Saneringskosten Van der Gaag					
						dossier					
						Verloopstaat Reserve	Beginstand 1-1-	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand 31-12-
							2020				2020
						Begroting 2020	285	0	100	0	185
						Toelichting Reserve					
						Raadsbesluit:	Jaarrekening 2017 (1-1-2020 t/m 31-12-2022)				
						Doel Reserve:	Deze bestemmingsreserve is gevormd ter dekking van saneringskosten van Overschie Kleiweg e.d. met betrekking tot Van der Gaag dossier.				

Bestemmingsreserve	70	0	70	0	0	Bestemmingsreserves	Beginstand 1-1-2020	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand 31-12-2020
Kunstwerk Bospolder											
						Openbare orde en veiligheid	355	0	170	0	185
						Bestemmingsreserve	70	0	70	0	0
						Kunstwerk Bospolder					
						Verloopstaat Reserve	Beginstand 1-1-2020	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand 31-12-2020
						Begroting 2020	70	0	70	0	0
						Toelichting Reserve					
						Raadsbesluit:	Resultaatbestemming 2020				
						Doel Reserve:	De afgelopen jaren heeft de stadsmarinier extra geld geïnvesteerd in de leefbaarheid van de wijk Bospolder Tussendijken. Onderdeel van het programma in de wijk was een kunstwerk. Dit kunstwerk, de bospoldervos, zou in 2020 worden geplaatst, maar door diverse oorzaken is dit vertraagd. Ten laste van het resultaat 2020 is daarom deze reserve gevormd, zodat het kunstwerk in najaar 2019 alsnog gebouwd en geplaatst kan worden.				

Overhead	390	3.000	1.300	0	2.090						
Bestemmingsreserve	390	0	0	0	390	Bestemmingsreserves	Beginstand 1-1-2020	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand 31-12-2020
Informatiebeveiliging											
						Overhead	390	3.000	1.300	0	2.090
						Bestemmingsreserve	390	0	0	0	390
						Informatiebeveiliging					
						Verloopstaat Reserve	Beginstand 1-1-2020	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand 31-12-2020
						Begroting 2020	390	0	0	0	390
						Toelichting Reserve					

Doel Reserve: De samenleving en het concern Rotterdam digitaliseren in snel tempo. Informatiebeveiliging en privacy worden steeds belangrijker en krijgen daarbij ook steeds meer aandacht. Om te voldoen aan wetgeving en de verwachting van burgers zijn extra middelen en inzet nodig. Een deel van de acties (waaronder bijvoorbeeld de Awareness Campagne) is incidenteel van aard, hiervoor wordt de bestemmingsreserve gevormd.

Bestemmingsreserve	0	3.000	1.300	0	1.700	Bestemmingsreserves	Beginstand 1-1-	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
Herstelmaatregelen							2020				31-12-2020
Corona korte termijn											
						Overhead	390	3.000	1.300	0	2.090
						Bestemmingsreserve Herstelmaatregelen	0	3.000	1.300	0	1.700
						Corona korte termijn					
						Verloopstaat Reserve	Beginstand 1-1-	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
							2020				31-12-2020
						Begroting 2020	0	3.000	1.300	0	1.700
						Toelichting Reserve					
						Raadsbesluit:					Voorjaarsnota 2020
						Doel Reserve:					De bestemmingsreserve is gevormd om de gevolgen van Corona op korte termijn op te vragen.

Stedelijke inrichting en ontwikkeling	219.079	56.231	80.216	2.762	192.332						
Bestemmingsreserve	1.213	0	560	0	653	Bestemmingsreserves	Beginstand 1-1-2020	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand 31-12-2020
Duurzaam											
						Stedelijke inrichting en ontwikkeling	219.079	56.231	80.216	2.762	192.332
						Bestemmingsreserve	1.213	0	560	0	653
						Duurzaam					
						Verloopstaat Reserve	Beginstand 1-1-2020	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand 31-12-2020
						Begroting 2020	1.213	0	560	0	653
						Toelichting Reserve					
						Raadsbesluit:					Jaarrekening 2008 (van 1-1-2011 t/m 31-12-2021)
						Doel Reserve:					De vorming van reserve Duurzaam heeft plaatsgevonden ter dekking van de lasten voor de uitvoering van activiteiten ten behoeve van het programma Duurzaam.

Bestemmingsreserve	212	0	20	0	192	Bestemmingsreserves	Beginstand 1-1-2020	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand 31-12-2020
RCP Groene Daken											
						Stedelijke inrichting en ontwikkeling	219.079	56.231	80.216	2.762	192.332
						Bestemmingsreserve	212	0	20	0	192

Verloopstaat Reserve	Beginstand 1-1-2020	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand 31-12-2020
Begroting 2020	212	0	20	0	192

Toelichting Reserve

Raadsbesluit: Jaarrekening 2008 (van 1-1-2009 t/m 31-12-2021)

Doel Reserve: De reserve impuls RCP Groene Daken heeft plaatsgevonden, ter dekking van het onderzoek en monitoring met betrekking tot de aanleg van groene daken.

Bestemmingsreserve	2.963	0	2.963	0	0	Bestemmingsreserves	Beginstand 1-1-2020	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand 31-12-2020

Actieplan Luchtkwaliteit

Stedelijke inrichting en ontwikkeling	219.079	56.231	80.216	2.762	192.332

Bestemmingsreserve	2.963	0	2.963	0	0

Actieplan Luchtkwaliteit

Verloopstaat Reserve	Beginstand 1-1-2020	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand 31-12-2020
Begroting 2020	2.963	0	2.963	0	0

Toelichting Reserve

Raadsbesluit: Tweede bestuursrapportage 2016 (van 7-7-2016 t/m 31-12-2021)

Doel Reserve: De bestemmingsreserve is gevormd ter dekking van kosten inzake het verbeteren van de luchtkwaliteit voor de Rotterdammers. Hiervoor is de Koersnota Lucht in 2015 vastgesteld door de raad. De belangrijkste prioriteiten zijn: het versneld laten afnemen van de uitstoot van elementair koolstof met 40% in deze collegeperiode (t.o.v. 2014) en het gemeentelijke wagenpark is in 2020 25% 'schoner'.

Bestemmingsreserve	49	0	49	0	0	Bestemmingsreserves	Beginstand 1-1-2020	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand 31-12-2020

Kansrijke wijken

Stedelijke inrichting en ontwikkeling	219.079	56.231	80.216	2.762	192.332

Bestemmingsreserve	49	0	49	0	0

Kansrijke wijken

Verloopstaat Reserve	Beginstand 1-1-2020	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand 31-12-2020
Begroting 2020	49	0	49	0	0

Toelichting Reserve

Raadsbesluit: Jaarrekening 2016 (van 1-1-2017 t/m 31-12-2021)

Doel Reserve: De bestemmingsreserve is gevormd om toekomstige schommelingen in de uitvoering van het programma Kansrijke Wijken op te vangen. Het programma bevat een aantal grote bijdragen aan andere projecten. De buitenruimteprojecten hebben een langere voorbereidingstijd om te komen tot uitvoering.

Bestemmingsreserve	1.385	0	200	0	1.185	Bestemmingsreserves	Beginstand 1-1-2020	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand 31-12-2020

Stedelijke inrichting en ontwikkeling	219.079	56.231	80.216	2.762	192.332
Bestemmingsreserve	1.385	0	200	0	1.185
Funderingen					
Verloopstaat Reserve	Beginstand 1-1-2020	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand 31-12-2020
Begroting 2020	1.385	0	200	0	1.185
Toelichting Reserve					
Raadsbesluit:	Jaarrekening 2017 (van 1-1-2020 t/m nader te bepalen)				
Doel Reserve:	De bestemmingsreserve is gevormd om de continuïteit van de funderingsaanpak in Rotterdam te waarborgen. Het betreft meerjarige wijkgerichte participatieprojecten in het kader van gesubsidieerd funderingsonderzoek en urgent bloksgewijs funderingsherstel.				

Bestemmingsreserve	73	0	73	0	0	Bestemmingsreserves	Beginstand 1-1-2020	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand 31-12-2020
Duurzaamheid gebieden											

Bestemmingsreserve	80.311	16.262	18.513	0	78.060	Bestemmingsreserves	Beginstand 1-1-2020	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand 31-12-2020
Nationaal Programma						Stedelijke inrichting en	219.079	56.231	80.216	2.762	192.332
Rotterdam Zuid						ontwikkeling					
						Bestemmingsreserve	80.311	16.262	18.513	0	78.060
						Nationaal Programma					
						Rotterdam Zuid					
						Verloopstaat Reserve	Beginstand 1-1-2020	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand 31-12-2020
						Begroting 2020	80.311	16.262	18.513	0	78.060
						Toelichting Reserve					
						Raadsbesluit:	Jaarrekening 2012 (van 1-1-2013 t/m niet van toepassing)				
						Doel Reserve:	De vorming van de bestemmingsreserve Nationaal Programma Rotterdam Zuid heeft				

Bestemmingsreserve	84.959	2.000	23.824	0	63.135	Bestemmingsreserves	Beginstand 1-1-2020	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand 31-12-2020
Gebiedsontwikkeling						Stedelijke inrichting en ontwikkeling	219.079	56.231	80.216	2.762	192.332
						Bestemmingsreserve	84.959	2.000	23.824	0	63.135
						Gebiedsontwikkeling					
						Verloopstaat Reserve	Beginstand 1-1-2020	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand 31-12-2020
						Begroting 2020	84.959	2.000	23.824	0	63.135
						Toelichting Reserve					
						Raadsbesluit:	Jaarrekening 2016 (van 1-1-2017 t/m nader te bepalen)				
						Doel Reserve:	De middelen in deze bestemmingsreserve dienen ter dekking van de materiële lasten van buitenruimteprojecten. Het betreft zowel projecten gekoppeld aan de gebiedsontwikkeling als projecten gekoppeld aan vergroening.				

Bestemmingsreserve	229	0	0	0	229	Bestemmingsreserves	Beginstand 1-1-2020	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand 31-12-2020
Infrastructuur						Stedelijke inrichting en ontwikkeling	219.079	56.231	80.216	2.762	192.332
						Bestemmingsreserve	229	0	0	0	229
						Infrastructuur					
						Verloopstaat Reserve	Beginstand 1-1-2020	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand 31-12-2020
						Begroting 2020	229	0	0	0	229
						Toelichting Reserve					
						Raadsbesluit:	2002 (van 1-1-2002 t/m 31-12-2023)				
						Doel Reserve:	De vorming van de bestemmingsreserve Infrastructuur heeft plaatsgevonden in boekjaar 2002 en wordt aangewend ten behoeve van grootschalige infrastructurele projecten en is specifiek bestemd voor de dekking van de ontwikkeling van Rotterdam CS.				

Bestemmingsreserve	353	0	255	0	98	Bestemmingsreserves	Beginstand 1-1-2020	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand 31-12-2020
groot onderhoud MBVB						Stedelijke inrichting en ontwikkeling	219.079	56.231	80.216	2.762	192.332
						Bestemmingsreserve	353	0	255	0	98
						groot onderhoud MBVB					
						Verloopstaat Reserve	Beginstand 1-1-2020	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand 31-12-2020
						Begroting 2020	353	0	255	0	98
						Toelichting Reserve					
						Raadsbesluit:	Jaarrekening 2016 (van 1-1-2017 t/m 31-12-2021)				

Doel Reserve: De bestemmingsreserve is gevormd ter dekking van planvorming- en onderzoekskosten inzake de renovatie van het museum Boymans van Beuningen.

Bestemmingsreserve	4.520	0	2.090	2.430	0	Bestemmingsreserves	Beginstand 1-1-2020	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand 31-12-2020
groot onderhoud											
(MJOP)											
						Stedelijke inrichting en ontwikkeling	219.079	56.231	80.216	2.762	192.332
						Bestemmingsreserve	4.520	0	2.090	2.430	0
						groot onderhoud					
						(MJOP)					
						Verloopstaat Reserve	Beginstand 1-1-2020	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand 31-12-2020
						Begroting 2020	4.520	0	2.090	2.430	0
						Toelichting Reserve					
						Raadsbesluit:	Jaarrekening 2016 (van 1-1-2017 t/m 31-12-2047)				
						Doel Reserve:	Met het vormen van deze reserve wordt getracht om toekomstige pieken in onderhoud op te vangen. De afdeling Vastgoed gaat in de kostendekkende huur per object uit van een gemiddelde onderhoudsbehoefte over een periode van vijftig jaar. Op dit moment lukt het nog om de pieken per object op te vangen in de totale onderhoudsbegroting van de afdeling Vastgoed, omdat er ook objecten zijn waarbij binnen de onderhoudsbegroting minder dan het gemiddelde uitgevoerd hoeft te worden.				

Bestemmingsreserve	341	0	9	332	0	Bestemmingsreserves	Beginstand 1-1-2020	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand 31-12-2020
Vastgoed gebieden											
						Stedelijke inrichting en ontwikkeling	219.079	56.231	80.216	2.762	192.332
						Bestemmingsreserve	341	0	9	332	0
						Vastgoed gebieden					
						Verloopstaat Reserve	Beginstand 1-1-2020	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand 31-12-2020
						Begroting 2020	341	0	9	332	0
						Toelichting Reserve					
						Raadsbesluit:	Besluit (2e herziening 2014) inzake invlechting Deelgemeenten (diverse t/m 31-12-2019)				
						Doel Reserve:	De bestemmingsreserve Vastgoed gebieden is gevormd ter dekking van de lasten van specifieke activiteiten/projecten op het gebied van vastgoed in de voormalige deelgemeentegebieden.				

Bestemmingsreserve	34.083	8.986	3.848	0	39.221	Bestemmingsreserves	Beginstand 1-1-2020	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand 31-12-2020
Bodem											
						Stedelijke inrichting en ontwikkeling	219.079	56.231	80.216	2.762	192.332
						Bestemmingsreserve Bodem	34.083	8.986	3.848	0	39.221
						Verloopstaat Reserve	Beginstand 1-1-2020	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand 31-12-2020

						Begroting 2020	34.083	8.986	3.848	0	39.221
Toelichting Reserve											
Raadsbesluit:							2e herziening 2019				
Doel Reserve:							De bestemmingsreserve Bodem betreft rijksmiddelen voor Gasfabrieken, Spoed en Gebiedsgericht Beheer.				
Bestemmingsreserve	785	0	40	0	745	Bestemmingsreserves	Beginstand 1-1-	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand 31-12-
Investeringen							2020				2020
Rozenburg											
Stedelijke inrichting en ontwikkeling							219.079	56.231	80.216	2.762	192.332
Bestemmingsreserve Investeringen							785	0	40	0	745
Rozenburg											
Verloopstaat Reserve											
							Beginstand 1-1-	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand 31-12-
							2020				2020
Begroting 2020							785	0	40	0	745
Toelichting Reserve											
Raadsbesluit:							Raadsbesluit 'financiële afwikkeling herindeling Rozenburg' (van 2011 t/m nog nader te bepalen)				
Doel Reserve:							De bestemmingsreserve is gevormd voor investeringen in Rozenburg.				
Bestemmingsreserve	2.253	0	2.253	0	0	Bestemmingsreserves	Beginstand 1-1-2020	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand 31-12-2020
Stadsinitiatief											
Stedelijke inrichting en ontwikkeling							219.079	56.231	80.216	2.762	192.332
Bestemmingsreserve							2.253	0	2.253	0	0
Stadsinitiatief											
Verloopstaat Reserve											
							Beginstand 1-1-2020	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand 31-12-2020
Begroting 2020							2.253	0	2.253	0	0
Toelichting Reserve											
Raadsbesluit:							Jaarrekening 2016 (van 1-1-2017 t/m 31-12-2020)				
Doel Reserve:							De bestemmingsreserve is gevormd ter dekking van kosten voortvloeiend uit projecten vanuit het Stadsinitiatief. Op dit moment is dat alleen nog Project RIF010.				
Bestemmingsreserve	4.296	23.983	25.319	0	2.960	Bestemmingsreserves	Beginstand 1-1-2020	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand 31-12-2020
Energietransitie											
Stedelijke inrichting en ontwikkeling							219.079	56.231	80.216	2.762	192.332
Bestemmingsreserve							4.296	23.983	25.319	0	2.960
Energietransitie											
Verloopstaat Reserve											
							Beginstand 1-1-2020	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand 31-12-2020

Begroting 2020						4.296	23.983	25.319	0	2.960	
Toelichting Reserve											
Raadsbesluit:						2e herziening 2019					
Doel Reserve:						De bestemmingsreserve is gevormd om de continuïteit van de Energietransitie te waarborgen. Jaarlijks wordt een bestedingsvoorstel voorgelegd aan de Raad. Een deel van de bestemmingsreserve wordt in eerste instantie gevuld vanuit een lening uit het IFR vooruitlopend op de verkoop van ENECO.					
Bestemmingsreserve	200	0	200	0	0	Bestemmingsreserves	Beginstand 1-1-	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand 31-12-
Windpark Hartelbrug II							2020				2020
						Stedelijke inrichting en ontwikkeling					192.332
						Bestemmingsreserve Windpark Hartelbrug II					0
						Verloopstaat Reserve					Eindstand 31-12-
						2020					2020
						Begroting 2020					0
Toelichting Reserve											
Raadsbesluit:						Resultaatbestemming 2019					
Doel Reserve:						De bestemmingsreserve is gevormd om een begrote bijdrage aan Windpark Hartelbrug fase II te kunnen realiseren.					
Bestemmingsreserve	0	0	0	0	0	Bestemmingsreserves	Beginstand 1-1-2020	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand 31-12-2020
Taaleis Tegenprestatie						Stedelijke inrichting en ontwikkeling					192.332
						Bestemmingsreserve Taaleis Tegenprestatie					0
						Verloopstaat Reserve					Eindstand 31-12-2020
						Begroting 2020					0
Toelichting Reserve											
Raadsbesluit:						Resultaatbestemming 2019					
Doel Reserve:						De bestemmingsreserve is gevormd ter dekking van kosten inzake het uitvoeren van een minimale variant van de taaleis voor de doelgroep tegenprestatie, om te kunnen voldoen aan de Wet taaleis Participatiewet die vanaf 1 januari 2016 van kracht is.					
Bestemmingsreserve	854	0	0	0	854	Bestemmingsreserves	Beginstand 1-1-2020	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand 31-12-2020
Mooi Mooi Middelland						Stedelijke inrichting en ontwikkeling					192.332

Bestemmingsreserve Mooi	854	0	0	0	854

Mooi Middelland

Verloopstaat Reserve	Beginstand 1-1-2020	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand 31-12-2020

Begroting 2020	854	0	0	0	854

Toelichting Reserve

Raadsbesluit: Resultaatbestemming 2019

Doel Reserve: De bestemmingsreserve is gevormd voor het dekken van de verplichtingen uit het programma Mooi Mooier Middelland

Bestemmingsreserve	0	5.000	0	0	5.000	Bestemmingsreserves	Beginstand 1-1-2020	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand 31-12-2020
versnelling							2020				12-2020
bouwproductie											

Stedelijke inrichting en ontwikkeling	219.079	56.231	80.216	2.762	192.332

Bestemmingsreserve versnelling	0	5.000	0	0	5.000

bouwproductie

Verloopstaat Reserve	Beginstand 1-1-2020	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand 31-12-2020

	2020				12-2020

Begroting 2020	0	5.000	0	0	5.000

Toelichting Reserve

Raadsbesluit: Resultaatbestemming 2019

Doel Reserve: De bestemmingsreserve is gevormd voor het versnellen van de bouwproductie in Rotterdam

Verkeer en Vervoer	816	0	155	0	661

Bestemmingsreserve	186	0	30	0	156	Bestemmingsreserves	Beginstand 1-1-2020	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand 31-12-2020

Vervoer over Water

Verkeer en Vervoer	816	0	155	0	661

Bestemmingsreserve	186	0	30	0	156

Vervoer over Water

Verloopstaat Reserve	Beginstand 1-1-2020	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand 31-12-2020

Begroting 2020	186	0	30	0	156

Toelichting Reserve

Raadsbesluit: Jaarrekening 2016 (van 1-1-2017 t/m nader te bepalen)

Doel Reserve: In het kader van het project Vervoer over Water zijn afspraken gemaakt met de Verkeersonderneming en diverse participanten. Deze afspraken lopen door tot en met 2020. Om in de toekomst aan de verplichtingen te kunnen voldoen is deze bestemmingsreserve gevormd.

Bestemmingsreserve	630	0	125	0	505	Bestemmingsreserves	Beginstand 1-1-2020	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand 31-12-2020

Verkeer en Vervoer	816	0	155	0	661
Bestemmingsreserve	630	0	125	0	505
Verkeer en Vervoer					
2011					
Verloopstaat Reserve	Beginstand 1-1-2020	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand 31-12-2020
Begroting 2020	630	0	125	0	505
Toelichting Reserve					
Raadsbesluit:	Tweede bestuursrapportage 2011 (van 2011 t/m niet van toepassing)				
Doel Reserve:	De reserve Verkeer & Vervoer vormt de dekking van de gemeentelijke kosten voor verkeerseducatie, die niet op andere wijze begroot zijn. Op deze wijze is er vooralsnog dekking beschikbaar voor deze noodzakelijke activiteit.				

Volksgezondheid en Zorg	37.367	11.515	19.346	0	29.536

Bestemmingsreserve	424	0	145	0	279
Maatschappelijke Participatie gebieden					
Bestemmingsreserves	Beginstand 1-1-2020	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand 31-12-2020
Volksgezondheid en Zorg	37.367	11.515	19.346	0	29.536
Bestemmingsreserve	424	0	145	0	279
Maatschappelijke Participatie gebieden					
Verloopstaat Reserve	Beginstand 1-1-2020	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand 31-12-2020
Begroting 2020	424	0	145	0	279
Toelichting Reserve					
Raadsbesluit:	Besluit (2e herziening 2014) inzake invlechting Deelgemeenten (diverse t/m 31-12-2020)				
Doel Reserve:	De bestemmingsreserve is gevormd voor de realisatie van de beoogde doelen waarvoor deelraden van voormalige deelgemeenten bestemmingsreserves hadden gevormd op onderwerpen die te maken hebben met Maatschappelijke Participatie.				

Bestemmingsreserve	2.798	0	1.100	0	1.698
Decentralisatie AWBZ					
Bestemmingsreserves	Beginstand 1-1-2020	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand 31-12-2020
Volksgezondheid en Zorg	37.367	11.515	19.346	0	29.536
Bestemmingsreserve	2.798	0	1.100	0	1.698
Decentralisatie AWBZ					
Verloopstaat Reserve	Beginstand 1-1-2020	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand 31-12-2020
Begroting 2020	2.798	0	1.100	0	1.698
Toelichting Reserve					
Raadsbesluit:	Jaarrekening 2012 (van 1-1-2013 t/m 31-12-2020)				

Doel Reserve: De bestemmingsreserve is ter dekking van investeringskosten om het nieuwe stelsel zorg & welzijn (na de decentralisaties AWBZ en Jeugdwet per 1-1-2015) stevig neer te zetten en om de grootste onzekerheden in de kosten en rijksbudgetten voor tweedelijnsondersteuning WMO en specialistische jeugdhulp te kunnen opvangen. De onzekerheden in de kosten hebben te maken met het open-eindekarakter van de tweedelijnsondersteuning WMO en met de toeleiding tot specialistische jeugdhulp die we voor een belangrijk deel niet zelf in de hand hebben (verloopt via de huisartsen). Om de risico's op de inkoop van tweedelijnszorg hanteren we een reserve van 5% van het inkoopbudget van € 340 mln.

Bestemmingsreserve	34.145	11.515	18.101	0	27.559	Bestemmingsreserves	Beginstand 1-1-	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand 31-12-
tweedelijns WMO en							2020				2020
Jeugdhulp											
						Volksgesondheid en Zorg	37.367	11.515	19.346	0	29.536
						Bestemmingsreserve tweedelijns	34.145	11.515	18.101	0	27.559
						WMO en Jeugdhulp					
						Verloopstaat Reserve	Beginstand 1-1-	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand 31-12-
							2020				2020
						Begroting 2020	34.145	11.515	18.101	0	27.559
						Toelichting Reserve					
						Raadsbesluit:	Voorjaarsnota 2017 (van 1-1-2020 t/m 31-12-2021)				
						Doel Reserve:	De bestemmingsreserve is gevormd om schommelingen in de zorguitgaven op te vangen bij de WMO en Jeugdhulp.				

Werk en inkomen	18.400	17.572	650	0	35.322						
Bestemmingsreserve	18.028	17.572	350	0	35.250	Bestemmingsreserves	Beginstand 1-1-	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand 31-12-
BUG (uitkeringen							2020				2020
Participatiewet e.d.)											
						Werk en inkomen	18.400	17.572	650	0	35.322
						Bestemmingsreserve BUG	18.028	17.572	350	0	35.250
						(uitkeringen Participatiewet e.d.)					
						Verloopstaat Reserve	Beginstand 1-1-	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand 31-12-
							2020				2020
						Begroting 2020	18.028	17.572	350	0	35.250
						Toelichting Reserve					
						Raadsbesluit:	Eerste bestuursrapportage 2015 (van 1-1-2015 t/m 31-12-2022)				
						Doel Reserve:	De bestemmingsreserve is gevormd om een eventueel toekomstig tekort te dekken op de WWB-inkomensdeel en de (verlaagde) rijksuitkering.				

Bestemmingsreserve	372	0	300	0	72	Bestemmingsreserves	Beginstand 1-1-2020	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand 31-12-2020
Spaarsaldo											
Participatiebudget						Werk en inkomen	18.400	17.572	650	0	35.322

Bestemmingsreserve	372	0	300	0	72

Spaarsaldo

Participatiebudget

Verloopstaat Reserve	Beginstand 1-1-2020	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand 31-12-2020
Begroting 2020	372	0	300	0	72

Toelichting Reserve

Raadsbesluit: Jaarrekening 2014 (van 1-1-2015 t/m nader te bepalen)

Doel Reserve: De bestemmingsreserve Spaarsaldo Participatiebudget is ontstaan, doordat de BBV regels voor het meenemen van het participatiebudget in 2014, zijn gewijzigd. Voorheen nam de gemeente niet-bestede participatiemiddelen (spaarsaldo) op de balans mee om die in volgende jaren te kunnen inzetten. Vanaf eind 2014 mag de gemeente dit niet meer op deze wijze presenteren op de overlopende passiva. Het zijn dus rijksmiddelen Participatiebudget van voorgaande jaren die de gemeente inzet voor de uitvoering van de taken in het sociaal domein.

Totaal	1.115.404	1.451.422	309.930	42.985	2.213.911

Voorzieningen

Pagina 118

Voorzieningen

Voorzieningen zijn middelen die in het verleden opzij zijn gezet om een onafwendbaar financieel risico af te dekken waarvan de omvang onzeker is, doch redelijkerwijs in te schatten. Voorzieningen hebben altijd een specifiek bestedingsdoel.

De voorzieningen van de gemeente Rotterdam zijn in het onderstaande overzicht opgenomen. Door op het informatie-icoontje te klikken krijg je een algemene toelichting en het verloop per voorziening.

Voorzieningen	Beginstand	Toevoeging	Aanwending	Vrijval	Eindstand
	1-1-2020				31-12-2020

Algemene middelen	150	784	0	0	5.205

Voorziening	150	0	0	0	150

Belastinggeschillen

Voorzieningen	Beginstand	Toevoeging	Aanwending	Vrijval	Eindstand
	1-1-2020				31-12-2020
Algemene middelen	150	784	0	0	5.205
Voorziening	150	0	0	0	150

Belastinggeschillen

Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Aanwending	Vrijval	Eindstand
voorziening	1-1-2020				31-12-2020
Belastinggeschillen					
Begroting 2020	150	0	0	0	150
Toelichting					
Voorziening					
Ingesteld per:					
1-1-2001					
Eindigt per:					
Geen einddatum bepaald					
Doel Voorziening: Het volledig afdekken van risico's in de toepassing van de werktuigenvrijstelling van enkele industriële complexen en risico's als gevolg van de lopende procedure omtrent de precario-en reclamebelasting.					

Voorziening 4.271 784 0 0 5.055

Vennootschapsbelasting

Voorzieningen	Beginstand	Toevoeging	Aanwending	Vrijval	Eindstand
	1-1-2020				31-12-2020
Algemene middelen	150	784	0	0	5.205
Voorziening	4.271	784	0	0	5.055
Vennootschapsbelasting					
Verloopstaat					
Beginstand					
Toevoeging					
Aanwending					
Vrijval					
Eindstand					
voorziening	1-1-2020				31-12-2020
Vennootschapsbelasting					
Begroting 2020	4.271	784	0	0	5.055
Toelichting Voorziening					
Ingesteld per:					
23-12-2019					
Eindigt per:					
Geen einddatum bepaald					
Doel Voorziening: De voorziening is bedoeld ter dekking van de risico's als gevolg van aankondiging van de Rijksbelastingdienst dat zij de aangifte Vpb-lasten met ingang van heffingsjaar 2016 corrigeren. Dit betreft een correctie voor de activiteiten beschikbaar stellen van ruimte voor reclameuitingen en voor verhuur van de brandstofverkooppunten.					

Beheer van de stad 1.646 31.168 29.891 984 2.588

Voorziening 0 29.891 29.891 0 0

Vervangingsinvesteringen

riolering

Voorzieningen	Beginstand	Toevoeging	Aanwending	Vrijval	Eindstand
	1-1-2020				31-12-2020
Beheer van de stad	1.646	31.168	29.891	984	2.588
Voorziening Vervangingsinvesteringen riolering	0	29.891	29.891	0	0
Verloopstaat voorziening					
Beginstand					
Toevoeging					
Aanwending					
Vrijval					
Eindstand					
Vervangingsinvesteringen riolering	1-1-2020				31-12-2020

Begroting 2020	0	29.891	29.891	0	0
Toelichting Voorziening					
Ingesteld per:	1-1-2007				
Eindigt per:	Geen einddatum bepaald				
Doel Voorziening:	De voorziening dekt de kosten van vervangingen van riolen				

Voorziening Leges Leidingen	944	944	0	944	944	Voorzieningen	Beginstand	Toevoeging	Aanwending	Vrijval	Eindstand
							1-1-2020				31-12-2020
						Beheer van de stad	1.646	31.168	29.891	984	2.588
						Voorziening Leges Leidingen	944	944	0	944	944
						Verloopstaat voorziening	Beginstand	Toevoeging	Aanwending	Vrijval	Eindstand
						Leges Leidingen	1-1-2020				31-12-2020
						Begroting 2020	944	944	0	944	944
						Toelichting Voorziening					
						Ingesteld per:	31-12-2013				
						Eindigt per:	Geen einddatum bepaald				
						Doel Voorziening:	De vooruitontvangen opbrengsten van derden waarbij de kosten met een specifiek doel in een volgend jaar worden gemaakt.				

Voorziening Bomenfonds	33	0	0	0	33	Voorzieningen	Beginstand	Toevoeging	Aanwending	Vrijval	Eindstand
							1-1-2020				31-12-2020
						Beheer van de stad	1.646	31.168	29.891	984	2.588
						Voorziening Bomenfonds	33	0	0	0	33
						Verloopstaat voorziening	Beginstand	Toevoeging	Aanwending	Vrijval	Eindstand
						Bomenfonds	1-1-2020				31-12-2020
						Begroting 2020	33	0	0	0	33
						Toelichting Voorziening					
						Ingesteld per:	31-12-2016				
						Eindigt per:	Geen einddatum bepaald				
						Doel Voorziening:	De voorziening is bedoeld voor het herplanten van bomen en is gevormd door afkoop van herplantplicht door derden.				

Voorziening Afkoop beheer en onderhoud N209	649	0	0	0	649	Voorzieningen	Beginstand	Toevoeging	Aanwending	Vrijval	Eindstand
							1-1-2020				31-12-2020
						Beheer van de stad	1.646	31.168	29.891	984	2.588

Voorziening Afkoop beheer en	649	0	0	0	649

onderhoud N209

Verloopstaat voorziening	Beginstand	Toevoeging	Aanwending	Vrijval	Eindstand
Afkoop beheer en	1-1-2020				31-12-2020
onderhoud N209					

Begroting 2020	649	0	0	0	649

Toelichting Voorziening

Ingesteld per:	1-7-2019

Eindigt per:	31-12-2033

Doel Voorziening: Rotterdam neemt een deel van de N209 over van de Provincie Zuid Holland. Voor het beheer en onderhoud voor de komende 15 jaar heeft Rotterdam een bijdrage gekregen.

Voorziening afkoop	669	333	0	40	962	Voorzieningen	Beginstand	Toevoeging	Aanwending	Vrijval	Eindstand
onderhoudsplicht							1-1-2020				31-12-2020
begraafplaatsen											

Beheer van de stad	1.646	31.168	29.891	984	2.588

Voorziening afkoop	669	333	0	40	962
onderhoudsplicht					
begraafplaatsen					

Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Aanwending	Vrijval	Eindstand
voorziening afkoop	1-1-2020				31-12-2020
onderhoudsplicht					
begraafplaatsen					

Begroting 2020	669	333	0	40	962

Toelichting Voorziening

Ingesteld per:	1-1-2018

Eindigt per:	31-12-2033

Doel Voorziening: De voorziening bevat de opbrengsten van afkoopsommen begraafrechten waar een schoonmaak of onderhoudsverplichting tegen over staat. De betaalde afkoopsommen zijn onder meer voor een periode van 5, 10, 20 en 30 jaar.

Bestuur en dienstverlening	52.091	807	1.363	0	51.535

Voorziening Pensioenen	50.571	729	1.363	0	49.937	Voorzieningen	Beginstand	Toevoeging	Aanwending	Vrijval	Eindstand
bestuurders							1-1-2020				31-12-2020

Bestuur en dienstverlening	52.091	807	1.363	0	51.535

Voorziening	50.571	729	1.363	0	49.937

Pensioenen

bestuurders

Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Aanwending	Vrijval	Eindstand
voorziening	1-1-2020				31-12-2020

Pensioenen

bestuurders

Begroting 2020	50.571	729	1.363	0	49.937

Toelichting

Voorziening

Ingesteld per: 1-1-2014

Eindigt per: Geen einddatum bepaald

Doel Voorziening: Het beschikken over voldoende vermogen om aan de (toekomstige) pensioenverplichtingen van (oud)politiek ambtsdragers van het college van B&W, Gebied en ex deelgemeenten te kunnen voldoen.

Voorziening	1.520	78	0	0	1.598	Voorzieningen	Beginstand	Toevoeging	Aanwending	Vrijval	Eindstand
Pensioenvoorziening ex raadsleden							1-1-2020				31-12-2020

Bestuur en dienstverlening	52.091	807	1.363	0	51.535

Voorziening Pensioenvoorziening	1.520	78	0	0	1.598

ex raadsleden

Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Aanwending	Vrijval	Eindstand
Pensioenvoorziening ex raadsleden	1-1-2019				31-12-2019

Begroting 2020	1.520	78	0	0	1.598

Toelichting Voorziening

Ingesteld per: 1-1-2015

Eindigt per: Geen einddatum bepaald

Doel Voorziening: Het dekken van de verplichtingen voortkomend uit pensioenrechten voor de nieuwe raadsleden (vanaf eind maart 2014).

Cultuur, sport en recreatie	206	0	103	0	103

Voorziening	206	0	103	0	103	Voorzieningen	Beginstand	Toevoeging	Aanwending	Vrijval	Eindstand
Huursuppletie cultuurwerkplaats							1-1-2020				31-12-2020

Cultuur, sport en recreatie	206	0	103	0	103

Voorziening Huursuppletie cultuurwerkplaats	206	0	103	0	103

Verloopstaat voorziening Huursuppletie cultuurwerkplaats	Beginstand	Toevoeging	Aanwending	Vrijval	Eindstand
	1-1-2020				31-12-

Begroting 2020	206	0	103	0	103
Toelichting Voorziening					
Ingesteld per:	31-12-2014				
Eindigt per:	31-12-2021				
Doel Voorziening:	Het dekken van een deel van de jaarlijkse huurkosten van de cultuurwerkplaats.				

Overhead	5.065	0	0	0	5.065

Voorziening	4.765	0	0	0	4.765
Verzekeringen					

Voorzieningen	Beginstand	Toevoeging	Aanwending	Vrijval	Eindstand
	1-1-2020				31-12-2020

Overhead	5.065	0	0	0	5.065

Voorziening Verzekeringen	4.765	0	0	0	4.765

Verloopstaat voorziening Verzekeringen	Beginstand	Toevoeging	Aanwending	Vrijval	Eindstand
	1-1-2020				31-12-2020

Begroting 2020	4.765	0	0	0	4.765

Toelichting Voorziening					
Ingesteld per:	1-1-2005				
Eindigt per:	Geen einddatum bepaald				
Doel Voorziening:	Het stellen van zekerheden bij de afdoening van schadegevallen.				

Voorziening	300	0	0	0	300
Concernhuisvesting					

Voorzieningen	Beginstand	Toevoeging	Aanwending	Vrijval	Eindstand
	1-1-2020				31-12-2020

Overhead	5.065	0	0	0	5.065

Voorziening Concernhuisvesting	300	0	0	0	300

Verloopstaat voorziening Concernhuisvesting	Beginstand	Toevoeging	Aanwending	Vrijval	Eindstand
	1-1-2020				31-12-2020

Begroting 2020	300	0	0	0	300

Toelichting Voorziening					
Ingesteld per:	31-12-2017				
Eindigt per:	31-12-2020				
Doel Voorziening:	Het dekken van toekomstige risico's in relatie tot Concernhuisvesting.				

Stedelijke inrichting en ontwikkeling	6.950	0	0	0	6.950

Pagina 779 van 792

Grondslagen

Grondslagen

Als basis voor het opstellen van de begroting zijn diverse algemene grondslagen van toepassing, waaronder verschillende bepalingen vanuit de Gemeentewet, het Besluit begroting en verantwoording (BBV), de begrotingscirculaire vanuit de provincie Zuid-Holland, de Verordening financiën Rotterdam en Regeling financiën Rotterdam. Daarnaast zijn er verschillende specifieke kaders en uitgangspunten. Deze uitgangspunten zijn terug te vinden in de paragrafen. In dit onderdeel worden enkele algemene principes toegelicht die voor alle programma's en taakvelden gelden.

Overhead

Alle overheadkosten worden apart in het programmaoverzicht Overhead weergegeven. Overhead omvat zowel de algemene (concernbrede) bedrijfsvoeringsondersteuning als het management en -ondersteuning van alle organisatieonderdelen binnen het concern.

Indexatie

Sinds 1 januari 2020 is de gemeente Rotterdam eigen risicodragers voor de Ziektewet (ZW) en de Werkhervatting gedeeltelijk arbeidsgeschikten (WGA). Hierdoor daalt de loonsom in 2020 met 0,47%. Op concernniveau (taakvelden Overhead-Concernondersteuning en Overige baten en lasten-Van Werk Naar Werk/VOIL) worden budgetten gereserveerd voor een uitvoeringsbureau, verzuimaanpak en uitkeringslasten voor de ZW/WGA. Netto is het effect van dit eigen risicodragerschap financieel positief. Daarnaast zijn er enkele andere wijzigingen aangebracht, zoals stijgende werkgeverspremies in 2020. Het totale effect van de wijzigingen is dat de index personeel in 2020 met 0,63% neerwaarts is bijgesteld.

Trendcategorie	Percentage 2020 (inclusief bijstellingen)
Personeel (inclusief inhuur)	3,5
Tarieven belastingen, leges en retributies	1,5
Subsidies (m.u.v. cultuur en onderwijs)	0
Subsidies cultuur en onderwijs	1,5
Materieel	0

Omslagrente

Het renteomslagstelsel is geregeld in de gemeentelijke regelgeving. Dit stelsel houdt in dat de vermogenskosten aan de gemeentelijke producten worden doorberekend op basis van de boekwaarde van de onderliggende investeringen. De rente die hiervoor wordt gehanteerd is de omslagrente investeringen. Deze rente wordt jaarlijks

vastgesteld op basis van richtlijnen van de commissie BBV. De lage marktrente leidt ertoe dat de omslagrente investeringen in 2020 is verlaagd van 2,25% naar 2,0% en in 2021 verder wordt verlaagd naar 1,75%. Ook de bespaarde rente die wordt berekend over de reserves en voorzieningen, is in 2020 verlaagd van 2,25% naar 2,0% en wordt in 2021 verder verlaagd naar 1,75%. Het interne omslagpercentage dat wordt toegerekend aan de bouwgronden in exploitatie (BIE) wordt bijgesteld van 1,4% naar 0,8%. Verder bestaan er specifieke regels voor het toerekenen van rente aan de pensioenvoorziening bestuurders.

In de begroting 2020 en verder worden de volgende interne rentepercentages onderscheiden:

- Omslagrente bouwgronden in exploitatie: 0,8%
- Omslagrente investeringen: 2,0% (vanaf 2021: 1,75%)
- Bespaarde rente: 2,0% (vanaf 2021: 1,75%)
- Rentetoerekening pensioenvoorziening bestuurders: 0,29%

Raming gemeentefonds

De raming van het gemeentefonds is gebaseerd op decembercirculaire 2019, geactualiseerde waarden van maatstaven en inschattingen van de meicirculaire Gemeentefonds 2020.

Interne ronde technische bijstellingen

Pagina 120

Interne ronde technische bijstellingen

In het verleden werd in het eerste kwartaal de omissie behandeld. De omissie was een product met enkel technische begrotingswijzigingen. Met ingang van 2020 is, in overleg met de COR, besloten de omissie af te schaffen. Voor de interne sturing is het wel wenselijk in deze fase van het jaar de begroting technisch bij te stellen. Besloten is daarom een interne ronde technische bijstellingen te houden op het reguliere moment van de omissie en deze aan de gemeenteraad voor te leggen en apart inzichtelijk te maken bij het eerstvolgende P&C-product.

Bij het besluit om de omissie af te schaffen is toegezegd apart inzichtelijk te maken wat er gewijzigd is in de interne ronde. Op deze pagina wordt een algemene toelichting gegeven en aangegeven wat het saldo is per programma. Uiteraard is het saldo op totaalniveau 0.

De kaders voor deze interne ronde zijn gelijk aan de kaders van de omissie. Concreet betekent dit dat alleen technische wijzigingen zijn toegestaan die op concernniveau neutraal zijn en geen beleidsmatige consequenties hebben.

Alle technische wijzigingen worden apart benoemd op de betreffende taakvelden, inclusief de wijzigingen die zijn gedaan bij de interne ronde. Op hoofdlijnen hebben de wijzigingen die zijn gedaan bij de interne ronde met name betrekking op verschuivingen tussen programmalasten en apparaatslasten, herschikkingen van de organisatie en

overheveling van budgetten omdat de uitvoering elders plaatsvindt dan in de initiële begroting was verwerkt. Het effect hiervan op de arbeidskosten is meegenomen in de [paragraaf bedrijfsvoering](#).

Door de coronacrisis wordt op dit moment alleen het jaar 2020 bijgesteld. De technische wijzigingen die zijn gedaan voor 2021 en verder in het kader van de interne ronde worden daarom bij de begroting weergegeven.

Saldo per programma	Begroting 2020
Algemene middelen	
Oorspronkelijke begroting 2020	2.168.982
Technische bijstellingen interne ronde	-115
Totaal Algemene middelen	2.168.867
Beheer van de stad	
Oorspronkelijke begroting 2020	-120.994
Technische bijstellingen interne ronde	-1.137
Totaal Beheer van de stad	-122.132
Bestuur en dienstverlening	
Oorspronkelijke begroting 2020	-63.449
Technische bijstellingen interne ronde	-728
Totaal Bestuur en dienstverlening	-64.177
Cultuur, sport en recreatie	
Oorspronkelijke begroting 2020	-228.612
Technische bijstellingen interne ronde	289
Totaal Cultuur, sport en recreatie	-228.323
Economische Zaken	
Oorspronkelijke begroting 2020	-24.536
Technische bijstellingen interne ronde	-385
Totaal Economische Zaken	-24.921
Maatschappelijke Ondersteuning	
Oorspronkelijke begroting 2020	-188.445
Technische bijstellingen interne ronde	-1.668
Totaal Maatschappelijke Ondersteuning	-190.113

Onderwijs	
Oorspronkelijke begroting 2020	-137.944
Technische bijstellingen interne ronde	245
Totaal Onderwijs	-137.698
Openbare orde en veiligheid	
Oorspronkelijke begroting 2020	-141.943
Technische bijstellingen interne ronde	7.725
Totaal Openbare orde en veiligheid	-134.218
Overhead	
Oorspronkelijke begroting 2020	-437.825
Technische bijstellingen interne ronde	4.803
Totaal Overhead	-433.022
Stedelijke inrichting en ontwikkeling	
Oorspronkelijke begroting 2020	-71.701
Technische bijstellingen interne ronde	439
Totaal Stedelijke inrichting en ontwikkeling	-71.262
Verkeer en Vervoer	
Oorspronkelijke begroting 2020	37.372
Technische bijstellingen interne ronde	-5.778
Totaal Verkeer en Vervoer	31.594
Volksgezondheid en zorg	
Oorspronkelijke begroting 2020	-610.840
Technische bijstellingen interne ronde	966
Totaal Volksgezondheid en zorg	-609.874
Werk en inkomen	
Oorspronkelijke begroting 2020	-180.066
Technische bijstellingen interne ronde	-4.654
Totaal Werk en inkomen	-184.720
Totaal	0

Overzicht van baten en lasten

Overzicht van baten en lasten

[Baten en lasten op concernniveau](#)[Baten en lasten per programma en taakveld](#)

Baten en lasten op concernniveau

In de tabel hieronder worden meerjarig de baten en lasten gepresenteerd naar verantwoordingscategorieën.

Overzicht van baten en lasten concern	Realisatie 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Raming 2022	Raming 2023	Raming 2024
Baten exclusief reserves	3.551.600	4.834.193	3.409.842	3.353.327	3.361.967	3.361.967
Bijdragen rijk en medeoverheden	2.391.836	2.465.444	2.343.920	2.310.547	2.325.959	2.325.959
Belastingen	330.351	341.530	348.845	354.133	358.969	358.969
Dividenden	146.170	115.876	111.387	110.901	110.739	110.739
Financieringsbaten	11.111	1.296.327	6.394	5.827	5.228	5.228
Overige opbrengsten derden	673.816	631.183	594.162	575.568	561.033	561.033
Overige baten	-1.685	-16.167	5.135	-3.648	40	40
Lasten exclusief reserves	3.514.195	3.734.248	3.459.250	3.396.705	3.273.614	3.273.614
Apparaatslasten	1.010.733	1.037.506	1.007.490	1.005.612	991.229	991.229
Inhuur	123.438	98.532	87.252	87.252	82.477	82.477
Overige apparaatslasten	30.268	27.698	18.895	18.895	20.325	20.325
Personeel	857.027	911.276	901.343	901.343	888.426	888.426
Intern resultaat	-57.974	-71.938	-57.214	-55.466	-57.183	-57.183
Intern resultaat	-57.974	-71.938	-57.214	-57.214	-57.183	-57.183
Programmalasten	2.561.435	2.768.679	2.508.974	2.446.559	2.339.568	2.339.568
Financieringslasten	37.372	22.824	60.017	60.017	67.281	67.281
Inkopen en uitbestede werkzaamheden	723.468	902.029	737.896	737.896	591.511	591.511
Kapitaallasten	134.542	136.833	142.080	142.080	151.379	151.379
Overige programmalasten	82.913	62.496	71.918	71.918	80.582	80.582
Salariskosten WSW en WIW	55.791	53.857	58.758	58.758	60.078	60.078

Sociale uitkeringen	862.707	866.803	789.961	789.961	760.381	760.381
Subsidies en inkomensoverdrachten	664.643	723.837	648.345	648.345	628.357	628.357
Saldo voor vpb en reserveringen	37.405	1.099.945	-49.408	-43.378	88.353	88.353
Vennootschapsbelasting	4.799	1.440	800	800	800	800
Saldo voor reserveringen	32.606	1.098.505	-50.208	-44.178	87.553	87.553
Reserves	-1.321	-1.098.505	50.208	44.178	-87.553	-87.553
Onttrekking reserves	114.147	309.931	140.886	100.447	39.274	39.274
Toevoeging reserves	200.333	1.451.421	108.891	108.891	144.127	144.127
Vrijval reserves	84.864	42.986	18.213	21.170	17.300	17.300
Saldo	31.284	0	0	0	0	0

Baten en lasten per programma en taakveld

In de tabel hieronder worden de baten, lasten en reservemutaties per programma/taakveld gepresenteerd voor het begrotingsjaar 2020.

Programma / Taakveld	Baten	Lasten	Toevoeging reserves	Onttrekking reserves	Vrijval reserves	Saldo
Algemene middelen	3.449.855	- 3.552	1.345.292	115.197	15.188	2.238.500
Algemene uitkeringen en overige uitkeringen gemeentefonds	1.741.035	7	0	0	0	1.741.028
Belastingen overig	33.990	- 1.402	0	197	0	35.589
Economische promotie - Opbrengsten Logiesbelasting	9.288	314	0	0	0	8.974
Overige baten en lasten - Beheer algemene middelen	0	8.578	1.302.881	115.000	15.188	- 1.181.271
OZB niet-woningen	190.515	11.101	0	0	0	179.415
OZB woningen	63.512	3.860	0	0	0	59.652
Treasury	1.411.514	- 27.451	42.412	0	0	1.396.553
Vennootschapsbelasting (VpB)	0	1.440	0	0	0	- 1.440
Beheer van de stad	243.968	373.375	3.747	13.231	0	- 119.923
Afval - Grondstoffen	105.092	83.527	0	2.650	0	24.215
Begraafplaatsen en crematoria	6.558	4.924	0	0	0	1.634
Cultureel erfgoed - Archeologie	204	1.382	0	0	0	- 1.178
Milieubeheer - Nazorg bodemsanering en Beheer	450	1.836	0	0	0	- 1.386

Openbaar groen en (openlucht) recreatie - Beheer	121	47.153	1.050	1.534	0	- 46.547
Openbare orde en veiligheid - Niet gesprongen explosieven WOII	876	672	0	0	0	204
Overige baten en lasten - Vervoer & Materieel	40.185	32.178	0	2.960	0	10.967
Riolering	78.745	63.552	0	0	0	15.193
Ruimtelijke Ordening - Beheer	185	6.217	0	0	0	- 6.033
Verkeer en vervoer - Beheer	11.553	131.935	2.697	6.087	0	- 116.993
Bestuur en dienstverlening	9.681	78.558	1.459	3.292	52	- 66.992
Bestuur - College	147	4.494	0	20	0	- 4.327
Bestuur - Gebieden en bewonersparticipatie	0	27.904	0	3.205	0	- 24.699
Bestuur - Raad, Griffie, Rekenkamer en Ombudsman	558	12.720	130	- 52	52	- 12.292
Burgerzaken	8.669	27.881	1.329	119	0	- 20.422
Musea - Stadsarchief	307	5.558	0	0	0	- 5.251
Cultuur, sport en recreatie	5.307	235.110	24.768	1.975	1.000	- 251.595
Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	933	91.578	16.900	400	0	- 107.145
Media	0	21.918	0	286	0	- 21.632
Musea - Cultuur	0	32.411	2.942	500	0	- 34.852
Openbaar groen en (openlucht) recreatie - NME	2.125	18.741	0	0	0	- 16.617
Sportaccommodaties	258	54.440	4.926	789	0	- 58.318
Sportbeleid en activering	1.991	16.023	0	0	1.000	- 13.032
Economische Zaken	2.737	36.888	0	7.200	0	- 26.951
Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen- Economie	0	2.556	0	40	0	- 2.516
Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen- Markten	1.977	3.017	0	0	0	- 1.040
Economische ontwikkeling	660	17.972	0	6.360	0	- 10.952
Economische promotie	100	13.343	0	800	0	- 12.443
Maatschappelijke Ondersteuning	18.794	208.883	0	983	0	- 189.106
Arbeidsparticipatie - Maatschappelijk	2.192	20.855	0	0	0	- 18.663
Inkomensregelingen - Participatie en armoedebestrijding	6.953	63.424	0	0	0	- 56.471
Maatwerkdienstverlening 18+ - Schulddienstverlening	924	18.671	0	0	0	- 17.747
Onderwijsbeleid en leerlingzaken - Taal volwassenen	7.215	11.642	0	0	0	- 4.427
Samenkracht en burgerparticipatie	1.510	94.291	0	983	0	- 91.798

Onderwijs	67.436	199.469	0	1.763	0	- 130.269
Onderwijsbeleid en leerlingzaken	67.175	136.104	0	1.763	0	- 67.166
Onderwijshuisvesting	261	63.364	0	0	0	- 63.103
Openbare orde en veiligheid	16.030	158.234	0	170	0	- 142.034
Crisisbeheersing en Brandweer - Regionale veiligheidsactiviteiten	11.652	77.506	0	0	0	- 65.853
Openbare orde en veiligheid - Handhaving en toezicht	1.320	43.335	0	0	0	- 42.015
Openbare orde en veiligheid - Veiligheid	3.058	37.394	0	170	0	- 34.166
Verkeer en vervoer - Bereikbaarheid	0	0	0	0	0	0
Overhead	6.350	450.285	3.000	4.374	332	- 442.229
Overhead - Activering Overhead	0	- 23.001	0	0	0	23.001
Overhead - Audit & Control	204	18.707	0	0	0	- 18.503
Overhead - Clusterondersteuning	0	86.822	0	0	0	- 86.822
Overhead - Concernondersteuning	2.901	358.539	3.000	3.170	332	- 355.136
Overige baten en lasten - Van Werk Naar Werk / VOIL	0	4.205	0	1.204	0	- 3.001
Overige baten en lasten - Verzekering	3.245	5.014	0	0	0	- 1.769
Stedelijke inrichting en ontwikkeling	265.202	427.352	43.669	111.548	26.413	- 67.857
Beheer overige gebouwen en gronden	155.676	142.791	200	6.282	2.430	21.397
Cultureel erfgoed - Monumenten	0	577	0	0	0	- 577
Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)	61.751	62.353	0	1.774	0	1.172
Milieubeheer - Duurzaam, bodem, geluid en handhaving	6.025	65.343	34.969	29.049	23.983	- 41.255
Openbaar groen en (openlucht) recreatie - Landschap	1.792	14.986	0	6.315	0	- 6.880
Ruimtelijke Ordening - Ontwikkeling	4.500	11.706	0	20	0	- 7.186
Wonen en bouwen	35.458	129.596	8.500	68.110	0	- 34.528
Verkeer en Vervoer	160.033	162.820	399	30.288	0	27.103
Openbaar vervoer	41.193	62.822	0	12.985	0	- 8.644
Parkeerbelasting	105.607	23.507	0	0	0	82.100
Parkeren	10.569	36.100	0	0	0	- 25.531
Verkeer en vervoer - Bereikbaarheid	29	5.997	0	0	0	- 5.968
Verkeer en vervoer - Ontwikkeling	2.635	34.395	399	17.304	0	- 14.855
Volksgezondheid en zorg	33.711	698.154	11.515	19.201	0	- 656.756

Geëscaleerde zorg 18-	3.076	126.838	0	11.135	0	- 112.627
Geëscaleerde zorg 18+	6.272	158.086	0	0	0	- 151.814
Maatwerkdienstverlening 18-	554	50.706	4.384	6.966	0	- 47.570
Maatwerkdienstverlening 18+ - Wmo	6.310	192.941	7.131	0	0	- 193.763
Maatwerkvoorziening (Wmo)	0	11.776	0	0	0	- 11.776
Volksgezondheid	13.901	45.373	0	0	0	- 31.472
Wijkteams en Wmo-loketten	3.599	112.435	0	1.100	0	- 107.736
Werk en inkomen	555.087	710.112	17.572	707	0	- 171.890
Arbeidsparticipatie - Werk	6.140	57.160	0	300	0	- 50.720
Begeleide participatie	9.894	81.959	0	57	0	- 72.008
Inkomensregelingen - Inkomen	539.053	570.993	17.572	350	0	- 49.162
Totaal	4.834.193	3.735.688	1.451.421	309.931	42.986	0

Wijken

Pagina 122

Gebruiksaanwijzing vinden wijkagenda's

Optie 1 via de kaart:

Zoom in om (steeds meer) wijknamen zichtbaar te krijgen op onderstaande kaart. De kaart is ook verschuifbaar. Klik op een wijknaam om doorgestuurd te worden naar de wijkagenda van deze wijk. De kaart bevat roze en groene vlakken. De groene vlakken zijn havengebieden. Zij zijn niet klikbaar en wijzen niet door naar een wijkagenda.

Optie 2 via een lijst:

Een lijst met wijkagenda's is te vinden via de groene menuknop rechtsboven aan uw scherm: klik op de menuknop. En klik vervolgens op "wijken". U ziet nu de wijkagenda's op alfabetische volgorde staan. Als u op de door u gewenste wijkagenda klikt, wordt u doorgeleid naar deze wijkagenda.

Wijkagenda Afrikaanderwijk

Pagina 123

[Wijkagenda Afrikaanderwijk 2019-2022 - PDF\(1.4M\)](#)

Wijkagenda Agniesebuurt

Pagina 124

Wijkagenda Bergpolder

Pagina 125

Wijkagenda Blijdorp

Pagina 126

Wijkagenda Bloemhof

Pagina 127

Wijkagenda Bospolder-Tussendijken

Pagina 128

Wijkagenda Carnisse

Pagina 129

Wijkagenda Centrum

Pagina 130

Wijkagenda Crooswijk

Pagina 131

Wijkagenda Schiemond

Pagina 132

Wijkagenda Feijenoord

Pagina 133

Wijkagenda Groot IJsselmonde Noord

Pagina 134

Wijkagenda Groot IJsselmonde Zuid

Pagina 135

Wijkagenda Heijplaat

Pagina 136

Wijkagenda Hillegersberg

Pagina 137

Wijkagenda Hillesluis

Pagina 138

Wijkagenda Hoek van Holland

Pagina 139

[43-Wijkagenda-2019-2022-Hoek-van-Holland.pdf](#) - PDF(969.0K)

Wijkagenda Hoogvliet Noord

Pagina 140

[42-Wijkagenda-Hoogvliet-Noord-en-Zuid.pdf](#) - PDF(3.2M)

Wijkagenda Hoogvliet Zuid

Pagina 141

Wijkagenda Katendrecht- Wilhelminapier

Pagina 142

Wijkagenda Kop van Zuid- Entrepot

Pagina 143

Wijkagenda Kralingen

Pagina 144

[Wijkagenda-Kralingen.pdf](#) - PDF(2.0M)

Wijkagenda Lage Land

Pagina 145

Wijkagenda Liskwartier

Pagina 146

Wijkagenda Lombardijen

Pagina 147

Wijkagenda Mathenesse

Pagina 148

Wijkagenda Middelland

Pagina 149

Wijkagenda Nesselande

Pagina 150

Wijkagenda Nieuwe Westen

Pagina 151

Wijkagenda Noordereiland

Pagina 152

Wijkagenda Ommoord

Pagina 153

Wijkagenda Oosterflank

Pagina 154

Wijkagenda Oud Charlois

Pagina 155

Wijkagenda Oud-IJsselmonde- Beverwaard

Pagina 156

Wijkagenda Oude Noorden

Pagina 157

Wijkagenda Overschie

Pagina 158

Wijkagenda Pendrecht

Pagina 159

Wijkagenda Pernis

Pagina 160

Wijkagenda Provenierswijk

Pagina 161

Wijkagenda Rozenburg

Pagina 162

[44-Wijkagenda-2019-2022-Rozenburg.pdf - PDF\(2.0M\)](#)

Wijkagenda 's Gravenland- Prinsenland- Kralingseveer

Pagina 163

Wijkagenda Schiebroek

Pagina 164

Wijkagenda Spangen

Pagina 165

Wijkagenda Tarwewijk

Pagina 166

Wijkagenda Vreewijk

Pagina 167

Wijkagenda Zevenkamp

Pagina 168

Wijkagenda Zuidwijk

Pagina 169